

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Charles Dickens

MISTER
PICKWICK'İN
SERÜVENLERİ

Çeviren: Tektaş Aġaoġlu

Yapı Kredi Yayınları

İlkin tefrika olarak yayımlanan *Mister Pickwick'in Serüvenleri*, Dickens'in ilk romanıdır ve ona büyük ün kazandırmıştır.

Pickwick Kulübü'nün kurucusu Samuel Pickwick'le üç arkadaşı, sözde bilimsel gözlemlerde bulunmak amacıyla Londra'dan yola çıkarak İngiltere'nin pek çok yerini dolaşır, pek çok kişiyle tanışır; başlarından türlü olaylar geçer; böylece, pikaresk olarak nitelendirilebilecek romanın sonuna geldiğinde, köyleri, kentleri, hanları, mahkeme salonları ve insanlarıyla 19. yüzyıl başındaki İngiltere'nin mizah duygusuyla çizilmiş, toplumsal bir tablosu ortaya çıkmış olur.

Özellikle onuncu bölümde, feleğin çemberinden geçmiş, hazırcevap Sam Weller karakterinin saf ve idealist Mister Pickwick'in özel uşağı olarak romana dahil edilmesiyle yapıt, geniş kitlelerin beğenisini kazanmış, okurlar Sam Weller şakalarını ağızlarından düşürmez olmuşlardır. Sam Weller ve Mister Pickwick ikilisini Don Quijote ve Sanço Panza'ya benzeten eleştirmenlerin sayısı az değildir.

Charles Dickens
MISTER PICKWICK'IN SERÜVENLERİ

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Charles Dickens

MISTER PICKWICK'İN
SERÜVENLERİ

Çeviren:

Tektaş Ağaoğlu

Çizimler:

Robert Seymour,
Robert William Buss ve Phiz

Yapı Kredi Yayınları - 3242
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 80

Mister Pickwick'in Serüvenleri / Charles Dickens
Özgün adı: The Pickwick Papers
Çeviren: Tektaş Ağaoğlu
Çizimler: Robert Seymour,
Robert William Buss ve Phiz

Kitap editörü: Dürrin Tunç
Düzeltili: Korkut Tankuter
Grafik Uygulama: Süreyya Erdoğan

Kapak tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Sanayi Mahallesi, 1673 Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul

Çeviriye temel alınan baskı: Penguin English Library, 1972

1. baskı: İstanbul, Ocak 2011
ISBN 978-975-08-1911-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2010
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

**MISTER PICKWICK'İN
SERÜVENLERİ**

ÖNSÖZ

1836 yılında Dickens ilk romanı *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'ni yazmaya başladığında yirmi dört yaşında, pek az kimsenin tanıdığı genç bir yazardı; iki yıl sonra bitirdiğinde ise, İngiltere'nin en sevilen, en çok okunan romancılarından biri oldu. Aynı yıl, daha önce günlük gazetelerde, haftalık ya da aylık dergilerde çıkan yazılarının toplandığı *Sketches by Boz* adlı bir kitabı yayımlanmıştı. Edebiyat alanında "skeç", gerçek ya da hayal ürünü kişileri, yerleri iddiasız bir biçimde anlatan deneme ve öykülere verilen addır. Dickens'ın "Boz" takma adıyla yayımladığı skeçleri, Londra'nın sıradan insanlarını ve onların günlük yaşamlarını yansıtmak amacıyla yazılmıştı. George Cruickshank'in resimlediği kitapta, mizah yönü ağır basan bir dille anlatılmış birbirinden bağımsız elli altı skeç vardı; bunlardan yalnızca on ikisi, kurmaca anlamında öyküdür. Bu bakımdan, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*, *Sketches by Boz*'un devamı gibidir. *Sketches by Boz*, insanları, sokakları, dükkânları, hanları, topluluşma araçları, tiyatroları, mahkeme salonlarıyla zamanın Londra'sını gözler önüne serer. *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde de temel ilgi, İngiltere'nin değişik yöreleriyle, oralarda yaşayan insanlar üzerinde toplanmıştır; ancak, bu kez kitabın tüm bölümlerinde baştan sona aynı beş altı kişinin serüvenleri anlatılır. Samuel Pickwick'le üç arkadaşı, sözde bilimsel gözlemlerde bulunmak amacıyla Londra'dan yola çıkarak İngiltere'nin pek çok yerini dolaşır, pek çok kişiyle tanışır; başlarından türlü olaylar geçer; böylece, romanın sonuna gelindiğinde, köyleri, kentleri, insanlarıyla çağdaş İngiltere'nin toplumsal bir tablosu ortaya çıkmış olur.

Mister Pickwick'in Serüvenleri'nin ilginç bir yazılış öyküsü var: O günlerin ünlü karikatürcülerinden Robert Seymour, bir yayınevi-

ne Londra'nın spor yaşamından sahneler yansıtacak bir dizi karikatür çizmek istediğini söyler; karikatürler aynı konuda yazılacak metinlerle desteklenecektir. Yayınevi, Seymour'un projesini ilginç bulup bir yazar aramaya koyulur; tanınmış bazı yazarlardan olumsuz yanıt alınca, teklifi Dickens'a götürür. Dickens, metinlerin karikatürleri değil de, karikatürlerin metinleri desteklemesinin daha uygun olacağını söyler. Düşüncesi yayınevince kabul edilir; dizinin ayda bir yayımlanmasına, her sayıya yirmi dört sayfalık bir metin ve bu metindeki bazı olay ve sahneleri canlandıracak dört karikatür konulmasına karar verilir. Ancak, ilk iki sayı böyle çıktıktan sonra Seymour intihar edince, yayınevi metinleri resimleme işi için yeni bir sanatçı dener; üçüncü sayı onun karikatürleriyle çıkar, ama bunlar beğenilmez. Resimleme işi bu kez, yirmi bir yaşındaki genç sanatçı Hablot Knight Browne'a verilir. Dickens, *Skeçler*'deki yazılarını "Boz" takma adıyla yayımlamıştı; *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde de aynı adı kullanıyordu. İşte bu komik ada uysun diye, Browne da "Phiz" takma adını seçerek onu kullanmaya başlar. Browne'la Dickens arkadaş olurlar, aralarındaki başarılı işbirliği yirmi üç yıl sürer.

Dickens, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'ni "Kapanan Pickwick Kulübünün Belgeleri" anlamına gelen "The Posthumous Papers of the Pickwick Club" adıyla yayımladı; daha sonraki yıllarda bu ad kısaltıldı, "The Pickwick Papers" (Pickwick Belgeleri) oldu. Bu yüzden, kısaltılmış başlıktaki "The Pickwick" kelimeleri, "Bay Pickwick" değil, "Pickwick Kulübü" anlamındadır. Nitekim romanın isimsiz anlatıcısı, öyküsünü yalnız Samuel Pickwick'in değil, aynı zamanda onun yolculuk arkadaşlarının tuttukları notları, yazdıkları mektupları da kullanarak hazırladığını söyler. Ancak, "Kapanan Pickwick Kulübünün Belgeleri" de, "Pickwick Belgeleri" de, Türkçede iyi bir roman adı olmaktan çok uzak. Bu bakımdan, "The Pickwick Papers"ın Türkçeye *Mister Pickwick'in Serüvenleri* adıyla çevrilmesi isabetli olmuştur. Şöyle ki, gezi, Batı edebiyatlarında köklü bir roman geleneğinin temel kurgusudur. Dickens, çocukluk yıllarında en severek okuduğu kitaplar arasında Henry Fielding'in *Tom Jones*'unu (1749), Tobias Smollett'in *Roderick Random*'ını (1748), *Peregrine Pickle*'ını (1751) ve *Humphrey Clinker*'ını (1771), Alain-René LeSage'in *Gil Blas*'ını (1747), Miguel de Cervantes'in *Don Quijote*'sini (1605) sayar. Tüm bu kitapların ortak noktası, temelde

bir yolculuk ve serüven öyküsü anlatan pikaresk roman geleneğinde yazılmış olmalarıdır. Pikaresk roman, Cervantes'in ülkesi İspanya'da ortaya çıktı. İlk örneği, genellikle Diego Hurtado Mendoza'nın yazdığı sanılan, *Tormes'li Lazarillo'nun Hayatı ve Serüvenleri* (1554) adlı kısa bir roman. Lazarillo yoksul bir çocuktur; Pickwick ve arkadaşları gibi o da kendi ülkesinin pek çok yerinde dolaşır; geçimini sağlamak için toplumun değişik kesimlerinden kimselerin yanında uşak olarak çalışır, onların yaşamlarıyla uğraşlarının iç yüzlerini yakından tanıma fırsatı bulur. Sonunda, Lazarillo'nun serüvenleri, gözlemleri, izlenimleriyle bir araya gelince, o yılların İspanya'sının toplumsal yaşamının değişik birtakım yönleri, eleştirel bir yaklaşımla ortaya konmuş olur.

Pikaresk romanda kahraman genellikle, Tormes'li Lazarillo gibi yoksul, deneyimsiz, saf bir çocuktur; gittiği yerlerde başından türlü olaylar geçer; zeki ve yetenekli bir genç olduğundan, insanları tanıyıp hayatın gerçeklerini öğrendikçe, ayakta kalabilmek için kendisi de her türlü edepsizliği yapabilecek biri olur. "Pikaresk" kelimesi, İspanyolca "serseri, düzenbaz, edepsiz adam" anlamındaki *picaro* kelimesinden gelir. Serüvenlerini alaycı bir dille kendisi anlatan *picaro*, yaşadığı tatsız olaylar, çektiği sıkıntılar karşısında neşeyi, espiriyi, mizahı elden bırakmayan, hayat oyununu yılmadan sonuna kadar yürütmeye kararlı, kurnaz, becerikli, sevimli bir serseridir. Ancak, pikaresk romanın bu özelliği zamanla değişmiş, kahramanın saflığını sonuna kadar sürdürdüğü pikaresk öyküler yazılmaya başlamıştır. Bunların ilki ve en önemlisi, Cervantes'in, *Tormes'li Lazarillo*'dan elli yıl kadar sonra yazdığı *Don Quijote*'dir. Cervantes, ünlü romanında pikaresk türün gezi ve serüvene dayanan geleneksel kurgusundan ayrılmaz, ama başına gelenlerden ders alarak kısa sürede değişip *picaro*'laşan Lazarillo'nun tersine, kahramanını "saflığını" sonuna kadar koruyan orta yaşlı bir adam yapar. Kuşkusuz *Don Quijote*, *Lazarillo*'yla karşılaştırılamayacak ölçüde çok yönlü, karmaşık, büyük bir kitaptır. *La Mancha*'lı Şövalye'nin "saflığı" temelde, katıksız, soylu bir idealizmin ifadesidir. Gene de bu iki örnek, kahramanlarının nitelikleri farklı, iki ayrı pikaresk roman geleneğini temsil ederler. Örneğin, Dickens'in çocukken kitaplarını severek okuduğunu söylediği yazarlardan LeSage'in kahramanı Gil Blas, Lazarillo gibi hayata bilgisiz, deneyimsiz atılır, onun gibi İspanya'da kentten

kente dolaşır, değişik kişilerin hizmetine girer, gene onun gibi, başından geçenlerin etkisi altında değişerek son derece kurnaz, çıkarıcı, bencil bir adam olur. Smollett, *Gil Blas*'ı (ve *Don Quijote*'yi) İngilizceye çevirmişti; kendi söylediğine bakılırsa, *Roderick Random*'ı, *Peregrine Pickle*'ı, *Humphrey Clinker*'ı hep LeSage'ı örnek alarak yazmış. Bu romanlarda da kahramanlar, tıpkı Lazarillo ve Gil Blas gibi, zamanla değişerek "pizaro"laşan kişilerdir. Dickens'in okuma listesindeki Fielding ise, *Don Quijote*'den esinlenerek yazdığını açıkça belirttiği *Joseph Andrews* (1742) adlı ilk romanında, saflık ve dürüstlüğü sonuna kadar yitirmeyen bir gencin öyküsünü anlatır. Bu türün ünlü örneklerinden biri de Voltaire'in gene Smollett tarafından İngilizceye çevrilen *Candide ya da İyimserlik* (1759) başlıklı romanıdır. (Pikaresk romanın bu dalına bazen, Voltaire'in Türkçeye "Safoglan" diye çevrilen *L'ingénu* (1767) adlı kitabından esinlenilerek "enjenü" denir.)

Mister Pickwick'in Serüvenleri, *Don Quijote*, *Joseph Andrews* ve *Candide* gibi, kahramanı serüvenlerini baştaki temel saflığını yitirmeden tamamlayan pikaresk roman türünde yazılmıştır. Gezileri sırasında Samuel Pickwick'in başından geçen bazı olaylar, onun her zamanki iyimserliğini kökünden sarsacak niteliktedir; ama gene de kitabın sonundaki Bay Pickwick, "parıl parıl güleç çehresiyle", hâlâ bildiğimiz iyi yürekli, sevecen Pickwick'tir. *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nin çoğu zaman, "İngilizlerin *Don Quijote*'si" diye anılması boşuna değildir. İki roman arasındaki benzerlikleri inceleyen eleştirmenler, özellikle Don Quijote - Sanço Panza ikilisi ile Bay Pickwick - Sam Weller ikilisi üzerinde dururlar. E. M. Forster (1879-1970), Pickwick ve uşağı Sam Weller için, "Londra'lıların *Don Quijote*'si ile Sanço Panza'sı" der. *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nden övgüyle söz eden Dostoyevski, Samuel Pickwick'in *Don Quijote*'ye en çok benzeyen roman kişisi olduğunu, kendisinin de *Budala*'yı yazarken kahramanı Prens Mişkin'le, *Don Quijote* ve Pickwick gibi, gerçekten "iyi" bir kişi yaratmayı amaçladığını belirtir. *Don Quijote* ile Samuel Pickwick bir bakıma zıt kardeşler gibidirler. Cervantes, yer yüzündeki tüm haksızlıkları, kötülükleri düzeltmek için yollara düşen *Don Quijote*'yi "kederli yüzlü şövalye" diye tanımlar; Dickens ise, "gözlemlerini yazmak için" kent kent dolaşan kahramanı Samuel Pickwick için "güleç yüzlü şövalye" der. Aynı zıtlık ve benzerlikler

dış görünüşlerinde de var: Don Quijote orta yaşlı, uzun boylu, uzun suratlıdır; berber tasından bozma miğferi, Ortaçağ'dan kalma mızrağı, kalkanı, zırhı ve kendi gibi bir deri bir kemik atıyla, gülünç görünüşlü bir adamdır. Elli yaşlarındaki Samuel Pickwick ise tam tersine, kısa boylu, dazlak kafalı, yemeyi içmeyi seven sağlıklı, şişman biridir; uzun kuyruklu ceket, bacaklarına yapışan eski moda daracık pantolonu, tozlukları, yuvarlak çerçeveli gözlüğü ve cebinden eksik etmediği teleskopuyla, onun dış görünüşü de aynı derecede komiktir.

Ancak, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nin başlarındaki Samuel Pickwick'in değişerek ağırbaşlı, anlayışlı, ciddi bir kişi durumuna geldiğini, ama bu değişimin hiç de inandırıcı olmadığını ileri süren pek çok eleştirmen var. Gerçekten de, romanın ilk yarısında gördüğümüz Pickwick, bir çocuk heyecanı ile askeri tatbikatları seyretmeye giden, arkadaşlarıyla birdirbir ve körebe oynayan, müzik susup herkes yerine oturduktan sonra da güleç bir yüzle kendi kendine dans etmeye devam eden, buzda paten kayarken, buzların çökmesiyle tepesine kadar soğuk sulara gömülerek çaresizce kurtarılmayı bekleyen, handaki odasını bulamayıp "sarı bigudili orta yaşlı" yabancı bir kadının odasına dalan, çevresinde dönen saçmalıklara katılmaktan geri durmayan, ama arkadaşı Tupman'ın "beş santim kuyruklu yeşil kadife ceketle" yanında "boy göstermesini" kendisine yapılmış "büyük bir hakaret" sayan, iyi niyetli, iyi yürekli bir budaladır. Romanın anlatıcısı, yol arkadaşları gibi onu da alaya alarak komik durumlarda gösterir. Örneğin, Fasil 19'da el arabası içinde götürüldüğü av partisinde üst üste içtiği pançlardan sonra iyice sarhoş olmuştur. Anlatıcı şöyle devam eder: "Yüzünden parlak tebessümler saçılıyor [...] gözlerinin içi parlıyordu. İçkinin ve -ondan daha çok- sıcağın artan etkisiyle, çocukken dinlediği bir şarkıyı ne çok hatırlamak istediğini söylerken bunu başaramayınca, hafızasını daha da çok panç içerek uyarmaya kalktı ama o da ters tepti; şarkının sözlerini unutmakla başlayıp hiçbir kelimeyi telaffuz edemez hale geldi ve en sonunda hazırına kıvrak bir nutuk çekmek için ayağa kalktıktan hemen sonra el arabasının içine düştüğü gibi orada uyuyakaldı." Belli ki Bay Pickwick bu aşamada daha çok zararsız bir komedi kahramanı gibidir. Ne var ki, tıpkı önceleri gülünç kılığı ve davranışlarıyla sevimli bir budaladan farksızken, roman ilerledikçe okurun

sevgi ve saygısını kazanan Don Quijote gibi o da, baştaki dünyadan habersiz, iyi niyetli, çocuksu saflığından ve çoğu kez bundan kaynaklanan gülünç davranışlarından fazla ayrılmaksızın, gözümüzde gitgide büyüyen, ilke sahibi bir insan olur. Bu durum, özellikle Bayan Bardell'in açtığı davanın sonunda iyice belirginlik kazanır. Davaya yol açan olay, davanın mahkemede ele alınış biçimi, Dickens'a özgü taşkın bir mizah havası içinde verilmiştir; ama karşımızda, para canlısı avukatların oyunlarıyla tazminat ödemeye mahkûm edilince, kendisine yapılan haksızlığa boyun eğmektense hapis yatmayı göze alan, gerçekten övgüye değer bir Mister Pickwick vardır artık. Ancak, bu değişiklik, aslında Mister Pickwick'in temel karakter niteliklerinde meydana gelen bir değişiklik değildir; Pickwick'in başlarda ifade fırsatı bulamayan önemli bir yönü şimdi su yüzüne çıkmıştır, o kadar. Ayrıca, romanın daha sonraki bölümlerinde gördüğümüz Samuel Pickwick, anlatıcının hâlâ tatlı tatlı alaya aldığı, bildiğimiz her zamanki Samuel Pickwick'tir – “Dönüp dönüp hep aynı kimselerle el sıkışmadığı zaman kim bir memnuniyet ya da merak ifade eder bir şey söylese hemen ona dönüp ellerini ovuşturarak hoşnutluk ve sevinç dolu bakışlarla herkesin canına can katan Mister Pickwick...”

Gerçekten de, tüm pikaresk romanlar gibi *Mister Pickwick'in Serüvenleri* de, en ağır toplumsal sorunları, en ciddi bireysel kusurları bile mizah ve komedi yoluyla ele alan bir romandır. Unutmamak gerekir ki, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*, Dickens'ın baştan sona bir karikatür sanatçısıyla birlikte yürüttüğü ortak bir çalışmanın ürünüdür. Romanın özellikle ilk yarısındaki bazı tasvirler ve olaylar ile Samuel Pickwick'in gezileri sırasında tanıştığı kişilerin çoğu, kelimelerle çizilmiş karikatürlerdir sanki. Fısıll 17'deki kilise kâtibi, “çok küçük bir taşra kasabasında”, “küçük anacadde üzerindeki küçük kiliseye on dakika mesafede küçük bir evde” yaşayan “hokka burunlu ve az içe bükük bacaklı, biraz da şaşı ve topal” bir adamdır. Fasıll 4'teki askeri tatbikat gibi, Fasıll 13'teki milletvekili seçimi de, baştan sona bir karikatür havasında geçer. Fasıll 9'daki kriket maçında Bay Pickwick'i çadıra davet eden iki kişiden biri, “Gövdesi ve bacakları bir çift şişik yastık kılıfı üzerine oturtulmuş devasa boyutta bir yarım pazen topunu andıran pek şişman bir” adam, öteki ise, bu “pazen topunun öbür yarısına çok benzeyen bir başkası” diye tanıtılır. Fasıll 23'ün başında anlatıcı, Londra seferine çıkmaya hazırlanan arabacı

baba Weller için, “Oturduğu yerde sergilediği duruş, portresinin çizilmesine pek müsaitti” der; ardından çizdiği portre, gerçek bir karikatür niteliğindedir: “Meslek hayatının ilk başlarında Bay Weller profilden, bilenmiş bir bıçak gibi bir görünüme sahip olmuş olablirdi, ama sonraları [...] suratı bir hayli et bağlamış, boyun bölgesinin göz alıcı münhanileri onlara baştan tahsis edilmiş sınırları o kadar aşmıştı ki, ona dosdoğru karşıdan bakmadığınız takdirde kıpkırmızı bir burnun en uç noktasından başka bir şey görmekte çok zorlanırdınız. Çenesi [...] o ifade zengini uzvun genelde ‘çift’ önekiyle tasvirine hak verdirecek, ciddi ve oturaklı biçimiyle dikkat çekiyor, teni de ancak meslektaşlarında ve bir de az pişmiş sığır rostosunda görülebilecek acayip alaca renklere dönüşen bir görünüm arz ediyordu.”

Sam Weller’in babasının portresini böyle tam bir karikatürücü ustalığıyla çizen kişi, Dickens’in editör-anlatıcısıdır ve bu anlatıcının kişileri ve olayları aktarış biçimi, kitaptaki mizahın ve komedinin başlıca kaynaklarından biridir. Pikaresk roman, içerdiği toplumsal eleştiriyi anlatıcının alaycı tavrıyla dengeleyen bir edebiyat türüdür. Dengeleme işlevinin gerçekten etkili olması, daha çok yazarın anlatıcılığı kullanma biçim ve becerisine bağlıdır. *Tormes’li Lazarillo* gibi, *Gil Blas* gibi, olayların onları yaşayan kişilerce anlatıldığı romanlarda, kahraman-anlatıcının her zamanki alaycı tavrını kendi içine düştüğü güç ve acıklı durumlar karşısında da sürdürmesi kolay olmayabilir. Cervantes *Don Quijote*’yi yazarken, pikaresk romanın geleneksel anlatım yönteminden işte bu sakıncayı gidermek, komedi ve mizah alanında kendisine daha büyük manevra olanakları yaratmak için ayrılmıştır belki de; çünkü *Tormes’li Lazarillo*’nun tersine, Cervantes’in anlatıcısı, kahramanı Don Quijote değildir. Basitleştirerek söylersek, La Manch’lı Şövalye’nin serüvenlerini Cide Hame-te adında bir Arap tarihçi kaleme almış, onun yazdıkları İspanyolcaya çevirilmiş, *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nde olduğu gibi kendini “editör” diye tanımlayan başka bir kişi de bu çeviriyi kullanarak öyküye son biçimini vermiştir. Ancak, burada belirtilmesi gereken önemli nokta, editör rolündeki bu anlatıcıların, Don Quijote’yle Samuel Pickwick’in başından geçenleri aktarırlarken, pikaresk romanın Lazarillo ve Gil Blas gibi her şeyi hafife alan geleneksel anlatıcılarınının alaycı üslubunu kullanmaya devam etmiş olmalarıdır. *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nin ilk paragrafında anlatıcı, öyküsünü “ken-

disine emanet edilen çeşitli vesikalar”ı “titiz bir dikkat”, “yorulmaz bir gayret ve ince seçiyle” gözden geçirerek yazdığını belirtirken bile, aslında on yedinci ve on sekizinci yüzyıl romanlarında yaygın olan “editör-anlatıcı” geleneğinin yanı sıra kendini de alaya almaktadır. Bu paragraf ile Fasil 2’nin benzetmelerle süslü, uzun ve gösterişli ilk cümleleri, bu cümlelerde yer alan “Ölümsüz Pickwick” ve “Mister Pickwick bir ikinci güneş gibi uykusundan uyandı” sözleri, anlatıcının romandaki kişi ve olaylara karşı daha sonra da sürdürdüğü alaycı yaklaşımı açıkça ortaya koyar niteliktedir.

Aslında Dickens’in anlatıcısının roman boyunca kullandığı komedi ve mizah yöntemleri, başlı başına bir inceleme konusu olabilecek kadar karmaşık ve geniş kapsamlıdır. Komedi yazarlarının elinde ironi, parodi, karikatür gibi, değişik araçlar vardır. *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nde anlatıcının yer yer tüm bu araçlardan yararlandığını görüyoruz. Yukarıda kısaca değinildiği gibi, en çok kullandığı yöntemlerin başında, bir abartı sanatı olan karikatür geliyor. *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nin karikatür sanatçılarıyla yürütülen bir işbirliğinden doğduğunu göz önüne alırsak, bunu normal saymamız gerekir. Karikatür abartıyı, güldürme amacının yanı sıra, kişilerin ya da olayların temel özelliklerini vurgulamak için kullanır; bu bakımdan, gerçekleri açık ve çarpıcı biçimde göstermenin eğlenceli bir yoludur. Örneğin, aslında kişinin zaten uzun olan burnu, çok daha uzun çizilerek ön plana çıkarılır; küçük çeneli bir kimse ise, sanki hiç çenesi yokmuş gibi gösterilir. Bay Pickwick’le arkadaşlarının serüvenleri sırasında şurada burada karşılaştığımız pek çok sayıdaki kişilerin neredeyse hepsi, Sam Weller’in babasının portresinde olduğu gibi, anlatıcının karikatür yöntemiyle tanıttığı kişilerdir. Kısa boyu, yusuvarlak yüzü, dazlak kafası, tombul bedeniyle, romanın kahramanı Samuel Pickwick’in kendisi de iyi bir karikatür sanatçısının elinden çıkmış gibidir.

Anlatıcının sürekli kullandığı mizah araçlarından biri de ironidir. İronide mizah, genellikle iki şey arasındaki zıtlıktan doğar. Zıtlık, görünüş ile gerçek arasında, söz ile davranış arasında, söylenenle kastedilen anlam arasında, üslupla içerik arasında olabilir. Örneğin, anlatıcı, özellikle romanın ilk yarısında Samuel Pickwick’i “o ölümsüz insan”, “iyilik ve insanlığın o mücessem timsali”, “o dahi”, “o kahraman insan”, “o büyük adam”, “dünyanın en alçakgönüllü ve

ince ruhlu insanı”, “zekâ fişkuran çehresi” gibi abartılı sözlerle över; oysa aslında Pickwick, iyi yürekli, sevecen, ama sıradan denebilecek bir kimsedir. İşte bir yandan bu gerçek ile anlatıcının aşırı övgüsü, bir yandan da gene bu övgü ile böylesine abartılı bir biçimde göklere çıkarılan kişinin gülünç görünüşü ve çocukça davranışları arasındaki zıtlık, romandaki genel komedi havasının başlıca kaynaklarından biridir. Anlatıcı, Pickwick’in arkadaşları ve müritleri Tracy Tupman’ı, Augustus Snodgrass ve Nathaniel Winkle’ı da ironi yoluyla alaya alır. Tupman, kısa boylu, göbekli, şişman, yaşı iyice ilerlemiş bir adamdır, ama gözü hâlâ kadınlarda olan genç bir “şıpsevdi” gibi davranır. Snodgrass, şairlik taslayan bir gençtir, ama anlaşılan tek bir şiir bile yazmış değildir. Anlatıcı romanın son bölümünde bu zıtlığa yeniden dönerek şöyle der: “Snodgrass, zaman zaman biraz tuhaf ve melankolik havalara girdiği için, dostları ve tanışları arasında büyük bir şair olarak biliniyor; şimdiye kadar bu kanaati destekleyen bir şey yazdığını bizler hiç duymadık ama, işte öyle ...” Kendini tüm spor dallarında yetenekli, yaman bir sporcu diye tanıtan Winkle ise, ata ne tarafından bineceğini bilmeyen bir binici, kargalara ateş edeyim derken, onların yerine arkadaşı Tupman’ı vuran bir avcıdır! Anlatıcının bu karga avına ilişkin yorumu da açık bir ironi örneğidir: “Tupman, saçmaların bir kısmını sol kolunda alıkoyarak bir alay kuşunun hayatını kurtarmıştı.” Romanın “Pickwickçiler” başlıklı ilk bölümünün tamamında ironi, Pickwick Kulübü’nün toplantı kayıtlarında kullanılan tumturaklı, “ciddi” dil ile, toplantıda ele alınan konuların ciddilikten uzak “cılız” içeriği arasındaki aykırılıktan doğar. Fasıllık 13’teki milletvekili seçimi, yukarıda belirtildiği gibi, tam bir komik kargaşa içinde geçmiştir; ama anlatıcı seçim sürecini değerlendirirken, “Her şey olağanüstü cömert, olağanüstü memnuniyet verici boyuttaydı” der ve ardından bu sözlerle taban tabana zıt düşen bir seçmen tablosu çizer: “Özel tüketim vergisine tâbi mallar bütün içkili lokantalarda fevkalade ucuzdu; geçici baş dönmesine tutulan seçmenlere yardımcı olmak üzere sokaklarda yaylı yük arabaları dolaşıyordu. Seçmenlere ârız olan bu baş dönmesi salgını seçim süresince büyük kaygı uyandıracak ölçülere ulaştı, o yüzden kaldırımlarda, sık sık, top patlasa duymamacasına baygın yatan insanlara rastlanıyordu.” Görüldüğü gibi, buradaki mizah, ironinin zıtlığı ile karikatürün abartısının birlikte ve iç içe kullanılmasından doğan bir mizahdır.

Mister Pickwick'in Serüvenleri'ne yöneltilen eleştirilerden biri de, romanın yapısıyla ilgili. Dickens'ın romanlarını inceleyen kitabında G. K. Chesterton'ın (1874-1936) şu sözleri, yaygın bir görüşü dile getirir: *Pickwick'in Serüvenleri*, "Dickens'in romancılık hayatında, henüz güneşler, aylar yaratmaya başlamadan önce bir araya topladığı ışık yığındır. Sonradan tüm yıldızlarına hayat verecek olan, biçimden yoksun ama muhteşem bir yığındır bu. Tıpkı evrenin ilk ışığının parçalara ayrılmasıyla ortaya sonsuz sayıda güneş sistemlerinin çıkabilmesi gibi, *Pickwick*'i de parçalara bölerek ondan sonsuz sayıda roman çıkarabilirsiniz. ... Dickens yazacağı öyküyü kararlaştırmış değil, yalnızca ne tür bir öykü yazacağını biliyor. On öyküyü birden anlatmaya kalkışıyor; ... hiç çekinmeden araya ilgisiz kısa öyküler sıkıştırıyor." Chesterton, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'ni beğenmiyor değil; romanın bir "başyapıt" olduğunu bile söylüyor. Onun eleştirisi, "muhteşem bir ışık yığını" diye tanımladığı romanın yapısına yönelik; ortada "bir olay örgüsü", bu olay örgüsü için "seçilmiş kişiler" yok, diyor. Aslında, *Pickwick*'in yapısını eleştirirken Chesterton, pikaresk romanın yapısal özelliklerini tanımlıyor sanki. Gerçekten de pikaresk romanlar, biçim kaygısı gütmeden bir araya toplanmış birer serüven "yığını" gibidirler; öyküyü oluşturan serüvenler arasındaki bağlar, kimi zaman yok denecek kadar zayıftır; çoğu zaman da, aynı kişi ya da kişilerin serüvenleri olmaktan öte bir anlam taşımazlar. Yazar isterse, yaratma gücüne dayanarak romanındaki serüven sayısını neredeyse sonsuza kadar uzatabilir. *Don Quijote*'nin, *Gil Blas*'ın, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nin çok uzun romanlar olmaları biraz da bu yüzdendir. Pikaresk romanın yapısı, gezileri sırasında kahramanının yaşadığı değişik serüvenlerin art arda sıralanmasına dayandığı için, kitaba yeni yeni serüvenler konmasında fazla bir güçlük ya da sakınca yoktur. Chesterton, Dickens'ı bir de, "hiç çekinmeden araya ilgisiz kısa öyküler sıkıştırıyor" diye eleştiriyor. Ancak, kahramanın serüvenleri arasına bu tür konu dışı kısa öyküler serpiştirmek, Dickens'ın okuduğu pikaresk romanlardan öğrendiği temel uygulamalardan biridir. Genellikle romandaki olaylarla doğrudan doğruya hiçbir ilgisi bulunmayan bu tür öyküler, pikaresk romanın zaten gevşek olan yapısını daha da dağınıklaştırır. Ne var ki, tüm pikaresk romanlarda olduğu gibi *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde de amaç, olaylar arasında neden-sonuç ilişkileri kurularak elde edilen organik bir yapı bütünlüğüne sahip, dü-

şünel derinlikli, derli toplu bir öykü yazmak değildir; asıl amaç, gerek kahramanın serüvenlerinin, gerekse onların aralarına sıkıştırılan “ilgisiz kısa öyküler”in sayılarını artırarak, romanda sunulan insan manzaranı elden geldiğince geniş kapsamlı kılmaktır. İşte gevşek bir olay örgüsünün sağlayacağı hareket özgürlüğü, yazarın böyle bir genişliği yaratmasına olanak tanıyan en büyük etkidir.

Chesterton *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’ni muhteşem bir ışık yığınınına benzetirken, dağınık yapısının yanında, romanın önemli başka bir özelliğine daha parmak basar. “Işık” pek çok dilde, aydınlık, neşe, mutluluk, iyilik çağrışımları olan bir sözcüktür; trajedinin karanlık ve kasvetli havasına karşın, komedinin aydınlık, güler yüzlü, hoşgörülü, iyimser havasını simgeler. Samuel Pickwick’in daha kitabın başında “ikinci bir güneşe” benzetilmesi, serüvenleri boyunca gözlerinden sevinç ve mutluluk parıltısının eksik olmaması, içinde yaşadığı neşeli komedi dünyasının bir göstergesidir. Pikaresk romancı gibi komedi yazarı da, yaşamın acı gerçekleri karşısında mizah duygusunu, hoşgörüsünü ve belki de en önemlisi, temel iyimserliğini yitirmemeye dikkat eder. Eleştiri komedinin temel işlevidir; ama, gözler önüne serilen toplumsal ya da bireysel kusur ve kötülükler ne kadar ciddi olurlarsa olsunlar, komedi yazarının eleştirisi hiçbir zaman saldırgan bir sertlikte değildir. Komedinin genel amacı, insanoğlunun ve onun yarattığı kurumların kusurlu yanlarını eleştirirken, aynı zamanda seyircisini ya da okurunu güldürüp eğlendirmektir. Başka bir deyişle, komedinin ışığı, bu kusurlarla kötülüklerin yaratacağı karanlıkları bastırabilecek güçtedir. Komedilerin hep mutlu sonla bitmeleri bu yüzdendir. *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nin aydınlık, neşeli dünyasında zaman zaman beliren kara bulutları dağıtan da komedinin parlak güneşidir. Bayan Bardell ile Pickwick arasındaki dava sürecinde avukat Dodson ile ortağı Fogg’un oynadıkları çıkar oyunları, Eatansville kasabasındaki milletvekili seçimi sırasında görülen yolsuzluklar, Alfred Jingle’in edepsizlikleri, editör-anlatıcı tarafından hep komik bir yaklaşımla anlatıldıkları için, romanın neşeli havasına fazla zarar vermezler. Samuel Pickwick’le aynı borçlular cezaevinde yatan öteki tutukluların son derece kötü yaşam koşullarının anlatıldığı bölümün ağır havasını hafifleten de, gene komediden bir an bile sapmamaya dikkat eden anlatıcının şakacı ve alaycı tavrıdır.

Charles Dickens, kahramanı Pickwick gibi, yaradılıştan neşeli, iyimser bir insandı, ama hayatın sıkıntı ve güçlükleriyle çok erken bir yaşta tanışmıştı. Baba Dickens, sekiz çocuklu ailesini geçindirmeye yetecek kadar geliri olan bir devlet memuruydu. Ancak, sorumsuzca harcamaları yüzünden borçlanıp da borçlarını ödeyemez duruma düşünce, karısı ve çocuklarıyla birlikte cezaevine girdi. O sırada on iki yaşında olan Charles, okulunu bırakmak ve annesinin akrabalarından birinin ayakkabı boyası fabrikasında çalışmak zorunda kaldı. Farelerin cirit attığı bu salaş fabrikada aşağı tabakadan, okul yüzü görmemiş çocuklarla birlikte yalnızca altı ay çalıştı; ama o altı ayın anısı, yüreğinde ömrünün sonuna kadar hiç iyileşmeyen bir yara olarak kaldı. Bu derin yaranın *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'ndeki komik havayı pek fazla etkilediği söylenemez. Bunun bir nedeni, Dickens'ın genç yaşta kazandığı büyük başarıyla güçlenen iyimserlik duygusu olmalı. Ancak yazarın ilk romanlarında denetim altında tuttuğu iyimserliğin, sonraki romanlarında yerini gitgide artan bir karamsarlığa bıraktığı görülür. Dickens'ın karamsarlığı, karşımıza genellikle okuru duygulandırmak, hatta ağlatmak amacıyla tasarlanmış yoksulluk, sefalet ve ölüm sahneleri biçiminde çıkar. Dickens bu yüzden, haklı olarak, çok eleştiriye uğramıştır. Ancak, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde belli ki kendini tutmaya çalışmış, romanın neşeli mizah havasını bozmamaya dikkat etmiş. Aslında *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde de yoksulluk, delilik ve ölüm gibi, okurun acıma duygusunu iyice körükleyecek sahneler var; ama Dickens bu sahneleri (romandan uzak tutmak istercesine) daha çok, sayıları dokuzu bulan konu dışı öykülere yerleştirir. Örneğin, Fasil 3'teki "Salaş Tiyatroçunun Hikâyesi" ile Fasil 6'da yaşlı bir papazın anlattığı "Mahkûmun Dönüşü" başlıklı öykü, gerçekten yürek parçalayıcı olay ve durumlarla doludur. Bunları ve belki Fasil 44'ün sonundaki kısa sahneyi bir yana bırakırsak, *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'nde aşırı duygusal bir yaklaşımla ele alınmaya uygun tek olay, Sam Weller'in üvey annesinin ölümüdür; ama Dickens bu olayı kesinlikle duygu sömürüsü için bir fırsat olarak kullanmaz. Yaşlı arabacı Tony Weller'in, oğlu Sam'e üvey annesinin ölüm haberini veren mektubu, duygusallığı komedi ile ustaca dengeleyen (noktalamaya işaretli) bir mektuptur:

“Fena haber verceğime çok üzgünüm oveyanan gırtlığına kadar boğma ve suyla dolduğundan gece geç vakte kadar susmasını bilme-
yip neden sonra kendine gelen papaz olacak bi herifi dinlemek için
tedbirsiz davranıp yağmur altında ıslak çimler üstünde uzun süre
oturma soncu soğuk almıştır, doktorun dediğine göre sıcak boğma-
lı suyu önce diil sonra yutsaymış o kadar fena olmayacaktı he-
men topukları yağla ovuldu ve akla gelbilecek her bi şey yapıldı ba-
ban her zamanki gibi yine iyileşip ayağa kalkar diye ümit etmedey-
ken tam köşeyi dönüyordu oğlum yanı ş yola saparak görülmemiş bir
hızla yokuş aşaa gitti hekim hemen çekti freni ama fayda etmedi dün
akşam saat altıya yirmi kala son menzil parasını ödedi.”

Dickens, Tony Weller ile ölüm döşegindeki karısı arasında ge-
çen sahnede de son derece ölçülü davranır. Yaşlı Weller bu sahne-
yi oğluna anlatırken, son nefesinde karısının kendisine iyi bir eş ola-
madığını söylediğinde çok duygulandığını belirterek şöyle konuşur:

“Suzan,’ dedim, ‘sen benim için’ dedim, ‘çok iyi bir karı oldun
aslına bakarsan’ dedim. ‘Hiçbi şey söyleme bu konuda, hoş tut yüre-
ğini, canım benim’ dedim. ‘O Stiggins denilen herifin kafasını kır-
cağım günü de yaşayıp göreceksin’ dedim. Bunu işitince gülümsedi
oveyanan, Samivel. ... Ama öldü işte, yine de.”

Dickens istese burada da, “Salaş Tiyatroçunun Hikâyesi” ile
“Mahkûmun Dönüşü”nde yaptığı (ve daha sonraki romanlarında sık
sık yapacağı) gibi, “oveyana”nın ölümünden okurunu gözyaşına bo-
ğacak acıklı bir sahne çıkarabilirdi; ama o, karısının ölümü karşısın-
da Tony Weller’in vakur denebilecek, saygılı, içten bir üzüntü duy-
duğunu göstermekle yetinmiş.

Dickens’in okurunu acındırmak amacıyla tasarladığı yoksulluk
ve ölüm sahnelerindeki gözü sulu duygusallığın, roman sanatı açı-
sından ağır bir kusur olduğuna kuşku yok. Ancak, onun bu tür sah-
neler yazmaktaki bir amacı da, kitlelerin dikkatini yoksulluk, adalet-
sizlik, kötü çalışma koşulları gibi toplumsal sorunlara çekmek, dev-
letin bunları iyileştirecek yasal düzenlemeler yapmasını sağlamaktı.
Günümüzde Dickens’in romanlarını toplumsal ve siyasal bozukluk-
ları gözler önüne seren değerli tarihsel belgeler, yazarın kendisini de
önemli bir reformcu sayan kimselerin sayısı az değil. Pek çok eleştir-
men ve tarihçi, bu romanlardaki yürek burkan sefalet tablolarının en
azından kamu vicdanını etkileyerek sorunların giderilmesine azım-

sanmayacak bir katkıda buldukları görüşünde. Chesterton, Dickens için “İngiliz tarihinde büyük bir olay” derken, onun bu yönünü düşünüyor olmalı. Ancak, *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’ne tarihsel belge olarak bakarken göz önünde tutulması gereken bir nokta var: Samuel Pickwick ile arkadaşlarının dolaştıkları İngiltere, romanın yazıldığı 1830’lu yıllarda bile artık epeyce geçmişte kalmış, özlemle anılan bir ülkedir. Pickwick ile arkadaşları, gezip gördükleri yerlerin hiçbirinde gerçek yoksulluk denebilecek bir şeyle karşılaşmazlar. Avukatlık bürolarında çalışan dar gelirli kâtiplerden, Bay Wardle’in çiftliğindeki hizmetkârlara kadar herkesin karnı tok, sırtı pek gibidir. Bay Pickwick ile arkadaşlarının konakladığı hanların kilerleri yiyecek içecek doludur. Romandaki yeme içme sahneleri ile şişman kişilerin sayısı, dikkat çekecek kadar çok. Dickens’in yemeye içmeye böylesine büyük bir ilgi duymasını yadırgayan, hatta alaya alan eleştirirler olmuştur. Ancak, *Pantagruel*’de (1532) “ye, iç ve neşeli ol” diyen François Rabelais gibi, *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nde Dickens için de, yeme içme eyleminin simgesel bir niteliği vardır. Romandaki en mutlu anlar, harıl harıl yanan bir ocağın başına oturmuş birkaç yakın dostun, ellerinde sürekli doldurulan şarap kadehleriyle gece yarısına kadar sohbet ederek geçirdikleri saatlerdir. Victoria çağı İngiltere’sinde, az yemenin, az eğlenmenin, “gerekli ve kutsal” bir şey olduğunu söyleyen kimselerin sayısı iyice artmıştı. Dickens, özellikle pazar günleri yolculuğa çıkmayı, eğlence yerlerine gitmeyi, içki içmeyi yasaklamak için yürütülen bu tür “ahlaklılık” kampanyalarına şiddetle karşıydı. Çünkü biliyordu ki bu yasaklar, kampanyayı başlatanlardan çok, yoksul tabakadan insanların zaten sınırlı olan yaşamlarını daha da sınırlamaya yönelikti. Oysa romancı George Gissing’in (1857-1903) de belirttiği gibi, yemek içmek, hoşça vakit geçirmek, Dickens’in gözünde yaşama sevincinin, doğal bir mutluluğun göstergesiydi. *Mister Pickwick’in Serüvenleri*’nden söz ederken Gissing şöyle der: “Pickwick ile arkadaşları [...] hep konyak içerler; evde, dışarıda; şafak vakti ya da gece yarısı; yatak odasında gözden uzakta, tek tek ya da bir şöminenin başında neşeyle; [...] yaz, kış demeden içerler ve bunu yaşamın vazgeçilmez nimetlerinden biri sayarlar.” Gissing burada önemli bir noktaya parmak basıyor: Yeme

içme eylemi, Dickens'ın kişilerinin damarlarında dolaşan “olağanüstü bir canlılık, coşkulu bir sevinç” gibidir, yaşamanın büyük bir neşe içinde kutlanmasıdır.

Yaşamın neşeyle, sevinçle kutlanması, komedinin temel niteliklerindedir. Bu nedenle, komediler çoğu zaman düğün şenlikleriyle biter. Komedilerde de kötü kişiler, mutluluğu engellemeye çalışan birtakım güçler vardır elbette; ama bu güçlerin karşısına dikilerek onları yenilgiye uğratan “iyilik perileri” diyebileceğimiz kimse-ler de eksik değildir. *Mister Pickwick'in Serüvenleri*'ndeki iyilik perisi, Sam Weller'in “tam bir safkan melek” diye tanımladığı Samuel Pickwick'tir. Romanın sonuna geldiğimizde, Pickwick'in herke-se yardım ettiğini görürüz. Bunlar arasında, borçlular cezaevine gir-mesine neden olan Bayan Bardell ve bir zamanlar kendisine türlü oyunlar oynayan Jingle ile yoldaşı Job Trotter da vardır. Daha önem-lisi, Bay Pickwick, arkadaşı Winkle'ın Arabella ile, Snodgrass'ın da Emily ile evlenebilmeleri için elinden gelen her şeyi yapar; uşağı Sam Weller'in Mary ile evlenmesini sağlayan da odur. Böylece, Bay Pickwick sayesinde roman, tüm gençlerin mutluluğa kavuştuğu şen-likli bir sonla noktalanır, ama anlatıcının da belirttiği gibi, onlardan da mutlu biri varsa, o da, gözleri sevinç ışığıyla parlayan Pickwick'in kendisidir. Dickens, yeryüzünde insanlar için her şeyin günlük gü-neşlik olmadığının bilincindedir, ama gene de komedinin gerektir-diği iyimserliği elden bırakmamaya çalışarak, romanının bir şölen havası içinde bitmesine özen gösterir. Kitabın sonunda artık perdeyi kapatırken anlatıcının söylediği şu sözler, belli ki Dickens'ın kendi görüşünü dile getirmekte: “Yeryüzü karanlık gölgelerle doludur ama, karşılaştırılacak olursa ışıltısı daha güçlüdür. Bazı insanların gözleri, yarasalar ve baykuşlar misali, aydınlıktan çok karanlıkta iyi görür. O tür görme gücü olmayan bizlerse, onca zamanımızı birlikte geçirmiş olduğumuz muhayyel dostlarımızı üzerlerine vuran bir anlık gün ışığı altında görmeyi yeğleriz.”

FASIL 1

Pickwickçiler

Karanlığı yırtan ve ölümsüz Pickwick'in kamu hayatının başlangıcını sarmış görünen zulmeti göz kamaştırıcı aydınlığa çeviren ilk ışık demeti, Pickwick Kulübü zabıtlarında yer alan aşağıdaki kayıttan çıkmaktadır. Bu evrakı baskıya hazırlayan kişi, kendisine emanet edilen çeşitli vesikalar üzerindeki incelemelerinin nedimli bir titiz dikkat, yorulmaz gayret ve ince seçiyle yürütüldüğünün bir kanıtı olarak, bu kaydı okuyucularına sunmaktan büyük kıvanç duyar:

“12 Mayıs 1827. D.B.Y.P.K.Ü.’ Sayın Jaseph Smiggers başkanlığında aşağıdaki karar taslaklarının kabulüne ittifakla karar verilmiştir:

“Birliğimiz, G.B.P.K.Ü.” Sayın Samuel Pickwick tarafından okunan ve ‘Hampstead’ Göllerinin Kaynağı Hakkında Tezler ve Dikence Balıkları Teorisi Üzerine Bazı Gözlemler’ başlığını taşıyan tebliği sonsuz bir haz ve kesin tasvip duygularıyla dinlemiştir. Birliğimiz, bu vesile ile, adı geçen G.B.P.K.G.Ü. Sayın Samuel Pickwick’e en kalbi teşekkürlerini sunar.

“Her ne kadar Birliğimiz az önce zikredilen eserden – ve en az onun kadar, G.B.P.K.Ü. Sayın Samuel Pickwick'in Hornsey, Highgate, Brixton ve Camberwell'deki” gayretli araştırmalarının

* Değişmez Başkan Yardımcısı, Pickwick Kulübü Üyesi. (ç.n.)

** Genel Başkan, Pickwick Kulübü Üyesi. (ç.n.)

*** Londra'da bir semt. Küçük gölleri vardır. (ç.n.)

**** Kitabın yazıldığı yıllarda Londra'ya yakın köy ve kasabalar. (ç.n.)

dan ilim adına sağlanacak yararların derin idraki içinde ise de, Birlik üyeleri o âlim zâtın yürüteceği araştırmaların daha da şumülendirilmesi, seyahatlerinin kapsamının artırılması ve böylece gözlem sahasının genişletilmesiyle ilmin ilerlemesi ve bilginin yayılmasında baha biçilmez katkılar sağlanacağına kesin kanaat beslemekten kendilerini alamamaktadırlar.

“Bu maksatla Birliğimiz, Pickwick Kulübü Mektuplaşma Derneği adı altında yeni bir Birleşik Pickwickçiler şubesi kurulmasına dair adı geçen G.B.P.K.Ü. Sayın Samuel Pickwick ile aşağıda adları yazılı diğer üç Pickwick Kulübü üyesinden gelen teklifi ciddiye alarak görüşmüştür.

“Söz konusu teklif Birliğimizce tasdik ve kabul edilmiştir.

“Bu nedenle, Pickwick Kulübü Mektuplaşma Derneğinin şundan itibaren kurulmuş olduğuna; G.B.P.K.Ü. Sayın Samuel Pickwick, P.K.Ü. Sayın Tracy Tupman, P.K.Ü. Sayın Augustus Snodgrass ve P.K.Ü. Sayın Nathaniel Winkle’in işbu kararlarla anılan dernek üyeliğine namzet gösterilip atanmalarına; gezdikleri yerler ve karşılaştıkları insanlar ve görenekler üzerine gözlemleri ve başlarından geçen tüm sergüzeşt hakkında mevsuk raporları yörelerin özellikleri ya da kurulan ilişkilerle ilgili her türlü hikâye ve vesaik ile birlikte, zaman zaman, Londra merkezli Pickwick Kulübü’ne iletmelerinin kendilerinden talep edilmesine;

“Her bir Mektuplaşma Derneği üyesinin seyahat masraflarını bizzat karşılamasının usul sayılmasına dair teklifin Birliğimizce kabulüne ve adı geçen dernek üyelerinin incelemelerini, belirtilen şartlar altında diledikleri kadar uzatmalarına Birliğimizin bir itirazı olmadığına;

“Mektuplarının posta ücretleriyle paketlerinin taşıma masraflarının kendilerince ödenmesine dair vaaki tekliflerinin Birliğimizce müzakere edilmiş olduğunun anılan Mektuplaşma Derneği üyelerinin bilgisine sunulmasına ve işbu teklif onu ileri süren mümtaz şahsiyetlere her bakımdan layık görülmeyle Birliğin buna tam mutabakatı olduğunun beyanına karar verildi.”

Rastgele bir gözlemci, diye ekliyor aşağıda anlatılanları notlarına borçlu olduğumuz zabıt kâtibi, rastgele bir gözlemci bu kararlar okunmaktayken ısrarla onun (zabıt kâtibinin) yüzüne çevrik

duran dazlak kafada ve yuvarlak gözlüklerde olağanüstü hiçbir şey görmemiş olabilirdi: O alnın altında Pickwick'in devasa beyninin çalışmakta ve o gözlüklerin ardında Pickwick'in ışıltılı gözlerinin parıldamakta olduğunu bilenler için sahne gerçekten ilginçti. Hampstead'in heybetli göllerinin kaynağını bulup çıkararak ve Dikence Balıkları Teorisi'yle ilimler âlemini altüst eden insan işte orada, kırağı çalık bir günde Hampstead gölünün derin suları ya da bir küpün en iç kovuklarındaki münzevi bir dikence kadar sakin ve kayıtsızdı. Müridlerinin hep bir ağızdan, "Pickwick!" diye haykırmaları üzerine birden canlanıp hareketlenen o ünlü şahsiyet, oturmakta olduğu koltuğa ağır ağır tırmanıp da kendi kurduğu kulübe hitap etmeye başladığı zaman orada ne denli ilginç bir sahnenin sergilenmekte olduğunu nasıl anlatmalı? Hangi usta sanatçı o coşkulu sahneyi çizmeye can atmazdı? Pickwick, bir elini arkasında, frağının eteği altında zarafetle saklı tutarken, öbürünü ateşli hitabetine yardımcı olsun diye havada savuruyor, yüksekte durduğu için hemen

göze çarpan ve sıradan bir kimseyi örtselerdi belki hiç dikkati çekmeyecekken Pickwick (tabir caizse) onları örttüğü için insanda karşı konulmaz bir huşû ve saygı uyandıran dar pantolonu ve tozluklarıyla, gezilerinde karşılaşacağı tehlikeleri onunla birlikte göğüslemeye gönüllü ve keşiflerinin şânını onunla paylaşmaya şimdiden hak kazanmış insanların ortasında olanca cerbezesi ile konuşuyordu. Sağında Bay Tracy Tupman oturuyordu: Beşeri zaafların en ilginç ve bağışlanır olanında, yani sevdada, olgun yaşının hikmetine ve görgüsüne bir delikanlının deli gönlünü de katan şıpsevdi Tupman! Zaman ve boğazına düşkünlük bir vakitlerin o romantik kalıbını şişire şişire siyah ipekten yeleşin çapı büyüdükçe büyümüş, yelek cebine ilişik altın saat zinciri giderek görüş sahasının dışına çıktıkça yayvan çene beyaz boyunbağının sınırlarına dayanmıştı da Tupman'ın gönlü hiç değişmemişti: Cinsi latife duyduğu hayranlık, hâlâ, en baskın ihtirasıydı. Büyük önderin solunda şair ruhlu Snodgrass, onun yanında sportmen Winkle oturuyordu. İlki, güderi yakalı esrarengiz mavi bir paltoya pek şairane sarınmıştı; diğeri, yeşil renkli yeni avcı kostümü, damalı boyun atkısı, daracık pantolonuyla iki dirhem bir çekirdekti.

Mister Pickwick'in bu münasebetle verdiği söylev ve bu söylev üzerine çıkan tartışma Kulüp zabıtlarına geçmiştir. Her ikisi de başka ünlü kuruluşlarda cereyan eden görüşmelerle büyük benzerlik arz ediyor. Büyük adamların davranışlarında benzer yanlar bulmak her zaman ilgi çekici olduğundan, zabıt kaydını bu sayfalara aktarıyoruz:

“Mr. Pickwick (diyor zabıt kâtibi) her insanın kalbinin şöhret tutkusuyla çarptığını belirtti. Şair şöhreti, dostu Snodgrass'ın kalbinde yanan tutkuydu; dostu Tupman için çapkınlıkta ün salmak aynı ölçüde değerliydi; kara, hava ve su sporlarında isim yapmak da dostu Winkle'm hayatta en büyük emeliydi. Kendisi (Mister Pickwick) beşeri ihtirasların, beşeri duyguların tesiri altında kaldığını inkâr edecek değildi (alkışlar)... hattâ, belki, beşeri zaafların da. ('Hayır!' diye bağırışmalar); lakin şunu söylemeden edemeyecekti: Kendini beğenmişliğin benliğini sardığı anlar olmuşsa eğer, insanlığa hizmet arzusu o ateşi söndürmeye her zaman yetmişti. Onun borsa rayici insanların övgüsü, sigortası insanseverlikti. (Şiddetli al-

kışlar.) Dikenceler Teorisini dünyaya sunduğu zaman bununla iftihar etmişti... evet, inkâr etmiyordu, düşmanları ne derlerse desinler, o bununla iftihar etmişti, ünlü bir teori olsa da, olmasa da. ('Öyledir' diyen bir ses ve şiddetli alkışlar.) Şu anda sesini işittiği sayın Pickwick'çi eğer öyle diyorsa, demek ki öyleydi... ünlüydü. Fakat o ilmi risalenin ünü, farzı muhal, bilinen dünyanın en ücra köşelerine kadar ulaşmış olsa dahi o eserin sahibi olmaktan duyacağı gurur, hayatının bu en gururlu ânında etrafına bakarken duyduğunun yanında hiç kalırdı. (Alkışlar.) Kendisi sıradan, basit bir insandı. ('Hayır, Hayır!') Buna rağmen onu çok şerefli ve biraz da tehlikeli bir göreve seçmiş olduklarını düşünmekten kendini alamıyordu. Yolculuk şartları zor, araba sürücülerinin akılları karıştıktı. Dostları gözlerini dışarlara çevirip etraflarında neler olduğuna bir baksınlardı. Orda burda posta arabaları devriliyor, atlar gemi azıya alıyor, tekneler alabora oluyor, kazanlar patlıyordu. (Alkışlar... Bir ses: 'Hayır!') Hayır mı? (Alkışlar.) 'Hayır' diye öyle yüksek sesle bağırın sayın Pickwick'çi çıksın ortaya da bunu inkâr etsindi, edebilirse. (Alkışlar.) Kimdi o 'Hayır' diye bağırın? (Coşkun alkışlar.) Yoksa kendini bir şey sanıp da umduğunu bulamamışın biri mi - çarşı gûruhundan biri demeye dili varmıyordu-? (Şiddetli alkışlar.)... Kendisinin (Mr. Pickwick'in) araştırmalarının mazhar olduğu -belki de hiç hakketmeden layık görüldüğü- övgüleri kısakanarak ve rekabet saikiyle giriştiği birkaç cılız teşebbüse yağdırılan ağır tenkitler altında ezilerek, şimdi tutmuş böyle iğrenç ve müfterilere yaraşır bir üslûpla...

"Bay BLOTTON (Aldgate) usul hakkında söz istedi. Sayın Pickwick Kulübü üyesi kendisini mi kastediyordu? ('Usul', 'Başkan', 'Evet', 'Hayır', 'Devam', 'Yeter' vs. bağırışmaları.)

"Mr. Pickwick kuru gürültüye pabuç bırakmayacağını söyledi. Evet, sayın bayı kastetmişti. (Büyük heyecan.)

"Bay BLOTTON, o zaman sayın bayın küfür ve iftira dolu suçlamasını derin bir nefretle reddetmekten başka bir diyeceği olmadığını beyan etti. (Şiddetli alkışlar.) Sayın bay, sahtekârın biriydi. (Muazzam kargaşa ve 'Başkan!', 'Usul!' diye bağırışmalar.)

"Bay A. SNODGRASS usul hakkında söz aldı. İskemlesinin üstüne fırladı. ('Dinleyelim!' sesleri.) Kulübün iki üyesi arasında bu

yakışıksız dalaşmanın daha ne kadar sürüp gitmesine tahammül edilecekti? (Bravo, bravo!)

“BAŞKAN, sayın Pickwick’çinin az önce sarfettiği sözü geri alacağından emin olduğunu bildirdi.

“Bay BLOTTON, başkanlık kürsüsüne saygısı bâki ve sonsuz olmakla birlikte asla öyle bir şey yapmayacağını söyledi.

“BAŞKAN, sayın bayın az önce ağzından kaçan sözü her zamanki bilinen anlamında mı kullanmış olduğunu kendisine sormayı zorunlu bir görev saydığını bildirdi.

“Bay BLOTTON, o sözü o anlamda kullanmadığını hiç tereddütsüz söyleyebilirdi... Kelimeyi Pickwick’çi anlamında kullanmıştı. (Bravo, bravo!) Sayın bay hakkında şahsen sonsuz saygı ve takdir duyguları beslediğini belirtmeyi bir borç biliyordu. Kendisi sadece Pickwick’çi bir bakış açısından onun bir sahtekâr olduğunu düşünmüştü. (Bravo, bravo!) “Mr. PICKWICK saygıdeğer dostunun bu dürüst ve samimi, eksiksiz açıklamasından çok memnun kaldığını bildirdi; kendi söylediklerinin de ancak Pickwick’çi bir anlama yorumlanabileceği düşünülerek sarfedilmiş sözler olduğunun hemen anlaşılmasını rica etti. (Alkışlar.)”

Zabıt kaydı burada son buluyor; böylesine doyurucu ve akılkârı bir noktaya varıldıktan sonra tartışmanın da ardının kesilmiş olduğundan hiç şüphe etmiyoruz. Bir sonraki fasılda anlatılanlara dair resmi bir kayda rastlanmıyorsa da, hepsi, belli bir sıra gözetilerek kaleme alınmalarına hak verdirecek kadar gerçek oldukları şüphe götürmeyen mektup ve sair elyazması kaynaklardan büyük dikkatle derlenmiş vukuattır.

FASIL 2

*İlk günkü gezi ve ilk akşamın serüvenleri ile
bunların sonuçlarına dair*

Her türlü işin şaşmaz hizmetkârı, güneş, henüz yükselmiş ve on üç mayıs bin sekiz yüz yirmi yedi günü sabahını ısıtmaya başlamıştı ki, Mister Samuel Pickwick bir ikinci güneş gibi uykusundan uyan-
dı, odasının penceresini ardına kadar açarak ayakları altında seri-
li dünyaya baktı. Aşağıda Goswel Sokağı, sağında Goswel Sokağı
vardı; solunda göz alabildiğine Goswel Sokağı uzanıyordu; ve Gos-
wel Sokağı'nın öte yakası tam karşısındaydı. "Gördükleri eşyayı in-
celemeyle yetinip artlarında saklı gerçekleri araştırmayan feylesof-
ların dar görüşleri de böyledir işte" diye düşündü Mister Pickwick.
"Ben de pekâlâ onlar gibi gözlerimi hep Goswel Sokağı'na dikip
onu kuşatan meçhul diyarların sırrına ermek için en ufak bir çaba
harcamayabilirdim." Bir süre bu asil düşünceyle oyalandıktan son-
ra kendisini giysilerinin ve giysilerini bavulunun içine yerleştirme-
ye koyuldu. Giyim kuşam konusunda aşırı titizliğe büyük adamlar-
da az rastlanır: Tıraş olma, giyinme ve kahve içme işi çabucak sona
erdi; bir saat geçmemişti ki Mister Pickwick elinde bavulu, paltosu-
nun cebinde teleskopu, yeleşinin cebinde kayda değer her keşfi ka-
bule hazır not defteriyle St. Martin's-le-Grand kilisesinin yanında-
ki araba durağına ulaşmıştı.

"Araba!" dedi Mister Pickwick.

"Bürün beyim!" diye ses verdi insan türünün bir acayip numu-
nesi: Çuval bezinden bir ceket giymiş ve aynı bezden önlük kuşan-
mıştı; boynundan sarkan pirinç yafta ve numarayla bir nâdir eşya

koleksiyonundan çıkmışa benziyordu. Beygirlere su veren adamdı. “Bürun, beyim! Haydi, birinci araba!” Birinci araba henüz ilk piposunu tütürmekte olduğu meyhaneden çağırılıp geldi, Mister Pickwick ve bavulu taşıtın içine boca edildiler.

“Golden Cross” dedi Mister Pickwick.

Araba yola koyulurken, arabacı, sucu dostuna haber vermiş olmak için, “Hepitopu bir şilinlikmiş be, Tommy!” diye somurarak bağırdı.

Yol için ayırdığı parayı burnuna sürtüp duran Mister Pickwick, “Kaç yaşında senin bu beygir, ahpap?” diye sordu arabacıya.

“Kırk iki” dedi arabacı ve göz ucuyla bir süzdü Mister Pickwick’i.

Mister Pickwick, “Ne!” diye haykırıp hemen not defterine el attı. Arabacı sözünü tekrarladi. Mister Pickwick adamın yüzüne dik dik baktı. Kılını kıpırdatmadığını görünce hemen bunu defterine geçirdi.

Daha fazla bilgi edinmek için bir soru daha sordu:

“Peki, her çıkışta ne kadar koşturursun hayvanı?”

“İki üç hafta” dedi adam.

“Haftalar mı?” dedi Mister Pickwick, hayretler içinde. Yine not defterine sarıldı.

Arabacı oralı olmadı. “Evde kaldığı günler Pentonwill’de oturur, ama güçsüz olduğu için pek eve getirmeyiz onu” dedi.

“Güçsüz olduğu için mi?” diye tekrarladi Mister Pickwick. “Nasıl yani?”

“Arabadan çözülünce yığılıp kalıyor, ama koşuluyken sınıksız bağlar, koşumları da sıkı tutarız ki düşmesin diye. Hem zaten nah kocaman bir çift tekerimiz var, hayvan yerinden kımıldayınca ardından bastırıyorlar, o da yürümeden edemiyor... n’apsın, elinde değil.”

Mister Pickwick adamın ağzından çıkan her sözü beygirlerin zor koşullarda gösterdikleri yaşama direncinin olağanüstü bir örneği olarak Kulüp’e bildirilmek üzere aynen not defterine aktarıyordu ki Golden Cross’a vardılar. Arabacı yere atladı, ardından Mister Pickwick indi. Orda sabırsızlıkla şanlı önderlerini bekleyen Bay Tupman, Bay Snodgrass ve Bay Winkle hemen etrafını sardılar.

“Al bakalım ücretini!” dedi Mister Pickwick, şilini arabacıya uzatarak.

O ipe sapa gelmez adam parayı kaldırıma fırlatıp da o kadarcık ücret karşılığında kendisiyle (Mister Pickwick’le) dövüşme zevkini tatmaya sunturlu bir dille müsaade istediği zaman o âlim zâtın içine düştüğü şaşkınlığı düşünün.

“Çıldırılmışsın sen!” dedi Bay Snodgrass.

“Ya da sarhoşsun birisin” dedi Bay Winkle.

“Yahut her ikisi de” dedi Tupman.

“Haydi, gelin!” dedi arabacı, yumruklarını sıkıp havayı döve rek. “Hadsenize, dördünüz birden!”

Yarım düzine kadar arabacı, “Cümbüş var, haydi cümbüşe!” diye bağırdılar. “Giriş, hadi, Sam!” Ve keyiften ağızları kulaklarına vararakten arabacıyla Mr. Pickwick ve dostlarının başına üşüş-tüler.

“Ne bu maraza, Sam?” diye sordu, siyah kolluklu birisi.

“Maraza işte!” dedi arabacı. “Ne diye numramı almak istedi ki?”

Mister Pickwick’in şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kaldı. “Ben senin numramı almak istemedim ki!” dedi.

“Niye aldın o halde numramı?” dedi arabacı.

“Almadım!” dedi tepesi atan Mister Pickwick.

Arabacı, kalabalığa döndü, “Hanginizin aklına gelirdi” dedi, “bi muhbirin insanın arabasına binip de yalnız numrasını değil, ağızından çıkan her bi lafı deftere yazacağı, hanginizin aklına gelirdi?” (Mister Pickwick’in zihninde bir şimşek çaktı... not defteri!)

“Yazdı mı, şahiden?” diye sordu bir başka arabacı.

“Taabi, ya!” dedi birincisi. “Hem de üzerine saldırayım diye damarıma basıp üç de şahit getiriyor buraya, ispat için. Ama ben gösteririm ona. Bunun için altı ay da yesem gösteririm ben ona! Haydi, gelsenize, ulan!” Ve kendi özel mülkünün değerini hiçe sayarakten şapkasını yere çaldığı gibi bir yumrukta Mr. Pickwick’in gözlüklerini havaya uçurdu, ardından Mister Pickwick’in burnunun ortasına bir tane indirdi, sonra Mister Pickwick’in göğsüne bir tane daha, Snodgrass’ın gözünün üstüne bir üçüncü, derken değişiklik kabilinden Tupman’ın yeleğine bir dördüncü yumruk savur-

du, hoplaya zıplaya yola fırlayıp sonra yine kaldırıma döndü ve en sonunda Bay Winkle'ın gövdesinde o anda ne kadar hava vardıysa tümünü boşalttı. Bütün bunlar hep birkaç saniye içinde oldu.

“Bir polis yok mu, polis nerde?” dedi Snodgrass.

“Sokun gitsin şunları tulumbanın altına!” dedi ordan bir börekçi.

“Yaptığına bin pişman olacaksınız!” dedi Mister Pickwick, soluk soluğa.

“Muhbirleer!” diye haykırıyordu kalabalık.

“Hadsenize!” diye bağıırıyordu, bütün bu süre içinde hâlâ yumrukları havayı dövmeğe olan arabacı.

Kalabalık o ana kadar olanları seyirle yetinmişti, ama Pickwickçilerin muhbir oldukları haberi yayılınca börekçinin önerisini uygulamanın yerinde olacağı fikri hızla taraftar bulmaya başladı. Tam o sırada yeni gelen birinin araya girmesiyle kavga beklenmedik bir anda sona ermemiş olsaydı kim bilir daha ne çok kafa göz yarılacaktı.

“Ne bu tantana böyle?” dedi, araba meydanından ansızın çıkıp gelen yeşil paltolu, uzunca boylu, sıska suratlı bir genç adam.

“Muhbirler!” diye kalabalık yeniden haykırdı.

“Değiliz!” diye kükredi Mister Pickwick, akli başında her seyirciyi inandıracak bir sesle.

“Değil misiniz ama, sahiden değil misiniz?” Genç adam dirsekleriyle kalabalığı hoyratça yarıp ilerledi.

O âlim zât birkaç kelimeyle meselenin iç yüzünü açıkladı ona. “Gelin o halde” dedi yeşil paltolu ve Mister Pickwick'i peşisıra sürükleyip götürürken bütün yol boyunca hiç soluk almadan konuştu: “Haydi 924 numara, al paranı bas git, hadi... Saygıdeğeri bir bey... İyi tanırım... Yeter saçmaladığın... burdan, efendim... Arkadaşlarınız neredeler?.. Anlaşılan, bir yanlışlık... aldırmayın, olur böyle kazalar... en rabitalı aileler... asla yılmayacaksınız... şanssızlık işte, bildireceksiniz haddini... Keyfi bilir... Kahrolası adiler!” Yeşil paltolu şahıs buna benzer bir alay kopuk cümleyi art arda sıralayıp ağız dolusu konuşarak yolcu salonuna doğru ilerledi. Mister Pickwick ve maiyeti arkasından seyirttiler.

Yabancı, çingırağa vargücüyle asılarak, “Garson! Buraya bak!” diye bağırdı. “Herkes bardak getir... Su katılı boğma... Sıcak, sert, tatlı ve bol tarafından... Gözünüze bi şey mi oldu, efendim? Garson! Beyfendinin gözüne bi çiğ biftek... Çürüğe en iyi çare, beyfendi, çiğ biftek. Soğuk lamba direği de iyi gelir ama zordur biraz... yol ortasında gözünüzü bir lamba direğine dayayıp yarım saat dikilmemiz doğrusu pek garip kaçırdı, di mi? Harika... Hah! Hah! Hah!” Ve yabancı, kötü kötü kokan dopdolu bir bardak su katılı boğmayı bir solukta içip hiç olağanüstü bir şey olmamış gibi kayıtsızca gitti, bir sandalyeye kuruldu.

Üç arkadaşı yeni tanışlarına teşekkür arzına dalmışlarken Mister Pickwick fırsattan istifade adamın kılığını kıyafetini gözden geçirdi.

Boyu orta karar olduğu halde vücudunun sıskalığı ve bacaklarının uzunluğu onu çok daha boylu gösteriyordu. Yeşil palto, çatalkuyruk eteklerin moda olduğu devirde şık bir kostümdü herhalde; o vakitler ondan çok daha kısa boylu birisini donatmış olmalıydı, zira uçları yenik, rengi kaçmış kolağızları bileklerine ancak erişiyordu, önü çene altına kadar sırt dikişlerini patlatırcasına sımsıkı ilikliydi. Gömlek yakası denilebilecek hiçbir şeyin görünmediği boynunu eski püskü bir boyunbağı süslüyordu. Daracık siyah pantolonu yıllardır giyilmekten orada burada parlamıştı ve kirli beyaz çoraplarını gözden saklamak istercesine bir çift yamalı ayakkabının tabanına bantla tutturulmuştu ama çorapları yine de görünüyordu. Uzunmuş siyah saçları silindir şapkasının iki yanından taşmıştı. Eldivenleriyle paltosunun kol ağızları arasında çıplak bilekleri bir görünüp bir kayboluyordu. Yüzü çok sıska ve bezgindi; lakin her hâlden, tarife sığmaz bir fütursuzluk, tam bir kendine güven fişkırıyordu.

Mister Pickwick’in –bereket tekrar ele geçirdiği– gözlüğünün ardından bir süre süzüp durduğu ve dostlarının diyeceklerinin ardı kesilince az önceki yardımına nâzik kelimelerle teşekkür arzına koyulduğu insan işte böyle birisiydi.

“Hiç önemi yok” dedi yabancı, Mister Pickwick’in sözünü ağzına tıkayarak, “söylendi yeterince, uzatmaya lüzum yok... Yaman herifmiş, arabacı, pençelerini iyi kullanıyordu. Ama ben sizin o yeşil paltolu arkadaşınızın yerinde olsaydım... yani Tanrı hakkıyçün...

attım mı kafayı... temize havale... o saniye... börekçiyi de... boru mu?”

Bu rabıtalı söylev Rochester arabasının sürücüsünün içeri girip “Amiral”in hareket etmek üzere olduğunu bildirmesiyle yarıda kesildi.

“Ha, Amiral...” dedi yabancı, hemen ayağa kalktı. “Benim araba... yerim hazır... açıkta... boğmanın parasını ödemeyi size bırakıyorum... üstümde bozukluk yok da... beşlik banknot... gümüşler hep kalp... moloz, taşımaya değmiyor.” Ve çok bilmiş bir edâyla başını iki yana salladı.

Tesadüf bu ya, Mister Pickwick’le üç arkadaşı da Rochester’i ilk durak yeri seçmişlerdi. Aynı şehre gitmekte olduklarını yeni tanışlarına bildirdiler, hep bir arada olabilmek için arabanın en arka sırasında oturmayı kararlaştırdılar.

“Haydi, çıkalım” dedi yabancı, Mister Pickwick’in –vekarına hayli halel getirici bir aceleyle– arabanın üst katına çıkmasına yardımcı olarak.

Arabacı, “Bagaj var mı, beyim?” diye sordu.

Yabancı, içinde bir gömlekle mendile benzer bir şeyler olan bir kesekâğıdını cebine sokuşturmaya çalışırken, “Kim... ben mi? Şu paket işte, hepsi bu... Gerisi su yoluyla... Çivili sandıklar... ev kadar... öyle ağır ki, bildiğin gibi değil” diye karşılık verdi.

O devirde araba meydanının kapısı yerine geçen alçak kemerin altından geçerlerken, “Başlar, başlar... başlarınızı sakının!” diye haykırdı çalçene yabancı. “Feci bir yer... Çok tehlikeli... Geçende... beş çocuk ... anaları... boylu boslu hanfendi, sandviç yerken... kemeri unutuyor... güm... pat... Çocuklar başlarını çevirip bakıyorlar... analarının kafası yok! Elinde sandviç... sandviçi koyacak ağız yok... bir aile başının yerinde yeller esiyor, iyi mi?.. Korkunç... korkunç! Whitehall’a mı bakıyordunuz, efendim?... Güzel yer... küçük pencere... birinin daha kafası uçmadı mıydı orda, beyfendiciğim? O da nereye gittiğini görememişti işte, di mi..? Ha? Di mi, efendim?”

“Hayatın garip tecellilerini düşünüyordum” dedi Mister Pickwick.

“Ha, evet! Bir gün devlet başa, ertesi gün kuzgun leşe... Filozof musunuz, beyfendi?”

“İnsan tabiatını müşahede eyleyenlerdenim, efendim” dedi Mister Pickwick.

“Öyle mi? Ben de. Çoğu işi gücü olmayanlar gibi. Şair, efendim?”

“Dostum Bay Snodgrass’ın güçlü bir şair yanı vardır” dedi Mister Pickwick.

“Benim de” dedi yabancı. “Destan... on bin mısra... Temmuz Devrimi... mahallinde yazılmıştır... Gündüz Mars, gece Apollo... Top patlasın, çenk tıngırdasın tarzında.”

“O şanlı olayda siz orada mıydınız, beyefendi?” diye sordu Snodgrass.

* İngiltere kralı I. Charles’ın idam sehпасı Whitehall Sarayı’nın duvar dibine kurulmuştu. Kralı sehpa bir pencereden çıkarmışlardı.

“Orda mıydım da söz mü? Hem de nasıl! Tetiği çektiğim gibi... kafamda bir fikir çakıyor... doğru şarapçıya... Yazıyorum, geri dönüyorum... Vışt, güm... Bir fikir daha... yine şarapçı... Hokka, kalem... Dön geri... Kes, biç... Ne harika günlerdi ama! Sporcusunuz galiba, beyfendi?” dedi birdenbire Winkle’a dönerek.

“Biraz” dedi Winkle.

“Güzel uğraş, efendim... güzel uğraş... Köpekleriniz filan, beyfendi?”

“Şu ara yok” dedi Winkle.

“Öyle mi, köpeksiz olmaz beyfendi... harika hayvanlar... akıllı yaratıklar... bi vakitler kendi köpeğim, bi zaar... şaşılacak içgüdü... Bir gün avdayız... çitle çevrili bir yere girdik... ıslık çaldım, durdu... bir ıslık daha... Ponto diyorum... nâfile... kazık gibi... seslenip duruyorum, Ponto, Ponto!.. Kımıldamıyor... çakılmış sanki oraya... bir tabela var, ona bakıyor... Gözümü kaldırdım ki bir yazı: ‘Korucu bu çitin içinde bulunan bütün köpekleri vurma emri almıştır!’ Geçmiyor, efendim, geçmiyor işte... hârika köpek... çok değerliydi, çook!”

“Olağanüstü bir olay” dedi Mister Pickwick. “Müsaadenizle not edebilir miyim?”

“Elbette, efendim, elbette... aynı hayvanın daha ne hikâyeleri var, bilerseniz... (Yol kenarında duran genç bir kadını Pickwick’çiliğe uygun düşmeyen kaçamak bakışlarla süzmekte olan Tracy Tupman’a) Güzel kız, di mi, efendim?”

“Çok!” dedi Tupman.

“İngiliz kızları güzeldirler de İspanyollar kadar değil... soylu yaratıklar... simsiyah saç... kara gözler... gül endam... nefis yaratıklar... bi içim su.”

“İspanya’da bulundunuz mu, beyfendi?” dedi Tracy Tupman.

“Uzun yıllar yaşadım.”

“Bir hayli çapkınlık etmişsinizdir sanırım.”

“Çapkınlık mı? Binlerce kez! Don Bolaro Fizzing... İspanyol soylusu... biricik kızı... Donna Christina... harikulade yaratık... âşık bana, çılgınlar gibi... kıskanç baba... gururlu kız... yakışıklı İngiliz... Donna Christina çaresiz... kiyanus asiti... benim bavulda şırın-

* Bay Jingle’in muhayyele gücünün dikkate değer bir örneği: Bu konuşma 1827 yılında geçiyordu. Fransa’da Temmuz devrimi 1830 yılında oldu. (ç.n.)

ga var... ameliyat tamam... ihtiyar Bolaro sevinçten göklere uçuyor... Birleşmemize rıza çıktı... biz el eleyiz, seller gibi gözyaşı... romantik hikâye... bildiğiniz gibi değil.”

Kadının güzelliği üzerine söylenenler Tupman'ı çok etkilemişti. “O hanım şimdi İngiltere’de mi, efendim?” diye sordu.

“Öldü, efendim... öldü” dedi yabancı. Paçavraya dönmüş patiska bir mendilden arta kalanı sağ gözüne götürdü. “Şırınga ağır geldi... bünyesi kaldırmadı... kaybettik.”

“Ya babası?” diye sordu şair Snodgrass.

“Vicdan azabı ve elem...” dedi yabancı. “Ansızın kayıplara karıştı... bütün şehrin ağzında... aranmadık yer kalmadı... nâfile... büyük meydandaki çeşmeden durupdururken su akmaz oluyor... haftalar geçiyor, su kesik... açtırmaya işçi getiriyorlar... suyu boşaltıyorlar... bizim kayınpederi ana boruya baş aşağı sıkışmış buluyorlar... Sağ potinin içinden tam bir itiraf çıkıyor... Adamı çekip alıyorlar, çeşme eskisi gibi akmaya başlıyor.”

Snodgrass anlatılanlardan pek etkilenmişti. “Efendim, bu küçük aşk hikâyesini kayda geçirebilir miyim, izninizle?” diye sordu.

“Taabi, efendim, taabi... Bunun gibi daha elli tane var, yeter ki siz dinlemek isteyin... Gariptir benim hayatım... bir acayip hikâyedir... Olağanüstü değilse de bambaşkadır.”

Yabancı bu minval üzere ve araba her at değiştirdikçe parantez kabilinden bir bardak bira içerek, Rochester köprüsüne ulaşıncaya kadar konuştu durdu. Bu arada hem Mister Pickwick’in hem de Snodgrass’ın not defterleri adamın başından geçen serüvenlerden seçmelerle silme dolmuştu.

“Ne muhteşem bir harabe!” dedi Augustus Snodgrass, kendine has şairane coşkuyla, göz alıcı eski hisar karşılarında görününce.

Teleskopunu gözüne uyduran Mister Pickwick’in ağzından da, “Tarihi eser meraklıları için hakikaten şahane bir manzara” sözleri döküldü.

“Ya! Harika bir yer” dedi yabancı. “Şahane yıkıntı... çatık kaşlı duvarlar... kağşamış kemerler... karanlık kuytular... viran basamaklar... sonra eski Katedral... burcu burcu toprak kokusu... Hacı ayaklarının aşındırdığı yıllanmış basamaklar... Küçük Sakson tarzı kapılar... Tiyatro gişeleri gibi günah çıkarma hücreleri... yaman herif-

lermiş o keşişler... Papazlar ve Hazine Lordları ve daha bir alay yaşlı moruk, almış ablak suratları, kırık burunlarıyla her gün ortalarında öyle... güderi yelekler... fitilli tüfekler... Lahit... güzel yer... sonra, efendim, o eski efsaneler... tuhaf hikâyeler... harika!" Ana cadde üzerindeki Boğa Hanı'na vardıklarında yabancı hâlâ kendi başına bir şeyler mırıldanıyordu. Orda araba durdu.

"Siz burada mı kalacaksınız, beyfendi?" diye sordu Winkle.

"Burda... ben değil... ama siz kalsanız iyi olur... iyi handır... rahat yataklar... Komşu Wright Hanı pahalıdır... o biçim kazık... Garsonun yüzüne baksan iki buçuk şilini hesabına yazarlar. Akşam yemeğini bir dost evinde yeseniz handa yemişsiniz gibi, hattâ daha fazla geçiriyorlar hesaba... acayip herifler... çok acayip."

Winkle Mister Pickwick'e dönüp kulağına bir şeyler söyledi, Mister Pickwick'ten Snodgrass'a ve Snodgrass'tan Tupman'a bir

fısıltı geçti ve kabul makamında karşılıklı başlar sallandı. Mister Pickwick yabancıya dönerek konuştu:

“Efendim, bu sabah bize çok büyük yardımlarınız dokundu. Minnettarlığımızın ufak bir nişanesini kabul bâbında lütfedip akşam yemeğini bizimle birlikte yemez miydiniz?”

“Büyük memnunlukla... Zorlamak gibi olmasın ama mantarlı ızgara piliç nefis! Kaçta?”

“Durun bakayım” dedi Mister Pickwick, saatine bir göz atarak. “Şu anda aşağı yukarı üç suları. Beşte diyelim mi?”

“Benim için mükemmel” dedi yabancı. “Saat tam beşte, o halde... kendinize mukayyet olun.” Ve şapkasını birkaç parmak havaya kaldırıp iyice yana kaykık bir biçimde tekrar başına iliştirdi, içi dolu kesekâğdının yarısı cebinden sarka sarka hızlı adımlarla avluyu geçti ana caddeye saptı.

“Besbelli gezip görmediği yer kalmamış, insanlara ve hayata çok âşina birisi” dedi Mister Pickwick.

“Yazdığı şiiri görmek isterdim” dedi Snodgrass.

“O köpeği görmüş olmayı isterdim” dedi Winkle.

Tupman hiçbir şey demedi. Donna Christina’yı, şıringayı, çeşmeyi düşündü ve gözleri doldu.

Özel bir salon tutulduktan, yatak odaları gözden geçirildikten ve akşam yemeği ısmarlandıktan sonra heyet şehri ve civarını gezmeye çıktı.

Mister Pickwick’in dört şehir –Stroud, Rochester, Chatham ve Brompton– üzerine tuttuğu notlar dikkatle okunduğunda, bu şehirlerin görünüşünün onda bıraktığı izlenimlerin, aynı yolları tepen başka gezginlerinkinden çok da farklı olmadığı görülüyor. Anlatıkları kolayca özetlenebiliyor.

“Bu şehirlerin başlıca ürünlerinin” diyor Mister Pickwick, “askerler, deniz erleri, Yahudiler, kireç, karides, subaylar ve tersane amelesi olduğu anlaşılıyor. Ana caddelerde satışa sunulan mallar daha ziyade gemi levazımatı, badem ezmesi, elma, dil balığı ve istiridye. Sokaklarda bhusus askeriyeenin içki ve eğlence düşkünlüğünden doğan bir coşku ve canlılık göze çarpıyor. Hemcinslerini seven bir kimse için bu zarif insanların sağlıktan ve içkiden pan-

car gibi kızarmış çehrelerle yolda yıkıla yıkıla yürüdüklerini görmek, peşlerinden koşup her birine takılmanın oğlan çocukları için ucuz ve masum bir eğlence yerine geçtiği de hatırlanacak olursa, sahiden büyük bir zevk. Hiçbir şey (diye ekliyor Mister Pickwick) onların bu hoş mizacıyla başedemez. Ben buraya gelmeden daha bir gün önce içlerinden biri bir meyhanede çok ağır bir hakarete uğruyor. Meyhaneci kız ona bir kadeh daha içki vermeyi kesinlikle reddediyor, o da buna karşılık (sırf şaka olsun diye) kasaturasını çekip kızı omuzundan yaralıyor. Buna rağmen ertesi sabah herkesten önce meyhaneye koşup meseleyi büyütmemeye, olanları unutmaya hazır olduğunu bildiren de yine o yiğit delikanlı oluyor.

“Bu şehirlerde tütün tüketimi (diye devam etmekte Mister Pickwick) çok fazla; sokakları saran koku sigara tiryakileri için dayanılmaz bir haz kaynağı olsa gerek. Sıradan bir gezgin bu şehirlerin başta gelen hususiyeti olan kirliliğe itiraz edebilir belki ama kirliliği alışveriş ve ticari refah alameti sayanlar nezdinde gerçekten sevindirici bir şey bu.

Dakikası dakikasına saat beşte yabancı çıkageldi, hemen ardından da akşam yemeğine oturuldu. Kesekâğıdı nasıl olduysa kayıplara karışmıştı; adamın kılığında bir değişiklik olmadığı gibi, kendisi de eskisinden daha çalçeneydi.

“Nedir o?” diye sordu, garson sahan kapaklarından birini kaldırırken.

“Dil balığı, efendim.”

“Dil balığı... Aah! Harika balık... Londra’dan gelir hep... posta arabası sahipleri... siyasi ziyafetler... arabalar dolusu dil balığı... sepet sepet... açıkgöz herifler... Bir kadeh şarap, efendim?”

“Memnunlukla” dedi Mister Pickwick yabancı ilkin onunla, sonra Snodgrass’la, sonra Tupman’la, daha sonra Winkle’la, en sonunda bütün hepsiyle birden ağzından dökülen kelimelerle âdeta yarışircasına art arda yuvarladı kadehleri.

“Garson, merdivende bi telaş, bi telaş, ne o öyle?” dedi bir ara. “Yukarıya bir şeyler taşınıyor... marangozlar iniyor... lambalar, aynalar, çenkler. N’oluyor?”

“Balo, efendim” dedi garson.

“Şehir balosu, desene?”

“Hayır, efendim, şehir balosu değil. Bir hayır derneği yararına, efendim.”

“Bu şehirde güzel kadınlar olduğunu biliyor muydunuz, beyfendi” diye capacanlı bir ilgiyle sordu Tupman.

“Muhteşem... harika... Kent, efendim... Herkes bilir Kent’i... elması, kirazı, şerbetçi otu ve kadınları. Şarap, beyfendi?”

“Büyük memnurlukla” diye karşılık verdi Tupman. Yabancı, kadehini doldurup dikti. Tupman, balo konusuna dönerek, “Gitmeyi çok isterdim” dedi.

“Biletler barda, efendim” diye garson araya girdi. “Tanesi yarım lira.”

Tupman, eğlenceye katılmaya can attığını, bir kere daha söylemeden edemeyecekti ama; Snodgrass’ın çatılan kaşlarında ve Mister Pickwick’in dalgın bakışlarında aradığına karşılık bulamayınca, o sırada sofraya getirilen porto şarabı ile meyveye sarıldı. Garson çekildi, yolcular akşam yemeği sonrası birkaç âsûde saatin keyfini çıkarmaya koyuldular.

“Afedersiniz ama, beyfendi” dedi yabancı, “şişe olduğu yerde duruyor. Şöyle bi dolaştırıverseniz... parlatalım, hadi... en dibine kadar!” Ve daha iki dakika önce doldurduğu kadehini bir dikişte boşaltıp bu işlere alışkın biri tavrıyla yeniden doldurdu.

Şarap şişesi elden ele dolaştı, yenisi söylendi. Dâvetli konuşuyor, Pickwickçiler dinliyordu. Tupman’ın baloya gitme hevesi her geçen dakika artarken Mister Pickwick’in çehresi evrensel hoşgörü ve iyi niyet ifadesiyle parılıyordu. Winkle ile Snodgrass derin uykudaydılar.

“Üst katta bir şeyler oluyor” dedi yabancı. “Gelenleri duyuyor musunuz? Kemanlar akordda... şimdi de çenk... işte başladı!” Aşağıya kadar gelen çeşitli seslerden ilk dansın başladığı anlaşıldı.

Tupman, “Gitmeyi çok isterdim” dedi yine.

“Ben de” dedi yabancı. “Kahrolası bagaj... Bu kılıkla kaldım ortada... Giyecek hiçbir şey! Tuhaf, di mi?”

Her hususta cömertlik Pickwick’çi teorisinin en önde gelen umdesiydi; böylesi soylu bir umdenin gözetilmesinde de o güne dek

* Londra’nın güneyinde bir bölge. (ç.n.)

** İngilizce metinde, *guinea*: 21 şilinlik altın sterlin. (ç.n.)

Tracy Tupman'ın eline su dökcek kimse çıkmamıştı. Birlik zabıtlarında o mükemmel insanın kullanılmış elbise ya da para yardımı için vaaki talepleri nasıl Birliğin başka üyelerine havale ettiğini gösteren kayıtlardan geçilmiyor.

“Size bu maksatla ödünç bir kostüm takdim etmekten çok memnun olurum” dedi Tracy Tupman. “Fakat siz biraz zayıfsınız, bense...”

“Biraz şişko... tohuma kaçmış Baküs... çelengi olmasa da olur, boş ver... Fıçısından fırlamış, şayağa sarınmış, di mi? Çifte çekilmemiş de çifte kavrulmuş yani... Hah! Hah! Uzatsana şu şarabı!”

Tupman yabancıнын göz açıp kapayana kadar içip sonunu getirdiği şarabı uzatmasını kendisinden öyle buyurganca istemiş olmasından mı gocunmuştu, yoksa Pickwick Kulübü'nün güzide bir üyesinin ayazda kalmış şarap tanrısına benzetilerek kepazesinin çıkarılmasına mı kızmıştı, orası hâlâ tam anlaşılabilmiş değil. Şarap şişesini uzatırken üst üste iki kere öksürerek yabancıyı sert bakışlarla birkaç saniye süzdü ama yabancı hiç oralı olmayıp da onun o bakışları karşısında alabildiğine kayıtsız görününce, giderek yumuşadı ve balo mevzuuna geri döndü.

“Benim kendi kostümüm size çok bol gelebilir diye, dostum Bay Winkle'ın elbiselerinden birinin belki daha uygun olabileceğini söylemek üzereydim” dedi.

Yabancı yan gözle bir baktı Winkle'a. “Tamam, şimdi oldu” derken gözünde bir parıltı çaktı.

Tupman etrafına bakındı. Snodgrass ve Winkle üzerinde uyutucu etkisini gösteren şarap Mister Pickwick'i de kendinden geçirmek üzereydi. O da giderek, yemeğin ardından bastıran mahmurluk ve onun sonuçları öncesi bütün aşamalardan geçmişti. Coşkunun doruğundan perişanlığın çukuruna, perişanlığın çukurundan coşkunun doruğuna sırasıyla gidip gelmişti: Yol kenarında borusuna yel sızmış gaz lambası gibi bir an için olağanüstü bir parlaklıkla şavkıdıktan sonra küçüle küçüle nerdeyse göze görünmez olmuş, kısa bir aranın ardından bir an yine parlayıp ışıldamış ve sonunda kararsız, sarsak bir pırıltıyla titremiş, sönmüştü. Başı göğsüne düşmüştü şimdi; kesintisiz bir horultu ile arızı bir tıkanma büyük insanın orada olduğunun yegâne kulağa çarpar belirtileriydi.

Tupman baloda hazır bulunmaya, Kent hanımlarının güzelliğini kendi gözleriyle görmeye can atıyordu. Yabancıyı yanında götürmeye de bir o kadar teşneydi. Şehirle ve sakinleriyle hiçbir tanışıklığı yoktu; yabancınsa çocukluğundan beri orada yaşamışçasına her ikisi hakkında da bilmediği yok gibiydi. Winkle uyuyordu ve Tupman onun uyanır uyanmaz soluğu yatağında alacağından emindi. Bir türlü karar veremiyordu. “Doldur kadehini de uzat şu şarabı” dedi yorulmak bilmez ziyaretçi.

Tupman kendinden istenileni yaptı ve yuvarladığı içkiden aldığı aşırı şevkle kararını verdi.

“Winkle’ın yatak odasına benimkinden geçiliyor. Şimdi onu uyandırırım ne istediğimi dünyada ona anlatamam. Ama yol den-ğinin içinde bir takım elbisesi olduğunu biliyorum. Eğer baloya gitmek için giyer de döndüğümüzde çıkarırsanız, ben hiç bu işle onun başını ağrıtmadan elbiseyi gerisin geri yerine koyabilirim” dedi.

“Harika” dedi yabancı “Malum plan... çok antika durum... sandıklarda on dört takım kostümün olsun, bir başkasınınkini giymek zorunda kal... iyi fikir doğrusu... harika!”

“Biletlerimizi alalım” dedi Tupman.

“Altın lirayı bozdurmaya değmez” dedi yabancı. “Yazı tura atalım, bakalım kim ikisini de ödeyecek... ben söylüyorum... önce sen at... hadi bebeğim... hadi, yap bi kıyak” derken altın lira yere düştü: Nezaketen bebeğim diye ânılan Ejderha üstteydi.

Tupman çingırağı çaldı, biletleri aldı, odaya kandil getirmelerini söyledi. Bir çeyrek saat sonra yabancı, Nathaniel Winkle’a ait mükellef bir takım elbiseyi kuşanmış, boy aynasında kendini beğenmeye durmuştu.

“Yeni bir paltodur” dedi Tupman. “Kulübümüzün düğmesiyle dikilen ilk paltodur.” Yıldızlı büyük düğmeyi gösterdi dostuna: Düğmenin ortasında Mister Pickwick’in bir portresi ve onun iki yanında “P.K.” harfleri vardı.

“P.K.” dedi yabancı, “Amma antika desen... İhtiyarın resmi ve ‘P.K.’ ‘P.K.’ ne demek oluyor ki? Ne biçim bir palto bu yahu! Ha?”

Tupman, gittikçe kafası bozularak ve büyük bir ciddiyetle, o gizemli sûretin anlamını açıkladı.

Yabancı, nerdeyse sırt hizasına kadar çıkmış bel düğmelerini görebilmek için arkasına dönüp aynaya baktı, “Bel azıcık kısa değil mi?” dedi. “Postacı paltosu gibi antika paltolar... hazır giyim, ölçü mөлçü arama... takdiri ilahi işte... kısa boylulara hep uzun palto... uzun boylulara kısaları... ” Bu minval üzere konuşa konuşa Tupman’ın yeni arkadaşı elbisesinin –daha doğrusu Winkle’in elbisesinin– orasını burasını çekiştire düzelte Tupman’la birlikte dans salonunun merdivenlerinden yukarı çıktı.

“İsimler, efendim?” dedi, kapıda duran hizmetli. Tracy Tupman kendi ünvanlarını saymaya davranıyordu ki yabancı onu susturdu.

“İsim yok” dedi. Sonra Tupman’ın kulağına eğildi: “İsim vermek doğru olmaz... Kimse tanımaz. Kendilerine göre çok kıyak isimler ama büyü eksik... küçük bir parti için çok iyi, büyük toplantılarda boşa gider... tebdil... tebdil... Londralı beyler, ya da mümtaz ecnebi şahsiyetler... hangisi olsa olur.” Kapı ardına dek açıldı. Tracy Tupman ile yabancı salona girdiler.

Kırmızı kumaş kaplı divanlar, kristal avizelerde yanan balmumu kandillerle süslenmiş uzun bir salondur. Çalgıcılar biraz yükseltilmiş içerlek bir yerde kuytuya alınmışlardı; dans edenler iki ya da üç takım hâlinde art arda kadrile kalkıyorlardı. Bitişikteki oyun odasında iki masa kurulmuş, birkaç yaşlı hanımla birkaç göbekli zât briçe oturmuştu.

Orkestra finali çaldı. Dans edenler salonu merasimle çepeçevre dolanırken Tupman ve arkadaşı dâvetlileri seyretmek için bir köşeyi tuttular.

“Kadınlar çok hoş” dedi Tupman.

“Durun hele, daha bekleyin” dedi yabancı, “birazdan tam cümüş olacak. Ekâbir gelmedi daha... Garip yer... Üst tabaka tersane ahalisi alt tabaka tersane ahalisini tanımaz. Alt tabaka tersane ahalisi küçük eşrafı tanımaz... Küçük eşraf tüccar kısmısını tanımaz... Tersane Âmiri hiç kimseyi tanımaz.”

“Orda o karnaval elbisesi giymiş sarışın, gözü kızarmış, küçük oğlan kim?” diye sordu Tupman.

“Aman susun... pembe gözler... karnaval elbisesi... küçük oğlan... Ne diyorsunuz? Asteğmen, Doksan Yedinci Alay... Asaletli Wilmot Snipe... büyük aile Snipe’lar, çok büyük!”

“Sir Thomas Clubber, Lady Clubber ve kızları!” diye haykırdı kapıdaki adam davudi sesiyle. Parlak düğmeli mavi palto giymiş boylu boslu bir zât ve mavi satenler içinde iri yapılı bir hanımla aynı renk moda giysili, anneleriyle aynı yapıda iki genç kızın içeri girmesi salonda büyük heyecan yarattı.

“Tersane âmiri. Yaman adam, çok yaman!” diye Tupman’a fısıldadı yabancı. Hayırseverler komitesinin üyeleri Sir Thomas Clubber ve ailesini salonun başköşesine buyur etmekteydiler. Asaletli Wilmot Snipe ve diğer muhteremler, Clubber’ların kızlarına biat arzı için etraflarını sardılar. Sir Thomas Clubber sırık gibi boyuyla ayakta dikilip siyah boyunbağının üzerinden haşmetli bakışlarla davetliler topluluğunu şöyle bir süzdü.

Onların ardından, “Bay Smithie, Bayan Smithie ve kızları” takdim edildiler.

“Bay Smithie necidir?” diye sordu Tupman.

“Tersaneden biri” dedi yabancı. Bay Smithie, Sir Thomas Clubber’ın önünde saygıyla eğildi; Sir Thomas Clubber lûtfetti, onun selamını aldı. Lady Clubber kelebek gözlüğünün ardından Bayan Smithie ve ailesini teleskopik bir bakışla süzdü. Bayan Smithie de, o sırada, kocası tersaneden filan biri olmayan bir başka Bayan Falancayı süzüyordu.

Daha sonra, “Albay Bulder, Bayan Bulder ve Matmazel Bulder” teşrif ettiler.

Yabancı, Tupman’ın meraklı bakışına cevap olarak, “Garnizon kumandanı” dedi.

Bulder’ların kızı Clubber’ların kızları tarafından sevinç nidalarıyla karşılandı; Albay Bulder’in hanımı ve Lady Clubber’in selamlaşmaları aralarında büyük sevgi gösterisine vesile oldu; Albay Bulder ve Sir Thomas Clubber birbirlerine enfiye ikram ettiler. İki si bir arada tıpkı bir çift Alexander Selkirk gibiydiler: “Gözünün değdiği her şeyin hükümdarı.”

Mahallin soyluları –Bulder’lar Clubber’lar ve Snipe’lar– salonun baş köşesinde bu minval üzere çalımları sergilerken toplumun

* Dickens, şair William Cowper’in İskoçyalı denizci Selkirk üzerine yazdığı bir şiire atıf yapıyor. Selkirk, içinde bulunduğu geminin kaptanı tarafından çıplak ve ıssız bir adaya bırakılmış, orda dört yıl tek başına yaşamıştı. Daniel Defoe, Robinson Crusoe romanını ondan ilham alarak yazmıştır. (ç.n.)

diğer sınıfları salonun başka köşelerinde onlara öykünüyorlardı. Doksan Yedinci Alayın daha az soylu subayları kendilerini tersane- nin daha sıradan görevlilerinin ailelerine adamışlardı. Dâvâ vekil- lerinin karılarıyla şarap tacirinin karısı bir başka kademenin başı- nı çekiyordu (biracının karısı Bulder'ları ziyarete giderdi); postane- ye bakan Bayan Tomlinson da genel mutabakatla tüccarlar partisi- ne önder seçilmiş gibiydi.

Orda hazır bulunanlar arasında kendi çevresinde en sevilen ve tutulan şahsiyetlerden biri, başının alt yanı gür siyah saçlarla çevri- li, tepesi dımdızlak, kısa boylu, şişman bir adamdı: Doksan Yedin- ci Alay hekimi Dr. Slammer. Doktor herkesle enfiye çeker, herke- se laf yetiştirir, güler, dans eder, şakalaşır, briç oynardı; elinden her bir şey gelirdi ve her bir yerde görünürdü. Bunca çeşit uğraşa bücür doktor hepsinden daha önemli bir başkasını katmaktan geri kalma- mıştı: Ufacık tefecik bir yaşlı dula sonu gelmez bir ısrar ve sebatla kur yapmaktaydı. Kadının zengin giyim kuşamı ve mücevher bol- luğu dar bir gelire imrenilecek bir katkı sağlayabileceğine alametti.

Gerek Tupman'ın gerekse arkadaşının gözleri bir süredir Dok- torla dulun üzerinden ayrılmamıştı ki yabancı sessizliği bozdu:

“Dünya kadar para... yaş ileri... azametli doktor... fena fikir de- ğil... gırgır...” dudaklarından dökülen anlaşılabilir cümleler oldu. Tupman merakla baktı ona.

“Dulla dans edeceğim” dedi yabancı.

“Kimdir?” diye sordu Tupman.

“Tanımıyorum, hiç görmedim... doktoru temize havale... haydi bakalım!” Ve bunu der demez salonun öteki ucuna geçip bir şömi- nenin kenarına yaslandı, yüzünde saygılı ve hüznünlü bir hayranlık ifadesiyle bodur yaşlı hanımın tombul çehresini seyre daldı. Tup- man bakakalmıştı. Yabancı hızlı adımlarla ilerledi. Bücür doktor bir başka hanımla dans ediyordu. Yaşlı dul yelpazesini yere düşürdü, yabancı yelpazeyi yerden aldı ona uzattı... bir gülümseme... bir diz kırma... birkaç hoş beş. Yabancı kendinden emin adamlarla teşrifat- çibaşının yanına gitti, birlikte döndüler; tanışma bâbında ufak bir pandomim; yabancıyla Bayan Budger bir kadrilde yerlerini aldılar.

Bu kısacık sürede olup bitenler karşısında Tupman'ın duydu- ğu hayret Doktorun şaşkınlığı yanında hiçbir şeydi. Yabancı genç-

ti, dulun gururu okşanmıştı; Doktorun iltifatlarına kulak asmiyordu artık. Doktorun tepesi atmaktayken soğukkanlı rakibinin kılı kıpırdamıyordu. Doktor Slammer'ın eli ayağı tutmaz oldu. O, Doksan Yedinci Alaydan Doktor Slammer, şimdiye kadar kimsenin görmediği, şimdi de kimsenin tanımadığı bir adam tarafından bir anda böyle saf dışı kılınsın! Dr. Slammer – Doksan Yedinci Alaydan doktor Slammer, reddedilsin! İmkânsız! Olamaz! Ama olmuştu, her şey ortadaydı. O da ne? Arkadaşını tanıştıyordu şimdi de ona! Gözlerine inanamadı. Bir daha baktı ve görme duyusunun gerçeği yansıttığını büyük bir acıyla kabullenmek zorunda kaldı! Bayan Budger, Tracy Tupman'la dansa kalkmıştı. Basbayağı öyleydi işte. Yaşlı dul gözlerinin önünde, anlaşılmaz bir şevkle dipdiri, hoplayıp zıplıyordu. Tracy Tupman da (birçoklarının yaptığı gibi) yüzünde ciddi mi ciddi bir ifadeyle kendini oradan oraya atarak sanki kadril gülünç bir şey değilmiş de duyuların ancak sarsılmaz bir azimle üstesinden gelinebilir bir sınavıymış gibi dans ediyordu.

Sessizce ve büyük bir sabırla bütün bunlara ve bunları izleyen sıcak şarap ikramlarına, zamanında yetişebilmek için kadehleri tarassut altına almalarına, bisküvi peşinde koşuşturmalara ve kırıştırmalara katlanan, Doktor, yabancıнын Bayan Budger'ı arabasına götürmek üzere gözden kaybolmasından birkaç saniye sonra o âna kadar içinde tıkalı kalan öfkesinin her zerresi yüzünün her yanında bir gazap teri hâlinde köpüre köpüre, salondan dışarı fırladı.

Yabancı geri dönüyordu, Tupman yanındaydı. Alçak sesle bir şeyler söylüyor, gülüyordu. Küçük doktor onun boğazına sarılmamak için kendini zor tuttu. Adamın etekleri zil çalıyordu. Zafer kazanmıştı.

“Beyfendi!” dedi Doktor, felaket bir sesle, cebinden bir kartvizit çıkarıp koridorun bir köşesine çekilerek. “Adım Slammer, Doktor Slammer, efendim... Doksan Yedinci Alay... Chatham Kışlası. Kartım, beyfendi, kartım!” Dahasını da ekleyecekti ama hırından tıkanıdı.

“Ya!” diye karşılık verdi yabancı, hiç oralı olmadı. “Slammer. Memnun oldum... Çok nâziksınız ama şimdi bir şeyim yok, Slammer... Hastalanırsam, kapınızı çalarım.”

“Siz... siz bir düzenbazsınız, bayım!” dedi çılgına dönen Doktor, soluk soluğa. “Bir nâmert... bir korkak... bir yalancısınız... bir... bir... Hiçbir şey bana kartınızı vermeye sizi ikna etmeyecek mi?”

“Ha, anlıyorum” dedi yabancı, yanda birilerine seslenirmişçesine, “şarap sert kaçtı herhalde... cömert ev sahibi... büyük düşüncesizlik... olur şey değil. Limonata ne güne duruyor? Sıcak odalar... yaşlı beyler... sabaha çıkar acısı. Çok feci, canım.” Ve bir iki adım yürüdü.

“Bu handa konaklıyorsunuz, bayım” dedi öfkeden çılgına dönen küçük adam. “Şu anda içkilisiniz, sabah olsun, görüşeceğiz sizinle. Sizi nerede bulacağımı biliyorum, beyfendi, biliyorum.”

“Bilin de bulun öyleyse” dedi yabancı, hiç tınmadan.

Doktor Slammer şapkasını bir hışım başına geçirip tepesine bir şaplak indirdi. Kudurmuş gibiydi. Yabancı ile Tupman ödünç elbiseyi kendinden geçmiş Winkle’a iade etmek için Tupman’ın yatak odasına çıktılar.

Winkle mışıl mışıl uyuyordu. Elbisenin yerine konulması fazla zaman almadı. Yabancı yine son derece şakacıydı. Sıcak şaraptan, ışıklardan ve hanımlardan başı dönen Tracy Tupman da bütün olanlara harikulade bir şaka gözüyle bakıyordu. Yeni dostu çekti gitti. Kendisi, başa geçen yerini bulmakta bir süre güçlük çektiği uyku takkesini giymeye uğraşırken mumu devirdi ve bir dizi karışık manevranın sonunda nihayet yatağa girmeyi başararak hemen uyuyakaldı.

Ertesi sabah saat yediyi yeni çalmıştı ki Mister Pickwick’in danışment akli uykuyla içine yuvarlanmış olduğu şuursuzluktan oda kapısının pat küt vurulmasıyla sıyrıldı.

Hemen yatağında doğrulup, “Kim var orda?” dedi Mister Pickwick.

“Kat hizmetlisi, efendim.”

“Ne istiyorsunuz?”

“Heyetinizden hangi beyfendinin, üstünde P.K. harfleri olan yaldız düğmeli açık mavi kostüm giydiğini söyler misiniz lütfen, efendim?”

“Fırçalanmaya verildi herhalde, adam kimin olduğunu unutmuş olmalı” diye düşündü Mister Pickwick. “Bay Winkle” diye dışarıya seslendi. “Sağda ikinci oda.”

“Sağolun, efendim” dedi hademe ve gitti.

“N’oluyor?” diye haykırdı Tupman, kapısının pat küt vurulması onu dünyadan bihaber uykusundan uyandırınca.

Hademe dışarıdan karşılık verdi: “Bay Winkle ile konuşmak istiyorum, efendim.”

Tupman iç odaya doğru, “Winkle... Winkle!” diye bağırdı. Yatağın içinden cılız bir ses duyuldu: “Ne var?” “Seni istiyorlar... Kapıda biri var...” Bu kadarını söyleyebilmek için zorlukla gayrete gelen Tracy Tupman öbür yanına dönerek yine derin bir uykuya daldı.

“Beni mi istiyorlar?” dedi Winkle, birden yataktan fırlayıp üzerine bir şeyler giyerken. “Şehirden bu kadar uzakta... Kim beni arayabilir ki?”

“Yemek salonundaki bey, efendim” dedi hademe, Winkle kapıyı açıp karşısına çıktığında. “Bir dakikadan fazla vaktinizi almayacağını söylüyor, efendim, ama mutlaka görmeliymiş sizi, efendim.”

“Çok tuhaf!” dedi Winkle. “Hemen iniyorum.” Alelacele bir yol atkısı ve sabahlığa sarınıp aşağı indi. Yemek salonunda yaşlı bir kadınla birkaç garson temizlik yapıyorlardı. Seferi üniformalı bir subay pencereden dışarı bakıyordu. Winkle içeri girince döndü, sert bir hareketle başını eğdi, selam verdi. Hizmetkârlara dışarı çıkmalarını buyurduktan ve kapıyı büyük bir dikkatle kapadıktan sonra, “Bay Winkle zatı âlinizsiniz, sanıyorum?” dedi.

“Adım, evet, Winkle’dır, efendim.”

“Bu sabah buraya Doksan Yedinci Alay’dan dostum Doktor Slammer adına gelmiş olduğumu bildirmem sizi şaşırtmayacaktır herhalde beyefendi?”

“Doktor Slammer mı?” dedi Winkle.

“Doktor Slammer. Dün akşamki davranışınızın bir beyfendinin asla katlanamayacağı ve hiçbir beyfendinin bir başka beyfendiye reva görmeyeceği türden bir davranış olduğunu kendisi adına size bildirmemi benden rica etti.”

Winkle’in şaşkınlığı Dr. Slammer’in dostunun dikkatinden kaçmayacak kadar gerçek ve açıktı. Onun için subay, “Dostum Doktor Slammer” diye devam etti, “dün akşam bir ara aşırı içkili olduğunuza ve kendisine hakaret etmekle işlediğiniz suçun ağırlığını ola ki fark etmediğinize inandığını sözlerime eklememi benden

rica etti. Eğer bu davranışınıza mazeret olarak bu yolda bir beyanda bulunulacaksa, zatı âlinize tarafımdan yazdırılacak bir tarzıyeyi kabule razı olacağını size bildirmekle görevlendirilmiş bulunuyorum.”

“Yazılı tarzıye mi!” diye tekrarladı Winkle, şaşkınlığın son perdesini ifade eden bir vurguyla.

“Tabii öbür şıkkın ne olduğunu biliyorsunuz” dedi ziyaretçi, buz gibi bir bakışla.

Bu sıradışı görüşmeden iyice serseme dönen Winkle, “Bu mesajı ismimi vererek mi bana iletmenizi istediler sizden?” diye sordu.

“Ben kendim olay yerinde değildim” dedi ziyaretçi. “Doktor Slammer’a kartınızı vermeyi kesinlikle reddetmeniz üzerine kendileri fevkalade acayip bir kostümün sahibini bulmamı benden istediler... Üzerinde bir baş resmi ile ‘P.K.’ harfleri olan yıldız düğmeli açık mavi bir frak.”

Winkle kendi giysisinin böylesine ince ayrıntılarıyla kendisine anlatıldığını görünce sendeledi. Doktor Slammer’ın dostu devam etti: “Az önce barda yaptığım soruşturma sonunda söz konusu kostümün sahibinin dün öğleden sonra yanında üç beyle buraya geldiğine kaani oldum. Derhal heyetin başkanı olduğu sanılan zata haber yolladım. O da beni doğru size gönderdi.”

Rochester Kalesinin orta kulesi ansızın temelinden kalkıp yürüseydi de gelip yemek salonunun penceresine dayansaydı Winkle bu kadar şaşırmasdı. Aklına gelen ilk şey, elbisenin çalınmış olduğu oldu. “Sizi bir dakika bekletebilir miyim?” dedi.

“Elbette” diye karşılık verdi tatsız ziyaretçi.

Winkle alalacele yukarı koştu, titreyen elleriyle yol çantasını açtı. Elbise orda, her zamanki yerindeydi; ama dikkatle bakıldığında, bir önceki gece giyilmiş olduğuna dair açık emareler taşıyordu.

Winkle elbiseyi elinden bıraktı. “Öyle olmalı” dedi. “Yemekten sonra şarabı fazla kaçırdım. Bir ara sokaklarda dolaşıp durduğumu, sonra bir puro içtiğimi belli belirsiz hatırlar gibiyim. Gerçek şu ki çok sarhoştum. Herhalde üstümü değiştirdim... bir yerlere gittim... birisine hakaret ettim... öyle oldu mutlaka. Bu mesaj da işte bunun korkunç sonucu!” Böyle diyerek, savaş canlısı Doktor Slammer’ın dâvetini kabul etme ve bundan doğabilecek feci sonuçlara katlanma kararıyla yüreği karara karara yemek salonuna döndü.

Winkle'ı bu kararı almaya iten çeşitli düşünceler arasında başta geleni, Kulüp'teki şöhreti idi. Öteden beri eğlenceye ilişkin konuların yanı sıra, saldırı ve savunmayla ilgili ya da ilgisiz her türlü el becerisinde üstad sayılmıştı: Eğer şimdi karşılaştığı tam da bu ilk sınavda önderinin gözünde kendini ispattan kaçınacak olursa o şöhret de, o saygınlık da ebediyen elden gidecekti. Kaldı ki, şahitlerin aralarında önceden anlaşmalarıyla çoğu kez tabancaların doldurulmamış olabileceğinin bu gibi konuların acemisi kişilerce sık sık ileri sürüldüğünü işitmiş olduğunu da hatırladı. Hattâ, kendisinin şahidi olması için Snodgrass'a başvurur da tehlikeyi abartılı sözlerle anlatırsa onun her ihtimalde bu haberi Mister Pickwick'e iletceğini, onun da elbette mahalli makamları haberdar etmekte gecikmeyecek müridinin öldürülmesi ya da sakatlanmasının önüne geçeceğini düşündü.

Yemek salonuna dönerek Doktor'un düello dâvetini kabul etme niyetini açıklarken aklından bunlar geçiyordu.

"Buluşmanın zamanını ve yerini kararlaştırmak için bir dostunuzla görüşmemi sağlayacak mısınız?" dedi subay.

Winkle, "Hiç gereği yok" diye karşılık verdi. "Siz yeri ve zamanı bana bildirin, ben bir dostun hazır bulunmasını sağlarım."

"Ne dersiniz... bu akşam, gün batarken?" diye kayıtsızca sordu subay.

"Çok iyi" dedi Winkle, içinden çok kötü olduğunu düşünerek.

"Pitt Kalesi'ni biliyor musunuz?"

"Evet, dün görmüştüm."

"Zahmet olmazsa orda hendekle hemhudut olan tarlaya girin, Kale'nin köşesine vardığınızda soldaki patikaya sapın ve beni görünceye kadar dosdoğru yürüyün. Ben sizi bu işin herhangi bir müdahaleye mahal kalmadan görülebileceği kuytu bir yere götüreceğim."

"Müdahale!" diye düşündü bir an Winkle.

"Daha başka yapacağımız bir şey kalmadı sanıyorum" dedi subay.

"Benim bildiğim kadarıyla yok."

"Hoşçakalın."

"Siz de."

Subay ıslıkla kıvrak bir hava tutturarak uzun adımlarla yürüdü gitti.

O sabah kahvaltı çok sıkıcıydı. Önceki gecenin alışılmadık işretinden sonra Tupman'da yataktan kalkacak hal kalmamıştı; Snodgrass şairane bir ruh çöküntüsünün pençesinde kıvranıyor gibiydi; Mister Pickwick'de dahi suskunluğa ve sodaya teşne alışılmadık bir hal seziliyordu. Winkle helecan içinde bir fırsat kolluyordu ki fazla beklemesine gerek kalmadı. Snodgrass Kale'yi gezmeye gitmelerini önerdi. Winkle'dan başkası yürüyüş yanlısı olmayınca ikisi birlikte yola çıktılar.

Caddeyi arkalarında bıraktıklarında Winkle, "Snodgrass..." dedi, "Snodgrass, aziz dostum, senin ketumluğuna güvenebilir mi-

yim?" Bunu söylerken bütün yüreğiyle ve içtenlikle, güvenmese ne kadar daha iyi olur diye düşünüyordu.

"Güvenebilirsin" dedi Snodgrass. "Yemin ederim ki..."

"Yok, hayır" diye Winkle onun sözünü kesti. Arkadaşının daha bir şey bilmeden hiçbir şey söylememeyi yüklenmesinden dehşete kapıldı. "Yemin etme, yemin etme! Hiç gereği yok!"

Snodgrass, "Yemin ederim ki..." dediği sırada şairane bir coşkuyla bulutlara doğru kaldırmış olduğu elini indirerek dikkat keşildi.

"Bir namus meselesinde yardımına muhtacım da aziz dostum" dedi Winkle.

Snodgrass dostunun eline sarıldı. "Yardım senin!" dedi.

"Bir doktorla... Doktor Slammer, Doksan Yedinci Alaydan" dedi Winkle, meseleyi olabildiğince resmiyete büründürmeye çalışarak. "Bir subayla bir sorun var da. Şahidi bir başka subay. Bu akşam güneş batarken, Pitt Kalesi'nin arkasında ıssız bir tarlada..."

"Beni yanında bil" dedi Snodgrass.

Şaşırmıştı ama hiç tasalanmamıştı. Böyle durumlarda düelloyu yapacak olandan başka herkesin ne kadar soğukkanlı olabildiği doğrusu şaşılacak şeydir. Winkle bunu unutmuştu. Dostunun duygularını kendi duygularının ölçüsüne vurmuştu.

"Bu işin sonu çok feci olabilir" dedi.

"Umarım olmaz."

"Doktor keskin nişancıymış galiba?"

"Bu askerlerin çoğu iyi nişancıdır" dedi Snodgrass, sükûnetle. "Ama sen de iyi nişancısındır, öyle değil mi?"

Winkle bunu doğrularken dostunu yeterince telaşa salamadığını anlayarak hücum taktiğini değiştirdi.

Heyecandan titreyen bir sesle, "Snodgrass" dedi, "Snodgrass, eğer ölürsem, sana emanet edeceğim bir paketin içinde bir not bulacaksın... babam için."

Bu hücum da işe yaramadı. Snodgrass etkilenmekle birlikte notu yerine ulaştırmayı sıradan bir postacı hevesiyle üstlendi.

"Eğer ölürsem" dedi Winkle, ya da doktor ölürse, sen, aziz dostum, birinci derecede suç ortağı olarak yargılanacaksın. Dostum benim yüzümden sürgünlerde mi sürünsün... Hayat boyu, belki de?"

Snodgrass bunu duyunca biraz irkildiyse de yiğitliği elden bırakmadı. “Dostluk uğruna bütün tehlikelere göğüs gererim!” diye coşarak haykırdı.

Birkaç dakika hiç konuşmadan yan yana yürüdüler. Her biri kendi düşüncelerine dalmıştı. Winkle dostunun dostça sadakatine içinden lanet okuyordu. Sabah ilerliyordu; çaresizlik başına vurdu.

Durdu birden. “Snodgrass” dedi, “bu meselede gözümün yılmasına müsaade etmeyeceksin... mahalli makamlara haber veremeyeceksin... beni ya da şu sırada Chatham Kışlası’nda kalan Doksan Yedinci Alay’dan Doktor Slammer’ı tutuklayıp bu düellonun yapılmasını önlemeleri için polislere başvurmayacaksın. Tamam mı?”

Snodgrass arkadaşının elini kavrayıp hararetle sıktı. “Dünyayı verseler öyle bir şey yapmam!” dedi.

Arkadaşının endişe duymasından umabileceği hiçbir şey kalmadığı, canlı hedef olmanın alınına yazılı olduğu kanısı kafasına dank edince Winkle tepeden tırnağa ürperdi.

Mesele Snodgrass’a resmen açıklandıktan, bir kutu düello tabancası ile yeter miktarda barut, kurşun ve kovan Rochester’de bir imalatçıdan kiralandıktan sonra, iki dost kaldıkları hana döndüler. Orada Winkle önündeki mücadele üzerine tefekküre daldı, Snodgrass savaş silahlarını hemen kullanılmaya hazır hâle getirmeye koyuldu.

O akşamüzeri iki arkadaş tatsız randevularına yetişmek için tekrar dışarı savlet ettiklerinde hava kapalı ve sıkıntılıydı. Winkle gözlerden sakınma kastiyle kocaman bir pelerine sarınmıştı; Snodgrass kendi pelerininin altında kıyım araçlarını taşıyordu.

“Her şeyi aldın mı?” dedi Winkle, helecan içinde.

“Aldım” dedi Snodgrass. Belki ilk atışlarda boşa kurşun sıkılır diye bol cephaneye aldım. Kutuda iki yüz gram barut var. Silahları doldurmak için de iki gazete koydum cebime.”

Bunlar, her insanda minnet duygusu uyandırmaktan geri kalmayacak dostluk nişaneleriydi. Winkle’in minnet duygusu ise kelimelerle ifade edilemeyecek kadar güçlü olmalıydı, zira biraz ağır-dan alarak da olsa, hiç konuşmadan yürüyordu.

“Tam zamanında geldik” dedi Snodgrass, ilk tarlanın çitini tırmanıp aşarlarken. “Güneş batıyor.”

Arkadaşı gözlerini ufka çevirip orda alçalan küreye baktı, yüreği karararak; kendisinin de belki birazdan “batacağı” geçti aklından.

Birkaç dakika kadar yürümüşlerdi ki “İşte subay orda!” diye haykırdı.

“Nerde?”

“Orda... mavi pelerinli bey.” Snodgrass arkadaşının işaret parmağının gösterdiği yere bakınca onun dediği gibi örtünmüş bir kareti gördü. Subay küçük bir el hareketiyle onların farkına vardığını belli etti, sonra ileri doğru yürüdü; iki arkadaş az geriden onu izlediler.

Akşamın kasveti her geçen dakika artıyor, bomboş tarlalarda uzaktan ıslıkla köpeğini çağıran bir dev gibi hüznü yüklü bir rüzgâr uğulduyordu. Manzaranın hüznü Winkle’ın içinj kararttı. Hendeğin köşesini dönerlerken birden irkildi: Koskocaman bir mezarı andırıyordu hendek.

Subay tam o sırada patikadan ayrıldı. Önce bir çitin, sonra bir çalının üzerinden aşip kuytu bir tarlaya daldı. Tarlada iki kişi bekliyordu: Biri siyah saçlı, kısa boylu, şişman bir adamdı; öbürü – örgü işlemeli pardösü giymiş kelli felli bir zat– portatif bir taburenin üstünde hiç kıpırdamadan oturuyordu.

“Karşı taraf ve bir hekim, herhalde” dedi Snodgrass. “Bir yudum boğma içmez misin?” Winkle arkadaşının uzattığı hasır kaplı şişeye el atıp iç açıcı sıvıdan uzun bir yudum aldı.

Subay yanlarına gelince Winkle, “Arkadaşım, efedim... Bay Snodgrass” dedi. Dr. Slammer’ın arkadaşı başıyla selam verdi.

Snodgrass’ın taşıdığı kutuya benzer bir kutunun kapağını açarken, “Sanırım söyleyeceğimiz bir şey kalmamıştır, beyfendi” diye konuştu, soğuk bir yüzle. “Özür dilemeye kesinlikle yanaşılmamıştır.”

“Hiçbir şey yok, beyfendi” dedi, kendisi de az buçuk tedirgin olmaya başlayan Snodgrass.

“Şöyle ileri çıkar mısınız?” dedi subay.

“Hay hay!” dedi Snodgrass. Düello alanı ölçüldü, hazırlıklar yapıldı.

Karşı tarafın şahidi tabancalarını çıkarıp ortaya serdi. “Bunları sizinkilere yeğleyeceğinizi, sanıyorum” dedi. “Onları doldurduğumu gördünüz. Kullanmaya bir itirazınız var mı?”

“Hiçbir sûrette” dedi Snodgrass. Teklif onu bir hayli rahatlatmıştı, zira. Tabanca doldurmanın ne olduğuna dair ne bildiğini kendi de tam bilmiyordu.

“O halde adamlarımızı yerlerine götürebiliriz sanıyorum” dedi subay, düelloocular satranç taşı, şahitler oyuncuları gibi kayıtsızca.

Bu konuda hiçbir şey bilmediğinden her öneriyi kabule hazır olan Snodgrass, “Sanırım götürebiliriz” dedi. Subay, Doktor Slammer’a doğru yürüdü; Snodgrass Winkle’a yaklaştı.

Tabancayı ona uzatarak, “Ateşe hazır” dedi. “Pelerinini bana ver.”

“Paket sende, biliyorsun, değil mi, aziz dostum?” dedi biçare Winkle.

“Tamam, tamam” dedi Snodgrass. Sen sağlam dur yerinde. Yarala onu!”

Bu öğüt, bir sokak kavgasında seyircilerin her zaman çocukların en küçüğüne verdikleri “Haydi giriş ve bitir şunun işini” öğütüne pek benziyormuş gibi geldi Winkle’a. Tam tutulacak bir öğüt... yeter ki insanın elinden gelsin! Yine de sessizce çıkardı pelerinini –dügmelerini çözmek de her zaman dünya kadar vakit alıyordu– ve tabancayı eline aldı. Şahitler yerlerine çekildiler, portatif taburede oturan adam da çekildi; iki hasım birbirlerine doğru yürüdüler.

Winkle öteden beri aşırı insanseverliği ile tanınmıştı. O ölümcül noktaya ayak bastığında gözlerini yummasının, hemcinslerinden birini taammüden incitmek istemeyişinden ileri geldiği, gözlerinin yumulu olmasının da Doktor Slammer’ın pek acayip ve anlaşılmaz davranışını görmesine engel oluşturduğu tahmin ediliyor. O zât birden irkildi; gözleri faltaşı gibi açıldı, geriye bir adım attı, gözlerini oğuşturdu, yeniden dikkatle baktı ve sonunda, “Durun, durun!” diye bağırdı.

“N’oluyor burda böyle?” diye sordu, dostu ile Snodgrass koşarak yanına vardıklarında. “Bu adam o adam değil!”

“O adam değil mi?” dedi Doktor Slammer’ın şahidi.

“O adam değil mi?” dedi Snodgrass.

“O adam değil mi?” dedi portatif tabureyi eline almış gelen adam.

“Tabii ki değil!” dedi bodur doktor. “Dün gece bana hakaret eden şahıs değil bu.”

“Çok acayip ama!” diye haykırdı subay.

“Hakkaten” dedi portatif tabureli adam. “Ama yine de, beyfendi sahiden o şahıs olsun ya da olmasın, bir kere düello alanında olduğuna göre, şekli olarak, dün akşam dostumuz Doktor Slammer’a hakaret eden kimse sayılması gerekmez mi acaba?” Ve bu son derece ârifâne öneriyi esrarengiz bir edâyla ortaya attıktan sonra burnuna koca bir tutam enfiye çekip, böyle konularda söz sahibi bir kimsenin bilgi bakışlarıyla çevresini süzdü.

Bu arada Winkle, hasmının çatışmayı durdurma çağrısını duyar duymaz yumulu gözlerini ve de kulaklarını açivermişti; sonradan söylediğine göre, işin içinde besbelli bir yanlışlık olduğunu hemen anlayarak, düelloyu kabullenişinin gerçek nedeninin gizli kalmasıyla mutlaka saygınlığına saygınlık katılacağını kestirmişti. O yüzden korkusuzca öne atıldı:

“Ben o şahıs değilim, biliyorum” dedi.

“O halde bu Doktor Slammer’a bir hakarettir ve derhal işi sürdürüp bitirmemiz için yeter sebeptir” dedi portatif tabureli adam.

“Sen lütfen kes sesini, Payne!” dedi Doktor’un şahidi ve devam etti: “Bunu niçin bana bu sabah bildirmediğiniz, beyfendi?”

“Ya, ya!” dedi portatif tabureli adam, öfkeli bakışlarla.

“Rica ediyorum, kes sesini, Payne!” dedi öbürü. “Sorumu tekrarlayabilir miyim, efendim?”

Ne cevap vereceğini o arada düşünmeye vakit bulan Winkle, “Çünkü, beyfendi” diye söze başladı, “Çünkü siz bana sırtında benim sadece giymekten değil, icad etmiş olmaktan da şeref duyduğum bir palto ile dolaşan sarhoş ve saygısız bir şahsı tarif ettiniz... Londra’da Pickwick Kulübü’nün müstakbel üniforması, efendim. O üniformanın şerefini korumakla kendimi yükümlü saydığımdan düello dâvetinizi hiç soruşturmadan kabul ettim.”

“Aziz efendim” dedi iyi huylu küçük doktor, elini uzatıp ilerleyerek, “şecaatinizi kutlarım. Davranışınızı büyük takdirle karşıladı-

ğımı ve sizi bu beyhude randövuyula rahatsız etmiş olduğum için fevkalade üzöldüğümü söylememeye izin verin, efendim.”

“İstirham ederim, beyfendi, ehemmiyeti yok” dedi Winkle.

“Sizinle tanış olmaktan kıvanç duyacağım, beyfendi” dedi küçük doktor.

“Sizi tanımış olmak benim için büyük mutluluk, efendim” diye karşılık verdi Winkle. Bunun üzerine Doktor’la Winkle, sonra Winkle’la Teğmen Tappleton (doktorun şahidi), ondan sonra Winkle’la portatif tabureli adam, en sonra da Winkle’la Snodgrass el sıkıştılar... En son adı ânılan zat, kahraman dostunun soylu davranışını nasıl takdir edeceğini bilemiyordu.

“Artık burdan ayrılabiliriz, bana kalırsa” dedi Teğmen Tappleton.

“Elbette” diye ekledi Doktor.

Portatif tabureli adam, “Yeter ki Bay Winkle düello dâvetinden rencide olmuş olmasın” diyerek araya girdi. “O durumda, bence, kendisinin düello isteme hakkı vardır.”

Winkle, büyük bir özveriyle, bu kadarının kendisine yettiğini söyledi.

“Ya da, belki, beyfendinin şahidi bu buluşmanın başlarında benim ağzımdan kaçan bazı sözlerden gocunmuş olabilir. O takdirde onun bir talebi varsa ben yerine getirmeye hazırım” dedi portatif tabureli adam.

Snodgrass nâzik teklifinden ötürü o zata minnettar olduğunu, söz konusu teklifi, sadece, her hususta tamamiyle tatmin olmuş olduğu için kabul edemeyeceğini alelacele beyan etti. İki şahit kutuları topladılar, hepsi birden geldiklerinden çok daha neşeli bir hava içinde düello alanından ayrıldılar.

Bir hayli sıcak ve yakın dostluk duyguları içinde yan yana yürürlerken Doktor Slammer, “Burda çok kalacak mısınız?” diye sordu Winkle’a.

“Galiba yarından sonra ayrılıyoruz” dedi Winkle.

“Sizi ve arkadaşlarınızı dairemde ağırlama ve bu tatsız yanlışlıktan sonra sizlerle hoş bir akşam geçirme zevkini benden esirgemeyeceğinizi umarım” dedi küçük doktor. “Bu akşam müsait misiniz?”

Winkle, "Burda bazı dostlarımız var" diye karşılık verdi, "bu gece onlardan ayrılmasam iyi olur. Belki siz ve dostunuz, Boğa'da bize katılırdınız?"

"Çok sevirim" dedi küçük doktor. "Saat onda yarım saatliğine bir uğrasak acaba çok mu geç olur?"

"Ne diyorsunuz, hiç de olmaz!" dedi Winkle. "Sizi dostlarım Mister Pickwick ve Bay. Tupman'la tanıştırmayı çok isterim."

"Sevinirim, çok tabii" dedi Doktor Slammer, Bay Tupman'ın kim olduğunu bilmeden.

"Muhakkak geleceksiniz, değil mi?"

"Elbette, elbette."

Bu arada yola varmışlardı. Candan dileklerle vedalaşıp ayrıldılar. Doktor Slammer ve dostları kışlanın yolunu tuttular, Winkle'la dostu Snodgrass konaklamakta oldukları hana döndüler.

FASIL 3

*Yeni bir tanış. Salaş tiyatrocununun hikâyesi.
Tatsız bir kesinti ve nahoş bir karşılaşma*

Mister Pickwick iki dostunun alışılmadık yokluğundan endişeye kapılmış, onların sabah boyu süren esrarengiz davranışları da endişesini azaltmak şöyle dursun, büsbütün artırmıştı. Bu nedenle tekrar içeri girdiklerinde onları karşılamak için her zamankinden daha büyük bir sevinçle ayağa fırladı; her zamankinden daha büyük bir ilgiyle, hangi olayın onları böyle kendi meclisinden uzak tuttuğunu sordu. Onun sorularına cevap olarak Snodgrass yukarıda ayrıntıları aktarılan durumları olduğu gibi hikâyeye etmek üzereydi ki, orada Tupman'ın yanısıra bir gün önce posta arabasında tanıştıkları yol arkadaşının ve yine onun gibi garip görünümü başka bir yabancıнын daha bulunduğunu görerek birden kendini tuttu. Adamın canından bezmiş bir hâli vardı. Yüzünün yarısına kadar inen karmakarışık siyah saçları soluk benzini ve çukura kaçmış gözlerini olduklarından da daha çarpıcı gösteriyordu. Gözleri doğal sayılamayacak bir parlaklıkta ve keskin bakışlıydı. Elmacık kemikleri çıkıktı; avurtları öyle çöküktü ki, aralık dudaklarından ve kaskatı yüz ifadesinden bunun her zamanki görünüşü olduğu anlaşılmasa, o sırada yüzünün etlerini emip içine çektiği sanılabilirdi. Boynuna sardığı yeşil atkının geniş uçları göğsünün üstünde toplanmış, eski püskü yeleğinin eprimiş ilikleri altında bir görünüş bir kayboluyordu. Üstünde uzun, siyah bir pardösü, onun altında rengi boz griye çalan bol pantolon vardı; ayağındaki iri botlar dağılmaya yüz tutmuştu.

Bu acayip görünümlü adama Winkle'ın gözü takıldığı sırada Mister Pickwick de elini ona doğru uzatarak, "Dostumuzun bir dostu" dedi. "Bu sabah öğrendik, dostumuzun burdaki tiyatro ile ilişkisi varmış... ama herkes bilsin istemiyor. Bu bey de aynı meslekten. Siz girerken bize mesleğiyle ilgili kısa bir hikâye anlatmak üzereydi."

Bir gün önceki yeşil paltolu yabancı Winkle'a yanaşarak, alçak sesle, gizli bir şey söylüyormuş gibi, "Bi alay hikâye!" dedi. "Antika-nın teki... ağır işçi... aktör filan değil... tuhaf adam... Gam, keder, kasavet, her türlü... turnede Kasvet Jemmy, deriz biz ona." Winkle ve Snodgrass, adı Kasvet Jemmy'ye çıkmış şahsa ayıp etmemek için onu kibarca selamladılar ve herkes gibi su katılı boğma söyleyip masaya oturdular.

"Evet, efendim" dedi Mister Pickwick "sözünü ettiğiniz hikâyeyi şimdi lütfedip bize anlatır mısınız?"

Kasvet adam cebinden bir tomar kirli kâğıt çıkardı, tam o sırada not defterini çıkarmış olan Snodgrass'a dönerek, dış görünüşüne tıpatıp uyan boğuk bir sesle, "Şair siz misiniz?" dedi.

Sorunun teklifsizliği karşısında afallar gibi olan Snodgrass "Bi... biraz uğraşırım" diye karşılık verdi.

"Ah! Sahnede ışık ve müzik neyse, hayatta şiir odur. Birini sah-te süslerinden, öbürünü kuruntularından arındırırsanız ikisinden de geriye gerçekten yaşamaya ya da umarsamaya değer ne kalır?"

"Çok doğru söylüyorsunuz, efendim" dedi Snodgrass.

"Sahne ışıklarının önünde olmak" diye devam etti kasvet adam, "muhteşem bir saray balosunda allı pullu kalabalığın ipek esvapla-rını oturduğu yerde seyredip hayran olmaya benzer; sahne ışıkla-rının ardında olmaksı, kimse tarafından umarsanmadan ve tanın-madan feleğin keyfince bata çıka, sürüne yaşaya bütün o şıklığı ya-ratanlardan biri olmaktır."

Kasvet adamın çukur gözlerinin üzerine çevrildiğini görünce bir şey söylemek gereğini duyan Snodgrass, "Tabii ki!" dedi.

"Hadi, hadi, Jemmy" dedi İspanya seyyahı, "bırak şimdi rol kesmeyi... efkârlandın yine... sızlanma, de ne diyeceksen... canlan!"

"Başlamadan önce bir kadeh daha almaz mıydınız, efendim?" dedi Mister Pickwick.

Kasvet adam imâyı anladı, bir kadehte biraz boğmayı suyla karıştırıp yarısını ağır ağır içtikten sonra kâğıt tomarı açtı, Kulüp zabıtlarına “Salaş Tiyatrocunun Hikâyesi” başlığı altında geçen aşağıdaki olayı yer yer okuyarak anlatmaya koyuldu.

Salaş Tiyatrocunun Hikâyesi

“Bu anlatacaklarım hiç de hayret edilecek şeyler değil” dedi kasvet adam, “hattâ öyle sıra dışı şeyler de değil. Yoksulluk ve hastalık toplumun her katında çok sık görülür; onlara insan hayatının en olağan iniş çıkışlarından daha çok ilgi göstermeye değmez. Ben burda şu birkaç notu biraraya getirdim, çünkü bunlara konu olan şahsı uzun yıllar çok iyi tanırdım. Adım adım baş aşağı gidişini yakından izledim. Sonunda öylesine dipsiz bir sefalet çukuruna yuvarlandı ki, bir daha oradan hiç çıkamadı.

“Sözünü ettiğim kişi beşinci sınıf bir pantomimciydi; o meslekten olanların çoğu gibi o da iflah olmaz bir ayyaştı. Daha mutlu günlerinde, içkiden bütün gücünü yitirip hastalıktan bir deri bir kemik kalmadan önce geliri fena değildi; dikkatli ve tedbirli davranmış olsaydı birkaç yıl daha belki öyle giderdi ama doğrusu daha uzun da sürmezdi. Zira böyleleri ya erken ölürler, ya da vücutlarının enerjisini aşırı zora koşarak geçimlerini sağlamada tek güvenceleri olan sağlıklarını vaktinden önce tüketirler. Nitekim yakasını bırakmayan o günahı onu öyle bir hızla çökertti ki, tiyatroya gerçekten yararlı olacağı yerlerde artık işe alınmaz oldu. Meyhanenin onun üzerinde ne yapsa karşı koyamadığı büyüleyici bir etkisi vardı. Bu yolda belirttiği takdirde nasibinin bakımsız hastalık ve çaresiz sefalet, hattâ ölüm olacağı muhakkaktı. Buna rağmen directti. Sonucu tahmin edebilirsiniz. İş bulamıyordu ve bir dilim ekmeğe muhtaçtı.

“Tiyatro âlemini az çok tanıyan herkes, büyük bir tiyatronun sahnesi çevresinde nasıl bir alay çapaçul, aç bilaç adamın dolanıp durduğunu bilir. Sözleşmeli oyuncular değil, baletler, figüranlar, perendeciler filandır bunlar. Bir pantomim ya da Paskalya oyunu için işe alınırlar, sonra esaslı bir temsil söz konusu olup da hizmetlerine yeniden ihtiyaç duyuluncaya kadar boşta gezerler. O da giderek

böyle bir hayata sürüklendi. Salaş bir tiyatrodaki her gece komiklik yapmak hem cebine haftada birkaç şilin girmesini sağlıyor, hem de yıllanmış iptilasını tatmine yarıyordu. Ne var ki bu kaynak da çok geçmeden kurudu. Günü gününe uymayan davranışları öyle çoktu ki, bu yoldan üç beş kıytırık kuruşu da elde edemez oldu, acından ölmesine ramak kaldı. Arada sırada eski bir ahbabından borç alarak ya da salaş tiyatroların en âdilerinden birinde sahneye çıkarak durumu idare ediyordu; eline bir şey geçtiğinde de yine eskisi gibi harcayıp tüketiyordu.

“O sıralarda –ki bu ara, bir yılı aşkın süredir, kim bilir nasıl yaşıyordu– nehrin Surrey yakasındaki tiyatrolardan birinde kendime geçici bir iş bulmuştum. Orda bu adamla karşılaştım. Epeydir göremiyordum onu. Ben taşrada turnedeyken o Londra’nın arka sokaklarını arşınılıyormuş. Tiyatrodan çıkmak üzere giyinmiş gidiyordum, sahneden geçtiğim sırada omuzuma dokundu. Arkama dönünce karşılaştığım iğrenç görüntüyü hiç unutmuyacağım. Pantomime çıkmak üzere palyaço kılığına bürünmüştü. Ölüm Dansı’ndaki gulyabaniler, en usta ressamın tuval üzerine çizdiği en korkunç figürler bunun yarısı kadar mide bulandırıcı olmamıştır. O acayip giysiden ötürü yüz kat daha biçimsizleşen fıçı gibi şişmiş gövde ve kadidi çıkmış bacaklar, yüze bulaştırılmış kalın beyaz boya ile ürkünç bir çelişki yaratan cam bakışlı gözler, felçten titreyen boyanmış sakil kafa, beyaz tebeşirle ovulmuş upuzun, sıska eller... Hepsi, hiçbir tasvirin anlatmaya yetmeyeceği, bugün bile düşündükçe tüylerimi diken diken eden ayrıksı, iğrenç bir görünüm veriyordu ona. Beni bir yana çekip kırık dökük kelimelerle upuzun bir hastalık ve yoksulluk listesi sıralarken sesi boğuk ve titrekti. Yine üç beş kuruş âcil borç ricasıyla bitirdi sözlerini. Avucuna birkaç şilin sıkıştırdım; döndüm, tam gidiyordum, sahneye çıkarken attığı ilk perendeyi izleyen kahkaha tufanını işittim.

“Birkaç akşam sonra çocuğun biri elime kirli bir kâğıt parçası tutuşturdu. Adamın ağır hasta olduğunu bildiren, kurşun kalemle karalanmış birkaç kelime yazılıydı kâğıtta: Temsilden sonra, tiyatrodan çok uzak olmayan ve adını şimdi hatırlamadığım bir sokakta kaldığı yerde onu görmeye gitmem rica ediliyordu. İşim biter bitmez gideceğime söz verdim ve perde iner iner bu üzücü görevi yerine getirmek üzere sokağa fırladım.

“Vakit ilerlemişti; son temsilde oynuyordum, o gecenin temsil-leri bir hayır işine adandığı için de bir türlü bitmek bilmemişti. Karanlık, ayaz bir geceydi; buz gibi nemli bir rüzgâr, yağmuru pence-re camlarına, evlerin yüzüne çarpıyordu. Dar ve tenha sokaklarda su birikintileri vardı, az sayıda sokak lambasından çoğu rüzgârın şid-detinden sönmüştü, insan yürürken güçlük çekmekle kalmıyor, ne-reye gittiğini dahi bilemiyordu. Neyse ki doğru yolu tutmuşum. Bi-raz uğraştıktan sonra, tarif edilen evi buldum: Bir kömürlüğün he-men üstünde bir kat. Arka odada aradığım adam yatıyordu.

“Perişan yüzlü bir kadıncağız, karısı, beni basamaklarda karşı-ladı, onun az önce uyuklar gibi kendinden geçtiğini söyleyerek usul-cak içeri aldı, yatağın yanına bir iskemle çekti. Hasta, yüzü duvara dönük yatıyordu. Benim varlığımdan habersiz görüldüğü için gel-diğim yeri gözden geçirmeye vaktim oldu.

“Adam gündüzleri kaldırılıp duvara yaslanan kırık dökük bir karyolada yatıyordu. Yatağın baş tarafına, rüzgâra karşı, damalı ku-maştan liğme liğme bir perde kalıntısı gerilmişti; rüzgâr kapıdaki bir sürü çatlaktan içeri girip perdeyi uçuruyordu. Önü ardı pas tut-muş bir maltızda küllenmiş köz parıldıyordu; maltızın önüne, üs-tünde ilaç şişeleri, kırık bir bardak ve birkaç ev eşyası duran üstü le-keli, üç köşe köhne bir masa konulmuştu. Yere serili bir döşekte kü-çük bir çocuk uyuyordu. Kadın onun yanında bir iskemleye otur-du. Odada birkaç raf, raflarda birkaç tabak, fincan, fincan taba-ğı, rafların altında duvarda asılı bir çift sahne pabucu ile bir çift ta-lim meçi ve rastgele köşelere atılmış paçavra ve bohça yığınlarından başka bir şey yoktu.

“Hasta adam benim orada olduğumun farkına varıncaya ka-dar ben bütün bu küçük ayrıntılarla ilgilenmeye, onun sıkıntılı so-lumalarını, ikide bir ateşler içinde yerinden sıçrayışını izlemeye va-kit bulmuştum. Başını dayayacağı rahat bir yer bulmak için uğra-şıp dururken bir ara yataktan dışarı savrulan eli elime değdi. Birden sıçrayıp doğruldu. Merakla yüzüme baktı.

“‘Bay Hutley, John... ’ dedi karısı. ‘Bu gece gelmesini istemiş-tin hani.’”

“‘Ah!’ dedi hasta adam, eliyle alnını sıvazlayarak. ‘Hutley... Hutley... dur bakayım.’ Birkaç saniye geçti; düşüncelerini topar-

lamaya çalışır gibiydi; sonra bileğimi sımsıkı kavrayarak, 'Yanımdan ayrılma... yanımdan ayrılma, dostum' dedi. 'Bu kadın öldürecek beni. Biliyorum, öldürecek!'

"Ağlamaya başlayan karısına, 'Uzun zamandır bu halde mi?' diye sordum.

"Dün gecedен beri... ' diye cevap verdi kadın. 'John, John, beni tanımıyor musun?'

"'Gelmesin yanıma' dedi adam, tir tir titreyerek, kadın onun üzerine eğilince. 'Uzaklaştır onu burdan. Yanımda görmeye dayanamıyorum.' Dehşet içinde çılgın bakışlarını kadına dikmişti. Sonra, 'Dövdüm onu, Jem...' diye kulağıma fısıldadı. 'Dün dövdüm, daha önce de dövdüm, çok dövdüm. Aç bıraktım onu. Çocuğu da.

Şimdi gücüm kalmadı, çaresizim, Jem, intikam almak için öldürecek beni... öldürecek, biliyorum. Ağlarken görseydin onu benim gibi sen de anlardın. Uzak tut onu benden!' Elini gevşetti, bitkin bir halde yastığın üstüne yıkıldı.

"Bütün bunların ne anlama geldiğini çok iyi biliyordum. Bundan bir an şüphe etmiş olsaydım dahi, kadının soluk yüzüne ve harap olmuş bedenine şöyle bir bakmak gerçeğin ne olduğunu görmeye yeterdi. 'Siz şöyle kenarda dursanız daha iyi olur' dedim kadıncağıza. 'Ona bir yararınız dokunmayacak. Belki sizi görmezse daha sakın olur.' Kadın göz önünden çekildi. Birkaç saniye geçtikten sonra adam gözlerini açıp endişeyle yanına yönüne bakındı.

"Gitti mi?' diye sordu telaşla.

"Evet... evet,' dedim. 'Sana bir şey yapmayacak.'

"Sana bir şey söyleyeyim mi, Jem' dedi adam, sesini alçaltarak, 'yapıyor ama, bana öyle acı veriyor ki! Bakışlarında bir şey var, yüreğime dehşet salıyor, beni çıldırtıyor. Dün gece sabaha kadar kocaman sabit gözleriyle solgun yüzü başımın ucundan ayrılmadı; ben ne yana dönsem onlar da dönüyordu; ne zaman uykumdan irkilip uyansam yatağın başında bana bakıyordu.' Beni kendine doğru çekti, boğuk ve ürkek bir fısıltıyla, 'Jem, kötü bir ruh olmalı o... Bir iblis!' dedi. 'Şış! Biliyorum öyle olduğunu. Kadın olsaydı şimdiye çoktan ölmüştü. Bir kadın onun katlandığına katlanamaz ki!'

"Böyle bir adamda böyle bir etki yaratmak için yıllardır yaşanmış olması gereken zulüm ve ihmal dolu hayatı düşündüm, yüreğim burkuldu. Hiçbir şey söyleyemedim. Kim, karşımdaki bu zavallı yaratığa umut ya da avuntu sunabilirdi?

"İki saatten fazla oturdum orda. Bu süre boyunca hasta kâh ıstıraptan kâh sıkıntıdan kendi kendine konuşup haykırarak, kollarını sağa sola savurarak çırpındı durdu. Sonunda insan zihninin, geçmiş olayların yarım yamalak ânı ları arasında aklın denetimi altında olmaksızın ordan oraya huzursuzca koşturduğu ama aynı zamanda dile gelmez bir eza duygusundan da bir türlü sıyrılmadığı o yarı bilinçsizlik hâli içine düştü. Abuk sabuk sayıklamalarından bunu anlayıp, hummanın birazdan azmasına ihtimal olmadığını da görerek yanından ayrıldım. Biçare karısına ertesi akşam yine ziyaretine gelip gerekirse bütün geceyi uyumadan hastanın yanında geçireceğime söz verdim.

“Sözümde durdum. Geçen yirmi dört saatte adam çok değişmişti. Gözler yine çukura kaçmış, ordan, sıkıntılı olmakla birlikte görenin yüreğine de işleyen bir ışık saçıyordu. Dudaklar kavrulmuş, yer yer çatlamıştı. Sert ve kuru deri ateşten parılıyordu. Adamın yüzünde sanki bu dünyaya ait olmayan, hastalığın doğurduğu yıkımı büsbütün belirginleştiren vahşi bir endişe okunuyordu.

“Bir gece önce oturduğum iskemlenin üzerinde, en taş yürekli insanın dahi içini sızlatacak sesleri, ölen bir adamın korkunç hezeyanlarını dinleyerek saatler geçirdim. Hekimin dediklerinden anladığım kadarıyla onun için artık hiç umut kalmamıştı: Ölüm döşeğindeydi; ben de yanında oturmuş, o kadidi çıkmış kolların ve bacakların daha birkaç saat önce kahkahadan kırılan bir salonu eğlendirmek için olmadık şekillere girip çıkmışken, şimdi hummanın pençesinde kıvrandığını görüyordum. Palyaçonun tiz kahkahası ölen adamın pes perdeden mırıltılarına karışıyordu.

“Beden gözünüzün önünde güçsüz ve çaresiz, öyle serilmiş yartarken, zihninin her zamanki sağlıklı uğraşlar ve amaçlara geri dönüşüne tanık olmak insana çok dokunuyor. Ama bu uğraşlar ciddiyet ve vakarla bağdaşır olmaktan uzak bir karakter sergilediği zaman üzerimizdeki etkileri son derece daha feci oluyor. Tiyatro ve meyhane zavallı adamın başlıca sayıklama konularıydı. Vaktin akşam olduğunu kuruyordu şimdi; o gece bir role çıkacaktı; gecikmişti, hemen evden ayrılmalıydı. Niçin tutuyorlardı onu orda, gitmesine engel oluyorlardı? Parasını alamayacaktı sonra... gitmeliydi. Yoo ama, bırakmıyorlardı işte gitsin! Yüzünü ateş gibi yanan avuçlarına gömerek cılız bir sesle kendi güçsüzlüğünden, ona eziyet edenlerin zalimliğinden yakındı. Kısa bir aradan sonra, en son öğrendiği bir kaldırım şiirinden birkaç komik mısra söyledi, bağıra çağıra. Yatakta doğruldu. Çelimsiz kollarını, bacaklarını dertop edip olur olmaz biçimlerde ordan oraya yuvarlandı. Rol yapıyordu şimdi de... sahnedeydi. Bir dakika kadar süren bir suskunluğun ardından havalı bir şarkı nakaratı mırıldanmaya koyuldu. Sonunda yetişmişti gideceği yere. Ne kadar sıcaktı! Hastalanmıştı, çok hastalanmıştı, ama artık iyiydi işte ve mutluydu. Hadi doldurun bardağını! Kimdi öyle eline vurup bardağını ağzından düşüren? Burda da peşini bırakmamıştı. Yine yıkıldı yastığa, canhıraş sesler çıkararak inle-

di. Kısa bir süre kendinden geçti, sonra alçak kemerli odaların oluşturuğu git git bitmeyen bir labirentte çıkışı bulamadan dolaşmaya başladı. Kemerler bazen öyle alçalıyordu ki, ilerleyebilmek için emekleye emekleye sürünmek zorunda kalıyordu; daracık bir yerde, karanlıktaydı, ne yana dönse yoluna bir engel çıkıyordu. Ve böcekler vardı, gözlerini ona dikmiş, soluduğu havayı dolduran çirkin sürüngen şeyler, zifiri karanlıkta ışıldayan, iğrenç! Duvarlar, tavan sürüngenlerle kımıl kımıldı... kubbe büyüdükçe büyüdü, muazzam boyutlara ulaştı... korkunç karaltılar sekiyordu ordan oraya... ve tanıdık yüzler, onunla eğlenen gudubet, sırtıkan yüzler karaltıların arasından ona bakıyordu. Kızgın demirlerle dağlıyorlardı onu; başını demir çemberler içinde sıkıştırıyorlardı damarlarından kan fışkırana dek ve o, deliler gibi, yaşamaya savaşıyordu.

“Onu güçbela yatağında tutabildiğim bu nöbetlerden birinin sonunda uyuklar gibi bir hal geldi üzerine. Başucunda beklemekten ve çabalarımın yorgun düşüp birkaç dakika gözlerimi kapamıştım ki bir elin omuzumu şiddetle kavradığını hissettim. Bir anda uyanımdım. Doğrulmuş, oturuyordu... Yüzü korkunç bir hal almıştı; ama şuuru geri gelmişti, çünkü beni tanıdığı anlaşılıyordu. Hezeyanlarının gürültüsünden epeydir uyanmış olan çocuk minik yatağından kalktı, korkulu bir çığlık atarak babasına koştu. Adam o çılgın hâliyle çocuğun bir yerini incitmesin diye ana hemen atıldı, kucağına aldı çocuğu, fakat hastanın yüz ifadesindeki değişmeyi görünce dehşete kapılarak yatağın yanında kalakaldı. Hasta tir tir titreyen eliyle benim omuzuma yapıştı o sırada ve öbür eliyle göğsünü döverken can havliyle bir şeyler söylemeye çalıştı, yapamadı. Kollarını anayla çocuğa doğru uzattı, var gücünü harcayıp konuşmaya çabaladı yine. Gırtlaktan bir hırıltı çıktı... gözde bir parıltı... tıkanırçasına, kısa bir inilti... sırtüstü devrildi... ölmüştü!”

Yukarda anlatılan hikâye hakkında Mister Pickwick’in ne düşündüğünü kayda geçirebilmeyi çok isterdik. Tam o sırada son derece nahoş bir olay olmamış olsaydı muhakkak ki bunu okuyucularımızdan esirgemezdik.

Mister Pickwick, hikâyenin son birkaç cümlesi okunurken elinde tutmakta olduğu kadehi masaya koyarak konuşmaya karar vermişti ki –hattâ, Snodgrass’ın not defterine bakılırsa ağzını da açmıştı ki– garson odaya girdi. “Birkaç bey geldi, efendim” dedi.

Tahmin edildiğine göre Mister Pickwick, tam böyle sözü keşildiği sırada, Thames nehrini değilse de kâinatı nura gark edecek bir şeyler söylemek üzereydi; zira garsonun yüzüne şöyle sertçe bir baktıktan sonra yeni gelenler hakkında bilgi edinmek istermiş gibi etrafına bakındı.

“Ha!” dedi Winkle, ayağa kalkarak. “Benim birkaç dostum. Söyleyin gelsinler...” Garson çekildikten sonra, “Çok cana yakın insanlar” diye ekledi. “Bu sabah oldukça garip şartlar altında tanıştığım, Doksan Yedinci Alayın subayları. Onlardan çok hoşlanacaksınız.”

Mister Pickwick, derhal kendini topladı. Garson geri geldi, ziyaretçileri içeri aldı. Üç kişiydiler.

“Teğmen Tappleton” dedi Winkle. “Teğmen Tappleton, Mister Pickwick... Doktor Payne, Mister Pickwick... Bay Snodgrass’ı daha önce görmüştünüz. Dostum Bay Tupman, Doktor Payne... Doktor Slammer, Mister Pickwick... Bay Tupman, Doktor Slam...”

Winkle burada birden duraladı; zira Tupman’ın da, Doktorun da çehrelerinde büyük heyecan kıpırtıları belirmişti.

Doktor, kelimenin üzerine basa basa, “Ben bu zatla daha önce karşılaştım!” dedi.

“Öyle mi?” dedi Winkle.

“Ve... ve o şahısla da, eğer yanılmıyorsam” dedi Doktor, yeşil paltolu yabancıyı göz ucuyla süzerek. “Zannedersem dün gece o şahsa son derece âcil bir dâvetiye vermiştim. Dâvetimi geri çevirmeyi uygun gördü kendisi.” Bunu söyledikten sonra kaşlarını çatıp dik dik baktı yabancıya ve dostu Teğmen Tappleton’ın kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Nasıl olur” dedi Teğmen, doktoru dinledikten sonra.

“Öyle, işte” dedi Doktor Slammer.

“Hemen şimdi tekmelemek zorundasın onu!” diye portatif taburenin sahibi adam havalı bir edâyla homurdandı.

“Sen konuşma lütfen, Payne!” diye Teğmen araya girdi. Sonra, nezaket kurallarına pek aykırı düşen bu fısıldamaya bir hayli bozulan Mister Pickwick’e dönerek, “Size bir soru sorabilir miyim, beyfendi?” dedi. “Karşıdaki şahsın heyetinize dahil olup olmadığını öğrebilir miyim?”

“Değil, efendim” diye karşılık verdi Mister Pickwick. “Kendisi bizim misafirimizdir.”

“Kulübünüzün bir üyesi, öyliyse... Yoksa yanılıyor muyum?” dedi Teğmen.

“Tabii ki değil” dedi Mister Pickwick.

“Sizin kulüp rozetinizi de hiç takmaz... öyle değil mi.”

Hayretler içinde kalan Mister Pickwick, “Hayır, asla!” diye karşıladi bu soruyu.

Teğmen Tappleton hâfızasının isabetinden biraz şüpheye düşmüş gibi hafiften bir omuz siliklemeyle dostu Doktor Slammer’a döndü. Küçük doktor müthiş öfkeli, ama biraz şaşkın görünüyordu. Bay Payne de her şeyden habersiz Pickwick’in güleç yüzüne gözünü dikmiş, yiyecekmiş gibi bakıyordu.

Doktor, Tupman’a baldırına kasten iğne batırılmışçasına yerinden sıçratan bir ses tonuyla, “Beyfendi” dedi birdenbire, “siz dün gece burda baloda değil miydiniz?”

Tupman, gözünü Mister Pickwick’den ayırmaksızın lafı ağzında geveleyerek doğruladı bunu.

“O şahıs sizinle birlikteydi” dedi Doktor, hâlâ kılı kıpırdamayan yabancıyı göstererek.

Tupman bu gerçeği de teslim etti.

“O halde, beyfendi” dedi Doktor yabancıya, “size bir kere daha, bu beylerin huzurunda soruyorum: Bana kartınızı verip şerefli bir adama yaraşır muameleye mi maruz kalmayı tercih edersiniz, yoksa sizi şimdi burda, şahsen cezalandırma külfetini mi bana yükleyeceksiniz?”

“Durunuz, efendim!” dedi Mister Pickwick. “Bir açıklama yapılmadan bu işin böyle sürüp gitmesine müsaade edemem. Tupman, anlatın olup bitenleri.”

Böylesine resmiyetle ifadesine başvuru olanları kısaca anlattı. Paltonun ödünç alınmasına şöyle bir dokundu; o işin “ziyafetten sonra” yapılmış olduğunu uzun bir fasıl belirttikten sonra, kendi adına duyduğu pişmanlığa şöyle bir değinip geçti ve yabancıyı, temize çıkmak için kendi başının çaresine bakmaya terk etti.

O da, anlaşılan, tam onu yapmak üzereyken, epeydir büyük birecessüsle onu süzmekte olan Teğmen Tappleton, hayli küçümseyici bir edâyla, “Ben sizi tiyatrodaki görmemiş miydim, bayım?” dedi.

“Tabii gördünüz” dedi yabancı. Hiç istifini bozmadı.

Teğmen, Doktor Slammer’a bakarak, “Salaş tiyatro aktörü” dedi, horgörüyle. “Elli İkinci Alay subaylarının yarın akşam Rochester Tiyatrosu’nda sahneye koyacakları temsilde oynuyor. Bu işi daha fazla sürdüremezsiniz, Slammer... İmkânsız!”

“Kesinlikle!” dedi Payne, hemen vekarını kuşanarak. Teğmen Tappleton, Mister Pickwick’e döndü. “Sizi bu tatsız duruma sokmuş olmaktan üzgünüz. İlerde bu gibi sahnelerin tekrarından sakınmanız için en iyi çarenin dostlarınızı seçmekte daha titiz davranmak olacağını söylememe müsaade ediniz. Hayırlı akşamlar, efendim!” dedi ve hızla çıktı gitti odadan.

“Benim de şunu söylememe izin verin, efendim” dedi huysuz doktor Payne. “Eğer ben Tappleton olsaydım ya da Slammer olsaydım sizin ve bu mecliste bulunan herkesin burnunu çimdiklerdim. Herkesin, efendim... herkesin! Benim adım Payne, beyfendi... Kırk Üçüncü Alaydan Doktor Payne. Hayırlı akşamlar, efendim!” Bu söylevin sonunu getirdikten ve son üç kelimeyi daha yüksek perdeden telaffuz ettikten sonra heybetli adımlarla arkadaşının peşinden yürüdü o da. Hiçbir şey söylemeyip bütün oradakileri tek bir bakışla yere sermekle yetinen Dr. Slammer da ardından yürüdü.

Bu meydan okuma sahnesi boyunca Mister Pickwick’in soy-lu göğsü giderek artan hiddet ve aşırı şaşkınlıktan öylesine şişmişti ki, az kalsın yeleği patlayacaktı. Donakalmıştı. Gözleri boşluğa bakıyordu. Kapının kapanması onu kendine getirdi. Yüzünde çılgın bir ifadeyle, gözleri alevler saçarak ileri atıldı. Eli kapının tokmağını kavradı; Snodgrass saygıdeğer önderinin eteklerine yapışıp onu geri çekmeseydi, bir saniye sonra Kırk Üçüncü Alaydan Doktor Payne’in boğazına sarılmış olacaktı.

“Tutun, bırakmayın!” diye haykırdı Snodgrass. “Winkle, Tupman... Mübarek canını böyle bir mesele için tehlikeye atmasına müsaade etmeyin!”

“Bırakın beni!” dedi Mister Pickwick.

“Sıkı tutun onu!” diye bağırды Snodgrass ve ordakilerin hepsinin müşterek gayreti sayesinde Mister Pickwick zorla koltuğa oturtuldu.

“Rahat bıraksanıza onu!” dedi yeşil paltolu yabancı. “Boğmayla su... ne ihtiyar ama... mertliğine diyecek yok... İçin şunu... Ah! Ne-

fis!” Kasvet adam tarafından karıştırılıp hazırlanan bir kadeh dolusu içkinin önce kendisi tadına baktı, sonra kadehi Mister Pickwick’in ağzına dayadı. Kadehte ne kalmışsa o da bir anda yok oldu.

Kısa bir süre kimse konuşmadı. İçki etkisini göstermişti; Mister Pickwick’in sevimli çehresi hızla her zamanki ifadesine kavuşmaktaydı.

“Bu insanları önemsemenize değmez” dedi kasvet adam.

Mister Pickwick, “Haklısınız, beyfendi, değmez” diye karşılık verdi. “Boş bulunup böyle heyecana kapıldığım için hicap duyuyorum. Çekin iskemlenizi masaya, efendim.”

Kasvet adam bu isteği ikiletmeden yerine getirdi. Masanın çevresinde tekrar bir halka kuruldu ve her şey yeniden âhengini buldu. Bay Winkle’in yüreğinde, belki de paltosunun geçici bir süre el değiştirmiş olmasından ötürü –her ne kadar Pickwick’çi bir yürekte böylesine sudan bir meselenin geçici dahi olsa öfke uyandırabileceğini düşünmek pek akla yakın görünmese de– bir nebze asabiyet kırıntısı kalmış gibiydi. Bunun dışında, hepsi yine eski neşelerini buldular ve akşam, başladığı gibi şen şakır sona erdi.

FASIL 4

Bir tatbikat ve açık ordugâh. Yeni tanışlar. Kıra dâvet

Kimi yazarlar elde ettikleri değerli bilgilerin kaynağını açıklamaktan kaçınmak gibi, ahmakça olduğu kadar dürüstlikle de bağdaşmaz bir tavır sergilerler. Bizim öyle bir takıntımız yok. Biz, sadece, editörlük işlevimiz gereği yüklendiğimiz görevleri sorumlulukla ve dürüstçe yerine getirmeye gayret ediyoruz. Bu serüvenlerin yazarlığı üzerinde hak iddia etme gibi bir ihtirasa başka koşullarda belki kapılabilirdik; lakin gerçeğe saygımız, onları hakkaniyetle düzenlemek ve yan tutmaksızın anlatmaktan başka bir şey yaptığımızı ileri sürmekten bizi menediyor. Pickwick zabıtları bizim Yeni Bend'imizdir; biz de Yeni Bent Şirketi'ne benzetilebiliriz. Başkalarının emeği, önemli olguları bir araya getirip biriktiren muazzam bir hazne yaratmıştır bizim için. Biz onları bölüştürerek, saydam ve sakin bir dere yatağından Pickwick hikmetine susamış bir dünyaya bu tefrikalar aracılığıyla iletmekten başka bir şey yapmıyoruz.

Bu anlayıştan hareketle ve danıştığımız yetkili bilgi mercilerine minnet borcumuzu dile getirme kararlılığımızdan milim şaşmayarak, bu ve bundan sonraki fasılda aktarılanları Bay Snodgrass'ın not defterinden aldığımızı açık yüreklilikle belirtiyoruz. Böylece vicdanımızı rahatlattıktan sonra sözü uzatmadan her şeyi tüm ayrıntılarıyla anlatmaya başlayabiliriz.

Bütün Rochester ve civar şehirler halkı ertesi günün sabahı erken saatte büyük bir telaş ve heyecanla yataklarından kalktılar.

* Goswel Sokağı yakınlarındaki bir bent söz konusu. Londra'nın bazı semtlerine buradan su taksim edilmekteydi. (ç.n.)

İstihkâm hattında tam teşekküllü bir geçit töreni yapılacaktı. Yarım düzine alayın katılacağı manevralar kartal bakışlı başkomutan tarafından bizzat denetlenecekti. Geçici istihkâmlar kurulmuştu; kale saldırıya hedef olacak ve ele geçirilecekti; bir lağım patlatılacaktı.

Mister Pickwick, kendisinin Chatham'ı tasvirinden aktardığımız kısa alıntıdan okuyucularımızın anlamış olabilecekleri gibi, sıkı bir ordu hayranıydı. Dünyada bunun kadar iç açıcı bir sahne olamazdı onun için; hiçbir şey dostlarının da her birinin kendine has duyarlığına bu ölçüde denk düşemezdi. O nedenle sabahın köründe ayaklanıp yollara dökülmüşler, çeşitli mahallelerden büyük kalabalıkların akmakta olduğu harekât alanına doğru yürümeye koyulmuşlardı.

İstihkâm hattında her şey, yaklaşan merasimin son derece muhteşem ve ehemmiyetli olacağını gösteriyordu. Alana askerlerden başka kimsenin girmemesi için nöbetçiler dikilmişti; topçu bataryaları üzerinde hizmetkârlar hanımlara yer tutmaktaydılar; başçavuşlar koltuklarının altında tirşe kaplı defterlerle dört bir yana seğırtiyorlardı; at sırtında merasim üniforması kuşanmış Albay Bulder, bilinebilir hiçbir nedeni ya da gereği olmaksızın ordan oraya doludizgin koşturuyor, kâh atını ahalinin üstüne üstüne geri bastırıyor, kâh zıplatıp şaha kaldırıyor, sesi kısılıp suratı mosmor kesilene dek bağırıp çağırıyordu. Subaylar ileri geri koşuşuyorlardı: Önce Albay Bulder'la görüşüp başçavuşlara emirler yağıdırıyorlar, sonra koşarak çekip gidiyorlardı. Erlerin bile top arabalarının parlatılmış dingilleri ardında pek esrarengiz bir ciddiyete bürünmüş olmaları günün özelliğini öne çıkarmaya yetiyordu.

Mister Pickwick ve üç arkadaşı kalabalığın en önünde yer tutarak merasimin başlamasını sabırla beklediler. Her geçen dakika izdiham arttığından, yerlerini koruyabilmek için sürdürmek zorunda kaldıkları çabalar bundan sonraki iki saat boyunca bütün dikkatlerini işgal etti. Bazen arkadan âni bir baskı sonucu Mister Pickwick her zamanki ağırbaşlı duruşuna bir hayli aykırı düşen bir hız ve esneklikle birkaç metre birden ileri fırlıyordu; bazen de, "Geri çekilin!" diyen ricacı bir sesin önden duyulmasıyla bir tüfeğin dipçığı, o dileği Mister Pickwick'e hatırlatma kabilinden ayak parmaklarının üstüne düşürülmediyse gereğinin yerine getirilmesini sağlamak

için göğsünün üstüne iniyordu. Derken sol tarafta birkaç şakacı zât hep birden yana abanıp Bay Snodgrass'ı bir insanın katlanabileceği işkencenin en son raddesine dek sıkıştırdıktan sonra nâzik bir dile, "Öyle onu bunu dürtüp ne yana gettiği"ni soruyorlardı; Winkle da durup dururken vâki olan bu saldırı karşısında kapıldığı aşırı öfkeyi dile getirdiğinde arkadan birisi şapkasını itip gözünün üstüne düşürerek terso etmesini rica ediyordu. Bunlar ve benzeri daha başka eşek şakaları, Bay Tupman'ın anlaşılmaz gaybubetiyle birlikte (Tupman birden sırra kadem basmış, hiçbir yerde bulunamaz olmuştu) bizimkileri genelde yerlerinden hoşnut kılmaktan çok, canlarından bezdirdi.

Nihayet, beklenenin gelmekte olduğunu haber veren o çok sesli basık uğultu sardı kalabalığı. Bütün gözler kalenin Huruç Kapısı'na çevrildi. Birkaç heyecanlı bekleme ânından sonra havada kıpır kıpır uçuşan sancaklar görüldü. Güneşin altında silahlar parıladı, yürüyüş kolu ardı sıra yürüyüş kolu geldi doldurdu düzlüğü. Askerler duruş vaziyetine geçip nizama girdiler, komut sesi ortalığı çınlattı, silah şakırtıları arasında selama duruldu ve maiyetinde Albay Bulder ve birçok subayla başkomutan, atını eşkin sürerek öne çıktı. Askeri bandolar hep birden çalmaya başladı; atlar şaha kalktı, geri geri basıp her bir yöne kuyruk savurdular; köpekler havlar, kalabalık avaz avaz haykırırken erler silah indirdi, her iki yanda, göz alabildiğine, kaskatı ve hareketsiz bir sıra kırmızı ceket ve beyaz pantolondan başka bir şey görünmez oldu.

Mister Pickwick ikide bir yerlere yuvarlanarak atların bacakları arasından her nasılsa sıyrılıp kurtulmakla uğraşmaktan o kadar başını alamamıştı ki, önündeki sahneyi bu anlatılan görünümü almazdan önceki hâliyle seyretmeye fırsat bulamamıştı. Neden sonra iki ayağı üstünde sağlamca doğrulabilir hâle gelince duyduğu memnuniyet ve sevinç sonsuz oldu.

"Bundan daha güzel, daha hoş bir şey olabilir mi?" diye sordu Winkle'a.

"Olamaz" diye cevap verdi, son on beş dakikadır her bir ayağının üstünde bir bodur adam taşıyan o zat.

Yüreği şiir alazıyla tutuşmuş coşan Snodgrass, "Kahraman yurt savunucularının mutlu yurttaşları önünde böyle parıl parıl saf tut-

maları gerçekten çok soylu ve göz alıcı bir sahne” dedi. “Yüzlerinde savaşılcı ilkelik değil, uygarlığın sevecenliği parlıyor; gözleri çakmak çakmak ama kaba çapul ve intikam hırsından değil, insancıl zekânın dingin pırıltısından...”

Mister Pickwick bu kasidenin ruhuna cânıgönülden katılmakla birlikte, lafzına uygun düşen kelamı telaffuzda yaya kaldı; zira dingin zekâ pırıltısı silahşörlerin gözlerinde bir hayli söngün yanıyordu: “İleri bak!” komutu verildiğinde, seyircilerin bütün görebildiği, her ifadeden arınmış, bomboş ileri bakan birkaç bin çift göz oldu.

“Yerimiz şimdi harika” dedi Mister Pickwick, çevresine bakınarak. Yanıbaşlarındaki kalabalık zamanla dağılmış, neredeyse bir başlarına kalmışlardı.

“Harika!” diye Snodgrass ile Winkle ikisi birden onu yankıldılar.

Mister Pickwick, gözlüklerini düzelterek, “Şimdi ne yapıyorlar?” diye sordu.

“Ba... bana kalırsa” dedi yüzü sapsarı kesilen Winkle, “bana kalırsa ateş edecekler!”

Mister Pickwick birden irkildi. “Saçmalamayın!” dedi.

“Ga... galiba sahiden öyle yapacaklar” diye Snodgrass telaşla üsteledi.

“İmkânsız!” dedi Mister Pickwick. Ve demesine kalmadan, yarım düzine alay tek ortak hedefleri varmış ve o hedef Pickwickçiler gibi hep birden tüfeklerini doğrulttular, dünyayı taa merkezine ya da orta yaşlı bir çelebiyi şakülünü yitirene kadar sarsan salvaların en müthişini patlattılar.

İşte tam da bu zor durumda, âsap bozucu kurusıkı yaylım ateşi ile, yeni bir bölümü karşı tarafta saf tutmaya başlayan askeriyenin harekâtı arasında kalan Mister Pickwick, müstesna şahsiyetlerin vazgeçilmez bileşenleri olan soğukkanlılık ve nefse hâkimiyetin mükemmel bir örneğini sergiledi. Winkle’ın koluna yapışarak onunla Snodgrass’ın arasına sokuldu, yaylım ateşinden korkulacak –gürültüden sağır olma ihtimali dışında– yakın bir tehlike olmadığını ısrarla hatırlattı onlara.

“İyi ama... ya askerlerden bazısında kazara dolu mermi varsa!” diye kendi kuruntusundan beti benzi atan Winkle itiraz edecek

oldu. “Havada bir şeyin uçup geçtiğini duydum şimdi... vınn diye... kulağımın dibinden geçti.”

“Yüzükoyun yatsak mı, ne dersiniz?” dedi Snodgrass.

“Yok... yok, geçti artık” dedi Mister Pickwick. Dudakları titremiş, yüzünde renk kalmamış da olsa o ölümsüz insandan korku ya da endişe ifade eder hiçbir söz sâdır olmazdı.

Mister Pickwick haklıydı... Ateş kesildi; kesildi ama, Mister Pickwick düşüncesindeki isabetten ötürü kendini kutlamaya ancak vakit bulabilmişti ki, saflarda hızlı bir hareketlenme belirdi; bağır-maktan kısılmış bir komut sesinin sıraları bir baştan öbür başa kat etmesiyle, Mister Pickwick ve dostları bu yeni manevranın ne olabileceğini kestirene kadar tam yarım düzine alay süngü takıp onların durduğu yere doğru koşar adım saldırıya geçti.

İnsanoğlu ne de olsa ölümlüdür. Onun da cesaretinin bir sınırı vardır. Mister Pickwick yaklaşan yığına gözlüklerinin ardın-

dan bakmasıyla birlikte basbayağı yüzgeri edip kaçtı demeyeceğiz, çünkü önce, öyle demek yakışık almaz; ikincisi, çünkü Mister Pickwick'in gövdesi o türden bir ricate hiç mi hiç uygun değildi, bacaklarının taşıyabildiği hızla tırıs kalktı, hem öyle bir kalktı ki, içine düştüğü durumun sakarlığını tam tamına kavradığında iş işten geçmişti.

Saf tutuşları birkaç saniye önce Mister Pickwick'in garibine gitmiş olan karşı sıradaki askerler, rol icabı kaleyi kuşatanların yapmacık saldırısını püskürtmek için mevzilenmişlerdi. Dolayısıyla Mister Pickwick ve iki arkadaşı bir anda kendilerini biri hızla ilerleyen, öbürü savaş düzenine girerek gözünü kırpmadan çatışmaya hazır bekleyen upuzun iki sıranın tam arasında buldular.

"Hey!" diye seslendi ilerleyen safın subayları.

"Çekilin aradan!" diye haykırdı yerinde duran safın subayları.

Telaşa kapılan Pickwickçiler, "Nereye gidelim, peki?" diye feryat ettiler.

Tek cevap, "Hey... hey... hey!" oldu. Bir an yoğun bir şaşkınlık yaşandı, sonra yeri döven ağır postal sesleri işitildi... sert bir çarpışma, biri gülmesini güç tuttu; yarım düzine alay üç yüz metre ötedeydi ve Mister Pickwick'in botlarının tabanları havayı dövüyordu.

Snodgrass ve Winkle dikkate değer bir çeviklikle birer zoraki perende atmışlardı ki, kıştı oturduğu yerde burnundan boşanan can suyunu sarı bir mendille durdurmaya çalışan Winkle'ın gözüne çarpan ilk şey, ötede bir yerde hoplaya zıplaya yuvarlanıp giden şapkasının ardından koşan saygıdeğer önderi oldu.

Bir insanın hayatında, kendi şapkasını kovalarkenki kadar gülünç bir sıkıntı yaşadığı ya da acınmaya o kadar az müstahak görüldüğü anlar çok enderdir. Bir şapkayı yakalamak aşırı soğukkanlılık ve çok özel bir muhakeme gücü gerektirir. Aceleci olmamalısınız, yoksa şapkayı çignersiniz; karşıt uca savrulursanız, onu hepten yitirirsiniz. En iyisi, izlenen nesnenin usulca peşinden gitmek, tetikte ve ihtiyatlı olmak, fırsatı kollamak, az ilerleyip önüne geçtikten sonra hızlı bir dalış yaparak tepesinden yakalamak ve sımsıkı kafaya geçirmektir. Bir de, bütün bu süre boyunca işi şakaya vurmakta kimseden aşağı kalmadığınızı dünyaya göstermek için tatlı tatlı gülümseyeceksiniz.

Mister Pickwick'in şapkası yumuşacık esen rüzgâra sırtını vermiş serazat uçuyordu. Rüzgâr püfördüyor, Mister Pickwick pofurduyordu; şapka hızlı akıntıya kendini koyvermiş giden afacan bir yunus gibi güle oynaya yuvarlanıyordu. O sırada, tam da Mister Pickwick artık onu kaderine terk etmekten başka çare kalmadığına karar vermek üzereyken, takdiri ilahi yolunu kesmemiş olsaydı kim bilir daha nerelere kadar ele geçmeden yuvarlanıp gidecekti.

Evet, dediğimiz gibi, Mister Pickwick'in soluğu tükenip de kovalamacanın peşini bırakmasına ramak kalmışken, rüzgâr şapkayı uçura uçura ileride sıraya girmiş duran yarım düzine arabadan birinin tekerine savurdu. Fırsatı yakalayan Mister Pickwick hemen atıldı, malını kapıp başına geçiriverdi ve soluk almak için bir duruladı. Orada hiç kımıldamadan yarım dakika ya kalmış ya kalmamıştı, Bay Tupman'a ait olduğu besbelli tanıdık bir sesin heyecanla kendi adını çağırdığını işitti. Başını kaldırıp baktığı zaman onu hayret ve sevince boğan bir sahneyle karşılaştı.

O kalabalıkta yanaştığı yere sığabilmesi için atları çözülmüş üstü açık bir faytonda parlak düğmeli mavi palto, kadife külot pantolon ve konçları devrik çizmeler giymiş ileri yaşlarda, tombul bir beyle eşarplar ve kuş tüyleri içinde iki genç hanım, eşarplı ve kuş tüylü genç hanımlardan birine tutkun olduğu anlaşılan genç bir bey, yaşı meçhul bir hanımefendi -belki de sözü geçenlerin teyze ya da halaları- ve taa ilk bebelik günlerinden beri aileden biriymişçesine teklifsiz ve kayıtsız hâliyle Tupman ayakta duruyorlardı. Faytonun arkasına koskocaman bir sepet -derin düşünmeye yatkın bir dimağda her zaman haşlanmış kuş eti ve dil ve bol şarap şişesi çağrışımları uyandıran o sepetlerden biri- bağlanmıştı. Sürücü yerinde uykudan gözleri kapanan, yanakları kıpkırmızı şişman bir delikanlı oturuyordu. Hiçbir merakli gözlemci, sözü geçen sepetin yükünü hafifletme zamanı çıktığında ikram görevini onun üstleneceğini düşünmeden edemezdi.

Mister Pickwick bu ilginç nesnelere alelacele bir göz attığı sırada sadık çömezi bir kere daha seslendi ona:

"Pickwick... Pickwick" diyordu Tupman. "Gelin buraya çıkın haydi, çabuk olun!"

“Buyrun, efendim. Lütfen çıkınız” dedi tombul zât da. “Joe!.. Kahrolası velet, uyudu yine... Joe, basamağı indir!” Şişman oğlan sürücü yerinden yavaşça aşağı koyverdi kendini, basamağı indirdi, dâvetkâr bir duruşla arabanın kapısını açtı. O sırada Snodgrass’la Winkle çıkageldiler.

“Herkes yer var, beyler” dedi tombul şahıs. “İki kişi içerde, biri dışarda... Joe, bu beylerden birine yanında yer aç... Evet, beyfendi, buyrun efendim.” Ve kolunu uzatarak, önce Mister Pickwick’i, sonra Snodgrass’ı âdeta kaba kuvvetle faytonun içine çekti. Winkle sürücü yerine tırmandı, şişman oğlan badi badi çıktı, onun yanına tünedi ve hemen o anda derin bir uykuya daldı.

“Evet, efendim” dedi tıknaz adam, “görüştüğümüze çok memnun oldum. Siz belki beni hatırlamıyorsunuzdur ama ben sizleri gayet iyi tanırım. Geçen kış kulübünüzde üç beş akşam geçirmiştiniz... Bu sabah burda dostum Bay Tupman’a rastgeldim; çok memnun oldum onu gördüğüme... Eee, beyfendi, nasılsınız bakalım? Hani ya doğrusu çok iyi görünüyorsunuz.”

Mister Pickwick bu iltifata teşekkür ederek devrik çizmeli tombul zatla el sıkıştı.

“E, peki, siz nasılsınız beyfendi?” dedi öteki, babaca bir merakla Snodgrass’a hitap ederek. “Çok câzip, değil mi, ha? Ya, öyle, öyle. Siz nasılsınız, efendim (Winkle’a)? Eh, iyi olduğunuzu duyduğuma memnun oldum, doğrusu bu ya çok memnun oldum. Kızlarım, beyler... benim kızlar. Bu da kız kardeşim, Rachel Wardle. Matmazeldir kendisi, matmazel. Ama değildir de hani... ha, beyfendi, ha?” Dirseğini Mister Pickwick’in kaburgaları arasına batırıp bastı kahkahayı.

“Aman sen de, abi!” dedi Bayan Wardle, yukardan bakar bir tebessümle.

“Öyle, öyle. Kimse inkâr edemez bunu. Beyler, bağışlayın beni, size dostum Bay Trundle’i tanıştırayım. Şimdi artık hepiniz birbirinizi tanıdığınıza göre, rahatımıza bakıp mutlu olalım ve burda daha neler oluyor görelim derim ben.” Bunu dedikten sonra iri göbekli zât gözlüğünü taktı. Mister Pickwick dürbününü çıkardı, herkes arabanın içinde ayağa kalkarak diğerlerinin omuzları üzerinden askerlerin manevralarını seyre koyuldu.

Doğrusu şaşılacak manevralardı. Saflardan biri bir başka saftaki askerlerin başları üzerinden havaya ateş ederek kaçıyor, ondan sonra öbür saftakiler bir başka saftakilerin başları üzerinden ateş edip kaçıyordu; sonra subaylar ortada olmak üzere dört köşe nizama giriyor ve istihkâm merdivenleriyle hendeğin bir yanında dibine kadar inip yine istihkâm merdivenleriyle öteki yanında tepesine çıkıyorlardı. Küfelerden yapılmış barikatları yıkıp deviriyorlar, akla hayale gelmedik yiğitlikler sergiliyorlardı. Bir ara bataryanın heybetli toplarının namlularına büyütülmüş tavan süpürgesine benzeyen birtakım âletlerle o kadar çok tıki dolduruldu ve toplar ateşlenmeden önce öyle hazırlıklara girildi ve toplar ateşlendiği zaman öyle dehşetli bir gümbürtü koştuk ki, yer gök hanım çığlıklarıyla yankılandı. Matmazel Wardle'lar çok korkmuşlardı. Birini Bay Trundle arabasının içinde zor zapt ediyordu; Snodgrass öbürüne destek olmak zorunda kalmıştı; Bay Wardle'ın kız kardeşi de âsası bozulup telaşa kapılınca Tupman, ayakta kalabilsin diye kolunu onun beline dolamaktan başka çare bulamadı. Herkes çok heyecanlıydı. Yalnız şişman oğlan, ninni niyetine top gümbürtüsü dinlemeye alışkın biriymiş gibi, mışıl mışıl uyuyordu.

“Joe... Joe!” dedi şişman amca, kale ele geçirilip de kuşatmacılarla kuşatılanlar birlikte yemeğe oturdukları zaman. “Hay Allah kahretsin, uyudu yine! Bi zahmet bi çimdik atıverin şuna, beyfendi... bacağına, lütfen! Başka hiçbir şey onu uyandırmaz... Teşekkür ederim. Sepeti çöz, Joe.”

Bacağına bir nahiyesi Winkle'ın bir parmağı ile baş parmağı arasında sıkıştırılarak uykusundan uyandırılan şişman oğlan oturduğu yerden paldır küldür inerek önceki hareketsizliğinden hiç beklenmeyecek bir çeviklikle sepeti açmaya koyuldu.

“Şimdi sıkışık oturmamız gerekiyor” dedi tombul ihtiyar. Hanımların yenlerinin buruşacağına dair bir sürü şakadan ve hanımlar beylerin kucağında otursalar olmaz mı gibisinden bazı şakacı öneriler üzerine bol miktarda kızarıp bozarmalardan sonra faytonun içine tıklım tıklım sığıldı; iri göbekli amca şişman oğlandan aldıklarını (şişman oğlan bunun için arabanın arkasına tırmanmıştı) içeri aktarmaya başladı.

“Çatal bıçağı ver şimdi, Joe.” Çatal bıçak uzatıldı ve herkes, hanımlarla beyler arabanın içinde, Winkle sürücü yerindeydi, bu yararlı araçlarla donatıldı.

“Tabaklar, Joe, tabaklar!” Aynı yöntem çanak çömlek dağıtımında uygulandı.

“Haydi şimdi kuş etlerini uzat, Joe... Kahrolası uyudu yine... Joe! Joe! (Bastonla kafaya birkaç hafif vuruş ve şişman oğlanın uyuşukluğu üzerinden atmakta bir hayli zorlanıp kendine gelmesi.) “Hadisene, uzat şu yiyecekleri!”

Bu en son kelimedede ne vardıysa, yağ tulumu görünüşlü oğlanı yerinden sıçrattı. Her biri bir dağ gibi şiş yanaklarının arasında iğrenç iştiha parıltıları saçan gri gözleri sepetten çıkardığı yiyeceklere dikildi.

“Hadi çabuk ol!” dedi Bay Wardle; zira şişman oğlan besili bir horozu muhabbetle seyre dalmış, ondan nasıl ayrılacağını bilemez bir haldeydi. Derin bir iç geçirdi, sonra semiz etlerini ağzı sulanarak süzdüğü horozu istemeye istemeye efendisine teslim etti.

“Ha şöyle... kımılda biraz. Şimdi dili uzat... güvercin böreğini de. O danayla domuz buduna dikkat et bir şey olmasın... ıstakozları kolla... salatayı çıkar torbadan... salçayı ver!” Bunlar Bay Wardle’in sözü edilen envai çeşit nesneyi arabanın içine aktarır ve herkesin eline ve dizleri üstüne sayısız tabaklar koyarken ara vermeden sıraladığı buyruklardı.

Yok etme işlemi başlayınca, “Eee, şahane, di mi?” dedi civelek ihtiyar.

“Şahane!” dedi, sürücü yerinde bir kuşu parçalamakla meşgul olan Winkle.

“Bir bardak şarap?”

“Tabii.”

“Orda bir şişe olsa yanınızda daha iyi olmaz mıydı?”

“Çok nâziksınız.”

“Joe!”

“Buyrun, efendim.” (Bu defa uykuda değildi; az önce, bir parça dana ezmesini mideye indirmeyi başarmıştı.)

“Arabacı yerinde oturan beye bir şişe şarap... Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum beyfendi.”

“Teşekkürler.” Winkle bardağını boşalttı, şişeyi yanına, arabacı oturağının üstüne koydu.

“Sağlığınıza içme zevkini bana lütfetmez misiniz, beyfendi?” dedi Trundle, Winkle’a.

“Göneririm” dedi Winkle, Trundle’a. Bunun üzerine ikisi karşılıklı şarap içtiler, ondan sonra hanımlar filan dahil herkesle birlikte bir kere daha şarap içtiler.

Evde kalmış hala, tam evde kalmış halaca bir hasetle, ağabeyi Wardle’a, “Sevgili Emily o yabancı beyle nasıl da kırıştırıyor!” dedi.

“Ooo, ne bleyim” dedi gamsız ihtiyar, “çok tabii herhalde... olmayacak şey mi? Mister Pickwick, biraz şarap, beyfendi?” Güvercin etli böreğin içini incelemeye dalmış olan Mister Pickwick hemen rıza gösterdi.

“Emily, canım” dedi kız kurusu hala, yeğenini sahiplenir bir edâyla, “öyle yüksek sesle konuşmasan, hayatım?”

“Aman halacağım, siz de yani... !”

“Halamla yaşlı bücür bey kendilerinden başka kimse eğlenmesin istiyorlar galiba” diye fısıldadı kardeşi Emily’nin kulağına Isabel Wardle. Genç hanımlar gülmekten kırıldılar; yaşı geçkin hala sevimli bir yüz takınmaya çalıştı ama beceremedi.

“Genç kızlar pek bi hayat dolu oluyorlar” dedi Mr. Tupman’a sanki hayatiyet yasaklanmış bir içkiymiş de, izinsiz bulundurmamak ağır bir suç ve kabahatmiş gibisinden bir gıdım acımayla.

Tupman ondan tam beklenen cevabı vermedi. “Yaa, değil mi? Çok şirin” dedi.

“Hımm” dedi Isabel Wardle, pek aklı yatmamış gibi.

Tupman, en zarif hâlini takınarak, “Müsaade eder misiniz?” deyip bir eliyle alımlı Rachael’in bileğine dokunurken öbür eliyle şişeyi hafifçe havaya kaldırdı. “Müsaade eder misiniz?”

“Aman, efendim!”

Tupman’ın hâli pek göz alıcıydı; Rachael topların yine patlayacağından korktuğunu beyan etti ki, tabii, öyle bir durumda yine kendisine destek olunmasını isterdi.

“Nasıl, yeğenlerimi güzel buluyor musunuz?” diye fısıldadı yeğenlerin sevgili halaları Tupman’a doğru eğilerek. Hazırcevap Pickwick’çi, ihtiras dolu bir bakışla, “Bulurdum” dedi, “eğer halaları burada olmasaydı!”

“Aman siz de, haylaz adam! Ama sahiden, tenleri azıcık daha düzgün olsaydı o zaman güzel sayılmazlar mıydı dersiniz... Mum ışığında?”

“Evet, herhalde” dedi Tupman, ilgisizce.

“Aaa, siz de çok muzipsiniz yani... Biliyorum ne diyecektiniz.”

“Ne?” diye sordu Tupman. Hiçbir şey söyleyecek değildi aslında.

“Diyecektiniz ki, Isabella kambur duruyor... Evet, ya, öyle diyecektiniz... Siz erkekler yok musunuz, gözünüzden hiçbir şey kaçmaz sizin. Evet, kambur durur o; inkâr edilebilir bir şey değil, hem zaten bir genç kıızı çirkin gösteren bir şey varsa, kambur durmasıdır. Hep söylüyorum kendisine, yaşın ilerledikçe pek gudubet bir şey olacaktır diyorum. Ama, siz de çok muzipsiniz, hakkaten!”

Böyle bir şöhreti bu denli kolay kazanmaya Tupman'ın bir itirazı yoktu; o nedenle, yüzünde çok bilmiş bir ifadeyle esrarlı esrarlı gülümsedi.

“Ne müstehzi bir gülümseme!” dedi Rachael, takdir dolu bir bakışla. “Doğrusu ben korktum sizden.”

“Benden korktunuz mu?”

“Ooo, benden hiçbir şeyi saklayamazsınız... O gülümsemenin ne demeye geldiğini çok iyi bilirim ben.”

“Ne demeye geliyor?” dedi Tupman, olanca saflığıyla.

“Demek istiyorsunuz ki” dedi sevimli hala, sesini daha da alçaltarak, “demek istiyorsunuz ki Isabella'nın kamburluğu Emily'nin arsızlığı yanında hiçbir şey değil demek istiyorsunuz. Evet, evet, arsızdır o. Bilemezsiniz ne çok üzülüyorum onun bu hâline, bazen... saatlerce gözyaşı döktüğüm oluyor... Ağabeyim benim öyle iyi, öyle saf yüreklidir ki, o bunu hiç görmez. Görse eminim yüreğine inerdi. Keşke sadece gösteriş olsa diyorum... umarım öyledir...” (Burada şefkat küpü akraba derin bir iç geçirdi ve umutsuzca başını salladı.)

Emily Wardle kardeşinin kulağına eğildi o sırada ve “Halam, eminim, bizim hakkımızda konuşuyor” dedi. “Bundan hiç şüphem yok... Suratından kötülük akıyor.”

“Öyle mi?” dedi Isabella. “Hımm! Canım halacağım!”

“Evet, canım hayatım?”

“Soğuk alacaksın diye öyle korkuyorum ki halacığım... Caanım ihtiyar başına bir ipek mendil sarsan... Kendine dikkat etmen gerekiyor da... Yaşını düşün bi!”

Misilleme ne kadar hakedilmiş olursa olsun, bu kadar kindarcası az bulunurdu. Wardle ısrarla Joe'ya seslenip de bilmeden konuyu değiştirmeseydi, halanın öfkesi kim bilir nasıl bir karşılıkla dışa vuracaktı.

“Allah kahretsin bu oğlanı!” dedi ihtiyar tam o sırada. “Yine uyudu.”

“Ne tuhaf çocuk!” dedi Mister Pickwick. “Hep uyur mu böyle?”

“Uyur mu da söz mü, hep uykudadır! İşe gönderirsin, uyur; sofrada hizmet ederken horlar.”

“Çok garip!”

“Garip ki ne garip! İftihar ediyorum onunla... Dünyaları verse-ler yanımdan ayırmam... tam bir hilkat garibesi!.. Buraya bak, Joe... Joe... kaldır şunları burdan, bir şişe daha aç... Hey, duydun mu?”

Şişman oğlan doğruldu, gözlerini açtı, en son uykuya dalarken çiğnemekte olduğu koca bir parça böreği yuttu, efendisinin emirlerine uydu. İşi ağırdan alarak tabakları kaldırıp sepete yerleştirirken baygın bakışlarını ziyafet artıklarından ayıramıyordu. Yeni bir şişe çıktı ortaya ve hemen boşaldı. Sepet sıkıca yerine bağlandı. Şişman oğlan bir kere daha sürücü yerine tırmandı. Gözlükler ve cep dürbünü tekrar ayarlandı, askerlerin manevraları yeniden başladı. İki- de bir toplar fişırdayıp gümbürdüyor, hanımlar yerlerinden sıçırıyordu... Derken bir lağım patlatıldı, herkesin bu çok hoşuna gitti. Lağımın havaya uçmasının ardından askerlerle birlikte bizimkiler de oradan ayrıldılar.

Harekât sona ererken ara buçuk sürdürülen konuşmaların sonunda Mister Pickwick'le el sıkışan yaşlı zat, “Bakın aklınızda olsun, yarın yine göreğiz hepinizi” dedi.

“Kesinlikle” diye karşılık verdi Mister Pickwick.

“Adresi aldınız, değil mi?”

Mister Pickwick cep defterine baktı. “Dingley Dell'de Beylik Çiftliği.”

“Tamam” dedi ihtiyar çelebi. “Aklınızda olsun, bir haftadan önce sizi bırakmam; görölmeye değer ne varsa göreğinize söz veriyorum. Kır hayatını keşfe geldiyse, bana gelin; her istediğinizi bulursunuz... Joe... Allahın belası, uyudun mu yine? Joe, Tom'a yardım et, atları koşun!”

Atlar koşuldu, arabacı yerine çıktı, şişman oğlan paldır küldür onun yanına tırmandı, karşılıklı vedalar edildi ve araba nal ve teker takırtıları arasında yola koyuldu. Pickwickçiler son bir kez daha arabayı görmek için dönüp baktılar; batan güneşin şavkı ziyafet sahiplerinin yüzlerine vurmuş, şişman oğlanın üzerinde parlıyordu. Oğlanın başı göğsüne düşmüştü. Uyuyordu.

FASIL 5

*Kısa bir fasıl. Mister Pickwick'in
araba sürmeye ve Bay Winkle'in ata binmeye
kalkmalarına, bunu nasıl başardıklarına, vs.'ye dair*

Mister Pickwick Rochester Köprüsü'nün korkuluklarına yaslanıp tabiatı seyrederek düşünmeye dalmış, kahvaltı vaktini beklerken, gökyüzü parıl parıl ve pek hoş, hava mis kokuluydu; ne yana baksan her şey göze güzel görünüyordu. Manzara, gerçekten de, onu seyretmekte olan o müstesna insandan çok daha az kendi iç âlemiyle hemhal olan birini dahi büyüleyecek gibiydi.

Sola doğru kalenin viran surları uzanıyordu. Kalıntıları birçok yerde yıkılıp dağılmış, kimi yerde hantal ve ağır yığınlar hâlinde aşağıdaki daracık kumsala doğru sarkmıştı. Sivri uçlu kırık taşların üzeri en hafif bir rüzgâr estiğinde titreşen yosun kümeleriyle kaplıydı; kararmış burç yıkıntılarını insana hüznün veren yeşil sarmaşıklar sarmıştı. Surların ardında, kulelerin damları uçmuş, kalın duvarları çökmüş, ama yedi yüz yıl önce silah şakırtılarıyla yankılandığı ya da şölen ve şenlik şamatasıyla çınladığı zamanki gücü ve kudretiyle mağrur, kadim kale yükseliyordu. Her iki yanda göz alabildiğine uzanan Medway Irmağı'nın ekin tarlaları ve otlaklarla kaplı kıyıları boyunca orda burda bir yel değirmeni ya da uzakta bir kilise görünüyor, sabah güneşinin ışığında gökte süzülen incecik, seyrek bulutların her an şekilden şekle giren gölgeleri, üzerinden hızla kayıp geçtikleri bereketli ve değişken kır manzarasının güzelliğine güzellikler katıyordu. Göğün duru maviliğini yansıtarak ışıklar içinde sessizce akan ırmakta akıntıyla birlikte âheste sü-

rüklenen, sağlam yapıları kadar zarafetleriyle de göz alan teknelerde balıkçıların kürekleri suya temiz ve berrak bir şırıltıyla dalıp çıkıyordu.

Mister Pickwick önündeki manzaranın onu içine sürüklediği tatlı hayal âleminden derin bir iç çekme ve omuzuna bir elin dokunmasıyla sıyrıldı. Arkasına döndü; kasvet adam yanında duruyordu.

“Manzaraya dalmıştınız, galiba?” dedi kasvet adam.

“Evet” dedi Mister Pickwick.

“Böyle erken kalkmakla iyi ettiğinizi düşünüyorsunuz herhalde, değil mi?”

Mister Pickwick başının bir hareketiyle bunu doğruladı.

“Ah! İnsanlar güneşi bütün ihtişamıyla görebilmek için erken kalkmalı, zira parlaklığının bütün gün sürdüğü çok enderdir. Bir günün sabahı ile hayatın sabahı birbirinin o kadar aynıdır ki!”

“Doğru söylüyorsunuz” dedi Mister Pickwick.

“Sabahlar uzun sürmeyecek kadar güzeldir” sözü pek harcıâlemdir” diye sözünü sürdürdü kasvet adam. “Günlük hayatımıza da çok uyar. Ah, ah! Çocukluk günlerimin geri gelmesi ya da onları hepten untabilmek için nelerden vazgeçmezdim!”

Mister Pickwick, adama acıdı. “Çok çile çekmiş gibisiniz, beyfendi” dedi.

“Öyle” dedi kasvet adam, hiç düşünmeden. “Evet... beni yeni tanıyanların inanamayacakları kadar çok acı çektim.” Bir an durdu, sonra birden, “Siz hiç, böyle bir sabahta boğulmanın mutluluk ve huzur demek olacağını düşündünüz mü?” dedi.

Mister Pickwick, “Hay Allah, hayır!” dedi ve kasvet adamın deneme niyetine onu aşağı itebileceği düşüncesiyle irkilerek korkuktan bir adım geri çekildi.

Kasvet adam oralı olmadı. “Ben çok düşünmüşümdür” dedi. “Sakin, serin su huzura ve dinlenmeye bir çağrı fısıldar gibi gelir bana hep. Bir sıçrama, cump, kısa bir çırpınma, bir an bir girdap olur, o giderek yatışır, bir kıpırtı kalır ardında. Sular başınızın üstünde kapanmış; dünya acılarınızı, kederlerinizi örtmüştür... ebediyen.” Kasvet adam konuşurken çukur gözleri çakmak çakmak oldu, ama anlık heyecanı çabuk yatıştı. “Ne yapalım... böyle işte!” diye-

rek başını çevirdiğinde sakindi. “Sizinle başka bir konuyu görüşmek istiyordum. Evvelki akşam benden o hikâyeyi okumamı istediniz, ben okurken dikkatle izlediniz.”

“Dinledim, evet” dedi Mister Pickwick, “ve kesinlikle düşündüm ki...”

Kasvet adam, “Fikrinizi sormadım” diye onun sözünü kesti. “Fikre ihtiyacım yok. Siz hoşça vakit geçirmek ve bilgilenmek için geziyorsunuz. Size bir garip müsvedde yollayacak olsaydım –ama dikkat edin, çok aşırı ya da hiç olmayacak bir şey olduğundan değil, gerçek hayat serüveninin bir sayfa olduğu için garip bir müsvedde– onu sık sık sözünü ettiğimiz o kulübünüzde okutur muydunuz?”

“Elbette” dedi Mister Pickwick, “yeter ki siz isteyin. Kulübün zabıtlarına da girerdi.”

“O halde elinize geçecek. Adresiniz?” Mister Pickwick muhtemel güzergâhlarını söyledi; kasvet adam söylenenleri yer yer yağ lekeleriyle kaplı bir cep defterine dikkatle not ettikten sonra kahvaltıya kalması için Mister Pickwick’in ısrarlı dâvetine uymayarak onu kaldığı hana bıraktı ve ağır adımlarla uzaklaştı.

Mister Pickwick üç arkadaşıyla yataktan kalkmış, insanın ağızını sulandıran görünüşüyle sofrada hazır duran kahvaltıya başlamak üzere kendisini bekler buldu. Yemeye oturdular; ızgara jambon, yumurtalar, çay, kahve ve çeşitli çörekler hem yiyeceklerin nefasetine, hem de yiyenlerin iştihasına tanıklık eden bir çabuklukla tükenmeye başladı.

“Şimdi gelelim Beylik Çiftliği’ne” dedi Mister Pickwick. “Oraya nasıl gideceğiz?”

“Garsona bir danışsak” dedi Tupman. Bunun üzerine garson çağrıldı.

“Dingley Dell, efendim... on beş mil, efendim... ara yoldur... Menzil arabasıyla mı, efendim?”

“Menzil arabası iki kişiden fazla almaz ki” dedi Mr. Pickwick.

“Doğru, beyfendi... bağışlayın, efendim. Dört tekerli çok iyi bir araba, efendim... Arkada iki kişiye yer... bir de önde arabayı süren beye. Ah, bağırmayın, efendim... o zaman yalnız üç kişi alır.”

“Ne yapalım, peki?” dedi Snodgrass.

Winkle'dan yana baktı garson. "Beylerden biri ata binmeyi arzu etmezler mi acaba? Çok iyi binek atlarımız var da... Bay Wardle'ın Rochester'e gelen adamlarından hangisi olsa geri getirir onu, efendim."

"Tamam işte" dedi Mister Pickwick. "Winkle, siz atla gider misiniz?"

Aslına bakılırsa Bay Winkle binicilikteki ustalığı konusunda yüreğinin en derin kuytularında bir hayli kuşku duymuyor değildi; yine de bunun bilinmesine asla razı olamayacağı için kuyruğu dik tuttu. "Elbette" dedi, "bayılırim atla gitmeye."

Winkle başına belayı kendi almıştı, artık yapacak bir şey yoktu. "Saat on bire kadar kapıda olsunlar" dedi Mister Pickwick.

"Başüstüne, efendim."

Garson çekildi, kahvaltı bitti; yolcular gezilerinde yanlarına alacakları elbiseleri hazırlamak için ayrı ayrı odalarına çıktılar.

Mister Pickwick ilk hazırlığını tamamlamış, yemek salonunun güneşlikleri üzerinden bakıp sokaktan geçenleri seyrediyordu ki, garson içeri girdi, arabanın hazır olduğunu bildirdi. Tam o sırada salonun güneşlikleri önünde arabanın görünmesiyle haber doğrulandı. Kemik simetrisi şahane iri kıyım bir doru atın çektiği dört teker üzerine oturtulmuş, arkasında iki kişinin üzerinde oturabileceği, şarap sandığına benzer alçak bir yer, önde bir kişilik yüksekçe bir tüneği olan yeşile boyalı bir acayip küçük kutuydu "araba". Az ötede hanın seyislerinden biri, Winkle için eyerlenmiş bir başka dev irisi atı -arabaya koşulu olanın yakın akrabası olmalıydı- geminden tutmuş, bekliyordu.

Paltoların arabaya konulmasını kaldırımda beklerken, "Hay Allah!" dedi Mister Pickwick. "Kim sürece arabayı? Bunu hiç düşünmedim işte!"

"Ee, siz, tabii" dedi Tupman.

"Tabii ya!" dedi Snodgrass.

"Ben mi?" diye haykırdı Mister Pickwick.

Seyis araya girdi. "Korkulacak en ufak bi şey yok, beyim. Uysallığına ben kefilim. Kucakta bebe olsa sürer onu."

"Ürküp etmesin?" dedi Mister Pickwick.

"Ürkmek mi dediniz, efem? Kuyruğuna basılmış bi araba dolu su maymunla karşılaşa yine ürkmmez."

Bu sonuncu güvence akan suları durdurdu. Tupman ve Snodgrass sepete çıkıp oturdular, Mister Pickwick tüneğine tırmandı ve tüneğin altına bu iş için konulmuş, yer beziyle kaplı bir rafa ayaklarını dayadı.

“Haydi bakalım, Parlak William” dedi seyis, yardımcısına, “kordelleri ver sen beye!” Perdahlı saçları ve yağlı çehresinden ötürü olsa gerek böyle bir adla ânılan Parlak William, Mister Pickwick’in sol eline dizginleri tutuştururken, seyis de sağ eline bir kırbaç verdi.

“Ho... ho!” diye bağırdı Mister Pickwick, boylu boslu dört bacaklı yaratık yemek salonunun penceresine doğru geri basmaya kararlı bir eğilim gösterince.

“Ho... ho!” diye bağırdılar Tupman’la Snodgrass da sepetin içinden.

“Bi şey değil, oyunbazlığından” diye seyis onları yüreklendirdi. “Sen zaptet hadi şunu, William” dedi. Seyis yardımcısı hayvanın âsabını dizginlerken seyis Winkle’in ata binmesine yardıma koştu.

“Öbür yandan, efem, zahmet olmazsa.”

At uşaklarından biri, keyfinden dört köşe olmuş garsonun kuşağına eğilip sırttı, “Beyimiz hayvana yanlış taraftan binmeyeceği diye n’olayım!” diye fısıldadı. Söz dinleyen Winkle birinci sınıf bir savaş gemisinin bordasından aşırıyormuşçasına zorlukla tırmandı eyere.

“Her şey yolunda mı?” dedi Mister Pickwick. İşin kötüye gitmekte olduğunu sezer gibi olmuştu.

“Yolunda” dedi Winkle, usulca.

Seyis, “Koyverin gitsinler!” diye bağırdı. “Atın başını sıkı tutun, beyim.” Ve araba ile at, birinin sürücü yerinde Mister Pickwick, öbürünün sırtında Winkle, han avlusunda herkesi gülmekten kırıp geçirerek yola koyuldular.

“O at niye öyle yan yan gidiyor?” diye sepette oturan Snodgrass, eyerde oturan Winkle’a seslendi.

“Hiç bilemeyeceğim” diye cevap verdi Winkle. Atı, akıl almazcasına, başı sokağın bir yanına kuyruğu öbür yanına bakar halde sürüklenip gidiyordu.

Mister Pickwick’e gelince, onda ne buna, ne de başka bir şeye bakacak hal kalmıştı. Bütün melekelerini toparlamış, arabaya koşu-

lu hayvanla başa çıkmaya uğraşıyordu. Hayvan, bir seyirci için oldukça ilginç, ama ardında oturan biri için hiç de komik olmayan türlü huylar sergilemekteydi. Pek nahoş ve sinir bozucu bir biçimde durmadan baş salladığı, dizginlere Mister Pickwick'in onları elden kaçırmamasına ramak kalacak kadar yüklendiği yetmezmiş gibi, bir de durup dururken yolun kenarına hamle yapıp orada mihlanıp kalma, sonra da baş edilmez bir hızla birkaç dakika yol boyunca koşturmayaya çok acayip bir meyli vardı.

At bu manevrayı yirminci kez tekrarlamıştı ki, Snodgrass, "Ne demek istiyor acaba bununla?" dedi.

"Kim bilsin?" dedi Tupman. "Ürkmeye çok benziyor ama, değil mi?"

Snodgrass tam bir şey söyleyecekti, Mister Pickwick'in bağırmasıyla lafı ağzında kaldı.

"Ho!..Ho! Kırbacımı düşürdüm!"

Snodgrass, dikine iri atın sırtında tırısı kalkmış gelen, şapkası kulaklarına göçmüş, her bir yanı sarsıntının şiddetinden bin parça olacakmış gibi titreyen süvariye seslendi:

"Winkle, şu kırbacı aliver yerden, haydi, dostum, n'olursun!"

Winkle gayretten yüzü mosmor kesilerek asıldı dizginlere, epey uğraştıktan sonra durdurdu hayvanı, yere indi, kırbacı Mister Pickwick'e uzattı; dizginleri kavrayıp yeniden binmeye hazırlandı.

Dikine iri at, doğuştan şakacı mizacının dürtüsüyle Winkle'la baş başa masum birkaç eğlenceli dakika mı geçirmek istiyordu, yoksa bu geziyi sürücüsüz de pekâlâ gönlünce yapabileceği mi aklına gelmişti, elbette kesin ve açık bir sonuca varmamız mümkün değil. Nasıl bir dürtüyle hareket etmiş olursa olsun, muhakkak olan şu ki, Winkle dizginlere el atar atmaz hayvan onları başının üzerinden aşırıp boyları yettiği kadar geriye fırladı.

"Gel hayvancağızım" dedi Winkle, hayvanın gönlünü edersesine, "gel hadi... aslanım benim!" "Hayvancağız" dalkavukluğa başışıklıydı. Winkle ona yaklaşmaya çalıştıkça o habire yana kaçıyordu. Dil döküp gönül almaların, kandırmacaların hiçbiri kâr etmedi; Winkle ve at on dakika birbirlerinin çevresinde dönenip durdular; on dakikanın sonunda biri diğerine mek parmak yaklaşmamıştı; her zaman tatsız bir durum, elbette... ama yardıma

çağrılacak bir Allahın kulunun bulunmadığı تنها bir yolda haydi haydi öyleydi.

“N’apıcam ben şimdi?” diye haykırdı Winkle, karşılıklı kovalamaca epey bir zaman böyle uzayıp gidince. “N’apıcam şimdi? Çıkamıyorum üzerine!”

“Bir geçiş kapısına ulaşınca kadar yedekte çekip götürmen en iyisi” diye arabadan seslendi Mister Pickwick.

“İyi ama gelmiyor ki!” diye kükredi Winkle. “N’olursunuz, siz gelin zaptedin şunu!”

Mister Pickwick, iyilik ve insanlığın o mücessem timsali, dizginleri atın sırtına fırlatarak oturduğu yerden indi, yoldan bir şey gelmesi ihtimaline karşı arabayı dikkatle bir çalılığın içine çektikten sonra Tupman’la Snodgrass’ı oldukları yerde bırakıp dertli dostunun yardımına koştu.

Mister Pickwick’in elinde kırbaçla kendisine doğru gelmekte olduğunu gören at o ana kadar sürdürdüğü çark hareketinden vazgeçip öyle bir kararlılıkla yüz geri etti ki, dizginlerin ucunu elinden hâlâ bırakmamış olan Winkle bir anda koşturmanın da ötesinde bir hızla, geldikleri yöne doğru gerisin geri sürüklenmeye başladı. Mister Pickwick yardıma koştu hemen; ne ki o hızlandıkça at da hızla geri geri kaçıyordu. Hayvan epey bir direttikten ve tozuttuktan sonra Winkle, kolları eklemlerinden kopmak üzereyken dizginleri bırakmayı akıl etti. At durdu; gözlerini belerte belerte başını salladı, döndü ve Winkle ile Mister Pickwick’i yüzlerinde şaşkın, meyus ifadelerle birbirlerine bakar bırakıp Rochester’e doğru âheste âheste tırıs kalktı. Az ötede bir takırtı iki dostun dikkatini çekti. O yöne baktılar.

“Hay Allahımın işleri!” diye haykırdı canı burnuna gelen Mister Pickwick. “Şimdi de öteki at kaçıyor!”

Ne yazık ki doğruydu. Hayvan gürültüden ürkmüştü; dizginler de sırtında olunca neler olduğunu tahmin edebilirsiniz. Ardında dört tekerli araba, dört tekerli arabanın içinde Bay Tupman’la Bay Snodgrass, çılgınca koşturmaya başladı at. Koşu kısa sürdü. Tupman kendini çalılığın içine atınca Snodgrass da ardından atladı. At dört tekerli arabayı bir ahşap köprüye çarptı, tekerleri gövdeden, sandığı yerinden kopardı ve en sonunda zınk diye durup hiç kımıldamadan marifetini seyre koyuldu.

Yerlere saçılmadan ayakta kalan iki dostun ilk işi, bahtsız yol arkadaşlarını içine gömüldükleri dikenli çalılıktan çözüp çıkarmak oldu. Esvaplarında birtakım yırtıklar, oralarında buralarında çeşitli böğürtlen sıyrıklarından gayri bir yerlerinde yara bere izi olmadığını görünce sevinçten uçayazdılar. Geriye hayvanı arabadan çözmek kalıyordu. Bu netameli işlem de yerine getirildikten sonra hep birlikte atı ortalarında yedeğe alıp arabayı kaderine terk ederek ağır adımlarla yola revan oldular.

Bir saatlik yürüyüş onları yol üstünde küçük bir meyhanenin önüne getirdi. Orada iki karaağaç, bir at yalağı, bir işaret direği, arkada bir çift bozuk ekin yığını, yanda bir küçük bahçe vardı; etrafı birçok kağşamış sundurma ve küflü baraka ile çevriliydi. Kızıl saçlı bir adam çalışıyordu bahçede. Mister Pickwick, “Merhaba, hey!” diye seslendi ona dinç bir sesle.

Kızıl saçlı adam doğruldu. Elini gözlerine siper ederek uzun bir süre Mister Pickwick ve arkadaşlarına soğuk soğuk baktı.

“Merhaba, hey!” dedi bir kere daha Mister Pickwick.

“Merhaba” diye karşılık verdi kızıl saçlı adam.

“Dingley Dell’e burdan yol ne kadar?”

“Yedi milin üstü.”

“Yol nasıl, iyi mi?”

“Değil.” Kızıl saçlı adam bu kısa cevapla yetindikten ve karşındakileri tekrar dikkatle süzüp herhalde tatmin olduktan sonra işine döndü.

“Bu atı burda bırakmak istiyoruz” dedi Mister Pickwick. “Bırakabiliriz, değil mi?”

“O atı burda bırakmak istiyorsunuz, öyle mi?” diye tekrarladı kızıl saçlı adam, elindeki bele abanarak.

Mister Pickwick atı yedekte çekip bahçe parmaklığına kadar ilerlemişti. “Tabii.” dedi.

Kızıl saçlı adam bahçeden çıktı, ata dik dik baktı. “Honımm!” diye kükredi. “Honımmm!”

Üzerine bel kısmı koltuk altlarının iki parmak aşağısından mavi bezden üstlük geçirmiş, uzun boylu, iri-kemikli –çalı süpürgesi gibi dimdik– bir kadın görüldü.

Tupman birkaç adım ilerledi. Olabildiği kadar ayartıcı bir ses tonuyla, “Bu atı burda bırakabilir miyiz, hanımcağızım?” dedi. Kadın onlara kötü kötü bakarken kızıl saçlı adam ona bir şeyler fısıldadı.

“Olmaz” dedi kadın, biraz düşündükten sonra, “korkarım ben.”

“Korkar mıymış?” diye bağırdı Mister Pickwick. “Neymiş korktuğu?”

“Geçen defa başımıza iş açtıydı” dedi kadın, dönüp eve girerken. “Başka bi diyeğim yok size.”

“Ömrümde böyle bir şey görmedim!” dedi hayretler içinde kalan Mister Pickwick.

Dostları çevresini sardılar. Winkle, “Bana kalırsa bu atı pek dürüst olmayan bir yoldan ele geçirdiğimizi sanıyorlar” dedi usulca.

Mister Pickwick’in nevre döndü. “Ne?” diye kükredi. Winkle ezile büzüle tekrarladı dediğini.

“Hey, buraya baksanıza siz!” dedi fena halde öfkelenen Mister Pickwick. “Biz bu atı çaldık mı sanıyorsunuz yani?”

Kızıl saçlı adam, çehresini bir işitme organından ötekine kadar harekete geçiren bir sırıtmayla, “Çaldınız ya, ona ne şüphe!” dedi. Sonra döndü eve girdi, kapıyı çarptı ardından.

“Rüya görüyorum galiba” diye haykırdı Mister Pickwick, “evet, korkunç bir rüya bu! İnsanın başından defedemediği Allahın belası bir atla bütün gün yol tepmesi ne demektir!” İçlerini kasvet basan Pickwickçiler süklüm püklüm geri döndüler. Hepsinin ölesiye nefret ettiği dikine iri, dört ayaklı yaratık sakın adımlarla peşlerine takıldı.

Dört arkadaş yanlarında dört ayaklı yoldaşlarıyla Beylik Çiftliğine giden yola saptıklarında ikinci vakti sona ermek üzereydi. Menzillerine bu kadar yaklaşmış oldukları halde bile, görünüşlerindeki tuhaflığı ve durumlarının saçmalığını düşünmekten, doğru dürüst sevinemiyorlardı. Parçalanmış esvaplar, çizik çizuk yüzler, toza batmış pabuçlar, bitkin bakışlar ve bir de hepsinin üstüne o at! Ah, nasıl lanet okuyordu o ata Mister Pickwick! Soylu hayvanı nefret ve kin dolu bakışlarla süze süze, boğazını kesmenin kaç mal olabileceğini hesaplamaktan kendini alamadığı anlar olmuştu; şimdi de şeytana uyup işini bitirmemek ya da serbest bırakıp dünyanın başına musallat etmemek için kendini güç tutuyordu. Yolun bir dönemecinde ansızın karşılarına iki kişinin çıkmasıyla bu dehşetengiz hayallerle cebelleşmekten kurtuldu. Gelenler Bay Wardle ile sadık hizmetkârı şişman oğlandı.

“Nerelerde kaldınız, yahu?” dedi konuksever ihtiyar. “Sabah-tan beri bekliyorum sizi. Sahi, yorgun görünüyorsunuz. N’oldu ki? Bu sıyrıklar da ne? Bi yerlerinize bi şey olmadı ya..? Ha? iyi, iyi, çok sevindim... Arabadan yuvarlandınız demek? Aldırmayın. Buralarda olur böyle kazalar... Joe... Uyudun yine!.. Joe, al o atı beyden ahıra götür!”

Şişman oğlan hayvanla birlikte arkalarından ağır ağır yürürken, ihtiyar da günün maceralarından anlatmayı uygun gördükleri kadarı üzerine avutucu birkaç sözle konuklarını aldı mutfağa götürdü.

“Önce size burda bi çeki düzen verelim, sonra salondakilerle tanışacaksınız” dedi. “Emma, vişne boğması çıkar. Jane, sen iğne ipelik getir. Mary, havluyla su ver. Haydi kızlar, elinizi çabuk tutun!”

Kanlı canlı birkaç genç kız istenilen şeyleri bulup getirmek için koşuştururken koca kafalı, ablak suratlı iki erkek, ocak başında oturdukları köşeden kalktılar (bir mayıs akşamı olmasına rağmen odun ateşine düşkün oldukları anlaşılıyordu) birtakım kuytu kovuklara dalıp bir şişe ayakkabı boyasıyla yarım düzine kadar fırça çıkardılar.

“Elinizi çabuk tutun!” diye tekrarladı ihtiyar. Demese de olurdu: Kızlardan biri vişne boğmasını kadehlere dolduruyordu bile; bir başkası havluları getirdi; adamlardan biri Mister Pickwick’in bacağına ansızın –dengesini kaybedip az daha düşüyor olmasına aldırmadan– el atmış, çizmesini nasırları kızana dek fırçalamaya başlamıştı; diğeri, ağır bir elbise fırçasıyla Winkle’in başını yıkıyor, bir yandan da seyislerin at tımar ederken çıkardıkları ıslığa benzer bir sesle soluyordu.

Snodgrass aklanıp paklandıktan sonra sırtını ocağı verip derin bir hazla içkisini yudumlarken odayı gözden geçirdi. Onun tarifine göre, kırmızı tuğla tabanlı ocak yeri çok büyük, tavanından jambonlar, domuz pastırmaları, soğan hevenkleri sarkan ferah bir yerdidi. Duvarlarda çok sayıda av kamçısı, iki üç tane gem, bir eyer, pas tutmuş köhne bir alay-bozan tüfeği asılıydı. Bu sonuncusunun altına ilişik bir kâğıtta, tüfeğin en azından yarım yüzyıldır “dolu” olduğu yazılıydı. Bir köşede kadim ve kibar bir ayaklı saat olanca ciddiyetiyle tıkırdıyordu; büfeyi süsleyen çengellerin birinden yine onun kadar eski bir gümüş cep saati sarkıyordu.

“Hazır mısınız?” diye sordu yaşlı beyzade, konuklarının her biri yıkanıp, onarılıp, fırçalanıp, boğmalandıktan sonra.

“Hazır sayılırız” dedi Mister Pickwick.

“Gelin öyleyse.” Ve heyet birçok karanlık koridordan geçtikten ve Emma’dan kaçamak bir öpücük almak için geride kalarak kar-

şılığında bir alay itilip kakılmayla, tırmıklanmayla ödüllendirilen Tupman da gelip onlara katıldıktan sonra, oturma odasının kapısına ulaşıldı.

Konuksever ev sahibi kapıyı ardına kadar açtı, geldiklerini haber vermek için birkaç adım ilerleyerek, “Hoş geldiniz” dedi. “Beylik çiftliğine hoş geldiniz, beyler!”

FASIL 6

*Eski usul bir iskambil partisi. Papazın manzumesi.
Mabkûmun dönüşünün hikâyesi*

Yılların eskisi salonda toplanmış konuklar içeri giren Mister Pickwick'le arkadaşlarını selamlamak için ayağa kalktılar. Tanışma merasimi bütün gerekleriyle yerine getirilirken Mister Pickwick çevresini saran insanların görünüşlerini gözden geçirmeye, karakterleri ve uğraşları üzerine tahminler yürütmeye vakit buldu. Büyük adamların birçoğu gibi o da bundan çok hoşlanırdı.

Başında yüksek tepeli şapkası, üzerinde rengi solmuş entari-siyle çok yaşlı bir hanım –Bay Wardle'in annesi hanımefendi– şö-minenin sağ köşesinde şeref koltuğuna kurulmuştu. Yaşlı hanımın, gençliğinde usulüne göre yetiştirilmiş, yaşlılığında da bundan hiç şaşmamış olduğunun çeşitli belgeleri ile süslüdü duvarlar: Çok eskiden kalma elişleri, yine o kadar eski kanaviçe işi manzaralar, daha yakın zamanın al ipekten çaydanlık tutakları. Hala, iki genç hatun ve Bay Wardle yaşlı hanımın koltuğunun başına üşüşmüşler, hizmette kusur etmemek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Biri kulak borusunu, biri bir portakal, biri bir kâfuru şişesi tutuyordu elinde; dördüncüsü, hanımefendinin sırtını dayadığı yastıkları tokatlayıp yumruklamakla meşguldü. Tam karşıda yüzünden neşe ve iyilik akan kel kafalı yaşlı bir zat, Dingley Dell'in papazı, yanında başkalarınınca pek takdir edilen ev işi likörleri sadece imal etmenin değil, onları arada bir tatmaktan müstesna bir zevk almanın da ilmine vâkıf görünen baliketinde, kısa boylu, pembe yüzlü yaşlı bir hanım, karısı oturuyordu. Benek benek elma yanaklı, dediğim dedik görü-

nüslü bir adam bir köşede şişman ve yaşlı bir beyle sohbete dalmıştı. Bunlardan başka iki üç yaşlı beyle iki üç yaşlı hanım daha vardı; iskemlelerinde baston yutmuş gibi dimdik oturmuş, gözlerini ayırmadan Mister Pickwick'le arkadaşlarını seyrediyorlardı.

Bay Wardle, sesinin en yüksek perdesiyle, "Mister Pickwick'i tanıştırayım, anne!" dedi.

Yaşlı kadın başını salladı. "Ah!" dedi. "İşitmiyorum ne dediğini..."

"Mister Pickwick, babaannee!" diye iki küçükhanım birden avazları çıktığı kadar bağırıldılar.

"Ay!" diye bir çığlık kopardı büyükhanım. "N'apalım, yok zararı. Benim gibi yaşlı bir kadına ilgi duyacak değil ya!"

"Sizi temin ederim ki, hanfendi" dedi Mister Pickwick, kadının elini avuçlarının arasına alıp sesini yükselterek -öyle ki, gayretinde, masum çehresinde kızılığa çalar bir kızarıklık peyda oldu- "sizi temin ederim ki, hanfendi, böyle kibar bir ailenin başında sizin yaşınızda bu kadar genç ve sıhhatli görünen bir hanımefendiyle karşılaşmaktan duyduğum hazzı nasıl anlatacağımı bilemiyorum."

Kısa bir aradan sonra büyükhanım, "Ah!" dedi, "iyi şeyler söylüyor herhalde ama ben işitmiyorum."

Bayan Isabella Wardle sesini alçalttı, "Babaannem biraz keyifsiz şimdi, az sonra konuşur sizinle" dedi.

Mister Pickwick ileri yaşlılığın kusurlarını hoşgörmeye hazır olduğunu belli edercesine başını salladı ve "Fevkalade bir konumu var burasının" diyerek genel sohbete katıldı.

Snodgrass, Tupman ve Winkle hep bir ağızdan, "Fevkalade!" diye tekrarladılar.

"Evet, bence de öyledir" dedi Wardle.

"Bütün Kent'te bundan âlâ mevki yoktur, beyfendi" dedi benekli elma yanaklı, dediğim dedik adam. "Hakkaten yoktur, efem... eminim yoktur." Sanki birisi tam tersini söylemiş de sonunda kendisi baskın çıkmış gibi şişinerek çevresine bakındı.

Kısa bir sessizlik oldu. "Bütün Kent'te burdan daha iyi mevki yoktur" dedi bir kere daha, dediğim dedik adam.

"Mullinler'in çayırını saymazsan" diye şişman adam araya girdi, vakur bir ses tonuyla.

“Mullinler’in çayırı mı? Hah!” diye haykırdı öbürü, küçümsemeyle.

“Öyle ya, Mullinler’in çayırı” diye tekrarladı şişman adam.

Bir başka şişman adam girdi araya, “Basbayağı iyi arazidir orası” diyerek.

“Öyledir, muhakkak” dedi bir üçüncüsü.

“Herkes bilir öyle olduğunu” dedi şişman ev sahibi.

İnatçı adam şüpheli gözlerle çevresini süzdü; azınlığa düşmüş olduğunu görünce bütün oradakilere acıyormuş gibi bir havalara büründü ve sustu.

“Neden söz ediyorlar?” Büyükhanım herkesin işiteceği bir sesle torunlarından birine sordu. Sağırın çoğu gibi o da dediklerini başkalarının işitebileceğine hiç ihtimal vermezdi.

“Çiftlikten, babaanne.”

“Çiftliğin nesinden söz ediyorlar ki? Bir şey mi oldu yoksa?”

“Yok bir şey. Bay Miller bizim arazinin Mullin çayırından daha iyi olduğunu söylüyordu da.”

“O ne anlarmış bu işlerden” dedi Büyükhanım, hiddetle. “Miller kendini beğenmiş züppenin biridir, böyle dediğimi söyleyebilirsin ona.” Bunu dedikten sonra, bir fısıltıdan hayli yüksek bir sesle konuşmuş olduğundan habersiz, belini doğrulttu, haddini bilmez inatçı adamı kötü kötü süzdü.

“Tamam, tamam” dedi ev sahibi konuyu değiştirmeden yana bir telaşla. “Mister Pickwick, bir vist’ partisine ne dersiniz?”

“Bayılırım, hem de nasıl! Ama lütfen benim için oyun kurmayın” diye karşılık verdi Mister Pickwick.

“Hiç tasa etmeyin, annem bayılır viste” dedi Bay Wardle. “Öyle değil mi, anne?”

Bu konuda bütün diğer konulardan çok daha az sağır olan Vald’anım oğlunu doğruladı.

“Joe, Joe!” dedi ihtiyar. “Joe... kahrolası oğ... hah, burdaymış. Oyun masalarını hazırla!”

Uyuşuk delikanlı daha fazla üstelenmeden iki oyun masasını hazır etmeyi başardı: Biri papaz kaçtı için, öbürü vist için. Vist

* Whist: Dört kişiyle oynanan, briç benzeri bir iskambil oyunu. (ç.n.)

oyuncuları Mister Pickwick'le Vald'anım ve Bay Miller'la şişman zattı. Geriye kalanlar papaz kaçtıya oturdular.

Vist partisi, bu adı taşıyan ve bize kalırsa "oyun" denilmekle saygısızca aşağılanan ciddi meşgaleye yaraşır bir ağırbaşlılık ve temkinle oynanıyordu. Buna karşılık öbür masadaki oyunda, Bay Miller'in derin düşüncelerini alt üst edecek kadar şamatalı bir şenlik havası esmekteydi. Miller oyunu gerektiği kadar dikkatle izlemediği için çeşitli ağır suçlar ve kabahatler işliyor, şişman zât bu yüzden fena halde öfkelenirken Büyükhanımın ağzı kulaklarına varıyordu.

Bir oyunun sonunda on üçüncü eli kazanan canı Miller muzafer bir edâyla, "İşte!" dedi. "Daha iyi oynanamazdı, kim ne derse desin... imkânı yok başka türlü oynanamazdı!"

"Miller karo kozunu oynamalıydı, öyle değil mi, beyfendi?" dedi Vald'anım.

Mister Pickwick tasdik makamında başını salladı.

"Öyle mi sahiden?" dedi biçare bücür, şüpheli bir bakışla ortadından medet umarak.

"Öyle, efendim" dedi şişman zat, meşum bir sesle.

Sevinci kursağında kalan Miller, "Çok affedersiniz" dedi.

"Ne fayda!" diye homurdandı öbürü.

"İki büyük koz bizi sekiz yapar" dedi Mister Pickwick.

Bir oyun daha. Büyükhanım: "Birleyebilir misiniz?"

Mister Pickwick: "Birleyebilirim. Çift, tek ve alır!"

Mister Miller: "Böyle şans görülmemiştir."

Şişman zât: "Böyle kart görülmemiştir!"

Buz gibi bir sessizlik: Mister Pickwick keyifli, Büyükhanım ciddi, şişman zât mızımız ve Bay Miller ürkek.

"Bir çift daha!" dedi Büyükhanım sevinçle ve bir altı peni ile farı kaçmış bir yarım peniyi şamdanın altına sokuşturarak zaferini tescil etti.

"Bir çift, beyfendi" dedi Mister Pickwick.

"Farkındayım, efendim" diye aksi aksi cevap verdi şişman beyfendi.

Benzeri biçimde sonuçlanan bir başka oyunun ardından Miller, fukara, aykırı kâğıt oynadı. Buna fevkalade sinirlenen şişman beyfendi oyunun sonuna kadar kendini toparlayamadı, ondan son-

ra da bir köşeye çekilip tam bir saat yirmi yedi dakika ağzını bıçak açmadan oturdu; o sürenin sonunda inzivadan çıkarak haksızlığa Hıristiyanca tahammülden asla şaşmamakta karar kılmış bir insan hâliyle Mister Pickwick'e bir tutam enfiye ikram etti. Büyükhanımın kulağı şimdi bayağı iyi işitiyordu; bahtsız Miller ise sudan çıkmış balığa dönmüştü.

Bu sırada diğer masada bir şenliktir gidiyordu. Isabella Wardle ile Bay Trundle "ortak olmuş" lardı; Emily Wardle ile Snodgrass da öyle yapmışlar, Tupman'la kızkurusu hala dahi aralarında cilve ve iltifat üzerine bir anonim şirket kurmuşlardı. Bay Wardle'in neşesi doruklardaydı. Oyunu yönetmede onun yaptığı şaklabanlıklar ve yaşlı hanımların her el kazandıklarında attıkları tiz perdeden çığlıklarla masada neşeden, kahkahadan geçilmiyordu. Yaşlı hanımlardan birine her elde mutlaka yarım düzine kadar ceza kesilince diğerleri buna hep birlikte gülüyorlardı; yaşlı hanım cezayı ödeyip surat astıkça daha da çok gülüyorlardı. Bunun üzerine onun da yüzü giderek aydınlanıyor, sonunda herkesten çok o gülüyordu. Bir ara kızkurusu hala "evlilik" (koz papazıyla koz damı) çıkaracak oldu, genç kızlar kahkahayı basınca aksileneceği tuttu; fakat Bay Tupman'ın masanın altından elini sıktığını hissedince onun da neşesi yerine geldi, evliliğin hiç de bazılarının sandığı kadar uzak bir ihtimal olmadığını düşünürcesine kendinden emin bir havaya büründü. Bunun üzerine öbürleri, hele de şakaya düşkünlükte gençlerin hiçbirinden geri kalmayan Wardle, yine güldüler. Snodgrass'a gelince, ortağının kulağına şairane duygular fısıldamaktan başka bir şey yaptığı yoktu. Bunu gören yaşlı beylerden biri iskambil ortaklıklarıyla hayat ortaklıkları konusunda bir şaka yapma hevesine kapılarak türlü göz kırpmalar ve gülücüklerle karışık bazı sözler sarfetti; oyuncular ve bilhassa yaşlı beyin karısı bundan pek hazzedip neşelendiler. Winkle şehirlerde hep bilinen, fakat taşrada hiç bilinmeyen türden nükteler yapıp duruyor, herkes bunlara kahkahalarla gülüp harika olduklarını söyledikçe başı göğe eriyordu. Hayırhah papaz bütün bunları yüzünde tatlı bir tebessümle seyretmekteydi. Masayı çevreleyen mutlu çehreler tonton ihtiyarı da mutlu etmişti. Curcuna yanı ağır da bassa, eğlence zoraki değil, yürektendi: Eğlence dediğin böyle olmalıydı.

Akşam, böyle şenlik içinde çabucak aktı gitti. Yüklü ama sade yemek yenilip bittiği, ocağın çevresinde küçük bir sohbet meclisi

kurulduğu zaman Mister Pickwick hayatında hiç bu kadar mutlu olmadığını, geçen dakikaların tadını doyasıya çıkarmaya böylesine heves duymadığını düşünüyordu.

“İşte bu” dedi yaşlı hanımın koltuğunun yanında heybetle kurulmuş oturan ve annesinin elini kendi elinde sımsıkı tutan konuksever ev sahibi, “en hoşuma giden şeydir... Hayatımın en bahçiyar anları bu eski ocak başında geçmiştir. Bu ocağa o kadar düşkünüm ki her akşam sıcaktan oturamaz oluncaya kadar harıl harıl ateş yaktırıyorum burada. Hem, biliyor musunuz, zavallı ihtiyar anneciğim daha küçük bir kızken bu ocağın önünde, o küçük taburede oturmuş, öyle değil mi, anne?”

Geçmiş günlerin ve yıllar öncesi yaşanmış mutlu hayatın ansızın hatırlanmasıyla kendiliğinden beliren bir damla gözyaşı, hüznü bir gülümseyişle başını eğip bu sözleri onaylayan Vald’anının yanaklarından aşağı süzüldü.

“Bu baba yadigârı ev hakkında konuştuğum için beni mazur görün, Mister Pickwick” dedi ev sahibi, kısa bir aradan sonra, “zira öyle seviyorum ki burasını! Bundan başkasını da hiç bilmedim hayatımda... Eski evler, tarlalar, hepsi, yaşayan dostlardır benim gözümde. Sarmaşıklı küçük kilisemiz de... Ha, evet, sırası gelmişken söyleyeyim karşımızdaki müstesna dostumuz aramıza ilk geldiğinde o sarmaşık üzerine bir şiir yazmıştı. Bay Snodgrass, kadehinizde içki var mı?”

“Ziyadesiyle... Teşekkür ederim” dedi ev sahibinin son sözlerinden şiirsel merakı kabaran Snodgrass. “Bağışlayın ama, Sarmaşık şiirinden söz etmekteyiz.”

Ev sahibi başının bir hareketiyle papazı gösterdi; bilgiç bir bakışla, “Onu karşıdaki dostumuza soracaksınız” dedi.

“O mısraları dinlemeyi çok isterdim, beyfendi” dedi Snodgrass. “Acaba, rica etsem...?”

Papaz efendi, “Aman, efendim” diye cevap verdi, “pek sıradan bir şey aslında. Öyle bir şeye yeltenmiş olduğum için de, o sıralar çok genç olduğumu söylemekten başka bir mazeret ileri süremeyeceğim. Yine de, madem istiyorsunuz, dinleyin.”

Genel bir merak mırıltısıyla karşılandı, pek tabii, bu sözler ve yaşlı adam, arada karısının da hatırlatmalarıyla, söz konu-

su mısraları ezberden okumaya başladı. “Şiirimin adı” dedi, “Yeşil Sarmaşık’tır.”

YEŞİL SARMAŞIK

Ah ne nârin bitkidir yeşil sarmaşık
 Yürür tırmanır yıkıntılar üzerinde
 Seçme azığı hep kendine yakışır
 Buz kestikçe yapayalnız hücresinde
 Duvar çöker, taşlar çürür
 İnce zevki doysun diye
 Tozdan yıllar küf üfürür
 Sunar ona tatsın diye
 Mekânı kimsesiz تنها yerededir
 Yeşil sarmaşık bir nâdide bitkidir

Tez varır hedefe kanadı olmasa da
 Yiğitliğe toz kondurmaz yüreği
 Yıllar yılı dost bildiği meşeyi
 Sezdirmeden ilerler yoklar zemini
 Sürünüp sararak kucaklar sevinçle
 Ölü mezarlarının zengin küfünü
 Usulcacık titretip yapraklarını
 Mekânı ölümün durak yeridir
 Yeşil sarmaşık bir nâdide bitkidir

Devran geçer gider geride iz kalmadan
 Dağılıp giderken ulusların oncası
 Direnir zamana asla rengi solmadan
 Yeşil olur her daim sarmaşığın goncası
 Yalnız geçen günlerinde
 Hep geçmişle beslenecek
 İnsan saraylar dikse de
 Yine sarmaşık kemirecek
 Mekânı zamanın durak yeridir
 Yeşil sarmaşık bir acayip bitkidir

Yaşlı papaz Snodgrass'ın not etmesi için bu mısraları bir kez daha tekrarlarlarken Mister Pickwick büyük bir ilgiyle onun yüz hatlarını incelemekteydi. Papaz efendi şiiri yazdırmayı bitirdikten, Snodgrass da not defterini gerisin geri cebine yerleştirdikten sonra, "Beyfendi" dedi Mister Pickwick, "daha tanışır tanışmaz böyle konuştuğum için kusura bakmayın ama sizin gibi muhterem bir insanın, bir İncil elçisi olarak edindiği bunca tecrübe arasında kaleme alınmaya değer nice sahneler ve olaylarla karşılaşmamış olması imkânsızdır sanıyorum."

Yaşlı papaz, "Çok şey gördüm gerçi, evet, ama" diye karşılık verdi, "faaliyet alanım çok sınırlı olduğundan, olaylar da, kişiler de o kadar basit ve sıradan oldu."

Yeni konuklarının bilgilenmeleri için dostunu konuşturmaya pek istekli görünen Bay Wardle, "John Edmunds hakkında bazı notlar almıştınız sanıyorum, değil mi?" diye sordu.

Papaz efendi evet der gibi başını hafifçe eğdi, tam konuyu değiştirmeye hazırlanıyordu ki Mister Pickwick, "Affınızı dilerim, beyfendi" dedi, "sorabilir miyim acaba, kimdi bu John Edmunds?"

Snodgrass hemen atıldı: "Ben de tam onu soracaktım işte!"

"Tamam, kurtulamazsınız artık" dedi babacan ev sahibi. "Beylerin merakını er ya da geç gidermek zorundasınız. İyisi mi hazır sırası gelmişken yapın gitsin şu işi."

Yaşlı papaz iskemlesini öne çekerken sevimli bir yüzle gülmüsedti. Her ikisinin de kulağı galiba biraz ağır işiten Bay Tupman'la evde kalmış hala başta olmak üzere herkes iskemlelerini birbirine yanaştırdı; Büyükhanımın kulak borusu gerektiği gibi ayarlandıktan ve mısralar okunurken uyuyakalan Miller eski ortağı vakur bakışlı şişman adamın masa altından attığı uyarı çimdiğiyle derin uykusundan uyandırıldıktan sonra, papaz efendi sözü daha fazla uzatmadan aşağıdaki hikâyeyi anlatmaya başladı. Biz bu hikâyeye okuyucularımızın iznine sığınarak şu başlığı koyduk:

Mahkûmun Dönüşü

“Bundan tam yirmi beş yıl önce bu köye ilk yerleştiğimde” dedi yaşlı papaz, “cemaatim içinde en belalı kişi buraya yakın bir yerde küçük bir kiralık çiftlikte oturan Edmunds adında biriydi. Canavar ruhlu, nâdan, kötü bir adamdı; tembeldi, sefahate düşkün, zalim ve yırtıcı bir insandı. Birlikte açık tarlalarda dolaşarak vakit öldürdüğü ya da meyhanede kafa çektiği birkaç âvare kopuktan başka hiçbir dostu ya da tanıdığı yoktu. Birçoklarının korktuğu, herkesin nefret ettiği bu adamla kimse bir çift laf etmek istemezdi; herkes ondan kaçardı.

“Bu adamın bir karısı ve bir oğlu vardı. Ben buralara geldiğimde çocuk on iki yaşlarındaydı. O kadının çektiği kahrı, buna katlanmakta gösterdiği yumuşak başlı sabrı, o çocuğu ne feci sıkıntıları göze alarak nasıl özenle büyüttüğünü tasavvur dahi etmenin imkânı yoktur. Eğer günahına giriyorsam Tanrı beni bağışlasın, kadını canından bezdirmek için o adamın yıllar yılı kasti bir çaba harcadığına kesinlikle ve bütün kalbimle inanıyorum. Fakat çocuğun ve –bazılarına ne kadar garip görünürse görünsün– babasının da hatırı için o bütün bunları sineye çekiyordu. Çünkü adam canavarın teki de olsa, ona zulmetse de bir zamanlar onu sevmiştii; onun yanında geçirdiği eski günlerin hâtırası, kadınlardan başka Tanrının hiçbir kulunda rastlanmayan acıya tahammül ve tevekkül duyguları uyandırıyor ruhunda.

“Yolsuldular... Adamın yaşadığı hayatla zaten başka türlü de olamazdı. Fakat kadının erken demeden, geç demeden, sabah, öğlen, akşam, uyku durak bilmeden çalışıp didinmesi onları büsbütün sefalete düşmekten alıkoyuyordu. Bütün bu çabanın karşılığı ise sadece kötülüktü. Akşamları –kimi zaman gecenin geç bir saatinde– oradan geçenler sille tokat dayak sesleri arasında dara düşmüş bir kadının inlemelerini, hıçkırıklarını işittiklerini söylerlerdi. Kaç kere o çocuk, gece yarılarında sonra, zalim babanın sarhoş hışmından kurtulsun diye gönderildiği komşu evlerden birinin kapısını ürke ürke çalmıştı.

“Bedeninde taşıdığı yara bere izlerini gözlerden tam saklayamayan biçare kadın bütün o süre boyunca küçük kilisemize gel-

meyi bir kez bile aksatmadı. Her pazar günü, sabahları ve öğleden sonraları, yanında çocuğuyla gelir, her zamanki yerini alırdı. Giyimleri yoksuldu; onlardan daha kötü durumda olan ekseri komşularından çok daha yoksul; ama hep derli toplu, temizdiler. Kimse 'zavallı Bayan Edmunds'a dostça bir selam vermeden, ya da nâzik bir söz söylemeden geçmezdi. Bazı günler, âyin sona erince, kilisenin kapısına giden dar yoldaki karaağaçların altında bir komşusuyla iki çift laf etmeye durduğu, ya da birkaç küçük arkadaşıyla önü sıra koşup oynayan gürbüz oğlunu gözlerinden ana gururu ve sevgisi taşarak seyre daldığı vakit, bitkin yüzü içten gelen bir minnet ifadesiyle aydınlanır, kadıncağız neşeli ve mutlu değilse bile, hiç olmazsa sakin ve hoşnut görünürdü.

"Beş altı yıl geçti. Çocuk boylu boslu bir delikanlı oldu. Onun cılız bedenini berkiten, çelimsiz kollarını, bacaklarını erkeklik gücüyle yoğuran zaman, anasının belini bükmüş, dizlerinde derman bırakmamıştı, fakat ona destek olacak kolun yerinde şimdi yellere esiyordu, içini sevinçle dolduracak yüz artık ona bakmıyordu. Kilisede yine eski yerinde oturuyordu, ama yanındaki yer boştu. Kitabı Mukaddes yine hep aynı dikkatle korunuyor, aranan sayfalar bulunup uçları kıvrılıyordu, ama Kitabı Mukaddes'i onunla birlikte okuyacak kimse yoktu, sel gibi akan gözyaşları sayfaların üzerinde izler bırakarak kelimeleri görmesine engel oluyordu. Komşular eskisi kadar nâziktiler, ama o başını çevirip geçiyor, selamlarını almaktan kaçınıyordu. Yaşlı karaağaçlar altında duraklamaların da ardı kesilmişti, gelecek mutluluğu düşünüp sevinmelerin de. Kimsesiz kalmış kadıncağız başlığını yüzünün üstüne biraz daha çekerek alelacele yürüyüp gidiyordu.

"Hâtıraların ve bilincin ulaşabildiği kadar uzak ilk çocukluk günlerine dönüp baktığında anasının onun uğrunda her mihneti göze alarak katlandığı bitmez tükenmez mahrumiyetler, hırpalanmalar, hakaretler ve dayaklar şu ya da bu vesileyle gözünün önüne gelmeksizin hiçbir şeyi hatırlayamayan delikanlının... evet o delikanlının, anasına çektirdiği yürek acısını hiç umursamadan, anasının sırf onun hatırı için yüklenip katlandığı her şeyi huysuz bir inatla görmezlikten gelerek ahlak yoksunu hayasız kişilerle ilişki kurduğunu ve kendisi için ölümle, anası için de hicapla son bulaca-

ğı muhakkak bir yola gözü kapalı dalmış olduğunu söylememe bilmem gerek var mı? Heyhat, insan tabiatı! Bunu çoktan anlamışsınızdır.

“Bahtsız kadının çilesi daha dolmamıştı. Çevrede çeşitli suçlar işleniyordu. Suçlular bulunamamış, azıttıkça azıtmışlardı. Cüretkâr ve azılı bir soygun hiç beklemedikleri ölçüde sıkı bir takip ve soruşturmaya yol açtı. Genç Edmunds üç arkadaşıyla birlikte şüphe altındaydı. Yakalandı... hakkında dâvâ açıldı... mahkemesi görüldü... idam cezasına çarptırıldı.

“Hüküm okunduğunda bir kadın hançeresinden kopup duruşma salonunda yankılanan canhıraş çığlık şu anda kulaklarımda çınıyor. O çığlık, mahkemenin, mahkûmiyetin... hattâ yaklaşan ölümün dahi uyandıramadığı bir dehşet saldı suçlunun yüreğine. Baştan beri inatla somurtan dudaklar elde olmaksızın titreyip aralandı; yüz sapsarı kesildi, bütün gözeneklerden soğuk terler fışkırdı, hükümlünün dizlerinin bağı çözüldü, sanık yerinde sendeledi.

“Kederli ana, ıstırabının ilk taşkınlığıyla benim önümde diz çöktü, o güne kadar bütün sıkıntılarında ona destek olmuş olan Yüce Varlığa onu bu elem ve acı dolu dünyadan alıp biricik oğlunun hayatını bağışlaması için yalvarıp yakarmaya başladı. Bunu bir keder nöbeti ve korkunç bir çırpınma izledi. Bir daha asla öyle bir sahneye tanık olmamak en büyük dileğimdir. O andan itibaren artık hayatla umut bağının kesildiğini biliyordum. Yıkılmıştı. Fakat dudaklarından bir kere bile olsun ne bir yakınma, ne bir serzeniş işittim.

“Hapishanenin avlusunda inatçı oğlunun katı yüreğini yumuşatmak için günbegün şefkatle, ısrarla çırpınan o kadıncağızın içler acısı hâlini görecektiniz. Hepsi boşuna. Oğlu hep aksi, nâdan ve soğuktu. Cezasının hiç beklenmezken on dört yıl küreğe çevrilmesi dahi onun o asık yüzlü küstah tavrını bir an için olsun değiştirmedi.

“Ne var ki, kadını onca zaman ayakta tutan tevekkül ve tahammül ruhu, güçten düşmesine, sağlığının bozulmasına dayanamadı. Kadın hastalandı. Oğlunu bir kere daha görmeye gitmek için mecalsiz bedenini zorlayıp yataktan kalktı, gücü yetmedi, bitik bir halde yere serildi.

“İşte o zaman, onca övünçle sürdürüğü duygusuzluğun, umursamazlığın cezası genç adam için ağır oldu. Nedametten âdeta çılgına döndü. Bir gün geçti, anası görünmedi, bir gün daha geride kaldı, anası yanına gelmedi, üçüncü akşam, onu hâlâ görmemişti, oysa yirmi dört saat sonra ondan belki ebediyen ayrılacaktı. Ah, eski günlerin nicedir unutulmuş hâtıraları... daracık avluda koşar adım volta atarken –sanki o hızlandıkça haber daha çabuk erişecekmiş gibi– nasıl da üşüşüyordu beynine! Annesine ne olduğunu öğrendiğinde umarsızlığı ve perişanlığı nasıl dank etti kafasına! Anası, hayatının yegâne onca yakını, ayağını bastığı yerden bir mil ötede hasta yatıyordu, hattâ belki ölmek üzereydi, serbest olabilseydi koşup yanına varması birkaç dakikalık işti. Kapıya saldırdı, demir parmaklıkları çaresizliğin verdiği güçle kavrayıp gümbür gümbür sarstı, sonra içinden yol açıp geçmek istercesine kendini kalın duvara çarptı. Sağlam yapı bana mısın demedi, boşa çıkardı onca cılız çabayı. Genç adam ellerini birbirine vurup çocuk gibi ağlamaya başladı.

“Anasından hapiste yatan oğluna haber götürdüm: Onu bağışlıyor, hakkını helal ediyordu. Oğlunun pişmanlık beyanını ve bağışlanma dileğini hasta yatan anneye ilettim. Tövbekâr adamın döndüğünde anasına rahat ve kaygısız bir hayat yaşatmaya yönelik sayısız küçük tasavvurunu yüreğim sızlayarak dinledim. Gideceği yere varmazdan aylar önce anasının artık bu dünyada olmayacağını biliyordum oysa.

“Onu geceleyin götürdüler. Birkaç hafta sonra zavallı kadının ruhu, kesin umudum ve ciddi inancım o ki, ebedi saadet ve huzura kavuşacağı bir yere uçtu. Cenaze ve defin âyinini ben yönettim. Küçük kilisemizin avlusunda yatıyor. Mezarının başında taş yoktur. Çektiği acıya insanoğlu, erdemlerine Tanrı tanıktır.

“Mahkûm yola çıkmazdan önce aramızda anlaşmıştık: Gerekli izni alır almaz anasına yazacak ve mektup benim adresime yollanacaktı. Baba, yakalandığı andan itibaren oğlunu görmeyi kesinlikle reddetmişti, hayatta olup olmaması onu hiç ilgilendirmiyordu. Aradan yıllar geçti, ondan bir haber alınamadı. Sürgün cezası yarılandıktan sonra da mektup gelmeyince, öldüğüne kanaat getirdim. Aslına bakılırsa, ölmüş olması biraz da umudumdu.

“Oysa Edmunds ceza sömürgesine ulaşınca hemen ülkenin uzak bir yerine sevk edilmişti. Postalanmış olabilecek birçok mektubun elime geçmemiş olması belki de bundandı. Bütün o on dört yıl boyunca hep aynı yerde kalmıştı. Cezasının sonunda, ilk kararından ve anasına verdiği sözden şaşmadı; bin bir güçlük içinde İngiltere’ye ulaşarak yürüye yürüye doğduğu yerine döndü.

“Ağustos ayının güzel bir pazar akşamı John Edmunds on yedi yıl önce utanç içinde, horlanarak ayrıldığı köyüne ayak bastı. Kestirme yolu kilisenin avlusundan geçiyordu. Avlu duvarını aşarken yüreği kabardı. Gölgede kalan patikanın kimi kesimlerine yıllanmış karaağaçların ulu dalları arasından akşam güneşinin altınısı ışınları vuruyordu. Ağaçlar çok eski günlerinden çağrışımlar uyandırdı zihninde. Anasının eline yapışmış, huzur içinde, kiliseye doğru yürürken gördü kendini. Başını kaldırıp anasının solgun yüzüne bakışını hatırladı; gün olur, anasının onun yüzüne dalan gözleri onu öpmeye eğildiğinde alınına dökülen sıcacık gözyaşlarıyla dolardı. O zaman o da ağlardı ama anasının gözyaşlarının ne acı yaşlar olduğunu henüz bilmezdi. O patikada çocukluk arkadaşlarından birileriyle, arada bir anasının gülümseyen yüzünü görmek ya da tatlı sesini işitmek için başını çevirip bakarak ne çok koşup eğlenmişti! Sonra birden hâtıralarının üzerinden bir perde kalkar gibi oldu, bir sürü karşılıksız kalmış tatlı söz, umursanmamış uyarı, tutulmamış vaat üşüştü belleğine. Yüreği cız etti, daha fazlasına dayanamadı.

“Kiliseye girdi. Akşam âyini sona ermişti; cemaat dağılmış ama kilise daha kapanmamıştı. Alçak tavanlı binanın içinde adımları boğuk titreşimlerle yankılanıyordu; içerisi öyle sessiz, sakindi ki, orda tek başına olmaktan korktu âdetâ. Çevresine bakındı. Hiçbir şey değişmemişti. Kilise eskisinden daha küçük göründü gözüne; fakat çocuksu bir huşû içinde kim bilir kaç kez dalıp seyrettiği eski anıtlar, rengi uçmuş yastığıyla küçük minber, çocukken baş üstünde tutup saydığı, büyüyünce unuttuğu Tanrı Buyruklarını önünde defalarca tekrarladığı Aşai Rabbani sofrası yine oradaydılar. Eski günlerde hep oturdukları yere yaklaştı. Soğuk mu soğuk, terk edilmiş bir görünüşü vardı. Minder kaldırılmıştı, Kitabı Mukaddes de yoktu. Belki anası daha yoksul bir yerde oturuyor-

du şimdi, ya da güçten düşmüştü, tek başına gelemiyordu kiliseye. Onu korkutan şeyi düşünmeye cesaret edemiyordu. Buz gibi bir ürperti sardı bedenini; dönüp giderken tir tir titriyordu.

“Kilisenin kapısından çıkarken yaşlı bir adam girdi içeri. Edmunds birden irkildi. Çok iyi tanıyordu onu; kaç kere kilisenin avlusunda mezar kazarken seyretmişti. Geri dönen mahkûma o ne diyecekti acaba?

“İhtiyar, gözlerini kaldırıp yabancıнын yüzüne baktı, hayırlı akşamlar dileyerek ağır adımlarla yürüdü. Onu unutmuştu.

“Edmunds yokuş aşağı yürüyerek köye girdi. Hava ılıktı. O geçerken, kapı önlerinde oturan ya da küçük bahçelerinde dolaşan insanlar akşamın sükûnetini tadarak günün yorgunluğunu çıkarıyorlardı. Ondan yana çevrilen gözler oldu. Onu tanıyıp da görmezlikten gelen birileri var mı acaba diye defalarca iki yana kuşkuyla baktı. Hemen her evde yabancı yüzler gördü. Kimi evde eski bir okul arkadaşının –son gördüğünde daha çocuktukaba saba yüz hatlarını tanıdı: Çevresini bir alay neşeli çocuk sarmıştı. Evinin kapısı önünde bir şezlongda oturan, kanlı canlı bir işçi olduğu günlerden ancak hatırlayabildiği pimpirik, dermansız ihtiyarı gördü. Hepsi onu unutmuştu. Kimse tarafından tanınmadan yürüdü geçti.

“Eski evin önünde – çocukluğunun geçtiği, onca usança yaşanan upuzun esaret ve ıstırap yılları boyunca anlatılmaz bir hasretle özlediği evin önünde – durduğunda, batmakta olan güneşin kızılalar çalar âsûde parıltısı sarı ekin demetlerine vurmuş, meyve ağaçlarının gölgelerini uzatmıştı.

Bahçe çiti alçacıktı, ama yüksek bir duvar gibi görüldüğü zamanı çok iyi hatırlıyordu. Dışardan eski bahçeye baktı. Eskisinden daha çok bitki ve daha parlak çiçekler vardı şimdi; ama ağaçlar hep aynıydı. Güneşte oynamaktan yorulup da altında binlerce kez uzandığı, mutlu çocukluğun tatlı, ılık uykusuna dayanamayıp usullacık kendinden geçtiği ağaç da oradaydı. Evin içinden sesler geliyordu. Kulak verdi. Yabancı seslerdi; tanımiyordu hiçbirini. Neşeliydiler de. Kendisinin yokluğunda zavallı yaşlı anasının neşeli olamayacağını çok iyi biliyordu. Kapı açıldı, çığlık çığığa sıçrayıp oynayan birkaç çocuk fırladı dışarı. Kucağında ufak bir oğlanla baba kapıda görüldü; çocuklar minnacık ellerini çırpa çır-

pa çevresini sarıp onu oyunlarına katmak için dışarı çekiştirdiler. Mahkûm, tam da orada babasının yüzünü görmekten kaçındığı zamanları hatırladı. Kaç kere, titreyen başını yorganın altına gömmüş de kaba küfrü, acımasız kamçıyı, ana feryadını işitmişti. Beynini kemiren acıyla hıçkıra hıçkıra oradan ayrılırken vahşî ve ölüm-cül bir hırsla yumrukları sıkılı, dişleri kenetliydi.

“Onca yıl aralıksız özlemini çektiği, uğrunda onca acıya katlandığı dönüş buydu işte! Ne hoş geldin diyen bir yüz, ne bağışlayan bir bakış, ne ağırlayıcı bir ev, ne yardımcı bir el! Üstelik de kendi köyünde! İnsan yüzü görmeyen balta girmemiş vahşî ormanlardaki yalnızlığı bunun yanında neydi ki?

“Esaretinin ve utancının uzak diyarında, doğduğu yerî döndüğü zamanki hâliyle değil de, bıraktığı zamanki hâliyle düşünmüş olduğunu anladı. Acı gerçek yüreğine oturdu, bütün umudunu yitirdi. Soruşturma yapmaya, ya da onu iyilikle, merhametle karşılayabilecek yegâne insana başvurmaya cesaret edemedi. Ağır adımlarla yürümeyi sürdürdü. Suçlu bir insan gibi yolunu değiştirip çok iyi hatırladığı bir çayıra çıktı, orda yüzünü avuçlarına gömerek kendini otların üzerine attı.

“Yamaçta, hemen yanibaşında uzanmış duran adamı görmemişti. Adam yeni gelene gizlice bir göz atmak için dönünce esvapları hışırdadı; Edmunds başını kaldırdı.

“Adam doğrulmuş oturuyordu şimdi. Beli bükük, yüzü kırışıklar içinde ve sapsarıydı. Esvapları düşkünler evinde kalanlardan biri olduğunu gösteriyordu. Çok yaşlı görünmekle birlikte, uzun yıllar yaşamış olmaktan çok, sefahatten ya da hastalıktan o hâle gelmiş gibiydi. Dik dik bakıyordu yabancıya. İlkin donuk bakan fersiz gözleri kısa bir süre onu süzdükten sonra vahşî ve telaşlı bir ifadeyle parıldar gibi oldu, giderek yerlerinden fırlayacakmış gibi açıldı. Edmunds dizlerinin üstünde yavaşça doğruldu, artan bir dikkatle yaşlı adamın yüzüne baktı. Hiç konuşmadan süzdüler birbirlerini.

“İhtiyarın yüzü sapsarı kesilmişti. Titriyordu. Sendeleyerek ayağa kalktı. Edmunds da ayağa fırladı. İhtiyar birkaç adım geriledi. Edmunds ilerledi.

“Konuş, sesini işiteyim,” dedi mahkûm, boğuk ve kırık bir sesle.

“Uzak dur!” diye haykırdı ihtiyar. Galiz bir küfür savurdu. Mahkûm ona biraz daha yaklaştı.

“Uzak dur!” diye bir daha haykırdı ihtiyar. Dehşetten çılgına dönmüş bir halde sopasını kıldırıp var gücüyle Edmunds’un yüzüne indirdi.

“Baba... iblis!” diye dişlerinin arasında homurdandı mahkûm. O hırsla ileri atıldı, ihtiyarın boğazına sarıldı. Fakat adam babasıydı; çaresizlik içinde kolu yanına düştü.

“İhtiyar korkunç bir çılgılık attı. İssız tarlalarda günahkâr bir ruhun uluyuşu gibi cınladı çığlığı. Yüzü simsiyah oldu, birkaç adım atıp sendeleyerek düşerken ağzından burnundan fışkıran kan otları kopkoyu kızıla boyadı. Damarı çatlamıştı; oğlunun onu kaldırmasına vakit kalmadan öldü.”

* * *

“Kilise avlusunun o köşesinde” dedi yaşlı papaz, birkaç saniye süren bir sessizlikten sonra, “kilise avlusunun daha önce sözünü ettiğim o köşesinde, bu olaydan sonra üç yıl yanımda çalışan bir adam yatıyor... Gerçekten nâdim, tövbe-kâr ve alçakgönüllü bir adam. Yaşadığı sürece, onun kim olduğunu, nereden geldiğini benden başka bilen olmadı: O adam, geri gelen mahkûm John Edmunds’du.”

FASIL 7

*Bay Winkle'ın güvercine ateş edip kargayı
öldürecek yerde kargaya ateş edip güvercini
yaraladığına; Dingley Dell kriket takımının Muggleton
Birlik ile oyununa, Muggleton Birlik'e Dingley Dell
tarafından çekilen ziyafete ve sair
ilginç ve öğretici konulara dair*

Günün yorucu serüvenleri ya da papazın anlattığı hikâyenin insanı sersemleten etkisi Mister Pickwick'in öylesine uykusunu getirmişti ki, yatak odasına buyur edilmesinin üzerinden daha beş dakika geçmeden deliksiz bir uykuya daldı ve ancak sabah güneşi parlak ışınlarını odanın içine serzenişler eşliğinde fırlattığı sırada uyanı. Mister Pickwick hiç de miskin tabiatlı biri değildi: Tezcanlı bir cengâver gibi çadırından, yani yatağından dışarı fırladı.

Pencereyi açarken, "Ne güzel bir yer burası, ne güzel!" diye coşkuyla içini çekti. "Kim böyle bir manzarayı gördükten sonra her Allahın günü tuğla ve arduaz seyrederek yaşayabilir ki? Baca külahlarındaki inek süslemelerinden başka inek, pancur tahtasından başka akla Pan'ı getirecek bir şey, dam otundan başka ot olmayan bir yerde kim yaşamaya razı olabilir? Kim öyle bir yerde çile doldurmayı içine sindirir? Soruyorum, kim, kim katlanabilir öyle bir şeye?" Ve yalnızlığı en revaçta emsallere göre uzun boylu sorguladıktan sonra başını pencereden dışarı uzatıp yanı yönü gözden geçirdi.

Tınazlardan yayılan tatlı koku, odasının penceresine kadar geliyordu. Havaya aşağıdaki küçük çiçek bahçesinin bin bir rayihası

sinmişti; hafif esintiyle titreşen yaprakların her birini sarmış sabah çiyinin parıltısında yemyeşil otlaklar yansıyor. Ve kuşlar! Işıldayan her bir damla onlar için bir ilham pınarıymış gibi cıvıldaşıyorlardı.

Mister Pickwick büyüleyici bir hayal âlemine dalmışken, “Merhaba!” diyen bir ses onu kendine getirdi.

Sağa baktı, kimseyi görmedi; gözleri ağır ağır sola çevrildi, manzarayı taradı; göğe baktı, orada da kimse yoktu; en sonunda, sıradan bir adamın en baştan yapacağını yaptı... bahçeye baktı ve orada Bay Wardle’ı gördü.

“Nasılsınız?” dedi o babacan zat, o gün tadacağı hazların heyecanıyla soluk soluğa. “Ne güzel bir sabah, değil mi? Sizi böyle erken kalkmış gördüğüme çok sevindim. Hemen inin, gelin buraya, sizi bekliyorum.”

Mister Pickwick dâveti iki ettirmedi. Sabah hazırlığının tamamlanmasına on dakika yetti; o sürenin sonunda ihtiyarın yanında.

“Hayrola!” dedi Mister Pickwick de, “dostunu omuzunda tüfekle, otların üzerinde de ateşlenmeye hazır bir ikinci tüfek görünce. “Ne yapmaya böyle?”

Ev sahibi, “Ne yapmaya olacak” diye karşılık verdi, dostunuzla birlikte kahvaltıdan önce ekin kargası vurmaya gidiyoruz. Çok iyi nişancıdır kendisi, değil mi?”

“Mükemmel bir nişancı olduğunu söylediğini işitmiştim ama bir şeye nişan aldığını hiç görmedim” dedi Mister Pickwick.

“Eh” dedi ev sahibi, “Artık gelse iyi olur. Joe... Joe!”

Sabahın cana can katan etkisi altında dörtte üç küsurdan fazla uyukulu görünmeyen şişman oğlan evden çıktı geldi.

“Yukarı git, beyfendiye çağır. Mister Pickwick’le benim kargalığa gittiğimizi söyle. Sen beyfendiye yolu gösterirsin... Anladın mı?”

Çocuk aldığı emri yerine getirmeye gitti. Ev sahibi ikinci bir Robinson Crusoe gibi iki tüfeği birden yüklenip öne düştü, bahçeden çıktılar.

Birkaç dakikalık bir yürüyüşten sonra iki yanı ağaçlıklı bir yolda ihtiyar durdu. “Geldik, burası” dedi. Bilgilendirme gereksiz-

di; zira her şeyden bihaber kargaların aralıksız gak gakları nerede olduklarını yeterince belli ediyordu.

İhtiyar, tüfeklerden birini yere bıraktı, öbürünü doldurdu.

“Geliyorlar” dedi Mister Pickwick, tam o sırada. Tupman, Snodgrass ve Winkle uzakta belirmişti. Hangi beyfendiyi çağır-maya gönderildiğini pek çıkaramayan şişman oğlan, aklını kullan-mış, yanlışlık olmasın diye hepsini birden çağırmişti.

Wardle, Bay Winkle’a, “Gelin, hadi!” diye seslendi. “Sizin gibi hırslı bir avcı böyle sıradan bir iş için dahi olsa şimdiye çoktan kalkmış olmalıydı.”

Winkle zoraki bir gülümsemeyle karşılık verirken, yaklaşan ölümün önsezisiyle çarpılmış, metafiziğe âşına bir karganın takı-nabileceği bir yüz ifadesiyle öbür tüfeği yerden aldı. Hırs da olabi-lirdi Winkle’ın yüzünde okunan, ama basbayağı perişanlığa benzi-yordu.

Yaşlı zatın bir baş işaretiyle, bebe Lambert’in* peşine takıp ge-tirdiği iki kılıksız oğlan ağaçlardan ikisine tırmanmaya başladılar.

“O delikanlıların ne işi var orda?” diye sordu Mister Pickwick, birden terslenircesine. Enikonu telaşlanmıştı, zira tarım kesimin-de işlerin kesat gittiğine dair orda burda çok şey işitmişti; bu du-rumun köylü çocuklarını, acemi sporcular için hedef tahtası yerine geçerek zor ve tehlikeli bir geçim yolu bulmaya sevketmemiş oldu-ğundan pek emin değildi.

Wardle güldü. “Sadece avı başlatmak için ordalar” dedi.

“Nasıl yani?” diye sordu Mister Pickwick.

“Nasılı var mı? Basit İngilizcesi, kargaları ürkütmek için.”

“Ha, hepsi o mu?”

“Tatmin oldunuz mu?”

“Oldum, oldum.”

“Pekâlâ. Başlayayım mı?”

“Lütfedersiniz” dedi gecikmenin her türlüşünü nimet bilen Winkle.

“Kenara çekilin öyleyse. Haydin bakalım!”

* Daniel Lambert adında birisi. 1770-1809 arasında yaşamış. Yirmi üç yaşında 224, öldüğün-de 371 kiloymuş. (ç.n.)

Çocuk, üzerinde yuva olan bir dalı sarsarak bağıınca yarım düzine karga yavrusu neye uğradıklarını şaşırıp çığırış çığırış kanatlandılar. Wardle hemen silahını ateşledi. Kuşlardan biri düştü, öbürleri uçtu gitti.

“Al onu yerden, Joe!” dedi ihtiyar.

Delikanlı giderken sırtıyordu. Belli belirsiz, karga etli hamur işi hayalleri uçuşuyordu kafasında. Kuşu alıp geri çekilirken güldü: Besili bir kuştu.

“Haydi bakalım, Bay Winkle, sıra sizde” dedi ev sahibi, kendi tüfeğini yeniden doldururken.

Winkle ilerledi. Silahını doğrulttu. Mister Pickwick ve arkadaşları, dostlarının müthiş namlusunun eseri olacağından kuşku duymadıkları karga sağnağından korunmak için ellerinde olmadan başlarını eğdiler. Ağır bir sessizlik çöktü ortalığa... derken bir bağıрма... kanat çırpıntıları... bir şey tık etti.

“Hayrola?” dedi ihtiyar.

“Ateş almıyor mu?” diye sordu Mister Pickwick.

“Almadı” dedi Winkle. Hayal kırıklığından olacak, yüzü sarıydı.

“Allah Allah!” dedi ihtiyar. Tüfeği eline aldı. “Ateş almayanını hiç görmedim şimdiye kadar. İyi de, kapsülü nerde peki bunun?”

“Bak sen şu işe” dedi Winkle, “kapsülü koymayı unutmuşum!”

Ufak ihmal giderildi, Mister Pickwick tekrar çömeldi, Winkle kararlı ve azimkâr bir tavırla bir adım ilerledi; Tupman bir ağacın arkasından bakıyordu. Çocuk bağırdı; dört kuş birden havalandı. Winkle ateş etti. Acıdan kıvranan birinin çığlığı işitildi: İnsan sesiydi... karga değil... Tupman, saçmaların bir kısmını sol kolunda alıkoyarak bir alay masum kuşun hayatını kurtarmıştı!

Bunu izleyen curcuna nasıl anlatılabilir ki? Mister Pickwick’in heyecanının ilk feveran ânında kendine hâkim olamayarak Winkle’a, “Sefil!” diye bağıırışı, Tupman’ın boylu boyunca yere serilip kalışı, Winkle’ın dehşet içinde onun başı ucunda dizçöküşü ve Tupman’ın nasıl kendinden geçmiş bir halde bir kadın ismini sayıklayıp dururken önce bir gözünü, sonra öbürünü açtığı, sonra yine sırt üstü düşerek ikisini birden yumduğu... Bütün bunları ayrıntılarıyla anlatmak, adamcağızın nasıl yavaş yavaş kendine gel-

diğini ve kolu mendillere sarılıp bağlandıktan sonra endişeli dostlarının kolları arasında ağır ağır geri götürüldüğünü anlatmak kadar zor olurdu.

Eve yaklaştılar. Hanımlar bahçe kapısında onları ve kahvaltıyı bekliyorlardı. Kızkurusu hala da göründü o ara. Gülümseyerek, daha hızlı yürümeleri için işaret etti. Felaketten habersizdi, besbeli. Zavallı! Zaman olur, cehalet saadettir...

Az daha yaklaştılar.

“Tuhaf şey, küçük ihtiyarın nesi var acaba?” dedi İsabella Wardle. Kızkurusu hala, herhalde Mister Pickwick’ten söz edildiğini düşünerek, alakadar olmadı. Onun gözünde Tupman bir delikanlıydı. Onun yaşını dürbünün tersinden görüyordu.

Kızlarını telaşa vermekten çekinen yaşlı ev sahibi, “Korkmayın!” diye uzaktan seslendi. Gelenler Bay Tupman’ın çevresine öylesine dolmuşlardı ki, hanımlar kazanın mahiyetini henüz tam kestirememişlerdi.

Ev sahibi, “Korkacak birşey yok” dedi.

Hanımlar, “Ne oldu?” diye bağıştılar.

“Bay Tupman ufak bir kaza geçirdi, hepsi o kadar.”

Kızkurusu hala tiz bir çığlık attı, sonra isterik bir gülme nöbetine tutularak arkası üstü yeğenlerinin kollarına yığıldı.

“Biraz soğuk su serpin yüzüne” dedi ihtiyar.

Kızların halaları, “Hayır, hayır!” diye mırıldandı. “Daha iyiyim şimdi. Bella, Emily... Bir hekim! Yaralanmış mı? Öldü mü? Yoksa... Hah, hah, hah!” Ve iki numaralı isteri nöbetine kendini koyverdi, arada acı acı çığlıklar ataraktan gülmeye başladı.

Bay Tupman kendi başına gelenlerden ötürü kadının böylesine duygulanmış olmasından neredeyse gözleri dolacak kadar etkilendi.

“Canım hanfendiciğim, sakın olunuz” dedi.

“Onun sesi!” diye feryat etti kızkurusu hala ve aynı anda üç numaralı nöbetin şiddetli ârâzı kendini gösterdi.

Tupman, yatıştırıcı bir sesle, “Telaşlanmayın, çok rica ediyorum, canım hanfendiciğim” dedi. “Sizi temin ederim, çok küçük bir yara aldım.”

“O halde ölmediniz!” diye haykırdı histerik hatun. “Ah, söyleyin bana ki ölmediniz!”

“Aptallığı bırak, Rachael!” Wardle sahnenin şairaneliğiyle pek bağdaşmayan bir kabalıkla araya girdi. “Ölmediğini söyleyecek de n’olacak yani?”

“Yok, hayır, ölmedim” dedi Tupman. “Sizden başka kimse-
nin yardımını istemiyorum. Kolunuza yaslansam?” Ve sonra, “Ah,
Bayan Rachael!” diye fısıldadı. Kadın helecan içinde ilerledi, ko-
lunu uzattı. Kahvaltı odasına yöneldiler. Orada Tracy Tupman
Rachael’in elini hafifçe dudaklarına değdirdikten sonra kanepeye
çöktü.

“Baygınlık mı duyuyorsunuz?” diye sordu endişeli Rachael.

“Yoo” dedi Tupman. “Bir şey değil. Şimdi iyileşirim.” Gözle-
rini yumdu.

“Uyuyor” diye mırıldandı kızkurusu hala. (Tupman’ın optik
uzuvları yirmi saniye kadar kapalı kalmıştı.)

“Sevgili... sevgili... Bay Tupman!”

Tupman birden ayaklandı. “Ah, bir daha söyleseniz o kelime-
leri?”

Hanım irkildi. “Siz işitmediniz ki onları!” dedi, mahcup bir
edâyla.

“Hiç işitmez olur muyum?” diye karşılık verdi Tupman. “Tek-
rarlayın onları. Eğer iyileşmemi istiyorsanız bir daha söyleyin!”

“Şiş!” dedi hanım. “Kardeşim geliyor.”

Tracy Tupman eski hâlini alırken ihtiyar Wardle yanında bir
hekimle odaya girdi.

Kol incelendi, yara pansuman edildi ve çok önemsiz olduğu
bildirildi. Herkesin zihni böylece huzura kavuşmakla, hep birden,
iştihalarını gidermeye koyuldular. Keyiflerinin geri geldiği yüzle-
rinden belli oluyordu. Yalnız Mister Pickwick suskun ve dalgın gö-
rünüyordu. Yüzünde kuşkuyla karışık bir güvensiz ifade vardı. Sa-
bahki olaylardan sonra Winkle’a güveni sarsılmış, hem de çok sar-
sılmıştı.

“Kriket oynar mısınız?” diye sordu Wardle keskin nişancıya.

Başka zaman olsa Winkle buna olumlu cevap verirdi; durumu-
nun nezaketini fark ederek, alçak gönüllülükle, “Hayır” dedi.

“Ya siz, beyefendi?” dedi Snodgrass, Bay Wardle’a.

“Vaktiyle oynardım; ama artık oynamıyorum. Buradaki kulü-
bün üyesiyim ama oynamıyorum.”

“Büyük maç galiba bugün?” dedi Mister Pickwick.

“Evet” dedi ev sahibi. “Tabii izlemek istersiniz.”

“Ben, efendim, her çeşit sporu izlemekten haz duyarım” dedi Mister Pickwick, “yeter ki korkulur bir yanı olmasın ve de ace mi kişilerin beceriksizliği insan hayatını tehlikeye atmasın.” Mister Pickwick sustu; gözlerini Winkle’a dikti. Önderinin keskin bakışı altında Winkle yerin dibine geçti. Büyük insan birkaç dakika sonra gözlerini çevirip ekledi:

“Yaralı dostumuzu hanımların ihtimamına emanet edebilir miyiz?”

“Beni daha iyi ellere emanet edemezsiniz!” dedi Tupman.

“İmkânsız” dedi Snodgrass da.

Böylece Tupman’ın evde cinsi latifin bakımına terk edilmesi, geri kalan konukların bütün Muggleton’ı miskinliğinden silkindiren ve Dingley Dell’e bir heyecan humması aşıl原因an o hüner sınavının yapılacağı yere gitmek üzere Bay Wardle’in rehberliğinde yola çıkması kararlaştırıldı.

Gölgelikler altında تنها patikalardan geçerek, dört bir yanlarını saran manzara üzerine konuşa konuşa iki milden az bir yol yürüdüler; Mister Pickwick, kendini Muggleton şehrinin ana caddesinde bulduğunda, o yolu o kadar çabuk yürüyüp gelmiş olduklarına üzüldü âdetâ.

Topografyaya az çok istidadı olan herkes çok iyi bilir ki Muggleton, belediye reisi, hemşerileri ve fahri hemşerileri olan tüzel kişilik sahibi bir şehirdir. Belediye reisinin fahri hemşerilere ya da fahri hemşerilerin belediye reisine ya da her ikisinin birden belediye meclisine ya da her üçünün birlikte Parlamento’ya sundukları dilekçeleri inceleyenler de önceden bilmeleri gereken bir şeyi, yani Muggleton’ın Hıristiyanlık umdelerini taassupla savunmayı ticari haklara sadakat bağıyla bir arada götüren, belediye beratını kraldan almış çok eski bir kasaba olduğunu öğrenirler. Bunun ispatı bâbında belediye reisi, belediye meclisi ve sair şehir sakinleri, çeşitli tarihlerde ülke sınırları dışında zenci köleliğinin sürüp gitmesine karşı en az bin dört yüz yirmi, ülke içinde fabrika sistemine herhangi bir müdahalede bulunulmaması için yine bir o kadar, papazların geçim ilamlarının satılabilmesinden yana altmış sekiz ve

pazar günleri sokaklarda alışverişin yasaklanmasını isteyen seksen altı dilekçe sunmuşlardır.

Mister Pickwick bu şanlı kasabanın ana caddesinde durdu ve ilgiyle de karışık bir tecessüsle dört bir yana bakındı. Çarşı yerine geçen geniş bir alanın ortasında büyük bir han, hanın önünde bir tabela direği vardı; tabelada sanatta çok rastlanılır, fakat tabiatta ender bulunur bir şey; üç çarpık bacağını havaya kaldırmış, dördüncü ayağının orta tırnağının en uç noktası üzerinde dengeleyen mavi renkli bir arslan görünüyordu. Ayrıca bir mezatçı ve bir yangın sigortası bürosu, bir zahireci, bir manifaturacı, bir nalbur, bir müskirat mağazası ve bir bakkal, bir kundura mağazası Mister Pickwick'in durduğu yerden bakınca göze çarpanlar arasındaydı. Bu sonuncusundan şapka, kadın başlığı, hazır elbise, güneş şemsiyesi ve ihtiyaç duyanlar için her türlü gerekli malumat da temin edilebilirdi. Dâvâ vekiline ait olduğunu herkesin tahmin edebileceği, önünde taş döşeli küçük avlusu olan, duvarları kırmızı tuğla örülü bir ev vardı. Sonra buna benzer bir başka kırmızı tuğladan, pancurlu bir ev vardı, kapısındaki büyük piriç levhada koca koca harflerle, hekime ait olduğu yazıyordu. Birkaç oğlan çocuğu kriket sahasına gidiyorlardı. Kapılarının önüne çıkmış iki üç dükkân sahibi de oraya gitmeye can atar gibiydiler ve görünüşe göre fazla bir müşteri kaybına uğramaksızın pekâlâ gitmiş olabiliyorlardı. Mister Pickwick bütün bunları daha uygun bir zamanda kayda geçirmek üzere şöyle bir görmek için orada az bir süre oyalandı, sonra dostlarının arkasından seğirtti. Onlar ana caddeden sapmış, cenk meydanının görüş menziline girmişlerdi bile.

Kale çubukları çatılmıştı; rakip takımların dinlenmeleri, açlık ve susuzluklarını gidermeleri için birkaç da büyük çadır kurulmuştu. Maç daha başlamamıştı. Dingley Dell'den ve Muggleton Birlik'ten üç beş oyuncu topu kendi aralarında fırlatarak vakit geçiriyorlardı. Onlar gibi hasır şapka, beyaz ceket ve pantolon giymiş birçokları daha o kılıkta amatör taşçı ustalarını andıran görünüşleriyle çadırların çevresine saçılmıştı. Bay Wardle öne düşüp dostlarını çadırlardan birine götürdü.

İhtiyarın gelişi birkaç düzine "Nasılsınız?"la karşılandı. Konuklarını o gün olacakları görmeye son derece istekli, gördüklerin-

den de hiç şüphesiz büyük haz duyacak Londralı beyler olarak takdim edişini de hasır şapkaların havaya kalkması ve spor ceketlerin öne eğilmesi izledi.

Gövdesi ve bacakları bir çift şişik yastık kılıfı üzerine oturtulmuş devasa boyutta bir yarım pazen topunu andıran pek şişman bir şey, “Çadıra girseniz sanırım daha iyi olur, efendim” derken, “Orası çok daha hoşunuza gidecektir, beyfendi” diye üsteledi, ânılan pazen topunun öbür yarısına çok benzeyen bir başkası.

“Çok nâziksınız” dedi Mister Pickwick.

“Buradan, efendim, çetele burada tutuluyor... Sahada en iyi yer burasıdır” dedi ilk konuşan. Bir kriketçi çadıra kadar götürdü onları. Ve soluk soluğa önden yürüyen Mister Pickwick çadıra girdiği sırada, kulağına, “Şahane oyun... şık spor... nefis idman... çok nefis” kelimeleri çalındı ve ilk gözüne çarpan şey, Rochester arabasındaki yeşil paltolu dostu oldu: Muggleton Birlik’in kaymak tabakasından seçkin bir çevreye nutuk atıyor, onlar da aldıkları feyizden mest olmuş bir halde onu dinliyorlardı. Kılığı biraz düzelmişti. Ayağında botlar vardı; ama her hâlimden o olduğu belliydi.

Yabancı, dostlarını hemen tanıdı. Yerinden fırlayıp Mister Pickwick’in eline yapıştı ve her zamanki tez canlılığıyla bir iskemleye doğru çekti götürdü onu; bir yandan da habire orda her şey sanki onun özel himayesi ve yönetimi altında olup bitiyormuş gibi konuşuyordu:

“Burdan... burdan... harika eğlence... bol bira... domuz başları, sığır butları... danalar; hardal... arabalar dolusu; şaane bir gün... çökün, çökün... bakın rahatınıza... Sizi gördüğüme sevindim... çok.”

Mister Pickwick söz dinleyip oturdu. Winkle ve Snodgrass da esrareniz dostlarının talimatına uydular. Bay Wardle hiç konuşmadan hayretler içinde, onları seyrediyordu.

“Bay Wardle... dostum” dedi Mister Pickwick.

“Dostunuz! Azizim efendim, nasılsınız?... Dostlarımla dostu... Verin elinizi efendim...” Ve yabancı, yıllardır içtikleri su ayrı gitmez dostuymuş gibi hararetle Wardle’in eline sarıldı, sonra yüzünü ve endamını adamakıllı bir gözden geçirmek istiyormuş gibi bir iki adım geriledi; tekrar ve mümkünse eğer, öncekinden de daha bir coşkuyla el sıkıştı onunla.

“Ee, hangi rüzgâr attı sizi buraya?” dedi Mister Pickwick, hayırhahlığın mı, şaşkınlığın mı ağır bastığı belli olmayan bir gülümsemeyle.

“Geliverdim işte” diye karşılık verdi yabancı. “Taç’ta kalıyorum... Muggleton’daki Taç hanı... birileriyle rastlaştık... spor ceketler filan... spor pantolonlar... ançuvezli sandöviçler... böbrek ızgarası; terbiyeli... harika insanlar... şaane!”

Mister Pickwick yabancıнын steno sistemine yeterince alışkanlık kespemmişti: Bu hızlı ve kopuk sözlerden, onun bir yolunu bulup Muggleton Birlik üyeleriyle tanışmış ve bu tanışıklığı kendine özgü bir yöntemle genel bir dâvete yol açabilecek yakın dostluğa çevirmiş olduğunu anladı ve merakı tatmin olmakla, gözlüğünü takarak, tam o sırada başlamak üzere olan oyunu seyre hazırlandı.

İlk vuruş sırası Muggleton Birlikteydi. O en seçkin kulübün en ünlü üyelerinden ikisi, Dumkins ile Podder, ellerinde kriket sopalarıyla, her biri kendi kalesine doğru yürümeye başlayınca herkes göz kulak kesildi. Dingley Dell’in gözbebeği Luffey, cengâver Dumkins’in kalesine atış yapmaya çıkarılmıştı; Struggles’ın da o güne dek hiç yenik düşmemiş Podder’ın karşısında aynı görevi üstlenmesi uygun görülmüştü. Birkaç oyuncu alanın çeşitli noktalarına “meydancı” yerleştirildi; her biri, ellerini dizlerine dayayarak acemi bir birdir bir oyuncusu önünde durur gibi vaziyet aldı. Bütün iyi oyuncular öyle yaparlar. Hattâ, genellikle, başka türlü doğru dürüst meydan tutmanın imkânsız olduğu söylenir.

Hakemler kalelerin arkasında yerlerini aldı, çetele tutanlar oyuncuların kaç kere koştüğünü işaret etmeye hazırlandı; herkes soluğunu kesti, bir sessizlik oldu. Luffey, kalesinin başında eylemsiz duran Podder’ın üç beş adım gerisine kadar gerileyerek topu birkaç saniye sağ gözünün önünde tuttu. Dumkins, Luffey’in hareketlerini dikkatle gözlüyor, kendine güvenle, topun gelmesini bekliyordu.

“Haydi!” diye birden bağırdı Luffey. Top elinden fırlayıp hızla kalenin orta çubuğuna doğru uçtu. Gözünü dört açmış bekleyen Dumkins tetikteydi. Sopanın ucuna çarpıp sıçrayan top tam zamanında eğilip başlarını sakınan meydancıların üzerinden uçtu gitti.

“Koş... koş... bir daha... Hadi işte, fırlat... havaya... dur orda... bir daha... yok, hayır... evet... hayır... fırlatsana topu, fırlat hava-ya!”... vuruşu izleyen bağırışmalardı. Bağırışmaların ardı kesildiğinde Muggleton Birlik iki sayı kazanmıştı. Podder da hem kendisine, hem Muggleton’a şan olacak zafer çelenkleri kazanmada Dumkins’ten geri kalmadı. Şüpheli topların yolunu kesiyor, kötü toplara aldırıyor, iyilerini alanın dört yanına uçuruyordu. Meydancılar kan ter içinde kalmış, yorulmuşlardı. Atıcılar değiştirildi, kollar sızlayana dek atış yaptılar, Dumkins ve Podder’i alt etmek mümkün olmadı. Ne zaman yaşlı başlı biri topu havada tutmaya kalksa, top ya bacaklarının arasından kaçıp gidiyor ya da parmaklarının ucundan kayıyordu. Ne zaman tığ gibi bir başkası tutmak istese top burnuna çarpıp iki kat hızlanarak uçuyor, bu arada tığ gibi beyfendinin gözlerine yaşlar doluyor, gövdesi acılar içinde kıvranıyordu. Top doğrudan kaleye fırlatıldığında ise Dumkins ondan önce oraya yetişmiş oluyordu. Kısacası, Dumkins’in çeldiği top tutulduğu ve Podder’in kale çubuklarından biri yıkıldığında Muggleton Birliğe elli dört sayı yazılmıştı; Dingley Dell’lilerin sayı tahtası ise tıpkı kendi suratları gibi bomboştur. Aradaki fark kapatılamayacak kadar büyüktü. Luffey olanca gayreti ve Struggles olanca hevesiyle ustalık ve tecrübenin akla getirebileceği her şeyi yaptılar Dingley Dell’in karşılaşmadaki kaybını kapatmak için: Hepsi boşa çıktı. Son oyunun daha ilk başında Dingley Dell pes etti, Muggleton Birliğin üstün gücüne teslim oldu.

Bu arada yabancı hiç durmadan bir şeyler yiyor, içiyor, konuşuyordu. Her iyi vuruşta memnuniyetini, oyuncuya verdiği iyi notu büyüklene büyüklene dile getirmekten geri durmuyor, bu da, tabii, ilgili tarafın bir hayli hoşuna gidiyordu. Buna karşılık, beceriksizlik yüzünden top tutulamadığı ve vuruş yapılamadığı zaman da kişisel hoşnutsuzluğunu, her defasında, “Ah, ah! Aptallığa bak!” “Haydi bakalım, yağlı parmak,” “Bu ne acemilik yahu!”, “Hadi canım sen de!” türünden suçlamalarla heveskâr oyuncunun yüzüne vuruyordu. Bu sözler onu, orda bulunan herkesin gözünde, soylu kriket oyununun tüm sanat ve esrarına vâkıf, ehliyeti su götürmez bir üstat mertebesine yükseltmiş gibiydi.

“Harika oyun... iyi oynandı... bazı vuruşlar takdire şâyandı” dedi yabancı, her iki takım da oyunun bitiminde çadıra doluştuğu zaman.

Onun bu konuşkanlığından pek hoşlanan Bay Wardle, “Hiç oynamış mıydınız, beyfendi?” diye sordu.

“Oynamış mıydım da söz mü? Herhalde... Binlerce kez... burda değil... Batı Hint Adaları’nda... Kanını kaynatır insanın... zor iş... müthiş.”

“Öyle bir iklimde epey terletici bir meşgale olmalı” dedi Mister Pickwick.

“Terletici de ne kelime; kıpkızıl sıcak! Yakar kavurur... alev alev. Bi kere bi maçta oynadımdı... tek kaleyim... Albay dostum var. Sir Thomas Blazo... kim daha çok koşacak... Yazı turayı kazanıyorum... ilk atışlar... sabahın saat yedisi... altı yerli var, meydanacı... giriştim işe... sürdürüyorum... dehşet bi sıcak... yerliler hep bayıldı... götürdüler onları... bir yarım düzine daha çağrıldı... onlar da bayıldı... Blazo atış yapıyor... iki yerli var, ona yardımcı... yıkamıyor beni... bayılıyor o da, güçlkle götürüyorlar albayı... ben dayanıyorum... Sadık uşağı... Quanko Samba... bi o kaldı... güneş öyle kızgın ki sopanın orası burası hep kabarmış... top da kızarmakta... beş yüz yetmiş sayı yapmışım... bende de hal kalmadı... Quanko var gücünü topladı, son bir gayret... devirdi kaleyi... bi banyo aldım yemeğe çıktım.”

“Peki öbürü... neydi hani adı... ona ne oldu, beyfendi?” diye sordu yaşlı bir bey.

“Blazo mu?”

“Hayır, öbürü.”

“Quanko Samba?”

“O, evet.”

“Zavallı Quanko... dayanamadı... Atışları hep bana yazıldı ama kendi hesabına yanan o oldu... Öldü, efendim.” Yabancı burada yüzünü kahverengi bir kupanın içine gömdüyse de, bunu heyecanını gizlemek için mi, yoksa muhtevasını içmek için mi yaptığını kesinlikle söyleyemeyeceğiz; tek bildiğimiz şu ki, birdenbire duraladı, uzun ve derin bir soluk aldı, kaygılı bir yüzle Mister Pickwick’ten yana baktı: Tam da o sırada Dingley Dell kulübünün

önde gelen üyelerinden ikisi Mister Pickwick'e yaklaşmış, "Mavi Arslan'da sade bir yemek yiyeceğiz, efendim. Umarız siz ve dostlarınız da bize katılırsınız" diyorlardı.

"Elbette" dedi Wardle, "dostlarımız arasında saydığımız Bay..." Yabancıya doğru baktı.

"Jingle" dedi o dirayetli zat, imayı hemen kavrayarak. "Jingle... Alfred Jingle Esq. Hiçbir Yerde Hiç Konağı Sahibi."

"Elbette, çok memnun olurum" dedi Mister Pickwick.

"Ben de" dedi Alfred Jingle; ve bir kolunu Mister Pickwick'in, öbürünü Bay Wardle'in koluna dolayarak Mister Pickwick'in kulağına fısıldadı, sır verircesine: "Harikulade nefis yemekler... söğüş ama harika... Bu sabah salona bir göz attım... kuş etleri, börekler fiilan, hepsinden var... Hoş insanlar bunlar... terbiyeli de çok."

Yapılacak başka bir hazırlık olmadığı için bütün heyet ikili üçlü dağınık gruplar halinde şehrin yolunu tuttu. Bir çeyrek saat sonra Muggleton'da Mavi Arslan Hanı'nın büyük salonunda herkes yerini almıştı. Dumkins sofraya başkanlık ediyordu; Luffey onun yardımcılığını üstlendi.

Konuşmalar, çatal bıçak ve tabak gürültüsü sürdü gitti; suratsız üç garson oradan oraya koşuştular; sofradaki bir sürü yiyecek tezelden tüketildi ve bu kargaşa alanlarının her birine şakacı Jingle'in en azından yarım düzine normal insan kadar katkısı oldu. Herkes tıka basa karnını doyurduktan sonra sofraya örtüsü kaldırıldı, masaya şişelerle kadehler ve yemiş getirildi; garsonlar "toparlama" işi için, ya da, bir başka deyişle, arta kalan yiyecek içecekten ellerine geçirebildiklerine kendi kullanım ve maişetleri adına sahip çıkmak için ortadan çekildiler.

Bunu izleyen genel şenlik ve sohbet mırıldıkları arasında pek sessiz sedasız oturan, bana bişey-deme-ne desen-itiraz-ederim yüz-lü, ufak tefek, tombalak bir adam vardı; kimi vakit, sohbet seyrekleştiğinde, çok önemli bir şey söyleyecekmiş gibi çevresine bakınıyor, kimi vakit de tarifi mümkünsüz bir azametle kesik kesik öksürüyordu. Neden sonra, ortalığın az çok sessizleştiği bir anda, âdeta bağırırçasına ve kasıntıyla seslendi:

"Bay Luffey!"

Herkes derin bir sessizliğe gömülürken hitaba mazhar olan zât karşılık verdi:

“Efendim!”

“Beylere kadehlerini doldurmalarını rica ederseniz, sizlere birkaç kelime söylemek istiyorum, efendim.”

Jingle hemen koruyucu bir edâyla, “Evet! Evet!”i basınca bütün kumpanya onu yankıladı. Kadehler dolduruldu ve Başkan Yardımcısı dikkat küpü bilge bir tavır takındı.

“Buyrun, Bay Staple” dedi.

“Beyfendi” dedi kısacık boylu adam, yerinden kalkarak, “söyleyeceklerimi değerli başkanımıza değil, size söylemek istiyorum, zira değerli başkanımız bir ölçüde –diyebilirim ki büyük bir ölçüde– söyleyeceklerimin konusudur ya da demek istediğim, yani de... de...”

“Belirtmek istediğiniz” diye yardımcı oldu Jingle.

“... Evet, belirtmek istediğim” dedi bücür adam. “Sayın dostuma, eğer kendisine dostum dememe izin verirlerse... (dört “evet”, biri mutlaka Jingle’dan) yardımları için teşekkür ediyorum. Ben, beyfendi, bir Dell’liyim... bir Dingle Dell’li. (Alkışlar.) Muggleton halkının bir cüzzü olma şerefine nail olduğumu iddia edemem. Ne de... efendim... samimiyetle itiraf etmeliyim ki, o şerefte gözüm var. Nedenini söyleyeceğim, efendim... (Bravo!): Muggleton’ın kendine atfettiği bütün şeref ve pâyelerin hakkını vermeye her zaman hazırım; onlar, benim beyanıma ya da tek tek saymama ihtiyaç göstermeyecek kadar çok ve ünlüdür. Bununla birlikte, Muggleton’ın bir Dumkins ve bir Podder çıkarmış olduğunu hatırlarken Dingley Dell’in de bir Luffey ve bir Struggles’la iftihar edebileceğini hiçbir zaman unutmayalım, efendim. (Coşkun alkışlar.) Adlarını ilk zikrettiğim beylerin meziyetlerini küçümsemek istediğim sanılmasın. Bugün olanlardan ne kadar duygulansalar haklarıdır, onlara gıpta etmekteyim, efendim. (Alkışlar.) Burda beni dinleyen herkes, bir fıçı içinde – tabir caizse – ‘yan gelmiş yatan’ birinin İskender’e verdiği cevabı biliyordur sanırım: ‘Diyojen olmasaydım, İskender olurdum’ demişti. Bu beylerin de, ‘Dumkins olmasaydım, Luffey olurdum; Podder olmasaydım, Struggles olurdum’ dediklerini iştir gibiyim. (Heyecan dalgası.) Fakat, Muggleton’ın muhterem zevâtı,

sizin hemşerileriniz yalnız krikette mi temayüz etmekte? Sizler ‘Dumkins gibi azimkâr’ sözünü hiç işitmediniz mi? Size hiç mi, Podder’le mülkiyeti çağrıştırmayı öğretmediler? (Şiddetli alkışlar.) Haklarınız, hürriyetleriniz ve imtiyazlarınız için mücadele verirken bir anlık da olsa umutsuzluğa, kötümserliğe kapıldınız mı? Ve böyle zor anlarınızda Dumkins adı yüreğinizde sönmeye yüz tutan ateşi hiç tazelemedi mi ve o insanın tek bir sözülle o ateş hiç sönmemişçesine yeniden alevlenmedi mi? (Alkış tufanı.) Beyler, sizleri, Dumkins ve Podder adlarını coşkulu bir alkış halesiyle sarmaya çağırıyorum...”

Kısa boylu adam burda konuşmayı kesti ve burda sesler yükselmeye, eller masalara vurulmaya başladı. Bütün gece çok az aralıklarla sürdü bu. Başkalarının da şerefine içildi. Luffey ve Struggles, Mister Pickwick ve Jingle her biri ayrı ayrı katışıksız övgüye boğuldu. Her biri, sırası geldiğinde söz alıp kendisine gösterilen teveccühe şükranlarını sundu.

Varlığımızı adadığımız soylu dâvâya yürekten bağlılığımızdan ötürü, bu konuşmaların en silik genel hatlarını olsun meraklı okuyucularımızın istifadesine sunabilmiş olsaydık burda ifade edemeyeceğimiz kadar gururlanır ve ölümsüzlüğü hakettiğimiz duygusuna kapılabilirdik. Ama şu anda bu imkândan yoksunuz. Bay Snodgrass her zaman olduğu gibi yine bir sürü not almıştı; eğer kelimelerin yakıcı belagati, ya da şarabın kafayı tütsüleyen etkisi yazısını neredeyse, üslûbunu ise bütünüyle anlaşılmasız kılacak kadar elini titretmemiş olsaydı, hiç şüphe yok ki o notlardan son derece yararlı ve değerli bilgiler edinebilirdik. Sabırlı incelemelerimiz sayesinde, güç bela, bazı harflerle konuşmacıların isimleri arasında çok hafif benzerlikler keşfeder gibi olduk; bundan başka, “kâse”, “köpüklü”, “yakut”, “parlak” ve “şarap” kelimelerinin kısa aralıklarla sıkça tekrarlandığı (ve Jingle tarafından söylendiği sanılan) bir şarkının güftesini de az buçuk çıkarabiliyoruz. Notların en sonunda “bal tası” gibi bir şeye ancak belli belirsiz bir atıf fark edilebiliyor. “Soğuk su” ve “boğmak” kelimeleri geçiyor ayrıca metinde. Ne ki bunlar üzerine kurabileceğimiz her türlü varsayım ister istemez sırf zan ve tahmine dayanacağından, onların yol açabileceği kurusıkı tasarımların hiçbirisine rağbet etmemeyi uygun görüyoruz.

Onun için, gelin biz yine Bay Tupman'a dönelim; ama ondan önce, o gece saat on ikiye birkaç dakika kala Dingley Dell ve Muggleton kibarlarının hep bir ağızdan aşağıdaki güzel ve içli nâmeyi terennüm ettiklerinin işitildiğini de kısaca ekleyelim:

“Sabah olana dek eve dönmicez,
Sabah olana dek eve dönmicez,
Sabah olana dek eve dönmicez,
Gün ışımadan dönmicez!”

FASIL 8

*Gerçek aşkın yolunun bir demiryolu
olmadığının ispatına dairdir*

Dingley Dell'in içine kapalı dinginliği, oradaki cinsi latif bolluğu ve her birinin onunla yakından ilgilenip üzerine titremesi, tabiatın Tupman'ın gönül bağına ektiği ve artık tek bir güzelim hedefe yönelmesi kaçınılmaz görünen ince duyguların serpilip gelişmesine pek elverişliydi. Genç hanımlar güzeldiler, cana yakındılar, hoş mizaçlarına diyecek yoktu ama, evde kalmış hala'nımın havasında öyle bir ağırbaşlılık, yürüyüşünde öyle bir asalet, bakışında öyle bir letafet vardı ki, bunların hiç biri hayatlarının o çağında onların harcı olamazdı. Tupman'ın o güne dek karşılaştığı bütün kadınlardan onu ayıran da buydu işte. Yaradılışlarında tam bir benzerlik, ruhlarında bağdaşıklık, kalplerinde gizemli bir uyum olduğu açık ortadaydı. Otların üstünde yaralı yatarken dudaklarından dökülen ilk isim onun ismi, iki koluna girilip eve götürülürken kulaklarına çalınan ilk ses onun asabi kahkahası olmuştu. Ama yine de, bütün o helecan, acaba, her hal ve kârda önü alınamayacak hoş ve kadınca bir duyarlılıktan mı doğmuştu, yoksa hayattaki bütün erkekler arasında yalnız onun uyandırabildiği daha ateşli ve ihtiraslı bir duygunun mu eseri idi? Divanda serili yatarken beynini kemiren ve bir an önce ve hepten giderilmesi gerektiğine kesin karar verdiği kuşkulardı bunlar.

Vakit akşamdı. Isabella ve Emily, Bay Trundle'la gezmeye çıkmışlardı; kulağı sağır Büyükhanım koltuğunda uyuyakalmıştı; taa bir yerdeki mutfaktan şişman oğlanın kalın sesli, tekdüze horultu-

su duyuluyordu; al yanaklı hizmetçi kızlar yan kapıda akşam vaktinin ve çiftlik çalışanlarından birkaç iri kıyım delikanlıyla teklifsizce kırıştırmanın keyfini çıkarmadaydılar. O ilginç çift de, kimse tarafından umursanmadan ve de kimseyi umursamadan, kendi âlemlerine dalmış oturuyorlardı; bir çift özenle katlanmış oğlak derisi eldiven gibi içiçeydiler, kısacası.

Evde kalmış hala, “Çiçeklerimi unuttum!” dedi.

Tupman, “Şimdi sulayın işte onları” dedi.

“Akşam havasında soğuk alacaksınız” diye sevecenlikle üsteledi hala'nım.

“Yok, yok” dedi Tupman. Ayağa kalktı. “Faydası olur. Ben de geleyim sizinle!”

Hanımefendi delikanlının sol kolunu tutan askıyı düzeltmek için duraladı biraz, sonra sağ koluna girerek onu bahçeye götürdü.

Bahçenin sonunda hanımeli, yasemin, sarmaşık bürümüş bir çardak, yani hayırsever insanların örümceklere mesken olsun diye diktikleri o şirin, ücra köşelerden biri vardı.

Kızkurusu hala bir kenarda devrik duran büyük bir bahçe kovanını eline aldı; tam çardaktan çıkmak üzereydi ki, Tupman onu durdurup orada bir sekinin üzerine oturttu. Kendi de yanına oturdu.

“Bayan Wardle” dedi.

Kızkurusu hala, büyük bahçe kovanının içine kazara düşmüş üç beş çakıl taşını bir bebek çingırağı gibi şakırdatacak kadar titredi.

“Bayan Wardle” dedi Tupman, “siz bir meleksiniz!”

“Bay Tupman!” diye bir çığlık attı Rachael ve bahçe kovanının rengi kadar kızardı.

“Öylesiniz. Evet, evet, çok iyi biliyorum” dedi tatlı dilli Pickwickçi.

“Ama bütün kadınlara melek oldukları söylenir” diye Rachael işveyle mırıldandı.

“O zaman siz ne olabilirsiniz? Ya da ben, haddim olmayarak sizi neyle kıyaslayabilirim? Sizin gibi bir kadın nerede görülmüştür? Böylesine müstesna bir mükemmelliği ve güzelliği başka ne-

rede bir arada bulabilirim? Başka nereye bakıp da... Ah!" Tupman burda konuşmayı kesti ve mutlu, bahçe kovasının kulpunu tutan eli avcunun içine aldı.

Hatun kişi başını öbür yana çevirdi. "Erkekler öyle aldatıcı oluyorlar ki!" diye fısıldadı, usulca.

"Öyledirler, evet, evet!" diye haykırdı Tupman. "Ama bütün erkekler değil... Hayatını sizin saadetinize hasretmeyi ne zamandır arzu eden ve asla değişmeyecek en azından bir kişi var... sizin gözlerinizde yaşayan, sizin gülümsemenizle soluk alan... hayatın ağır yükünü sırf sizin hatrınız için taşıyan birisi."

"Acaba öyle bir kimse olabilir mi?" dedi Rachael.

"Tabii ki olabilir!" Tupman hemen atılıp onun sözünü kesti. "Var öyle birisi. İşte burada, Bayan Wardle." Ve kadın daha onun niyetini kestirmeye vakit bulamadan, ayaklarının dibine diz çöktü.

"Bay Tupman, doğrulun!" dedi Rachael.

"Asla!" dedi Tupman, gözünü kırpmadan. "Ah, Rachael!" Kadının yana sarkan elini kendi eline alıp dudaklarına götürdü, o sırada bahçe kovası yere düştü. "Ah Rachael! Beni sevdiğinizi söyleyin."

Evde kalmış hala başını yana çevirerek konuştu: "Bay Tupman" dedi, "nasıl diyeceğimi bilemiyorum. Ama... ama... sizden hoşlanmıyor değilim."

Tupman bu itirafı duyar duymaz, coşan duygularının gereğini yerine getirmeye, yani bildiğimiz kadarıyla (zira bu konulara biz tam âşina değilizdir) bu hallere düşen insanların her zaman yaptıklarını yapmaya koyuldu. Ayağa fırladı, kolunu kızkurusu halanın boynuna dolayıp dudaklarına öpücükler yağdırdı; o da, uygun bir savunma ve direnme gösterisi ardından buna öylesine uysallıkla razı geldi ki, birdenbire sahiden irkilip de korkmuş bir sesle çığlığı basmasaydı Tupman kim bilir ona daha ne bûseler bahşedecekti.

"Bay Tupman, gördüler bizi!... Yakalandık!"

Tupman döndü, arkasına baktı. Şişman oğlan kocaman çember gözlerini çardağa dikmiş, yüzünde en yetkin bir fizyonomi uzmanının dahi şaşkınlığa, merakı ya da insanda yürek çarpıntısı doğurabilecek herhangi bir başka bilinir ihtirasa yoramayacağı bir ifade-

sizlikle, hiç kıpırdamadan, karşılarında duruyordu. Tupman'la şişman oğlan birbirlerini süzdüler; oğlanın çehresindeki bomboş ifadeyi fark eden Tupman'ın, ona baktıkça, olup bitenlerden külliye habersiz ya da hiçbir şey anlamamış olduğuna dair kanaati daha da kcsinleşti. Bu izlenimle, sesini sertleştirerek konuştu:

“Ne arıyorsunuz siz burada, bayım?”

“Yemek hazır, efendim” oldu sorusunun ânında cevabı.

“Yeni mi geldiniz buraya?” diye sordu Tupman, yine kızgın bir bakışla.

“Şimdi geldim” dedi şişman oğlan.

Tupman bir daha dikkatle süzdü onu, ama gözlerinde de, yü-

zünde de hiçbir kıpırtı göremeyince hala'nımın koluna girerek eve doğru yürüdü. Şişman oğlan arkalarından geldi.

Tupman, "Hiçbir şey bilmiyor" diye fısıldadı.

"Hiçbir şey" dedi kızkurusu.

Arkalarında pek iyi gizlenemeyen, kikirdemeyi andırır bir ses işittiler. Tupman hızla döndü baktı. Hayır, şişman oğlan olamazdı: Suratında en ufak bir eğlenti izi ya da tokluktan gayri bir ifade yoktu.

"Kütük gibi uyuyor herhalde" diye fısıldadı Tupman.

"Bundan en ufak bir şüphem yok" dedi kızkurusu.

Birlikte bir kahkaha attılar.

Tupman yanılmıştı. Şişman oğlan bu defa, nasıl olduysa, kütük gibi uyumuyordu. Bütün olanların farkındaydı, hem de cin gibi.

Akşam yemeği genel bir sohbet havasına girilmeksizin yenildi bitti. Büyükhanım yatmaya gitmişti; Isabella Wardle Bay Trundle'in gözünün içine bakıyordu, hala'nımın gözü Tupman'dan başkasını görmüyordu. Emily'nin düşünceleri çok uzaklarda gibiydi... Belki de orada olmayan Snodgrass'a dalmıştı.

Saat on biri... on ikiyi... biri çaldı. Beyler hâlâ gelmemişlerdi. Her yüzde bir endişe okunuyordu. Eşkıyalarca yolları kesilip soyulmuş olmasınlar? Eve gelmek için yola çıkmış olabilecekleri her yöne adam ve fener çıkarsalar mıydı acaba? Yoksa... Hışt! Geldiler işte. Neden bu kadar geç kalmışlardı ki? Arada, tanımadıkları bir ses de vardı. Kim olabilirdi? Kaçakların o ara girdikleri mutfığa koşular hep birlikte ve bir anda her şeyi fazlasıyla gözler önüne seren bir sahneyle karşılaştılar:

Mister Pickwick, elleri ceplerinde, şapkası sol gözünün üstüne kadar devrik, mutfak rafına yaslanmış dineldiği yerde başını sağa sola çevirip duruyor, son derece bön ve hayırhah bir çehreyle çevresine nedeni ve saiki hepten meçhul tebessümler saçıyordu. İhtiyar Wardle bir hayli kızarıklık bir çehreyle, tanımadıkları bir şahsın eline sarılmış, ebedi dostluk beyanları mırıldanıyordu. Winkle yere yuvarlanmamak için sırtını ayaklı saate dayamıştı; ev halkından odasına çıkıp yatmasını salık verecek olanlara bitik bir sesle korkunç tehditler savurmaktaydı. Snodgrass ise mânâlı yüzünün her bir kıvr-

rımında akla gelebilecek en yılgın ve meyus bir ifadeyle bir iskemleye yığılmış kalmıştı.

Hanımların, üçü birden, “Bir şey mi oldu?” diye sordular.

“Hiç bişiy olmadı” dedi Mister Pickwick. “Biz... biz... iyiyiz... Wardle, yahu, bişiyimiz yok bizim, di’ mi, ha?”

“Ne münasebet!” diye cevap verdi yüzünden gülücükler saçılan ev sahibi. “Canlarım, gelin size dostum Bay Jingle’ı tanıştırayım... Mister Pickwick’in dostu Bay Jingle, konduğumuz... küçük bir ziyaret.”

Emily, büyük bir endişe içinde, “Snodgrass’a bir şey mi oldu?” diye sordu.

“Hiç bi şeyi yok, hanfendi” dedi yabancı. “Kriket ziyafeti... şane parti... harika şarkılar... yıllanmış porto... klaret... nefis... çok nefis... şarap, hanfendi... şarap.”

“Şaraptan di’ il” diye Snodgrass kırık bir sesle mırıldandı. “Balıktan.” (Nedense bu gibi hallerde şaraptan değil de hep başka bir şeyden olur, ne olursa.)

“Yatsalar daha iyi olmaz mıydı, küçükhanım” dedi Emma o sırada. “Çocuklardan ikisi beyleri yukarı taşırlar.”

“Ben yatmıyorum” diye diretti Winkle.

“Beni yukarı taşıyacak çocuk daha dünyaya gelmedi” diye meydan okudu Mister Pickwick de, yine öyle bön bön gülümseyerek.

“Hurra!” dedi Winkle, nereden çıktığı belli olmayan bir sesle.

“Hurra!” diye tekrarladı Mister Pickwick ve şapkasını başından kapıp yere çaldı, sonra durup dururken gözlüğünü de çıkardı, mutfağın ortasına fırlattı. Bu komik marifetine bakıp bir kahkaha attı.

Winkle çok yüksek perdeden başlayıp gitgide cılızlaşan bir sesle, “Haydi... bi şişe daha... içelim!” diye bağırırken başı göğsüne düştü, dünya bir araya gelse yatağa yatmayacağına dair şaşmaz kararını ve o sabah “şu Tupman’ın işini bitirmediği” için duyduğu kana susamış pişmanlığı mırıldana mırıldana uyuyakaldı. İki genç dev onu öylece alıp şişman oğlanın gözetiminde odasına taşıdılar. Snodgrass da çok geçmeden kendini şişman oğlanın güvenilir ellerine emanet etti. Mister Pickwick, Tupman’ın kendisine sunduğu

kola girerek ve büsbütün sırtarak sessiz sedasız kayıplara karıştı. Wardle bütün ev halkı ile sanki hemen oradan idama götürülüyormuş gibi hararetle helalleştikten sonra, kendisini üst kata götürme şerefini Trundle'a bahşederek pek heybetli ve vakur görünme çabası içinde odasına çekildi.

“Ne feci bir sahne!” dedi hala'nım.

“İğrenç!” diye genç hatunların ikisi birden birer çığlık attılar.

“Berbat... berbat!” dedi Jingle, tam bir ciddiyetle. Dostlarının her birinden aşağı yukarı bir buçuk şişe önde gidiyordu. “Korkunç manzara... çirkin... çok!”

“Ne kibar bir insan!” dedi, evde kalmış hala, Tupman'ın kulağına eğilerek.

“Yakışıklı da!” dedi Emily Wardle.

“Yaa, hem de çok” dedi hala'nım.

Tupman, Rochester'daki dulu hatırlayarak bozuldu; bundan sonraki yarım saatlik sohbet de içinin sıkıntısını gidermeye yaramadı. Yeni ziyaretçi pek çenebazdı; peş peşe sıraladığı fıkralar yetmezmiş gibi, nezaketinden de yanına varılmıyordu. Tupman, Jingle'a rağbet arttıkça kendisinin gözden düşmekte olduğunu sezdi. Gülüşü zoraki, neşesi yapmacıktı. En sonunda vakit gelip de zonklayan yanaklarını çarşaf'lara gömdüğünde, korkunç bir hazla, o anda Jingle'ın kafasını kuştüyü şilteyle karyola arasında bir yerde eziyor olmaktan duyacağı zevki düşünüyordu.

Yorulmak nedir bilmeyen yabancı ertesi gün sabahın köründe uyandı. Arkadaşları önceki gecenin içki âleminin etkisiyle yataklarından hâlâ çıkamazken, o kahvaltı sofrasını gülmekten kırıp geçiriyordu. Bunda o kadar başarılıydı ki, kulakları işitmeyen Büyükhanım bile en komik şakalarından birkaçının kulak borusu yoluyla illâ kendisine aktarılmasını istedi ve hattâ lütfetti onun, yani Jingle'ın, “pek edepsiz bir delikanlı” olduğunu söyledi kızkurusu halaya. O anda ve orada hazır bulunan tüm akrabaların görüşü de tam öyleydi.

Büyükhanım yaz sabahları, hava güzelse, Tupman'ın ünlü çardağında vakit geçirmeyi âdet edinmişti. Bunu şu tarz ve biçimde yapıyordu: Önce şişman oğlan, hanımefendinin yatak odası kapısının ardında asılı duran siyah saten başlığı, kalın pamuklu şalı ve geniş saplı ağır bastonu getirmeye yollanıyordu; hanımefendi başlıkla şalı ağır ağır kuşandıktan sonra bir eliyle bastona, öbür eliyle şişman oğlanın omuzuna dayanarak âheste adımlarla çardağa kadar yürüyordu; orda şişman oğlan onu yarım saat temiz havanın tadını çıkarmaya bırakıyor, bu sürenin bitiminde dönüp gelerek eve geri götürüyordu.

Yaşlı hanımefendi çok dakik ve titizdi. Bu merasim üç yaz üst üste alışlagelmiş biçimden en ufak bir sapma olmaksızın yerine getirilmiş olduğundan, sabahlardan o sabah şişman oğlanın çardağı terk edip gidecek yerde birkaç adım dışarı çıkıp dikkatle dört bir yana bakındığını, sonra da pek sinsice ve pek esrarengiz bir hava-

larda geri dönüp kendisine doğru geldiğini görünce doğrusu az şaşırmadı.

Büyükhanım korkaktı –çoğu yaşlı hanımlar korkak olur– şişko delikanlının, parasına tamahen, ona bir kötülük yapmak üzere olduğunu düşündü ilk önce. Bağırıp yardım isteyecekti ama yaşlılık ve zaafiyet çoktandır onda haykıracak hal bırakmamıştı. Bu yüzden şişman oğlanın hareketlerini büyük bir dehşet içinde seyrederkaldı; onun kendisine yaklaşıp telaşla ve –ona kalırsa– tehditkâr bir edâyla kulağına “Hon’mfendi!” diye bağırması da duyduğu dehşeti azaltmadı.

Tesadüf bu ya, Jingle tam o esnada bahçede, çardağa yakın bir yerde dolaşmaktaydı. O da “hon’mfendi!” diye bağırıldığını işitti ve daha fazlasına kulak kabartmak için olduğu yerde durdu kaldı. Böyle yapmasının üç nedeni vardı: Birincisi, yapacak bir işi yoktu ve merakı huyluydu; ikincisi, vicdani sorumluluk nedir hiç bilmezdi; üçüncüsü, çiçek açmış fundaların ardında kimse onu görmüyordu. Onun için orada öyle durdu ve dinledi.

“Hon’m!” diye bağırıldı şişman oğlan.

“Evet, Joe?” dedi tir tir titreyen Büyükhanım. “Eminim sana çok iyi hanımlık ettim bugüne kadar, Joe. Sana hiçbir zaman kötü davranılmadı, gerektiğinden çok işe koşulmadın ve hiç de aç kalmadın.”

Bu sonuncusu, şişman oğlanın en hassas duygularına yönelmiş bir hitaptı. Cevap verirken sesindeki vurgudan yüreğinin kabardığı anlaşılıyordu.

“Biliyorum, kalmadım.”

Büyükhanım cesaretlendi. “O halde ne yapmak isteyebilirsin ki şimdi?”

“Tüylerini diken diken ediyim istiyorum” dedi delikanlı.

Minnet arzının bu pek kana susamış ifade tarzı karşısında Büyükhanım böyle bir sonuca ne gibi bir süreçten geçilerek ulaşılabileceğini pek iyi kestiremediğinden, bütün eski korkuları gerisin geri sökün etti.

“Dün gece bu çardakta ben ne gördüm, biliyor musun?” dedi delikanlı.

“Aman Allahım, ne gördün?” diye haykırdı kocaman delikanlının takındığı resmiyetten telaşa kapılan kadıncağız.

“Yabancı bey... hani o kolunu yaralıyan vardı ya, o işte... öpüşmeler, koklaşmalar filan...”

“Kiminle, Joe? Hizmetçilerden biri değildi, umarım?”

“Daha kötüsü” diye kükredi şişman oğlan Büyükhanımın kulağının taa içine.

“Torunlarımdan biri miydi yoksa?”

“Ondan da kötü.”

“Ondan da mı kötü, Joe?” dedi, rezaletin son perdesinin orada indiğini düşünen yaşlı kadıncağız. “Kimdi, Joe? Mutlaka bilmeliyim.”

Şişman oğlan sağına soluna dikkatle bakınıp çevreyi taradıktan sonra, yaşlı hanımın kulağına haykırdı:

“Bayan Rachael!”

“Ne?” diye cırladı kocakarı. “Daha yüksek sesle konuş, baka-yım.”

“Bayan Rachael!”

“Kızım?”

Şişman oğlan evet der gibi art arda başını sallayınca tombul yaknakları su muhallebisi gibi çalkalandı.

“Ve o buna müsaade etti, öyle mi?” diye haykırdı hanımefendi.

Şişman oğlan belli belirsiz sırıttı. “O herifi öperken gördüm onu” dedi.

Hanımefendinin o anda yüzünde beliren ifadeyi Jingle gizlendiği yerden görebilmiş olsaydı, apansız bir kahkaha çardağın ne kadar yakınında durduğunu ele verirdi. Dikkat kesilip dinledi. Kulağına, “Benim iznim olmadan!”, “Bu yaşta?”, “Benim gibi zavallı bir ihtiyar...”, “Ben ölene kadar bekleyemedi!” gibi öfke dolu cümle kırıntıları çalındı. Sonra, Büyükhanımı orada yalnız bırakarak çekip giden şişman oğlanın çakılları ezen topuklarının çıkardığı sesi işitti.

Tesadüfe bakın siz ki (ama yine de bu bir gerçekti) Jingle bir gece önce Beylik Çiftliği'ne ayak basmasının üzerinden daha beş dakika geçmeden, evde kalmış halanın gönlünü hiç vakit kaybet-

meden fethetmeyi aklına koymuştu. Kayıtsız kuyutsuz davranışlarıyla, fütühat girişiminin hedefi nâzenin kadının üstünde hiç de kötü bir etki yaratmamış olduğunun farkına varacak kadar görmüş geçirmişti; üstelik, kızkurusunun insani ihtiyaçların en arzu edilir olanına, küçük bir şahsi servete mâlik olduğuna dair de tahminin ötesinde bir kanaat edinmişti. Hemen o anda ne yapıp edip rakibini saf dışı bırakmanın şart olduğunu düşündü ve bu sonuç ve hedefe ulaşabilmek için gereken her çareye bir dakika bile kaybetmeden başvurmaya karar verdi. Fielding* der ki, erkek ateş, kadın kavidir; Şeytan onları tutuşturur. Jingle, barut karşısında ateş almış gaz neyse, evde kalmış halalar karşısında genç erkeklerin aynı şey olduğunu biliyordu. Bir patlamanın ne sonuç vereceğini tezelden demeye ahdedti.

Bu önemli karar üzerinde düşünme düşünme gizlendiği yerden çıktı, daha önce sözü geçen fundaların ardında kimselere görünmeden eve yaklaştı. Talih işini rast getirmeye kararlıydı sanki. Tam bahçenin yan kapısını görebileceği bir yere ulaştığı sırada Tupman'la diğer beyler oradan çıkıp gittiler. Genç hanımların da kahvaltıdan hemen sonra yalnız başlarına gezmeye gittiklerini biliyordu. Önünde hiçbir engel yoktu.

Kahvaltı odasının kapısı aralık duruyordu. Gözünü uydurup baktı. Evde kalmış hala örgü örüyordu. Jingle öksürdü; hala'nım başını kaldırıp baktı, gülümsedi. Alfred Jingle'in karakterinde tereddüde hiç yer yoktu; hemen esrarlı bir havayla parmağını dudağına götürerek içeri girdi, kapıyı kapadı.

"Bayan Wardle" dedi, yapmacık bir içtenlikle. "Rahatsız ettim, kusura bakmayın... yeni tanıştık... merasime vakit yok... Her şey biliniyor."

"Beyfendi!" dedi evde kalmış hala hiç beklemediği bu karşılaşmadan bir hayli afallamış ve Jingle'in aklının yerinde olup olmadığından kuşkuya düşmüş bir halde.

"Hııı!" dedi Jingle, bir sahne fısıltısıyla. "İri oğlan... hamur suratlı... yuvarlak gözler... kerata!" Burada mânâlı mânâlı başını sallayınca kızkurusu hala helecandan titredi.

* 18. yüzyılda yaşamış ünlü İngiliz romancı. (ç.n.)

Sakin görünmeye çalışarak, “Joseph’den söz ediyorsunuz galiba, beyfendi” dedi.

“Evet, hanfendi... Kahrolası Joe... hain köpek... Büyükhanıma söyledi... Büyükhanım çok kızgın... çıldırdı... köpürüyor... çardak... Tupman... öpüşüp koklaşmalar... o biçim yani... ah, hanfendi, ah?”

“Bay Jingle” dedi kızkurusu, “eğer buraya bana hakaret etmeye gelip de...”

Jingle tınmadı. “Ne münasebet... hiç de değil... hikâyeye kulak misafiri oldum da... size tehlikeyi haber vermeye... hizmetlerimi sunmak... hâdise çıkmasın için yani... Zararı yok... hakaret saydınız... odayı terk...” Ve dediğini yapacakmış gibi döndü yürüdü.

“N’apıcam ben şimdi” dedi zavallı kızkurusu, birden gözyaşlarına boğularak. “Ağabeyim çok kızacak.”

“Taabi çok kızacak” dedi Jingle. Durdu. “Feci durum.”

Evde kalmış hala yeni bir umarsızlık tufanı içerisinde, “Ah, Bay Jingle, Bay Jingle, ben ne diycem şimdi?” dedi.

“Düşünde görmüştür deyin” diye karşılık verdi Jingle, istifini bozmadı.

Evde kalmış hala azıcık rahatlar gibi oldu. Bunu fark eden Jingle fırsatı kaçırmadı.

“Taabi ya, bundan kolay ne var? Rezil oğlan... güzel kadın... şişman oğlan köteği yer... size inanırlar... mesele biter... herkes rahat.”

Bu vakitsiz yakalanışın sonuçlarından kurtulma ihtimali mi kızkurusunun içine su serpti yoksa kendisine “güzel kadın” denildiğini işitmek mi duygularını okşadı, bilemiyoruz. Belli belirsiz kızarak Jingle’a minnet dolu bir bakış fırlattı.

O kandırıkçı zât derin bir iç geçirdi, birkaç dakika gözlerini evde kalmış halanın yüzüne dikti, pek acınaklı bir haller takınıp irkildi ve hemen gözünü başka tarafa çevirdi.

“Bay Jingle, mutsuz görünüyorsunuz” dedi hatun kişi, ağlamaklı bir sesle. “Nâzik müdahalenizden dolayı duyduğum minnettarlığı belirtmek için, mümkünse giderilmesi umuduyla mutsuzluğunuzun nedenini sorabilir miyim?”

“Hah!” diye haykırdı Jingle, yine irkilerek. “Gidermek mi? Benim mutsuzluğumu gidermek... Böylesi bir lütuf karşısında duygu-

suz kalan bir adama siz sevginizi bahşetmişken... ki o adam, hattâ şu anda dahi, yeğeninizin sevgisini kazanma kastiyle... Siz ki... Fakat hayır, o benim dostumdur, onun rezaletlerini ortaya sermek bana düşmez... Bayan Wardle... elveda!” Bu hitabın sonunda, ki o güne kadar ağzından işitilenlerin en rabitalıydı, Jingle daha önce de dikkatimizi çekmiş olan bir mendil döküntüsünü gözlerine götürerek kapıya doğru yürüdü.

“Bay Jingle, durun!” dedi kızkurusu, ısrarla. “Bay Tupman hakkında bir imada buldunuz... Açıklayın ne demek istediğinizi!”

“Asla!” diye haykırdı Jingle, mesleki (yani sahnelere yakışır) bir edâyla. “Asla!” Ve daha fazla sorguya çekilmek istemediğini göstermek istiyormuş gibi halanın iskemlesinin yanına bir iskemle çekti oturdu.

“Bay Jingle” dedi hala, “sizden rica ediyorum, yalvarıyorum size, Bay Tupman’la ilgili korkunç bir sır varsa eğer, açıklayın bana!”

Jingle gözlerini halanın yüzüne dikti. “Mümkün mü” dedi, “latif yaratık... kalpsiz tamahkârlığın kurbanı... göz göre göre nasıl?” Birkaç saniye, çeşitli çelişik duygularla savaşıyor gibiydi; sonra derin ve tok bir sesle, “Tupman’ın gözü sizin paranızda” dedi.

“Sefil!” diye haykırdı kızkurusu, hiddete kapılıp hırçınlaşarak. (Jingle’in hiç şüphesi kalmadı. Kızkurusunda para vardı.)

“Üstelik” diye konuştu, “başkasını seviyor.”

“Başkasını mı?” Kızkurusu bir çığlık attı. “Kimi?”

“Kısa boylu kız... kara gözler... yeğen Emily.”

Bir sessizlik oldu.

Evde kalmış halanın bütün benliğiyle, ölesiye kıskandığı bir insan varsa bütün yeryüzünde, o yeğendi. Yüzüne ve boynuna kan hücum etti, anlatılmaz bir horgörüyle başını arkaya attı. Hiç konuşmadı. Neden sonra ince dudaklarını ısırıp kasılarak, “Olamaz” dedi. “Buna inanmıyorum.”

“Gözünüz üzerlerinde olsun” dedi Jingle.

“Olacak” dedi hala.

“Tupman’ın bakışlarını izleyin.”

“İzleyeceğim.”

“Fısıltılarını da.”

“Onları da.”

“Sofrada onun yanında oturacak.”

“Otursun.”

“Ona iltifatlar yağdıracak.”

“Yağdırsın.”

“Etrafında pervane olacak.”

“Olsun.”

“Ve sizi görmezlikten gelecek.”

“Beni görmezlikten mi gelecek?” diye haykırdı evde kalmış hala. “O mu beni görmezlikten gelecek?” Öfkeden ve hayal kırıklığından tir tir titredi.

“Kendi gözünüzle göreceksiniz?” dedi Jingle.

“Kendi gözümle göreceğim.”

“Kim olduğunuzu ona göstereceksiniz?”

“Göstereceğim.”

“Bir daha ona yüz vermeyeceksiniz?”

“Asla!”

“Onun yerine bir başkasıyla birlikte olacaksınız?”

“Evet.”

“Olacaksınız, değil mi?”

Jingle hemen orada diz çöktü ve bir beş dakika dizlerinin üstünde kaldıktan sonra, Bay Tupman’ın sahtekârlığı açığa çıkarılıp kanıtlanması şartıyla, evde kalmış halanın kabul görmüş sevgilisi olarak ayağa kalktı.

Kanıtlanma yükümlülüğü Alfred Jingle’in üzerindeydi. Alfred Jingle delillerini hemen o gün öğlen yemeğinde ortaya serdi. Kızkurusu hala gözlerine inanmadı. Tracy Tupman, Emily’nin yanına kurulmuş, Snodgrass’a nispet, göz süzüyor, fısıfısı konuşuyor, gülmüyordu. Bir akşam öncesi gönlünün sultanı olana ağzını açıp tek kelime söylemiyor, göz ucuyla olsun bakmıyordu.

Wardle, “Allah belasını versin o veledin!” dedi kendi kendine. Olanları annesinden işitmişti. “Kahrolasıca! Sahiden uykudaymış demek. Hepsi hayalden ibaret.”

“Hain!” diye düşünüyordu kızkurusu hala. “Sevgili Bay Jingle bana yalan söylememiş. Öğg! Sefilden nasıl da nefret ediyorum!”

Aşağıdaki konuşma, Tracy Tupman'ın hal ve tavrındaki bu ilk bakışta akıl almaz değişikliği okuyucularımıza açıklayabilir belki.

Vakit, akşamdı. Sahne, bahçe. Kenar patikalardan birinde iki kişi yürüyor: Biri oldukça kısa boylu, tombul; öbürü hayli uzun boylu ve zayıf: Bay Tupman ile Jingle. Tombul olanı söze başladı:

“Nasıl, iyi miydim?”

“Nefis... harika... Ben kendim daha iyi rol yapamazdım... Yarın aynı rolü tekrarlamalısınız... her akşam... ben yeter diyene kadar.”

“Rachael öyle olsun istiyor mu hâlâ?”

“Taabi... hiç hoşlandığı bir şey değil... ama gerekli... şüpheyi üzerinden çekmek... Abisinden korkuyor... Başka çaresi yok diyor... sadece birkaç gün daha... ihtiyarlar hele bi uyutulsun... mutluluğunuz taçlanacak.”

“Bir haber ilettiler mi?”

“Sevgiler... en candan sevgi... saygı... asla çözülmeyecek gönül bağı... Senin adına bir şey söyliyeyim mi?”

“Aziz dostum” dedi, her şeyden habersiz Tupman, “dostu”nun eline sımsıkı sarılarak, “en derin aşkıma ilet ona... bu yalanı sürdürmekte ne kadar zorlandığımı söyle... nâzik bir şeyler söyle. Ama bu sabah senin aracılığınla bana ilettiler fikri ne kadar yerinde bulduğumu da ekle. Söyle ona, dirayetini alkışlıyorum, basiretine hayranım.”

“Söylerim. Başka?”

“Hepsi bu kadar. Sadece, ona benimsin diyebileceğim, kimse-den bir şeyler gizlememize gerek kalmayacak günü nasıl dört gözle beklediğimi ekle.”

“Elbette, elbette. Başka?”

“Ah, dostum!” dedi biçare Tupman, tekrar arkadaşının eline sarıldı. “Çıkar gözetmeyen iyiliğin için sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Benim yoluma çıkabileceğin düşüncesiyle eğer ki bir an için olsun sana haksızlık ettiysem bağışla beni. Aziz dostum, sana olan şükran borcumu hiç ödeyebilir miyim acaba?”

“Sözünü dahi etme” dedi Jingle. Sonra birden aklına bir şey gelmiş gibi durakladı. “Ha, sahi...” dedi, “bi on kâğıt veremez miydin? Çok önemli bir mesele... üç günde öderim.”

“Verebilirim, sanıyorum” dedi. Tupman, olanca cömertliğiyle. “Üç gün demiştin, değil mi?”

“Yalnız üç gün... O zaman her şey düzeliyor... Hiçbir sorun kalmayacak.”

Tupman arkadaşının eline paraları saydı; o da eve doğru yürürlerken teker teker her birini cebine yerleştirdi.

“Dikkatli ol” dedi Jingle, “hiç bakmak yok.”

“Yan gözle bile yok” dedi Tupman.

“Tek kelime olsun konuşmak yok.”

“Yok.”

“Gözün yalnız yeğeni görecek... Halaya basbayağı kaba davranılacak... İhtiyarları kandırmanın tek yolu.”

“İcabına bakarım” dedi Tupman, sesini yükselterek.

“Ben de bakarım icabına” dedi Jingle, içinden. Birlikte eve girdiler.

Öğlenki sahne o akşam ve onu izleyen üç gün art arda, öğlen ve akşam tekrarlandı. Dördüncü gün ev sahibi çok sevinçliydi, çünkü Tupman’a yönelik suçlamanın hiçbir dayanağı olmadığına kani olmuştu. Tupman çok sevinçliydi, çünkü Jingle aşkı vaziyetinin doruğa varmak üzere olduğunu ona bildirmişti. Mister Pickwick de öyleydi. Çünkü onun öyle olmadığı haller hayatta çok enderdi. Snodgrass ise hiç öyle değildi; çünkü Tupman’ı kıskanıyordu. Yaşlı hanımefendi sevinçliydi, çünkü vistte kazanıyordu. Jingle ile Bayan Wardle da öyleydiler; çünkü öyle olmalarının bu macera dolu hikâyede ayrı bir faslın açılmasına hak verdirecek kadar önemli nedenleri vardı.

FASIL 9

Bir keşif, bir kovalamaca

Sofra kurulmuş, iskemleler masanın çevresine dizilmişti. Şişeler, sürahiler, bardaklar servis masasında hep yerlerini almıştı. Her şey, bütün yirmi dört saat içinde en şenlikli faslın yaklaştığını gösteriyordu.

“Rachael nerede?” dedi Wardle.

“Evet, Jingle da?” diye ekledi Mister Pickwick.

“Öyle ya” dedi ev sahibi, “nedense şimdiye kadar yokluğunun farkına varmadım. En az iki saattir sesini işitmedim, yahu... Emily, canım, çal şu çingırağı.”

Çingırarak çalındı. Şişman oğlan göründü.

“Bayan Rachael nerede?” Joe bilemeyecekti.

“Bay Jingle nerede o halde?” Bilmiyordu.

Herkes şaşırıldı. Vakit ilerlemişti: On bir buçuk. Tupman bıyık altından güldü. Kim bilir şimdi nerede gezinip ondan söz ediyorlardı. Ha! Hah! Harika fikir... çok eğlenceli.

Kısa bir sessizlikten sonra, “Neyse, zararı yok” dedi Wardle. “Herhalde birazdan görünürler. Kimse için yemek saatini geçirmem ben.”

“Mükemmel bir usul” dedi Mister Pickwick. “Çok doğru.”

“Buyrun oturun” dedi ev sahibi.

“Tabii” dedi Mister Pickwick. Oturdular sofraya.

Sofrada iri bir parça haşlanmış sığır budu vardı. Mister Pickwick’e bundan bolca bir pay düştü. Tam çatalını kaldırmış, ağzına bir parça atmak için dudaklarını aralamak üzereydi ki, mut-

faktan birtakım sesler işitildi. Mister Pickwick duraladı, çatalını indirdi. Wardle da duraladı ve ne yaptığını bilmeden elini servis bıçağından çekti: Bıçak söğüşe saplı kaldı. Wardle, Mister Pickwick'e baktı, Mister Pickwick ona baktı.

Pat pat ayak sesleri duyuldu koridorda, sonra birden salonun kapısı ardına kadar açıldı ve Mister Pickwick eve ilk geldiğinde botlarını temizlemiş olan uşak içeri daldı. Şişman oğlan ile hizmetkârlar hep onun ardından içeri doluştular.

“Ne demek oluyor bu böyle?” diye bağırdı ev sahibi.

“Mutfak bacası tutuşmuş olmasın, Emma?” dedi Büyükhanım.

İki küçük hanım birden, “Ne diyorsun, babaanne, olamaz!” diye haykırdılar.

“Ne var?” diye kükredi evin efendisi.

Adam derin bir soluk aldı, sonra cılız bir sesle, “Gittiler, efem... savuştular, beyim!” deyiverdi. (Tam o anda Tupman'ın çatalıyla bıçağını masanın üzerine koyduğu ve renginin uçtuğu görüldü.)

“Kim gitti?” diye bir hışım sordu Wardle.

“Bay Jingle'la Miss Rachael... Muggleton'da Mavi Aslan'dan postayla gittiler. Ben ordaydım ama durduramadım onları, vardım geldim ki size haber veriyim.”

“Masrafı benden çıktı!” dedi Tupman, kendinden geçmiş bir halde ayağa fırlayarak. “On liramı aldı benim!.. Durdurun onu!.. Dolandırdı beni!.. Katlanamam buna!.. Pickwick, adalet istiyorum!.. Asla, asla razı olamam!” Buna benzer daha bir alay tutarsız, karışık nidalarla zavallı adam odanın içinde deliler gibi dört dönmeye başladı.

Arkadaşının acayip hallerini dehşetle ve hayretler içinde seyreden Mister Pickwick, “Aman yarabbi, çıldırdı!” diye haykırdı. “Ne yapacağız şimdi?”

Cümlelerin sadece son kelimelerini dikkate alan yaşlı ev sahibi, “Ne mi yapacağız?” dedi. “Atı iki tekerlekliye koşun! Arslan'da bir postaya atlayıp derhal peşine düşeceğim. Nerde o hain?” diye haykırdı, adam emri yerine getirmeye koşarken. “Nerde o Joe?”

Bir ses karşılık verdi: “Burdayım... ama hain değilim.”

Şişman oğlanın sesiydi.

Wardle, “Bırakın beni, Pickwick! Gösteririm ben şimdi ona!” diye haykırarak zavallı delikanlının üzerine çullandı. “Kız kardeşimle arkadaşınız Tupman hakkında uyduruk bir hikâye anlatıp beni yanıltmak için o namussuz Jingle’den rüşvet aldı!” (Burda Tupman bir iskemleye çöktü.) “Bırakın onu bana!”

“Bırakmayın!” diye kadınlar hep bir ağızdan feryadı bastılar. Onların çığlıkları arasında şişman oğlanın ağlamaklı sesi pek açık seçik duyuluyordu.

“Tutmayın beni!” diye ihtiyar avazı çıktığı kadar bağıırıyordu. “Bay Winkle, çekin elinizi üzerimden... Mister Pickwick, bırakın beni!”

Şişman oğlan orada toplanmış olan bütün kadınlar tarafından yüzü gözü tırmalanıp itile kakıla odadan çıkarılırken, kollarını müşekkel ev sahibinin yayvan beline sımsıkı dolayıp hırsını dizginlemeye çalışan Mister Pickwick’in –sarf ettiği gayretten de oldukça kızarmış– yüzündeki sakin ve hakim ifade o telaş ve curcuna içinde doğrusu görülmeye değerdı. O kollarını daha yeni gevşetmişti ki uşak içeri girerek arabanın hazır olduğunu bildirdi.

Kadınlar, “Yalnız gitmesin sakın! Elinden bir cinayet çıkacak!” diye bağıışıtlar.

“Ben de gidiyorum, onunla” dedi Mister Pickwick.

Ev sahibi Mister Pickwick’in elini sıkarak, “Siz çok iyi bir insansınız, Pickwick” dedi. “Emma, Mister Pickwick’e boynuna sarması için bir atkı ver... çabuk ol... Kızlar, babaannenizle meşgul olun, bayıldı... Haydi bakalım, hazır mısınız?”

Ağzı ve çenesi geniş bir atkıyla alelacele sarılıp sarmalanan, şapkası başına geçirilip paltosu koluna konulan Mister Pickwick hazır olduğunu bildirdi.

Arabaya atladılar. “Koyver başını gitsin, Tom” diye bağıırdı ev sahibi. Dar yollarda teker oyuklarına bata çıka, iki yanda çitlere çarpa takıla, sanki her an bin parçaya ayrılacaklarmışçasına doludizgin sürüp gittiler.

Mavi Arslan’ın kapısına vardıklarında, “Bizden ne kadar ilerledeler?” diye Wardle bağııarak sordu. Vaktin geç olmasına rağmen kapının önünde küçük bir kalabalık toplanmıştı.

“Üç çeyrek saatten fazla değil” diye cevap verdi oradakiler, hep birden.

“Dört atlı bir posta, çabuk! Hemen hazır edin! İki tekerliyi sonra içeri alırsınız.”

“Haydi, çocuklar!” diye bağırdı hancı. “Posta dışarıya... elinizi çabuk tutun... Davranın, hadi!”

Seyislerle yamaklar koşup gittiler. Ordan oraya seğirten adamların ellerinde fenerler ışıldıyor, avlunun kaba taşları üzerinde toynak takırtısına arabalıktan çıkarılan posta arabasının tekerlek gü-rültüsü karışıyordu. Bir telaştır, şamatadır gidiyordu.

“Bu araba bu gece hazır olacak mı, olmayacak mı şimdi?” diye bağırdı Wardle.

“Avluda, efendim, şimdi geliyor” dedi seyis.

Araba geldi. Atlar koşuldu. Yamaklar arabanın üstüne fırladılar... Yolcular bindi.

“Haberiniz olsun... yedi millik menzil yarım saatten az zamanda alınacak!” diye haykırdı Wardle.

“Haydi selamete!”

Yamaklar atları kamçıyla, mahmuzla dellendirirken garsonların bağırmaları, seyislerin alkışları arasında araba paldır küldür yola koyuldu.

“Hoş bir durum” diye düşündü Mister Pickwick, kendi kendine, bir anlık düşünme fırsatı bulunca, “Pickwick Kulübü Genel Başkanı için hoş bir durum doğrusu. Rutubetli araba... yabancı atlar... saatte on beş mil sür’at... ve gecenin saat on ikisi.”

İlk üç dört mil boyunca tek kelime konuşmadılar; yanındakine bir şey söyleyemeyecek kadar kendi düşüncelerine dalmış gitmişti ikisi de. Ama o kadar yol geçildikten sonra, atlar da iyiden iyiye ısınıp işi gerçekten ciddiye almaya başlayınca, Mister Pickwick hızlı gidişten öylesine coştı ki, daha fazla sessiz kalamadı.

“Bana kalırsa onları mutlaka yakalayacağız” dedi.

“Dilerim öyle olsun” diye karşılık verdi yol arkadaşı.

Mister Pickwick gökte parıldayan aya baktı.

“Güzel bir gece.”

“Daha fena ya” dedi Wardle. “Arayı açmak için ay ışığından yararlanacaklar, bize fırsat kalmayacak. Bir saate kalmaz ay batar.”

“Karanlıkta bu hızla yol almak pek de hoş olmaz, değil mi?” dedi Mister Pickwick.

“Olmaz, herhalde” diye soğuk bir karşılık verdi dostu.

Bu denli teklifsizce içine atıldığı maceranın sakıncaları ve tehlikeleri üzerinde düşündükçe Mister Pickwick’in geçici helecanı az da olsa yatışmaya başlamıştı. Önde giden beygirin sırtındaki yamağın bağırmasıyla kendine geldi.

“Yo... yo... yo... yoi!” diye bağırdı birinci yamak.

“Yo... yo... yo... yoi!” dedi ikincisi.

“Yo... yo... yo... yoi!” diye onlarla birlikte haykırdı ihtiyar Wardle da var gücüyle. Başı ve gövdesinin yarısı araba penceresinden dışarı sarkıyordu.

Mister Pickwick de ne demeye geldiğini, ya da neye yarayacağını bilir bilmez onlara katıldı. “Yo... yo... yo... yoi!” diye bağırdı. Dördünün hep bir arada yo-yo-yoi’lemeleri arasında araba durdu.

“Ne oldu?” diye sordu Mister Pickwick.

“Bir geçide geldik” dedi ihtiyar Wardle. “Şimdi kaçaklar hakkında bir şeyler öğreniriz.”

Aralıksız kapı vurmalar ve bağırışmalarla geçen beş dakika sonunda geçit başındaki tahsildar kulübesinden sırtında gömlek, aytağında pantolonla yaşlı bir adam çıktı, geldi geçit kapısını açtı.

“Burdan bir posta arabası geçeli ne kadar oldu?” diye sordu Bay Wardle.

“Ne kadar mı oldu?”

“He ya!”

“Ne diyim, tam bilemiycem. Ne çok önceydi, ne de az önce. İki ortası bi şey herhalde.”

“Hiç posta arabası geçti mi?”

“Geçti ya, geçmez mi?”

“Ne kadar oldu geçeli, dostum?” diye Mister Pickwick araya girdi. “Bir saat mi?”

“Eh, olmuştur o kadar” dedi adam.

“Yoksa iki saat mi?” Teker yanındaki beygirin üstünden bir yamak sordu.

“Eh, öyleymişse de şaşmam” dedi yaşlı adam, kararsızca.

Birden hırçınlaşan Wardle, “Haydi sürün, çocuklar!” diye bağırdı. “Daha fazla vakit kaybetmeyin bu sersem morukla.”

Yolun ortasında, yarı açık geçit kapısının başında durmuş, aradaki mesafe büyüdükçe giderek küçülen arabanın ardından bakan ihtiyar, “Sersemmiş!” diye sıırttı. “Yoo... o kadar da di’il... Burda boşuna on dakika geçirdin, üstelik bildiğinden fazlasını öğrenemedin bastın gittin. Bütün yol boyunca herkes aldığı altını bunun yarısı kadar hak etse sen o arabaya yetişmeden yaz geçer be, bodur moruk!” Sonra yeniden uzun uzun sıırtarak geçit kapısını kapadı, evine girdi, kapıyı ardından sürmeledi.

Bu arada posta arabası hiç hız kesmeden menzil bitimine doğru yol alıyordu. Ay, Wardle’in öngördüğü üzere, hızla alçalmaktaydı. Bir süredir ağırdan ağırdan göğü kaplamakta olan yoğun bulut kümeleri şimdi tepede tek bir kara yığın olmuşlardı. Arada sırada arabanın camlarına çarpan iri yağmur taneleri yolculara fırtınalı bir gecenin yaklaşmakta olduğunu haber verir gibiydi. Tam karşıdan esen rüzgâr da daracık yola ikide bir kudurmuşçasına çarpıp yol kenarındaki ağaçların arasından kasvetli bir uğultuyla savrulup gidiyordu. Mister Pickwick paltosuna daha bir sıkıca sarındı, arabanın köşesine daha bir büzüldü ve derin bir uykuya daldı. Uykusundan ancak arabanın durması, seyis çingırağının çangırtısı ve “Hemen beygirler koşulsun!” diye bağırان bir sesle uyandı.

Gelgelelim, burada da bir gecikme oldu. Yamaklar nasıl olduysa kütük gibi uyuyakalmışlardı; onları uyandırmak adam başı beş dakika aldı. Seyis ahırın anahtarını nereye koyduğunu bir türlü hatırlayamadı; anahtar bulduktan sonra da, gözlerinden uyku akan iki seyis yardımcısı atların koşumlarını şaşırdılar, bütün koşumlar çözülüp yeni baştan bağlandı. Mister Pickwick’e kalsa, üst üste binen bütün bu engeller karşısında hemen takipten vazgeçerdi ama, Wardle yılmak nedir bilmiyordu. Önüne geleni iteleyip kakalayarak, orada bir kayışı sıkılayıp burada bir halkayı iliştiyerek öyle bir şevk ve hevesle işe girişti ki, posta arabası onca zorluk içinde beklenebilecekten çok daha kısa bir zamanda yola çıkmaya hazır hâle geldi.

Yollarına devam ettiler. Doğrusu durumları hiç de iç açıcı değildi. Menzil on beş mil, gece zifiri karanlık, rüzgâr sertti; bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Art arda bastıran bunca aksiliğin üstesinden gelebilmenin mümkünü yoktu: Saat çoktan bire

yaklaşmıştı; menzil sonuna da aşağı yukarı iki saat sonra ulaştılar. Fakat orada karşılaştıkları bir şey onlara yeniden umut verdi, tavşayan şevklerini yeniledi.

Wardle kendi arabasından atlayarak avluda duran, çamura bulanmış bir başkasını gösterip “Bu araba buraya ne zaman geldi?” diye haykırdı.

“Daha bir çeyrek saat olmadı, efendim” dedi soruya muhatap olan seyis.

“Bir hanım ve bir bey mi?” diye sordu Wardle, sabırsızlıktan soluğu kesilerekten.

“Evet, efendim.”

“Uzun boylu bir bey... Takım elbiseli... Uzun bacaklı... Zayıf?”

“Evet, efendim.”

“Yaşlıca bir hanım... ince yüzlü... Sıska sayılır... ha?”

“Evet, efendim.”

“Kalıbımı basarım ki onlar, Pickwick!” diye haykırdı yaşlı beyzade.

“Daha önce gelmeleri gerekiyordu ama yolda koşum kayışlarından biri kopmuş da...” dedi seyis.

“Onlar işte, onlar!” dedi Wardle. “Derhal bir dörtlü posta hazırlansın! İleriki menzile varmadan yakalarız onları... Hepinize birer altın var, çocuklar... Hadi, göreyim sizi... Elinizi çabuk tutun... Hadi, aslanlarım!”

Bu kabil üstelemelerle, heyecan ve telaş içerisinde avlunun bir ucundan öbür ucuna gidip gelmeye başladı. Heyecanı, giderek Mister Pickwick’e sirayet etti; o da, yola devam için girişilen hazırlıkların ilerlemesine yardım ettiği zannıyla, en akla hayale gelmedik biçimlerde koşumlara takılıp atlar ve araba tekerleriyle boğuşmaktan bir hal oldu.

İhtiyar Wardle arabaya tırmanıp basamakları yukarı çekti, kapyı arkasından küt diye kapatarak, “Atlayın içeri... Haydi, atlayın!” diye haykırdı. “Acele edin!” Mister Pickwick neye uğradığını anlamadan ihtiyarın çekiştirisi, seyisin de geriden iteklemesiyle öbür kapıdan içeri boca edildiğinin farkına vardı. Tekrar yola koyuldular.

“Eh işte şimdi biraz hareket ediyoruz” dedi yaşlı beyzade sevinçle. Mister Pickwick’in kâh arabanın sert tahtalarıyla, kâh yol arkadaşının gövdesiyle sürekli çarpışmaktan yeteri kadar anlayabildiğine göre, gerçekten öyleydiler.

Bir ara, “Sıkı tutunun!” dedi Wardle, tam Mister Pickwick onun bol hacimli yeleğine doğru balıklama bir dalışa geçtiği sırada.

“Ömrümde böyle sarsılmamıştım” dedi Mister Pickwick.

“Aldırmayın, geçer birazdan” dedi yol arkadaşı. “Siz sıkı tutunun ama.”

Mister Pickwick kendi köşesine yapabildiği kadar bir iyice yerleşti; araba hızını büsbütün artırarak uçar gibi yola devam etti.

Böylece üç mil kadar gitmişlerdi ki, iki üç dakikadır pencereden bakmakta olan Wardle birden başını içeri çekti, yüzünden çamurlu sular aka aka, heyecandan tıkanırcasına, “Ordalar!” diye haykırdı.

Mister Pickwick pencereden başını çıkarıp baktı. Evet, az önlerinde doludizgin giden bir posta arabası vardı.

Yaşlı beyzade, "Sürün hadi, sürün!" diye canhıraş bir çığlık kopardı. "Her birinize ikişer altın var, çocuklar... Arayı açtırmayın... Devam, devam!"

Öndeki arabanın atları alabildiğine hızlandı, Wardle'ın arabasınıninkiler de onların ardından yıldırım gibi seyirtti.

"Başını görüyorum" diye haykırdı huysuz ihtiyar, "başını görüyorum, Allah belamı versin ki!"

"Ben de, ben de!" dedi Mister Pickwick. "Orda işte, ta kendisi!"

Mister Pickwick yanılmamıştı. Jingle'in tekerlerden sıçrayan çamura batmış yüzü arabasının penceresinde açıkça seçilebiliyordu. Sürücülere doğru şiddetle savurduğu kolunun hareketi de onları daha çok gayrete teşvik ettiğini gösteriyordu.

Heyecan son haddine varmıştı. Tarlalar, ağaçlar, çitler yanlarından bir kasırğa hızıyla geçip gidiyordu. Öndeki arabanın neredeyse yanına kadar sokuldular. Tekerleklerin gürültüsü üzerinden Jingle'in sürücüleri kızıştıran sesini açık seçik işitiyorlardı. Wardle'ın gazaptan, heyecandan ağzı köpürmüştü. Kükreyen sesiyle habire sövüp sayıyor, yumruğunu sıkıp öfkesini azdıran hedefe doğru mânâlı mânâlı sallıyordu. Jingle bütün bunları sadece aşağılayıcı bir gülümsemeyle karşıladı; sırtlarına indirilen kamçılarının böğürlerine basılan mahmuzların artan zoruyla atlar daha da hızlanıp takipçileri geride bırakınca, Wardle'ın tehditlerine bir zafer nidasıyla tepki gösterdi.

Mister Pickwick tam başını içeri çekmiş, Wardle da bağırıp çağırmaktan bitap düşerek öyle yapmıştı ki, korkunç bir sarsıntı onları arabanın ön tarafına doğru fırlattı. Ani bir çarpışma... Bir çatırtı... Tekerlerden biri yerinden çıkıp yuvarlandı, araba yana devrildi.

O şaşkınlık ve karışıklık içerisinde, birkaç saniye, hayvanların tepe üstü tekerlenmelerinden, camların kırılmasından başka bir şey seçilemedi. Bunun hemen ardından Mister Pickwick arabanın yıkıntısı içinden şiddetle çekilip çıkartıldığını fark etti; ayaklarını yere bastığı, başını paltosunun –gözlüğünün yararını hiçe indiren– eteklerinden sıyrıp kurtardığı anda olayın bütün fecaati gözlerinin önüne serildi.

Wardle, şapkası başından uçmuş, elbisesi birçok yerinden yırtılmış, yanında duruyordu. Arabanın parçaları ayaklarının dibinde darmadağındı. Koşum kayışlarını kesmeyi başaran yamaklar, yüz göz çamur içinde ve habire araba sürmekten sersemlemiş bir halde, atların başına dikilmişlerdi. Öbür araba kazayı iştirip otuz metre kadar ilerde durmuştu. Sürücüler eyerlerinin üstünde sırtıtmaktan kasılmış çehrelerle hasım takımı süzüyorlar, arabanın penceresinden harabeyi seyreden Jingle'in memnuniyeti yüzünden okunuyordu. Gün ağarmadaydı ve sabahın kurşuni aydınlığında her şey gayet rahat görülebiliyordu.

"Günaydın, günaydın!" diye bağırdı hayâsız Jingle. "Kimseye bir şey olmadı ya? Yaşlı beyler... Hafif de sayılmazlar... Tehlikeli iş... çok."

"Sen bir namussuzsun!" diye kükredi Wardle.

"Hah! Hah!" dedi Jingle. Sonra kurnaz kurnaz göz kırpıp başparmağıyla arabanın içini işaret etti. "Burda işte... çok iyi... selam ediyor... Hiç zahmete girmesinler diyor... Tuppi'ye sevgiler... Arkaya buyurmaz mıydınız? Haydi sürün, çocuklar!"

Sürücüler toparlandılar, Jingle pencereden alayına bir beyaz mendil sallarken araba hareket etti.

Bütün bu serüven boyunca hiçbir şey, hattâ arabanın devrilmesi bile Mister Pickwick'in âsabının sakin ve dengeli akışına halle getirmemişti. Ne ki sadık müridinden önce borç para alıp sonra adını "Tuppi"ye çevirmeye kadar varan alçaklığa daha fazla katlanamazdı. Derin bir soluk aldı, gözlük camlarının taa diplerine kadar kızararak, ağır ağır ve vurguyla, "Eğer bu adamla bir daha karşılaşsam" dedi, "ben..."

Wardle onun sözünü kesti. "Evet, evet" dedi, "orası öyle de, biz burda durmuş çene çalarken onlar kâğıtları askıya çıkarıp Londra'da evlenecekler."

Mister Pickwick sustu; kinini içine attı.

"Önümüzdeki menzile daha ne kadar var?" diye Wardle yamaklardan birine sordu.

"Altı mil, değil mi, Tom?"

"Az biraz yukarsıdır."

"Altı milin az biraz yukarsı, efendim."

“Başka çare yok, yürüyeceğiz, Pickwick” dedi Wardle.

“Çaresiz yürüyeceğiz” diye karşılık verdi, o sahiden yüce insan.

Böylece, yamaklardan birini yeni bir araba ve beygir takımını alıp getirsin diye atlardan biriyle ileri yollayıp öbürünü parçalanan arabaya göz kulak olmak üzere geride bırakan Mister Pickwick’le Bay Wardle, kısa bir aradan sonra yeniden boşanmaya başlayan tufandan olabildiğince korunmak için atkılarını boyunlarına dolayıp şapkalarını sımsıkı başlarına geçirerek çevik adımlarla yola koyuldular.

FASIL 10

*Jingle'in dürüstlüğü hakkında bütün şüphelerin
(eğer var idiyse) nasıl dağıldığına dairdir*

Londra'da vaktiyle, posta arabalarının bugünkünden daha resmiyet ve tantanayla yolculuk ettiği günlerde, ünlü faytonlara karargâh işlevi gören, ama şimdi artık taşraya çıkan yük arabalarının barındığı ve kiralandığı yerler olmaktan öte bir işe yaramayacak kadar çaptan düşmüş birçok eski han vardır. Okuyucu, Londra'nın imar görmüş caddelerinde azametli cepheleriyle boy gösteren "Altın Haç"lar, "Boğa ve Ağız"lar arasında bu eski hanlardan birini boşuna arar. Eğer illa onlardan birisiyle karşılaşmak istiyorsa, adımlarını şehrin daha izbe köşelerine yöneltmelidir. Oralarda, elden ayakta ırak kuytularda bunlardan birçoğunun, çevrelerini saran çağdaş yenilikler ortasında asık yüzlü bir inatla hâlâ ayakta durduğunu görecektir.

Özellikle Borough'da, dış görünüşlerini aynen koruyan, resmi imar furyasından olduğu kadar özel spekülasyon tasallutundan da kurtulmuş yarım düzine kadar eski han kalmıştır. Eğer günün birinde bir hortlak hikâyesi uydurmaya zorlanmak gibi acınaklı bir duruma düşebileceğimizi ve dünyanın eski Londra Köprüsü ile onun Surrey yakası civarına dair sayısı belirsiz onca doğru söylemeyi tüketecek kadar uzun süre ayakta kalacağını varsayarsak yüzlerce hortlak hikâyesine yeter malzeme sağlayacak geniş ve köhneleşmiş tahtaboşları, koridorları ve merdivenleriyle koskocaman, derbeder, bir ayağı çukurda, gariban yerlerdir buraları.

Geçen fasılda anlatılan olayların ardı sabahı, erken saatte, bu hanlardan birinin –hem de ünlüler ünlüsü Beyaz Karaca hanının– avlusunda bir adam, elinde bir fırça, bir çift potini çamurlarından arındırmakla meşguldü. Sırtında siyah patiska kolluklu, mavi cam düğmeli, geniş çizgili bir yelek, ayağında koyu kurşuni kilot pantolon ve tozluklar vardı. Boynuna pek gevşek ve özentisizce kıpkızıl bir atkı atılmış, başının bir yanına eski püskü bir beyaz şapka iliştirilmişti. Önünde, biri temizlenmiş, diğeri kirli iki sıra potin duruyordu; temizlenmişler sırasına her bir potin eklediğinde işini yarıda kesip büyük bir memnunlukla eserini seyrediyordu.

Avluda, büyük bir posta hanını genellikle belirleyen telaştan, koşuşturmadan eser yoktu. Avlunun bütün bir yanını kaplayan yüksek tavanlı bir sundurmada, her biri bol hacimli tentesinin altında orta boy bir evin ikinci kat penceresi yüksekliğinde tepeleme mal yüklü üç ya da dört yük arabası duruyordu. O sabah yola çıkacak olduğu anlaşılan bir başka araba açıkta bir yere alınmıştı. Karmakarışık alanın iki yanını yatak odalarının açıldığı kağşamış parmaklıklı iki kat tahtaboş çevreliyordu; içki ve yemek salonuna giden kapının üstünde, yağışlı havaya karşı eğimli bir küçük saçakla korunan iki sıra haberleşme zili asılıydı. Orada burada ufak sundurmalara, çatı altlarına birkaç hafif tenezzüh arabası çekilmişti. Zaman zaman avlunun taa bir ucundan işitilen bir at eşinmesi ya da zincir şakırtısı konuyla her nasılsa ilgilenen herkeşe ahırın o yönde olduğunu haber vermekteydi. Saman yığınları üzerine saçılı ağır paketler, yün balyaları ve sair eşyanın tepesinde iş tulumu giysili birkaç oğlan çocuğunun uyumakta olduğunu da bütün bunlara eklersek, Borough semti Ana Cadde'sinde, Beyaz Karaca Hanı avlusunun o sabahki genel görünüşünü yettiği kadarıyla anlatmış oluruz.

Zillerden birinin sertçe çalınmasını üst tahtaboşta akça pakça bir hizmetçinin görünmesi izledi. Hizmetçi kız kapılardan birini vurarak içerden istenilene kulak verdikten sonra parmaklıklardan sarkıp aşağıya seslendi:

“Sam!”

“Ne var?” diye cevap verdi beyaz şapkalı adam.

“Yirmi iki numara potinlerini istiyor.”

“Yirmi iki num'raya sor bakalım, şimdi mi istermiş potinleri, yoksa potinler ona gelene kadar bekler miymiş?”

“Hadi, hadi, salaklık etme şimdi, Sam” dedi kız, onun gönlünü yaparcasına, “beyfendi potinlerini derhal istiyor.”

“Sen de bu işe öyle bi sardın ki yani!” dedi ayakkabı temizleyicisi. “Şu potinlere bak bi kere... on bir çift. Bir de tek pabuç var, altı num'radaki tahta bacaklının. On bir potin sekiz buçukta, tek pabuç dokuzda hazırolcak, yirmi iki de kim oluyormuş hepsini geriye atcak? Yok öyle şey, herkes sırasıyan... Jack Ketch'in dediği gibi, adamları bağlarken... sizi beklettiğim için özür dilerim, şimdi hizmetinize koşuyorum, efem!”

Böyle diyerek, beyaz şapkalı kişi artan bir gayretle çizmelerden birini fırçalamaya koyuldu.

Yine bir zil çaldı o sırada, şiddetle. Karşı tahtaboşta Beyaz Karaca'nın pürtelaş yaşlı sahibesi göründü.

“Sam!” diye bağırdı han sahibesi. “Nerde o aylak, tembel... hah, Sam... orda mısın, niçin cevap vermiyorsun?”

“Siz lafınızı bitirmeden cevap vermek kibar olmazdı da ondan” diye homurdandı Sam.

“Buraya bak! Şu pabuçları hemen on yedi numara için temizleyip birinci katta beş numaralı hususi oturma odasına götüreceksin.”

Han sahibesi avluya bir çift kadın pabucu fırlatıp telaşlar içerisinde çekti gitti.

Sam pabuçları yerden aldı, cebinden çıkardığı bir tebeşir parçasıyla her birinin gideceği yeri tabanlarında işaretleyerek, “Beş num'ra, kadın pabuçları ve hussi oturma odası!” dedi. “Yük arabasında gelenlerden değil bu, bana sorarsan.”

“Bu sabah erkenden bir beyle birlikte geldiler, kiralık arabayla” dedi hâlâ tahtaboşun parmaklığı üzerinden sarkmakta olan hizmetçi kız. “Potinlerini isteyen de o bey. Sen onları hazır et, gerisine karışma, işte o kadar!”

“Bunu niçin daha önce söylemedin ki?” dedi Sam, kızıp köpürerek. Söz konusu potinleri önündeki yığının içinden seçti çıkardı. “Ben de sandımdı ki herif bildiğimiz üç kuruşluklardan. Hussi oda, ha? Bi de han'fendi! Sahiden mu'teremse, günde bir papel eder. Koşturduğumuz işler de cabası.”

Bu ilham verici düşünceyle gayrete gelen Bay Samuel öyle bir sevk ve hevesle fırça sallamaya başladı ki, aradan birkaç dakika geçmeden potinlerle pabuçlar sevimli Bay Warren'i^{*} hasetten çatlatacak bir parıltıyla (zira Beyaz Karaca'da kullanılan Day ve Martin cilasıydı) beş numaranın kapısına ulaşmıştı.

"Gel" dedi içerden bir erkek sesi, Sam kapıyı vurunca.

Sam en saygılı tavrını takınarak öne eğildi, içeri girdi. Bir hanımla bir bey kahvaltı sofrasında oturuyordu. Sam bir koşu beyin potinlerini ayağının bir sağına, bir soluna, hanımın pabuçlarını da onun ayağının sağına, soluna yerleştirdi ve kapıya doğru geriledi.

"Boyacı" dedi bey.

"Buyrun, beyim" dedi Sam, kapıyı kapatıp elini tokmaktan çekmeksizin.

"Şeyi biliyor musun sen... hani ne derler... şeyi... Noter Odası."

"Evet, beyim."

"Nerdedir?"

"Aziz Paul Kil'sesi avlusunda, efem. Arabaların yanaştığı taraftaki alçak kemer. Bir köşede kitapçı, ötekinde otel vardır. Ortada iki kapıcı, ruhsat simsarıdır ikisi de."

"Ruhsat simsarı mı?" dedi bey.

"Ruhsat simsarları" diye karşılık verdi Sam. "Beyaz önlüklü iki herif... Siz içeri girince eller doğru şapkaya gider... 'Ruhsat, beyim, ruhsat?' O türden adamlar, beyim. Patronları da öyledir... Cinayet Makemesi murakıpları hiç şaşmaz."

"Ne iş görür ki bunlar?"

"İş mi? Dolandırıcılık, beyim! Daha da kötüsü, en olmayacak şeylerle ihtiyaçların aklını çelmekte kimse onlarla yarışamaz. Benim babam, beyim, arabacıydı. Duldu ve öyle şişmandı ki... az rastlanır cinsinden. Karısı ölüyor, dört yüz kâğıt bırakıyor ona. O da hemen Oda'ya varıyor ki av'katı görüp çekecek mangizi. Çok da şık, hani. Ayağında çizmeler, yakasında çiçek... geniş kenarlı boru şapka... yeşil atkı... Tam bir çelebi. Parayı nasıl işletsin diye düşünene düşünene geçiyormuş kemerin altından. Simsar dikiliyor karşısına. Bi selam. 'Ruhsat, beyim, ruhsat.' 'O ne ki?' diyor babam. 'Ruh-

* Bay Warren, Dickens'in 9 -10 yaşındayken işçi olarak çalıştığı ayakkabı cilası imalathanesinin sahibiydi. Dickens orada çalıştığı sırada babası borçlular hapishanesindeydi.

sat, beyim' diyor adam. 'Ne ruhsatı' diyor babam. 'Evlenme ruhsatı' diyor simsar. 'Hay Allah olur şey değil!' diyor babam. 'O da nerden çıktı' diyor. 'İstiyorsunuz galiba, beyim?' diyor simsar. Babam durup bi düşünüyor... 'Yok, yok' diyor, 'nerdeee, yaşım geçti artık' diyor, 'hem kim varır ki bana bu kalıpla' diyor. 'Ne münasebet, beyim' diyor simsar. 'Öyle değil mi dersin?' diyor babam. 'Tabii ki, ne şüphe!' diyor simsar, 'Geçen pazartesi sizin ikiniz kadar bir beyi başgöz ettik.' 'Deme, sahi mi?' diyor babam, 'Evlendirdik' diyor simsar. 'Siz' diyor, 'onun yanında kundakta bebe say'lırsınız... burdan, efem, burdan' diyor. Ve sahiden de babam, tıpkısı laterna ardından giden evcil maymun gibi, herifin ardına düşüp arkada bi yerde küçük bir büroya giriyorlar. Orda adamın biri kirli kâğıtlar, teneke kutular arasında oturmuş, sözde bir işle uğraşır görünüyormuş. 'Buyrun oturun siz, ben yemin varakasını yazıyım' demiş av'kat... 'Sağ'lun, efem' demiş babam da ve oturmuş, gözleri fal taşı gibi, ağzı bir karış açık öyle kutuların üzerindeki isimlere bakmış. 'İsmi-niz nedir, beyim?' demiş av'kat... 'Tony Veller' demiş babam... 'Kilise mıntıkanız?' demiş av'kat... 'Belle Savage' demiş babam, şehre her varışında orda indiğinden ötürü. Mıntıka neydi hiç bilmezdi ki. 'Peki, hanımın ismi?' diyor av'kat. Babam afallıyor. 'Biliyorsa-m n'olayım' diyor... 'Ne? Bilmiyor musunuz?' diyor av'kat. 'Siz ne kadar biliyorsanız o kadar biliyorum' diyor babam, 'onu sonradan yazsak olmaz mı?' 'Olamaz, mümkün değil!' diyor av'kat. Babam bir an düşünüp, 'İyi ya pekâlâ' diyor, 'Bayan Clarke diye yazın o halde.' Av'kat kalemin ucunu mürekebe batırıp soruyor: 'Ne Clarke?' 'Susan Clarke' diyor babam, 'Dorking'de Granby Markizi Hanı. İstersem varır herhalde bana' diyor. 'Kendisine açmış değilim ama varır, biliyorum' diyor. Ruhsat çıkıyor. Kadın sahiden varıyor, biliyor musunuz, babama! Üstelik hâlâ beraberler. Dört yüz liranın zırnığına benim elim değmedi. Şans işte! Kusura kalmayın, beyim" dedi Sam, sözünün sonunda. "Ne zaman bunu hatırlasam, tekeri yeni yağlanmış el arabası gibi koşturur durrum böyle." Bunu söyledikten ve kendisinden bir şey daha istenip istenmediğini anlamak için bir an duraksadıktan sonra odadan çıktı.

"Saat dokuz buçuk... tam zamanı... hemen yola koyulmalıyım" dedi, Jingle olduğunu söylememize gerek kalmayan beyfendi.

“Zamanı mı? Neyin?” dedi evde kalmış hala, kırıtarak.

“Evlenme Ruhsatı, meleklerin meleği... Kiliseye bildirmemle... yarın benim olacaksın” dedi Jingle ve kızkurusunun elini eline alıp sıkıştırdı.

“Evlenme Ruhsatı!” dedi Rachael, kızarak.

“Ruhsat” diye tekrarladı Jingle:

“Ruhsat için seğirtip bir acele Hiç durmadım koştum yarım sana geldim.”

“Nasıl da hiç durmadan bir yerlere koşuyorsunuz!” dedi Rachael.

“Koşmak mı... hayatımızı birleştirdiğimizde saatler... günler... haftalar, aylar, yıllar öyle bi geçecek ki, koşmak ne güne, uçacaklar... yıldırım... çılgınca bir koşu... buhar makinası... bin beygir gücü... misilsiz.”

Rachael, “Yarın... yarın sabahtan önce evlenemez miydik?” diye sordu.

“İmkânsız... olamaz... Kiliseye bildirim... bugün ruhsat verilir... yarına tören.”

“Ağabeyim bizi bulacak diye ödüm kopuyor da!” dedi Rachael.

“Bulmak mı? Saçma... Kaza çok fena sarstı onları... hem zaten tam tedbir... indik posta arabasından... yürüdük... Borough’ya kiralık araba... buraya bakmak akıllarına gelene kadar Hah! Hah! Hârika fikir. Harika!”

“Geç kalmayın” dedi kızkurusu, muhabbetle, Jingle külâhını kafasına geçirirken.

“Sana dönmekte gecikmek mi? Zalim büyücü!” diyerek evde kalmış halanın yanına koştu Jingle, dudaklarına masum bir öpücük kondurup güle oynaya çıktı gitti odadan.

“Ne can adam!” dedi kızkurusu, kapı Jingle’in arkasından kapanınca.

“Antikanın teki bu da” dedi Jingle koridorda yürüyüp giderken. İnsan türünün hain tıyneti üzerine düşünmek insana acı verir. Bu bakımdan biz Noter Odası’na gitmekte olan Jingle’in aklından o ara neler geçtiğini izlemeyeceğiz. Sadece, o büyülü bölgenin girişinde nöbet tutan beyaz önlüklü ejderhaların tuzaklarından sıyrılarak, sağ ve salim, Piskopos Vekili’nin dairesine ulaştığını, “İtimat

ve sevgimize mazhar Alfred Jingle ve Rachael Wardle'a selamlar" diye başlayan, parşömen kâğıdına yazılı ve Canterbury Başpiskoposu imzalı hayli göğüs kabartıcı teskereyi aldıktan sonra gizemli belgeyi dikkatle cebine yerleştirdiğini ve muzaffer adımlarla geri döndüğünü söylemekle yetineceğiz.

O daha Beyaz Karaca'ya gelmeden, ikisi şişman, biri sıska, çelebi kılıklı üç kişi hanın avlusuna girdiler, öğrenmek istedikleri bazı şeyleri sorabilecekleri kimse var mı diye bakındılar. Tam o sırada Samuel Weller, bir buçuk kiloya yakın söğüş et ve bir iki sürahi dolusu porto şarabından ibaret hafif bir yemekle Borough pazarının yorgunluğunu çıkarmakta olan bir çiftçiye ait bir çift yazlık çizmeyi parlatmaya dalmıştı. Üç kişiden zayıf olanı doğru ona yaklaştı.

"Dostum" dedi ona.

"Bedavacı takımından birisiniz besbelli, yoksa böyle şıpın işi, kanınız kaynamazdı bana" diye düşündü Sam. Ama, "Buyrun benim" demekle yetindi.

"Dostum" dedi sıska çelebi, karşısındakine güven verici bir iki hım-hımlamadan sonra, "şu sıra handa kalan çok kimse var mı? Epey dolusunuz galiba?"

Sam, soruyu sorana sezdirmeden bir baktı. Avurtları birbirine geçmiş, esmer suratlı, ufak tefek bir adamdı, minicik merakı burunun iki yanında durmadan kırpışıp parlayan tespah tanesi gibi kara gözleri sanki o burunla sonu gelmez bir "cee!" oyunu oynamaktaydı. Tepeden tırnağa karalara bürünmüştü. Ayağında tıpkı gözleri gibi parıldayan potinler, boynunda alçaktan bağlanmış beyaz boyunbağı vardı; farbalalı gömleği tertemizdi. Saat cebinden altın saat zinciri ve birkaç mühür sarkıyordu. Siyah oğlak derisi eldivenlerini giymemiş, elinde tutuyordu. Konuşurken de, karşısındakine altından güç kalkılır sorular yöneltmeyi huy edinmiş bir kimse edâsıyla bileklerini aşağı doğru habire silkeliyordu.

"Bir hayli dolusunuz galiba?" dedi küçük adam.

Sam, "İyidir, efem" diye karşılık verdi. "İflasa gitmiyoz, servet de yapçak diliz. Koyun haşlamasını sade yeriz, sığır eti bulduk mu da bayır turpu aramıyoz."

"Ha, şakacının birisin sen, anlaşıldı" dedi küçük adam.

"En büyük abim o dertle malüldü" dedi Sam. "Bulaşıcıymıştır belki de, koyunkoy'na uyurduk."

Küçük adam çevresine bakındı. “Tuhaf bir yer sizin burası” dedi. “Oldukça da eski.”

“Gelce’nizi bileydik tamirat yapardık” diye cevabı yapıştırdı Sam.

Küçük adam üst üste gelen bu terslenmelerden afallar gibi olmuştu. İki tombul çelebiyle aralarında kısa bir süre görüştüler. Bu görüşmenin sonunda küçük adam dikdörtgen bir gümüş kutudan burnuna bir tutam enfiye çekti, konuşmaya yeniden başlayacak gibiyken tombul çelebilerden gözünde gözlük, ayağında siyah tozluklar olan hayırhah çehrelisi söze karıştı.

“İşin aslı şu ki” dedi, “bu dostum” (öbür tombul çelebiyi göstererek) “bir iki soruyu cevaplandırırırsan sana yarım altın vermeyi...”

“Bir dakika, efendim... bir dakika” dedi küçük adam, “istirham ediyorum, efendim... müsaadenizle, bu gibi hallerde göz önünde tutulacak ilk kaide şudur, efendim: Bir meseleyi eğer işi bilen birine emanet etmişseniz o işin gidişatına hiçbir sûrette müdahale etmemeniz gerekir. O şahsa tam itimadınız olmalıdır. Hakikaten, Bay...” (öbür tombul çelebiye döndü ve) “...dostunuzun adını unuttuyorum” dedi.

“Pickwick” dedi Bay Wardle. Zira o da o şen zattan başkası değildi.

“Evet, Pickwick... Hakikaten, Mister Pickwick, azizim efendim, affınızı diliyorum... zatîâlinizin özel tavsiyelerini *amicus curiae** öğrenmek beni bahtiyar eder, lakin benim bu dâvâyı takip etmeme böyle yarım altın teklifi gibi *ad captandum*** bir çıkışla müdahale etmenizin usulsüzlüğünü anlamalısınız. Hakikaten, beyfendiciğim, hakikaten...” Ve küçük adam karşısındakine meydan okur gibi bir hareketle burnuna bir tutam enfiye çekti ve pek bilmiş bir havalara büründü. “Benim bütün istediğim” dedi Mister Pickwick, “bu fevkalade nâhoş olayı olabildiğince çabuk bitirmektir.”

“Çok doğru, çok doğru” dedi küçük adam.

“Bu maksatla” diye devam etti Mister Pickwick, “insanlar hakkındaki tecrübemin bana her durumda en yüksek başarı ihtimali taşıdığını öğrettiği bir yola başvurdum.”

* “*Amicus curiae*”: Mahkemeye yardımcı olan. Bilirkişi. (ç.n.)

** “*Ad captandum*”: Hukuk dilinde, Latince, “cezbetmek için.” Yani: Rüşvet. (ç.n.)

“Evet, evet” dedi minik adam, “çok iyi, çok iyi, tabii, ama bunu bana söylemeliydiniz. Meslekten kimselere gösterilmesi gereken itimadın ölçüsünü bilmiyor olamazsınız, bundan eminim. Eğer bu noktada bir otorite serdetmek gerekirse, beyfendiciğim, size hatırlatmak isterim ki ünlü bir dâvâ olan Barnwell’ ve...”

Bu kısa münazarayı hayretle dinlemekte olan Sam, “George Barnwell’e boş verin siz şimdi” diye araya girdi*. Cümle âlem biliyor onun ne biçim bir dâvâ olduğunu. Yine de, doğrusunu isterseniz, genç kadın darağacını ondan çok haketmişti, bana kalırsa. Mamafih o ayrı bi mesele. Sizin istediğiniz benim yarım altını kabul etmekliğim değil mi? Pekâlâ, ben razıyım. Daha ne diyim... Öyle değil mi, beyfendi?” (Mister Pickwick gülümsedi.) “O halde şimdi mesele şu: Hortlağı gören adamın dediği gibi, ne istiyorsunuz benden yahu?”

“Öğrenmek istediğimiz...” dedi Wardle.

“Bir dakika canım efendim... bir dakika” diye küçük adam te-laşla araya girdi.

Wardle omuzlarını silkti, sustu.

“Şu anda handa kimler olduğunu öğrenmek istiyoruz; içerde herhangi bir şüphe uyandırmamak için de bunu sana soruyoruz” dedi küçük adam, ciddiyetle.

“Handa kim mi kalıyor?” dedi Sam. Onun zihninde han müşterilerinin her biri, kılığının o anda kendi eli altındaki parçasıyla özdeşti. “Altı numrada bir tahta bacak. On üç numrada bir çift püs-küllü çizme. Yolcu salonunda iki çift yarım konçlu, barın ardında-ki köşede bu elimdeki renkli yazlıklar, yemek odasında da daha beş tane yüksek konçlu var.”

“Hepsi o kadar mı?” dedi kısacık boylu adam.

“Durun biraz” dedi Sam. Birden hatırlamıştı. “Evet, beş numrada çokça yıpranmış bir çift Wellington’la bir çift kadın pabucu olacak.”

“Ne biçim pabuçlar?” diye bir acele sordu Wardle. Mister Pickwick gibi o da bu acayip müşteri listesinden hiçbir şey anlamamıştı.

“Taşra yapısı” dedi Sam.

* R. V. Barnwell adında bir şahısla ilgili davaya atıf.

** Sam, bir oyun kahramanı olan George Barnwell’den söz edildiğini zannediyor.

“İmalatçı ismi var mı üzerinde?”

“Brown.”

“Nereden?”

“Muggleton.”

“Onlar!” dedi Wardle. “Şu işe bak, bulduk onları!”

“Hışş!” dedi Sam. “Wellingtonlar Noter Odasına gitti.”

“Olamaz!” dedi yerden bitme.

“Evet, gitti, evlenme kâğıdı çıkarmaya.”

“Tam zamanında geldik!” diye haykırdı Wardle. “Bize odayı göster. Bir saniye kaybedecek vaktimiz yok!”

“Rica ederim, azizim efendim... rica ediyorum” dedi küçük adam, “tedbiri elden bırakmayalım.” Cebinden kırmızı renkli bir ipek kese çıkardı. Sam’e dik dik bakıp içinden bir altın lira aldı.

Sam sırttı.

“Geldiğimizi haber vermeden bizi hemen o odaya götür, bu senin olacak” dedi küçük adam.

Sam yazlık potinleri bir köşeye fırlattı, öne düşüp karanlık bir koridordan geçti, geniş bir merdiveni tırmandı, ikinci bir koridorun sonunda durdu, elini uzattı.

Dâvâvekili, “Al bakalım” diye fısıldayarak parayı kılavuzlarının avcunun içine bıraktı.

Sam birkaç adım ilerledi. İki arkadaşıla dâvâvekili ardından yürüdüler. Sam kapının önünde durdu.

“Burası mı?” diye mırıldandı dâvâvekili.

Sam başını sallayıp bunu doğruladı.

Kapıyı ihtiyar Wardle açtı ve tam o sıralarda hana dönmüş olan Jingle evlenme kâğıdını çıkarmış, kızkurusu halaya gösterirken, üçü birden içeri daldılar.

Kızkurusu çığlık çığlığa kendini bir iskemleye atarak ellerini yüzüne kapadı. Jingle evlenme kâğıdını buruşturup paltosunun cebine sokarken dâvetsiz ziyaretçiler odanın ortasına doğru ilerlediler.

“Sen... Ah, sen ne alçaksın, sen!” diye Wardle hırsından soluk soluğa haykırdı.

“Azizim efendim, azizim efendim” dedi küçük adam, şapkasını masanın üstüne koyarak, “Çok rica ederim, biraz düşünün... istirahat ediyorum. Hakaretten... tazminat dâvâsı... Sakin olunuz, efendim... lütfen, efendim.”

“Sen hangi cesaretle benim kız kardeşimi evimden kaçıırıp götürürsün?” dedi ihtiyar.

“Ya... ya... bu iyi işte” dedi küçük adam, “onu sorabilirsiniz... Ne cesaretle, beyfendi? Ha, efendim?”

“Siz de kim oluyorsunuz?” diye öyle bir soruş sordu ki Jingle, adamcağız elinde olmadan bir iki adım geriledi.

“Kim mi oluyor? Namussuz seni!” diye Wardle araya girdi. “Gray’s Inn’den Bay Perker, avukatım... Perker, bu adamdan dâvâcıyım... mahkemeye vereceğim onu... onu... onu... şey... mahvedeceğim!... Ve sen” diye birdenbire kardeşine döndü, “sen Rac-

* Londra’da avukatların ve dâvâvekillerinin bağlı oldukları lonca “oda”larından biri. (ç.n.)

hael bu yaşa geldin, hâlâ serserinin biriyle evden kaçıp aileni rezil, kendini mahvetmenin ne demek olduğunu bilmiyor musun? Hadi koy başlığını başına, geri dön... Bir tenezzüh çağırın hemen, hanımın da hesabını getirin bana... Hey, duydunuz mu... Duyuyor musunuz beni?"

"Derhal, beyim" diye cevap Sam'den geldi. Wardle'ın zile asılmasıyla onun orada bitivermesi bir olmuştu; bütün bu mülakat süresince gözünü anahtar deliğine uydurmuş içeriği gözetlemekte olduğunu bilmeyen biri buna ne kadar şaşsa yeriydi.

"Koy başlığını başına" diye tekrarladı Wardle.

"Sakın öyle bir şey yapayım demeyin!" dedi Jingle. "Çıkın odadan, beyfendi... Ne işiniz var burada? Hanımefendi dilediği gibi hareket etmekte serbesttir... Yaşı yirmi birin üstündedir."

"Ne yirmi birin üstünesi!" diye horgörüyle bağırdı Wardle. "Kırk birin üstünde!"

"Hiç de değilim!" dedi, öfkesi bayılma kararından baskın çıkan kızkurusu.

"Öylesin!" diye tekrarladı Wardle. Bugüne bugün elli yaşındasın"

Bunun üzerine evde kalmış hala yaman bir çığlık atarak kendinden geçti.

"Bir bardak su!" diye yüreği merhamet dolu Mister Pickwick hancı kadına seslendi.

"Ne, bir bardak su mu?" dedi burnundan soluyan Wardle. "Bir kova getirin dökün başından aşağı! İyi gelir ona. Fazlasıyla haketti."

"Uğğ, zalime bak!" diye haykırdı iyi kalpli han sahibesi. "Zavalıcılık!" Ve, "Gel canım... hadi şekerim, azıcık iç şundan... iyi gelecek... bırakma kendini böyle... hadi, bi tanem" gibi bir alay üstelemeye, hizmetçi kızlardan birinin de yardımıyla, kızkurusu halanın alnına sirke sürme, ellerinin üstüne vurma, burnunu gıdıklama, korsesini gevşetme türünden merhametli kadınlarca kendilerini histeri nöbetine sokmak için çırpınan hatun kişileri ayıltmakta başvurulan ne tedbir varsa hepsini uygulamaya koyuldu.

O sırada kapıda görünen Sam, "Araba hazır, beyim" dedi.

Wardle, "Gelin, hadi!" diye bağırdı. "Ben taşırım onu aşağıya."

Bunun üzerine histeri nöbeti, bir kat daha artmış olarak, nüksetti.

Hancı kadın olanlara pür şiddet karşı çıkmak üzereydi, hattâ hiddetten köpürerek Wardle'a kendini Allah mı ne sandığını soruştu ki Jingle araya girdi.

"Boyacı" dedi, "bana bir polis çağır!"

"Durun, bekleyin" dedi küçümen Perker. "Biraz düşünün, bayım, düşünün."

"Düşünmeyeceğim" dedi Jingle. "Hanımefendi kendisi hakkında kendi karar verir... onu alıp götürmek kimin haddine? Ama eğer... kendisi isterse..."

"Kimse beni götüremez" diye mırıldandı kızkurusu. "Gitmek istemiyorum." (Burada, yeniden, feci bir isteri nöbeti.)

"Azizim efendim" dedi kısa boylu dâvâvekili, alçak sesle, Wardle ile Mister Pickwick'i bir kenara çekerek, "Azizim efendim, çok müşkül bir durumdayız. Can sıkıcı bir vaka... çok... daha kötüyle hiç karşılaşmamıştım. Lakin, hakikaten, beyfendiciğim, hakikaten, bu hanımefendinin hareketlerini tahdide hiçbir salahiyetimiz yok. Buraya gelmeden önce, bir uzlaşmaya gitmekten başka çaremiz olmadığını söylemiştim size, efendim."

Kısa bir sessizlik oldu.

"Ne gibi bir uzlaşma tavsiye edersiniz?" diye sordu Mister Pickwick.

"Eee, beyfendiciğim, dostumuzun durumu tatsız doğrusu, çok tatsız. Bir miktar maddi kayba rıza göstermemiz gerekiyor."

"Bu rezalete katlanmaktan ve kardeşimin aptallığı yüzünden de olsa ömür boyu bedbaht olmasına göz yummaktansa her kayba razıyım" dedi Wardle.

"Bence pekâlâ mümkün" dedi yerden bitme telaşe müdürü. "Bay Jingle, bizimle bir dakika yan odaya gelir misiniz?"

Jingle buna razı oldu. Dördü, boş bir odaya girdiler.

Dâvâvekili kapıyı dikkatle kapatarak, "Şimdi, efendim" dedi, "bu meseleyi halletmenin bir yolu yok mudur acaba? Bir dakika şöyle buyrun, efendim... şu pencereye, bayım burda baş başa görüşebiliriz. Tamam, efendim... şöyle... şöyle, lütfen, buyrun oturun. Şimdi, canım efendim, sizin bu hanımla, laf aramızda, parası için kaçtığınızı biz biliyoruz. Kaşlarınızı çatmayın, efendim, çatmayın. Yani biz, siz ve ben, bunu biliyoruz. Bizler hayat adamlarıyız ve çok iyi biliyoruz ki bu dostlarımız hiç öyle değiller... Ha, ne diyorsunuz?"

Jingle'in yüzü yavaş yavaş gevşedi, bir an için sol gözünde göz kırpmayı andırır bir şey belirip kaybolur gibi oldu.

Yarattığı etkiyi gören minik adam, "Çok iyi, çok iyi" dedi. "Doğrusunu isterseniz, durum şu: Annesi ölünceye kadar hanımefendinin yılda birkaç yüz sterlinden başka hemen hiçbir serveti yok... Vald'anım çok muhterem, yaşlı biri."

"Yaşlı" dedi Jingle, kısaca, ama üstüne basa basa.

Avukat hafifçe öksürdü. "Aha, orası öyle, evet" dedi. "Haklısınız, efendim... oldukça yaşlı. Ama köklü bir aileden geliyor. Kelimenin her anlamında köklü. Bu ailenin başı, Julius Ceasar İngiltere'yi istila ettiği zaman Kent'e gelip yerleşmiştir. O günden bu yana ailenin tek bir ferdi seksen beş yaşına kadar yaşamamıştır, o da Henry'lerden biri tarafından boynu vurularak öldürüldüğü için. Büyükhanım daha yetmiş üç yaşında değil, beyfendiciğim." Kısa boylu dâvâvekili sustu; bir tutam enfiye çekti.

"Yani?" diye bağırdı Jingle.

"Yani, bayım... Siz enfiye kullanmıyor musunuz? Ah, ne iyi! Pahalı bir alışkanlık... Evet, efendim, ne diyorduk?... Siz genç ve kibar bir beysiniz, tam bir hayat adamı... Sermayeniz olsa işinizi yola koyabileceksiniz, öyle değil mi?"

"Yani?" dedi Jingle yeniden.

"Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?"

"Tam anlamıyorum."

"Ne dersiniz... yani, efendim... diyeceğim, sizce... elli sterlin ve hürriyet, Bayan Wardle'dan ve büyükhanımın ölmesini beklemekten daha iyi olmaz mıydı?"

"Olmaz... yarısı bile değil!" dedi Jingle ve ayağa kalktı.

"Yooo, yooo, öyle demeyin" dedi bücür avukat, Jingle'in elbisesinin düğmesinden tutarak, serzenişle, "pekâlâ bir para işte... sizin gibi birinin onu bir çırpıda üç katına çıkarması işten bile değildir... elli sterlinle neler yapılmaz ki, canım efendim!"

"Yüz elliyle daha fazlası yapılır" dedi Jingle, istifini bozmadan.

"Eh, kılı kırk yarmakla vakit harcıyacak değiliz ya" diye sözü sürdürdü küçük adam. "Şey... yani... şey... yetmiş."

"Olmaz!" dedi Jingle.

"Gitmeyin, efendim... lütfen acele etmeyin. Seksen... Tamam mı?... Hemen şimdi bir çek yazıyorum size."

“Olmaz!” dedi Jingle.

“Pekâlâ, efendim, pekâlâ...” Perker Jingle’i tutmuş bırakmıyordu. “Söyleyin bari, kaçır olur?”

“Pahalı macera. Onca masraf... posta arabası dokuz sterlin, evlenme kâğıdı üç... eder on iki... tazminat, yüz... yüz on iki... onur lekesi... ve hanımın kaybindan uğranılan zarar...”

“Evet, efendim, evet” dedi dâvâvekili, kurnaz bir bakışla. “Son iki kalemi hele bir geçin. Yüz on iki eder... yüz diyelim tamam olsun.”

“Yirmisi de var” dedi Jingle.

“Hadi uzatmayın da bir çek yazıyı size” dedi Perker ve bunun için hemen masaya oturdu.

Wardle’a bakarak, “Yarın değil öbür gün ödenmek üzere yazıyorum” dedi. “Bu arada biz hanımefendiyi alıp götürürüz.” Wardle asık yüzle başını sallayıp razı geldi.

“Yüz” dedi hukukçu.

“Yüz yirmi” dedi Jingle.

Hukukçu, “Canım efendim” diye itiraz edecek oldu. Wardle araya girdi. “Ver istediğini gitsin!” dedi. Küçük adam çeki yazdı, Jingle da cebe indirdi.

“Şimdi hemen burayı terk edin!” diye birden bire atıldı Wardle.

“Canım efendim...” Küçük adam müdahale etti.

“Şunu bil ki” dedi Wardle, “hiçbir şey, ailemizin şerefi bile beni bu uzlaşmaya razı edemezdi... cebinize para konmadan kolay kolay burdan defolup gitmeyeceğinizi bilmeseydim...”

“Canım efendim” diye küçük avukat tekrar müdahale etti.

“Sen sus, Perker!” dedi Wardle... “Odayı terk edin, bayım!”

“Hemen çıkıyorum” dedi Jingle, vakarını bozmadan. “Hoşça kalın, Pickwick.”

Soğukkanlı bir gözlemci, adı bu eserin adının en başında yer alan o ünlü insanın çehresini bu muhaverenin sonlarına doğru görmüş olsaydı, gözlerinden taşan muhteşem gazabın nasıl olup da gözlük camlarını eritmediğine şaşardı. Alçağın kendisine hitap ettiğini duyunca burun delikleri kabardı, elinde olmadan yumrukları sıkıldı ama bu defa da tuttu kendini... tozunu yere sermedi herifin.

“Buyrun” diye sözünü sürdürdü o kaşarlanmış hain, evlenme kâğıdını Mister Pickwick’in ayaklarının dibine fırlatarak. “İsmi değiştirin... Hanımı alın götürün... Tuppi’ye yarasın.”

Mister Pickwick bir filozoftu, ne ki filozoflar da insandır, zırh kuşanmış olsalar da. Mızrak ona erişmiş, felsefi zırhını delerek taa yüreğine işlemişti. O hırsla kendini kaybetti; mürekkep hokkasını ileri doğru fırlattı, kendisi de arkasından koştu. Oysa Jingle çoktan kirişi kırmıştı. Pickwick kendini Sam'in kollarında buldu.

“Hey, hey” dedi o nevi şahsına münhasır müstahdem, “geldiğiniz yerde eşya fiyatları ucuz galiba? Bu ne biçim kendi-yazar müre'kep böyle, duvara imzanızı basıverdi. Sakin durun, beyim. Yolunu bulmuş birinin ardından koşmak neye yarar? Çoktan Borough'nun öte ucuna vardı bile o.”

Sahiden büyük bütün adamlar gibi Mister Pickwick de her an ikna edilmeye teşneydi. Çabuk işleyen, güçlü bir kafaydı onunki-si; bir anlık muhakeme, beyhude gazabın yersizliğini ona anlatmaya yetti. Nasıl bir anda celallendiyse yine bir anda yatıştı; derin bir soluk aldı, sevecenlik hazinesi gözleriyle dostlarına baktı.

Miss Wardle o hain Jingle tarafından terk edilmiş olduğunu öğrendiği zaman kopan acı feryatları anlatsak mı dersiniz? Yoksa Mister Pickwick'in o yürek paralayıcı sahneyi ustaca tasvirini mi aktarsak? Onun rikkatli gözyaşlarıyla lekelenmiş not defteri işte önümüzde açık duruyor. Bir kelime... defter matbaacının elinde demektir. Ama hayır! Kararımızdan caymayacağız! Böylesi bir acıyı tasvirle mâşeri vicdanı sızlatmayacağız!

İki ahbap ve yüzüstü bırakılmış hanım ertesi gün Muggleton postasıyla ağır ağır ve üzgün geri döndüler.

Dingley Dell'e varıp Bey Çiftliği'nin girişinde durduklarında bir yaz gecesinin koyu gölgeleri her bir yanı çepeçevre loşluğa ve karanlığa boğmuştu.

FASIL 11

*Bir başka gezi ve bir âsârı atîka keşfi.
Mister Pickwick'in bir seçimi izleme kararlılığı.
Yaşlı papazın elyazması*

Dingley Dell'in derin sessizliği içinde geçen dingin ve dinlendirici bir gece ve ertesi sabah çevrenin mis kokulu temiz havasını bir saat soluma Mister Pickwick'in bütün yorgunluğunu ve kaygılarını gidermeye yetti. Büyük adam onu sevenlerden ve müridlerinden iki tam gün ayrı kalmıştı; sabah erkenden çıktığı yürüyüş dönüşü Winkle ve Snodgrass'la karşılaşınca sıradan bir muhayyelenin asla kavrayamayacağı bir sevinçle ve hazla o beylerin hatırını sormak için ileri atıldı. Sevinç karşılıklıydı. Zira kim Mister Pickwick'in mütebessim yüzünü görür de o duyguyu yaşamazdı? Gelgelelim, dostlarının üzerine, o büyük insanın her şeye rağmen farkına vardığı ve neye yoracağını bir türlü kestiremediği bir bulut oturmuştu sanki. İkisinde de, alışılmamış olduğu kadar ürkütücü, esrarengiz bir hal vardı.

“Ondan ne haber?” dedi Mister Pickwick, müridleriyle hemen el sıkışıp selamlaştıktan sonra. “Tupman nasıl?”

Winkle, daha çok kendisine yöneltilen bu soruyu karşılıksız bıraktı. Başını öbür yana çevirdi, hüznü düşüncele dalmış bir hal geldi üzerine.

“Snodgrass” dedi Mister Pickwick, ısrarla, “dostumuz nasıl? Hasta filan değil ya?”

“Hayır” dedi Snodgrass. Duygusallıkla titreyen kirpiğinin üstünde pencere camında yağmur tanesi misali bir damla gözyaşı belirdi. “Hayır, hasta değil.”

Mister Pickwick yürümeyi kesti; önce dostlarından birinin, sonra öbürünün yüzüne baktı.

“Winkle... Snodgrass, n'oluyor, ne var? Dostumuz nerede? Ne oldu? Konuşun... Rica ediyorum, yalvarıyorum... hattâ size emre diyorum, söyleyin!”

Mister Pickwick'in tavrında karşı konulamaz bir ciddiyet –bir azamet– vardı.

“Gitti” dedi Snodgrass.

“Gitti mi?” diye bağırdı Mister Pickwick. “Gitti, ha?”

“Gitti” diye tekrarladı Snodgrass.

“Nereye?”

Snodgrass cebinden bir mektup çıkararak arkadaşına uzattı. “Bu mesajdan sonra ancak tahmin edebiliyoruz” dedi. “Dün sabah Bay Wardle'dan, hemşiresiyle birlikte akşama evde olacağınızı bildiren bir mektup gelince, önceki gün sabahdan akşama kadar dostumuza ârız olan melankolinin arttığı görüldü. Az sonra kendisi kayıplara karıştı. Bütün gün görünmedi, akşama doğru da Muggleton'da Taç Hanı'ndan seyis bu mektubu getirdi. Sabah eline verilmiş, gece olmadan teslim edilmesi sıkı sıkıya tembihlenmiş.”

Mister Pickwick mektubu açtı. Arkadaşının el yazısıyla şunlar yazılıydı:

“Azizim Pickwick,

Siz, aziz dostum, sıradan insanların yenemedikleri birçok beşeri zaaf ve aczin çok ötesindediniz. Siz latif ve efsunkâr bir mahluk tarafından terk edilirken, dostluk maskesi altında hilekârlık tebesümü gizleyen bir alçağın dolaplarına kurban gitmenin ne demek olduğunu bilemezsiniz. Asla bilmemenizi de temenni ediyorum.

Deri Şişe, Cobham, Kent adresinde adıma gönderilecek her mektup –eğer hâlâ hayattaysam– bana ulaştırılacaktır. Benim için artık pek iğrenç olan bu dünyanın yüzünü daha fazla görmek istemiyorum. Eğer ondan bütün bütün yüz çevirecek olursam bana acıyın... beni bağışlayın. Hayat, Azizim Pickwick, benim için tahammül edilmez oldu. Ruhumuzda yanan ateş, dünyevi sıkıntıların ve dertlerin ağır yükünü taşıyan bir hamal düğümüdür; ateş söndüğü an o yük artık taşınamayacak kadar ağırlaşır. Altında çökeriz. Rachael'a haber verebilirsiniz... Ah, o isim!

Tracy Tupman”

Mister Pickwick mektubu yeniden katlayarak, “Yola çıkmalıyım” dedi. “Bütün bu olup bitenlerden sonra zaten kalmamız hiç yakışık almaz. Üstelik şimdi dostumuzu aramak zorundayız.” Böyle diyerek arkadaşlarının önüne düştü, eve doğru yürüdü.

Mister Pickwick’in kararı hemen gereken yere bildirildi. Kalmaları için çok ısrarlar edildi ama Mister Pickwick’i yolundan döndürmek mümkün olmadı. Dediğine göre, derhal işinin başında olmalıydı.

Yaşlı papaz da oradaydı.

Mister Pickwick’i kenara çekerek, “Sahiden gidiyor musunuz?” diye sordu.

Mister Pickwick kararını tekrarlardı.

“O halde” dedi yaşlı zat. “Bakın burda kısa bir metin var. Bunu size bizzat okuma zevkine nail olacağımı ummuştum. Dostlarımdan biri –bizim kasaba tımarhanesinde çalışan bir hekim– öldüğü zaman, yok edilmesi ya da korunması takdirime bırakılmış çeşitli evrakın arasında buldum. Sahte olmadığına pek inanamıyorum doğrusu, ama dostumun elinden çıkmadığı da muhakkak. Yine de, ister bir manyağın gerçek eseri olsun, ister bir zavallının hezeyanlarından aktarılmış olsun (ki bence bu daha kuvvetli bir ihtimal) okuyun ve kendiniz hüküm verin.”

Mister Pickwick el yazmasını aldı, uzun boylu hayırlar dileyip saygılar sunduktan sonra iyi kalpli ihtiyardan ayrıldı.

Kendilerini onca izaz ve ikramla ağırlayan Bey Çiftliği sakinlerinden ayrılmaları daha zor oldu. Mister Pickwick genç hanımları öptü –sanki kendi kızlarıymış gibi diyesimiz geldiyse de selamlarına daha bir iştihak katmış olabileceği için böyle bir kıyaslama tam doğru olmazdı– yaşlı hanımefendiyi evlatça bir yakınlıkla kucakladı; hizmetçi kızların gül yanaklarını son derece pederşahi bir edâyla okşarken her birinin eline hoşnutluğunun daha esaslı bir nişanesini sıkıştırmayı ihmal etmedi. Nâzik ev sahibiyile ve Bay Trundle’la vedalaşmaları daha da candandı ve daha uzun zaman aldı. Snodgrass’a birkaç kez seslenildikten ve en sonunda o da karanlık bir koridordan hemen ardında –parlak gözleri hiçbir zaman olmadığına bir loş bakan– Emily ile çıkıp geldikten sonra üç arkadaş konuksever ev halkından nihayet kopabildiler. Ağır ağır uzak-

laşırlarken sık sık dönüp çiftliğe bakmadan edemediler. Snodgrass yolun bir dönemeci kadim konağı gözden saklayıncaya kadar, üst pencerelerin birinden sallanan ve bir hanım mendiline pek benzeyen bir şeye öpücükler gönderdi durdu.

Muggleton'da, Rochester'a bir vasıta buldular. Oraya vardıklarında üzüntülerinin şiddeti, mükellef bir öğle yemeğiyle karınları doyduğu kadar azalmıştı. Yola dair gerekli bilgiyi edindikten sonra üç ahpap ikinci vakti yürüyerek Cobham'a doğru yola çıktılar.

Çok hoş bir yürüyüştü. Zira latif bir haziran ikindisinde yolları, sık yaprakları meltemde usulcacık hışırdayan, dallarında kuşlar cıvıldaşan gölgelik, serin bir korudan geçiyordu. Yıllanmış ağaçları kat kat sarmaşık, yosun sarmıştı; ayaklarının altında toprak ipekten işlenmiş hasır gibi yumuşacık yeşil otlarla kaplıydı. Gide gide geniş bir parka çıktılar. Parkın ortasında Kraliçe Elizabeth devrinin acayip ve şirin mimari tarzında inşa edilmiş bir konak vardı. Dört bir yana, iki sıra heybetli çınarlar, karağaaçlar arasından taa ilerilere uzanan yollar açılıyordu; büyük geyik sürüleri otluyordu taze otlar üzerinde ve arada sırada ürkek bir tavşan, günlük güneşlik manzaranın üzerinden bir yaz soluğu gibi geçen hafif bulutların saldıgı gölgelerle yarışa çıkmışçasına bir yerden bir yere koşuyordu.

"Eğer" dedi Mister Pickwick, çevresine bakınarak, "dostumuzunki gibi bir derdi olanlar hep buraya gelseler sanırım dünya onlar için yine yaşanılabilir bir yer olurdu."

"Bana sorarsanız da öyle" dedi Winkle.

Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra köye vardıklarında, "Gerçekten" diye ekledi Mister Pickwick, "dünyadan elini eteğini çekmiş bir kimse için burası şimdiye kadar gördüğüm en güzel, en cazip yerlerden birisi."

Winkle ile Snodgrass da aynı fikirde olduklarını bildirdiler ve üç yolcu temiz ve ferah bir köy birahanesi olan Deri Şişe'yi arayarak Tupman adında bir beyefendiyi sordular.

Biraheneyi işleten kadın, "Beyleri salona al, Tom" dedi.

İri yapılı bir köy delikanlısı koridorun en sonunda bir kapıyı açtı; üç ahpap yüksek arkalıklı, meşin yastıkları olan acayip iskemleli, duvarları çeşit çeşit eski portreler, cırlak renkli yıllanmış gravürlerle bezenmiş, alçak tavanlı uzun bir odaya girdiler. Odanın

öteki ucunda beyaz örtülü bir masanın üstünde bir kızarmış tavuk, domuz pastırması, bira ve sair yiyecekler duruyordu. Masanın başında Tupman oturuyordu ve hiç de dünyadan el etek çekmiş gibi görünmüyordu.

Dostları içeri girer girmez elindeki çatalı bıçağı masaya bıraktı, kalkıp kederli bir yüzle onlara doğru ilerledi. Mister Pickwick'in elini sıkarken, "Sizi burada göreceğimi sanmıyordum" dedi, "çok nâziksiz."

"Ah!" dedi Mister Pickwick. Yürümekten terleyen alnını silecek bir iskemleye oturdu. "Yemeğinizi bitirin ve benimle biraz dışarı gelin. Şöyle bir yürüyelim. Sizinle baş başa konuşmak istiyorum."

Tupman buna uyunca, Mister Pickwick ağzına kadar dolu bir bardak birayla serinleyerek, arkadaşının yemeğini bitirmesini bekledi. Sonra birlikte çıktılar.

Onları, Mister Pickwick'in dostunu kararından caydırma-ya çalıştığı bir yarım saat boyu kilise avlusunu arşınlarken görmek mümkündü. Neler dediğini burda tekrarlamamız gerekmiyor; zira hangi kelimeler onları telaffuz eden dâhinin üslubundan aldıkları gücü ve enerjiyi ifade edebilir? Tupman ya artık inzivada yaşamaktan bıkmıştı, ya da onca belagate direnmeye güç yetiremedi ki sonunda pes etti.

"Hayatının geri kalan üç beş sefil gününü nasıl geçireceğine fazla bir önem" vermediğini söyledi, arkadaşı onun nâçiz dostluğunu bu kadar önemseydiğine göre serüvenlerini onunla paylaşmaya razıydı.

Mister Pickwick gülümsedi. El sıkıştılar, arkadaşlarına katılmak için geri döndüler.

İşte tam o sırada Mister Pickwick, dostlarının kıvançtan göğüslerini kabartan, ülkede ve her yerde âsârı atıka meraklılarını hasetten çatlatan o ölümsüz keşfi yaptı. Kaldıkları hanın kapısını geçip köye doğru az biraz yol almışlardı ki kapının tam olarak nerde kaldığını hatırladılar. Geri dönerlerken Mister Pickwick'in gözü bir kulübenin kapısı önünde, yarıya kadar toprağa gömülü küçük ve kırık bir taş takıldı. Mister Pickwick durdu.

"Çok tuhaf!" dedi.

Etrafı dikkatle gözden geçirip Mister Pickwick'in sözünü ettiği nesneden gayri ne varsa her şeyi gören Tupman, "Nedir tuhaf olan?" diye sordu. "Hay Allah, ne var, ne oldu?"

Bu son sözler, keşfinden heyecana kapılan Mister Pickwick'in küçük taşın önünde diz çöküp mendiliyle tozlarını silmeye başladığını görmekten doğan önlenemez şaşkınlığın ifadesiydi.

"Burda bir kitâbe var" dedi Mister Pickwick.

"Acaba?" dedi Tupman.

"Görülüyor işte" diye devam etti Mister Pickwick; var gücüyle taşın üzerini silerken gözlük camlarının ardında gözleri parıldadı. "Bir haç ve bir B, sonra da bir T seçebiliyorum" dedi. "Bu önemli" diye birden atıldı sonra. "Çok eski bir yazı bu. Burda bulunan eski hacı konaklarından da belki daha eski. Kaybedilmemesi gerekiyor."

Kulübenin kapısını vurdu. Bir işçi açtı kapıyı.

"Dostum, bu taş nasıl geldi buraya, biliyor musun?" diye tatlılıkla sordu Mister Pickwick.

"Yoo ne bileyim, beyim" dedi adam, terbiyeli terbiyeli. "Ben doğmazdan, bizler hiçbirimiz doğmazdan önce burdaymıştır."

Mister Pickwick ben sana demedim mi gibilerden arkadaşına bir baktı.

Heyecandan tir tir titreyerek, "Peki... sen... çok düşkün değilsindir herhalde buna?" dedi. "Satmaz mıydın acaba, ne dersin, ha?"

"Ah! Kim satın alır ki onu?" dedi adam, kurnazlık taslamaya teşne bir yüz ifadesiyle.

"O taşı bana çıkarırsan sana hemen on şilin öderim" dedi Mister Pickwick.

Bir belin ucuyla az bir kanırtmayla küçük taş yerinden çıkarılıp da Mister Pickwick onu canını dişine takıp kendi elleriyle hana kadar taşıdığı, orada özenle yıkadıktan sonra masanın üstüne koyduğu zaman bütün köyü saran hayreti siz düşünün!

Onca sabır ve çaba, onca yıkayıp kazıma sonunda emekleri başarıyla taçlanan Pickwickçilerin kıvanç ve sevinci sınırsızdı. Taş, yamuk ve kırıktı, harfler de dağınık ve düzensiz; ama şu yarım yamalak kitâbe açıkça okunabilir haldeydi:

B I L S T
U M
P S I
N N İ Ş
A N
I

Bir iskemleye oturup keşfettiği hazineye yiyecekmiş gibi bakan Mister Pickwick'in gözlerinden sevinç kıvılcımları fışkırıyordu. İhtirasının en büyük emellerinden biri gerçekleşmişti. Eski çağların kalıntılarıyla dolu olduğu bilinen bir yörede, geçmiş zamanın kimi âbidelerinin hâlâ var olduğu bir köyde o –Pickwick Kulübünün Başkanı– kendinden önce nice âlim kişinin gözünden kaçmış, eskiliği şüphe götürmez garip ve nâdir bir kitâbe bulmuştu. Duyularına inanası gelmiyordu.

“Şimdi... şimdi işte kararımı verdim” dedi. “Yarın şehre dönüyoruz.”

Takdirkâr müridleri, “Yarın mı?” diye haykırdılar.

“Yarın” dedi Mister Pickwick. “Bu hazine bir an önce esaslı bir incelemeden geçirilip doğru dürüst anlaşılabilceği bir yere teslim edilmeli. Hem bu kararı almamın bir sebebi daha var. Birkaç güne kadar Eatanswill şehrinde seçim yapılacak. Geçenlerde tanıştığım Bay Perker adında bir bey, seçime katılan adaylardan biri için çalışıyor. Her İngilizin ilgisini çekmesi kaçınılmaz bir sahneyi gözlerimizle görüp yakından izleyeceğiz.”

“Evet, öyle yapacağız!” diye haykırdı üç coşkun ses hep bir ağızdan.

Mister Pickwick çevresini bir süzdü. Müridlerinin sadakati ve coşkusu karşısında içi heyecanla ışıdı. Onların önderiydi ve bunun farkındaydı.

“Gelin bu mutlu toplantıyı bir kadeh içkiyle kutlayalım” dedi. Bu önerisi de, diğerleri gibi, alkışlarla karşılandı. Mister Pickwick, önemi boyundan büyük taşı çam tahtası küçük bir kutuya kendi eliyle yerleştirdikten sonra masanın başında bir koltuğa kuruldu ve bütün o akşam sınımsız muhabbete adandı.

Mister Pickwick kendisine ayrılan yatak odasına çekildiğinde saat on bir buçuğu geğmişti: Cobham gibi sıradan bir köy yeri için gecenin ileri bir vaktiydi. Mister Pickwick odanın penceresini ardına kadar açtı, ışığı masanın üstüne koyarak son iki günün hızlı olayları üzerinde derin düşüncelere daldı.

Zaman da, zemin de buna müsaitti. Kilise saatinin gece yarısı on ikiyi çalmasıyla kendine geldi. Saatin ilk vuruşu kulağında tok bir sesle çınladı, ama çan sesi kesildikten sonraki sessizlik dayanılır gibi değildi: Sanki bir dostunu yitirmişti, öyle bir duygu vardı içinde. Helecanını bir türlü yenemiyordu. Alelacele soyundu, ışığı ocağın içine yerleştirip yatağa girdi.

Bedensel yorgunluk hissinin uykusuzlukla cebelleşmesinden doğan tatsız ruh hâlini herkes yaşamıştır. O anda Mister Pickwick işte o haldeydi. Bir o yana, bir bu yana dönmesi, uykusu gelsin diye ısrarla gözlerini yumması fayda etmedi. Harcadığı alışılmadık gayretten mi, sıcaktan mı, su katılı boğmadan mı, ya da yadırgadığı yataktan mı, nedense, akli hep alt kattaki ürkünç resimlere, bütün akşam boyunca onlar hakkında anlatılan eski hikâyelere gidiyor, tedirgin oluyordu. Yarım saat ordan oraya dönüp durmaktan bezdi en sonunda, uyumaya çalışmanın boşuna olduğuna karar kıldı. Kalktı, yarım yamalak giyindi. Böylesi, orada öyle uzanıp olur olmaz dehşetengiz hayaller kurmaktan çok daha iyiydi. Pencereden dışarı baktı... Ortalık zifiri karanlıktı. Odada gezinmeyi denedi... Yalnızlık yüreğine işledi.

Kapıyla pencere arasında birkaç kere gidip gelmişti ki, papaz efendinin el yazması ilk kez aklına geldi. İyi ki de geldi. İlgisini çekmese de belki uyuturdu onu. Paltosunun cebinden el yazmasını çıkardı, yatağının yanına küçük bir masa çekerek ışığı ayarladı, gözlüklerini taktı, okumaya hazırlandı. El yazısı bir acayıptı, kâğıt birçok yerde lekelenmiş, karalanmıştı; başlık da birden irkiltti onu. Kaygılı gözlerle odanın içine şöyle bir bakmaktan kendini alamadı. Sonra böyle duygulara kapılmanın saçma olduğunu düşünerek ışığı yeniden ayarladı ve okumaya başladı.

Bir Delinin El Yazması

“Evet, bir delinin! Yıllar önce nasıl da yüreğimi ağzıma getirirdi bu kelime! Zaman zaman üzerime varıp kanımı damarlarımda çağıldatarak korkunun soğuk çiyini tenimde iri damlalar hâlinde biriktiren ve dizlerimi birbirine çarptıran o dehşeti nasıl da yeniden canlandırır! Şimdi ama hoşuma gidiyor. İyi bir adlandırma. O hükümdarı gösterin bana ki, öfkeli kaş çatışı bir delinin ateş püsküren gözlerinin bakışı kadar korku salmış olsun. İpi ve baltası bir delinin yarı bilek gücü kadar sağlam iş görsün. Ho! Ho! Deli olmak muhteşem bir şey: Demir parmaklıklar arkasında vahşi bir arslan gibi seyredilmek; sessiz gecenin sonuna dek ağır bir zincirin şen çingirtıları arasında diş gıcırdatıp ulumak; bu yaman musikiyle kendinden geçerek samanların içinde yuvarlanıp debelenmek! Yaşasın delilik! Ooh! Erişilmez bir mevki bu!

“Delirmekten korktuğum zamanları hatırlıyorum da... Uykumdan fırlayarak uyanır, dizlerimin üstüne çöker, soyuma musallat olan lanetten esirgenmem için dualar ederdim; neşe ya da mutluluk gördüğüm her yerden kaçarak gizlendiğim kuytularda, beynimi kemirip bitirecek olan hummanın seyrini gözleyerek sonu gelmez saatler geçirirdim. Çılgınlığın damarlarımdaki kana, kemiklerimdeki iliğe işlemiş olduğunu, illet hiçbir ârâz göstermeksizin bir neslin gelip geçtiğini ve ilk kez bende yeniden ortaya çıkacağını biliyordum. Bunun böyle olması gerektiğini, hep böyle olduğunu, hep böyle olacağını biliyordum. Kalabalık bir odada loş bir köşeye büzüldüğüm, insanların fısıldaşarak birbirlerine beni gösterdiklerini, bana baktıklarını gördüğüm zaman da biliyordum: Çıldırması kaçınılmaz olandan söz ediyorlardı. Ve ben oradan da kaçıp yine bir yerlerde tek başıma somurtuyordum.

“Yıllar sürdü bu, çok uzun yıllar. Burda geceler bazen uzun oluyor... çok uzun... fakat o dönemde geçirdiğim buhranlı gecelerin, gördüğüm korkunç düşlerin yanında yine de hiç sayılırlar. Aklıma geldikçe her yanımda buz kesiyor. Koskocaman karaltılar, sinsi ve alaycı yüzlerle odanın köşelerine çömeliyor, geceleyin yatağımın üzerine abanarak beni ayartıp çıldırtmaya çalışıyorlardı. Fısıfısı seslerle bana, babamın babasının öldüğü evin zemininde, ku-

durgan bir çılgınlık ânında kendi eliyle döktüğü kendi kanından lekeler kaldığını söylüyorlardı. Ben kulaklarımı parmaklarımla tı-kadıkça onlar odanın içinde çın çın öten sesleriyle, ondan bir ne-sil önce çılgınlığın pusuda beklediğini, ama onun büyük babası-nın kendini paralamasın diye yıllarca elleri döşemeye bağlı yaşadı-ğını beynimin içine haykırıyorlardı. Doğruydu söyledikleri... Çok iyi biliyordum. Benden saklamaya çalıştıkları halde ben yıllar önce öğrenmiştim o gerçeği. Ha! Ha! Beni deli zannediyorlardı ama ben onlardan daha cindim!

“Sonunda korktuğum başıma geldi ve ben çıldırmaktan niçin o kadar korktuğuma şaştım doğrusu! Artık insan içine çıkabili-yor, gülüp haykırmakta kimseden geri kalmıyordum. Ben biliyor-dum deli olduğumu ama böyle bir şey onların akıllarının ucundan dahi geçmiyordu. Ben daha deli değilken, sadece günün birinde de-lirebilirim korkusuyla yaşarken beni birbirlerine gösterip yan göz-le süzenlere şimdi oynadığım enfes oyunu düşündükçe sevinçten yerimde duramıyordum. Yalnız olduğum zamanlar, sırrımı ne ka-dar iyi gizlediğim, kibar dostlarımla gerçeği bilseler beni nasıl he-men terk edecekleri aklıma geldikçe katıla katıla gülüyordum. Arslan gibi bir adamla baş başa yemek yerken, yanı başında oturmuş parıl parıl keskin bir bıçağı bileyen aziz dostunun o bıçağı pekâlâ onun kalbine saplamaya muktedir ve yarı yarıya da niyetli bir deli olduğunu bilse nasıl beti benzi atıp arkasına bakmadan kaçacağı-nı düşünerek kendimden geçer, avaz avaz haykırabilirdim. Ne şen-likli bir hayattı o!

“Zengin oldum. Servetim gün geçtikçe artıyor ve ben her-kesten sakladığım sırrımı bildiğim için gözümde bin kat büyüyen zevkler peşinde azdıkça azıyordum. Bana bir mülk miras kaldı. Kanun –gözünden hiçbir şey kaçmayan kanun dahi– aldatılmıştı: İhtilaf konusu binlerce lirayı bir deliye teslim etmişti. Sağlıklı düşü-nen, cin gibi adamların aklı, her şeyde kusur bulmaya meraklı hu-kukçuların dirayeti neredeydi? Delinin kurnazlığı hepsinden bas-kın çıkmıştı.

“Param vardı, herkes çevremde pervaneydi. Su gibi para harcı-yordum, beni öve öve bitiremiyorlardı. Görülecek şeydi! O üç mağ-rur, azametli kardeş nasıl da eğiliyorlardı önümde! Ve o ak saçlı ih-

tiyar baba... o ne saygı... o ne itibar... o ne dost sadakati... Doğrusu bu ya, tapıyordu bana! İhtiyarın bir kızı vardı: Delikanlıların kız kardeşleri. Beşi de fukaraydılar. Ben zengindim. Kızla evlendiğim gün iyi tasarlanmış planlarını, konacakları serveti düşünen fukara akrabalarının yüzünde bir zafer tebessümünün dolaştığını gördüm. Oysa asıl ben tebessüm etmeliydim. Ne tebessümü, açık açık gülmeliydim, saçımı başımı yolmalı, şen kahkahalar atarak yerlerde yuvarlanmalıydım. Kızı bir deliye vermişlerdi, bilmiyorlardı.

“Durun ama. Bilselerdi de esirgerler miydi onu? Kocasının altınlarına karşılık bir kız kardeşin mutluluğu... Bedenimi süsleyen pırıl pırıl zincirlere karşılık havaya üfürdüğüm hafifçecik tüy!

“Cin olmasına cindim de bir noktada yanılmıştım. Deli olmamış olsaydım –zira biz deliler ne kadar keskin zekâlı olursak olalım, bazen şaşırduğumuz olur– kızın benim zengin, şaşaalı evime onca devletle gelin götürülmektense kurşun kaplı sıradan bir tabuta ölüsünün yatırılmasını yeğleyeceğini biliyor, huzursuz bir uyku ânında adını sayıkladığını işittiğim kara gözlü genci sevdiğini, ak saçlı ihtiyarla kibirli ağabeylerin yoksulluğunu giderme uğruna kurban edilmekte olduğunu anlıyordum.

“Artık hatırlayabildiğim ne bir beden, ne bir yüz kaldı ama kız güzeldi, onu biliyorum. Güzeldi, evet; çünkü ay aydın gecelerde uykumdan ansızın uyanınca, çevremi saran sessizlikte, bir köşeye büzülmüş hiç kıpırdamayan çelimsiz, sıska bir karaltı görüyorum. Sırtından aşağı süzülüp harikulade bir esintiyle salınan uzun siyah saçları var. Üzerime dikili gözlerini hiç kırpmıyor ve hiç yumuyor. Hışt! Şimdi bunu yazarken bile kanım yüreğimde donuyor... Bu beden, işte o’dur. Yüz çok solgun, gözler cam gibi parıltılı, fakat ben onları çok iyi tanıyorum. O karaltı hiç hareket etmez, kimi zaman buraya doluşan başkaları gibi somurtup yüzünü buruşturmaz; fakat benim için çok daha korkunçtur o, yıllar önce beni baştan çıkarmaya uğraşan cinlerden de daha korkunç: Dosdoğru mezardan çıkmış geliyor ve tam da ölümü andırıyor.

“Bir yıla yakın bir süre o yüzün giderek solduğunu gördüm. Bir yıla yakın bir süre yaşlı yanaklardan aşağı usul usul gözyaşları aktı, nedenini hiç bilemedim. Sonunda anladım ama. Daha fazla gizleyemediler. Benden hiçbir zaman hoşlanmamıştı; ben de hoş-

landığını düşünmemiştim. Servetimi hor görüyor, içinde yaşadığı ihtişamdan nefret ediyordu; bu beklemediğim bir şeydi. Başkasını seviyordu; bu hiç aklıma gelmemişti. Garip duygulara kapıldım. Gizli bir gücün üzerime saldırdığı düşünceler beynimin içinde dönüp duruyordu. Hâlâ ardından ağladığı delikanlıdan nefret etme rağmen, ondan nefret etmiyordum. Acıyordum, evet, taş yürekli bencil akrabalarının onu mahkûm ettikleri zavallı hayata acıyordum, fazla yaşamayacağını biliyordum ama ölmezden önce zürriyetine çılgınlık aşılama mahkûm bir uğursuz yaratık doğurabileceği düşüncesiyle kararımı verdim. Onu öldürecektim.

“Önce, haftalar boyu, hep zehir vardı aklımda; sonra suda boğmayı düşündüm, daha sonra, yakmayı. O muhteşem konağı saran alevler, deli adamın yavaş yavaş yanıp kül olan karısı... Ne harika bir sahne! Hele büyük bir mükâfat vaadi ve en sonunda akli başında bir adamın asla işlemediği bir suçtan ipe çekilmesi! Hep bir delinin kurnazlığı yüzünden! Çok düşündüm bunu ama sonra vazgeçtim. Ah! Usturayı kayışın üstünde günbegün bilemenin, keskin ağzını ellemenin, o ince parlak ağzın açacağı yarığı düşünmenin zevki!

“Öteden beri başımdan eksik olmayan âşina ruhlar, sonunda vaktin geldiğini fısıldadılar kulağıma ve ağzı açık usturayı elime tutuşturdular. Sımsıkı kavradım usturayı, usulca kalktım yataktan, uyuyan karımın üzerine eğildim. Ellerini yüzüne kapamıştı. Yavaşça çektim ellerini; hiç dirençsiz göğsüne düştüler. Ağlamıştı; gözyaşlarının izi yanağında hâlâ ıslaktı. Yüzü sakin ve rahattı. Tam ben onun yüzüne bakarken âsûde bir gülümseme solgun hatlarını aydınlattı. Elimi usulca omuzuna koydum. İrkildi... geçici bir düştü sadece. Tekrar eğildim. Haykırarak uyandı.

“Elimin bir hareketi, bir daha asla ne bağırarak, ne sesi çıkacaktı. Fakat birden bana bir şey oldu. Geri çekildim. Gözlerimin taa içine bakıyordu, dosdoğru. Nasıl oldu bilmiyorum, yıldım ve ürktüm, cesaretim kırıldı. Gözlerini yüzümden ayırmadan kalktı yataktan. Bir titreme aldı beni. Ustura elimdeydi ama kıpırdıyamıyordum. Kapıya yöneldi, yaklaştı, arkasını dönünce büyü bozuldu. Fırladım, kolundan yakaladım. Bir çılgılık atarak yere çöktü.

“Şimdi işte hiç zorlanmadan öldürebilirdim onu, lakin ev hal-
kı uyanmıştı, basamaklarda ayak sesleri işittim. Usturayı çekme-

cesine yerleştirdim, kapının sürgüsünü çektim, yüksek sesle yarıdım istedim.

“Geldiler, onu kaldırıp yatağı koydular. Hiçbir canlılık alamenti göstermeden saatlerce öyle yattı. Yeniden canlanıp çevresine baktığı, konuştuğı zaman akli başında değildi; hezeyan hâlinde sayıklıyordu.

“Hekimler çağrıldı; yağız atları, süslü uşaklarıyla mükellef arabalar içinde kapıma gelen anlı şanlı beyler... Haftalarca yatağının başından ayrılmadılar. Bir başka odada hep bir araya gelip kısık, ciddi seslerle bir şeyler konuştular. İçlerinde en zeki ve en ünlü olanı beni bir kenara çekti, metin olmamı ihtar ederek, bana-bana, bir deliye!- karımın deli olduğunu söyledi. Açık bir pencerenin önündeydik; hemen yanımda durmuş, yüzüme bakıyordu, elini koluma dayamıştı. Onu bir hamlede sokağı fırlatmam işten bile değildi. Pek eğlenceli bir şey olurdu ya, sırrım tehlikedeydi, dokunmadım ona. Birkaç gün sonra, karımın hareketlerini kısıtlamam gerektiğini söylediler... Ona bir bakıcı bulmalıymışım. Bunu bana söylediler! Kimsenin beni işitemeyeceğı ıssız tarlalara gittim, orada yer gök haykırışlarımla çınlayana dek kahkahalarla güldüm!

“Ertesi gün karım öldü. Ak saçlı ihtiyar mezara kadar arkasından yürüdü; hayattayken çektiğı acılar karşısında kolları kıpırdaymayan mağrur kardeşleri cansız cesedin üzerine birkaç damla gözyaşı bıraktılar. Bütün bunlar benim gizli sevincimi öylesine coşturdu ki arabalarla eve döndüğümüz sırada yüzüme tuttuğum beyaz mendilin ardında gülmekten gözlerim yaşarmıştı.

“Amacıma ulaşmış, onu öldürmüştüm, fakat huzursuz ve terdirgindim; sırrımın çok geçmeden açığı çıkacağını seziyordum. İçimde kabaran ve evde kendi başımayken beni ordan oraya sıçratıp ellerimi çırptırarak çılginca oynatan, basbar bağırtan vahşi neşeyi, sevinci saklayamıyordum. Dışarı çıkıp da caddelerde koşuşan telaşlı kalabalıkları görünce, ya da tiyatroya gitmişsem musikiye kulak verip, dans eden insanları seyrederken o kadar coşuyordum ki, aralarına daldığım gibi her birini parça parça edebilir, kendimden geçmiş bir halde uluyabilirdim. Buna rağmen sıktım dişimi her defasında, keskin tırnaklarımı avuçlarıma batıra batıra kendime hâkim oldum. Hiç kimse henüz bilmiyordu benim deli olduğumu.

“Sırrımı en sonunda nasıl açığa vurduğumu hatırlıyorum şimdi. Gerçi en son hatırlayabildiğim şeylerden biridir bu; gerçeklerle düşlerimi hep karıştırır oldum artık, burada da hep işim başımdan aştığı, acelem olduğu için o hayhuy içinde neyin ne olduğunu ayırt etmeye vakit yetiştiremiyorum. Ha! Ha! Ürkek bakışlarını görür gibiyim hâlâ. Çok kolay oldu ellerinden sıyrılmam. Soluk yüzlerine yumruklarımı çarptığım gibi rüzgâr hızıyla uçarak ardımda bağırıp çağırır bir halde bıraktım onları. Ne zaman aklıma gelse bir dev kadar güçlü oluyorum. Bakın işte... görün, bu demir çubuk nasıl bükülüyor elimin altında! İncecik bir dal gibi kırabilirim onu, ama burda uzun koridorlar, bir sürü kapı var... Onların arasında yolumu bulabileceğimi sanmıyorum, bulsam da, aşağıda bütün kapılar demirden, hepsi kilitli ve sürgülü. Benim ne kadar zeki bir deli olduğumu biliyorlar, beni âleme göstermek için burada tutuyor, bununla iftihar ediyorlar!

“Nasıldı, bakayım... evet, evde değildim. Dönüp de üç mağrur kardeşin en mağrurunu beni bekler bulduğumda gece ilerlemişti. Âcil bir sorunu olduğunu söylemişti, iyi hatırlıyorum. O adamdan deliler gibi nefret ederdim. Kaç kere onu ellerimle parçalamamak için kendimi zor tutmuştum! Orda olduğunu söylediler. Bir koşu yukarı çıktım. Bir diyeceği varmış bana. Hizmetçileri savdım. Gecenin bir vaktiydi ve biz onunla ilk defa baş başaydık.

“Önce ısrarla gözlerimi kaçırıyordum ondan; zira onun hiç aklına gelmeyen bir şeyi, cinnet ışığının gözlerimde parıldadığını biliyordum ve bundan gurur duyuyordum. Birkaç dakika sessiz oturduk. En sonunda konuştu. Bir süredir yaşadığım sefih hayat ve kız kardeşinin hemen ölümü ardından ettiğim bazı garip laflar onun hâtırasına hakaretmiş. İlk başlarda gözünden kaçan birçok durumu üst üste koyunca benim kız kardeşine iyi davranmamış olduğum kanısına varmış. Bundan, kız kardeşinin hâtırasına leke sürmek, ailesinin itibarını zedelemek gibi bir kastım olduğu sonucunu çıkarmakta haklı olup olmadığını öğrenmek istiyormuş. Böyle bir açıklamayı benden talep etmek giydiği üniformanın hakkıymış.

“Bu adam orduda subaydı... Mevkiini benim paramla ve kız kardeşinin çektiği acılar karşılığı satın almıştı Beni kapana kısıtıp servetimin üstüne oturma fesadının elebaşısı bu adamdı. Kız

kardeşini benimle evlenmeye zorlayanların başını, o mıymıntı oğlanı sevdiğini pekâlâ bildiği halde, bu adam çekmişti. Hakkıymış! Taşdığı üniformanın hakkı! Zilletinin kisvesi yani! Baktım ona –elimde değildi– ama sustum, konuşmadım.

“Bakışlarım altında nasıl birden değiştiğini gördüm. Cesur adamdı, yine de yüzünde renk kalmadı; iskemlesini geri çekti; ben kendi iskemlemi biraz daha ona yaklaştırdım. Güldüğüm zaman –ne şendim o anda!– titrediğini gördüm. Cinnetin içimde kabardığını duydum. Benden korkuyordu.

“Hayattayken kız kardeşine çok düşkündün, çok!” dedim.

“Kuşkuyla çevresine bakındı. Bir eliyle iskemlesinin arkasını kavradığını gördüm, ama bir şey demedi.

“Alçak!” dedim. ‘Senin ne olduğunu biliyorum. Aleyhimde çevirdiğin iblisçe dolaplardan haberim yok mu sanıyorsun? Sen onu benimle evlenmeye zorlamadan önce onun gönlü başkasındaydı. Öyleydi... biliyorum!’

“Birden ayağa fırladı, iskemleyi kapıp havaya kaldırdı, uzak durmamı söyledi bana. Konuşurken bir yandan da ona daha çok yaklaşmaya çalışıyordum çünkü.

“Konuşmaktan çok, haykırıyordum şimdi. Müthiş bir öfke çalkalanıyordu damarlarımda; bütün o âşina ruhlar da fısıl fısıl başıma üşüşmüş, yüreğini deşip çıkarmaya kışkırtıyorlardı beni.

“Kahrol, alçak!” diyerek birden ayağa fırladım ve üzerine çulandım. ‘Ben öldürdüm onu. Deliyim ben. Kahrol! Kan, kan! Kan isterim!’

“Dehşet içinde kaldırıp üzerime attığı iskemleyi kolumun tersiyle savuşturup yakasına yapıştım. Paldır küldür yere yuvarlandık.

“Nefis bir boğuşmaydı. O boylu boslu, güçlü bir adamdı, can havliyle dövüşüyordu; ben de onu mahvetmek hırsıyla yanıp tutuşan zorlu bir deliydim. Hiçbir gücün benimle baş edemeyeceğini biliyordum. Hakkı çıktım. Deli olduğum halde yine haklıydım işte! Giderek takatten kesildi. Göğsüne çöküp iki elimle birden boğazını sıkmaya başladım. Sıktıkça, yüzü morardı, gözleri yerinden uğradı; ağzından fırlayan dili benimle alay ediyordu sanki. Bunu görünce daha da sıktım boğazını.

“O sırada büyük bir gürültüyle kapı açıldı. Deliyi zaptetmek için birbirlerine seslenen bir sürü adam doldu içeri.

“Sırrım açığa çıkmıştı. Şimdi bütün çabam yakalanmamak içindi. Üzerime bir el değmeden ayağa fırladım, bana saldıranların arasına daldım; güçlü kolumla sanki elimde bir satır varmış gibi kendime yol açıp yere serdim onları. Kapıya ulaştım, merdiven parmaklığının üzerinden atlayıp sokağa çıktım.

“Hızla, arkama hiç bakmadan koşuyordum. Kimse yolumu kesmeye cesaret edemedi. Ayak sesleri duydum arkamda, hızımı bir kat arttırdım. Sesler uzaklaştı, gitgide azaldı, sonunda hepten kesildi. Ben bataklık demeden, dere demeden, çitleri, duvarları aşa çıka, vahşi çığlıklar atarak koşuyordum. Dört bir yandan çevremi saran acayip yaratıklar benimle birlikte bağırmaya başlayınca şamata büyüdü, büyüdü, giderek bütün göğü çınlatır oldu. Rüzgârla yarışircasına çitleri aşp hendeklere doluşarak koşturan cinlerin kollarında başımı döndüren bir hızla ve uğultuyla fırıldak gibi oradan oraya savrularak götürülüyordum. Sonunda korkunç bir sarsıntıyla beni üzerlerinden attılar, küt diye yere düştüm. Uyandığım zaman kendimi burada... gün ışığının çok ender girdiği, ay ışığının da güçlkle sızarak çevremi saran koyu gölgeleri ve her zamanki köşesinde o sessiz karaltıyı ancak görünür kılabildiği bu hücrede buldum. Bazen gözümü hiç kırpmadan uzanıp yattığım oluyor; o zaman bu geniş mekânın uzak köşelerinden canhıraş çığlıklar işitiyorum. Ne olduklarını bilmiyorum, fakat ne o solgun karaltıdan geliyor o sesler, ne de o onlarla ilgileniyor. Alacakaranlığın ilk gölgelerinden sabahın ilk aydınlığına dek hep aynı yerde, hasır döşegimin üstünde attığım taklaları seyre dalıp demir zincirimın musikisini dinliyor, hiç kımıldamıyor.”

Metnin sonunda bir başka el şunları yazmıştı:

[Hezeyanları yukarıda kaydedilen bahtsız kişi, genç yaşta yanlış yöne sapan enerjilerin ve uzun süren aşırılıkların zararlı sonuçlarına hazin bir örnekti. Gençlik günlerinin düşüncesiz eğlence âlemleri, sefahati ve fuhuş düşkünlüğü kendisinde aşırı heyecan ve taşkınlık hâli doğurmuştu. Bu rahatsızlık önce, ailesinde ırsi delilik olduğuna dair (kimilerince ısrarla ileri sürülen ve başkalarınınca aynı ısrarla reddedilen ünlü bir tıbbi nazariyeden mülhem) garip bir vehme yol açıyor. Bunu müzmin bir yeis hâli izliyor, o da zamanla marazi bir cinnete dönüşerek nihayet tam bir çılgınlıkla so-

nuçlanıyor. Anlattığı olayların, hastalıklı muhayyalesinde çarpıtılmakla birlikte, gerçek olduğundan kuşku duymak için hiçbir sebep yoktur. Kendisinin gençlik yıllarındaki uçarılıklarını bilenler için asıl hayret edilecek husus, aklın kontrolü dışına çıkan ihtiraslarının onu daha da vahim fiillere sürüklememiş olmasıdır.]

Yaşlı papazın metnini okuyup bitirdiği sırada Mister Pickwick'in mumu tükenmek üzereydi; ışık hiçbir uyarı pırıltısı salmaksızın ansızın sönünce, gergin sinirleri bir hayli irkilen Mister Pickwick, rahatsız yatağından kalktığı anda sırtına geçirmiş olduğu hırkayı filan çabucak çıkardı attı, çevresini kuşkuyla kolaçan ettikten sonra tekrar yatağa tırmanıp yorganın altına girdi. Çok geçmeden deliksiz bir uykuya daldı.

Uyandığında odası gün ışığına boğulmuş, sabah bir hayli ilerlemişti. Bir gece önce içini boğan kasvet, manzarayı örten karanlık gölgelerle birlikte kayıplara karışmıştı. Düşünceleri ve duyguları sabahın kendisi gibi taze ve şendi. Ağır bir kahvaltıdan sonra, dört çelebi, çam tahtası kutusu içinde taşı yüklenen bir adamı peşlerine takıp Gravesend'e doğru, yayan yola çıktılar. Saat bir sularında oraya vardılar (eşyalarının Rochester'dan şehre gönderilmesini istemişlerdi); şansları yâver gidip de bir posta arabasında kendilerine açıkta yer bulunca aynı gün ikindi vakti sağ salim Londra'ya ulaştılar.

Bundan sonraki üç dört gün, Eatanswill kasabasına yapacakları yolculuk için gereken hazırlıkla geçti. O çok önemli girişim hakkında söylenecek her şey ayrı bir faslı gerektireceğinden, bu faslın son birkaç satırını âsârı atika keşfinin tarihini sözü fazla uzatmadan anlatmaya hasredebiliriz.

Kulüp zabıtlarından anlaşıldığına göre, Mister Pickwick, şehre döndüklerinin ertesi gecesi bir Genel Üye Toplantısı'nda bu keşif hakkında bir konferans vererek kitâbenin ne anlam ifade ettiğine dair bazı orijinal ve ilmi tahminler ileri sürüyor. Ayrıca, anlaşılıyor ki, eli yatkın bir sanatçı bu ilginç nesnenin aslına sadık bir sûretini çiziyor, o sûret taş üzerine nakledilerek Kraliyet Âsârı Atika Cemiyeti ve sair ilmi kuruluşlara iletiliyor; bu konuda kaleme alınan karşıt iddialar ve çıkan tartışmalar yüzünden sayısız kırgınlıklar ve kıskançlıklar doğuyor. Bizzat Mister Pickwick, çok küçük hurufat-

la dizili doksan altı sayfa tutan ve kitâbenin yirmi yedi değişik okunuşunu içeren bir risale yazıyor; ileri yaşlarda üç kişi, taşın eskiliği hakkında şüphe belirtmeye yeltendikleri için en büyük oğullarının maiyetlerini kesiyorlar, taşkın huylu birisi de anlamını bir türlü kestirememekten bunalıma düşüp kendi hayatını yarıda kesiyor; Mister Pickwick bu keşfinden ötürü on yedi yerli ve yabancı derneğin onur üyeliğine seçiliyor; bu on yedi dernekten hiçbirisi bu keşiften bir anlam çıkaramamakla birlikte, on yedisi de çok olağanüstü bir keşif olduğunda görüş birliğine varıyorlar.

Blotton ama –maveraya ve ulviyete iştihak duyanlarca sonsuz dek aşağılanmaya mahkûm bir isim– evet, Blotton, seciyesiz karakterine has şüpheli ve menfi tavrıyla, olay hakkında gülünç ve bir o kadar da küçük düşürücü bir görüş ortaya atmaya kalkıyor. Ölümsüz Pickwick adının parıltısına gölge düşürmek gibi süflü bir hevesle bizzat Cobham’a kadar giderek, dönüşünde Kulüp’te yaptığı bir konuşmada, müstehzi bir edâ da takınarak, taşın satın alındığı adamı gördüğünü; adamın, taşın eski olabileceğine ihtimal vermekle birlikte kitâbenin eskiliğini kesinlikle inkâr ettiğini, zira o kitâbenin taş kendisi tarafından boş bir zamanında, “Bill Stumps’ın Nişanı” demekten öte bir anlam taşımayan harflerle kabaca kazınmış olduğunu söylediğini; Stumps’ın yazarlıkla hiçbir alış verişi olmayıp kesin imla kurallarından çok, kelimelerin seslerini rehber edinmeye alışkın biri olduğu için ilk ismin son “L”sini eksik bırakmış olduğunu beyan ediyor.

Pickwick Kulübü, öylesine aydın bir kurumdan beklenebileceği gibi bu beyanı layık olduğu istiskalle karşılayarak küstah ve münasebetsiz Blotton’u Kulüp’ten atıyor, takdir ve güvenini belirtme bâbında Mister Pickwick’e bir altın gözlük armağan edilmesini kararlaştırıyor; Mister Pickwick de buna karşılık kendisinin bir portresini yaptırarak Kulüp salonuna astırıyor.

Blotton, Kulüp’ten kovulmuş ama yenilmemiştir. O da on yedi ilim cemiyetine hitaben bir risale yazar, orada önceki beyanını tekrarlayarak sözü geçen on yedi ilim cemiyetinin her birinin bir “sahtekâr” olduğunu yarı ima eder bir ifade kullanır. Bunun üzerine şereflerine kastedilen on yedi ilim cemiyeti gazaba gelir, birçok yeni risale yayımlanır; yabancı ilim cemiyetleri yerli ilim cemiyet-

leriyle yazışmaya koyulurlar; yerli ilim cemiyetleri yabancı ilim cemiyetlerinin risalelerini İngilizceye çevirirler; yabancı ilim cemiyetleri yerli ilim cemiyetlerinin risalelerini bir alay başka dile çevirirler; ve bu sûretle, cümle âlemce Pickwick ihtilafı diye bilinegelen ünlü ilmi tartışma başlar.

Lakin Mister Pickwick'e kasteden bu alçakça teşebbüs, en sonunda, onu ortaya atan müfterinin başında patladı. On yedi ilim cemiyeti, oy birliğiyle, küstah Blotton'un cahil bir müfsit olduğunu ilan ettiler ve derhal yeni yeni ilmi risaleler üzerinde çalışmaya koyuldular. Bugün dahi o taş, Mister Pickwick'in büyüklüğünün okunmaz bir anıtı ve düşmanlarının küçüklüğünün kalıcı yadigârı olmayı sürdürmektedir.

FASIL 12

Mister Pickwick'in son derece önemli bir girişimi. Bu hikâyeye gibi onun da hayatında yeni bir çığırın açılışı

Mister Pickwick'in Goswell Sokağı'ndaki evi, boyutlarının küçüklüğüne rağmen derli toplu ve rahat olduğu kadar, onun dehasına ve gözlem gücüne sahip bir insanın meskeni olmaya da özellikle uygundu. Oturma odası birinci katta ön tarafta, yatak odası ikinci katta ön taraftaydı; böylelikle Mister Pickwick oturma odasında yazıhanenin başında otururken de, yatak odasında boy aynasının önünde dururken de, gelip geçeni çok değilse de halktan kim-seler olan o sokakta insan tabiatını bütün veçheleriyle irdelemeye fırsat buluyordu. Müteveffa bir gümrük memurunun dul eşi ve yegâne mirasçısı olan ev sahibesi Bayan Bardell, yemek pişirmeye doğuştan kaabiliyeti uzun yılların gayreti ve tecrübesiyle gelişe gelişe eşi bulunmaz bir melekeye dönüşmüş tezcanlı ve alımlı bir kadındı. Evde ne çocuk, ne hizmetçi, ne de bir kümes hayvanı vardı. Bayan Bardell dışında hâne sâkinleri iri kıyım bir adam ve bir oğlan çocuğundan ibaretti. İri kıyım adam kiracı, oğlan ise Bayan Bardell'in üretimiydi. İri kıyım adam her gece saat tam onda gelir, arka odada küçük bir karyolanın cüce boyutları içine büzülürdü. Küçük Bardell'in çocuk sporları ve jimnastik talimleri komşu kaldırımlarla lağım yollarının ötesine asla uzanmaz, evin içinde temizlikten ve sükûnetten geçilmezdi ve Mister Pickwick'in iradesi kanun hükmündeydi.

Evin iç düzenini ilgilendiren bu hususları bilen ve Mister Pickwick'in zihninin takdire değer intizamına âşina birisi, onun Eatansville'e yolculuk için kararlaştırılan sabahtan bir gün önce-
 sindeki görünüşüne ve davranışlarına akıl sır erdirmekte pekâlâ
 güçlük çekebilirdi. Odanın içinde ordan oraya koşuyor, hemen her
 üç dakikada bir başını pencereden çıkarıp geri çekiyor, saatine ba-
 kıyor, hiç alışılmadık daha birçok sabırsızlık emaresi sergiliyordu.
 Çok önemli bir şeyin zihnini kurcalamakta olduğu belliydi; ama o
 bir şeyin ne olduğunu Bayan Bardell bile henüz keşfedememişti.

"Bayan Bardell" dedi Mister Pickwick, en sonunda, o cana ya-
 kın kadın dairenin tozunu alma işini tamamlamak üzereyken.

"Efendim" dedi Bayan Bardell.

"Sizin oğlan bir türlü dönmedi."

"Nasıl dönsün, Borough taa neresi!" dedi Bayan Bardell.

"Ah!" dedi Mister Pickwick. "Doğru söylüyorsunuz, öyle ha-
 kikatlen."

Mister Pickwick tekrar suskunluğa gömülürken Bayan Bardell
 toz almayı sürdürdü.

Birkaç dakika geçtikten sonra, "Bayan Bardell" dedi Mister
 Pickwick.

"Efendim" dedi Bayan Bardell, yine.

"Ne dersiniz, iki kişiye bakmak bir kişiye bakmaktan çok mu
 daha masraflıdır?"

"Hay Allah, Mister Pickwick!" dedi, kiracısının gözlerinde bir
 izdivaç pırıltısı görür gibi olup başlığının taa kenarına kadar kıza-
 ran Bayan Bardell. "O ne biçim soru öyle?"

"Peki sizce öyle midir?" diye sordu Mister Pickwick.

"Duruma göre" dedi Bayan Bardell. Tozbezini Mister
 Pickwick'in masaya yaslanmış koluna iyice yaklaştırdı. "İnsanına
 göre değişir, elbette. Tutumlu ve dikkatli bir kimse olup olmadığı-
 na bakar, efendim."

"Çok doğru" dedi Mister Pickwick, "ama düşündüğüm kimse"
 (burda Bayan Bardell'e dik dik baktı) "sanıyorum bu vasıfları haiz
 birisi. Ayrıca bir hayli hayat tecrübesi olan, çok zeki birisi, Bayan
 Bardell, tam bana göre."

"Yani, Mister Pickwick!" dedi Bayan Bardell. Kızarıklık baş-
 lık kenarına kadar yürüdü bir kez daha.

“Evet, öyle sanıyorum” dedi Mister Pickwick, ilgilendiği bir konu hakkında konuşurken âdeti olduğu üzere heyecanlanıp gayrete gelerek, “sahiden öyle sanıyorum. Ve doğrusunu isterseniz, Bayan Bardell, kararımı vermiş bulunuyorum.”

“Ne diyorsunuz, sahi mi?” diye haykırdı Bayan Bardell.

Karşısındakini iyilik dolu bakışlarla süzen Mister Pickwick, “Bu hususta size hiç danışmamış, hattâ bu sabah oğlunuzu dışarı gönderinceye kadar hiç sözünü etmemiş olmamı çok tuhaf bulacaksınız... değil mi?” dedi.

Bayan Bardell buna ancak bir bakışla cevap verebildi. Nice-dir Mister Pickwick’e uzaktan tapmıştı. Ama şimdi ansızın en çılgın, en olmayacak umutlarının bile göz dikmeye cesaret edemediği bir doruğa çıkarılıyordu. Mister Pickwick evlenme teklif edecekti... enine boyuna tasarlamıştı da... oğlunu Borough’ya gönder-

mesi onu evden uzaklaştırmak içindi... ne düşünceli... ne saygıdeğer bir davranış!

“Evet” dedi Mister Pickwick, “ne diyorsunuz?”

“Ah, Mister Pickwick, çok nâziksınız, efendim” dedi Bayan Bardell, helecandan titreyerek.

“İşinizi bir hayli kolaylaştıracak, değil mi?”

“Ah, işin zorluğu benim için bir şey değildi ki!” diye karşılık verdi Bayan Bardell “Tabii, sizi her zamandan daha çok memnun etmeye gayret gösteririm. Ama benim yalnızlığımı kendinize dert ettiğiniz için size minnettarım, efendim.”

“Öyle ya, elbette” dedi Mister Pickwick. “Bakın, o hiç aklıma gelmemişti. Ben şehirdeyken yanınızda her zaman biri olacak. Orası muhakkak... öyle olacak.”

“Çok mutlu bir kadın olacağım, ona hiç şüphe yok, efendim” dedi Bayan Bardell.

“Ve küçük oğlunuz...” dedi Mister Pickwick.

“Allah kazadan beladan saklasın!” diye anaç bir hıçkırıkla araya girdi Bayan Bardell.

“O da bir arkadaş bulacak kendisine. Hayat dolu birisi. Bir yılda öğrenemeyeceği şeytanlıkları ona bir haftada öğretecektir, eminim.”

“Ah, canım...” dedi Bayan Bardell, Mr. Pickwick memnun memnun gülümserken.

Mister Pickwick irkildi.

“Ah, iyi kalplim, naziğim, şakacım benim!” dedi Bayan Bardell ve daha fazla beklemeksizin, oturduğu iskemleden kalktı, şarıl şurul bir gözyaşı ve hıçkırık tufanı içerisinde kollarını Mister Pickwick’in boynuna doladı.

“Aman yarabbi!” diye haykırdı, neye uğradığını şaşırان Mister Pickwick. “Bayan Bardell, ama gözüm... hay Allah! Ne bu böyle...? Rica ederim, bir dakika... Bayan Bardell, yapmayın... şimdi birileri geliverirse...?”

“Gelirlerse gelsinler!” diye bağırdı Bayan Bardell, kendinden geçmiş bir halde. “Sizden hiç ayrılmıyacağım... sevgili, kibar, iyi kalpli adam!” Ve Mister Pickwick’e daha da sınıksıkı sarıldı.

“Aman, Allahınızı severseniz!” dedi Mister Pickwick, var gücüyle kurtulmaya çabalayarak. “Merdivenlerde birinin geldi-

ğini duyuyorum. Yapmayın, yapmayın, hadi canım... yeter!" Ne var ki yalvarma da, sitem de işe yaramadı: Bayan Bardell, Mister Pickwick'in kollarında bayıldı. Mister Pickwick onu bir iskemle-ye oturtmaya vakit bulamadan Tupman, Winkle ve Snodgrass'ı içe-ri buyur eder vaziyette Bardell oğlan girdi odaya.

Mister Pickwick'in eli ayağı, dili tutulmuştu, kollarındaki gü-zelim yüklerle orada öyle durdu, boş gözlerle arkadaşlarına baktı. Yü-zünde onları tanıdığına ya da bir mâzeret beyanına hazırlandığına dair hiçbir belirti yoktu. Onlar da ona bakıp durdular. Bardell oğ- lan desen, hepsine birden bakakalmıştı.

Pickwickçiler öylesine hayrete düşmüşler, Mister Pickwick de o denli afallamıştı ki, Bayan Bardell'in delikanlı oğlu anasına sevgisini olabilecek en güzel ve dokunaklı bir biçimde ortaya koymasaydı, her biri hanımın baygınlığı geçene kadar olduğu yerde belki öyle diki- lip duracaktı. Büyücek pirinçten düğmelerle süslü dar kadife kostü- mü içinde oğlan önce şaşkın ve kararsız bir halde kapıda donakaldı, sonra, anasının başına bir şey geldiği izlenimi yarı gelişmiş dimağı- na ağırdan ağıra sızınca, mütecevizin Mister Pickwick olduğunu dü- şünerek yarı cehennemi, dehşet bir uluma tutturarak başını öne eğip ileri atıldı, o ölümsüz insanın sırtını ve bacaklarını kollarının gücü, heyecanının şiddeti yettiğince yumruklayıp çimdiklemeye koyuldu.

"Alın şu keratayı üzerimden!" dedi canı burnuna gelen Mister Pickwick. "Aklını kaçırmış bu."

"Mesele nedir?" dediler, dilleri tutulmuş üç Pickwickçi.

Mister Pickwick huysuzlandı. "Bilmiyorum, çekin alın bu ve- ledi" (bunun üzerine Winkle feryat fıgan çırpınan ilginç oğlanı yüklenip odanın öbür ucuna taşıdı). "Şimdi bana yardım edin, bu kadını aşağı götürün."

"Oh! Şimdi daha iyiyim" dedi Bayan Bardell, kısık bir sesle.

Hanımlara karşı nezaketi hiçbir zaman elden bırakmayan Tupman, "Buyrun aşağı götüreyim sizi" dedi.

"Teşekkür ederim, efendim... teşekkür ederim" diye asabi asa- bi bağırın Bayan Bardell canının içi oğluşuyla birlikte alt kata gö- türüldü.

Arkadaşları geri döndükleri vakit, "Ne oldu bu kadına böyle, hiç anlayamadım" dedi Mister Pickwick. "Bir erkek hizmetkâr tut- ma niyetimi kendisine açıklamaktan başka bir şey yapmamıştım ki birdenbire bu gördüğünüz acayip çırpınışlar içine düştü. Çok aca- yip."

"Çok" dediler, üç arkadaşı da.

"Fevkalade güç bir duruma soktu beni" diye sözünü sürdürdü Mister Pickwick.

"Fevkalade" diye karşılık verdiler müridleri ve hafifçe öksüre- rek birbirlerine baktılar.

Onların bu davranışı Mister Pickwick'in gözünden kaçmadı. Kendisine inanmadıklarının farkına vardı. Besbelli şüpheleniyor- lardı ondan.

“Koridorda bekleyen biri var” dedi Tupman.

“Hah işte, size sözünü ettiğim adam” dedi Mister Pickwick. “Bu sabah Borough’dan çağırttım. Lütfen yukarı çağırın onu, Snodgrass.”

Snodgrass söyleneni yaptı ve hemen o anda Bay Samuel Weller arzı endam etti.

“Hımm... Beni hatırladın herhalde?” dedi Mister Pickwick.

“Hatırlamaz mıyım?” Sam lütfekâr bir göz kırpmayla karşılık verdi. “Bi garip bi şeyler oluyordu burda ya oğlan baskın çıktı galiba. Ne anasının gözüymüş ama, di mi?”

“Bırak sen şimdi o meseleyi” dedi Mister Pickwick, çabucak. “Seninle başka bir şey konuşmak istiyorum. Otur bakalım.”

“Sağolun, beyim” dedi Sam. Ve bir daha söyletmeden oturdu. Eski püskü beyaz şapkasını daha önce kapının dışında sahanlığa bırakmıştı. “Görünüğü külüstürdür ama giymi fevkaldedir hani” dedi. “Siperi gitmezden önce pek yakışıklı bir kasketti. Mamafih sipersiz daha hafif oluyor, bi kere bu var. Sonra bütün deliklerinden hava alıyor ki o da ayrı bi şey... havalandırma bürümcüğü diyorum ben ona.” Bu beyandan sonra Bay Weller orda toplu halde duran Pickwickçilere bakıp tatlı tatlı gülümsedi.

“Şimdi, bu beylerin de onayıyla seni çağırtmama neden olan meseleye gelelim” dedi Mister Pickwick.

“Ha şöyle, beyim” diye atıldı Sam. “Neymiş o, görelim... Mangır yutan oğluna babasının demiş olduğu gibi.”

“Her şeyden önce, şimdiki işinden hoşnut olmaman için bir sebep var mı, onu öğrenmek istiyoruz” dedi Mister Pickwick.

“O sornuza cevap vermezden önce, beyler, ben de her şeyden önce bana daha iyisini bulup bulmayacağınızı bilmek isterdim” diye karşılık verdi Samuel Weller.

“Seni hizmetime almaya yarı yarıya karar vermiş bulunuyorum” derken Mister Pickwick’in yüz hatları hayırhah bir hâleyle aydınlandı.

“Öyle mi hakaten?” dedi Sam.

Mister Pickwick dediğini başıyla doğruladı.

“Ücret?” diye sordu Sam.

“Yılda on iki sterlin.”

“Esvap?”

“İki takım elbise.”

“Vaz’fe?”

“Bana hizmet edeceksin, benimle ve burada gördüğün beylerle gezilere çıkacaksın.”

“Bu iş oldu, tamam” dedi Sam. “Tek bi kişiye kiralanmış bulunuyorum. Şartlarda anlaştık.”

“İşi kabul ediyor musun?”

“Ettim ya, işte! Evet” dedi Sam. “Esvaplar da üstüme işin kendisi gibi uyarsa mesele kalmamıştır.”

“Tabii, kefil gösterebilirsin istersen?” dedi Mister Pickwick.

“Onu Beyaz Karaca’nın sahibesine soracaksınız, beyim.”

“Bu akşam gelebilir misin?”

“Esvaplar burdaysalar hemen giyiverirdim” dedi Sam, büyük bir şevkle.

“Bu akşam saat sekizde gel, soruşturmadan iyi sonuç çıkarsa esvapların hazırdır” dedi Mister Pickwick.

Bir yardımcı kadın hizmetçiyle birlikte işledikleri bir kusur dışında Bay Weller’in sicili öylesine temizdi ki, Mister Pickwick anlaşmayı hemen o akşam bağlamakta bir sakınca görmedi. Yalnız kamu faaliyetlerinde değil, kendi özel işlerinde de her daim sergilediği ıvencilik ve gayretle, yeni hizmetkârını can sıkıcı ve zahmetli ölçü alma işlemlerine takılmaksızın hazır ya da elden düşme erkek elbisesi bulunabilen o kullanışlı mağazalardan birine götürdü. Hava kararmadan önce Sam Weller yakası P.C. rozetli külrenge palto, kokartlı siyah şapka, pembe çizgili yelek, açık renk pantolon ve tozluklar ve burada dökümü çıkarılamayacak kadar çok sayıda sair çeşitli malzemeyle donatılmıştı.

“Eeh” diyordu, tepeden tırnağa yenilenmiş hâliyle, ertesi sabah Eatanswille postasının açık sahanlığında yerini alırken, “üniformalı uşak mıyım, seyis miyim, orman korucusu muyum, yoksa zahireci mi ben de bilmiyorum. Hepsi bi arada bi çeşit çorbayım herhalde. Ama n’apalım! Görülcek yer çok, yapılacak iş az, bol taraftan tebdili hava var ya, sen ona bak! Bana yarar ki hem de nasıl yarar! Onunçin, yaşasın Pickwickler diyelim gitsin!”

FASIL 13

*Eatanswill; oradaki partilerin durumu ve o kadim,
sadık, vatanperver kasabayı parlamentoda
temsil edecek bir üyenin seçimine dair*

Açıkça itiraf edelim: Pickwick Kulübü'nün ciltler dolusu evrakına gömülmezden önce Eatanswille'in adını hiç işitmemiştik. Yine aynı içtenlikle belirtelim ki, günümüzde de böyle bir yerin gerçekten var olduğunun kanıtını boşuna aramışızdır. Mister Pickwick'in her bir işareti ve beyanının ne denli güvenilir olduğunu bildiğimizden ve kendi hâfızamızı o büyük insanın zapta geçmiş beyanlarına karşı çıkarmayı da küstahlık saydığımızdan, bu konu hakkında başvurabileceğimiz bütün yetkili kaynakları taradık, A ve B listelerindeki bütün isimlere baktık, Eatanswill'in ismini görmedik. Seçkin yayınevlerimizce toplumun hizmetine sunulan Siyasi Cep Haritaları'nın her bir köşesini inceden inceye gözden geçirerek yürüttüğümüz bir araştırma aynı sonucu verdi. Bu yüzdendir ki Mister Pickwick'in titiz duyarlılığı ve onu yakından tanıyan herkesçe çok iyi bilinen kendine özgü ince nezaketiyle, gözlemlerine konu olan mahallin gerçek adını uydurma bir adla kasten değiştirmiş olduğu kanısına vardık. Bu kanımızı pekiştiren, kendi başına ele alındığında önemsiz ve sudan görünse bile bu açıdan bakınca dikkate alınmaya değer küçücük bir nokta daha var; Mister Pickwick'in not defterindeki bir kayıttan, kendisine ve müridlerine Norwich postasında yer ayırılmış olduğu anlaşılıyor. Ne var ki,

* A ve B listeleri vergiye tâbi gelirler sınıflandırılmasıyla ilgili resmi bir düzenlemeydi.

kasabanın hangi yönde olduğu dahi bilinmesin diye sanki, bu kaydın üstü sonradan çizilmiş. Bu itibarla bu konuda herhangi bir tahminde bulunmaksızın ve hiç vakit geçirmeksizin hikâyemizi kahramanlarının bize sağlamış olduğu malzemeyle yetinerek anlatmayı sürdüreceğiz.

Evet, anlaşıldığına göre Eatanswill'liler, çoğu küçük şehir halkı gibi, kendilerini dünyanın en önde gelen halkı saymakta ve ziyadesiyle önemsemekteydiler. Her Eatanswill'li, kendi konumunun haiz olduğu ağırlığın bilinciyle, şehri ikiye bölen iki büyük partiden birine, Maviler'e ya da Sarılar'a tüm benliğiyle bağlanıp bağlı kalmayı görev bilmekteydi. Maviler Sarılara karşı çıkmak için hiçbir fırsatı kaçırmazken, Sarılar da Mavilere karşı çıkmak için hiçbir fırsatı kaçırmazlardı. Bu yüzden ne zaman Sarılar ve Maviler bir mitingde, Belediye Binası'nda, panayır ya da pazarda karşılaşırsalar aralarında tartışma çıkar, karşılıklı sert sözler sarfedilirdi. Bu bölünme nedeniyle Eatanswill'de her şeyin bir parti sorunu yapıldığı hiç söylenmese de olur. Sarılar Pazaryeri'ne yeni bir tepe penceresi açılmasını mı önerdiler, Maviler derhal mitingler düzenleyip bu öneriyi yerin dibine batırırlardı; Maviler Ana Cadd'e bir tulumba daha mı konulmasını istediler, bütün Sarılar bir olup ayağa dikilir ve bu rezalet karşısında dehşetten donakalırlardı. Şehirde Mavi'ci dükkânlar ve Sarı'cı dükkânlar vardı; Mavi'ci hanlar ve Sarı'cı hanlar vardı. Hattâ kilisede dahi bir Maviler sahnını ile bir Sarılar sahnını vardı.

Tabii bu güçlü partilerden her birinin kendi has sözcüsü ve temsilcisinin olması da olmazsa olmaz bir zorunluluktuktu. Dolayısıyla şehirde iki gazete yayımlanıyordu: *Eatanswill Postası ve Bağımsız Eatanswill*. Birincisi Mavi'ci ilkeleri savunur, öbürü Sarılar'ı desteklemekte kesin kararlı bir yol izlerdi. Pek acar gazetelerdi ikisi de. O ne başmakaleler, o ne ateşli saldırılar! "Şu bizim iki para etmez refikimiz, Posta"... "O alçak ve nâmert gazete, Bağımsız"... "Bağımsız olacak o yalancı, küfürbaz varakpâre"... "Posta adındaki aşağılık, karaçalıcı müfteri"... gibi insanın kanını beynine sıçratan suçlamalar her birinin her sayısında sütunları doldurur, şehir ahalisinin yüreklerinde şiddetinden yanına varılmaz haz ve öfke duyguları uyandırırdu.

Mister Pickwick her zamanki uzak görüşlülüğü ve basiretiyle kasabayı ziyaret için özellikle uygun bir zamanı seçmişti. Mücadele müthişti. Slumkey Konağı sahibi Asaletli Samuel Slumkey, Maviler'in adayıydı. Eatanswill yakınlarındaki Fizkin Köşkü'nün sahibi Sayın Horatio Fizkin, dostlarının ısrarı üzerine Sarıların adayı olmayı kabul etmişti. *Posta*, Eatanswill'li seçmenleri uyurarak, yalnız İngiltere'nin değil, bütün uygar dünyanın gözünün üzerlerinde olduğunu yazıyordu: *Bağımsız* da, âmirane bir edâyla, Eatanswill seçim bölgesi sakinlerinin öteden beri zannedildiği gibi dünya harikası bir halk mı, yoksa İngiliz adına da, özgürlüğün nimetlerine de layık olmayan iki para etmez süfli yaratıklar mı olduklarını merak ettiğini yazıyordu. Eatanswill, Eatanswill olalı beri hiç bu denli dağdağalı günler yaşamamıştı.

Mister Pickwick ve dostları, Sam'le birlikte Eastanswill yolcu postasının üst katından indiklerinde akşamın ileri bir saatiydi. Şehir Arması Hanı'nın pencerelerinden aşağı mavi ipekten dokunmuş kocaman bayraklar sarkıtılmış, bütün pencerelere, dev boyutlu harflerle, Asaletli Samuel Slumkey'nin seçim komitesinin orda her gün faaliyette olduğunu bildirir ilanlar iliştilmişti. Yolda bir sürü aylak adam toplanmıştı; balkonda Bay Slumkey adına konuşmakta olduğu anlaşılan, yüzü pancar gibi kızarmış, sesi kısalmış bir adama bakıyorlardı. Adamın söylediklerinin etkisi de, ne demek istediği de, Bay Fizkin'in komitesinin köşebaşına diktiği dört iri davulun ardı arkası kesilmeyen dandunundan güme gitmekteydi ama, yanında duran kısacık boylu işgüzar biri ikide bir şapkasını çıkarıp alkışlamaları için işaret ettikçe ahali her defasında coşarak alkış basıyor, bağırıp çağırıyordu. Ne ki, kızarmış yüzlü adamın gitgide daha da kızarıktan konuşmasını sürdürdüğüne bakılırsa, söyledikleri işitiliyor olsaydı da onun için bir şey fark etmeyecekti.

Pickwickçiler arabadan iner inmez kalabalığın akli başında, bağımsız bireylerden oluşan bir kolu çevrelerini sardı, alkışlar ve yaşa sesleri üç kez ayyuka çıktı; ana gövde de buna katılınca (çünkü bir kalabalığın neyi alkışladığını bilmesi hiç gerekmez) haykırışlar balkondaki kırmızı yüzlü adamı bile susturan dehşetli bir zafer şamatasına dönüştü.

"Hurra!" diye haykırdı kalabalık, son bir kez.

Balkondaki bücür çığırtkan, “Bir hurra daha!” diye avazı çıktığı kadar bağıınca, kalabalıktan sanki çelik çarklı demir döküm ciğerlerden kopar gibi bir haykırış daha yükseldi.

“Yaşasın Slumkey!” diye kükredi dürüst ve bağımsız kitle.

“Yaşasın Slumkey!” diye Mister Pickwick de şapkasını çıkarak yankı verdi.

“Fizkin’i istemiyoruz!”

“Katiyen!” diye bağırdı Mister Pickwick de.

“Hurra!” Ve yem borusu çalınca coşan sirk hayvanlarının hep bir ağızdan kükreyişini andırır bir kükreyiş daha duyuldu.

“Slumkey de kim?” diye fısıldadı Bay Tupman.

“Bilmiyorum” dedi Mister Pickwick, aynı tonda. “Hışşt! Hiç soru sorma. Bu gibi durumlarda en iyisi gürhunun yaptığını yapmaktır.”

“Peki, ya iki gürh varsa?” dedi Bay Snodgrass.

“Hangisi daha büyükse onunla birlik olur bağırsın” dedi Mister Pickwick.

Ciltler doldurulsa daha fazlası söylenemezdi.

Onlara yol vermek için sağa sola açılan kalabalığın coşkulu alkışları arasında hana girdiler. İlk iş, gece yatacak yer bulmaktı.

Mister Pickwick garsonu yanına çağırdı. “Burada kalabilir miyiz?” diye sordu.

“Bilmem ki, beyim” dedi adam. “Maalesef doluyuz. Bir sorayım, efendim.” Sorup öğrenmeye giderek az sonra döndü, beylerin “Mavi” olup olmadıklarını sordu.

Mister Pickwick de, dostları da adaylardan hiçbirine sıcak ilgi duymadıkları için ne diyeceklerini bilemediler. Bu ikilem içerisinde Mister Pickwick’in aklına, geçende tanıştığı dostu Perker geldi.

“Bay Perker adında bir bey tanıyor musun?” diye sordu garsona.

“Tanımaz mıyım, efendim. Asaletli Samuel Slumkey’nin temsilcisi.”

“O Mavi’dir, sanıyorsam?”

“Tabii, efendim, öyledir.”

“O halde biz de Mavi’yiz.” dedi Mister Pickwick. Öyle dedi ama, adamın bu uzlaşıcı açıklamayı bir parça şüpheyle karşıladığını

görerek kartını uzattı, eğer handa ise vakit geçirmeden Bay Perker'a götürmesini istedi. Garson çekildi, sonra hemen dönerek Mister Pickwick'i birinci katta geniş bir odaya götürdü. Orada, üstü kitaplarla ve kâğıtlarla kaplı uzun bir masanın başında Bay Perker oturuyordu.

"Vay, efendim... vay! Azizim, efendim!" dedi ufak tefek adam, ayağa kalkıp ilerleyerek. "Sizi gördüğüme memnun oldum, çok memnun oldum. Lütfen oturun. Niyetinizi gerçekleştirdiniz demek, seçim izlemeye kalkıp buralara geldiniz?"

Mister Pickwick bunu başıyla doğruladı.

"Kıyasıya mücadele içindeyiz, azizim" dedi yerden bitme Perker.

Mister Pickwick ellerini ovuşturdu. "İşte buna sevindim" dedi. "Hangi taraf olursa olsun, tavizsiz vatanperverliği takdirle karşılarım. Kıyasıya bir mücadele diyorsunuz, yani?"

"Çok" dedi yerden bitme. "Anlatılır gibi değil. Şehrin bütün içkili lokantalarını kapattık, hasımlarımıza birahanelerden başka yer bırakmadık. Dâhiyane bir taktik, değil mi? Ha? Ne dersiniz?" Perker kendinden memnun memnun gülümsedi ve dolu dolu bir tutam enfiye çekti.

"Peki sonuç ne olacak? İhtimaller ne merkezde?" Mister Pickwick sordu.

"Doğrusunu isterseniz, beyfendiciğim, henüz oldukça belirsiz. Fizkin'in adamlarının Beyaz Karaca'daki arabalıkta otuz üç seçmenleri var."

"Arabalıkta mı?" Mister Pickwick dâhiyane taktiğe –bir kere daha– şaşmaktan kendini alamadı.

"Lazım olana kadar orda kilit altında tutuyorlar onları" diye sözünün ardını getirdi Perker. "Maksat, tabii, bizim onlara ulaşmamıza mâni olmak. Zaten ulaştık da nâfile ya! Zil zurna sarhoş hepsi. Zeki çocuk bu Fizkin'in adamı, hakaten çok zeki."

Mister Pickwick gözlerini dikip baktı, hiçbir şey söylemedi.

"Yine de başarı kazanacağımızdan eminim" dedi Bay Perker, sesini alçaltıp âdeta fısıldarcasına. "Dün gece burda küçük bir çay partisi düzenledik... kırk beş kadın, beyfendiciğim... giderken her birine bir yeşil şemsiye verdik."

“Şemsiye mi verdiniz?”

“Evet, efendim, şemsiye. Tanesi yedi buçuk şilinden kırk beş şemsiye! Kadınlar süs eşyasına bayılırlar... O şemsiyeler öyle etkili oldu ki, görecektiniz. Kocalarının hepsini, biraderlerinin de yarısını şimdiden kazandık sayılır. Çorap, fanila gibi şeyler bunun yanında hiç kalır. Kendi fikrim, beyfendiciğim, doğrudan benim fikrim. Doluda, yağmurda ya da güneşli havada beş yeşil şemsiyeye rastlamadan sokakta beş metre yürüyemezsiniz.”

Burada küçük adam katıla katıla gülmeye koyuldu ve ancak üçüncü bir şahsın içeri girmesiyle kendini topladı.

Uzun boylu, zayıf, tepesi açılmaya yüz tutmuş kır saçlı biriymiş içeri giren. Yüz ifadesinde ciddi bir azametle karışık akıl sır ermez bir hikmet okunuyordu. Kahverengi uzun bir pardösü, siyah pamuklu yelek, koyu külrengi pantolon giymişti. Yelek cebinden bir kelebek gözlük sarkıyordu. Başında, tepesi çok kısa, geniş kenarlı bir şapka vardı. *Eatanswill Postası*'nın yazı işleri müdürü Bay Pott diye tanıştırdı Mister Pickwick'e. Karşılıklı hal hatır sormadan sonra Bay Pott, Mister Pickwick'e dönerek, pür ciddiyet, “Bu savaşım başkentte büyük ilgi uyandırıyor, beyfendi” dedi.

“Öyle olduğunu sanıyorum” dedi Mister Pickwick.

Pott, kendisini doğrulaması için Perker'a bakarak, “Geçen cumartesi yazdığım makalenin buna bir ölçüde katkısı olduğunu bilmem için nedenler var” dedi.

“Öyle olduğuna hiç şüphe yok” dedi küçük adam.

“Basın çok güçlü bir araçtır, beyfendi” dedi Pott.

Mister Pickwick bu fikre tamamiyle katıldığını belirtti.

“Fakat diyebilirim ki, beyfendi” dedi Pott, “elimdeki korkunç gücü hiçbir zaman kötüye kullanmamışımdır. Bana emanet edilen soylu silahı özel hayatın kutsal bağına ya da kişi onurunun duyarlı göğsüne hiç çevirmemişimdir. Asla! Herhalde, beyfendi, bütün çabamı adadığım dâvânın... sıradan olsa da... ki biliyorum öyledir... prensipleri yerleştirmek... ki... yani...”

Eatanswill Postası'nın yazı işleri müdürünün aklı karışır gibi olunca Mister Pickwick yardıma koştu, “Tabii, mutlaka” dedi.

“Peki, o halde” dedi Pott, “yan tutmayan bir kişi olarak size sormak istiyorum, beyfendi, benim *Bağımsız*'a karşı yürüttüğüm savaşım üzerinde Londra'da kamuoyu ne düşünüyor?”

Perker, “Büyük heyecan uyandırmakta, şüphesiz” diye herhalde hiç istemeden yaramaz bir bakışla araya girdi.

“Bu savaşım” dedi Pott, “benim sağlığım ve gücüm ve olduğu kadarıyla yeteneğim elverdikçe sürdürülecek, beyfendi. Ben bu savaşımdan, beyfendi, her ne kadar insanların kafalarını karıştırmayı uyguladığını kızıştırmakta, yaşamın sıradan görevlerini yerine getirmekten onları alıkoymaktaysa da... ben bu savaşımdan, beyfendi, *Bağımsız Eatanswill*'i ayağımın altında ezinceye kadar geri durmayacağım. Londra halkı, beyfendi, ve de bu ülke halkı bana güvenebilirler, bunu bilmelerini istiyorum... onları yüz üstü bırakmayacağım! Sonuna kadar onları savunmaya kararlıyım, efendim.”

“Fevkalade asil bir davranış, efendim” dedi Mister Pickwick ve gönlü yüce Pott'un eline sarıldı.

Pott vatanperverâne beyanlarının şiddetinden soluk soluğa kalmıştı. “Görüyorum ki siz akıllı ve yetenekli bir insansınız” dedi. “Böyle bir kimseyle tanışmış olmaktan kıvanç duyuyorum.”

“Teveccühünüz, efendim” dedi Mister Pickwick. “Beni onurlandırılıyorsunuz. Müsaadenizle, sizi kurucusu olmakla iftihar ettiğim kulübün muhabir üyesi yol arkadaşlarımla tanıştırmak isterim.”

“Onur duyarım” dedi Pott.

Mister Pickwick odadan çıktı ve az sonra arkadaşlarıyla birlikte dönerek onları *Eatanswill Postası* başyazarına usulünce takdim etti.

“Şimdi, azizim Pott” dedi minik Bay Perker, “mesele şu: Bu dostlarımızı nerede ağırlayacağız?”

“Burada kalamaz mıyız?” dedi Mister Pickwick.

“Handa hiç boş yatak yok, azizim... bir tane bile yok.”

“Çok fena” dedi Mister Pickwick.

“Hakkaten!” dediler, yol arkadaşları da.

“Benim aklıma bir şey geliyor, pekâlâ onu uygulayabiliriz sayıyorum” dedi Bay Pott. “Tavuskuşu'nda iki boş yatak olacak. Eğer beylerden ikisi ve hizmetkârları Tavuskuşu'nda sıkışarak da olsa kalmakta bir sakınca görmezlerse Mister Pickwick'le bir dostunu Bayan Pott bizde ağırlamaktan kıvanç duyacaktır. Ben bunu onun adına hiç çekincesiz söyleyebilirim.”

Bay Pott'un ısrarlı üstelemelerinden ve Mister Pickwick'in Bay Pott'un nâzik hanımını zahmete sokup başını ağrıtmayı asla düşüneyeceğini tekrar ve tekrar ileri sürmesinden sonra, yapılabilecek daha uygun bir şey olmadığında karar kılındı. Ve öyle de yapıldı. Şehir Arması Hanı'nda hep birlikte yemek yenildikten sonra dostlar ayrıldılar. Tupman ve Snodgrass Tavuskuşu'na, Mister Pickwick'le Winkle, Pott'un evine yollandılar. Ondan önce de, ertesi sabah Şehir Arması'nda hep bir araya gelerek, adayların açıklanacağı yere kadar Asaletli Samuel Slumkey'nin seçim alayına eşlik edilmesi kararlaştırıldı.

Bay Pott'un aile çevresi kendisi ve karısından ibaretti. Büyük dehanın hayatta yüce bir doruğa çıkardığı her erkeğin, genel karakteriyle bağdaşmazlığından ötürü büsbütün göze batan kimi küçük zaafı olur çoğu kez. Pott'un da bir zaafı vardysa, karısının epeyce horlayıcı güdüm ve hâkimiyetine biraz fazla boyun eğmesiydi denilebilir. Lakin biz bu nokta üzerinde aşırı bir vurguyla durmakta kendimizi haklı görmüyoruz, çünkü Bayan Pott evine gelen iki beyi ağırlamak için olanca zarafetini takınmakta bu defa hiç kusur etmedi.

"Sevgilim" dedi Pott, "Mister Pickwick... Londra'dan Mister Pickwick."

Bayan Pott, Mister Pickwick'in bir babaya yakışır tarzda el sıkışına cana yakın bir letafetle karşılık verdi. Tanıştırılmadan kalan Winkle ise dikkate mazhar olmaksızın sığındığı karanlık bir köşeden eğildi, selam verdi.

"P, sevgilim" dedi Bayan Pott.

"Hayatım?" dedi Pott.

"Öbür beyfendiyi tanıştır, lütfen!"

"Ah, bağışlayın" dedi Pott. "İzninizle, Bayan Pott... Bay..."

"Winkle" dedi Winkle.

"Winkle" diye tekrarladı Pott. Tanıştırma merasimi tamamlandı.

"Böyle haber vermeden evinizin düzenini alt üst ettiğimiz için sizden ne kadar özür dilesek azdır, hanfendiciğim" dedi Mister Pickwick.

Dişi Pott, "Aman efendim, bir şey değil" diye şakıdı. "Emin

olun, yeni yüzler görmek benim için bulunmaz bir zevk. Bu can sıkıcı yerde günler, haftalar boyu hiç kimseyi görmeden yaşıyorum.”

“Kimseyi mi, sevgilim?” diye sesini yükseltecek oldu Pott, cilveli bir bakışla.

“Senden başka kimseyi” diye karşılık verdi Bayan Pott, sokarcasına.

Ev sahibi, karısının onulmaz acısını izaha koyuldu: “Görüyorsunuz ya, Mister Pickwick, burda, başka türlü payımıza düşebilecek birçok eğlenceden, zevkten oldukça uzak bir yaşam sürüyoruz. Benim *Eatanswill Postası*’nın başyazarı olarak sosyal konumum, gazetenin ülke gözündeki yeri, siyaset girdabından bir an olsun başımı alamayışım...”

“P, sevgilim...” Bayan Pott araya girdi.

“Hayatım...” dedi başyazar.

“Beyfendilerin ilgisini çekebilecek makul bir konu bulmaya gayret göstersen, şekerim?”

“Ama, sevgilim” dedi Bay Pott, büyük bir alçakgönüllülükle, “Mister Pickwick’in ilgilendiği bir konu bu!”

“İlgileniyorsa ne âlâ!” dedi Bayan Pott. “Senin siyasetinden de, *Bağimsız*’la kavgalarından da bütün saçmalıklarından da bıktım usandım. Maskaralığını niçin böyle gözler önüne serdiğini hiç anlamıyorum, P?”

“Ama, sevgilim...” dedi Bay Pott.

“Aaa, yeter artık zırvaladığın, konuşma benimle!” dedi Bayan Pott. “*Ecarté* oynar mıydınız, beyfendi?”

Winkle, “Tarafınızdan öğretilirsem bahtiyar olurum” diye karşılık verdi.

“İyi, o halde, şu küçük masayı bu masanın önüne çekin siz, ben de bu yavan siyaset konusunu artık işitmez olayım.”

Bay Pott, şamdanları getiren hizmetçi kıza, “Jane, çalışma odasına in, bana *Posta*’nın Bin Sekiz Yüz Yirmi Sekiz yılı sayılarını getir” dedi. Sonra Mister Pickwick’e döndü, “Size Sarıların buradaki geçit kapısına bir ara yeni bir tahsildar atama girişimleri üzerine yazdığım başmakalelerden birkaçını okuyayım” diye ekledi. “Beğeneceğinizi sanıyorum.”

* İki kişiyle oynanan bir iskambil oyunu. (ç.n.)

“Dinlemeyi çok isterim, muhakkak ki” dedi Mister Pickwick.

Gazete sayıları çıkarılıp getirildi; başyazar, Mister Pickwick’i yanına alarak masaya kuruldu.

O enfes yazıların genel bir özetini belki buluruz umuduyla Mister Pickwick’in not defterini baştan sona boşuna taradık. Bize kalırsa o diri ve arı üslûbun etkisiyle kendinden geçmiş olmalı; ni tekim Bay Winkle’in bir kaydına göre, makalelerin okunduğu bütün süre boyunca, duyduğu aşırı hazdan olsa gerek, gözleri yumu- luymuş.

Akşam yemeğinin hazır olduğunun açıklanması *ecarté* oyunu- na da, *Eatanswill Postası*’nda döktürülen incilerin icmaline de son verdi. Bayan Pott’un keyfine diyecek yoktu. Winkle şimdiden eni- konu gözüne girmişti. Mister Pickwick’in de “çok tonton bir ihti- yar” olduğunu onun (Winkle’in) kulağına fısıldamaktan çekinme- di. Bu sözler o yüce insanı yakından tanıyanların çok azınca cüret edilebilir bir ifade teklifsizliğini akla getiriyor gerçi ama, biz yine de, hem Mister Pickwick’e toplumun her katında duyulan saygı- nın, hem de onun kendini herkese ne denli kolaylıkla sevdirdiği- nin dokunaklı ve inandırıcı bir kanıtı olarak, onları buraya almak- ta bir mahzur görmedik.

İki dost dinlenmeye çekildiklerinde –Tupman ve Snodgrass Tavuskuşu Hani’nin en ücra köşelerinde çoktan uykuya dalmışlar- dı– vakit gecenin ileri bir saatiydi. Az sonra Winkle’ı da uyku bas- tırdı. Ne var ki, duyguları kamçılanmıştı bir kere ve hayran kal- mıştı. Uyku dünya âlemiyle ilişkisini kestikten sonra da, saatler sa- ati, sevimli Bayan Pott’un çehresi ve endamı avare hayalhanesini iş- gal etti durdu.

Sabahla birlikte bastıran patırtı ve telaş, hızla yaklaşan seçimle doğrudan ilintili olanlar dışında her çağrışımı dünyanın en roman- tik hayalperestinin kafasından silip atmaya yeterdi. Şafağın daha ilk demlerinden başlayarak davul gümbürtüleri, boru ve borazan sesleri, insan çığrışmaları ve at eşinmeleri sokaklar boyunca yan- kılındı durdu. Her iki partinin kavga ekipleri arasında orada bura- da patlak veren küçük çapta çatışmalar da hazırlıklara hem şenlik, hem hoşça bir çeşni katıyordu.

“Eee, Sam” dedi Mister Pickwick, tam da elini yüzünü yıkmayı bitirdiği sırada yatak odasının kapısında beliren uşağına, “bugün pek hareketli geçeceğe benzemiyor mu, ne dersin?”

“Tam şenlik, beyim” diye cevap verdi Weller. “Bizimkiler Şehir Arması’nda toplanıyorlar. Haykırmaktan sesleri kısıldı bile.”

“Peki, partilerine sadık görünüyorlar mı bari, Sam?”

“Böyle bir sadakat ömrümde görmedim ben, beyim.”

“Pek gayretliler, değil mi?”

“Ne diyorsunuz!” dedi Sam. “Bugüne kadar böyle yiyip içen adamlar görmedim. Nasıl çatlamaktan korkmuyorlar, ona şaşıyorum.”

“Burdaki zadedânın yersiz nezaketindedir” dedi Mister Pickwick.

“Herhalde” dedi Sam, kısaca.

Mister Pickwick pencereden dışarı bir göz attı.

“Hepsi de turp gibi sapasağlam ve dinç görünüyorlar hani.”

“Hem de nasıl! Tav’skuşu’ndan iki garsonla dün akşam orda yemek yiyen tarafsız seçmenleri tulumbayla bi ıslattık, bi ıslattık. Görecektiniz.”

“Tarafsız seçmenleri mi ıslattınız?” Mister Pickwick haykırdı.

“He ya” dedi hizmetkârı. “Her birsi düştüğü yerde uyuyakalmıştı. Bu sabah teker teker dışarı sürükleyip tulumbanın altına soktuk. Şimdi hepsi turp gibiler. Adam başına bir şilin ödedi bu iş için komite.”

“Olacak şey değil!” diye haykırdı Mister Pickwick, hayretler içinde.

“Hay Allah iyiliğinizi versin, beyim!” dedi Sam. “Eksik vaftiz olmuş dünkü çocuk gibisiniz, ne diyim! Bu da bişi mi yani?”

“Bir şey değil mi?”

“Değil ya, ne ki? Burda geçen seçimden bir önceki gece karşı taraf Şehir Arması’nda barcı kıza rüşvet yedirip, handa kalan daha oy vermemiş on dört seçmenin sulu boğmasına cepane koydurmışlar.”

“O da ne demek?” diye sordu Mister Pickwick.

“İçine afyon katmak oluyor” dedi Sam. “Karı, seçim bittikten sonra daha on iki saat uyutmamışsa hepsini n’olayım! Adamın bi-

rini uyur halde el arabasına atıp sandık başına taşımışlar ki, n'olur n'olmaz diye. Ama nâfile... Oy kullandırtmamışlar herife. Onun üzerine geri götürüp yeniden yatırmışlar.”

“Tuhaf işler, bunlar” dedi Mister Pickwick, yarı kendi kendine mırıldanıp, yarı Sam'e hitap ederek.

Sam buna, “Bir seçim zamanı, hem de tam burda benim babamın başından geçen bir muc'ze yanında bu hiç kalır, beyim” diye karşılık verdi.

“O neydi ki?” diye sordu Mister Pickwick.

“N'olcak, bi keresinde buraya bir posta arabası getirmiş babam” dedi Sam. “Seçim zamanı partinin biri Londra'dan seçmen taşımaya tutuyor onu. Yola çıkmazdan bir gece önce karşı taraf komitesi gizlice haber salıyor, haberciyle birlikte kalkıp gidiyorlar. Herif onu bir yere sokuyor ki geniş bir oda... Hazretler toplanmış hep... bi yığın kâat, kalem, mürekep... dopdolu... ‘Bay Weller’ diyor baş koltukta oturan, ‘sizi gördüğüme memnun oldum, beyim. Nasılsınız?’... ‘Çok iyiyim, sağlığınız, efem. Siz de fena değilsiniz ya?’ diyor babam... ‘Eh, oldukça iyyiz, sağ olun’ diyor adam. ‘Oturun, Bay Weller’ diyor, ‘lütfen oturun, efem’ diyor. Babam da oturuyor. Birbirlerinin yüzüne dik dik bakıyorlar, o türlü. “Hatırlamadınız mı beni?” diyor herifçoğlu... Babam, ‘Hatırladım diyemiycem’ diyor... ‘Ama ben tanıyorum sizi’ diyor öbürü. ‘Çocukluğunuzdan tanıyorum sizi’ diyor. ‘Doğrusu ben sizi çıkaramadım’ diyor babam. ‘Çok garip’ diyor adam. ‘Garip, ya’ diyor babam da. ‘Haf'zanız zayıf olsa gerek sizin, Bay Weller’ diyor adam. ‘Öyle, çok zayıftır’ diyor babam. ‘Ben de öyle düşünmüştüm’ diyor herifçoğlu. Sonra babama bir bardak şarap veriyorlar, sen iyi araba sürersin filan diye pohpohlayıp tava getiriyorlar, derken bir yirmi papel sıkıştırıyorlar eline. Adam diyor ki, ‘Burayla Londra arasında yol çok bozuktur’ diyor. ‘Orda burda zordur sahiden’ diyor babam... ‘Hele kanala yaklaşınca, di’mi?’ diyor adam... ‘Orası bir felakettir’ diyor babam... ‘Ee, Bay Weller’ diyor adam, ‘Siz çok iyi sür'cüsünüz, atlarınıza ne istesenez yaptırırsınız, biz biliyoruz. Biz burda hepimiz sizi çok severiz, Bay Weller’ diyor. ‘Onun'çün’ diyor, ‘eğer bu seçmenleri’ diyor, ‘buraya getirirken, tesadüf o ya’ diyor, ‘bir kaza yapar da adamları bi yerlerini incitmeden kanala boca edvercek olursanız, bu para sizin’

diyor... ‘Beyler, çok nâziksınız, bi bardak daha şarap içerim sağlığınıza’ diyor babam, şarabı içip parayı cebe attığı gibi bir selam çakıp çıkıyor dışarı. İnanmıycaksınız ama, beyim” diye tarif olunmaz bir edepsiz bakışla baktı efendisine Sam, sonra devam etti, “inanmıycaksınız ama, tam da o seçmenlerle buraya geldiği gün tam o söylenen yerde arabası devrilmemiş mi hakaten! İçinde ne kadar adam varsa boylamış kanalı!”

“Peki tekrar çıkmışlar mı?” diye sordu telaşla Mister Pickwick.

“Doğrusunu isterseniz” diye çok ağırdan alarak cevap verdi Sam, “beylerden yaşlı biri kaybolmuş, sanımca. Bildiğim, şapkası bulunmuş ama kafası içinde miymiş, değil miymiş, orasını kesin bilemiyem. Fakat benim asıl şaştığım, o hazretin dediklerinden sonra babamın arabası nasıl oluyor da tam orda ve tam o gün devriliveriyor... holağanüstü, ‘arikulade tesadüf!’”

“Hakikaten çok olağanüstü bir keyfiyet” dedi Mister Pickwick. “Ama sen hele bi şu şapkamı fırçala bakıyım, Sam. Bay Winkle’ın beni kahvaltıya çağırıldığını işitiyorum.”

Bunları söyledikten sonra Mister Pickwick yemek salonuna indi, orada kahvaltı sofrasını donanmış, ev halkını çoktan toplanmış buldu. Yemek çabuk sona erdi. Beylerden her birinin şapkası Bayan Pott’un kendi narin ellerinin eseri kocaman bir mavi fiyonkla bezendi. Winkle o hanımı miting alanının hemen yakınındaki bir evin damına götürmeyi üstlenmişti. O yüzden Mister Pickwick’le Pott kendi başlarına Şehir Arması’na gittiler. Orda Slumkey’nin komitesinden biri arka pencereden altı küçük oğlanla bir kız çocuğuna nutuk atıyor, iki cümlede bir onları “Eatanswille’li hemşerileer” ünvanıyla onurlandırdıkça sözü geçen altı bücür oğlandan dehşetli bir alkış kopuyordu.

Araba meydanı Estanswill Mavileri’nin şanına ve gücüne layık bir görünüm sergilemekteydi. Üzerlerinde bir metreyi aşan boy ve ona uygun şişmanlıkta altın sarısı harflerle vecizeler yazılı, kimi tek, kimi çift gönderli tam bir ordu dolusu mavi bayrak vardı; dörder dörder sıraya girmiş borazancılar, basuncular ve davulculardan müteşekkil koca bir bando da vardı, davulcular başta olmak üzere hepsi aldıkları paranın hakkını veriyorlardı; ellerinde maviye boyalı sopalar taşıyan kolcular, mavi atkılı yirmi komite üyesi, şapka-

ları mavi fiyonklu büyük bir seçmen kalabalığı vardı; Asaletli Samuel Slumkey içi, üstü açık, dört atlı bir araba ve dostlarıyla taraftarlarına tahsis edilmiş çift atlı, dört araba daha vardı. Bayraklar dalgalanıyor, bando mızıka çalıyor, kolcular herkese sövüyor, yirmi komite üyesi aralarında çekişiyor ve kalabalık bağırıp çağırıyor. Atlar geri basıyordu o arada, yamaklar kan ter içinde kalmışlardı. Orada o anda bir araya gelmiş herkes ve her şey Birleşik Krallık Parlamentosu'nun Avam Kamarası'nda Eatanswill Kasabası'nı temsil edecek adaylardan birinin, Slumkey Konağı sahibi Asaletli Samuel Slumkey'nin özel tasarrufuna, çıkarına, onuruna ve ününe adanmıştı.

Aşağıda toplanan kalabalık pencerelerden birinde Bay Pott'un kır saçlı kafasını görünce büyük tezahürat oldu, üzerinde "Basını Özgürlüğü" yazılı bir mavi bayrak birden pek yaman bir fıırtıyla dalgalandırıldı. Asaletli Samuel Slumkey kendisi, çizmeleri ve mavi boyun atkısıyla öne çıkarak ânılan Pott'un elini sıktıktan sonra *Eatanswill Postası*'na unutulmaz şükran borcunu kalabalığa yönelik melodramatik el kol hareketleriyle belli edince coşku son hadini buldu.

"Her şey yolunda mı?" dedi Asaletli Samuel Slumkey, Bay Perker'a.

"Her şey hazır, efendim" diye karşılık verdi küçük adam.

"Eksik kalan bir şey yok ya?" dedi Asaletli Samuel Slumkey.

"Hiçbir şey ihmal edilmedi, beyfendiciğim... hiçbir şey. Sokak kapısında ellerini sıkacağınız yeni yıkanmış yirmi kişi, yanaklarını okşayıp yaşlarını soracağınız altı minik bebe var. Bebelere bilhas-sa ilgileniniz, efendim. Her zaman çok etkilidir."

"Dikkat ederim" dedi Asaletli Samuel Slumkey.

"Bir de, beyfendiciğim" dedi, ihtiyatlı küçük adam, "eğer yapabilirseniz... illa gerekir demek istemiyorum ama... içlerinden birini öpseniz, kalabalık üzerinde çok büyük etkisi olurdu, efendim."

"Beni önerecek olanlardan biri yapsa onu... aynı şey değil mi?" dedi Asaletli Samuel Slumkey.

"Maalesef, efendim" dedi temsilci. "Taraflınızdan yapılmasının sizi halka çok sevdireceği kanaatindeyim."

"Pekâlâ" diyerek razı geldi Asaletli Samuel Slumkey. "Yapılacak o halde... yok başka çaresi."

“Yürüyüşe hazır olalım!” diye bağırdı yirmi komite üyesi birden.

Kalabalığın alkışları arasında bando mızıkacı, kolcular ve komite üyeleri ve seçmenler, atlılar ve arabalar hep yerlerini aldılar. Çift beygirli arabaların her birine ancak dimdik ayakta durmacasına sığışabilir sayıda insan doldu; Bay Perker’a tahsis edilenine Mister Pickwick, Bay Tupman ve Bay Snodgrass’tan başka yarım düzine kadar komite üyesi bindi.

Asaletli Samuel Slumkey’nin arabasına girmesi beklendiği sırada son derece gergin bir an yaşandı. Sonra, ansızın, kıyamet bir alkış, çığırış koptu kalabalıktan.

“Çıktı!” diye haykırdı minik Perker. Ne olup bittiği durdukları yerden görülemediği için herkes daha da heyecanlanmıştı.

Ahali daha da coştı.

“Kapıdakilerle el sıkıştı!” diye bağırdı bücür temsilci.

Coşku ayyuka çıktı.

“Bebelerin başlarını okşadı!” dedi Bay Perker, endişeler içinde tir tir titreyerek.

Yeri göğü çınlatan bir alkış tufanı.

“İçlerinden birini öptü!” diye ünledi sevinçten uçan küçük adam.

İkinci bir alkış.

“Birini daha öptü!” diye bağırdı heyecandan soluğu kesilen temsilci.

Bir üçüncü alkış.

“Hepsini öpüyöör!” diye, coşkuyla kendinden geçen küçük adam avazı çıktığı kadar haykırdı. Kalabalıktan yükselen kulakları sağır edici bağırip çağırımlar arasında alay yoluna devam etti.

Nasıl ve ne oldu da seçim alayı öbürüyle karıştı ve bundan doğan karmaşanın içinden sonunda nasıl sıyrılıp çıkılabildi, hiç anlatmaya kalkışmamak en iyisi; zira olayın daha başında Mister Pickwick’in şapkası bir Sarı bayrak direğinin dürtmesiyle gözlerinin, burnunun ve ağzının üstüne düşmüştü. Kendisi, önünü görebilir hâle geldiğinde, dört bir yanının hiddetli ve azgın çehreleri, muazzam bir toz bulutu ve kavgaya tutuşmuş yoğun bir kalabalıkla sarılmış olduğunu söylüyor. Dediğine göre, göze görünmez

bir güç tarafından arabadan dışarı itilmiş; bir ara kendisi de birileriyle yumruk yumruğa gelmiş, ama kiminle ya da nasıl ya da niçin, orasını hiç bilemiyor. Derken arkadan birileri tarafından birtakım ahşap basamaklardan yukarı itiliyor, şapkasını gözünün üstünden çekince kendini miting kürsüsünün sol yanında ve en önde, dostlarının arasında buluyor. Kürsünün sağ yanı Sarılar partisine, ortası Belediye Başkanı ile memurlarına ayrılmıştı; bunlardan biri –Eatanswill’in şişko sokak tellalı– sessizliği sağlamak için ağır bir çanı sallayıp dururken Bay Horatio Fizkin ile Asaletli Samuel Slumkey önlerindeki geniş alanı sel gibi kaplayan ve içinde bir yer sarsıntısına yaraşır bir inilti, haykırış, çığlık ve yuhalama fırtınası kopmakta olan çırpıntılı kafalar denizini ellerini kalplerine koymuş, büyük bir nezaketle eğilerek selamlıyorlardı.

Tupman dostunun yeninden çekiştirerek, “Winkle orada işte!” dedi.

“Nerede?” diye sordu Mister Pickwick, o ana kadar iyi ki cebinde saklamış olduğu gözlüğünü takarak.

“Orada” dedi Tupman, “bakın, şu evin tepesinde.” Sahiden de orda, kiremit döşeli bir damın kurşun kaplı yağmur oluğunun yanı başında Winkle ve Bayan Pott iki iskemleye kurulmuş, selam niyetine onlara mendil sallıyorlardı. Mister Pickwick hanıma bakıp kendi eline bir öpücük kondurarak iltifata karşılık verdi.

Miting henüz başlamamıştı. Âtil ve avare bir kalabalık hoşça vakit geçirmeye genellikle yatkın olduğu için bu pek masum hareket ahalinin muziplik damarını kabartmaya yetti.

“Şu çapkın moruğa bakın!” diye ünledi bir ses. “Kızlara göz ediyor!”

“Sen neymişsin be babalık!” dedi bir başkası.

“Aileyi dikiz etmek için gözlük takmak da n’oluyor!” diye haykırdı bir üçüncüsü.

“Kadına göz kırpmıyor, utanmaz moruk!” diye bağırdı dördüncüsü.

Bir beşincisi, “Karına göz kulak ol, Pott!” diye böğürünce kahkahalar ortalığı çınlattı.

Bütün bu alaycı haykırışlar arasında Mister Pickwick’in kocamış bir tekeye benzetilmesi ve onun gibi daha başka üzücü nükteler

de yer almış ve iş bununla kalmayıp tertemiz bir hanımefendinin namusuna kastetmeye yönelmişti; Mister Pickwick buna fena halde öfkelenmişti ama, tam o sırada sessiz olma çağrısı yapılmış olduğundan, yanlış düşüncelere kapıldıkları için çılgın kalabalığa acıyan, yakıcı bir bakış fırlatmakla yetindiğini gören herkes bir kere daha kahkahadan kırıldı.

“Susunnn!” diye kükredi Belediye Başkanı'nın adamları.

Belediye Başkanı, yüksek mevkiine uygun düşen azametle “Whiffin, sustur şunları!” dedi. Bu emre uyan tellalın bir çan konçertosu daha döktürmesi üzerine kalabalıktan birinin, “Haydi oradan, acemi, sen de!” diye bağırması yeni gülüşmelere yol açtı.

“Beyler” dedi Belediye Başkanı, avazı çıktığı kadar haykırarak, “beyler, Eatanswill'li seçmen kardeşlerim, vefat eden temsilcimizin yerine bir yenisini seçmek üzere bugün burada...”

Tam bu sırada kalabalıktan bir ses Belediye Başkanı'nın sözünü kesti:

“Var ol, Belediye Başkanı. İşin tıklarında. Sen o çivi ve kulplu tencere işini asla bırakma, e mi!”

Konuşmacının mesleki faaliyetine bu atıf ahaliyi öylesine galeyana getirdi ki, çanın da eşliğiyle, sözlerinin geri kalan bölümü, kendisini baştan sona sabır ve dikkatle dinledikleri için teşekkürler sunan en son cümlesi dışında hiç işitilmedi ve o şükran ifadesi herkesi aşağı yukarı bir çeyrek saat daha neşeden hop oturtup hop kaldırttı.

Daha sonra, kolalı beyaz boyunbağlı, uzun boylu, kaknem birisi, kalabalık tarafından birçok kere üst üste, “Eve bir çocuk gönderip sesini yastığının altında unutup unutmadığını sordurması” istendikten sonra, onları Parlamento'da temsile yaraşır ve ehil bir şahsı aday göstermek için müsaade istedi. Bu şahsın Eatanswill yakınlarında Fizkin köşkü sahibi Sayın Horatio Fizkin olduğunu söylediği zaman Fizkin'ciler bunu o kadar uzun ve şiddetli bir alkış ve Slumkey'ciler de homurtuyla karşıladılar ki, o ve onun ardından kürsüye çıkıp aynı öneriyi tekrarlayan bir başkası konuşacak yerde komik şarkılar söylemiş olsalardı kimse farkına varmayacaktı.

Sayın Horatio Fizkin'in dostları sıralarını savdıktan sonra, Eatanswill seçmenlerini Parlamento'da temsile yaraşır ve ehil bir

başka şahsı aday göstermek üzere yerden bitme, morarmış suratlı, aksi bir zât çıktı kürsüye. Halktaki neşeyi birazcık olsun anlayışla karşılaşmasına sınırları elverseydi hiçbir pürüzle karşılaşmadan işini görüp incekken, birkaç tumturaklı cümlenin ardından kendisine laf atanları suçlamaya, sonra da kürsüdeki zevatla dalaşmaya başlayınca kıyamet koptu ve adamcağız duygularını ciddi el kol hareketleriyle ifade etmekten başka çare bulamayarak meydanı ikinci öneri sahibine bıraktı. O zât da tam yarım saat, nutuk niyetine yazılı bir metin okudu. Ne yaptılarsa susturamadılar: Bütün metni önceden *Eatanswill Postası*'na göndermiş, *Eatanswill Postası* da kelimesine dokunmadan basmıştı bile.

Bunun ardından Eatanswill yakınlarındaki Fizkin Köşkü sahibi Horatio Fizkin'in seçmenlere hitap etmek için kürsüye çıkmasıyla Asaletli Samuel Slumkey'nin tuttuğu bandonun, sabahki gösterisine taş çıkartırcasına bangırdamaya başlaması bir oldu. Bunun üzerine Sarılar güruhu Maviler güruhuna paldır küldür girişti; Maviler bu pek münasebetsiz komşularını, Sarıları, başlarından defetmeye sıvandılar; bunu, niçin ve nasıl çıktığını bizim kadar Belediye Başkanı'nın da anlayamadığı bir itiş kakış, ağız dalaşı ve dövüş sahnesi izledi; Belediye Başkanı sayıları belki iki yüz elli civarında olan arbede elebaşlarını yakalamaları için on iki kolcuya kesin emir verdi. Bütün bu kapışmalar Fizkin Köşkü sahibi Horatio Fizkin ile yandaşlarını öylesine kızdırdı ve sınırlendirdi ki sonunda Fizkin Köşkü sahibi Horatio Fizkin hasmından, yani Slumkey Konağı'nın efendisi Asaletli Samuel Slumkey'den bandonun onun rızasını alarak mı çaldığını sorup öğrenmek istedi. Asaletli Samuel Slumkey'nin bu soruyu cevaplandırmayı reddetmesi üzerine Fizkin Köşkü sahibi Horatio Fizkin, Slumkey Konağı'nın efendisi Asaletli Samuel Slumkey'nin suratına yumruğunu salladı; bunu gören ve görünce kan beynine sıçrayan Asaletli Samuel Slumkey, köşk sahibi Sayın Horatio Fizkin'i ölümüne düelloya dâvet etti. Kamu düzeninin bilinegelen bütün usul ve teamüllerini hiçe sayan bu davranışlar üzerine Belediye Başkanı çanla bir başka fantezi daha çalınmasını buyurarak Fizkin Köşkü sahibi Horatio Fizkin ile Slumkey Konağı'nın efendisi Asaletli Samuel Slumkey'yi birlikte huzuruna celbedeceğini ve her ikisini birden asayışı bozmamaları için kefâlete

bağlayacağını bildirdi. Bu dehşetengiz ikaz üzerine her iki adayın yandaşları duruma müdahale ettiler ve her iki partinin dostları ikişer kişilik gruplar hâlinde üç çeyrek saat kadar daha kavga ettikten sonra Sayın Horatio Fizkin, Asaletli Samuel Slumkey'ye şapkasını çıkardı; Asaletli Samuel Slumkey de Sayın Horatio Fizkin'e şapkasını çıkardı; bandomızika susturuldu; kalabalık kısmen yatıştırıldı; Sayın Horatio Fizkin'in konuşmasını sürdürmesine müsaade edildi.

İki adayın konuşmaları, bütün diğer hususlarda biri diğerinin tam karşıtı olmakla birlikte, Eatanswill seçmenlerinin dirayetini ve yüksek değerini takdirde birleşiyordu. Her ikisi de, kendisine oy vermeyi vaat edenlerden daha bağımsız ruhlu, daha aydın görüşlü, daha toplumsever, daha soylu, daha çıkar gözetmez hiç kimsenin yeryüzünde yaşamamış olduğunu belirttiler; ikisi de, karşı çıkarı tutan seçmenlerin, üzerlerine düşen önemli görevleri yerine getirmelerine engel birtakım hayvanca ve süfli zaafların zebunu olduklarını ima eder sözler sarf ettiler. Fizkin, kendisinden ne istenilirse yapmaya hazır olduğunu, Slumkey ise hiç birisini yapmayacağını ilan etti. Her ikisi de Eatanswill'in aksatasını, mamul mallarını, ticaretini ve refahını dünyada her şeyin üstünde tuttuklarını söylediler ve her biri, sonunda seçilecek olanın mutlaka kendisi olduğuna dair sarsılmaz güvenini dile getirmekten gurur duyduğunu bildirdi.

El kaldırma yoluyla açık oylama yapıldı. Belediye Başkanı, Slumkey Konağı'nın efendisi Asaletli Samuel Slumkey'nin önde geldiğini ilan etti. Bunun üzerine Fizkin Köşkü sahibi Sayın Horatio Fizkin gizli oy kullanılmasını isteyince ona karar verildi. Bundan sonra, başkanlık koltuğundaki dirayetli davranışından ötürü Belediye Başkanı'na teşekkür arzı oya sunuldu. Belediye Başkanı, dirayetini gösterebilmesi için önce bir koltuğunun olması gerektiğini söyleyerek (mitingin başından sonuna kadar ayakta durmuştu) teşekkürle mukabele etti. Yürüyüş kolları yeniden düzene sokuldu, arabalar kalabalığı yara yara ilerlediler, ahali de gönlüne ya da aklına estiğince tiz perdeden çığlıklar atarak onların ardından yürüdü.

* Açık oylamada rakip bir aday yoksa önde gelen kişi seçilmiş oluyor, varsa sandık oylaması yapılıyordu. (ç.n.)

Bütün oy verme süresi boyunca şehir hiç dinmeyen bir heyecan fırtınası içinde çalkandı durdu. Her şey olağanüstü cömert, olağanüstü memnuniyet verici boyuttaydı. Özel tüketim vergisine tâbi mallar bütün içkili lokantalarda fevkalade ucuzdu; geçici baş dönmesine tutulan seçmenlere yardımcı olmak üzere sokaklarda yaylı yük arabaları dolaşıyordu. Seçmenlere ârız olan bu baş dönmesi salgını seçim süresince büyük kaygı uyandıracak ölçülere ulaştı; o yüzden kaldırımlarda, sık sık, top patlasa duymamacasına baygın yatan insanlara rastlanıyordu. Seçmenlerin küçük bir bölümü en son güne kadar oy kullanmadı. Bunlar iki tarafla da defalarca görüşmeye oturdukları halde henüz hiçbirinin dediğiyle ikna olmamış, ince eler sık dokur türden kişilerdi. Oy verme süresinin bitimine bir saat kala Bay Perker bu zeki, bu soylu, bu vatanperver insanlarla özel bir görüşme yapma onurunun kendisine bahşedilmesini istedi. İsteği kabul buyruldu. Söyledikleri kısa, fakat doyurucuydu. Hep birlikte sandık başına gittiler. Onlar dönüp gelirlerken Slumkey Konağı'nın efendisi Asaletli Samuel Slumkey Parlamento'nun yolunu tutmuştu.

FASIL 14

Tavuskuşu'nda sohbet meclisi ve seyyar satıcının anlattığı hikâye

Siyaset hayatının gulgulesine tanıklık ettikten sonra özel hayatın dinginliğine dönüş pek hoş olur. Mister Pickwick aslında hiçbir tarafın ateşli bir partizanı olmadığı halde, Bay Pott'un şevkinin ona da bulaşması sonucu bütün vaktini ve dikkatini kendi günlük notlarından derlenip bir önceki fasılda anlatılan olaylara hasretmişti. O bu işlere dalmışken Winkle tembellik ediyor değildi. Bütün vakti, günlerinin onca yakındığı can sıkıcı tekdüzeliğinden bir nebze olsun kurtulmak için hiçbir fırsatı kaçırmayan Bayan Pott'la güzel yürüyüşlere, kısa kır gezintilerine çıkmaya hasredilmişti. O ve Mister Pickwick başyazarın evine böyle postu sermiş olmakla, Tupman ve Snodgrass büyük ölçüde kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalmışlardı. Siyasete pek az ilgi duydukları için daha çok Tavuskuşu'nun onlara sağladığı eğlencelerle eğleniyorlardı. Bu eğlenceler birinci katta bir bilardo masasıyla, arka avludaki تنها kuka sahasından ibaretti. Her iki oyunun sıradan kişilerin sandığından çok daha çapraşık olan teknikleri ve incelikleri, onlara bu tür eğlencelerin tam bir ustası olan Sam Weller tarafından yavaş yavaş öğretilmişti. Böylece, Mister Pickwick'in meclisinde bulunmanın rahatlığından ve yararından bir hayli yoksun kalmış olmalarına rağmen, can sıkıntısından patlamaksızın vakit geçirebiliyorlardı.

Ne ki Tavuskuşu'nun, iki arkadaşa yetenekli ama can sıkıcı Pott'un dâvetlerine bile direnebilecek kadar cazip gelen yanı, ak-

şamlarıydı. O saatlerde “yolcu salonu” Tupman’ın karakterlerini ve tarzlarını seyretmeye bayıldığı, Snodgrass’ın da sözlerini ve mesleklerini defterine kaydetmeyi iş edindiği tiplerle dolup taşıyordu.

Yolcu salonlarının ne biçim yerler olduğunu hemen herkes bilir. Tavuskuşu’ndakinin de diğerlerinden esaslı bir farkı yoktu. Yani o da, yeniyken şüphesiz daha iyi olduğu anlaşılan eşyalarıyla çıplak görünüşlü, ferah bir odaydı. Ortada büyük bir masa, her köşede değişik türden daha küçük masalar, değişik biçimde bir sürü iskemle, odanın genişliğine kıyasla avuç içi kadar görünen eski bir Türk halısı vardı. Duvarlar birkaç büyük haritayla donanmıştı; köşelerden birinde çengellere uzun bir sıra rengi uçmuş kaput asılıydı. Ocağın üzerindeki raf, içine bir mürekkepli kalem sapıyla yarım etiket sokuşturulmuş tahtadan bir hokka, bir yol rehberi ve adres defteri, kapağı kopuk bir kasaba tarihi ve camdan bir tabut içinde bir alabalık ölüsü ile tezyin edilmişti. Havaya yanık tütün kokusu sinmişti. Bütün oda, bilhassa pencereleri örten kırmızı perdeler donuk bir pus ardından görünüyordu. Büfenin üstüne karmakarışık bir sürü öteberi atılmıştı. Bunlar arasında en göze çarpanlar, pek bulanık birkaç balık sosu şişesi, iki arabacı sediri, iki üç kamçıyla bir o kadar yol battaniyesi, bir tepsi dolusu bıçak ve hardaldı.

Seçim sona erdikten sonraki akşam Tupman’la Snodgrass işte bu odada hanın geçici sakinlerinden kimileriyle oturmuş sigaralarını tütürmekte, içkilerini yudumlamaktaydılar.

“Ee, beyler” dedi kırk yaşlarında gösteren, sağlam iri yapılı, tek gözlü –neşe ve keyiften çapkın çapkın kırpışan parlak mı parlak, kapkara gözlü– birisi, “kendi şerefli sağlığınıza içelim. Ben hep kadehimi meclise kaldırır, kendim Mary’nin sağlığına içerim... Ha, Mary?”

“Git işine, sersem, sen de!” dedi, ortada hizmet eden kadın. Besbelli, iltifattan hoşlanmamış değildi.

“Gitme, Mary, nereye gidiyorsun?” dedi kara gözlü adam.

“Sen rahat bıraksana beni, haddini bilmez adam!” dedi genç kadın.

Tek gözlü adam odadan çıkan kızın arkasından, “Pekâlâ, pekâlâ. Ben birazdan gelirim dışarı, Mary, meraklanma, şekerim” diye seslendi. Sonra meclise dönüp onun için işten bile olmayan bir

şey yaptı: Tek gözünü kırttı. Bunu gören kirli suratlı, porselen pipolu yaşlıca bir adam pek keyiflendi.

Kısa bir sessizlik oldu. “Tuhaf yaratıklardır kadın kısmısı” dedi kirli suratlı adam.

“Ona ne şüphe!” dedi puro çen, kıpkırmızı suratlı biri.

Bu kadarcık felsefenin ardından yine kısa bir sessizlik oldu.

“Öyle ama kadınlardan da daha tuhaf şeyler var bu dünyada” dedi kara gözlü adam, elinde ağır ağır doldurmakta olduğu kallavi bir Felemenk piposuyla.

“Siz evli misiniz?” diye kirli surat sordu ona.

“Evliyim diyemem.”

“Bilmiştım zaten.” Kirli surat kendi lafına kendisi kahkahalarla güldü. Herkesle hep aynı fikirde olmayı huy edinmiş yumuşak sesli, halim selim suratlı bir adam da onunla birlikte güldü.

“Ne de olsa kadınlar hayatımızın büyük desteği ve tesellisidir, beyler” diye ileri atıldı o sırada Snodgrass.

“Öyledirler” dedi halim selim çelebi.

Kirli surat, “Canları istediği zaman” diye araya girdi.

“Evet, bu çok doğru” dedi halim selim çelebi.

Düşünceleri hızla Emily Wardle’a yönelmekte olan Snodgrass, “Ben böyle bir şeyi reddediyorum” diye konuştu. “Tiksintiyle... öfkeyle reddediyorum! Kim ki sırf kadın oldukları için kadınların aleyhinde konuşur, açık söylüyorum, o bence erkek değildir” Bunu dedikten sonra purosunu ağzından alıp masaya sert bir yumruk indirdi.

“Doğru söze ne denir?” dedi halim selim çelebi.

“Bence çok yanlış bir görüş” diyerek kirli surat araya girdi.

“Sizin dediklerinizde de büyük hakikat payı var” dedi halim selim çelebi.

Tek gözlü seyyar satıcı, Snodgrass’a bakıp dediklerini onaylayan bir baş sallayışıyla, “Sağlığınıza, beyfendi!” dedi.

Snodgrass iltifata teşekkür etti.

Seyyar satıcı, “Tartışmanın böylesi her zaman hoşuma gider” diye sözünü sürdürdü. “Bu tarz sert tartışmalar çok aydınlatıcıdır. Lakin bu defaki yaşlı amcamdan dinlediğim bir hikâyeyi hatırlattı bana; az önce, insanın bazen kadınlardan daha tuhaf şeylerle de karşılaştığı olur demem ondandı.”

“O hikâyeyi dinlemeyi çok isterdim” dedi puro içen kırmızı yüzlü adam.

Seyyar satıcı sadece, “Öyle mi?” dedi ve piposunu pofurdattı.

Tecrübe dağarını arttırmaya her zaman meraklı Tupman ilk kez söze karıştı:

“Ben de isterdim dinlemeyi.”

“Siz de mi? Peki, anlatayım o halde. Yok ama, hayır, anlatmayacağım. İnanmayacağınızı biliyorum” dedi bıçkın gözlü adam, gözünün her zamankinden daha bıçkın bir bakışıyla.

“Siz doğrudur diyorsanız inanırım, tabii” dedi Tupman.

“Pekâlâ öyleyse, o şartla anlatırım” dedi yolcu. “Siz hiç Bilson ve Slum adındaki büyük ticaret şirketinden söz edildiğini işitmiş miydiniz? Mamafih işitmiş olsanız da olmasanız da önemi yok, işi kapatmalarının üzerinden çok uzun zaman geçti çünkü. O şirkette çalışan bir seyyar satıcının başından bu olay geçeli seksen yıl oluyor. Adam amcamın çok yakın arkadaşıymış, amcam anlatmıştı bu hikâyeyi bana. Adı bir tuhaftı ama amcam SEYYAR SATICININ HİKÂYESİ derdi ona ve aşağı yukarı şöyle anlattı:

“Bir kış akşamı, saat beş sularında, hava kararmak üzereyken, iki tekerli bir arabanın içinde bir adamın Malborough Tepeleri’nden Bristol istikametine giden yolda yorgun atını dehlediği görülebilirdi. Görülebilirdi diyorum ve hiç şüphe yok ki görülürdü de, eğer gözleri görmeyen biri değil de bir başkası o sırada oradan geçiyor olsaydı. Hava kötü mü kötü, gece soğuk ve ıslaktı, her yeri su basmıştı; yolun ortasında arabasını güçlkle süren yolcu yapayalnızdı, canından bezmişti. Küçük sandığı balçık rengi, tekerlekleri kırmızıya boyalı delişişek arabayla, kasap beygiri ve postacı midillisi kırmasına benzeyen ayağına çabuk, hırçın, doru kısrak o günlerin bir seyyar satıcısının gözüne ilişseydi, o yolcunun City’de Cateaton Sokağı’nın ünlü Bilson ve Slum şirketinden Tom Smart’tan başkası olamayacağını hemen anlardı. Orada böyle bir seyyar satıcı olmadığı için kimsenin bundan haberi olmadı; Tom Smart’la ayağına çabuk, hırçın kısrak yollarına devam ettiler; aralarındaki sırrı kimse öğrenemedi.

“Bu iç karartıcı dünyada dahi, rüzgâr sert estiğinde Marlborough Tepeleri’nden daha iç açıcı yerler vardır. Siz buna kasvetli bir kış akşamını, çamurlu ve kaygan yolu, bardaktan boşanırcasına yağın yağmuru katın ve bütün bunların, deneme kabilinden, kendi üzerinizdeki etkisini düşünün, ne demek olduğunu anlarsınız.

“Rüzgâr karşıdan ya da arkadan değil –daha da beteri– yolu tam yandan keserek esiyor, yağmuru yere, okul çocukları satırları düz yazsınlar diye defter sayfalarına cetvelle çizilen çizgiler gibi çarpıyordu. Bir an kalır gibi oluyor, yolcu tam kendini az önceki kudurganlığından bitkin düşüp dinlenmeye çekildiğine inandırmaya başlamışken, uzaktan vuu, vuu diye uluyan sesi işitiyordu; tepelerin doruklarından kopup gelerek ovanın üzerinden yaklaştıkça sesi de, gücü de gitgide azarak müthiş bir şiddetle ata ve adama çarpıyor, sert yağmuru her ikisinin de kulaklarının içine kadar üfürüyor, buz gibi ıslak soluğu iliklerine işliyordu. Onları ardında bıraktıktan sonra da çaresizlikleriyle alay edercesine ve kendi gücünün, kudretinin bilinciyle coşarcasına, insanı serseme çeviren bir kükreyişle taa uzaklara savruluyordu.

“Doru kısarak, kulakları öne sarkmış, havanın efendiliğe hiç sığmayan bu davranışından nefretini dile getirircesine arada bir başını sallıyor, ama hızını kesmeyerek çamuru, suyu sıçrata şapurdatta ilerliyordu. Bir ara rüzgâr her zamankinden daha da korkunç bir hışımla esince at ansızın durdu, yana uçmamak için dört ayağını birden sımsıkı yere yapıştırdı. İyi ki öyle yapmıştı. Bir de uçsaydı, kendisi de, araba ve Tom Smart da öyle hafiftiler ki, dünyanın öte ucuna dek ya da rüzgâr kalıncaya dek hep birlikte yuvarlanıp gidecekler, her iki halde de, büyük ihtimalle, hırçın kısarak ve tekerlek parmakları kırmızıya boyalı balçık rengi araba ve Tom Smart ebediyen ıskartaya çıkacaklardı.

“Dinine yandığımın’ dedi Tom Smart (bazen küfretmek gibi tatsız bir huyu vardı Tom’un) ‘bu iyi işte... değilse Allah belanı versin!’

“Herhalde soracaksınız: Niçin Tom Smart, az önce atlattığı vartadan sonra, daha hâlâ başına bela arıyordu? Onu bilemeyeceğim. Bütün bildiğim, Tom Smart’ın öyle dediği... ya da, hiç değilse, öyle dediğini söylemiş amcama ki aynı kapıya çıkar.

“Tom Smart, ‘Allah belanı versin!’ deyince kısarak aynı fikirdeymiş gibi bir kişnedi.

“Üzme tatlı canını kızcağızım’ dedi Tom, kamçısının ucuyla doru kısrağın boynunu kaşıyarak. ‘Böyle bir gecede yola devam etmenin âlemi yok. İlk önümüze çıkacak evde konaklıyoruz; ne kadar hızlı gidersen belayı o kadar çabuk atlatırız. Hey, kızım, hey! Tamam, sakın ol bakayım.’

“Hırçın kısarak Tom’un ses tınlarına ne demek istediğini anlayacak kadar âşina mıydı, yoksa hareketsiz kalınca daha çok mu üşüyordu, onu bilemem, ama şu kadarını söyleyebilirim: Tom susar susmaz kısarak kulaklarını dikti ve öyle bir hızla ileri atıldı ki, balçık rengi araba kırmızıya boyalı her bir tekerlek parmağı Marlborough Tepeleri’nin otları üzerine fırlayacakmışçasına sarsılır oldu. Yaylanın bitiminden yarım çeyrek mil kadar beride yolun sağında bir hanın önünde kısarak kendisi duruncaya kadar Tom bile, onca usta sürücüydü, onu ne durdurabildi, ne de hızını kesebildi.

“Dizginleri seyise fırlatıp kırbacı sürücü sedirinin altına soğuştururken hanın üst katına doğru hızla bir göz attı. Duvarları kiriş çatkılı, ahşap tuğla örülü, kepenkli pencereleri önünden geçen patikaya kadar taşan eski ve garip bir yapıydı. Karanlığa gömülü revaklı kapısından, günümüzde olduğu gibi yarım düzine alçak basamaktan çıkılarak değil, iki dik basamaktan inilerek giriliyordu. Göze hoş görünen bir yerdi yine de. Bar penceresinden insanın içini ısıtan güçlü bir ışık saçılıyor, yolu öte yandaki çite kadar aydınlatıyordu; karşı pencerede kâh belli belirsiz seçilebilen, kâh kapalı perdeler ardında alazlanıp parlayan kırmızı bir ışık içeride büyük bir ateşin yanmakta olduğunun belirtisiydi. Tecrübeli bir yolcu gözüyle bütün bu küçük emarelere mim koyan Tom, yarı donmuş uzuvlarının elverdiği kadar çevik bir hareketle arabadan indi, hana girdi.

“Aradan beş dakika geçmemişti, Tom barın karşısındaki –tam da sıcacık bir ateş yandığını hayal ettiği– odada gerçek ve harlı bir ateşin karşısında yan gelmiş oturuyordu. Gürüldeye çatırdaya yanan ocağın yarı boyuna kadar yığılı neredeyse bir kile kömür ve yarım düzineye yakın iri frenk üzümü çalısının çıkardığı ses, sadece o bile, bulduğunu bunmayacak kimin olsa gönlünü şenlendir-

meye yeterdi. Bu kadarı çok iyiydi, iç açıcıydı da, dahası vardı: Şık giyimli, parlak gözlü, incecik ayak bilekli bir genç kız masaya tertemiz beyaz bir örtü seriyordu. Tom terlikli ayakları ocak siperine dayalı, sırtı açık kapıya dönük oturduğu için, ocak rafının üstündeki aynada sıra sıra dizili yeşil şişelerde altın rengi etiketler, raflarda yan yana duran ağız sulandırıcı turşu ve reçel kavanozları, peynirler, haşlanmış domuz butları, parça sığır etleriyle odanın çok hoş bir yansımaları görüyordu. Bu da çok iç açıcıydı ama dahanın da dahası vardı: Parıl parıl küçük bir ateşin hemen yanına çekilmiş şirin mi şirin küçük bir masada kırk sekiz yaşlarında görünen, yüzü oda kadar iç açıcı, kendisi de hanın sahibesi olan, bütün bu cana yakın mülkün de mutlak hâkimi olduğu anlaşılan balıketinde bir dul oturmuş çay içiyordu. Sahnenin güzelliğini bozan tek şey, dulla aynı masada çay içmekte olan dalgalı siyah saçlı, siyah favorili adamdı: Kahverengi ceketini yeni moda hasır örgüyle kaplanmış metal düğmeli, uzun boylu –upuzun boylu– bir adam! Karşısındaki kadını dulluğa veda ederek, ömrünün kalan yılları boyunca o odada oturma ayrıcalığını kendisine bahşetmesine ikna yolunda bir hayli ilerlemiş olduğunu anlamak için çok fazla sezgi sahibi olmak gerekmiyordu.

“Tom Smart hiç öyle alıngan huylu ya da kıskanç bir adam değildi, ama bu defa nedense kahverengi ceketli, metal düğmeli, uzun boylu adama fena halde ayrıntı kabardı, öfkelenildi. Aynanın önünde oturduğu yerden, zaman zaman, uzun boylu adamla dul kadın arasında uzun boylu adamın boyu kadar itibarı da olduğunu gösteren, muhabbetle karışık kimi küçük teklifsizlikler geçtiğini gördükçe büsbütün öfkeleniyordu. Tom, sıcak şaraptan yapılan pança çok severdi, pança bayılırdı diyebilirim. Hırçın kırsağın karnı iyice doyurulup yerine yerleştirilmesini sağladıktan ve dulun kendi elleriyle hazırlayıp önüne sürdüğü sıcacık nefis bir kap yemeği yalayıp yuttuktan sonra tadına bakmak için, bir büyük bardak panç söyledi. Gelin görün ki, ev sanatları arasında panç yapımı dulun becerileri arasında en önde geleniydi. İlk maşrapa Tom’un damak zevkine öyle uygun düştü ki, geciktirmeden bir ikincisini söyledi. Panç lezzetli bir içkidir, beyler, her durumda tadına diyecek yoktur, fakat dışarıda rüzgâr eski evin bütün tahtalarını zangırdataraktan eserken,

o sıcacık kuytu salonda, gürül gürül yanan ateşin önünde Tom'un o kadar hoşuna gitti ki, o kadar olur! Bir bardak daha, sonra bir tane daha istedi –ondan sonra bir yenisini isteyip istemediğinden emin değilim– ve panç içtikçe de uzun boylu adamı daha çok düşünür oldu.

“Şu küstaha bak hele!” dedi içinden. ‘O kuytu barda onun ne işi var? Çirkin mi de çirkin üstelik, şerefsiz. Dulda azıcık zevk olsa o heriften daha iyi birini bulurdu pekâlâ, Burada Tom'un gözü ocak rafındaki aynalı camdan masanın üstündeki cam bardağa kaydı. Gitgide duygulanmaya başladığının farkına vararak dördüncü bardak pançın dibini getirdi, beşincisini söyledi.

“Tom Smart, beyler, oldum olası kamuya hizmet vermekten yana olmuştu. Nicedir en büyük emeli, sırtında yeşil ceket, ayakta dizden bağlı pantolon ve yüksek konçlu çizmelerle kendi içki tezgâhının başında durmaktı. Kendini içkili ziyafetlerde baş çekerken hayal etmeye bayılırdı; kendine ait bir tezgâh başında sohbeti ne güzel yönlendirebileceğini, içki bölümünde müşterilerine ne âlâ bir örnek olacağını çok düşünmüştü. Bütün bunlar, harlı ateşin başında oturmuş demlenirken hızla Tom'un aklından geçti ve Tom, uzun boylu adam böyle dört başı mamur bir yere sahip olmak üzereyken onun, Tom Smart'ın hâlâ yerinde sayıyor olmasına hakkıyla deli oldu. Böylece, dilber dulun gönlünü çalmaya uğraştığı için uzun boylu adama çatmaya pekâlâ hakkı olup olmadığını son iki büyük bardak dolusu içkiyi yudumlarırken enine boyuna ölçüp biçtikten sonra, kendisinin pek horlanmış ve gadre uğramış bir insan olduğuna, artık yatma zamanının geldiğine karar verip rahatladı.

“Şık giyimli hizmetçi kız Tom'un önüne düşüp onu geniş ve yılanmış bir merdivenden üst kata çıkarırken ve oda kandilini öyle dolambaçlı, köhne bir yerde cirit atabilecek hava akımlarına karşı elini siper ederek korumaya çalışmaktayken, kandil yine de söndü ve böylece Tom'un düşmanlarına, kandili söndürenin rüzgâr değil, Tom olduğunu, adamın onu üfleyerek yeniden tutuşturmaya çalışır görünürken aslında kızı öpmekte olduğunu iddia etmelerine fırsat sağladı. Her ne halse, bir başka ışık bulundu ve Tom iç içe birçok odadan ve sonu gelmez bir koridorlar labirentinden geçirilip

onun için hazırlanmış olan odaya götürüldü. Orada kız iyi geceler dileyip çekilerek onu kendi başına bıraktı.

“Geniş yüklükleri, bütün bir yatılı okula yetecek kadar büyük yatağı, küçük bir orduya yeter eşyayı içine alabilecek koskocaman, meşeden yapılma iki elbise dolabıyla ferah bir odaydı burası. Ne var ki, Tom’un odada en tuhafına giden şey, ürkünç görünüşlü bir koltuk oldu. Yüksek arkalı, en akla hayale gelmeyecek bir tarzda oymalı, Şam işi ipekli kumaştan yastığı olan, ayaklarının sonundaki topuzlarına damla hastalığına tutulmuş parmakları hatırlatan kırmızı bezler sarılı bir koltuk. Onun yerinde başka bir tuhaf koltuk olsaydı, Tom tuhaf bir koltuk der geçerdi. Oysa bu koltukta ne olduğunu bilemediği bir şey vardı; o kadar tuhaf ve o güne dek gördüklerinin tümünden o kadar değişik bir koltuktu ki, ona baktıkça âdeta büyüleniyordu. Ateşin önünde oturduğu yerde yarım saat gözünü alamadan baktı durdu Allahın belası o tuhaf, köhne koltuğa.

“Ağır ağır soyunurken, yatağın yanında duran o esrarengiz koltuktan gözünü ayırmadan, ‘Doğrusu, ömrümde böyle antika şey görmedim. Çok garip’ dedi. İçtiği sıcak şarabın etkisinden enikonu efkârlanmıştı. Derin tefekküre dalmış bir halde başını sallayarak tekrar baktı koltuğa. Bu defa da işin içinden çıkamadı. Yatağa girip yorganı başına çekti, uyuyakaldı.

“Yarım saat kadar sonra, uzun boylu adamların panç bardaklarına karıştığı berbat bir düştten irkilerek uyandı. Uyanık hâlinde muhayyesine takılan ilk şey o tuhaf koltuk oldu.

“Artık bakmayacağım ona’ dedi kendi kendine. Göz kapaklarını sımsıkı yumarak yeniden uykuya dalacağına kendini inandırmaya çalıştı ama nâfile. Gözlerinin önünde, bacaklarını havaya kaldırıp birbirlerinin üstünden atlayarak olmadık maskaralıklar yapan tuhaf koltuklar oynaşyordu.

“İki üç tam takım sahte koltuk göreceğime sahici birini göreyim bari’ diye düşünerek başını yorganın altından çıkardı. Koltuk ocağın ışığında her zamanki âsap bozucu hâliyle olduğu yerde duruyordu.

“Tom gözlerini dikmiş bakarken koltuk olağanüstü bir hallere girip çıkmaya, değişmeye başladı. Sırt tarafındaki oymalarda gideerek bumburuşuk yaşlı bir insan yüzünün hatları ve ifadesi belirdi;

atlas yastık, sarkık etekli partal bir yeleğe dönüştü; topuzlar, kırmızı bez terliklere gömülü bir çift ayak oldu. Bütün koltuk bir önceki asırdan kalma, elleri böğrüne dayalı, çirkin mi çirkin bir ihtiyara benzedi. Tom yatakta doğruldu, hayali aklından kovmak için boşu boşuna gözlerini ovuşturdu. Koltuk gudubet bir ihtiyardı. Üstelik, Tom Smart'a göz kırpyordu! Tom çabuk huylanır, deli bozuk adamın tekiydi zaten, beş büyük bardak dolusu da pañç içmişti. Önce biraz şaşırıldı ama ihtiyarın öyle küstah küstah göz kırpıp kendisiyle dalga geçtiğini görünce kafası kızmaya başladı. Sonunda, buna katlanmama karar verdi; yaşlı surat hâlâ göz kırpıp durduğundan, pek kızgın bir sesle, 'Ne halt yemeye bana öyle göz kırpyorsun?' dedi.

"Canım istiyor da ondan, Tom Smart' dedi koltuk -ya da isterseniz, yaşlı zat- ama Tom konuşunca göz kırpmayı bıraktı, yaşlı geçkin bir maymun gibi sırtmaya koyuldu.

"Sen nereden biliyorsun benim adımlı, mıymıntı surat?' dedi Tom Smart. Belli etmemeye çalışıyordu ama bayağı afallamıştı.

"Hadi, hadi, Tom!' dedi yaşlı zat. 'Masif İspanyol mavunuy-la böyle konuşulmaz. Kaplama olsaydım bile bu kadar saygısızlık edemezdin bana.' Bunu derken öyle haşin bir surat takındı ki, Tom korkmaya başladı.

"İlkinden çok daha alttan alır bir ses tonuyla, 'Size saygısızlık etmek istemedim, efendim' dedi.

"Pekâlâ, pekâlâ' dedi ihtiyar. 'Öyle diyelim... öyle diyelim. Tom... '

"Efendim... .?'

"Senin hakkında her şeyi biliyorum, Tom... her şeyi. Sen çok yoksulsun, Tom.'

"Yoksulluğuna yoksulum da, siz nerden biliyorsunuz bunu?' dedi Tom Smart.

"Orasını karıştırma şimdi' dedi ihtiyar. 'Pañça haddinden fazla düşkünsün, Tom.'

"Tom Smart son doğum gününden beri ağzına bir damla pañç koymadığını söyleyecekti ki, gözü ihtiyarın gözüne takıldı. Öyle her şeyi bilircesine bakıyordu ki, Tom kızardı ve sustu.

"Tom' dedi ihtiyar, 'dul hoş bir kadın... çok hoş, di mi, ha, Tom?' Bunu dedikten sonra gözlerini büzdü, kadidi çıkmış küçük

bacaklarından birini havaya kaldırdı. Öyle sulu zampara bir hal geldi ki üzerine – hem de o yaşta! – Tom onun bu sefih davranışından tam bir tiksinti duydu.

“Ben onun vasisiyim, Tom’ dedi ihtiyar.

“Sahi mi?’ diye sordu Tom.

“Annesini tanırdım, Tom’ dedi ihtiyar. ‘Anneannesini de tanırdım. Beni pek severdi... bu yeleği o dikti bana, Tom.’

“Hakikaten mi?’ dedi Tom Smart.

“Bu pabuçları da’ dedi ihtiyar. Kırmızı bez terliklerden birini kaldırdı gösterdi. ‘Ama kimseye söyleme, Tom. Onun bana o kadar düşkün olduğunun bilinmesini istemem. Ailede tatsızlığa neden olabilir.’ Yaşlı kopuk bunu söylerken yüzünde öyle küstah bir ifade dolaşıyordu ki, Tom Smart, sonradan dediği gibi, hiç acımadan üzerine oturabilirdi!

“Zamanında kadınlar benden çok hoşlanırlardı’ dedi utanmaz yaşlı hovarda. ‘Yüzlerce güzel kadın saatler boyu kucağымda oturmuştur. Ne dersin buna, ha?’

“Gençliğinin kimi başka maceralarını daha anlatmaya başlayacakken, berbat bir gıcırdama nöbetine tutuldu, sözünü sürdürmedi.

“Tom Smart, içinden, ‘Oh olsun sana, moruk!’ diye düşündü ama bir şey demedi.

“Ah, şimdilerde başım bununla dertte’ dedi ihtiyar. ‘Yaşlanıyorum artık, Tom. Hemen bütün yaylarımı boşaldı. Ameliyat da oldum... sırtıma küçük bir parça soktular... Çok zoruma gitti ama, Tom!’

“Gitmiştir herhalde, efendim’ dedi Tom Smart.

“Ama sorun o değil, ben senin o dulla evlenmeni istiyorum, Tom.’

“Benim mi, efendim?’

“Senin’ dedi ihtiyar.

“Hay Allah ak saçınızı başınızdan eksik etmesin’ dedi Tom. (Tek tük dağınık at kılı kalmıştı adamın tepesinde.) ‘O bana varmaz ki!’ Tom, barı düşünerek, elinde olmadan içini çekti.

“Varmaz mı diyorsun?’ dedi yaşlı zat.

“Varmaz ya’ dedi Tom. ‘Arada başkası var. Uzun boylu birisi, yerin dibine batasınca boylu biri, kara favorili.’

“Tom’ dedi ihtiyar, ‘kadın onunla asla evlenmeyecek.’

“Evlenmeyecek mi?’ dedi Tom. ‘Sen o barda olsaydın, ihtiyar beyzadem, böyle konuşmazdın.’

“Peh, peh, peh!’ dedi ihtiyar beyzade. ‘Benim her şeyden haberim var.’

“Neden haberiniz var?’ diye sordu Tom.

“Kapı ardında öpüşmelerden filan işte, Tom.’ Burada yine o yılışık gözlerle baktı Tom’a. Tom’un tepesi attı. Zira, siz daha iyi bilirsiniz ki, beyler, o yaşta birinin böyle şeylerden söz etmesi kadar yakışık almaz bir şey olamaz.

“Bütün bunları biliyorum ben, Tom’ dedi ihtiyar. ‘Böyle yapan ne çoklarını bilirim, sana hiç söylemiyeyim, daha iyi. Ama sonunda hiçbirinden bir şey çıkmadı.’

“Çok garip şeylerle karşılaşmış olmalısınız’ dedi Tom, meraklı bir bakışla.

“İhtiyar pek çetrefilli bir göz kırptı, sonra içini çekerek, ‘Doğru söylüyorsun, Tom’ dedi, ‘ailemden bi ben kaldım.’

“Aileniz kalabalık mıydı?’

“On iki kardeşтик. Sırım gibi, yakışıklı kişilerdik, bildiğin gibi değil. Şimdiki o modern hilkat garibeleri haltetmiş bizim yanımızda... Kolları vardı her birimizin, cilasını da –ben demiş ol-mıyayım ama– görsen yüreğin şenlenirdi.’

“Peki öbürlerine ne oldu, efendim?’ diye sordu Tom Smart.

“Yaşlı zât dirseğini gözüne götürerek cevap verdi:

“Gittiler, Tom, gitti hepsi... İşimiz ağırdı bizim, Tom. Hiçbirinde bendeki bünye yoktu. Bacaklarına, kollarına romatizma ârız oldu hep, mutfaklara, hastanelere düştüler. İçlerinden biri uzun yıllar hizmet edip kötü muamele görmekten aklını kaçırdı... Çaresiz kalıp yaktılar sonunda. Feci bir şey, Tom, çok feci!’

“Korkunç!’ dedi Tom Smart.

“Yaşlı zât birkaç dakika konuşmadı. Heyecanını bastırmaya çalışıyordu, görünüşe bakılırsa. Sonra, ‘Sadede gelelim ama, Tom’ dedi. ‘Bu uzun boylu adam rezilin tekidir, Tom. Tam bir maceracı. Dulla evlenir evlenmez bütün mobilyaları satıp tüyer o. Ne olur

o zaman? Kadıncağız ortalarda kalır, mahvolur, ben de bir eskici dükkânında soğuk algınlığından ölürüm.'

“Evet ama... ’

“Sözümü kesme!’ dedi ihtiyar. ‘Senin hakkındaki düşüncem hiç öyle değil. Gayet iyi biliyorum ki sen bir meyhaneye bir yerleşmeyegör, içerde içecek bir şey olduktan sonra asla ayrılmazsın oradan.’

“Hakkımdaki iyi düşüncelerinizden ötürü size müteşekkirim, efendim’ dedi Tom Smart.

“O yüzden’ dedi ihtiyar, dediğim dedik bir tavırla, ‘o kadın senin olacak, o adamın olmayacak!’

“Buna nasıl engel olunur ki?’ Tom Smart birden heveslendi.

“Hakikati açıklamakla’ diye karşılık verdi ihtiyar. ‘Adam evli.’

“Tom yatakta yarı beline kadar doğruluverdi.

“Bunu nasıl ispat edebilirim?’

“Yaşlı adam kolunu böğründen çıkardı, meşe dolaplardan birini işaret ettikten sonra hemen yerine geri çekti.

“O dolaptaki bir pantolonun sağ cebinde, zavallı perişan karısına ve altı -sözüme dikkat et bak, Tom, hepsi de küçücük, altı-çocuğuna geri dönmesi için yalvaran bir mektup unuttuğunu bilmiyor.’

“İhtiyarın bunları söylerkenki asık yüzü gittikçe belirsizleşti, gövdesi zor görülür bir hal aldı. Tom Smart’ın gözlerinin önüne saydam bir perde çekildi. İhtiyar ağır ağır koltuğa karışıyordu sanki atlas yelek bir yastığa, kırmızı terlikler büzüle büzüle küçük kırmızı bez torbalara dönüşüyordu. Işık söndü, usulca. Tom Smart gerisin geri yastığının üstüne yıkılıp uyuyakaldı.

“Yaşlı adamın ortadan kaybolmasıyla birlikte dalıp gittiği ağır uykudan ertesi sabah uyanınca Tom yatakta doğruldu ve birkaç dakika, o gece olanları hatırlamaya çalıştı. Sonra her şey gözünün önüne geldi. Koltuğa baktı: Kaskatı, tuhaf bir koltuktan işte; ancak pek yaratıcı ve cevval bir hayal gücü onunla yaşlı bir adam arasında herhangi bir benzerlik bulabilirdi.

“Nasılsın, ihtiyar?’ dedi Tom. Gündüz vakti daha bir cesurdu. Çoğumuz öyleyizdir.

“Koltukta hiçbir hareket yoktu. Bir kelime olsun konuşmadı.

“Berbat bir sabah’ dedi Tom... Yok, hayır, koltuğu konuşurmanın mümkünü yoktu.

“Hangisiydi o bana gösterdiğin dolap, bari onu söyle’ dedi Tom. Koltuğu konuşurabilene aşkolsun, beyler.

“Açıp bakmak da dert değil ya’ dedi Tom, ağır ağır yataktan kalkarak. Dolaplardan birine doğru yürüdü. Anahtar kilidin üstündeydi; çevirdi, açtı dolabın kapısını. Bir pantolon vardı orda. Elini pantolonun cebine soktu ve tam da ihtiyarın sözünü ettiği mektubu çıkardı.

“Olur şey değil!’ dedi, önce koltuğa, sonra dolaba, daha sonra mektuba, sonra yine koltuğa bakarak. ‘Çok garip.’ Hiçbirinde bu garabeti az da olsa hafifletecek bir işaret göremeyince giyinip hemen uzun boylu adamın işini bitirmekten başka çare olmadığını düşündü.

“Aşağı inerken içinden geçtiği odaları, eşyalarıyla birlikte kendisine ait olabileceklerini düşünerek, alıcı gözle bir iyice inceledi.

“Uzun boylu adam küçük, kuytu barda kendi evindeymiş gibi, elleri arakasında, ayakta duruyordu. Boş gözlerle Tom’a bakıp gülümsedi. Bir başkası olsa, bunu sırf beyaz dişlerini göstermek için yaptığına verirdi; fakat uzun boylu adamın akıl nahiyesinden – akli vardıysa eğer– bir zafer duygusu şavkıyormuş gibi geldi Tom Smart’a. Adamın yüzüne yüzüne gülerek han sahibesine seslendi.

“Dul hanım içeri girince, Tom küçük salonun kapısını kapatarak, ‘Günaydın, hanfendi’ dedi.

“‘Günaydın, efendim’ dedi dul. ‘Kahvaltı olarak ne alacaksınız, efendim?’

“Tom konuya nasıl gireceğini düşünüyordu; cevap vermedi.

“‘Nefis haşlanmış domuz butu var’ dedi dul, ‘domuz yağında terbiye edilmiş tavuk da var. Söyleyeyim getirsinler mi, efendim?’

“Bu sözler Tom’u düşüncelerinden sıyırdı. Kadın konuşurken ona duyduğu hayranlık daha da artmıştı. Ne incelik! Harika ev kadını!

“‘Kimdir o bardaki bey, hanfendi?’ diye sordu Tom.

“‘Adı Jinkins’dir, efendim’ dedi dul, hafiften hafiften kızararak.

“‘Uzun boylu birisi’ dedi Tom.

“‘Çok iyi bir insan, efendim’ dedi dul, ‘çok da kibar bir bey.’

“Ya?’ dedi Tom.

“Tom’un davranışına pek bir anlam veremeyen dul, ‘Başka bir isteğiniz var mı, efendim?’ diye sordu.

“Var ya, var’ dedi Tom. ‘Lütfedip şöyle bir dakika oturur musunuz, hanfendiciğim?’

“Dul pek şaşırmış gibiydi ama oturdu; Tom onun hemen yanına ilişti. Nasıl oldu bilmiyorum, beyler, –hattâ amcamın bana dediğine göre Tom Smart kendisi de bilmediğini söylemiş– nasıl olursa, Tom’un avcu dul hanımın elinin üstüne kapandı o ara ve Tom konuştuğu sürece hep öyle kaldı.

“Hanfendiciğim’ dedi Tom Smart –nezaketten şaşmamayı öteden beri düstur edinmişti– ‘hanfendiciğim, siz mükemmel bir kocaya lâıksınız... hakkaten, hanfendi.’

“Aman yarabbi, ne diyorsunuz!’ dedi dul. Nasıl demesin ki? Tom’un sohbet başlama tarzının alışılmışın da ötesinde nerdeyse irkiltici olması bir yana, bir gece öncesine kadar onu hiç görmemiş olduğu düşünülecek olursa... ‘Aman yarabbi!’

“Dalkavukluktan nefret ederim, hanfendiciğim’ dedi Tom Smart. ‘Siz fevkalade bir kocaya lâıksınız. Kocanız olacak adam da, her kim olacaksa, çok talihli biri olacak.’ Tom bunları söylerken bakışlarını dulun yüzünden kaçırıp, çevresini saran zenginliğe bakmaktan kendini alamadı.

“Dul iyiden iyiye şaşırmıştı. Kalkmaya davrandı. Tom onun elini sıktı hafifçe, yerinde tutmak ister gibi; kadın kaldı. Dul kısmısı, amcamın hep dediği gibi, beyler, genelde hiç de ürkek yaratıklar değillerdir.

“Eksik olmayın, efendim, teveccühünüze minnettarım’ dedi alımlı ev sahibesi, yarı gülerek. ‘Eğer tekrar evlenecek olursam... ’

“Eğer’ dedi Tom Smart, sol gözünün sağ köşesinden hinoğluhince bir bakışla, ‘eğer... ’

“Pekâlâ’ dedi dul, bu defa dolu dolu gülerek, ‘evlendiğim zaman umarım sizin anlattığınız kadar iyi bir kocam olacaktır.’

“Jinkins yani?’ dedi Tom.

“Ne diyorsunuz, beyfendi!’ diye küçük bir çığlık attı dul hanım.

“Ah! Bana bir şey demeyin, ben onu tanırım’ dedi Tom.

“Onu tanıyan hiç kimsenin onun hakkında kötü bir şey bilmediğine eminim’ dedi dul, Tom’un konuşurken takındığı esraren-giz tavra karşı diklenerek.

“Hımm!’ dedi Tom Smart.

“Artık ağlama vaktinin geldiğini düşünen dul, mendilini çıkardı, Tom’un kendisine hakaret mi etmek istediğini; bir beyefendinin karakterini arkasından karalamayı beyefendiliğe nasıl yakıştırabildiğini; söyleyecek bir şeyi vardysa niçin gidip kendisiyle erkekçe konuşmayıp da zavallı, biçare bir kadıncağızın yüreği ne böyle korku saldığını sordu vs.

“Ona da söylemem yakındır’ dedi Tom. ‘Önce sizin öğrenmenizi istedim.’

“Kadın Tom’un yüzüne bakıp dikkat kesildi. ‘Nedir?’ diye sordu.

“Tom elini cebine atarken, ‘Şaşırtacağım sizi’ dedi.

“Eğer parada gözü var diyecekseniz, bilmediğim bir şey değil, boşuna zahmet etmeyin’ dedi dul.

“Pöh!’ dedi Tom Smart. ‘O da bir şey mi? Parada gözü olan benim. Diyeceğim o değil.’

“Hay Allah, ne olabilir?’ diye haykırdı zavallı dul.

“Sakın korkmayın’ dedi Tom Smart. Mektubu cebinden ağır ağır çıkarıp açtı. ‘Bağırılmayacaksınız, değil mi?’ dedi, tereddütle.

“Hayır, hayır. Siz gösterin onu bana!’

“Bayılmak filan yok ama, öyle saçmalıklar... ’

“Yok, yok’ dedi dul kadın. Sabırsızlanıyordu.

“Ve de sakın gidip onu paylamayasınız’ dedi Tom, ‘çünkü sizin adınıza ben yapacağım o işi. Siz hiç zahmete girmeyin.’

“Pekâlâ, pekâlâ’ dedi dul, ‘göreyim nedir?’

“Görün işte’ dedi Tom ve mektubu dulun eline bıraktı.

“Evet, beyler, amcamdan dinlediğime göre, Tom Smart, gerçeği öğrenen dulun dövünmeleri karşısında taş yürekli bir insan da olsa dayanamayacağını söylemiş. Tom kendisi ise pek yufka yürekliydi; dulun o hâline o kadar acıdı ki, o kadar olur.

“Kadıncağız bir o yana, bir bu yana eğile büküle ellerini ovuşturuyordu.

‘Ah, hilekâr ve hain erkek milleti, ah!’

“Çok fena, hanfendiciğim, ama toparlayın kendinizi’ dedi Tom Smart.

“Toparlayamam ki!” diye haykırdı dul. ‘Onun kadar sevebileceğim bir başkasını bir daha asla bulamam!’

“Bulacaksınız, bulacaksınız, bir tanem” dedi Tom Smart, dulun bahtsızlığına en irilerinden bir sağnak dolusu gözyaşı dökerek. Duyduğu merhametin şiddetinden galeyana gelip kolunu dulun beline dolamıştı bu arada; dul da, kederden ne yaptığını bilmeden, Tom’un eline sarılmıştı. Tom’un yüzüne baktı ve gözyaşları içinde gülümsedi. Tom ona baktı, o da yaşlı gözlerle gülümsedi.

“Tom tam o anda dulu öptü mü, öpmedi mi bir türlü öğrene-medim, beyler. Amcama hep, öpmediğini söylemiş, ama benim şüphem var. Laf aramızda, bana sorarsanız öpmüştür derim.

“Her ne halse, yarım saat sonra Tom çok uzun boylu adamı kışına bir tekme ön kapıdan dehliyor ve bir ay sonra dulla evleniyor. Ondan sonra tekerlekleri kırmızı boyalı balçık rengi arabası ve ayağına tez hırçın kısırağıyla o havalide sık sık gezmelere çıktığı görülüyor. Aradan yıllar geçiyor, işi kapatıp karısıyla birlikte Fransa’ya gidiyorlar. Daha sonraları o eski han yıkılıyor.”

“Koltuğa ne olduğunu sorabilir miyim?” dedi merakli ihtiyar.

“Ne olacak, düğün günü pek bi mübalağalı gıcırdadığı görül-müş” diye karşılık verdi tek gözlü seyyar satıcı. “Ama Tom Smart bunun sevinçten mi, yoksa bünyevi bir arızadan mı ileri geldiğini kesin olarak anlayamadığını söylemiş hep. Ona kalırsa, ikinci ihtimal daha akla yakınmış, çünkü bir daha hiç konuşmamış.”

“Herkes de inanmış bu hikâyeye, öyle mi?” dedi kirli suratlı adam, piposunu yeni baştan doldururken.

“Tom’un düşmanları dışında herkes” dedi seyyar satıcı. “Bazıları, Tom bu hikâyeyi baştan sona kendi uydurdu demişler; kimileri de, sarhoş olduğunu, her şeyi hayal ettiğini, yatmazdan önce yanlışlıkla başkasının pantolonunu aldığı iddia etmişler. Ama onlara kimse inanmamış.”

“Hepsi doğruydu diyormuş demek ki Tom.”

“Kelimesi kelimesine.”

“Peki, amcanız?”

“Harfi harfine.”

“İkisi de yaman adamlarmış besbelli” dedi kirli suratlı adam.

“Evet, öyleydiler” dedi seyyar satıcı, “hem de ne yaman!”

FASIL 15

İki mümtaz şahsiyetin tanıtılması; malikânelerinde verilen halka açık kabvaltı ziyafetinin aslına uygun tasviri; orada eski bir tanışla karşılaşma ve bir başka faslın başlangıcına dair

Mister Pickwick'in vicdanı, Tavuskuşu Hanı'ndaki dostlarını son günlerde ihmal etmiş olmasından ötürü az rahatsız değildi. Seçimin sona ermesini izleyen üçüncü günün sabahı onları aramaya çıkmak üzereyken sadık uşağı eline bir kart tutuşturdu. Kartın üzerinde şunlar yazılıydı:

BAYAN LEO HUNTER

İN Hanı, Eatanswill

"Biri geldi, bekliyor" dedi Sam, veciz bir açıklamayla.

"Biri dediğin beni mi görmek istiyormuş, Sam?" diye sordu Mister Pickwick.

"İlla sizi görecekmış. Şeytanın özel kalem müdürünün Doktor Faust'u alıp götürürken dediği gibi, başkası olmazmış" diye cevap verdi Bay Weller.

"Bir beyfendi mi?" diye sordu Mister Pickwick.

"Değilse, çok iyi bir taklidi."

"Ama bu kart bir hanıma ait."

"Öyle de olsa bana bir beyfendi tarafından verildi. Misafir sa-

lonunda bekleyip duruyor... Bütün gün beklese de sizi görmeden gitmezmiş.”

Bu kesin kararlılığı öğrenen Mister Pickwick misafir salonuna indi. Orada ciddiyet kumkuması bir adam oturuyordu; Mister Pickwick'in girdiğini görür görmez ayağa kalktı.

“Mister Pickwick, sanıyorum?” dedi, büyük saygıyla.

“Ta kendisi.”

“Elinizi sıkma şerefini bana bahşediniz, beyfendi, müsaadenizle, efendim” dedi ciddi adam.

“Hay hay” dedi Mister Pickwick.

Yabancı, uzatılan eli sıktıktan sonra devam etti:

“Şöhretinizi işittik, beyfendi. Âsârı atika münakaşalarını zın akisleri Bayan Leo Hunter'ın kulağına kadar geldi. Bayan Leo Hunter zevcemdir, efendim. Ben Bay Leo Hunter'ım...”

Yabancı, Mister Pickwick'in bu gerçeği öğrenince neye uğradığını şaşıracağını beklermiş gibi bir sustu, onun hiç öyle bir tepki göstermediğini görünce konuşmayı sürdürdü:

“Zevcem, beyfendi –Bayan Leo Hunter– eserleri ve dehalalarıyla ün salmış herkesi tanıdıkları arasında görmekten gurur duyuyor, efendim. Mister Pickwick'in adını, nâmını ondan alan kulübün azası dostlarıyla birlikte listenin en mûtena bir yerine koymama müsaade ediniz.”

“Böyle bir hanımefendiyle tanışmaktan büyük mutluluk duyacağım, beyfendi” dedi Mister Pickwick.

“Tanışacaksınız, efendim” dedi ciddi adam. “Yarın sabah, efendim, eserleriyle ve dehalalarıyla ün salmış birçok kimseye kahvaltı ziyafeti –bir *fête champêtre*– veriyoruz. Bayan Leo Hunter'a, sizi İn'de görme hazzını bahşediniz, efendim.”

“Büyük memnuniyetle” dedi Mister Pickwick.

Mister Pickwick'in yeni tanışısı, “Bayan Leo Hunter böyle birçok kahvaltı ziyafeti verir” diye sürdürdü sözünü. “Bu kahvaltıları münasebetiyle Bayan Leo Hunter'a sone yazan bir şairimizin büyük hassasiyet ve orijinallikle tebarüz ettirdiği gibi, beyfendi, her biri birer ‘akıl şöleni ve muhabbet seyelanı’dır, efendim.”

“O da eserleri ve dehasıyla ünlenmiş miydi?” diye sordu Mister Pickwick.

“Ünlüydü, efendim. Bayan Leo Hunter’ın bütün tanıdıkları ünlü şahsiyetlerdir. Sadece onları tanımak ister kendisi, efendim.”

“Çok soylu bir istek” dedi Mister Pickwick.

“Bunun sizin tarafınızdan söylenmiş bir söz olduğunu kendisine bildirdiğim zaman Bayan Leo Hunter çok gururlanacak, efendim” dedi ciddi adam. “Zannederseniz, zatiâlinizle birlikte seyahat edenler arasında çok güzel küçük manzumeler yazmış bir bey var, efendim.”

Mister Pickwick, “Dostum Bay Snodgrass şiiri çok sever” diye karşılık verdi.

“Bayan Leo Hunter da çok sever, şiire meftundur, efendim. Şiire tapar... Ruhu ve zihni şiirle meşbûdur diyebilirim. Kendisi de bazı latif parçalar yazmıştır, efendim. ‘Can Çekişen Kurbağaya Mersiye’sini görmüşsünüzdür belki, beyfendi.”

“Sanmıyorum” dedi Mister Pickwick.

“Beni şaşırtıyorsunuz, beyfendi... Muazzam sansasyon yaratmıştı. Bir ‘L’ ve sekiz yıldız imzasıyla ilk defa bir Hanımlar Mecmuası’nda yayımlandı. Şöyle başlıyordu:

Yüzüstü serilmiş, soluk soluğa,
Bir kütüğün üstünde ölürken
Yüreğim sızlamadan nasıl görürüm
Seni can çekişen kurbağa!”

“Güzel” dedi Mister Pickwick.

“Çok zarif” dedi Bay Leo Hunter. “Ne kadar sade, değil mi?”

“Çok” dedi Mister Pickwick.

“Bundan sonraki kıta daha da dokunaklıdır. Söyleyeyim mi?”

“Lütfedersiniz” dedi Mister Pickwick.

“Peki o halde” dedi ciddi adam ve daha da ciddi bir hallere girdi.

“Söyle, oğlan çocuğu kılıklı cinler mi
Peşine köpekler salıp bataklık cennetinden
Kızılca kıyamet sürdüler seni
Can çekişen kurbağa!”

“Çok incelikle ifade edilmiş” dedi Mister Pickwick.

“Tam isabet, beyfendi, tam isabet! Fakat siz asıl Bayan Leo Hunter’dan dinleyeceksiniz onu. Hakkını ancak o verebiliyor. Yarın sabah kendi özel kıyafetiyle söyleyecek bu şiiri.”

“Özel kıyafetiyle mi?”

“Minerva olarak. Ha, söylemeyi unuttum... Karnaval kıyafetli bir kahvaltı olacak.”

“Demeyin!” dedi Mister Pickwick, kılığına bir göz atarak. “Mümkün değil.. ”

“Nasıl mümkün değil, beyfendi, öyle şey mi olur?” diye haykırdı Bay Leo Hunter. “Salomon Lucas’ta, Ana Cadde’deki Yahudi’de binlerce karnaval elbisesi var. Bir düşünün, efendim, dilediğinizi seçeceğiniz ne çok münasip karakter var: Eflatun, Zeno, Epikür, Pisagor... Hepsi de kulüp kurmuş insanlar.”

“Biliyorum” dedi Mister Pickwick, “fakat ben o büyük insanlarla rekabet edemeyeceğim için onların kılığına girmeye kalkmam.”

Ciddi adam birkaç dakika derin düşünmelere daldı, ardından, “Doğrusunu isterseniz, beyfendi” dedi, “misafirlerinin sizin gibi büyük şöhret sahibi bir şahsiyeti başka bir kıyafette değil de kendi elbiseleri içinde görmeleri Bayan Leo Hunter’ı acaba daha çok memnun etmez miydi diye düşünüyorum? Sizin için bir istisna yapacağımıza söz verebilirim... evet, evet, Bayan Leo Hunter namına ben söz verebilirim, buna eminim, efendim.”

“O halde, ben de gelmekten büyük memnunluk duyacağım” dedi Mister Pickwick.

Ciddi adam birden kendini toparlarcasına, “Fakat vaktinizi işgal etmekteyim, beyfendi” dedi. “O vaktin sizin için ne kadar kıymetli olduğunu biliyorum. Sizi meşgul etmeyeceğim... Şu halde sizi ve mümtaz dostlarınızı ağırlayacağından emin olabileceğini Bayan Leo Hunter’a söyleyebilirim, değil mi, efendim? İyi sabahlar, beyfendi. Böyle meşhur bir şahsiyeti görmüş olmaktan şeref duydum, efendim. Hiç zahmet buyurmayın, tamam, tamam, efendim.” Ve Mister Pickwick’in itirazına ve yadsımasına zaman bırakmadan Bay Leo Hunter uzun uzun adımlarla ciddi ciddi uzaklaştı gitti.

Mister Pickwick de şapkasını alıp Tavuskuşu'na gitti. Ne ki kıyafet balosunun haberini Winkle ondan önce oraya ulaştırmıştı.

Önderini selamlarken ağzından çıkan ilk söz, "Bayan Pott gidiyor" oldu.

"Öyle mi?" dedi Mister Pickwick.

"Apollo kılığında" dedi Winkle. "Ama Pott tüniğe itiraz ediyor."

"Haklı... pekâlâ haklı" dedi Mister Pickwick, vurguyla.

"Evet. O yüzden beyaz satenden altın pullu bir entari giyecek."

"Neyi temsil ettiğini bilen pek olmayacak ama, değil mi?" dedi Snodgrass.

"Elbette bilecekler" dedi Winkle, kızarak. "Çengini görmeyecekler mi?"

"Doğru, onu unuttum" dedi Snodgrass.

"Ben haydut kılığında gidiyorum!" diye Tupman araya girdi.

Mister Pickwick birden irkildi.

"Ne?"

"Haydut kılığında" diye tekrarladı Tupman, daha alçak bir sesle.

"Yani" dedi Mister Pickwick, arkadaşının yüzüne bakıp sertlenerek, "yani, Bay Tupman, üzerinize beş santim kuyruğu olan yeşil kadifeden bir ceket geçirmek niyetinde olduğunuzu mu söylemek istiyorsunuz?"

Tupman celallendi. "Evet, beyefendi, niyetim odur!" diye karşılık verdi. "Hem niçin olmasın, efendim?"

"Çünkü, efendim" dedi Mister Pickwick, bir hayli sinirlenerek, "çünkü çok yaşlısınız da ondan, efendim!"

"Çok mu yaşlıyım!" diye haykırdı Tupman.

"Ve bir itiraz sebebi daha gerekiyorsa" diye devam etti Mister Pickwick, "çok da şişmansınız, beyefendi!"

Bay, Tupman'ın yüzü kıpkırmızı kesildi. "Beyefendi, bu bir hakarettir!" dedi.

"Beyefendi" dedi Mister Pickwick, aynı tonda, "öyle de olsa, sizin beş santim kuyruklu yeşil kadife ceketle yanımda boy göstermeniz bana daha büyük bir hakarettir!"

"Beyefendi, siz kimsiniz ki?" dedi Bay Tupman.

“Beyfendi, asıl siz kim oluyorsunuz?” dedi Mister Pickwick.

Tupman bir iki adım ilerleyerek Mister Pickwick’e yiyecekmiş gibi baktı. Mister Pickwick de gözlük camlarının ardında odaklanan bakışlarıyla ona aynen karşılık verdi ve burnundan soludu, meydan okurcasına. Snodgrass ve Winkle böyle iki insanın arasında geçen bu sahne karşısında donakalmışlardı.

“Beyfendi” dedi Tupman, aradan kısa bir süre geçtikten sonra, boğuk bir sesle, “bana yaşlı dediniz.”

“Dedim” dedi Mister Pickwick.

“Şişman da dediniz.”

“Tekrar ediyorum.”

“Ve de kim oluyorsun dediniz.”

“Dedim, evet.”

Ürkütücü bir sessizlik oldu.

“Beyfendi, şahsınıza olan bağlılığım” dedi Tupman, heyecandan sesi titreyerek ve bu arada kollarını sıvayarak, “büyüktür... çok büyük... ama o şahıstan derhal intikam almam gerekiyor.”

“Hadi, gelin bakalım, bayım!” diye karşılıdı bunu Mister Pickwick. Ve karşılıklı sarf edilen hararetli sözlerden cuşa gelen o kahraman insan, onu seyreden iki dostunun savunma vaziyeti olduğundan hiç şüphe etmedikleri felç geçiriyormuş gibi bir hallere soktu kendini.

Deminden beri şaşkınlığından dili tutulan Snodgrass o anda dillenererek, “Ne!” diye haykırdı ve her bir şakağına yumruk yeme tehlikesini hiçe sayarak dostlarının arasına girdi. “Ne... ! Siz, Mister Pickwick, bütün dünyanın gözü üzerinizdeyken ve siz, hepimiz gibi onun isminin parıltısıyla aydınlanan Bay Tupmann, siz... ! Ayıptır, beyler, ayıp!”

Geçici bir gazabın Mister Pickwick’in geniş ve açık alnına çektiği alışılmadık çizgiler, genç dostu konuşurken lastik silgi altında kurşun kalem izleri gibi giderek silindi. Snodgrass sözünün sonunu getirmeden, Mister Pickwick’in çehresi her zamanki hayırhah ifadesine bürünmüştü.

“Bu kadar çabuk parlamamalıydım” dedi. “Düşüncesizlik ettim. Uzatın elinizi, Tupman.”

Tupman dostunun elini heyecanla sıkarken yüzünün asıklığı geçti. “Ben de düşüncesizlik ettim” dedi.

“Yoo, hayır” diye onun sözünü kesti Mister Pickwick. “Kabahat bende oldu. Yeşil kadife ceketi giyeceksiniz, değil mi?”

“Hayır, hayır” dedi Tupman.

“Hatırım için, lütfen!” dedi Mister Pickwick.

“İyi ya pekâlâ, giyerim öyleyse” dedi Tupman.

Böylece Tupman, Winkle ve Snodgrass'ın karnaval elbisesi giymelerinde karar kılındı; Mister Pickwick de kendi cömert duygularına kapılmakla, aklının sakınacağı bir işe rıza göstermiş oldu. Bu sayfalarda kaydedilen olaylar baştan sona hayal ürünü olmuş olsaydı dahi, onun cana yakın mizacını gözler önüne seren daha iyi bir örnek aransa bulunamazdı.

Bay Leo Hunter, Salomon Lucas'ın imkânlarını hiç de abartmamıştı. Lucas'ın gardrobu genişti, hem de çok geniş. Belki ne tam anlamıyla klasik, ne de o kadar yeniydi; herhangi bir çağın ya da zamanın modasına tıpatıp uyan tek bir elbise yoktu içinde ama, olanların hepsi az ya da çok pullarla işlenmişti. Pul işlemeden daha latif ne olabilir? Gün ışığına pek de uygun düşmediği ileri sürülebilir belki ama lambalar altında pek güzel parıldadığını herkes bilir. Birilerinin gündüz vakti kıyafet balosu vereceği tutar da giysiler geceleyin olduğu kadar göze güzel görünmezse, suç doğrudan doğruya kıyafet balosunu verenlerindir, hiçbir sûrette pullara yüklenemez. Salomon Lucas'ın akla yakın düşüncesi buydu; Tupman'la Winkle ve Snodgrass bundan etkilendiler, Lucas'ın zevkine ve tecrübesine duydukları güvenle o günkü ziyafete pek münasip düşeceğini söylediği kostümler içinde boy göstermeyi kabullendiler.

Şehir Arması Hani'ndan Pickwickçiler için bir araba kiralandı; Bay ve Bayan Pott'u Bayan Leo Hunter'ın malikânesine ulaştırmak için de yine aynı yerden bir fayton ısmarlandı. Bay Pott'un, aldığı dâvetiyeye nâzik bir karşılık olmak üzere daha önce *Eatanswill Postası*'nda şaşmaz bir öngörüyle yazmış olduğu gibi, Bayan Leo Hunter'ın malikânesi “tadına doyulmaz öyle bir büyü âlemi, akıllara durgunluk verici bir güzellik ve deha şölenu, kuş sütünü aratmayacak bir konukseverlik cenneti ve her şeyin üstünde olağanüstü bir zevkten damıtılmış bir görkemin dörtbaşı bayındır bir uyum

ve mükemmel bir dengeyle inanılmaz harmanlanmasına sahne olacaktı ki, bunlara kıyasla Doğu'nun Periler Diyarı'nın dillere destan debdebesi dahi, şu alçakgönüllü hayranlık beyanımızı ayakları altına serdiğimiz erdemli ve seçkin hanımefendinin hazırlıklarını kıskançlığının zehriyle lekelemeye kalkan insanlıktan yoksun aksi yaratığın beyni kadar karanlık ve bulanık bir renk kargaşasından başka bir şey olamazdı." Bu son sözler, dâvete çağrılmamış olması nedeniyle, ziyafete dört sayıdır kasasındaki en büyük hurufatla ve bütün sıfatları büyük harflerle dizerek burun kıvırmaya yeltenen *Bağımsız*'a yönelik acımasız bir taşlamaydı.

Sabah oldu. Sırtında ve omuzlarında iğne yastığı gibi duran dapdaracık bir yeşil ceket, bacaklarının üst kısmını saran kısa kadife pantolon ve baldırlarında haydut takımının özellikle düş-

kün olduğu karmakarışık sargılarla tam bir haydut kılığına bürünen Bay Tupman'ın görünüşü pek hoştu. Gömleğinin açık yakası üstünden bakan bol bıyıklı, bol rastık sürülü aydınlık ve içten yüzünü görmek, üstü kapalı hiçbir taşıtta başta taşınamayacağı için nâçar dizlerinin üstünde taşımak zorunda kaldığı, rengârenk şeritlerle süslü kelle şekeri tarzındaki şapkasını seyretmek insana zevk veriyordu. Snodgrass'ın da, en eski çağlardan yeryüzünden göçüp gittikleri zamana kadar halk ozanlarının nizami, sahici ve günlük kostümü olduğunu herkesin bildiği (herkes bilmese bile Bay Salomon Lucas'ın bildiği) mavi satenden gömleği ve pelerini, beyaz ipekten sımsıkı pantolonu ve pabuçlarıyla ve kadim Yunan miğferiyle göze hoş ve sevimli görünmekte kimseden geri kalmayacağı belliydi. Bütün bunlar ne kadar iyi ve hoş da olsa, hiçbirisi, araba Bay Pott'un evinin kapısı önüne gelip Pott'un orada bekleyen faytonunun arkasında durunca ve evin kapısı açılıp da yüce Pott, *Eatanswill Postası'nın* yavuz gücünü ve kamuya karşı suç işleyenlerden asla esirgemediği korkunç hışmını temsilen, elinde koskocaman bir kamçıyla bir Rus zaptiye subayı kılığında görününce ahaliden yükselen haykırışlarla yarışamazdı.

“Bravoo!” diye bağırdılar Tupman ile Snodgrass, ayaklı alegoriyi görünce.

“Bravo!” diye kaldırımdan bağırdığı duyuldu Mister Pickwick'in de.

“Hurrr-raa Pott!” diye avazı çıktığı kadar haykırıyordu ahali.

Pott, kendisini selamlayanların arasından iktidarının farkında ve onu her an kullanmaya hazır olduğunu gösteren bir donuk vakaarla gülümseyerek geçti, faytona bindi.

Onun ardından, üzerinde entari olmasa tıpkı Apollo'ya benzecek olan Bayan Pott çıktı evden. Ona yol açan Winkle açık kızılık rengi kostümüyle merasim üniforması giydirilmiş bir postacıyı andırmasa, bir sporcudan başka bir şeye imkânı yok benzetilemezdi. En son, Mister Pickwick göründü. Çocuklar, dar pantolonuyla tozluklarını karanlık çağların bir kalıntısı sanmış olacaklar ki, onu da avuçları patlayıncaya kadar alkışladılar. Bundan sonra, yemek servisine yardımcı olacak olan Sam Weller, efendisini taşıyan arabanın sürücüsü yanına yerleşti ve her iki araba Bayan Leo Hunter'in malikânesine doğru yola çıktı.

Mister Pickwick, bir kolunda Haydut, öbüründe Halk Ozanı olduğu halde pür ciddiyet giriş kapısına doğru ilerlerken, karnaval elbiseli ziyaretçileri görmek için toplanmış kadın, erkek, oğlan, kız ve bebelerin her biri neşeden ve sevinçten coşmuş bir halde bağırışmaya başladı. Bahçeye girişini çalımına uydurmak için kelle şekeri şapkayı kafasına yerleştirmekle uğraşıp durmakta olan Tupman'ın çabaları ise eşi menendi görülmemiş bir çılgılık ve çığırış tufanıyla karşılandı.

Hazırlıklara diyecek yoktu. Kâhin Pott'un Doğulu Periler Diyarı görkemine dair kehanetlerini doğru çıkardığı kadar, *Bağımsız* sürüngeninin habaset örneği beyanlarıyla da yeterince tezat teşkil etmekteydi. Malikâne arazisi beş dönümden büyük olduğu halde silme insan doluydu! Eşi görülmemiş bir zarafet, moda ve edebiyat şöleni... *Eatanswill Postası*'nın şiir sayfasını "yapan" genç hatun bir sultan kıyafetinde gelmiş, eleştiri sayfasını "yapan" ve o münasebetle çizmeler hariç mareşal üniforması kuşanmış delikanlının koluna yaslanmaktaydı. Her makul insanın tanışmaktan onur duyacağı onlar gibi daha nice deha vardı ortalarda; taa Londra'dan kalkıp gelmiş yarım düzine arslan –yazarlar, evet, ciltler dolusu kitaplar yazmış ve sonra onları bastırmış sahici yazarlar– vardı: Sıradan insanlar gibi ortalıkta dolaşırken, tebessüm ederken, konuşurken ve çevrelerini saran basit insanlara meram anlatabilme kaygısıyla hayli saçma sapan şeylerden söz ederken görebilirdiniz onları. Bundan başka, kafalarında mukavva takkeleriyle bir musiki heyeti, kendi milli kıyafetlerini giymiş bilmem nereli dört şarkıcı ve yine kendi kir bağlamış milli kıyafetleri içinde bir düzine garson vardı. Ve bütün bunların üstüne, onca seçkin şahsiyeti bir araya getirmiş olmanın gururu ve süruruyla dolup taşan Bayan Leo Hunter vardı: Minerva kılığında, misafirlerini ağırliyordu!

"Mister Pickwick, hanımefendi" dedi bir hizmetkâr, o zat, elinde şapkası, bir kolunda Haydut, bir kolunda Halk Ozanı, hazıruna riyaset etmekte olan tanrıçaya yaklaşırken.

"Ne... Nerede?"

Bayan Leo Hunter yapmacık bir telaşla yerinden fırlayarak haykırdı.

"Burada!" dedi Mister Pickwick.

“Sahiden Mister Pickwick’in kendisini mi görmekle bahtiyarım? Mümkün mü bu?”

“Ta kendisi!” dedi Mister Pickwick, yerlere kadar eğilerek. “Dostlarım Bay Tupman, Bay Winkle, Bay Snodgrass’ı ‘Can Çekişen Kurbağa’ yazarına tanıştırmama izninizi talep ediyorum.”

Yeşil kadife pantolon, dar ceket ve silindir şapkayla; ya da dizden bağlı mavi saten külot ve ak ipekten sımsıkı dar gömlekle; ya da ne beden ölçüsüne ne de kumaş boyuna bakılmaksızın öylesine iliştilivermiş çizgili kadife pantolon ve konçlu potinlerle öyle eğilip selam vermenin ne güç bir iş olduğunu ancak onu deneyenler bilir. Rahat ve zarif görünmeye çabalayan Tupman’ın gövdesinin sergilediği çarpılmalar gibisi hiç görülmemişti; karnaval giysileriyle donanmış dostlarının sergilemekte oldukları ilginç tavırlar da.

Bayan Leo Hunter, “Bütün gün benim yanımdan ayrılmama-ya illa ki söz vereceksiniz, Mister Pickwick” dedi. “Burda sizi mutlaka tanıştırmam gereken yüzlerce insan var.”

“Çok nâziksınız, hanımefendi” dedi Mister Pickwick.

Minerva, kayıtsız bir el hareketiyle, az ilerde duran iki yetişkin tazeyi göstererek, “Önce küçük kızlarımla tanışın” dedi. “Az kalsın unutuyordum onları.” Kızlardan biri yirmisinde, diğeri ondan bir iki yaş büyük olsa gerekti. Her ikisi de –onları mı genç, yoksa annelerini mı olduğundan daha genç göstermek içindi, Mister Pickwick bize açıkça bildirmiyor– küçük çocuklar gibi giyinmişlerdi.

“Çok güzel kızlar” dedi Mister Pickwick, çocuklar tanıştırdıktan sonra dönüp giderlerken.

“Tıpkı anneleri” dedi Bay Pott.

“Ah, sizi çapkın, sizi!” diye bağırды Bayan Leo Hunter ve elindeki yelpazeyi (yelpazeli Minerva!) şuh bir edâyla başyazarın koluna çarptı.

“Ama, Bayan Hunter” dedi İn’in müdavim dalkavuşu Bay Pott, “gayet iyi biliyorsunuz ki geçen yıl Kraliyet Akademisi Sergisi’nde portreniz sergilendiği zaman herkes sizinki mi, yoksa küçük kızınızınki mi diye sormuştu. O kadar birbirinize benziyordunuz ki sizi ayırt etmek olanaksızdı.”

“İyi ama, öyle de demiş olsalar, bunu yabancıların yanında tekrarlamaları mı lazım?” dedi Bayan Leo Hunter ve *Eatanswill Postası*’nın uyuşuk arslanına bir yelpaze vuruşu daha bahşetti.

“Kont, kont!” diye haykırdı sonra, yanlarından geçmekte olan bol favorili, yabancı üniformalı birisinin ardından.

“Ah! Bana mı seslendiniz?” dedi Kont, durup dönerek.

“Çok zeki iki insanı birbirine tanıştırmak istiyorum” dedi Bayan Leo Hunter “Mister Pickwick, size Kont Smorltork’u tanıştırayım.” Sonra Mister Pickwick’e doğru çabucak fısıldadı: “Ünlü ecnebi... İngiltere hakkındaki büyük eserine malzeme topluyor... ehem... Kont Smorltork... Mister Pickwick.”

Mister Pickwick, o büyük adama gösterilmesi gereken saygıyla Kont’u selamladı. Kont hemen cebinden bir bloknot çıkardı.

“Ne dediniz, Bayan Hunt?”

Memnuniyeti yüzünden akan Bayan Leo Hunter’a kibarca gülümsedi. “Pig Vig, yoksa Big Vig... ne diyorlarr... avokat? Ha? Tamam, anladım... Big Vig.” Mister Pickwick’i, adını mesleğinden alan bir hukukçu üstad olarak bloknota geçirmek üzereyken Bayan Leo Hunter araya girdi.

“Hayır, hayır, Kont” dedi, “Pick-wick!”

“Ha, evet, anladım” dedi Kont. “Peek... adı. Weeks... soy ad. İy, çok iy. Peek Weeks... Nasılsınız, Weeks?”

“Çok iyiyim, teşekkür ederim” diye karşılık verdi Mister Pickwick, her zamanki kibarlığıyla. “Uzun zamandır İngiltere’de mi bulunuyorsunuz?”

“Çok ... çok uzun zam’n... on beş gün... daha çok.”

“Çok kalacak mısınız?”

“Birr hafta.”

Mister Pickwick gülümsedi. “Gerekli malumatı o kadar zaman zarfında toplamak için çok meşgul olacaksınız demektir” dedi.

“Ama toplandı malzeme” dedi Kont.

“Ne diyorsunuz!”

Kont eliyle anlamlı anlamlı alnına dokundu. “Hepsi burdadır. Evde büyük kitap... çok notlar... müzik, resim, ilim, şir, siyaset, her şey.”

“Bizatihi siyaset kelimesi, efendim, oldukça uzun ve zor bir inceleme konusudur” dedi Mister Pickwick.

* Pickwick’i Big Vig diye telaffuz eden yabancı, Mister Pickwick’i “vig” kelimesinden ötürü, bir hukukçu sanıyor. “vig”, peruk demektir.

“Ah!” dedi Kont ve yine bloknotuna davrandı. “Çok iy... yeni fasla başlama için harika. Fasil kırk yedi: Siyaset. Siyaset kelmesi bir zatı incelemeye... ” Ve Mister Pickwick’in sözleri, Kont Smorltork’un cevval muhayyelesinin ya da dili doğru dürüst bilmeişinin çağrıştırdığı çeşitli değişiklikler ve eklemelerle bloknota boca edildi.

“Kont” dedi Bayan Leo Hunter.

“Bayan Hunt?” diye karşılık verdi Kont.

“Size Mister Pickwick’in dostu ve şair Bay Snodgrass’ı tanıştırmak isterim.”

“Durnuz” diye haykırdı Kont ve bloknotuna sarıldı. “Başlık, şir... fasıl, edip dostlar... isim, Snowgrass. Çok iy. Snowgrass’la tanıştırdım... büyük şayir ve Peek Weeks’in dostu... Bayan Hunt tarafından, o bir tatlı şiri yazmış... nedi isim?... Kurban... Terleyen Kurban... çok iy... çok iy, sahiden.” Ve bloknotunu cebine yerleştirerek, bilgi dağarcığına son derece önemli ve değerli şeyler katmış olmanın kıvancı içinde çevresine bir sürü baş eğme ve teşekkür dağıtı dağıtı yürüdü gitti.

“Harikulade bir insan bu Kont Smorltork” dedi Bayan Leo Hunter.

“Tam bir filozof” dedi Pott.

“Basiret ve irade sahibi bir şahsiyet” diye ekledi Snodgrass. Çevrelerini sarmış onları seyredenler de Kont Smorltork’un övgüsüne katıldılar, başlarını akıllı akıllı sallayıp hep bir ağızdan, “Çook, çok!” diye bağıldılar.

Kont Smorltork’a rağbet o kadar büyüktü ki, şölen belki bitecek, bu övgüler bitmeyecekti... tam o sırada bilmem nereli dört şarkıcı, şirinlik olsun diye küçük bir elma ağacının önüne dizilip, icrasının hiç de zor olmadığı anlaşılın kendi halk şarkılarını çığırmaya başlamamış olsalardı. Kolaylığın sırrı, bilmem nerelilerden üçü durup durup bir şeyler homurdanırken dördüncünün ulumaktan başka bir şey yapmıyor olmasındaydı. Bu ilginç gösteri orada bulunan herkesin coşkun alkışları arasında sona erer ermez, bücürük bir oğlan bir iskemlenin çubuklarına dolanmaya, üzerinden atlamaya, altına girmeye, onunla birlikte yerlerde yuvarlanmaya, hâsılı bir iskemleyle üzerinde oturmaktan başka yapılabilecek her şeyi yapma-

ya koyuldu; sonra bacaklarını kravat yapıp boynuna doladı; daha sonra bir insanın büyütülmüş bir kara kurbağaya ne kadar kolaylıkla benzetilebileceğini göstermeye girişti. Bütün bu marifetler seyredenlerin fevkalade hoşnut etti. Derken, Bayan Pott'un, nezaket icabı bir şarkıya yorulan bir şeyler mırıldandığı işitilir gibi oldu; pek klasik ve tam da kıyafetine uyan bir şeyler, zira Apollo da besteciydi ya, besteciler kendi bestelerini de, başkalarınınkini de icrada hemen hiç başarılı olamazlar. Onun ardından Bayan Leo Hunter ünü dört bucağa yaygın *Can Çekişen Kurbağaya Mersiye'sini* okudu. Ünlü Mersiye genel istek üzerine bir kere daha tekrarlandı, sonra iki kere daha tekrarlanacakken artık bir şeyler yeme vaktinin geldiğini düşünen konukların hemen hepsi Bayan Hunter'ın nezaketini istismar etmenin çok ayıp olacağını söylediler. Bayan Leo Hunter Mersiye'yi bir kere daha okumaya pekâlâ istekli olduğunu belirttiyse de, kibar ve anlayışlı dostları onu böyle bir zahmete sokmalarının asla söz konusu olamayacağını belli ettiler ve yemek salonunun kapılarının ardına kadar açılmasıyla Bayan Hunter'ın dâvetlerine daha önce de gelmiş olanların içeri doluşması bir oldu. Çünkü Bayan Hunter'ın tarzı, genellikle, yüz kişiye dâvetiye gönderip elli kişilik kahvaltı çıkarmaktı; ya da başka bir deyişle, sadece en gözde arslanları besleyip sıradan hayvanatı başlarının çaresine bakmaya terk etmekte.

“Bay Pott nerede?” diye sordu Bayan Leo Hunter, ânılan arslanlar çevresinde toplanırlarken.

“Burdayım” dedi odanın en uzak ucundan, ev sahibesi ilgilenmese açlığa talim edecek olan başyazar.

“Buraya gelmez misiniz?”

“Aman, efendim, istirahat ederim, siz ona aldırmayın” dedi Bayan Pott, kibar mı kibar bir sesle. “Boşuna zahmet ediyorsunuz, Bayan Hunter. Sen orda kalsan pekâlâ olur, değil mi, bir tanem?”

“Tabii, sevgilim” dedi zavallı Pott, yüzünü buruşturan bir gülümsemeyle. Ne yazık o kamçıya ki nice ünlünün sırtında onca devâsa bir güçle onu şaklatan asabi kol, mütehakkim Bayan Pott'un bir bakışı altında felce uğruyordu!

Bayan Leo Hunter zaferinin tadını çıkarırcasına çevresine bakındı. Kont Smorltork tabaklardaki yemek çeşitlerini defterine

kaydetmekle meşguldü. Tupman, o güne kadar hiçbir haydutta görülmemiş bir zarafetle, birkaç dışı arslana istakoz salatası ikram etmekteydi. Snodgrass, *Eatanswill Postası*'nın kitap celladı delikanlıyı saf dışı kılmış, şiir sayfasını halleden küçük hanımla heyecanlı bir tartışmaya dalmıştı. Mister Pickwick her önüne gelenle tatlı tatlı sohbet ediyordu. Seçkin çevreyi tamamlamak için hiçbir eksik kalmamış gibi görüldüğü bir sırada, böyle günlerde işi kapı ağzlarında dikilip önemsiz kişilerle konuşmak olan Bay Leo Hunter birdenbire bağırdı:

“Sevgilim, Bay Charles Fitz-Marshall geldi!”

“Sahi mi?” dedi Bayan Leo Hunter. “Ah, öyle sabırsızlıkla bekliyordum ki onu! Lütfen Bay Fitz-Marshall’a yol verin, gelsin. Bay Fitz-Marshall’a, bu kadar geç kaldığı için azarlanmak üzere derhal yanıma gelmesini söyle, sevgilim.”

“Geliyorum, aziz hanfendiciğim!” diye bağırان bir ses duyuldu. “Hemen, bir an önce... bi sürü insan... dolu oda... güç iş... çok.”

Mister Pickwick’in çatalıyla bıçağı elinden düştü. Sofrada tam karşısında oturan Tupman’a baktı. O da çatalını, bıçağını bırakmış, o anda yerin dibine girmenin bir yolunu arıyormuş gibi görünüyordu.

“Öff!” diye bağırdı ses, sesin sahibi kendisiyle sofranın arasında kalan son yirmi beş Türk’ü, subayı, süvariye ve İkinci Charles’i ite kaka ilerlerken, “tam bir ütü makinası... Baker patenti... bu ne sıkışıklık böyle, üzerimde tek bir kırışık kalmadı... iç çamaşırlarıma kadar nerdiyse... Ha! Ha! Fena fikir değil yani... ama giyinik ütülenmek de bi tuhaf doğrusu... güç iş... çok.”

Ağzından çıkan bu kırık dökük sözlerle genç bir adam, kendine yol açma masanın önüne kadar gelince Bayan Leo Hunter’ın uzattığı elini sıkıya henüz vakit bulmuştu ki, gözleri Mister Pickwick’in öfkeli bakışlarıyla karşılaştı.

“Tüh” dedi, “nasıl da unuttum! Arabacıya talimat verecektim... hemen dönerim.”

“Uşak ya da Bay Hunter şimdi yapar o işi, Bay Fitz-Marshall” dedi Bayan Leo Hunter.

“Hayır, hayır... ben yaparım... çok kalmam... gitmemle gelmem bir olacak” diye karşılık verdi Jingle ve hemen o anda kalabalığa dalıp kayıplara karıştı.

Mister Pickwick ayağa kalktı. “Hanımefendi, müsaadenizle sizden o genç adamın kim olduğunu ve nerede ikamet ettiğini sormak istiyorum” dedi, heyecanla.

“Büyük servet sahibi bir bey, Mister Pickwick” dedi Bayan Leo Hunter. “Sizi onunla tanıştırmayı çok istiyorum. Kont bayı-lacak ona.”

“Tamam, tamam” dedi Mister Pickwick, sabırsızlanarak, “ikametgâhı...”

“Şu sıra Bury’de, Melek Hanı’nda kalıyor.”

“Bury’de mi dediniz?”

“Bury St. Edmunds’da. Buraya oldukça yakın. Fakat, aman yarabbi, Mister Pickwick, bizi bırakıp gidiyor musunuz yoksa? Bu kadar erken ayrılmayı düşünmüyorsunuzdur herhalde, Mister Pickwick?”

Bayan Leo Hunter daha sözünü bitirmeden Mister Pickwick kalabalığın arasından fırlayıp bahçeye ulaşmıştı bile. Dostunun ardına takılan Tupman da orda az sonra ona katıldı.

“Boşuna” dedi Tupman. “Gitti.”

“Biliyorum gittiğini” dedi Mister Pickwick. “Ben de peşinden gidiyorum.”

“Peşinden mi? Nereye?”

“Bury’de Melek Hanı’na” dedi Mister Pickwick alelacele. “Kim bilir orada şimdi kimi kandırıyordur. Bir kere muhterem bir insanı kandırdı, biz de bilmeden âlet olduk. Bir daha yapamayacak bunu, elimden gelirse. Teşhir edeceğim onu. Hizmetkârım nerede?”

“Buyrun, efem” dedi Sam Weller, bir iki saat önce kahvaltı so-frasında yürüttüğü bir şişe tatlı Madeira şarabının tadına bakmak-ta olduğu kıyı bucak köşeden çıkıp gelerek. “Hizmetkârınız burda-dır ve de Canlı İskelet’in sergilendiğinde dediği gibi, ünvanıyla if-tihar eder, efendim.”

“Hemen düş peşime” dedi Mister Pickwick. “Tupman, ben eğer Bury’de kalacak olursam, size yazdığım zaman orda bana ka-tılabilirsiniz. O vakte kadar, hoşça kalın.”

Ne denildiyse kâr etmedi. Mister Pickwick galeyana gelmiş-ti. Kararı karardı. Tupman arkadaşlarının yanına döndü. Aradan

bir saat geçmeden, baş döndürücü bir kadril ve bir şişe şampanyayla kafayı bulmuş, Alfred Jingle'ı da, Bay Charles Fitz-Marshall'ı da unutmuştu. O sırada Mister Pickwick ve Sam Weller bir posta arabasının tepesinde açıkta oturmuş, kendileriyle mübarek Bury St. Edmunds kasabası arasındaki mesafeyi her geçen dakika biraz daha kapatıyorlardı.

FASIL 16

Kısaca anlatılamayacak kadar serüven yüklü

Bütün yıl boyu doğanın ağustosta olduğu kadar göze güzel görüldüğü başka bir ay yoktur. İlkbahar güzelliklerle doludur ve mayıs çiçekler açmış terütaze bir aydır ama, yılın o vaktini çekici kılan, daha çok kış mevsimiyle arasındaki karşıtlıktır. Ağustos böyle bir ayrıcalıktan yoksundur. Açık gökyüzünden, yeşil çayırardan, mis kokulu çiçeklerden başka bir şey hatırlamadığımız, karın, buzun, soğuk rüzgârların ânısının yeryüzünden olduğu kadar aklımızdan da bütün bütün silinip gittiği bir zamanda çıkagelir. Buna rağmen ne de hoş bir zamandır! Meyve bahçelerinde, ekin tarlalarında harıl harıl bir çalışmadır gider; ağaçlar dallarını yerlere kadar eğen olgun meyve kümeleri altında bel verir; zarif desteler halinde yığılı duran, ya da en hafif bir meltemde orağa cilve yaparcasına dalgalanan ekin, kırlara altınsı bir renk katar; dünyanın üzerinde bir uçtan bir uca yumuşacık bir dinginlik asılı durur, tertemiz biçili tarladan ağır ağır geçmekte olduğu gözle görülen ama hiçbir takırtısı kulağı tırmalamayan yük arabası bile mevsimden etkilenmektedir sanki.

Posta arabası yol boyunca uzanan tarlaların, bahçelerin önünden hızla geçerken, meyveleri küfelere yığan ya da yerlere saçılmış buğday başaklarını toplayan öbek öbek kadınlar, çocuklar bir an için başlarını işten kaldırır, güneş yanığı yüzlerine daha da karar-mış ellerini siper ederek meraklı gözlerle yolcuları süzer; beri yanda henüz çalışamayacak kadar küçük, ama evde bırakılamayacak kadar afacan, gürbüz bir oğlan, içine hapsedildiği sepetin kenarına tırmanıp sevinç çılgınlıkları ata ata tepinmektedir. Orakçı, işi-

ne ara verip doğrulur, kollarını kavuşturarak, hızla önünden geçip giden arabaya bakar; yük arabalarının paspal beygirleri, bir beygir bakışından okunabildiği kadarıyla, “Fiyakalarına diyecek yok ama engebeli tarlada ağır ağır yol almak tozlu yolda öyle kan ter içinde koşturmaktan yeğdir yine de” diyen uykulu gözlerle posta arabasının kıyak atlarını seyre dalarlar. Bir dönemece vardığında arkana bir göz atarsın. Kadınlar ve çocuklar yeniden çalışmaya koyulmuşlardır; orakçı işine dalmıştır; beygirler bir yol daha ilerlemişlerdir; her şey yine kımıl kımıldır.

Böyle bir sahnenin Mister Pickwick’in derli toplu dimağını etkilememesi olacak şey değildi. Önceleri, o alçak Jingle’in gerçek karakterini, yine nerede ne dolap çeviriyorsa, açığa çıkarma kararlılığıyla, oturduğu yerde suskun ve dalgın, amacına en iyi nasıl ulaşabileceğini düşünüyordu. Gide gide, çevresi dikkatini daha çok çekmeye başladı ve sonunda o araba yolculuğundan dünyanın en zevkli gezintisine çıkmışçasına hoşlanır oldu.

“Ne güzel manzara, değil mi, Sam?” dedi.

“Bacalar bunun yanında hiç kalır, beyim” dedi Weller, eliyle şapkasına dokunarak.

Mister Pickwick gülümsedi. “Hayatında bacalardan, tuğla ve harçtan başka bir şey görmedin galiba sen, Sam?” dedi.

“Ben hep odacı değildim ki, beyim” dedi Sam Weller. “Bi ara arabacı yamaklığı da yaptım.”

“O ne zamandı?” diye sordu Mister Pickwick.

“Hayatın dertleriyle birdirbir oynuyum diye kulağımdan tutulup sokağa atıldığım ilk günlerde” dedi Sam. “İlkin bir nakliyecinin yanında çalıştım. Sonra arabacı yamağı, sonra komi, sonra da odacı oldum. Şimdi bir beyfendinin hizmetindeyim. Belki günün birinde ben de bir beyfendi olurum, ağzımda pipo, arka bahçede çardağımla. Kim bilsin? Olur mu olur... hiç şaşmam.”

“Sen de yani tam bir filozofsun, Sam!” dedi Mister Pickwick.

“Aileden olmalı, beyim” dedi Sam. “Benim peder şimdiler tam o yolda. Üvey anam onu paylıyınca o ıslık çalar, kadın gazaba gelip piposunu kırınca gider yenisini alır. Daha sonra avazı çıktığı kadar bağıırıp kendinden geçer kadın, babam hiç aldırılmaz, o ayı-lana kadar tüttürür piposunu... Filozofluk değil de nedir bu şimdi, beyim?”

“Hiç değilse onun yerini tutacak bir şey. Avare hayatında çok işine yaramış olsa gerek” dedi Mister Pickwick, gülerek.

“Hiç yaramaz olur mu, beyim!” diye haykırdı Sam. “Nakliyecinin yanından kaçıp da arabacının yanına girmezden öncesi on beş gün açık hava pansiyonunda kaldım ben.”

“O da nesi?” dedi Mister Pickwick.

“N’olacak işte, öyle bi şey... Vaterlo köprüsünün altı. Tam uyunacak yer. Kupkuru, bütün resmi dayrelere on dakika. Bi mahzuru varsa, az biraz fazla ceryanlı olması. Orda ne acayip sahneler gördüm ben!”

Mister Pickwick bir hayli ilgilenmiş gibiydi. “Görmüşsündür herhalde” dedi.

Sam, “Öyle seneler ki, beyim” diye sürdürdü sözünü, “merametli yüreycinizin bir yanından girer öbründen çıkar... Meslekten serserilere hiç rastgelmezsiniz orda; merak etmeyin, onlar bilir işlerini. Mesleğin acemisi, erkeği, dişisi genç dilencilerden de kalan olur bazen ama daha çok hiç kalcak yeri olmıyan aç bilaç yaratıklar kalır o tenhaların karanlık kovuklarında... öyle kıvrılıp yatıverirler... iki kuruşluk ipe parası çıkışmıyan biçareler.”

“İki kuruşluk ip dediğin ne ola ki?” diye sordu Mister Pickwick.

“İki kuruşluk ip, efem” dedi Sam Weller, “bi gecelik yatağa iki kuruş ödenen ucuz pansiyona derler.”

“Niçin yatağa ip diyorlar ki?”

Sam, “Siz de hiç bi şey bilmiyorsunuz, beyim” diye karşılık verdi bu soruya. “Öyle değil. Orayı işleten karı koca işe ilk başladıklarında döşekleri yere seriyorlarmış. Sonra bakmışlar bu iş hiçbir fiyata olcak gibi değil çünkü müşteriler adam gibi iki kuruşluk uyku uyuyacaklarına günün yarısını orda uzanıp geçiriyorlarmış. Bunun üzerine odanın bi başından öbür başına iki ip germişler. İplerin arası iki metre kadar, ipler de yerden bir metre yukardaymış. Yataklar iplerin üzerine gerili kaba çuvaldan.”

“Ne?” dedi Mister Pickwick.

“Ne’si şu:” dedi Sam, “planın yararı ortada. Sabah saatin altısı dedin mi iplerin bi ucunu çözveriyorlar, müşterilerin hepsi cumburlop yere dökülüyor. Sonuç şu ki, hiçbirinde uyku muyku kalma-

yınca uslu uslu kalkıp yollarına gidiyorlar. Afedersiniz, beyim” dedi Sam birden, sözünü yarıda keserek, “burası mı Bury St. Edmunds?”

“Burası” dedi Mister Pickwick.

Posta arabası varlıklı ve temiz görünümlü küçük bir şehrin düzgün kaldırım taşlı sokaklarından geçip eski manastırın karşısına rastgelen geniş bir sokakta bir büyük hanın önünde durdu.

“Ve işte burası da Melek Hanı!” dedi, başını kaldırıp binaya bakan Mister Pickwick. “Burda iniyoruz, Sam. Tedbiri elden bırakmayalım ama. Sen bir hususi oda ayırt, adımı da verme sakın. Anlıyorsun ya?”

Sam Weller kurnaz bir göz kırpmayla, “Siz hiç merak etmeyin, beyim” dedi ve Mister Pickwick’in Eatanswill’de posta arabasına binerken arka bagaja atılan bavulunu çekip çıkartarak, söylenenleri yapmak üzere ortadan kayboldu. Hemen bir hususi oda tutuldu, Mister Pickwick hiç bekletilmeden içeri buyur edildi.

“Şimdi, Sam” dedi Mister Pickwick, “ilk yapılacak şey...”

“Yemek söylemektir, efem” diye Sam onun sözünü kesti. “Vakit çok geç oldu, beyim.”

“Ha, öyle ya” dedi Mister Pickwick. Saatine baktı. “Hakkın var, Sam.”

“Ve de akıl vermek gibi olmasın ama, beyim” diye ekledi Sam, “ben olsam yemekten sonra şölecene güzel bi uyku çeker dinlenirdim, bu çakalı soruşturmayı sabaha bıraktırdım. Bir yumurtalık dolusu afyon ruhunu içmezden öncesi, hizmetçi kızın dediği gibi, dinlenmeye en uygunu uykudur, beyim.”

“Haklısın galiba, Sam” dedi Mister Pickwick. “Fakat önce, onun burada olduğundan ve bir yerlere gitmeyeceğinden emin olmalıyım.”

“Siz onu bana bırakın, beyim” dedi Sam. “Size şöyle sıvacık bir kap yemek söyliyim, sonra o gelene kadar ben aşağıda sorcağımı sorar, odacının bildiği ne sır varsa beş dakkada çeker ağzından alırım.”

“Peki, öyle yap” dedi Mister Pickwick.

Sam bastı gitti.

Yarım saat sonra Mister Pickwick mükellef bir yemeğin başına kurulmuştu; üç çeyrek saat sonra da Sam, Bay Fitz-Marshall’ın, özel odasını adına şimdilik kapalı tutmaları için talimat vermiş ol-

duğu haberiyle geri geldi. Bay Fitz-Marshall akşamı komşu konaklardan birinde geçirecekti; odacılara kendisi dönünceye kadar uyumamalarını söylemiş, uşağını yanında götürmüştü.

Sam bunları aktardıktan sonra, “Şimdi, efem” diye kendi fikrini açıkladı, “yarın sabah ben bu uşakla bi görüşüym, efendisinin ne işler karıştırdığını o sööler bana.”

“Nerden biliyorsun söyleyeceğini” dedi Mister Pickwick.

“İlahi, beyim!” dedi Sam. “Uşaklar hep sölerler.”

“Ha, öyle ya, unuttum” dedi Mister Pickwick. “İyi ya, pekâlâ.”

“Sonra da siz en iyi ne yapcağınıza karar kılarırsınız, ona göre hareket ederiz.”

Yapılacak en iyi şeyin herhalde bu olduğu anlaşıldığından öyle yapılmasına karar verildi. Sam Weller efendisinin izniyle, geceyi dilediği gibi geçirmeye gitti; ve çok geçmeden, hazır bulunanların oy birliğiyle içki salonunun riyasetine seçildi; bu onurlu görevi akşamcı beylerin öyle hoşuna gider bir tarzda yerine getirdi ki, içki salonundan yükselen kahkahalar ve onaylayıcı sesler Mister Pickwick’in yatak odasına kadar gelip onun doğal dinlenme süresini en azından üç saat kısalttı.

Ertesi sabah erken bir vakitte Sam Weller, bir akşam önceki işret âleminde arta kalan hararetini yarım penilik bir duşla dağıtmadayken (ahır bölümünde çalışan bir delikanlıyı yarım peni vadiyle başına ve yüzüne iyice kendine gelene kadar tulumbadan su fişkırtmaya razı etmişti) oralarda bir peykede oturmuş, dua kitabına benzer bir şeyi pür dikkat okumaya dalmış görünen, ama tulumbanın altındaki kişiye de ne yaptığıyla ilgileniyormuşçasına arada bir göz atan mor dut renginde uşak kisveli bir genç adam dikkatini çekti.

Gözlerinin mor dut rengi giysili yabancıнын gözleriyle ilk karşılaşmasında, “Amma da antika bir hâlin var, ha!” dedi Sam, içinden. Genç adamın yüzü ablak, sarı ve çirkindi, gözleri çukura kaçmıştı, kocaman kafasına mısır püskülü gibi yapışık duran siyah saçları vardı. “Antikanın teki, şuna da bak hele!” diye düşündü Weller ve yıkanmayı sürdürerek daha fazla ilgilenmedi mor dutla. Ama adam, sanki onunla konuşma kapısı açmak istiyormuş gibi, ilahi kitabından Sam’e, Sam’den ilahi kitabına bakıp duruyordu.

“Nasılsın, ahbap?” dedi Sam, en sonunda, ona fırsat vermiş olmak için teklifsiz bir baş sallayışıyla.

Adam kitabı kapattı, kelimelerini büyük bir dikkatle seçe seçe, “Çok şükür fena sayılmam, efendim” dedi. “Umarım siz de iyisinizdir?”

“Doğrusunu istersen, kendimi bu kadar iki ayaklı bi boğma şisesi gibi hissetmesem sabah sabah böyle yalpalamazdım” dedi Sam. “Bu handa mı kalıyorsun sen, gözüm?”

Mor dut, bunu doğrulayan bir karşılık verdi.

“Dün akşam neden bizimle birlikte değildin?” dedi Sam, havluyla yüzünü ovuştururken. “Neşeli birine benziyorsun... yeni tutulmuş balık gibi de keyfin gıcır hani” diye pes perdeden ekledi sonra.

“Dün gece efendimle birlikte dışarıydım” diye cevap verdi yabancı.

Ansızın bastıran heyecan ve havlunun sürtünmesiyle yüzü kıpkırmızı kesilen Sam, “Adı ne senin efendinin?” diye sordu.

“Fitz-Marshall” dedi mor dut.

Sam ona doğru ilerleyip, “Ver elini” dedi, “seni tanımak isterim. Hoşlandım hâlimden.”

“Hayret bi şey, çok tuhaf” dedi mor dut, son derece saf bir edâyla, “sizinki de benim o kadar hoşuma gitti ki, tulumbanın altında gördüğüm ilk andan beri sizinle konuşmak istiyorum.”

“Sahi mi söylüyorsun?”

“Namusum hakkıyçün... Tuhaf ama, değil mi?”

“Çok acayip!” dedi Sam, yabancıнын bu kadar yumuşak başlı çıkmış olmasına içinden şükrederek. “Adın ne senin, gözüm?”

“Job.”

“Çok da iyi bir isim... yanında lakabı olmayan yegâne bildiğim isim. Öbür ismin ne, peki?”

“Trotter” dedi yabancı. “Sizinkisi?”

Sam efendisinin tembihini hatırladı. “Walker” diye cevap verdi. “Efendimin adı Wilkins’tir. Bu sabah bari bi yudum bi şey almaz mıydınız, Bay Trotter?”

Bay Trotter bu nâzik teklife hemen uydu. Kitabını ceketinin cebine yerleştirdi, Sam Weller ile içki salonuna gittiler. Az sonra

orada kalay kupalar içinde halis cinle mis kokulu karanfil karışımı, cana can katan bir içkiyi yudumluyorlardı.

Sam, arkadaşının kupasını ikinci defa doldurarak, "Peki, ne gibi bir iş bu seninkisi?" diye sordu.

"Kötü" dedi Job. Dudaklarını şapırdattı. "Çok kötü."

"Öyle mi hakketen?"

"Öyle ya. Üstelik, efendim evleniyor."

"Deme!"

"Evet. Daha da kötüsü, muazzam zengin bir adamın kızını yatılı okuldan çıkaracak."

"Bak sen şu canavara!" dedi Sam. Dostunun kupasını yeniden doldurdu. "Bu şehirde bir yatılı okul heralde?"

Bu soru akla gelebilecek en kayıtsız havayla sorulmuş olduğu halde Trotter yeni dostunun kendisinden bir şeyler öğrenme gayreti içinde olduğunu anladığını bazı hareketleriyle açıkça belli etti. Kupasını başına dikti, esrarengiz bir bakışla baktı dostuna ve her iki küçük gözünü birden art arda kırparak ve en sonunda koluyla hayali bir tulumba kolunu kaldırıp indiriyormuş gibi bir hareket yaparak, o tür bir ameliyeye maruz kaldığını düşündüğünü gösterdi.

"Yok, yok" dedi en sonunda, "bu öyle herkese söylenecek bir şey değil. Bir sır... büyük bir sır, Bay Walker."

Mor dut bunu söylerken, susuzluğunu giderecek bir şeyi kalmadığını dostuna hatırlatma anlamında kupasını baş aşağı çevirdi. Sam imayı gördü, ifade edilişindeki inceliği takdir ederek kalay kupanın tekrar doldurulmasını söyledi. Mor dutun küçük gözleri parlayıverdi.

"Demek bir sır, ha?" dedi Sam.

"Öyle olduğuna kuvvetle ihtimal veriyorum" dedi mor dut, kendinden hoşnut bir yüzle içkisini yudumlarken.

"Efendin çok zengin olmalı."

Trotter gülümsedi. Kupasını sol elinde tutarak sağ eliyle mor dut rengi pantolonunun cebi üstüne dört şaplak indirdi, efendisi de aynısını yapacak olsa kimsenin kulağının para şingirtisiyle fazla tırmalanmayacağını belirtmek istermiş gibi.

"Ha, demek öyle?" dedi Sam.

Mor dut mânâlı mânâlı başını salladı.

“İyi de, be adam” diye Sam, birden parladı “efendnin bu genç hatunu aldatmasına göz yumarsan bayağı şerefsizlik etmiş olmyacak mısın sen?”

“Biliyorum” dedi Job Trotter, derin nedamet yüklü bir yüzle dostuna bakarak. Sonra inler gibi bir ses çıkardı. “Aklımı kurcalayan da o işte. Ama ne yapabilirim ki?”

“Ne mi yapabilirsin?” dedi Sam. “Okul müdiresine gider her bi şeyi anlatırsın, sonra da efendini terk edersin.”

“Kim inanır ki bana?” diye karşılık verdi Job Trotter. “Genç kızı herkes masumiyet ve dirayet timsali biri sanıyor. İnkâr eder. Efendim de inkâr eder. Bana kim inanır? İşimden olurum, üstüne de suça teşebbüsten filan yargılanırım. Yaptığımın bütün karşılığı o olur.”

“Bunda hakkat payı yok değil” dedi Sam, derin derin düşünerek, “öyle olur, hakkaten.”

Trotter sözünü sürdürdü: “Eğer ilgilenecek saygıdeğer bir tanıdık bey olsaydı belki bu işi önleyebilirdim. Burda da yine aynı güçlük var işte, Bay Walker, aynı güçlük... Bu yabancı diyarda hiç öyle birini tanımıyorum ki! Tanısam da anlatacaklarıma inanmıyacağına bire on bahse girerim.”

Sam ayağa fırladı. Mor dutun kolundan tutup, “Hadi kalk gidelim” dedi. “Görüyorum ki benim efendim tam senin istediğin adam.” Ve Job Trotter’ın az biraz direnmesine aldırmadan, yeni tanıştığı dostunu Mister Pickwick’in odasına götürdü, az önce aktardığımız konuşmanın kısa bir özetiyle birlikte ona tanıştırdı.

“Efendime ihanet ettiğim için çok üzgünüm, efendim” dedi Job Trotter, pembe renkli avuç içi kadar bir mendili gözüne bastırarak.

“Seni onurlandıracak bir duygu bu” dedi Mister Pickwick, “ama yine de ona ihanet etmen vazifem sayılır.”

“Vazifem olduğunu ben de biliyorum, efendim” dedi Job, heyecandan kabına sığamaz bir halde. “Hepimiz vazifemizi yerine getirmeye çalışmalıyız, ben de bana düşeni naçizane yerine getirmeye gayret etmekteyim, efendim. Fakat insanın efendisini, esvaplarını giydiği, ekmeğini yediği insanı namussuzun biri de olsa ele vermesi çok zor, efendim.”

“Sen çok iyi birisin” dedi Mister Pickwick, büyük üzüntüyle, “dürüst bir insansın.”

“Trotter’ın döktüğü gözyaşlarını sabırsızlıkla seyretmekte olan Sam, “Hadi, hadi, boşver böyle ağlayıp sızlanmaya” dedi. “Neye yarar ki?”

“Bu delikanlının duygularına bu kadar az saygı göstermene üzüldüm doğrusu, Sam” dedi Mister Pickwick.

“Duyguları filan iyi de, beyim, o kadar ince duygular ki, onlar-sız kalması yazık olur. Bence kendine saklasa ve sıcak sulara döküp buharlaştırmasa daha iyi eder... bilakis ki bir işe de yaramazlar zaten. Gözyaşı hiçbir zaman ne bir saat kurmamış, ne de buhar makinası çalıştırmamıştır. Bi daha birileriyle tütün içmeye gittiğinde bu dediğimi pipona ko da tüttür sen tamam mı, koçum? O pembe patiska parçasını da ip cambazıymışsın gibi sanki öyle sallayıp durmana hiç lüzum yok, hadi sok onu cebine artık! O kadar matah bir şey değil çünkü.”

Mister Pickwick, Job’a yanaşarak, “Adamım haklı” dedi. “Fikrini ifade tarzı biraz fazla samimi ve zaman zaman anlaşılmaz da olsa, öyle.”

“Çok haklı, efendim” dedi Trotter, “Kendimi tutarım bundan böyle.”

“Çok iyi” dedi Mister Pickwick. “Peki şimdi, nerede bu yatılı okul?”

“Şehrin hemen dışında kırmızı tuğladan, büyük, eski bir ev, efendim.”

“Peki, bu alçakça plan ne vakit tatbik konulacak? Kaçış ne zaman?”

“Bu gece, efendim.”

“Ya...? Bu gece demek!” diye haykırdı Mister Pickwick.

“Tam bu gece, efendim, ben de o yüzden bu kadar telaş ediyorum ya!”

Mister Pickwick, “Derhal tedbir alınması gerekiyor” dedi. “Müesseseyi yöneten hanımı hemen görmeliyim.”

“Kusura bakmayın ama, efendim” dedi Job, “o hiç olmaz.”

“Neden olmazmış?”

“Benim beyim, efendim, çok kurnaz birisidir.”

“Biliyorum öyle olduğunu” dedi Mister Pickwick.

“İhtiyar kadına kendini öyle sevdirdi ki, siz önünde çıplak dizlerin üstüne çöküp yemin etseniz bile onun aleyhinde söylenecek hiçbir şeye inanmaz. Hele sizin elinizde, onun bildiği kadarıyla, bir kabahatinden ötürü işine son verilen ve intikam için böyle davranan (benim beyim mutlaka öyle diyecektir) bir uşağın sözünden başka bir delil olmadığına göre, hiç inanmaz.”

“O halde ne yapmamız gerekiyor?” dedi Mister Pickwick.

“Onu tam kızla kaçarken suçüstü yakalamaktan başka hiçbir şey yaşlı hanımı ikna edemez, efendim.”

“Bu yaşlı kediler de kafalarını duvara çarpmasalar olmaz!” dedi Sam Weller, arada parantez kabilinden.

“İyi ama, onu öyle kaçarken suçüstü yakalamak korkarım hiç kolay olmayacak” dedi Mister Pickwick.

Trotter birkaç saniye düşündükten sonra, “Belli olmaz, efendim” dedi. “Bana kalırsa çok kolay başarılabilir.”

“Nasıl?” diye sordu Mister Pickwick.

“Şöyle ki” dedi Trotter, “efendimle ben iki hizmetçiyle anlaştık, saat onda gizlice mutfağa girip saklanacağız. Ev halkı yatmaya çekilince biz mutfaktan çıkcaz, tam o sırada küçükhanım da yatak odasından çıkacak. Kiralık bir posta arabası kapıda bekliyor olacak, atladık mı gidcez.”

“Yani?” dedi Mister Pickwick.

“Yani, efendim, ben diyorum ki siz eğer arka bahçede bekleyecek olursanız, yalnız başınıza...”

“Yalnız mı?” dedi Mister Pickwick. “Neden yalnız?”

“Mutlaka gerekli olanlar dışında birilerinin böylesine nahoş bir olaya tanık olmalarından yaşlı hanımın hazzetmeyeceği muhakkaktır diye düşünmüştüm” dedi Job. “Sonra, genç hanım... onun da hissiyatını düşünmek gerekir, değil mi, efendim?”

“Çok haklısın” dedi Mister Pickwick. “Böyle düşünmen senin ne kadar ince duygulu olduğunu gösteriyor. Devam et. Çok haklısın.”

“Evet, efendim, diyorum ki, siz arka bahçede yalnız başınıza bekleseniz, ben de sizi saat tam on bir buçukta koridorun sonunda bahçeye açılan kapıdan içeri alsam, ağına düşme bahtsızlığına uğradığım bu kötü adamın planlarını boşa çıkarmama tam vaktinde yardım etmiş olurdunuz.” Burada Trotter derin bir iç geçirdi.

“Sen ona hiç üzülme” dedi Mister Pickwick. “Avamdan biri olmana rağmen sendeki bu inceliğin zerresi onda olmuş olsaydı kendisinden umudu kesmezdim.”

Job Trotter yerlere kadar eğildi. Sam Weller’ın önceki uyarısına rağmen yine gözleri doldu.

“Böylesini hiç görmedim” dedi Sam. “Kafasının içinde hep açık tutulan bir lağım borusu yoksa ben n’olayım!”

“Kes sesini, Sam” dedi Mister Pickwick, sertlenerek.

“Baş üstüne, efem” dedi Sam.

Mister Pickwick, derin derin düşündükten sonra, “Ben bu planı beğenmedim” dedi. “Niçin genç kızın yakınlarına haber vermemişim?”

“Çünkü burdan yüz mil uzakta oturuyorlar, efendim” dedi Job Trotter.

“İşte bu kadar!” dedi Sam, kendi kendine.

“O halde bu bahçe... ” diye sadede döndü Mister Pickwick. “Oraya nasıl gireceğim?”

“Duvar çok alçak, efendim. Hizmetkârınız da size bir sırt verir.”

“Hizmetkârım bana bir sırt verir” diye aynen tekrarladı Mister Pickwick. “Sözünü ettiğin kapının yanında sen mutlaka olacaksın, değil mi?”

“Yanılmamız mümkün değil, efendim. Bahçeye açılan tek kapı odur. Saatin çaldığını işitince kapıya vurun, hemen açılır.”

“Planı beğenmedim” dedi Mister Pickwick. “Fakat bir başkasını da düşünemediğime ve bu genç hanımın hayat boyu saadeti sözü konusu olduğuna göre, kabul ediyorum. Mutlaka orada olacağım.”

Böylece Mister Pickwick’in doğuştan iyi niyeti, onu bir kere daha, uzak durmayı her bakımdan yeğleyeceği bir girişime sürükliyordu.

“Evin adı nedir?” diye sordu.

“Westgate Konağı, efendim. Şehrin sonuna vardığınızda sağa sapacaksınız. Şosenin biraz ötesinde, o çevrenin tek yapısıdır. Kapının üstünde piriçten bir tabelada adı yazar.”

“Biliyorum o evi” dedi Mister Pickwick. “Bu şehre daha önce geldiğimde görmüştüm. Bana güvenebilirsiniz.”

Trotter tekrar eğilip selam verdi; dönüp gitmek üzereyken Mister Pickwick avcuna bir altın sıkıştırdı.

“Sen iyi bir insansın” dedi. “Yüreğinin temizliğini takdir ediyorum. Teşekküre gerek yok... unutma, saat on birde.”

Job Trotter, “Ben unutmam, efendim, siz hiç merak etmeyin” dedi ve odadan çıktı. Sam de arkasından çıktı.

“Bana baksana sen” dedi Sam, “fena fikir değildi öyle ağlaman. Ben olsam, bu tarife sağına çatı oluğu gibi ağlardım. Nasıl beceriyorsun?”

“Yürekten gelince oluyor, Bay Walker” diye karşılık verdi Job, ciddi ciddi. “İyi sabahlar, efendim.”

Job yürüyüp giderken, Weller, arkasından, “Hadi yine yumşak adammışsın” diye düşündü. “İstedığımızı söyledik ya sana, sen ona bak!”

Trotter’ın aklından ne geçiyordu söyleyemeyeceğiz, çünkü bilmiyoruz.

Gün ilerledi, akşam oldu, gece saat ona az bir vakit kala Sam Weller, Jingle ile Job’un otelden birlikte çıktıklarını, eşyalarının toparlandığını ve bir araba çağrıldığını haber verdi. Tezgâhın Trotter’ın söylediği gibi yürümekte olduğu anlaşılıyordu.

Saat on buçuk oldu. Mister Pickwick’in nâzik görevini yerine getirmesi için sefere çıkma vakti gelmiş çatmıştı. Sam üzerine palto almasını önerince, duvarı aşarken ağırlık yapar diye reddetti, peşinde hizmetkârıyla yola çıktı.

Gökte ay parlak, fakat bulutlar ardındaydı. Güzel, yağışsız bir geceydi ama göz gözü görmüyordu. Yollar, çitler, tarlalar, evler, ağaçlar hep aynı derin karanlığa gömülüydü. Hava sıcak ve nemliydi; ufuk çizgisinde belli belirsiz kıpırdayan yaz şimşekleri, her şeyi sarıp sarmalayan tekdüze zulmeti kıran tek görüntüydü. Ufukta bir yerde huzursuz bir av köpeğinin havlamalarından başka ses işitilmiyordu.

Evi buldular, pirinç tabeladaki yazıyı okudular, duvarın çevresini dolandılar ve bittiği yerle kendi buldukları yer arasında kalan bölümün önünde durdular.

“Duvarı aşmama yardım ettikten sonra sen hana dön, Sam” dedi Mister Pickwick.

“Hay hay, efendim.”

“Ben dönünceye kadar yatmayacaksın.”

“Tastabi, efendim.”

“Bacağımdan tut ve ben ‘Hadi aşır!’ deyince usulca kaldır beni.”

“Olur, efendim.”

Bütün bunları sağlama aldıktan sonra Mister Pickwick duvarın tepesine tutundu ve “Aşır” diye seslendi. Buyruğa itaat tam oldu. Mister Pickwick’in gövdesi zihninin kıvraklığına mı bir nebze uydu, yoksa Weller’in usulca itme anlayışı mı Mister Pickwick’inkinden bir kerte daha ileriydi, artık hangisiyse, yardımının ilk sonucu o ölümsüz kişinin duvarın üzerinden tamamen aşırılıp öbür yandaki çiçek tarhının üstüne inmesi oldu. Mister Pickwick birkaç beктаşıüzümü fundası ve bir gül ağacını ezip devirerek boylu boyunca yere serildi.

“Bir yerinizi incitmediniz ya, beyim?” diye yüksek sesle fısıldadı Sam, efendisinin gizemli bir şekilde gözden kaybolmasından duyduğu şaşkınlığı atlatınca.

“Ben bir yerimi incitmedim, Sam, orası muhakkak” diye cevap verdi duvarın öbür yanından Mister Pickwick, “ama, zannedirim, sen beni incittin.”

“Demeyin, beyim!” dedi Sam.

“Aldırma” dedi Mister Pickwick, ayağa kalkarken. “Bir şey değil, birkaç çizik sadece. Sen git şimdi, yoksa duyacaklar bizi.”

“Hoşça kalın, beyim.”

“Hadi güle güle.”

Sam Weller Mister Pickwick’i bahçede bir başına bırakıp ayaklarının ucuna basa basa uzaklaştı.

Zaman zaman evin değişik pencerelerinde art arda ışıklar görünüp kayboluyor, merdiven bir aydınlanıp bir kararıyordu, ev sakinleri yatmaya gidiyorlarmış gibi. Kararlaştırılan saatten önce kapıya fazla yaklaşmaktan çekinen Mister Pickwick duvarın bir köşesine büzüldü, vaktin gelmesini bekledi.

Bu durumda kim olsa içini sıkıntı basardı. Ne ki Mister Pickwick en ufak bir sıkıntı ya da kuşku duymuyordu. Amacının aslında iyi niyetten kaynaklandığını biliyor, asil ruhlu Job’a yürekten inanıyordu. Can sıkıcı bir durumdu, şüphesiz; hafakanlar bassa yeri yidi ama tefekküre yatkın bir insan her durumda derin düşüncelere dalarak vakit geçirebilirdi. Mister Pickwick düşünce düşünce so-

nunda uyuklamaya başlamıştı ki, komşu kilisenin çanı saat on bir buçuğu çalarken kendine geldi.

İhtiyatla ayağa kalkarken, "Tamam, vakit geldi" diye düşündü. Başını kaldırıp eve baktı. Işıklar sönmüş, kepenkler kapalı... herkes yatmış olmalı. Ayaklarının ucunda yürüyerek kapıya yanaştı, vurdu hafifçe. Bir karşılık gelmeden iki üç dakika geçince, bir kere daha, daha hızlı, sonra yeniden, daha da hızlı vurdu.

Ayak sesleri duyuldu basamaklarda, hemen ardından kapının anahtar deliğinde bir kandil ışığı parıldadı. Epey bir zincir çözmeler, sürgü çekmelerden sonra kapı ağır ağır açıldı.

Dışarı doğru açılıyordu kapı; o açıldıkça da Mister Pickwick arkasında geri geri çekiliyor, yetmiyor, daha da çekiliyordu. İhtiyatı elden bırakmamak için başını azıcık uzatıp baktığında bir de ne görsün? Kapıyı açan... Job Trotter değildi. Elinde kandil tutan bir hizmetçi kız! Mister Pickwick, laterna çalan yassı kafalı komik adama pusu kurmuş melodram kahramanı Punch'a taş çıkartır bir hızla başını geri çekti.

“Kediydi herhalde, Sarah” dedi kız, evden birine seslenerek... Pisi pisi... pisiko!”

Ortalarda bu iltifatlara kanan bir hayvan görünmediği için kız kapıyı yavaşça kapattı, yeniden kilitleyip sürmeledi. Mister Pickwick orada, duvara yapışık bir halde durakaldı.

“Bu çok garip” diye düşündü. “Her zamankinden daha geç yatacaklar galiba. Bunun için durup durup da bugünü seçmeleri çok büyük bir şanssızlık... çok büyük.” Ve bu düşüncelerle Mister Pickwick, yanını yönünü kollaya kollaya, üzerinde anlaştıkları işareti korkusuzca tekrarlayabileceğine kanaat getirebileceği bir vakte kadar beklemek üzere, daha önce sığındığı köşeye çekildi.

Orada beş dakika kalmamıştı ki göz kamaştırıcı bir şimşegin ardından felaket bir gök gürültüsü yeri göğü sarstı; gök gürültüsü gümbürdeye gümbürdeye uzaklaşırken, daha parlak bir şimşek ve daha da patırtılı bir gök gürültüsü patladı, hemen ardından da önüne çıkan her bir şeyi silip süpüren bir şiddet ve hışımla yağmur yağmaya başladı.

Fırtınalı havada bir ağacın çok tehlikeli bir komşu olduğunu Mister Pickwick bilmez değildi. Sağında bir ağaç, solunda bir ağaç, önünde bir üçüncü ağaç, arkasında dördüncüsü vardı. Olduğu yerde kalsa bir kazaya kurban gidebilirdi; bahçenin ortasında görünecek olsa polise teslim edilebilirdi. Birkaç kez duvara tırmanmaya çalıştı ama bu defa tabiatın ona sağlamış olduğu bacaklardan başkası olmadığı için bütün çabalamaları, dizleriyle inciklerinin can acıtıcı bir sürü sıyrıkla bezenmesinden, kendisinin de kan ter içinde kalmasından başka bir sonuç vermedi.

“Ne berbat bir durum!” dedi Mister Pickwick, bu idmandan sonra durup alnını silerek. Gözlerini kaldırdı, eve baktı... Her yer karanlıktı. Yatmış olmalıydılar. İşareti bir kere daha denecekti.

Islak çakılların üzerinde ayak parmaklarının ucuna basa basa yürüdü, kapıyı tıklattı. Soluğunu tutarak anahtar deliğinden içerisini dinledi. Bir karşılık yoktu. Çok acayip. Bir daha vurdu. Yine dinledi: İçeride birileri kısık sesle fısıldaşıyordu. Derken bir ses bağırdı:

“Kim var orada?”

“Job değil bu” diye düşündü Mister Pickwick. Hızla doğrularak yine duvara yapıştı. “Bu bir kadın.” Bağırının bir kadın olduğunu kestirmeye ancak vakit bulabilmişti ki yukarı katta bir pencere açıldı, üç dört kadın sesi birden aynı soruyu tekrarladi.

“Kim var orada?”

Mister Pickwick taş kesildi. Hiç kıyıdamadan durdu öyle. Besbelli bütün ev halkı ayaklanmıştı. Telaş yatışıncaya kadar yerinden kıpırdamamaya karar verdi. Sonra ne yapıp edip bir gayret duvardan atlayıp gidecek ya da öyle yapmaya çalışırken mahvolacaktı.

Mister Pickwick’in bütün kararları gibi bu da o koşullar altında alınabilecek kararların en doğrusuydu; fakat yazık ki, içeridekilerin kapıyı tekrar açmaya cesaret edemeyecekleri varsayımına dayanıyordu. Zincirlerin ve sürgülerin çekildiğini işitip kapının yavaş yavaş ve gittikçe daha çok açıldığını görünce ne hâle geldiğini düşünün! Adım adım köşesine geri çekiliyor, ama ne yapsa, araya giren kendi gövdesinin kapıyı sonuna kadar açılmaktan alıkoymasını engelleyemiyordu.

“Kim var orada?” diye kalabalık bir tiz sesler korusu –müessesenin kızkurusu yöneticisi, üç öğretmen, beş kadın hizmetçi ve otuz yurt sakini, hepsi yarı çıplak ve bir bigudi kâğıdı ormanı hâlinde– merdivenden çılgılığı bastı.

Mister Pickwick orda kim olduğunu söylemedi, elbette. Bunun üzerine koronun nakaratı, “Aman yarabbi! Çok korkuyorum!”a dönüştü.

Merdivenin en üst basamağında, topluluğun en gerisinde kendini sağlama alan başrahibe aşçıya seslendi:

“Aşçı, niçin bahçeye doğru biraz yürümüyorsun?”

“Lütfedin hanfendiciğim, ben sevmedim bu işi” dedi aşçı.

“Aman yarabbi, ne aptal şey şu aşçı da!” dedi otuz yatılı öğrenci birden.

“Aşçı” dedi başrahibe, büyük bir vakarla, “lütfen bana cevap verme! Derhal bahçeye çıkıp bakmanı istiyorum.”

Aşçı ağlamaya başladı. Orta hizmetçisi, aşçıya böyle davranmanın “ayıp” olduğunu söyleyecek oldu, bunun üzerine, hemen oracıkta, yan tuttuğu gerekçesiyle, kendine bir başka kapı bulması için ona bir ay mühlet verildi.

“İşitiyor musun, aşçı?” dedi başrahibe, sabırsızlanıp ayağıyla yeri teperek.

“Müdiranımı duymuyor musun, aşçı?” dediler öğretmenlerin üçü birden.

“Ne küstah şey bu aşçı da!” diye söylendi otuz yatılı öğrenci hep bir ağızdan.

Bu kadar ısrarla üzerine varılan zavallı aşçı kadın bir iki adım ilerledi, kandili tam da ne varsa görünmesine engel olacağı bir yere doğru tutarak orada hiçbir şey olmadığını, rüzgârın bir oyunu olabileceğini bildirdi. O sırada, tam kapı kapanacakken menteşe aralığından bakan meraklı bir öğrenci canhıraş bir çığlık atınca aşçı ile hizmetçi ve kızların daha gözüpek olanları hep birden geri kaçıttılar.

“Miss Smithers’in nesi var?” diye sordu başrahibe, adı geçen Miss Smithers dört genç kız gücünde bir histeri nöbetine tutulunca.

“Hay Allah, zavallı Miss Smithers!” dediler yatılı öğrencilerden geriye kalan yirmi dokuzu.

“Ah, adam... adam... kapının arkasında!” diye haykırıyordu Miss Smithers.

Başrahibe bu dehşetengiz feryadı işitir işitmez doğru kendi yatak odasına çekilip kapıyı iki kere üst üste kilitledi ve bir güzel bayıldı. Yatılı öğrenciler ve öğretmenlerle hizmetçiler dönüp basamaklara ve birbirlerinin üzerine yığıldılar. Eşi menendi görülmemiş bir haykırış, bayılış, debeleniştir gitti. Curcunanın ortasında Mister Pickwick saklandığı yerden çıkarak karşılarına dikildi.

“Hanımlar... canım hanımlar!” dedi Mister Pickwick.

“Aaa, bize canım diyor!” diye bağırdı en yaşlı ve en çirkin öğretmen, “Sefile bak!”

“Hanımlar!” diye kükredi, içine düştüğü tehlikeden gayrete gelen Mister Pickwick. “Dinleyin beni, ben hırsız değilim Evin hanımını istiyorum.”

“Ooo! Ne korkunç bir canavar” diye feryadı bastı bir başka öğretmen, “Bayan Tomkins’i istiyor!”

Bir vaveyladır koptu.

“Biri tehlike çanını çalsın!” diye haykırdı bir düzine ses birden.

“Yapmayın... hayır, hayır!” diye bağırdı Mister Pickwick. Bana bir baksanıza, hiç hırsıza benziyor muyum? Muhterem hanımlar, isterseniz ellerimi, ayaklarımı bağlayabilirsiniz ya da bir dolaba kilitleyebilirsiniz beni, ama diyeceklerimi dinleyin önce... sadece dinleyin!”

“Bizim bahçemize nasıl girdiniz siz?” diye kekeleydi orta hizmetçisi.

“Evin hanımını çağırın, ona her şeyi anlatacağım, her şeyi!” dedi Mister Pickwick, ciğerlerinin olanca gücüyle haykırarak. “Çağırın onu... susun ve onu çağırın, her şeyi öğreneceksiniz!”

Belki Mister Pickwick’in görünüşü, belki hâli tavrı, belki de o anda esrara gömülü görünen bir şeyi öğrenmenin bir kadın zihni için karşı konulamaz cazibesi, hangisi bilemiyoruz, yurt sakinlerinin daha makul bölümünün (dört kişinin yani) sınırlarını nispeten yatıştırdı. Mister Pickwick’in, doğru sözlülüğünün kanıtlanması için derhal gözaltına alınmayı kabullenmesi o dörtlü tarafından önerilince, o da öğrencilerin başlıklarını ve sandviç torbalarını astıkları bir yüklüğün içinden Bayan Tomkins’le görüşmeye razı oldu ve kendi isteğiyle yüklüğün içine girdi, üstüne kilit vuruldu. Bunun üzerine herkes sükûnet buldu. Bayan Tomkins önce kendine, sonra aşağıya getirildi ve görüşme başladı.

“Bahçemde ne arıyordun, be adam?” diye kısık bir sesle, çekine çekine sordu Bayan Tomkins.

Mister Pickwick yüklüğün içinden cevap verdi:

“Genç hanımlardan birinin bu gece birisiyle kaçacağını size haber vermeye geldim.”

“Kaçmak mı?” Bayan Tomkins, üç öğretmen, otuz yatılı öğrenci ve beş hizmetçi hep birden haykırdılar. “Kiminle?”

“Dostunuz Bay Charles Fitz-Marshall ile.”

“Benim mi dostummuş? Ben öyle birini tanımıyorum”

“Eh, Bay Jingle, o halde.”

“Bu ismi hayatımda işitmedim.”

“Öyleyse ben kandırıldım ve oyuna getirildim” dedi Mister Pickwick. “Bir tertibe... iğrenç ve aşağılık bir tertibe kurban gittim. Melek Hanı’na haber salın bana inanmıyorsanız, hanımefendiciğim, birini yollayın, orada Mister Pickwick’in hizmetkârını görün, çok rica ediyorum.”

“Saygıdeğer birisi olsa gerek... hizmetkâr tuttuğuna göre...” dedi Bayan Tomkins, yazı ve hesap öğretmenine.

“Bana kalırsa hizmetkârı onu tutuyor olmalı, Miss Tomkins” dedi yazı ve hesap öğretmeni. “Bence delinin biri, öbürü de bakıcısı.”

“Galiba çok haklısınız, Bayan Gwynn” diye karşılık verdi Bayan Tomkins. “Hizmetkârlardan ikisi Meleğe gitsinler, diğerleri bizi korumak için burda kalsın.”

Hizmetkârlardan ikisi Bay Samuel Weller’ı bulmak için Melek Hanı’na yollandı; öbür üçü, Bayan Tomkins, üç öğretmen ve otuz yatılı öğrenciyi korumak için geride kaldı. Mister Pickwick de yüklüğün içinde bir sandviç torbası ormanı altında oturup elinden gelen tevekkül ve metanetle habercilerin dönmesini bekleme-yeyi koyuldu.

Gidenler bir buçuk saat sonra döndüklerinde Mister Pickwick, Samuel Weller’in sesinin yanı sıra tınları kulağına yabancı gelmeyen iki başka ses daha işitti, ama kimlere ait olduklarını bir türlü hatırlayamadı.

Çok kısa bir söyleşmenin ardından kapının kilidi açıldı, Mister Pickwick yüklükten çıktı ve hemen orada Westgate Konağı’nın tüm sakinleri ile Samuel Weller ve... ihtiyar Wardle ve müstakbel damadı Bay Trundle’la karşılaştı.

“Aziz dostum” dedi Mister Pickwick, koşup Wardle’in eline sarılarak, “aziz dostum, Allaşkına, içine düştüğüm mües-sif ve feci durumu bu hanımefendiye anlatın, çok rica ediyorum. Hizmetkârımdan her şeyi öğrenmiş olmalısınız. Hiç değilse, aziz kardeşim, hırsız olmadığımı, deli de olmadığımı söyleyin!”

“Söyledim, aziz dostum... söyledim” dedi Wardle. Kendisi dostunun sağ elini sıkarken, Bay Trundle sol eline sarılmıştı.

Sam Weller bir adım ilerleyip araya girdi. “Ve de kim öyle olduğunu sölerse ya da sölediyse, hakkat olmayan bi şey, hakkatin tam tersini söylüyor demektir. Bu hanede öyle diyen kaç adam var-

sa hepsine yanıldıklarını ispata hazırım, bu odada hem de... eğer bu çok muterem hanfendiler lütfedip çekilirler ve onları buraya tek tek gönderirlerse.”

Weller büyük bir cerbezeyle konuşup meydan okuduktan sonra sözüne ağırlık katmak için yumruğunu öbür elinin ayasına çarparak Bayan Tomkins'e alenen göz kırptı. West Gate Konağı Genç Kızlar Okulu ve müştemilatında adam bulunabileceğini imkân dahilinde farz etmenin Bayan Tomkins'i nasıl bir dehşete düşürmüş olduğunu ona anlatmak elbette ki mümkün değildi.

Mister Pickwick'in maruzatı, zaten kısmen dile getirilmiş olduğundan, çabucak tamamlandı. Lakin dostlarıyla birlikte hana yürürlerken de, daha sonra gürül gürül yanan bir ateşin önünde oturup, çok da acıkmış olan karnını doyururken de ağzından tek kelime almak mümkün olmadı. Şaşkın ve bunalmış görünüyordu. Bir kere, o da yalnız bir kerecik, Wardle'a döndü ve “Buraya nasıl geldiniz?” diye sordu.

“Trundle ile birlikte mevsim açılışında şöyle iyi bir av partisi yapalım diye geldik. Bu akşam geldik ve uşağınızdan sizin burada olduğunuzu öğrenince çok hayret ettik. Ama burada olduğunuza çok sevindim” dedi ihtiyar, Mister Pickwick'in sırtını sıvazlayarak. “Açılışta şöyle keyifli bir av partisi yapar, Winkle'a bir şans daha tanırız... ha, ne dersiniz, gözüm?”

Mister Pickwick cevap vermedi. Dingley Dell'deki dostlarının hatırlarını dahi sormadı ve az sonra Sam'e, zili çaldığı zaman kandidate getirmesini tembih ederek, yatmaya gitti.

Zil çalınca Sam Weller yukarı çıktı.

“Sam” dedi Mister Pickwick, yorganın altından bakarak.

“Buyrun, beyim.”

Mister Pickwick sustu. Sam kandil fitilinin yanık ucuna bir fiske attı.

“Sam” dedi Mister Pickwick yeniden, cılız mı cılız bir sesle.

“Buyrun, beyim” dedi Sam Weller, bir kere daha.

“Nerde o Trotter?”

“Job mu, efendim?”

“Evet.”

“Gitti, efendim.”

“Efendisiyle birlikte gitti, değil mi?”

“Dostu ya da efendisi, neymişdiyse... onunla gitti. Tam bulmuşlar birbirlerini, beyim.”

“Jingle benim niyetimi sezdi, o herifi bu hikâyeyle senin üzerine saldı herhalde, öyle değil mi?” dedi Mister Pickwick, az daha boğuluyormuş gibi bir sesle.

“Tastamam öyle oldu, efendim.”

“Hepsi yalandı, tabii?”

“Hepsi, beyim. Tam bi dolap. Çok kurnazca.”

“Bir dahaki sefere elimizden bu kadar kolay kurtulacağını sanmıyorum, Sam” dedi Mister Pickwick.

“Sanmam, efendim.”

“O Jingle’la bir daha ne zaman, nerede karşılaşsam” dedi Mister Pickwick, yatakta doğrulup yastığına dehşetli bir yumruk indirerek, “onu tam hak ettiği gibi teşhir etmekle kalmayacağım, beden de cezasını vereceğim! Vermezsem bana Pickwick demesinler!”

“Ben de o kara saçlı melankoli herifçoğlunu bi elime geçiriyim” dedi Sam, “gözünü en azından bi kez sahiden yaşartmazsam bana da Weller demesinler! İyi geceler, efem.”

FASIL 17

*Bir romatizma atağının bazı durumlarda
yaratıcı deha üzerinde nasıl müşevvik
etkisi olduğuna dair*

Mister Pickwick'in bünyesi bir hayli gayrete ve yorgunluğa dayanabilir güçte olmakla birlikte, o unutulmaz gece boyunca üst üste uğradığı saldırılara bana mısın demeden göğüs gerebilecek takatte değildi. Gecenin bir vakti yağmur altında sıırıslıklam ıslandıktan sonra bir yüklük içinde ütüsüz mütüsüz, yarım yamalak kurumak tuhaf olduğu kadar tehlikelidir de. Mister Pickwick bir romatizma atağıyla yatağa düştü.

Ne var ki, büyük adamın fizik gücü zaafa uğramış olsa da zihinsel enerjisi el değmemiş diriliğini korumaktaydı. Keyfine halel gelmedi, hoş mizacı bir kere daha öne çıktı. Birkaç gün önce yaşadığı maceranın utancı bile aklından silindi. Ondandır her söz açıldığında Bay Wardle'in attığı kahkahalara kızmıyor, bozulmuyor, kendi de katılıyordu. Dahası var. Yataktan kalkamadığı iki gün boyunca Sam hiç yanından ayrılmadı. İlk gün, efendisini fıkralar anlatarak ve durmadan konuşarak eğlendirmeye çalıştı; ertesi gün Mister Pickwick yazı tablasıyla kalem ve mürekkep istedi, akşama kadar onlarla meşgul oldu. Üçüncü günü, yatak odasında ayağa kalkabilir gibi olunca, o akşam şarap içmeye yanına gelirlerse minnettar olacağını bildirmek üzere uşağını Bay Wardle ile Bay Trundle'a gönderdi. Dâvet büyük memnuniyetle kabul edildi ve şarap kadehlerinin başına oturduğunda Mister Pickwick birkaç gün önceki rahatsızlığı sırasında Sam Weller'in safiyâne anlatımından derlediği notlardan kendisinin "tertiplemiş" olduğunu kızara bozara söylediği aşağıdaki kısa hikâyeyi onlara sundu.

KİLİSE KÂTİBİ

Gerçek Bir Aşk Hikâyesi

“Bir zamanlar Londra’dan bir hayli uzak çok küçük bir taşra kasabasında Nathaniel Pipkin adında küçük bir adam yaşıyordu. Bu adam o küçük kasabanın kilise kâtibiydi ve küçük anacade üzerindeki küçük kiliseye on dakika mesafede küçük bir evde kalıyordu. Onu her gün, sabah saat dokuzdan akşamüzeri dörde kadar küçük erkek çocuklarının eğitimiyle meşgul olurken görebilirdiniz. Kendi hâlinde, iyi huylu, zararsız bir insandı. Hokka burunlu ve az içe bükük bacaklı, biraz da şaşş ve topaldı. Bütün zamanını kiliseyle okul arasında geçirir, yeryüzünde kilisenin papazı kadar zeki bir insan, kilisenin idare odası kadar muhteşem bir mekân ya da kendisinin kadar derli toplu bir okul olmadığına bütün kalbiyle inanırdı. Hayatında bir kez, o da sadece bir kez, bir piskopos görmüştü: Kol ağızları beyaz ketenden, başı peruklu bir piskopos. Yaş gelen çocukları kiliseye kabul merasimlerinden birinde, yürürken ve konuşurken gördüğü piskopos efendi o unutulmaz olayda elini Nathaniel Pipkin’in başına koyunca Nathaniel Pipkin duyduğu saygıdan ve huşûdan bayılıp yere serilmiş, kayyumun kollarında kilisenin dışına taşınmıştı.

“Nathaniel Pipkin’in hayatında bu büyük bir olay, muazzam bir çığırıldı; huzur içinde geçen hayatının pürüzsüz akışını kırıştıran başka hiçbir şey olmamıştı, taa ki... güzel bir ikinci vakti, yaramazlık yapıp cezalandırılmayı hak eden bir çocuğun çözmesi için güç mü güç bir bileşik toplama problemi kurmaktayken dalgınlığına gelip gözü kazara yolun öte yanındaki büyük nalbur mağazasının sahibi koca Lobbs’un biricik kızı Maria Lobbs’un terütaze çehresine takılincaya kadar. Bay Pipkin, Maria Lobbs’un güzel çehresini daha önce ve birçok kez kilisede ve başka yerlerde görmemiş değildi, ama Maria Lobbs’un gözleri hiç bu defaki gibi parıltılı, Maria Lobbs’un yanakları hiç bu defaki kadar pespembe görünmemişti. Bu yüzden Nathaniel Pipkin’in gözünü Lobbs’un kızının yüzünden ayıramamış olmasında şaşılacak bir şey yoktu; Lobbs’un kızının genç bir adamın gözlerini yüzüne dikilmiş görünce başını pencereden kaçırıp güneşliği aşağı indirmiş ve bunun hemen son-

rasında Nathaniel Pipkin'in afacan oğlanın üzerine çullanıp ağzını burnunu bir güzel dağıtmış olmasında da şaşılacak bir şey yoktu. Bunlar harcıâlem şeylerdi, şaşmaya değmezdi.

"Şaşılacak şey, Nathaniel Pipkin kadar çekingen karakterli ve ürkek mizaçlı, özellikle de düşük gelirli bir insanın o günden itibaren, huysuz ve kavgacı koca Lobbs'un biricik kızının eline ve kalbine talip olmaya cüret etmiş olmasıydı. Koca Lobbs... bütün köyü bir kalemde satın alıp bana mısın demeyecek nalburlar nalburu... en yakın pazar şehrinde bankaya yatırılmış çuvalla parası olduğunu herkesin bildiği koca Lobbs... arka salondaki şömine rafı üstünde duran ve anahtar deliği kocaman olan küçük demir kasada yığılı bitmez tükenmez hazineleri olduğu rivayet edilen Lobbs... ve misafir günlerinde sofrasına şıklık katması için çıkardığı bilinen hakiki gümüşten çaydanlığın, sütlüğün ve şekerliğin günün birinde kendine layık birini bulduğunda kızına ait olacağını iftiharla söyleyip övünen Lobbs! Tekrar ediyorum, Nathaniel Pipkin'in gözünü bu yöne dikmeye cüret etmesi hakikaten şaşılacak ve hayret edilecek bir şeydi; ne var ki aşkın gözü kördür ve Nathaniel Pipkin'in bir gözü şaşıydı. Ola ki, bu ikisi bir arada, neyin ne olduğunu görmesine mâni olmuştu.

"Nathaniel Pipkin'in duyguları koca Lobbs'un şu kadarcık umru olsaydı, dersaneyi yerle bir edeceği, hocasını yeryüzünden silip atacağı ya da bunlardan aşağı kalmayacak her türlü vahşete, kurdrganlığa tevessül edeceği muhakkaktı, zira gururu incindiğinde ya da tepesi attığında felaket bir ihtiyar oluyordu koca Lobbs. Öyle biriydi o. Ya o küfürleri! Sıska bacaklı çırağının tembelliğine verip veriştirdiği günler sokağın bir ucundan öbür ucuna yankılanan küfürler Nathaniel Pipkin'i dehşetten pabuçlarına kadar titretir, öğrencilerinin ödünü patlatıp saçlarını diken diken ederdi.

"Evet, gün geçmiyordu ki Nathaniel Pipkin, dersler sona erdikten ve çocuklar evlerine gittikten sonra, sokağa bakan pencerenin önünde kitap okuyormuş gibi yaparken, kaçamak bakışlarla karşıda Maria Lobbs'un parlak gözlerini aramasın. Ne ki birkaç gün geçmedi, parlak gözler bir üst kat penceresinde görünuverdiler. Görünüşe göre o gözler de hep bir şeyler okumaktaydı. Nathaniel Pipkin buna çok sevindi, kabına sığamaz oldu. Orda saatlerce

oturup yere bakan o güzelim yüzü seyretmeye haydi haydi değiyor-
du da, Maria Lobbs gözlerini kitaptan kaldırıp ışıklarını Nathaniel
Pipkin'e çevirdiği zaman, Nathaniel Pipkin'in duyduğu haz ve hay-
ranlık artık hiçbir sınır tanımaz oluyordu. Sonunda koca Lobbs'un
dışarıda olduğunu bildiği bir gün, Nathaniel Pipkin Maria Lobbs'a
bakarak kendi elini öpecek kadar cüreti ele aldı; Maria Lobbs da
pencereyi kapatıp güneşliği indirecek yerde ona baktı ve kendi eli-
ni öperek gülümsedi. Bunun üzerine Nathaniel Pipkin, her ne pa-
hasına olursa olsun daha fazla geciktirmeden duygularının ne vazı-
yette olduğuna açıklık getirmeye karar verdi.

"Koca nalburun kızı Maria Lobbs'unkilerden daha latif bir
ayak, daha sevinç yüklü bir yürek, daha gamzeli bir çehre ya da şık
bir endam bu toprakları şenlendirmemişti. Parlak gözlerinin işveli
ışığı Nathaniel Pipkin'inki kadar sevda canlısı olmayan yürekle-
ri de hoplatırdı; şen gülüşünün neşe saçan sedasını işiten, merdüm-
girizlerin şahı olsa, gülümsemekten kendini alamazdı. Koca Lobbs
kendisi dahi, öfkeden kudursa da, güzel kızının cilvelerine daya-
namazdı; o ve kuzeni Kate – cana yakın utanmaz bir küçük çap-
kın – birlikte sık sık yaptıkları gibi, ihtiyarı kafaya almaya giriş-
mişlerse hiçbir şeyi onlardan esirgemezdi... demir kasanın içinde
gün yüzü görmeyen bitmez tükenmez hazinenin yüklü bir mikta-
rını isteyecek olsalar bile!

"Nathaniel Pipkin bu gencecik, gönül çelen kızları çoğu kez
gece karanlığı bastırana dek Maria Lobbs'un güzelliğini düşün-
düşüne gezinip durduğu aynı tarlada bir yaz akşamı otuz metre ka-
dar önünde gördü ve görmesiyle yüreğinin göğsünde gümbür güm-
bür atmaya başlaması bir oldu. Onunla bir karşılaşsa nasıl çevik
adımlarla yanına varıp aşkını ilan edeceğini o güne kadar çok dü-
şünmüştü, ama şimdi hiç beklenmedik bir anda karşısına çıkınca
bütün kanının yüzüne sıçramasıyla her zamanki paylarından yok-
sun kalan bacaklarının tir tir titrediğini hissetti. Kızlar bir çitten
çiçek koparmak ya da bir kuşun ötüşünü dinlemek için durdukları-
rında o da duruyor ve çok derin bir şeyler düşünüyormuş gibi görü-
nüyordu... ki sahidenden de öyleydi, çünkü birazdan kaçınılmaz olarak
geri dönüp onunla yüz yüze geldikleri zaman ne olacağını düşün-
nüp durmaktaydı. Onlara yanaşmaya korkuyordu ama onları göz-

den kaçırmaya da katlanamazdı; bu yüzden onlar hızlanınca o da hızlandı, onlar duraklayınca o da durakladı ve onlar durunca o da durdu. Karanlık araya girip engel oluncaya kadar bu böyle sürüp gidebilirdi... bir ara Kate geriye işveli bir göz atıp Nathaniel'e beri gelmesi için yüreklendirici bir işaret çakmasaydı. Kate'in davranışı kaale alınmayabilir gibi değildi; Nathaniel Pipkin dâvete icabet etti. Kendisi bir hayli kızarıp bozardıktan, yaramaz küçük kuzin de kendini tutamayıp bir dolu güldükten sonra Nathaniel Pipkin çiy basmış çimenlere diz çöküp Maria Lobbs'un onaylanmış âşığı olarak ayağa kalkmasına izin verilmedikçe sonsuza kadar öyle kalmaya kararlı olduğunu ilan etti. Maria Lobbs'un şen kahkahası akşam vaktinin sükûnetini pek de bozmadan ortalığı çınlatırken –sesi de o kadar tatlıydı ki!– yaramaz küçük kuzin her zamankinden daha çok ve daha utanmazca bir gülüş güldü ve Nathaniel Pipkin o güne kadar hiç kızarmadığı kadar kızardı. Sonunda aşkı başından aşan küçük adamın üstelemeleri üzerine Maria Lobbs başını çevirip kuzinine, Bay Pipkin'in sözlerinden onur duyduğunu, eli ve kalbi babasının tasarrufunda olmakla birlikte Bay Pipkin'in meziyetlerine de kimsenin duymaz kalamayacağını kendisine söylemesini fısıldadı –en azından Kate'in, Nathaniel Pipkin'e söyledikleri bunlardı–. Bütün bunlar büyük ciddiyetle söylendiği ve Nathaniel Pipkin eve kadar Maria Lobbs'la yan yana yürüyüp, ayrılırken bir de bir öpücük koparmayı denediği için o gece mutlu bir erkek olarak yatağa girdi ve sabaha kadar rüyasında koca Lobbs'un gönlünü razı ettiğini, kasayı açtığını ve Maria ile evlendiğini gördü.

“Ertesi gün Nathaniel Pipkin koca Lobbs'u midilli cinsi yaşlı kır atına binmiş, sokağa çıkarken gördü. O sırada pencereden sokağa bakmakta olan yaramaz küçük kuzin de ona maksadını ve anlamını çıkaramadığı birtakım işaretler yapıp durmaktaydı. Az sonra sıska çırak koşa koşa gelip ustasının bütün gece evde olmayacağını, hanımların Bay Pipkin'i tam saat altıda çaya beklediklerini söyledi. O gün okulda nasıl ders görüldüğünü Allah bilirdi (Nathaniel Pipkin de, öğrenciler de doğrusu bilemediler) ama şöyle ya da böyle vakit dolup da oğlanlar evlerine gittikten sonra, Nathaniel Pipkin'in gönlünce giyinip kuşanması saat altıya kadar sürdü. Giyeceklerini seçmesi çok zamanını almıyordu, bu ona kalmış bir şey değildi çünkü;

fakat kırışıklarını falan düzeltip tozlarını silkeledikten sonra onları üzerine yakıştırabilmek enikonu ciddi bir işti: Hiç kolay olmadı.

Maria Lobbs ve kuzini Kate'ten başka üç dört, al yanaklı civelek kızıdan oluşan canayakın küçük bir topluluk karşıladı onu. Nathaniel Pipkin koca Lobbs'un hazinelerine dair işitegeldiği rivayetlerin hiç abartılmamış olduğunu kendi gözleriyle gördü. Hakiki som gümüşten çaydanlık, süt kabı ve şekerlik, çayı karıştırmak için hakiki gümüş kaşıklar, içmek için hakiki porselen fincanlar, kek ve kızarmış ekmek tabakları falan hep sofradaydı; aksayan tek şey, Maria Lobbs'un "Henry" dediği bir başka hısmının, onu masanın bir köşesinde kendisine alıkoymuş görünen, Kate'in bir erkek kardeşinin de orada olmasıydı.

Aile fertlerinin birbirlerini sevmesi iyidir, hoştur da, bazen fazla ileri gidildiği olur. Maria Lobbs bütün akrabalarına bu kuzinine gösterdiği yakınlığı gösteriyorsa, hepsine ayrı bir düşkünlüğü olmalı diye düşünmekten kendini alamadı Nathaniel Pipkin. Üstelik çaylar içildikten sonra yaramaz küçük kuzinin önerisiyle körebe oynanırken Nathaniel Pipkin, nedense hemen hep ebe oluyordu, erkek akrabayı her yakaladığında da Maria Lobbs mutlaka ona yakın bir yerlerde bulunuyordu: Yaramaz küçük kuzinle diğerleri onu (Nathaniel Pipkin'i) çimdikler, saçını çekiştirir, önüne iskemleler iter ve daha bir sürü işler çevirirken Maria Lobbs ondan (Nathaniel Pipkin'den) hep uzak duruyor gibiydi. Bir kere –sadece bir kere– Nathaniel Pipkin bir öpücük sesi ile ardından Maria Lobbs'un bir şeye karşı koyar gibi olduğunu ve kız arkadaşlarının yarı örtük kirkirdemelerini duyduğunu sandı... hattâ duyduğuna yemin edebilirdi. Bütün bunlar doğrusu tuhaftı –çok tuhaf– ama Nathaniel Pipkin bu durumda ne yapardı ya da yapmazdı hiç bilinemedi, çünkü düşünceleri ansızın yeni bir mecraya yöneldi.

"Nathaniel Pipkin'in düşüncelerini yeni bir mecraya yönelten, sokak kapısının şiddetle vuruluyor olmasıydı. Kapıyı vuran, koca Lobbs'tan başkası değildi. Hiç beklenmezken eve dönmüş, sokak kapısını tokatlar gibi dövüp duruyordu. Akşam yemeğini istiyordu. Siska çırağın bu felaket haberi duyurmasıyla kızların yukarı katta Maria Lobbs'un yatak odasına kapağı atmaları bir oldu; kuzenle Nathaniel Pipkin gizlenecek daha uygun bir yer olmadığı için otur-

ma odasındaki iki yüklüğün içine tıkdıldılar. Maria Lobbs ve yaramaz küçük kuzin onları yoka havale edip odaya çeki düzen verdikten sonra, koca Lobbs'un hâlâ hiç ara vermeden pataklamakta olduğu sokak kapısını açıp onu içeri aldılar.

“Koca Lobbs çok aç olduğu için çok öfkeliydi; boğazı ağrıyan yaşlı bir bulldog gibi homurdandığını işitiyordu Nathaniel Pipkin. Zavallı sıska bacak çırak ne zaman odaya girse koca Lobbs kurtuluşunda kalmış birkaçını daha boşaltıp rahatlamaktan başka derdi yokmuş gibi en akla gelmedik korkunç küfürlerle karşılıyordu onu. En sonunda, bir şeyler ısıtılıp sofraya getirildi ve Lobbs efendi büyük bir iştihayla karnını doyurmaya oturdu. Ne varsa bir çırpıda yedi yuttu, sonra kızını öptü, piposunu istedi.

“Tabiat Nathaniel Pipkin’in dizlerini birbirine çok yakın çatmıştı; koca Lobbs'un piposunu istediğini işitince, biri diğerine çarpmaktan ikisi birden toz olup dökülecekmiş gibi titrediler; tam da içinde durduğu yüklüğün tavanında kahverengi saplı, gümüş hazneli koskocaman bir pipo asılıydı. Son beş yıldır her ikinci vakti ve akşamüzeri koca Lobbs'un ağzında görmeye alıştığı piponun ta kendisi! İki kız pipoyu bulmak için aşağı iner, pipoyu bulmak için yukarı çıkar ve pipoyu nerede ne olduğunu bildikleri yerden başka her yerde ararken, koca Lobbs kıyameti koparmayı sürdürüyordu. Sonunda yüklük aklında geldi ve oraya doğru yürüdü. Nathaniel Pipkin gibi ufak tefek birinin yüklüğün kapısını içeri çekmesi, koca Lobbs gibi güçlü kuvvetli bir adam irisi dışarı çekmekteyken neye yarardı ki? Koca Lobbs asıldığı gibi, kapı ardına kadar açıldı, içerde dimdik ayakta duran ve her bir yanı zangır zangır titreyen Nathaniel Pipkin görüldü. O da ne! Yakasından kavrayıp dışarı çektikten sonra kol mesafesinde tuttuğu Nathaniel Pipkin'in yüzüne koca Lobbs'un nasıl baktığını nasıl anlatmalı?

“Vay, sen ne arıyorsun burada?’ dedi koca Lobbs, meşum bir sesle.

“Nathaniel Pipkin cevap verecek halde değildi; koca Lobbs aklını başına getirmek için iki ya da üç dakika boyunca ileri geri sarsıtı onu.

“Ne arıyorsun burada?’ diye kükredi. ‘Şimdi de sen mi geldin benden kızımı istemeye?’

“Koca Lobbs alay olsun diye öyle demişti. Fânilere mahsus haddini bilmezliğin Nathaniel Pipkin’i o kadar ileriye vardırabileceğini düşünemezdi çünkü.

“Zavallı Nathaniel Pipkin, ‘Evet, Bay Lobbs, kızınızı istemeye geldim hakikaten. Onu seviyorum, Bay Lobbs’ diye karşılık verince nasıl gazaba geldiğini bir düşünün!

“Ne! Seni çarpık suratlı, yerden bitme sümsük!’ diye soluğu kesilerekten haykırdı koca Lobbs. İğrenç itiraf karşısında eli ayağı tutuldu. ‘Ne demek istiyorsun? Yüzüme söyle! Söyle, ulan, boğarım seni!’

“Öfkeden kuduran koca Lobbs bu tehdidini pekâlâ uygulamaya koyabilecekken hiç beklenmedik bir şey ona engel oldu; delikanlı akraba yüklüğün içinden çıkıp yürüyerek koca Lobbs’un yanına geldi.

“Genç kızca bir eğlence için buraya çağrılan bu zararsız insanın benim kusurumu (eğer bu bir kusursa) böyle asilce üstlenmesine müsaade edemem, efendim’ dedi. ‘Kusurumu itiraf ediyorum; kızınızı ben seviyorum. Buraya onu görmeye ben geldim.’

“Koca Lobbs’un gözleri faltaşı gibi açıldı, ama Nathaniel Pipkin’inkilerden daha çok değil.

“Sen mi?’ dedi Lobbs, sonunda konuşabilecek kadar soluklanınca.

“Ben.’

“Ben sana bu eve gelmeyi menetmemiş miydim, uzun zaman önce?’

“Evet, etmiştiniz, yoksa bu akşam buraya gizlice gelmezdim.’

“Koca Lobbs adına üzülererek söylemeliyim; kuzene bir tane patlatacaktı, ama güzel kızı, parlak gözleri yaşlar içinde, koluna sarıldı.

“Tutma onu, Maria’ dedi genç adam. ‘Bana vurmak istiyorsa vursun. Dünyayı verseler onun ağarmış saçlarının tek bir kılına dokunmam ben.’

“Yaşlı adam bu kınama karşısında gözlerini yere indirdi, sonra kızıyla göz göze geldi. Maria Lobbs’un gözlerinin ne kadar parlak olduğuna bundan önce birkaç kez değinmiştim; şimdi yaşlar

içinde olmalarına rağmen, etkileyiciliklerinden hiçbir şey yitirmemişlerdi. Koca Lobbs bundan sakınmak istermiş gibi başını yana çevirince –şans bu ya!– yaramaz küçük kuzinin yüzüyle karşılaştı; genç kızın biraz kardeşi adına endişe taşıyan, biraz da Nathaniel Pipkin’e baktıkça güleceği tutan yüzündeki –bir nebze şeytanlıkla karışık– ifadeyi gören genç ya da yaşlı kim olsa büyülenirdi. Kate yaşlı adamın gönlünü alırcasına koluna girerek kulağına bir şey fısıldadı; koca Lobbs kendini tutamayıp gülümserken yanağından aşağı bir damla gözyaşı yuvarlandı.

“Beş dakika sonra mahcup bir halde fısıldaşarak yatak odasından aşağı indiler; iki genç mutluluktan uçarken koca Lobbs pipoyu yerinden alıp tüttürmeye başladı. Pipo da pipoydu hani! Ondan hiç bu kadar hoşlandığı olmamıştı.

“Nathaniel Pipkin aklından neler geçtiğini kendisine saklamayı uygun gördü ve öyle yapmakla koca Lobbs’un gözüne girmekte gecikmedi. Koca Lobbs zamanla ona pipo içmesini de öğretti. Havanın güzel olduğu akşamüstleri bahçede oturur, kurula kurula pipolarını tüttürür, içkilerini yudumlardı. Böyle böyle yıllar geçti. Nathaniel Pipkin, sevdasının yaralarını çabuk sardı. Kilise kayıt defterinde, Maria Lobbs’un kuzeniyle evlenme merasiminde nikâh şahidi olarak adı geçiyor. Düğün gecesi ona yardım ve yataklık eden sıksa çırakla birlikte aşırı içkili bir halde sokaklarda olmadık taşkınlıklar yapmaktan kasaba nezarethanesine konulmuş olduğu da başka belgelerden anlaşılıyor.

FASIL 18

*Kısaca, bir asabi krizde
mündeliç şiddete ve –ikincisi– koşulların
insana ettiklerine dair*

Pickwickçiler Bayan Hunter'ın kahvaltı şenliğinden sonraki iki günü saygıdeğer liderlerinden âcil haberler bekleyerek Eatanswill'de geçirdiler. Tupman ve Snodgrass ister istemez yine kendi başlarına eğleniyorlardı zira Winkle pek ısrarlı bir dâvete icabet ederek Bay Pott'un evinde misafir kalmıştı, bütün vaktini Pott'un nâzik hanımı ile ahbaplık ederek geçiriyordu. Pott kendisi de arada bir onlara katılıp mutluluklarını pekiştirmekten geri kalmıyordu. Kamu çıkarına ve *Bağımsız*'ın yıkılıp yok edilmesine adanmış derin spekülasyonlarından başını alamayan büyük adam, zihin gücünün doruğundan basit insanların seviyesine incek biri değildi ama bilhassa Mister Pickwick'in müridlerinden birine cemile olsun diye anlayış gösterdi, rahatladı, yüce mertebesinden aşağılara inerek zemine ayak bastı; sözlerini sürünün havsalası ile hem ayar kılma inceliğini göstererek, zihnen değilse de şeklen onlardan biriymiş gibi göründü.

Toplumda bunca ün salmış bu şahsiyetin Winkle karşısında takındığı tavır böyle iken, Winkle kahvaltı odasında yalnız başına oturduğu sırada kapının hızla açılması ve kapanması arasında geçen sürede içeri dalan Bay Pott heybetli adımlarla doğruca üzerine gelip de kendisine uzattığı eli bir yana iterek, ağzından çıkacak sözleri daha bir iğneleyici kılmak istiyormuş gibi bir hallerde dişlerini gıcırdatarak testere gibi bir sesle, "Yılan!" diye haykırdığı za-

man Bay Winkle'ın yüzünde beliren şaşkınlığı gözünüzün önüne getirebilirsiniz.

"Efendim?" diye haykırdı Winkle, yerinden fırlayarak.

"Yılan, efendim!" diye Pott sesini daha da yükseltip tekrarladı; sonra birdenbire, daha usulca ekledi: "Yılan, dedim, efendim... Nasıl isterseniz öyle anlayın!"

Sabahın saat ikisinde en sıcak dostluk duyguları içinde ayrıldığınız adam saat dokuz buçukta karşınıza çıkıp bu defa size selam niyetine yılan diyorsa, arada geçen sürede tatsız bir şeyler olduğunu düşünmenizden daha akla yakın ne olabilir? Winkle da öyle düşündü. Pott'un taş gibi sert bakışına aynen mukabele etti ve o beyefendinin ricasına uyararak "yılan" dan ne istiyorsa onu anlamaya çalıştı ama ne isterse istesin hiçbir şey anlamayınca, birkaç dakika süren derin bir suskunluğun ardından, "Yılan dediniz, beyefendi, yılan, öyle mi? Yılan, ha?" dedi. "Ne demek isteyebilirsiniz ki...? Şaka yapıyor olmalısınız."

"Şaka, evet, beyim... Şaka!" diye bağırdı Pott, misafirinin kafasına metal çaydanlığı fırlatmak isteğine alamet bir el hareketiyle. "Şaka, efendim... Yok ama, hayır, sükûnetimi bozmayacağım, koruyacağım" dedi ve ne kadar sakin olduğuna kanıt olmak üzere ağzı köpüre köpüre kendini bir iskemleye attı oturdu.

"Azizim, efendim... " diyecek oldu Winkle.

"Aziz efendim mi? Hangi cüretle bana aziz efendim diye hitap ediyorsunuz? Hangi yüzle, benimle öyle konuşuyorsunuz?"

"Peki öyliyse, siz hangi cüretle bana yılan deyip de yüzüme bakabiliyorsunuz?"

"Çünkü siz bir yılansınız!" dedi Pott.

"İspat edin" dedi Winkle. Kafası kızmaya başlamıştı. "İspat edin!"

Yazarın tefekküre adanmış çehresinde tehditkâr bir ifade belirdi. Cebinden o sabahki *Bağımız*'ı çıkardı, parmağını bir paragrafın üzerine bastırarak gazeteyi masanın üzerinden Winkle'a doğru fırlattı.

Winkle gazeteyi aldı ve orada şunları okudu:

"Neydüğü belirsiz, aşağılık refikimiz geçen seçim üzerine yayınladığı bir yazıda sui zanna hiç yer bırakmayacak bir şekilde özel

hayatın kutsiyetine tasalluta yeltenmiş ve seçimi kaybeden –ama hemen ekleyelim ki, uğradığı bu kirli yenilgiye rağmen geleceğin seçilmiş Parlamento üyesi olacak olan– Bay Fizkin’in şahsi işlerinden söz etmeye kalkışmıştır. Âdi varakpare ne sanıyor? Biz de eğer sosyal ilişkilerde geçerli her kaideyi onun gibi ayaklar altına alıp ONUN şahsi hayatını herkes tarafından lanetlenmekten değilse de alay konusu edilmekten koruyan perdeyi kaldıracak olsak, o vicdansız alçak buna ne der acaba? Köstebek görüşlü refikimizden gayri herkesin gördüğü, orta malı olmuş vakıaları ve vaziyetleri yoruma açsak... büyük istikbal vaadeden bir hemşerimiz ve muhabirimizin biz bu makaleyi henüz yazmaya başlamışken elimize geçen şairane hissiyatını yayınlasak... ne olurdu acaba?

“BİR TENEKE SAKSIYA KASİDE’den mısralar:

Ah, Pott, bilseydin onun
 Bu kadar vefasız çıkacağını
 Daha ilk günü kulağın
 Takılmıştı ya hani düğün
 Çanındaki çingil çingıla...
 O zaman yapıp da mutlaka
 Bugün yapacağını, Verdim gitti
 Demez miydin onu W... ..'a?”

“Çingil’ neyle kafiye yapıyor?” dedi Pott, büyük bir ciddiyetle.
 “Söyleyin, alçak adam!”

“Çingil ile kafiye yapan ne mi?”

Tam o sırada Bayan Pott böyle diyerek içeri girince soru cevapsız kaldı. “Evet, çingil’la kafiye yapan ne mi olabilir? Ne olacak... Winkle derim ben!”

Bayan Pott, orda renkten renge girmekte olan Pickwickçi’ye pek canayakın bir bakışla gülümsedi ve elini uzattı. Heyecana kapılan genç adam uzatılan eli tam sıkacakken Pott hiddetle araya girdi.

“Yapmayın, efendim... yapmayın!” dedi karısına. “Gözümün önünde onun elini mi sıkacaksınız?”

“Bay P.!” dedi hanımefendi, çok şaşmış gibi.

“Rezil kadın, bakın buraya!” diye haykırdı koca. “Bakın, hanfendi... ‘Teneke Bir Saksıya’... ‘Teneke saksı’ ... bu benim.’ ‘Vefasız çıkacağına’ ... bu da sizsiniz, hanfendi, siz!” Karısının yüzündeki ifadenin sebep olduğu bir tür titremeye karışık bu öfke kabarmasıyla Bay Pott Bağımsız Eatanswill’in o günkü nüshasını kadının ayakları dibine fırlattı.

“Yani, ne diyeceğimi bilemiyorum!” dedi Bayan Pott, hayretler içinde. Gazeteyi almak için eğildi. “Bilemiyorum, yani...”

Pott, karısının küçümseyici bakışını görmezden gelememi. Olanca cesaretini toplamak için canını dişine takmışken, şimdi gevşemeye başlamıştı.

Bu kısacık, “Yani, ne diyeceğimi bilemiyorum!” da insanı dehşete salacak bir şey yokmuş gibi görünebilir; oysa ses tınısı ve söze eşlik eden bakış, ikisi birden, ileride ona pahalıya mal olacak bir intikamı haber veriyormuş gibi çok kötü etkiledi Pott’u. En acemi bir gözlemci dahi Pott’un allak bullak olmuş çehresini görse o anda onun yerinde olmayı kabullenecek herhangi bir kimseyle yer değiştirmeye hazır olduğunu anlayabilirdi.

Bayan Pott söz konusu paragrafı okudu, bir çığlık kopardı ve kendini yere atarak boylu boyunca ocak keçesinin üzerine serildi, orada, duygularının duruma uygunluğu konusunda şüpheye yer bırakmayacak bir halde avaz avaz haykırıp tepinmeye koyuldu.

“Sevgilim” dedi, kaskatı kesilen Pott, “bunlara inandığımı söylemedim... ben...” Zavallının sesi eşinin çığlıkları altında boğuldu.

“Bayan Pott, çok rica ediyorum, sakın olun, hanfendi” diyecek oldu Winkle o arada; çığlıklar ve yeri döven topukların patırtısı büsbütün şiddetlendi.

“Sevgilim” dedi Pott, “çok üzgünüm. Kendi sağlığını düşünmüyorsan beni düşün, hayatım. Evin etrafını bir sırü insan saracak şimdi.”

Pott yalvarıyor, o yalvardıkça kadının çığlıkları artıyordu.

Allah’tan, Bayan Pott’un kendisine ait, tek bir nedimeden ibaret bir muhafız takımı vardı: Görünüştteki işi hanımının giyimine nezaret etmek olsa da daha başka işlere de koşturmaktan geri kalmayan, bu arada en çok da zavallı Pott’un beklentilerine aykırı dü-

* Pot, İngilizce, saksı demektir. (ç. n.)

şen her bir heves ve isteğinde hanımına yardım ve yataklık eden bir genç hanım. Çılgınlık çok geçmeden o hanım kızın kulağına ulaştı ve onu, başındaki takkenin ve lülelerinin zarif kalıbını az daha dar-madağın edecek bir hızla aşağı odaya sevketti.

“Ah, canım, canım hanımım!” diye haykırdı nedime, yere serili Bayan Pott’un yanı başında deliler gibi diz çökerek. “Ah, benim bir tanecik hanımım, ne oldu size böyle?”

“Efendin... efendin olacak o hayvan” diye mırıldandı kadıncağız.

Pott’un çözülüp yıkılacağı belli olmuştu.

“Bu kadarı da çok ayıp ama artık, çok!” dedi nedime, esefle. “Ölümünüze neden olacak sizin, eminim. Zavallı hanımcığım benim!”

Pott mevzi kaybederken, karşı taraf saldırıyı sürdürdü. “Ah! bırakma beni, gitme yanımdan, Goodwin” diye mırıldandı Bayan Pott, histerik bir hareketle Goodwin’in bileğine yapıştı. “Bana iyi davranan senden başka kimse yok, Goodwin.”

Bu iç paralayıcı yalvarış üzerine bu defa Goodwin, küçük bir aile trajedisi yaratıp gözyaşlarına boğuldu.

“Asla, hanfendiciğim, asla!... . Ah, beyfendi, ah! Dikkat etmeniz gerekiyor, efendim. Hanımına ne büyük kötülükler yapabileceğinizi siz de bilmiyorsunuz. Bir gün pişman olacaksınız ama... hep söylüyorum, efendim.”

Bedbaht Pott, hiçbir şey demeden, ürkmüş gözlerle sahneyi seyrediyordu.

“Goodwin” dedi Bayan Pott, usulca.

“Hanımım?”

“O adamı ne çok sevmiş olduğumu bilsen...”

“Üzmeyin kendinizi bunu hatırlayıp da şimdi” dedi nedime.

Pott’un ödü kopmuştu. İşini bitirmenin tam zamanıydı.

“Şimdi de, bütün bunlardan sonra” diye hıçkırdı Bayan Pott, “bu muameleye maruz kalmak, bir üçüncü tarafın, hem de âdeta bir yabancıнын önünde kınanıp hakarete uğramak.. Yok ama, hayır, buna tahammül edemem ben!” Bayan Pott hizmetçisinin kollarında ayağa kalkmaya davrandı. “Teğmen kardeşim gelip bu işe el koyacak, Goodwin. Ayrılıyorum!”

“Çok iyi olur, görsün gününü!” dedi Goodwin.

Ayrılma tehdidi Bay Pott’un zihninde ne gibi düşünceler uyardıysa, onları dışa vurmadı. Alttan alarak, “Sevgilim, beni dinleyecek misin?” demekle yetindi.

Bunun tek karşılığı yeni bir hıçkırıklar silsilesi oldu; Bayan Pott daha da fenalaştı, neden dünyaya gelmiş olduğunun ve buna benzer daha birçok sorunun cevabını bilmek istedi.

“Bu aşırı duygulanmalara kendinizi kaptırmasanız, bir tanem” diye sızlandı Pott. “O paragrafta yazılanların şu kadarcık olsun doğru olduğuna ben hiç inanmadım ki zaten! Mümkün mü? Ben sadece, *Bağımsız*’daki adamlara kızmıştım, sevgilim. Gazaba gelmişim de diyebilirim, öyle bir şey yazmaya cüret etmiş oldukları için yani. Hepsi bu.” Ve bütün bu felaketin masum müsebbibine, yilandan hiç söz açmamasını ister gibi bir baktı.

Pott’ta giderek cesarettten hiç eser kalmadığını gördükçe kendi cüreti artan Winkle, “Peki, kusrun giderilmesi için ne gibi bir şey düşünüyorsunuz, beyfendi?” diye sordu.

“Ah, Goodwin, *Bağımsız*’ın sorumlu müdürünü bi güzel patklamayı mı düşünüyor yoksa, öyle mi?” dedi Bayan Pott.

“Hış, hış, hanımcığım, sessiz olun, lütfen. Eminim öyle yapacak, tabii ki... eğer siz isterseniz, hanımcığım.”

“Tabii ya, elbette” dedi Pott, karısının yine bayılmak üzere olduğunun kesin alametleri belirince, “elbette öyle yapacağım.”

“Ne zaman... ne zaman, Goodwin?” dedi Bayan Pott, bayılıp bayılmamaya karar veremeden.

“Tabii ki hemen” dedi Pott, “gün sona ermeden.”

“Ah, Goodwin” dedi Bayan Pott, “iftiraya karşı koymanın ve bütün dünya önünde namusumu korumanın tek yolu bu.”

“Mutlaka, efendim” dedi Goodwin. “Erkek olan hiçbir erkek bunu yapmaktan kaçınmaz.”

Böylece, histeri nöbeti tehdidi hâlâ tepesinde dolanıp duran Pott bunu yapacağını söyledi bir kere daha ama Bayan Pott salt şüphe altında kalmış olmak düşüncesiyle bile o kadar kendinden geçmişti ki, histeri nöbetinin peş peşe tam altı kez nüksetmesi gayretkâr Goodwin’in usanmak bilmez çabaları ve hezimete uğrayan Pott’un mükerrer özür dilemeleri sayesinde zar zor önlenebil-

di. Sonunda, o bahtsız adam –Pott– ait olduğu seviyeye incek kadar korkutulup aşağılandıktan sonra Bayan Pott kendini topladı ve hep beraber kahvaltı etmeye gittiler.

“Bu âdi gazete iftirasının burada kalışınızı kısaltmasına müsaade etmeyeceksiniz, değil mi, Bay Winkle?” dedi Bayan Pott, gülümseyerek. Gözyaşlarının izleri yüzünden henüz silinmemişti.

Bay Pott, “Umarım öyle bir şey olmaz” diye konuştu, içinden ziyaretçisinin o sırada ağzına götürmekte olduğu kızarmış ekmeğin parçasının gırtlığına kaçıp ikametini hepten sona erdirmesini dilerken.

“Çok nâziksınız” dedi Winkle, “ama Mister Pickwick’ten bir mektup gelmiş, Bay Tupman’ın bu sabah yatak odama getirilen bir notundan öğrendim, bugün Bury’de kendisiyle buluşmamızı rica ediyor. O yüzden öğle üzeri faytonla yola çıkmak zorundayız.”

“Ama döneceksiniz?” dedi Bayan Pott.

“Kesinlikle.”

“Tam emin misiniz?” Bayan Pott, ziyaretçisine bir tatlı bakış fırlattı.

“Sayılır” diye karşılık verdi Winkle.

Kahvaltı sessizlik içinde başladı, oradakilerin her biri kendi şahsi dertlerine dalmış olduğu için de öyle sona erdi. Bayan Pott bir “yakışıklı”yı kaybettiğine üzülüyordu, Pott durup dururken *Bağımsız*’ı pataklama sözü vermiş olduğuna, Winkle da saflığına gelip kendisini öylesine münasebetsiz bir duruma soktuğuna. Öğle vakti yaklaştı, Winkle birçok vedalaşma ve yine gelme vaadi ardından oradan kopup ayrıldı.

“Bir gün dönecek olursa zehirleyeceğim onu!” diye düşünüyordu Pott, yıldırımlarını kotardığı küçük arka odaya girerken.

Winkle da, Tavuskuşu’na dönerken, “Bir gün geri gelip de yine bu insanlarla düşüp kalkarsam” diye düşünüyordu, “pataklanmayı ben hakettim demektir, işte o kadar!”

Dostları hazırlanmış, onu bekliyorlardı; fayton nerdeyse hazır; yarım saat sonra, Mister Pickwick’le Sam’in daha birkaç gün önce geçtikleri yolda ilerlemekteydiler. O yol hakkında söyleyeceklerimizi daha önce söylemiş olduğumuzdan, Snodgrass’ın şairane ve şahane tasvirini şimdi aktarmaya gerek duymuyoruz.

Melek Hanı'nın kapısında gelmelerini bekleyen Sam Weller Mister Pickwick'in dairesine götürdü onları, orada ihtiyar Wardle ve Bay Trundle'la karşılaştılar. Winkle ve Snodgrass buna az şaşmadılar ama Tupman'ın epey keyfi kaçtı.

İhtiyar, Tupman'ın eline sarılarak, "Nasılsınız?" diye konuştu. "Hiç somurtmayın, azizim; duygulanmayın da. Olan olmuştur. Onun adına, sizin olsun isterdim, sizin adınıza ise iyi ki olmadı diyorum. Sizin gibi genç bir adam birkaç güne kalmaz daha iyisini bulur, ne de olsa, değil mi?" Böylesi avutucu sözlerle Tupman'ın sırtına bir şaplak atarak kah kah güldü.

Sonra Winkle ve Snodgrass'a döndü. Onların da ellerini sıkarak, "E, peki, sizler nasılsınız bakalım?" dedi. "Daha demin Pickwick'e Noel'de hepiniz burada bizimle olmalısınız diyordum. Düğünümüz olacak... hakiki bir düğün, bu defaki."

"Düğün mü?" Snodgrass sapsarı kesildi.

"Evet, düğün. Ama siz hiç korkmayın" dedi neşeli ihtiyar. "Sadece şu bizim Trundle ve Bella."

"Ha o mu?" dedi Snodgrass. Göğsünü sıkıştıran şüphenin ağırlığı kalktı üzerinden. "Tebrikler, beyfendi. Joe nasıl?"

"Çok iyi. Her zamanki gibi uyku sersemi."

"Anneniz... papaz efendi... herkes?"

"Hepsi çok iyiler."

"Peki... o..." dedi Tupman, güçlkle, "o nerede, beyfendi?" Başını çevirerek eliyle gözlerini örttü.

"Ha, o!" dedi ihtiyar, biliyormuş gibi başını sallayarak. "Bekâr olan akrabamı kastediyorsunuz galiba?"

Tupman, bir baş hareketiyle, sorusunun ortada kalmış Rachael ile alakalı olduğunu belli etti.

"O gitti. Yeterince uzak bir yerde şimdi. Bir akrabamızın yanında kalıyor. Kızlara hiç katlanamaz olmuştu, bıraktım gitsin. Ama bakın, yemek hazır, bekliyor bizi. Yolda acıkmışsınızdır. Ben durduğum yerde çok açım. Gelin, hadi!"

Yemek pek makbule geçti. Karınları doyup da masanın çevresine kuruldukları vakit Mister Pickwick yaşadığı macerayı ve Jingle iblisinin başarıyla sonuçlanan düzenbazlıklarını anlattı; müridleri işittiklerinden dehşete düşüp çok kızdılar.

“Üstelik, o bahçede kaptığım romatizma yüzünden şu anda bile bacağımsı” diye bitirdi sözünü Mister Pickwick.

“Benim de başımdan ona benzer bir şey geçti” dedi Winkle, gülümseyerek. Mister Pickwick’in ricası üzerine, *Bağımsız Eatanswill*’de yayımlanan müptezel iftiranın ve o yüzden yayın yönetmeni dostlarının içine düştüğü telaşın ayrıntılarını anlattı.

O konuşurken Mister Pickwick’in kaşlarının çatıldığı dostlarının gözünden kaçmadı. Winkle sözünü bitirince hep birden sustular. Bir süre çıt çıkmadı. Daha sonra Mister Pickwick yumruğunu sıkıp masaya çarparak şöyle konuştu:

“Çok tuhaf, değil mi? Kimin evine adımımızı atsak başımıza bir iş açılmasına sebebiyet veriyor gibiyiz. Beni izleyenlerin düşüncesizlikleri ya da daha fenası, kötü yüreklilikleri yüzünden değil midir ki –maalesef böyle demek zorundayım– hangi çatı altında kalsalar orada saf yürekli bir dışının huzur ve mutluluğuna halel getirmekteler? Yani... diyeceğim o ki...”

Mister Pickwick büyük bir ihtimalle daha bir süre böyle konuşup duracaktı ama o sırada Sam elinde bir mektupla içeri girince belagatli söylevi yarıda kesildi. Mendilini alnında gezdirdi, gözlüğünü çıkarıp camlarını sildi, sonra geri taktı.

“Ne getirdin, Sam?” diye sorduğu zaman sesinin her zamanki yumuşak tınısı geri gelmişti.

“Demincek postaneye uğradığımda buldum bu mektubu” dedi Sam, “iki gündür gelmiş orda duruyormuş. Mühürlü etiketi var; adres alengirli bir elyazısıyla yazılmış.”

“Ben bu yazıyı tanımıyorum” dedi mektup zarfını açan Mister Pickwick. “Aman Allahım! Bu da ne? Bir şaka olmalı, doğ... doğru olamaz!”

“Ne var? Mesele ne?” dedi herkes bir ağızdan.

Wardle, Mister Pickwick’in yüzündeki dehşet ifadesi karşısında telaşa kapıldı. “Bir ölen filan yok ya?”

Mister Pickwick cevap vermedi; mektubu masanın ilerisine doğru itip Tupman’dan yüksek sesle okumasını istedi ve yüzünde görenleri korkutan sersemlemiş, şaşkın bir ifadeyle gerisin geri iskemlesine çöktü.

Tupman, titreyen bir sesle, bir kopyasını aşağıda göreceğiniz mektubu okudu:

Freeman's Court, Cornhill
28 Ağustos 1830
Pickwick'e karşı Bardell

Efendim,

Bayan Martha Bardell tarafından, evlenme vaadinin tutulmaması sebebiyle hakkınızda 1500 sterlin tazminat talebiyle dâvâ açmamız için talimat verilmiş bulunduğundan, adınıza mahkeme emri çıkarılmış olduğunu bildirir, savunmanızı üstlenecek Londra'daki avukatınızın isminin en erken postayla tarafımıza bildirilmesini rica ederiz.

*Saygılarımızla,
Dodson ve Fogg*

Mister Samuel Pickwick'e.

Orada bulunanların her birinin yanındakine ve hepsinin Mister Pickwick'e bakışındaki suskun şaşkınlıkta öylesine çarpıcı bir şey vardı ki, sanki hepsi konuşmaya korkar gibiydi. Sessizliği sonunda Tupman bozdu.

“Dodson ve Fogg” diye boş boş tekrarlardı.

“Bardell ve Pickwick” dedi Snodgrass, düşünceli bakışlarla.

“Saf yürekli dişilerin huzuru ve mutluluğu” diye dalgın dalgın mırıldandı Winkle da.

Sonunda konuşma melekesini yeniden kazanan Mister Pickwick, “Bu bir tertip” dedi, “alçakça bir tertip! O Dodson ve Fogg adlı açgözlü avukatların işi. Bayan Bardell asla böyle bir şey yapmaz... Yüreği elvermez. Ortada dâvâ konusu olabilecek bir şey yok ki! Gülünç. Gülünç.”

Wardle gülümsedi. “Hanımın yüreğini en iyi siz biliyorsunuzdur elbette” dedi. “Gözünüzü korkutmak istemem ama neyin dâvâ konusu olabileceği hakkında hepimizden daha sağlıklı fikir yürütebilecek olanlar, bence, Dodson ve Fogg'dur.”

“Para sızdırmak için iğrenç bir teşebbüs” dedi Mister Pickwick.

“Herhalde öyledir” dedi Wardle, kısaca öksürerek.

“Onunla, bir kiracı ev sahibiyle nasıl konuşursa öyle konuşmuşumdur hep. Aksini gören olmuş mu hiç?” diye devam etti Mister Pickwick. Kafası kızmaya başlamıştı. “Beni onunla gören var mı? Buradaki dostlarım bile hiç görmemişlerdir...”

“Sadece bir tek defa” dedi Tupman.

Mister Pickwick’in rengi attı.

“Yaa, öyle mi?” dedi Wardle. “Bakın bu önemli işte. Ama şüphe doğuracak bir şey yoktu herhalde?”

Tupman korka korka liderine baktı. “Eee, tabii... Şüphelenilecek bir şey yoktu ama... nasıl olduğunu bilemiyorum, Bayan Bardell Mister Pickwick’in kolları arasındaydı.”

“Hay Allah!” diye haykırdı, o sahneyi olanca münasebetsizliğiyle hatırlayan Mister Pickwick. “İnsanın bazen sırf bir durumdan ötürü ne hallere düşebileceğine bir örnek işte. Evet, öyleydi... evet.”

“Ve de dostumuz, hanımın acısını dindiriyordu” dedi Winkle, az biraz şeytansı bir bakışla.

“Evet, dindiriyordum” dedi Mister Pickwick. “İnkâr edecek değilim. Öyle oldu.”

“Ne bu böyle, yahu” diye Wardle araya girdi. “Şüpheye düşülecek hiçbir yanı olmayan bir vaka için biraz tuhaf değil mi bütün bunlar? Ha, Pickwick? Ah, seni gidi, seni!” Öyle bir güldü ki Wardle, büfede dizili duran bardaklar bir kere daha tingirdediler.

“Durumların birbirleriyle korkunç aldatıcı çakışması işte” diye yüksek sesle söylendi Mister Pickwick, çenesini ellerine dayayarak. “Winkle... Tupman... deminki sözlerimden dolayı sizden özür diliyorum. Hepimiz bu gibi durumların kurbanlarıyız... En büyüğü de benim.” Böyle özür dileyerek başını ellerinin arasına aldı ve düşünmeye daldı Mister Pickwick.

Wardle meclistekilerin her birine yüz göz işaretleriyle ve göz kırparak bakıyordu.

“Ama ben bunu pekâlâ izah ederim” dedi Mister Pickwick. Başını kaldırdı, masayı yumrukladı. “Bunu Dodson ve Fogg’la görüşeceğim. Yarın Londra’ya gidiyorum.”

“Yarın olmaz” dedi Wardle. “Ayağınız çok aksıyor.”

“Ertesi gün, öyleyse.”

“O gün 1 Eylül. Geoffrey Manning hazretlerinin malikânesine kadar at binmeye söz vermiştiniz. Katılmasanız bile öğle yemeğinde bizimle birlikte olacaksınız.”

“İyi o halde, o günden sonra” dedi Mister Pickwick. “Perşembe günü... Sam!”

“Buyrun, beyim?” dedi Sam Weller.

“Perşembe sabahına dışarda iki yer ayırt. Kendin ve benim için”

“Başüstüne, efendim.”

Sam odadan çıktı ve elleri cebinde, yere baka baka ağır adımlarla yürüyerek söyleneni yapmaya gitti.

“Bu da bi tuhaf ya, bizim patron” diye düşünüyordu. “Bayan Bardell’e göz komamış mı, bak sen şu işe... Küçük çocuğu da var kadının üstelik. Bu ihtiyarlar böyle oluyor hep, görünüşe hiiiç aldanmıycan. Bende o yapmaz öyle bi şey diye bilirdim...”

FASIL 19

Tatsız biten güzel bir gün

Kuşlar 1 Eylül'de onları iç huzurları ve rahatlarından edip şaşkına çevirecek hazırlıklardan bihaber diler ve hiç şüphe yok ki o günü mevsimin en güzel günlerinden biri olarak selamlamışlardı.

Ekin dipleri arasında burnu havalarda çalım satan birçok yakışıklı genç keklikle onların o hoppa hallerini küçük tespih tanesi gözler ve güngörmüş akıllı kuşlardan beklenir bir küçümsemeye seyreden daha yaşlı kimileri, yaklaşan felaketin hiç farkında olmaksızın şen duygular içinde sabah serinliğinin tadını çıkarmaktaydılar. Birkaç saat sonra hepsi birden yerlere serildiler... Amma duygusallaşıyoruz; işimize baksak iyi olacak.

Yani, sıradan ve basit bir deyişle, güzel bir sabahtı, o kadar güzeldi ki, birkaç ay ancak süren bir İngiliz yazının geçip gitmiş olduğuna zor inanırdınız. Çitler, tarlalar ve ağaçlar, tepeler, çayırlar, hepsi, her perdeden yeşile çalmıştı; günün başlamış olduğunu haber vermek için neredeyse tek bir yaprak bile toprağa düşmemiş, tek bir nebze sarı serpinti yaz renklerine karışmamıştı. Gökyüzü bulutsuz, güneş parlak ve ılıktı; hava kuş sesleriyle, sayısız yaz böceği vızıltısıyla çınliyordu; köy evlerinin bin bir renkli çiçeklerle dolup taşan bahçeleri bol çiy altında mücevher tarhları gibi pırıltılar saçıyordu. Yer gök yazdı; yazın o güzel renklerinden hiçbiri henüz solmamıştı.

Böyle bir sabahtı işte. Üç Pickwickçi (Snodgrass evde kalmayı yaşamıştı) ile Bay Wardle ve Bay Trundle ve sürücü yanında Sam Weller'ı taşıyan üstü açık araba yol kenarında bir bahçe kapısının önünde durdu. Orada boylu boslu, iri kemikli bir avlak bekçisi ile

kısa konçlu çizmeler giymiş, deri tozluk kuşanmış bir oğlan duruyordu. Her birinin sırtında geniş hacimli bir çanta, yanında bir çift zağar vardı.

Adam arabanın basamaklarını indirirken Winkle, “Şuraya bakın, o çantaları dolduracak kadar kuş vuracağımızı düşünmüyorlar herhalde” diye fısıldadı Wardle’a.

“Çantaları doldurmak mı?” dedi Wardle. “Elbette, ne sandınız! Birini siz doldurursunuz, öbürünü ben. Bir o kadarını da avcı ceketlerimizin ceplerine sıkıştırırız, olur biter.”

Winkle bu söylenenlere karşılık vermeden indi arabadan. İçinden, kendisi o çantalardan birini dolduruncaya kadar açık havada kalacak olurlarsa mutlaka şifayı kapacaklarını düşünüyordu.

“Merhaba, Jano, kız... Nassın, kerata? İndir patilerini, hadi, sen de, Daph, indir diyorum!” diyerek Wardle köpekleri okşadı. “Sir Geoffrey hâlâ İskoçya’da, değil mi, Martin?”

Uzun boylu bekçi soruya olumlu karşılık verdi; sonra tetiği çekme zahmetinden paltosunun cebi sayesinde kurtulmak istiyormuş gibi tüfeğini tutan Winkle’a, sonra da kendininkini sanki tüfekten korkuyormuş gibi tutmakta olan –korktuğundan şüphe etmek için de hiçbir sebep yoktu hani– Tupman’a şaşkın gözlerle baktı.

“Dostlarım bu tür işlere henüz pek alışkın değiller, Martin” dedi, o bakışı fark eden Wardle. “Yaşayan öğrenir derler ya hani... Yakında çok iyi nişancı olacaklar ikisi de. Dostum Winkle’dan özür dilemeliyim ama; o bir şeyler biliyor.”

Winkle mavi boyun atkısının üzerinden cılız bir tebessümle iltifata teşekkür ederken, mahcubiyetten tüfeğini nereye koyacağını bilemedi ve öyle şaşırıldı ki, silah dolu olmuş olsaydı hemen oracıkta kendini vurup öldürmesi kaçınılmaz olacaktı.

“Silahınızı doluyken öyle tutmasanız iyi olur, yoksa içimizden biri öbür dünyayı boylayacak” diye homurdandı uzun boylu bekçi.

Winkle bu uyarı üzerine hemen tüfeğin konumunu değiştirdi ve öyle yapmakla namluyu tam da Weller’in başına değer bir hale getirmeyi başardı.

“Heey” dedi Sam, devrilen şapkasını yerden alıp şakağını ovuştururken. “Heey, bayım! Böyle giderseniz o çantalardan birini tek atışta dolduruverceksiniz de o da yetmiyecek.”

Deri tozluklu oğlan buna çok güldü ve gülen sanki başkasıymış gibi bir tavırlar takınınca Winkle celallenip kaşlarını çattı.

O sırada Wardle, “Martin, bizi kumanya ile nerede beklemesini söyledin sen çocuğa?” diye sordu.

“Tek Ağaçalı Tepe’nin yanı, efendim, saat 12’de.”

“Orası Sir Geoffrey’in arazisi değil, değil mi?”

“Değil, efendim, oraya yakın bir yer. Yüzbaşı Boldwig’e ait. Ama bize engel olacak kimse olmaz orda. Güzel çim de vardır bir yerinde.”

“İyi öyliyse” dedi ihtiyar. “Ne kadar çabuk yola çıkarsak o kadar iyi olacak. Saat 12’de buluşmak üzere o halde, ha, Pickwick?”

Mister Pickwick av partisini izlemeye pek istekliydi; zira Winkle’in başına bir kaza geleceğinden de bilhassa endişe duyuyordu. Kaldı ki, böylesine güzel bir sabah vakti geri dönüp dostlarının onsuz eğlenmelerine dünyada katlanamazdı. Yüzünde çok acınaklı bir ifadeyle, “Yaa, buluşmamız lazım, herhalde” diye karşılık verdi.

“Bey avcı değil mi, efendim?” diye sordu uzun bekçi.

“Değil” dedi Wardle. “Topallıyor da, üstelik.”

“Ben de gitmek istiyorum, çok istiyorum” dedi Mister Pickwick.

Öbürleri kısa bir süre acıyarak baktılar ona.

“Çitin öbür yanında bir el arabası var” dedi oğlan. “Beyin hizmetkârı onu iterek gelirse, bize yakın olur, kapılarda hep beraber kaldırıır öbür tarafa aşırırız onu.”

“Evet, öyle yapalım, tabii” dedi Weller, öyle yapacak olanlardan biri olarak. Avda neler olup bittiğini görmeyi o da çok istemekteydi çünkü. “Tam öyle, tabii. İyi dedin, kerata! Ben hemen gidip getireyim el arabasını.”

Ne ki burda bir güçlkle karşılaştılar. Uzun boylu avlak bekçisi, el arabası içinde bir beyfendinin bir av partisine dâhil edilmesine, kurallara ve teamüllere aykırı düşeceği gerekçesiyle, itiraz etti.

İtiraz ciddi olmakla birlikte üstesinden gelinemez değildi. Uzun korucu biraz sırtı sıvazlanıp cebine bir şeyler konularak yola getirilip, ayrıca o makineyi kullanmayı ilk öneren cin fikirli oğlanın kafasına “bi tane” patlatıp rahat edince, Mister Pickwick’i el arabasına yerleştirdiler ve yola koyuldular. Wardle ile uzun koru-

cu, başı çekiyorlardı; Sam'in iteleyip götürdüğü el arabasının içinde Mister Pickwick arkalarından geliyordu.

Hemen önlerindeki tarlanın orta yerine vardıklarında Mister Pickwick, "Dur, Sam!" dedi.

"Ne var şimdi?" dedi Wardle.

"Winkle tüfeğini başka türlü tutmazsa bu el arabası bir adım daha ileri gidemez. Bırakmam."

"Nasıl tutmam gerekiyor ki?" dedi zavallı Winkle.

"Namlu ağzını yere dönük tutun" dedi Mister Pickwick.

Winkle itiraz etti. "Ama bu hiç de sportmence değil."

"Sportmence olup olmadığı beni ilgilendirmiyor. Birilerinin gösteriş merakı uğruna ben bir el arabası içinde vurulmak istemiyorum."

"Sonunda içimizden birini haklayacak ya o bey, eminim" diye homurdandı uzun adam.

"Eh, n'apalım, zararı yok" dedi çaresiz kalan Winkle. Silahının mekanizmasını yukarı doğru çevirdi. "Böyle işte."

"Her şey uyum olsun diye" dedi Sam. Yola devam ettiler.

Birkaç metre kadar gitmişlerdi ki, Mister Pickwick, "Durun!" diye bağırdı.

"Yine ne var?" dedi Wardle.

"Tupman'ın o tüfeği emniyetli değil... Değil, biliyorum!"

Tupman telaşlandı. "Ne? Emniyetli değil mi?"

"Sizin elinizdeki hâliyle, değil" dedi Mister Pickwick. "Hep itiraz ettiğim için üzgünüm ama, Winkle gibi tutmazsanız daha ileri gitmeye razı olamam."

Uzun korucu da, "Bence öyle yapsanız iyi olur, efendim" diye konuştu. "Yoksa her şey gibi siz kendiniz de saçmalara hedef olacaksınız."

Tupman hemen söz dinleyip tüfeğini istenildiği gibi tuttu. Hep birden yola devam ettiler. Namluları yere bakan silahlarıyla iki amatör avcı, bir kraliyet cenaze merasiminde yan yana yürüyen iki er gibiydiler.

Birden köpekler zınk diye durdu; avcılar da sessizce bir adım daha ilerleyip oldukları yerde kaldılar.

“Köpeklerin bacaklarında ne var öyle?” diye fısıldadı Winkle. “Niçin öyle bir tuhaf duruyorlar?”

“Şış, susamaz mısınız?” dedi Wardle, usulca. “Görmüyor musun, haber veriyorlar?”

“Haber mi veriyorlar?” O akıllı hayvanların ortalıkta herkesin dikkatine sundukları şahane bir güzelliği keşfedecekmiş gibi etrafa bakınarak konuştu Winkle. “Haber vermek! Ne haberi?”

“Gözünü aç da bak” dedi Wardle, o heyecan ânında soruyu boş vererek. “Hadi, şimdi!”

Keskin bir kanat sesi işitildi, Winkle kendisi vurulmuş gibi geriye sıçradı. Bang, bang... birkaç silah sesi. Tarlanın üzerine hızlı yayılan duman kıvrıla kıvrıla havaya yükseldi.

“Neredeler?” dedi Winkle, heyecandan boğulurcasına, dört bir yana fır dönerek. “Neredeler? Ne zaman ateş edeceğimi söyleseyenize bana! Nerede onlar... neredeler?”

“Neredeler mi?” dedi Wardle, köpeklerin getirip ayaklarının dibine bıraktığı bir çift kuşu havaya kaldırarak. “Nerede olacaklar, burdalar işte!”

“Yok, yok. Öbürlerini kastettim ben” dedi Winkle, şaşakalmış bir halde.

Wardle istifini bozmadan tüfeğini yeniden doldurdu. “Şu anda kim bilir nerededirler” dedi.

“Beş dakikaya kalmaz bir parti daha kalkacak, büyük ihtimalle” dedi uzun bekçi. “Beyfendi hemen şimdi tetiğe davranırsa, onlar havalanıncaya kadar fişeği namludan çıkmış olur belki!”

“Hah! Hah! Hah!” diye yüksek sesle güldü Sam Weller.

“Sam!” dedi Mister Pickwick. Müridinin şaşkın mahcubiyeti içine dokunmuştu.

“Buyrun, beyim?”

“Gülme!”

“Gülmüyorum, beyim.” Weller, karşılığını ödercesine el arabasının ardında yüzünü buruşturdu. Tozlu oğlan, bir tek o, kendini tutamayıp kahkahalarla güldü buna ve kendi gülüşünü saklamak için arkasına dönmeye bahane arayan avlak bekçisinden tokatı yedi.

“Aferin, aslanım” dedi Wardle, Tupman’a. “Hiç değilse ateş ettin bu defa.”

“Ya, evet” dedi Tupman, utangaç bir gururla. “Verdim gitti kurşunu.”

“İyi ettin. Bir dahaki sefere gözünü açarsan bir şeyler vuracaksın. Çok kolay olduğunu gördün, değil mi?”

“Evet, çok kolay. İnsanın omuzunu fena acıtıyor ama. Az kal-sın sırt üstü deviriyordu beni. Bu ufak silahların böyle tepisi oldu-ğunu bilmiyordum.”

“Ah” dedi ihtiyar, gülümseyerek, “zamanla alışacaksın. Hadi şimdi... Herkes geliyor mu...? El arabası hazır mı orada?”

“Hazır, efendim” dedi Sam.

“Hadi gidelim, öyleyse.”

“Sıkı tutunun, beyim” diyerek Sam el arabasını sürmeye ko-yuldu.

“Ha şöyle... ” dedi Mister Pickwick. Olabildiğince hızlı iler-lediler.

El arabası bir çit kapısı üzerinden daha aşırılıp bir başka tar-laya indirildikten ve Mister Pickwick içine yerleştirildikten sonra, “Orada bırakın arabayı şimdi” dedi Wardle.

“Tamam, efendim” dedi Sam. Olduğu yerde durdu.

“Şimdi, Winkle, sen usulca beni izle ve çok gecikme bu defa, tamam mı?” dedi ihtiyar.

“Hiç merak etmeyin... Haber mi veriyorlar?”

“Yok, daha değil. Ağır ol şimdi, ağır ol, yavaş.”

İhtiyatlı adımlarla ilerlediler; aynı sessizlik içinde daha da gi-deceklerdi, Winkle tüfeğini nerede nasıl tutacağına karar vermeye uğraşırken en kritik anda, çocuğun başının üzerinden, tam da onun yerinde olmuş olsaydı uzun adamın beyninin bulunacağı noktaya doğru kazara silahını ateşledi!

Kuşlar sağ salim uçup giderken ihtiyar Wardle, “Ne halt yeme-ye öyle yaptın şimdi?” dedi.

“Bu tüfek gibisini de hayatımda ilk kez görüyorum” diye kar-şılık verdi zavallı Winkle, sanki bir işe yararmış gibi tüfeğin emni-yet tertibatını kurcalayarak. “Kendi kendine ateş ediyor bu. Önle-menin imkânı yok ki!”

“İmkânı yok, öyle mi?” dedi Wardle, sesinde asabi bir tınıyla. “Kendi kendine bir şey öldürse hiç fena olmazdı, değil mi?”

“Birazdan o da olacak, efendim” dedi uzun adam, gaipten haber verircesine, kısık bir sesle.

Winkle kızdı. “Ne demek istiyorsunuz o sözle siz?” dedi.

“Boş verin, aldırmayın. Benim ailem yok ama, bu oğlan Sir Geoffrey’in arazisinde ölecek olursa anasının eline epey bi şeyler geçecek de onun için efendim. Doldurun silahınızı siz, doldurun!” diye konuştu uzun bekçi.

Mister Pickwick el arabasının içinden, “Alın elinden tüfeğini!” diye sesini yükseltti. Uzun adamın karanlık imalarından dehşete kapılmıştı. “Tüfeğini alın elinden diyorum, işitiyor musunuz beni!”

Kimse bu emre uymaya gönüllü olmadı. Winkle, Mister Pickwick’e isyankâr bir bakış fırlattıktan sonra silahını yeniden doldurdu ve diğerleriyle birlikte ileri doğru yürüdü.

Mister Pickwick’in anlattıklarına dayanarak şunu belirtmeliyiz ki, Bay Tupman’ın davranışı Winkle’inkinden çok daha ihtiyatlı ve tedbirliydi ama bu, Winkle’in sporla ilgili her konuda haiz olduğu yüksek otoriteye hiçbir sûrette gölge düşürmemelidir; zira, Mister Pickwick’in pek güzel belirttiği gibi, teori alanında bilime ışık saçmış en müstesna ve yetenekli filozofların bile teorilerini pratiğe indirgemekte hepten zaafa düştükleri –şöyle ya da böyle– çok görülmüştür.

Tupman’ın yöntemi, en yüce keşiflerimizin birçoğunda olduğu gibi, son derece basitti. Dâhiyane bir sezgi ve kavrayış çabukluğu ile ulaşılmaması gereken iki büyük hedeften birinin, kendini yaralamadan silahını ateşlemek, ikincisinin ise, bunu etraftakilerin hayatını tehlikeye sokmadan yapmak olduğunu hemen görmüştü. Bunun için de, besbelli, tetiği çekmenin zorluğunu aştıktan sonra gözlerini sımsıkı yumup havaya ateş etmek gerekiyordu.

Bir defasında, tam da bunu başardıktan sonra gözlerini açınca, semiz bir kekleğin yaralanmış bir halde yere düşmekte olduğunu gördü. Bay Wardle’ı bu başarısından dolayı tebrik etmek üzereyken, Wardle ona doğru gelip hararetle eline sarıldı.

“Tupman, o kuşu siz hedef almıştınız sanıyorum?”

“Yoo... hayır.”

“Siz hedef aldınız, siz! Gördüm onu nasıl seçtiğinizi. Silahınızı doğrultup nişan almanız dikkatimi çekti. Bakın söylüyorum,

dünyanın en keskin nişancısı bundan iyisini yapamazdı. Zannettiğimden daha tecrübeliymişsiniz siz bu işte, Tupman; bu sizin ilk ava çıkışınız değil, hiç değil.”

Tupman alçakgönüllü bir tebessümle daha önce hiç ava çıkmamış olduğunda ne kadar ısrar ettiyse de dinletemedi. Hattâ o tebessüm bile tersine kanıt sayıldı ve o dakikadan itibaren ünlü bir avcı olarak tanınmaya hak kazandı ama bu kadar kolay kazandığı ün o kadarla kalmadı: Keklik avından başka alanlarda da şans yâver gider oldu.

Bu arada Winkle kayda değer herhangi bir yararlı sonuç elde etmeksizin vaktini kan ter içinde ahlayıp oflamakla geçirmekteydi. Bazen mermilerini havaya boşaltıyor, bazen iki köpeğin hayatını tehlikeye sokacak kadar yere teğet bir istikamete yolluyordu. Fantazi nişancılık gösterisi olarak, yaptıkları son derece değişik ve tuhaf şeylerdi; belirli bir hedefe ateş etme gösterisi olarak ise, esas itibariyle başarısızlığın ta kendisiydi. Ünlü sözdür: “Her mermiye konaklayacağı bir yer bulunur” derler. Avcı saçması için de aynısı geçerliyse eğer, Winkle’inkiler, tabii haklarından yoksun bırakılıp başıboş dünyaya salınmış yersiz yurtsuz bahtsızlardı.

“Amma da sıcak bir gün, değil mi?” dedi Wardle, el arabasına yanaşp, kızarmış güleç yüzünden akan terleri silerek.

“Hem de nasıl!” dedi Mister Pickwick. “Güneş çok fena yakıyor. Ben bu haldeyken siz nasıl tahammül ediyorsunuz, bilemiyorum.”

“Çok sıcak, evet. Ama saat on ikiyi geçiyor! Şu ilerdeki yeşillik tepeyi görüyor musunuz?”

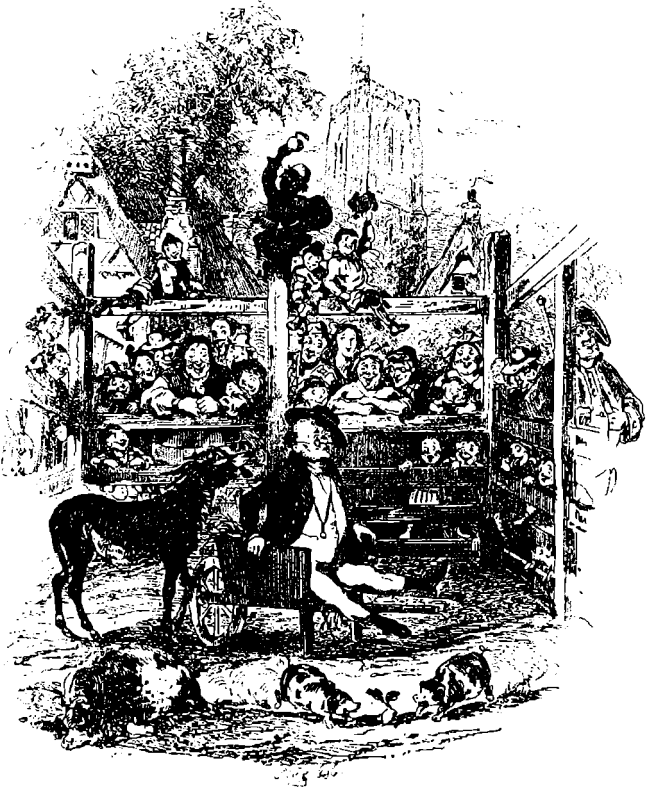
“Elbette.”

“Öğle yemeğini yiyeceğimiz yer orası. Bizim oğlan da, şu işe bakın, tam saatinde yemek sepetiyle orada değil mi?”

“Orada ya!” dedi Mister Pickwick. Neşesi yerine geldi. “Aferin ona. Birazdan bir şilin alır benden. Hadi bakalım, Sam, ittir arayalım.”

“Sıkı tutunun, efem” dedi Weller, bir şeyler atıştıracak olmanın şevkiyle. “Çekilin yolumdan hayatımın değerini bilenler, devirmeyin beni!” Tyburn’e götürülen soylu kişinin arabacıya dediği

* İdam edilmeye. Tyburn, Londra’da idam sehparlarının kurulduğu alanın adıydı. (ç. n.)

gibi." Sonra koşar adım hızlandı ve o hızla efendisini yeşil tepeye kadar taşıyıp yemek sepetinin tam yanı başına ustaca boca etti; ondan sonra da hemen sepeti boşaltmaya koyuldu.

"Dana etli börek..." diyordu kendi kendine, yenilebilir ne varsa çimin üzerine koyarken. "Aşçı kadını tanıyorsan ve de kedi yavrusu olmadığı kesirse nefis olur dana etli börek. Hem zaten öyle de olsa n'olur ki, danadan farkını börekçiler bile bilebilemezken!"

"Bilemezler mi, Sam?" diye sordu Mister Pickwick.

"Onlar mı? Hiç bilemezler, beyim." Eliyle şapkasına dokundu Sam. "Bi zamanlar bi börekçiyle aynı evde kaldım da... Çok iyi bir adamdı, pek de becerikliydi hani, var ya... Her şeyin böreğini

yapıyordu. Onu daha yakından tanıyınca, ‘Ne çok kedi besliyorsunuz siz burda böyle, Bay Brooks’ dedim bir gün ona. ‘Ya, evet, epey’ dedi. ‘Kedileri çok seviyor olmalısınız’ dedim. Ben öyle deyince o, ‘Başkaları seviyor onları’ deyip bana göz kırptı. ‘Ama’ dedi, ‘kış gelmeden’ dedi, ‘baharını aceleye getirmek olmaz’ dedi. ‘Baharı mı?’ dedim. ‘Yani, işte meyve mevsimi kedilere uymaz’ dedi. ‘Nasıl yani’ dedim, ‘ne demek o?’ ‘Ne mi demek’ dedi, ‘şu demek ki, kasapların et fiyatını yüksek tutmak için dayanışmalarına ben yokum, asla!’ dedi. ‘Bay Weller’ dedi sonra bana, elime fena bir çimdik atıp kulağıma, ‘Bi daha hiç sözünü etme ama... bütün iş baharatındadır’ diye fısıldadı. ‘Hepsi bu asil hayvanlardan yapılıır’ diyerek minnoş bir tekir yavrusu gösterdi bana. ‘Bifteğe, danaya, böreğe neye baharını katmama bakar...’ dedi, ‘arzuya göre yani... Üstelik danayı biftek, bifteği börek yaparsın ya da hepsinden koyun eti de çıkarırsın... hepsi hemencecik, ânında... piyasada ne geçiyorsa o ara ya da damak zevki ne yana döndüyse!’”

“Pek becerikli bir gençmiş, desene Sam?” dedi Mister Pickwick, az biraz ürpererek.

Sam, “Hem de nasıl!” diyerek yemek sepetini boşaltmayı sürdürdü. “Börekleri pek nefisti hanı... Dil. Bak bu iyi işte, yeter ki bir kadının olmasın! Ekmek... domuz paçası, jambon... Dilimlenmiş söğüş et de var. Yeme de yanında yat! O porselen şişelerde ne ola ki, hızlı delikanlı?”

“Bunda bira” dedi oğlan, kayışla birbirine bağlanmış iki büyük porselen şişeyi sırtından indirerek, “öbüründe soğuk panç var.”

“Muhteşem bi öğle yemeği işte size” dedi Weller. Yiyecekleri nasıl düzenlediğine bakıp bakıp keyiflendi. “Evet, beyleer... ‘Hadi buyrun bakalım!’ Harbiler top namlularına sokulup bastırılınca İngilizlerin Fransızlara dedikleri gibi.”

Avcıların yemeğin hakkını vermeye oturmaları için ikinci bir davete, Bay Weller, uzun avlak bekçisi ve iki çocuğun ise daha ötede çimlere ilişerek etlerin okkalı bir bölümünü mideye indirmeleri için de fazla ısrara gerek kalmadı. Yaşlı bir meşe hoş bir sığınak oldu hepsine; ayaklarının altında, orada burada gümrah çitlerle kesili bol ağaçlı koruların süslediği ekin tarlaları, otlaklar seriliydi.

“Pek hoş... fevkalade!” dedi ifadeli yüzünün derisi güneşte kalmaktan soyulmaya başlayan Mister Pickwick.

“Öyle ya, elbette” dedi Wardle. “Şimdi sıra bir bardak pança.”
“Memnuniyetle.”

Pançı içtikten sonra yüzünde beliren hoşnutluk ifadesi Mister Pickwick’in cevabındaki samimiyetin nişanesiydi.

“Güzel” dedi, dudaklarını yalayarak, “çok güzel. Bir tane daha alsam iyi olacak. Serin serin, ne iyi! Hadi beyler” diye devam etti, şişeyi elinden bırakmadan. “Şerefe içelim. Dingley Dell’deki dostlarımız!”

İçkiler bir şamata kafaya dikildi.

“Bakın, avcılığımı ilerletmek için ne yapacağımı söyleyeyim size” dedi, elinde bir çakıyla jambonlu ekmek yemekte olan Winkle. “Bir sopanın ucuna doldurulmuş keklik koyup ona nişan alayım diyorum. Önce yakından, sonra gitgide daha uzaktan. Çok iyi bir antreman olduğunu söylüyorlar.”

“Ben onu yapan bir bey biliyorum, efendim” dedi Sam. “İki metreden başladıydı o, ama bi daha hiç denemedi, çünkü daha ilk elde kuşu hepten dağıttı... Tüy müy hak getire...”

“Sam” dedi Mister Pickwick.

“Efendim” dedi Weller.

“Anlatman isteninceye kadar hikâyelerini kendine saklasan iyi olur.”

“Başüstüne, efendim.”

Tam burda Sam, dudaklarına götürmekte olduğu bira kupasının arkasında kalan gözünü öyle hergelece bir bakışla kırptı ki, iki oğlan kahkahadan kırıldılar, uzun adam bile gülümsemeye tenez-zül etti.

Mister Pickwick iştahlı bakışlarla porselen şişeyi kesiyordu. “Yaa, işte... bu soğuk pança da diyecek yok doğrusu” dedi. “Hava da öyle sıcak ki... Tupman, aziz dostum, bir bardak pança ne dersiniz?”

Tupman “Çok memnun olurum” dedikten sonra Mister Pickwick kendine bir bardak daha doldurdu: Pança portakal kabuğu var mı acaba diye bakmak için. Portakal kabuğuyla öteden beri başı hoş olmamıştı da... Pança portakal kabuğu konulmamış olduğunu

görünce, orada bulunmayan dostlarının sağlığına bir bardak daha yuvarladı, ardından bir tane de pançı yapan meçhul kişinin şerefine içmeyi önermekten kendini alamayacağı duygusuna kapıldı.

Ardı arkası gelmeyen içkiler Mister Pickwick'i bir hayli etkilemişti. Yüzünden parlak tebessümler saçılıyor, dudaklarının çevresinde gülücükler dolaşüyor, hoşgörülü neşveden gözlerinin içi parlıyordu. İçkinin ve –ondan da çok– sıcaklığın artan etkisiyle, çocukken dinlediği bir şarkıyı ne çok hatırlamak istediğini söylerken bunu başaramayınca, hâfızasını daha da çok panç içerek uyarmanın kalktı ama o da ters tepti; şarkının sözlerini unutmakla başlayıp hiçbir kelimeyi telaffuz edemez hâle geldi ve en sonunda oradakilere kıvrak bir nutuk çekmek için ayağa kalktıktan hemen sonra el arabasının içine düştüğü gibi orada uyuyakaldı.

Sepet toplanmış ve Mister Pickwick'in kendine getirilmesinin imkânsızlığı anlaşılmış olmakla, Bay Weller'in efendisini el arabasında gerisingeri taşımasının mı, yoksa hep birlikte geri dönecekleri vakte kadar onu olduğu yerde bırakmanın mı daha uygun olacağı üzerine bir tartışma açıldı. Sonunda, bu ikinci şık üzerinde anlaşmaya varılarak gezinin bundan sonrası bir saatten fazla sürmeyeceği ve Bay Weller da onlarla birlikte kalmakta çok istekli olduğu için, Mister Pickwick'in dönüşte onlara katılmak üzere el arabasında uyur halde bırakılması kararlaştırıldı. Mister Pickwick'i gölgelik yerde rahat rahat horuldamaya bırakarak çekip gittiler.

Mister Pickwick'in dostları dönene ya da, hadi o olmadı diyelim, alacakaranlık bastırana kadar o gölgede horlayıp duracağından şüphe duymak için hiçbir makul neden olmasa gerekti; tabii, orada rahatsız edilmeden kalmasına müsaade edileceği varsayımıyla. Oysa orada rahatsız edilmeden kalmasına müsaade edilmedi. Nasıl mı? Şöyle.

Yüzbaşı Boldwig siyah kolalı boyunbağı ve mavi redingotuyla ufak tefek, pek asabi bir adamdı; lütfedip arazisini dolaşmaya her çıktığında mutlaka yanına ucu piriç yüksüklü kalın kamış bastonu ile haşmetinden ve acımasızlığından sual olunmaz bir edâyla habire emirler yağdırdığı mazlum suratlı bahçevanını ve bahçevan yardımcısını da alırdı. Çünkü Yüzbaşı Boldwig'in karısının kız kardeşi bir Markizle evliydi, Yüzbaşı'nın evi bir villa, arazisi

“malikâne” idi ve ona ait ne varsa hep öyle büyük, kudretli ve yanına yanaşılmazdı.

Mister Pickwick daha yarım saat bile uyumamıştı ki Yüzbaşı Boldwig, peşinde iki bahçevanıyla boyu ve önemi izin verdiği kadar hızla yürüyerek çıkageldi. Meşe ağacına yaklaşınca durdu ve derin bir soluk aldı; manzaranın onun manzarayı görmezden gelmemiş olmasına minnettar olmuş olması gerekiyormuş gibi şöyle bir baktı çevresine, sonra bastonunu kendine has bir vuruşla yere vurarak bahçevanını yanına çağırdı.

“Hunt!” dedi.

“Buyrun, efendim” dedi bahçevan.

“Yarın sabah burayı elden geçireceksin... İşittin mi, Hunt?”

“Evet, efendim.”

“Ve de burası hep derli toplu olacak, tamam mı... İşitiyor musun, Hunt?”

“Evet, efendim.”

“Bana hatırlat, yabancılar ve gazlı tüfeklere filan dair bir tabe-la yaptırılacak, ayaktakımı girmesin diye buralara. İşitiyor musun, Hunt, işitiyor musun?”

“Unutmam, efendim.”

“Afedersiniz, efendim” dedi o sırada öbür bahçevan, elini şapkasına götürüp yakına gelerek.

“Sen ne istiyorsun, bakalım, Wilkins?” dedi Yüzbaşı.

“Afedersiniz ama, efendim... sanırım buradan geçenler olmuş bugün”

“Yaa?” dedi Yüzbaşı, çevreye bir göz atıp homurdandı.

“Olmuş, beyim... Burda yemek yemişler galiba.”

“Sahi, öyle yapmışlar hakikaten, Allahın cezaları! Bu ne cüret!” dedi Yüzbaşı Boldwig, çimlere saçılmış kalıntılar ve artıklar gözüne ilişince. “Burda karınlarını doyurmuşlar, şu işe bak! Bi yakalarsam onları!” Kalın bastonunu elinde sımsıkı sıktı.

“Afedersiniz, efendim” dedi Wilkins, “fakat...”

“Fakat ne?” diye kükredi Yüzbaşı ve Wilkins’in ürkmüş bakışlarını izleyerek el arabasını ve Mister Pickwick’i gördü.

Kalın bastonuyla dürtükledi onu. “Kimsin sen, pis herif? Adın ne?”

“Soğuk panç” diye mırıldandı Mister Pickwick, yeniden uykuya dalmadan önce.

“Ne?”

Cevap yoktu.

“Neymiş dedi adı? Ha?” dedi Yüzbaşı.

“Punch” dedi galiba, efendim.”

“Bak sen şu küstaha, lanet olası!” Yüzbaşı Boldwig köpürdü. “Uyuyor numarası yapıyor” dedi. “Sarhoş bu, kafayı bulmuş... sokak süprüntüsünün teki. Sür gitsin burdan, Wilkins.”

“Nereye süreyim, efendim?” dedi Wilkins, ürküntü içinde.

“Cehenneme kadar yolu var!” dedi Yüzbaşı.

“Peki, efendim.”

“Dur!”

Wilkins durdu.

“Sür götür onu köy ağılına”. Görelim bakalım ayılınca hâlâ kendine Punch diyecek mi? Benimle eğlenemez, eğlendirtmem kimseyi kendimle. Sür gitsin onu!”

Bu kesin buyruk uyarınca Mister Pickwick’e el arabası içinde yol göründü ve yüce Yüzbaşı Boldwig öfkeden şişmiş bir halde yürüyüşe geçti.

Döndüklerinde Mister Pickwick’in ve el arabasının kayıplara karışmış olduğunu gören dostlarının şaşkınlığı anlatılabilir gibi değildi. Böyle gizemli ve karanlık bir olay ne görülmüş, ne de işitilmişti. Ayağı aksayan bir insanın kimsenin ruhu duymadan kalıp yürümesi yeterince olağanüstü bir şeydi; ama ağır bir el arabasını eğlence olsun diye önü sıra iterek gitmiş olması tam bir mucize değilse neydi? Her yeri köşe bucak aradılar: Ayrı ayrı aradılar, hep birden aradılar, bağırıp çağırarak, ıslık çalarak, gülerek aradılar... Sonuç değişmedi. Mister Pickwick bulunamıyordu. Saatler süren aramalar sonunda ister istemez hana o olmadan dönmeye karar verdiler.

O arada Mister Pickwick el arabasının içinde köy ağılına götürülmüş, mışıl mışıl uyur halde orada emanete alınmıştı. Köydeki çocukların tümü ile bütün köy nüfusunun dörtte üçü etrafına top-

* “Punch”, İngiliz geleneksel kukla tiyatrosunun popüler karakterinin adıydı. (ç.n.)

** “Köy ağılı”: Başiboş hayvanların konulduğu yer. (ç. n.)

lanmış, uyanmasını bekliyordu. El arabasıyla getirilişini görmekten duydukları keyif, Mister Pickwick birkaç belirsiz “Sam!” seslenişi ardından arabanın içinde doğrulup önündeki yüzlere tarife sığmaz bir şaşkınlıkla bakakaldığı zaman büsbütün arttı.

Hep bir ağızdan bir bağırışma Mister Pickwick’in uyandığının işareti oldu. Elinde olmadan ağızından çıkan “Ne oluyor?” sorusunu ise ilkinden de –neredeysen– daha güçlü bir haykırış izledi.

“Matrağa gelin, matrağa!” diye haykırdı ahaliden birileri.

Mister Pickwick, “Neredeyim ben?” diye sesini yükseltti.

“Ağılda” diye karşılık verdi insan kalabalığı.

“Nasıl geldim ben buraya? Ne yapıyordum ki? Nerden getirildim?”

“Boldwig! Yüzbaşı Boldwig!” haykırışlarından başka bir söz duyulmadı.

“Çıkarın beni buradan!” diye haykırdı Mister Pickwick. “Hizmetkârım nerede? Dostlarım neredeler?”

“Dostun filan yok senin. Hurra!”

Üzerine bir şalgam fırlattılar; ardından bir patates, bir yumurta ve herkesi neşeye garkeden ufak tefek başka şeyler.

Bu sahnenin ne kadar daha süreceğini ya da Mister Pickwick’in başına daha neler geleceğini kimse bilemezdi; neyse ki, o sırada hızla oradan geçmekte olan bir araba birdenbire durdu ve içinden Wardle ile Sam Weller çıktılar. Wardle hızla –ne olduğunu okumak için değilse de yazmak için gerekenden az bir sürede– kalabalıkta kendine yol açıp Mister Pickwick’in yanına koştu ve onu tam da Weller’in köy korucusuyla teke tek giriştiği üçüncü ve son didişmenin sonuna gelindiği anda arabaya koyup yerleştirdi.

“Yargıca! Yargıca koşun!” diye bağırıldı bir düzine ses birden.

“Koşun gidin, hadi!” dedi Sam, fırlayıp sürücünün yanına çıkarken. “Benden de selam söyleyin! Bay Weller’in saygılarıyla dersiniz. Söyleyin ona, korcusunun pestilini çıkarttığımı söyleyin, deyin ki yerine bir yenisini koyacak olursa yarın gelip onun da pestilini çıkarcakmış deyin. Sür hadi, ahbap, sür gidelim!”

Araba şehir dışına çıkar çıkmaz Mister Pickwick, “Londra’ya varınca ilk işim bu Yüzbaşı Boldwig aleyhine kanunsuz tutuklama suçundan dâvâ açılması için başvurmak olacak” dedi.

“Mülkiyete tecavüz söz konusu, galiba?” dedi Wardle.

“Olsun. Ben dâvâ açacağım.”

“Açmayacaksınız. Hayır.”

“Açacağım... hem öyle bi...” Wardle’in yüzünde eğlenceli bir ifade belirince Mister Pickwick tuttu kendini. “Niçin açmayacağımı?” dedi.

“Çünkü” dedi ihtiyar Wardle, gülmekten katılmamak için epey çaba harcayarak, “çünkü içimizden bazılarını hedef alıp, soğuk pançı fazla kaçırmış olduğumuzu iddia edebilirler.”

Mister Pickwick elinde olmadan gülümsedi; gülümsemesi giderek gülmeye, o da kahkahaya dönüştü; kahkaha herkese sirayet etti. O neşeyle, yolda önlerine çıkan ilk handa mola verdiler. Herkese birer bardak sulu katılı boğma, Samuel Weller’a ise bir o kadar daha serti söylendi.

FASIL 20

Dodson ve Fogg'un ne biçim iş adamları ve kâtiplerinin ne kadar keyfe düşkün kâtipler olduklarını, Bay Weller ile yıllardır yüzünü görmediği babası arasındaki duygusal görüşmede neler yaşandığını; Saksâğan ve kütük isimli içki evinde hangi mümtaz şahsiyetlerin toplanmış olduğunu ve ayrıca, bir sonraki faslın ne harika bir fasıl olacağını gösterir fasıl

Cornhill'de Freeman's Court'un en sonundaki kirli binanın zemin katını, Majesteleri'nin Ceza ve Hukuk Mahkemeleri'nin avukat ve dâvâvekillerinden Dodson ve Fogg'un dört kâtibi mekân tutmuştu. Kâtipler günlük mesaileri boyunca, makul derinlikte bir kuyunun dibinden bakan bir kimsenin görmeyi ümit edebileceği kadar mübarek güneş ışığına mazhar oldukları halde, sözü edilen kuytu mahallin sağladığı, gündüzleri yıldızları görebilme fırsatından mahrumdular.

Dodson ve Fogg'un kâtip bürosu küf ve toprak kokan karanlık bir odaydı; odada, her önüne gelenin kâtipleri görmesini engelleyen ahşap kaplama bir bölme, bir çift eski tahta koltuk, gü-rültücü bir çalar saat, bir takvim, bir şemsiye sepeti, bir dizi şapka askısı ve tek tek numaralanmış kirli kâğıt tomarlarının, üzerleri etiketli eskimiş çamtahtası kutuların, her çeşit ve boydan birtakım köhne mürekkep hokkalarının yığılı durduğu birkaç raf vardı. Camekânlı bir kapının açıldığı koridor Freeman's Court'a çıkıyordu. Bu camekânlı kapının öbür tarafında, bir önceki fasılda tafsilatıyla anlatılan olayların ertesi cuma sabahı, Mister Pickwick, arkasında Sam Weller olduğu halde, arzı endam etti.

Mister Pickwick'in kapıyı usulca tıklatması üzerine bölmenin arkasından bir ses bağırdı:

“Girin, giremiyor musunuz?”

Mister Pickwick ve Sam içeri girdiler.

“Bay Dodson ya da Bay Fogg buradalar mı, efendim?” diye sordu Mister Pickwick, yumuşak bir sesle, elinde şapkasıyla bölmeye doğru ilerleyerek.

“Bay Dodson yok, Bay Fogg da çok meşgul” dedi ses ve aynı anda sesin ait olduğu baş, kulağının arkasında bir kalemle bölmenin üzerinden Mister Pickwick'e baktı.

Pejmürde görünüşlü bir baştı; yandan dikkatle ayrılmış ve pomatla yatıştırılmış sarıya çalar saçlar, son derece kirli bir gömlek yakası koyu pas rengi kravatın üstünde bir çift küçücük gözün süslediği yavan bir yüzü iki yandan çerçevesiyordu.

“Bay Dodson dışarda, Bay Fogg da çok meşgul” dedi bu başın sahibi.

“Bay Dodson ne zaman döner, efendim?”

“Hiçbir fikrim yok.”

“Bay Fogg'un işinin bitmesi daha vakit alır mı?”

“Bilemeyeceğim.”

Bunu dedikten sonra adam büyük bir dikkatle kalemini tıraşlamaya koyuldu. Sıra kapağının altında kendisine Seidlitz tuzu* hazırlamakta olan bir başka kâtip, öbürünü onaylarcasına güldü.

“Ben bekleyebilirim” dedi Mister Pickwick. Kimse bir şey söylemedi. Bunun üzerine Mister Pickwick buyur edilmeyi beklemeden bir yere oturdu ve saatin gürültücü tiktaklarıyla kâtiplerin fısıldaşmalarına kulak kabarttı.

“Kadın yine çok hoştu, değil mi?” dedi adamlardan biri, sarı pirinç düğmeli kahverengi ceket giymiş, koyu gri pantolonu mürekkep lekeli, ayağı potinli olanı, bir akşam önceki maceralarını alçak sesle anlatmayı bitirince.

“Çılğınca hoştu. Hem de nasıl!” dedi Seidlitz tuzu.

“Tom Cummins başkanlık ediyordu” dedi kahverengi ceketlisi. “Somers Town'a vardığımda saat dört buçuktu. Öyle zomdum ki anahtarın deliğini tutturamadım da kocakarıyı uyandırmak zorun-

* Suda eriyip kabaran, iki toz karışımı bir müshil. (ç. n.)

da kaldım. Fogg baba ne derdi acaba, bi bilse, ha...? Kovulurdum herhalde... di mi, ne dersin?"

Bu komik fikir bütün kâtipleri güldürdü.

"Fogg'la çok matrak işler oldu burda bu sabah, görecektiniz" dedi kahverengi ceketli kâtip. "Jack yukarda kâğıtları tasnif ediyordu, siz ikiniz pulcuya gitmiştiniz. Fogg burda aşağıda mektupları açıyordu, Camberwell'de mahkeme emri çıkardığımız herif, biliyorsun hani, o işte, girdi içeri... Neydi adı?"

"Ramsey" dedi, Mister Pickwick'le konuşan kâtip.

"Evet o işte, Ramsey. Tam anasının gözü biri. 'Ee, beyim?' dedi Fogg, yüzüne sert sert bakıp, bilirsin o hallerini, 'Evet, beyim' dedi, 'ödeme yapmaya mı geldiniz?' dedi. 'Evet, efendim' dedi Ramsey, elini cebine soktu, parayı çıkardı. 'Borç iki sterlin, on şilin; masraflar üç sterlin, beş şilin. Hepsi burda işte' deyip bir kurutma kâğıdı parçasına sarmış parayı, uzattı. O arada öyle bi içini çekti ki zavallı... Fogg baba önce paraya, sonra ona bi baktı, ardından o her zamanki öksürüğünü öksürünce dedim şimdi bi şey olacak! 'Masrafları bir hayli arttıran bir ödeme talebimiz olduğunu bilmiyorsunuz galiba?' dedi bizimki. Ramsey bozuldu. 'Öyle demeyin, nasıl olur?' dedi, 'mühlet daha dün akşam sona erdi' dedi. 'Ama ben diyorum' dedi Fogg. 'Kâtibim şu anda yolda... Bay Jakson o dosyayı Bulman ve Ramsey'e götürmedi mi, Bay Wicks?' diye sordu sonra. 'Tabii' dedim ben. Ondan sonra Fogg bi daha öksürdü, Ramsey'in suratına baktı. 'Hay Allah' dedi Ramsey, 'deliler gibi uğraştım ben bu parayı bir araya getirmek için, hep boşunaymış demek ki' dedi. 'Ne münasebet' dedi Fogg, hiç istifini bozmadan, 'şimdi gider, bi şeyler daha bulursunuz, vakit geçirmeden getirirsiniz' dedi. 'Bulamam ki o kadar parayı, nereden bulayım!' dedi Ramsey, bir yumruk vurdu sıraya. Fogg gazaba gelmiş gibi yaptı, 'Bana kabadayılık taslamayın, beyim' dedi. Ramsey 'Kabadayılık taslamıyorum ben' deyince, 'Taslıyorsunuz ama!' dedi Fogg. 'Çıkın gidin burdan ve edebinizle davranmayı öğrenin de gelin!' dedi. Ramsey birşeyler demeye çalıştı ama Fogg bırakmadı konuşsun, o da parasını soktu cebine, gitti. Kapı daha tam kapanmamıştı, Fogg baba tatlı tatlı gülmüseyerek bana döndü, ödeme talebini cebinden çıkarıp, 'Gel bu

raya, Wicks' dedi, 'atla bir arabaya, hemen Temple'a' git, bunu işleme koy' dedi. 'Masraflarda sorun çıkmaz. Mazbut bir adam, kalabalık ailesi ve haftada 25 şilin ücreti var. Bize kefâlet verdiği takdirde ki eninde sonunda verecektir, patronları o paranın ödenmesini sağlarlar, biliyorum. Onun için' dedi, 'ondan ne koparabilirsek alalım biz, en iyisi, Bay Wicks' dedi. 'Hıristiyanlığa yakışan da budur, Bay Wicks, zira kalabalık bir aile ve o düşük geliriyle bir daha borca girmesin diye' dedi, 'iyi bir ders olur ona, öyle değil mi, Bay Wicks?' Giderken öyle tatlı tatlı gülümsüyordu ki, görmeye doyamazdın. Yaman adam yani, işini biliyor" dedi Wicks, derin bir takdir duygusuyla. "Öyle değil mi?"

Diğer üç kâtip bu fikre yürekten katıldılar, anlatılanlar hepsini fevkalade hoşnut etti.

"Kıyak adamlar bunlar, beyim" dedi Sam Weller, efendisinin kulağına, "ne hoş bir eğlence anlayışları var, di mi?"

Mister Pickwick başıyla onu onayladı ve bölmenin arkasındaki genç adamların dikkatini çekmek için bir öksürdü. Onlar da aralarında söyleşip rahatladıktan sonra, kapılarını çalan yabancıyla bir parça ilgilenmeye tenezzül eder oldular.

"Bilmem ki, acaba Fogg serbest midir şimdi?" dedi Jackson.

"Ben bir bakayım" dedi Wicks. Taburesinden ağır ağır indi. "Kim diyeyim Bay Fogg'a?"

"Pickwick" dedi bu hâtıraların ünlü şahsiyeti.

Bay Jackson haber vermek için üst kata çıktı ve hemen Bay Fogg'un Mister Pickwick'i beş dakika içinde göreceği bilgisiyle geri döndü, gidip yerine oturdu.

"Adı neymiş demiştin?" diye fısıldadı Wicks.

"Pickwick" dedi Jackson. "Bardell ve Pickwick dâvâsındaki dâvâlı."

O anda bölmenin ardından yere sürtünen ayak seslerine karışık, bastırılmış gülüşmeler duyuldu.

"Sizi çakozlamaya çalışıyorlar, efendim" diye fısıldadı Sam Weller.

"Beni çakozlamaya mı, Sam? Ne demek o?"

* Londra'da bazı hukuk öğrencilerinin ikametine ve bir kısım avukat ve dâvâvekilleri yazıhanelerine tahsis edilen lonca odalarının bulunduğu semtin adı. (ç. n.)

Sam başparmağı ile omuzunun üzerinden arkasını işaret etti; Mister Pickwick başını kaldırınca, ahşap bölmenin üstünden bakan kâtiplerin, keyiften dört köşe olmuş yüzlerle, kadınların kalplerinde fırtınalar estirdiği söylenen adamın boyunu bosunu ve genel görünümünü en ince ayrıntılarına kadar incelemekte olduklarının farkına vardı.

O yukarı bakınca, yan yana dizili başlar bir anda kayıplara karıştı ve kâğıt üstünde çılginca koşturan kalem cızırtıları işitildi.

O sırada büroda asılı zil çaldı. Bay Fogg'un dairesine çağrılan Bay Jackson geri gelip, Mister Pickwick eğer yukarı çıkarsa Bay Fogg'un onunla görüşmeye hazır olduğunu bildirdi.

Mister Pickwick, Sam Weller'ı aşağıda bırakarak yukarı çıktı. Birinci kat sofasına açılan büronun kapısında okunaklı harflerle pek gösterişli bir "Bay Fogg" yazıyordu. Mister Pickwick kapıyı tıklattı, içeri girmesi istenince Jackson onu huzura buyur etti.

"Bay Dodson geldi mi?"

"Yeni geldi, efendim" dedi Jackson.

"Söyle çıksın buraya."

"Peki, efendim." Jackson dışarı çıktı.

"Buyrun, oturun, beyefendi" dedi Fogg. "Evrak burada. Ortacağım gelsin, meseleyi görüşelim."

Mister Pickwick oturdu ve kâğıdı eline aldı ama orada ne yazdığını okumak yerine karşısındaki adamı gözden geçirmeye koyuldu. Oldukça ileri yaşlarda, yüzü sivilceli, etyemez görünümlü bir adamdı; siyah ceket, koyuya kaçır alaca pantolon giymişti, ayağında kısa siyah tozluklar vardı. Üstünde yazı yazdığı masanın ayrılmaz bir bileşeniymiş, düşünceleri ve duygularıyla ondan ibaretmiş izlenimi uyandıran birisi.

Birkaç dakika süren sessizliğin ardından Bay Dodson görüldü. İri yapılı, tombul, asık yüzlü, davudi sesli biri. Görüşme başladı.

"Bu bey, Mister Pickwick" dedi Fogg.

"Ha! Bardell ve Pickwick'de dâvâlı oluyorsunuz?" dedi Dodson.

"Evet, beyefendi" dedi Mister Pickwick.

"Çok iyi, teklifiniz nedir, beyefendi?"

“Yaa, tabii!” dedi Fogg da, ellerini pantolon ceplerine daldırıp koltuğun arkasına yaslanarak. “Ne teklif ediyorsunuz, Mister Pickwick?”

“Şışş, Fogg” dedi Dodson, “bırak da dinliyim bakıyım Mister Pickwick ne diyor!”

Mister Pickwick iki ortağı sükûnetle süzdü.

“Buraya, geçen günkü mektubunuzu almamın benim için ne büyük bir sürpriz olduğunu ifade etmeye ve aleyhimde dâvâ açmanız için ne gibi sebepler olabileceğini size sormaya geldim” dedi.

Fogg, “Dâvâ sebebi...” diyecekken Dodson araya girdi.

“Bay Fogg” dedi Dodson, “ben konuşacağım.”

“Özür dilerim, Bay Dodson” dedi Fogg.

“Dâvâ sebebi hususu, beyfendi” diye Dodson, yüzünde ahlaki bir imada bulunuyormuş gibi bir ifadeyle sözünü sürdürdü, “sizin kendi vicdanınızı ve kendi duygularınızı ilgilendirir. Biz sadece müvekkilemizin bize söylediklerine bakarız. Onun ifadesi doğru olabilir de, olmayabilir de; inanılır olabilir ya da olmayabilir, fakat doğru ise ve inanılabilir ise, bizim bu olayda dâvâ açma gerekçemiz, efendim, güçlüdür ve cerhi mümkün değildir, efendim. Siz talihsiz bir kimse de olsanız, art niyet sahibi biri de olsanız, benden, yemin etmiş bir jüri üyesi olarak, sizin davranışınız üzerine bir fikir beyan etmem istenecek olursa, beyfendi, o hususta tek bir fikrim olabileceğini belirtmekte asla tereddüt etmem, efendim.”

Tam burada Dodson tâcize uğramış fazilet timsali bir adam tavrıyla şöyle bir dikeldi ve Fogg’a baktı. Fogg ellerini pantolonunun ceplerine biraz daha daldırdı, bilgiç bir baş sallayışıyla ve tam mutabakat ifade eden bir ses tonuyla, “Kesinlikle” dedi.

Mister Pickwick’in yüzünde acıklı bir ifade belirdi. “Müsaadenizle, beyfendi, bu olayda son derece talihsiz bir kimse olduğumu bilmenizi isterim” dedi.

“Herhalde öyledir” dedi Dodson. “Öyle olduğunuza inanmayı çok isterim. Hakkınızdaki isnad doğru değil de gerçekten masumsanız, kimsenin olamayacağı kadar talihsizsiniz demektir, efendim. Siz ne diyorsunuz, Bay Fogg?”

“Aynen sizin gibi düşünüyorum” dedi Fogg, işittiklerine pek inanmadığını gösterir bir gülümsemeyle.

Dodson devam etti:

“Dâvâyı başlatan mahkeme emri tamamen prosedüre uygun çıkarılmıştır, beyefendi. Çağrı kayıt defteri nerede, Bay Fogg?”

“Burda işte.” Fogg, parşömen kaplı dört köşe bir defteri uzattı.

“İşte söz konusu yazı” dedi Dodson. “Middlesex, dul Martha Bardell’in Samuel Pickwick aleyhine başvurusu. Tazminat talebi 1500 sterlin. Dâvâcı adına Dodson ve Fogg, 28 Ağustos 1830.’ Usule uygun, efendim. Tamamen.” Dodson bir öksürdü ve Fogg’a baktı. Fogg da, “Tamamen” dedikten sonra ikisi birden Mister Pickwick’e baktılar.

“Anladığıma göre bu dâvâyı sürdürmeye hakikaten niyetlisiniz” dedi Mister Pickwick.

“Anladığınıza göre mi dediniz, beyfendi? Pekâlâ öyle anlayabilirsiniz isterseniz” dedi, kendi gözünde vakarı elverdiğince tebesüm eden Dodson.

“Ve tazminat da sahiden 1500 sterlin?” dedi Mister Pickwick.

“Ne anladysanız, ona ilaveten, sizi temin etmek isterim ki, müvekkilimizi ikna edebilmiş olsaydık o meblağın üç katı olacaktı, efendim.”

Burada Fogg araya girdi, Dodson’a bir göz atıp, “Yanılmıyorsa, Bayan Bardell bir kuruş bile azına uzlaşmayacağı hususunda bilhassa ısrarlıydı” dedi.

“Ona hiç şüphe yok” dedi Dodson, sertçe. Zira dâvâ işlemi henüz başlamıştı, Mister Pickwick’i –kendisi istese bile– uzlaşmaya yanaştırmamak gerekiyordu.

Dodson sağ elinde tuttuğu bir parşömen kâğıdı gösterip, saman kâğıdına yazılı bir kopyasını sol eliyle Mister Pickwick’in eline sevecenlikle sıkıştırdı. “Bu mahkeme emrini size vermem iyi olacak, beyfendi. Orijinalidir, efendim.”

“Pekâlâ, beyler” dedi Mister Pickwick ayağa kalkarken, öfkesi de kabarak. “Dâvâ vekilim sizi bilgilendirir.”

Fogg ellerini ovuşturdu. “Çok memnun oluruz.”

“Fevkalade” dedi Dodson da. Kapıyı açtı.

Mister Pickwick merdiven aralığında heyecanla dönüp, tam, “Gitmeden önce, beyler, müsaadenizle bütün bu rezalet ve düzenbazlık hakkında...” diyordu ki Dodson, “Durun, bekleyin, beyfendi, bi dakika...” diyerek son derece terbiyeli bir tavırla ileri atıldı. “Bay Jackson! Bay Wicks!”

“Buyrun efendim” dediler kâtipler, merdivenin dibinden.

“Bu beyfendinin sözlerini işitmenizi istiyorum sadece” dedi Dodson. “Devam edin, beyfendi. Lütfen, efendim. Rezalet ve düzenbazlık dediniz, değil mi, efendim?”

“Evet, dedim” dedi Mister Pickwick, iyiden iyiye galeyana gelerek. “Şimdiye kadar yapılmış tüm rezillikler ve düzenbazlıklar içinde böylesi görülmemiştir dedim. Şimdi de tekrarlıyorum...”

“İşitiyor musunuz, Bay Wicks?” dedi Dodson.

“Bu ifadeleri unutmayacaksınız herhalde, Bay Jackson?” dedi Fogg.

“Belki bizim dolandırıcı olduğumuzu söylemek istiyorsunuz, beyefendi” dedi Dodson. “Öyle düşünüyorsanız, söyleyin lütfen. N’olur şimdi söyleyin, efendim!”

“Evet, öyle düşünüyorum. Dolandırıcısınız siz!”

“Çok güzel. Siz aşağıdan duyuyorsunuz değil mi bu sözleri, Bay Wicks?”

“Ooo, evet, evet!” dedi Wicks.

“İşitmiyorsanız birkaç basamak yukarı çıkın.”

Bay Fogg ekledi: “Hadi devam edin, beyefendi. Devam edin. Bize hırsız da diyebilirsiniz, ya da belki bizlerden birine saldırabilirsiniz de. Öyle yapın efendim, lütfen, istirahat ediyorum, eğer canınız öyle istiyorsa... Hadi, buyrun. Hiçbir direniş göstermeyiz. Yapın, ne yapacaksınız.”

Fogg, Mister Pickwick’in sıkılı yumruğunun kolaylıkla ulaşabileceği bir yere kadar gelip sokulmuş olduğundan o muhterem zattın bu ısrarlı talebi yerine getirmesi, tartışmayı iştirip bürodan çıkarak basamakları tırmanan ve efendisinin koluna sarılan Sam’in araya girmesiyle önlendi.

“Şöyle bi gelin hele” dedi Sam. “Badminton kıyak oyundur ama siz havada uçan mantar, oyuncular iki avkat değilse. O zaman bilakis heyecanlı da olsa hiç hoş olmaz. Gelin şöyle, efendim. Birilerinin suratını dağıtmak içinizi ferahlatacaksa, gelin dışarda benim suratımı dağıtın. Burada çok pahalıya oturacak.”

Sam böyle deyip efendisini yaka paça merdivenden aşağı indirdi, ordan arka sokağa çıkardı ve sağ salim Cornhill’e bıraktıktan sonra durup nereye gideceğine baktı.

Mister Pickwick dalgın dalgın yürüyerek Mansion House’un önünde karşı kaldırıma geçti, ordan Cheapside’a yöneldi. Sam nereye gitmekte olduklarını merak etmeye başlamıştı ki Mister Pickwick arkasına dönüp konuştu:

“Sam, hemen Bay Perker’in yazıhanesine gitmek istiyorum.”

“Dün gece gitçektiniz asıl siz oraya” dedi Sam.

“Öyle, evet, Sam.”

“Öyle, tabii.”

“İyi işte, Sam” dedi Mister Pickwick, “hemen oraya gidiyoruz. Ama ben biraz sarsılmış gibiyim, önce bir yudum bir şey içsem iyi olacak. Nerede bulunur acaba?”

Londra'nın hemen her bir bucağını çok iyi tanıyan Sam Weller hiç düşünmeden söyledi:

“Sağdan ikinci ara sokak... sonra yine sağda sondan bir önceki bina... İlk şöminenin olduğu yerdeki locaya girin oturun, çünkü ordaki masa ortadan bacaklı değildir, öbürleri hep öyledir; orlarda rahat etmezsiniz.”

Hizmetkârının tarifine harfiyen uyan Mister Pickwick Sam'e ardından gelmesini söyleyerek tarif edilen meyhaneye daldı. Orda, istediği su katılı boğmayı önüne koymakta gecikmediler. Sam Weller da önünde bir double boyu bardak dolusu siyah birayla aynı masada, ama efendisinden saygılı bir mesafede bir yere ilişti.

Uzun yol sürücüsü arabacıların özel kullanımına hasredilmiş olduğu anlaşılan sıradan bir salondaydılar. O irfan ehli meslekten oldukları her hallerinden okunan birileri ayrı ayrı localarda demleniyor, pipolarını tütürüyorlardı. Bunlardan tam karşı locada oturan iri yapılı, al yanaklı, yaşlıca biri Mister Pickwick'in özellikle dikkatini çekti. Puposunu büyük bir şevk ve şiddetle üfürüyor, her yarım düzine nefeste bir ağzından çekip önce Sam'e, sonra Mister Pickwick'e bakıyor, sonra maşrapa boyunda bir bardaktan içmekte olduğu birasının ardına yüzünü olabildiğince gömerek tekrar bakıyordu. Sonra derin tefekküre dalmış bir hallerde peş peşe bir yarım düzine daha duman üfürüyor ve yine bakıyordu. Derken bacaklarını iskemleye uzatıp sırtını duvara dayadı ve piposundan çıkardığı dumanların gerisinden bu yeni gelenleri hiçbir hallerini kaçırmamaya karar vermişçesine süzmeye koyuldu.

Önceleri, iri adamın davranışları Sam'in dikkatini çekmemişti ama sonradan Mister Pickwick'in gözlerinin zaman zaman o yana kaydığını fark edince o da, gördüğü kimseyi tanıyormuş da kimliğinden yakinen emin olmak istiyormuş gibi ellerini gözlerine siper ederek o istikamete bakmaya başladı. Çok geçmeden hiç şüphesi kalmadı, zira iri adam piposundan kalın bir duman bulutu boşalttıktan sonra boğazını ve göğsünü saran yol atkısı bolluğu altından, karından konuşmayı andırır kısık bir ses çıkardı:

“Hey... Sammy!”

“Kim o, Sam?” dedi hemen Mister Pickwick.

“Hay Allah, inanılır gibi değil ama, beyim” dedi Sam, şaşkınlıktan gözleri büyüye büyüye, “bu benim ihtiyar, yahu!”

“İhtiyar mı? Hangi ihtiyar?”

“Babam, efendim, babam!” dedi Sam. “Nassın babaa?” Ve bu olağanüstü baba sevgisiyle coşarak, ağzında piposu ve elinde bira bardağıyla ona doğru gelen iri yarı adama yanında yer açtı.

“Hey, Sammy” dedi baba, “iki yıldan çok oluyor görmedim seni, yahu!”

“He ya, babacım” dedi oğul. “Ovey anam nasıl?”

“Bak ne diyecem sana, Sammy” diye konuştu baba Weller, pek bir ciddiyetle, “bu benim ikinci maceramdaki dul gibisi hiç olmamıştır... pek tatlı bi yaratıktı be Sammy. Şimdi hakkında desem desem şunu derim ki bulunmaz iyi bir dul olduğundan şimdi başka hallerde olması çok fena yani. Karımmış gibi değil artık be, Sammy!”

“Öyle mi sahiden?” diye sordu oğul Weller. Baba Weller içini çekti. “İşin tadını kaçırdım ben be, Sammy, bi kez evlenmek yeterdi. Babandan ibret al evlat, dul karılara hayatta güvenme, tamam mı, hele meyane işletmiş olanına... hiiç, Sammy, hiiiç!”

Bay Weller pek acınaklı bir yüz ifadesiyle dile getirdiği bu baba öğüdünün ardından, cebinde taşıdığı bir teneke kutudan çıkardığı tütünle piposunu yeniledi ve eski tütünün henüz tam sönmemiş küllerinden yenisini tutuşturarak fosur fosur tüttürmeye koyuldu.

Epey bir süre sonra, konuyu değiştirip Mister Pickwick’e hitap ederek, “Kusura kalmayın, beyim” dedi, “size bir kusur etmedik, umarım. Umarım bi dul yoktur sizde de.”

“Nerden olsun ki?” dedi Mister Pickwick. Güldü. O gülerken Sam Weller o beyfendi ile ne işi olduğunu babasının kulağına fısıldadı.

Weller’ların yaşlısı başından şapkasını çıkararak, “Afedersiniz, beyim” dedi, “Sam’den bi şikâyetiniz yok ya, efendim?”

“Hiçbir şikâyetim yok.”

“Bunu duyduğuma çok sevindim, beyim. Tahsiliyle bir hayli uğraşmıştım da. Delikanlıyken salacaksın sokağa ki baksın orda kendi başının çaresine. Kafayı çalıştırmaya alışmasının bundan iyi yolu yoktur, efendim.”

Mister Pickwick gülümsedi. “Biraz tehlikeli bir yol olmalı” dedi.

“Çok da işe yaradığı söylenemez ya” diye ekledi Sam. “Geçen gün fena faka bastım.”

“Deme!” dedi babası.

“Evet” dedi oğul ve Job Trotter’dan yediği kazığı kısa kesebildiği kadarıyla anlatmaya başladı.

Bay Weller hikâyeyi büyük bir dikkatle dinledikten sonra, “O heriflerden birisi zayıf ve uzun boylu, saçları uzun, tantanacının teki değil miydi?” dedi.

Mister Pickwick tarifin sonunu pek anlamadı ama başını andığından, daha fazla düşünmeden, “Evet” deyiverdi.

“Öbürü de siyah saçlı, mor dut rengi uşak kisvesi olan biri değil mi, hani koca kafalı?”

Mister Pickwick ve Sam ikisi birden, “Evet, evet, o!” diye atıldılar.

“O zaman nerede olduklarını ben biliyorum, hiç mesele değil” dedi Bay Weller. “O iki herif Ipswich’teler, eminim.”

“Olamaz!” dedi Mister Pickwick.

“Olamazı filan yok, ordalar” dedi yaşlı Weller. “Nerden bildiğimi söyliyim size. Benim bir arkadaş için Ipswich arabalarından birinde çalışırım bazen. Sizin romatizmayı kaptığınız gecenin hemen ertesi günü de öyle çalışıyordum. Chelmsford’da Kara Oğlan Hanı’ndan aldım onları... oraya yeni varmıştılar... doğru Ipswich’e getirdim. Orda o uşak –mor dut vardı hani, o işte– epi bi zaman kalacaklarını söyledi bana.”

“Gideceğim peşinden!” dedi Mister Pickwick. “Alt tarafı Ipswich’i de görmüş oluruz. Gider orda bulurum onu.”

“Onlar olduğuna emin misin, baba?” dedi oğul Weller.

“Hemen hemen... nerdiyse, Sam’ciğim. Görünüşleri bi garipti, hem beyin uşağıyla o samimiyet halleri de tuhafıma gitti yani. Orda önde, sürücünün hemen arkasında oturdukları yerde keh keh gülüşüp konuşuyorlardı, barut fıçısı ihtiyarı nasıl da mandepsiye bastırdık ama, di mi diye.”

“İhtiyar... kim?” dedi Mister Pickwick.

“İhtiyar barut fıçısı, beyim. Sizi kastediyorlardı, kesin.”

“İhtiyar barut fıçısı” nitelemesinin doğrudan kötü ya da menfur sayılabilecek hiçbir yanı yoktur ama saygı ya da iltifat ifade eder bir sıfat olduğu da söylenemez. Bay Weller konuşmaya başlar başlamaz Mister Pickwick’in zihni bir anda Jingle’in ona çektirdiklerinin ânısıyla alt üst oldu; bardağın taşmasına bir damla kalmıştı, “ihtiyar barut fıçısı” o işi gördü.

“Peşini bırakmayacağım!” dedi, yumruğunu masaya çarparak.

“Yarın değil öbürsü gün Ipswich’e işe gidiyorum, beyim” dedi Weller’ların yaşlısı. “Whitechapel’de Boğa’dan yola çıkacağım. Sahiden gideceğiniz varsa benimle gelseniz iyi olur.”

“Doğru”, dedi Mister Pickwick, “çok doğru. Bury’ye yazıp benimle Ipswich’te buluşmaya gelmelerini söylerim dostlarıma. Sizinle birlikte gidelim, evet. Ama acele etmeyin, Bay Weller. Bir şey içmez miydiniz?”

Yaşlı Weller hemen durdu. “Belki sizin sağlığınıza ve Sammy’nin şansının rast gitmesine küçük bi kadeh boğma hiç fena olmaz.”

“Tabii olmaz. Beye bir kadeh boğma getirin!”

İçki geldi, Bay Weller Mister Pickwick’e bir selam ve Sam’e bir baş işareti çektikten sonra ufacık bir yüksükten içermiş gibi heybetli boğazından aşağı yuvarladı boğmasını.

“Bravo, baba” dedi Sam. “Dikkat et ama, eskisi gibi yine damla derdin depreşmesin.”

“Onun birebir çaresini buldum, Sammy” dedi Weller, kadehi masanın üstüne koyarak.

Mister Pickwick, “Damla illetine birebir bir çare” diyerek hemen not defterini çıkardı. “Nasıl bir şey?”

“Damla hastalığı, efendim” dedi Bay Weller, “... damla, fazla rahat ve konforlu bir hayat sürenlerde görülür. Bu illete yakalanacak olursanız, beyfendi, güçlü sesi olan ve o sesi kullanmasını bilen bir dul hanımla evlenmeniz yeter. O zaman damladan temelli yakayı sıyıırırsınız. Mükemmel bir reçetedir. Ben sektirmeden kullanırım, aşırı zevku safadan müvellit her bir çeşit illeti defedeceğine size teminat veririm.”

* Whitechapel Londra’nın doğu yakasında kalabalık nüfuslu bir mahalleydi. İngiltere’nin kuzeydoğusunun posta arabaları oradaki Boğa Hanı’dan kalkardı. (ç. n.)

Bu değerli sırrı açıkladıktan sonra Bay Weller kadehini bir kere daha boğazından aşağı boca etti, bilgiç bir göz kırpışı ve ağır adımlarla yerine döndü.

“Sen ne diyorsun babanın bu söylediklerine, Sam?” dedi Mister Pickwick, gülümseyerek.

“Ne mi diyorum, beyim? Ne diyecem, Mavi Sakal’ın aile papazının onu gömerken dediğini: Evlilik illetinden müstaripti kendisi.”

Bu pek münasip değerlendirmeye verilecek bir cevap olamayacağından, Mister Pickwick hesabı gördü ve Gray’s Inn’e gitmek için yeniden yola koyuldu. Ne ki oranın تنها gölgeliklerine ulaştıklarında vakit akşamın saat sekizi olmuştu; çamura batmış botları, kirlenmiş beyaz şapkaları ve rengi kaçmış esvaplarıyla insanlar akın akın çıkışlara doğru ilerliyordu. Yazıhanelerin çoğunluğu besbelli paydos etmişti.

Mister Pickwick dik ve kirli basamakları tırmanıp ikinci kata vardığı vakit tahmininde yanılmamış olduğu görüldü. Bay Perker’in “dış kapı”sı kapalıydı; Sam Weller’in ısrarlı tekmelemelelerini izleyen derin sessizlikten, içeride çalışan kimse kalmamış olduğu anlaşılıyordu.

“N’apıcaz şimdi, Sam?” dedi Mister Pickwick. “Onu bir an önce görmeliyim. Bu işi gerçek meslekten birisine emanet ettiğimden emin olmadan bu gece gözüme uyku girmeyecek.”

“Bakın, merdivenden yaşlı bir kadın çıkıyor, beyim” dedi Sam o sırada. “Belki nerde kimi bulabileceğimizi o biliyordur. Merhaba, hanımanne, Bay Perker’in adamları nerededirler acaba?”

“Bay Perker’in adamları” dedi perişan görünüşlü, zayıf, yaşlı bir kadıncağız, basamakları çıktuktan sonra soluklanmaya durarak. “Bay Perker’in adamları çıktılar, ben temizliğe geldim.”

Mister Pickwick “Siz Bay Perker’in hizmetçisi misiniz?” diye sordu. “Ben Bay Perker’in çamaşırcısıyım” diye karşılık verdi ihtiyar kadın.

Mister Pickwick kadına işittirmeden Sam’e, “Çok tuhaf ama, Sam” dedi, “burdaki hukuk adamları bu yaşlı kadınlara hep çamaşırcı diyorlar. Merak ediyorum, neden acaba?”

* Londra’da hukuk adamlarının mesleklerini icra edebilmeleri için bağlı olmaları gereken dört lonca odasından biri. (ç. n.)

“Bence temizlikten nefret ettikleri içinmiştir, beyim” dedi Sam.

Mister Pickwick kadına bir baktı. Üstü başı ve o sırada kapısını açtığı büronun hâli, suya sabuna asla el değdirilmemeye ahdedilmiş gibi bir görünüm arz ediyordu. “Bay Perker’i nerede bulabileceğimizi sen biliyor musun, hanımcıgım?” dedi Mister Pickwick.

“Hayır, bilmiyorum. Londra dışında kendisi şu sıra” diye homurdandı ihtiyar kadın.

“Çok yazık” dedi Mister Pickwick. “Kâtibinin nerede olduğunu biliyor musun, peki?”

“Biliyorum ama kızar bana size söylersem” dedi çamaşırcı kadın.

“Onu çok âcil bir iş için görmek istiyordum da...”

“Sabah görüşseniz olmaz mı ki?”

“Pek olmaz.”

“Peki, öyliyse. Mühim bir şey olursa nerede olduğunu söylememi tembih etmişti. Bu durumda mahzuru olmayabilir, söyleyeyim bari. Saksâğan ve Kütük Hanı’na gidip tezgâh başındakilere Bay Lowten’i görmek istediğinizi söyleyin. Onu size gösterirler. Bay Perker’in kâtibi odur.”

Böylece bilgilendirilen ve ayrıca söz konusu hanın hem Clare Market’a komşu, hem de New Inns’in arkasına bitişik olma çifte avantajına sahip bir avluda olduğunu öğrenen Mister Pickwick ve Sam, kağşamış sarsak merdivenlerden sağ salim inip Saksâğan ve Kütük’ü bulmaya çıktılar.

Bay Lowten ve dostlarının gece âlemlerine adanmış olan bu gözde han, sıradan insanlara sorulacak olsa “meyhane” diyecekleri bir yerd; bira servisi yapılan salonun penceresinin altında boyu ve şekli tahtırevana benzer ufacık bir sundurmanın bir kundura tairircisine kiraya verilmiş olması mal sahibinin işini bilen biri olduğuna yeterince tanıklık ediyordu. “Meyhaneci”nin hayırsever bir kimse olduğu da, hemen kapı ağzında herhangi bir müdahaleye maruz kalmadan kurabiyelerini satmakta olan bir börekçiyi himayesi altına almış olmasından belliydi. Safran sarısı perdelerle süslenmiş zemin kat pencerelerinde Devonshire elma şarabı ve Danzig

* 1 hukukçuların bir başka lonca külliyesi. (ç. n.)

lâdin birasından övgüyle söz eden iki üç afiş asılıydı. Ayrıca, müessesenin mahzenlerinde 500 bin fiçı ekstra sert bira bulunduğunu siyah üstüne iri beyaz harflerle umuma bildiren kocaman ilan taktası, onu görenleri bu muazzam mağaranın yerin altında acaba nelerlere kadar yayılmış olabileceğine dair pek de rahatsız edici olmayan bir şüphe ve belirsizliğe garkediyordu.

Rengi uçuk dükkân tabelasında, komşuların çocukluklarından beri “kütük” diye belleyegeldikleri çarpık çurpuk bir kahverengi boya akıntısına gözünü dikmiş bakan saksağana benzer yarı silik bir lekenin yer aldığını da eklersek, binanın dış görünümüne dair söylenmesi gereken ne varsa söylemiş oluruz.

Mister Pickwick tezgâha yanaşır kendini tanıttınca bir perdenin arkasından yaşlıca bir kadın onu karşılamaya çıktı.

“Bay Lowten burada mı, hanfendi?” diye sordu Mister Pickwick.

“Evet, efendim, burada” dedi ev sahibesi. “Hadi, Charley, Bay Lowten’e götür beyfendi.”

Kızıl saçlı, uyuşuk tavırlı bir komi, “Beyfendi şu sırada içeri giremez. Bay Lowten komik bir şarkı söylemekte kendisi. Bozulur sonra. Birazdan, efendim” dedi.

Kızıl başlı kominin sözünü bitirmesine kalmadı, masalara vurulan toplu el sesleri ve kadeh şingirtmelerinden şarkının tam o esnada sona ermiş olduğu anlaşıldı ve Mister Pickwick, Sam’i bira barında kendi başına avunmaya bırakarak Bay Lowten’in huzuruna çıkarılmak üzere oradan ayrıldı.

“Sizinle görüşmek isteyen bir bay, efendim” denildiğinde, masanın başındaki koltuğu işgal etmekte olan tombalak yüzlü bir genç adam, sesin geldiği yöne oldukça şaşkın bir yüzle baktı; daha önce hiç görmediği birisiyle karşılaşınca da görünüşe göre şaşkınlığı azalmadı.

“Affınızı dilerim, beyfendi” dedi Mister Pickwick, “beyleri de rahatsız ettiğim için çok üzgünüm ama çok mühim bir iş için geldim. Şurada bir kenarda bana beş dakika ayırabilerseniz çok minnettar olacağım.”

Toparlak yüzlü genç ayağa kalktı, odanın loş bir köşesinde Mister Pickwick’in yanına bir iskemle çekip, onun yana yakıla anlattıklarını dinlemek için dikkat kesildi.

“Ya, evet” dedi, Mister Pickwick sözünün sonunu getirince, “evet, Dodson ve Fogg... çarparlar adamı... işlerini bilir onlar, Dodson ve Fogg.”

Mister Pickwick için adam çarpma yanını doğrularken Lowten, “Perker şehirde değil” diye konuştu, “önümüzdeki hafta sonuna kadar da gelmeyecek. Ama eğer savunmanızı almamızı istiyorsanız ve evrakı bana bırakırsanız, o gelene kadar ben ne gerekiyorsa yaparım.”

“Ben de tam bunun için geldim zaten” dedi Mister Pickwick. Yazıyı uzattı. “Özel bir durum ortaya çıkarsa bana Ipswich postanesi adresine yazabilirsiniz.”

“Anlaştık” dedi Bay Perker’in kâtibi ve Mister Pickwick’in gözünün merakla masadan yana kaydığını fark edince, “Bize katılmaz mısınız şöyle bi yarım saat için?” diye ekledi. “Çok uyumlu bir meclis var bu akşam burada. Samkin ve Green’in başkâtibi, Smithers ve Prime’in defter kâtibi ve Pimkin ve Thomas’ın dış servis sorumlusu var –pek güzel şarkılar söyler kendisi, hakkaten– sonra Jack Bamber de burda ve daha birçokları. Taşradan yeni geldiniz, sanıyorum? Bize katılmaz mıydınız?”

Mister Pickwick insan tabiatını incelemek için önüne çıkan böylesine cazip bir fırsatı geri çeviremezdi. Masaya buyur edilmeye razı oldu; orada hazır bulunanlara usulü dairesinde takdim edildikten sonra başkana yakın bir yere oturarak en sevdiği içkiden bir kadeh istedi.

Bunu Mister Pickwick’in hiç beklemediği derin bir sessizlik izledi.

Sağında oturan ekose gömleklî, Musevi tarzı kol düğmeli, ağzı purlu bir bey, “Umarım, dumandan rahatsız olmazsınız” dedi ona.

“Ne demek...!” dedi Mister Pickwick. “Çok hoşuma gider. Gerçi ben içmem ama...”

“Bakın, ben bunu hiç anlamıyorum” diye masanın karşı tarafında oturan biri araya girdi. “Ekmekle su gibidir benim için tütün.”

Mister Pickwick, konuşan kişiye baktı ve yıkanmak da öyle olsaydı çok daha iyi olurdu diye düşündü.

Yine bir suskunluk oldu. Mister Pickwick onlardan biri değil-di, belli ki oraya gelişi havayı biraz üşütmüştü.

O ara "Bay Grundy şimdi lütfedecek, bize bir şarkı söyleyecek" dedi reis.

"Hayır, söylemeyecek" dedi Bay Grundy.

"Niyeymiş o?" dedi reis.

"Çünkü söyleyemez" dedi Bay Grundy.

"Yani söylemek istemiyor diyorsunuz" dedi reis.

"İyi ya, pekâlâ, istemiyor!"

Grundy'nin oradakilerin dileğini yerine getirmeyi kesinlikle reddetmesi bir başka sessizliğe neden oldu.

"Kimse bizi biraz keyiflendirmeyecek mi yani?" dedi reis, күs-kүн bir edâyla.

"Siz kendiniz, reis bey, bizi niye keyiflendirmiyorsunuz?"

Masanın en alt tarafından, şaşı gözlü, favorili bir delikanlıydı konuşan. Açık yakalı bir gömlek (kirli) giymişti. Musevi mücevhherli ağzı purolu kişi, "Elbette, elette..!" dedi yüksek sesle.

"Çünkü ben bir tek şarkı bilirim, onu da az önce söyledim. Hem, bir gecede aynı şarkıyı iki kez söylemenin 'içkiler benden' cezası var" dedi reis.

Buna denilecek hiçbir şey olmadığı için bir kere daha herkes sustu.

"Ben bu akşam" dedi Mister Pickwick, genel görüşme konusu olabileceğini umduğu bir şeyden söz açmış olmak için, "ben bu akşam, beyler, hepinizin şüphesiz çok iyi bildiğiniz ama benim kaç yıldır hiç uğramadığım ve çok az tanıdığım bir yerdeydim. Gray's Inn'den söz ediyorum. Londra gibi büyük bir şehirde dikkati çeken küçük kuytu köşeler oluyor böyle, bu Inn'ler gibi."

"Hay Allah iyiliğinizi versin, ne diyeyim!" diye reis Mister Pickwick'e masanın üzerinden fısıldadı. "Öyle bir konu açtınız ki içimizden hiç değilse birimiz bu konuda konuşmaya bir başlarsa hiç susturamayız. Bizim Jack Bamber'e gün doğdu sayenizde. Şimdiye kadar Inn'lerden başka bir şeyden söz ettiği hiç duyulmamıştır. Inn'lerde tek başına yaşamaktan da yarı aklını kaçırmıştır!"

Lowten'in sözünü ettiği kişi ufak tefek, sarı benizli, omuzbaşları kalkık bir adamdı. Konuşmadığı zaman hep başı öne eğik dur-

duğundan yüzü Mister Pickwick'in dikkatini çekmemişti; başını kaldırıp buruşuk tenli yüzündeki çakır gözlerini sorgulayıcı bir bakışla ona diktiği zaman, bu kadar ilginç bir çehrenin nasıl olup da bir dakika için bile dikkatinden kaçmış olduğuna şaştı Mister Pickwick. O çehreden hiç silinmeyen acı alaycı bir tebessümle çenesini eline dayamış duruyordu; eli bir deri bir kemik, tırnakları çok uzundu; başını yana eğerek, karmakarışık ağarmış kaşlarının altından karşısındakinin içini okuyormuş gibi bakarken, sırtıkan yüzünde beliren iblisce ifadeyi görüp de irkilmemek mümkün değildi.

Şimdi birden öne çıkıp ağızından asabi kelimeler dökülerekten konuşmaya başlayan insan böyle birisiydi. Ne var ki bu fasıl zaten çok uzadı; bu nedenle ve de ihtiyar kendisi şayanı dikkat bir şahsiyet olduğu için, bırakalım ne diyecekse yeni bir fasılda kendisi desin. Böylece hem ona saygıda kusur edilmemiş olur, hem de bizim işimiz daha bir kolaylaşır.

FASIL 21

*Yaşlı adam en sevdiği konudan söz açar ve
bir acayip müvekkile dair bir hikâye anlatır*

“Aha” dedi hâli ve tavrı geçen faslın sonunda kısaca anlatılan yaşlı kişi. “Kim söz ediyordu lonca yurtlarından?”

“Ben, efendim” dedi Mister Pickwick. “Ne kadar nevi şahsına mahsus yerler olduklarını söylüyordum.”

“Siz mi?” dedi ihtiyar, aşağılayıcı bir bakışla. “Gencecik insanların o bomboş odalara kapanıp her gece sabahlara kadar bir şeyler okuya okuya sonunda kafalarının kazan gibi olduğu, zihin melekelelerinin zaafa uğradığı, şafak aydınlığı da hiçbirine şuncacık zindelik katmadan, sağlıklarına yaramadan gençlik enerjilerinin tamamını gayri tabii bir tutkuyla hayattan kopuk köhne kitaplara hasreterek o yükün altında yıkıldıkları o zamanları siz nereden bileceksiniz? Daha sonrasına, bambaşka bir döneme geldiğinde ise, yine siz, bu aynı odalarda günbegün veremin pençesinde erimenin ya da ateşler içinde aniden bitap düşmenin, –“hayatı yaşama”nın ve sefahatin harika sonuçları– ne olduğunu nasıl bilebilirsiniz ki? Hukuk adamlarının bürolarında merhamet dilenen kaç kişi yeis içinde kaçıp kendini Thames’in kollarına atmış ya da hapishaneye sığınmıştır! Onlar öyle sıradan meskenler değiller. Duvarlarını süsleyen yıllanmış ahşap panoların bir teki yoktur ki hâfızası olsa ve dile gelse, o duvardan kopup tanık olduğu dehşet hikâyelerini anlatmaktan geri dursun. Hayatın romanesk tecellileri, beyfendi, romanesk tecellileri! Bugün fazlasıyla sıradan görünseler de, hepsi, inanın bana, beyim, çok garip eski meskenlerdir ve ben korkunç adlarıyla nam

salmış nice efsaneyi dinlemeyi, o odalardan bir tekinin olsun gerçek hikâyesini öğrenmeye tercih ederim!”

İhtiyarın böyle birden gayrete gelmesinde ve buna vesile olan konuda öyle tuhaf bir şey vardı ki, Mister Pickwick ne diyeceğini bilemedi; ihtiyar da heyecanını yeniden frenleyip bir ara kaybolmuş olan önceki çokbilmiş alaycı tebessümünü tekrar takındı.

“Bir başka ışık altında bakın onlara: En sıradan ve en az romantik görünenleri dahi olsa, ne göreceksiniz? Gıdım gıdım işkenenin yaşadığını göreceksiniz. Bir lokma ekmeğini hiçbir zaman yiyemeyeceği bir mesleğe girmek için varını yoğunu harcayan, dilenecek hallere düşüp dostlarının başını ağrıtan beş parasız insanı düşünün! Onca beklentiyi, umudu, hayal kırıklığını, korkuyu, eziyeti, yoksulluğu, bütün umutların suya düşmesini... ve meslek hayatının sonu: İntihar, herhalde! Ya da şapşal ve pasaklı bir sarhoşlukla biten bir hayat çizgisi! Doğru söylemiyor muyum?”

İhtiyar, ellerini ovuşturarak, en gözde konusuna yeni bir görüş açısı katmış olmaktan pek sevinmişçesine sırıttı.

Mister Pickwick onu büyük bir tecessüsle süzerken diğerleri gülümsüyorlar ve sahneyi hiçbir şey söylemeden seyrediyorlardı.

“O Alman üniversitelerinden söz edilir hep” dedi bücür ihtiyar. “Laf işte! Bizde yeterince romantizm yok mu sanki? Görmek için yarım mil yol gitmeye hiç lüzum yok ama kimin umuru?”

“Bu konunun romantik yanı üzerine şimdiye kadar hiç düşünmemiştim” dedi Mister Pickwick, gülerek.

“Düşünmemişsinizdir, tabii” dedi bücür ihtiyar. “Elbette. Bir arkadaşım bana hep sorardı: ‘Bu odalarda sıradışı olan nedir?’ ‘Çok eskiden kalma tuhaf yerlerdir hepsi’ derdim ben. ‘Hiç de değil’ derdi o. ‘Dünyadan tecrit edilmişlikleri’ derdim. ‘Ne münasebet, asla!’ derdi. Bir sabah füceten öldü, dış kapısını açmaya giderken. Baş kendi mektup kutusuna çarpmış, öyle kalmış. On sekiz ay! Herkes Londra’yı terk ettiğini sanmıştı.”

“Nasıl bulundu, peki?” dedi Mister Pickwick.

“Baro yöneticileri iki yıldır kira ödemediği için kapısının zorla açılmasına karar veriyorlar, kilit kırılıyor. Mavi ceket, dizden bağ-

* “Pickwick Papers”ın yazıldığı yıllarda revaçta olan romantik hikâyelerin, çoğunlukla Almanya’da bir yerlerde geçtiği farzedilirdi. (ç. n.)

lı siyah pantolonu ve ipek çoraplarıyla tozlar içinde bir iskelet düşüyor kapıyı açan hamalın kollarına. Tuhaf, değil mi? Bu kadar olur! Değil mi?” Küçük ihtiyar başını bir yana eğerek tarifi mümkünsüz bir neşeyle sırttı.

Kikirdemesi biraz durulunca, “Bildiğim bir vaka daha var” dedi. Clifford Yurdu’nda oluyor. Üst katta bir kiracı – bela bir adam – kendini odasındaki gömme dolaba kapatıp bir doz arsenik içiyor. Yurt yöneticisi kaçtığına zannedip kapıyı açtırıyor, kiralık ilan astırıyor. Biri gelip daireyi kir alıyor, döşüyor, yerleşiyor. Her nedense doğru dürüst uyuyamıyor ama orada. Ne yapsa rahat edemiyor. ‘Çok tuhaf’ diyor. ‘Bari öbür odayı yatak odası, burayı oturma odası yapayım’ diyor, değiştiriyor odaları ve o gece çok iyi uyuyor. Sonra birden, akşamları çalışmadığının farkına varıyor; asabı bozuluyor, rahatı kaçıyor. İki de bir mumlarla uğraşıp duruyormuş, etrafına bakınıyormuş. ‘Anlamadım gitti ben bu işi’ diyor bir gece, kendi kendine, tiyatro dönüşü. Sulu boğma içiyormuş, arkasında birileri olabileceğini kafaya takmasın diye de sırtını duvara vermiş. ‘Anlamadım gitti’ dediği anda gözü baştan beri hep kilitli duran gömme dolaba ilişmiş. Tüpleri diken diken olmuş. ‘Bu garip duyguyu daha önce de yaşadım ben, o gömme dolabın içinde uygunsuz bir şey olmalı mutlaka’ diye düşünmüş. Gayrete gelip cesaretlenecek ocak demiriyle iki üç kez vurup kırmış kilidi. Kapıyı açınca ne görsün! Bir önceki kiracı köşeye sıkışmış dimdik duruyor öyle; avcunun içinde küçük bir şişe, yüzü... hiç sormayın...

Küçük ihtiyar sözünü bitirirken, onu dikkatle dinleyen dostlarının şaşkın yüzlerine meşum bir sevinçle sırtarak baktı.

Mister Pickwick ihtiyarın çehresini gözlüğünün yardımıyla âdeta kılı kırk yararcasına inceliyordu. “Bu anlattıklarınız doğrusu çok acayip, beyefendi” dedi.

“Acayip mi? Saçmalamayın! Acayip sanıyorsunuz çünkü bu gibi şeyler hakkında hiçbir şey bilmiyorsunuz. Gülünçtürler, evet, ama çok olur böyle şeyler.”

“Gülünç mü dediniz?” diye haykırdı Mister Pickwick, elinde olmadan.

* Avukatların ve sair hukuk adamlarının öğrenciliklerinde kaldıkları yurtların en eskisi (1345-1903) ve en önemlisiydi. (ç. n.)

“Evet, gülünç. Öyle değil mi sizce?” İblisçe bir ifadeyle sırttı küçük ihtiyar. Sonra cevap beklemeden, sürdürdü sözünü:

“Bir adam daha tanımıştım... durun bakayım, kırk yıl önce mi neydi, yıllardır kapalı ve boş kalmış, eski mi eski, rutubetli, her yanı dökülen bir dairede kalıyordu, en eski Yurt'lardan birindeydi. Bir dolu kocakarı hikâyesi anlatılırdı orası hakkında, hiç iç açıcı bir yer değildi zaten; ama adam yoksuldu, kira da ucuz. Olduğundan on kat kötü de olsa onun için fark etmezdi. Mevcut birkaç küflü demirbaşı da devralmak zorunda kalmıştı.

O eşyalar arasında büyük camekânlı kapıları ve içinde yeşil perdesi olan lenduha bir evrak dolabı da vardı. İşine yarayacak bir şey değildi; oraya koyacağı kâğıdı filan, hiçbir şeyi yoktu çünkü. Elbiselerine gelince, onları hiç güçlük çekmeden zaten üzerinde taşıyordu. Sonunda, nesi var nesi yok aldı götürdü, küçük bir arabayı anca doldurmuştu, hepsini zengin görünsün diye odanın sağına soluna serpiştirdi. Akşam, ateşin önünde oturmuş, veresiye ısmarladığı iki galon viskinin ilk kadehini yudumlar ve acaba parası hiç ödenecek mi, ödenecekse kaç yılda ödenir diye meraklanırken, gözleri tahta dolabın camekânlarına takıldı. ‘Ah’ dedi kendi kendine, ‘şu çirkin eşyaları o moruk simsarın istediği fiyata almak zorunda kalmamış olsaydım, aynı paraya kim bilir daha işe yarar neler alabilirdim!’ Odada laf söyleyeceği başka bir kimse olmadığı için doğrudan dolaba hitap ederek, ‘Bak söyleyeyim sana, dostum, ne olurdu’ dedi. ‘Senin o çürümüş leşini parçalamak, sonraki değerinden daha masraflı olmayacak olsaydı, şurada çoktan yakmış, külünü çıkarmıştım bile.’ Sözüne daha bitirmeden, dolabın içinden kulağına belli belirsiz inilder gibi bir ses çalındı; önce bir şaşaladı ama, bir an, dışarda yemekten dönen yan dairedeki genç olsa gerek diye düşündü ve oturduğu yerde ayaklarını şöminenin siperine dayayarak ateşi karıştırmak için ocak demirini kaldırdı. Tam o anda ses tekrar duyuldu ve cam kapılardan biri ağır ağır açılarak dolabın içinde lekeli ve yıpranmış giysileriyle dimdik ayakta duran solgun bir karaltı belirdi. Uzun boylu, sıska bir şey; endişeli, tedirgin bir çehre. Lakin ten renginde ve bütün bedeninin bir deri bir kemik, olağanüstü görünüşünde bu dünyaya ait hiçbir varlıkta asla görülmemiş, görülemeyecek bir şey vardı. Yeni kiracı sapsarı kesildi. ‘Siz

kimsiniz?’ diyerek elindeki demiri kaldırdı, karşısındaki karaltının yüzünü şavullayıp durdu öyle. ‘Kimsiniz?’ Karaltı, ‘O demiri fırlatmayın bana’ diye konuştu; ‘iyi nişan alıp fırlatsanız bile hiç direnç görmeden içimden geçecek ve bütün gücü arkamdaki tahtalar üzerinde harcanacaktır. Ben bir ruhum!’ Kiracı kekeleydi: ‘Ne arıyorsunuz burada?’ ‘Ben dünyevi felaketimi bu odada yaşadım’ diye hayalet cevap verdi. ‘Ben ve çocuklarım tam işte burada sefalet düştük. Bu dolapta yıllar yılı sonu gelmez bir dâvânın evrakı birikmişti. Bu odada kederimden ve bütün umutlarımın yıkılması yüzünden öldüğümde hayatım boyunca uğrunda mahkemelerde süründüğüm ve en sonunda zavallı çocuklarıma tek bir kuruşu bile kalmayan servetimi kadın yüzlü, kuş kanatlı iki canavar aralarında paylaştılar. Onları korkutup burdan kaçırdım ve o günden beri geceleri, yalnız geceleri dönebiliyorum dünyaya, çok uzun süren ıstırap dolu hayatımın geçtiği mekânları böyle dolaşıp duruyorum. Burası benimdir: Bırakın bende kalsın.’ Hayaletin bu can sıkıcı konuşması sırasında kendini toparlamaya vakit bulan kiracı, ‘Buralarda görünmekten hiç vazgeçmeyecekseniz, yerimi size memnuniyetle bırakırım ama, eğer izin verirsiniz, bir sualim olacak size’ dedi. ‘Söyleyin, konuşun’ dedi hayalet, sertçe. ‘Tamam öyleyse’ dedi kiracı, ‘sizin şahsınız için söylemiyorum bunu, çünkü şimdiye kadar sözü edildiğini işittiğim hayaletlerin hemen hepsi için eşit derecede geçerli; ama şurası bana biraz çelişkili görünüyor... dünyanın en güzel yerlerini gezme fırsatı elinizdeyken –zira, sanırım, uzam sizin için hiçbir anlam ifade etmiyor– her seferinde tutup tam da en büyük acıları yaşadığınız yerlere dönüp geliyorsunuz.’ ‘Sahi bak, bu çok doğru’ dedi hayalet, ‘hiç düşünmemiştim.’ Kiracı devam etti: ‘Burasının ne kadar rahatsız bir yer olduğunu görüyorsunuz. Görünüşe bakılırsa dolapta tahtakurusu da eksik olmasa gerek. Çok daha rahat edeceğiniz başka bir yer bulabilirsiniz pekâlâ diye düşünüyorum, Londra’nın son derece kötü iklimini hesaba dahil etmeseniz bile.’ ‘Çok haklısınız, efendim’ dedi hayalet, uslu uslu, ‘bu hiç aklıma gelmemişti. Tebdili havayı hemen deneyeceğim.’ Hakikaten de, daha sözü bitmeden, yok olmaya başlamıştı: Bacakları artık hiç görünmüyordu. Kiracı arkasından seslendi: ‘Şu anda tekinsiz, köhne evlere dadanmış diğer hanımlara ve beylere de söyleyin lütfen,

başka yerlerde çok daha rahat edeceklerdir. Topluma büyük yararınız dokunur.' 'Söyleyeceğim mutlaka' dedi hayalet. 'Bizler ne akılsız hayaletlermişiz meğersem, nasıl bu kadar aptallık ettik, hiç anlamıyorum!' Bunları söyleyerek, ruh kayıplara karıştı. Ve işin ilginç yanı şu ki" diye ekledi yaşlı adam, çevresindekileri muzip bakışlarla süzerek, "bir daha geri dönmedi."

"İyi ki dönmemiş... eğer doğruysa" dedi parmakları Musevi tarzı yüzüklü adam, piposunu yenileyerek.

"Eğer doğruysa mı dediniz?" İhtiyar hakaretâmiz bir tınıyla sesini yükseltti. "Herhalde" dedi sonra, Lowten'e dönerek, "ben bir hukuk bürosunda çalışırken karşılaştığımız o acayip müvekkil hakkındaki hikâyemin de doğru olmadığını söyleyecektir... Hiç şaşmam öyle derse."

Musevi takıların sahibi, "O konuda bir şey söylemek bana düşmez, efendim, hikâyeyi dinlemedim çünkü" diye konuştu.

"Hikâyeyi bir kere daha anlatmanızı ben istirham ediyorum, efendim" dedi Mister Pickwick.

"Tabii ya, anlatın" dedi Lowten de. "Benden başka kimseye anlatmış değilsiniz. Hem ben de unuttum sayılır."

Yaşlı adam çevresindeki yüzlere baktı, her birinde okunan beklenti karşısında zafer kazanmış gibi her zamankinden de daha ürkünç bir ifadeyle sıırıttı. Sonra eliyle çenesini silerek ve hâfızasını tazelemeye çalışıyormuş gibi gözlerini tavanda gezdirerek anlatmaya başladı.

İhtiyar Adamın Anlattığı Hikâye: Acayip Bir Müvekkil

"Bu hikâyeyi nereden ve nasıl duyduğum o kadar önemli değil. Onu bana ulaştığı sırayla anlatacak olsam, ortasından başlamam gerekir, sonuna vardığımda da başlangıcına geri dönmeliyim. Şu kadarını söyleyeyim yeter: İçinde geçen kimi olaylara kendi gözlerimle tanık oldum. Gerisine gelince, onların olmuş olduğunu biliyorum; ayrıca, daha hâlâ yaşayan ve olanları çok çok iyi hatırlayanlar var.

“Borough’un anacaddesinde, Aziz George Kilisesi’ne yakın ve yolun aynı yakasında bir yerde hemen herkesin bildiği bir hapishane vardır: Bizim borçlular hapishanelerimizin en küçüğü, Marshalsea.’ Her ne kadar son yıllarda çok değişmiş ve bir zamanların iğrenç pislik yatağı olmaktan çıkmışsa da, bu iyileştirilmiş hâli dahi müsrifleri cezbetmekten ya da tedbirsizlerin tesellisi olmaktan çok uzaktır. Cürüm işlemekten mahkûm olup Newgate’te” yatmakta olan bir insanın Marshalsea Hapishanesi’ndeki müflis borçlu kadar havalandırma ve idman imkânı mevcuttur.”

“Belki bana öyle geliyor, ya da belki burasını, bana hatırlattıklarından ayrı düşünemediğim için, Londra’nın bu semtinden nefret ederim. Cadde geniş, dükkânlar ferahtır; gelip geçen araçların gürültüsü, insan kalabalığının ardı arkası kesilmeyen ayak sesleri... Bütün o telaşlı trafik patırtısı sabahtan akşama kadar yankılanır durur orada ama yan sokaklar suratsız ve karanlıktır; tikiş tikiş ara yollarda yoksulluk ve sefahat cıvıdır; mahrumiyet, kademsizlik tıkmıştır daracık hapishanenin içine. Zulmet ve kasvet –benim gözümde, hiç değilse– o havâlinin üzerine çökmüş, havasını murdar ve hastalıklı bir renge büründürmüştür.

“Eski Marshalsea Hapishanesi’nin kapısından ilk girişte gördükleri, çoktandır mezarda gömülü nice göze çok da kasvetli gelmemiştir: Zira umutsuzluk, felaketin ilk zalim saldırısına nâdiren eşlik eder. Sinanmamış arkadaşlıklara hâlâ güvenir insan; mutlu günlerinde dostların ihtiyaç duyulmazken bol keseden sundukları hizmetleri hatırlar; mutlu tecrübesizliğinden ötürü henüz umudunu yitirmemiştir ve ilk şokun altında ne kadar eğilse de hayal kırıklığı ve ihmallerin samyeli altında boynu bükülene kadar o umut, yüreğinde kısa bir süre yeniden canlanır. Yine o aynı gözler ne kadar da çabuk, aılıktan kadidi çıkmış, kapalı tutulmaktan rengi kaçmış yüzlerde derin göz çukurlarından dünyaya bakar hâle gelirlerdi, tahliye umudu ve özgürlük beklentisinden külliye mahrum borçluların hapiste çürüdüğünü söylemenin mecaz yerine geçmediği o günlerde!

* Bu hapishane 1842 yılında yıkılmadan önce, 1824’te, Dickens’in babası orada üç ay hapis yatmıştı. (ç. n.)

** Uzun yıllar Londra’nın önde gelen hapishanesiydi. 1902 yılında yıkıldı. (ç. n.)

*** Hatta daha da çok. Ama bu geçmişti. Daha iyi günlerde kaldı. Bugün bu hapishane yok. (Dickens’in kendi notu.)

“Tam böylesi bir gaddarlık şimdi artık yok orada ama yürekleri kanatan durumlara yol açmaya yetecek kadarı, olduğu yerde hâlâ duruyor.

“Bundan yirmi yıl önce o kaldırım, sabahın erken saatlerinde hapishanenin kapısında beliren bir anne ile çocuğunun adımları altında aşınmaktaydı. Çoğu kez hiç dinmeyen endişeler içinde geçen bir gecenin ardından hep bir saat erken varırlardı oraya ve o zaman genç anne usulca geri dönüp oğlunu eski köprüye götürür, kollarından tutup kaldırarak aşağıda sabah güneşinin ışığıyla renklenmiş, o erken saatte her türlü işe, eğlenceye hazırlık telaşıyla kıpır kıpır parıldaayan suyu gösterir, çocuğun zihnini gözlerinin önündeki dünya ile ilgilendirmeye çalışırdı. Ama çok geçmeden kendini tutamayıp yüzünü şalının ardına gizleyerek gözyaşlarına boğulurdu. Hiçbir ilgi ya da eğlence ifadesi aydınlatmazdı çünkü çocuğun sıska, sağlıksız yüzünü. Oğlan çok az şey hatırlıyordu, ne hatırlıyorsa

hepsi anne ve babasının yoksulluğuna, sefaletine dairdi. Annesinin dizinde saatlerce oturur, yanaklarından gizlice süzölen yaşları çocuklara özğü o acıma duygusuyla seyrederek, sonra sessizce gider bir köşeye kıvrılır, orda ağlaya ağlaya uyuyakalırdı. Hayatın katı gerçekleriyle, en katlanılmaz yoksunluklarıyla –aç ve susuz kalmakla, üşümekle, acı çekmekle– akli ermeye başlar başlamaz tanışmıştı; dıştan bakınca çocuktı ama onda çocukluğun sevinç yüklü yüreğinden, şen gülüşünden, pırıltılar saçan gözlerinden eser yoktu.

“Baba ve anne bu duruma bakıp birbirlerini süzüyor, yüreklerini ezen acı düşüncelerini kelimelere dökmeye cesaret edemiyorlardı. Erkek sağlıklıydı, gücü kuvveti yerindeydi; her işin üstesinden gelebilecekken kalabalık hapishanenin dar sınırları ve sağlıksız havasında eriyip gidiyordu. Çelimsiz, narin kadın, bedeni ve akli rahatsızlıkların zoruyla giderek çöküyordu. Çocuğun genç kalbi kırılıyordu.

“Kış geldi. Onunla birlikte bir türlü sonu gelmeyen soğuklar, şiddetli yağışlar. Kadıncağız kocasının hapis yattığı yere yakın izbe bir odaya taşınmıştı; değışikliğin nedeni yoksulluklarının gittikçe artıyor olmasıydı; buna rağmen şimdi daha mutluydu, çünkü kocasının yakınına gelmişti. İki ay boyunca o ve minik yavrusu her zamanki gibi kapının açılmasını beklemeye geldiler. Günlerden bir gün, ilk kez, kadın görünmedi. Ertesi gün geldiğinde yalnızdı. Çocuk ölmüştü.

“Yoksulların kayıplarından sakın sakın söz açıp bunun ölen kişi için acı çekmekten mutlu bir kurtuluş, geride kalan içinse Tanrı'nın merhameti sayesinde masraftan tasarruf olduğunu söyleyenler hiç bilmezler bu kayıpların ne denli dayanılmaz acılara mal olduğunu. Bütün gözler buz gibi bakışlarla başka yöne çevriliyken sevgi ve şefkat yüklü sessiz bir bakış –herkes bizi yüz üstü bıraktığı sırada tek bir kişinin duygudaşlığına, sevgisine mazhar olduğumuzu bilmemiz– en derin elem kuyusunda hiçbir servetin satın alamayacağı, hiçbir iktidarın bahşedemeyeceğı bir tutamaktır, bir destek, bir tesellidir. Çocuk, anne babasının ayakları dibinde küçük ellerini kavuşturup öyle, sabırla oturmuştu saatlerce, zayıf, sağlıksız yüzünü kaldırıp onlara bakarak. Onun günbegün eriyip gittiğini görmüşlerdi; kısa ömründe sevinç nedir bilmemişti ve şimdi

daha çocuk olduğu halde bu dünyada hiç tatmadığı bir barış ve huzur âlemine göçmüştü, ama onlar onun annesi ve babasıydılar, onu kaybetmek ruhlarının en derin noktasına kadar sarstı onları.

“Annenin değışen yüzünü görenler için, onun ıstırap ve sınanmalarla dolu dünyasını ölümün çok geçmeden sona erdireceğı belliydi. Kocasının hapisane arkadaşları kederine, acısına yük olmaktan kaçındılar, daha önce iki kişiyle paylaşmakta olduğu küçük hücreyi tek başına ona bıraktılar. Kadın orada onunla kalıyordu; acı çekmiyordu ama artık hiç umut yoktu. Hayat ağır ağır ondan elini çekiyordu.

“Bir akşam kocasının kollarında bayılmış, açık havada kendine gelmesi için kocası onu pencere önüne taşımıştı; ay ışığı kadının yüzüne vurunca yüz hatlarında gördüğü değışiklikten öyle sarıldı ki, kollarındaki gövdenin ağırlığı altında biçare bir çocuk gibi sendeledi.

“Oturt beni, George’ dedi kadın, zorlukla. Kocasını oturttu onu, sonra kendi de yanına oturdu ve o anda yüzünü ellerine gömerek hüğü hüğü ağlamaya başladı.

“Seni bırakıp gitmek çok zor, George’ dedi kadın, ‘ama ne yapalım, Tanrının takdiri böyleymiş... benim hatırım için buna katlanmalısın. Ah, ona öyle müteşekkirim ki oğlumuzu aldı diye! O şimdi cennete ve mutlu. Buralarda annesiz kim bilir neler gelirdi başına...’

“Sen ölmeyeceksin, Mary, ölmeyeceksin!’ Adam ayağı fırladı, yumruklarıyla kafasını döve döve odanın içinde oradan oraya hızla dolanmaya başladı; sonra yeniden karısının yanına oturdu ve onu kollarına alıp destekleyerek, daha sakin bir sesle ekledi: ‘Gayret et, sevgilim. Lütfen, lütfen gayret et. Yaşayacaksın.’

“Hayır, George, bitti artık’ dedi ölmekte olan kadın. ‘Beni zavallı oğlumun yanına koysunlar şimdi, ama sen söz ver bana, bu korkunç yerden çıkacak olursan ve çok paran olursa eğer, bizi sakin bir köy kilisesinin avlusuna, buradan uzağı, çok uzağı, huzur içinde dinleneceğimiz bir yere naklettireceksin, sevgili George, söz ver.’

“Söz veriyorum.’ Adam kadının önünde diz çöktü. ‘Konuş benimle, Mary, bir kelimecik daha... bir kere daha bak bana... bir kerecik...’

“Sustu. Çünkü boynuna sarılı kol kasılmış ve ağırlaşmıştı. Önündeki perişan gövdeden derin bir iç çekme sesi çıktı; dudaklar kıpırdadı, yüzde bir tebessüm belirdi... ama dudaklar bembeyazdı; tebessüm giderek yerini kaskatı, ölümcül bir bakışa bıraktı. Adam dünyada yapayalnızdı.

“O gece, yoksul ve sefil odasının sessizliği içinde, karısının ölü bedeninin yanına diz çöküp Tanrı’yı korkunç bir yemine şahit olmaya çağırdı: O dakikadan itibaren kendini karısının ve çocuğunun ölümlerinin intikamını almaya adanmıştı; bundan böyle her şeyini, hayatının son nefesine kadar, sadece bu amaç uğruna harcayacaktı. Uzatmalı ve müthiş olacaktı bu intikam; nefreti asla dinmeyecek, tükenmeyecekti; dünyanın neresinde olursa olsun avının izini sürecekti.

“Dayanılmaz bir yeis ve keder yüzünü ve bedenini bir gecede öylesine tarumar etmişti ki, hapisane arkadaşları o yanlarından geçerken irkilip geri çekiliyorlardı. Gözleri kıpkırmızıydı, yüzüne ölümcül bir beyazlık oturmuştu; çok yaşlanmış gibi iki büklüm duruyordu. Zihnini buran acının şiddetinden, alt dudağını dibine kadar ısırılmış, yarmıştı; yaradan sızan kan çenesinden aşağı akmış, gömleğine, boyunbağına bulaşmıştı. Ağlamıyor, yakınıp dövmüyordu ama, perişan görünüşü ve havalandırma avlusunu bir baştan öbür başa adımlarkenki ne yaptığını bilmez telaşlı hâli, ruhunda ne ateşler yandığına alametti.

“Karısının cesedinin bir an önce hapishaneden çıkarılması gerekiyordu. Bunun kendisine bildirilmesini sükûnetle karşıladı ve öyle olmasına hak verdi. Hapisane sâkinlerinin nerdeyse tamamı bunun için bir araya geldiler. Dul koca görüldüğü zaman iki yana ayrılıp geri çekildiler; o, hızlı adımlarla ilerledi ve başaltına çok yakın, etrafı parmaklıkla çevrili küçük bir bölmenin önünde durdu: Kalabalık insiyaki bir nezaket duygusuyla geriye çekilmişti. Sade görünüşlü tabut omuzlarda ağır ağır götürülürken kalabalıktan çıt çıkmadı; kadınların yaşlı sızlanmaları ve tabutu taşıyanların taş döşemede ayaklarının sürüklenişinden başka bir ses işitilmedi. Yaşlı kocanın yanına varınca durdular. O elini tabutun üstüne koydu, siyah çuha örtüyü farkında olmadan düzelterek, yürümeye devam etmelerini işaret etti. Başaltındaki gardiyanlar tabut ge-

çerken şapkalarını çıkardılar ve ağır kapı tabutun ardından kapandı. Adam kalabalığa boş gözlerle baktı, baktı ve birden yere yuvarlandı.

“Bunun üzerinden haftalar geçti. Ateşten kıvrandığı günler ve geceler boyunca başında durup bekleyen eksik olmadı. Bütün bu süre içinde, uğradığı kaybın bilinci de, kendisine verdiği sözün hâtırası da bir an olsun aklından çıkmadı. Havaleler içinde bunılırken gözlerinin önünde durmadan değişen sahneler canlanıyordu, mekânlar birbirini izliyor, olaylar ard arda sıralanıyordu. Hepsi, aklından hiç çıkmayan büyük hedefle şöyle ya da böyle ilintiliydi. Uçsuz bucaksız bir denizde kan rengi bir göğün altında yol alıyordu. Dört bir yanda çılgın girdaplar kaynıyordu. Ön tarafta, esen fırtınaya karşı ilerlemeye uğraşan bir tekne daha vardı; yelkeni orta direktten uzun şeritler hâlinde sarkmış çırpınıyor, güverte de bir yandan öbür yana savrulan kalabalık insan figürlerinin üzerinden her an muazzam dalgalar geçiyor, her defasında birkaç zavallıyı birden kapıp köpüklü sulara sürüklüyordu. Gemi kükreyen suların ortasında önüne geçilmez bir hız ve güçle ilerledi, ilerledi, en öndeki teknenin kışına çarptı, omurgasının altına aldı ezdi onu. Batan geminin doğurduğu muazzam girdabın içinden canhıraş, tiz bir çığlık yükseldi: Boğulmakta olan yüz tane yaratığın çıkardığı tek bir vahşi feryat, ölüm çığılığı... rüzgârın ve suyun savaş çığılığını bastırıp oradan oraya yankılanarak havayı, göğü ve okyanusu deldi geçti. Fakat o da ne! Denizde imdat çığılıkları ata ata dalgalarla boğuşan bir insan başı... Ak saçlı. Onu görür görmez kendini suya attı; güçlü kulaçlarla yüzdü, yanına vardı; çok yakınındaydı şimdi: Düşmanıyla yüz yüze! Yaşlı adam onun gelmekte olduğunu görmüştü; eline düşmemek için çabaladı ama nâfile... Düşmanını sımsıkı kavrayıp suyun altına çekti. Daha aşağı, daha aşağı derken elli kulaç indiler; ihtiyarın debelenmeleri git gide zayıfladı, sonunda hepten kesildi. Ölmüştü. Onu öldürmüştü. Sözünü tutmuştu.

“Çok büyük bir çölün kızgın kumları içinden geçiyordu. Yalınayak ve yalnızdı. Kum onu boğuyor, kör ediyordu; incecik taneler teninin deliklerinden girip bütün vücudunu tahriş ediyor, çılgına çeviriyordu onu. Rüzgârın kaldırıp götürdüğü, içinde kızgın güneş parıltıları çakan devasa kum kütleleri ufukta alev sütunları gibi kı-

mıldıyorlardı. Kasvetli çöle saçılı insan kemikleri takılıp duruyordu ayaklarına. Her yanını saran meşum bir ışık altında nereye baksa, göz alabildiğine, korku ve dehşet vardı. Dili damağına yapışmış bir halde bir korku çılgılığı atmak geldi içinden, yapamadı; çılgınca ileri atıldı; akıl almaz bir güçle canını dişine takarak sonunda yorgunluktan ve susuzluktan bitkin bir halde kendinden geçip yere serilmeye kadar ilerledi kumun içinde. Onu kendine getiren o mis kokulu serinlik neydi öyle? Neydi o şarıltı? Su! Bir kaynak, evet: Ayaklarının dibinde tertemiz akan serin bir çay. Kana kana içti o sudan ve her bir yanı sancıyan bedenini çayın kıyısına bırakıp uzandı, harika duygular içinde kendinden geçti. Yaklaşan ayak sesleri uyardı onu. Ak saçlı bir ihtiyar için yakan susuzluğu gidermek için sendeleye sendeleye ona doğru geliyordu. Yine o! Kollarını ihtiyarın beline sarıp ilerlemesine engel oldu. İhtiyar direndi; su içmek istiyor, haykırıyordu, hayatta kalabilmek için bir damla su! Sımsıkı tuttu, bırakmadı onu; çektiği acıyı seyrediyordu bir yandan da, açgözlü bakışlarla. İhtiyarın cansız başı göğsüne düştüğü zaman cesedi ayağının ucuyla itti öteye yuvarladı.

“Humma sona erip de kendine geldiği zaman zengin ve özgürdü. Onu hapiste ölmeye terk edecek olan –terk edecek ne kelime, kendi canından da çok değer verdiği varlıkları hiçbir ilacın iyi edemeyeceği mahrumiyetler ve ıstıraplar içinde ölmeye terk eden– babanın kuştüyü döşeginde ölü bulunduğunu öğrendi. Onu hiç tınmadan beş parasız ortada bırakabilirdi pekâlâ ama her şeyi olduğu gibi sağlığına ve gücüne aşırı güvendiğinden ötürü o işi geciktirdikçe geciktirmiş, sonunda çok geç kalmıştı. Şimdi herhalde, öbür dünyada, bu ihmali yüzünden ona kalan serveti düşünerek dişlerini gıcırdatıyordu! Uyandığında bu durumlarla karşılaştı ve daha da fazlasıyla; ne için yaşadığını hatırladı, bir de: Düşman bellediği adamın, karısının öz babası olduğunu. Onu hapse tiktiren ve kızı çocuğuyla birlikte ayaklarına kapanıp merhamet dilemeye geldiğinde ikisini birden kapısından kovan adam! Ah, lanet olsun planını tam istediği gibi hayata geçirecek halde olmamış olduğuna!

“Büyük kaybını ve acısını yaşadığı yerden alınıp deniz kıyısında sakin bir muhite naklini sağladı; huzura, mutluluğa yeniden kavuşma umuduyla değil –çünkü birini de, diğerini de bir daha asla

bulamayacaktı— tükenen enerjisini yenilemek ve hiç aklından çıkmayan tasavvuru üzerine düşünmek için. Tam burada uğursuz bir tesadüf, intikamların en korkuncunu alması için ilk fırsatı önüne çıkardı.

“Mevsim yazdı. Yalnız başına oturduğu evinden akşamın erken bir vaktinde kasvetli düşüncelere dalmış bir halde çıkar, kayalıkların altındaki dar patikadan geçerek avare gezintileri sırasında görüp hoşlandığı tenha, el değmemiş bir köşeye varır, orda bir kaya çıkıntısına ilişerek yüzünü avuçlarına gömer, saatlerce öyle kalırdı... bazen hava iyice kararınca, başının üstündeki sert kaya uçlarının uzun gölgeleri yakınında her şeyi zulmete boğuncaya kadar.

“Sakin bir akşam vakti orda her zamanki yerinde oturmaktaydı. Arada sırada başını kaldırıp kâh bir martının uçuşunu seyrediyor, kâh denizin ortasından başlayıp güneşin bütün ihtişamıyla batmakta olduğu noktaya kadar uzanıyormuş gibi görünen koyu kıvılcık yolu izliyordu ki, etrafı saran derin sessizlik canhıraş bir imdat çığlığıyla yırtıldı. Doğru işitip işitmediğini bilemeden sese kulak verdi, tam o sırada aynı çığlığı bir kere daha işitti. Bu defa daha da yürek parçalayıcıydı. Hemen ayağa fırladı, sesin geldiği yöne seğirtti.

“Ne olduğunu ilk bakışta anladı. Kumsala saçılmış esvaplar... az ilerde dalgaların üstünde bir görünüp bir kaybolan insan başı... ve müthiş bir acıyla ellerini ovuşturup feryat ederek çaresizlik içinde ordan oraya koşturan bir ihtiyar. Bir süredir gücü kuvveti yeterince yerine gelmiş olan hasta, ceketini çıkarıp yere atarak denize koştu. Niyeti suya dalmak, boğulmakta olan adamı kıyıya çıkarmaktı.

“Çabuk, çabuk, Allah rızası için! İmdat! Oğlum, biricik oğlum!’ diyordu yaşlı adam, ona doğru koşarken. Delirmiş gibiydi. ‘Yegâne oğlum, beyfendi, babasının gözü önünde ölüyor!’

“Yaşlı adamın ağzından daha ilk kelime çıkar çıkmaz yabancı olduğu yerde durdu, kollarını kavuşturdu, hiç kıpırdamadı.

“‘Aman Allahım!’ diye haykırdı ihtiyar, dehşete kapılıp geri durarak. ‘Heyling!’

“Yabancı gülümsedi. Hiçbir şey söylemedi.

“Heyling!’ dedi ihtiyar, afallamış hâliyle, ‘Oğlum, canım evladım orada, bak... orada işte, orada!’ Zorlukla soluk alan zavalı baba genç adamın can havliyle çırpınmakta olduğu noktayı gösterdi.

“Duyuyor musun?’ dedi. ‘Yine bağırdı işte. Henüz yaşıyor! Onu kurtar, Heyling, kurtar onu!’

“Yabancı yine gülümsedi ve heykel gibi hareketsiz kaldı.

“Sana kötülük ettim’ diye haykırdı ihtiyar. Diz çöküp ellerini kavuşturdu. ‘Al intikamını. Neyim varsa senin olsun, al. Canımı al. Ayağının altında tepele, at suya; insan tabiatı direnmeyi bastırabilirse hiçbir şey yapmadan, parmağımı kıpırdatmadan öleceğim. Haydi, Heyling, al intikamını, ama oğlumun kurtar. Öyle genç ki, Heyling, öyle genç ki ölmek için!’

“Dinleyin, bakın’ dedi yabancı, ihtiyarın bileğini kavrayıp şiddetle sıkarak. ‘Cana can isterim! Bu da işte bir CAN! Benim çocuğum babasının gözleri önünde öldü. Kız kardeşinin değerine onca karalar sürüp şimdi ben burda konuşurken can vermekte olan adamdan çok daha ıstıraplı, feci bir şekilde öldü o. Bizim çektiğimiz acılara gülmüştünüz siz o zaman, ölümün eli çoktandır kızınızın üzerindeyken yüzüne yüzüne gülen sizdiniz. Görün şimdi neymiş o çekilen acılar. Orada işte, bakın, orada!’

“Yabancı denizi gösterdi. Suyun yüzünde cılız bir feryat yükseldi, sonra işitilmez oldu; ölen adamın son çırpınışları dalgaların kıpırtısını birkaç saniye için hareketlendirdi ve onun vakti gelmeden mezara girmek için batıp gözden kaybolduğu noktayı çevresindeki sulardan ayırt edecek hiçbir şey kalmadı.”

* * *

“Aradan üç yıl geçmişti. O zamanlar, meslek ahlakında zaaflarıyla tanınan bir Londra dâvâvekilinin kapısında bir hususi araba durdu, içinden bir bey indi; önemli bir meseleyi görüşmeye geldiğini söyledi. Hayatının olgunluk çağını geçmiş görünmemekle birlikte, yüzü solgundu, yorgun ve bezgin görünüyordu. Görünüşündeki değişimde zamanın elinden çok, hastalığın ve kederin dahli olduğunu daha ilk bakışta anlamak için illa bir meslek adamının keskin anlayış gücüne sahip olmak gerekmiyordu.

“Bir hukuk dâvâm var, üstlenmenizi istiyorum’ dedi yabancı.

“Dâvâvekili aşırı bir nezaket gösterisiyle öne eğilirken gözü adamın elindeki büyükçe bir pakete ilişti. Ziyaretçisi bu bakışı fark etti. ‘Öyle sıradan bir iş değil’ dedi. ‘Bu kâğıtlar bir hayli uğraş ve masraf sonucu ulaştı elime.’

“Dâvâvekili daha da artan bir merakla baktı pakete. Ziyaretçi paketin bağını çözdü; bonolar, senetler ve birtakım başka kâğıtlar döküldü ortaya.

“Bu vesikalarda adı yazılı olan kişi birkaç yıl önce bunlarla, göreceğiniz gibi, büyük meblağlar istikraz etmiştir. Onunla bu kâğıtları alan kişiler arasında – ki ben kendim bunları nominal fiyatlarının üç dört katına satın almış bulunmaktayım–, başlangıçta zımni bir anlaşma yapılmıştır: İstikrazın belli bir süre geçinceye kadar belli aralıklarla yenileneceğine dair. Böyle bir anlaşma hiçbir yerde resmen beyan edilmiş değildir. Son zamanlarda bu şahsın işleri hiç iyi gitmiyor, bu taahhütlerin hepsiyle birden bir anda yüz yüze gelirse altından kalkamayacaktır. Mahvolur.’

“Yekûn birkaç bin sterlin tutuyor’ dedi kâğıtlara göz gezdiren davavekili.

“Öyle’ dedi müvekkil.

“Ne yapmamızı istiyorsunuz?’

“Ne mi yapacaksınız?’ Tepesi attı adamın. ‘Kanunun öngördüğü her aracı, zekânın icat edebileceği ve alçaklığın tevessül edeceği her şeyi devreye sokun. Meşru ya da gayri meşru, fark etmez. İşinin ustası uzmanlar eliyle her türlü kanuni zulüm! Canı gıdım gıdım çıkararak ölsün istiyorum. Mahvedin onu! Malını mülkünü, her bir şeyini haczedip satın, evinden, ocağından kovulsun, sokağa atılsın, ileri yaşında sokaklarda dilensin, âdi bir kodeste gebersin!’

“Evet ama, masraflar?’ dedi davavekili, bir an uğradığı şaşkınlığı üzerinden atarak. ‘Bütün bunlar çok pahalıya patlar. Dâvâli beş parasızsa, beyfendi, masrafı kim ödeyecek?’

“Siz ne kadar istiyorsunuz, onu söyleyin’ dedi adam. Heyecandan öyle titriyordu ki, eline aldığı kalemi tutmakta zorlandı. ‘Siz bir rakam söyleyin, neyse ödeyeceğim. Korkmayın, söyleyin. Benim istediğimi elde ederseniz, hiçbir şeye çok pahalı demem.’

“Davavekili, kayba uğrama ihtimaline karşı kendini sağlama alma ihtiyacıyla avans olarak rastgele büyük bir rakam söyledi ama,

müvekkilin bu talebi kabul edip etmeyeceğini sınamadan çok, daha ne kadar ileri gidebileceğini anlama maksadıyla. Yabancı o miktarın tamamı için bir çek yazıp oradan ayrıldı.

“Çekin karşılığı ödendi, dâvâvekili acayip müvekkilinin güvenilir biri olduğuna kanaat getirerek ciddiyetle sarıldı işe. Ondan sonra iki yılı aşkın bir süre, Bay Heyling hukuk bürosunda kimi günler sabahtan akşama kadar oturdu, biriken vesikaları inceledi; dâvâlardan biri bitip bir başkası başladıkça, duruşmalar birbirini izledikçe üst üste yığılıp duran protesto mektuplarını, mühlet uzatma taleplerini, karşı tarafın kesin mahvına sebep olacak gelişmelere dair uyarıları sevinçten gözleri parıldaya parıldaya okudu, sonra tekrar tekrar yine okudu. Biraz olsun insaf dilenen bütün müracaatlara verilen cevap hep aynıydı: Para ödenecek! Toprak, ev, mobilya... hepsi, günü deldikçe bir bir haczedildi; yaşlı adam kendisi polislerin takibinden sıyrılmayı başarıp kaçmasaydı dört duvar arasına tıklımış olacaktı.

“Heyling’in amansız husumeti, zulmüyle tatmin olacak yerde dayattığı felaketin boyutuyla yüz kat arttı. İhtiyarın kaçtığını haber alınca gazabı sınır tanımadı. Dişlerini gıcırdattı, saçını başını yoldu, tutuklama emrini yerine getiremeyen görevlilere lanetler yağdırdı. Kaçağın mutlaka bulunacağına dair mükerrer teminatlarla ancak –o da olabildiği kadar– sükûnet buldu. İhtiyarın peşinden her bir tarafa ajanlar gönderildi; sığındığı yeri bulmak için akla gelebilecek her yönteme başvuruldu. Hepsi nâfile. Yarım yıl geçtiğinde bulunamamıştı hâlâ.

“En sonunda, bir gece geç vakit, haftalardır ortalarda görünmeyen Heyling dâvâvekilinin evine geldi, onunla derhal görüşmek istediğini söyledi. Sesini merdivenin başından işitip tanıyan dâvâvekili hizmetkârına onu içeri almasını söylüyordu ki o, basamakları tırmanıp soluk soluğa oturma odasına daldı.

“Ne konuştukları duyulmasın diye kapıyı kapattıktan sonra bir iskemleye çöktü ve alçak sesle, ‘Bir şey söylemeyin, buldum onu!’ dedi. ‘Buldum sonunda!’

“‘Nasıl olur, mümkün değil.’ dedi dâvâvekili. ‘Çok iyi ama, afe-rin!’

“Camden Town’da sefil bir izbede saklanıyor. Belki de isabet oldu izini kaybettiğimiz. Bunca zaman orda sefalet içinde yalnız başına yaşıyormuş. Çok, çok fakirmiş...”

“Çok iyi” dedi dâvâvekili. ‘Tutuklama muamelesini yarın başlatırsınız artık.’

“Evet... Ama durun! Hayır, öbür gün... Ertelemek istememe şaştınız, değil mi?’ diye ekledi, meşum bir tebessümle. ‘Bir şeyi unuttum. Öbür gün onun hayatında bir seneyi devriyedir. O gün tutuklansın.’

“Pekâlâ” dedi dâvâvekili. ‘Polise yazılı talimatınız olacak mı?’

“Hayır. Akşam saat sekizde memur gelsin beni burada bulsun, ben kendim onunla gideceğim.’

“Polis memuruyla o gece buluştular, bir kiralık arabaya atlayıp sürücüye eski Aziz Pancras Sokağı köşesinde Yoksullar Evi’nin” olduğu yerde durmasını söylediler. Arabadan indiklerinde hava iyiden iyiye kararmıştı. Baytar Hastanesi’nin önündeki kör duvarın yanından yürüyüp Küçük Kolej sokağı adındaki – ya da o zaman ki adı öyleydi– küçük ara sokağa girdiler. O sokak, bugünkü hâline hiç bakmayın, o günlerde tarlalar ve hendeklerle çevrili, oldukça kasvetli bir yerdi.

“Başındaki seyahat şapkasını yüzünün üstüne çeken ve perlerine sımsıkı sarınan Heyling sokaktaki en yoksul yüzlü evin önünde durdu, kapıyı tıklattı. Kapı hemen açıldı, bir kadın diz kırarak gelenleri selamladı. Heyling memura aşağıda kalmasını söyleyerek hiç gürültü etmeden basamakları tırmandı; sokağa bakan odanın kapısını açtı, beklemeden içeri girdi. Onca kovalamanın ve husumetin hedefi –kadidi çıkmış bir ihtiyardı şimdi– bir ahşap masanın önünde oturuyordu; masanın üzerinde tek bir cılız mum yanıyordu, başka hiçbir şey yoktu. Yabancıyı görünce irkildi ihtiyar. ‘Yine ne var, n’oluyor. Daha neler gelecek başıma?’ diye konuştu, güçlkle ayağa kalkarak. ‘Ne arıyorsunuz siz burada?’

* Camden Town, Londra’nın görece en fakara mahallelerindendi. Dickens 1823 yılında Londra’ya ilk geldiğinde anne ve babasıyla birlikte orada oturmuştu. (ç. n.)

** “Poor Houses”: Sanayi devrimi yıllarında İngiltere’de işsizlerin zorla kapatıldığı, hapishaneden farksız “sığınma merkezleri”. (ç. n.)

“Benim size söyleyeceğim bir çift söz var’ dedi Heyling. Bunu derken gitti, masanın öbür ucundaki bir iskemleyle oturdu. Pelerini ve şapkasını çıkarıp yüzünü açtı.

“İhtiyarın dili tutuldu âdeta. Oturduğu yerde geriye yıkıldı, ellerini kenetleyerek karşısındaki hayalete tiksinti ve korku karışımı bir ifade ile bakakaldı.

“Altı yıl oluyor bugün’ dedi, Heyling, ‘yavrum için bana borçlu olduğunuz hayatı alacağımı size bildirmiştım. Kızınızın cansız gövdesi başında salt intikam için yaşamaya ahdetmişim. Bu hedeften bir an için olsun sapmadım, ama sapacak olsaydım da onun kendinden geçip giderkenki mütevekkil, mustarip çehresiyle masum yavrumuzun aklıktan bir deri bir kemik kalmış yüzünün hâtırası beni yolumda tutmaya yeterdi. İlk hesaplaşmamızda ne yaptığımı çok iyi biliyorsunuz; bu defaki, son hesaplaşmamız olacak!’

“İhtiyar ürperdi. Elleri bitkin bir halde iki yanına düştü.

“Bir anlık bir duraklamadan sonra Heyling, ‘Yarın İngiltere’den ayrılıyorum’ dedi. ‘Bu akşam kızınızı mahkûm ettiğiniz kadere, canlı canlı ölmeye ben sizi terk edeceğim... hiç kurtuluş umudu olmayan bir hapis hayatına.’

“Gözlerini ihtiyarın yüzüne dikti ve sustu. Işığı eline alıp kaldırdı, karşısındaki yüze yaklaştırdı, sonra yeniden usulca masaya bıraktı ve odadan çıktı.

“Kapıyı açıp sokağa çıktığı sırada polis memuruna ardından gelmesini işaret ederken, kadına, ‘İhtiyara bir baksanız iyi olur, hasta galiba’ dedi. Kadın kapıyı kapatıp merdivenden yukarı koştu. İhtiyar ölmüştü.”

* * *

“Kent’in en sakin ve kuytu bir kilise avlusunda –kır çiçeklerinin çimlerle haşır neşir olduğu ve çevredeki latif manzaranın İngiltere’nin bahçesinde en cazip köşeyi oluşturduğu noktada– sade, yalın bir mezar taşının altında genç anne ile masum yavrusunun kemikleri yatıyor. Babanın külleri onlara hiç karışmadı, ne de davâvekili o gecedten sonra, acayip müvekkilinin sonraki hayat hikâyesine dair en ufak bir ipucuna erişebildi.”

İhtiyar adam hikâyesini anlatmayı bitirince köşede duran askıya doğru yürüdü, şapkasını ve paltosunu alıp özenle giydi, hiç konuşmadan çıktı gitti. Musevi tarzı kol düğmeleri olan zât o arada uyanmış, meclistekilerin çoğunluğu da onun su katılı boğmasına erimiş mum yağı damlatma gibi “mizahi” bir işle meşgul olduklarından, Mister Pickwick kimsenin dikkatini çekmeden ayrıldı oradan ve kendisinin ve Sam Weller’in hesabını ödeyerek Sam’le birlikte Saksâğan ve Kütük Hanı’nın şatafatlı kapısını ardında bıraktı.

FASIL 22

*Mister Pickwick Ipswich'i gezmeye
gider ve orada saçları sarı bigudili orta yaşlı bir
hanımefendiyle romantik
bir macera yaşar*

“Senin patronun eşyaları mı onlar, Sammy?” diye sordu Bay Weller sevgili oğluna, onu elinde bir yol çantası ve küçük bir bavulla Whitechapel’de Boğa Hanı’nın avlusuna girerken görünce.

Oğul Weller avluda yükünü yere koydu, üzerine oturdu. “Çok iyi bildin, babacım” dedi. “Patron kendisi birazdan burda olacak.”

“Faytonlarda geziyor artık, desene!”

“Evvvet, sekiz kuruşa iki mil tehlikeyi göze alıyor. Oveyana ne hallerde bu sabah?”

“Bi acayip ki, sorma, Sammy” dedi baba Weller, vekarını bozmadan. “Son günlerde biraz fazla Metodist* takılır oldu, feci sûrette sofuluğa vurdu işi. O kadar iyisi bana yaramıyor, Sammy. Ben buna hiiiç layık değilim gibi geliyor bana.”

“Yok canım!” dedi Samuel Weller. “Senin de tevazuundan hiç yanına varılmıyor!”

“Öyleyim, n’apım?” dedi babası. İçini çekti. “Yaşını başını almış insanların yeniden doğmalarına dair bi şeyler keşfetmiş. ‘Yeni-den doğuş’ mu ne diyorlarmış. Bi işe yarıyor mu acaba, bi görseydik be, Sammy? Oveyananın bi daha doğduğunu görmeyi çok isterdim, doğrusu. Süt nineye bile verirdim onu!”

* Metodist Kilisesi: İngiltere’de, kitapta (İncil ve Tevrat) yazılanlardan ziyade, kişisel saf inanca vurgu yapan bir Protestan tarikatı. Özellikle sanayi devrimi döneminde (18.-19. yüzyıllar) aktif ve yaygındı. (ç. n.)

Bay Weller kısa bir süre sustu ve o süre içerisinde burnunun bir kanadına işaret parmağını beş altı kez anlamlı bir biçimde vurduktan sonra, “Geçen, o karılar n’apıyorlardı, biliyor musun?” dedi. “N’apıyorlardı dersin, Sammy?”

“Bilmem. N’apıyorlardı?”

“Çoban dedikleri birisi için acayip büyük bir çay partisi ayarlamışlar. Bizim ordaki taş baskıcıda durmuş bakınıyordum, bir ilan gördüm: ‘Biletler iki buçuk şilin. Bütün müracaatlar komteye. Sekreter: Bayan Weller’ yazıyor. Eve vardım gördüm ki komte dedikleri bizim arka odaya kurulmuş hep birden oturuyorlar. On dört kadın! İştecektin onları, Sammy! Kararlar almalar, mübaya oylamaları filan, bi sürü maskaralık. Oveyanan illa partiye gitmem için başımın etini yiyince ben de gidersem komik bi şeyler görürüm belki diye bir bilete yazdırverdim adımlı. Cuma akşamı saat altıda iki di-rem bi çekirdek giyindim, yola koyulduk bizimkiyle. Birinci katta bir yere çıktık ki otuz kişilik çay partisi hazır bekliyor. Bi sürü kadın orda başlamışlar bile fısıldaşmaya, bi de bana bakıyorlar ikide bi, iyi mi? Elli sekiz yaşında biraz etlice birini hiç görmemişler sanki o güne kadar. Az sonra alt katta bi patırtı koptu, kırmızı burunlu, beyaz boyunbağlı sıska bir herif fırladı yukarı geldi, bağıra çağıra, ‘Çoban sadık cemaatini görmeye geliyor!’ diye. Karalar giyinmiş, beyaz yayvan suratlı şişko bir herif göründü, kurulu bebek gibi gülüyor habire, Sammy! Komediye bak sen! ‘Barış öpücüğü, haydi!’ dedi birden çoban olacak herif. Bütün karıları öptü sırayla, o bitirince kırmızı burunlu herifçoğlu başladı. Ben de başlasam mı acaba diyordum ki –tam yanımda oturan çok hoş da bir bayan vardı üstelik– çay getirdiler içeri... Oveyanan da beraber. Çaydanlığı alt katta kaynamaya komuş meğersem. Haydaaa üşüştüler çayın başına. Çay demlenedururken o ne ilahiler, yemek duaları, o biçim yemekler, içmeler! Çoban olacak herif jambonlu çörekleri bi götürüyordu, görecektin! Onun gibi yiyip içenini görmedim. Hiç, hiç görmedim! Kırmızı burunlu da öyle kolay karnı doycakmışlardan biri gibi görünmüyordu ama çobanın yanında esamesi okunmazdı. Eh, işte, çay içilip bitince bi ilahi daha söylediler, ondan sonra çoban vaa-za başladı. Fena da konuşmuyordu hani, mideye indirdiği çörekleri düşüncek olursan. Az sonra, aniden, ‘Günahkâr nerdeec? Ner-

de o zavallı günahkâr?’ diye haykırmaz mı? Kadınların hepsi bana bakıp sanki ölüyorlarmış gibi inildemeye başladılar. Biraz tuhafıma gitti ama bi şey demedim. Herif yine konuşmayı kesip sert sert bana bakarak, ‘Günahkâr nerde? Hani nerde o zavallı?’ demez mi? Bütün karılar yine, feryat figân, kıyameti kopardılar. Tepem attı. Bir iki adım ilerledim, ‘Bana baksanıza siz, bayım’ dedim, ‘o demin dediğinizi bana mı dediniz siz?’ Efendiden bir adam gibi benden özür dileyceğne büsbütün edepsizleşti: Kap dedi bana, Sammy, ‘gazap kabı’ ve daha bi dolu şey. İşte o zaman kudurdum. Bir iki yumuldum herife, sonra iki üç tane de kırmızı burna indirdim, yürüdüm çıktım. Kadınlar çobanı masanın altından çekip çıkarırken nasıl cıyak cıyak bağıyorlardı, görecektin, Sammy... Bak geldi işte seninki de. Ta kendisi!”

Weller konuşmaktayken Mister Pickwick faytondan inmiş, avluya girmişti.

“Ne güzel bir sabah değil mi, beyfendi?” dedi Weller.

“Harika” dedi Mister Pickwick.

“Harika, evet” diye kızıl saçlı, yeşil gözlüklü, mütecessis burunlu bir adam onu yankıladı. Mister Pickwick’in hemen ardından o da bir başka arabadan eşyalarını toparlayıp inmişti.

“Ipswich’e mi gidiyorsunuz, beyfendi?”

“Evet” dedi Mister Pickwick.

“Ne tesadüf, ben de!”

Mister Pickwick başını eğip selam verdi.

“Yukarda, açıkta mı?” diye sordu kızıl saçlı adam.

Mister Pickwick yine eğildi.

“Yaa, ne ilginç! Ben de oraya gidiyorum. Birlikte seyahat edeceğiz, kesin!”

Ağırbaşlı, sivri burunlu, gizemli laf meraklısı, konuşurken ağzından her bir kelime çıktıkça başını kuşlar gibi çırpın birisiydi. İnsan aklının nasibine düşen en harika keşiflerden birini yapmış gibi gülümsedi. “Birlikte olacağımıza şimdiden sevindim, efendim” dedi Mister Pickwick.

“Ah!” dedi yabancı. “İkimiz için de ne kadar iyi, değil mi? Beraber olmak yani... ne diyeyim, beraberlik yal... yalnızlığa hiç benzemez, değil mi?”

“Hiç şüphesiz” diye Sam Weller içten bir gülümsemeyle lafa karıştı. “İspatı kendinde bir önerme diye ben buna derim işte, orta hizmetçisi efendi gibi davranmadığını söylediğinde sakatatçının dediği gibi.”

Kızıl saçlı, Sam Weller’a kibirli gözlerle tepeden tırnağa bir baktı. “Arkadaşınız mı, efendim?” dedi Mister Pickwick’e.

“Tam değil” dedi Mister Pickwick, sesini düşürerek. “Aslına bakarsanız, hizmetkârımdır kendisi, ama birçok hususta dilediği gibi davranmakta serbesttir; zira laf aramızda, orijinal bir şahsiyet olmasından hoşlanıyorum, onunla bayağı gurur duyuyorum.”

“Öyle mi?” dedi kızıl saçlı adam. “Zevk meselesi. Ben orijinalikten hazzetmem, öyle bir şeyi hiç sevmem, gerekli de görmem. İsminiz, beyfendi?”

“Buyrun, kartımı takdim edeyim” dedi Mister Pickwick. Soruya öyle pat diye muhatap olmuş olması ve yabancıнын alışılmadık davranışları hoşuna gitmişti.

“Evet”, dedi kızıl saçlı adam, kartı cep defterinin arasına yerleştirdi. “Pickwick... Çok güzel. İnsanların isimlerini bilmek iyidir, birçok dertten esirger insanı. Bu da benim kartım, beyfendi, göreceğiniz gibi, Magnus... Adım, efendim. Çok iyi bir isim... değil mi, efendim?”

“Çok iyi, sahiden” dedi gülümsemekten kendini alamayan Mister Pickwick.

“Bence de öyle. Önündeki de güzeldir, dikkat ettiyseniz... Müsaadenizle, efendim... bakın, kartı az eğik tutunca, şöyle, ışıktada daha iyi okunuyor. İşte! Peter Magnus... İyi ses veriyor, değil mi, beyfendi?”

“Çok” dedi Mister Pickwick.

“O baş harflerin öyle olması da biraz tuhaf, efendim. Bakın, göreceksiniz: P. M... Post meridian, yani! Yakın tanıdıklarına acele bir not ulaştırmam icap ettiğinde bazen imzamı “Öğleden sonra” diye atarım! Dostlarımı pek eğlendirir...”

“Dostlarınız çok memnun oluyorlardır mutlaka, kanaatimce” dedi Mister Pickwick. Bay Peter Magnus’un dostlarını eğlendirmenin bu kadar kolay olmasına biraz haset etmekten kendini alamadı.

* Latince “Post meridian” öğleden sonra demektir.

“Evet, beyler, araba kalkıyor, müsaadenizle” dedi o sırada seyis.

“Bütün eşyalarım alındı mı?” diye sordu Bay Magnus.

“Tamam, efendim.”

“Kırmızı çantam?”

“Tamam, efendim.”

“Çizgili çantam, peki?”

“Ön bagajda, efendim.”

“Ambalaj kâğıdına sarılı paket?”

“Koltuğun altında, efendim.”

“Deri şapka kutusu vardı?”

“Hepsi alındı, efendim.”

“Şimdi biniyor musunuz?” dedi Mister Pickwick.

“Kusura bakmayın, Mister Pickwick” dedi Magnus, “bu belirsizlik hâli sürdürüğe ben binemem. O adamın hâlinden anlıyorum ben, o deri şapka kutusu içeride değil.”

Seyisin ciddi itirazları kâr etmedi. Kıvılcık saçlarının kuşklarını gidermek için deri şapka kutusu bagajın en dip kuytu köşelerinden ayıklanıp çıkarıldı; bu konuda tatmin olması sağlanınca, bu defa kırmızı çantanın kaybedilmiş, çizgili çantanın da çalınmış ve ambalaj kâğıdının “çözülmüş” olduğuna dair hafife alınamayacak bir önseziye kapıldı. En sonunda, bu kuşkların her birinin ve hepsinin yersizliğinin gözle görülür ispatı kendisine sunulunca, bütün endişelerinden arınmış olarak artık pekâlâ rahat ve mutlu olduğunu söyleyerek arabanın tepesine tırmanmaya razı oldu.

Weller’ların büyüğü kendi yerine çıkarken yabancıya yan gözle bir baktı. “Bazen bi yol asabi oluyorsunuz galiba?” dedi.

“Evet, bu ufak meselelerde öyleyimdir” dedi yabancı, “ama şimdi artık iyiyim... geçti.”

“Eh, çok şükür” dedi Weller. “Sammy, efendine yardım et buraya çıkması için. Öbür bacağınız, efendim, tamam, şimdi oldu... verin elinizi, hoop, oldu! Bu kadar ağır değildiniz, di mi, gençken efendim?”

“Orası çok doğru, Bay Weller” dedi soluk soluğa kalan Mister Pickwick, ahbapça, sürücü kerevetinde yerini alırken.

“Atla hadi sen öne, Sammy” dedi Weller. “Sen de William, çek artık çıkalım. Kemere dikkat, beyler. ‘Kafalar!’ dediği gibi, di mi,

börekçinin. Tamam, William, koyver gitsinler şimdi.” Ve White Chapel’den yukarı doğru, nüfusu hayli yoğun o semtin ahalisini kendine hayran bırakıp uçtu gitti posta arabası.

“Pek iç açıcı bir muhit değilmiş burası” dedi Sam, efendisiyle hasbıhale girmeye hazırlık olarak. Her zaman yaptığı gibi eliyle şapkasına dokundu.

Mister Pickwick içinden geçmekte oldukları pislik yuvası kalabalık sokağı gözden geçirmekteydi. “Değil, sahiden, Sam” diye cevap verdi.

“Çok şayan dikkat bi hal, efem, fukaralık ve istridyeler yan yana gidiyor gibi sanki.”

“Ne demek istediğini anlamadım, Sam.”

“Demem o ki, beyim, bi yer ne kadar fukaraysa ordaklerin canı o kadar çok istiridye çekiyor gibi. Şuraya baksana, her altı yedi eve bir ıstırdıye tezgâhı düşmekte. Sokak onlarla dolup taşıyor. Çok fukara olunca insan çaresizlikten evinden çıkıp ıstırdıye yemeye koşuyor zaar diye düşünmeden edemiyorum.”

“Tabii, n’apsın başka?” dedi yaşlı Weller. “Somon turşusu da o işe yarar zaten.”

Mister Pickwick de söze karıştı.

“Şimdiye kadar dikkatimi çekmeyen çok garip olgular ikisi de” dedi. “Durduğumuz ilk yerde defterime kaydetmeliyim.”

O arada Mile End’deki paralı geçiş kapısına ulaşmışlardı. Oradan itibaren iki üç mil kadar, derin bir sessizlik içinde yol alındı. Derken, ansızın, Weller’ların yaşlısı Mister Pickwick’e dönerek, “Bu yol bekçilerinin de hayatı hayat değil yani, beyim” dedi.

“Ne?” diye sordu Mister Pickwick.

“Yol bekçisi.”

“Yol bekçisinden kastınız ne ki?” diye sordu Bay Peter Magnus.

“Peder, paralı geçişteki adamı kastediyor, beyler” diyerek babasının ne demek istediğine açıklık getirdi Samuel Weller.

“Ha, anladım” dedi Mister Pickwick. Sahi, çok garip bir hayat. Fevkalade tatsız olmalı.”

“Hepsi de hayatta aradıklarını bulamamış adamlardır” dedi yaşlı Weller.

“Nasıl yani?” dedi Mister Pickwick.

“Elbette. O yüzden geçitlere kapanıp hayattan el etek çekiyorlar. Hem inzivada yaşayıp, hem de insanlardan geçiş parası kesip intikam almak için.”

“Sahi mi? Hiç işitmemiştim bunu.”

“Gerçeğin ta kendisi, beyim. Bey takımından olsalardı mördimgriz derdiniz onlara ama bunların olup olacağı budur işte: Yol bekçisi olurlar!”

Hoşça vakit geçirmeyi bilgilenmeyle harmanlama gibi paha biçilmez bir değere sahip bu tür konuşmalarla Bay Weller günün büyük bölümünde yolculuğun can sıkıntısına çare oldu. Konuşacak

o kadar çok şey vardı ki! Weller'in çenesi bir süre çalışmadığı zaman Bay Magnus'un, yol arkadaşlarının hayat hikâyelerini hiç eksiksiz öğrenme arzusu ve her menzilde, bir iki kere, iki çantanın, deri şapka kutusunun ve ambalaj kâğıdına sarılı paketin emniyet ve selametine dair yüksek sesle dile getirdiği endişeler onun yerini doldurmaya fazlasıyla yetiyordu.

Ipswich'in anacaddesinde, solda, Belediye Binası'nın önündeki açık alanın az ilerisinde, Yüce Kır At adıyla dere tepe her yerde ünlenmiş ve giriş kapısının üstünde uzaktan çılgın bir sütçü beygirini andıran, yelesi ve kuyruğu darmadağınık şaha kalkmış taştan yontulma bir hayvan heykeliyle büsbütün göze batan bir han vardır. Yüce Kır At o havâlide ödüllük panayır boğası, mahalli basının önde gelen yazı malzemesi olan ünlü yöre şalgamı ya da zapta gelmez besili domuzları gibi, muazzam cesametinden ötürü dillere destandır. Ipswich'te Yüce Kır At'ın dört duvarı arasında bir araya toplanmış sayısız girift koridorlar, küf bağlamış karanlık salonlar, karın doyurmaya ve uyumaya tahsis edilmiş, kimsenin sayısını bilemediği bütün o izbe odalar gibi bir karmaşa başka hiçbir yerde asla aynı çatı altında bir araya gelmemiştir.

Londra postası her akşam aynı saatte bu han azmanının kapısında dururdu. Bu defaki postadan, hikâyemizin bu faslına konu olan günün akşamı, Mister Pickwick, Sam Weller ve Bay Peter Magnus indiler.

“Siz burada mı kalacaksınız?” diye sordu Peter Magnus, çizgili çanta, kırmızı çanta, ambalaj kâğıdına sarılı paket ve deri şapka kutusu koridorda bir yere bırakıldıktan sonra. “Burada iniyor musunuz?”

“Evet” dedi Mister Pickwick.

“Şu işe bakın!” dedi Peter Magnus, “Ne akıl almaz tesadüf, değil mi? Ben de burada iniyorum. Umarım, akşam yemeğini birlikte yeriz.”

“Çok seviniyim” dedi Mister Pickwick. “Arkadaşlarım gelmişler mi pek bilemiyorum ama... Garson, burda Tupman adında bir bey var mı?”

Kolunun altında en son on beş gün önce yıkanmış bir peçete ile iri kıyım, kirloş bir adam, aylak aylak sokağı seyretmeyi bırak-

tı, kendisine seslenen şahsı şapkasının tepesinden ayağındaki tozluğun en alt düğmesine kadar gözden geçirdi.

“Yok” dedi, vurguyla.

“Snodgrass adında biri var mı?”

“Yok.”

“Peki, Winkle?”

“Yok.”

“Arkadaşlarım henüz gelmemişler, beyfendi” dedi Mister Pickwick, Peter Magnus’a. “Biz bize yiyeceğiz... Bize bir hususi oda gösterin, garson.”

İri kıyım adam bunun üzerine kat görevlisine beylerin eşyalarının içeri taşınmasını buyurmaya gönül indirdi; yolcuların önüne düşüp, git git bitmez loş bir koridordan derme çatma döşeli uzun bir salona götürdü onları. Orada isten kararmış bir ocakta cılız bir ateş odanın iç karartıcı havasında şen şakrak görünmek için çırpına çırpına sönmek üzereydi. Bir saat geçtikten sonra yolculara bir miktar balık ve biftek getirildi; sofraya toplandı ve Mister Pickwick’le Bay Peter Magnus iskemlelerini ocağa yaklaştırdılar, müesseseyi memnun etmek için en olmayacak fahiş fiyattan dünyanın en kalitesiz şarabını ısmarlayıp kendileri su katılı boğmalarını içtiler.

Bay Peter Magnus, mizaç olarak, sohbeti koyulaştırmaya pek yatkındı: Sulu boğma da gönlünde yatan en gizli sırların kabak çiçeği gibi açmasına bir o kadar yardımcı oldu. Kendine, ailesine, ilişkilerine, dostlarına, şakalarına, işine ve erkek kardeşlerine dair (geveze insanların çoğunun anlata anlata bitiremedikleri erkek kardeşleri olur) birtakım beyanlarda bulunduktan sonra renkli gözlük camlarının maviye boyadığı Mister Pickwick’e birkaç dakika hüzünle baktı. “Ee, peki, Mister Pickwick” dedi sonra, kalendermeşrep bir edâ ile, “siz benim buraya niçin geldiğimi biliyor musunuz?”

“Ben mi? Nasıl bir tahminde bulunabilirim ki? İş için belki?”

“Kısmen doğru” dedi, Peter Magnus, “ama kısmen de değil. Bir daha deneyin, Mister Pickwick.”

“Ne olduğunu bana söylemeyi münasip görüp görmeyeceğiniz hususunda insafınıza sığınmaktan başka çarem yok” dedi Mister Pickwick. “Zira bütün gece uğraşsam, tahmin edemem.”

“Peki öyleyse” dedi Peter Magnus, utangaç bir kikirdelemeyle. “Ne düşünürdünüz, Mister Pickwick, bir evlenme teklifinde bulunmaya gelmiş olsaydım? Efendim?...Hi... Hi... Hi...!”

“Ne mi düşünürdüm? Başarı şansınızın yüksek olduğunu” dedi Mister Pickwick, yüzünde çiçekler açtıran o gülümsemesiyle.

“Ah!” dedi Magnus. “Sahiden öyle mi düşünüyorsunuz, Mister Pickwick? Hakkaten mi?”

“Hiç şüpheniz olmasın” dedi Mister Pickwick.

“Yok, canım, şaka yapıyorsunuz.”

“Hiç de değil, emin olun.”

“Peki o halde size küçük bir sır vereyim” dedi Magnus. “Ben de aynı fikirdeyim. Size söylemekte beis görmüyorum, Mister Pickwick, her ne kadar mizaç itibariyle inanılmaz kıskançsam da –korkunç!– o hanım şu anda burada.” Bay Magnus tam bu noktada göz kırpmadan önce gözlüğünü çıkardı, sonra tekrar taktı.

“Yemekten önce demek bunun için sık sık odadan çıkıp geri dönüyordunuz?” dedi Mister Pickwick, kaşlarını kaldırarak.

“Şışş! Evet, evet, onun içindi. Kendisini görmeye gidecek kadar aptal değildim ama.”

“Öyle mi? Niye?”

“Doğru olmazdı, yoldan daha yeni gelmişken. Yarına kadar beklersem şansım iki kat artacaktır. Mister Pickwick, beyefendi, o çantada bir kostüm var, o kutuda da bir şapka. Bunlarla inanılmaz sükse yapacağım.”

“Doğru, tabii” dedi Mister Pickwick.

“Evet ya. Onlar için nasıl endişelere kapıldığımı görmüşsünüzdür bugün. Böyle bir kostümün ve böyle bir şapkanın hiçbir fiyata satın alınamayacağı kanaatindeyim, Mister Pickwick.”

Mister Pickwick, cazibesine karşı konulamayacak giysilerin sahibini onları elde etmiş olmasından ötürü tebrik etti. Bay Peter Magnus da, birkaç dakika, derin düşüncelere dalmış göründü.

“Nefis bir yaratık... ” dedi sonunda.

“Sahi mi?”

“Çok, çok nefis. Burdan yirmi mil uzakta bir yerde yaşıyor. Bu gece ve yarın öğlene kadar burada olacağını haber aldım, bu fırsatı kaçırmayayım diye kalktım geldim. Bekâr bir hanıma bir handa

evlenme teklif etmenin en uygunu olduğunu düşünüyorum, Mister Pickwick. Yalnız olmanın dâvet edeceği tehlikelerin evdeyken değil de seyahatte daha iyi farkına varır bir kadın diye düşünüyorum. Siz ne dersiniz, Mister Pickwick?”

“Çok muhtemeldir, derim.”

“Kusuruma bakmayın, Mister Pickwick” dedi Peter Magnus “ama ben biraz merakı yaradılışlıyım, siz buraya ne için gelmiş olabilirsiniz?”

“Çok daha az zevkli bir iş için” derken Mister Pickwick’in yüzü kızardı. “Ahlakına ve namusuna çok güvendiğim bir şahsın ihanetini ve sahtekârlığını teşhire geldim.”

“Tüh, ne tatsız bir şey!” dedi Magnus. “Bir hanım vesilesiyle herhalde? Ha? Ah, sizi gidi Mister Pickwick, sizi! Mamafih, dünyayı verseler yara kaşımam. Tatsız işlerdir bunlar, çok can sıkıcı. İçinizi dökmek istiyorsanız benden çekinmeyin, Mister Pickwick, ben bilirim terk edilmenin ne olduğunu. Üç dört defa geldi başıma, bilirim.”

Mister Pickwick saatini kurup masanın üstüne koyarken, “Bana atfettiğiniz hazin macerayla alakalı hissiyatınıza çok müteşekkirim, fakat...”

“Yok, yok, hiçbir şey söylemeyin, çok can yakıcı bir mevzu-
dur bu. Anlıyorum, çok iyi anlıyorum. Saat kaç, Mister Pickwick?”

“Gece yarısını geçiyor” dedi Mister Pickwick.

“Tüü, yatma vakti gelmiş desenize. Burda otur, otur, olacak şey mi şimdi? Yarına benzim solacak.”

Böyle bir felaketin akla gelmesi bile Peter Magnus’un hemen oda hizmetçisinin zilini çalmasına yetti. Çizgili çanta, kırmızı çanta, deri şapka kutusu ve ambalaj kâğıdına sarılı paket yatak odasına taşındı; kendisi, eline tutuşturulan bir Japon lakesi kandille hanın bir canibinin yolunu tutarken, Mister Pickwick ve bir başka Japon lakesi kandil bir sürü dolambaçlı yollardan geçirilerek bir başka canibe götürüldü.

“Odanız burası, efendim” dedi oda hizmetçisi. Mister Pickwick etrafına bakındı. “Çok münasip” dedi. İki yataklı, oldukça geniş bir odaydı. Ocağa ateş yanıyordu. Mister Pickwick’in, Yüce Kır At’ın konaklama özellikleri hususundaki kısa tecrübe-

sine dayanarak bekleyebileceğinden daha rahat görünüşlü bir han odasıydı.

“Öbür yatakta kimse yatmıyor, elbette?” dedi Mister Pickwick.

“Olur mu öyle şey? Yatmıyor, tabii, efendim!”

“Çok iyi. Hizmetkârıma sabah sekiz buçukta bana biraz sıcak su getirmesini ve bu gece başka bir şey istemediğimi söyleyin.”

“Başüstüne, efendim.”

Mister Pickwick’e iyi geceler dileyen oda hizmetçisi çekildi, onu yalnız bıraktı.

Mister Pickwick ocağın önünde bir koltuğa oturdu, avare düşüncelere daldı. Önce, dostları geldi aklına; ne zaman ona katılacaklarını merak ediyordu. Oradan, Martha Bardell’i hatırladı; oradan da zihni –tabiatıyla– Dodson ve Fogg’un kir pas içindeki muhasebe odasına kaydı, Dodson ve Fogg’u teğet geçip acayip müvekkil hikâyesine hiç dalmadan, uyuyakalmakta olduğunun farkına varmasına elverir açıklıkta Ipswich’te Yüce Kır At hanına döndü geldi. Silkinip kendine gelerek soyunmaya başlamıştı ki saatini alt katta masanın üzerinde unuttuğunu hatırladı.

Bu saat Mister Pickwick’in gözünde çok özel bir yere sahipti. Şu anda ne kadar olduğunu belirtmeye gerek görmediğiniz kadar uzun yıllar öncesinden beri yeleğinin gölgesinde taşımıştı onu. O saat yastığının altında ya da başucundaki saat yuvasında usul usul tıklamazken uyuyabileceği, Mister Pickwick’in hiçbir zaman aklından geçmemişti. Bu yüzden, gecenin o vaktinde zili çalmaya isteksiz olduğu için, yeni çıkarmış olduğu ceketini bir acele tekrar giydi ve Japon lakesi kandili eline alarak tin tin merdivenlerden inmeye başladı.

Mister Pickwick indikçe, ineceği basamakların sayısı artıyormuş gibi geldi ona; zaman zaman dar bir koridorla karşılaşır zemin kata ulaşmış olduğuna sevinmesine vakit kalmadan yeni basamaklar beliriyordu şaşkın gözlerinin önünde. En sonunda hana ilk girdiğinde görmüş olduğu bir taş duvar çıktı karşısına. Oradan sonra, bir koridordan çıkıp bir başkasına daldı; bir odaya, sonra bir başka odaya girdi çıktı, derken bir diğerine göz attı; en sonunda bu nâfile arayıştan tam vazgeçmek üzereyken, o akşamı geçirdiği odanın kapısını açtı: Kayıp saat orada masanın üstünde duruyordu.

Büyük bir sevinçle saati kaptığı gibi gerisin geri yatak odasının yolunu tuttu. Aşağı inerken bir sürü güçlük ve belirsizlikle karşılaşmıştı; şimdi geri dönmesi çok daha beter oldu. Her birinin önünde her biçim, malzeme ve boyutta botlar duran bir sürü oda kapısı her iki yöne doğru ard arda dizilmiş gidiyordu. On, on iki kere kendi odasına benzeyen bir yatak odasının kapı mandalını usulca kaldıracakken içerden, “Kim o Allahın belâsı orda?” ya da, “Ne var, n’oluyor?” diye bağırarak çığırta sesler hemen oradan ayak parmaklarının ucuna basa basa sıvışmasına sebep oldu. Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemez bir hâle geldiği sırada açık bir kapı dikkatini çekti. Gizlice içeri baktı. Nihayet! Yanılmamıştı: İşte o iki yatak! Konumlarını çok iyi hatırlıyordu; ocak da hâlâ yanıyordu işte. Kandili eline aldığı da fazla uzun olmayan mum, içinden geçip geldiği esintilerde birçok kere titreyip parıldamış, Mister Pickwick kapıyı arkasından kapadığı sırada çanağına düşüp sönmüştü. “Zarar yok, ocağın aydınlığında da soyunabilirim pekâlâ” dedi kendi kendine Mister Pickwick.

Yataklardan biri kapının bir yanına, diğeri öbür yanına düşüyordu; her birinin iç tarafında dar bir aralık vardı, her ikisinin de sonunda bir hasır iskemle duruyordu. Aralıklardan her biri, kadın ya da erkek herhangi bir insanın dilerse o taraftan yatağa girmesine ya da yataktan kalkmasına yeter genişlikteydi. Yatacağı yatağın dışa bakan perdelerini dikkatle çekip kapatan Mister Pickwick hasır iskemleye oturdu ve hiç acele etmeden ayakkabılarını, tozluklarını çıkardı; daha sonra ceketini, yeleşini, boyunbağını çıkarıp katladı; ponponlu gece takkesini itinayla başına geçirip her zaman yaptığı gibi şeritlerini çenesinin altından bağlayarak sağlama alırken bir an, az önce içine düştüğü şaşkınlığın ne kadar saçma olduğunu düşündü. Hasır iskemlede arkasına yaslanıp kendi kendine öyle yürekten güldü ki, gece takkesinin altında sımsıcak parlayan sevimli yüz hatlarını gören hiç kimse ona hayran olmaktan kendini alamazdı.

“Ne kadar acayip!” dedi Mister Pickwick kendi kendine, az kalsın gece takkesinin bağlarını koparacak kadar geniş bir gülümsemeye.” Buralarda kaybolmam ve o merdivenlerde dolanıp durmamdaki komikliğe bak! Tuhaf ki o kadar olur!”

Bu düşünceyle, öncekinden de daha geniş bir gülümseme yayıldı yüzüne. Kendinden son derece memnun bir halde soyunmayı sürdürüyordu ki, birdenbire hiç beklenmedik bir şey onu durdurdu: Odaya biri girdi! Elinde bir mum taşıyordu. Kapıyı kilitledi ve tuvalet masasına doğru ilerledi. Mumu masaya koydu.

Mister Pickwick'in yüzünde kıpırdayan tebessüm bir anda silinip sınırsız bir hayret ve şaşkınlıkla yer değiştirdi. İçeri giren şahıs, kim idiyse, öyle hızlı ve sessiz gelmişti ki, Mister Pickwick ne bir ses çıkarmaya, ne de karşı koymaya vakit bulabilmişti. Kim olabilirdi? Bir soyguncu? Mister Pickwick'in merdivenden elinde bir saatle çıktığını gören kötü niyetli biri belki?

Mister Pickwick'in, kendisi görünmeden esrarengiz ziyaretçisini bir parçacık olsun görebilmesinin tek yolu yerde sürüne sürüne yatağa kadar giderek karşı taraftaki perdenin kanatları arasından göz ucuyla bakmaktı. O da öyle yaptı. Bir eliyle yüzü ve gece takkesinden başka hiçbir yeri görünmeyecek bir şekilde perdeyi sıkıca kapalı tuturken, öbür eliyle gözlüklerini taktı, cesaretini toplayıp dışarı baktı.

Dehşetten ve hayretten az daha bayılıyordu. Tuvalet masasının önünde saçlarına sarı bigudiler sarılı orta yaşlı bir kadın, hanımların diliyle "ense saçı" nı fırçalıyordu. Her şeyden bihaber... O odaya nasıl gelmişse gelmişti ama, geceyi orda geçirmeye de niyetli olduğu her hâlden belliydi: Yanına bir saz mumu ile gölgelik almış, yangına karşı övülesi bir tedbirlilik sergileyerek yerde bir leğenin içine yerleştirmişti onları; ışık orada iki parmak suda devasa bir deniz feneri gibi parlıyordu.

"Aman Allahım!" diye düşündü Mister Pickwick. "Felaket!"

"Hımm!" diye bir ses çıktı kadından o sırada.

Mister Pickwick'in başı bir otomat hızıyla içeri kaçtı.

"Hiç böyle korkunç bir şeyle karşılaşmamıştım" diye düşündü talihsiz Mister Pickwick. Gece takkesinin üzerinde buz gibi soğuk ter taneleri belirdi. "Bu ne bu böyle? Felaket!"

Neler olduğunu görme arzusuna direnmenin de imkânı yoktu. Mister Pickwick'in başı yine dışarı çıktı. Durum iyiye gider gibi görünmüyordu. Orta yaşlı hanım saçlarını örgü işi bir bantla süslü

müslin gece takkesinin içine itina ile toplamış, düşünceli bir halde ocakta yanan ateşi seyrediyordu.

“Bu iş tehlike arz etmeye başlıyor” diye muhakeme yürüttü Mister Pickwick. “Böyle sürüp gitmesine müsaade edemem. O hatunun rahat görünüşünden pekâlâ anlaşılıyor: Ben odamı şaşırması olmalıyım. Şimdi üzerine varsam bütün binayı ayağa kaldıracak, burada böyle kalmamın sonuçları ise daha da feci olacak.”

Mister Pickwick, söylemeye hiç gerek yok, dünyanın en alçakgönüllü ve ince ruhlu insanıydı. Gece takkesini bir hanımın önünde sergilemeye hiç gelemezdi; ne ki o Allahın belası şeritleri bağlarken düğüm etmişti, şimdi ne yapsa takkeyi başından çıkaramıyordu. Oysa bir an önce orda olduğunu belli etmeliydi. Başka tek bir yolu vardı takkesini göstermeden açığa çıkmanın. Perdenin arkasına çekildi, ordan sesini bir hayli yükseltip ünledi:

“Ha... hum!”

Kadının bu beklenmedik sestен fena halde sarsıldığı sazlı mumun gölgeliğine çarpmasından belliydi ama, sesin bir hayal mahsulü olduğuna kendini ikna etmiş olduğu da bir o kadar açıktı, çünkü Mister Pickwick kadının korkudan bayılıp kaskatı yere düştüğü zannıyla yeniden gözünü perde aralığına uydurup baktığında, o yine derin düşünceler içinde ocakta yanan ateşi seyretmekteydi.

“Ne acayip bir kadın bu!” diye düşündü Mister Pickwick başını tekrar içeri çekerek. “Ha... hum!”

Bu son sesler –ki efsanenin bize öğrettiği gibi tüyler ürpertici dev Blunderborne’un çulu sermenin artık vaktidir dediği zamanki seslere çok benzemekteydi– bir kere daha hayal mahsulü oldukları zannedilemeyecek kadar açık ve seçik duyulabilecek gibiydiler.

“Ay!” dedi orta yaşlı hanım. “O ne öyle?”

“Bi... bi... bir bey, hanfendi” diye kekeledi Mister Pickwick perdenin arkasından.

“Bir bey mi!” diye müthiş bir çığlık attı hanfendi. “Eyvah, mahvoldum!” diye düşündü Mister Pickwick.

Kadın avazı çıktığı kadar haykırdı:

“Yabancı bir erkek!”

* “Jack ve Fasulye Sapı” (Jack And The Beanstalk) adlı İngiliz masalında İngiliz erkeklerinin kemiklerini öğütüp ekmek yapan devin adı. (ç. n.)

Müessesenin ayağa kalkması an meselesiydi. Kapıya koşan kadının eteklerinin hışırdağını işitti Mister Pickwick.

“Hanımefendi” dedi son bir gayretle, çaresizlikten afallamış bir halde, “hanımefendi!”

Her ne kadar Mister Pickwick hiçbir belli amaç gütmenden başını çıkarmış idiyse de, öyle yapması iyi oldu o anda. Hatun kişi, daha önce de belirttiğimiz gibi, kapıya yakın bir yerde duruyordu, kapıdan çıkıvermesi merdivene ulaşmasına yetecekti. Mister Pickwick’in gece takkesinin öyle apansız ortaya çıkması onu odanın en kuytu köşesine geri kaçırmamış olsaydı çoktan öyle yapmış olacaktı; onun yerine, şimdi o kuytu köşede kalakalmış, çılgınlar gibi Mister Pickwick’e bakıyor, Mister Pickwick de çılgınlar gibi ona bakıyordu.

“Alçak adam!” dedi hatun kişi, gözlerini ellerinin arkasına saklayarak. “Ne yapmaya geldiniz buraya?”

“Hiçbir şey, hanfendi, hiç, hiçbir şey” dedi Mister Pickwick, yalvarırcasına.

“Hiçbir şey mi?” kadın gözlerini kaldırıp baktı.

“Hiçbir şey, efendim, şerefim hakkıyçün” derken Mister Pickwick başını öyle bir salladı ki gece takkesinin pomponu yine havarlarda uçtu. “Başımda gece takkesiyle bir hanımefendiye hitap etmenin utancı altında ezilmekteyim, efendim (burada hatun kişi kendi gece takkesini çabucak çıkarıverdi); ne var ki, çıkaramıyorum onu, efendim (burada Mister Pickwick, sözüne vurgu yapma maksadıyla takkesini şiddetle çekiştirdi). Şimdi anlıyorum ki, hanfendi, burasını kendi yatak odam zannetmişim. Ben buraya geldikten sonra beş dakika geçmemişti ki siz birdenbire içeri girdiniz.”

“Çok uyduruk bir hikâye” dedi hatun kişi, hıçkırıklara boğularak, “doğruysa derhal terk edin bu odayı!”

“Öyle yapacağım, hanfendi, büyük memnuniyetle, efendim” dedi Mister Pickwick.

“Hemen şimdi, bu anda!” dedi hanım.

Mister Pickwick telaşla, “Elbette, efendim. Ben... yani... o kadar üzgünüm ki...” diyerekten yatağın ayakucunda göründü. “Hiç istemeden telaşa ve heyecana kapılmanıza sebep olduğum için çok, çok müteessirim, hanımefendi.”

Hatun kişi ona kapıyı gösterdi. İşte o anda, o son derece zor koşullar altında, Mister Pickwick'in karakterinin en mümtaz vasıflarından biri bir kere daha ortaya çıktı. Eski günlerin atlı bekçileri gibi şapkasını alelacele gece takkesinin üzerine geçirmiş, botlarını ve tozluklarını eline almış, ceketini, yeleğini kolunda taşıyor olabilirdi ama hiçbir şey onun doğuştan terbiyesine hâlel getiremezdi.

"Fevkalade mütesirrim, hanfendi" diyerek o hâliyle yerlere kadar eğildi.

"O halde hemen odayı terk edin!" dedi hanfendi.

"Hemen, efendim. Şimdi gidiyorum." Mister Pickwick kapıyı açtı ve botlarının ikisini birden yere düşürdü!

Sonra, "Umarım, hanfendi" diyerek onları yerden topladı, yine eğilip selam verdi. "Umarım, hiç lekelenmemiş şerefim ve cinsinize beslediğim sonsuz hürmet bu hadisede yetersiz de olsa..." derken cümlesini bitermeden hatun kişi onu ite kaka koridora sürüp arkasından kapıyı kilitlemiş, sürgüsünü sürmüştü.

İçine düştüğü bu son acıklı durumdan daha fazla gürültüye patırdıya yol açmadan kurtulmuş olduğu için kendini tebrik etmeye ne kadar hak kazanmış olursa olsun, Mister Pickwick'in hâli hiç de iyi değildi. Gecenin ortasında, herkesin gelip geçebileceği bir koridorda ve hiç tanımadığı bir mekânda yalnız başına ve yarı çıplaktı. Mum ışığıyla bir türlü keşfedemediği bir odanın yolunu bu zifir karanlığında nasıl bulacaktı? Bunun için girişeceği beyhude gayretlerde en ufak bir gürültü çıkaracak olsa, uykusuz kalmış bir yolcu onu pekâlâ vurur, hattâ belki de öldürürdü. Hiç çaresi yok, gün ışığıncaya kadar olduğu yerden kıpırdamayacaktı. Koridorda el yordamıyla birkaç adım attıktan, öyle yaparken birkaç çift bota takılıp sendeleyerek büyük telaşlara kapıldıktan sonra duvarda bir küçük girintiye sokulup çömeldi ve elinden geldiği kadar işi filozofluğa vurarak şafağın sökmesini beklemeye koyuldu.

Ne ki öyle bir sabır sınavından daha geçmesi nasibinde yazılı değilmiş. Saklandığı yerde çok kalmamıştı, koridorun sonundan bu yana elinde ışık taşıyan bir karaltının yaklaşmakta olduğunu gördü; yüreği ağzına geldi ama, duyduğu dehşet bir anda sevince dönüştü: Sadık hizmetkârı Samuel Weller'dı gelen. Sam, gece

postasını bekleyen meydancı çocukla sohbeta dalıp geç saate kadar ayakta kalmış, şimdi uyumaya gidiyordu.

“Sam” dedi Mister Pickwick, ansızın onun önüne çıkarak, “benim yatak odam neresi?”

Sam Weller efendisinin yüzüne bakakaldı... Aynı soru tam üç kere tekrarlandıktan sonra, geri dönerek bir türlü bulunamayan odaya götürdü onu.

Mister Pickwick yatağa girerken, “Bu gece hiç işitilmemiş, korkunç bir yanlışlık yaptım, Sam” dedi.

“Öyle gibi görünüyor, beyim” dedi Sam, sesinde müstehzi bir tınıyla.

“Ama” dedi Mister Pickwick, “şuna kesin kararlıyım: Bu hantada altı ay bile kalacak olsam bir daha asla dehlizlerine tek başıma dalmayacağım!”

“Daha basiretli bir karara varamazdınız, beyim” dedi Sam Weller. “Birinin sizinle meşgul olması lazım, zihniniz gezmelere çıktığında.”

“Bununla ne demek istiyorsun, Sam?” diye sordu Mister Pickwick. Yatakta doğruldu ve sanki bir şey daha söylemek üzereymiş gibi elini ileri uzattı, ama birden kendini tutup yüzünü duvara döndü, “İyi geceler” dedi uşağına.

“İyi geceler” dedi Sam de.

Kapıdan çıkınca bir durakladı. Başını salladı, yine yürüdü, durdu, üfleyip mumu söndürdü, yine başını salladı... ve sonunda akli bir şeye takılmış gibi, ağır ağır yürüyerek kendi odasının yolunu tuttu.

FASIL 23

*Samuel Weller'in bütün gayretini kendisiyle
Trotter arasındaki rövanş maçına
hasretmeye başladığı fasıl*

Sarı bigudili orta yaşlı hatunla Mister Pickwick'in yaşadığı maceranın geçtiği günün sabahı, erken bir saatte, araba meydanına açılan küçük bölmede Weller'ların yaşlısı Londra seferine çıkmaya hazırlanıyordu. Oturduğu yerde sergilediği duruş, portresinin çizilmesine pek müsaitti.

Meslek hayatının ilk başlarında Bay Weller profilden, bilenmiş bıçak gibi bir görünüme sahip olmuş olabilirdi, ama sonraları hayattan kâm almanın –ve de boş vermeye teşne bir mizacın– etkisiyle suratı bir hayli et bağlamış, boyun bölgesinin göz alıcı münhanileri onlara baştan tahsis edilmiş sınırları o kadar aşmıştı ki, ona dosdoğru karşıdan bakmadığınız takdirde kıpkırmızı bir burnun en uç noktasından başka bir şey görmekte çok zorlanırdınız. Çenesi, aynı sebeple, o ifade zengini uzvun genelde “çift” önekiyle tasvirine hak verdirecek, ciddi ve oturaklı biçimi ile dikkati çekiyor, teni de ancak meslektaşlarında ve bir de az pişmiş sığır rostosunda görülebilecek acayip alaca renklerden oluşan bir görünüm arz ediyordu. Boynunu saran koyu kırmızı yol atkısının üst üste yığılı kıvrımları biri diğerinden ayırt edilemeyecek kadar iç içe boğumlar halinde çenesine kadar çıkmaktaydı. Yol atkısının üzerine pembe renkte yollu bir yelek geçirmiş, onun üzerine eteği bol bir yeşil palto giymişti; paltosu süsleyen iri pirinç düğmelerden bel kısmına isabet eden ikisi arasında o kadar mesafe vardı ki, o güne dek

hiç kimse tek bir bakışta ikisini birden görememişti. Kısa, parlak ve siyah saçları tepesi basık kahverengi bir şapkanın gepgeniş kenarı altından anca gözüküyordu. Ayağında çizgili kadife pantolon ve renkli çizmeler vardı. Kalın kemerden bakır bir saat zinciri sarkıyordu; zincirin ucuna aynı malzemedden bir mühür ve bir anahtar iliştilmişti.

Bay Weller Londra seferine hazırlanmakla meşguldü dedik, ama aslında karnını doyurmaktaydı. Önündeki masada bir duble bira, söğüş dana eti ve kelli felli bir somun eklemek duruyordu ve o her birine itibarda eşitliğe titizlikle riayet ediyordu. Ekmekten kocaman bir dilim kestiği sırada odaya giren birinin ayak seslerini duyunca başını kaldırdı.

“Hayırlı sabahlar, Sammy!” dedi.

Oğul hiç durmadan duble biraya doğru yürüdü, babasına bakıp başını öne eğerek cevap niyetine biradan uzun bir yudum aldı.

“Emici güce diyecek yok” dedi Bay Weller, ilk göz ağrısının yarıya kadar boşaltıp yerine bıraktığı kupanın içine bakarak. “Harika bi istridye olurdun sen, Sammy oğul, o muhitlerde doğaydın.”

“Doğru, fena yaşamazdım herhalde” diye cevap verdi Sam. Dana söğüşten büyücek bir parça kopardı.

“Çok yazık, yahu, Sammy” dedi babası, bira kupasını sallayıp, içmeye hazırlık niyetine havada ufak çemberler çizerek, “şu mor dut olacak adamın tufasına nasıl geldiğini senin ağzından işittiğimde ne kadar üzüldüm bilemezsin. Üç gün öncesine kadar Weller olmakla keriz olmanın yan yana gelmeyeceğini düşünürdüm.”

“Dullar istisna olmak üzere, tabii” dedi Sam.

“Dullar” dedi Bay Weller, az biraz rengi değişerek, “dullar bütün kurallardan istisnadır, Sammy. Onların kaç sıradan karıya denk geldiğini işittiydim vaktiyle. Sanıyorum yirmi beşti ama, daha da çok olabilir, tam emin değilim.”

“Fena değilmiş” dedi Sam.

“Kaldı ki” diye devam etti Bay Weller, oğlunun müdahalesine aldırmadan, “o apayrı bir konu. Her neşesini bulduğunda karısını ocak demiriyle döven adamı savunan avkat vardı ya hani, ne demişti o? ‘Ne de olsa, Lord hazretleri’ demişti, ‘bir zaaf ama hoş bir zaaf, di mi?’ demişti, di mi? Dullar hakkında benim diyeceğim de budur, Sammy, oğlum. Sen de ben yaşa gel, öyle dersin.”

“Doğru, bilmeliydim” dedi Sam.

Bay Weller masaya bir yumruk indirdi. “Bilmen gerekirdi, evet! Benim tanıdığım bir genç var, senin eğitiminin yarsını, çeyreğini bile görmüş değil, hiç pazar yerinde uyumamış, altı ay bile... Böyle kandırılmaya hiç gelmezdi o, hiç, Sammy.”

Bu can yakıcı düşüncenin doğurduğu heyecanla Bay Weller çingırağa asıldı ve bir yarım litre bira daha söyledi.

“Bundan söz etmenin bir yararı yok artık” dedi Sam, “elden ne gelir, oldu bi kere... Türkiye’de yanlış adamın kafasını uçurdukları zaman hep söylendiği gibi. Şimdi sıra bende, ihtiyar, Şu Trotter’ı bi elime geçiriyim, göstercem ona gün’nü.”

“Umarım yaparsın dediğini, Sammy. Umarım öyle olur. Hadi sağlığına, aile adına bulaştırdığın lekeyi bir an önce silip atman için, Sammy oğul.”

Bu kadehin şerefine Weller yeni gelen yarım litre biranın en az üçte ikisini tek dikişte mideye indirdi, geri kalanını icabına bakması için oğluna devretti. O da hemen öyle yaptı.

Bakır zincirin ucuna takılı çifte mahfazalı gümüş saatine baktı sonra Bay Weller. “Vakittir, yazaneye gidip yolcu manifestosunu almam gerekiyor. Arabanın yüklenmesiyle de meşgul olmalıyım, Sammy’ciğim. Araba dediğin aynen silah gibidir, yola çıkmadan önce iyi yüklemen gerekir.”

Bu hem baba, hem de meslek şakasını oğul Weller evlatlığa yakışır bir gülümsemeye karşılarken saygıdeğer babası sözünü ciddiyletyle sürdürdü:

“Seni bırakıp gidiyorum şimdi, Sam oğul, bi daha kim bilir ne zaman görürüm. Bell Savage’lı dillere destan Bay Weller’dan bi daha haber aldığında, olur a, oveyanana artık dayanamamış olabiliirim ya da bana bi dolu başka şey olmuş olabilir. Ailemizin şerefi sana bakıyor artık, Sam, oğlum. Umarım üzerine düşeni yaparsın. Talim terbiye teferatuna kendim gibi güvenebileceğimi biliyorum, yalnız bi küçük tavsiyem olcak sana ki şayet elli yaşını aşacak ve de birisiyle evlenmeye –kim olursa olsun– niyetlenecek olursan hiç düşünme, git odana kapan, varsa eğer bir odan, zehir iç, öl! Asılmak ayaktakımı işidir, ona hiç bulaşma derim. Zehir iç, oğlum Sam, zehir! Çok faydasını göreceksin.”

Bu duygulu sözlerle Bay Weller gözlerini oğluna dikti, baktı, baktı, sonra yavaşça topukları üzerinde dönüp gözden kayboldu.

Babası onu bırakıp gittikten sonra, işittiklerinden etkilenerek derin düşünmelere dalan Samuel Weller da Yüce Kırat'tan çıktı ve yürümeye koyuldu. Adımlarını Aziz Clement Kilisesi'nden yana çevirerek o kilisenin kadim muhitinde avare gezinmelerle hüznünü dağıtmaya çalıştı. Bir süre böyle dolaştıktan sonra تنها bir köşede –saygın görünüşlü, avlu gibi bir yerde– buldu kendini. Az önce gelmiş olduğu yoldan başka bir çıkışı yoktu burasının. Tam geri dönmek üzereydi ki birden önünde bir görüntünün belirmesiyle olduğu yerde çakıldı kaldı.

Neydi o gördüğü –hâliyle, tavrıyla– şimdi onu anlatmamız gerekiyor.

Samuel Weller, derin düşünceye dalmış bir halde arada bir tuğla yüzlü eski evlere bakıp, bir yerde bir güneşliği indiren, bir başka yerde bir yatak odası penceresini ardına dek açan sağlıklı hizmetçi kızlara göz kırpmakla oyalanırken, avlunun sonunda bir bahçenin yeşile boyalı kapısı açıldı, ordan çıkan bir adam yeşil kapıyı ardından dikkatle kapattı ve tam da Weller'ın durduğu yere doğru çabuk adımlarla ilerledi.

Tabii bunda, başka her bir koşuldan arınmış mücerret bir vakıa olarak, öyle çok olağanüstü bir şey yoktu. Dünyanın birçok yerinde insanlar bahçelerden çıkarlar, yeşil kapıları arkalarından kapatırlar ve hattâ kimsenin özel dikkatini çekmeksizin hızlı adımlarla yürüyüp giderler. O halde bu adamda, ya da bu adamın hâlinde ya da hem adamda, hem de halinde, Samuel Weller'ın bilhassa dikkatini çeken bir şey olmalıydı. Öyle miydi, değil miydi, buna karar vermeyi, söz konusu kişinin davranışlarını olduğu gibi kayda geçirdikten sonra, okura bırakmamız gerekiyor.

Adam yeşile boyalı bahçe kapısını arkasından kapattıktan sonra, daha önce iki kez söylediğimiz gibi, tez adımlarla avluda yürümeye başlamıştı; Sam Weller'ı görür görmez bir an ne yapması gerektiğine karar veremiyormuş gibi tereddüt geçirdi ve olduğu yerde zınk diye durdu. Yeşil kapı arkasından kapanmış, avludan tek çıkış yolu da önden olduğundan, ordan uzaklaşmak için Samuel Weller'ın yanından geçmeden edemeyeceğini anlamakta gecik-

medi. Bu nedenle, tezayak yürüyüşünü sürdürüp dosdoğru, önüne baka baka ilerledi. Ne ki işin en olmayacak, tuhaf yanı, adamın bu arada suratını hiç görülmemiş yamru yumru bir hallere sokup çıkarmasıydı. Evet, bu adamın bir anda yüzüne geçirdiği türden akıl almaz acayip bir maskeyle tabiatın kendi eseri üzerine böyle bir örtü geçirildiği doğrusu görülmemiş bir şeydi.

“Şu işe bak!” dedi Sam kendi kendine. “Ne garip! O olduğuna yemin edebilirim.” Adam yüreklere ürküntü sala sala yaklaştıkça suratı büsbütün çarpılıp bozuluyordu. “O kara saçları, mor dut rengi elbiseyi tanıdığıma namusum üzerine yemin edebilirim ama hiç böyle bir surat değildi benim gördüğüm” dedi içinden Sam.

O böyle düşünürken adamın yüz hatlarında yine çirkin mi çirkin, gayri tabii bir burkulma sergilenmekteydi. Ama adam Sam’in çok yakınından geçmek zorundaydı ve onun (Sam’in) sorgulayıcı bakışı bütün bu korkunç buruşukluklar altında Job Trotter’ın küçücük boncuk gibi gözlerini çok andırır bir şeyi keşfetmekte gecikmedi.

“Hey, siz, bayım!” diye öfkesi kabararak bağırdı Sam.

Yabancı durdu.

“Hey!” diye tekrarladı Sam, daha da terslenerek.

Korkunç çirkin yüzlü adam fevkalade şaşmış bir halde avlunun üst yanına doğru bir baktı, sonra alt yanına doğru bir baktı, evlerin pencerelerine –yani Sam Weller’dan başka her bir yere– baktı ve bir adım daha attı, ama bir başka çağrı onu yine durdurdu.

“Hey, siz, bayım!” dedi Sam, üçüncü kez.

Sesin geldiği yeri anlamazdan gelmek artık mümkün değildi. Yabancı nihayet, başka çaresi kalmayınca, Sam Weller’i görmek zorunda kaldı.

“Yok öyle saçmalık, Job Trotter” dedi Sam. “Kes, hadi, kes! Yüzünü gözünü bu hallere sokacak kadar yakışıklı mı sandın kendini? Getir yerlerine geri koy şu gözlerini, hadi, yoksa dağıtırım bak beynini, ona göre!”

Weller bu sözlerin ruhuna uygun davranmaya pek yatkın görüldüğünden, Trotter yüzünün her zamanki ifadesinin tedricen geri gelmesine daha fazla direnmedi ve ansızın, sevinçten göğşe uçarcasına, “Ne görüyorum! Bay Walker!” diye haykırdı.

“Yaa!” dedi Sam. “Beni gördüğüne çok mu sevindin?”

“Sevinmek ne kelime! Ah, Bay Walker, bu karşılaşmayı nasıl beklediğimi bilseydiniz! Yok böyle bir şey, Bay Walker, daha fazla dayanamayacağım, hakkaten.” Trotter böyle der demez gözyaşlarına boğuldu ve sevinçten kendini kaybetmişçesine Weller’a sarılıp iki kolunu birden sımsıkı çembere aldı.

“Çekil, çekil!” diye bağırdı Sam öfkesi artarak. Aşka gelmiş tanışının küdesinden boşuna kurtulmaya çalıştı. “Çekil diyorum sana! Ne ağlıyorsun öyle tulumbacı gibi tepemde?”

“Çünkü sizi gördüğüme öyle sevindim ki!”

Weller’ın kavga çıkarma niyetinin ilk belirtileri giderek yok oldukça Trotter az azdan gevşetti kollarını. “Ah, ah, Bay Walker, buna dayanamayacağım!”

“Dayanamıycaksın, öyle mi?” dedi Sam. “Dayanamıycak olan asıl benim. Ne diyecen şimdi buna, ha?”

Trotter karşılık vermedi: Küçük pembe mendil fayrap çalışıyordu.

“Ne diyecen buna, konuş hadi, ben beynini dağıtmazdan önce” diye tekrarladı Sam Weller.

“Hıı!” dedi Trotter, çok şaşmış gibi.

“Ne diyeksen de, hadi!”

“Ben mi, Bay Walker?”

“Walker deme bana! Benim adım Weller, çok iyi biliyorsun. Bana ne diyeksen, onu de.”

“Hay Allah, Bay Walker... yani Weller demek istiyorum... Rahatça konuşacağımız bir yere gelerseniz söyleyeceğim çok şey var size. Sizi her yerde öyle aradım ki, Bay Weller, bilseniz...”

“Aramışsındır, elbette, çok!” dedi Sam, yüz vermedi.

“Çok, çok aradım, efendim” dedi Trotter, yüzünde kıl kıpırdamadan. “Ama önce gelin bi el sıkışalım, Bay Weller.”

Weller birkaç saniye baktı adamına, sonra âni bir insiyaka kapılmış gibi, elini sıkımayaya razı geldi.

Yürüyüp giderlerken, Job Trotter, “İyi kalpli, değerli efendiniz nasıl?” diye sordu. “Bulunmaz bir insan o, Bay Weller. Umarım o gece –ne feci bir geceydi öyle... – üşütmemiştir.”

Bunları söylerken Job Trotter'ın gözünde gizlice çakan bir anlık kurnaz ifade üzerine Weller'in sıkılı yumruğu cız etti; adamın kaburga kemikleri üzerinde bir gösteri yapma arzusuyla yandı tuttu ama tuttu kendini. Efendisinin çok, çok iyi olduğunu söyledi.

“Öyle mi? Çok sevindim” dedi Trotter. “Burdalar mı kendisi?”

“Seninkinden n'aber? Sen onu söyle” dedi Sam, cevap yerine.

“Ah, evet, o burada ve maalesef açıklamak zorundayım, Bay Weller, hiç değişmiş değil. Her zamankinden beter.”

“Bak sen?” dedi Sam.

“Bi bilseniz... Ne feci!”

“Yatılı mektep mi yine?”

“Yok, hayır, yatılı mektep değil” dedi Job Trotter, Sam'in daha önce dikkatini çekmiş olan aynı kurnaz bakışla.

“Bahçe kapısı yeşile boyalı bir ev olmasın?” Sam, adamının gözünün içine baktı.

“Hayır, hayır... o ev de değil” dedi Job, ondan beklenmeyecek bir çabuklukla. “Hiç değil...”

“Peki sen n'apıyordun orda?” Sam gözlerini kısıp süzdü Job'u. “O kapıdan kazara mı çıkıyordun?”

“Bakın, Bay Weller” dedi Job, “Size küçük sırlarımı söylemekten hiç kaçınmam; çünkü biliyorsunuz, ilk karşılaşmamızda birbirimizden çok hoşlaşmıştık. Sizinle ne iyi anlaşmıştık o sabah, hatırlıyor musunuz?”

Sam sabırsızlandı. “Hatırlamaz mıyım, çok iyi hatırlıyorum. Peki, sonra?”

Job önemli bir sırrı açıklarmışçasına alçak sesle ve kelimelerin üzerine basa basa konuştu. “Sonra, Bay Weller, yeşil kapılı o evde birçok hizmetkâr var.”

“Öyle görünüyor.”

“Evet, onlardan birinin, Bay Weller, bir aşçı kızdır kendisi, az biraz birikmiş bir parça parası var, Bay Weller. Hayatta iş sahibi olabilirse bir küçük bakkaliye açmak istiyor... anlatabildim mi?”

“Evet... .?”

“Evet, Bay Weller, ben onu sık sık gittiğim küçük kilisede tanıdım. Pek hoş, ufak bir yer, Bay Weller. Orda çok güzel ilahiler okuyorlar. Ekseri yanımda taşıdığım bir defterde yazılı hepsi, elim-

de görmüş olabilirsiniz... O aşçı kızla bir miktar samimiyetimiz olmuş oldu da, Bay Weller... Yani, diyebilirim ki, Bay Weller, yakında bakkal olacak olan benim.”

“Ya, ya, çok iyi bakkal olursun sen” dedi Sam nefret dolu bir bakışla Job’u yandan süzerek.

“Bu işin iyi yanı şu ki, Bay Weller” diye gözlerine yaşlar dolarak devam etti Job, “şu ki, Bay Weller, bu sayede o lanet adamın yanında bu yüzkarası konumumu bırakıp kendimi daha dürüst, nezih bir hayata hasredebilirim diye düşünüyorum. Yetişmeme daha uygun bir hayat, yani, Bay Weller.”

“Sen çok iyi tahsil görmüş olmalısın” dedi Sam.

“Evet, ya. Çok, çok iyi” dedi Job. Gençlik günlerinin sâfiyetini hatırlayarak pembe mendili cebinden çıkardı, hüngür hüngür ağlamaya başladı.

“Tam da beraber mektebe gidilecek bulunmaz bir çocukmuşundur” dedi Sam.

Job derin bir iç çekti. “Öyleydim, efendim. Orda bana taparlardı.”

“Yaa, ona ne şüphel! İyi kalpli anacığın ne biçim destek çıkmışsındır!”

Bu sözler üzerine Job Trotter pembe mendilin bir köşesini büküp art arda her bir gözünün köşesine soktu çıkardı ve bir kez daha hıçkırıklara boğuldu.

“Ne adam bu, yaa!” dedi Sam, burnundan soluyarak. “Chalsea su deposu musun be mübarek! Alçaklığından duyduğun pişmanlık yüzünden olmasın bütün bunlar?”

Job kısa bir süre sustu, sonra konuştu: “Hissiyatıma nasıl hâkim olacağımı bilemiyorum, Bay Weller. Sizin efendinizle görüşmemden efendimin şüphelenip beni posta arabasında peşi sıra sürüklediğini, o birkaç genç hanımı onu hiç tanımadıklarını söylemeye ikna ettikten ve mektep müdiresini de aynı beyanda bulunmaya rüşvetle razı ettikten sonra kızcağızı daha işine gelir bir hesap uğruna nasıl terk edip ortada bıraktığını düşündükçe... . Ah, ah, Bay Weller! Aklıma geldikçe tüylerim diken diken oluyor.”

“Demek öyle oldu mu demektesin yani?” dedi Sam.

“Öyle oldu ya, tabii” dedi Job.

“Pekâlâ öyliyse.” Sam, hana yaklaşmış olduklarını fark etmişti. “Seninle azcık konuşsak, Job. Başka önemli işin yoksa Yüce Kırat’ta buluşmak isterim seninle, saat sekize doğru.”

“Gelirim mutlaka” dedi Job.

“Gelsen iyi edersin.” Sam mânâlı mânâlı baktı. “Yoksa yeşil kapının ardına gelir sorarım seni... o zaman da, anlıyorsun ya, canına okudum demektir.”

“Sizinle buluşmaya mutlaka geleceğim, efendim” dedi Trotter ve Sam’in elini aşırı bir coşkuyla sıktıktan sonra seğirtti gitti.

“Ayağını denk al, Job Trotter, denk al!” diyordu Sam arkasından bakarken. “Yoksa kim olduğumu fena göstercem bu defa sana, öyle bi göstercem ki!” Kendi kendine böyle konuşarak gözden kaybolana kadar Job’un arkasından baktı, sonra efeñdisinin yatak odasına yöneldi.

“İşler yolunda, beyim” dedi.

“Yolunda olan ne, Sam?” diye sordu Mister Pickwick.

“Buldum onları, beyim.”

“Kimleri buldun?”

“O tuhaf herifle siyah saçlı melankol oğlan, efem.”

Mister Pickwick yerinden fırlayıp haykırdı: “Olamaz! Nerdeler, Sam, nerdeler?”

“Şış, şış” dedi Weller ve Mister Pickwick’in giyinmesine yardım ederken kafasında tasarladığı planı ayrıntılarıyla anlattı ona.

“İyi ama, ne zaman olacak bu, Sam?” diye sordu Mister Pickwick.

“Zamanı gelince, beyim, zamanı gelince” dedi Sam.

Ne oldu, ne olmadı, biz de ilerde göreceğiz.

FASIL 24

*Bay Peter Magnus'un kıskançlık krizine
yakalanmasını, orta yaşlı hanımın
telaşa kapılmasını ve Pickwickçilerin nasıl
mahkemeye düştüklerini
anlatır fasıldır*

Mister Pickwick bir önceki akşamı Bay Peter Magnus'la birlikte geçirdikleri odaya indiği zaman o zâtı, iki çanta, deri kaplı şapka kutusu ve ambalaj kâğıdına sarılı paketin içindekilerin çoğunu kuşanmış ve kendine pek yakıştırmış olarak, aşırı bir heyecan ve telaşın pençesinde odayı bir baştan öbür başa arşınlarken gördü.

"Günaydın, beyfendi" dedi Bay Peter Magnus. "Ne diyorsunuz...? Nasılım?"

Mister Pickwick, Peter Magnus'un esvaplarını iyi yürekli bir gülümsemeyle gözden geçirerek, "Çok münasip, gerçekten" dedi.

"Evet, iyi olacak sanıyorum" dedi Peter Magnus ve ekledi: "Mister Pickwick, kartımı yolladım kendisine."

"Öyle mi?"

"Garson haber getirdi: Saat on birde beni göreceğini söylemiş. Saat on birde, beyfendi... sadece bir çeyrek saat sonra!"

"Pek bir vakit kalmamış" dedi Mister Pickwick.

"Kalmadı, evet. Üstelik telaşımı yenmeme yetmeyecek kadar inanılmaz az bir zaman, değil mi, Mister Pickwick?"

"Bu durumlarda kendine güven çok önemlidir."

"Öyledir, bence de. Kendime güveniyorum, inanılmaz güveniyorum, beyfendi. Biliyor musunuz, Mister Pickwick, böyle bir

olayda insan niye bu kadar telaşlanır, ben hiç anlamamışımdır. Niye dersiniz? Utanılacak bir şey yok ki... Karşılıklı anlaşma, hepsi bu. Bir tarafta koca, öbür tarafta karısı. Bence olay bundan ibarettir, Mister Pickwick.”

“Çok feylesofca bir telakki” dedi Mister Pickwick. “Ama kahvaltı bizi bekliyor, Bay Magnus... Gidelim.”

Kahvaltıya oturdular. Oturdular ama, Peter Magnus ne kadar övünüp böbürlense de iştihasının kesilmesi, sık sık çay takımlarını devirip etmesi, aşırı acayip komiklikler yapmaya kalkışması ve ikide birde saatine bakıp durması gibi ârâzdan son derece asabi olduğu pekâlâ anlaşılıyordu.

“Hi... ! hi... ! hi... !” diye kikirdedi, neşeli görünmeye çalışarak. Helecandan soluğu kesilmiş gibiydi. “İki dakika bi şey kaldı, Mister Pickwick. Nasıl, solgun muyum, beyfendi?”

“Çok değil” dedi Mister Pickwick.

Kısa bir sessizlik oldu.

“Afedersiniz ama, Mister Pickwick, siz gençliğinizde hiç böyle bir şey yaptınız mı?”

“Evlenme teklifi mi demek istiyorsunuz?”

“Evet.”

“Hiçbir zaman” dedi Mister Pickwick, sesini yükselterek. “Asla!”

“En iyi nasıl başlanır? Buna dair hiçbir fikriniz yok mu yani?”

“Bu mevzuda biraz fikir edinmiş olabilirim ama tecrübe sınavından hiç geçmediğim için benim fikirlerime rağbet etmezseniz daha iyi olur derim.”

Bay Peter Magnus, bir kere daha saate bakıp yelkovanın beş dakikaya yakın bir gecikmeyi gösterdiğini tespit etti. “En ufak bir nasihatınız için dahi size inanılmaz minnettar olacağımı bilmenizi isterim, beyfendi” dedi.

Mister Pickwick, “Yani, efendim” dedi, o büyük adamın – istediği zaman – görüşlerini dile getirirkenki muhteşem ciddiyetle, “hanımın güzelliğini ve mükemmel hasletlerini överek söze başlar, ordan sözü, efendim, kendimin ne kadar değersiz olduğuna getirirdim.”

“Çok güzel” dedi Bay Magnus.

“Ama, onun nezdinde değersiz demek istediğime dikkatinizi çekerim” diye ekledi Mister Pickwick. “Hepten değersiz biri olmadığımı tebarüz ettirmek için geçmişime ve şimdiki durumuma kısaca değinirdim. Yani kıyasen kendisinden başka herkes için çok arzu edilir bir kimse olduğumu gösterirdim. Sonra da sevginin sıcaklığı ve hayranlığımın derinliği üzerine üç beş kelâm ederdim. Ondan sonra, belki, dayanamayıp elini tutmayı denerdim.”

“Evet, görüyorum” dedi Bay Magnus. “Burası işte çok mühim.”

Konu giderek daha da göz alıcı renklere bürününce Mister Pickwick büsbütün coştı. “Ondan sonra da, basit ve net soruyu sordurdum, beyfendi” dedi. “‘Bana varır mısınız?’ Bu soru üzerine yüzünü sizden kaçıracağına ihtimal vermem için makul sebepler olduğunu düşünüyorum.”

“Bundan emin misiniz? Tam zamanında olmazsa sıkıntı yaratır da...”

“Bence öyle yapacaktır” dedi Mister Pickwick. “Sonra da, beyfendi” diye ekledi, “ben sizin yerinizde olsam, elini sıkardım. Öyle sanıyorum ki – yani, hakaten, Bay Magnus! – öyle yaptıktan sonra, eğer teklif reddedilmemişse, insan tabiatına dair yetersiz bilgi-me istinaden o sırada gözlerine götürmüş olacağını söyleyebileceğim mendili usulca çeker alır ve kendisinden nâzik bir öpücük çaldım. Evet, bana kalırsa onu öpmelisiniz Bay Magnus. Ve tam işte bu noktada, Bay Magnus, eğer hanım beni reddetmeye kesin kararlı değildiyse, kesin kanaatim o ki, Bay Magnus, birkaç çekingen kabul sözü fısıldardı kulağıma.”

Bay Magnus irkildi. Bir süre hiç konuşmadı, Mister Pickwick’in zekâ fışkıran çehresine baktı kaldı; sonra (saat onu on geçeyi gösterirken) hararetle elini sıkıp çılğınlar gibi fırladı gitti.

Mister Pickwick bir aşağı bir yukarı birkaç adım gidip gelmiş, saatin kısa kolu da onunla birlikte yol alıp yarı saati gösteren rakama ulaşmıştı ki, birden kapı açıldı; Mister Pickwick Bay Magnus’u karşılamak üzere dönünce onun yerine Tupman’ın sevinçten parıldayan yüzüyle, Winkle’in sakin çehresi ve Snodgrass’ın entelektüel yüz hatlarıyla karşılaştı. Kendisi onlarla selamlaştığı sırada Magnus şıkır şıkır adımlarla içeri girdi.

“Arkadaşlar, size sözünü ettiğim Bay Magnus, bakın, işte burada” dedi Mister Pickwick.

Peter Magnus, “Hizmetinize âmadeyim, beyler” derken çok heyecanlı olduğu her hâlimden anlaşılıyordu. “Mister Pickwick, sizinle çabucak bir iki kelime konuşabilir miyim, istirham ediyorum” diye ekledi.

Böyle diyerek işaret parmağını Mister Pickwick’in düğme deliğine soktu ve onu bir pencerenin önüne çekti.

“Beni tebrik edebilirsiniz, Mister Pickwick, nasihatinize tasamam uyduğum” dedi.

“Her şey yolunda gitti, yani?”

“Evet, efendim. Daha iyisi olamazdı. Mister Pickwick, o benimdir artık!”

“Sizi bütün kalbimle tebrik ederim” dedi Mister Pickwick, yeni dostunun elini sıkarak.

“Onu görmelisiniz, beyfendi” diye konuştu Bay Magnus. “Burdan, lütfen. Bize bir dakika müsaade, beyler.” Telaşla ilerleyip Mister Pickwick’i peşi sıra sürükledi, odadan çıktı. Koridorda bir sonraki kapının önünde durdu. Usulca tıklattı kapıyı.

“Girin” dedi bir kadın sesi.

Girdiler.

“Bayan Witherfield” dedi Bay Magnus, “çok yakın bir dostumu, Mister Pickwick’i size takdim etmeme izin verin. Mister Pickwick, sizi Bayan Witherfield’le tanıştırmaktan şeref duyuyorum, efendim.”

Hanım, odanın öbür ucundaydı. Mister Pickwick’in eğilip selam verirken, yeleşinin cebinden gözlüğünü alıp takmasıyla bir şaşkınlık nidası çıkarıp birkaç adım geriye fırlaması ve hanımın da boğuk bir çığlıkla ellerini yüzüne kapayarak bir koltuğa çökmesi bir oldu. Peter Magnus bu sahne karşısında apışıp kalmıştı; dehşet içinde bir kadına, bir Mister Pickwick’e bakıp duruyordu.

Görünüşe göre hiç anlaşılabilir gibi değildi bu davranışlar. Ne var ki, Mister Pickwick gözlüklerini takar takmaz, müstakbel Bayan Magnus’ta bir gece önce öylesine bağışlanmayacak bir tarzda odasını işgal etmiş olduğu hatun kişiyi tanıdı; gözlük Mister Pickwick’in burnuna oturur oturmaz da hatun kişi bir gece takkesi

dehşeti içinde gördüğü çehreyi ânında teşhis etti. Bu yüzden hatun kişi feryadı basarken Mister Pickwick öyle bakakaldı.

“Mister Pickwick!” diye haykırdı Peter Magnus, şaşkınlıktan kendini kaybetmiş bir halde. “Bu ne demek oluyor, beyfendi...? Ne demek oluyor, efendim!”

Mister Pickwick, kendisini tehdit eder gibi bağırarak Peter Magnus’un böyle birdenbire emir kipine geçmesine az kızmadı.

“O soruya cevap vermeyi reddediyorum!” dedi.

“Red mi ediyorsunuz, beyfendi?”

“Reddediyorum, efendim! O hanımefendiyi güç durumda bırakabilecek ya da kalbinde can sıkıcı hâtıralar uyandıracak hiçbir şey söylemeyeceğim... Kendi rızası ve izni olmadıkça.”

“Bayan Witherfield, bu şahsı tanıyor musunuz?” diye sordu Bay Magnus.

“Onu tanıyıp tanımadığımı mı soruyorsunuz?” dedi orta yaşlı hatun, ikirciklenerek.

“Evet, tanıyor musunuz dedim, hanfendi, tanıyor musunuz?”

Peter Magnus kudurmuştan farksızdı.

“Gördüm kendisini” dedi orta yaşlı hatun.

“Nerede?” dedi Bay Magnus. “Nerede?”

Orta yaşlı hatun, oturduğu yerden kalkarak başını yana çevirdi. “Bunu dünyada açıklamam!”

“Sizi anlıyorum, hanfendi” diye Mister Pickwick araya girdi, “anlıyorum ve zarafetinizi takdir ediyorum. Benim tarafımdan da asla açıklanmayacaktır, emin olabilirsiniz.”

“Yani, hanfendi” dedi Peter Magnus, “şahsınız nezdindeki konumum düşünülecek olursa, bu meselede inanılmaz kayıtsız davranmaktasınız... hem de çok, hanfendi.”

Orta yaşlı hatun, “Çok zalimsiniz, Bay Magnus” diyerek bolca gözyaşı dökmeye başladı. Bunun üzerine Mister Pickwick, “Ne diyecekseniz bana deyin, beyfendi” diye söze karıştı. “Suçlanacak biri varsa, benim.”

“Ya, demek suç yalnız sizde, öyle mi, beyfendi? Ben... ben... şimdi anlıyorum her şeyi. Kararınızdaki pişmansınız, değil mi?”

“Kararımdan mı?”

“Kararınızdaki, efendim! Hiç bakmayın bana öyle gözlerinizi açarak. Dün geceki sözleriniz hâlâ hatırımda. Dürüstlüğüne ve

namusuna kesin güvendiğiniz bir şahsın ihanetini ve sahtekârlığını teşhire gelmemiş miydiniz siz buraya, ha...?”

Bundan sonra Bay Magnus uzunca bir süre pis pis sırttı; yeşil camlı gözlüğünü çıkararak –bir kıskançlık nöbetinde onlara yer olmadığının düşünüyordu belki de– küçücük gözlerini, görenlerin içine korku salarcasına belertti.

“Ha?” dedi ve daha da fena sırttı. “Bedelini ödeyeceksiniz, beyfendi!”

“Ne bedeli?” dedi Mister Pickwick.

“Boş verin ne olduğunu” dedi Magnus, sert adımlarla odanın içinde volta atıp durarak. “Boş verin onu şimdi.”

Bu “Boş ver” sözünün, hep bir araya toplanıp sıkışmış çok geniş bir anlamı olmalı ki, sokakta, bir tiyatrodaki, bir toplantı salonunda ya da bir başka yerde her çeşit kavgacı, saldırgan sorulara verilen cevabın bundan başka bir şey olduğu bugüne kadar hiç görülmemiştir. “Sen kendini adam mı sanıyorsun?” – “Boş ver sen onu şimdi”... “Genç hanıma ben ne dedim ki, beyfendi?” – “Boş ver sen onu şimdi...” “Kafanı şu duvara çarpıyım istiyorsun, galiba?”– “Boş ver sen onu şimdi...” Söylenmesi gereken bir nokta daha: Bu cihanşumul “Boş ver sen onu şimdi” sözünde, muhatap olan kişiyi en ağza alınmayacak hakaretlerden daha çok öfkelen-diren gizli bir alay, meydan okuma olduğu anlaşılıyor. Bu kısacık aşığılama sözüne muhatap olmanın Mister Pickwick’te sıradan bir kimsede doğuracağı kaçınılmaz öfkenin aynısını doğurduğunu söylemek istemiyoruz; sadece şunu kayda geçirelim yeter: Mister Pickwick odanın kapısını açtı ve kısaca, “Tupman, buraya gelin!” diye seslendi.

Tupman şaşkınlıktan allak bullak olmuş bir yüzle kapıda göründü.

“Tupman” dedi Mister Pickwick, “o hanımefendiyi ilgilendiren hassas bir durum, bir sır bu beyle aramda ihtilafa yol açmış bulunuyor. Bu sırrın onun şahsıyla uzaktan yakından hiçbir alakası olmadığını sizin huzurunuzda kendisine temin ettiğim zaman bunu kabule yanaşmamakta ısrar etmesi durumunda benim samimiyetimden şüphe beyan etmiş olacağını, benim de bunu kendime çok ağır bir hakaret sayacağımı not etmenizi sizden rica ediyorum.”

Böyle derken, Bay Peter Magnus'a koca bir ansiklopediyi doldur-
maya yetecek manidar bir bakış fırlattı Mister Pickwick.

Onun özü sözü bir, mert duruşu, mümtaz vasfı olan belaga-
ti ve enerjisiyle birleşince her mâkul adamı ikna etmeye yeterdi;
ama tam o sırada Peter Magnus'un hâli mâkul olmaktan çok uzak-
tı; dolayısıyla Mister Pickwick'in açıklamalarını kabul etmek yeri-
ne, hemen kendini kıpkızıl sıcak bir öfkeyle tahrik ederek hissiya-
tına gösterilmesi gereken saygıdan vesaire söz etmeye girişti. Ba-
ğırıp çağırma-larına daha bir güç katmak için, ordan oraya koştur-
up duruyor, saçını başını yoluyordu; arada bir de, değişiklik olsun
diye, Mister Pickwick'in âlicenap yüzüne yumruğunu sallıyordu.

Mister Pickwick ise kendi masumiyetinin ve haklılığının şuuru
ve orta yaşlı hanımı durup dururken böyle üzmüş olmaktan duydu-
ğu kızgınlıkla, her zamanki kadar sakin değildi. Tartışmanın hara-
reti bu yüzden gitgide arttı, sesler daha da yükseldi; en sonunda Bay
Peter Magnus, Mister Pickwick'e, ona diyeceği daha pek çok şey ol-
duğunu söyledi; Mister Pickwick her zamanki övülesi terbiyesiyle,
ne söylenecekse hiç beklenmeden söylenmesinin iyi olacağını beyan
etti; bunun üzerine orta yaşlı hanım dehşete kapılıp odadan kaçarken
Tupman'ın Mister Pickwick'i peşinden sürükleyip odadan çıkarma-
sıyla Peter Magnus orda efkârıyla baş başa bırakıldı.

Orta yaşlı hatun biraz dünya yüzü görmüş ya da kanun ve
moda koyucuların gelenek ve âdetlerine az da olsa âşina olmuş ol-
saydı, tabiatında bu tür vahşetten daha zararsız bir şey olmadığını
bilirdi. Oysa hayatının büyük bölümünü taşrada geçirdiği ve
Parlamento'nun müzakere zabıtlarını hiç okumadığı için, medeni
hayatın bu kabil inceliklerine çok az vâkıftı. Yatak odasına ulaşır
da kapının sürgüsünü çekip kendini emniyete aldığı, az önce şahit
olduğu sahneyi düşünmeye başladığı vakit, muhayyelesi tüyler ür-
pertici katliam ve enkaz tablolarıyla doldu taşıtı. Bunlardan en az
korkunç olanı, gövdesinin sol yanına gömülü bir namlu dolusu kur-
şunla Bay Peter Magnus'un dört kişi tarafından taşınan tam boy bir
portresiydi. Orta yaşlı hatun düşündükçe akli başından gitti ve en
sonunda şehrin en üst yöneticisinin evine koşup Mister Pickwick
ile Bay Tupman'ın hiç vakit kaybedilmeden nezaret altına alınma-
larını istemeye karar verdi.

Orta yaşlı hatunu bir karara varmaya sevk eden çeşitli saikler arasında başta geleni, bunun Bay Peter Magnus'a sadakatinin tartışma götürmez kanıtı olacak olması ve onun başına bir iş gelebileceğinden endişe duymasıydı. Peter Magnus'un ne kadar kıskanç tabiatlı biri olduğunu çok iyi biliyordu; Mister Pickwick'i görmekten duyduğu tedirginliğin gerçek sebebine hiçbir sûrette atıfta bulunamazdı. Mister Pickwick'in o civardan uzaklaştırılmasıyla yeni bir kavganın patlak vermesi önlenecek olursa küçük adamın (Peter Magnus'un) çığırtnk kıskançlığını yatıştırmada kendisinin onun üzerindeki nüfuzuna ve ikna gücüne güveniyordu. Bu mülahazalarla, orta yaşlı hanımefendi bonesini ve şalını kuşanıp doğru Belediye Reisi'nin evinin yolunu tuttu.

Söz konusu üst yönetici, Georges Nupkins Hazretleri, yani dünyanın en ayağı tez adamının takvimlere göre yılın en uzun günü olduğu için araştırmalarının gerektirdiği en uzun süreyi ona bağışlayan 21 Haziran gününün şafakla gurup vakti arasında bulup erişebileceği en yüce şahsiyet, o günün sabahı fevkalade heyecanlı ve asabi idi: Şehirde isyan çıkmıştı. En büyük yatısız mektebin bütün talebeleri gizli tezgâh kurup münasebetsiz bir manavın camlarını kırmışlar, kilisenin kayyumunu yuhalamışlar, olayı bastırma-ya çağrılan ve nerdeyse çocukluğundan beri –yani en azından yarım asırdır– asayıştan sorumlu, ayağı çizmeli, ileri yaşlarda bir zatın şahsında şehrin kolluk kuvvetlerini taşta tutmuşlardı.

Bunlar olurken Bay Nupkins, kaşları çatılı, öfkesi burnunda, olanca haşmetiyle koltuğuna kurulmuş oturduğu sırada bir hanımın çok âcil ve mahrem bir mesele için görüşme isteği kendisine bildirildi. Bay Nupkins sakin bir ciddiyetle, hanımın içeri alınmasını buyurdu; buyruğu, imparatorların, yüksek memurlarının ve dünyanın sair ulularının buyrukları gibi ânında yerine getirildi ve Bayan Witherfield dikkatleri üzerine çeken telaşlı hâliyle içeri alındı.

“Muzzle!” dedi belediye reisi.

Muzzle küçümen bir hademeydi. Belden yukarısı uzun, altı kısa.

“Muzzle!”

“Buyrun, reisim.”

“Bir iskemle koy ve çık odadan!”

“Başüstüne, reisim.”

“Şimdi, hanfendi, nedir mesele... söyleyin?” dedi reis.

“Çok üzücü bir şey, beyfendi.”

“İhtimal, öyledir, hanfendi. Sükûnet bulunuz, lütfen. (Bu noktada Bay Nupkins’in yüzünde iyi niyetli bir ifade belirdi.) “Sonra da sizi buraya getiren hukuki meseleyi anlatın.” (Burada âmir, insana baskın çıktı.) Nupkins’in bakışları yine sertledi.

“Size anlatacağım şey benim için çok can sıkıcı bir şey, beyfendi” dedi Bayan Witherfield, “ama burada bir düello yapılacağıının endişesini taşımaktayım.”

“Burada mı, hanfendi? Nerede, efendim?”

“Ipswich’te.”

“Ipswich’te, hanfendi? Ipswich’te düello!” Reis çok şaştı. “İmkânsız, efendim! Bu şehirde böyle bir şey kimsenin aklından geçmez, eminim. Mahalli idarecilerimizin faaliyetlerinden haberdar değilsiniz galiba, hanfendi. Geçen mayıs ayının dördüncü günü gönüllü zabıta kuvvetlerinden yanıma sadece altmış kişi alarak bir profesyonel boks ringine baskın yaptığımı ve gurûhun kurduran öfkesine meydan okuyarak Middlesex Dumpling ile Suffolk Bantam arasındaki maçı menetmiş olduğumu işitmediniz mi yoksa? Ipswich’te düelloymuş! Bu şehirde böyle bir asayişsizliğe cüret edebilecek iki insan olabileceğini hiç düşünmüyorum, düşünmüyorum.”

Orta yaşlı hatun, “Size söylediklerim maalesef doğrudur” dedi. “Kavga sırasında oradaydım.”

“Asla, asla olmayacak bir şey!” Reis donakaldı.

“Muzzle!”

“Buyrun, reis bey?”

“Bay Jinks’i gönder bana. Hemen, şimdi!”

“Peki, reis bey.”

Muzzle çekildi. Solgun yüzlü, sivri burunlu, karnı aç, kılığı pejmürde, orta yaşlarda bir kâtip girdi içeri.

“Bay Jinks” dedi reis, “Bay Jinks!”

“Buyrun, efendim.”

“Bay Jinks, bu hanımefendi, bu şehirde yapılacak bir düelloyu haber vermeye gelmiş.”

Bay Jinks tam ne yapacağını bilemedi; kölece bir gülümseme belirdi yüzünde.

“Neye gülüyorsunuz, Bay Jinks?” dedi reis.

Bay Jinks, boynu bükük bir duruşla kaleminin ucunu ısırarak büyük adama baktı.

“Aldığımız bu bilgide çok komik bir şey görmüş olabilirsiniz ama, size şunu söyleyeyim ki, Bay Jinks, sizi güldürecek bir şey yok bu işte.”

Karnı aç görünen Jinks neşelenmesi için sahiden de çok az sebep olduğunu çok iyi biliyormuş gibi içini çekti ve hanımefendinin söyleyeceklerini kayda geçirmesi emredilince bir iskemleye ilişip yazmaya koyuldu.

“Bu şahıs, Pickwick, esas fail oluyor, anladığıma göre” dedi reis bey, ifadenin alınması sona erince.

“Evet” dedi orta yaşlı hanım.

“Peki, öteki sergerde... onun adı neymiş, Bay Jinks?”

“Tupman, efendim.”

“Tupman tanık oluyor, öyle mi?”

“Evet.”

“Öbür fail, dediğinize göre, hanfendi, yok ortalarda, kaçmış?”

“Evet” dedi bayan Witherfield, kısaca öksürerek.

“Tamam o zaman” dedi reis bey. “Bunlar Majestelerinin tebasını katletmeye Londra’dan kalkıp gelmiş iki azılı cânî. Merkezi hükümetten bu kadar uzakta kanunun eli zannettikleri gibi zayıf mıymış, tutmaz mıymış görürler şimdi. İbreti âlem yapacağız onları! Tevkif müzekkerelerini hazır edin, Bay Jinks. Muzzle!”

“Evet, reisim?”

“Grummer aşağıda mı?”

“Aşağıda, reisim.”

“Gönder yukarı!”

Muzzle ezile büzüle çekildi, a z sonra dönerek hemen ilk bakışta dikkati çeken kallavi burnuyla kısık sesli, enfiye rengi pardösülü, ayağı çizmeli ve bir gözü şaşı yaşlıca birini içeri aldı.

“Grummer” dedi reis.

“Riisim?”

“Şehirde sükûnet sağlandı mı?”

“Fena değil, riis bey. Gençler krikete dağılıp gidince halkın galyanı biraz dinmiştir.”

“Bu zamanda başarı için en sert tedbirleri almak lazım geliyor, Grummer.” Yüksek memurun kararlılığı sesinden de anlaşılıyordu. “Kralın memurlarının otoritesine meydan okunması durumunda İsyân Kanunu’nun hükümlerini okutacağız. Sivil otorite bu camları kırılmaktan koruyamıyorsa Grummer, sivil otoriteyi de, camları da askeriye korur. Sanıyorum temel, anayasal umdelerimizden biridir bu, değil mi, Bay Jinks?”

“Kesinlikle, efendim.”

“Çok iyi.” Reis bey tevkif müzekkerelerini imzaladı. “Grummer, bu şahısları bu akşamüstünden tezi yok önüme getireceksiniz.

Onları bulacağınız yer Yüce Kırat'tır. Middlesex Dumpling ve Suffolk Bantam hadisesi hatrınızda değil mi, Grummer?"

Bay Grummer geçmişe atfen bir baş hareketiyle o vakayı asla unutmayacağını belli etti; zaten hatırlamadığı gün yoktu, nasıl unutulirdi...

"Bu defaki kanunlarımıza daha da aykırı" dedi üst yönetici. "Amme nizamının daha vahim bir ihlali, Majestelerinin otoritesinin daha da fütursuzca çiğnenmesi. Düellonun Majestelerinin imtiyazında olduğunun tartışılmayacağı kanaatindeyim, haksız mıyım, Bay Jinks?"

"Bahusus Magna Karta'da zikredilmiştir, efendim" dedi Bay Jinks.

"İngiltere tacının en parlak mücevherlerinden birisidir. Baronlar tarafından Majesteleri Kral'dan koparılıp alınmıştır. Doğru değil midir, Bay Jinks?"

"Çok doğrudur, efendimiz."

Belediye reisi göğsünü gururla şişirip dikeldi. "Öyle işte! Majestelerinin mülkü üzerinde otoritenin tecavüze uğradığı yer burası olmayacak! Grummer, yanınıza yardımcı alın, bu müzekkereleri en kısa zamanda infaz edin. Muzzle!"

"Buyrun, reis bey?"

"Hanımefendiye yolu göster, çekilsin."

Bayan Witherfield memur beyin ilim ve müktebatından çok etkilenmiş olarak huzurdan çıktı. Bay Nupkins öğle yemeğini yemeye çekildi; Bay Jinks kendi içine çekildi (gündüzleri pansiyoncu kadının ailesince işgal edilen yatak odası/sofadan gayri çekileceği yegâne yer orasıydı); Bay Grummer de o sabah saatlerinde kendisine ve Majesteleri'nin diğer temsilcisi – mübaşire – bulaşan hakareti yeni vazifesini yerine getirmedeki hareket tarzıyla yıkayıp temizlemek için işinin başına çekildi.

Amme nizamını koruma amaçlı böylesine enerjik ve azimli hazırlıklar sürmekteyken Mister Pickwick ve arkadaşları onları bekleyen vahim olaylardan külliye habersiz, uslu uslu yemeğe oturmuşlardı. Hepsi de çok konuşkan ve dost canlıydılar. Mister Pickwick bir gece önceki macerasını anlatarak başta Tupman olmak üzere müritlerini eğlendirirken kapı açıldı ve insanda hiç de iyi duygular uyandırmayan bir yüz görüldü.

O yüzdeki gözler birkaç saniye Mister Pickwick'i süzdü, büyük bir dikkatle; görünüşe göre gördüklerinden tatmin olmuş olmalıydılar ki, insanda hiç iyi duygular uyandırmayan yüzün ait olduğu gövde ağır ağır odanın içine sokularak ayağı çizmeli yaşlıca bir adam sûretine büründü. Okuru daha fazla merak içinde bırakmamak için diyelim ki, o gözler Bay Grummer'in bomboş bakan gözleri, gövde de aynı şahsa ait bir gövdeydi.

Bay Grummer'in işini görme tarzı olabildiğince profesyoneldi ama kendine özgüydü de aynı zamanda. İlk yaptığı, kapıyı içerden sürgülemek oldu. İkincisi, kafasını ve yüzünü bir patiska mendille uzun uzun cilalaması; üçüncüsü, şapkasını –pamuklu mendil şapkanın içinde olmak üzere– en yakınındaki iskemlenin üzerine koyması; dördüncüsü, paltosunun iç cebinden tepesi pirinç topuzlu kısa bir cop çıkarıp onunla, hortlağı andırır kötü bir bakış eşliğinde, Mister Pickwick'i yanına çağırması oldu. Ürkünç sessizliği ilk Snodgrass bozdu. Grummer'in yüzüne bir süre dik dik baktıktan sonra, "Burası hususi bir oda" dedi, sertçe, "hususi bir oda!"

Grummer başını iki yana sallayarak karşılık verdi: "Sokak kapısından içeri girdikten sonra Majesteleri için hususi oda yoktur. Kanun böyle. Kimileri, bir İngilizin evi onun kal'asıdır derler. Halt ederler!"

Pickwickçiler hayret dolu gözlerle birbirlerine baktılar.

"Bay Tupman hanginiz?" Grummer sordu.

Hangisinin Mister Pickwick olduğunu sezgiyle çıkarmış, onu ilk bakışta tanımişti.

"Benim adım Tupman" dedi Bay Tupman.

"Benimki de, kanun!"

"Ne?"

"Kanun" dedi Grummer, "kanun! Sivil otorite ve icra. Tamam mı? ... Tupman, ... Pickwick, efendimiz Kral Hazretleri'nin asayişine kastetmekten... alakalı her mevzuat görülüp gereğine bakılmakla, sizi tutukluyorum... adı geçen Pickwick'le adı geçen Tupman!"

"Bu ne biçim bir küstahlık böyle?" diyerek Tupman birden ayağa fırladı. "Hemen çıkın gidin bu odadan!"

“Alooo!” diye seslendi Grummer. Hızla geri geri gidip kapıyı birkaç santim araladı. “Dubbly!”

“Evet?” Koridordan boğuk bir ses geldi.

“Gelin buraya, Dubbly.”

Buyruğu işiten nerdeyse iki metre boyunda kapı gibi bir adam kirli yüzüyle aralık kapıdan içeri süzüldü. (Gayretten, yüzü kıpkırmızı kesildi.)

“Öbür gönüllüler orda dışardalar mı, Dubbly?”

Dubbly az konuşur biriydi, evet anlamına başını salladı.

“Emrinizdeki müfrezeyi getirin buraya” dedi Grummer.

Bay Dubbly öyle yaptı. Her biri pirinç topuzlu kısa bir cop taşıyan yarım düzine adam odaya doluştu. Grummer kendi sopasını cebine soktu, Dubbly’ye baktı; Dubbly sopasını cebine atıp müfrezesine baktı; gönüllüler sopalarını ceplerine tıktırdılar Tupman ve Mister Pickwick’e baktılar.

Mister Pickwick ve müritleri hep birden ayağa fırladılar.

“Mahremiyetime bu menfur tecavüz de ne oluyor böyle?” dedi Mister Pickwick.

“Beni yakalamaya cüret eden kim?” dedi Tupman.

“Ne yapmaya geldiniz buraya? Namussuzlar!” dedi Snodgrass.

Winkle hiçbir şey söylemedi ama gözlerini Grummer’e dikip öyle bir baktı ki, Grummer’de his diye bir şey olmuş olsaydı o bakış beynini deler geçerdi! Lakin bu defa onun da göze görünür bir etkisi olmadı.

İdarenin adamları, Mister Pickwick ve arkadaşlarının kanuna karşı gelmeye niyetlendiklerini anlayınca, onları önce yere serip sonra toplayıp götürmek mesleklerinin sıradan görevlerinden biri olarak ilk akla geldiği anda kolaycacık yerine getirilecek bir işmiş gibi, mânidar bir tarzda paltolarının yenlerini sıvamaya başladılar. Bu nümayiş Mister Pickwick’i hiç etkilemedi değil. Tupman’ı bir kenara çekip onunla biraz görüştü, sonra da Belediye Reisinin makamına gitmeye razı olduğunu, ama oraya, sadece, orada toplanmış bulunanlara bir İngiliz olarak haiz olduğu imtiyazlara vâki bu akıl almaz tecavüzden, serbest kalır kalmaz şikâyetçi olacağını bildirmeye gideceğini beyan etti. Bunun üzerine orda toplanmış bulunan herkes buna çok güldü; tek gülmeyen, âli memurların ilâhî hakkı-

nın bir nebzecek olsun ciddiye alınmamasının asla tahammül edilemeyecek bir günah olduğunu düşündüğü yüzünden okunan Bay Grummer'di.

Ne var ki, Mister Pickwick memleketinin kanunlarına boyun eğmeye hazır olduğunu bildirdiği zaman ve tam da onun bu yırtıcı imalarının yol açacağı tadına doyum olmaz kargaşayı beklemekte olan garsonlar ve seyisler ve oda hizmetçileri ve meydancı çocuklar hayal kırıklığına uğrayıp nefretle geri çekilmeye başladığı sırada, önceden öngörülmeleyen bir güçlük baş gösterdi. Mister Pickwick amme otoritesine saygısı tam ve bâki olmakla birlikte, halka açık caddelerde adli memurlarca âdi bir mücrim gibi etrafı muhafızlarla sarılı bir halde götürülmeye şiddetle itiraz etti. Grummer da ahali daha hâlâ galeyana hâlindeyken (zira okullar öğle sonrası tatiline girmişti ve çocuklar henüz evlerine dağılmamışlardı) Mister Pickwick'in doğruca Belediye'ye gitme sözünü kabul edip karşı kaldırımdan yürümeye aynı şiddetle karşı çıktı. Mister Pickwick ve Tupman saygınlıklarına hâlel gelmeden nakledilmelerine elverişli tek araç olan bir kiralık arabanın masrafını ödemeye de aynı ısrarla karşı çıktıkları için ihtilaf büyüdü, sıkıntı sarpa sardı. Tam idare, Mister Pickwick'in adli makama kadar yürümeye itirazını herkesin bildiği bir yöntemle, yani kendisini oraya zorla taşıtmak sûretiyle aşmak üzereydi ki, han avlusunda vaktiyle damla hastası zengin bir kişi için yaptırılmış olan, Mister Pickwick ve Bay Tupman'ın yeni moda bir arabaymış gibi içine rahatça sığabilecekleri bir tahtırevan olduğu hatırlara geldi. Tahtırevan kiralanarak giriş aralığına getirildi; Mister Pickwick ve Bay Tupman sıkışa sıkışa içine girdiler ve güneşlikleri indirdiler. Çabucak iki taşıyıcı tedarik edildi ve kafilâle âlâyı vâlâ ile yola revân oldu. Gönüllüler vasıtanın çevresini sarmıştı; en önde muzaffer adımlarla Bay Grummer ve Bay Dubble yürüyorlardı; Snodgrass ve Winkle kol kola onların arkasından gidiyorlardı; sabun yüzü görmemiş Ipswich gürûhu en arkadan gelmekteydi.

Şehir esnafı söz konusu kabahatin ne olduğuna dair pek bir şey bilmedikleri halde, bu temaşadan gurur ve sevinç duymaktan geri kalmadılar. Kanunun güçlü pençesi, hükümet merkezinden gelmiş olan iki mücrimin tepesine yirmi varak dövücüsü gücüyle inmek-

teydi; bu kudretli makina kendi âmirleri tarafından yönlendirilmekte, kendi memurları tarafından işletilmekteydi. Onların müşterek gayretleri sayesinde her iki mücrim de tek bir tahtırevanın dar sınırları içine tıkmışlardı işte! Elinde cobuyla kalabalığın en başında yürüyen Grummer tasvip ve takdir nidalarına muhatap oluyor, sabun yüzü görmemiş gürûhun bağırıp çağırımlarının ardı arkası kesilmiyordu. Ahalinin sevinç gösterileri ortasında yürüyüş kolu ağır ve azametli adımlarla ilerledi.

Sam Weller, üzerinde yeleştiği ve siyah basmadan kol ağızlıklarıyla, bahçe kapısı yeşile boyalı esrarangiz evi inceleme işinden başarısızlıkla ve süngüsü düşük bir havada dönmekteyken, gözlerini kaldırıncı caddeden aşağı akıp gelen kalabalığı gördü. Orta yerde, bir tahtırevana pek benzeyen bir nesne vardı. Yeşil kapılı evdeki başarısızlığını düşünmekten kurtulma arzusuyla kalabalığa yol vermek için kenara çekildi; herkesin, alkış çığırtısı, hayatlarından çok hoşnut olduklarını görünce o da biraz neşelenmek için var gücüyle ve gayretiyle bağırıp çağırılar arasına katıldı.

Grummer, Dubbly ve gönüllülerden bir muhafız takımı önünden geçerken Sam de gürûhun coşkusuyla coşuyor ve sevinçten kabına sığmayarak şapkasını sallayıp duruyordu. (Neler olup bittiğinden hiç haberi yoktu gerçi, ama...) Tam bu sırada, ansızın, Bay Winkle ile Bay Snodgrass'ı hiç beklemezken karşısında gördü. Durdu.

“N’oluyor, beyler, ne bu şamata?” diye sordu. “Bu yas kokan nöbet kulelesi içinde kimi götürüyorlar böyle?”

Beyler birlikte cevap verdiler ama o patırtıda sesleri işitilmedi.

“Kim?” diye bağırdı Sam, bir kere daha.

Bir kere daha, müşterek bir cevap geldi. Kelimeler işitilir gibi değildi ama Sam iki çift dudağın hareketinden sihirli kelime “Pickwick”in telaffuz edildiğini fark etti.

Bu kadarı yetti. Bir dakika sonra Bay Weller kalabalığın içinden kendine yol açmış, taşıyıcıları yollarından alıkoymuş, muhteşem Grummer ile yüz yüze duruyordu.

“Hey, hey! N’oluyoruz, beyler?” dedi. “Kimi götürüyorsunuz siz o teknenin içinde?”

“Geri dur!” dedi Grummer. Haysiyeti –başka birçoklarının haysiyeti gibi– bir parça halk desteğine mazhar olmakla hayret edilecek kadar artmıştı.

“Yıkın yere, geri durmazsa!” dedi Dubble de.

“Çok müteşkirim size, beybaa” dedi Sam, “rahatımla alakdar olduğunuz için. Ordaki o deve kervanı kaçkını canavar suratlı beye daha da müteşkirim deminki o çok hoş niyeti için. Ama sorduğum soruya cevap isterim, bi mahzuru yoksa... Nasılsınız, beyfendi?” Bu son söz, himayekâr bir edâyla, o sırada ön penecereden dışarıyı dikizlemekte olan Mister Pickwick’e hitaben söylenmişti.

Öfkeden dili tutulan Grummer piriñç taçlı cobu yerinden çekti çıkardı, Sam’ın gözleri önünde ileri geri savurmaya başladı.

“Bak sen şuna” dedi Sam, “ne de güzelmiş! Bilasa o taç... sahi cisine de fena benzemiyor hani!”

Deliye dönen Grummer, “Geri bas!” diye haykırdı. Emrine güç katmak için de bir eliyle piriñç kraliyet kokartını Sam’ın boyunbağına bastırırken öbür eliyle yakasına yapıştı. Sam Weller bu iltifata Grummer’i bir yumrukta yere devirmekle mukabele etti; odan önce de, düşünceli davranmış, tahtırevan taşıyıcılarından birini Grummer tam üstüne düşün diye yere sermişti.

Winkle hakarete uğradığı duygusundan gelen geçici bir çılgınlık nöbetine mi tutuldu, yoksa Sam Weller’in yiğitlik nümayişinden gaza mı geldi kesinlikle bilinmiyor; bilinen şu: Grummer’in devrildiğini görür görmez yanında duran ufak bir oğlan çocuğuna korkunç bir saldırıya girişti. Bunun üzerine Snodgrass, tam Hıristiyanca bir ruhla ve de bir kimseye onun haberi olmadan el atmış olmamak için, avazı çıktığı kadar bağıarak kavgaya karışmak üzere olduğunu haber verdi ve hiç telaşsız, acelesiz, paltosunu çıkarmaya koyuldu. Hemen çevresi sarılarak gözaltına alındı. Gerek onun, gerekse Winkle’in hakkını yememek için söylememiz gerekiyor: İkisi de ne kendilerini, ne de Sam Weller’ı kurtarmak için en ufak bir teşebbüste bulundular. Sam, çetin mi çetin bir mukavemetin ardından sayı üstünlüğüne yenik düştü ve teslim alındı. Bundan sonra yürüyüş kolu yeni baştan düzüldü; tahtırevan taşıyıcılar yerlerini aldılar; yola devam edildi.

Bütün bunlar olurken, Mister Pickwick mübalağalı öfkelenmişti. Sam'in gönüllüler müfrezesini karıştırıp önüne gelene yumruk salladığını görebiliyordu ama, bütün görebildiği işte o kadardı, çünkü tahtirevanın kapıları açılmaz, güneşlikler yukarı çekilemez olmuştu. Sonunda Tupman'ın yardımıyla tavan kapağını açmayı başardı; kerevetin üzerinde ayağa kalktı, dostunun omuzuna dayanıp elinden geldiğince dik durarak kalabalığa seslenmeye başladı: Nasıl hiçbir sûrette haklı görülemeyecek bir muameleye maruz kaldığını ısrarla belirttikten sonra, hizmetkârının nasıl saldırıya uğradığına herkesin şahit olduğunun dikkate alınmasını istedi.

Belediye başkanının evine şu sırayla ulaşıldı: En önde tırıs kalkmış koşan tahtirevan taşıyıcıları, onları izleyen tutuklular, nutuk atan Mister Pickwick ve avaz avaz haykırıp çığırın kalabalık.

FASIL 25

*Çeşitli hoşluklar arasında, Bay Nupkins'in ne kadar
âlicenap ve tarafsız olduğunu;
Job Trotter'ın Badminton topunu, geldiği gibi
nasıl aynı şiddetle Bay Weller'in geri çevirdiğini,
yeri geldiğinde görülecek bir başka mesele ile
birlikte okuyacağımız fasıl*

Sam Weller yaka paça götürülürken burnundan soluyordu. Grummer'in ve koldaşının suratlarına, davranışlarına dokundurmalarının haddi hesabı yoktu. Hoşnutsuzluğunu beyan makamında, orda bulunan altı kişiden her birine yönelttiği meydan okumalar da doğrusu çok cüretkârdı. Snodgrass ve Winkle üstatlarının tahtirevandan hiç ara vermeksizin döktürdüğü incileri, canları sıkılarak da olsa, hürmette kusur etmeden dinlemekteydiler: Üstadın susturulabilmesi için Tupman'ın tavan kapağının kapatılması yönünde bütün çabaları boşa gitmişti. Ne ki Sam Weller'in kızgınlığı, yürüyüş kolunun tam da Job Trotter kaçağı ile karşılaştıkları avluya yönelmesi üzerine çabucak meraka dönüştü; sonra da, azametinden yanına varılmayan Grummer tahtirevanı taşıyanlara dur emri verip Job Trotter'ın içinden çıkıp gelmiş olduğu yeşile boyalı bahçe kapısına doğru vakur adımlarla ilerleyerek kapının yanındaki çingırağın ipine var gücüyle asılınca, o merak Sam Weller'in yüreğini sevinçten hoplatan bir hayrete dönüştü. Çingırak sesine çıkan pek şık, cana yakın bir hizmetçi kız mahpusların âsi görünüşleri ve Mistër Pickwick'in ateşli beyanlarıyla karşılaşınca şaşkınlıkla ellerini havaya kaldırarak Bay Muzzle'a seslendi. Muzzle, arabala-

rın içeri alındığı kapının bir kanadını açıp tahtirevana, mahpuslara ve gönüllü taifesine yol verdi ve kapıyı hemen kalabalığın yüzüne çarparcasına kapattı. Dışarda kalan gürûh dışarda bırakıldığına fena halde bozulduğundan ve içerde neler olacağını çok merak ettiğinden, bundan sonra geçen bir iki saat boyunca kapıyı tekmeleyerek ve habire çingirak ipine asılarak içeri döktü. Üç ya da dört kişi dışında herkes bu eğlenceye katılırken o üç dört kişi kapıda keşfettikleri bir mazgal deliğinden, bir eczane camekânına dayalı yassılmış burunlarla yolda araba altında kalmış bir sarhoşun arka odada cerrahi muayeneden geçmesini seyreden – ama hiçbir şey göremeyen – insanlar misali, içeri bakıp duruyorlardı.

Evin kapısına birkaç basamakla çıkılıyordu; basamakların her birinin yanında bir büyük yeşil saksı, saksıların her birinin içinde kocaman yapraklı bitkiler vardı. Tahtirevan orda durdu. Mister Pickwick ve arkadaşları sofaya götürüldüler. Geldikleri, Muzzle tarafından Bay Nupkins'e bildirilip içeri alınmaları için emir verilince, kamu çıkarının yılmaz savunucusu yüce âmirin huzuruna çıkarıldılar.

Göz alıcı bir sahneydi: Suçluların yüreklerine dehşet salıp kanunun soğuk yüzlü heybetine çatmış olduklarını kafalarına sokmak için çok iyi tasarlanmıştı. Büyük bir kütüphanenin önünde, büyük bir masanın tam orta yerinde, büyük bir koltukta, önünde büyük bir kitapla Bay Nupkins bütün bu büyüklerin hepsinden daha büyük görünüyordu. Masada üst üste yığılı bir sürü kâğıt vardı; taa öbür ucunda, olabildiğince meşgul görünmeye çabalayan Bay Jinks'in başı ve omuzları göze çarpıyordu. Herkes içeri girince Muzzle kapıyı dikkatle kapattı ve efendisinin emirlerine âmâde olmak üzere koltuğun arkasındaki yerini aldı. Bay Nupkins helecan dolu bir ciddiyetle arkasına yaslanarak zoraki misafirlerini süzdü.

“Evet, Grummer” dedi, Mister Pickwick'i işaret ederek, “kim o şahıs?” Mister Pickwick dostlarının sözcüsü olarak elinde şapkası, son derece terbiyeli, hürmetkâr bir tavırla hafif eğildi.

“Bu Pikvik, riisbey” dedi Grummer.

“N'oluyor öyle, kessene sen sesini, isli lamba!” diye Sam Weller dirsekleriyle kendine yol açarak öne geçip araya girdi. “Bağışlayın, beyim, ama sizin bu sarı çizmeli memurunuz olacak kişi hiç-

bir yerde beş para edecek bir adam değil. Bu beyfendi burda” diye devam etti sonra, Grummer’i bir yana itip, “bu beyfendi, Samuel Pickwick Hazretleridir; burdaki, Bay Tupman’dır; şurdaki de Bay Snodgrass’tır... hepsi tanmaktan çok memnun kalcağınız efendiden adamlardır. Siz burdaki bu memurlarınızı ne kadar çabuk bi iki aylığına disiplin değirmenine koyarsanız, birbirimizi tanımayaya o kadar erken başlarız. Önce iş, sonra hoşluk... Kral Üçüncü Richard’ın bebeleri boğazlamazdan önce Londra Kalesi’nde öbür Kralın işini hançerle bitirirken dediği gibi...”

Bu kısa nutkun sonunda Sam Weller sağ bileği ile şapkasının tozunu silerken, baştan beri onu tarifi mümkünsüz bir dehşet içinde dinlemekte olan Jinks’e tatlı bir yüzle bakıp başını salladı.

“Bu adam kim Grummer?” dedi Belediye Reisi.

“İpini fena koparmış tehlikeli bir şahıs, riisim” dedi Grummer. “Mapusları kurtarmaya kalktı, memurlara saldırdı. Tuttuk getirdik.”

“İyi yapmışsınız” dedi Reis. “Gözü dönmüş bir haydut bu, besbelli.”

“Beyfendi, kendisi benim hizmetkârımdır” dedi aradan Mister Pickwick, kızdığını belli ederek.

“Yaa, hizmetkârınız, öyle mi? Adaletin tecellisini engellemeye ve adli memurları katletmeye matuf bir tertip. Pickwick’in hizmetkârıymış. Bunu zapta geçirin, Jinks.”

Jinks öyle yaptı.

“Senin adın ne, söyle bakayım” diye kükredi Nupkins.

“Weller” dedi Sam.

“Newgate Takvimine’ layık bir isim.”

Bu bir şakaydı. Şaka olduğu için Jinks, Grummer, Dubbly, gönüllülerin hepsi ve Muzzle beş dakika süren bir gülme nöbetine tutuldular.

“Alın yazın bunu da, Bay Jinks” dedi Reis.

“İki L ile olacak, ahpap” dedi Sam.

Bu noktada gönüllüler takımından birinin yine güleceği tutunca başkan onu derhal tutuklamakla tehdit etti. Böyle vakalarda yanlış adama gülmek her zaman tehlikelidir.

* Newgate: Londra’da ağır suçlar hapisanesinin adı.

“Nerde oturuyorsun?” dedi Reis.

“Nerde olursa” diye karşılık verdi Sam.

“Yazın bunu da, Bay Jinks.” Belediye Reisi iyice kızmaya başlamıştı.

“Altını da çizin!” dedi Sam.

“Serserinin teki bu, Bay Jinks” dedi reis. “Bimekân takımından olduğu kendi beyanıyla sabit. Öyle, değil mi, Bay Jinks?”

“Öyle, bittabii, efendim.”

“Tikalım onu içeri o halde. Serseri diye.”

“Bizim memleketin adaletindeki tarafsızlığı görün işte!” dedi Sam. “Başımızdakiler kendilerini tutamayıp herkesi tutukluyorlar.”

Gönüllülerden bir başkası bu çıkışa gülecek oldu, sonra da o kadar en olmayacak bir biçimde ciddi görünmeye çalıştı ki, yüce âmir hemen anladı hangisi olduğunu.

“Grummer” dedi, hırsından mosmor kesilerek, “böyle işe yaramaz bir rezili nasıl geçici polis yaparsınız? Nasıl böyle bir şey yapabilirsiniz?”

“Çok üzgünüm, riisim” diye kekeledi Grummer.

“Çok üzgünsünüz, öyle mi?” diye parladı Reis. “Vazifenizi böyle ihmal ettiğinize pişman olacaksınız, Bay Grummer. Herkese ibret olacak bir cezayı hak ettiniz. O adamın cobunu alın elinden. Sarhoş o herif. Sarhoş değil misiniz yani siz şimdi, ha?”

“Sarhoş değilim, Reis bey” dedi adam.

“Sarhoşsunuz diyorum size! Ben öyle dedikten sonra ne yüzle sarhoş değilim diyorsunuz? İspirto kokmuyor mu bu adam şimdi, Grummer?”

Bir yerlerden belli belirsiz bir rom kokusu alan Grummer, “İğrenç, riisim” diye konuştu.

“Tabii, ya! Odaya ilk girdiğinde gözlerinin parıltısından anlamıştım sarhoş olduğunu. Gözlerinin nasıl parladığı dikkatinizi çekmemiş miydi, Bay Jinks?”

“Çekmez mi, efendim!”

“Bu sabah, ağzıma bir damla içki değdirmedim” dedi adam. Ayık olmasına pekâlâ ayıktı. Turp gibi.

“Nasıl yalan söyleyebiliyorsunuz bana öyle? Şu anda sarhoş değil mi yani bu adam, Bay Jinks?”

“Sarhoş elbette, efendim.”

“Bay Jinks” dedi Reis, “bu adamı vazife başında memura hakaretten tutuklayacağım. Yazın tutuklama emrini, Bay Jinks.”

Gönüllü polis az kalsın tutuklanıyordu, Belediye Reisi'nin müşaviri olan Jinks (bir taşra dâvâvekilinin yazıhanesinde üç yıl hukuk eğitimi görmüştü) Reisin kulağına eğilip bunun pek doğru olmayacağını düşündüğünü fısıldamasaydı. Bunun üzerine Reis hemen orda bir diskur çekerek bir gönüllü polisin de çoluk çocuk sahibi olduğunu göz önünde tutarak kınama cezası ve görevine son vermekle yetineceğini söyledi. Sonuç olarak, adamcağız bir çeyrek saat boyunca bir güzel azar işittikten sonra sepetlendi. Grummer, Dubbly, Muzzle ve bütün diğer gönüllü efrat aralarında mırıldanarak Bay Nupkins'in âlicenaplığına övgüler yağdırdılar.

“Şimdiii, Bay Jinks, dedi Reis bey, “Grummer'e yeminini ettirin.”

Grummer hemen yemin etti; ama sözü uzattığı için, Bay Nupkins'in de yemeği nerdeyse hazır olduğundan, Bay Nupkins işi kısa kesti: Grummer'e sorduğu maksatlı sorulara Grummer'in olabildiğince hazır ve yerinde cevaplar vermesiyle sorgu işlemi sükûnet içinde, hiçbir sorun çıkmadan sonuçlandı ve Bay Weller hakkında iki tecavüz, Bay Winkle hakkında bir tehdit, Bay Snodgrass hakkında da bir darp hükmü çıktı. Bütün bunlar başkanın arzuları istikametinde olup bittikten sonra o ve Bay Jinks aralarında alçak sesle istişareye oturdular.

Görüşmeleri on dakika kadar sürdü, sonra Jinks masanın kendisine ait ucuna çekildi; Reis bey kısaca öksürüp boğazını temizleyerek koltuğunda dikeldi, tam konuşmaya başlayacaktı, Mister Pickwick araya girdi.

“Sözünüzü kestğim için affınızı istirham ediyorum, Reis bey” dedi, “ama buradaki beyanlara istinaden edinmiş olabileceğiniz fikrinizi açıklayıp ona göre davranmanızdan önce, şahsımı ilgilendiren bir hususta diyeceklerimin dinlenmesine hakkım olduğunu söylemem gerekiyor.”

“Siz kesin sesinizi, efendim!” dedi Reis, bir hışımla.

*“Size söyleyeceğim bir şey var, beyfendi...”

“Kesin sesinizi, yoksa bir memura emreder dışarı atarım sizi!”

“Siz memurlarınıza istediğınızı emredebilirsiniz, bayım” dedi Mister Pickwick. “Gördüğüm kadarıyla da, aralarındaki itaat alışkanlığından ötürü ne emretseniz yerine getireceklerdir, bundan hiç şüphem yok, ama ben, burdan zorla götürülmediğim sürece, söyleyeceklerimin dinlenmesine hakkım olduğunu beyan edeceğim, efendim.”

“Yaşasın Pickwick ve perensipler!” diye bağırdı Sam Weller, herkesin işiteceği bir sesle.

“Sam, sen sus!” dedi Mister Pickwick.

“Yarılmış davul misali sustum gitti, beyim” dedi Sam.

Nupkins hiç alışık olmadığı böyle bir cüret karşısında aptallaşan gözlerle Mister Pickwick’e baktı; kızgınlıkla ters bir cevap vermeye hazırlanır gibiydi, Bay Jinks yeninden çekiştirip kulağına bir şeyler fısıldadı. Reis bey işitilmesi zor bir sesle buna cevap verince aralarında fısıldaşma yeniden başladı. Jinks, besbelli, itiraz ediyordu.

Sonunda Reis, daha fazla dinleme isteksizliğinden nâçar vazgeçip bir yutkundu, Mister Pickwick’e dönerek, bir karış suratla, “Ne söylemek istiyorsunuz?” dedi.

Mister Pickwick, gözlüklerinin gerisinden Nupkins’i bile ürkten bir bakışla, “Önce” dedi, “benim ve arkadaşlarımdan buraya hangi sebeple çıkarıldığımızı bilmek istiyorum.”

Reis, “Bunu ona söylemeli miyim?” diye fısıldadı Jinks’e. Jinks, “Bence söyleseniz iyi olur, efendim” diye mırıldandı.

“Bana ulaşan ve yeminle desteklenen bir istihbarata göre, bir düello yapmak üzeremişsiniz. Diğer şahıs Tupman’ın bu işte yarıdakınız olduğu söyleniyor. Bu sebeple... hı, Bay Jinks?”

“Evet, efendim.”

“Bu sebeple, her ikinizden de... öyle demem gerekiyor değil mi, Bay Jinks?”

“Elbette, efendim.”

“Her ikinizden de... her ikinizden... neydi, Bay Jinks?” dedi Reis, sinirlendi.

“Kefâlet bulmalarını isteyeceksiniz, efendim.”

“Evet, bu sebeple her ikinizden de –kâtibim tarafından sözüm kesildiği sırada söylemek üzere olduğum gibi– kefâlet bulmanızı isteyeceğim.”

“Sağlam kefâlet” diye fısıldadı Bay Jinks.

“Sağlam bir kefâlet isteyeceğim.”

“Şehir sakinlerinden” diye fısıldadı Bay Jinks.

“Şehir sakinlerinden olması gerekiyor.”

Jinks yine fısıldadı: “Her biri için elli sterlin. Sonra, tabii, hâne reisi olmaları lazım.”

“Her birinizi elli sterlin kefâlete bağlıyorum” dedi Reis bey, yüksek sesle, göğsünü şişirerek. “Tabii kefiller, her ikisi de hâne reisi olacak.”

“İyi ama, insaf edin, Reis bey” dedi Mister Pickwick, Tupman’la birlikte hayretler içinde kalmış, kafası da kızmıştı, “biz bu şehrin yabancıyız. Burada herhangi bir kimseyle düello yapmaya hiç niyetim olmadığı gibi, ev sahibi hiçbir kimseyi de tanımıyorum.”

“Herhalde” dedi Reis, “herhalde... Siz ne dersiniz, Bay Jinks?”

“Elbette efendim.”

“Daha başka söyleyeceğiniz bir şey var mı?”

Mister Pickwick’in söyleyeceği daha çok şey vardı ve hiç şüphe yok ki, söylediği hiçbir şey kendisine bir fayda getirmese ve şehir âmirini hiç mi hiç ikna etmese de onları söylemekten geri durmayacaktı ama konuşması biter bitmez Sam Weller yeninden çektiğinde onunla öyle hararetli bir görüşmeye daldı ki, Belediye Reisi’nin sorusunu fark etmedi bile. Bay Nupkins bu tür bir soruyu iki kere tekrarlayacak insanlardan değildi; yeni bir öksürüklü hazırlığın ardından, suspus olmuş gönüllü polislerin hürmetkâr ve takdîr bakışları altında kararını açıklamaya koyuldu.

Weller’in cezası ilk tecavüz için iki sterlin, ikincisi için üç sterlin olacaktı; Winkle’a iki sterlin, Snodgrass’a bir sterlin ceza kesilmişti; ayrıca bu ikisi Majesteleri’nin ahalisine ve bâhusus sadık hizmetkârı Daniel Grummer’e tecavüzden uzak durmaya söz vereceklerdi. Pickwick ile Tupman zaten daha önce kefâlete bağlanmışlardı.

Reis bey konuşmasını bitirir bitirmez Mister Pickwick eski sevimliliğine kavuşan mütebessim çehresiyle birkaç adım ilerleyerek, “Reis beyin affını rica ediyorum, fakat kendisini yakından alakadağ eden son derece ehemmiyetli bir mesele hakkında onunla birkaç dakika baş başa görüşmemiz mümkün olabilir mi acaba?” dedi.

“Nedir o?” dedi Reis bey.

Mister Pickwick ricasını tekrarladı.

“Çok garip bir rica.” dedi Belediye Reisi. “Baş başa görüşme mi dediniz?”

“Baş başa.” Mister Pickwick ısrar etti. “Size söyleyeceklerimin bir kısmını hizmetkârımdan öğrenmiş olduğum için, onun da hazır bulunmasını istiyorum.”

Belediye reisi Bay Jinks’e baktı, Bay Jinks Belediye Reisi’ne baktı; polisler şapşallaşan suratlarla birbirlerine baktılar. Bay Nupkins birdenbire sarardı. Bu adam, Weller, kendine karşı bir suikast planını pişman olup da açıklamış olmasındı? Düşünmesi bile korkunçtu! Kendisi resmi görevli bir şahıstı; Jül Sezar ve Perseval’ geldi aklına, beti benzi büsbütün attı.

Mister Pickwick’e bir daha baktı ve yanına gelmesi için Jinks’e bir işaret çaktı. “Bu talep hakkında siz ne düşünüyorsunuz, Bay Jinks?” diye mırıldandı.

Ne düşüneceğini tam bilemeyen ve âmirini kızdırmaktan çekinen Jinks belli belirsiz bir tebessümle ağzının köşelerini büzerek başını bir sağa, bir sola ağır ağır salladı.

“Bay Jinks” dedi Reis bey, azametle, “siz bir salaksınız!”

Bu kısa görüş beyanı üzerine Jinks ilkinden de daha belirsizce yine gülümsedi ve usul usul kendi köşesine yanaştı.

Bay Nupkins meseleyi birkaç saniye kendi kendine tezekkür ettikten sonra koltuğundan kalktı ve Mister Pickwick’le Sam’e kendisini takip etmelerini söyleyerek onları duruşma salonuna açılan bir küçük odaya götürdü. Mister Pickwick’i odanın öbür ucuna doğru buyur ederken, çok az bir ihtimalle de olsa yeni bir çatışma çıkarsa hemen kaçabilmek için elini yarı aralık kalan kapıdan çekmeden, o haberi her ne olursa olsun öğrenmeye hazır olduğunu bildirdi.

“Hiç uzatmadan söyleyeceğim” dedi Mister Pickwick. “Zâtınızı ve itibarınızı alakadar ediyor aslında. Evinizde, beyfendi, eşi menendi bulunmaz bir sahtekârı barındırmakta olduğunuzu düşünüyorum ve bunun için elimde yeterli delil olduğuna kaaniyim.”

* 1812 yılında Avam Kamarasında öldürülen siyaset adamı. (ç.n.)

“İki” diye Sam araya girdi. “Mor dut giysili herifçoğlunun da gözyaşı dökmekte ve alçaklıkta dünyada bi eşi yoktur!”

“Sam” dedi Mister Pickwick, “söylediklerimi beyfendiye anlaşılır kılabilmem için hislerine hâkim ol, lütfen!”

“Çok üzgünüm, efem” dedi Weller, “ama o Job denilen yaratık ne zaman aklıma gelse kendimi tutamıyorum.”

“Yani, mesele kısaca şu beyfendi” diye devam etti Mister Pickwick, “Yüzbaşı Fitz-Marshall adında birinin bu evin müdavimlerinden olduğundan şüphelenmekte hizmetkârım haklı mıdır? Zira” diye ekledi hemen ardından, Nupkins’in asabileşerek sözünü kesmek üzere olduğunu görünce, “zira, eğer öyleyse, ben o şahsı tanıyorum, onun bir...”

“Şış, şış” dedi Nupkins. Kapıyı kapattı. “O şahsın bir... ne olduğunu biliyorsunuz, beyfendi?”

“Vicdansız bir serüvenci olduğunu biliyorum... haysiyetsiz bir karakter... kolay aldanan insanları aptal yerine koyan bir sosyete asalağı” dedi Mister Pickwick, heyecanla.

“Hay Allah!” dedi Nupkins. Kıpırmızı kesildi. Bütün tavrı değişti. “Hay Allah, Bay...”

“Pickwick” dedi Sam.

“Pickwick” dedi Nupkins. “Yani ne diyeyim, Mister Pickwick... buyrun oturun, efendim, lütfen... Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir ki...? Yüzbaşı Fitz-Marshall dediniz, değil mi?”

Sam, “Yüzbaşı deyip durmayın ona” dedi. “Fitz-Marshall da demeyin. İkisi de değil o, gezginci aktörün teki. Asıl adı Jingle’dır ve de mor dut rengi posta bürümüş bir kurt varsa eğer, o da Job Trotter denilen herifçoğludur!”

“Çok doğru” dedi Mister Pickwick, Reis beyin afallamış bakışlarına karşılık. “Sırf, şu anda hakkında konuştuğumuz bu şahsın iç yüzünü umuma teşhir etmek için ben bu şehirde bulunuyorum.”

Mister Pickwick, dehşet içinde kalan Nupkins’in kulağına Jingle’in rezilliklerinin kısa bir özetini döktü. Onunla ilk nasıl karşılaştığını, Bayan Wardle’i nasıl kaçırdığını ve hanımdan nasıl para karşılığında kolaycacak vazgeçtiğini, nasıl kendisini bir kız yurdunda gece yarısı tuzaga düşürdüğünü ve şimdi nasıl kendine ya-

kıştırdığı bu en son isim ve rütbenin iç yüzünü ortaya dökmeyi kendisinin (Mister Pickwick'in) vazife edinmiş olduğunu anlattı.

Mister Pickwick anlattıkça Bay Nupkins'in damarlarındaki bütün kan kulaklarında uğuldadı sanki. Yüzbaşığı yakınlarda bir yerde at yarışında tanımıştı. Upuzun aristokratik tanışlar listesinden, seyahatlerinin kapsamı ve tavırlarının âlâyışinden pek etkilenen Bayan Nupkins ile kızları genç Bayan Nupkins, Yüzbaşı Fitz-Marshall'ın sözlerini her gittikleri yere taşımışlar, elden ele sergilemişler, Yüzbaşı Fitz-Marshall'ı seçkin tanıdıklar çevresinin kafasına öyle bir kakmışlardı ki, sonunda çok yakın can dostları Bayan Porckenham ile genç kızları Porckenham'lar ve Bay Sydney Porckenham hasetten ve çaresizlikten çatlayacak hâle gelmişlerdi. Şimdi, bütün bunlardan sonra, onun beş parasız bir serüvenci, avare bir aktör ve dört dörtlük bir dolandırıcı değilse de aradaki farkın ne olduğu bilinemeyecek kadar dolandırıcıya benzer biri olduğunu işitmek...! Hay Allah! Porckenham'lar ne diyeceklerdi şimdi? Bay Sydney Porckenham kendi iltifatlarına böyle bir rakip uğruna itibar edilmemiş olduğunu keşfedince kim bilir nasıl bir zafer kazanmış olacaktı! Ve de Bay Nupkins kendisi, Belediye Meclisi'nin gelecek oturumunda Porckenham'ın karşısına hangi yüzle çıkacaktı? Hikâyeye bir yayılırsa gelecek seçimde muhalefet, elinde böyle bir kozla, kim bilir ne kıyametler koparırdı!

Uzun bir suskunluktan sonra Bay Nupkins kendini toparladı ve "Ama ne de olsa bu sadece bir iddia" dedi. "Yüzbaşı Fitz-Marshall herkesin çok hoşlandığı havalı bir şahsiyettir, herhalde birçok da düşmanı vardır. Bu söylediklerinizin ne gibi bir ispatı var ki elinizde?"

"Yüzleştirin beni onunla" dedi Mister Pickwick. "Bütün istediğim bu, başka hiçbir şeye ihtiyacım yok. Onu benimle ve buradaki dostlarımla yüzleştirin, başka bir ispata gerek duymayacaksınız."

"Tamam o zaman. Çok kolay. Kendisi bu akşam burada olacak, meseleyi dillendirmeden hallederiz... büyütmeden, hiç büyütmeden. Genç adamı sakınmak için yani, anlarsınız ya... Maama-fi ben... ben yine de böyle yapmamız uygun düşer mi diye Bayan Nupkins'e bir danışmak isterim. Her halü kârda, Mister Pickwick,

başka bir işe el atmadan önce, elimizdeki şu hukuki prosedürü bitirmeliyiz. Öbür odaya geri dönelim, lütfen, efendim.”

Öbür odaya gittiler.

“Grummer” dedi Reis, meş’um bir sesle.

“Evet, riis bey” diye karşılık verdi Grummer, her zamanki gözde adam gülümseyişiyle.

Reis bey serteldi. “Hadi, hadi” dedi, “böyle cıvıklıklar istemiyorum burada! Hiç yakışmıyor. Üstelik gülümsenecek de bir şey yok ortada. Demin bana sunduğunuz zabıttta yazılanlar gerçeğin ta kendisi miydi? Bakın, dikkat edin, beyim...”

“Riis bey...” diye kekeledi Grummer, “ben...”

“Ha, rahatsız oldunuz galiba, öyle mi? Bay Jinks, nasıl bozuldu gördünüz siz de, değil mi?”

“Elbette, efendim.”

“Şimdi, ifadenizi tekrarlayın, Grummer. Sizi yine uyarıyorum, dikkatli olun. Bay Jinks, söylediklerini zabta geçirin.”

Zavallı Grummer şikâyetlerini yeni baştan dile getirmeye koyuldu ama, Bay Jinks’in zapta geçirdiği beyanlarına Reis beyin araya girip müdahale etmesi bir yandan, Grummer’in konuyu dağıtıp her şeyi birbirine karıştırma huyu ve aşırı heyecanı öbür yandan, üç dakika içinde öyle karmakarış bir çelişkiler yumağına takılıp kaldı ki, Bay Nupkins hemen o anda, ona inanmadığını söyleyip çıktı işin içinden. Cezalar iptal edildi, Bay Jinks de çabucak birkaç kefil buldu. Bütün bu resmi işlemler tam gerektiği gibi yerine getirilmekle, Grummer’e utançlara seza bir biçimde dışarı çıkması emredildi... Beşeri şânın bugün var yarın yok keyfiyetine ve de büyük insanların lütfunun ne kadar süreceğinin bilinmezliğine müt-hiş bir örnek... !

Bayan Nupkins, başında pembe tül den türbanı ve açık kestane rengi perukasıyla pek tantanalı bir kadındı. Kızı, Bayan Nupkins, anasının türban dışında her bir kibirli tavrını ve peruka dışında her çeşit huysuzluğunu tevarüs etmişti. Bu iki fevkalade cazip özellik anne ile kızını ne zaman –sık sık olduğu gibi– içinden çıkılmaz bir duruma soksa, kabahati Bay Nupkins’in sırtına yıkmakta hemen anlaşılırdı. Bu nedenle, Bay Nupkins Bayan Nupkins’i bulup da Mister Pickwick’in söylediklerini bir bir önüne serince Bayan Nup-

kins, birdenbire, böyle bir şeyden zaten öteden beri şüphelenmekte olduğunu hatırladı. Bunun böyle olacağını hep söylemişti, kimse onu dinlememişti. Bay Nupkins onu ne zannediyordu, doğrusu hiç bilemiyordu... vesaire, vesaire.

“Başımıza gelenler!” dedi Bayan Nupkins’lerin küçük olanı, her bir gözünün köşesine zorla da olsa küçücük bir damla gözyaşı çıkartarak. “Aptal yerine konulmak diye buna denir işte!”

“Ah, sen babana teşekkür et onun için, şekerim!” dedi Bayan Nupkins. “O kadar yalvardım kendisine, Yüzbaşı’nın aile bağlarını sorup soruşturursun diye, ne tembihler ettim, ne ısrarlar, durma, hadi yap bi şeyler diye! Eminim kimse inanmıyacaktır şimdi ona, kimse!”

“Ama, sevgilim!” dedi Bay Nupkins.

“Konuşma benimle, büsbütün asabımı bozuyorsun, konuşma!”

“Sevgilim, sen kendin Yüzbaşı Fitz-Marshall’dan çok hoşlandığını söylemiyor muydun? Onu her zaman buraya dâvet eden de, başka yerlere tanıştırmak için hiçbir fırsatı kaçırmayan da sen değil misin?”

Bayan Nupkins fevkalade örselenmiş bir kadın havalarında kızına hitap etmeyi seçti. Sesini yükseltti: “Dememiş miydin sana, Henriette? Babanın bütün bunları benim üzerime yıkacağını söylememiş miydin? Öyle dememiş miydin?”

Burda Bayan Nupkins hıçkırma başladı.

“Ama babacığım... yani!” dedi küçük Bayan Nupkins ve ardından o da hıçkırma başladı.

“Bütün bu rezilliği ve maskaralığı başımıza sardıktan sonra hepsinin sorumlusu olarak beni takaza etmesi olacak şey mi şimdi?” diye feryat etti Bayan Nupkins.

“Bundan sonra artık nasıl insan yüzüne çıkabiliriz?” dedi küçük Bayan Nupkins.

“Porkenham’ların yüzüne nasıl bakacağız?”

“Grigg’lerin de!”

“Slummintowken’lerin de!” diye haykırdı Bayan Nupkins. “Ama senin babanın hiç umru mu? Ona ne ki?”

Bu korkunç düşünceyle Bayan Nupkins içi parçalanarak gözyaşlarına boğuldu, kızı da onu izledi.

Bayan Nupkins'in gözyaşları meseleyi kafasında evirip çevirmeye biraz zaman kazanıncaya kadar büyük bir hızla sel gibi aktı; o zaman, yapılacak en doğru şeyin, Mister Pickwick ile dostlarından, Yüzbaşı gelene kadar orada kalmalarını rica etmek, ondan sonra da Mister Pickwick'e aradığı fırsatı sağlamak olacağına karar verdi. Mister Pickwick'in gerçeği söylemiş olduğu anlaşılırsa Yüzbaşı sessiz sedasız kapının önüne konulabilir, ortadan kaybolmasını açıklamak için Porckenham'lara, ailesinin Saray'daki nüfuzu sayesinde Sierre Leone ya da Sangur Burnu'na, olmadı, Avrupalıları büyüleyip oraya vardıktan sonra geri dönmelerini imkânsız kılan sağlığa yarar başka iklimlerden birine Genel Vali tâyin edilmiş olduğu söylenebilirdi.

Büyük Bayan Nupkins'in gözyaşları kuruyunca küçük Bayan Nupkins'in gözyaşları da kurudu ve Bay Nupkins meseleyi Bayan Nupkins'in tavsiyesine uyarak çözecek olduğuna çok sevindi. Mister Pickwick ve arkadaşları başlarından geçen son olayın arta kalan bütün izlerini yıkayıp giderdikten sonra hanımlara tanıştırdılar ve hemen ardından yemeğe buyur edildiler. Reis beyin dünyada yaşayan en civelek delikanlılardan biri olduğunu kendine has ferasetiyle yarım saat içinde keşfettiği Sam Weller ise Muzzle'ın ilgi ve himayesine emanet edildi: Muzzle'a, onu alt kata götürüp güzelcene ağarlaması buyruldu.

"Nassınız, beyim?" dedi Muzzle, Sam'i mutfak merdiveninden aşağı indirirken.

"Nasıl olayım, sizi az önce efendinizin koltuğu arkasında kasılıp dururken gördüğümünden beri sağlığımda pek bir şey değişmedi" dedi Sam.

"O sırada sizinle daha fazla meşgul olmadığım için kusuruma bakmazsınız artık. Patron sizi daha tanıştırmamıştı. Kendisi sizden öyle hoşlandı ki, bilemezsiniz."

"Yaa" dedi Sam, "çok hoş bi tip."

"Öyle, değil mi?"

"Şakacılığına diycek yok."

• "Çok da iyi konuşur" dedi Muzzle. "Fikirleri su gibi akıcı, di mi?"

“Ne demezsin!” dedi Sam. “Sel gibi akıyor da, o hızla kafa to-
kuşturmaktan hiçbirinde akıl kalmıyor. Ne demek istediği pek an-
laşılmıyor... galiba?”

“Kendisinin konuşma tarzının değeri burda zaten” diye ekledi
Muzzle. “Son basamağa dikkat edin, Bay Weller. Hanımların ya-
nına varmadan önce elinizi yıkamak isterdiniz belki? Bakın burda
bir tas var, su da var içinde. Kapının ardında da temiz el havlususu.”

Sam Weller, “Hakkaten, şöyle bi durulansam fena olmayacak
heralde” diyerek el bezini bolca yumuşak sabunla bir güzel sabun-
layıp yüzünü ova ova parlattı. “Kaç hanım var orda ki?”

“Bizim mutfakta sadece iki, aşçı ve orta hizmetçisi. Ayak işi-
ne bakan bir oğlan ve bir de kızcağız vardır ama onlar çamaşırane-
de de yerler yemeklerini.”

“Yaa? Çamaşırhanede yiyorlar demek?”

“Evet” dedi Muzzle. “İlk geldiklerinde kendi masamızda otur-
talım onları da dedik ama olmadı. Kız çok görgüsüz biriydi, oğlan
da lokmasını yerken öyle harul horul soluyordu ki onunla aynı ma-
sada oturamadık bi türlü.”

“Balina yavrusu, desene!”

“Yaa, korkunç... ” dedi Muzzle. “Ama taşrada çalışmanın en
kötü yanı budur, Bay Weller. Gençler pek bi çok vahşi oluyorlar.
Burdan efendim, şöyle, lütfen.”

Sam Weller’in önünden büyük bir nezaketle yürüyerek onu
mutfığa götürdü.

“Mary” dedi ordaki güzel yüzlü hizmetçi kıza, “bu, Bay Wel-
ler. Patron yolladı, bi dediği iki edilmeyecek.”

“Sizin patronun halden anlıyan biri olduğu anlaşılıyor, beni
tam yerine yollamış” dedi Sam, Mary’ye beğeniyle bakıp. “Ben bu
evin efendisi olsam, Mary nerdeyse ben orda olurum.”

“Yani, siz de, Bay Weller!” diye kızardı Mary.

“Bak sen!” dedi aşçı kadın.

“Hay aksi şeytan! Sizi unuttum, aşç’anım” dedi Muzzle. “Bay
Weller, tanıştırayım... ”

“Nassınız, hanfendi?” dedi Sam. “Sizi gördüğüme çok mem-
nun oldum, umarım tanışıklığımız uzun sürer... beyzadenin ister-
line dediği gibi.”

Tanışma merasimi böylece sona erince aşçı ve Mary mutfığın
arka tarafına çekilip orada on dakika kikirdediler, sonra gülücükler
ve kızarmış yanaklarla dönüp yemeğe oturdular.

Sam Weller’in kendinden emin, konuşkan halleri yeni dostları
üzerinde öyle karşı konulmaz bir etki yarattı ki, yemeğin daha ya-
rısına varmadan sofrada esen dört dörtlük samimiyet havası içinde,
Job Trotter’in bütün marifetleri bir bir serildi önlerine.

“Ben zaten o Job’dan hiç hazzetmemiştim” dedi Mary.

• “iyi ki etmemişsin, canım” dedi Sam.

“Niye ki?” diye sordu Mary.

“Çünkü çirkinlikle düzenbazlık, zarafet ve faziletle asla yana olmamalı” dedi Sam. “Doğru değil mi, siz ne diyorsunuz, Bay Muzzle?”

“Asla!” dedi Muzzle.

Bu sırada güleceği tutan Mary kendisini aşçı kadının güldürdüğünü söyleyince aşçı da gülerek bunun doğru olmadığını söyledi.

“Benim kadehim yok ama” dedi Mary.

“Benim kadehimden iç sen, canımın içi” dedi Sam. “Bu kupanın ağzına değdir dudaklarını, vekâleten öpmüş olayım seni!”

“Sizde hiç utanma denen bir şey yok ama, Bay Weller!” dedi Mary.

“Neden utanacakmışım, canımın içi?”

“O dediklerinizden işte!”

“Saçmalama. Kime zararı var ki? Tabiat bu, di mi, aşç’anım?”

Aşçı kadının keyfine diyecek yoktu. “Bana sorma sen onu, terbiyesiz adam!” dedi ve o ve Mary yine gülmeye başladılar; o kadar güldüler ki, bira, söğüş et ve kahkahalar boğazına kaçan genç kadın az daha boğuluyordu. Bu tehlikeli krizden Samuel Weller tarafından sırtına ihtimamla vurulan birkaç nâzik şaplak ve sair lüzumlu iltifat sayesinde anca kurtuldu kızcağız.

Bütün bu eğlencenin, şenliğin ortasında bahçe kapısından şiddetli bir çingirak sesi duyuldu. Yemeklerini çamaşırhanede yiyen delikanlı hemen o yana seğirtti. Sam Weller güzel oda hizmetçisiyle kırıştırmaya dalmış gitmişti; Muzzle sofradaki yiyeceğin içeceğin icabına bakmakla meşguldü; aşçı kadın kocaman bir lokmayı götürmekteyken gülmek için durup bir an o işe ara vermişti... ki mutfak kapısı açıldı ve Job Trotter içeri girdi.

Job Trotter içeri girdi dedik ama, bu bizim hakikatten asla şaşmama düsturumuza aykırı bir beyan oldu. Kapı açıldı ve Trotter görüldü. İçeri girecekti, tam da girmek üzereydi ki Sam Weller’i görünce birkaç adım geri kaçmaktan kendini alamadı, önündeki hiç beklemediği sahneyi hayretle ve dehşetle, hiç kıpırdamadan seyre daldı.

“Bakın, geldi işte!” diye sevinçle ayağa fırladı Sam. “Şu işe bak, tam da senden söz ediyorduk. Nassın? Nerlerdeydin? Gel içeri, gel!”

Hiç direnmeyen Job’u mor dut rengi yakasına yapışıp mutfak-

ğın ortasına kadar sürüdü; kapıyı kilitledi, anahtarı Muzzle'a uzattı; Muzzle hiç istifini bozmadan aldığı anahtarı yan cebine koydu, cebini düğmeledi.

"Hay be, şu işe bak!" diye bağırdı Sam. "Benim efendi yukarda seninkinlen karşılaştığına sevinirken ben de burda seni gördüğüme seviniyim mi, sevinmeyeyim mi şimdi, ha? Ne âlemlerdesin? Bakkaliye işi nasıl gidiyor, olacak gibi mi? Seni gördüğüme öyle sevindim ki! Çok hoş görünüyorsun, seni görenin içi açılıyor, öyle değil mi, Bay Muzzle?"

"Muhakkak" dedi Muzzle.

"Ne kadar neşeli, di mi?"

"Keyfi yerinde."

"Bizi gördüğüne çok memnun... böylesi çok daha iyi, çok daha iyi" dedi Sam. "Otur. Otursana!"

Trotter şöminenin yanında duran bir iskemleye zorla oturtulmaya razı oldu. Küçücük gözleriyle önce Sam'ın, sonra Muzzle'ın yüzüne baktı, bir şey demedi.

"Bak şimdi" dedi Sam, "bu hanımların önünde, sadece merakımdan sormak istiyorum: Pembe noktalı mendili ve de dört nomralı ilahiler kitabı olan, eli yüzü düzgün o terbiyeli delikanlı değil misin sen?"

"Hani bir aşçı kadınla evlenecek olan... .?" dedi aşçı kadın, burnundan soluyarak. "Alçak!"

"Yaşadığı kirli hayattan tövbe edip bakkaliye işletecek olan?" dedi oda hizmetçisi.

Bu son iki dokundurma üzerine tepesi atan Muzzle, "Bakın şimdi ne diyecem size genç adam" dedi. "Bu hanım (aşçıyı göstererek) benimle birlikte; onunla bir küçük bakkaliye açmaktan söz etmeye yeltenirseniz bir insanın bir başkasını incitebileceği en nâzik noktada benim canımı yakarsınız. Anladınız mı ne dediğimi?"

Efendisini takliden çok güzel konuştuğu kanaatini taşıyan Muzzle bir cevap almak için burda sustu; Trotter hiç cevap verince, kasıla kasıla devam etti: "Büyük ihtimal, bayım, daha birkaç dakika, yukardan çağırılmıycaksınız, çünkü benim efendim şu anda sizinkinin işini bitirmekle meşgul. Yani kısa bir süre benim-

le baş başa bir görüşme yapmaya vaktiniz olacak demektir. Anlıyor musunuz beni, bayım?”

Muzzle, yine, cevap almak için sustu. Trotter, yine, onun beklentisini boşa çıkardı.

“İyi, pekâlâ” dedi Muzzle. “Ne demek istediğimi hanımların önünde açıklamak zorunda olduğum için çok üzgünüm ama işin âciliyeti beni mazur gösterecektir. Arka mutfakta kimse yok, bayım. Oraya geçerseniz Bay Weller bize hakem olur, çingirak çalana kadar hesaplaşırız. Anlatabildim mi, bayım?”

Muzzle bunları söylerken kapıya doğru bir iki adım ilerledi; zamandan tasarruf için de, daha yürürken, üzerinden paltosunu çıkarmaya başladı.

Aşçı kadın bu ölümüne meydan okuyuşun sonunu işitip de Muzzle’ın hemen uygulamaya geçmek üzere olduğunu görür görmez kulakları yırtar bir çığlıkla tam o anda iskemlesinden ayağa kalkan Job Trotter’in üzerine atıldı, iri, ablak suratını galeyana gelmiş kadın kısmısına has azgınlıkla tırmalayıp tokatladı, uzun siyah saçlarına parmaklarını dolayıp ordan beş ya da altı düzine yas halkası imal etmeye yeter kıl kopardı. Bay Muzzle’a duyduğu büyük aşkın şevkiyle giriştiği bu gazânın hitâmında, ayakları birbirine dolana dolana yerine döndü; çok kolay çoşan hassas duygulu bir hanım olduğu için de hemen mutfak dolabının altına düştü, bayıldı.

Tam o sırada çingirak çaldı.

“Bu sana, Job Trotter” dedi Sam. Job itiraz edip cevap vermeye – hattâ o sırada kendinden geçmiş yerde yatan aşçı kadınının açtığı yaraların kanını dindirmeye – vakit bulamadan Sam bir kolunu, Muzzle öbür kolunu kavradı, biri önden çekiştirerek, öbürü arkadan itekleyerek merdivenden yukarı çıkardılar, salona soktular.

Görölmeye değer bir sahneydi. Alfred Jingle, namı diğer Yüzbaşı Fitz-Marshall, kapıya yakın bir yerde, içinde bulunduğu son derece tatsız durumu hiç umursamadan gülümseyerek, elinde şapkası, ayakta duruyordu. Karşısında Mister Pickwick ona esaslı bir ahlak dersi vermeyi herhalde daha yeni bitirmişti, zira sol eli redingotunun kuyruğu altına sokulu dururken sağ eli havaya kalkmıştı... ne zaman bir önemli hitapta bulunsa hep âdeti olduğu gibi. Az ötede asabi çehresiyle Tupman kendinden genç iki arkadaşı-

nın dikkatli gayretleri sâyesinde ancak yerinde durabiliyordu; odanın öte ucunda Bay Nupkins, Bayan Nupkins ve kızları küçük Bayan Nupkins büyük infial içerisinde, acınaklı vakarlarını korumaya çalışıyorlardı.

Job içeri alınırken Bay Nupkins âmirâne bir kasılmayla, “Bu adamları alçaklar ve sahtekârlar olarak içeri atmama ne mâni var?” diyordu. “Aptalca bir merhamet, işte... Ne mâni var ki?”

“Gurur, birader, gurur” dedi Jingle, hiç tınmadan. “Olacak şey değil... hiç... bir yüzbaşı düşürmüştünüz elinize, di mi... Ha, ha! Harika... Kıza bir koca... ava giderken avlanma... açıklayın da herkes öğrensin... ne münasebet, dünyada olmaz...! Salaklık demezler mi... Hem de nasıl!”

“Alçak!” dedi Bayan Nupkins. “Âdi imalarına gülüp geçiyoruz.”

“Ben hep nefret etmiştim zaten ondan” diye ekledi Henriette.

“Aa, tabii” dedi Jingle, “boylu poslu delikanlı... dünkü âşık... Sydney Porkenham... zengin... kıyak delikanlı... Yüzbaşı kadar parası yok ama, di mi? Gönder gitsin... sepet havası... varsa yoksa Yüzbaşı... Onun gibisi hiçbir yerde yok... bütün kızlar... çıldırıyor... Ha, Job?”

Burda Jingle yürekten bir kahkaha attı. Ellerini keyifle ovuşturmakta olan Job’dan eve ayak bastığından beri ilk kez bir ses çıktı: Alçak perdeden bir kikirdeme, sanki gülmekten öyle zevk alıyormuş ki birazının dahi ses hâlinde elinden kaçmasına katlanamıyormuş gibi.

“Bay Nupkins” dedi hanımların yaşlısı, “hizmetkârların önünde sürdürülecek bir görüşme değil bu. Defedin bu rezilleri buradan!”

“Tabii, sevgilim” dedi Bay Nupkins. “Muzzle!”

“Buyrun, reis bey.”

“Ön kapıyı aç.”

“Peki, reis bey.”

“Terk edin bu evi!” Nupkins vurgu niyetine elini salladı.

Jingle gülümseyerek kapıya doğru ilerledi.

•“Bir dakika!” dedi Mister Pickwick.

Jingle durdu.

“Sizin ve şurdaki ikiyüzlü arkadaşınızın elinizden çektiklerim için çok daha fazla intikam alabilirdim” dedi Mister Pickwick. O öyle konuşurken Job Trotter büyük bir nezaketle eğilip elini kalbinin üzerini koydu.

“Diyorum ki” dedi Mister Pickwick, giderek artan bir hışımla, “intikamım çok daha acı olabilirdi ama insanlara duyduğum sorumluluk gereği sizi teşhir etmekle yetiniyorum. Bu müsamahamı unutmayacağınızı umarım, beyfendi.”

Mister Pickwick’in sözlerinin tam burasında Job Trotter, sanki söylenen sözlerin tek bir hecesini bile kaçırmak istemiyormuşçasına, alaycı bir hareketle elini kulağına götürdü.

“Ve de sadece şunu ilave edeyim ki, bayım” dedi Mister Pickwick, adamakıllı kızıp köpürerek, “siz benim nazarımda tam bir sefil ve bir... bir haydut... ve... ve gördüğüm ya da işittiğim en kötü insansınız... o... o mor dut rengi kılıklı yobaz bozuntusu serseri-yi saymazsak!”

Jingle, “Ha, hay!” diye güldü. “Aslan Pickwick... Yüreğinizle bin yaşayın siz... yiğit adam... ama böyle coşmanız hiç doğru değil, çok fena, çok... Hadi, hoşça kalın... bir gün yine görüşürüz... Sıkmayın canınızı... Hadi Job, yallah, gidiyoruz!”

Bu sözlerle Jingle şapkasını başına hep yaptığı gibi geçirip hızla odadan çıktı. Job Trotter önce bir durakladı, etrafına bakındı, gülümsedi, sonra cüretinden yanına varılmaz bir alaycı ciddiyetle eğilip Mister Pickwick’i selamladı, Sam Weller’a göz kırptı ve asla gelecekte umudu kesmeyen efendisinin ardından koştu.

Sam peşinden kovalamaya davranıyordu ki, “Sam” dedi Mister Pickwick.

“Efendim?”

“Kal burada.”

Sam tereddüt eder gibiydi.

“Kal burada!” diye tekrarladı Mister Pickwick.

“Şu Job edepsizini ön bahçede azcık bi silkelesem mi diyordum, efendim...”

“Kesinlikle olmaz.”

“Kıçına bi tekme, kapı dışarı ediveredim?”

“Hiçbir sûrette!” dedi efendisi.

Mister Pickwick'e kapılındığından beri ilk defa Sam Weller bir an için keyifsiz ve mutsuz göründü ama çok geçmeden aydınlandı, yüzü çünkü sokak kapısının arkasına sinmiş bekleyen kurnaz Muzzle tam zamanında ortaya atılıp Jingle'ı da, uşağını da basamaklardan aşağı sürüp orda saksılara dikili Amerikan aleove bitkilerinin içine boca etmişti.

"Vazifemi yerine getirdim ya, şimdi artık ben ve dostlarım size veda edeceğiz" dedi Mister Pickwick Bayan Nupkins'e. "Bizden esirgemediğiniz misafirperverliğinize teşekkürlerimizi arzederken, hepimiz adına size şunu temin etmeme müsaadenizi istirham ediyorum. Çok güçlü bir vazife şuuruyla hareket etmemiş olsaydık, kıymetli misafirperverliğinizi kabul etmez ya da içine düşmüş olduğumuz sıkıntılı durumdan bu şekilde sıyrılmaya razı olmazdık."

Sabahleyin maruz kaldıkları muameleye itirazını böylece ifade ettikten sonra Mister Pickwick hanımları büyük bir nezaketle selamladı ve ailenin ısrarlı taleplerine direnip arkadaşlarıyla birlikte odayı terk etti.

"Şapkanı al, Sam" dedi, giderken.

Sam, "Alt katta kaldı, beyim" diyerek hemen aşağı koştu.

Mutfakta oda hizmetçisi güzel kızdan başka kimse yoktu; şapkası da ortalarda görünmediği için onu aramak zorundaydı. Hizmetçi güzeli ona ışık tuttu, şapkayı bulmak için her yere baktılar. Hizmetçi güzeli şapkayı bulma hevesiyle dizleri üstüne çökerek kapının yanındaki bir köşede üst üste yığılmış duran ne varsa kaldırıp kaldırıp baktı. Ters bir köşeydi, kapı kapanmadan oraya erişilemiyordu.

"Burda işte!" dedi güzel hizmetçi. "Bu değil mi?"

"Bakmam lazım" dedi Sam.

Güzel hizmetçi kandili yere koymuştu; yarı karanlıkta şapkanın kendi şapkası olup olmadığını görebilmek için Sam de diz çökmek zorunda kaldı. O küçük köşe çok küçük bir köşeydi, o kadar küçük bir köşeydi ki – günahı evi yapanın boynuna! – Sam ve güzel hizmetçi ister istemez birbirlerine çok yakın oldular.

"Hadi, vakit geldi" dedi Sam. "Hoşça kal."

"Hoşça kalın" dedi hizmetçi güzeli.

“Hoşça kal” derken Sam arayıp bulmak için o kadar uğraştıkları şapkayı elinden bırakıverdi.

“Çok sakarsınız ama!” dedi hizmetçi güzeli. “Dikkat etmezseniz yine kaybedeceksiniz.” Ve Sam yine kaybetmesin diye şapkayı kendi eliyle onun başına geçirdi.

Oda hizmetçisi güzel kızın yüzü, Sam’e doğru yukarı bakarken daha da güzel görüldüğü için miydi, yoksa birbirlerine o kadar yakın durmaları nedeniyle tesadüfen mi oldu, bugüne kadar kesinliğe kavuşmuş değil ama, Sam orda güzel hizmetçiyi bir güzel öptü.

“Bunu yapmış olduğunuzu söylemiyacaksınız kimseye, di mi?” dedi hizmetçi güzeli, kızara bozara.

“Yok, o sıra kasten yapmadım ama şimdi yapcam” dedi Sam.

Bir kere daha öptü hizmetçi güzelini.

Tam o sırada Mister Pickwick trabzanın üstünden aşağı seslendi:

“Sam!”

“Geliyorum, beyim” dedi Sam. Koşarak çıktı basamakları.

“Çok geciktin ama...”

“Kapının arkasına bir şey takılmış da beyim, açılmadı bir türlü, geciktim” dedi Sam.

Bay Weller’in ilk aşkının ilk faslıydı.

FASIL 26

*Kısa bir fasıl
Bardell dâvâsının seyrine dair*

Jingle'in maskesini indirmekle seyahatinin esas hedef ve gayesine ulaşan Mister Pickwick, o sırada Baylar Dodson ve Fogg tarafından aleyhinde yürütülmekte olan işlemler hakkında bilgilenmek için derhal Londra'ya dönmeye karar verdi. Bu kararını kendine özgü olanca gayret ve azmiyle yerine getirmek için, bundan önceki iki fasılda ayrıntıları uzun uzadıya anlatılan unutulmaz olayların ertesi sabahı, Ipswich'ten hareket eden ilk posta arabasının arka sırasına tırmandı; aynı günün akşamı, kendisine refakat eden üç dostu ve Samuel Weller'la birlikte sağ salim başkentte ayak bastı.

Orada dostlar kısa bir süre için yollarını ayırdılar. Baylar Tupman, Winkle ve Snodgrass, Dingley Dell'e yapacakları ziyaretin hazırlıklarını tamamlamak üzere evlerine gittiler; Mister Pickwick ve Sam geçici olarak pek mükemmel ve rahat, eski tarz bir hana yerleştiler: Lombard Sokağı, George Yard'da George ve Akbaba taverna/oteli.

Mister Pickwick akşam yemeğini yemiş, yarım litrelik ikinci kupa porto şarabını devirmiş, ipek mendilini yüzüne örtmüş, ayakları şöminenin parmaklığına dayalı, bir koltukta yan gelmiş oturuyordu; Sam Weller sırtında seyahat çantasıyla içeri girince dingin düşüncelerinden sıyrıldı.

"Sam" dedi.

"Efendim?" dedi Sam.

“Sam, Goswell sokağında Bayan Bardell’in evinde epey bir parça eşyam kalmıştı, şimdi yine şehirden ayrılmazdan önce bir yolunu bulup onları aldırırmam gerekir diye düşünüyorum...”

“Çok iyi olur, efem.”

“Onları şimdilik Bay Tupman’lara gönderebilirim, Sam, ama önce şöyle bir ayıklanıp toparlanmaları lâzım. Goswell sokağına kadar gidip bu işle meşgul olmanı istiyorum.”

“Hemen mi, beyim?”

“Hemen. Ama dur bi dakika!” diye cüzdanını çıkararak ekledi Mister Pickwick. “Kirayı da ödemek gerekiyor. Gerçi Noel’e kadar daha vakti var ama şimdiden öde bitsin, daha iyi. Bir aylık bildirimle kontrat sona eriyor. Al, bak, burda yazıyor işte! Bayan Bardell’e ver bunu, ne zaman isterse assın kiralık ilanını.”

“Pekâlâ, efendim” dedi Weller. “Başka?”

“Başka bir şey yok, Sam.”

Sam, sanki daha bir şey beklermiş gibi yavaş yavaş kapıya yöneldi, yavaşça açtı kapıyı, yavaşça dışarı çıktı, kapının yavaşça kapanmasına iki parmak kala Mister Pickwick seslendi:

“Sam!”

“Buyrun, beyim?” Sam hızla geri dönüp arkasından kapıyı kapattı.

“Bayan Bardell’in hakkımda şahsen ne düşündüğünü ve o süfli ve mesnetsiz dâvâdan bir şey çıkıp çıkmayacağını anlamaya çalışmana bir itirazım yok, Sam. İstersen bunu yapmana bir itirazım olmadığını söylüyorum yani.”

Sam, kısa bir baş hareketiyle, anladığını belli ederek çıktı odadan ve Mister Pickwick ipek mendili gerisin geri yüzüne örterek azıcık kestirmeye hazırlanırken, görevini yerine getirmeye koştı.

Goswell sokağına vardığında saat neredeyse akşamın dokuzydu. Sokağa bakan küçük salonda iki mum yanıyor, pencere storunda iki kadın başlığı gölgesi seçiliyordu. Bayan Bardell’in misafir günüydü.

Sam kapıyı tıklattı ve –dışarıda ıslık çalıp biraz eğleşmekle, içeride ise inatçı bir mumu alev almaya ikna etmeye çalışılmakla geçen– oldukça uzun bir bekleyişin ardından döşeme halısının üzerinde bir çift küçük terlik patırdadı ve evin oğlu Bardell göründü.

“Merhaba, sokak tosağısı, anan nasıl?” dedi Sam.

“Fena değil” diye cevap verdi genç Bardell. “Ben de öyleyim.”

“Bak bu iyi işte!” dedi Sam. “Git söyle kendisine, onunla konuşmak istiyorum, olmaz mı, küçük belâ?”

Tembihe uyan Bardell oğlan inatçı kandili en alt basamağa bıraktı, haberi iletmek için sokağa bakan küçük salona dalıp gözden kayboldu.

Storda gölgeleri görünen iki başlık Bayan Bardell’in en yakın iki arkadaşınıydı. Akşam vakti sakin sakin çay içip sıcak bir şeyler – biraz domuz paçacığı ve kızarmış peynir– yemeye daha yeni gelmişlerdi. Peynir ocağın önünde küçük bir tavada fıkırdaya fıkırdaya kızarıyordu; domuz paçacıkları sıcak bir köşede demlenmekteydi; Bayan Bardell ve iki arkadaşı bütün yakın dostları ve tanışları hakkında sohbeti koyulaştırmışlardı. Tam o sırada genç Bardell ön kapıdan döndü geldi ve Samuel Weller’in mesajını ilettili.

“Mister Pickwick’in hizmetkârı!” Bayan Bardell sapsarı keşildi.

“Ne, o mu?” dedi Bayan Cluppins.

“Yani hiç inanmazdım, kendim burada olup da görmeseydim!” dedi Bayan Sanders.

Bayan Cluppins her daim işi başından aşkın görünen, ufak tefek, tezcanlı bir kadındı; Bayan Sanders şişman, ablak suratlıydı. Bayan Bardell’e misafirlige gelmişlerdi.

Bayan Bardell heyecana kapılmanın doğru olacağını sezdi. Ayrıca, üç kadından hiçbiri Mister Pickwick’in hizmetkârı ile mevcut şartlarda Dodson ve Fogg’un aracılığı olmaksızın irtibat kurmaya hakları olup olmadığını pek bilemediğinden, ne yapacaklarını hep birden şaşırılmışlardı. Bu kararsızlık ânında yapılacak ilk şey, besbelli, kapıda Samuel Weller’a rastladı diye oğlanı pataklamaktı. Anası oğluna bir tane patlattı, oğlan mızırdana mızırdana ağlamaya başladı.

“Kes sesini... kes diyorum, yaramaz şey!” dedi Bayan Bardell.

“Evet ya, üzme zavallı anneni öyle” dedi Bayan Sanders.

“Zaten yeterince sebep var üzülmesi için, Tommy” dedi Bayan Cluppins de Bayan Bardell’e içi yanarak, tevekkülle.

“Hem de nasıl... bahtsız kuzu!” dedi Bayan Sanders.

Bütün bu ahlakçı serzenişlerden nasibini alan Bardell oğlan bu defa böğüre böğüre bir ağlamadır tutturdu.

“Ben n’apıyım peki şimdi?” dedi Bayan Bardell, Bayan Cluppins’e.

“Bence onu görmelisin” dedi Bayan Cluppins.” Ama yanında bir tanık olmadan, asla!”

“Bana kalırsa iki tanık daha yasal olur” dedi Bayan Sanders. O da, Bayan Bardell’in öbür arkadaşı gibi, meraktan çatlıyordu.

“Gelsin bari, en iyisi” dedi Bayan Bardell.

“Tabii, elbette!” diye atıldı Bayan Cluppins. “Girin içeri, genç adam, ama önce sokak kapısını kapayın, lütfen.”

Sam Weller dâveti ikiletmedi; salona girip Bayan Bardell’e diyeceğini şöyle dile getirdi:

“Şahsınızı rahatsız ettiğim için çok üzgünüm, hanfendi, eve giren hırsızın yaşlı hanımı ateşin üstüne oturturken dediği gibi... Fakat ben ve efendim şehre daha yeni döndüğümüzden ve de yine hemen çıkıp gitceğimiz için, başka çaresi yoktu... takdir edersiniz.”

“Tabii ya, efendisi bir kusur etmişse bu genç adam ne yapsın!” dedi Sam Weller’in görünüşünden ve sözlerinden etkilenen Bayan Cluppins.

“Tabii, tabii” dedi ocaktaki tencereye arada bir âdeta ağzı sulanarak bakmasından, Sam yemeğe dâvet edilecek olursa domuz paçacıklarının kaç kişiye yeteceğini hesaplamakla meşgul olduğu anlaşılan Bayan Sanders.

Sam, müdahaleye hiç aldırmadı. “Sırf şun’çün geldim” dedi, “Birincisi, efendimin çıkış bildirimini getirmeye. İşte burda. İkincisi, kirayı ödemeye... O da burda. Üçüncüsü, burda ne eşyası varsa göndercemiz birisine teslim edilmesi icap ediyor demeye. Dördüncüsü, meskeni ne zaman isterseniz kiraya verebilirsiniz demeye... Hepsi bu işte.”

“Ne olmuş olursa olsun” dedi Bayan Bardell, “ben hep söylemişimdir, bundan sonra da söylerim, Mister Pickwick tek bir husus dışında tam bir beyfendi gibi davranmıştır her zaman. Para mevzuunda her zaman banka gibi güvenebilirsiniz kendisine, her zaman.”

Bayan Bardell bunları söylerken mendilini gözlerine değdirek ödendi makbuzunu getirmek için dışarı çıktı.

Sam çok iyi biliyordu ki kendisi konuşmazsa kadınların çenele-ri açılacaktı. O nedenle derin bir suskunluk içinde kalaylı tencereden kızarmış peynire, ondan duvara, duvardan tavana baktı durdu.

“Zavallı kadıncaaz!” dedi Bayan Cluppins.

“Yaa, biçare!” dedi Bayan Sanders.

Sam hiçbir şey demedi. Hanımların sadede gelmekte oldukla-rını anlamıştı.

“Sözünden dönmenin böylesi aklıma geldikçe kendimi tuta-mıyorum” diye konuştu Bayan Cluppins. “Canınızı sıkacak bir şey söylemek istemem size, delikanlı, ama sizin o efendiniz tam bir can-navar! Burda olaydı da yüzüne söyliyeydim.”

“Keşke” dedi Sam.

Bayan Cluppins, tencereye ve tavaya bir göz atarak devam etti: “Nasıl rencide olduğunu görün işte” dedi. “Hep böyle ağlamaklı, zavallı. Arkadaşları acıyıp da bi parça teselliye gelip oturmasalar, hiçbir şeyden tat almayacak, o kadar yani... Çok fena!”

“Barbarlık!” dedi Bayan Sanders.

“Yani şimdi sizin efendinizin, genç adam, evli olsaydı karısına su gibi harcayacağı o kadar parası varken” diye Bayan Cluppins ha-raretle konuşmayı sürdürdü, “böyle davranması için ne gibi bir ma-zeret olabilir ki? Niye evlenmiyor onunla?”

“Evet” dedi Sam, “hakkaten bütün mesele bu işte.”

“İşin hakikati şu ki, Bayan Bardell benim gibi biri olsaydı bunu öyle bi mesele yapardı ki! Ama n'olursa olsun, fırsat buldukça bizi canımızdan bezdireseler de biz kadınlar için de kanun var. Efendi-niz, altı ay daha yaşlanmasına kalmaz göreceğününü, genç adam, hem de nasıl!”

Bu avunmayla Bayan Cluppins silkinerek gerdanını kabarttı, Bayan Sanders'a bakıp gülümseyince o da ona gülümsedi.

Bayan Bardell elinde makbuzla dönüp odaya girerken Sam, “Dâvânın sürdüğü anlaşılıyor” diye düşünüyordu.

“Buyrun makbuzu, Bay Weller” dedi Bayan Bardell, “bu da pa-ranın üstü. Biraz ısınmak için bi yudum bi şey almaz mıydınız, eski tanışlığımızın hâtırasına?”

Sam bundan yararlanabileceğini kestirerek hemen razı oldu. Bayan Bardell ufak bir dolaptan koyu renkli bir şişe ve bir şarap ka-

dehi çıkardı, Sam'ın kadehini doldurdu, sonra zihnini kavuran acıdan ne yaptığını bilmez bir halde üç kadeh daha çıkardı, onları da doldurdu.

“Hay Allah, baksanıza ne yaptınız öyle!” dedi Bayan Cluppins.

“Fena mı, ne güzel!” dedi Bayan Sanders.

“Ah, bende kafa mı kaldı!” dedi Bayan Bardell, solgun bir gülümsemeyle.

Sam bütün bunların ne anlama geldiğini pekâlâ anlamıştı. Hemen, hanımlarla birlikte içmeyecekse eğer yemek önceleri asla içki içmediğini söyledi, kadınlar buna gülmekten kırıldılar; Bayan Sanders onu hoşnut etmek için kadehinden küçücük bir yudum alıp dudaklarını ıslattı, Sam hep birlikte içmelerini önerince her biri bir küçücük yudumla dudaklarını ıslattı. Bundan sonra kısa boylu Bayan Cluppins, “Pickwick’e karşı Bardell davası”nın başarısına kaldırdı kadehini. Hanımlar da hemen kadehlerini kaldırdılar ve hep birden konuşmaya başladılar.

“Olanlar hakkında söylenenleri işitmiş olmalısınız, Bay Weller” dedi Bayan Bardell.

“Bi şeyler söylendiğini işittiydim” dedi Sam.

“Böyle ağza düşmek çok korkunç bir şey, Bay Weller, ama şimdi anlıyorum, yapabileceğim başka bir şey yoktu. Avukatlarım Bay Dodson ve Bay Fogg da sunacağımız deliller ve tanıklarla dâvâyı mutlaka kazanırız diyorlar. Bu dâvâyı kazanmazsam ne yaparım hiç bilemiyorum yani, Bay Weller.”

Bayan Bardell'in dâvâyı kaybedebileceği fikri Bayan Sanders'ı öylesine derinden sarstı ki, kadehini yeniden doldurduğu gibi yine boşaltmadan edemedi. Sonradan dediğine göre, eğer bunu akıl etmemiş olsaydı hemen oracıkta düşüp bayılacaktı.

“Karar ne zaman çıkar diyorlar?” Sam sordu.

“Şubatla ya da martta” dedi Bayan Bardell.

“Ne çok tanık olacak mahkemede, değil mi?” dedi Bayan Cluppins.

“Tabii olacak” dedi Bayan Sanders.

“Bay Dodson’la Bay Fogg çıldıracaklar bu dâvâda dâvâcı haklı çıkmazsa, değil mi?” diye ekledi Bayan Cluppins. “Ücretlerini dâvâlıdan çıkaracaklar çünkü, rizikolu aldılar işi.”

“Öyle aldılar, evet” dedi Bayan Sanders.

“Dâvâcının kazanacağı kesin ama.”

“Umuyorum” dedi Bayan Bardell.

“Hiç şüphe yok” dedi Bayan Sanders.

Sam, “İyi öyliyse” diyerek ayağa kalktı. Kadehini masaya koydu. “Benim bütün diyeceğim, dilerim hakkınız neyse kazanırsınız.”

“Çok sağ olun, Bay Weller” dedi Bayan Bardell.

“Hep böyle rizikolu işler çeviren o Dodson ve Fogg'lara ve de insanları öyle yokyere birbirine düşüren, kâtiplerini neyelerini komşular, tanışlar arasında dâvâ konusu olacak olur olmaz itilaflar filan bulup buluşturmaya koşturanlar var ya, hani o hepsi aynı meslekten dört dörtlük cömert mi cömert tipler, onlara gelince” diye devam etti Sam “onlar hakkında bütün diyeceğim şu: Hak ettiklerini benden almalarını dilerdim.”

“İyi yürekli ve cömert insanların onlardan esirgemeyeceği her şey onların olsun isterim ben” dedi söylenenlerden pek memnun kalan Bayan Bardell.

“Âmin!” dedi Sam. “Bi eli yağda, bi eli balda mutlu bir hayat sürerler o sayede, eminim... İyi geceler, hanımlar!”

Ev sahibesi domuz paçacıkları ve kızarmış peynire hiç atıfta bulunmadan Sam oradan ayrılınca Bayan Sanders rahat bir nefes aldı ve o gittikten az bir süre sonra oğul Bardell'in de çocukça katkısıyla hanfendiler ortada ne varsa hepsini bir güzel silip süpürdüler.

Sam Weller, George ve Akbaba'ya dönerek Dodson ve Fogg'un çevirdikleri dolaplar hakkında toparlayabildiği bütün ipuçlarını bir bir anlattı efendisine. Ertesi gün Bay Perker'la görüşmeleri, Sam'in dediklerini tastamam doğrulayınca da Mister Pickwick'e, hakkında evlenme vaadinden cayma iddiası ile açılmış olan tazminat dâvâsının, sırf durum vaziyetlerinden dolayı ve de Baylar Dodson ve Fogg'un şeytana pabucunu ters giydirecek fırıldakları sayesinde dâvâcıya sağlanan ek avantajlarla iki üç ay sonra Majestelerinin Hukuk Mahkemesi'nde açık duruşmada görülmesine intizaren gönlünü hoş tutarak Dingley Dell'e yapacağı Noel ziyaretine hazırlanmak kaldı.

FASIL 27

*Samuel Weller, Dorking'i tavafa gidiyor ve
üvey annesiyle karşılaşılıyor*

Pickwickçilerin Dingley Dell'i ziyaret için yola çıkmalarına iki gün kala Samuel Weller, George ve Akbaba'da akşam yemeğini erkenden yemiş, odalardan birinde oturmuş, vaktini en iyi nasıl geçireceğini düşünmekteydi. Güzel mi güzel bir gündü. Sam daha on dakika enine boyuna düşünmemişti ki birdenbire bütün benliğini sıracak bir evlat duygusu ve sevecenlik sardı. Gidip babasını görmek ve üvey annesine saygılarını sunmak için yandı tutuştu âdeta; daha önce böyle bir ahlaki sorumluluğun hiç aklına gelmemiş olmasına da çok şaşıtı. Geçmişteki ihmalini bir saat daha geciktirmeden giderme telaşıyla derhal bir üst kata, Mister Pickwick'in yanına çıktı, bu asil niyetini gerçekleştirmek için bir süre izin istedi.

Hizmetkârında gözlemediği duyarlılık karşısında sevinçten gözleri parlayan Mister Pickwick. "Tabii, Sam, tabii, elbette" dedi.

Samuel Weller şükranla eğildi.

Mister Pickwick, "Evlatlık görevine bu kadar bağlı olduğunu gördüğüme çok memnun oldum, Sam" dedi.

"Ben hep öyleyim zaten, beyim" dedi Sam.

"Bu çok memnuniyet verici bir şey, Sam."

"Çok, efendim. Benim ne zaman babamdan bi isteğim olmuşsa hep büyük saygıyla ve nezaketle istemişimdir. Onun vermeyeceği tuttuğunda bi eksiklikten ötürü bi kusrum olmasın için, efendim, ben kendim almışım alacağımı. Bu sayede onu bi dolu zahmetten kurtarmışım."

Mister Pickwick hafifçe gülümsedi.

“Ben tam onu demek istememiştim, Sam” dedi.

“Gönüller hoş olsun, beyim... Her şeyin başı iyi niyet... Yanında mutlu görünmeyen karısını terk edip tüyen beyzadenin dediği gibi.”

“Gidebilirsin, Sam.”

“Sağ olun, beyim” dedi Samuel Weller ve eğilerek, selamlarının en güzelini sergiledi. En iyi esvaplarını kuşandıktan sonra Arundel postasının tepesine yerleşip Dorking istikametinde yola çıktı.

Granby Markizi, Bayan Weller’ın zamanında iyilerin en iyisi sayılır bir yol kenarı hanıydı. Pekâlâ rahat olacak kadar büyük, sıcak samimiyetiyle insanın içini ısıtacak kadar ufacık kuytu bir yerdi. Yolun öbür tarafındaki bir tabelada, yüzü felçli gibi görünen, yaka kapakları lacivert renkte kırmızı palto giymiş bir beyzadenin başı ve omuzlarıyla üç köşeli şapkasının üstünde aynı renkte sözde gökyüzü resmedilmişti; başın ve omuzların yukarısında bir yerde bir çift bayrak, paltonun en alt düğmesinin altında bir çift top arabası çiziliydi. Hepsî, şanı dillere destan Granby Markizi’nin tıpkısının aynısı oluyordu.

İçki salonunun penceresinde özenle yetiştirilmiş çeşit çeşit sardunyalı ve bir dizi tertemiz küçük boy içki şişesi görünüyordu; açık pancurlarda, altın sarısı harflerle, mis kokan yataklar ve cins şaraplara övgü sözleri okunuyordu; ahır kapısıyla at yalağının civarında eğleşen küçük bir köylü ve seyis kalabalığı da, içerde ikram edilen bira ve sert içkilerin yüksek kalitesine tanıklık etmekteydi. Sam Weller arabadan inince şöyle bir durdu; tecrübeli bir seyyah gözüyle, iyi iş yapan bir işletmenin bütün bu sıradan belirtilerini gözden geçirdi ve gördüğü her bir şeyden ziyadesiyle hoşnut kalmış olarak içeri daldı.

“Vay! Vay!” dedi cırlak bir kadın sesi, Sam kapıdan içeri başını uzatır uzatmaz. “Ne istediniz, genç adam?”

Sam sesin geldiği yöne baktı. Görünüşe göre halli vakitli, tombul bir kadından geliyordu ses. Tezgâhın arkasında şöminenin yanında oturmuş, çay suyunun kaynaması için ateşi havalandırmakla

* Granby Markizi, Yedi Yıl Harpleri’nde ünlenen bir İngiliz ordu kumandantıydı. (ç. n.)

meşguldü. Yalnız değildi. Şöminenin öbür tarafında yüksek arkalıklıklı bir iskemlede dimdik oturan, sırtı nerdeyse iskemlenin arkalığını aşan ve onun kadar kaskatı, bakımsız kara esvaplara bürünmüş bir adam Sam'in hemen dikkatini çekti.

Lâgar suratında çingiraklı yılanı andırır zeki gözleri kötü kötü bakan, kırmızı burunlu, kasıntı bir adamdı. Siyah pamuklu çoraplarının üstünde, bütün giysileri gibi eski püskü pantolonu kısacıktı. Genelde derli toplu görünüyordu ama beyaz boyun bağı hiç öyle değildi: Uzun, gevşek uçları, sımsıkı düğmeli yeleğinin üstüne göze hiç hoş gelmeyen bir biçimde rastgele sarkmıştı. Yanındaki iskemlenin üstünde bir çift kunduz derisi eski, yıpranmış eldiven, geniş kenarlı bir şapka, balenlerinin birçoğu tepe düğmesinin eksikliğini dengelemek için sanki dışarı fırlanmış bir yeşil şemsiye duruyordu. Hepsinin pek bir derli toplu ve dikkatle yerleştirilmiş olması kırmızı burunlu adamın –neyin nesi idiyse– kalkıp gitmekte hiçbir acelesi olmadığını belli ediyordu.

Kırmızı burunlunun hakkını yememek için söyleyeyim: Öyle bir şeye niyetlenecek olsaydı aklından şüphe ederdik. Zira görünüşe bakılırsa, başka bir yerde bu kadar rahat edebileceğini düşünebilmesi için olağanüstü geniş bir tanışlar çevresi olması gerekirdi. Ateş, körüğün etkisiyle harıl harıl yanarken çaydanlık ikisinin birden etkisiyle şakıyıp duruyordu; masada bir tepsi içinde küçük bir çay takımı vardı; bir tabak dolusu tereyağlı kızarmış ekmek ateşin önünde sıcacık mayalanırken, burnu kızarmış adam uzun bir kızartma çatalıyla kocaman bir dilim ekmeği ağzına layık bir lokmaya dönüştürmekle meşguldü. Kızarmış ekmeklerden bir dilim alıp neye benzediğine bakmak için gözüne her yaklaştığında, yanında duran, içinde limon dilimleriyle buharı tüten su katılı ananaslı romdan usulca bir yudum alıyor, ateşi karıştırıp duran tombul kadına bakıp gülümsüyordu.

Sam bu mutlu sahneyi seyre öyle dalmış gitmişti ki tombul kadının sorusuna cevap vermeye fırsat bulamadı; aynı soru iki kere, her birinden daha da cırlak perdeden tekrarlanıncaya kadar da bu davranışındaki nezaketsizliğin farkına varmadı.

“Patron burda mı?” diyerek cevap verdi soruya.

“Hayır, değil” dedi Bayan Weller (çünkü tombul hatun, müteveffa Bay Clarke’ın sabık eşi ve yegâne vârisinden başkası değildi). “Burada değil, olacağı da yok.”

“Bugün Londra’ya gidecekti galiba?”

“Belki gider... Gitmeyebilir de” dedi Bayan Weller, kırmızı burunlu adamın kızarttığı dilimlere tereyağı sürerken. “Bilmiyorum. Hiç de umurumda değil. Hadi bir dua edin şimdi, Bay Stiggins.”

Kırmızı burunlu adam ondan istenileni yaptı ve hemen ardından az görülür bir açgözlülükle kızarmış ekmeğe yumuldu.

Adamın görünüşü Sam’e, daha ilk gördüğünde, muhterem pederinin sözünü ettiği papaz yamağının o olabileceğini düşündürmemiş değildi; onu yemek yerken görünce hiç şüphesi kalmadı ve birkaç gününü orada geçirecekse hiç vakit kaybetmeden oraya demir atmanın şart olduğunu anladı. Bu nedenle tezgâhın arkasına açılan kapının kanadı üzerinden kolunu aşırıp sürgüyü çekti ve âheste adımlarla içeri girdi.

“Öveyana, nassınız?” dedi.

Bayan Weller gözlerini kaldırıp yüzünde hoşnutsuz bir ifadeyle Sam’e baktı. “Al işte bir Weller daha!”

Sam tınmadı. “Öyle galiba, hem de bu papaz efendi, sizin ait olduğunuz Weller keşke ben olsaydım dememi umarım mazur görür, öveyanacığım” dedi.

Katmerli bir iltifattı bu. Bayan Weller’in çok cazip bir dişi, Bay Stiggins’in de papaz benzeri biri olduğunu ima ediyordu. Etkisi görülmede gecikmedi ve Sam üvey annesini öperek işi daha da ileri götürdü.

“Git işine hadi, sen de!” dedi Bayan Weller, Sam’i iterek.

“Ne o öyle, delikanlı, ayıp, ayıp!” dedi kızarmış burunlu adam.

“Niçin ayıp oluyormuş?” dedi Sam. “Ama haklısınız yine de. Öveyana genç ve güzelse, olcak şey değil, tabii... di mi, efendim?”

“Her şey gelip geçer!” dedi Bay Stiggins.

“Tabii ya!” dedi Bayan Weller da, başlığını düzelterek.

Sam de öyle olduğunu düşünüyordu ama bir şey demedi.

Papaz yamağı Sam’in gelişinden hiç hoşnut kalmışa benzeriyordu. İltifattan duyulan ilk heyecan kabarması yatışınca Bayan Weller da Sam’in orda olduğunu görmezden gelir gibi bir hâllere

girdi. Ne ki Sam ordaydı; terbiye hudutları içinde baştan savılama-yacağı için üçü birlikte çay içmeye oturdular.

“Babam nasıl?” dedi Sam.

Bayan Weller ellerini havaya kaldırıp hiç lafı edilmemesi gere-ken üzücü bir mevzu açılmış gibi gözlerini belertti.

Bay Stiggins'den inler gibi bir ses çıktı.

“Bu beyin nesi var?” diye sordu Sam.

“Babanın davranışlarını hiç tasvip etmiyor.”

“Ha, ondan mı?”

“Çok da haklı” diye ekledi Bayan Weller, asık bir suratla.

Bay Stiggins yeni bir dilim kızarmış ekmek alıp uzun uzun içi-ni çekti.

“Nâlet bir günahkâr, senin o baban!” dedi Bayan Weller.

“Gazapların adamı!” dedi yüksek sesle Bay Stiggins. Kızarmış ekmek diliminden koca bir yarım halka ısırıp yine içini çekti.

Muhterem peder Stiggins'i iyice ahlatıp oflatacak bir şeyler yapmak geldi Sam'in içinden ama tuttu kendini, sordu sadece:

“Şimdi n'apmakta bizim ihtiyar?”

“Ne mi yapmakta?” dedi Bayan Weller. “Ooo... Ne kalpsiz bir adam o, bir bilsen! Bu mükemmel insan her gece hiç aksatmaz... çatmayın kaşlarınızı öyle, Bay Stiggins, mükemmel bir insan oldu-ğunuzu söyliycem pekâlâ, siz ne dersenez deyin... gelir oturur bur-da, saatlerce, seninkisi hiiiç oralı olmaz.”

“Sahiden çok garip” dedi Sam. “Ben çok okurdum onun yerin-de olsam, eminim.”

“İşin hakkati şu ki, genç dostum” dedi Stiggins, ağırbaşlı ağır-başlı, “çok inatçı bir kalbi var. Ah, ah, genç dostum! Güzeller güze-li on altı hemşiremizin yalvar yakar olmalarına kulaklarını tıkayıp asil derneğimizin düzenlediği Batı Hint Adaları'ndaki zenci bebe-lere fanila ve nasihat işlemeli mendil yardımı kampanyasına katıl-maması olacak iş miydi yani?”

“Nasihat işlemeli mendil de ne? Ben hiç öyle bir şey görme-dim” dedi Sam.

“Eğlenceyle öğrenmeyi birleştiren bi şey işte, genç dostum” dedi Stiggins. “Ahşap baskı işleri ve seçilmiş masallar bir arada.”

“Ha, bildim!” dedi Sam. “Hani o manfâtracılarda asılı duran dilenci arzhallerinde yazılanlar gibi?”

Bay Stiggins bir üçüncü dilim kızarmış ekmeğe el atarken bunu doğrulama niyetine başını salladı.

“Hanımlar da kandıramamış demek onu” dedi Sam.

“Oturdu öyle, piposunu tüttürüp zenci bebelerin... neydi o dediği?” dedi Bayan Weller.

“Düzenbaz bacaksızlar...” dedi Bay Stiggins. Pek etkilenmişti.

“Zenci bebelerin bacaksız düzenbazlar olduklarını söyledi” diye tekrarladı Bayan Weller. Her ikisi birden, ihtiyarın bu korkunç davranışı karşısında inler gibi iç çektiler.

Buna benzer daha birçok günah ortaya dökülecekti ama yenecek kızarmış ekmeğin kalmadığı, çayın demi hemen hepten kaçtığı ve Sam’de de orda kalmayacağına dair hiçbir emare görülmediği için Bay Stiggins papaz efendiyle çok âcil bir işi olduğunu birdenbire hatırlayarak ortadan kayboldu.

Londra postası Bay Weller’ı kapının önüne kadar getirip bıraktığında çay takımları daha yeni kaldırılmış, ocak yeni süpürülüp toparlanmıştı. Weller’ın bacakları kendisini tezgâha kadar getirdi, gözleri ona oğlunu gösterdi.

“Ooo, Sammy!” diye gürlledi baba.

“Vay, koca didon!” dedi oğlu. Baba oğul hararetle el sıkıştılar.

“Çok sevindim seni gördüğüme, Sammy” dedi yaşlı Weller, “ama oveyananın nasıl hakkından geldin, onu anlamadım. Bana da yazsan reçtesini diyorum, başka ne diyeyim!”

“Şış” dedi Sam. “Kadın orda, içerde, yahu!”

“İşitmez, aldırma. Çaydan sonra iner mutfağa, homurdanır durur, iki saat. Biz burda şöyle birer tane atarız, ha, Sammy?”

Böyle diyerek Weller iki bardağa suyla karışık sert içki doldurdu, iki de pipo çıkardı cebinden; babayla oğul Sam ocağın bir tarafındaki arkası yüksek koltukta, yaşlı Weller öbür taraftakinde karşı karşıya oturdular, keyiflerine baktılar.

Uzunca bir suskunluktan sonra, baba Weller, “Kimse var mıydı, Sammy?” diye sordu, kısaca.

Sam, vardı anlamına iştihakla başını salladı.

“Kırmızı burunlu herif?”

Sam yine başını salladı.

“Hoş adamdır!” dedi Weller, piposunu fösurdatarak.

“Öyle gibi.”

“Hesabı kuvvetlidir.”

“Sahi mi?”

“Pazartesi günü senden yüz kuruş borç alır, salıya gelir yüz elli daha ister, iki buçuk olsun için. Çarşamba günü iki buçuk daha aldımı... eder beş şilin. Böyle böyle bir de bakarsın, beş isterline kadar katlanmış! Aritmetik kitabındaki at nalının çivileri gibi yani, Sammy...”

Sam bir baş hareketiyle babasının değindiği problemi hatırladığını belli etti.

“Fanila kampanyasına katılmadın demek?” diye konuştu bir süre daha susup piposunu tüttürdükten sonra.

“Tabii ki katılmadım. Taa orlarda zenci çocukların nesine lazım pamuklu fanlalar filan? Ama bak ne diyecem sana, Sammy” diyerek sesini alçalttı, ocağın önünden doğru eğildi, “burlarda bazılarına deli gömleği giydirmelerine iyi para koyardım, doğrusunu istersen, Sammy.”

Bunu söylerken ağır ağır eski yerini alan Weller ilk gözağrısına havalı bir göz kırptı.

“Kullanmasını bilmeyenlere mendil göndermenin n’âlemi var ki zaten?” dedi Sam.

“Hep böyle abuk işlerle uğraşıyorlar, Sam. Geçen pazar günü yolda giderken bir küçük kilsenin kapısında elinde mavi çorba kâsesiyle kimi göreyim? Oveyananı! Hiç yoksa iki altın lira kadar bozuk para vardı kâsenin içinde, eminim, Sammy, hepsi yarımşar kuruştan. Kilseden çıkanlar art arda kuruşları atıp kâseyi şakır şakır doldurdukça nasıl çatlatıp dağıtmadıklarına sen de olsan şaşardın. Neyçindi dersin o kadar mangır, Sammy?”

“Yine bir çay ziyafetiyçinmiştir belki” dedi Sanı.

“Hiç alakası yok!” dedi babası. “Papazın su parası için, su parası!”

“Papazın su parası mı?”

“Tabii, ya! Dokuz aylık borcu birikmiş, tek kuruş ödememiş, iyi mi? O su öyle çok bi işine yaramadığı içinmiştir, çünkü o musluktan hemen hiç su içmez o, çok az içer, emin ol. Niye içsin, enayi mi? Neyse, para ödenmeyince suyu kesiyorlar. Papaz efendi maz-

lum aziz pozlarında kilseye koşuyor, suyu kesen muslukçu belki ona acır da doğru yöne döner diye ama orda anlıyor neye çattığını. Bunun üzerine kadınlar toplanıyorlar, ilahi okumaya durup oveyananı reis seçiyorlar, gelecek pazara para toplamaya gönüllü olup ne toplarlarsa götrüp papaza veriyorlar. Aldığı para herifin su hesabına ömür boyu yetmezse” diye sözünü tamamladı Bay Weller, “sana da, bana da na şu hayat haram olsun, işte o kadar!”

Bay Weller birkaç dakika hiç konuşmadan piposunu tüttürdü. “İşin en kötüsü ne, biliyor musun, oğlum” dedi sonra. “Bu papazlar burda genç hanımların başını döndürür hep. Sağ olsunlar, hiçbir şeyin farkında değildir kadıncaazlar, neyin ne olduğunu bilmez, tava gelirler hep, Samivel, oğlum.”

“Herhalde” dedi Şam.

“Öyle, ya!” Weller başını iki yana sallayıp kasıldı. “Burlarda bunca muhtaç düzgün tenli Hıristiyan dururken tutup elin bakır tenli adamlarına hiç ihtiyaç duymayacakları esvaplar dikmeye vakitlerini, emeklerini harcamalarına öyle bozuluyorum ki! Bana bı-raksalar, Samivel, burdaki bu aylak papazlardan bazısını lök gibi bir el arabasının arkasına bağlar, gün boyu iki karış eninde bir kalsın üzerinde bi aşağı bi yukarı öyle bi koştururdum ki! Bak o zaman akılları nasıl başlarına gelirdi!”

Weller bu pek nâzik reçeteyi çeşit çeşit baş sallamalar ve göz devirmelerle vurgulayarak dile getirdikten sonra bardağındaki içkiyi bir dikişte bitirdi ve göğsünü gererek piposunun külünü yere boşalttı.

O bu işle meşgulken koridordan cırlak bir ses işitildi. Weller’ın, “Sevgili anan geldi, Sammy” demesine kalmadan Bayan Weller hızla içeri girdi.

“Ooo, döndün geldin mi sen?” dedi.

“Geldim, sevgilim” dedi Weller, piposunu yeniden doldururken.

“Bay Stiggins döndü mü?”

“Hayır, canım, o dönmedi” dedi Weller, ocaktan maşayla aldığı kıpkırmızı küçük bir kor parçasını piponun çanağına bastırıp tütünü ateşleyerek. “Ve de üstelik, canımın içi, hiç dönme umrum değil.”

“Pis herif, sen de!” dedi Bayan Weller.

“Canın sağ olsun, sevgilim!”

“Olacak şey mi şimdi bu?” dedi Sam. “Bırakın herkesin önünde böyle cilveleşmeyi şimdi. Bakın, muhterem geliyor işte.”

Bunu duyan Bayan Weller tam o sırada zorla akıtmaya başladığı gözyaşlarını çabucak silerken, Weller suratını asıp koltuğunu şöminenin yanına çekti. Bay Stiggins’i önce bir bardak, sonra bir ikinci bardak, daha sonra bir bardak daha sıcak su katılı ananaslı rom almaya, sonra da birkaç lokma bir şeyle nefsini köreltmeye ikna etmek zor olmadı. Yaşlı Weller ile yan yana oturuyorlardı; Weller (hepsi birazdan tekrarlanmak üzere) fırsat buldukça karısına yakalanmadan yumruğunu papaz yamağının başı üzerinde sallayarak yüreğinde esen fırtınayı oğluna sergiliyor, Sam de bundan duyduğu müthiş zevkle, bilhassa Stiggins’in olan bitenin hiç farkında olmadan sıcak sulu ananas romunu sükûnetle içmekte olduğuna bakıp keyfinden havalarda uçuyordu.

Sohbet daha çok Bayan Weller’la muhterem peder arasındaydı. Özellikle öne çıkan ve ses çıkaran konular, çobanın faziletleri, sürüsünün hasletleri ve başka herkesin ağır cürüm ve kabahatleriyle alakalıydı. Baba Weller söylenenlere arada bir yarım ağızla Walker* adında birisine atıfta bulunarak ya da ona benzer başka yorumlarla müdahale ediyordu.

En sonunda Bay Stiggins bir yerine bir zarar gelmeden kaldırmabileceği miktarda sulandırılmış ananaslı romu soğurmuş olduğunun her türden âşikâr ârâzı ile şapkasını alıp müsaade isteyerek gitti; babası da Sam’e hemen onun ardından yatağın yolunu gösterdi. Adamcağız, oğluna bir şeyler söylemek istiyormuş gibi ellerini ovuşturup duruyordu ama Bayan Weller üzerine yürümeye kalkınca niyetinden vazgeçmiş göründü ve uzatmadan oğluna iyi geceler diledi.

Sam ertesi gün erkenden kalktı, hızlı bir kahvaltının ardından Londra’ya gitmek için yola çıkmaya hazırlandı. Evden dışarı ilk adımını atmasına kalmadan babası önünde dikildi.

“Gidiyor musun, Sammy?”

“Hemen çıkıyorum.”

* Walker: Şüphe ve inanmazlık ifade eden bir argo deyiş. (ç. n.)

“Keşke şu Stiggins’i de paketleyip yanında götürseydin!”

“Utaniyorum senden!” dedi Sam, serzenişle. “Kırmızı burunu Granby Markizi’ne sokmasına niçin müsaade ediyorsun ki?”

Weller’ların yaşlısı oğlunu asık yüzle süzerek karşılık verdi: “Çünkü ben evli bir adamım, Samivel, evli bir adamım! Sen de evli bir adam olduğun zaman şimdi anlamadığın bir dolu şeyi anlıyacaksın. Ama yetim mektebindeki oğlanın alfabeyi hatmettikten sonra dediği gibi, o kadar az bir şeyi öğrenmek için o kadar derde girmeye değer miydi, değmez mi, orası bir zevk meselsidir. Bana sorsan, değmez!”

“İyi, pekâlâ, hadi hoşça kal” dedi Sam.

“Hoşça kal!” dedi babası.

Sam tam gidecekken durdu. “Yalnız şunu söyliyim ki” dedi, “Granby Markizi’nin sahibi ben olsaydım ve de o Stiggins gelip benim tezgâhımda kızarmış ekmek tıkınsaydı ben onun...”

“Ne?” diye araya girdi Weller, bir hayli ilgilenerek. “Ne?”

“... sulu romuna zehir katardım!”

“Deme!” Bay Weller, oğlunun eline sarıldı. “Sahiden mi, Sammy? HakATEN mi öyle yapardın?”

“Yapardım ama, ilkin pek üzerine varmazdım. Onu su fiçisine batırır, kapağı kapatırdım üstüne. İyilikten anlamadığını görürsem öbür usulü denerdim.”

Yaşlı Weller oğluna tarifi mümkünsüz bir hayranlıkla uzun uzun baktıktan sonra bir kere daha elini sıktı ve nasihatlerinin yol açtığı çeşitli düşünceleri aklında evire çevire ağır adımlarla uzaklaştı.

Yolda köşeyi dönüp gözden kayboluncaya kadar Sam babasının arkasından baktı, sonra Londra yolunda yürümeye koyuldu. Söylediklerinin muhtemel sonuçları ve babasının öyle yapıp yapmayacağı ihtimalleri üzerinde düşündü bir süre. Ama çok geçmedi, bu gibi düşünceleri zihninden kovup, neyin ne olacağını zaman gösterir diyerek avunmaya baktı. Darısı okurun başına!

FASIL 28

*Neşeli bir noel faslı ve bir düğün. Yozlaşmanın
alıp yürüdüğü zamanımızda evlilik kurumu
kadar makbul olduğu halde pratikte gereken
titizliğe uyulmayan faaliyetler*

Dört Pickwickçi, yaşadıkları serüvenlerin her birini gezi zabıtlarında aynen görüldüğü gibi başarıyla sonuçlandırdıkları mübarek Aralık ayının yirmi yedinci günü sabahı hep bir araya geldiklerinde melekler gibi hafif olmasalar da arılar gibi çalaktılar. Noel, onca keyifli evcenliğiyle yaklaşıyordu. Konukseverlik, neşe ve içtenlik mevsimiydi; yaşlanan yıl, bir geçmiş zaman feylesofu gibi, dostlarına dâvet çıkarıp, ziyafetler, şenlikler ortasında sükûnetle, huzur içinde geçip gitmeye hazırlanıyordu. Sevincin kabına sığamadığı günlerdi; Noel'in gelişiyle şenlenen onca insan arasında hiç değilse bu dördü de bir o kadar sevinçliydi.

Noel'in kısa bir mutluluk ve sevinç mevsimine gark eylediği yürekler saymakla bitmez! Üyeleri sonu gelmez hayat mücadelesinde oraya buraya saçılmış ne çok aile o günlerde yeniden toplanıp katışıksız bir sevinç kaynağından beslenen o muflu muhabbet ve karşılıklı hoşgörü ortamında bir araya gelirler! Dünyanın onca derdine, acısına öylesine yabancı bir ortamdır ki bu, en medeni milletlerin dini inançları ile en yontulmamış vahşilerin kaba saba âdetleri onu Tanrı'nın mübarek ve bahtiyar kullarına nasip olacak bir başka hayatın en başta gelen mürüvveti saymakta birleşirler. Ne çok eski hâtıra, ne çok gün yüzüne çıkmamış âtil gönülbağı canlanır Noel zamanı!

Bu kelimeleri yazarken, şimdi, her yıl art arda onca keyif ve neşe içinde bulunduğumuz yerden millerce uzaktayız. O gün sevinç ve mutlulukla kabaran nice yürek artık atmıyor; parıldayan çehreler ışık saçmaz oldu; kavrayıp sıktığımız eller soğudu, taa içine bakmak için aradığımız gözlerin pırıltısı mezarlara kapandı. Lakin bu çok eski ev, bu salon, şen sesler ve gülümseyen çehreler, şakalaşmalar, gülüşmeler, o mutlu buluşmalarda olup biten en sudan, sıradan olaylar bu mevsim her gelip çattığında sanki son bir araya gelişimiz daha dünmüş gibi içimize doluyor. Bizi çocukluğumuzun düşlerine geri götüren, yaşlıya gençlik hazlarını hatırlatan, denizciyi ve gezgini yüzlerce mil öteden alıp aile ocağının başına, evinin huzuruna kavuşturan, bütün bunların üstesinden gelebilen, ah! O mutlu, mutlu Noel!

Gelgelelim, bu aziz Noel'in erdemlerini sıralamaya böyle kendimizi kaptırıp gittiğimiz sırada Mister Pickwick ve arkadaşları paltolar, kaşkollar ve yün atkılara sarınmış bir halde henüz çıkıp oturdukları Muggleton Postası'nın üst katında, soğukta bekleyip durmaktadırlar. Bavullar ve heybeler yüklüğe yerleştirilmiştir: Sam Weller ve muavin arabanın ön alt bölmesine, boyu bölmeden birkaç kat büyük koskocaman bir mezgıt balığını sokuşturmaya uğraşmaktadırlar: En altta yan yana sıralanmış duran, hepsi Mister Pickwick'e ait altı fiçı hakiki yöre mahsulü istiridyenin üzerine yatırılacak kahverengi uzun bir sepete büyük özenle yerleştirilmiş ve üzerine bir kat saman atılıp başına bir kaza gelmesin diye en sona bırakılan bir balık azmanı. Onlar koca mezgiti önce başı, sonra kuyruğu önde, daha sonra sırt yukarı, ardından karın yukarı, sonra yanlamasına, daha sonra boylu boyuna zorla yüklüğe sokmaya çalıştıkça inadım inat mezgıt bana mısın demeden bütün bu çabalara dirençle karşı koymaktadır. Sonunda muavinin sepetin orta yerine kazara bir yumruk indirmesiyle balığın yüklüğün içine dalıp gözden kaybolması bir olur, aynı anda muavin de mezgitin pasif direnişinin öyle birdenbire sona erebileceğini hiç hesaba katmamış olduğundan fena halde afallar ve onun da başı ve omuzları balıkla birlikte kayıplara karışır. Buna tanık olan hamallarla orada çalışan herkes gülmekten kırılırlar. Bütün bunlar olurken yüzünde her zamanki hayırhah ifadeyle gülümsemekte olan Mister Pickwick ye-

leğinin cebinden bir şilin çıkarır, o sırada yüklükten dışarı tırmanan muavine uzatarak kendi sağlığına, su katılı sıcak boğma içmesini ister. Muavin bu defa da buna gülümseyerek karşılık verir. Baylar Snodgrass, Winkle ve Tupman da hep birden gülümsemektedirler. Muavin ve Sam ortadan beş dakikalığına kaybolurlar; büyük ihtimal, sıcak su katılıdan içmek için... zira döndüklerinde nefesleri çok fena kokmaktadır. Sürücü, yerine tırmanır, Sam ardından fırlar; Pickwickçiler paltolarını bacaklarına sarar, burunlarına kadar kaşkollarına sarınırlar; yamaklar atların sırtından örtüleri çeker alırlar ve sürücünün, "Tamam, haydi!" diye son bir kere bağırmasıyla posta arabası yola koyulur.

Gümbürdeye gümbürdeye sokaklarda koşturup kaldırım taşları üzerinden sekerek sonunda engin, açık araziye çıkarlar. Tekerler kaskatı donmuş toprak yolda hızla ilerlemektedir; kamçının şöyle bir şaklaması, arkalarındaki yük –araba, yolcular, mezgit, istiridye fıçıları, hepsi– sanki nallarına ilişmiş bir kuş tüyüymüş gibi atların hızlanmasına yetmiştir. Hafif meyilli bir yamacı inince, iki mil süren som mermer gibi kaskatı, kuru bir düzlüğe varmışlardır. Kamçı bir kere daha şaklamış, atlar dört nala kalkmıştır, o hızla çılgınlar gibi habire kafa sallamakta, koşumları şakırdatmaktadırlar. Bu arada sürücü bir eliyle kamçıyı ve dizginleri tutar, öbür eliyle şapkasını başından alıp dizlerinin üstüne koyar, cebinden mendilini çıkarır, alınının terini siler; hem böyle yapmayı huy edinmiş olduğundan, hem de ne kadar soğukkanlı olduğunun bilinmesini istediğinden yapar bunu. Öyle ya, onun kadar tecrübeli bir posta sürücüsü için dört atlı bir takımı götürmenin ne kadar kolay olduğunu yolculara göstermekte yarar vardır. Bunları pek âheste bir tavırla yaptıktan sonra (öyle olmazsa işe yarar bir etkisi olmaz çünkü) mendili cebine geri koyar, şapkasını giyer, eldivenlerini iyice sıkırlar, dirseklerini iki yana açıp bir kere daha şaklatır kamçıyı. Araba keyiften uçarcasına hopluya zıplaya yol almaktadır şimdi.

Yolun her iki yanında tek tük birkaç ev, bir kasabaya ya da köye girildiğini göstermektedir. Muavinin borusundan çıkan şen şakrak sedalar temiz, serin havayı çınlatarak içerideki yaşlı beyi uyandırır. İhtiyar, kapı penceresinin camını dikkatle yine yarıya indirip dışarıya bir göz attıktan sonra yine dikkatle kaldırır ve içerideki öbür

yolcuya orada at değiştirileceğini bildirir; o, bunun üzerine toparlanıp kendine gelir ve şekerlemesini moladan sonraya ertelemeye karar verir. Boru tekrar var g¼c¼yle ınlayınca kul¼bede k¼yl¼n¼n karısı ve çocukları uyanırlar, kapıdan başlarını çıkarıp k¼şeyi d¼nene kadar arabanın arkasından bakarlar; sonra atır utur yanan ocağın çevresine topluca ¼melip babanın eve gelmesine hazırlık olarak ateşe bir odun daha atarlar. O sırada baba, oradan dolu dolu bir mil uzakta, posta s¼r¼c¼s¼yle dostça bir vedalaşmadan sonra d¼nm¼ř, hızla yol almayı s¼rd¼ren arabanın ardından bakmaktadır.

Muavinin borusu oynak bir hava tutturur. Posta arabası bir taşra kasabasının k¼t¼ d¼řenmiř kaldırım taşı yollarında paldır k¼ld¼r ilerlemektedir. S¼r¼c¼, dizgin tokasını açmış, araba durur durmaz dizginleri fırlatıp atmaya hazırlanmaktadır. Mister Pickwick paltosunun yakası içinden çıkararak b¼y¼k bir teecess¼sle etrafına bakınır. Bunu g¼ren s¼r¼c¼, kasabanın adını ve bir ¼nceki g¼n¼n oranın pazarı olduğunu s¼yler ona. Mister Pickwick bu bilgiyi yol arkadaşlarına aktarır. Bunun üzerine onlar da paltolarının yakalarından huruç ederek etraflarına bakınırlar. En kenarda, bir bacağı havada sallanır vaziyette oturmakta olan Winkle, araba peynircinin yanından sert bir d¼n¼ř yapıp pazaryerine girerken az daha sokağa d¼řecek gibi olur. Onun yanında oturan Snodgrass bundan dehşete kapılmış ve kendini toparlamasına vakit kalmadan araba hanın avlusunda durmuştur. Sırtlarında ¼rt¼lerle yeni atlar onları beklemektedir. S¼r¼c¼ dizginleri elinden atarak aşağı atlar; diğer açık hava yolcuları da bir bir inerken, tekrar yukarı çıkabileceklerine g¼venemeyenler yerlerinde kalıp hanın barında yanan ocağa ve pencereyi s¼sleyen kırmızı ¼z¼ml¼ oban p¼sk¼llerine imrenen g¼zler ve kızarmış burunlarla baka baka tabanlarını arabanın d¼řemelerine vurarak ısınmaya çalışırlar.

Ama muavin meşin kayışlı omuz çantasından çıkardığı ambalaj kâğıdına sarılı paketi zahire d¼kkânına teslim etmiştir bile; atların doğru d¼r¼st koşulup koşulmadığına bakmış, Londra'dan getirilen bir eyeri arabanın tepesinden kaldırıma fırlatmış, geçen salı g¼n¼ sağ ¼n ayağını yaralayan gri kısırak hakkında s¼r¼c¼yle seyis arasında s¼regiden g¼r¼řmeye katılmıştır; şimdi o ve Sam Weller geride s¼r¼c¼ yerinin arkasında yerlerini almışlar, içerideki ihtiyaç baştan

beri iki parmak aralık tuttuğu pencere camını kaldırmıştır. Atların sırt örtüleri sıyrılıp alınırken herkes, sürücünün bir hayli sabırsızlanarak seslenip çağırdığı “iki şişman beyfendi” hariç herkes, yola çıkmaya hazırdır. Sürücü ve muavin ve Sam Weller ve Bay Winkle ile Bay Snodgrass ve bütün seyisler ve sayıları hepsini aşan aylaklar gürhunun her biri avazı çıktığı kadar bağırarak kayıp yolculara seslenmektedir. Avluda uzaktan bir karşılık işitilir ve Mister Pickwick ile Tupman soluk soluğa koşarak gelirler: Birer bira içmeye kalmışlardır. Mister Pickwick’in parmakları o kadar üşümüştür ki, altı kuruş hesabı beş dakikada zor ödeyebilmiştir. Araba sürücüsü kaşlarını çatarak, “Yani, beyler!” diye söylenir. Muavin bunu tekrar eder. İçerdeki ihtiyar yolcu, insanların vakit olmadığını bile bile arabadan inme huyuna bir kere daha hayretler etmektedir. Mister Pickwick bir taraftan, Tupman öbür taraftan zar zor yukarı tırmanırlar; Winkle, “Tamam, hadi!” diye seslenir ve araba hareket eder. Kaşkollar sıkılanmış, paltoların yakaları düzeltilmiştir, araba kıraç yolda yine koşturmayaya koyulmuştur. Serin hava yüzlere vurup yürekleri coşturmaktadır.

Mister Pickwick ve arkadaşlarının Muggleton Telgrafı postası ile Dingley Dell’e yolculukları böyle geçti. O gün öğleden sonra saat üçte her yeri dona kestirip ağaçların ve çitlerin üzerine dünya güzeli beyaz ağlar seren ayaza meydan okuyabilmek için yolda yeter miktarda bira ve boğma içmiş olarak, Mavi Arslan Hanı’na çıkan basamaklarda hep birlikte sağ ve salim, emniyettediler, keyiflerine diyecek yoktu. Mister Pickwick istiridye fiçilerini saymak ve mezzitin gömülü durduğu yerden çıkarılmasına nezaret etmekle meşgulken paltosunun eteğinden usulca çekiştirilmekte olduğunu fark etti. Dönüp baktığında, dikkatini çekmek için bu yola başvuran kişinin Bay Wardle’in gözde uşağı, yani, gizlisiz saklısız, hikâyemizin okurları nezdindeki namıyla, şişman oğlan olduğunu gördü.

“Vay, yahu!” dedi Mister Pickwick.

“Evet, yahu!” dedi şişman oğlan.

Bunu derken mezzite, mezzitten istiridye fiçilerine kaydı gözü. Sevinçle kikirdedi.

“Eee, genç dostum, yanacıkların pespembecik, bakıyorum?” dedi Mister Pickwick.

“İçki salonunda ocağın önünde uyuyakalmışım da” dedi, bir saat süren kısa bir kestirmeden sonra teni ocakbaşı rengini alana kadar kendini ısıtmış olan şişman oğlan. “Efendi beni eşyalarınızı eve taşıyım diye körüklüyle gönderdi. Birkaç binek atı da gönderecekti ama siz bu soğukta yürümeyi tercih edersiniz diye düşündü.”

“Tamam, tamam” dedi Mister Pickwick lafı uzatmadan. Daha önce aşağı yukarı aynı mesafeyi nasıl yürüdüklerini hatırlamıştı. “Evet, yürümeyi tercih ederiz. Buraya bak, Sam!”

“Buyrun, beyim?” dedi Sam Weller.

“Bay Wardle’ın hizmetkârına yardım et, eşyaları arabaya koyun, sonra birlikte gelirsiniz. Biz önden yola çıkıyoruz.”

Bu talimatı verip posta sürücüsüyle hesabı gördükten sonra Mister Pickwick üç arkadaşıyla tarlaların içinden geçen patikada hızlı adımlarla yürümeye koyuldu, Sam’le şişman oğlanı daha bu ilk karşılaşmalarında baş başa bıraktı. Sam şişman oğlanı hayretler içinde süzdü bir süre, sonra bir şey demeden eşyaları hızla arabaya yüklemeye başladı. Şişman oğlan kılını kıpırdatmadan onu seyrediyordu; Sam Weller’in kendi başına öyle çalışıyor olması pek ilgisini çekmiş gibiydi.

“Tamam” dedi Sam, son heybeyi arabaya fırlatarak. “Oldu işte.”

“Evet, oldu” dedi şişman oğlan, Sam’in gördüğü işi bir hayli takdir etmişçesine.

“Hadi ordan sen de, yağ tulumu!” dedi Sam. “Tam da panayır müsabakasına girecek oğlanmışsın hani!”

“Eksik olmayın” dedi şişman oğlan.

“Canını sıkın bişey yok ya aklında?”

“Yok bildiğim bişey.”

“Genç bi hatuna nâfile aşkından karasevda kapmışsın gibi bir hâlin var da...”

Şişman oğlan yok öyle bir şey demek ister gibi başını salladı.

“Peki öyliyse. Sen hiç içki içer misin?”

“Daha çok, yemek yemeyi severim.”

“Sahi. Bilmeliydim. Yani demek istediğim, şöyle içini ıstacak bi yudum bi şey istemez miydin? Ama sen hiç üşümüyorsundur zaten, tı mi, üstündeki bütün o esnek çıkmalarla?” dedi Sam.

“Bazen içerim, iyi bi şeyse bi yudum hoşuma gider.”

“Hoşuna gider, demek? İyi. Gel hele, gel bi” dedi Sam.

Mavi Aslan barına ulaşmaları çok sürmedi. Orada şişman oğlan bir bardak dolusu sert içkiyi gözünü kırpmadan mideye indirince Samuel Weller’in bayağı gözüne girdi. O da kendi payına aynı işin üstesinden geldikten sonra arabaya bindiler.

“Araba sürmeyi biliyor musunuz siz?” dedi şişman oğlan.

“Herhalde yani!” dedi Sam.

“Tamam o zaman” dedi şişman oğlan. Dizginleri Sam’in eline bıraktı ve yolu işaret edip, “Gittiği yere kadar dosdoğru süreceksiniz” dedi. “Hiş şaşmaz.”

Böyle deyip, boylu boyunca mezgitin yanına uzandı, istirdiye fiçilerinden birini başına yastık yaparak hemen uyudu.

“Şuna bak” dedi Sam, “bugüne kadar çok gamsız velet gördüm, bunun gibisini görmedim. Uyan, hadi! Hey, yağ tulumu, uyan!”

Genç yağ tulumunda hiçbir canlılık emaresi görünmeyince Sam Weller arabanın ön tarafına geçip oturdu, dizgini çekiştirip yaşlı atı tırısı kaldırarak Çiftlik Evi’nin yolunu tuttu.

Bu arada Mister Pickwick ve arkadaşları yürümekten kanları kaynaya kaynaya keyifle yollarına devam etmekteydiler. Keçi yolları sertti; don kesmiş çayırlar ayak altında ktırdıyordu; hava pırıl pırıl, kuru, cana can katarcasına soğuktu. Günbatımının külrengi aydınlığı (kül yerine arduvaz dense daha isabetli olacaktı) hızla ortalığı sararken konuksever dost evinde kendilerini bekleyen hoşlukları düşünüyorlardı. İleri yaşlarda iki beyefendiyi تنها bir tarlada paltolarını üzerlerinden atıp çocuklar gibi eğlenerek birdirbir oynamaya sevk edecek türden bir akşam vaktiydi. Bizim de kesin inancımız o ki, Tupman o sırada bir “sırt” sunacak olsa Mister Pickwick bu ikramı asla geri çevirmezdi.

Oysa Tupman böyle bir şeye hiç gönüllü olmadı ve dostlar konuşa gülüşe yürümeyi sürdürdüler. Bir ara bir yan yola çıktıklarında birtakım insan sesleri çarptı kulaklarına; bu seslerin kimlere ait olabileceğini tahmin etmelerine vakit kalmadan, tam da onları beklemekte olan insanların ortasında buldular kendilerini; Pickwickçiler, onlar görünür görünmez ihtiyar Wardle’in dudaklarından kopan “Hurra!” haykırışıyla bunun farkına vardılar.

Wardle oradaydı. Her zamandan –eğer mümkünse– daha şen ve şakrak. Sonra Bella ile sadık yâri Trundle ve nihayet Emily ve hepsi ertesi günkü düğüne gelmiş olan ve bu gibi ciddi durumlarda gençlere has taşkın ve telaşlı haller sergileyen sekiz on genç hanım. Tarlalarda, yollarda, her yerde kıpır kıpır, coşkulu bir kalabalık kaynıyordu.

Tanışma merasimi bu koşullarda çabucak tamamlandı... ya da çabucak hiç merasimsiz tamamlandı desek daha doğru olur. İki dakika sonra Mister Pickwick, o bakarken hudut çitinin üstünden atlamayı reddeden –ya da kıpırdamaya korktuklarını söyleyip güzel ayakları ve zarif ayak bilekleriyle ahşap çitin en tepesinde beş dakika ayakta durmayı tercih eden– genç hatunlarla, hem de onları hayat boyu tanıyormuş gibi, hiç sıkılmadan, serazat şakalaşmaktaydı. Şunu da mutlaka belirtmemiz gerekir: Snodgrass, Emily'ye yüksekliği bir metreyi bulan, iki basamaklı çit geçidinin gerektirdiğinden çok daha fazla yardımcı olmayı teklif ettiği sırada, konçları kürklü pek hoş bir çift bot giymiş, siyah gözlü bir genç dilberin, çiti geçmesine Winkle'ın yardımcı olmayı teklif etmesi üzerine tiz çığlıklar attığı işitiliyordu.

Bütün bunlar çok hoş ve şuhtu. Çit geçidinin güçlükleri aşılip da bir kez daha açık tarlaya çıkıldığı zaman ihtiyar Wardle, Mister Pickwick'e, genç çiftin Noel tatilinden sonra kirada oturacakları evin eşyaları ile kimi gerekli teçhizatını görmeye hep birlikte nasıl gittiklerini anlattı; bunu işiten Bella ile Trundle içki salonunda ocak sefası sonrasındaki şişman oğlan kadar kızardılar. Kara gözlü, botları kürk kaplı genç hatun, Emily'nin kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra Snodgrass'a çatık kaşlarla bir göz attı; Emily, onun şapşalın teki olduğunu söyleyerek buna karşılık verdi ama yine de fena halde kızardı; Snodgrass, bütün büyük dâhiler kadar tevazu sahibi olmakla, kafasının tasına kadar kızardığını hissetti ve kalbinin en derin bir yerlerinde söz konusu genç kadının kara gözleri, çatık kaşları ve kürklü botlarıyla oradan alınıp komşu nahiye topraklarına postalanmasını dilemekten kendini alamadı.

Dışarıdaki bunca kaynaşma ve mutluluktan sonra çiftliğe girdiklerinde nasıl sımsıcak bir samimiyet ve muhabbetle ağırlandıklarını artık siz düşünün! Hizmetçilerin bile Mister Pickwick'i gö-

rünce sevinçten ağızları kulaklarına varmıştı; Emma koridordaki Bonaparte heykelinin kollarını açıp onu (Emma'yı) bağrına basmasına neden olabilecek yarı utangaç, yarı kibirli ve pek latif bir bakışla Tupman'ı tanıdığını ona belli etmekteydi.

Yaşlı hanımefendi âdeti olduğu üzere ön salonda başköşeye kurulmuş oturuyordu; ama biraz kızgın ve o yüzden bilhassa sağırdı. Kendisi hiç evden çıkmazdı ama benzeri birçok yaşlı hanım gibi kendi elinden gelmeyen bir şeyi bir başkasının yapmaya kalkmasını aile içi ihanetle bir tutmadan edemezdi. Böylece, Tanrı taksiratını affetsin, elinden geldiği kadar dimdik oturup olabildiğince haşın görünmeye çalışıyor... ama onu da beceremiyordu.

Wardle, "Anne, Mister Pickwick, hatırladınız mı?" dedi.

"Aman sen de!" dedi yaşlı kadın, oturduğu yerde kurularak. "Benim gibi kocamış bir yaratıkla meşgul etme Mister Pickwick'i şimdi. Kimse benimle ilgilenmiyor artık. Niçün ilgileninler ki zaten!" Burada yaşlı hatun başını silkerek dikeldi ve titreyen elleriyle lavanta rengi ipek entarisinin kırışıklarını okşaya okşaya düzeltti.

"O ne söz; hanfendiciğim!" dedi Mister Pickwick. "Eski dostunuzu böyle başınızdan atmanıza izin veremem. Buraya bilhassa sizinle uzun uzun sohbet etmeye ve yine iskambil oynamaya geldim. Sizinle birlikte bu oğlanlarla kızlara saray dansı öğreteceğiz, hem de hemen, onlar kırk sekiz saat daha yaşlanmadan."

İhtiyar hatun yumuşamak üzereydi ama daha vakti vardı. "Ah, ne diyor...? İşitemiyorum!" dedi sadece.

"Ciddi olalım, anne" dedi Wardle. "Hadi, canım, darılmayın. Bella'yı düşünün. Çok canı sıkın, zavallı. İlgilenmeniz lazım onunla"

İyi kalpli ihtiyar bunu işitti. Oğlu konuşurken dudakları kıpırdıyordu. Ne ki yaşlılığın birtakım karakter zaafı vardır; ikna olmaya henüz tam razı değildi. Bu yüzden, bir kere daha lavanta rengi entarisinin kırışıklarını düzeltirken Mister Pickwick'e döndü, "Ah, Mister Pickwick, ah!" dedi. "Ben genç kızken gençler hiç böyle değillerdi."

"Hiç şüphesiz, hanfendi" dedi Mister Pickwick, "hiç şüphesiz. Zaten bunun içindir ki eskilerden bir iz taşıyanların yeri benim gözümde bambaşkadır."

Bunu derken Bella'yı usulca yanına çekti, alnına bir öpücük kondurarak, gidip babaannesinin dizi dibindeki küçük tabureye oturmasını söyledi. Büyükhanım genç kadının ona aşağıdan doğru bakışındaki ifade kendisine eski günleri hatırlattığından mı, Mister Pickwick'in müşfik tabiatından etkilenmiş olduğundan mı, nedense, iyice yumuşadı; torununun boynuna sarıldı ve bir anda bütün hırçınlığı yanaklarından aşağı süzülen sessiz gözyaşlarıyla birlikte buhar olup gitti.

Hep birlikte sevinç dolu bir gece geçirdiler. Mister Pickwick'le büyükhanımın oynadıkları on beş yirmi el iskambil oyununun ağırbaşlı dinginliğine diyecek yoktu. Yuvarlak masanın çevresinde ise şenlikten geçilmiyordu. Hanımlar odalarına çekildikten epey bir zaman sonraya kadar bol boğma ve baharatla takviye edilmiş sıcak mürver şarabı içildi. Geceyi izleyen uykular derin, birbirini izleyen rüyalar pek hoştu. Dikkate şayan bir olgu, Snodgrass'ın sürekli Emily Wardle'lı rüyalar görmesi, bir başkası da, konçları kürklü pek zarif potinler giymiş bir genç hatunun siyah gözleri ve ki-birli tebessümüyle Winkle'ın gözünün önünden hiç gitmemesiydi.

Mister Pickwick sabahleyin erkenden, şişman oğlanı bile deliksiz uykusundan uğratacak konuşma sesleri ve ayak patırtılarıyla uyandı. Yatağında oturup dışarıya kulak verdi. Kadın hizmetçiler ve kadın misafirler oradan oraya koşuşup duruyorlardı; habire o kadar çok sıcak su isteniyor, iğne iplik için çılgınlık yükseliyor, o kadar çok yarı fısıltıyla, "Ay, gel bi bağla beni... Hadi, canım!" ricaları işitiliyordu ki, Mister Pickwick her zamanki masumiyetiyle korkunç bir olay çıkmış olması gerektiğini düşünmeye başladı, uykusu iyice açıldı ve düğünü hatırladı. Olayın öneminden ötürü özel bir dikkatle giyinerek kahvaltı için küçük salona indi.

Bütün kadın hizmetçiler üzerlerinde hep birörnek pembe müs-lin entariler, başlıklarına iliştirilmiş beyaz kurdelalarla tarife sığmaz bir heyecan ve telaş içinde oradan oraya koşturuyorlardı. Büyükhanım, yirmi yıldır içinde durduğu sandığın çatlaklarından içeri sızan kaçamak ışıklardan başka hiç gün yüzü görmemiş brokar bir elbise giymişti. Bay Trundle'ın keyfine, neşesine diyecek yoktu ama yine de biraz asabi idi. Yaşlı ev sahibi bütün samimiyetiyle neşeli ve kayıtsız görünmeye çalışıyorsa da başarılı olamadı-

ğı açıkça görülüyordu. Üst katta gelini ve nedimleri görme onuru bahşedilen ikisi üçü dışında bütün kızların gözleri yaşarmıştı, hepsi beyaz müslin giysiler içindeydiler. Pickwickçilerin her biri iki dirhem bir çekirdekti. Evin önündeki çimlikte her biri yakasına beyaz kurdela takmış, çılgınlar gibi çığırışan bütün çiftlik adamları, bütün çocuklar, işsiz güçsüz aylaklar takımı, tekmi- li birden Samuel Weller'ın şahsını örnek alarak ve onun özel teşviki ve tahriki ile avazları çıktığı kadar bağırıp çağırırmaktaydılar. Sam şimdiden kendini herkese sevdirmişti. Doğma büyüme orahymış gibi rahat ve fütursuzdu.

Düğünler hep eğlence konusu olur. Buna her zaman cevaz vardır ama düğünün kendisi değildir gülünç olan; söylenenler işin merasim yanıyla alakalıdır. Evlilik kurumunu hafife almak gibi bir maksat güttüğümüz asla sanılmasın. O günün sevincine, evden uzaklaşmanın üzüntüsü, ana babayla çocuğun ayrılık gözyaşları, az tanınan henüz hiç sınanmamış başkalarıyla karşılaşmak üzere insan hayatının en mutlu döneminde birlikte olunan en yakın, en candan dostlardan ayrı düşme duygusu karışır. Lafı uzatarak bu faslı kasvete boğma niyetinde değiliz; böylesine en içten duyguları alaya aldığımızın zannedilmesini de hiç istemeyiz.

Merasimin Dingley Dell kilisesinin yaşlı papazı tarafından icra edildiğini, papazın giyinme odasında hâlâ korunmakta olan kayıt defterinde Mister Pickwick'in adının görüldüğünü, kara gözlü, genç şahsın imzasını çok kararsız ve titrek bir elle atmış olduğunu, ikinci nedime Emily'nin adının da neredeyse hiç okunamadığını, her şeyin çok iyi olup bittiğini, genç hanımların merasimi hiç de bekledikleri kadar duygulandırıcı bulmadıklarını; kara gözlerle afacan tebensümün sahibesi her ne kadar Bay Winkle'a böyle felaket bir şeye asla katlanamayacağından emin olduğunu söylediye de, yanıldığını düşünmemiz için pekâlâ sebepler olduğunu belirteyim ve geçelim. Bütün bunlara Mister Pickwick'in gelini ilk tebrik eden kişi olduğunu ve bunu yaparken genç kadının boynuna hiçbir faninin önceden görmemiş olduğu muhteşem bir altın zincirli saat taktığını da ekleyebiliriz. Sonunda, eski kilisenin çanı olanca gücüyle şen şatır çalarken herkes kahvaltıya geri döndü.

Sam Weller bir gece önceden yerlerine konulmadan kalan eşyayı sofraya yerleştirmeye yardımcı olurken şişman oğlana, “Üzüm-lü çörekler nereye konuluyor, afyon yumurcağı?” diye sordu.

Şişman oğlan çöreklerin yerini gösterdi.

“Aferin” dedi Sam. “Şimdi bi parça çobanpüskülü ko bakıyım aralarına, karşiki tabağa. Tamam, oldu. Şimdi baya derli toplu oldu işte... şaşkı bakışını düzeltmek için küçük oğlunun kafasını kesen adamın dediği gibi!”

Sam bu benzetmeyi yaparken bir iki adım geri çekilip şöyle bir baktı sofraya, bu iş işte böyle yapılır dercesine; gördüğünden de çok hoşnut kaldı.

Herkes yerine oturur oturmaz, “Wardle, bu mutlu günün şerefine bir kadeh şarap!” dedi Mister Pickwick.

“Çok iyi olur, cancağzım” dedi Wardle. “Joc... lanet olası oğlan yine uyuyor!”

Şişman oğlan, “Yoo, uyumuyorum, efendim” dedi. Şişman çocukların azizi –ölümsüz Horner– gibi bir Noel çöreğini o genç beyzadenin soğukkanlı, temkinli tavıyla hiç uyuşmaz bir biçimde mideye indirdikten hemen sonra uzak bir köşeden çıktı geldi.

“Mister Pickwick’in kadehini doldur!”

“Başüstüne, efendim.”

Şişman oğlan Mister Pickwick’in kadehini doldurup efendisinin iskemlesinin arkasına çekildi, ordan çatalların, bıçakların hareketlerini, nefis lokmaların tabaklardan ağızlara götürülüşünü hassetle karışık bir keyifle seyre daldı.

“Sağlığınıza, kadim dost!” dedi Mister Pickwick.

“Sizin de, cancağzım” dedi Wardle. En yürekten duygularla boşalttılar kadehlerini.

“Bayan Wardle, gelin, bu mesut hadise şerefine içelim biz yaşlılar” dedi Mister Pickwick.

Büyükhanım o sırada sırmalı giysisi içinde, bir yanında yeni evli torunu, öbür yanında Mister Pickwick olduğu halde başkøşede kurulmuş oturuyordu. Mister Pickwick çok yüksek sesle konuşmamıştı ama hanımefendi ne dediğini hemen anladı ve onun (Mister Pickwick’in) sağlığına ve mutluluğuna dopdolu bir kadeh şarabı bir dikişte içti bitirdi; sonra da kendi düğününün upuzun, ayrıntılı

bir hikâyesini anlatmaya koyuldu; yüksek topuklu iskarpinler giyme modasına değindi, güzelliğiyle ünlü müteveffa Lady Tollinglover'ın hayatı ve maceralarından söz açtı. Söylediği her şeye kendisi kahkahalar atarak gülerken genç hatunlar da onunla birlikte gülüyorlardı, babaannenin neden söz ettiğini hiç mi hiç anlamıyorlardı çünkü. Onların güldüğünü gören yaşlı hanım daha da çok (belki on kat çok) gülerek, anlattıklarının her zaman birinci sınıf hikâyeler olduğunu söyledi. Buna da herkes gülünce yaşlı kadın büsbütün keyiflendi. Derken pasta kesildi, elden ele herkese dağıtıldı, genç hanımlar müstakbel kocalarının rüyasını görmek için yastıklarının altına koymak üzere küçük küçük kesekler ayırıp bir kenara koydular. Bu münasebetle bir hayli kızarıp bozarmalar, şakalaşmalar oldu.

“Bay Miller, bir kadeh şarap?” dedi Mister Pickwick, eski tanışısı, sağduyu düşkünü beyefendiye.

“Çok memnun olurum, Mister Pickwick” diye cevap verdi sağduyu düşkünü beyefendi ciddiyetini bozmadan.

“Beni de aranızda alacak mısınız?” diye sordu, iyi yürekli yaşlı papaz.

“Beni de?” diye papazın karısı araya girdi.

Masanın öbür ucunda tıka basa yiyip içmiş ve her şeye gülmüş olan iki fukara akrabadan, “Beni de, beni de...” diye sesler çıktı.

Mister Pickwick bu yeni önerilerden duyduğu samimi hoşnutluğu dile getirirken gözlerinden sevinç ve mutluluk kıvılcımları saçılıyordu.

Birden ayağa kalktı. “Hanımlar ve beyler!” dedi.

“Yaşa! Yaşa!” diye haykırdı duygularının coşkusuna kapılan Sam Weller.

İhtiyar Wardle, Sam'in herkesin önünde efendisinden işiteceği azarı önlemek için, “Bütün hizmetkârları buraya çağırın, her birine bir bardak şarap verin, şerefe içsinler!” diye bağırdı. “Evet, Pickwick” dedi sonra, “şimdi konuşun.”

Herkes susunca hizmetçi kızların fiskoslarıyla uşakların mahcup ve şaşkın davranışları arasında Mister Pickwick konuşmaya başladı:

“Hanımlar ve beyler... yok, hayır, hanımlar ve beyler demeyeceğim size, dostlarım, benim aziz dostlarım diyeceğim... eğer hanımlar bu cüretimi bağışlarsa...”

Burada Mister Pickwick'in sözü kadınların şiddetli alkışlarıyla kesildi, erkekler de katıldı alkışa ve o sırada ünlü gözlerin sahibinin şu caanım Mister Pickwick'i öpmek istediğini söylediği işitildi açıkça; bunun üzerine Winkle âşikâne bir edâyla, vekâleten yapılabilir mi acaba diye sordu. Siyah gözlü hatun bu söze, "Ne münasebet!" dedi ama, öyle bir baktı ki, o bakış, bir bakışın taşıyabileceği açıklıkla, "Yapsanıza öyleyse" demektedir.

Mister Pickwick, "Aziz dostlar" diye sözünü sürdürdü. "Kadelerimizi yeni evlilerin sağlığına kaldırmayı teklif ediyorum. Tanrı'nın takdisi üzerlerinde olsun (alkışlar ve gözyaşları). Genç dostum Trundle'in mükemmel bir erkek olduğuna eminim; karısının da yirmi yıldır babasının evinde etrafa yaydığı mutluluğu başka her yere taşıyabilecek bir genç kadın olduğunu biliyorum." (Tam burada şişman oğlan hıçkırıklarını tutamayıp ağlamaya başlayınca

Samuel Weller tarafından yaka paça dışarı çıkarıldı.) “Keşke” diye ekledi Mister Pickwick, “ben de onun hemşiresiyle evlenecek yaşta, o kadar genç olsaydım (alkışlar); lakin o mümkün olmadığına göre ne mutlu bana ki babası olacak yaştaayım, zira o durumda her ikisini de beğenip takdir ettiğimi, sevdiğimi söylediğim zaman kimse gizli niyetlerim olduğundan şüphelenmeyecektir (alkışlar ve gözyaşları). Gelinin babası, şurada oturan aziz dostumuz, asil bir şahsiyettir, onu tanıyor olmaktan gurur duyuyorum (çok şiddetli alkışlar, çığrışlar). Kendisi iyi kalpli, nâzik, sözünü esirgemez, yiğit ve konuksever, cömert bir insandır. (Her bir sıfatın, en çok da en son ikisinin ardından fukara akrabaların coşkulu haykırışları). Onun kızı için dilediği her mutluluğun gerçek olması ve kendisinin de bunu görmekten duyacağı sevinci ve huzuru hak ettiği gibi yaşaması burada hepimizin müşterek temennisidir, bundan eminim... Hadi gelin onların sağlığına içelim, onlara uzun ömürler ve Tanrı’dan inayet dileyelim.”

Mister Pickwick bir alkış tufanı ortasında bitirdi sözünü ve bir kere daha, etrafını dolduranlar Sam Weller’in yönlendirmesiyle kendilerinden geçtiler, şamata aldı yürüdü. Bay Wardle Mister Pickwick’e kadeh kaldırdı; Mister Pickwick Büyükhanım’ın, Snodgrass Bay Wardle’in, Bay Wardle Snodgrass’ın sağlığına içti. Fukara akrabalarından biri kadehini Tupman’a, öbürü Winkle’a kaldırdı. Herkes çok şen, çok keyifliydi, taa ki her iki fukara akrabasının birden nasıl olduysa masanın altında kayıplara karışmaları üzerine şenliğe ara verme vaktinin gelmiş olduğu anlaşılana kadar.

Kahvaltıda içilen şarapların ağırlığını üzerlerinden atmaları için Wardle’in tavsiyesiyle çıktıkları yirmi beş millik yürüyüşün ardından akşam yemeğinde yine bir araya geldiler. Fukara hı-sımlar bütün günü bu mutlu buluşma uğruna yatakta geçirmişlerdi ama gayelerine ulaşamadılar. Yemekte yoklardı. Sam Weller, bitmek bilmeyen bir kahkaha ziyafetiyle hizmetkârları kırdı geçirdi; şişko oğlan da vaktini kısa süreli yeme ve uyuma fasılları arasında bölüştürdü.

Akşam yemeği kahvaltı kadar neşeli ve hiç kimsenin gözü yarsmadan bir o kadar gürültülü geçti. Ardından tatlılar yendi ve

tekrar herkesin sağlığına kadehler kalktı. ay ve kahve ikramından sonra sıra baloya geldi.

Beylik iftliği'nin en müsait salonu, ufak boy bir at arabasını tekerlekleriyle birlikte içinden sürüp geçirebileceğiniz kadar geniş şömine taşlığı ve koyu renk ahşap kaplama duvarlarıyla upuzun bir mekndı. En dipte oban püskülü ve yeşil çamların gölgesinde Muggleton'ın en kıvrak kemancısı ile yegâne arp üstadı yerlerini almışlardı. Duvarlardaki girintilerde ve çok sayıda rafta her biri dört kollu, som gümüşten şamdanlar duruyordu. Halı kaldırılmıştı. Mumlar parıldııyor, şöminede ateş atır atur yanıyor, odanın her bir yanından neşeli sesler, şen khkahalar yükseliyordu. Eski İngiliz köy ağaları ölünce cinlere dönüşmüş olsalardı cmbşe kalkmak için arayıp da bulamayacakları yer herhalde tam burası olurdu!

Bu mutlu sahnenin ilgi çekici bir yanı daha vardıysa eğer, en kadim dostlarının hatırladıklarına göre, Mister Pickwick'in ilk kez ayağında tozlukları olmadan yemeğe gelmiş olmasıydı.

“Dans edecek misiniz?” diye sordu ona Wardle.

“Elbette” dedi Mister Pickwick. “O maksatla giyinmiş olduğum görülmüyor mu” İpek oraplarına ve şık bağcıklı ayakkabılarına işaret etti.

“Siz ve ipek çoraplar!” diye Tupman takıldı ona.

“Niçün olmasın, efendim, nin?” dedi Mister Pickwick. Birden kızdı.

“Haa, tabii, ipek çorap giymemeniz için hiçbir sebep yok” dedi Tupman.

Mister Pickwick, “Herhalde, bayım, herhalde” diye kestirdi attı.

Tupman gülmeye niyetlenmişti ama işin ciddi olduğunu görünce kendini topladı, çorap desenlerinin çok güzel olduğunu söyledi.

Mister Pickwick gözlerini arkadaşına dikti. “Umarım öyledir. oraplarımda çorap olarak münasebetsiz bir hâl görmüyorsunuz herhalde, beyfendi?” dedi.

Tupman, “Ne münasebet, hiç öyle bir şey görmüyordum” diyerek oradan uzaklaştı. O gidince Mister Pickwick'in çehresi her zamanki beşuş ifadesine tekrar kavuştu.

“Hepimiz hazırız zannediyorum” dedi, yaşlı hanımla birlikte dans grubunun en başında yerini aldıktan ve bir an önce başlama telaşıyla dört defa yanlış çıkış yaptıktan sonra.

“Hemen başlayın öyleyse” dedi Wardle. “Haydi, şimdi!”

İki keman ve bir arp çalmaya başlayınca Mister Pickwick çapraz eller figürü için ileri fırladı; aynı anda “Durun, durun!” diye el çırparak bağırdı herkes.

“Ne var? Ne oluyor?” diyen Mister Pickwick, kemanlarla arp susunca ancak durabilmişti, yoksa ev yanıp kül olsa duracağı yoktu.

Bir düzine ses birden duyuldu o sırada, “Arabella Allen nerede?” diye. “Ve Winkle?” diye ekledi Tupman.

“Buradayız!” diye bağırdı Winkle, yanındaki güzel hanımla birlikte köşe bucak bir yerden çıkıp gelerek. O anda onun mu, yoksa siyah gözlü genç dilberin mi yanaklarının daha kızarmış olduğunu söylemek zordu.

Mister Pickwick huysuzlandı: “Yine de, daha önce yerinizi almamış olmanız tuhaf doğrusu, Winkle?”

“Hiç de değil!” dedi Winkle.

Mister Pickwick gözlerini Arabella’ya dikip baktı. Mânâlı bir gülümsemeyle, “Pekâlâ, pekâlâ” dedi, “ben zaten o kadar tuhaf olduğundan çok emin değilim.”

Ne var ki bu konu üzerinde daha fazla düşünmeye vakit kalmadı; kemanlarla arp o anda fayrap çalmaya başlamıştı. Mister Pickwick ellerini çapraz tutarak fırladı salonun orta yerine kadar koştu, şöminenin önünde şöyle bir havaya sıçradı... sonra kapıya kadar yine geri geldi... herkes eller bitişik tam bir dönüşten sonra pat pat yeri döven ayaklar... bir sonraki çiftle hadi yeni baştan, aynı figür baştan sona bir kere daha... tempoyu tuttarmak için yine bir ayak patırtısı... bir sonraki çift, sonra bir dahaki, bir dahaki... Harikaydı! Sonunda büyük hanım yorgunluktan bitkin bir halde yerine oturunca ve papaz efendinin karısı onun yerine geçince bir on dört dönüş daha icra edildi ve ortada dans eden kimse kalmayınca Mister Pickwick daha bir süre, hiç de o kadar çırpınmasına lüzum yokken, müziğe ayak uydurup yüzünde anlatılması imkânsız hayırhah bir tebessümle partnerine bakarak kendi kendine oynadı durdu.

Mister Pickwick dans etmekten bıktığında, yeni evliler salonu çoktan terk etmişlerdi. Buna rağmen alt katta muhteşem bir ziyafetin ardından uzun süre oturuldu, sohbetler edildi. Mister Pickwick sabah geç vakit uyandığı zaman, aşağı yukarı kırk beş kişiyi, her birini ayrı ayrı ve başka hiçbirine sezdirmeden Londra'ya ilk gelişlerinde George ve Akbaba'da akşam yemeğine dâvet etmiş olduğunu şöyle böyle hatırlar gibiydi; bunun, bir önceki gece sadece koşturmakla kalmamış olduğunun bir işareti olduğunu düşündü haklı olarak.

“Yani sizinkiler bu gece mutfakta eğlenecekler öyle mi, hayatım” diye sordu Sam, Emma'ya.

“Evet, Bay Weller, her Noel gecesi öyle yaparız. Beyfendi bu âdeti sürdürmeyi asla ihmal etmez.”

“Beynizin her âdeti sürdürme anlayışına diyecek yok doğrusu. Onun kadar akıllı birini hiç görmedim, ne de beyfendiliğin bu kadar hakkını veren birini.”

“Ah! Çok doğru” diye şişman oğlan lafa karıştı, “yetiştirdiği domuzların nefasetini görmelisiniz!” Şişko delikanlı kızarmış butları ve sosu düşünürken Sam'e yarı yamyamca bir nazar atfedip sırttı.

“Haa, uyandın mı sen sonunda?” dedi Sam.

Şişman oğlan başıyla doğruladı bunu.

Kelimelerin üstüne basarak konuştu Sam:

“Sana bişey diyim mi, boğa yılanı yavrusu, azcık daha az uyu-maz ve de azcık daha çok hareket etmezsen, büyüyünce sıçan kuyruğu saçlı, o moruk beyzade gibi olcaksın.”

“N'oldu ki ona?” diye sordu şişman oğlan, titrek bir sesle.

“Söyliycem sana, n'olduğunu. Piyasada görülen en kazulet tipi kendisi... kırk beş yıl boyunca pabucunun burnunu göremeyen bi şişko!”

“Ne diyorsunuz!” diye haykırdı Emma.

“Evet, canımın için, hiç görmemişti. Kendi bacaklarının tıpkısının aynısını yapıp önündeki masaya koysalar onları tanıyamazdı. Her gün bürosuna belinden çok güzel bir altın saat zenciri sar-kasarkasaka yürür giderdi. Kırk santim kadar boyu vardı zencirin, pantolunun saat cebindeki altın saatin kıymetini ne sen sor ne ben söy-

liyim ama saatten çok iri mi iri, ağır ki nasıl, toparlak bi şey kıymetindeydi yani kendisi o kocaman suratıyla nasıl bi şişkoyduysa o da öyle şişko bi saat; işte. Moruğun dostları, ‘Sen bu saatle burlarda dolaşmasan iyi edersin, kaparlar onu senden,’ derlermiş. ‘Benden mi?’ deyince o, ‘Evet, senden’ derlermiş. ‘Hadi canım siz de’ dermiş o, ‘bu saati benden çekip alabilecek hırsız gösterin bana da göreyim, zira ben bile çıkaramıyorum, o kadar sıkışık. Ne zaman saati öğrenmek istesem bi ekmek fırınına girip bakmam gerekiyor’ dermiş. Sonra da gülmekten kırılırmış ve podralı saçları ve ense-sinde sıçan kuyruğuyla, zencir her zamankinden daha da aşağılara sarka sarka, o saat azmanı şey şık yünlü kumaştan pantolnu patlatıp her an dışarı fırlayacakmış gibi sanki, Strand’dan aşağı caka sata sata yürür gidermiş. Bütün Londra’da hiçbir yankesici yokmuş ki o zencire bir el atmamış olsun, ama zencir hiç kopmuyor, saat da yerinden oynamıyormuş. Sonunda bu kadar ağır çeken bir ihtiyarı kaldırım üstünde sürüklemekten bıkyorlar, o da evine gidip sıçan kuyruğu saçı Alman yapısı duvar saatinin rakkası gibi sallanana kadar gülüyormuş. Nihayetinde bir gün yolda yine sallana sallana yürürken yüzüne epeydir âşına olduğu bir yankescinin koskocaman kafalı ufak bir oğlanla kol kola kendisine doğru gelmekte olduğunu görmüş, ‘Hadi eğlence başlıyor yine’ demiş kendi kendine, ‘şimdi bi daha deneyecekler... ama boşuna!’ Böyle düşünüp kibirlenmeye hazırlanmışken ansızın yankescinin kolundan çıkan oğlan doğru gelip bizimkinin midesine bir tos vurmasın mı! Adamcağız acıdan iki büklüm olmuş. ‘Cinayet!’ diye haykırmış. ‘Tamam, efendim’ diye kulağına fısıldıyor yankesci, ‘tamam, tamam!’ Bizimki doğrulduğunda ne saat varmış, ne de zencir. Daha fenası, o gündən sonra beyimizin midesi bozulmuş, hayatının sonuna kadar da iyileşmemiş. Yani sen de, işte, bücür beyzadem, dikkat et fazla şişmanlamayasın.”

Sam Weller şişman oğlanı bir hayli etkilemiş görünen bu “kıssadan hisse” hikâyesini hitama erdirince üçü birden geniş mutfağa gittiler. Aile, ihtiyar Wardle’in ecdadının çok eskilerden beri her Noel Akşamı yapageldikleri gibi yine orada toplanmıştı.

İhtiyar Wardle bu mutfağın tavanının ortasından aşağı kendi eliyle görkemli bir ökseotu dalı sallandırmıştı; ot bir anda genel ve

pek hoş bir çekişmeye ve kargaşaya sebep oldu. O karışıklıkta Mister Pickwick, tam da Bayan Tollinglover hazretlerinin torunlarından birine yaraşır bir zarafetle ihtiyar hanımefendinin elinden tutup onu o mistik dalın altına götürdü, orada kılı kırk yarar bir nezaket ve teşrifatla kucaklayıp öptü. İhtiyar hanım bunu göreneğin önem ve ciddiyetine uyan bir vakarla karşıladı ama, daha genç hanımlar göreneğe o derece bâtil bir bağlılık duygusu taşımadıkları için ya da bir öpüşmenin değerinin onu kazanmak için bir parça olsun zora girmekle epey bir miktar artacağını hayal ederek, çığlık çığlığa kıvranıp debelendiler, oradan oraya kaçıştılar, tehditler savurup sitemler ettiler, odadan çıkıp gitmekten başka her şeyi yaptılar ama maceracı ruhu daha az gelişmiş kimi beyler tam bu işten vazgeçmek üzereyken, direnmeyi sürdürmenin gereksiz olduğunda hep birden karar kılarak, öpülmeye lütfen razı geldiler. Winkle siyah gözlü genç dilberi öptü, Snodgrass Emily'yi öptü, Sam Weller da ökseotunun altında olma gereğine fazla aldırmandan Emma'yı ve diğer kadın hizmetkârları yakaladığı yerde öptü. Fukara hısım akrabaya gelince, onlar, ökseotu tavana asılır asılmaz aşırı kafa karışıklığıyla farkına varmadan tam altına koşan pek de güzel denilemeyecek genç hanım ziyaretçileri dışlamaksızın öpülmedik kimse bırakmadılar. Wardle sırtını ocağa vermiş, keyiften mest olmuş bir halde sahneyi seyrediyordu o sırada; şişman oğlan bir başkası için ayrılıp özenle bir kenara konulmuş leziz bir Noel çöreğini fırsattan istifade mideye indiriyordu.

Çığlıklar yatışmıştı, yanaklar al al olmuş, bukleler birbirine karışmıştı ve Mister Pickwick ihtiyar hanımefendiyi daha önce anlatıldığı gibi öptükten sonra ökseotunun altında durmuş, çevresinde olup bitenleri büyük bir keyifle seyretmekteydi. Tam o sırada siyah gözlü gençten hatun diğer gençlerle kısa bir fısıldaşmanın ardından ileri fırladı, kolunu Mister Pickwick'in boynuna dolayarak sol yanağına şefkat dolu bir öpücük kondurdu; Mister Pickwick ne olduğunu anlayamadan herkes etrafına doluştu ve hepsi bir bir öptü onu.

Orada onu o insanların ortasında bir o yana, bir bu yana çekiştirilir, önce çenesine, sonra burnuna, daha sonra gözlüğüne öpücükler kondurulurken görmek, her bir yandan yükselen kakhaha-

ları duymak pek hoştu ama, az sonra, gözleri ipek bir mendille kapalı, duvarlara çarpıp düştüğünü, köşe bucağa girip çıktığını ve sonunda bir ara fukara akrabalarından birini yakalayıp bu defa kendisi onu bütün seyredenlerin takdirini ve alkışını kazanan bir uyanıklık ve çeviklikle atlatarak körebe oyununun bütün inceliklerinin nasıl inanılmaz bir tatla üstesinden geldiğini görmek daha da hoştu. Yakanaktan hoşnut olacaklarını kestirdikleri kimseleri yakalayan fukara akrabalar takımı sonunda oyun tavsayınca kendilerini yakalattılar. Herkes körebe oyunundan yorgun düşünce bu defa alevler içinde yanan boğma içinden kuru üzüm tanesi çıkarma oyunu başladı; yeter sayıda parmak yandıktan sonra ve hiç üzüm kalmayınca harıl harıl yanan ocağın önünde esaslı bir akşam yemeğine oturuldu. Sofrada bir de içi baharatlı sıcak bira dolu koskocaman sıradan bir çamaşır kazanından az daha küçük bir kâse vardı; orda sıcacık elmalar karşı konulması fevkalade zor iştah açıcı görünüşleri ve kulakları okşayan bir fısırtıyla köpürüp durmaktaydı.

“Bu” dedi Mister Pickwick, çevresindekilere bakarak, “huzur bu işte!”

“Bizim değişmez âdetimizdir” dedi Wardle. “Noel akşamı herkes şu anda gördüğünüz gibi, bizimle birlikte oturur. Hizmetkârlar filan herkes. Burda saatin o iki kere çalıp Noel’i haber vermesini beklerken, vakit geçirmek için küçük oyunlar oynar, eski hikâyeler anlatırız. Trundle, evladım, ateşi toparlayıversen?”

Yanan odunlar karıştırılınca havaya kıvılcımlar sıçradı, ateşin koyu kızıl ışıltısı odanın en uzak köşelerine kadar yayılarak her bir çehreye saadet ve sevinç saçtı.

“Hadi bir şarkı” dedi Wardle. “Bir Noel şarkısı söyleyelim. İlki benden... daha iyisi yoksa eğer.”

“Bravo!” dedi Mister Pickwick.

“Doldurun kadehleri!” dedi Wardle. “Sıcak biranın bereketli rengi içinden kâsenin dibi görününceye kadar en az iki saat geçecek. Herkes kendisi doldursun kadehini. Hadi şimdi şarkıya!”

Böyle diyerek şen ihtiyar sözü fazla uzatmadan gür ve güzel sesle söylemeye başladı:

BİR NOEL ŞARKISI

Baharla aram hiç iyi değil; hercai
 Kanadında çiçek, tomurcuk
 Belirmeye görsün, hain yağmuruyla
 Kandırır onları, darmadağın eder
 Uçurur sabaha kalmadan. Vefasız cindir
 Ne kendini bilir, ne saatbaşı değişen
 Fikrini. Yüzüne gülecek, kaş çatıp
 Solduracak ardından, gencecik çiçeğini.

Yaz güneşi koşadursun ışıldayan evine
 Düşmem asla peşine; tut ki
 Buluta takıldı kaldı ışığı, güler
 Geçerim. Varsın assın asacaksa suratını
 En sevdiği çocuğu çünkü vahşetin
 Çılgınlığı koyun koyuna hummalarla
 Koşup oynar hep ki aşk sürmez öyle
 Bileni çoktur yüreğindeki acıdan.

Alçakgönüllü kibar mehtabın
 Deniz aydınlığında sıcak
 Harman gecesi çok
 Daha uslu bir ışık salar
 Üstüme engin ve şımarık
 İkindiden, acıtır içini yine
 Ağaç altına düşen her yaprak
 Güz havası hoş oladursun olduğu kadar

İyilerin iyisi Noel'e benim şarkım
 Gözü pek, yürekli, mert mi mert
 Sağlığına içerim bu Noel'çin
 Şevke gelir üç alkışa hamederim.
 Buyursun gelsin şamatayla yüreciği
 Şenlensin, konuk olsun bizlere
 Neyimiz varsa (bi lokma bi yudum)
 Paylaşır ayrılırız dost dostta.

Dürüştür, gururludur, ayazdan
 Aldığı yaralar küstürmez onu
 Nesi var ki utanacak en denizcimizin
 Yüzünde hep aynı yara izi
 Çınlasın şarkım çatılarda duvardan
 Duvara yankılsın bir kez daha
 Hoşgeldinler diyelim ona
 Bu gece her mevsimin kralı o.

Bu şarkı büyük alkış aldı (zira dostlar ve ailenin eline bakanlar mükemmel dinleyici olurlar); bilhassa fukara hısımlar tam mânâsıyla kendilerinden geçtiler. Ateş tekrar yenilendi ve sıcak bira kâsesi bir kere daha elden ele dolaştı.

“Nasıl da kar yağıyor!” dedi erkeklerden biri, alçak bir sesle.

“Kar mı? Kar mı yağıyor?” dedi Wardle.

“Sert, soğuk bir gece, beyfendi” dedi adam. “Rüzgâr da çıktı. Çok büyük beyaz bir bulut gibi insanın üzerine varıyor.”

“Jem ne diyor?” diye sordu Büyükhanım. “Can sıkıcı bir şey olmamıştır, umarım.”

“Yok bir şey, anne” dedi Wardle. “Kar fırtınası çıkmış diyor, rüzgâr çok soğuk esiyormuş. Şömineden gelen seslerden bilmeliydim.”

“Ah!” diye konuştu Büyükhanım. “Yıllar öncesi tam da böyle bir rüzgâr vardı ve tam işte bunun gibi kar yağıyordu, hatırlıyorum. Zavallı baban ölmeden beş yıl önceydi. Noel gecesiydi yine. Gabriel Grub’u kaçıran cinlerin hikâyesini anlatmıştı bize.”

“Neyin hikâyesini?” diye sordu Mister Pickwick.

“Bir şey değil, cancağızım” dedi Wardle. “Burdakilerin cinler tarafından kaçırıldığını zannettikleri bir yaşlı zangoçun hikâyesi.”

“Zannettikleri mi!” Büyükhanım haykırdı. “Kimin haddine bundan şüphe etmek! Zannetmekmiş! Çocukluğumuzdan bu yana hep dinlemedik mi cinlerin kaçırıldığını, bilmiyor musun kaçırıldığını?”

“Peki, anne, peki, kaçırıldı... Madem öyle diyorsunuz.” Wardle güldü. “Cinler tarafından kaçırılmıştı hakaten, Pickwick. Öyle diyelim.”

“Yok ama, hayır” dedi Mister Pickwick, “öyle deyip geçmeyelim. Nasıl oldu, niçin oldu ben bilmek isterim. Her şeyi öğrenmeliyim.”

Bütün başların onu dinlemek üzere öne uzandığını gören Wardle gülümsedi. Sıcak birayı cömertçe herkese dağıtırken kadehini Mister Pickwick’in sağlığına kaldırarak anlatmaya başladı.

O anlatmaya başladı ama biz de bakın nasıl hiç farkına varmadan upuzun bir fasıl yazmayı üstlendik. Her fasıla ârız birtakım anlamsız zorunluluklar vardır ya hep, doğrusu unutmuştuk. Haydi buyrun şimdi yeni bir cin faslına! Boşaltalım sahneyi, hanımlar ve beyler, acımayalım cinlere!

FASIL 29

Cinlerin kaçırdığı Zangoç'un hikâyesi

“Çok, çok eskiden –o kadar eskiden ki hikâye mutlaka doğru olmalı, çünkü atalarımız hiç itiraz etmeden inanmışlardır ona– bu havâlideki eski bir manastır kasabasında zangoç ve mezar kazıcısı olarak çalışan Gabriel Grub adında biri vardı. Bir insanın, sırf zangoç olduğu ve hayatı sürekli ölüm alâmetleri arasında geçtiği için melankolik ve kasvetli birisi olması gerekmez. Bizim cenaze levazımatçılarımız dünyanın en neşeli insanlarıdır. Benim de bir zamanlar çok yakın bir arkadaşım vardı, ölenlerin ardından parayla yas tutardı; özel hayatında, görevinin başında olmadığı zamanlar, tek bir kelimesini unutmadan deli dolu şarkılar çığırın ya da bir bardak dolusu boğmayı bir solukta içip bitiren komik mi komik, şakacı adamın tekiydi. Oysa Gabriel Grub bütün bu tersine teamüllere rağmen, tatsız tuzsuz, aksi, kaba bir adamdı; kendinden ve çanak gibi kocaman yelek cebine sığdırdığı hasır kaplı içki şişesinden başka hiç kimseye yüz vermez, asık suratlı, yalnız bir herif. Yanından geçen her güleç yüze kaşlarını çatıp öyle kötü bakardı ki, karşısına çıkan herkesin ister istemez içi kararırđı.

Bir Noel akşamı, alacakaranlık bastırmadan az önce, Gabriel küreğini omuzuna vurdu, fenerini yaktı ve mezarlığın yolunu tuttu. Ertesi sabaha kadar kazıp bitireceği bir mezar vardı; canı çok sık-kın olduğundan hemen işe koyulursa bir nebze içi açılır belki diye düşünüyordu. Yılların eskisi sokakta yürürken, kepenkleri köhne-miş pencerelerin ardında alev alev yanan ocakların şen ışıltısını görüyor, o ateşlerin etrafında toplanmış insanların kahkahalarını, ne-

şeli çığlıklarını işitiyordu; ertesı günün şenlık hazırlıklarının heyecanına tanık oluyor, burnuna mutfak pencerelerinden tüten envai çeşit leziz kokular çalınıyordu. Bütün bunlar Gabriel Grub'a ağı gibi geliyordu. O sırada evlerinden dışarı fırlamış birkaç çocuğun usulcacık karşı kaldırıma geçip bir evin kapısını çalmak üzere olduklarını, geceyi Noel oyunlarıyla geçirmeye niyetlenerek aynı basamaklara doluşan yarım düzine kıvırcık saçlı yumurcağın da onlara katıldığını gördü; acı acı sırttı ve aklından kızamık, kızıl, boğmaca, pamukçuk türünden birçok teselli vesilesi sayıp dökerken küreğinin sapına daha bir sımsıkı yapıştı.

“Gönlünü bu düşüncelerle hoş tutarak ve arada bir yanından geçen komşularının iyi niyetli selamlarına surat asıp homurdanmakla karşılık vererek, mezarlığa giden karanlık patıkaya sapınca ya kadar uzun adımlarla yürüdü. O karanlık patıkaya bir an önce ulaşmaya bakıyordu, çünkü orası genellikle gam keder yuvası, hoş mu hoş bir yerdi; kasaba sakinleri günün güneşli, aydınlık saatleri dışında pek orada görünmek istemezlerdi; bu yüzden eski kilisenin saçları sıfır numara kazınmış keşişlerle dolup taşıdığı günlerden beri Tabut Yolu denilegelen bu kutsal mahalde haşarı bir oğlanın şen şakrak bir şarkı çığırmakta olduğunu duyunca Gabriel'in kan beynine sıçradı. Yürümeyi sürdürdü, ses gittikçe daha yakından gelir oldu, o zaman o sesin sokakta toplaşmış küçük gruplardan birine katılmak için acele eden bir oğlandan geldiğini anladı. Çocuk hem can sıkıntısını gidermek, hem de şenliğin havasına girmek için ciğerlerinden çıkarabildiği kadar yüksek perdeden bir şarkı tutturmuştu. Gabriel onun yakına gelmesini bekledi; sonra bir köşeye sıkıştırıp elindeki feneri beş altı kere kafasına kafasına vurdu, sesini ayarlamasını öğrensın diye. Çocuk, eliyle başını tutarak bu defa çok değişik bir sesle feryat ederek kaçıp giderken Gabriel Grub kendi kendine gevrek gevrek güldü. Mezarlığa girdi, arkasından bahçe kapısının sürgüsünü çekti.

“Paltosunu çıkardı, fenerini yere koydu, yarıya kadar kazılmış mezara inip bir saat kadar canla başla çalıştı. Lakin soğuktan kaskatı kesilen toprağı kazıp kürekle atmak hiç kolay olmuyordu; ay da vardı ama daha çok yeniydi, çok az ışık saçıyordu kilisenin gölgesinde kalan mezarın içine. Başka zaman olsa bu gibi engeller Gab-

riel Grub'ın âsâbını bozar, canını sıkardı ama küçük oğlanı şarkı söylemekten alıkoyduğuna o kadar sevinmişti ki, kaz kaz pek bir iş yapamamış olduğuna aldırmadı; o gece için çalışmaya son vererek tekinsiz bir memnuniyetle mezarın içine baktı. Âletlerini toplarken mırıldanıyordu:

'Al sana kalacak yer işte
 Üç adım soğuk toprak hayatın bitince
 Başucunda bir taş, ayak ucunda bir taş daha
 Solucanlara tadına bakılacak bir aş
 Tepende bol çimen etrafın hep çamur
 Kalacak bir yer al işte sana...'

“Dinlenmek için her zaman seçip oturduğu alçak bir mezar taşına ilişti, ‘Ha! Ha!’ diye gülerek yerleşirken hasır kaplı şişesini çıkardı. ‘Haydi, Noel’e bir tabut!’ dedi. ‘Noel hediyesi! Ha! Ha! Ha!’

“‘Ha! Ha! Ha!’ diye tekrarladı bir ses hemen arkasından.

“Gabriel şişeyi kaldırmış ağzına götürüyordu... İrkildi, durdu. Etrafına bakındı.

“Mezarlık ayın solgun ışığında hemen yanıbaşındaki en eski mezarın içi kadar sakin ve sessizdi. Buz kesmiş mezar taşlarının üzerini kırağı tutmuştu, kadim kilisenin taş oymaları arasında dizili mücevherler gibi parıldıyordu. Sert görünüşlü kırılğan kar sıra sıra tümseklerin üzerine apak, pürüzsüz bir örtü sermişti: Orada kefenlerine sarınmış yatan cesetler vardı sanki. Kasvete bürünmüş sahnenin derin sessizliğini bozacak en ufak bir esintiden eser yoktu. Ses kendisi buz tutmuş gibiydi, her şey o kadar soğuk, hareket-sizdi.

“‘Yankıydı’ dedi Gabriel Grub, kendi kendine, şişeyi tekrar dudaklarına götürerek.

“‘Değildi’ dedi derinden gelen bir ses.

“Gabriel ayağa fırladı. Şaşkınlık ve dehşet içinde kalakalmışken önünde gördüğü bir şey kanını dondurdu.

“Çok yakınında bir yerde dikine duran bir mezar taşının üstünde olağandışı, korkunç bir şey oturuyordu. Gabriel hemen anladı bunun bu dünyaya ait bir şey olmadığını. Yere degecek kadar uzun bacakları acayip bir biçimde kıvrılıp altında çapraz olmuştu,

adaleli zayıf kolları çıplaktı, elleri dizlerine dayalıydı, kısacık, tom-balak bedeni küçük küçük yırtmaçlarla bezeli dapdaracık bir giysiyle kaplıydı; omuzlarından aşağı kısa bir pelerin sarkıyor, pelerinin tuhaf deliklerle süslü yakası boynunda dantel ya da büklümlü atkı gibi duruyordu; pabuçlarının burunları upuzun ve çok sivriydi, yukarı doğru da kıvrılıyorlardı; başındaki üstü kırığı tutmuş gep-geniş kenarlı, sivri külâhlı şapkaya tek bir kuş teleği takılıydı. Aynı mezar taşının üstünde hiç rahatını bozmadan iki üç yüzyıldır oturuyordu sanki. Hiç, ama hiç kıpırdamıyordu. Dilini çıkarmış, ona gösteriyordu, alay edermiş gibi. Gabriel Grub'a sırta sırta öyle bir bakıyordu ki, ancak bir cin öyle bakabilirdi.

“Yankı değildi’ dedi cin.

“Gabriel Grub inme inmiş gibi kaskatı, cevap vermedi.

“Noel Akşamı n’apıyorsun sen burada?’ dedi cin, sertçe.

“Bi... bi mezar kazmaya geldim, efendim’ diye kekeledi Gabriel Grub.’

“Kim böyle bir gecede, mezarlıklarda, mezarlar arasında dolaşır?’ diye haykırdı cin.

“Gabriel Grub! Gabriel Grub!’ diye dört bir yandan yükselen vahşi çığlıklar doldurdu mezarlığı.

“Gabriel ürkek ürkek etrafına bakındı... Hiçbir şey görünmüyordu.”

“O şişede ne var?’ dedi cin.

“Ardıç boğması, efendim’ dedi zangoç, titremesi büsbütün artarak. İckiye kaçakçılardan aldığı için, soruyu soranın cinlerin gümrük dairesinden biri olabileceği geçti aklından.

“Kim böyle bir gecede yapayalnız, hem de bir mezarlıkta ardıç boğması içer?’ dedi cin.

“Gabriel Grub! Gabriel Grub!’ diyen haykırışlar duyuldu yine.

“Cin, korkudan ödü patlayan zangoça bakıp pis pis sırttı ve sesini yükseltti: ‘Peki bizim haklı ve meşrû mükâfatımız kimdir öyleyse?’

“Bu soruya, göze görünmeyen koro, eski kilise orgunun muazzam kreşendosu eşliğinde sayısız şarkıcının terennüm ettiği bir nağme – azgın bir rüzgârın sırtında taşınarak zangoçun kulaklarına ulaşan ve gücü azala azala geçip giden bir nağme – ile karşılık verdi. Ama nakarat hep aynıydı: ‘Gabriel Grub! Gabriel Grub!’

“Cin, ağzı büsbütün kulaklarına varırcasına sırtarak, ‘Eee, Gabriel, ne diyorsun sen şimdi buna?’ dedi.

“Zangoç soluk almaya çalıştı.

“Ne bu, sence, Gabriel?’ Cin, mezartaşının iki yanına doğru ayaklarını havada çırparak pabuçlarının upuzun kıvrık burunlarına Bond Sokağı’nda satışa sunulmuş en revaçta Wellington çizmelerine bakıyormuş gibi baktı.

“Çok... çok tuhaf bi... bi şey, efendim’ diye cevap verdi zangoç. Korkudan yarı ölü gibiydi. ‘Çok, çok... tuhaf ve de çok güzel ama ben gideyim işimi bitireyim, müsaade ederseniz, efendim.’

“İş mi? Ne işi?’ dedi cin.

“Mezar, efendim. Mezar kazmak.’ Zangoç kekeledi.

* Bond Sokağı: Londra’da şık ve pahalı eşya satılan bir sokak. Bugün de öyledir. (ç. n.)

“Ha, mezar... Bak sen şu işe! Herkes sevinç içindeyken kim mezar kazar ve bundan haz duyar ki?”

“Yine esrarengiz sesler cevap verdi: ‘Gabriel Grub! Gabriel Grub!’

“Bizimkiler maalesef seni istiyorlar, Gabriel’ dedi cin. Kinayeli kinayeli gülümseyip duruyordu. ‘Maalesef seni istiyorlar, Gabriel.’

“Zangoç dehşete kapıldı. ‘Afedersiniz ama, bu mümkün değil, efendim. Beni hiç tanımıyorlar ki, efendim. Beni hiç görmemişlerdir bile, efendim.’

“Görmüşlerdir, görmüşlerdir...” dedi cin. ‘Bu gece abus çehresiyle sokakta yürürken çocuklara kem gözle bakıp da mezarcı küreğine daha bir sımsıkı sarılan adamın kim olduğunu biz biliyoruz. Kendisi neşeli olamıyor da küçük oğlan olabiliyor diye onu sırf hasedinden gaddarca pataklayan adamı tanımaz mıyız hiç? Tanıyoruz biz onu, tanıyoruz!’

“Burada cin cırlak, tiz bir sesle güldü; gülüşünün yankısı yirmiye katlanmış olarak geri geldi. Bacaklarını havaya kaldırıp mezar taşının daracık kenarında tepesi üstü ya da daha doğrusu, külah benzer şapkasının sivri ucu üzerinde amuda kalktı; sonra bir garip, çevik hareketle perende atıp oradan zangocun tam ayaklarının dibine kondu, orada öyle, terzilerin dükkân tezgâhı üstünde oturmalarına benzer bir halde oturdu kaldı.

“Zangoç gitmeye davrandı. ‘Ben... ben sizden ayrılmak mecburiyetindeyim, efendim’ dedi.

“Bizden ayrılmak mı? Gabriel Grub bizi bırakıp gidecekmış. Ha! Ha!”

“Cin gülerken zangoç bir an kilisenin pencereleri ardında parlayan bir ışıltı gördü, sanki bütün bina içerden aydınlatılmış gibi. Sonra o ışıltı yok oldu, orgdan şen şakrak bir ezgi yükseldi, bütün cinler sürü hâlinde –hepsi ilkinin tıpkısının aynısıydı– mezarlığa doluştular ve mezar taşlarıyla birdirbir oynamaya başladılar. Soluk almak için bile hiç durmaksızın en yüksek taşları birbiri ardı sıra akıl almaz bir beceriyle ‘aşarak’ oynamaya daldılar. Cinlerin reisi eşi bulunmaz bir birdirbirciydi, diğerlerinden hiçbirinin onunla boy ölçüşecek hâli yoktu; arkadaşları vasat boyda mezar taşlarının

üzerinden atlamakla yetinirken, onun aile mezarlarını demir parmaklıklarıyla birlikte kolaycacık aşmakta olduğu, o kadar dehşete kapılmış olduğu halde zangocun dikkatinden kaçmadı.

“Sonunda oyun coşkulu bir doruğa ulaştı. Org gittikçe daha hızlı çalıyor, cinler mezar taşlarının üstünde gittikçe çok daha hızlı hoplayıp zıplıyorlar, art arda takla atarak taşların tepelerinden balonlar gibi havaya fırlıyorlardı. Seyrettiği cevelanın hızından zangocun başı döndü, gözünün önünden hayaletler geçerken dizlerinin bağı çözüldü nerdeyse. Tam o sırada cinlerin kralı onun üzerine atılıp yakasına yapıştı, birlikte yerin altına daldılar.

“Gabriel Grub inişin hızından bir an soluksuz kalmıştı. Tekrar soluklandığında, mağaraya benzer geniş bir açıklıkta buldu kendini. Her yeri, çepeçevre, asık yüzlü çirkin cinler doldurmuştu. Ortada, biraz yüksekçe bir koltukta mezarlıktaki ahbabı oturuyordu; onun yanında Gabriel Grub kendisi, hiç kıyımdamadan ayakta duruyordu.

“Soğuk bir gece’ dedi cinlerin kralı, ‘çok soğuk. Bir bardak sıcak bir şey versenize!’

“Bu buyruk üzerine, Gabriel Grub’in yüzlerinden hiç silinmeyen tebessümleriyle saraylılardan olduklarını düşündüğü işgüzar görünüşlü beş altı cin bir anda ortadan kayboldular ve hemen sonra geri dönüp krala bir kupa dolusu sıvı alev ikram ettiler.

“Ah!’ diye bağırды, alevi yutarken yanaklarının ve boğazının şeffaf olduğu görünen cin. ‘Bu ısıtıyor işte insanı! Bir büyük bardak da Bay Grub’a getirin!’

“Bahtsız zangocun, geceleri sıcak bir şey içmek gibi bir âdeti olmadığını ısrarla söylemesi fayda etmedi; cinlerden biri onu sımsıkı yakalayıp tutarken, bir başkası alev alev yanan sıvıyı boğazından aşağı boşalttı, zangoç yakıcı içkiyi yutunca öksürüğü tuttu, boğulacak gibi oldu; o gözlerinden oluk oluk fışkıran yaşları silerken bütün cinler hep bir ağızdan kahkahalarla gülüyorlardı.

“‘Şimdi de’ dedi Kral, aklına esip külâhının sivri tepesini zangocun gözünün içine sokmak sûretiyle fena halde canını acıtarak, ‘şimdi de bu gamlı garibe kendi koleksiyonumuzdan birkaç tablo seyrettirelim bakalım.’

“Cin bunları söylerken, mağaranın en ücra köşesini karartmakta olan koyu bir bulut ağır ağır açılıp uzaklaştı. Çok uzaktaymış gibi görünen küçük ve az döşeli ama derli toplu, temiz bir oda belirdi. Bir sürü küçük çocuk harlı bir ateşin önünde annelerinin eteğine asılıyor, iskemlesinin etrafında dolanıyorlardı. Anne, arada sırada ayağa kalkıyor, birisini bekliyormuş gibi pencerenin perdesini aralayıp duruyordu. Masada çok az yiyecek vardı; ocağa yakın bir yere bir koltuk konulmuştu. Kapıya vurulduğu işitildi. Anne açtı kapıyı, çocuklar etrafını aldılar, babaları içeri girince sevinçle el çırpıldılar. Baba ıslanmıştı, yorgundu, üstünden karları silkelirken çocuklar üzerine üşüşüp pelerinini, şapkasını, bastonunu, eldivenlerini kaptılar, başka bir yere götürüp bırakmak için heyecanla odaya dışarı fırladılar. Sonra ocağın önünde yemeğini yemeye oturdu baba; çocuklar dizlerine tırmandılar; anne, babalarının yanına ilişti. Mutluluklarına diyecek yoktu.

“Fakat nerdeyse hiç farkına varılmaksızın sahne değişti. Küçük bir yatak odası görüldü: Çocukların en küçüğü ve en güzeli yataкта ölmek üzereydi; yanaklarının gülpembesi solmuştu, gözlerinin ferri kaçmıştı. Zangoç o zamana kadar hiç bilmediği ve duymadığı bir ilgiyle ona bakarken, çocuk öldü. Kardeşleri, kızılı oğlanlı, yatağının başına toplandılar, küçücük, buz gibi, ağır elinden tuttular ama hemen geri kaçırdılar ellerini ve onun minnacık çocuk yüzünü huşu içinde seyre daldılar. Fevkalade sakin ve âsüdeydi kardeşlerinin yüzü; güzel yavrucak huzur içinde uyuyor gibiydi ama onun öldüğünü, parlak ve mutlu bir Cennet’ten onlara bakıp her birini takdis eden bir melek olduğunu biliyorlardı.

“Bulut yeniden tabloyu sıyırdı geçti, sahne bir kere daha değişti. Baba ve anne yaşlanmışlardı şimdi, elden ayaktan kesilmişlerdi; çevrelerini saran insan sayısı yarı yarıya azalmıştı; ama eski geçmiş günlerin hâtıralarını dinleyip anlatmak için ocak başında topladıkları zaman bütün yüzler hoşnut ve sevinçli, gözler ıslık ıslık. Baba ağır ağır, sessizce göçüp mezarda yerini aldı, çok geçmeden bütün dertlerinin ve sıkıntılarının ortağı onun ardından dinlenmeye yattı. Geride kalan birkaç kişi mezarlarının başına diz çökerek üzerlerinde yetişen çimi gözyaşlarıyla suladılar; sonra kalkıp gittiler: Yaslı ve kederli oldukları halde acı çığlıklar atmıyor, umutsuz-

ca inleyip ağlamıyorlardı; çünkü bir gün yine görüşeceklerini biliyorlardı. Bir kere daha dünya işlerine daldılar, memnuniyetleri ve neşeleri tazelendi. Bulut tablonun üzerini örttü, zangoç bir şey göremez oldu.

“Buna ne diyorsun, peki?’ dedi cin, ablak suratını Gabriel Grub’a çevirerek.

“Gabriel, gördüklerinin çok güzel olduğuna dair bir şeyler mırıldanırken cinin ateşli bakışları altında az biraz utanır gibi oldu.

“Zavallı adam’, dedi cin, aşırı bir horgörüyle, ‘zavallı!’ Daha fazlasını da söyleyecekken hiddetten soluğu tıkanı, esnek bacaklarından birini kaldırarak başının üstünde sallayıp sallayıp Gabriel Gub’a sert bir tekme indirdi; zavallı zangocun çevresini saran cümle ecinni taifesi de acımasızca tekmelediler onu. Yeryüzünde bütün saray adamlarının âdetidir: Kralın tekmelediğini sen de tekmeleyeceksin, kucakladığını kucaklayacaksın!

“Daha fazlasını da gösterin şuna!” dedi cinlerin kralı.

“Bu söz üzerine bulut açılıp dağıldı, gözler önüne bereketli ve güzel bir kır manzarası serildi. (Eski manastır kasabasına yarım mil mesafede aynı onun gibi bir başkası bugün de var.) Tertemiz mavi gökyüzünde güneş parıltıyor, ışınları altında sular balıyor, ağaçlar yeşilden daha yeşil, çiçekler her zaman olduğundan daha şen görünüyordu. Sular pek hoş bir seda ile şırıldıyordu; ağaçlar, yaprakları arasında mırıldanan hafif esintiyle fısıldaşırken dallarında kuşlar ötüyordu; tarlakuşu gökyüzünde sabahı ağırlamaya çıkmış, şarkısını söylüyordu. Evet, sabah vaktiydi işte, sıcacık, parlak yaz sabahı... En küçücük bir yapraktan, incecik bir saptan hayat fişkırıyordu. Karınca her günkü uğraşına dalmıştı; kelebek, kanatlarını çırpıp güneşin ılık ışınları altında oradan oraya uçtukça kanı ısıyor, börtü böcek şeffaf kanatlarını açıp ortaya sererek kısa, fakat mutlu hayatlarının tadını çıkarıyordu. İnsan, gördüklerinden göğsü kabarak geleceği karşılamaya çıkıyordu. Dünya ihtişama gark olmuştu.

“Sen, zavallı adam!’ dedi cinlerin Kralı, ilkinden daha da horlar bir edayla ve esnek bacağına sallayıp yine zangocun omuzlarına indirdi; bir kere daha maiyetindeki cinler şeflerini taklit ettiler.

“Bulut birçok defa gitti geldi ve cin tekmelerinden omuzbaşları incinse de gördüklerine ilgisi hiç eksilmeyen Gabriel Grub’a nice dersler öğretti. Gabriel Grub, çok çalışıp bir dilim ekmeğini emeğiyle kazanan insanların her zaman neşeli ve mutlu olduklarını gördü; tabiatın sevimli çehresinin en cahil bir kimse için bile bitmez tükenmez neşe ve sevinç kaynağı olduğunu gördü; özene bezenen bakılıp sevgiyle yetiştirilmiş insanların mahrumiyetler ortasında mutlu olduklarını, onlardan daha kavi yetişmiş nicelerini mahvedecek acılara katlandıklarını, çünkü gönüllerinin mutlulukla, hoşnutluk ve huzurla donanmış olduğunu gördü. Tanrı’nın en nâzik, en kırılgan yaratıkları olan kadınların; kederi, zoru ve sıkıntıyı yenmekte çoğu zaman herkesten üstün olduklarını ve bunun yüreklerindeki bitmez tükenmez şefkat ve vefadan kaynaklandığını gördü. Ve, hepsinin üstünde, başkalarının sevincine, neşesine kendisi gibi yan bakıp laf atanların bu yüzden yeryüzünün en çürümüş ayrık otları olduklarını gördü ve dünyanın her iyiliği, her bir kötülüğü ile yan yana konulup tartıldığında, her şeye rağmen fevkalade dürüst ve makbul bir dünya olduğu sonucuna vardı. Böyle düşünür düşünmez de, son tablonun üzerini kapatan bulutun kendi duyguları üzerine inerek onu kendinden geçirip uykuya sürüklemekte olduğunu hissetti. Ecinni taifesi birer birer gözünün önünden silinip gittiler, en sonuncusu da kayıplara karışınca Gabriel Grub uyuyakaldı.

“Gabriel Grub uyanıp da kendini mezarlıktaki basık mezar taşının üstünde boylu boyunca uzanmış bulduğu vakit gün ağarmaya başlamıştı. Hasır kaplı şişe yanı başında boştu; paltosu, küreği ve feneri yerde gecenin kırağısından apak kesilmişti. Cini ilk üzerinde oturur gördüğü mezar taşı tam karşısında dimdik duruyordu, önceki akşam kazmakta olduğu mezar da az ötedeydi. Önce, başından geçenlerin gerçek olduğundan şüpheye düştü ama, ayağa kalkmaya davranınca omuz başlarında duyduğu keskin acı, cin tekmelerinin hiç de fikirler dünyasına ait bir şey olmadığına onu ikna etti. Cinlerin mezar taşlarıyla birdirbir oynadıkları karda hiç ayak izi görmeyince de önce çok şaşırды, fakat ruh oldukları için geride gözle görülür iz bırakmayacaklarını düşünerek o meseleyi çözmekte gecikmedi. Sonunda, sırtı ağrıdığı için zorlanarak ayağa kalktı ve üzerinden kırağıları silkeleyip paltosunu giydi, kasabanın yolunu tuttu.

“Ama o artık aynı insan değildi. Eski hallerinden duyduğu pişmanlığın alay konusu olacağı ve artık değiştiğine kimsenin inanmayacağı bir yere dönmeye nasıl katlanabilecekti? Birkaç saniye tereddüt ettikten sonra döndü, nerede olursa olsun ekmeğini kazanaacağı rastgele bir yere doğru yürüdü.

“Fener, kürek ve hasır kaplı şişeyi mezarlıkta buldular o gün. Zangocun âkıbetine dair önceleri ileri geri çok şey söylendiye de çabucak karar verildi: Cinler kapıp kaçırmıştı onu. Bir gözü kör, arka bacakları arslan yapılı, kuyruğu ayı kuyruğu bir al atın sırtında havada uçarken görüldüğünü nakleden sözüne güvenilir tanıklar çıktı. Sonunda bütün bu hikâyeye ciddi ciddi inanılır oldu. Onun yerine gelen zangoç, ânılan atın uçuşu sırasında kilisenin rüzgârhorozunun kazara kopan ve bir iki yıl sonra kendisi tarafından mezarlıkta bulunan irice bir parçasını meraklılara az bir ücret karşılığında gösterirdi.

“Ne yazık ki, on yıl kadar sonra bu hikâyenin biraz tadı kaçır gibi oldu. Gabriel Grub günün birinde, hiç beklenmezken, romatizmalı, hırpani bir ihtiyar olarak geri döndü. Başından geçeni papaza da, belediye başkanına da anlattı; hikâyeye, zamanla, tarihi gerçekmiş gibi kabul görerek günümüze kadar geldi. Rüzgârhorozu masalına inananlar güvenlerini bir kere boşa harcadıktan sonra bir kere daha elden çıkarmaya yanaşmadılar; şapkalarına dokunup omuz silkerek ellerinden geldiği kadar ârifâne bir tavırla, Gabriel Grub’ın, şişesindeki ardıç boğmasının hepsini içerek mezar taşının üstünde uyuyakaldığına dair bir şeyler geveleyip durdular. Onun ecinniler mağarasında gördüm dediği şeyleri, dünyayı gezip gördükten sonra akıllanmış olduğunu söyleyerek izah ediyorlardı. Ne ki, zaten hiçbir zaman pek kabul görmeyen bu fikir zamanla unutuldu gitti. Gerçekte olan her ne idiyse, Gabriel Grub ömrünün sonuna dek romatizmadan mustarip olduğuna göre, bu hikâyeden çıkarılacak bir ders varsa eğer –daha iyisi olmadıkça– şu olabilir: İnsan dünyaya küser de Noel Akşamı tek başına kafayı çekerse layığı-nı bulacağını bilmelidir.”

FASIL 30

*Pickwickçilerin serbest meslek sahibi
iki genç insanla tanışıp dost olmaları.
Buzda başlarından geçenler.
İlk ziyaretleri nasıl sonuçlandı?*

“Eee, Sam” dedi Mister Pickwick, sevgili hizmetkârı Noel sabahı sıcak suyunu getirmek için yatak odasına girince, “hava ayaz mı hâlâ?”

“Tuvalet leğeninde suyun yüzü buz tuttu, beyim” dedi Sam.

“Hava çok sert, Sam.”

“Sıkı giyinenler için iyidir, buzda kayma alıştırmasına çıkan kutup ayısının kendi kendine dediği gibi, beyim.”

Mister Pickwick uyku takkesinin bağını çözerken, “On beş dakikaya kadar aşağı inerim, Sam” dedi.

“Nasıl isterseniz, beyim. İki kasap gelmiş aşağıda bekliyorlar.”

Mister Pickwick yatağında doğruldu. “İki ne?” diye haykırdı.

“İki kasap” dedi Sam.

“O ne demek öyle?” Mister Pickwick, canlı hayvan mı, yoksa yenecek bir şey mi olduğunu anlamadan sordu.

“Kasap, işte... Bilmiyor muydunuz, ne olduğunu? Kasap nedir herkes bilir sanıyordum, efendim.”

Mister Pickwick gülümsedi. “Ha, anladım. Cerrah, yani.”

“Ta kendisi, beyim. Bu aşağıdakiler ama tastamam hakkı cerrah değil, çırak takımını bunlar.”

“Yani tıp talebesi demek istiyorsun?” dedi Mister Pickwick.

Sam Weller bunu başıyla doğruladı.

“Bak bu hoşuma gitti” dedi Mister Pickwick; uykü takkesini başından alıp yatak örtüsünün üstüne attı. “Çok iyi olur böyleleri. Fikirler gözlem ve muhakeme ile pişmiş, zevkler malumat ve mütaala ile incelmıştır.”

“Şimdi mutfakta ocak başında puro tütürüyorlar” dedi Sam.

“Ah!” dedi Mister Pickwick, ellerini ovuşturarak. “İyi duygularla dopdolu ve capcanlılar desene! Tam benim istediğim gibi.”

“Biri” dedi Sam, efendisi hiçbir şey dememiş gibi, “biri bacaklarını masaya dayamış, boğmayı susuz içiyor, öbürüyse, gözlüklü olanı, dizlerinin arasına bir fıçı ıstırdı almış, teker teker açıp ağzına atıyor, kabuklarını şömnenin yanbaşında uyuyan su tulumuna fırlatıyor.”

“Deha sahibi insanlara mahsus acayıplikler bunlar, Sam” dedi Mister Pickwick. “Çekilebilirsin.”

Sam çekildi. Mister Pickwick, dediği gibi, on beş dakika sonra kahvaltıya indi.

“İşte geldi, nihayet!” dedi Bay Wardle. “Pickwick, Bayan Allen’in kardeşini size tanıştırayım. Bay Benjamin Allen. Biz ona Ben deriz. İsterseniz siz de diyebilirsiniz. Bu bey de kendisinin çok yakın bir dostu, Bay...”

“Bob Sawyer” diye Benjamin Allen araya girdi. Bunun üzerine Bay Bob Sawyer ve Bay Benjamin Allen birlikte gülmeye başladılar.

Mister Pickwick ve Bob Sawyer selamlaştılar. Ardından, Bob ve çok yakın dostu önlerindeki yiyeceklere girişince Mister Pickwick ikisini de gözden geçirmeye fırsat buldu.

Benjamin Allen etine dolgun, bodur, kaba yapılı bir gençti. Saçları kısa kesilmiş ve siyah, yüzü uzun ve solgundu. Gözlüklüydü. Boynuna beyaz boyun bağı sarmıştı. Çenesine kadar kapalı tek sıra düğmeli ceketinin altında, boyası kaçmış botlarla sona eren siyah-beyaz benekli bir çift bacak görünüyordu. Giysisinin kolları kısa olduğu halde hiç kol kapağı yoktu ve yüzünde bir gömlek yakasının yayılıp saçılmasına elverir yeterli yer varken o yüz o eklentiden hiçbir sûrette yararlanmamış görünüyordu. Alelumum küflen-

miş gibi bir hâli vardı Bay Benjamin Allen'ın. Her gittiği yere kesif bir puro kokusu saçıyordu.

Ne kaput ne de pardösü olduğu halde her ikisinden bir şeyler almış görünen kaba dokulu mavi paltosuyla Bob Sawyer, gündüzleri sokakta tütün içip geceleri nâralar atan, garsonlara özel adlarıyla hitap etmek gibi bir sürü saçmalıklar yapan, genç beyzadelere has sallapati şık havalarda kasıla kasıla yürüyen insanlardandı. Ekose pantolon üzerine kalın kumaştan iki sıra düğmeli bol yelek giymişti. Sokağa iri topuzlu kalın bir bastonla çıkar, eldiven kullanmaktan hiç hazzetmezdi. İlk bakışta, sefahat düşkünü bir Robinson Cruseo'yu andırıyordu.

Noel sabahı kahvaltı sofrasında yerini aldığı sırada Mister Pickwick'in tanıştırıldığı saygıdeğer şahsiyetler işte bu tarz birileriydi.

"Bu sabah hava pek nefis, beyler" dedi Mister Pickwick.

Bob Sawyer başını hafifçe eğerek doğruladı bu beyanı ve Benjamin Allen'dan hardalı uzatmasını istedi.

"Uzun yoldan mı geldiniz siz bu sabah, beyler?" diye sordu Mister Pickwick.

"Muggleton'da Mavi Arslan" dedi Ben Allen, kısaca.

"Dün gece bizimle olmalıydınız!" dedi Mister Pickwick.

"Olmalıydık, evet" dedi Bob Sawyer, "ama boğma çok iyiydi, bırakıp gelemezdik. Öyle değil mi, Ben?"

"Taabi" dedi Benjamin Allen. "Purolar da hiç fena değildi, domuz pirezolaları da, değil mi, Bob?"

"Kesinlikle."

Yakın dostlar, bir gece önce yediklerini hatırlamak önlerindeki yemeğin tadına tat katıyormuş gibi, artan bir iştihâ ile kahvaltıya odaklandılar.

Benjamin Allen arkadaşını, "Buyur, utanma!" diye yüreklendirdi.

"Tamam, tamam, yiyorum" dedi Bob Sawyer. Doğru söylüyordu. Bir ara, masada oturanlara bir bir bakarak, "İnsanın iştahını açmakta teşrihin üstüne yoktur" dedi.

Mister Pickwick birden ürperir gibi oldu.

"Haa, bu arada, Bob" dedi Ben Allen, "o bacakla işin bitti mi?"

Sawyer tabağına bir yarım piliç alırken, “Nerdiyse” diye cevap verdi. “Bir çocuk bacağına göre fazla adaleli ama.”

“Sahi mi?” dedi Allen, kayıtsızca.

“Hem de nasıl” dedi Sawyer, ağzı dolu dolu.

“Ben bir kol için adımı yazdırdım. Hep birlikte bir derse hazırlanıyoruz da. Liste doldu dolacak, daha hiç baş isteyen olmadı. Sen istesen diyorum?”

“Olmaz. O kadar lükse harcayacak param yok benim.”

“Hadi canım, sen de!”

“Hakikaten yok. Beyne bi şey demezdim ama bütün bir baş ayıramam kendime.”

“Şış, şış, beyler!” dedi Mister Pickwick. “Hanımlar geliyor. Lütfen!”

Mister Pickwick böyle derken hanımlar, Baylar Snodgrass, Winkle ve Tupman’la birlikte erken bir yürüyüşten döndüler.

“Aaa... Ben!” dedi Arabella, kardeşini gördüğüne sevinmişten çok, şaşırmış gibi.

“Seni yarın eve götürmeye geldim” dedi Benjamin.

Winkle sapsarı kesildi.

Benjamin Allen, sitem edercesine, “Bob Sawyer’ı görmüyor musun, Arabella?” dedi.

Arabella, Bob Sawyer’ın varlığının farkında olduğunu göstermek için zarif bir hareketle ona elini uzattı. Bob Sawyer’ın uzatılan eli gözle görülürcesine sıkıştırdığını gören Winkle’ın yüreği nefretle kasıldı.

Arabella kızardı. “Ben, canım... Bay Winkle’la tanıştın mı?”

“Tanışmadım, Arabella, ama tanışırsam memnun olurum” dedi kardeşi, asık bir suratla; Winkle ile Bob Sawyer göz uçlarıyla birbirlerine meydan okurlarken, Benjamin Allen başını eğip kötü kötü bakarak Winkle’ı selamladı.

İki yeni ziyaretçinin çıkagelmesi ve Winkle ile kürk konçlu genç dilberin bu yüzden daha bir ihtiyatlı davranmak zorunda kalmaları, Mister Pickwick’in neşesi ve ev sahibinin hoş mizacı olmasaydı hazırunun fena halde keyfini kaçırarak bir tatsızlığın araya girmesine yol açabilecekken, Winkle çok geçmeden Benjamin Allen’in gözüne girmeyi başardı, hattâ Bob Sawyer’la bile dostça konuşur oldular. Bob Sawyer boğma içki ve kahvaltıyla olduğu ka-

dar sohbetle de canlanarak az sonra fevkalade şakacı bir havaya girdi. Bir adamın kafasından çıkarılan urun, isabetinden sual olunamayacak hikâyesini, orada bulunan herkesin istifadesi için bir ıstıridye bıçağı ve iri bir ekmek somununa atıfla anlattıkça keyfi büsbütün yerine geldi. Bunun ardından hep birlikte kiliseye gittiler; orada Benjamin Allen deliksiz bir uykuya daldı, Bob Sawyer da düşüncelerini dünya işlerinden sıyırmak için oturduğu sıra tahtasına her biri beş santim boyunda tombul harflerle ismini kazıdı.

“Evet, şimdiiii” dedi Wardle sert bira ve kiraz boğması eşliğinde bir öğle yemeğiyle karınlar iyice doyurulunca, “şöyle bir saat buz patenine ne dersiniz? Bol vaktimiz var.”

“Harika olur!” dedi Benjamin Allen.

“Daha iyisi olamaz!” diye ünledi Bob Sawyer.

“Siz buz pateni yapmayı biliyorsunuzdur mutlaka, değil mi, Bay Winkle?” dedi Wardle.

“Ha, tabii... tabii” dedi Winkle. “Yani... epey... epeydir kaymıyorum da...”

“Kayın ama, n’olur, Bay Winkle” dedi Arabella. “Çok istiyorum sizi buz pateni yaparken görmeyi.”

“Evet, öyle zarif oluyor ki!” dedi bir başka genç hanım. Bir üçüncüsü, buzda kaymanın çok şık bir görüntü sunduğunu söylerken bir dördüncüsü, fikrini, “Kuğular gibi” diyerek belirtti.

Bay Winkle, “Çok memnun olurum elbette ama patenlerim yok” dedi ve kızardı.

Bu itiraz hemen aşıldı. Bay Trundle’in iki çift pateni vardı. Şişman oğlan da bodrumda yarım düzine daha olduğunu söyleyince Winkle sevinçten ne diyeceğini bilemezken bir o kadar da bozulmuş göründü.

Wardle önlerine düşüp buz tutmuş büyükçe bir su birikintisine götürdü onları. Şişman oğlanla Sam Weller geceleyin yağın karı küreyip kaldırdılar, onun ardından Winkle’a mucizevi gibi görünen bir kıvraklıkla Bob Sawyer patenlerini kuşandı ve buzda sol bacağı üstünde daireler ve sekizli figürler çizerek, soluklanmak için dahi bir kere bile durmadan birçok hoş, inanılmaz marifetler sergileyerek Mister Pickwick ve Bay Tupman’la hanımları fevkalade hoşnut etti. Wardle ile Benjamin Allen’in da, yine Bob Sawyer’ın yardımıyla, İskoç dansı dedikleri esrarengiz birtakım dönüşler icra etmeleriyle söz konusu hoşnutluk kelimenin tam anlamıyla doruğa tırmandı.

Bütün bunlar olurken yüzü ve elleri soğuktan mosmor kesilen Winkle, buz pateninden bir Hindu kadar bile anlamayan Snodgrass’ın yardımıyla ayakkabılarının tabanlarına birkaç burgu iliştirip patenlerini burunları arkaya dönük ve bağcıkları karmakarışık dolanmış bir halde ayaklarına geçirmeye uğraşmaktaydı. Neden sonra, Sam Weller’in himmetiyle baş belası patenler sımsıkı vidalanıp kopçalandı ve Winkle ayağa kaldırıldı.

“Hadi Şimdi, bayım, gösterin onlara buzda nası kayıldığını” dedi Sam, özendirici bir ses tonuyla. “Dur, Sam, dur!” dedi tir tir titremekte olan Winkle. Boğulan bir insan gibi Sam’in kollarına sarıldı. “Baksana ne kadar kaygan!” dedi.

“Buz üstünde hiç olmayacak bişi değil, siz sıkı durun, beyim!”

Sam Weller’ın bu son dediği Winkle’ın tam o anda çılgınca bir hevesle ayaklarını havaya dikip ensesini buza çarpmak ister gibi bir hallere girmesi üzerine söylenmişti.

“Bu... bu patenler de ne kadar sakar Şeyler böyle, di mi, Sam?” dedi Winkle, sersemlemiş bir halde.

“Maalesef sakar bir beyfendinin ayağındalar, efem” dedi Sam.

“Gelin hadi, gelsenize buraya, Winkle” diye seslendi o sırada, bir Şeylerin yolunda gitmediğinden bihaber Mister Pickwick. “Gelin, hadi! Hadi, hanımlar sabırsızlanıyor.”

“Tamam, tamam, geliyorum” dedi Winkle, yüzünde meyvus bir tebessümle.

Sam, Winkle’ın kollarından sıyrılmaya çalışarak, “Şimdi geliyor, hemen” dedi. “Hadi, beyim, gidin Şimdi!”

Sam Weller’ı muhabbetle kucaklayan Winkle, “Dur bi dakika, Sam, dur” dedikten sonra soluk soluğa, “Evide birkaç paltom var, Şimdi hatırladım, bana lazım değil artık, sana verebilirim onları” diye devam etti.

“Sağolun, beyim” dedi Sam.

“Boşver Şimdi elini Őapkana götürmeyi, öyle bir Şey için elini ekmene değmez. Sana bu sabah Noel bahŐiŐi beş Şilin vermeyi düşünmüştüm. Öğleden sonra veririm, olmaz mı, Sam?”

“Eksik olmayın, çok iyisiniz, beyim.”

“Sen önce ayakta tut beni, Sam... Tamam... böyle işte. Şimdi alıŐırım. Çok hızlı gitmeyelim ama, lüzumu yok o kadar hızlı gitmemize, di mi, Sam?”

Winkle ne eğik bir vaziyetteydi, gövdesi iki büklüm olmuştu; Sam Weller onun buz üstünde o tuhaf haliyle ve hiç de kuğuya benzemeksizin ilerlemesine yardımcı oluyordu. Tam o sırada karşı kıyıdan bütün masumiyetiyle Mister Pickwick seslendi.

“Sam!”

“Buyrun, efendim?”

“Gel buraya, sana ihtiyacım var!”

Sam, “Koyverin gideyim, beyim, duyuyor musunuz, patron çağırıyor. Bırakın gideyim!” diyerek sert bir hareketle perişan Pickwickçinin kollarından kurtuldu ve öyle yaparken iyice bir itti onu. O zavallı hiçbir ehliyet ya da pratiğin ona sağlayamayacağı bir çalıklıkla kayıp giderek tam o sırada Bob Sawyer’ın İskoç dansçılarının ortasında sergilemekte olduğu, kendi ekseninde hızla dönme gösterisine tosladı. Winkle’ın o hızla gelip Sawyer’a çarpmasıyla ikisi birden paldır küldür yere yuvarlandılar. Mister Pickwick hemen yanlarına koştu. Bob Sawyer ayağa kalkmıştı ama Winkle ayağında patenler varken asla öyle bir şey yapmayacak kadar akıllıydı. Buzun üstünde oturmuş, durup durup gülümsemeye gayret ediyor, fakat duyduğu acı yüzünden okunuyordu.

Benjamin Allen, büyük bir endişeyle, “Bir yerinizi acıtmadınız ya?” diye sordu.

Winkle var gücüyle sırtını ovuşturarak, “Çok değil” dedi.

“İster misiniz bir parça kan akıtayım sizden?” diye Benjamin ısrar etti.

“Yok, hayır, teşekkür ederim” dedi Winkle çabucak.

“İyi geleceğine eminim ama?”

“Teşekkür ederim. Yapmasak daha iyi.”

“Siz ne dersiniz, Mister Pickwick?” diye sordu Bob Sawyer.

Mister Pickwick çok heyecanlanmış ve kızmıştı. Sam Weller’a bir işaret yaparak, “Çöz çıkar şunun patenlerini!” dedi.

Winkle, “Niye ki?” diye itiraz etti. “Daha yeni başlıyordum.”

“Çöz çıkar patenlerini!” diye üstüne basa basa tekrarladı Mister Pickwick. Buyruk kesindi. Winkle, Sam’in itaat etmesine ses çıkarmadı.

“Kaldır onu ayağa!” Sam, Winkle’ın kalkmasına yardım etti.

Mister Pickwick onları seyredenlerden birkaç adım kadar geriye çekildi; yanına gelmesi için arkadaşına işaret ederek sorgular gibi dik dik baktı yüzüne; sonra alçak ama açık seçik, vurgulu bir sesle şu dikkate şayan sözleri söyledi:

“Siz bir sahtekârsınız, bayım!”

Winkle irkildi.

“Ne dediniz?”

“Bir sahtekâr, bayım, sahtekâr... İsterseniz daha açık söyleyeyim: Bir şarlatansınız siz, bayım!”

Bunları söyleyip ağır ağır arkasını döndü ve dostlarının yanına gitti.

Mister Pickwick burada kayda geçen hissiyatını dile getirmek-
teyken, Sam Weller ile şişman oğlan birlikte gayrete gelmişler, ken-
dilerine bir kayma yolu seçmiş ve orada pek ustaca ve parlak bir
tarzda becerilerini sergilemekteydiler. Sam Weller, özellikle, şu sı-
ralar “ayakkabı tamircisinin kapısını tıklatma” tâbir edilen ve bir
ayak buzda kayarken diğeri postacı usulü iki kere buza vurularak
icra edilen o şahane artistik patinaj gösterisini sergilemekteydi. Bir
hayli uzun sürdü bu, çok da güzel bir gösteri oldu; o kadar ki, hare-
ketsiz durmaktan çok üşümüş olan Mister Pickwick, Sam Weller’a
gıpta etmekten kendini alamadı. “Ne hoş, değil mi, ne güzel kayı-
yor... Ne dersiniz?” dedi, bacaklarını pergel gibi iki yana açmış, yı-
lıp usanmadan buz üstünde birtakım karmaşık problemler çizmek-
te olan Wardle’a.

“Yaa öyle hakaten” dedi Wardle, soluk soluğa. “Sizin aranız
nasıl patinajla?”

“Dere boylarında filan kayardım çocukken.”

“Şimdi de bir denesiniz...”

“Evet, evet, n’olur deneyin Mister Pickwick!” diye genç ha-
nımlar hep bir ağızdan haykırdılar.

“Sizi bir şekilde eğlendirebilirim çok memnun olurum ama
otuz yıl var ki hiç böyle bir şey yapmadım” diye karşılık verdi Mis-
ter Pickwick.

“Hadi canım, siz de!” dedi Wardle, her zamanki aceleciliğiyle
ayağına patenlerini takarken. “Buyrun. Size refakat edeceğim, ge-
lin hadi!” Ve tonton ihtiyar, Sam Weller’dan aşağı kalmayan, şiş-
man oğlana da ardından nal toplatır bir hızla kaymaya koyuldu.

Mister Pickwick hiç kıınıdamadan bir durdu, düşündü, el-
divenlerini çıkarıp şapkasının içine koydu, birkaç kez kalkmaya
davranıp sonra hemen geri oturdu, en sonunda bütün seyircilerin
memnuniyet belirten haykırıışları arasında kaymaya yine başladı;
bacakları bir metreden fazla iki yana açık bir halde ağır ağır ve ne
yaptığından emin, vakur bir duruşla, buz pistine vurdu kendini.

Sam'in, "Soğutmayalım aray, beyler!" demesiyle Wardle bir kere daha kendini piste attı, sonra Mister Pickwick, ondan sonra Sam, Winkle, Bob Sawyer, şişman oğlan, Snodgrass... Hepsi birden peş peşe, sanki bütün gelecekleri bu yaptıklarına bağılmış gibi büyük bir hevesle buz üstünde dönüp durmaya koyuldular. Bu merasimde Mister Pickwick'in üstlendiği rolü yerine getirişi doğrusu görülmeye değerdı: Ardından gelip her an ona çarpacakmış gibi gitgide yaklaşan birine nasıl kahırlı bir endişeyle baktığını görmek; en başta gayrete gelip zar zor toparladığı takati tükenmeye başlayınca pist kıyısında yavaşça arkasına dönüp yüzünü başladığı yere çevirmesini izlemek; parkuru tamamladığı zaman yüzünde beliren sevinçli tebessüme ve sonra dönüp önünden gidenin ardından siyah tozlukları kara takılıp sürüklenerek ve gözlük camları arkasında gözleri keyif ve mutluluktan parıldayarak şevkle kayışına tanık olmak... Birileri çarpıp onu düşürdüğünde de (ortalama her üç dönüşte bir oluyordu bu) şapkasını, eldivenlerini ve mendilini toparlayıp, al al olmuş yanaklarıyla, dünya bir araya gelse eksilmeyecek bir heves ve coşkuyla sıradaki yerini aldığını görmek... İşte bu, insanın canına can katan, düşünülebilecek en müthiş sahneydi.

Spor heyecanı almış yürümüşken, buzda kayma hızı ve kahkahaların şamatası doruğa ulaştığı sırada şiddetli bir çatırtı işitildi. Herkes bir anda kıyıya üşüştü; hanımlardan şaşkınlık çığlıkları yükseldi ve Tupman'ın haykıran sesi duyuldu. Büyücek bir buz kütlesi gözden kaybolmuştu. Üstte sular köpürüyor, Mister Pickwick'in şapkası, eldivenleri ve boyun atkısı suyun yüzünde yüzüyordu. Bunlardan başka Mister Pickwick'e dair hiçbir şey görünmüyordu.

Bütün yüzler dehşet ve yeisle dondu kaldı; erkekler sapsarı ke-sildiler, kadınlar bayıldılar. Snodgrass ile Winkle birbirlerinin elle-rine sarılıp önderlerinin batıp gittiği yere çılgınlar gibi baka kaldılar; Tupman da derhal yardımcı olmak ve o esnada işitme mesafesi içinde bulunabilecek kimselere felaket hakkında mümkün olabildiğince açık ve seçik bir fikir verebilmek için kırdı son sürat koşarak, var gücüyle, "Yangın vaar!" diye haykırmaya başladı.

İşte tam o anda, yani ihtiyar Wardle ile Sam Weller buzda açılan deliğe ihtiyatlı adımlarla yaklaşıyorlarken ve Benjamin Allen

orada bulunan herkesten kan akıtmanın profesyonel pratik açısından uygun olup olmayacağını Bob Sawyer'a ayaküstü danışmaktayken, suda bir baş ve bir yüz ile bir çift omuz peyda oldu ve Mister Pickwick'in çehresiyle gözlüğünü herkese görünür kıldı.

"Bir saniye kalın suyun üstünde n'olur... tek bir saniyecik!" diye avazı çıktığı kadar haykırdı Snodgrass.

Winkle da, "Evet, evet, öyle kalın... hatırım için!" diye heyecanla kükredi. Böyle bir uyarıya hiç gerek yoktu aslında, zira Mister Pickwick'in bir başkasının hatırı için su üstünde kalmayı reddetmeden önce, hiç değilse kendi hatırı için öyle yapması gerektiğini akıl etmiş olması çok muhtemeldi.

"Ayağınız yere basıyor mu orada, aziz dostum?" diye sordu Wardle.

"Evet, tabii" dedi Mister Pickwick, saçlarından ve yüzünden suları silerek ve soluk almaya çalışarak. "Sırtüstü düştüm de... bir ara ayağa kalkamadım işte."

Mister Pickwick'in su üstünde kalmış olan paltosunun her bir yanında göze çarpan çamur izleri bu beyanın doğruluğuna kanıtı. Tam o sırada şişman oğlanın suyun hiçbir yerde bir buçuk metreden derin olmadığını hatırlatması üzerine, seyircilerin korkusu daha da yatıştı ve Mister Pickwick'i oradan çıkarmak için akıl almaz cesaret örnekleri sergilendi. Mübalağa şapırtı, çatırtı ve çabalamama sonucu Mister Pickwick o münasebetsiz konumundan çıkarılarak tekrar sağlam toprağa ayak bastı.

Emily, "Ah, ah, çok fena soğuk alacak şimdi!" dedi.

"Canım ihtiyarcık! Müsaade edin şu şalı sırtınıza sarayım" dedi Arabella da.

"Tabii ya, en iyisi o" dedi Wardle. "Ona sarındıktan sonra da tabana kuvvet eve koşar, doğru yatağa girersiniz."

Bir anda bir düzine şal birden uzatıldı Mister Pickwick'e. İçlerinden en kalın üçü, dördü seçilerek kendisi onlara sarılıp sarmalandı, Sam Weller'a emanet edildi, yola çıkıldı. Görülecek şeydi doğrusu: Belli bir hedefi olmaksızın saatte altı mil hızla hopyaya zıplaya yol alan, kolları iki yanına kundaklanmış ıpslak ve şapkasız, yaşı hayli ilerlemiş bir beyefendi!

Ne ki, Mister Pickwick böylesine ciddi bir durumda dahi görünüşe aldırarak insan değildi. Sam Weller'in da teşvik ve yardımıyla Çiftlik Evi'nin kapısına kadar hiç hız kesmeden yürüdü. Ondan beş dakika önce Tupman oraya varmış ve yaşlı hanımefendiyi mutfak ocağının tutuşmuş olduğuna inandırarak kalp çarpıntılarını azdıracak kadar ürkütmüştü. Çevresinde ne zaman birileri azıcık telaşa kapılacak olsa yaşlı hanımcağızın aklına hep böylesi alacalı bulacalı felaket sahneleri düşerdi.

Mister Pickwick yatağa girip bir güzel ısınırken Sam Weller odasındaki ocağı tutuşturdu, sonra ona akşam yemeğini getirdi; daha sonra da koca bir kâse sıcak şarapla geldi, tehlikenin atlatılmış olması şerefine hep birlikte büyük bir içki şenliği düzenlediler. Bay Wardle ayağa kalkmasına hiçbir sûrette izin vermediği için Mister Pickwick'in yatağı reis koltuğu oldu, kendisi oradan şenliği yönetti. Bir ikinci, sonra da üçüncü kâse şarap ismarlandıktan sonra Mister Pickwick ertesi sabah uyandığı zaman romantizmasından eser kalmamıştı: Bob Sawyer'ın tam bir isabetle dediği gibi, buna benzer durumlarda sıcak şarabın birebir çare olduğu bir kere daha kanıtlanmıştı; soğuk algınlığını önlemede tam işe yaramadığı kimi durumlar da olmuş idiye eğer, bu mutlaka hastanın büyük bir görgüzlük kusuru işleyip yeterince sıcak şarap içmemiş olmasından ileri gelmiş olmalıydı.

Şen ve mutlu insanlar meclisi ertesi sabah dağıldı. Herkes bir tarafâ gitti. Ayrılma vakti okul çağında pek bir hoş olur, ama ileri yaşlarda acısına dayanmak fevkalade zordur. Ölüm, bencillik, talihin cilveleri her gün birçok mutlu çevreyi parçalayıp dağıtıyor, oradan oraya savuruyor; çocuklar –erkeği, kızı– bir daha geri dönmüyorlar. Bu defâ da tam tamına öyle oldu demek istemiyoruz; sadece, o Noel toplantısına katılan insanların her birinin evlerine dağıldığını; Mister Pickwick ile arkadaşlarının bir kere daha Muggleton postasının tepesindeki yerlerine kurulduklarını; Arabella Allen'in da varacağı yer neresi idiye –neresi olduğunu Bay Winkle biliyor olmalıydı ama, hadi itiraf edelim, biz bilemiyoruz– evet, neresi idiye, biraderi Benjamin ile onun en samimi ve yakın dostu Bob Sawyer'ın nezaret ve koruması altında oraya ulaştığını okurların bilgisine sunmak istiyoruz.

Ama bu arada, herkes dağılmazdan önce, Bob Sawyer ile Benjamin Allen, Mister Pickwick'i esrareniz bir havalarda bir kenara çektiler. Bob Sawyer işaret parmağını onun iki kaburga kemiğinin arasına sokarak hem ne kadar nüktedan tabiatlı biri, hem de aynı zamanda insan anatomisi hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olduğunu sorgulayarak, sordu:

“Baksanıza, yahu, siz nerede tünüyorsunuz?”

Mister Pickwick, tüneğinin şimdilik George ve Akbaba olduğunu bildirdi.

“Gelip beni görmenizi çok isterdim” dedi Bob Sawyer.

“Ne kadar memnun olurum, bilemezsiniz” dedi Mister Pickwick.

Bob Sawyer bir kart çıkardı. “Ben burada kalıyorum” dedi. “Lant sokak, Borough. Guy'ın' hemen orası, bana çok uygun. Aziz George Kilisesi'ni geçtikten az sonra... Ana Cadde'den sağa sapıyorsunuz.”

“Bulurum” dedi Mister Pickwick.

“On beş gün sonraki perşembe günü... Gelirken dostlarınızı da getirin, o gece birkaç hekim dostumu ağırlayacağım” dedi Bob Sawyer.

Tam bu noktada Winkle bu kısa görüşme sırasında Arabela Allen'in kulağına birşeyler fısıldamakta mıydı, eğer öyle idiyse ne söylemekteydi; ayrıca, Snodgrass Emily Wardle'ı bir kenara çekmiş, konuşuyorlar mıydı, eğer öyle idiyse Snodgrass neler diyordu gibi suallere kendimizi muhatap kıldığımızın farkındayız. Bunlara vereceğimiz cevap sadece şudur: Onlar, o genç hanımlara ne demiş olurlarsa olsunlar, yirmi sekiz mil boyunca Mister Pickwick ve Bay Tupman ile tek kelime konuşmadılar, sık sık içlerini çektiler, bira içmeyi, ağızlarına boğma içki koymayı reddettiler. Yüzlerinden düşen bin parçaydı. Dikkatli hanım okurlarımız bu olgulardan şöyle ya da böyle tatminkâr bir sonuç çıkarabilirlerse eğer, lütfen çekinmesinler.

* Londra'da 1721 yılında açılan ünlü hastane. (ç. n.)

FASIL 31

*Hukuka ve bu alanda ün salmış
büyük üstatlara dairdir*

Temple'da köşe bucağa dağılmış, kir pas içinde karanlık yazıhaneler vardır: Bütün sabah, ders dönemleri boyunca akşamın da yarı vakti, kollarının altında ve ceplerinden taşan tomar tomar kâğıtlarla bir sürü avukat kâtibinin habire o odalara girip çıktığı görülür. Birkaç kademe avukat kâtibi vardır. Kâtip çırağı bu işe para ödeyerek girmiştir: Günü gelince dâvâvekili olacaktır. Terzide açık hesabı vardır, partilere dâvet edilir, Georges Sokağı'nda bir ve Tavistock Meydanı'nda bir başka aile ile tanışır. Uzun tatillerini hep Londra dışında, nerdeyse bir hara dolusu capcanlı atı olan babasının yanında geçirir. Bunlar kısaca, kâtipler aristokrasisidir. Bir de maaşlı kâtip vardır. Duruma göre yazıhane içinde veya dışında çalışır; otuz şilin haftalığını şahsi eğlencesine ve giyimine harcar, haftanın üç günü yarı bilet fiyatına Adelphi Tiyatrosu'na gider, geri kalan zamanını meyhanelerde elma şarabıyla sarhoş olup kendini dağıtmakla geçirir: Altı ay önce suyu çıkmış en son modanın kirli bir karikatürüdür. Bir başkası, orta yaşlı, hep pejmürde ve ekseriya sarhoş aile babasıdır. İşi, hazırlanan evrakı temize çekmektir. Ondan sonra, öğrencilikleri henüz sona ermemiş olan gündüzcülere hak ettikleri gibi tepeden bakan, yeni üstlük kuşanmış komiler gelir. Bunlar, akşam evlerine giderken hep birlikte bir yerlere uğrayıp kendilerine sosis ve siyah birayla bir güzel ziyafet çekerler. "Hayat" gibisi yoktur onlara sorarsanız. Bunların sayılamayacak kadar çok türü bulunur, ama ne kadar çok olurlarsa olsunlar, hepsinin, mut-

laka, önceden belirlenmiş belli iş saatlerinde, sözünü ettiğimiz mahalleler arasında koşuşup durdukları görülecektir.

Bu elden ayaktan uzak kovuklar, Majestelerinin sadık bendelelerine işkence ve eziyet ederken aynı zamanda hukuk mesleğine dirlik ve zenginlik sağlamak için fezlekelerin çıkarıldığı, hükümlerin imzalandığı, beyanların tescil edildiği ve daha bir sürü başka dümenin tezgâhlandığı hukuk bürolarıdır. Çoğunlukla basık tavanlı, duvarları küf tutmuş bu izbelere, son bir asırdan beri durdukları yerde elden ve gözden uzak terlemekte olan tomar tomar parşömenin, gündüzleri kuru küf, geceleri ıslak yağmurluk, çürüyen şemsiye ve en düşük kalite don yağından yapılma mum kokusuna karışmış bir hoş rayihası sinmiştir.

Mister Pickwick ve arkadaşları Londra'ya döndükten on veya on beş gün sonra bir akşam, saat yedi buçuk sularında, düğmeleri pirinçten kahverengi palto giymiş, uzun saçları özenle kıvrılıp, havı kaçmış şapkasının kenarlarından taşırılmış bir şahsın alelacele bu bürolardan birine girdiği görüldü. Koyu griye çalar kirli pantolonunun paçaları potinlerine kayışla sımsıkı –dizkapakları her an kumaşı patlatıp dışarı fırlayacakmış gibi– tutturulmuştu. Paltosunun cebinden uzun ve dar bir parşömen kâğıdı çıkardı; büroda işleri evirip çeviren kişi o kâğıda okunmaz bir siyah mühür bastı; sonra o aynı şahıs cebinden her biri önceki parşömenin isim yeri boş bırakılmış basılı bir kopyasını içeren, hepsi bir boyda dört kâğıt parçası çıkardı, boş yerleri doldurup kâğıtların beşini birden cebine koyarak hızla çıktı gitti. Cebinde o okunmaz, okunsa anlaşılmaz kâğıtlarla sokağa fırlayıp giden kahverengi paltolu şahıs, Cornhill, Freeman's Court'taki Dodson ve Fogg şirketinden eski tanışımız Bay Jackson'dan başkası değildi. Ne var ki, geldiği büroya dönecek yerde adımlarını hemen Sun Court'a yöneltti ve doğru George ve Akbaba'ya giderek orada Mister Pickwick adında birini sordu.

“Mister Pickwick'in adamına sesleniver, Tom” dedi George ve Akbaba'nın içki tezgâhına bakan genç kadın.

“Siz zahmet etmeyin, ben bir iş için geldim, Mister Pickwick'in nerede olduğunu söylerseniz kendim çıkarırım” dedi Jackson.

“İsim, beyim?” Garson sordu.

“Jackson.”

Garson, Bay Jackson'ın geldiğini haber vermek için yukarı çıkarken Jackson arkasından hızla gelip o daha tek bir kelime söylemeye vakit bulamadan odaya daldı.

O gün Mister Pickwick üç arkadaşını akşam yemeğine dâvet etmişti. Jackson anlatıldığı gibi kendini takdim ettiği sırada hep birlikte ocağın çevresinde oturmuş, şarap içiyorlardı.

Jackson Mister Pickwick'i başıyla selamlayarak, "Nasılsınız, beyfendi?" dedi. Beyfendi selamı aldı ama biraz şaşırılmış gibiydi, zira hâfızasında Bay Jackson'ın simasından hiçbir iz yoktu.

"Dodson ve Fogg'dan geliyorum" dedi Jackson, sesinde ne için gelmiş olduğunu bu sözlerle açıklamak istiyormuş gibi bir tınıyla.

Mister Pickwick, ismi işitir işitmez kendine geldi.

"Dâvâvekilimle görüşün, bayım" dedi. "Grey's Inn'de Bay Perker... Garson, bu beye çıkış yolunu gösterin."

Jackson şapkasını usulca yere bırakarak cebinden parşömen şeridi çıkardı. "Affınızı istirham ederim, Mister Pickwick" dedi, "zaten elden tebligat, efendim, kâtip veya mümessil tarafından. Bütün formalitelerde ne kadar tedbirli olunursa o kadar iyidir böyle hallerde, değil mi, efendim?"

Jackson böyle diyerek parşömenine bir göz attı, ellerini masaya dayadı ve karşısındakileri ikna niyeti taşıyan canayakın bir tebesümle, "Gelin, bu işi uzatmayalım, mesele yapmaya değmez" dedi. "Bu beylerden hangisinin adı Snodgrass, acaba?"

Bu soruyu işiten Snodgrass öyle bir irkildi ki, cevap vermesine hâcet kalmadı.

"Ben de tam öyle düşünmüştüm" dedi Jackson, daha da canayakın bir tavırla. "Sizi ufak bir şey için rahatsız edeceğim, beyfendi."

"Beni mi? Niye?" diye haykırdı Snodgrass.

"Bardell ve Pickwick dâvâsında dâvâcı adına tanıklık etmek için bir celp emri sadece." Jackson, elindeki dört kâğıttan birini ayırıp yelek cebinden bir şilin çıkardı. "Önümüzdeki döneme rast gelen bir duruşma için. 14 Şubat gibi olacağını sanıyoruz. Özel jürili olması istendi. Listenin onuncu sırasındadır. Bu size ait, Bay Snodgrass.

Jackson bunları söylerken parşömeni Bay Snodgrass'ın gözüne doğru uzattı ve pusula ile şilini eline sıkıştırdı.*

Bay Tupman olup biteni şaşkınlıktan nutku tutulmuş bir halde seyretmekteyken Jackson birden ona döndü: "Adınızın Tupman olduğunu söylersem yanılmış olmam herhalde, değil mi?"

Bay Tupman, Mister Pickwick'e baktı. O zâtın büyüyen gözlerinde adını inkâr etmesi için hiçbir teşvik görmeyince, "Evet, adım Tupman'dır" dedi.

"Şurdaki beyfendi de Bay Winkle olsa gerek" dedi Jackson.

Winkle bunu doğrulayan bir şeyler mırıldanıyorken Jackson tarafından her ikisine de çabucak birer pusula ile birer şilin verildi. "Şimdiii" dedi sonra Jackson, "sizi çok rahatsız ettiğimi düşüneceksiniz ama, görmek istediğim bir şahıs daha var, eğer sakıncası yoksa. Burda Samuel Weller yazıyor.

"Garson, hizmetkârımı çağırın gelsin buraya" dedi Mister Pickwick. Garson hayli şaşkın bir halde çekilirken Mister Pickwick, Jackson'a oturmasını işaret etti.

Tedirgin bir suskunluk oldu. Ardından, dâvâlı, olanca mâsumiyetiyle, "Öyle sanıyorum ki, bayım" diyerek bozdu sessizliği ve konuştuğu hiddetlenerek, "öyle anlıyorum ki, bayım, patronlarınız beni kendi arkadaşlarımla tanırlığına dayanarak suçlu çıkarmak niyetindedeler."

Jackson mapusane sırlarını ifşa etmeye" gelmediğini belirtmek için işaret parmağını burnunun sol kanadına birkaç kez vurup alaycı bir havada, "O mevzuda hiçbir şey bilmediğimden bir şey söyleyemeyeceğim" dedi.

"Bunun için değilse ne için haklarında bu celp emri çıkarılmış o halde?" dedi Mister Pickwick.

"Mükemmel manevra, Mister Pickwick" dedi Jackson, başını ağır ağır iki yana sallayarak, "ama boşuna uğraşıyorsunuz, n'apsanız benden laf alamazsınız." Ve bir kere daha, orada bulunanlara bakarak gülümsedi, sol elinin başparmağını burnunun ucuna dayayıp sağ eliyle hayali bir kahve değirmenini çeviriyormuş gibi birtakım

* Bu para, o dönemler, duruşmaya gelmelerini sağlamak için tanıklara ödenen sembolik bir miktardı. (ç. n.)

** Sheakespeare'in "Hamlet" piyesinde bir sahneye atıf. (ç. n.)

hareketler yapmaya başladı. Bu yaptığı, o günlerde çok moda olan ama şimdilerde, ne yazık ki, hiç hatırlanmayan bir pantomim sergilemektir: Rendeden geçirme deniliyordu avam dilinde.

“Yok ama, yok” dedi Jackson en sonunda, “Perker’in adamları bizim bu celpleri niçin çıkardığımızı pekâlâ tahmin etmişlerdir. Etmemişlerse, duruşmayı bekler, o zaman öğrenirler.”

Mister Pickwick iğrenç bir şeye bakıyormuş gibi süzüyordu dâvetsiz misafirini. Baylar Dodson ve Fogg’a büyük ihtimalle altından kalkılmaz lanetler savurmak üzereydi ki, tam o sırada Sam içeri girdi.

“Samuel Weller mi?” Jackson sordu.

“Yıllardır ağzınızdan çıkan en doğru laf” dedi Sam, istifini bozmadan.

“Buyrun, burada bir celp emri var size, Bay Weller.”

“İngliscesi ne oluyor acaba?”

Jackson karşılık vermeye yanaşmadı. “Aslı burada” dedi.

“Hangisi?”

“Bu.” Jackson kâğıdı salladı.

“Haa, aslolanı o, öyle mi? Ne diyim, aslını gördüğüm iyi oldu, çünkü iyi geliyor insana, içini ferahlatıyor.”

“Bu da sizin bir şilininiz” dedi Jackson. “Dodson ve Fogg’dan.”

“Beni çok az tanıyan Dodson ve Fogg’dan hediye gelmesine bayıldım, yahu” dedi Sam. “Büyük iltifat sayıyorum. Övülmeye değer bişeyi her gördüklerinde kıymetini bilmeleri ne iyi... duygulanıyo insan...”

Sam bunları söylerken, derin duygulanmalara mâruz kalan aktörlere has bir hareketle ceketinin yenini sağ göz kapağına şöyle bir dokundurdu.

Jackson, Sam’in davranışlarına pek anlam verememiş görünmekle birlikte celp emirlerini bildirmiş olduğu ve söyleyeceği başka bir şey kalmadığı için, usulen hep elinde taşıdığı eldiven tekini giyiyormuş gibi yaptı ve işini görmüş olduğunu haber vermek üzere yazıhaneye geri döndü.

Mister Pickwick o gece çok az uyuyabildi. Bayan Bardell’in açmış olduğu davaya dair hâfızasında son derece tatsız hâtıralar uyanmıştı. Ertesi sabah erkenden kahvaltı ettikten sonra Sam’den ken-

disiyle birlikte gelmesini istedi, Gray's Inn Meydanı'na gitmek için yola çıktılar.

Cheapside'in sonuna vardıklarında dönüp arkasına baktı.

"Sam!"

"Beyim?" dedi Sam, adımlarını hızlandırıp efendisine yetişerek.

"Ne taraftan gidiyoruz?"

"Newgate Sokağı'ndan yukarı."

Mister Pickwick arkasına dönmeden birkaç saniye boş boş baktı Sam'e. Sonra derin bir iç geçirdi.

"Ne oldu ki, beyim?" dedi Sam.

"Bu dâvâ" dedi Mister Pickwick, "önümüzdeki ayın on dördünde başlıyor, Sam."

"Çok dikkat şayan bi tesadüf, beyim" diye karşılık verdi Sam.

"Çok mu şayanı dikkat, Sam? Niye?" dedi Mister Pickwick.

"Sevgiller günü, beyim. Tam da evlenme vaadinden cayma dâvâsı günü."

Sam Weller'in gülümsemesi efendisinin çehresinde en ufak bir neşe emaresi uyandırmadı. Mister Pickwick âni bir hareketle dönüp hiçbir şey demeden yürüdü. Epey yol aldılar. Mister Pickwick önde, derin düşünceler içinde, hızlı hızlı yürüyor, Sam, yüzünde her şeye ve herkese meydan okuyan, kendinden memnun bir ifade ile arkadan geliyordu. Bir ara, bildiği her şeyi birileriyle paylaşmadan önce efendisine söylemekle kendini yükümlü gören bir hizmetkâr olarak, adımlarını hızlandırıp ona yetişti ve o sırada önünden geçmekte oldukları bir yeri göstererek, "İyi domuz eti bulunur burda, beyim" dedi.

"Bana da öyle görünüyor" dedi Mister Pickwick.

"Ünlü sosis fabrikası."

"Sahi mi?"

"Sahi mi de ne demek?" dedi Sam. Bayağı bozulmuştu. "Elbette öyle. Siz bana sorun. Yani, beyim, sizin gibi masuma ben ne diyim! Dört sene oluyor, maruf bir tüccarın sırra adını attığı yer burası."

"Adamcağızı gürültüye getirmişlerdi burda demek istemiyorsun herhalde, Sam?" dedi Mister Pickwick, birden dönüp bakarak.

“Yoo, tabii öyle bişi demek istemiyorum. Katiyen! Keşke öyle demek isteseydim. Çok daha fenası. Burda bi dükânda ustabaşımı, buharla çalışan bir sosis makinası icad etmiş, patentli filan bi makina, hiç istop etmeden çalışan. Yakınına ne gelirse, kaldırım taşı olsa yutup körpe bebeler gibi sosis etine çevriveriyormuş. Pek bi gurur duyuyormuş makinasıyla adamcağız, ama hakkı da yok değilmiş yani. Bodrumda makina fayrap çalışırken başında durur, sevindirik olana kadar seyredermiş çalışmasını. Makinasıyla ve ondan da güzel iki küçük evladiyla mesut bahtiyar yaşayıp gitcekmiş ama karısı bütün işi bozmuş. Karı iflah olmaz bir cadalozmuş, be-yim. Durmadan adamın peşi sıra koşup kulağının dibinde dır dır dır... Sonunda adam dayanamıyor, ‘Sana bişi diim mi, canımın içi,’ diyor, ‘sen bu mavrayı daha kesmezsen diyor, ben başımı alır Merk-kalara filan giderim bak, bilesin’ diyor karıya. ‘Tamam mı. İşte o kadar!’ diyince, ‘Sen tembel alçağın tekisin’ diyor karı ona, ‘Mer-kalıkların da otursunlar baksınlar senin tadına!’ diyor. Ondan sonra yarım saat daha demediğini bırakmıyor, sonra bi koşu dükânın arkasındaki küçük oturma odasına gidip orda kıyameti koparıyor; ‘Bu herif yüzünden ölüyorum ben, yetişin a dostlaaaar!’ diye bağı-rıp dururken birden havale geçirmeye başlıyor. Tam üç saat sürüyor bu. Çılgık çılgığa öyle, çırpına çırpına... sonra... sonrası, kocası olacak herif kayıplara karışıyor! Kasadan da hiç para almamış, pal-tosunu bile giymemiş. Yani Amerkalara filan gitmemiş, besbelli. Ertesi gün de görünmüyor, bir hafta geçiyor, yok yok! Kadın afiş-ler bastırıyor, geri dönsün, her yaptığı baaşlancak diye (kadın kıs-mısı işte, ne de anlayışlıymış di mi, adam n’apmıştı ki ona?) Kanal-ların dibi filan taranıyor, iki ay boyunca nerde bir ceset bulunsa, doğru sosisciye götürüyorlar ama bütün bunlardan hiçbir şey çık-mıyor. Adam kaçtı demek ki diyorlar, karısı işi sürdürüyor. Der-ken bir cumartesi gecesi, ufak tefek, cılız bir ihtiyar geliyor dükâna, bi beyfendi, alı al moru mor, ‘Bu dükânın sahibisi siz misiniz’ di-yor. ‘Evet, benim’ diyor kadın. ‘Tamam o zaman, hanfendi’ diyor adam, ‘şunu demeye geldim size’ diyor, ‘ben ve ailem öyle bedava-dan boğulup ölmek istemiyoruz, anlaşıldı mı?’ diyor. ‘Bunu söyle-meye geldim size. Üstelik de’ diyor, ‘müsaadenizle bi de şunu söy-liyim’ diyor, ‘sosislerinizi yaparken etin en iyisini kullanmadığını-

za göre, dana eti size düğme kadar ucuza mı geliyor acaba, ne?’ diyor. ‘Düğme mi? Nasıl ya?’ diyor kadın. ‘Düğme ya, hanfendi’ diyor küçük ihtiyar; bir kaat parçasını açıp içindeki yirmiden fazla kırık düğmeyi gösteriyor. ‘Sosislere baharat diye pantolon düğmesi... ne ala, di mi hanfendiciğim!’ diyor. Dul karı bayılacak gibi oluyor. ‘Bunlar benim kocamın düğmeleri!’ diye basıyor çığlığı. ‘Ne?’ diye haykırıyor, beti benzi atan bücür ihtiyar. ‘Şimdi anlıyorum her bir şeyi’ diyor dul karı, ‘geçici bir cinnet ânında sosise çevirmiş kendisini, bak sen şu işe!’ diyor. Hakikaten yani, aynen öyle yapmıştı adam” dedi Sam Weller, ısrarla Mister Pickwick’in dehşetten kasılmış yüzüne bakarak, “ya da, öyle olmadıysa, o makina onu içne çek’vermişti. Ama öyle ya da böyle, sosis meraklısı küçük ihtiyar deliler gibi çıkmış gitmiş dükândan ve daha kimse bir şey işitmemiş hakkında.”

Hakiki hayat sahnelerinden bu ilginç hikâyenin anlatılması, efendiyle hizmetkârı, Bay Perker’in yazıhanesine ulaşınca kadar sürdü. Lowten, oda kapısını yarı aralamış, pejmürde kılıklı, sefil görünüşlü bir adamla görüşüyordu. Adamın ayağındaki botlarda burun diye bir şey kalmamıştı, ellerinde eldiven vardı ama eldivenlerin parmakları yoktu. Zayıf, bezgin çehresinde mahrumiyet ve ıstırap—hani, hepten çaresizlik—izleri gözleniyordu. Yoksulluğundan utanıyor gibiydi de; Mister Pickwick yaklaşırken, merdivenin karanlıkta kalan yanına doğru hızla geri çekildi.

“Çok yazık” diyordu yabancı.

“Evet, çok” diyordu Lowten de, adamın adını kapı tahtasına elindeki kalemin bir ucuyla çiziktirip sonra öbür ucundaki püskülle silerek. “Kendisine bir haber bırakacak mısınız?”

“Ne zaman döner sizce?”

“Hiç belli olmaz” dedi Lowten ve yabancı, gözlerini yere indirince Mister Pickwick’e bakıp bir göz kırptı.

“Burada beklesem kendisini? Bir yararı olur mu?” dedi yabancı, büronun içine doğru merakla bir göz atarak.

“Yok, hayır, hiçbir yararı olmaz” dedi kâtip. Koridorun az daha ortasına doğru ilerledi. “Bu hafta dönmez, orası kesin. Ondan sonraki hafta belki gelir, belki gelmez, çünkü Perker bir kere şehirden ayrılınca dönmekte acele etmez.”

“Şehirde değil mi yani?” dedi Mister Pickwick. “Hay Allah, şanssızlığa bak şimdi!”

“Siz gitmeyin, Mister Pickwick” dedi Lowten. “Size vermem gereken bir mektup var.”

Yabancı tereddüde düştü. Yine yere baktığı sırada kâtip kurnazca bir göz kırptı Mister Pickwick’e, aralarındaki ince bir alay konusuna gönderme yapar gibi. Mister Pickwick bundan hiçbir şey anlamadı.

“İçeri buyrun Mister Pickwick” dedi Lowten. “Siz, Bay Watty, bir mesaj bırakacak mısınız? Yoksa yeniden mi uğrarsınız?”

“Benim işimle ilgili ne yapıldığına dair bana lütfen kısacık bir not bırakmasını söyleyin” dedi adam. “N’olur, ihmal etmeyin, Bay Lowten!”

“Etmem, etmem! Unutmayacağım” dedi kâtip. “Siz girin içeri, Mister Pickwick. İyi sabahlar, Bay Watty. Yürüyüş için ne güzel bir gün, değil mi?” Yabancının hâlâ oyalandığını görünce Sam Weller’a efendisinin peşinden içeri girip kapıyı adamın yüzüne kapamasını işaret etti.

Sonra da burasına gelmiş bir insan havalalarında kalemmini masaya fırlatarak “Dünya yaratıldığından beri bunun gibi baş belası müflis görülmemiştir!” dedi. “Dosyası mahkemeye geleli topu topu dört yıl oldu, haftada iki kere gelip kafa ütülüyor. Şöyle buyrun, Perker içerde, merak etmeyin, sizinle görüşecek. Hava da buz gibi” diye huysuzlandı. “Kapıda dikilip böyle kaşarlanmış aylaklarla boşa vakit harcıyor insan!” Ocakta yanan büyücek ateşi oldukça kısa bir demir çubukla şiddetle karıştırdı, sonra Mister Pickwick’in önüne düşüp onu patronunun özel odasına götürdü, geldiğini haber verdi.

“Ah, ah, azizim Mister Pickwick!” diyerek Bay Perker telaşla koltuğundan ayağa fırladı. “Dâvânız nasıl gidiyor? Freeman’s Court’taki dostlarımızdan bir haber var mı? Bunca zamandır uyuyor değillerdir elbette. Ne cindir onlar! Bilirim, çok iyi bilirim.”

Yerden bitme, sözünü bitirirken gayrete gelip Dodson ve Fogg şirketinin cinliğini takdir beyanında burnuna bir parçacık enfiye çekti.

“Alçak herifler!” dedi Mister Pickwick.

“Öyle, öyle. O da bir fikir, yani. Kelimeler üzerinde tartışmaya değmez. Sizin gibi bir beyefendinin bu gibi konulara profesyonel bir gözle bakmasını tabii ki bekleyemeyiz. Ne diyeyim, biz ne gerekiyorsa yaptık. Duruşma avukatı olarak Snubbin’i ayarladım.”

“İyi midir kendisi?” diye sordu Mister Pickwick.

“İyi mi de söz mü, ilahi beyfendiciğim! Üstad Snubbin mesleğin en önde gelenlerindedir. Mahkemelerde herkesten fazla iş alır: Üç misli! Bütün dâvâlarda adı vardır. Laf aramızda, bizler, meslekten olanlar yani, Üstat Snubbin mahkemeyi parmağında oynatır deriz.”

Minik adam bu malumatı aktarırken birazcık enfiye çekip Mister Pickwick’e mânâlı mânâlı baktı ve başını salladı.

“Benim üç arkadaşıma celp emri çıkarmışlar” dedi Mister Pickwick.

“Ha, o mu? Çok normal. Onların tanıklığı önemli. Sizi nâzik bir durumda görmüşler.”

“Ama kadın kendisi bayılmıştı” dedi Mister Pickwick. “Kendini benim kollarıma attı.”

“Herhalde, azizim, herhalde... Çok muhtemel ki öyle olmuştur. Bundan daha tabii bir şey olamaz... da bunu kim ispat edecek?”

“Adamıma da celp çıkarılmış” dedi Mister Pickwick, konuyu arkadaşlarından başka yöne çevirerek. Zira Perker’in o konuya temas etmesinden enikonu işkillenmişti.

“Sam’e mi?”

“Evet.”

“Elbette, aziz beyfendiciğim, elbette” dedi Perker. “Öyle yapacakları belliydi. Bunu, size bir ay önce söyleyebilirdim. Yani azizim, şunu bilmelisiniz: İşlerinizi dâvâvekiline emanet ettikten sonra tutup da kendiniz için içine girmeye kalkarsanız sonuçlarına katlanmamız gerekecektir.” Burada Perker vakur bir silkinişle toparlanıp dikeldi ve gömleğinin danteli üzerine dökülen bir miktar enfiye tozunu eliyle süpürdü.

Mister Pickwick, iki üç dakika süren bir sessizliğin ardından, “Peki, ondan neyi ispat etmesini istiyorlar ki?” diye sordu.

“Sizin onu bir tür uzlaşma teklifi için dâvâcıya gönderdiğinizi zorsa gerek” diye karşılık verdi Perker. “Mamafih fazla bir önemi

yok. Avukatların o çocuktan fazla bir şey koparabileceklerini hiç sanmıyorum ben.”

“Ben de sanmıyorum” dedi Mister Pickwick, öfkelenmiş olduğu halde Sam’in mahkemede şahitlik yapacağı düşüncesiyle gülümsedi. Bizim savunmamız ne olacak, peki?”

“Bizim yapacağımız şey azizim” dedi Perker, “şahitleri çapraz sorguya çekmek, Snubbin’in belagatine itimat etmek; hâkimin kafasını karıştırmak; jüriye yüklenmekten ibaret olacak.”

“Ya karar aleyhte çıkarsa?”

Perker gülümsedi. İrice bir tutam enfiye çekti. Ocak ateşini karıştırdı, omuzlarını silkti, anlamlı bir suskunluğa büründü.

“O durumda tazminat mı ödemem gerekecek demek istiyorsunuz?” dedi, Perker’in verdiği sözsüz cevabı bir hayli sinirlenerek dinleyen Mister Pickwick.

Perker hiç lüzumu yokken ateşi karıştırdı yine. “Maalesef öyle” dedi.

“O halde müsaade edin, hiçbir tazminat ödemeyeceğime dair sarsılmaz kararlılığımı size bildireyim!” dedi Mister Pickwick, kelimelerin üzerine basa basa. “Hiçbir şey, Perker, hiçbir şey... Asla! Benim paramdan tek bir şilin, tek bir kuruş girmeyecek Dodson ve Fogg’un ceplerine. Bu benim kesin ve değişmez kararımdır.” Böyle diyerek Mister Pickwick bu niyetinden asla dönmeyeceğini teyiden, önündeki masaya dehşetli bir yumruk indirdi.

“Pekâlâ, azizim, pekâlâ” dedi Perker. “Siz bilirsiniz, tabii.”

“Tabii” dedi Mister Pickwick. “Üstat Snubbin nerde bulunur?”

“Lincoln’s Inn, Old Square.”

“Onunla görüşmek istiyorum.”

“Üstat Snubbin’le görüşmek mi?” dedi Perker. Afallamıştı. “Siz ne diyorsunuz, beyfendi? İmkânsız! Snubbin’le görüşmek, ha? Hay Allah iyiliğinizi versin, beyfendiciğim. Önceden istişare ücreti ödenip bir buluşma ayarlanmadan onunla görüşüldüğü işitilmiş şey değildir. Olmaz, azizim, olamaz.”

Oysa Mister Pickwick pekâlâ olabileceği gibi, olması da gerektiği noktasında kararlıydı. Sonuç olarak, bu görüşmenin imkânsız olduğu kendisine bildirildikten on dakika sonra, dâvâvekili tarafından Üstadı Âzam Snubbin’in bekleme odasına götürüldü.

Burası oldukça geniş bir odaydı. Taban halısı yoktu. Şömineye yakın bir yere büyük bir yazı masası konulmuştu: Masanın keçe örtüsünün zamanında yeşil olan rengi mürekkep lekelerinden arta kalan yerler dışında tozdan ve eskimekten külere külere görünmez olmuştu. Üzerinde kırmızı şeritle bağlanmış küçük küçük tomarlar hâlinde bir yığın kâğıt vardı; arkasında, kaypak görünüşü ve ağır altından saat zinciriyle, Duruşma Avukatı Bay Snubbin'in mesleki-faaliyetinin çapıyla getirisinin göz alıcı alâmetlerini sergileyen bir kâtip oturuyordu.

"Üstat odasında mı, Bay Mallard?" diye son derece nâzik bir tavırla enfiye kutusunu karşısındakine ikram ederek sordu Perker.

Cevap, "Evet, orda" oldu. "Ama çok meşgul. Haberiniz olsun, hiçbir dâvâ hakkında mütalaa verilmiş değil henüz, ama hepsi için önceleme ücreti ödenmiştir."

Kâtip konuşurken gülümsedi ve bir çimdik enfiyeyi, enfiye merakı ile ücret aşkı karışımına benzer bir hazla içine çekti.

"İşiniz iş, hadi!" dedi Perker.

Avukat kâtibi kendi enfiye kutusunu çıkarıp büyük bir samimiyetle karşısındakine uzattı. "Eh, öyle" dedi, "en iyi yanı da şu ki, üstadın el yazısını hayatta benden başkası okuyamadığı için, o mütalaa verdikten sonra ben sûretini çıkarıncaya kadar beklemek zorunda kalıyorlar. Ha!. Ha!..ha!"

"Tabii, di mi ya! Üstat dışında, başka müşterilerden de bir şeyler sızdıran tanıdıklarımız olduğunu biz de biliyoruz" dedi Perker. "Ha! Ha! Hah!"

Bunun üzerine avukat kâtibi yine güldü; yürekte gelen gürültülü bir kahkaha değildi bu, kendi kendine, sessiz, sinsi bir şeydi. Mister Pickwick bundan hiç hazzetmedi. Bir insanın iç kanaması kendisi için bir tehlikedir; için için gülmesi ise başkaları ve herkes için tehlike alâmetidir.

"Size yapmam gereken ödemelerin küçük bir listesini çıkarmadınız daha, değil mi?" dedi Perker.

"Hayır, çıkarmadım."

"Çıkarsanız iyi olur. Onları alınca size bir çek göndereceğim. Ama hazır parayı cebe atmaktan, borçlular aklınıza gelmiyor galiba? Ha! Ha! Ha!"

Latife kabilinden bu dokundurma çok hoşuna gitmiş gibi kâtip efendi bir kere daha kendi kendine kikirdedi.

Perker birdenbire ciddileşti. Büyük adamın büyük adamını ceketinin yakasından kavrayıp bir köşeye çekti. “Bay Malard, dostum” dedi, “beni ve bu müvekkilimi görmeye üstadı ikna etmeniz gerekiyor!”

“Amma yaptınız” dedi kâtip, “bi bu eksikti! Üstadı görmek, ha? Böyle saçmalık nerede görülmüş?” Ama teklifin saçmalığına bakmaksızın, usulca Mister Pickwick’in işitme alanı dışında bir yere çekilmeye itiraz etmedi ve fısıl fısıl sürdürülen kısa bir

mükâlemeden sonra dar ve karanlık bir koridoru sessizce geçerek hukuk ilminin ulu üstâdının kutsal makamına daldı, gözden kayboldu. Az sonra oradan ayaklarının ucuna basa basa çıkıp gelerek, Bay Perker ve Mister Pickwick'e, duruşma avukatının bütün kural-lar ve teamüller hilafına kendilerini kabul etmeye ikna edilmiş ol-duğunu haber verdi.

Üstat Snubbin çökük yanaklı, sapsarı benizli bir adamdı. Kırk beş ya da –romanlarda söylendiği gibi– elli yaşlarında ka-dar vardı. Bakışları, yıllarını yorucu ve zorlu incelemelere has-retmiş insanlarda çoğu zaman görüldüğü gibi, donuk ve cansızdı; boynundan sarkan kalın, siyah bir şeride bağlı tek gözlük camı olmasa da ileri derecede miyop olduğunu bu bakışları gören her yabancı anlardı. Saçları, kısmen düzenli tutmaya vakit ayırama-dığı, kısmen de yanı başındaki kütüğe takılı adli peruğunu yirmi beş yıldır kullanmakta olduğu için incelmış ve seyrelmişti. Ce-ketinin yakasındaki saç pudrası lekeleriyle boynuna sarılı iyi yı-kanmamış ve acemice bağlanmış beyaz boyunbağı, hâkimlikten ayrıldığından bu yana kıyafetinde değişiklik yapmaya vakit bu-lamamış olduğunu göstermekteyken, diğer esvaplarındaki derbe-derlik, vakti olmuş olsaydı da şahsi görünüşünde fazla bir geliş-me olmayacağı çıkarsamasını haklı gösterir gibiydi. Masanın üstü hiçbir düzenleme ya da sınıflandırma kaygısı gözetilmeden ora-ya buraya rastgele saçılmış mesleki usul kitapları, üst üste yığılı kâğıtlar, açılmış mektuplarla doluydu. Oda eşyası dokunsan dö-külecek gibi, eski püsküydü; kütüphanenin kapıları menteşelerin-de çürüyor, halıdan her adımda küçük bir toz bulutu fıskırıyordu; güneşlikler eskilikten ve kirden yemyeşil olmuştu. Odanın için-de ne varsa, üstat Snubbin'in, kendi şahsi sağlığı ve selametiyle il-gilenemeyecek ya da ilgilenmeyi düşünemeyecek kadar mesleği-yile meşgul bir insan olduğunu hiçbir yanılığa yer bırakmayan bir açıklıkla belli etmekteydi.

Müşterileri içeri girerken üstat bir şeyler yazıyordu. Dâvâvekili Mister Pickwick'i takdim edince dalgın dalgın başını eğip selam verdi, onlara oturacak yer gösterirken kalemini dikkatle yazı takı-mında ona ayrılan yere koydu ve sol bacağını okşayarak, konuş-malarını bekledi.

“Mister Pickwick... Bardell ve Pickwick olayındaki dâvâlı, üstadım!” dedi Perker.

“Dosyası bende, değil mi?” dedi avukat.

“Sizde, efendim.”

Avukat başını sallayıp, bir şeyler daha söylenmesini bekledi.

“Mister Pickwick sizinle mutlaka görüşme arzusundaydı, üstadım” dedi Perker. “Siz dâvâyı ele almadan önce, hakkındaki bu şikâyetin hiçbir mesnede dayanmadığını, mahkemeye elleri tertemiz ve dâvâcının talebine direnmekte her bakımdan haklı olduğu kati kanaatiyle çıkmayacaksa hiç çıkmayacağını size bildirmek için...” Sonra Mister Pickwick’e dönerek, “Sanıyorum, fikirlerinizi doğru aktarıyorum, değil mi, azizim?” diye ekledi Perker.

“Tamamen öyle” dedi Mister Pickwick.

Üstad Snubbin gözlüğünü açıp gözüne götürdü. Birkaç saniye boyunca Mister Pickwick’e büyük bir teccüsle baktıktan sonra Perker’a dönerek dudaklarında belli belirsiz bir tebessümle, “Mister Pickwick’in savunması sağlam mı?” diye sordu.

Dâvâvekili omuzlarını silkti.

“Tanık çağrılmasını isteyecek misiniz?”

“Hayır.”

Üstadın suratındaki tebessüm daha belirgin bir hâl aldı; bacağını artan bir şiddetle ovmaya başladı, koltuğunun arkasına yaslanarak duyduğuna inanmıyormuş gibi bir öksürdü.

Konuya dair önsezilerinin belirtileri, ne kadar örtük olursa olsun, Mister Pickwick’in dikkatinden kaçmadı. Üstadın hissiyatının sergilemeyi uygun gördüğü kadarının ortaya dökülüşünü camları ardından dikkatle seyretmekte olduğu gözlüğünü burnuna iyice yerleştirdi. Perker’in uyarıcı göz kırpmalarına ve kaş çatmalarına aldırmadan, neredeyse burnundan solurcasına, “Böyle bir maksatla ziyaretinize gelmek isteyişim beyfendi, bu gibi meselelere zatiâliniz gibi ister istemez ziyadesiyle âşına olan bir kimseye, hiç şüphe etmiyorum ki çok acayip görünüyordur” diye konuştu.

Avukat gözünü ocakta yanan ateşe dikmiş ciddi görünmeye çalışırken aynı tebessüm yine belirdi yüzünde.

Mister Pickwick devam ediyordu: “Sizin mesleğinizden insanlar, beyfendi, insan tabiatının hep kötü tarafını görürler. Hayatın

ihtilaflarıyla, sui niyetlerle, husumetlerle karşı kaşıyasınızdır hep, jüriler hakkında tecrübelerinizden (sizi de, onları da tenzih ederek söylüyorum) görünüşün ne kadar önemli olduğunu öğrenmişsinizdir. Namuslu ve şerefli gayelerle ve müşterileriniz için elinizden geleni yapabileme arzusuyla kendiniz de sürekli kullandığınız için aslını ve değerini o kadar iyi bildiğiniz vasıtaları, başkalarının insanları aldatma ve çıkar sağlama gayesiyle kullanmak isteyeceklerini düşünmeden edemezsiniz. Sizlerin, camia olarak, şüpheli, kimseye güvenmeyen ve aşırı ihtiyatlı insanlar olduğunuza dair avama malolmuş umumi kanaatin bundan ileri geldiğine inanıyorum. Bu şartlar altında size böyle bir beyanda bulunmamın şahsım için taşıdığı sakıncayı müdrik olmakla birlikte, beyfendi, buraya dostum Bay Perker'in dediği gibi, şahsıma isnad edilen alçakça davranış konusunda masum olduğumu kesinlikle anlamanız için gelmiş bulunmaktayım ve yardımlarınızın fevkalade kıymetli olduğunun pekâlâ farkında olmama rağmen, beyfendi, söylediklerime siz eğer samimiyetle inanmayacak olursanız, kaabiliyetlerinizden yararlanma yerine sarfınazar etmeyi tercih edeceğimi sözlerime eklememe müsaadenizi rica ediyorum, efendim.”

Bu nutuk –ki, söylememiz gerekiyor, Mister Pickwick'ten işitmeye hiç alışık olmadığımız kadar can sıkıcıydı– sona erdiğinde, avukat bey üstadın dikkati çoktan dağılmıştı. Bununla birlikte, birkaç dakika sonra, o arada kalemini de eline almış olarak, bir kere daha müşterilerinin oradaki varlığının farkına varmış görüldü ve başını kâğıttan kaldırıp sertçe sordu:

“Benimle birlikte kim çıkıyor bu dâvâya?”

“Bay Phunky, üstâdım” dedi dâvâvekili.

“Phunky... Phunky? Bu ismi hiç duymadım. Çok genç biri olmalı.”

“Evet, çok gençtir. İşe yeni başladı. Şey... Baroya yazılı sekiz sene bile olmadı.”

“Öyle mi? Tahmin etmiştim” dedi üstat, savunmasız bir küçük çocuktan acıyarak söz eden insanlara has ses tonuyla. “Bay Mallard, haber gönderin şu Bay... Bay...”

“Phunky, Holborn Court'da, Gray's Inn” diye Perker araya girdi. (Holborn Court'un adının şimdilerde South Square olduğunu da söyleyelim.)

“Bay Phunky bir dakika buraya gelirse memnun olacağımın kendisine bildirilmesi için.”

Mallard söyleneni yapmaya gitti. Üstat Snubbin, Bay Phunky'nin geldiği bildirilinceye kadar geçen zamanda tekrar teffeküre daldı, etraftan koptu.

Phunky, avukatlar arasında daha bir bebek sayılsa da yetişkin bir adamdı. Davranışları pek asabi, konuşma tarzı takıntılıydı: Doğuştan özürlü olduğundan değil, maddi imkân, ilişki ya da ilgi yoksunluğuyla hep “önü kesildiği” duygusuna kapılmaktan. Üstat-tan ödü kopuyordu. Dâvâvekili karşısında son derece terbiyeli ve nâzikti.

Üstat Snubbin, karşısındakine tepeden bakar bir edâyla, “Sizinle daha önce görüşmemiştik, Bay Phunky” dedi. Phunky başıyla selam verdi. Kendisi üstadı görmüş ve bir fukaranın olanca ezikliği ile sekiz sene ve üç ay boyunca ona haset etmişti.

“Bu dâvâda benimle birliktesiniz, anladığıma göre?” dedi üstat.

Phunky zengin biri olsaydı o anda kâtibini gönderir, üstada hatırlatırdı; akıllı bir adam olsaydı, işaret parmağını alnına dayayıp, işlerinin çokluğu arasında bunu da üstlenmiş miydi acaba diye hatırlamaya çalışırdı. Ne zengin, ne de akıllı (buradaki anlamında, en azından) olduğu için kıpkırmızı kesildi ve karşılık olarak başını eğmekle kaldı.

“Layihayı okudunuz mu, Bay Phunky?” diye sordu avukat bey.

Burda da Phunky layihada gördüğü esasa dair her şeyi unutmuş olduğunu söylemeliydi; lakin dâvâ süresince önüne getirilen her evrakı okumuş ve üstat Snubbin'in yardımcısı olduğu iki aydan beri uykuda ya da uyanıkken başka hiçbir şey düşünmemiş olduğu için, yüzü daha da kızardı ve tekrar önüne baktı.

Üstat, kalemini sallayarak Mister Pickwick'i işaret etti. “Mister Pickwick” dedi.

Phunky, Mister Pickwick'in şahsında mesleğinin ilk müşterisini hak ettiği hürmetkârlıkla selamladı ve tekrar üstada bakıp başını eğdi.

“Mister Pickwick'le gitseniz... ve... ve size diyeceği bir şey varsa bir dinleseniz. Sonra oturup görüşeceğiz, tabii” dedi üstat, işin-

den yeterince alıkonulmuş olduğunu ima edercesine. Dalgınlığı da giderek artıyor gibiydi. Gözlüğünü bir an gözlerine götürdü, sonra geri çekti, başını hafifçe eğerek oradakileri selamladı ve tekrar önündeki -öleli yüz yıl olmuş bir şahsın kimsenin çıkıp gelmediği bir yerden gelip kimsenin gitmediği bir yere çıkan bir yolu engelleme eyleminden doğan ve sonu hiç gelmeyen- dosyaya gömüldü.

Bay Phunky, Mister Pickwick ile dâvâvekili önden geçmedikçe hiçbir kapıdan asla geçmemeyi bir kez aklına koymuş olduğu için Meydan'a çıkmaları epey zaman aldı. Oraya varınca bir aşağı bir yukarı yürüyerek uzun uzun fikir teatisinde bulundular. Vardıkları sonuç, kararın ne olacağını tahmin etmenin çok zor olduğu, dâvâların nasıl sonuçlanacağı üzerine kimsenin bir şey söyleyemeyeceği, karşı tarafın üstat Snubbin'i tutma şansını iyi ki kaçırmış olduğu ve bu gibi şeylerle alakalı sair kaygılar ve teselliler üzerinde söyleşmek oldu.

Sam Weller'in bir saat süren tatlı bir uykudan efendisi tarafından uyandırılıp Lowten'le vedalaşmasından sonra City'ye döndüler.

FASIL 32

*Bob Sawyer'ın Borough'da evinde düzenlediği
bekârlar partisinin Sosyete Takvimi'ndekinden
çok daha ayrıntılı anlatıldığı fasıl*

Borough'daki Lant Sokağı'nın insan ruhunu bir tatlı hüznle saran bir dinginliği vardır. Orada her zaman kiralık ev bulunabilir; sıradanlığı ile de insana huzur veren bir ara sokaktır Lant Sokağı. Lant Sokağı'nda bir ev kelimenin tam anlamında birinci sınıf ikametgâh sayılmasa da saygın bir mesken yerine geçer. Kendini dünyadan tecrit etmek –iğvadan masun kılmak, pencereden bakmakla tahrik olunabilecek her bir şeyden uzak durmak– isteyen bir kimsenin gideceği yer mutlaka Lant Sokağı'dır.

Bu mutlu sığınak birkaç ütücü, üç beş usta mücellit, Borçlular Hapishanesi'nden iki üç memur, tersane çalışanları ve bir avuç kadın terzi ile konfeksiyon işçisinin işgali altındadır. Sakinlerinin çoğunluğu kiraya verdikleri dayalı döşeli dairelerin geliriyle geçinmekte ya da sağlığa yararlı, cana can katar bir meslek olan son-ütücülükle iştigal etmektedirler. Sokağın görünümünde öne çıkan başlıca unsurlar yeşil kepenkler, kiralık ev ilanları, pirinçten dökme tabela ve kapı tokmaklarıdır; belli başlı canlı türleri ise bulaşıkçı çocuk, pandispanyacı delikanlı, fırınlanmış patates satıcısıdır. Sokak sakinleri gelip geçicidir; genellikle kira ödeme günlerinde ve hemen hep geceleyin kayıplara karışırlar. Bu mutluluklar vadisinde Majesteleri'nin vergileri çok nâdir ödenir; kimin ne kadar kira ödediği de pek bilinmez ve sık sık sular kesilir.

Bob Sawyer'ın Mister Pickwick'i dâvet ettiği akşamın erken saatlerinde, evinin ilk katında şöminenin bir yanında kendisi, öbür yanında Ben Allen yan gelmiş oturuyorlardı. Misafirleri ağırlamak için bütün hazırlıklar tamamlanmış gibiydi. Koridordaki şemsiyeler arka odanın kapısı dışındaki kuytuya yığılmıştı; ev sahibesinin hizmetçisine ait başlık ve şal merdiven parmaklıklarından çekilip alınmış, sokak kapısının önündeki paspasın üzerinde iki çiftten fazla galoş bırakılmamıştı. Fitili kısaltılma zamanı gelmiş bir mutfak kandili merdiven başındaki pencerenin pervazında şen şakrak yanıp duruyordu. Sert içkileri Bob Sawyer anacadedeki şarapçıya kendisi giderek satın almış ve yanlış adrese teslim edilmesinler diye yamağın önüne düşüp eve kadar gelmişti. Sıcak şarap kırmızı bir kâse içinde yatak odasında hazırda bekliyordu; kâğıt oyunları için müşterek oturma odasından yeşil çuha kaplı bir küçük masa ödünç alınmıştı; pansiyona ait bardaklar, mahalle birahanesinden o gün için âriyet gelenlerle birlikte kapının dışındaki sahanlıkta bir tepsi içinde yan yana dizili duruyordu.

Bütün bu hazırlıklar çok iyi, çok güzeldi de, ocak başında oturmakta olan Bob Sawyer kaygılı görünüyordu. Gözünü yanan kömüre dikmiş oturan Ben Allen'ın da yüzünde ona acıyormuş gibi bir ifade, uzun bir sessizlikten sonra da, "Hakikaten, tam da bu sırada huysuzlanması hiç iyi olmadı, hiç değilse yarına kadar bekleydi" derken sesinde biraz hüzün vardı.

"Hainliğinden, n'olacak! Başka hiçbir şey değil!" dedi Bob Sawyer, burnundan soluyarak. "Parti yapmaya param varsa onun o baş belası 'ufacık hesabını' da ödeyebilmeliyim!"

"Ne zamandan beri ödenmemişti?" diye sordu Ben Allen.

Hesap denilen şey, bu arada, insan dehasının icad ettiği, kendi kendine işler en olağanüstü makinedir. Hayat boyu hiç durmadan çalışır.

Bob Sawyer, "Topu topu üç aydan biraz fazla" diye karşılık verdi.

Ben Allen umutsuzluk ifadesi bir öksürükle gözünü ocağın en üst iki parmaklık demiri arasına dikti. "Şimdi burada herkesin içinde ağzından kaçırırsa felaket olur ama, di mi?" dedi sonunda.

"Korkunç olur" dedi Bob, "korkunç!"

Oda kapısının hafifçe vurulduğu işitildi. Bob Sawyer arkadaşına bir göz atıp kapıyı vurana içeri gelmesini söyledi.

Kocamış, çulsuz bir çöpçünün terk edilmiş pasaklı kızı görünümünde, siyah çoraplar giymiş bir genç kız kapı aralığından başını uzattı. "Affedersiniz, Bay Sawyer" dedi, "Bayan Raddle sizinle konuşmak istiyor."

Bob Sawyer daha ağzını açmadan genç kız, arkasından birisi onu şiddetle geriye çekmiş gibi apar topar gözden kayboldu. Bunun hemen ardından kapı yeniden vuruldu. "Benim, ben! Geldim işte!" diyordu sanki, öyle açık seçik, tok bir vuruştur.

Bob Sawyer ürküntüyle bir baktı arkadaşına ve tekrar "Buyrun, girin" dedi.

Demese de olurdu. Zira daha o kelimeleri telaffuz dahi etmesine vakit kalmadan kısacık boylu bir kadın daldı odaya. Hırstan tir tir titriyordu, suratı sapsarıydı.

"Bana bakın, Bay Sawyer" dedi öfkeli küçük kadın, sakın görünmeye gayret ederek, "lütfen ödeyin artık şu benim küçük hesabımı, zira bugün öğleden sonra kiramı ödemem gerekiyor ve mal sahibi şu anda aşağıda bekliyor." Kadın konuşurken ellerini ovuşturuyordu; gözünü Bob Sawyer'ın başının üstünden arkadaki duvara dikmişti.

"Sizi zorda bıraktığım için çok üzgünüm, Bayan Raddle, ama..." diyecek oldu Bob Sawyer, hürmetkâr bir duruşla.

"Rahatsız olduğum filan yok!" Kadın cırlak bir sesle güler gibi karşılık verdi. "Bugüne kadar istemedim bilhassa ki hiç değilse para doğruca mal sahibine gideceği için bende kalacağına sizde de kalabilir diye. Bugün öğleden sonra için bana söz verdiniz, Bay Sawyer, burada kalan bütün beyfendiler sözlerinde durmuşlardır... kendine beyfendi diyen herkes, yani!"

Başını arkaya attı, dudaklarını ısırıp ellerini daha hızlı oğuşturarak bakışlarını daha bir hiddetle duvara dikti kadın. Bob Sawyer'ın sonradan bir başka durumda Şark tarzı bir benzetmeyle belirttiği gibi, "istimi ısınıyordu".

"Fevkalade üzgünüm, Bayan Raddle" dedi Sawyer, akla gelebilecek en alttan alıcı hâliyle "ama ne yapayım ki City'de umduğumu bulamadım bugün."

Ne acayip yerdir ki o City', ne çok insanı hep hayal kırıklığına uğratmasa olmaz!

"Olabilir" dedi Bayan Raddle. Ayağını yerde serili Kidderminster halısının mor karnıbaharlarından birinin üstüne bastı. "Ondan bana ne?"

Bob Sawyer ürkü, gözlerini karpıştırdı. "Em... Eminim, önümüzdeki haftanın ortasına kalmaz tastamam ödeyeceğiz Bayan Raddle, sonra da işi daha iyi bir şekilde sokuş hep öyle devam ederiz."

Bayan Raddle'ın bütün istediği buydu. Zavallı Bob Sawyer'ın dairesine deliler gibi fırlayıp çıkarken öfkesinin tadını çıkarmaya o kadar kararlıydı ki, parası ödenseydi hayal kırıklığına uğrayacaktı denilebilir. Bu türden bir rahatlamaya ziyadesiyle ihtiyacı vardı: Az önce mutfakta Bay R. ile bu konuda atışmışlardı.

Komşuların bilgilenmesi için sesini yükseltti. "Siz ne zannediyorsunuz yani, Bay Sawyer, kira ödemeye hiç yanaşmayan, üstelik kahvaltısında önüne konulan tereyağı ve kelle şekerinin ve her sabah kapıdan alınan sütün parasını da geri ödemeyi düşünmeyen bir insanın evimi işgal etmesine göz yumacağımı mı zannediyorsunuz? Ne yani, yirmi yıldır bu sokakta (on yılı karşı tarafta, dokuz yıl ve üç çeyreği tam bu evin içinde) yaşamış çalışkan ve gayretli bir kadının, parasını ödemeye yarar bir işe el atması icap ederken puro tütürüp içki içmekten, yayılıp oturmaktan başka bir iş yapmayan birtakım tembel herifler uğruna ölesiye çalışmaktan başka yapacağı bir şey yok mu sanıyorsunuz? Yani siz..."

"Bir bakın ama, hanımcığım" diye Benjamin Allen kadını yatıştırmak istercesine araya girdi.

"Siz görüşlerinizi kendinize saklayın, lütfen, beyfendi, çok rica ediyorum!" dedi Bayan Raddle, sel gibi coşmuş akan konuşmasını birden frenleyerek. "Sizin bana söz söylemeye hakkınız olduğuna hiç sanmıyorum. Bu daireyi size kiralamış değilim herhalde?"

"Tabii, kiralamadınız" dedi Benjamin Allen.

"İyi işte" dedi Bayan Raddle, mütehakkim bir nezaketle, "belki şimdi hastanelerde fakir fukaranın kolunu bacağını kırdığınızla kalır, kendi işinize bakarsınız. Yoksa sizi buna zorlayacak birileri bulunur buralarda, bayım."

* City: Londra'nın o tarihte de bugün de iş merkezi. (ç. 11)

Benjamin Allen, "Aman, ne anlayışsız bir kadınmışsınız siz de!" diye diklenecek oldu.

"Afedersin, delikanlı, o dediğini bi daha tekrarlar mısınız?" dedi, kızgınlıktan buz gibi terler dökmeye başlayan Bayan Raddle.

Benjamin Allen kendi adına tedirgin olmaya başlamıştı. "O kelimeyi sizi incitecek bir anlamda söylemedim, hanfendi" dedi.

"Kusura bakmayın, genç adam" dedi Bayan Raddle, sesini yükselterek, büsbütün yukarıdan bir tavırla, "kimdi o sözünü ettiğiniz kadın öyle? Beni mi kastetmişsiniz?"

"Eee... Bu kadar da olmaz ki, canım!" dedi Benjamin Allen.

"Bana mı dediniz o sözü, soruyorum size?" Bayan Raddle büsbütün kızdı, köpürdü.

Ardına kadar açtı kapıyı.

Benjamin Allen, "Tabii ya size dedim!" diye karşılık verdi.

"Bana, tabii bana! Değil mi?" dedi Bayan Raddle. Ağır ağır kapıya doğru geri çekildi ve sesini olabildiğince yükseltti Bay Raddle mutfaktan duysun diye. "Yaa, öyle, tabii. Herkes biliyor çünkü, kendi evimde bana hiç çekinmeden hakaretler edilirken kocam ol'cak adamın aşağıda koltuğa kurulmuş oturduğunu, ben sanki sokaktan geçen bir köpekmişim gibi hiç oralı olmadığını herkes biliyor. İnsanları canlı canlı kesip doğramakla uğraşarak pansiyona söz getiren ve karısına (burada bir hıçkırıldı Bayan Raddle) olmadık hakaretlerle saldıran bir çift genç adamın ona böyle m'amele etmesine izin verdiği için (burada bir kere daha hıçkırıldı Bayan Raddle) utanması lazım. Yukarı gelip bu haydutların karşısına çıkmaya korkan aşağılık, yüreksiz, sünepe yaratık... korkak işte..." Bayan Raddle söylenmeye ara verip bu meydan okuyuş kocasını gayrete getirdi mi acaba diye alt kata kulak verdi; bir işe yaramadığını görünce, hıçkırığa hıçkırığa, dosdoğru basamaklardan inmeye koyuldu ve tam o sırada sokak kapısı iki kere şiddetle vurulunca içler acısı ahlamlalar, inlemelerle karışık dehşetli bir ağlama nöbetine tutuldu. Kapının vurulması altı kere tekrarlanıncaya kadar sürdü bu ve o arada Bayan Raddle içini kavuran dayanılmaz acıyla yolu üstündeki bütün şemsiyeleri devire devire arka avluya bakan oturma odasına daldı, ardından kapıyı korkunç bir çatırtıyla kapattı.

Kapı açılınca, “Bay Sawyer burada mı oturuyor?” diye sordu Mister Pickwick.

“Evet” dedi hizmetçi kız. “Birinci kat. Merdiven başına çıkınca doğru karşınızda.” Southwark semtinin has yerlilerinden olan hizmetçi bu bilgiyi aktardıktan sonra o koşullarda ondan beklenebilecek her şeyi yerine getirdiğinden emin olarak, elinde mumla, mutfak merdiveninden inip gözden kayboldu.

En arkadan içeri giren Bay Snodgrass bir sürü sonuçsuz gayretin ardından zinciri yerine asarak sokak kapısını sağlama aldı, hep birden paldır küldür üst kata çıktılar ve Bayan Raddle yolunu kesecek korkusuyla aşağı inemeyen Bob Sawyer tarafından karşılandılar.

“Nasılsınız?” dedi tedirgin öğrenci. “Ne iyi ettiniz de geldiniz... Aman, bardaklara dikkat!” Bu uyarı, şapkasını tepsiye koyan Mister Pickwick’e yönelikti.

“Hay Allah!” dedi Mister Pickwick. “Kusurumu bağışlayın.”

“Bir şey değil, bir şey değil” dedi Bob Sawyer. “Burası biraz sıkışık da. Lakin bir genç bekârı ziyarete geliyorsanız, bunlara katlanacaksınız... Buyrun, buyrun, girin içeri. Bu beyfendiyi daha önce görmüştünüz, sanıyorum.” Mister Pickwick, Benjamin Allen’la el sıkıştı. Arkadaşları da öyle yaptılar. Yerlerine henüz oturmuşlardı ki kapı yine iki kez vuruldu.

“Bu Jack Hopkins olmalı” dedi Bob. “Şış. Evet, o. Gel, Jack, gel. Çık yukarı.”

Basamaklarda pat pat ayak sesleri duyuldu. Üzerinde siyah kadirfe yelek ve beyaz takma yakalı çizgili mavi gömlekle Jack Hopkins görüldü.

“Geciktin, Jack?” dedi Benjamin Allen.

“Hastaneye takıldım da” dedi Hopkins.

“Yeni bir şey mi var?”

“Yoo. O kadar önemli bir şey değil. Âcil’e getirilen ilginç bir kaza.”

“Ne kazası, beyfendi?” diye sordu Mister Pickwick.

“Dördüncü kat penceresinden aşağı düşen bir adam, işte... ama iyi görünen bir vak’a. Hakaten iyi.”

“Hasta iyileşme yolunda mı demek istiyorsunuz?”

“Yoo” dedi Hopkins, önemsiz bir şeyden söz edercesine. “Hayır. Bence tersi olacağına benziyor. Ama yarın harika bir ameliyat olacak sanıyorum... Muhteşem bir sahne, Slasher’ yaparsa eğer.”

“Bay Slasher’in iyi bir cerrah olduğunu mu düşünüyorsunuz?” diye sordu Mister Pickwick.

“Yaşayanlar içinde en iyisi. Geçen hafta küçük bir oğlanın bacağına eklem yerinden kesmişti de, beş elma ve bir zencefilli kek yemiş olan oğlan ameliyat bittikten iki dakika sonra, oraya alay konusu olmaya gelmediğini söyleyip, hemen başlamazsanız anneme şikâyet ederim sizi diyordu.”

“Bak sen!” dedi Mister Pickwick, hayretler içinde.

“Yok canım, o da bir şey mi!” dedi Jack Hopkins. “Ha, Bob?”

“Hiç bi şey değil, taabi” dedi Bob Sawyer.

“Yaa, Bob” dedi Hopkins, Mister Pickwick’in dikkat kesilmiş yüzüne kaçamak bir bakışla, “dün gece tuhaf bir vak’a geldi. Bir çocuk getirdiler: Gerdanlık yutmuş.”

“Kim, ne yutmuş, beyfendi?” diye atıldı Mister Pickwick.

“Çocuk, efendim... gerdanlık yutmuş” dedi Hopkins. “Hepsini bi defada değil, elbette, daha neler! Hepsini bir defada yutsaydı da siz bunu yutmazdınız, di mi, Mister Pickwick? Ha! Ha!” diyerek Hopkins kendi şakasını pek beğendiğini gösterdi. “Şöyle olmuş” diye devam etti. “Çocuğun anası babası fukara bir izbede yaşıyorlarmış, çok parasızmışlar. Ablası bir gerdanlık satın alıyor: Siyah tahtadan iri iri boncukları olan çarşı işi ucuz bi şey. Çocuk oyuncak niyetine aşırıp saklıyor gerdanlığı; oynuyor onunla, oynarken ipini koparıyor ve boncuklardan birini yutuyor. Pek bi hoşuna gidiyor bu oyun; hemen ertesi günü bir boncuk daha yutuyor.”

“Olur şey değil, ne korkunç!” dedi Mister Pickwick. “Özür dilerim, araya girdim. Devam edin.”

“Çocuk ertesi gün iki tane boncuk birden yutuyor, ondan sonraki gün üç tanesinin hakkından geliyor ve böyle gide gide bir haftada bütün gerdanlığı bitiriyor! Abla, çalışkan bir genç kızmış, süslenmeye harcayacak parası olmazmış her zaman, gerdanlığı kayboldu diye ağlamaktan bi hâl oluyor. Her yerde arıyor gerdanlığını ama söylemeye ne hacet, bulamıyor bir türlü. Birkaç gün geçiyor,

• Ameliyatı yapacak olan cerrahın adı, “Kesen, yara açan” gibi anlamlar taşıyor. (ç. n.)

evde maale oturmuş yemek yiyorlarmış: Patatesli kuzu kızartması varmış sofrada. Çocuğun karnı aç değilmiş, odanın içinde oynayıp duruyormuş. Birden tuhaf bir gürültü işitilmiş, sanki dolu yağıyormuş gibi. ‘Yapma öyle, oğlum’ demiş babası. ‘Ben bi şey yapmıyorum ki!’ demiş çocuk. ‘Yapma diyorum işte bi daha’ demiş baba. Kısa bir sessizlik olmuş, sonra gürültü yeniden, daha da beter başlayınca, ‘Sözümü dinlemezsən, göz açıp kapayana kadar kendini yatakta bulacaksın!’ demiş baba. Çocuğu tutup şöyle bir sarsmış aklı başına gelsin diye. Bi de ne olsun? Hiç duyulmamış bir çingırtı! ‘Hay, n’oluyim! Çocuğun içinde oluyor yahu, ne oluyorsa’ diyor baba. ‘Yanlış yerde kuşpalazı olmuş bu’ diyor. ‘Kuş palazı diil, baba’ diyor yumurcak, ağlamaya başlıyor. ‘Gerdanlık! Yuttum onu, baba’ diyor... Babası oğlunu kaptığı gibi hastaneye koşmuş. Boncuklar yol boyu sarsıntıdan oğlanın midesinde çingır çungur çalkalanıp duruyormuş; insanlar havaya, mahzenlerin diplerine filan bakıyorlarmış nerden geliyor bu acayip gürültü diye. Çocuk şimdi hastanede” dedi Jack Hopkins. “Yürüdüğü zaman öyle bir gürültü çıkarıyor ki, hastalar uyanmasın diye bir bekçi kaputuna sarıp sarmalamak zorunda kaldılar oğlanı...”

Mister Pickwick, “Duyduğum en inanılmaz vak’a” dedi, masaya yaman bir şaplak indirerek.

“Yok, canım, o bişey değil” dedi Jack Hopkins. “Di mi, Bob?”

“Değil, taabi” dedi Bob Sawyer.

“Bizim meslekte böyle çok acayip şeyler olur, emin olun, beyfendi” dedi Hopkins.

“İnanırım, efendim, inanırım” dedi Mister Pickwick.

Kapı tekrar vuruldu. Yanında iskorbüt hastasıymış gibi beti benzi bozuk, upuzun boyun atkılı bir delikanlıyla kocaman kafası siyah peruklu gençten biri görüldü; onları, pembe renkli çapa işlemleriyle bezeli gömlek giymiş bir başkası, onu da örme saat köstekli, solgun yüzlü bir genç izledi. Az sonra tertemiz gömleği, bez potinleriyle ciddi suratlı bir dâvetlinin daha gelmesiyle meclis tamamlandı. Yeşil çuha kaplı küçük masa orta yere çekildi, ilk parti sıcak şarap getirildi, bundan sonraki üç saat, düzinesi altı peniden Yirmi Bir oynamaya hasredildi. Oyun, sadece bir kez, iskorbüt-lü delikanlıyla pembe çapalı şahıs arasında çıkan önemsiz bir an-

laşmazlık yüzünden kesildi: İhtilaf süresince, iskorbütlü delikanlı umut sembolleriyle donanmış şahsın burnunu çimdiklememek için kendini zor tuttu; buna karşılık o da iskorbütlü asabi gencin (ya da yüzü insana benzer herhangi bir kimsenin) ucuz sululuğuna tahammül etmeyeceğini kesin bir dille ilan etti.

Yirmi Bir faslı sona erip de fişlerin ve altı penilerin kayıp ve zarar hesabı oyuna katılan bütün tarafları tatmin edecek biçimde denkleştirilince, Bob Sawyer çingırağı çalıp yemek yenileceğini haber verdi. Sofra hazırlanırken dâvetliler birer köşeye sığışıp beklemeye koyuldular.

Kimilerinin tasavvur edebileceği kadar kolay olmadı yemeğin hazırlanması. Her şeyden önce, mutfak masasına yüzüstü yıkılıp uyuya kalmış hizmetçi kızı uyandırmak icap etti. Bu biraz zaman aldı ve kızın çingırak sesine cevap verdikten sonra da, azıcık olsun kendine gelip dünyayı algılayabilmesine yardımcı olunabilmesi için bir çeyrek saat daha semeresiz gayretlerle geçti. İstiridyeleri ısarmadıkları adama onları açıp da getirmesi söylenmemiştir. Bir bıçakla ya da iki uçlu bir çatalla istiridye açmak netameli iştir; bu tarz çabalar fayda vermedi. Dana söğüş de hiç iyi pişmemiştir; jambon desen (o da köşebaşındaki Alman sosisi satılan dükkândan alınmıştı) ondan farksızdı. Yine de kalaylı bir kap içinde bol siyah bira vardı; peynir de eksigi gediği kapamaya yarardı nasıl olsa, çünkü çok fena kokuyordu. Böylece, bu gibi durumlarda hep olduğu gibi, her şey bir şekilde yolunda gitti.

Yemekten sonra masaya bir paket puro ve birkaç şişe sert içkiyle birlikte, dopdolu bir kap sıcak şarap daha konuldu. Bunun ardından bir suskunluk sardı ortalığı: Hiç hayra alamet değildi. Buna, bu çeşit ortamlarda çok sık rastlanan, lakin öyle de olsa çok cansız bir olay yol açtı.

Hizmetçi kız bardakları yıkıyordu. Pansiyonda dört bardak olduğundan söz edilmişti ama bunu Bayan Raddle'ı kötölemek için söylüyor değiliz: Bardaktan yana eksigi olmayan bir pansiyon şimdiye kadar görülmemiştir.

Ev sahibininkiler ince camdan, küçük bardaklardı. Birahane- den ödünç alınanlar ise, her biri kapkalın kabartılı, tek ayak üstünde, su toplamış gibi şişmiş kocaman şeylerdi. Durumun gerçekte ne

olduğunun dâvetlilerce anlaşılması için bu kadarı yeterliydi ama, hizmetçi olacak işgüzar genç kadın Bob Sawyer'ın göz kırpmalarını ve sair müdahalelerini görmezden gelerek, pekâlâ işitilebilir bir sesle, her genç adamın bardağının hemen aşağı götürülüp yıkanması gerektiğini söyledikten sonra, birası içilmeye başlanıp da daha bitmemiş bardakları zorla çekip alarak ordaki beylerden herhangi birinin zihninde bu konuda belirebilecek bir yanlış anlamının önünü kesiverdi.

Felaket bir kere geldi mi tam gelir. Bez potinli kasıntı adam –iskambil oyununun başından beri hep bir şaka yapmak için boşuna fırsat kollamıştı– bu durumu vesile bildi. Bardaklar ortadan kaybolur olmaz, ismini unutmış olduğu tanınmış bir şahsiyetin, kim olduğunu hiç bilmediği bir başka ünlü ve mümtaz şahsa verdiği çok yerinde bir cevaba dair upuzun bir fıkra anlatmaya koyuldu. Uzun uzun bir sürü ayrıntıya dalarak anlatacaklarıyla uzaktan alakalı çeşitli mevzulara takıldı ve tam yerine geldiğinde söyleyeceği şeyi, son on yıldır her gittiği yerde söylemiş olduğu halde, bir türlü hatırlayamadı.

“Ne diyim, bilmem ki, olur şey değil!” dedi bez potinli.

O sırada kulağına bardak şingirtıları çalınan Bob Sawyer sabırsızlanarak kapıya baktı: “Hakkaten yazık oldu yahu, fıkrayı unutmama çok üzüldüm” dedi.

“Ben de” dedi ciddiyet kumkuması, “herkesi çok eğlendirecekti. Neyse, yarım saate kadar hatırlarım herhalde.”

Kasıntı adam tam böyle derken ve aklı bardaklara takılı kalan Bob Sawyer hikâyenin sonunu dinlemeyi çok istediğini, zira anlatıldığı kadarıyla da hayatında dinlediği hikâyelerin istisnasız en iyisi olduğunu söylerken bardaklar geri geldi.

Bardakların görünmesiyle Bob Sawyer'ın ev sahibesiyle görüşmesinden beri bozuk olan sinirleri az çok yatıştı; yüzü açıldı, keyfi yerine geldi.

“Hadi göreyim şimdi seni, Betsy” dedi, tatlı tatlı, hizmetçi kızın masanın orta yerine yığıp bıraktığı bardakları herkese dağıtarak. “Haydi, Betsy, sıcak su getir, çabuk tut elini!”

“Sıcak su yok” dedi Betsy.

“Sıcak su mu yok?”

“Yok” dedi kız yüzünde bir dolu lafla ifade edilemeyecek kesin bir kararlılıkla başını iki yana sallayarak. “Bayan Raddle sıcak su alamıycakmışsınız dedi.”

Misafirlerinin çehrelerinde beliren şaşkın ifade dâvet sahibini yeniden yüreklendirdi.

“Sen hemen sıcak su getir buraya... hemen!” diye sesini fena halde yükseltip bağırdı.

“Olmaz. Yapamam” dedi kız. “Bayan Raddle yatmadan önce ocağı söndürdü, su kabını da dolaba kitledi.”

Bob Sawyer’ın yüzünden okunan içindeki duygu fırtınasını gören Mister Pickwick, “Canım, ne zararı var?” dedi. “Böyle önemsiz bir şey için üzmeyin kendinizi, çok rica ederim. Soğuk su da pekâlâ görür işimizi.”

“Hem de çok iyi görür” dedi Ben Allen. Bob Sawyer meyus bir çehreyle gülümseyerek, “Ev sahibemin akli muvazenesinde bazen kaymalar oluyor da” dedi. “Ona evden çıkacağı mı bildirmem gerekecek, maalesef.”

“Sakin öyle bir şey yapma!” dedi Ben Allen.

“Yapmak zorundayım. Yarın sabah borcumu ödeyip, bu işin bittiğini söyleyeceğim.”

Zavallı, bunu yapabilmeyi ne çok istiyordu!

Bob Sawyer’ın bu en son darbenin altından kalkmak için başvurmak zorunda kaldığı içler acısı girişimler orada bulunan herkesi yeise sevketmişti; çoğu, bir parça olsun neşelenmek için kendilerini soğuk su katılı boğmaya vurdu. Bunun göze çarpar ilk belirtisi iskorbüt hastası suratlı delikanlı ile çapalı gömlekli şahıs arasında husumetin nüksetmesiydi. Hasım taraflar bir süre karşılıklı istiskal duygularını kaş çatmalar ve homurdanmalarla açığa vurduktan sonra nihayet iskorbütlü delikanlının daha bir karşılıklı anlayış gereğini kavramasıyla ikisi arasında aşağıdaki türden bir uzlaşma sağlanabildi.

“Sawyer” dedi beti benzi uçuk delikanlı, yüksek sesle.

“Evet, Noddy?” dedi Bob Sawyer.

“Hiçbir dostumun sofrasında, Sawyer, tatsızlık çıkarmaktan hoşlanmam, hele senin sofranda, Sawyer, hiç! Ama şimdi fırsat çıkmışken Bay Gunter’a kendisinin bir beyefendi olmadığını bildirmek zorundayım.”

“Ben de” dedi Gunter “senin oturduğun sokakta, Sawyer, olay çıkartacak olursam fevkalade üzülürüm. Ama maalesef, az önce konuşan şahsı pencereden atarak komşuların rahatını kaçırmam gerekecek.”

“Ne demek istiyorsunuz siz?” dedi Noddy.

“Dediğimi, bayım” dedi Gunter.

“Yapın da göreyim sizi!” dedi Noddy.

“Yarım dakikaya kadar tadını tadacaksınız” diye karşıladi bunu Gunter.

“Kartvizitinizi lütfedin, beyfendi, rica ediyorum.”

“Hiç öyle bir şey yapmayacağım, beyfendi.”

“Niçin, efendim?”

“Çünkü siz onu şöminenizin rafında sergileyerek ziyaretçilerinizi kandıracaksınız. Bir beyfendinin ziyaretinize geldiğini zane edecekler.”

“Beyfendi, bir dostum yarın sabah sizi ziyarete gelecek” dedi Noddy.

“Beyfendi” diye karşılık verdi Gunter, “haber verdiğiniz için teşekkür ederim. Uşağıma kesin talimat vereceğim, gümüş kaşıkları kilit altına alsın...”

Bu noktada öbür misafirler araya girdiler. Davranışlarının uygunsuzluğu hakkında her iki tarafa da serzenişte bulundular. Bunun üzerine Noddy kendi babasının Bay Gunter’ın babası kadar saygıdeğer bir baba olduğunu söylemeye müsaade istedi; Gunter da buna, kendi babasının tam tamına Bay Noddy’nin babası kadar saygıdeğer bir baba ve babasının oğlunun da Noddy’den hiçbir hususta aşağı kalmayacak bir oğul olduğunu söyleyerek karşılık verdi. Bu açıklama kavganın yeniden başlamasına bir grizgâh gibi görüldüğünden, hazırun bir kere daha duruma el attı. Bunun üzerine büyük bir gürültü koptu. Her kafadan bir ses çıkmaya başladı; o sırada Noddy’nin, duygularına yenik düşüp, zaten Gunter’a her zaman sıcak bir sempati duymuş olduğunu itiraf etmesine Gunter, aslına bakılacak olursa, Noddy’yi oldum olası kendi kardeşine bile yeğ tutmuş olduğunu söyleyerek karşılık verdi. Bunu duyan Noddy, tam bir âlicenaplıkla yerinden kalkıp Gunter’a elini uzattı; Gunter herkesi duygulandıran bir hararetle onun elini sıktı. Herkes hemfi-

kirdi: Bütün ihtilafın seyri boyunca her iki taraf da şereflerine toz kondurmamaya büyük özen göstermişti.

Bunun ardından, “Şimdi de, şöyle bir kendimize gelelim diye, Bob, istersen ben bir şarkı söyleyeyim size” dedi Jack Hopkins ve genel istek üzerine, hiç beklemeden, “Tanrı Kralımızı Takdis Etsin”i “Biscay Körfezi” ile “O Bir Kurbağacıktı”nın karışımı yepyeni bir nağmeyle avazı çıktığı kadar haykırarak söylemeye başladı. Bu şarkıda koronun nakaratı şarkının esasını oluşturur; herkes nakaratı kendi en iyi bildiği nağmeyle çığırıldığından, sonuç hakikaten çok çarpıcı oldu!

İlk kıtadan sonraki nakaratın sonuna varılmıştı ki Mister Pickwick, bir şey dinliyormuş gibi bir hareketle elini kaldırdı; sessizlik sağlanınca, “Şışt” dedi, “kusura bakmayın ama yukarıdan birisi sesleniyor galiba?”

Bir anda ortalığı derin bir sessizlik sardı, Bob Sawyer’ın sapsarı kesildiği görüldü.

“Şimdi yine duyuyor gibiyim. Lütfen biriniz kapıyı açsanız?” dedi Mister Pickwick.

Kapı açılır açılmaz hiç şüphe kalmadı.

“Bay Sawyer! Bay Sawyer!” diye cıyak cıyak bağırıyordu bir ses ikinci kat sahanlığından.

“Ev sahibem!” dedi Bob. Suratı düştü. “Buyrun Bayan Raddle?”

“Ne demek oluyo bu şimdi, Bay Sawyer?” diye hiç soluk almadan konuşan cırlak bir ses duyuldu. “Dolandırılıp alacağım kiradan olduğum yetmezmiş gibi, cebimden üste onca para ödedim, kendilerine hiç utanmadan erkek diyen arkadaşlarınızdan dünya kadar kötü m’amele gördüm, hakaret işittim; şimdi bi de evin içini dışına çıkarıyorsunuz, sabahın ikisinde yangın arabaları kapıya dayanmadan defedin o rezilleri evimden, haydii.”

“Kendinizden utanın, hepiniz!” diyordu Bay Raddle’ın sesi de o arada, uzakta bir yerde yatak örtüleri altından geliyormuş gibi.

“Kendilerinden utansınlarmış!” dedi Bayan Raddle. “Niye aşağı inip de şunları birer birer yere sermiyorsun? Adam olsaydın öyle yapardın!”

Bay Raddle alttan aldı. “Öyle yapardım, tek bir kişi değil de bir düzine adam olsaydım, sevgilim” dedi. “Sayıca benden üstünler, hayatım.”

“Hadi ordan, korkak herif, sen de!” dedi Bayan Raddle, başedilmez bir horgörüyle. “O herifleri kovacak mısınız, kovmayacak mısınız, Bay Sawyer.”

“Gidiyorlar, Bayan Raddle, gidiyorlar” dedi zavallı Bob. Dostlarına da, “Maalesef gitseniz iyi olacak” dedi. “Çok gürültü yapıyorsunuz, bence de.”

“Çok yazık” dedi kasıntı adam, “daha yeni eğlenmeye başlamıştık.” Unuttuğu hikâyeyi hayal meyal hatırlıyor gibiydi. “dayanılır gibi değil” dedi, bir bir herkesin yüzüne bakarak, “dayanılır gibi değil... di mi?”

“Katlanılacak şey değil” diye Jack Hopkins karşılık verdi. “Gel hadi, Bob, öbür kıtayı söyleyelim. Haydi, başlayın!”

“Hayır, hayır, Jack, yapma!” diye atıldı Bob. “Harika bir şarkı ama ikinci kıtaya hiç geçmeyelim. Çok sert insanlar bunlar Jack, ev sahipleri.”

“Yukarı fırlayıp şu ev sahibine bi dalayım mı, ister misin?” dedi Hopkins. “Ya da çingırağı çalayım durmadan. Merdivene gidip orda ağlar zırlarım da, istersen? Sen söyle, yeter, Bob.”

Bob Sawyer acınacak haldeydi. “Senin dostluğuna ve iyiliğine minnettarım, Hopkins” dedi. “Fakat yeni bir dalaşmaya meydan vermemek için yapacağımız en iyi şey derhal dağılıp gitmektir diye düşünüyorum.”

Bayan Raddle’ın cırlak sesi hâlâ işitiliyordu: “N’oluyo, Bay Sawyer, gidiyorlar mı o haydutlar?”

“Şapkalarını arıyorlar, Bayan Raddle, hemen gidecekler.”

“Gidiyorlar demek!” dedi Bayan Raddle, Mister Pickwick, hemen onun arkasında Bay Tupman, oturma odasından çıkarlarken uyku takkeli başını trabzanların üzerinden aşağı uzatarak. “Gidiyorlarmış! Ne demeye geldiler ki!”

“Ama azizim hanımefendi” diye sitem ederek yukarı baktı Mister Pickwick.

“Hadi ordan, pis ihtiyar!” dedi Bayan Raddle. Uyku takkeli başının arkasına düştü. “Dedesi olacak yaştasın, seni namussuz! Senden beteri var mı orda?”

Mister Pickwick masumiyet beyanının beyhude olduğunu gördüğü için doğru merdivenden inip sokağa çıktı. Baylar Tupman,

Winkle ve Snodgrass onu izlediler. Alkolden ve kargaşadan fena halde bunalan Ben Allen, Londra Köprüsü'ne kadar onlara refakat etti ve yolda giderken, tam da sırrını emanet edebileceği güvenilir kişi olarak Bay Winkle'a, Bob Sawyer'dan başka kim kız kardeşi Arabella'nın gönlünü kazanmaya heveslenirse boğazını keseceğini açıkladı. Bir erkek kardeşe düşen bu acı vazifeyi mutlaka yerine getirme kararlılığını dile getirdikten sonra göz yaşlarını tutamadı ve bir yumrukta şapkasını gözlerinin önüne devirdiği gibi güçbe-la gerisin geri dönerek orada oturduğu ve anahtarını yanına almayı unuttuğu zannıyla Borough pazarı bürosunun kapısını çalıp durduktan sonra gün ağarıncaya kadar merdivenin her bir basamağında sırayla uykuya daldı.

Dâvetlilerin hepsi Bayan Raddle'ın rica ve üstelemelerine uyarak bir bir çekip gittiler. Bahtsız Bob Sawyer ertesi günün muhtemel olaylarını ve akşamın zevklerini düşünerekten efkârlanmak üzere yalnız başına kaldı.

FASIL 33

Baba Weller yazı yazma sanatı üzerine eleştirel gözlemlerini aktarır; Oğul Samuel'in yardımıyla kırmızı burunlu muhteremden intikam almayı sürdürür

13 Şubat sabahı, yani bu gerçek hayat hikâyesinin okurlarının da bizim kadar bildiği gibi Bayan Bardell dâvâsının görüleceği günün hemen bir öncesi sabah saat dokuzla öğleden sonra iki arasında, George ve Akbaba'dan Bay Perker'in yazıhanesine, oradan da George ve Akbaba'ya habire gidip gelen Samuel Weller için son derece dolu bir zaman dilimiydi. Yapılacak bir şey olduğundan değil; zira görüşülecek ne iş varsa görüşülmüş, izlenecek yol çoktan kesinleşmişti. Buna rağmen Mister Pickwick aşırı heyecanlı bir ruh hâleti içinde davâvekiline mütemadiyen, "Azizim Perker, her şey yolunda mı?" diyen küçük pusulalar gönderiyor, Bay Perker da ona, hiç sektirmeden, "Azizim Pickwick, olabildiği kadar..." diye cevap yol-luyordu. Zira daha önce de bir şekilde belirttiğimiz gibi, ertesi sabah duruşma başlayıncaya kadar iyiye ya da kötüye gidebilecek bir şey yoktu.

Yine de, hayatlarında ilk kez kendi istekleriyle ya da zorlanarak mahkemelik olan insanların geçici bir asabiyet ve telaş hâli içinde olabileceklerini kabul etmek gerekir. Sam de, insan tabiatının zaaf-larını gözönünde tutarak, efendisinin bütün taleplerini, kendisinin en göze çarpıcı ve hoş meziyetlerinden biri olan her zamanki iyi niyeti ve şaşmaz sükûnetiyle yerine getirmektedir.

Nefis bir öğle yemeği ile teselli bulmuş, barda Mister Pickwick'in, sabah yürüyüşlerinin yorgunluğunu üzerinden atma-

sı için yuvarlamasını tavsiye ettiği bir bardak sıcak içki karışımının gelmesini bekliyordu. Başında tüylü kasketi ve sırtında kadife üstülüğünden ilerde seyis olmayı aklına koymuş olduğu anlaşılan, yaklaşık bir metre boyunda bir oğlan çocuğu George ve Akbaba'nın holüne girdi ve kendisine ısmarlanan bir iş için birisini ararcasına önce merdivenin üst tarafına, sonra holün arkalarına, daha sonra içki tezgâhına doğru bakındı. Bunu gören tezgâhtar kız söz konusu işin müessesenin çay ve çorba kaşıklarıyla ilintili olabileceğini düşünerek çocuğun yolunu kesti.

“Pekâlâ, delikanlı, sen ne istiyorsun bakalım?”

“Burda Sam adında biri var mı?” diye sordu oğlan, tiz perdeden yüksek bir sesle.

“Öbür adı ne ki?” diye Sam Weller oturduğu yerde dönerek sordu.

“Ben nerden bileyim?” dedi oğlan, tüylü kasketinin altından.

“Zeki bir çocuğa benziyorsun ama ben senin yerinde olsam o kadar keskin görünmezdim” dedi Weller. “N’olur n’olmaz, köreltiverirler insanı sonra. Ne o öyle bi otele gelip vahşi kızıl derli gibi Sam’i soruyorsun?”

“Çünkü yaşlı bir beyfendi benden sormamı istedi” diye karşılık verdi oğlan.

“Hangi yaşlı beyfendi?” Sam zehir gibi küçümseyici bir bakışla sordu.

“Ipswich postasının sürücüsü. Bizim oraya gelir gider hep. Dün sabah bana bugün öğleden sonra George ve Akbaba’ya gelip Sam’i sormamı söyledi.”

“Babam olur, şekerim” dedi Sam Weller, tezgâhtaki genç kadına dönerek, her şeyi açıklarcasına. “Kalbimi basarım soyadımı unuttum... Eee, sonra, Brüksel la’nası kılıklı oğlan, n’olacak şimdi?”

“N’olacak” dedi oğlan, “yarın saat altıda bizim oraya geleceksiniz, sizi görmek istiyormuş... Leadenhall Pazarı’nda Mavi Yabandomuzu. Geliyorsunuz diyim mi?”

“Tamam, öyle bir bildirimde bulnabilirsiniz, bayım” dedi Sam.

Yetkiyi alan genç yürüdü gitti. Giderken de ağzından son derece âhenkli ve dolgun çıkan, aslına uygun ve kusursuz celep ıslığı taklitleriyle George Avlusunu yankılara boğdu.

Mister Pickwick'ten dışarı çıkma iznini koparan Sam Weller –Mister Pickwick de, zaten, kapıldığı telaş ve endişeli ruh hâliyle, yalnız kalıyor olacağına bozulmamıştı– görüşme saatinden çok önce yola çıktığı ve dilediği gibi geçirebileceği bol vakti olduğu için ağır ağır Mansion House'a kadar yürüyüp orda durdu ve o ünlü konağın etrafında toplanıp yığılarak Krallık tebası yaşlı hanımları fena halde korkutup helecanlara salan bir alay şehir içi toplu vasıta ve yakın varoş posta sürücüsünü, yüzünde dört dörtlük bir sükûnet ve filozofca tefekkür ifadesiyle seyre daldı. Yarım saat kadar buralarda dolanıp durduktan sonra dönüp birçok ara sokaktan geçerek Leadenhall Pazarı'na yöneldi. Boş vaktini böyle eğleşerek geçirmekte olduğundan ve gözünün iliştiği hemen her şeyi durup dikkatle incelediğinden, o arada küçük bir kırtasiye ve taş basması resim dükkânının vitrini önünde durmuş olmasında şaşılacak bir şey yoktu ama bu açıklamamızın gerisini getirmezsek, orada satılmak üzere sergilenen bazı resimleri görür görmez Sam Weller'in neden birdenbire irkilip sağ bacağına şiddetli bir şaplak indirdiğine ve o heyecanla, “İyi ki bunu gördüm de hatırladım, yoksa çok geç olacaktı!” diye haykırdığına pekâlâ şaşılabilirdi.

Sam Weller'in bu sözleri söylerken gözlerini dikip baktığı resimde, cıvıl cıvıl yanan bir ateşin önünde tek bir oka geçirilmiş, pişmekte olan bir çift insan kalbi görülüyordu; modern giysiler içinde biri erkek, biri dişi iki yamyam –erkeği mavi redingot ve beyaz pantolon giymişti, kadının üstünde koyu kırmızı renkte bir pelemin, elinde aynı renkte bir şemsiye vardı– aklıktan büyümüş gözlerle çakıl döşeli yıllankavi bir patika üzerinde ocağa doğru ilerlemekteydiler. Üstünde bir çift kanattan başka hiçbir şey olmayan, hepten edep fukarası bir genç adam ocakta pişen kalplere nezaret ediyordu. Uzakta bir yerde Londra'nın Langham Meydanı'ndaki kilisenin kulesi görünüyordu. Bunların hepsi bir sevgililer gününü temsil etmekteydi ve pencereye ilişik bir notta, içeride, her biri bir buçuk şilin indirimli fiyattan bütün yurttaşların istifadesine sunulan daha birçok çeşit olduğu yazılıydı.

“Unutuyordum, hem de nasıl!” dedi Sam kendi kendine ve böyle diyerek derhal içeri daldı. En iyisinden yaldız kenarlı mektup kâğıdı ile mürekkebi sıçratmayan sert uçlu kalem satın almak

istediğini söyledi. Bunlar çabucak kendisine verildikten sonra da az önceki âheste adımlarına hiç benzemeyen hızlı ve gayretli adımlarla doğru Leadenhall Pazarının yolunu tuttu. Orada etrafa bakınıp dururken bir tabela gördü: Sanatkâr, uzaktan bakınca hortum yerine karga burunlu, uçuk mavi renkte, file benzer bir şey çiziktirmişti. Burasının Mavi Yabandomuzu'ndan başka bir yer olamayacağını isabetle tahmin ederek içeri girdi ve babasını sordu.

Mavi Yabandomuzu'nun iç işlerini çekip çeviren genç hatun, "Üç çeyrek saat ve biraz sonrasına kadar burada olamayacak" dedi.

"Pekâlâ, ablacım" dedi Sam. "Dokuz penilik boğmayla ılık su ve bir de mürekkep hokkası alabilir miyim, lütfen?"

Sıcak su katılı içki ve hokka küçük salona getirilip genç kadın ocak kömürünü parlamasın diye dikkatle bastırıp yatırdıktan ve ateşin Mavi Yabandomuzu idaresinin tam rızası ve işbirliği olmaksızın herhangi bir şekilde karıştırılması ihtimaline karşı tedbir olarak ocak demirini yanına alıp gittikten sonra, Sam Weller, sobaya yakın bir bölmeye geçti oturdu ve kenarları yıldızlı mektup kâğıdı ile sert uçlu kalemini çıkardı önüne koydu. Sonra dikkatle baktı kaleme, ucunda kıl olmasın diye; kâğıdın altında ekmek kırıntıları filan kalmış olmasın diye de masanın tozunu aldı bir güzel, sonra ceketinin yenlerini kıvrırıp dirseklerini uygun vaziyete getirdi, yazmaya hazırlandı.

Kendilerini sık sık yazı yazma pratiğine adamamış olanlar için, erkek ya da kadın olsun, mektup yazmak hiç de kolay bir iş değildir; zira böyle durumlarda yazarın hayalinde kurduğu karaktere uyan harfleri görebilmesi için gözlerini olabildiğince kâğıtla aynı seviyede tutması, bunun için de mutlaka başını sol koluna dayaması gerektiği söylenir. Mektubun yazılmasını bu hiç şüphe yok ki çok kolaylaştırır ama yazarın işine de bir ölçüde ket vurur. Nitekim Sam küçük haflele yazdığı kelimelerdeki yanlış harfleri küçük parmağı ile silip yerlerine yenilerini yazarak ve sık sık önceki düzeltmelerden arta kalan lekeler içinden görünebilsinler diye üzerlerinden birkaç defa geçerek hiç de farkına varmadan tam tamına bir buçuk saat uğraşmış durmuştu ki, kapının gürültüyle açılması ve babasının içeri girmesiyle kendine geldi.

"N'aber, Sammy?" dedi babası.

“N’aber, benim Prusya mavisini babacığım?” dedi oğul, elinden kalemi bırakarak. “Öveyanamın en son sağlık bülteninde ne yazıyor?”

Bay Weller boynundan şalını çözdü. “Bayan Weller çok iyi bir gece geçirdi, lakin bu sabah inanılmaz ters ve nâhoş. Yemin ve imza: T. Weller... Son yayınlanan bülten bu, Sammy.”

“Daha düzelmedi mi?”

“Tüm ârâzlar kötüyeye gidiyor. Ama sen n’apıyorsun öyle? Bilgi- lenmekte zorlanıyor musun yoksa?”

Sam sıkıldı. “Bitirdim” dedi. “Bi şey yazıyordum da.”

“Görüyorum” dedi Bay Weller. “Bir genç bayana yazmıyorsundur umarım?”

“Ne münasebet diyecek hâlim yok elbette...” dedi Sam. “Sevgililer Günü yazısı.”

“Ne?” diye haykırdı Bay Weller, işittiği kelimedenden dehşete kapılmış gibi.

“Sevgililer Günü yazısı.”

“Ah, Samivel, Samivel” dedi Bay Weller, sitemkâr vurgularla. Senden bunu beklemezdim. Babanın kötü alışkanlıklarını bilmez değilsin. Bu konuda az mı konuştum seninle? Öveyanamı kendi gözlerinle görüp yakından tanımak da mı sana son nefesine kadar unutmıyacağın bir ders vermedi? Bunu senden hiç beklemezdim, Sammy, hiç beklemezdim!” Zavallı ihtiyar öylesine duygulanmıştı ki, dayanamadı, Sam’in bardağını kapıp içinde ne kalmışsa içti bitirdi.

“Ne var? Sorun ne?” dedi Sam.

“Boş ver, aldırma” dedi Weller. “Bu yaşımda feci bir darbe olacak benim için ama kayış gibi dayanıklıyım ben, bunu da atlattım. Londra pazarı için maalef seni kesmeye mecburum diyen çiftçiye kartoloş hindinin dediği gibi.”

“Ne darbesiymiş o?” diye sordu Sam.

“Seni evlenmiş görmek, Sammy. Sen gibi bir masum yavrunun kandırıkçıların elinde harcanıp da bunun süper bir şey olduğuna inandığını görmek” dedi Bay Weller. “Baba yüreği zor dayanır böyle feci bir darbeye, Sammy.”

“Saçmalama!” dedi Sam. “Ben evlen’cek felan değilim, dert etme kendine. Hadi sen kendine bir pipo söyle, ben sana şu mektubu okuyım. Bak dinle.”

Yaşlı Weller’in yüreğini ferahlatıp üzüntüsünü dindiren ne oldu? Piponun geliyor olması mı, yoksa evlenmeye önlenmesi mümkün olmayan ailevi bir yatkınlıkları olduğu düşüncesi mi? Bunu kesinlikle bilemeyeceğiz. Biz, daha çok, her iki avuntunun bir arada bu sonucu doğurduğunu düşünmekten yanayız, çünkü Bay Weller kendisi şıklardan ikincisini alçak sesle sık sık tekrarlararken birincisini ısmarlamak için çingırağa uzanmaktaydı. Az sonra üstlüğünü çıkarıp pipoyu yaktı, sıcaklığı iyice duymak için sırtını ateşe verip şömüne rafına yaslandı, Sam’e baktı; tütünün etkisiyle rahatlamış bir yüzle oğluna, “Haydi oku!” dedi.

Sam, gerekebilecek düzeltmelere hazırlık olarak kalemını mürekkebe daldırdıktan sonra teatral bir edâyla okumaya başladı:

“Güzellerin...”

“Dur!” dedi Bay Weller, çingırağı çalarak. “Her zamankinden bir duple, yavrum!”

“Pekâlâ, efendim” dedi tezgâhtar kız. Bir anda bir göründü, sonra gözden kayboldu, döndü geldi, yine kayboldu.

“Seni burda iyi tanıdıkları anlaşılıyor” dedi Sam.

“Öyle” dedi babası. “Çok gelip gitmişliğim vardır. Devam et.”

“Güzellerin güzeli yaratık...”

“Bu şiir diil, di mi?, şimdi?” diye araya girdi babası.

“Hayır, diil” dedi Sam.

“İsabet” dedi Weller. “Boş vereceksin şiiri. Tabii olmuyor. Noel ertesi kilise kayyumundan başka kimse bi diyeği varsa şiirle demez. Ya da Warren marka kundura cilacısı, Rowland biryantincisi filan gibi ossuruktan adamların işidir o. Asla şiirle söz söyleme, oğlum, düşme or'lara kadar! Hadi bi daha, en baştan.”

Bay Weller şiir sanatı üzerine değerlendirmelerinden aldığı havayla ciddileşerek yeniden piposuna davrandı. Sam de yine okumaya başladı:

“Güzeller güzeli yar'tık. Ben bi kahrolası...”

Bay Weller piposunu çekti aldı ağzından. “O iyi olmadı öyle” dedi.

“Hayır, ‘kahrolası’ değil...” dedi Sam, mektubu kaldırıp ışığa tutarak. “Utanç... Mürekkep bulaşmış... ‘Utanç duyuyorum.’”

“Çok iyi” dedi Bay Weller. “Devam et.”

“Utanç duyuyorum ve tamamen kuşat...’ Unuttum burdaki kelimeyi” dedi Sam, kalemle başını kaşdı. Hatırlayamadı bir türlü.

“Niye kâğıda bakmıyorsun?” dedi babası.

“Bakmıyor değilim, bakıyorum ama burda da mürekkep lekesi var. Bi ‘ke’, bi ‘u’ ve de bi ‘ş’ görünüyor.”

“Tuzağa düşürülmüş’ olmasın?”

“Yok, hayır. ‘Kuşatılmış’... Tamam, o!”

“Tuzağa düşürülmüş kadar güzel bir söz değil ama, Sammy” dedi Weller, ciddiyetle.

“Öyle mi diyorsun?”

“Hiç değil.”

“İyi ama, daha anlamlı.”

“Belki azcık daha kibar” dedi Weller, birkaç saniye düşündükten sonra. “Devam et.”

“Utanç duyuyor ve kendimi tamamen kuşatılmış hissediyorum sana hitap ederken, çünkü sen hakkaten çok iysin, o kadar iysin ki..?”

Weller’ların yaşlısı, sözüne yer açmak için piposunu ağzından çekti:

“Çok güzel ifade edilmiş.”

“Evet, ben de öyle düşünüyorum” dedi Sam. Göğsü kabardı.

“Senin yazı istilinde hoşuma giden ne, biliyor musun, lûgat paralamıyorsun sen. Öyle Venüsler filan... Bi genç kadına Venüs ya da melek felan demenin ne âlemi var? Di mi, Sammy?”

“Di mi ya?” dedi Sam.

“Ecderha de ya da Tekboynuz, olmadı Kralın Arması’ de bari, di mi? Herkes bilir bunların efsane hayvanlar âlemi olduğunu” diye ekledi Bay Weller.

“Tabii ki, neden olmasın?”

“Devam et sen, Sammy.”

Sam babasının isteğine uydu ve babası hikmetinden سوال olunmaz bir havalarda piposunu tütürürken, okumayı sürdürdü:

· Bunlar yaşlı Weller’in o anda aklına gelen yol kenarı birahanelerinin isimleri. (ç. n.)

“Seni görmeden önce zannederdim ki bütün kadınlar aynıdır.”

“Öyledirler” dedi Weller’ların yaşlısı, parantez kabilinden.

“Ama şimdi” diye devam etti Sam, “ne kadar gerzek, imansız bir hıyarmışım, farkındayım: Çünkü seni her şeyden çok seviyorum ama kimse sen gibi değil.’ Buraya biraz vurgu koysam fena olmayacak diye düşündüm” dedi Sam, gözünü kâğıttan kaldırarak.

Babası tasvipkâr bir bakışla başını sallarken o devam etti. “Böylece bugünün hussiyetinden bil’stifade, Mary, hayatım – başı para işleriyle belaya giren beyzadenin bir pazar günü tüyüp gitmesi’ gibi – sana söylemek istiyorum ki seni ilk gördüğüm o tek ve yegâne gün yüzün kalbimde bütün renkleriyle ve hemen bir anda bir portreyi çerçevesi ve camıyla, duvara asmalık çengeliyle hep birden iki buçuk dakkada yapıp bitiren profil mak’nasından çıkma bütün resimlerden daha çabuk (belki duymuşsundur, Mary, hayatım) yer etti ki...”

Bay Weller yüzünü ekşitti. “Malsef bu nerdiyse şiir oluyor be, Sammy” dedi.

Sam, “Hayır, olmuyor” dedi ve bu noktada tartışmaya girmek için çabuk çabuk sürdürdü okumayı: “Sevgilin olayım, canım Mary, düşün bu dediklerimi... Sevgili Mary, burda kesiyorum.’ Hepsi bu.”

“Çok birden bire bitmedi mi?” dedi Bay Weller.

“Hiç de değil” dedi Sam. “Keşke daha uzun olsaydı dedirtcektir ona. Mektup yazma sanatının inceliği.”

“Yaa...” dedi Bay Weller, “o da doğru ya. Oveyanan da keşke konuşurken böyle inceliklere rayet edeydi. İmza koymıyacak mısın, peki?”

“Orası zor” dedi Sam. “İmza ne olacak, bilemiyorum.”

“Weller diye imzala” dedi o ismin hayattaki en son sahibi.

“Olmaz. Sevgililer günü mektubu asla kendi adınla imzalanmaz.”

“Pikvik diye imza at öyleyse, çok iyi isim. Yazması da kolay.”

“Sahi, yahu, tam istediğim gibi!” dedi Sam. “Sonunu kafiyeli de yaparım o zaman, di mi? Ne dersin?”

“Ben hoşlanmadım” dedi babası. “Kendine saygı olan bir arabacı dünyada şiir yazmaz. Benim bildiğim bir kişi vardı, eşkiyalıktan asılmazdan bir gece önce duygusal bir şeyler yazmıştı ama o da Camberwell’iydi, sayılmazdı yani.”

Yine de, aklına gelen şiir fikrinden Sam’i caydırmak mümkün olmadı. Mektubu şöyle imzaladı:

*“Aşkından hâlim bitik
Pikvik.”*

Kâğıdı karmakarışık bir halde katladı, bir köşesine aşağı doğru eğimli sıkışık harflerle, “Oda hizmetçisi Mary’ye, Belediye Başkanı Bay Nupkins’in ikametgâhı, Ipswich, Suffolk” yazdı, etiketledi, postaya verilmek üzere cebine koydu. Bu önemli iş kotarılıp bitince, baba Weller oğluyla görüşmek istediği konuyu açtı.

“İlk mesele şu senin patronla alakalı, Sammy. Yarın yargılanıyor, değil mi?”

“Mahkeme başlıyor” dedi Sam.

“Karakterine tanıklık edecek birilerine ihtiyacı olacak sanıyorum, ya da mekân tanıklığına” dedi Weller. “Ne zamandır bu işi düşünüp duruyorum. Seninki gönlünü ferah tutsun, Sammy, her iki tanıklık için de işini görecektir dostlarım var; ama bana kalırsa boş verin karakteri, Sammy, mutlaka mekân tanığı bulsun getirsin. En iyisi odur.” Bay Weller bu hukuki mütalaanın ardından bir garip havalara büründü. Burnunu kupasına gömdü ve kupanın üst kenarından oğluna üst üste birkaç kez göz kırptı.

Sam çok şaşırıldı. “Nasıl yani, ne demek istiyorsun?” dedi. “Old Bailey’de” yargılan’cağını sanmıyordun herhalde?”

“Ne alakası var!” dedi Weller. “Nerde yargılanırsa yargılansın, onu kurtarsa kurtarsa mekân tanıklığı kurtarır, oğlum. Bütün kelli felli perokalar hiç bişey onu kurtaramaz derken Tom Wildspark’ı biz adam öldürmeden öyle sıyırttık. Benim fikrimi sorarsan, Sammy, oğlum, senin patron bu işten mekân tanıklığı ile sıyırmazsa İtalyanların dediği gibi şapa oturacak, bunu iyi bilin.”

Weller’ların yaşlısı, Old Bailey’nin bütün ülkede en üstün mahkeme olduğu zannıyla, onun kurallarının ve usullerinin daha

başka ne kadar mahkeme varsa hepsinde geçerli olduğuna dair kesin ve sarsılmaz bir kanaate sahip olduğundan, mekân tanıklığının kabul edilemeyeceğine dair oğlunun ileri sürdüğü bütün kanıtları ve gerekçeleri toptan reddetti ve hararetle Mister Pickwick'in kandırılmakta olduğunu ileri sürdü. Bu meseleyi daha fazla tartışmanın bir yararı olmayacağını gören Sam konuyu değiştirdi. Muhterem pederinin onunla konuşmak istediği ikinci meselenin ne olduğunu sordu.

“Ailevi bir mesele” dedi Bay Weller. “Şu Stiggins denen...”

“Kırmızı burunlu herif?”

“Ta kendisi! Bu kırmızı burun, Sammy, oveyananı öyle bir nezaketle ve sadakatle ziyaret edip durmakta ki bi benzerini daha hiç görmedim, Sammy. Ailemizin bi dostu, bi dostu! Yanımızda olmadığı zaman bizi hatırlıyacağı bi şey olmazsa rahat etmiyor.”

“Ben senin yerinde olsam gelecek on yıl için hâfızasını fazlasıyla cilalıyacağı bir şey verirdim ona” diye Sam babasının sözünü kesti.

“Dur şimdi bi dakka” dedi babası, “dinle, bak. Bugünlerde hep yetmiş beşlik bir şişeyle geliyor, şişesini ananaslı romla doldurmadan asla çekip gitmiyor.”

“İçindeki bitmeden de dönüp gelmiyor, di mi?” dedi Sam.

“Son damlasına kadar! Mantardan ve kokusundan başka bir şey kalmamacasına. Bundan emin olabilirsin. Şimdi bak, oğlum, bizim çocuklar bu gece büyük Ebenezer Alkolsüz Hayat Dernekleri Birliği'nin Brick Lane şubesinin aylık toplantısını düzenliyorlar. Oveyanan çok gitmek istiyordu ama romatizmaları tuttu, gidemiycek. Ona gönderilen iki bilet burda bende şimdi.” Bay Weller bu sırrı öyle bir keyifle ifşa etti ve ondan sonra da öylesine ısrarla Sam'in gözünün içine içine bakıp birçok defa üst üste göz kırptı ki, Sam adamcağızın sağ göz kapağına tik oturduğunu düşünmeye başladı.

“Ee, sonra?” dedi.

“Eesi” dedi sebebi hayatı, etrafını kolaçan ederek, “sen ve ben tam saatinde gidcez, ama papaz yamağı gitmiycek, Sammy, o gitmiycek!” Tam burda Bay Weller ileri yaşlarda bir insanın boğulmadan dayanabileceği son raddeye olabildiğince yaklaşip tam orada kalan bir kikirde me nöbetine tutuldu.

“Hayatımda sen gibi kocamış şeytan görmedim!” diye bağırdı Sam ve ihtiyarın sırtını sürtünmenin hızıyla sımsıcak ısınınca-ya kadar şiddetle sıvazladı. “Neye gülüyordun öyle, koca göbek?”

“Şış, Sammy, sus!” Babası, yanına yönüne daha da ihtiyatla bakınıp sesini alçalttı. “Oxford postasına çalışan iki dostum var, Sammy, orda yapmadıkları hergelelik yok, oğlum. Papaz yamağını bi güzel kafaya aldılar, Ebenezer toplantısına geldiğinde (mutlaka gelecek: Çünkü kapıya kadar getirecekler onu ve icap ederse zorla içeri ittirivercekler) burnuna kadar su katılı roma batmış olacak, hani Dorking’de Granby Markizi’nde olurdu ya hep, öyle işte... Fena değil, di mi?” Bay Weller bunları söylerken kendini tutamayıp yine ağız dolusu gülmeye başladı ve yine az kalsın tıkanıyordu.

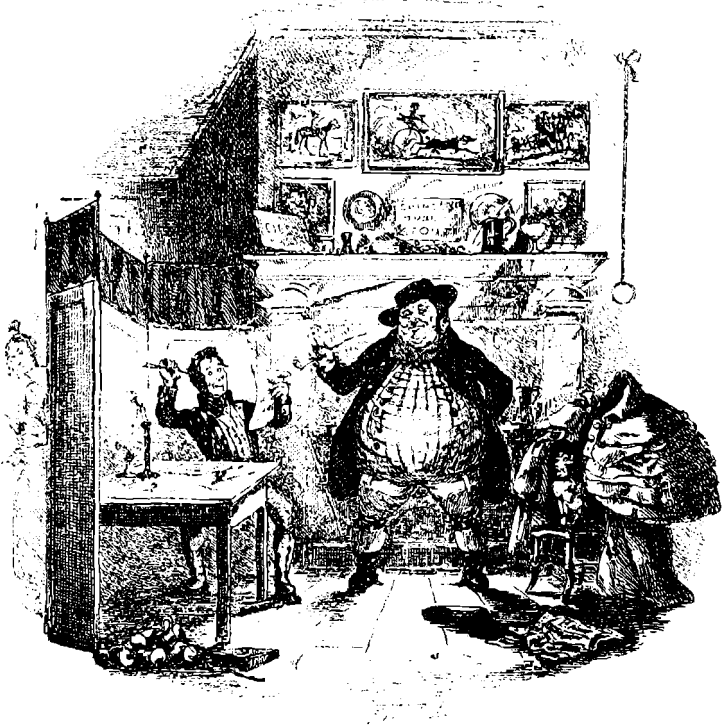
Hiçbir şey kırmızı burunlu adamın gerçek eğilimleri ve niteliklerinin ortaya dökülmesi kadar Sam Weller’ı sevindiremezdi. Toplantı saati de bir hayli yaklaşmış olduğundan, baba ile oğlu vakit geçirmeden Brick Lane’nin yolunu tuttular. O arada Sam, Sevgililer Günü mektubunu yolda bir posta kutusuna atmayı unutmadı.

Büyük Ebenezer Alkolsüz Hayat Dernekleri Birliği’nin Brick Lane şubesinin aylık toplantıları sağlam ve kullanışlı bir el merdiveniyle çıkılan geniş, hoş, havadar bir odada yapılıyordu. Başkan, Anthony Humm adında, ayyaşlıktan dönme, helal süt emmiş eski bir itfaiyeci idi; hâlen öğretmen olarak çalışıyordu; arada sırada gezici vaizlik yaptığı da olurdu.

Dernek kâtibi, çok gayretli ve dürüst bir bakkal olan Bay Jones Madge, üyelere çay satışı yapardı. Oturum açılmadan önce hanımlar sıralarda otururlar, kalkma vakti geldiğine kanaat getirene kadar durmadan çay içerlerdi. Toplantı masasının yeşil çuha örtüsü üzerine kocaman, gösterişli bir tahta kutu –iane kutusu– konulmuştu; onun arkasında kâtip ayakta dikilir ve kutuda saklı zengin bakır” damarına yapılan her ilaveye nâzik bir tebessümle teşekkür ederdi.

O gün kadınlar kaygı uyandıracak kadar çok çay içtiler. Bay Weller buna çok kızdı, Sam’in uyarıcı dirsek atmalarının hiçbiri- rine aldırış etmeden, gizlemediği bir şaşkınlıkla etrafına bakındı durdu.

* İngiliz parası “şilin” gümünden, en düşük birim olan “penny” bakırdan basılırdı. (ç.n.)

“Sammy” diye fısıldadı bir ara, “burdaki bu insanların bazısından yarın pompayla su çekmek lazım gelmeyecekse ben senin baban değilim, işte o kadar! Baksana yahu, yanımdaki şu ihtiyar kadın çay içmekten boğul’cak nerdiyse!”

“Biraz sessiz olamaz mısınız?” diye mırıldandı Sam.

“Ama Sam” dedi Weller birkaç saniye sonra heyecanla, sesini alçaltarak, “bu dediğime dikkat et, yavrum, burda bu kâtip olacak adam beş dakika daha böyle devam ederse kızarmış ekmek tıkınıp su içmekten çatlıycak.”

“Bırak çatlasın, sana ne?” dedi Sam.

Bay Weller aynı kısık sesle sözünü sürdürdü: “Bu böyle sürerse, Sammy, insanlık görevim gereği kalkıp başkanın dikkatini çekcem: İki sıra ilerde oturan gençten bir kadın dokuz buçuk fincan çay içti, gözümün önünde şiştikçe şişiyor!”

Bay Weller'in bu iyi niyetini derhal uygulamaya koyacağından şüphe edilemezdi; fincanlarla tabakların kaldırılmasından çıkan büyük bir gürültünün çay faslının sona erdiğini haber vermesi buna engel oldu. Tabak çanak kaldırıldıktan sonra yeşil çuha örtülü masa odanın ortasına taşındı ve o akşamki oturum kirli tütünrengi pantolon giymiş, kısacık boylu, dazlak bir adamın birdenbire, sözü geçen kirli tütünrengi pantolonun sardığı iki bodur bacağıının her an kırılması riskini göze alıp el merdiveninin tepesinde görünmesi ve "Hanımlar ve Beyler, mümtaz kardeşimiz Bay Anthony Humm'ın başkan koltuğuna geçmesini teklif ediyorum" demesiyle başladı.

Hanımlar bu teklife çok şık bir mendil koleksiyonunu başları üstünde dalgalandırarak destek verdiler. Cerbezeli küçük adam da Bay Humm'ı omuzlarından kavrayıp başkan koltuğu niyetine, bir zamanlar mobilya gibi bir şeye benzediği anlaşılan mavun bir kasnağın içine doğru iteledi. Bir kere daha havada mendiller uçuşturdu, düzgün kılıklı, yüzü mütemediyen terleyen akça pakça Bay Humm tevazu ile eğilerek bir kere daha hanımların sıcak teveccühüne mazhar oldu ve gitti makamına oturdu. Bunun ardından kirli tütünrengi pantolonlu küçük adam orda hazır bulunanları sessiz olmaya çağırırdı, Bay Humm ayağa kalktı ve Brick Lane şubesi üyesi birader ve hemşirelerinin izniyle Brick Lane komitesinin hazırlamış olduğu raporun dernek kâtibi tarafından okunacağını bildirdi. Bir kere daha tekrarlanan havalı bir mendil gösterisiyle teklif benimsendi.

Kâtip, odadaki herkesin dikkatini üzerinde toplarcasına bir hapşırırdı ve özel bir gündeme geçilme söz konusu olduğunda bu tür toplantılarda her zaman baş gösteren öksürmeler dahi lüzumu veçhile vaaki olduktan sonra aşağıdaki metnin okunmasına geçildi:

BÜYÜK EBENEZER ALKOLSÜZ HAYAT DERNEKLERİ BİRLİĞİ BRICK LANE ŞUBESİ KOMİTESİNİN RAPORU

"Komiteniz hayırlı çalışmalarını geçen ay boyunca aralıksız sürdürmüştür. Alkolsüz Hayat'a aşağıdaki yeni katılımları bildirmenin tarifsiz sevincini yaşamaktayız.

"H. Walker, terzi, karısı ve iki çocuğu. Hâli vakti iyi iken süreklili bira içtiğini kabul ediyor. Dediğine göre yirmi yıl boyunca haftada

iki kere ağzına “köpek burnu” değdirmediğinden emin değil. Komite, araştırmaları sonunda, “köpek burnu”nun sıcak siyah bira, ıslama şeker, cin ve küçük hindistancevizi karışımı bir içki olduğunu tespit etti. (Bir inilti ve yaşlı bir kadından çıkan ‘Çok doğru!’ sesi.) İşsiz ve beş parasız. Siyah bira yüzünden (çığırışmalar) ya da sağ elini artık kullanamaz olduktan sonra bu hâllere düştüğünü düşünüyor. Hangisinden olduğundan emin değil ama hayat boyu yalnız su içmiş olsaydı işçi arkadaşı asla ona paslı iğne saplamayacak, böylece başına gelen kazaya (çok coşkulu alkışlar, tasvip nidâları) vesile olmamış olacaktı diye düşünüyor. Soğuk sudan başka hiçbir şey içmiyor ve artık hiç susuzluk hissetmiyormuş (hararetli alkışlar).

“Betsy Martin, dul, bir çocuk. Tek gözü var. Gündüzleri temizliğe ve çamaşıra gidiyor. Hep bir gözü olmuş ama annesinin sert şişe birası içtiğini biliyor, bir gözü o nedenle eksilmişse buna şaşmayacağını söylüyor (çok şiddetli çığırışmalar). Baştan beri sert içkilerden uzak durmuş olsaydı, şimdiye kadar iki gözlü olmuş olabileceğini düşünmeden edemiyor. Eskiden her girdiği işte ücret olarak günde on sekiz peni, yarım litre siyah bira ve bir kadeh sert içki almış; fakat Brick Lane şubesine üye olunca şimdi bunlar yerine üç şilin, altı peni talep ediyormuş. (Bu son derece ilginç vakanın açıklanması kulakları sağır eden bir tezahüratla karşılandı.)

“Henry Beller, uzun yıllar çeşitli belediye ziyafetlerinde kadeh kaldıracı olmuş ve o süre içinde pek çok ithal malı şarap içmiş. Kimi zaman bir iki şişe eve götürmüş olabilirim diyor, bundan katiyetle emin değil; ama eğer götürdüyse mutlaka o şişelerin içindeki şarabı içmiş olmalıymış. Kendini çok düşkün ve melankolik hissediyor; yüksek ateşi var, sürekli susuzluk hissiyle yaşıyor. Eski günlerde içtiği şaraplar yüzünden böyle olduğunu düşünüyor (alkışlar) Şu sıralar işsiz ve ağzına bir damla bile yabancı şarap değdirmiyor (coşkun alkışlar).

“Thomas Burton, Belediye Başkanı ile polis görevlilerine, İl Meclisi’nin birçok üyesine kırpıntı et tedarikiyle iştigal ediyor. (İsminin açıklanması büyük ilgiyle karşılandı.) Bir bacağı takma. Tahta bacakla kaldırım taşı yolda yürümenin fazla masraflı olduğunu söylüyor. Eskiden, elden düşme tahta bacak kullanıyormuş; her gece mutlaka bir bardak sıcak suyla sulandırılmış cin içermiş...

Bazen de iki bardak (derin iç çekmeler). Kullanılmış tahta bacakların çatladığını ve çok çabuk çürüdüğünü söylüyor. Onları için için yiyenin su katılmış cin olduğuna kesinlikle inanıyor (sürekli çığırışma). Şimdilerde tahta bacak satın alacağı zaman yeni olsun istiyor ve sudan ve açık çaydan başka hiçbir şey içmiyor. Bu yeni bacaklar eskilerin iki katı daha dayanıklıymış; bunun tek sebebinin ağzına içki değdirmemesi olduğu görüşünde (zafer çığırışmaları).

“Anthony Humm bundan sonra, hep birden söyleyecekleri bir şarkıyla günü kutlamalarını teklif etti. Mordlin birader, hep birlikte zihnen ve manen iyi vakit geçirmeleri için ‘Kim Tanımaz Civelek Kayıkçıyı’nın harikulâde sözlerini Yüzüncü Mezmur’un’ ezgisine uyarlamıştı; kendisi (A.H.) şimdi hep birden onu söylemek üzere herkesin kendisine katılmasını rica ediyordu (büyük alkış). Bu münasebetle, müteveffa Bay Dibdin’in geçmişteki hayatının hatalarından sonra o şarkıyı alkolden uzak durmanın yararlarını göstermek için bestelemiş olduğuna kesin kanaatini belirtmesinin yerinde olacağı düşüncesindeydi. Bu bir ‘Alkole Hayır!’ şarkısıydı (alkış kasırgası). Genç adamın düzgün kıyafeti, kürek çekişindeki ustalık, şairin nefis ifadesiyle, *hiçbir şey düşünmeden çekip kürekleri gitmeyi* mümkün kılan gıpta edilesi ruh hâleti... hepsi, bir su içen (alkışlar) olduğunu kanıtlamak için hep bir araya gelmişti.

“Ah! Ne harikulâde bir saadetti! (Coşkun çığırışmalar.) Peki genç adamın mükâfatı ne olmuştu? Ordaki bütün gençler buna dikkat etsinlerdi:

Genç kızlar hep bir oldular, onun teknesine koştular

(Hanımların da katıldığı yüksek sesli çığırışmalar). Ne harika bir örnek! Bütün kız kardeşler, bâkireler su içer gencin etrafını sarmış, onu göreve, içkiden uzak durma akıntısına kendini koyverip gitmeye yüreklendiriyorlar. İyi ama yalnız fakir bâkireler miydi onu okşayan, teselli eden, destekleyenler? Hayır!

O her zaman şehir güzellerinin baş kürekçisiydi.

(Çığırışmalar.) Zayıf cinsten olanlar son adamına kadar – pardon, son kadınına kadar – su içer gencin başına doluştular; alkollülerden nefretle yüz çevrildi (çığırışma)”.
 * Tevrat’tan ilahiler. (ç.n.)

Brick Lane şubesinin kardeşleri, hepsi su içerlerdendi. (çığrışmalar, gülüşler). Orası, o salon onların teknesiydi işte; dinleyiciler genç kızları temsil etmekteydi ve o (Bay Anthony Humm), hasbelkader, “kürekçiler başı”ydı...

Bay Weller, “Zayıf cins derken ne demek istiyor?” diye fısıldadı.

“Kadınları kastediyor” dedi Sam, yine fısıltıyla.

“Çok da yanılmıyor, Sammy” dedi Weller. “Zayıf olmalılar hakaten, çok zayıf, bu herif gibilerinin tezgâhına geldiklerine bakılırsa...”

Kızgın ihtiyarın daha söyleyecekleri vardı, araya şarkı girince söylenmeden kaldı. Anthony Humm mısraları ikişer ikişer okuyarak dinleyenler arasında şarkının sözlerini bilmeyenleri bilgilendiriyordu. Şarkı çığrılırken pantolonu kirli tütünrengi küçümen kişi bir ara ortadan kayboldu; şarkı sona erer ermez döndü geldi, çok önemli bir laf ediyormuş gibi, Anthony Humm’ın kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Dostlarım” dedi Humm, yeter artık der gibi elini havaya kaldırarak. Tombul hanımlardan çığrışmayı hâlâ birkaç mısra geriden sürdürenleri susmaya dâvet etti. “Dostlarım, derneğimizin Dorking şubesinden bir delege, Stiggins birader gelmiş, yukarı çıkmayı bekliyor.”

Mendiller tekrar ve bu defa daha bir şevkle havalandı. Bay Stiggins, Brick Lane’li hanımlar nezdinde çok popüler bir şahsiyetti.

Bay Humm, “Yakına gelebilir, bana kalırsa” dedi, tombul yanaklarını yayıp gülümseyerek. Sonra, “Tradger kardeş, söyleyin gelsin, selamını alalım” diye ekledi. Tradger kardeş olduğu belirtilen kirli tütünrengi pantolonlu kişinin el merdiveninden aşağı inmesiyle muhterem Stiggins’le birlikte paldır küldür yukarı tırmandığının işitilmesi bir oldu.

“Geliyor, Sammy” diye fısıldadı Weller, gülmemek için zorlanmaktan mosmor kesilmiş bir suratla.

“Hiçbir şey deme bana, çünkü artık tahammülüm kalmadı!” dedi Sam. “Kapının hemen yanında. Kafasını kaplamalara çarptığını duyuyorum.”

Sam Weller daha konuşurken kapı ardına dek açıldı, Tradger kardeşle onun arkasından muhterem Stiggins göründüler. Stiggins

görünür görünmez büyük bir alkış koptu, ayaklar yeri tepti, mendiller havalandı. Bütün bu sevinç tezahüratı karşısında Stiggins birader aval aval açılmış gözleri ve dudaklarında donmuş bir tebesümle, dengesini zor koruyormuş gibi iki yanına salınıp durarak masanın üstünde yanan mumun en tepe ucuna bakmaktan başka bir şey yapmadı.

“Neyiniz var, Stiggins kardeş, iyi değil misiniz?” diye sesini alçaltarak sordu Anthony Humm.

“İyiyim” dedi Stiggins, vahşetle karışık kopkoyu paslı bir ses tonuyla. “Çok iyiyim, bayım.”

“İyi, çok iyi” dedi Humm. Birkaç adım geri çekildi.

“Burda kimse benim iyi olmadığını söylemeye yeltenmemiştir, umarım?” dedi Stiggins.

“Yok, canım... Ne münasebet!” dedi Humm.

“Kimseye tavsiye etmem, kimseye!” dedi Stiggins.

Dinleyenlerden çıt çıkmadı. Herkes, bir miktar kaygıyla, oturma devamını bekliyordu.

“Heyete hitap edecek misiniz, birader?” dedi Humm, dâvetkâr bir gülümsemeyle.

“Hayır, efendim” dedi Stiggins. “Yok bi diyeceğim.”

Herkes, gözkapakları havalanarak, birbirine baktı. Bir suskunluk mırıltısı dolaştı odanın içinde.

“Bana öyle geliyor ki” diye Stiggins ceketinin düğmelerini açıp bağıra bağıra konuşmaya başladı. “Bu toplantıda herkes körkütük sarhoş! Tradger birader, siz” diye birden gazaba gelerek, pantolonu kirli tütünrengi küçük adama döndü, “siz, bayım, siz de sarhoşsunuz!” dedi. Böyle diyerek oradakilerin ayıklık düzeyini arttırma ve toplantıyı her türlü uygunsuz kişilerden arındırma gibi övülesi bir niyetle, Tradger kardeşin burnunun direğine öyle isabetli bir yumruk indirdi ki, kirli tütün rengi pantolon bir anda şimşek gibi gözden kayboldu. Tradger kardeş baş üstü merdivenin dibine yuvarlanmıştı.

Kadınlar bu olaydan duydukları üzüntüyle feryadı bastılar ve öbek öbek koşuşup biraderler içinde kendilerine en yakın bildiklerinin önünde topluştılar, onu kollarıyla sarıp koruma altına aldılar. Sevginin böylesi az daha Humm’ın hayatına mal oluyordu; kendi-

si müthiş popüler olduğundan, boynuna sarılan sadık dişi dostları tarafından kucaklanıp okşanmaktan az daha soluksuz kalıp boğulacaktı. Işıkların birçoğu o arada sönmüştü. Odada çingar kopuyordu.

“Hadi bakalım, Sammy” dedi Bay Weller, ağır ağır paltosunu çıkartarak, “sen hemen çık, bir bekçi bul getir...”

“Sen n’apıcan ki o arada?” diye sordu Sam.

“Sen beni merak etme” dedi ihtiyar. “Benim burda şu Stiggins denilen herifle görülecek ufak bir hesabım var, onunla meşgul olayım diyorum.” Sam’in karşı çıkmasına vakit kalmadan, kahraman pederi odanın ücra bir köşesine dalmış, işini bilir elleriyle muhterem Stiggins’e girişmişti.

“Bırak, vazgeç” dedi Sam.

“Haydi, gel sen de!” diye bağırdı Weller ve hiç uyarıp etmeden, önce Stiggins’in kafasına bir tane patlattı, sonra o yaşta bir insanda görenleri hayretler içinde bırakacak bir çeviklikle etrafında fırdönmeye başladı.

İtiraz etmenin nâfile olduğunu gören Sam şapkasını sımsıkı başına geçirdiği gibi babasının paltosunu koluna dolayıp beline sarıldı ve onu zorla el merdiveninden aşağı sürükledi, sokağa çıkardı. Orda köşebaşına ulaşıncaya kadar kollarını gevşetmedi, babasının durmasına da meydan vermedi. Köşebaşına vardıklarında, muhterem Stiggins’in geceyi geçirmek için korunmalı bir mekâna götürülmekte olduğunu gören ahâlinin bağrışmalarını ve Büyük Birleşik Ebenezer Alkolsüz Hayat Derneği’nin Brick Lane şubesi üyelerinin dört bir yana saçılıp dağılışlarının gürültüsünü işittiler.

FASIL 34

Baştan sona kadar Pickwick'e karşı Bardell davasının bütün safahatıyla ve aynen anlatılmasına adanmıştır

“Jüri sözcüsü kim olacak bilmiyorum ama kahvaltıda ne yediğini merak ediyorum” dedi Snodgrass, olaylı 14 Şubat gününün sabahında, sohbeti tavsamaktan alıkoyma niyetiyle.

“Evet” dedi Perker, “karnı doyarsa iyi olur.”

“Niye ki?” dedi Mister Pickwick.

“Çok önemli, son derece önemli, azizim. İyi bir kahvaltıdan hayatla barışık kalkan bir jüri üyesi bulunmaz nimettir. Hoşnutsuz ya da aç olanlar her zaman dâvâcıyı haklı çıkarır.”

“Üstüme iyilik sağlık!” dedi Mister Pickwick donuk bir yüzle. “Niye ki?”

“Niye, bilmiyorum” dedi küçük adam. İstifini bozmadan. “Vakitten tasarruf için belki de. Eğer yemek zamanıysa, jüri karar vermeye çekildiğinde sözcü saatini çıkarır, ‘Hay Allah, saat beşe on var yahu! Ben hep beşte yemek yerim’ der. ‘Ben de, ben de’ der herkes, karınlarını saat üçte doyurmuş oldukları için öbürlerine karşı çıkmak isteyen iki kişi dışında. Sözcü gülümseyerek saatini cebine koyar: ‘Pekâlâ, beyler, ne diyoruz şimdi?.. Dâvâcı mı, dâvâlı mı? Bana öyle geliyor ki, şahsım adına konuşuyorum, bence yani, bu sizi asla etkilemesin, bana kalırsa dâvâcı daha haklı gibi.’ Bunun üzerine içlerinden mutlaka ikisi üçü kendilerinin de aynı fikirde olduklarını söyleyeceklerdir ki, doğrudur. Ondan sonra oy birliği ile ve kolayca işi bitirirler... Dokuzu on geçiyor!” dedi küçük adam, saatine bakarak. “Vakittir, yola çıksak artık, azizim. Evlen-

me vaadinden cayma dâvâsı... mahkeme salonu genellikle dolu olur bu dâvâlarda. Bir araba isterseniz, beyfendiciğim? Yoksa bir hayli geç kalacağız...”

Mister Pickwick hemen çingırağı çaldı; bir araba tedarik edildi, dört Pickwickçi ve Bay Perker arabaya kurulup Guildhall'a hareket ettiler. Sam Weller, Bay Lowten ve mavi çanta onları binek arabasında takip ettiler.

Mahkeme binasında dış avluya vardıkları zaman, “Lowten” dedi Perker, “Mister Pickwick’in dostlarını öğrenci balkonuna götürün; kendisi benim yanımda otursa daha iyi olur. Şöyle buyrun, azizim, şöyle.” Mister Pickwick’i ceket kolundan tutup Kraliyet savcılarının ait masaların tam altındaki alçak sıraya götürdü. Burası dâvâvekillerinin istifadesine tahsis edilmiş bir yerdir; oradan, duruşma avukatlarına dâvânın gidişatı üzerine bilmeleri gereken her şeyi fısıldayabilirler. Burada oturanları, yerleri zeminden yukarıda olan duruşma avukatlarından ya da seyircilerden çok daha aşağıda bir yerde oturdukları için, duruşmayı izleyenler göremezler. Tabiiyle yüzleri yargıca baktığından, hem duruşma avukatlarına hem de seyircilere sırtları dönük otururlar.

“Orası tanık kürsüsü galiba?” dedi Mister Pickwick, solda önü pirinç parmaklıklı, papaz kürsüsüne benzer bir yeri işaret ederek.

“Doğru, tanık kürsüsü, azizim” diye karşılık verdi Lowten’in o sırada ayağının dibine bıraktığı mavi çantadan bir tomar kâğıt çıkarmakta olan Perker.

“Ve orası da jürinin oturduğu yer olmalı?” dedi Mister Pickwick. Sağında etrafı tahta parmaklıkla çevrili sırayı gösterdi.

“Ta kendisi, azizim.” Perker enfiye kutusunun kapağını hafifçe tıklattı.

Mister Pickwick heyecandan yerinde duramıyordu. Ayağa kalkıp mahkeme salonuna bir göz attı. Balkonda şimdiden gelmiş hatırı sayılır bir seyirci serpintisi vardı; avukatlar bölümünde de, o fevkalade cazip ve cihanşumul burun ve favori zenginliğiyle İngiltere Barosuna bihakkın ün kazandıran peruklu şahıslar topluluğu

* O tarihte medeni hukuk mahkemelerinin bulunduğu bina. Londra Belediye Binası. (ç. n.)

** Üstatların ve Kraliyet Müşavirlerinin çanraları kırmızı, avukatlarla dâvâ vekillerininki maviydi. (ç. n.)

oturuyordu. Bir kısmı ellerindeki layihaları olabildiğince göze batırmaya özen gösteriyor, zaman zaman seyircilerin daha bir dikkatini çekmek için o kâğıtlarla burunlarını kaşıyorlardı. Sergilenecek layihası olmayanların kollarının altında, teknik adıyla “mahkeme danası” tabir edilen, arkası kırmızı etiketli, az pişmiş böreğe benzer bir renkte bir kâğıtla kaplı kallavi dosyalar vardı. Ne layihası, ne de dosyası olanlar, elleri ceplerinde, becerebildikleri kadar akıllı görünmeye gayret ederken; daha başkaları, ciddi ve meşgul kişileriymiş gibi oraya buraya gidip gelerek bu mahallere âşina olmayanların takdirini ve hayranlığını kazanmakla yetinmekteydiler. Hepsi küçük gruplara ayrılmışlar, sanki hiç duruşma olmayacakmış gibi tam bir umursamazlıkla konuşup duruyor, günün haberleri üzerine birbirlerine laf yetiştiriyorlardı. Mister Pickwick işte buna çok bozuldu.

O sırada içeri girerek Kraliyet savcılarına tahsis edilen sıranın arkasında yerini alan Bay Phunky'nin eğilip selam vermesi Mister Pickwick'in dikkatini çekti. Selama mukabele ediyordu ki avukat Snubbin görüldü; hemen onu izleyen Bay Mallard, üstadın masasına onu görünmekten yarı yarıya alıkoyan kocaman kırmızı bir torba koyup Perker'la el sıkıştıktan sonra döndü gitti. Ondan sonra kelli felli iki üç avukat daha girdi içeri. Bunlardan iri yarı, kırmızı çehrelisi biri, üstat Snubbin'e başıyla dostça selam vererek, “Ne güzel bir sabah, değil mi?” dedi.

“Ne güzel bir sabah diyen ve bizim avukata selam veren o kırmızı suratlı adam kim?” diye fısıldadı Mister Pickwick.

“Avukat Buzfuz” dedi Perker. “Hasmımız. Karşı tarafta başı çekiyor. Onun arkasında gördüğünüz de yardımcısı, Bay Skimpin.”

Mister Pickwick, âdiliğini her vesileyle sergilemekte olan karşı tarafın vekili avukat Buzfuz'un hangi cesaretle kendisinin vekili avukat Snubbin'e “Ne güzel bir sabah, değil mi?” dediğini tam sormak üzereyken, avukatların hep birden ayağa kalkmaları ve mahkeme memurlarının, “Susalım!” diye bağırmaları araya girdi. Etrafına bakınan Mister Pickwick, bu hareketlenmeye o sırada yargıcın içeri girmesinin sebep olduğunu gördü.

Yargıç Stareleigh (Başyargıç rahatsız olduğundan onun yerine bakıyordu) kısacık boylu bir adamdı; o kadar da şişmandı ki, salt

bir yüz ve bir yelekten ibaretmiş gibi görünüyordu. Çok kısa ve güdük bacakları üzerinde yuvarlana yuvarlana içeri girdi; sıraya dizili avukatlara kasıntıyla bir baş selamı çaktıktan (onlar da gözlerini ona dikip aynısını yaptıktan) sonra minik bacaklarını masanın altına, üç köşe küçük şapkasını üstüne yerleştirdi ve oturduğu yerde tuhaf tuhaf bakan iki küçücük göz, pespembe ablak bir surat ve kocaman, komik mi komik bir peruğun yarısından ibaret kaldı.

O yerine oturur oturmaz mahkeme salonunun resmi memuru buyurgan bir sesle, "Susalım!" diye bağırdı; bunun üzerine balkonda bir başka memur öfkeli bir sesle, "Susalım!" diye bağırdı, onu takiben üç dört mübaşir sitemkâr ve kızgın seslerle, "Susalım!" diye haykırıştılar. Bundan sonra yargıcın hemen altında bir yerde oturan, baştan aşağı siyahlar giymiş birisi yüksek sesle jüri üyelerinin isimlerini okumaya başladı. Bir hayli bağırıp çığırmadan sonra sadece on özel jüri üyesinin hazır bulunduğu anlaşılınca, Üstat Buzfuz jürideki eksiklerin salondaki yedekler arasından tamamlanmasını talep etti. Siyah giysili adamın yedeklerden ikisini özel jüride görevlendirmeyi üstlenmesi üzerine derhal bir manav ve bir eczacı âdeta yaka paça jüri mahalline götürüldü.

Siyahlara bürülü adam, "İsimlerinizi doğrulayın, beyler, yemin edeceksiniz" dedi. "Richard Upwitch."

"Burada" dedi manav.

"Thomas Groffin."

"Burada" dedi eczacı.

"Kitabı elinize alın, beyler. 'Doğru ve dürüst yargı...'"

"Mahkemenin affını rica ederek" dedi eczacı, uzun boylu, zayıf, yüzü sapsarı bir adamdı, mâzur görülmemi talep ediyorum."

"Hangi sebeplerle?" diye sordu yargıç Stareleigh.

"Yardımcım yok, Lordum" dedi eczacı.

"Benim elimden bir şey gelmez. Birisini tutun."

"O kadar param yok, Lordum."

"Paranız olsaydı, o zaman!" dedi yargıç. Yüzü mosmor oldu. Yargıç hazretleri Stareleigh'in âsâbı çabuk bozulur bir âsâptı, sözüne söz yetiştirilmesine hiç tahammül edemezdi.

"Eğer işim hakkettiğim gibi iyi giderse öyle yapmam gerekir diye ben de düşünüyorum, Lordum, ama gitmiyor."

“Beylere yemin ettirin” diye kesti attı yargıç. Memur tam, “Doğru ve dürüst yar...” demişti ki sözü eczacı tarafından yine ke-sildi:

“İlla yemin etmem lâzım mı?”

“Elbette!” dedi asabi bücür yargıç.

“Peki o halde, Lord Hazretleri” dedi eczacı, tevekkülle. “Bu durumda, bu duruşma daha bitmeden bir cinayet işlenmiş olacak demektir. Bütün diyeceğim bu. Yemin ettirin bana, madem istiyor-sunuz.” Yargıcın bir şey demesine kalmadan adama yeminini ettir-diler, iş bitti.

Büyük bir sükûnetle tanık iskemlesine oturan eczacı, “Sade-ce şunu demek istemiştım, Lordum” dedi. “Dükkânımda bir çırak-tan başka kimse yok. Çok iyi bir çocuktur kendisi ama ilaç nedir bilmez. Kafasındaki hayal meyal izlenime göre tek bildiği, Epsom Tuzu'nun oksalik asitten, sinâmeki şurubunun da Laudanum'dan farkı olmadığıdır. Hepsi bu kadar, Lordum.” Uzun boylu eczacı bunları söyledikten sonra durduğu yerde rahatlamış göründü ve ba-şına gelecek her felakete hazır bir halde beklemeye koyuldu.

Mister Pickwick eczacıyı dehşet içerisinde dinlemekle meş-gulken duruşma salonunda belli belirsiz bir kıpırdanma oldu; he-men ardından Bayan Bardell, arkasında ona destek veren Bayan Cluppins olduğu halde içeri alındı ve Mister Pickwick'in oturdu-ğu sıranın öbür ucunda bir yere kendinden geçmiş bir halde otur-tuldu. Bay Dodson büyük boy bir şemsiye, Bay Fogg da bir çift ga-loş koydular yanına. Her ikisinin de yüzlerinde duruma uygun dü-şen bir acınma ve hüzün okunuyordu. Derken, oğul Bardell'i elin-den tutmuş getiren Bayan Sanders göründü. Bayan Bardell çocu-ğu görünce önce bir afalladı, sonra birden kendini toparlayarak çılgınlar gibi öpmeye başladı çocuğu, sonra yine heyecandan sersem-lemiş bir halde kendisinin nerede olduğunu öğrenmek istedi. Ce-vap olarak Bayan Cluppins ve Bayan Sanders gözlerinin yaşını gös-termemek için başlarını yana çevirirlerken, Baylar Dodson ile Fogg

* Epsom Tuzu, müşil olarak kullanılan magnezyum sulfattır; oksalik asit, boyayıcı ya da renk giderici madde olarak kullanılan renksiz, zehirli, kristal halinde bir asit. Sinâmeki şurubu: Bezelye familyasından bir bitkiden elde edilen hafif bir müşil. Laudanum: Alkol içinde afyon eriyiği. (ç. n.)

dâvâcîdan sükûnet bulmasını rica ettiler. Büyük ve beyaz bir mendille gözlerini ovuşturmakta olan Üstat Buzfuz jüriye acındırıcı bir bakış fırlattı. Yargıç dahi gözle görülürcesine etkilenmişti. Bu sahneyi seyredenlerden birçoğu duygularını öksürerek saklamaya çalışıyordu.

Perker, Mister Pickwick'in kulağına eğilerek, "Mükemmel fikir" dedi. "Şu Dodson ve Fogg'a diyecek yok doğrusu. İnsanları tesir altında bırakmakta kimse onlarla baş edemez, azizim, kimse!"

Perker konuşurken Bayan Bardell giderek kendine gelmekteydi. Bayan Cluppins oğul Bardell'in yanlış iliklenmiş düğmelerini dikkatle elden geçirdikten sonra onu annesinin önüne, hem yargıcın hem de jürinin acıma ve şefkat duygularını uyaracağı muhakkak olan bir konuma yerleştirdi. Bunu yaparken küçük çocuğun azımsanmayacak direnişi ve döktüğü gözyaşlarıyla da karşılaşmadı değil; çünkü oğlancağız, için için, öyle apaçık yargıcın gözü önüne konulmasının, derhal idam edilmek üzere bir yerlere götürüleceğine ya da en azından, tabiatın kendisine biçtiği ömrün tümünü geçirmek zorunda kalacağı deniz aşırı bir yerlere sürüleceğine hazırlık olduğuna dair kuşkular beslemekteydi.

"Bardell ve Pickwick!" diye bağırды siyahlı adam, listenin ilk sırasındaki duruşmanın başlamak üzere olduğunu haber vererek.

"Bendeniz dâvâcî vekilim, Lordum" dedi Üstat Buzfuz.

"Sizden başka kimse var mı, birader Buzfuz?" diye sordu yargıç. Bay Skimpin, aziz meslektaşıyla birlikte olacağını belirtmek üzere eğildi.

"Ben dâvâlı adına huzurunuzdayım, sayın Lordum" dedi Üstat Snubbin.

"Yardımcınız var mı, birader Snubbin?"

"Bay Phunky, Lordum" dedi Üstat Snubbin.

"Üstat Buzfuz ve Bay Skimpin dâvâcî adına" diyerek yargıç isimleri kendi not defterine yazarken aynı zamanda yüksek sesle okudu: "Dâvâlı adına Üstat Snubbin ve Bay Monkey."

"Affınızı istirham ederim, Lordum, Phunky."

"Peki, peki" dedi yargıç. "Beyfendinin adını ilk defa işitiyorum da..."

* Monkey, İngilizce maymun demektir. (ç. n.)

Bay Phunky burda eğilip gülümsedi. Yargıç da ona eğilip gülümseyince Bay Phunky gözlerinin aklarına kadar kızarak, herkesin gözlerini dikmiş ona baktığını bilmiyormuş gibi görünmeye çalıştı; şimdiye kadar hiç kimsenin başaramamış ya da bundan sonra büyük ihtimalle asla başaramayacak olduğu bir şey...

“Devam edin” dedi yargıç.

Mübaşirler yine herkesi sessiz olmaları için uyardılar, Bay Skimpin “dâvâyı açmaya” girişti. Dâvâ açıldığı vakit içinde çok az şey varmış gibi göründü; çünkü Bay Skimpin bildiği her şeyi kendine saklayıp üç dakika sonra yerine oturduğu zaman jüri üyeleri daha önce bilmedikleri hiçbir şeyi bilmiyorlardı.

Bundan sonra mahkeme usul ve erkânının gerektirdiği olanca heybeti ve vakarı takınmış hâliyle Üstat Buzfuz ayağa kalktı. Dodson’a alçak sesle bir şeyler söyledikten ve Fogg’la kısaca istişare ettikten sonra cübbesini omuzlarına iyice yerleştirerek ve peruğunu düzelterek jüriye hitap etti.

Üstat Buzfuz, mesleki hayatının daha başında hukuk ilmini ve pratiğini öğrenmeye kendini hasrettiği günden beri hiçbir davayı bu seferki gibi derin bir heyecan ya da bu kadar ağır bir mesuliyet şuuru ile üstlenmemiş olduğunu, hakikat ve adalet dâvâsına, bir başka deyişle, onca haksızlığa ve gadre uğramış müvekkilesinin haklılığına şu anda karşı locada gördüğü bir düzine yüksek ahlak ve zekâ sahibi insanın muhakkak ikna olacağına mutlak kanaat getirmemiş olsa öyle bir mesuliyetin asla altından kalkamayacağını belirterek söze başladı.

Avukatlar konuşmalarına genellikle böyle başladılar; zira bu tarz, jüri üyelerinin gönlünü okşar ve ne kadar zeki insanlar olduklarını düşüncelerini sağlar. Sonuç bu defa da gözle görülürcesine öyle oldu. Jüri üyelerinden birçoğu gayrete gelerek uzun uzun notlar almaya koyuldular.

“Değerli dostumun size söylediği gibi, beyler” diye devam etti Üstat Buzfuz, atıfta bulunduğu değerli dostunun jüri üyelerine öyle bir şey söylememiş olduğunu pekâlâ bilerek, “değerli dostumun söylediği gibi, karşı karşıya olduğumuz, bir izdivaç vaadinden cayma dâvâsıdır; istenen tazminat 1.500 sterlidir. Fakat dâvâyâ müteallik keyfiyetin ve şartların neler olduğunu, bunlardan söz etme-

yi üzerine vazife saymadığı için, değerli dostum sizlere söylemedi. O hususların ve şartların, beyler, neler olduğunu bütün ayrıntılarıyla benden dinleyecek ve hepsinin önünüzdeki şu kürsüye çıkaracağım tertemiz, kusursuz hanımefendi tarafından kanıtlandırılacağını göreceksiniz.”

Burada Üstat Buzfuz “kürsü” kelimesini müthiş bir vurguyla telaffuz ederek masaya şiddetli bir şaplak indirdi ve Dodson ve Fogg’a bir göz attı. Onlar da üstadı takdir ettiklerini gösteren ve dâvâliya meydan okuma ifadesi taşıyan öfke dolu baş sallamalarıyla karşılık verdiler.

“Dâvâcı” diye devam etti Üstat Buzfuz, yumuşak ve acınaklı bir sesle, “dâvâcı bir duldur. Evet, beyler, bir dul. Müteveffa Bay Bardell, yıllar boyu Kraliyet gelirlerinin muhafızlarından biri olarak hükümdarının takdirine ve itimadına mazhar olduktan sonra, buralarda bir gümrük dairesinin hiçbir zaman sağlayamayacağı huzuru ve dinginliği başka bir yerde aramak için sessizce bu dünyadan ayrılmış birisidir.”

Bir birahane kafasına yediği içki şişesiyle yere serilmiş olan Bay Bardell’in vefatının bu dramatik tasviri sırasında mümtaz üstadın sesi titredi ve kendisi daha da coşarak devam etti:

“Ölmeden bir süre önce tıpkı kendisine benzeyen bir oğlu olmuştu. Bayan Bardell, dünyaya veda etmiş gümrükçüsüne duyduğu aşkın yegâne bergüzârı olan bu küçük yavruyla dünyadan elini eteğini çekip Goswell sokağının kuytu sükûnetine sığındı; burada, evinin oturma odası penceresine bir yazılı ilan koydu: ‘Bekâr beyfendi için mobilyalı daire. Müracaat: İçerisi.’” Üstat Buzfuz burada konuşmasına biraz ara verdi; birçok jüri üyesi o arada belgeyi defterlerine not ettiler. “Tarih yok mu ilanda?” diye sordu jüriden birisi.

“Tarih yok, beyler. Fakat bana söyleneni size aktarabilirim: Yazı dâvâcının oturma odası penceresine konulalı şu sıra tam üç yıl oluyor. Jürinin dikkatini bu belgede ne yazıldığına çekmek isterim. ‘Bekâr beyfendi için mobilyalı daire.’ Bayan Bardell’in karşı cinse dair fikirleri, beyler, kocasının paha biçilmez meziyetleri üzerine çok derin düşüncelerinin ürünüdür. O hiç korkmamıştı, kimse-den itimadını esirgemezdi, hiç kimseden şüphelenmiyordu; önem

verdiği tek şey itimat ve güvendi. ‘Bay Bardell,’ diyordu dul kadıncağız, ‘Bay Bardell namuslu bir adamdı, Bay Bardell özü sözü bir olan bir erkekti, Bay Bardell asla bir kandırıkçı değildi. Bay Bardell de bir zamanlar bekârı; bekâr bir beyefendide ben, zayıfı esirgeme, muhtaca yardım ararım, düşkünü rahatlatırsın, teskin etsin isterim; bekâr bir beyefendide ben her zaman, sonsuza kadar, bana genç ve tecrübesiz gönlümü ilk fethettiği zamanki Bay Bardell’i hatırlatan bir şeyler bulacağım; bu nedenle, ancak bekâr bir beyefendiye kiralanacak benim dairem. Bu soylu ve dokunaklı duygularla (kusur dolu tabiatımızın en iyi hasletlerinden biri, beyler) yalnız ve meysus dul, gözyaşlarını kurularak evinin birinci katını tefriş ediyor, masum yavruyu anaç bağrına bastırıyor, ilanı oturma odasının penceresine iştiriyor. Çok mu kalıyor o ilan orada? Hayır, beyler! Yılan pusuya yatmış bekliyordu çünkü! Barut dökülmüştü, mayın çalışıyordu, lağımı kazanla madenci iş başındaydılar. İlanın oturma odası penceresine konulduğu daha üç gün olmamıştı – üç gün, beyler!– iki ayağı üstünde duran ve bir canavar değil, insan benzeri bir yaratık, Bayan Bardell’in kapısını çaldı. İçeriye müracaat etti. Daireyi tuttu, hemen ertesi gün taşındı, yerleşti. Bu adam, Pickwick’ti... Dâvâlı Pickwick!”

Böyle bir çırpıda ağızdolusu konuşmaktan yüzü kıpkırmızı kesilen Üstat Buzfuz tam bu noktada soluklanmak için durdu. Sessizlik yargıç Stareleigh’yi uyandırdı; derhal ucunda mürekkebi varla yok arası bir kalemle bir kâğıda bir şeyler yazdı ve jüri üyelerinde gözleri kapalıyken daha iyi düşündüğü kanaatini uyandırmak için, azametli bir havaya büründü. Üstat Buzfuz tekrar konuşmaya başladı.

“Bu Pickwick hakkında fazla konuşmayacağım. Pek cazip bir konu değil; ben de, sizler de, beyler, böylesi mide bulandırıcı bir kalpsizlik ve mürettep alçaklık nümunesini temaşadan haz duyacak insanlar değiliz.”

Mister Pickwick bir süredir oturduğu yerde sessizce kıvranıp duruyordu. Adaletin ve hukukun yüce huzurunda Buzfuz’un boğazına sarılma arzusuyla şiddetle irkilip yerinden sıçrar gibi olduyorsa da, Perker’in ikazı üzerine yatıştı ve birikimli üstadın sözlerinin devamını, Bayan Cluppins ve Bayan Sanders’in takdirkâr çehrelerinin tam tersi bir yüz ifadesiyle dinlemeyi sürdürdü.

Üstat Buzfuz, bakışlarıyla Mister Pickwick'i delip geçerek ve sözleriyle ona hitap ederek, "Mürettep alçaklık diyorum, beyler" diyordu; "mürettep alçaklık dediğim zaman dâvâlı Pickwick'e şunu söyleyeyim ki –eğer buradaysa kendisi, ki burada olduğundan haberdarım– hiç ortalarda görünmese daha dürüst ve düzgün, daha akıllı, daha edepli davranmış olurdu. Ona şunu söylemek isterim, beyler: Bu mahkeme salonunda girişeceği herhangi bir karşı çıkış ya da hoşnutsuzluk gösterisi sizlerden asla tasvip görmeyecektir; bu tür davranışlara ne değer vereceğinizi siz çok iyi bilirsiniz. Hem ona şunu da söyleyeyim: Lordumun da diyeceği gibi, bir vekil, müvekkili nezdinde vazifesini yerine getirirken ne sindirilebilir, ne gözü korkutulabilir ne de susturulabilir. Bunlardan herhangi birine, ilkinde ya da sonuncusuna tevessül etmenin bedeli, tevessül edenin başında patlar, adı ister Pickwick olsun, ister Nokes ya da Stokes, Stiles, Brown ya da Thomson!"

Konudan bu kısa sapma, tabii, bütün gözleri Mister Pickwick'e çevirince istenilen sonucu verdi. Kendi kendini kızıştırarak içine girdiği moral üstünlük havasından kısmen sıyrılan Üstat Buzfuz o arada sözünü sürdürdü:

"İki yıl boyunca Pickwick'in hiç ara vermeden Bayan Bardell'in evinde nasıl oturduğunu size göstereceğim. Şunu da göstereceğim: Bayan Bardell, bütün bu süre zarfında ona hizmet etmiş, onu rahat ettirmiş, yemeklerini pişirmiş, kirli çamaşırlarını çamaşırcıya gitmeden önce elden geçirmiş, temiz çamaşırlarını onarıp havalandırmış, giyilebilir hâle koymuş, kısacası, kendisinin tam itimadını ve güvenini kazanmıştır. Size yine göstereceğim: Bayan Bardell'in küçük oğluna Pickwick birçok kereler yarım peni, bazen de hattâ altı peni vermiştir. Şunu da, ayrıca, deneyimli meslektaşımın hiçbir sûrette üzerine gölge düşüremeyeceği bir tanık ifadesine dayanarak size ispat edeceğim; bir defasında Pickwick çocuğun başını okşayarak son günlerde hiç *alley tor* veya *commoney* (anladığıma göre, Londra'da gençler arasında çok revaçta olan bilye türlerinden olsa gerek) ütüp ütmediğini sormuş ve sonra şu şayanı dikkat ifadeyi kullanmıştır: 'Nasıl, bir başka baban olsun ister miydin?' Bir yıldan

* Ceza Mahkemesinde muamele konusu olan resmi evrakta numune yerine geçen uyduruk isimler. (ç. n.)

beri Pickwick'in durup dururken, sanki müvekkilimle ilişkiyi kesmek istermiş gibi uzun süreler eve gelmemeye başladığını da size ispat edeceğim, beyler; fakat, ayrıca, o sıralar bu hususta kararlılığının henüz tam kesinleşmemiş ya da iyi niyetinin ağır basmış olmasının –böyle bir şey mümkün idiyse eğer– ya da müvekkilemin şahsi cezibesi ve becerilerinin, kendisinin suflî niyetlerini boşa çıkarılmış olduğunu da ispat edeceğim, çünkü bir gün taşra dönüşü açık açık ve kelimenin tam mânâsıyla ama aralarındaki ciddi görüşmenin bir tanığı olmamasını önceden garanti altına alarak müvekkileme evlenme teklifinde bulunduğunu göstereceğim gibi, kendi arkadaşlarından üçünün de ifadelerine dayanarak –zoraki tanıklıklardır bunlar, beyler, üçü de zoraki tanıklıklar!– şunu dahi size ispat edebilecek durumdayım ki, o sabah dâvâcıyı kucağında tuttuğunu ve okşamalar ve tatlı sözlerle heyecanını yatıştırdığını kendi arkadaşları görmüşlerdir!”

Belagatli Üstat'ın jüriye hitabındaki bu bölüm dinleyenler üzerinde gözle görülür bir etki yarattı. Üstat bir küçük kâğıt parçası çıkarıp elinde tutarak şöyle konuştu:

“Şimdi, beyler, bir sözüm daha kaldı. İki taraf arasında gidip gelen iki mektup; dâvâlinın, kendi eliyle yazılmış olduğunu kabul ettiği mektuplar. İkisi de son derece mânidar. Bu mektuplar, şahsın karakterine de ışık tutuyor. Açık, hissi, belagatli, sevgi dolu bağlılık ifadesi değil ikisi de. Kapalı, sinsî, sığ beyanlar. Ama neyse ki parlak bir dille ve şairane sözlerle de yazılmış değiller. Öyle olsaydı bu kadar ikna edici olmazlardı. Besbelli o günlerde Pickwick tarafından, başkalarının eline geçecek olurlarsa o kimseleri kandırmak ve yanıltmak üzere tasarlanmış, ihtiyatla ve şüpheyile karşılanacak mektuplar. İlkinde bakın ne yazıyor: ‘Garraway lokantası. Saat on iki. Azizim Bayan B... domates salçalı pirzola. Sevgiyle, Pickwick.’ Beyler, bu ne demek şimdi? Pirzola..! Vay, vay, vay! Domates salçalı diyor! Karşısındaki insana güven duyan hassas bir kadının saadetini bu tür sığ kurnazlıklarla harcamaya kimin hakkı olabilir, beyler? Bundan sonrakinde hiç tarih yok, ki bu da, ayrıca, şüphe uyandırıyor. ‘Azizim Bayan B, yarına kadar evde olmayacağım. Yavaş araba.’ Ve bunun ardından gelen şu fevkalade dikkat çekici ifade: ‘Yatak tavasını hiç dert etmeyin.’ Yatak tavası! Kim dert eder ki bir ya-

tak tavasını? Bir insanın, erkek ya da kadın, âsâbının bir yatak tava-
 sı yüzünden hiç bozulduğu görülmüş müdür: Yatak tava-
 sı zarar-
 sız, kullanışlı ve -şunu da eklemeliyim, beyler- her eve lazım bir
 eşya değil midir? Bayan Bardell'in niçin bu yatak tava-
 sı için telaşa
 kapılmaması isteniyor ki, eğer (hiç şüphesiz öyle) gizli bir ateşe atıf,
 yani bir sevgi sözü ya da bir vaat yerine geçecek bir söz, Pickwick'in
 kafasındaki ihanet planıyla alakalı, kendisi tarafından kurnazca ta-
 sarlanmış -benim tarafımdan ise izahı asla mümkün olmayan- bir
 haberleşme sistemi burada söz konusu değilse? Sonra o yavaş araba-
 ya atıf ne anlama geliyor? Bilebildiğim kadarıyla, Pickwick'in ken-
 disine bir atıf olabilir. Bütün bu meselede hiç şüphesiz yok ki bir müc-

rim gibi ağırdan yol alan, ama şimdi o hiç beklemezken hızı artacak ve tekerleri kendisinin de kafasına dank edeceği gibi çok geçmeden, beyler, sizin tarafınızdan yağlanacak araba tam da o kendisi, Pickwick değil mi?”

Üstat Buzfuz, bu sözlerle yaptığı nükte jüriyi gülümsetiyor mu acaba diye bakmak için bir durdu. Manavdan başka kimsenin hiçbir şey anlamamış olduğunu görünce (manavın nükteye uyanması ise, bir ihtimal, daha o sabah bir yük arabasına buna benzer bir işlem uygulamış olduğundandı) büyük birikim sahibi Üstat sözlerini bitirmeden önce yine bir miktar tumturaklı laf etmenin uygun olacağını düşündü.

“Lakin bu noktada sözü uzatmanın lüzumu yok” dedi. “Kanan bir kalple gülümsemek kolay değildir, beyler. En derin hissiyatınız harekete geçtiği bir anda işi mizaha vurmak hiç hoş kaçmaz. Müvekkilemin umutları ve geleceği yıkılmıştır; bir meşguliyetinin kalmadığını söylediğimizde sırf sözü mecaza vurmuş olmayız. İlan yok artık, kalktı... ama kiracı da yok! Elverişli bekâr beyefendiler mütemadiyen gelip geçmekte ama, içerden de, dışardan da sorup eden olmuyor. Evin içinde sessizlikten, kasvetten geçilmiyor; çocuğun bile sesi kısık; analar ağlarken çocuklardan ne oynamaları beklenebilir? Aşık oynanmaz oldu, çelik çomağa çıkılmıyor; elveda tek mi çift mi...! Ama Pickwick, beyler, Pickwick, Goswell Sokağı çölündeki aile vahâsını tarumar eden gaddar Pickwick, kuyuyu doldurup tıkayan çimlerin üzerini külle örten Pickwick, işte yine o... kalpsiz domates salçası ve yatak tavalarıyla yarattığı harabeyi karşımızda küstahça eşinerek pervasızca seyrediyor... Tazminat, beyler, ağır tazminat! Ona verebileceğiniz yegâne ceza, müvekkileme sunacağınız tek bedel budur. O şimdi bizden, medeniyet yüzü görmüş vicdan sahibi âlicenap vatandaşlarından, yüreği aydınlık ve temiz, serinkanlı bir jüriden, öyle bir tazminata hakkı olduğuna dair karar çıkmasını istiyor.”

Bu mükemmel nutkun ardından Üstat Buzfuz yerine otururken yargıç Stareleigh oturduğu yerde uykudan uyandı.

“Elizabeth Cluppins’i çağırın” dedi, bir dakika sonra kendini toparlayan Üstat Buzfuz.

En yakındaki mübaşir Elizabeth Cluppins'i çağırdı; bir başkası, az daha öteden, Elizabeth Jupkins! diye seslendi; bir üçüncüsü de soluk soluğa King Caddesi'ne kadar koşup orada, "Elizabeth Muffins!" diye sesi kısılana kadar haykırdı.

Halbuki Bayan Bardell, Bayan Sanders, Bay Dodson ve Bay Fogg'un müşterek yardımlarıyla Bayan Cluppins tanık kürsüsüne taşınmıştı bile; oradan etrafı süzüyordu. Onun en üst basamağa kondurulmasından sonra Bayan Bardell bir elinde mendil ve galoşlar, öbür elinde koca bir şişe amonyak ruhu ile herhangi bir âcil duruma müdahaleye hazır vaziyette en alt basamakta beklemeye koyulmuştu. Bir elinde kocaman bir şemsiye ile ona yakın bir yere yerleşen Bayan Sanders gözlerini yargıcın yüzüne dikmiş, yiyecek gibi bakıyor, bir şey olacak olursa şemsiyeyi ânında açmak için sağ elinin baş parmağını yay üzerinde hazır tutuyordu.

"Bayan Cluppins, sakın olunuz lütfen, efendim" dedi Üstat Buzfuz. Sakın olmasının istendiğini işitince Bayan Cluppins, gayet tabii, artan bir şiddetle hıçkırmaya ve yaklaşmakta olan bir bayılma nöbetinin ya da, sonradan kendisinin dediği gibi, "hissiyatıyla baş edemeyecek halde olmasının", herkesi telaşa salan çeşitli alametlerini sergilemeye başladı.

Üstat Buzfuz, birkaç önemsiz sorunun ardından, "Geçen temmuz ayında bir sabah Bayan Bardell'in evinde birinci katta, avluya bakan bir odada bulunmaktaydınız; Bayan Bardell, Pickwick'in odasında toz almaktaydı, hatırlıyor musunuz?" dedi.

"Evet, Lordum ve jüri üyeleri, hatırlıyorum" dedi Bayan Cluppins.

"Mister Pickwick'in oturma odası birinci katta sokağa bakan odaydı, galiba?"

"Evet, bu çok doğru, efendim."

"Siz avluya bakan odada ne yapıyordunuz, hanfendi?" dedi bücür yargıç.

"Lordum ve jüri" dedi Bayan Cluppins, helecanlar içinde, "sizden bir şey saklayacak değilim, efendim."

"Çok iyi edersiniz" dedi bücür yargıç.

"Benim orada olduğumdan Bayan Bardell'in haberi yoktu. Elimde küçük sepetimle daha yeni sokağa çıkmıştım; bir buçuk

kilo kırmızı patates alacaktım, bir buçuk kilosu iki buçuk peni'den, o sırada Bayan Bardell'in sokak kapısının aralık olduğunu gördüm.”

“Ne olduğunu?” diye bağırdı yargıç.

“Yarı açılmış, Lordum” dedi Üstat Snubbin.

“Aralık olduğunu dedi ama” dedi küçük yargıç, kurnaz bakışlarda.

“Aynı şey, efendim” dedi Üstat Snubbin. Küçük yargıç pek emin görünmüyordu; bunu bir kenara yazacağını söyledi. Bayan Cluppins devam etti; “İçeri girdim, efendim, sadece iyi sabahlar demek için yani, içerde merdivenden yukarı çıkınca avluya bakan odaya doğru farkına varmadan yürürken sokağa bakan salondan sesler geliyordu...”

“Söylenenleri dinlediniz o halde, değil mi, Bayan Cluppins?” dedi Üstat Buzfuz.

“Müsaadenizle, efendim” dedi Bayan Cluppins, göğsünü kabartıp diklenerek, “ben asla kendime yakıştırmam öyle bir şeyi. Sesler çok yüksekti, istemeden işittim.”

“Peki, Bayan Cluppins, siz dinlemiyordunuz ama sesleri işittiniz. O seslerden biri Pickwick'in sesi miydi?”

“Evet, efendim.”

Ve Bayan Cluppins, Mister Pickwick'in Bayan Bardell'e hitaben konuştuğunu açıkça belirttikten sonra, daha birçok soruya da ıkına sıkına verdiği cevaplarla okurlarımızın çok iyi bildiği görüşmeyi tekrarladı.

Jüri üyeleri şüpheye düşmüş görünüyorlardı. Üstat Buzfuz gülmseyerek yerine oturdu. Üstat Snubbin tanığa çapraz soru sormayacağını, zira Mister Pickwick'in Bayan Cluppins'in dediklerine söyleyecek bir şeyi olmadığını açıkça belirtmiş olduğunu beyan edince üyelerin yüzleri fena halde asıldı.

Bayan Cluppins ise, buzları erittikten sonra, kendi ailevi meseleleri üzerine kısa bir tebliğ sunmanın tam zamanı olduğunu düşünmekteydi. Mahkemeye, bugüne bugün sekiz çocuk anası ve Bay Cluppins'e altı aya kadar bir dokuzuncusunu takdim etmenin güvenilir beklentisi içinde olduğunu anlattı. Bu ilginç noktada büyücü yargıç öfkeye kapılıp araya girdi ve bu müdahalenin sonucu, değerli hanımefendi ile Bayan Sanders'in Bay Jackson'ın refakatinde mahkeme salonunun dışına çıkarılmaları oldu.

“Nathaniel Winkle!” dedi Bay Skimpin.

“Buradayım” dedi cılız bir ses ve Winkle tanık kürsüsüne çıktı. Gerektiği gibi yemin ettikten sonra bir hayli hürmetkâr bir tavırla eğilerek yargıcı selamladı.

Selama karşılık yargıç, “Bana bakmayın, beyfendi, jüriye bakacaksınız” diye sertledi.

Winkle buyruğa uyarak, jürinin olabileceğini tahmin ettiği yere doğru baktı ama, zihnini o anda işgal eden karmaşada hiçbir şeyi görebilecek halde değildi.

Winkle’ı sorguya çekecek olan Bay Skimpin, kırk iki ya da kırk üç yaşında, gelecek vaat eden bir genç olduğundan, apaçık karşı taraftan olduğu bilinen bir tanığın aklını elinden geldiği kadar karıştırmak niyetindeydi.

“Şimdi, beyfendi” dedi, “lütfedin, Lorduma ve jüriye adınızı söyleyin.” Ve başını bir yana eğerek, gelecek cevabı pür dikkat dinlemeye hazırlandı. Bir yandan da, Bay Winkle’ın yeminliken yalan söylemeye fitri yatkınlığının onu kendisine ait olmayan bir adı dillendirmeye sevk etmesini beklediğini ima edercesine jüriye doğru bir baktı.

“Winkle” dedi tanık.

“Soyadınız değil, adınız nedir, beyim?” diye bücür yargıç öfkeyle sordu.

“Nathaniel, efendim.”

“Daniel... Peki, başka?”

“Nathaniel, efendim... yani, Lordum demek istiyorum.”

“Nathaniel Daniel mi, Daniel Nathaniel mi?”

“Hayır, Lordum, sadece Nathaniel. Daniel diye bir adım yok.”

“Neden adınızın Daniel olduğunu söylediniz öyliyse bana, beyim?” diye sordu yargıç.

“Ben öyle bir şey demedim, Lordum” dedi Winkle.

Yargıç kaşlarını fena çattı. “Dediniz, bayım!” dedi. “Demediyseniz burada benim notlarımın arasında ne işi var?”

Buna verilecek bir cevap yoktu elbette.

Skimpin, “Bay Winkle’ın hâfızası biraz zayıf, Lordum” diyerek araya girdi ve tekrar jüriye baktı. “Onunla işimiz bitmeden hâfızasını tazelemenin bir yolunu bulacağımıza eminim.”

“Siz biraz dikkatli olsanız iyi olur, bayım” dedi küçük yargıç. Tanığa yiyecekmiş gibi bakarak.

Biçare Winkle önüne bakarak sakin görünmeye çalışıyordu. Ama bu da o şaşkın hâlinde ona yolunu şaşırmış bir yankesici havası veriyordu.

“Bakın, Bay Winkle” dedi Skimpin, “beni iyi dinleyin. Sizi uyarıyorum kendi iyiliğiniz için. Lord hazretlerinin dikkatli olmanız gerekir dediğini aklınızdan çıkarmayın ve ona göre davranın. Sanıyorum, dâvâlı Pickwick’in çok yakın bir arkadaşı oluyorsunuz, değil mi, efendim?”

“Mister Pickwick ile tanışmamız, şu anda hatırladığıma göre yaklaşıktır...”

“Lütfen, Bay Winkle, soruyu saptırmayın. Dâvâlının çok yakın arkadaşı değil misiniz?”

“Demek istiyorum ki...”

“Soruma cevap verecek misiniz, vermeyecek misiniz?”

“Cevap vermezseniz tutuklarım sizi” diye küçük yargıç not defterinin üzerinden bakarak araya laf attı.

“Haydi, beyfendi” dedi Skimpin. “Evet mi, hayır mı? Lütfen!”

“Evet, doğrudur” dedi Winkle.

“Niye hemen söylemediniz? Belki dâvâcıyı da tanıyorsunuzdur, ha, Bay Winkle?”

“Onu tanımam. Görmüşlüğüm var.”

“Yaa, öyle mi? Tanımıyorsunuz ama görmüşlüğünüz var... Peki, şimdi lütfedin, jüri üyesi beylere bununla ne demek istediğinizi söyleyin, Bay Winkle.”

“Demek istiyorum ki, kendisiyle bir yakınlığım yok ama Mister Pickwick’i ziyarete gittiğim zaman Goswell sokağında gördüm kendisini...”

“Ne kadar sıklıkla görürdünüz kendisini?”

“Ne kadar sıklıkla mı?”

“Evet, Bay Winkle, ne kadar sıklıkla? İsterseniz on iki kere tekrarlayabilirim sorumu, beyfendi.” Ve Üstat, kaşlarını sertçe çatarak, elini kalçasına dayayıp kuşkulu bir yüz ifadesiyle jüriye baktı ve gülümsedi.

Bundan sonra, böyle durumlarda hep görülen ibretâmiz bir yıldırma hareketi sahnelendi. Önce Bay Winkle, Bayan Bardell'i kaç kere görmüş olduğunu söyleyemeyeceğini söyledi. Sonra kendisine Bayan Bardell'i acaba yirmi defa görmüş müydü diye sordular; buna, "Elbette, daha da fazla" diye cevap verdi. Bunun ardından Bayan Bardell'i yüz defa görmüş müydü, elli defadan fazla gördüğüne yemin edebilir miydi, en az yetmiş beş defa gördüğünden emin miydi filan dediler. Sonunda da, ayağını denk alması ve doğru dürüst cevap vermesi gerektiği anlatıldı kendisine. Tanığın, böyle böyle, gerektiği kadar asabi şaşkınlığa duçar edilmesinin ardından sorgulama şöyle devam etti:

"Lütfen, Bay Winkle, geçen temmuz ayında bir sabah Goswell Sokağı'nda dâvâciya ait evde dâvâlı Pickwick'i dairesinde ziyaret ettiğinizi hatırlıyor musunuz?"

"Evet, hatırlıyorum."

"O sırada yanınızda Tupman adında bir arkadaşınız ve Snodgrass adında bir başka arkadaşınız var mıydı?"

"Vardı."

"Onlar şimdi buradalar mı?"

"Evet, buradalar" dedi Winkle, arkadaşlarının olduğu yere te-laşla bakarak.

"Siz bana bakın, arkadaşlarınızla ilgilenmeyin, Bay Winkle" dedi Skimpin ve bir kere daha mânâlı mânâlı jüriye baktı. "Onlar ne söyleyeceklerse sizinle müşavere etmeden söyleyecekler... eğer şimdiye kadar öyle bir müşavere olmadıysa aranızda. (Jüriye bir bakış daha.) Şimdi, efendim, o sabah dâvâlının odasına girdiğiniz zaman ne gördüğünüzü jüri üyesi beylere anlatın. Hadi, efendim, çabuk olalım. Eninde sonunda bu noktaya geleceğiz nasıl olsa."

"Dâvâlı Mister Pickwick dâvâciyi kollarında tutuyordu, elleri belini sarmıştı" dedi Winkle, az bir tereddütle. "Dâvâcı baygın görünüyordu."

"Dâvâlının bir şey söylediğini işittiniz mi?"

"Bayan Bardell'e hanımcığımı dediğini işittim, ona kendine gelmesini söylediğini, 'O sırada birisi gelecek olursa n'olur sonra bu durumda' dediğini işittim, ya da o anlama gelecek bir şeyler."

“Şimdi, Bay Winkle, size soracağım tek bir soru kaldı. Lord hazretlerinin ikazını da akılda tutmanızı istirham ediyorum. Dâvâlı Pickwick’in o gün orada, ‘Azizim Bayan Bardell, siz iyi bir kadınsınız, kendinizi bu duruma hazır edin, çünkü ister istemez bu durumla yüz yüze geleceksiniz demediğine ya da bu anlama gelecek sözler sarf etmediğine yemin eder misiniz?’

“Ben... ben onun dediklerini böyle anlamadım, bu kesin” dedi Winkle. İştittiği birkaç kelimenin çarpıtılarak bu hâle sokulabilmiş olması karşısında afallamıştı. “Ben merdivendeydim, açık seçik işitemiyordum. Zihnimde kalan izlenim...”

“Jüri üyeleri sizin zihninizdeki izlenimlerle hiç mi hiç ilgilenmiyorlar, Bay Winkle, o izlenimlerin namuslu, dürüst insanların işine yarar cinsten izlenimler olduğunu da sanmıyorum zaten!” diye Skimpin Winkle’ın sözünü kesti. “Siz merdivendesiniz ve açıkça işitmediniz, fakat az önce aktardığım sözlerin Pickwick’in ağzından çıkmadığına yemin etmiyorsunuz? Doğru mu anlıyorum?”

“Hayır, yemin edemeyeceğim” dedi Winkle. Skimpin zafer kazanmış bir çehreyle yerine oturdu.

Bu noktaya kadar davanın Mister Pickwick için, hakkında doğabilecek en ufak bir yeni şüpheyi gidermeye elvermeyecek kadar kötü gitmekte olduğu ortadaydı, ama hiç olmazsa daha az felaketli sonuçlara yol açacak bir hâle de pekâlâ sokulabilirdi. Bay Phunky, Winkle’dan çapraz sorguda önemli bir beyan koparmak için ayağa kalktı. Önemli bir beyan kopardı mı? Şimdi onu görelim.

“Bay Winkle” dedi Phunky, “Mister Pickwick genç bir insan değil herhalde, değil mi, ne dersiniz?”

“Hiç değil. Benim babam olacak yaştaadır.”

“Birikimli meslektaşına, Mister Pickwick’i uzun yıllardan beri tanıdığınızı söylediniz. Kendisinin evlenmek üzere olduğunu herhangi bir sebeple hiç düşündüğünüz oldu mu?”

Winkle, “Hayır, asla!” diye öyle bir hararetle karşılık verdi ki, Phunky onu daha fazla tanık kürsüsünde tutmayabilirdi. Avukatlar iki tür kötü tanık vardır derler: İsteksiz bir tanıkla, fazla istekli bir tanık. Winkle’ın talihsizliği, her ikisi birden olmaktı!

“Daha ileri gideceğim, Bay Winkle” diye mülayim ve kendinden emin bir havada devam etti Phunky. “Mister Pickwick’in son

yıllarda hanımlara davranışlarında evlenmeyi düşündüğüne dair herhangi bir hal görmüş müydünüz?”

“Hayır, hayır, hiç görmedim!” dedi Winkle.

“Kendisinin davranışları, hanımlara karşı, kendi işi gücü ve eğlencesiyle meşgul, hanımlara bir babanın kızlarına baktığı gözle bakan ileri yaşlarda bir kimsenin davranışı gibi mi olmuştur her zaman?”

“Hiç şüphesiz öyle olmuştur” dedi Winkle, olanca açık yürekliliğiyle. “Yani... evet...evet, kesinlikle.”

“Bayan Bardell’e ya da herhangi başka bir hanıma birazcık olsun şüpheye yol açabilecek bir davranışını görmediniz yani?” Phunky yerine oturmaya hazırlandı. Üstat Snubbin ona göz kırpmaktaydı.

“Ha...hay...ır” dedi Winkle, “hiç ehemmiyeti olmayan bir durum ha...riç ki o da, hiç şüphesiz, kolaylıkla izah edilebilir...”

Zavallı Phunky! Üstat Snubbin ona göz kırptığı sırada yerine oturmuş ya da üstat Buzfuz bu kural dışı sorgulamayı daha baştan durdurmuş olsaydı (Winkle’in ne halde olduğunu gördüğünde ve o telaşın ileride pekâlâ işine yarayabileceğini bildiğinden) bu talihsiz itiraf hiç işitilmemiş olacaktı. Bay Winkle’in ağzından o sözler dökülürken Phunky yerine oturdu ve Üstat Snubbin alelacele Winkle’a kürsüden ayrılmasını söyledi. Üstat Buzfuz durdurdu onu.

“Siz kalın orada, kalın!” dedi. “Lordum, lütfen, babası olacak yaştaki bu adamın hanımlara davranışında şüphe uyandırabilecek o tek örneğin ne olduğunu tanığa sorar mısınız?”

Yargıç, kahrından yerin dibine geçen biçare Winkle’a döndü. “Değerli meslektaşımın dediğini işittiniz, bayım” dedi. “Sözünü ettiğiniz olayı anlatın, lütfen.”

Winkle nedametten tir tir titreyerek, “Hi...hi... hiç anlatmasam daha iyi olacak, Lordum” dedi.

“Olabilir” dedi bastıbacak yargıç, “ama anlatmanız gerekiyor.”

Mahkeme salonunu kaplayan derin sessizlik içinde Winkle, şüphe uyandırabilecek ehemmiyetsiz olayın, Mister Pickwick’in bir gece yarısı beklenmedik bir biçimde bir hanımın yatak odasında görülmesi olduğunu, bildiği kadarıyla, o hanımın hazırlıkları ya-

pılmakta olan evliliğinin bu münasebetle bozulduğunu ve bu yüzden arkadaşlarıyla hep birden Ipswich kasabası belediye başkanı ve yargıcı Bay George Nupkins'in karşısına çıkarıldıklarını kekeleye kekeleye, zar zor anlattı.

"Kürsüyü terk edebilirsiniz, beyfendi" dedi Üstat Snubbin. Winkle kürsüden ayrılarak çılgınlar gibi koşarak George ve Akbaba'ya gitti, orada birkaç saat sonra garson onu başı kanepye yastıklarının altına gömülü, acı acı inlerken buldu.

Bundan sonra art arda kürsüye çağrılan Tracy Tupman ve Augustus Snodgrass biçare arkadaşlarının ifadesini doğruladılar ve acımasız bir sorgulama altında bitap düştüler.

Daha sonra, Susanna Sanders tanıklık yapmaya çağrıldı ve Üstat Buzfuz'ın sorularına muhatap oldu, sonra da Üstat Snubbin tarafından çapraz sorguya çekildi. Bayan Sanders, Pickwick'in Bayan Bardell ile evleneceğini her zaman söylemiş, buna inanmıştı; Bayan Bardell'in Pickwick'in sözlüsü olduğunun temmuz ayındaki bayılma olayından beri komşular arasında hep konuşulmakta olduğunu biliyordu; bunu kendisine otomatik ütü dükkânının sahibi Bayan Mudberry ve kolacı Bayan Bunkin söylemişlerdi ama, ne biri, ne de öbürü o anda mahkeme salonundaydılar. Pickwick'in küçük oğlana bir başka baban olsun ister misin diye sorduğunu işitmişti. O günlerde Bayan Bardell'in fırıncı ile düşüp kalkmakta olduğunu bilmiyordu ama, fırıncının o sırada bekâr ve şimdi evli olduğunu biliyordu. Bayan Bardell'in fırıncıdan çok hoşlanmadığına yemin edemezdi, lakin fırıncının Bayan Bardell'den çok hoşlanmadığını sanıyordu, yoksa tutup da başkısıyla evlenmezdi. Ona kalırsa Bayan Bardell'in o temmuz sabahı bayılmasının sebebi Pickwick'in ondan evlenmeleri için bir gün tâyin etmesini istemiş olmasıydı; kendisi (tanık) Bay Sanders ondan gün istediğinde kaskatı bayılmış kalmıştı. Kendisine hanımefendi diyen herkes o durumda öyle bayılırdı. Pickwick'in, oğlana bilyalar hakkında öyle bir soru sorduğunu işitmiş olmakla birlikte, yemin olsun, kendisi bir *alley tors* ile bir *commoneys* arasında ne fark olduğunu bilemezdi.

Duruşma sırasında sorulan sorular üzerine: Bay Sanders'le düşüp kalktıkları süre içerisinde ondan -herkes gibi- aşk mektupları almıştı. Mektuplarında Bay Sanders ona sık sık "ördeğim benim"

diye hitap ederdi ama hiçbir zaman “pirzola” ya da “domates salçası” dememişti. Bay Sanders örnekleri çok severdi; domates salçalı pirzolayı da o kadar sevseydi aşkını ifade etmek için o sözü belki kullanırdı.

Bundan sonra Üstat Buzfuz daha önce sergilediğinden daha da ağır bir vakarla –mümkün idiyse öylesi– ayağa kalktı ve köpürdü: “Samuel Weller’ı çağırın!”

Samuel Weller çağrılmasa da olurdu. Adı telaffuz edilir edilmez kürsüye fırladı ve kasketini yere bırakarak ve kollarını korkuluğun üstüne dayayarak avukatların oturduğu yere şöyle bir baktı; sonra bütün salonu capcanlı, şen bakışlarıyla süzdü.

“Adınız ne sizin, bayım?” dedi yargıç.

“Sam Weller, Lordum” diye cevap verdi Sam.

“V ile mi yazılıyor, yoksa W ile mi?” diye sordu yargıç.

“O, yazanın zevkine ve de kişisel eğilimlerine göre değişiyor, Lordum. Hayatım boyunca ya bir ya iki kere yazmışımdır adıma ama ben V ile yazarım, efendim.”

Tam burada balkon tarafından bir ses yükseldi: “Çok doğru, Samivel, haklısın! V ile yazın, Lord hazretleri, V ile yazın!”

Küçük yargıç başını kaldırıp, “Kim o mahkemeye hitap etmeye cüret eden? Mübaşir!” dedi.

“Buyrun, Lordum.”

“O şahsı da hemen buraya getir!”

“Peki, Lordum.”

Ne ki, mübaşir şahsı bulamadığı için, getirmede; büyük bir partitiden sonra, suçluyu görmek için ayaklananlar tekrar yerlerine oturdular. Bücür yargıç, kızgınlığı konuşmasına müsaade eder etmez tanığa döndü ve, “Kimdi o, biliyor musunuz?” dedi.

“Zannedersem babamdı, Lordum.”

“Görüyor musunuz onu şimdi?”

“Görmüyorum, Lordum” dedi Sam, tam başının üstünde tavandan sarkan lambaya gözünü dikerek.

“Onu bana gösterebilseydiniz, derhal içeri atacaktım” dedi yargıç.

Sam, isabet buyurdunuz dercesine eğildi ve neşesinden hiçbir şey eksilmeyen bir çehreyle dönüp Üstat Buzfuz’a baktı.

“Eveet, Bay Weller” dedi Üstat.

“Evet, efendim?” dedi Sam.

“Bu dâvâda dâvâlı olan Mister Pickwick’in hizmetkârisiniz, sanıyorum. Her şeyi anlatın lütfen, Bay Weller.”

“Benim de niyetim o, efem” dedi Sam. “Beyfendinin hizmetindeyim hakaten ve de çok memnunum.”

“İş az, gelir de bol herhalde?” dedi Buzfuz, şakalaşır gibi.

“Yettiği kadar, beyim, üç yüz elli kamçı yemesi emredilen askerinin dediği gibi...”

“Askerin ya da başka birinin ne dediğini anlatmayın bize, bayım” diye yargıç araya girdi. “Onlar ifadeden sayılmaz.”

“Pekâlâ, Lordum” dedi Sam.

“Dâvâlı tarafından ilk işe alındığınız sabah sıra dışı bir olay olduğunu hatırlıyor musunuz? Ha, Bay Weller?” dedi Üstat Buzfuz.

“Hatırlıyorum, efendim.”

“Ne olduğunu jüriye anlatın, lütfen.”

“O sabah yeni bir takım elbise giymiştim, sayın jüri üyeleri. Benim için çok sıra dışı, az rastlanır bir durumdu o vakitler.”

Buna herkes güldü; küçük yargıç masasının üzerinden asabi bir yüzle bakarak, “Dikkat edin, yoksa sizin için iyi olmaz” dedi.

“Mister Pickwick de o zaman öyle demişti, Lordum. Ben de o takım esvabıma ondan sonra çok dikkat ettim, Lordum.”

Yargıç dolu dolu iki dakika Sam’i pek fena süzdü; onun yüzü o kadar sakın ve berraktı ki, yargıç hiçbir şey söylemedi ve devam etmesi için Üstat Buzfuz’a işaret etti.

“Şunu mu demek istiyorsunuz, Bay Weller” dedi Üstat Buzfuz, kollarını kavuşturup jüriden yana yarı dönerek, tanıgın canını sıkaçağından emin bir halde “şunu mu demek istiyorsunuz, Bay Weller: Dâvâcıyı siz, diğer tanıkların anlattıkları gibi dâvâlının kolları arasında baygın görmediniz, öyle mi?”

“Ben hiçbir şey görmedim” dedi Sam. “Yukarı çağrılana kadar kordordaydım, vardığımda büyükanım orda değildi.”

“Şimdi dinleyin, Bay Weller” dedi Üstat Buzfuz. Cevabını kayda geçirecekmiş gibi yapıp Sam’in gözünü korkutmak maksadıyla, önünde duran mürekkep hokkasına kocaman bir kalemin ucunu batırdı. “Koridordaydınız ve neler olduğunu hiç görmediniz... Bir çift gözünüz var mı sizin, Bay Weller?”

“Olmaz mı? Var bi çift gözüm” diye karşılık verdi Sam. “Bütün mesele o işte. İki milyon kez büyten ekstra güçlü bi çift göz mikroskopu gözüm olsaydı belki bi kat yukarda ahşap kapı ardında ne olduğunu görebilirdim; ama gördüğünüz gibi bendekiler sadce bi çift göz, on’cin görüşüm sınırlıdır.”

En ufak bir kızgınlık belirtisi taşımaksızın, sadelikle ve son derece mülayim, sakın bir vakarla verilen cevap dinleyenleri kikir-detti, bacaksız yargıç da gülümsedi. Üstat Buzfuz aptala döndü. Dodson ve Fogg’la kısa bir istişarenin ardından Sam’e dönüp konuşurken öfkesine hâkim olmakta enikonu zorlanıyordu:

“Peki, Bay Weller, izninizle size başka bir konuda bir soru sormak istiyorum.”

“Nasıl isterseniz, beyim” dedi Sam, yüzünde saf mı saf bir ifadeyle.

“Geçen kasım ayında bir gece Bayan Bardell’in evine gittiğimizi hatırlıyor musunuz?”

“Çok iyi hatırlıyorum.”

“Yaa, bunu hatırlıyorsunuz demek, Bay Weller?” Buzfuz kendini topladı. “Sonunda bir yere varacağımızı biliyordum.”

“Ben de öyle düşünmekteydim, efendim” dedi Sam. O böyle deyince dinleyenler arasında yine gülüşmeler oldu.

“Ona bu dâvâ hakkında konuşmaya gittiniz galiba, ha, Bay Weller?” Buzfuz jüriye mânâlı bir bakış fırlattı.

“Kirayı ödemeye gitmiştim ama dâvâ hakkında da konuştuğumuz doğrudur.”

“Yaa... Dâvâ hakkında da konuştunuz demek?” dedi Buzfuz. Önemli bir keşfin eşliğine gelinmiş gibi gözle görülürcesine sevindi. “Peki, dâvâ hakkında konuştuklarınız neydi, lütfedip bize söyler misiniz, Bay Weller?”

“Memnuniyetle, efendim” dedi Sam. “Bugün burda dinlenen hanfendilerle önemsiz bazı konular konuşuldu o gün, ondan sonra hanımlar Bay Dodson’la Bay Fogg’un, şu anda yanınızda oturanlar var ya, onların, çok dürüst davrandıklarından filan söz ettiler.”

Bu sözler, tabii, herkesin dikkatini Dodson ve Fogg üzerine çekti. Onlar da sahiden dürüst görünmeye gayret ediyorlarmış gibi birtakım davranışlar içine girdiler.

“Onlar dâvâcı hanımın vekilleri” dedi Üstat Buzfuz. “Çok güzel! Yani hanımlar dâvâcının vekilleri Dodson ve Fogg’a dürüstlüklerinden ötürü methiyeler yağıdırıyorlardı, öyle mi?”

“Evet” dedi Sam. “Dâvâyı götürü almakla, Mister Pickwick’ten alacaklarından başka masraf istemedikleri için çok cömert davranıyorlarmış diyorlardı.”

Bu hiç beklenmeyen cevap üzerine mahkeme salonunda yine kikirdeyenler oldu. Dodson’la Fogg kıpkırmızı kesildiler ve Üstat Buzfuz’ın kulağına eğilerek bir şeyler fısıldadılar.

“Çok haklısınız” dedi Buzfuz, sesini yükseltirken sakın görünmeye çalışarak. “Bu tanığın iflah olmaz salaklığını aşip bir kanıt ulaştığımızın imkânı yok, Lordum. Kendisine daha fazla soru sorup mahkemeye yük olmayacağım. Buyrun, inin, bayım.”

“Bana bir şey sormak isteyen başka kimse yok mu?” dedi Sam, kasketini eline alıp ısrarla salona bakarak.

Üstat Snubbin güldü. “Ben sormıyayım, Bay Weller, teşekkür ederim” dedi. Üstat Buzfuz, sabrının sonuna gelmiş olduğunu ima edercesine elini sallayarak, “Oturabilirsiniz” dedi.

Sam kürsüden indi. Baylar Dodson ve Fogg’un dâvâsına, punda getirip olabildiğince zarar vermiş, Mister Pickwick hakkında hemen hiçbir şey söylememeyi başarmıştı. Baştan beri istediği buydu zaten.

Üstat Snubbin söz aldı. “Bir başka tanık daha dinlemekten sarfı nazar etmemizi sağlayacaksa, Lordum” dedi, “Mister Pickwick’in iş hayatından emekli olmuş, bir hayli şahsi gelir sahibi bir zât olduğunu kabule hazırım.”

“Tamam o halde, benim diyeceklerim bu kadar” dedi Buzfuz. İki mektubu jüri üyelerince okunmak üzere mahkemeye teslim etti.

Bundan sonra Üstat Snubbin dâvâlı adına jüriye hitaben konuştu. Mister Pickwick’in davranışını ve karakterini öve öve bitiremeyen, çarpıcı bir konuşmadı; lâkin okurlarımız o zâtın liyakatini ve meziyetlerini Üstat Snubbin’den çok daha doğru değerlendirebilecek olduklarından, birikimli Üstadın sözleri üzerinde uzun boylu durmaya gerek duymuyoruz. Mahkemeye sunulan mektuplar Mister Pickwick’in akşam yemeği ile ya da taşradan bir seyahat dönüşü Goswell Sokağı’ndaki evde ikametiyle ilgiliydi, başka hiç-

bir şey yoktu onlarda. Genelde Mister Pickwick için Snubbin elinden gelenin en iyisini yapmıştı, bunu ilave etmemiz yeter. En iyinin daha iyisi için ise, atalarımız ne demişler? Daha iyisi can sağlığı...

Yargıç Stareleigh duruşmayı geleneksel usullere göre özetledi. Aldığı notların o kısacık sürede sökebildiği kadarını jüriye okudu ve okudukça kanıtlar üzerinde gerekli gördüğü yorumları çabucak yaptı. Eğer Bayan Bardell haklı idiyse, Mister Pickwick'in haksız olduğu aşikârdı. Bayan Cluppins'in tanık olarak söyledikleri inanılmaya değer idiyse, jüri üyeleri ona inanmalıydılar, öyle değilse, gayet tabii, inanmayacaklardı. Eğer evlenme vaadinden cayma kusurunun işlenmiş olduğu sonucuna vardılarsa, uygun gördükleri bir tazminatın dâvâcıya ödenmesine karar vereceklerdi; yokeğer evlenme vaadinin hiç olmadığı kanaatindeyseler dâvâcı lehine karar verecekler, o durumda tazminat da söz konusu olmayacaktı... Bundan sonra jüri üyeleri meseleyi görüşmek üzere kendilerine ayrılan odaya çekildiler; yargıç da kuzu pırzola ve bir kadeh beyaz İspanyol şarabıyla yorgunluk çıkarmaya kendi çalışma odasına çekildi.

Endişe dolu bir on beş dakika geçti. Jüri geri geldi. Yargıç bu lup getirmeye çıktılar. Mister Pickwick gözlüğünü taktı ve yüzünde heyecan, yüreğinde çarpıntıyla jürinin sözcüsüne baktı.

“Beyler” dedi, kara giysili görevli, “hüküm üzerinde hepiniz anlaştınız mı?”

“Anlaştık” dedi sözcü.

“Dâvâcıyı mı haklı buldunuz, dâvâlıyı mı?”

“Dâvâcıyı.”

“Tazminat tutarı nedir?”

“Yedi yüz elli sterlin.”

Mister Pickwick gözlüğünü çıkardı, camlarını özenle sildi, katlayıp önce kutusuna, sonra cebine yerleştirdi; eldivenlerini itina ile giydikten ve bütün bu zaman zarfında gözünü jüri sözcüsüne dikip baktıktan sonra Bay Perker'la birlikte mavi çantanın peşi sıra yürüyüp mahkeme salonundan çıktı.

Perker'in mahkeme harçlarını ödemesi için bir odada durdular; orada dostları Mister Pickwick'in yanına geldiler; yine orada Baylar Dodson ve Fogg'la karşılaştı Mister Pickwick. O ikisi ellerini ovuşturuyorlardı. Memnuniyetleri suratlarından okunuyordu.

“Evet, beyler” dedi Mister Pickwick.

“Evet, beyfendi” dedi Dodson kendisi ve ortağı adına.

“Masraflarınızı alacağınızı sanıyorsunuz herhalde, değil mi?” dedi Mister Pickwick.

Fogg, büyük ihtimalle alacaklarını söylerken Dodson gülümsemi ve almak için ellerinden geleni yapacaklarını bildirdi.

“Uğraşın siz istediğiniz kadar, Beyler Dodson ve Fogg” dedi Mister Pickwick, öfkeyle, “masraf ya da tazminat diye bir tek kurş alamayacaksınız benden. Asla! Borçlular hapisanesinde ölsem de alamayacaksınız!”

“Ha, hay!” diye güldü Dodson. “Üç aya kalmaz aklınız başınıza gelir, Mister Pickwick.”

“Hi! Hi! Hi!.. Yakında görüşeceğiz sizinle, Mister Pickwick” diye sırttı Fogg.

Hiddetten dili tutulan Mister Pickwick dâvâvekili ve dostlarının kendisini kapıya kadar götürüp orada, ileri görüşlü Sam Weller’ın koşup getirdiği kiralık faytona binmesine yardımcı olmalarına karşı koymadı.

Sam araba basamaklarını kaldırmış, sürücü yerine tırmanmaya hazırlanıyordu, hafifçe omuzuna dokunulduğunu hissetti. Döndü, babasıyla karşılaştı. İhtiyar çok üzgün görünüyordu; başını ciddiyetle iki yana sallaya sallaya, bir peygamber edâsıyla konuştu:

“Bu işi onların usulleriyle görmenin buraya varcağını biliyordum ben. Ah, Sammy, Sammy! Neyçün bi mekân tanığı bulunmadı ki?”

FASIL 35

*Mister Pickwick, "Bath'a gitsem iyi olacak"
diyor ve gidiyor*

"İyi ama, azizim" dedi küçümen Perker, mahkemenin ertesi sabahı Mister Pickwick'in dairesinde, "sahiden ve ciddi sûrette –kızgınlığınız bir yana– mahkeme masraflarını ve tazminatı ödememeyi düşünmüyorsunuz herhalde?"

"Yarım kuruş bile ödemeyeceğim" dedi Mister Pickwick. "Asla!"

Kahvaltı sofrasını kaldırmakta olan Sam Weller, "Senedi yenilemeyen tefecinin dediği gibi, racondan şaşmayın, bravo!" dedi.

"Sen aşağı insene, Sam!" dedi Mister Pickwick.

"Başüstüne, efem" dedi Sam ve Mister Pickwick'in nâzik imasına uyarak ortadan kayboldu.

"Hayır, Perker" dedi Mister Pickwick, büyük bir ciddiyetle, "arkadaşlarım beni kararımdan vazgeçirmek için çok uğraştılar... ama nâfile. Karşı taraf hakkımda infaz işlemi başlatıncaya kadar hiçbir şey olmamış gibi davranacağım. Eğer öyle bir şeye tevessül edip beni tutuklatacak kadar da alçalacak olurlarsa tam bir gönül rahatlığıyla gidip teslim olacağım. Bunu ne zaman yapabilirler?"

"Önümüzdeki dönem tazminat ve mahkeme masrafları için infaz emri çıkarabilirler, azizim. Bugünden itibaren iki ay içinde" dedi Perker.

"Pekâlâ. O zamana kadar, sevgili dostum, bu konuda tek kelime işitmek istemiyorum." Sonra yüzünde samimi bir gülümsemey-

le çepeçevre dostlarına baktı Mister Pickwick ve gözlerinde hiçbir gözlük camının karartamayacağı kıvılcımlar çakarken, “Şimdi tek bir meselemiz var; nereye gidiyoruz?” diye ekledi.

Tupman ve Snodgrass, arkadaşlarının civanmertliğine öyle hayran kalmışlardı ki ne cevap vereceklerini bilemediler. Winkle, duruşmadaki tanıklığının etkisini üzerinden yeterince atamamıştı, hiç konuşmuyordu. Mister Pickwick bir süre boşu boşuna bekle-dikten sonra, “İyi ya, n’apalım” dedi, “nereye gideceğimizi ben söy-liyeyim, istiyorsanız. Ben Bath’a gidelim diyorum. Hiçbirimiz ora-yı görmedik zannediyorum.”

Hiçbiri Bath’i görmemişti. Mister Pickwick’in çok büyük ihtimalle, biraz değişiklik ve eğlence sonrasında, borçlular hapishane-sine düşmektense kararından dönmeyi tercih edeceğini düşünen Perker’in da desteklediği teklif ittifakla kabul edildi ve Sam hemen, sabah yedi buçuk arabasında beş kişiye yer ayırtması için Kı-rat Hanı’na gönderildi.

İçeride sadece iki, üst katta da üç yer kalmıştı. Sam hepsini ayırttı ve bilet bürosundaki adamlarla, parasının üstünü alırken ara-ya karışan bir kalp iki buçukluk konusunda karşılıklı şakalaştıktan sonra yürüyerek George ve Akbaba’ya gitti; orada akşama kadar bir dolu elbise ve çamaşırı olabilecek en küçük hacme sıkıştırmak ve teknik dehasını devreye sokarak menteşesiz birtakım kutuların ka-paklarını yerlerine raptetmeye çalışmakla meşgul oldu.

Ertesi sabah hava hiç de seyahate çıkılacak gibi değildi; sıkın-tılı ve nemliydi; yağmur çiseliyordu. Yola çıkmaya hazırlanan ya da şehri katedip gelmiş arabaların atlarından tüten buharın ardında üst kat yolcuları göze görünmez olmuştu; gazete tezgâhları yağmur altında per perişan, küf kokuyordu; portakal satıcıları başlarını ara-ba kapılarından içeri daldırdıkça şapkalarından saçılan rutubet içe-rinin havasını ferahlatıyordu. Çok bıçaklı çakı satan Yahudiler var-dı etrafta, aksatadan umudu kesmişler, çakılarını kapatıp gidiyor-lardı. Cep defteri satmaya gelenler mallarını kendi ceplerine tikiş-tiriyorlardı. Ekmek ve kızartma çatalı fiyatları dibe vurmuştu; ka-lem kutusunun, süngerin hiç alıcısı yoktu.

* Bath. İngiltere’nin batısında çok ünlü bir su şehri. Romalılardan kalma hamam ve su yollarıyla dikkati çeken sosyetik bir eğlence merkeziydi. (18. ve 19. yüzyıllar) Bugün de öyledir. (ç.n.)

Araba durur durmaz bir anda yedi sekiz hamalın birden üzerine atıldığı eşyalarını kurtarma işini Sam Weller'a havale eden Mister Pickwick ve dostları, hareket saatinden yirmi dakika kadar erken gelmiş olduklarını görünce, can sıkıntısına çare arayan insanoğlunun son konağına sığındılar.

Kırat Hanı'nın yolcu sâlonu hakikaten çok rahatsız bir yerdir; öyle olmasaydı, yolcu salonu olmazdı! Hanın oturma salonunun sağ kanadını işgal eder. Gözü yukarılarda bir mutfak şöminesinin, isyankâr bir ateş karıştırıcısı, bir maşa ve bir kürek refakatinde gelmiş oraya yerleşmiş gibi bir hâli vardır; yolcular arabaların kalkmasını beklerken kendi başlarına kalabilsinler diye, birtakım localara bölünmüştür. Bir duvar saati, bir aynası ve bir de canlı garsonu vardır; salonun bir köşesinde içine tıklandığı daracık kovukta habire bardak yıkar.

Bu localardan biri, günlerden o gün, kırk beş yaşlarında, sert bakışlı, parıl parıl açık alınlı, başının iki yanı ve ensesi bol siyah saçlarla kaplı, yanakları siyah favorili bir adam tarafından tutulmuştu. Kahverengi redingotunun önü çenesine kadar ilikliydi; yanındaki iskemlede fok derisinden büyük bir seyahat şapkası ile bir palto ve bir pelerin duruyordu. Mister Pickwick içeri girerken o, kahvaltısından başını kaldırdı, vakarını koruyan sert ve mütehakim bir edâyla şöyle bir baktı. Mister Pickwick ve yanındakileri doya doya tetkik ettikten sonra, sanki birilerinin ona bir oyun oynamak istediklerinden kuşkulanıyormuş ama buna pabuç bırakmazmış gibi bir havalarda bir nağme mırıldanmaya koyuldu.

“Garson” dedi favorili zat.

“Efendim.” Kirli tenli bir adam, elinde yine öyle kirli bir peçeteyle az önce sözü edilen kovuktan çıktı geldi.

“Biraz daha kızarmış ekmeğe getir.”

“Peki, efendim.”

“Tereyağlı olsun, unutma!” dedi adam, hoyratça.

“Hemen, efem” dedi garson.

Favorili adam, kızarmış ekmeğin gelmesini beklerken önceki gibi bir nağme mırıldana mırıldana ocağın önüne doğru yürüdü ve redingotunun kuyruklarını kollarının altına alıp derin düşünceler içinde, hafif öne eğilerek botlarına baktı.

“Bu araba Bath'ta nerede duracak acaba, merak ediyorum” dedi Mister Pickwick o sırada, yumuşak bir sesle, Bay Winkle'a.

“Hımm..ha..? Ne dediniz?” dedi yabancı.

“Dostuma bir şey diyordum da” dedi Mister Pickwick, her önüne gelenle laflamaya hevesli her zamanki hâliyle. “Bath'ta hangi handa duruyor, onu merak ediyorum. Belki sizden öğrenebiliriz?”

“Bath'a mı gidiyorsunuz?” dedi yabancı.

“Evet, oraya gidiyorum” dedi Mister Pickwick.

“Peki, şu öteki beyler?”

“Onlar da.”

“İçerde olmasın da... içerde gidemezsiniz, mümkün değil!” dedi yabancı.

“Hepimiz içerde değiliz” dedi Mister Pickwick.

“Ha, hepiniz değilsiniz, öyle mi?” dedi adam, üstüne basa basa. “Ben iki yer ayırttım. Bu adamlar iki kişilik yere altı kişi sıkıştırılmaya kalkarlarsa kendim bir araba tutup sonra da mahkemeye gideceğim. Ücretimi ödedim ben! Olacak şey değil... Tezgâhtaki çocuğa söylemişim yerlerimi ayırtırken. Biliyorum, bunu hep yapıyorlar. Ama bana yapılmadı şimdiye kadar, bundan sonra yapılmasına müsaade edecek değilim. Beni tanıyanlar iyi bilir. Şu işe bak be! Hay sana...” Tam burada, öfkeli zât var gücüyle çingırağa asıldı ve garsona, kızarmış ekmeği beş saniye içinde getirmezse, niçin getirmesi gerektiğini ona göstereceğini söyledi.

“Beyfendiciğim” dedi Mister Pickwick, “müsaadenizle, böyle heyecanlanmanıza hiç lüzum yok, efendim. Ben içeriden sadece iki yer almış bulunmaktayım.”

“Bunu öğrendiğime çok memnun oldum” dedi sert adam. “Kartım, efendim. Kendinizi tanıtın!”

“Memnuniyetle, beyfendi” dedi Mister Pickwick. “Yol arkadaşısı olacağız, birbirimizden hoşlanacağımızı umuyorum.”

“Dilerim öyle olur” dedi öfkesi burnunda tüten adam. “Olur mutlaka. Yüzünüz hoşuma gitti. Sevdim sizi. Gelin el sıkışalım, tanışalım. İsimleriniz? Siz de beni tanıyın.”

Bu nâzik konuşmayı dostça selamlaşmalar izledi ve asabi zât yine öyle kısa, acele, kırık dökük cümlelerle Pickwickçilere adının

Dowler olduğunu, Bath'a hoşça vakit geçirmeye gittiğini, vaktiyle orduda görev yaptığını söyledi; şimdilerde kendi işinden sağladığı gelirle yaşadığını, o ikinci yeri şahane karısı Bayan Dowler için ayırdığını anlattı.

“Çok güzel kadındır” diye konuştu. “Onunla iftihar ediyorum. Çok haklı nedenlerim var.”

Mister Pickwick gülümsüyordu. “Bundan büyük sevinç duydum” dedi.

“Elbette, tabii ki” dedi Dowler. “O da sizi tanıyacak, kıymetinizi takdir edecektir. Çok acayip şartlarda peşine düştüm. İnanılmaz cüretkâr bir yemin sayesinde kazandım onu. Bakın nasıl. Onu gördüm, çok sevdim; evlenme teklif ettim, beni reddetti... ‘Başkasını seviyorsunuz?’... ‘Yüzümü kızartmayın.’ ... ‘Onu tanıyor muyum?’... ‘Tanıyorsunuz.’... ‘Çok iyi. Burada kalırsa canlı canlı derisini yüzeceğim!’”

“Eyvah!” dedi Mister Pickwick, elinde olmadan.

“Yüzdünüz mü derisini beyfendi?” diye sordu Winkle, sapsarı bir yüzle.

“Ona bir not yazdım gönderdim. Çok tatsız bir durum dedim. Öyleydi.”

“Şüphesiz” dedi Winkle.

“Derisini yüzeceğime şerefim üzerine yemin ettiğimi bildirdim. İtibarım söz konusuydu. Başka şık yoktu. Majesteleri'nin hizmetinde bir subay olarak derisini yüzmekle yükümlüydüm. Çok üzgündüm ama başka çare yoktu. Anlayışlı adamdı. Askeri haysiyet kaidelerinden kaçış olamayacağını gördü. O bıraktı, ben evlendim. Araba geldi. Oradaki karımın başıdır.”

Bay Dowler sözünü tamamlarken, durağa yanaşmakta olan bir arabayı gösterdi; arabanın açık penceresinde parlak mavi başlıklı güzelce bir yüz, kaldırımdaki kalabalığın içinde birisini arar gibi bakınıyordu; büyük ihtimalle, babayiğit kocanın kendisini. Dowler bilet parasını ödedi ve yolcu şapkası, paltosu ve peleriniyle dışarı fırladı. Mister Pickwick ve dostları da bir an önce yerlerine oturmak için ardından seğirttiler.

Tupman ve Snodgrass arkada yerlerini almışlardı, Winkle içeri girmişti, Mister Pickwick onu izlemeye hazırlanıyordu ki yanına

gelen Sam Weller son derece esrarengiz bir havada kulağına eğilerek, bir şey söylemek istediğini fısıldadı.

“Pekâlâ, Sam, yine ne var?” dedi Mister Pickwick.

“Çok ters bir durum var, beyim” dedi Sam.

“Yani?” dedi Mister Pickwick.

“Bakın, şu, beyim. Maalesef bu arabanın sahibi, var ya, bize küstahca bir oyun oynamakta, efendim.”

“Nasıl yani? İsimlerimiz listeye yazılmamış mı?”

“İsimler listede yazılı da, beyim, bir tane de arabanın kapısına yazılmış!” Sam, konuşurken, arabanın kapısında genellikle sahibinin adının yazılı olduğu yeri gösterdi. Orada, hakikaten, büyücek ve yaldızlı harflerle, büyüğü isim PICKWICK yazıyordu!

“Bak sen şu işe!” diye haykırdı Mister Pickwick. Tesadüfe pek şaşmıştı. “Ne akıl almaz bir şey yahu!”

“Öyle ama, hepsi o kadar değil” dedi Sam, efendisinin dikkatini tekrar arabanın kapısına yönelterek. “Pickwick yazmaları yetmemiş, önüne bi de Moses* kondurmuşlar. Yaraya tuz basmak derim ben buna, yerinden yurdundan alınıp götrülüp bir de İngilizce konuşmaya alıştıırılan papağının dediği gibi...”

“Hakikaten tuhaf yani, Sam” dedi Mister Pickwick. “Ama burda böyle konuşup durursak yerlerimizi kaybedeceğiz.”

“Ne yani, şimdi hiç bişi yapmıyacak mıyız, beyim?” diye Sam sesini yükseltti. Mister Pickwick’in hiçbir şey olmamış gibi arabaya yerleşmeye hazırlanması onu hayretlere düşürmüştü.

“Nasıl yani? Ne yapmak lazım ki?” dedi Mister Pickwick.

“Kimse böyle bir şeye cüret ettiğine pişman edilmeycek mi, beyim” dedi, hiç değilse bekçiyle ve araba sürücüsüyle hemen oracıkta yumruk yumruğa dövüşmeyle görevlendirilmeyi bekleyen Sam Weller.

“Ne münasebet!” diye parladı Mister Pickwick. “Hiçbir sûrette! Çık otur yerine...hemen!”

“Bizim reise tuhaf bir haller olmuş” diye kendi kendine horurdanan Sam, “Yoksa bu işi hiç böyle geçiştirmezdi. Şu mahkeme durumları manevyatını bozmuş olmasın da... Hay Allah! Hoş-

* Moses... Londra ile Bath arasında gidip gelen posta arabalarının işletmecisiydi. Ayrıca Bath'taki Beyaz Geyik Hanı'nın da sahibi. (ç. n.)

lanmadım bu işten” diye diye başını kaygıyla sallayarak yerine gitti. Şunu da bu duruma ne kadar bozulduğunu gösterme bâbında burada belirtmeye değer ki, araba Kensington yol gişesine ulaşınca kadar Sam Weller’in ağzını bıçak açmadı. Daha önce hiç bu kadar uzun zaman suskun kaldığı olmamıştı.

Yolculuk boyunca sözü edilmeye değer bir şey olmadı. Bay Dowler hepsi kendi kişisel cesareti ve gözükaralığı üzerine muhtelif hikâyeler anlatıyor, Bayan Dowler’dan onları doğrulamasını isteyip duruyordu. Bayan Dowler bu hikâyelerin istisnasız her birine Bay Dowler’ın unuttuğu ya da ola ki tevezuya kapılıp eksik bıraktığı kimi dikkate değer hususlara ve durumlara bazı ilaveler yapmaktan geri kalmıyordu; her ilave, her defasında, Bay Dowler’ın kendini gösterdiğinden de daha harika bir insan olduğunun kanıtı oluyordu. Mister Pickwick ve Bay Winkle bunları büyük takdir duygularıyla dinliyorlar, zaman zaman da, pek hoş ve cazip bir kadın olan Bayan Dowler’la laflıyorlardı. Böylece Bay Dowler’ın hikâyeleri, Bayan Dowler’ın albenisi, Mister Pickwick’in hoş mizacı ve Winkle’in her söylenene ilgi duyması derken içeride oturanlar yol boyunca çok hoş vakit geçirdiler.

Üst kattakiler de, üst kattakiler hep ne yaparlarsa onu yaptılar. Her menzilin başında pek neşeli ve konuşkan, ortalarında ziyadesiyle meyus ve uykulu, sonuna doğru yeniden şen şakrak ve uyanıktılar. Kauçuktan yapılmış üstlük giymiş gençten bir bey bütün gün puro tütürdü; kaputtan başka her şeye benzeyen bir kaput giymiş bir başkası da art arda birçoğunu yakıp her seferinde ikinci nefesten sonra bütün alametlere göre fenalaşınca kimsenin ona bakmadığını zannettiği bir anda söndürüp yola atıyordu. Sığırlar hakkında her şeyi bilir görünmeye pek hevesli bir adam vardı, sürücünün yanında oturuyordu; arkalarda bir yerde yaşlı bir adam çiftçiliğe âşinaydı. İlk isimleriyle çağrılan ve yolda sapakta ne kadar at ve seyis varsa hepsini tanıyan iş gömlekli, beyaz ceketli birçok insan, muavin tarafından, “Gelin hadi, atlayın şuraya kadar!” diye arabaya dâvet edildiler mütemadiyen. Yemek de vardı, adam başı iki buçuk şiline. Ucuzdu ucuz olmasına da... yemeye vakit olsaydı. Akşam saat yedide Mister Pickwick ve dostlarıyla Bay Dowler ve karısı, Bath’ta Büyük Termal Büfe karşısındaki, garsonları giysilerin-

den Westminster' çocukları zannedilip de onlardan çok daha terbiyeli davrandıkları görülünce asıl ne oldukları anlaşılan Beyaz Ge-yik otelinde her birine tahsis edilen özel oturma odalarına çekilmişlerdi.

Ertesi sabah, kahvaltı sofrası daha yeni kaldırılmıştı, bir garson Bay Dowler'in kartıyla geldi, bir dostunu tanıştırmaya müsaade istediğini bildirdi. Hemen ardından arkadaşıyla birlikte Dowler'in kendisi göründü.

Arkadaş, ellisinde ya var ya yok, cana yakın biriydi. Göz alıcı düğmeleri olan parlak mavi bir ceket, siyah pantolon giymişti; çok ince deriden botları parıl parıldı; boynundan, kısa ve enli bir kordona bağlı altın çerçeveli monokl sarkıyor, sol elinde bir altın enfiye kutusu taşıyordu ve parmaklarında bir sürü altın yüzükte kıvılcımlar çakıyordu; gömleğine takılı altın çerçeveli kocaman bir elmas iğneden gömleğinin göğüs dantellerine ışıltılar yağıyor ve altın saatinin halkalı altın zincirinden iri altın mühürler sarkıyordu. Elinde abanoz ağacından, iri altın topuzlu esnek bir baston taşımaktaydı. Gömleğinin keteni ketenlerin en beyazından, en incesinden, en özlüsündendi; peruğu parıl parıl ve simsiyah, kıvırcık mı kıvırcıktı, enfiyesi Prensler harmanındandı, parfümü *bouquet du rois*. Yüz hatları müzmin bir tebessümle katılmış, dişleri yan yana öylesine mükemmel dizilmiş dişlerdi ki biraz uzaktan bakınca sahibisini sahtesinden ayırt etmekte insan zorlanıyordu.

"Mister Pickwick" dedi Dowler, "dostum Bay Angelo Cyrus Bantam, Baş Teşrifatçı Bantam. Mister Pickwick. Tanışmalısınız."

"Bath'a hoş geldiniz, beyfendi. Bu sahiden bir imtiyaz bizim için. Bath'ımıza büyük şeref verdiniz, efendim. Ne zamandır, Mister Pickwick, çok uzun zaman oldu, içmelere gelmiyorsunuz. Bir asır oldu âdeta diye düşünüyorum. Ne kadar ilginç! Harika!"

Angelo Cyrus Bantam, BT, bu sözlerle Mister Pickwick'in elini alıp kendi elinde tuttu ve o eli bırakırsa başına ne geleceğine sanki karar veremiyormuş gibi sonu gelmez bir dizi eğilip doğrulmayla omuzlarını sarstı durdu.

Mister Pickwick, "En son kaplıca suyu içtiğim muhakkak ki

* Aristokratik görenekleriyle tanınan, çok eskiden kalma ünlü bir okul. (ç. n.)

çok uzun zaman önceydi, zira bilebildiğim kadarıyla daha önce buraya hiç gelmemiştim” diye karşılık verdi.

“Bath’a hiç gelmemiş miydiniz, Mister Pickwick?” diye haykırdı teşrifatçı başı. O şaşkınlıkla elindeki eli bırakıverdi. “Bath’a hiç gelmemek... olacak şey değil! Hi! Hi! Mister Pickwick, çok şakacısınız. Fena değil ama, hiç değil. Ne kaa iyi, yani! Hi! Hi! Ne kaa enteresan!”

“Çok mahcubum ama dediğimin doğru olduğunu söylemek zorundayım” dedi Mister Pickwick. “Daha önce buraya hakikaten hiç gelmedim.”

“Evet, görüyorum” diye haykırdı Rehberlerin Rehberi. Sevinçten kabına sığamıyordu. “Evet, evet... güzeeel... çok güzel. Güzelden de güzel! O sözü edilen kişisiniz siz, evet! Biz sizi tanıyoruz, Mister Pickwick, tanıyoruz.”

“O kahrolası gazetelerdeki mahkeme haberlerinden olsa gerek” diye düşündü Mister Pickwick. “Hakkımda her şeyden haberleri var.”

“Clapham Green’de oturan muhterem şahsiyet sizsiniz, diye devam etti Bantam. “Porto şarabı içtikten sonra tedbirsiz davranıp üşütmekten bacakları tutulup da çektiği dayanılmaz sancılar yüzünden yerinden kıpırdatılamayınca kralın banyosundan alınan 103 derece sıcak suyu şişeletip yük arabasıyla şehirdeki yatak odasına getirtip orada banyo yapıp aksırdıktan sonra hemen o gün iyileşen beyfendi... sizsiniz! Haa..rika!”

Faraziye de saklı iltifata Mister Pickwick teşekkür beyan etmekle birlikte, o iltifatı üstüne almayacak kadar da tevazu gösterirken, BT’nin bir anlık şaşkınlığından yararlanan dostları Tupman ve Snodgrass’ı onunla tanıştırmaya müsaade istedi. BT bundan ne kadar hoşnut olup şeref duyduğunu nasıl ifade edeceğini bilemedi.

“Bantam” dedi Dowler, “Mister Pickwick ve arkadaşları buranın yabancıısı. Adlarını kaydettirmeleri gerekiyor. Kayıt defteri nerededir?”

“Bath’a ziyarete gelen tanınmış şahsiyetlerin kaydedilmesi bugün saat 14.00’te Büvet’de olacak” dedi Baş Teşrifatçı. “Dostlarımızı o şahane binaya götürüp el yazılarını kayda geçirmemize lütfensiz yardımcı olur musunuz?”

“Olur” dedi Dowler. “Burada fazla kaldık, artık ayrılacak iyi olacak. Bir saate kadar dönerim. Haydi!”

“Bu gece balo gecesidir” dedi başteşrifatçı. Ayağa kalkılırken Mister Pickwick’in elini eline aldı.

“Bath’ta balo geceleri musiki, güzellik, zarafet, moda, merasim demektir, yani Cennetten koparılan füsunkâr demlerdir ki bu... bu..., asıl, Cennetle hiç alış verişi olmayan tüccar takımının burada yer almayışı sayesinde; onların, her on beş günde bir Belediye Binası’nda kendi, tabir caizse ilginç aile toplantıları oluyor. Hoşça kalın, hoşça kalın!”

Böyle diyerek, Angelo Cyrus Bantam, BT. kendini hiç bu kadar hoşnut, sevinç sarhoşu, bahtiyar ve kıvançlı hissetmemiş olduğunu beyan ede ede basamaklardan inerek kapıda bekleyen mükellef bir arabaya atladı, uzaklaştı gitti.

Sözleşilen saatte Mister Pickwick ve dostları, Dowler yanlarında olduğu halde, Balı Salonu’na giderek bir deftere isimlerini yazdılar. Böyle yapmakla gösterdikleri tevazu Angelo Bantam’ı yeni tanışlarına büsbütün hayran etti. O akşamki baloya giriş biletleri herkes için hazır bekliyor olacaktı; hazır olmadığı görülünce Angelo Bantam’ın bütün itirazlarına rağmen Mister Pickwick, Sam’i öğleden sonra saat dörtte BT’nin Queen Square’deki evine, davetiyeleri alıp gelsin diye yollamayı üstlendi. Sonra şehirde kısa bir yürüyüşe çıktılar. Park Sokağı’nın insanın rüyasında gördüğü ve bir türlü sonuna erişemediği dümdüz çizili sokaklara ne çok benzediğine ittifakla karar verdiler. Sonra Beyaz Geyiğe döndüler ve Sam’i efendisinin göndermeye söz vermiş olduğu işe gönderdiler.

Kıyak ve serazât bir hareketle kasketini başına atıp ellerini yelek ceplerine daldırarak ağır adımlarla Queen Square’e doğru yürüdü Sam. Giderken, günün, o soylu musiki âleti orgun ağız mızıkası ya da laterna türü için yepyeni ritmlerle düzenlenmiş en gözde nağmelerinden birçoğuna ıslık tutturdu. Queen Square’de kendisine söylenen numaraya gelince ıslık çalmayı bırakıp gönlü neşeyle dolu dolu, kapıyı çaldı. Cafcaflı kapıcı üniforması boyuna bosuna lââyık bir uşak açtı kapıyı.

“Burası Bay Bantam’ın evi mi, dostum?” diye sordu Sam Weller, cafcaflı üniforma içinde başı pudralı uşak hüviyetinde ansızın karşısına çıkan ihtişama aldırmadan.

“Niçin sordun, delikanlı?” diye tepeden bakarcasına sordu saçları pudralı uşak.

“Çünkü eğer onun eviyse, sen şu kartla git ona de ki Bay Weller gelmiş sizi bekliyor de, olmaz mı?” Sam böyle deyip sakin sakin içeri girdi, gitti bir yere oturdu.

Saçı pudralı uşak kapıyı şiddetle çarparak kapattı ve o azametle kaşlarını çattı. Kapının çarpılmasına da, kaşların çatılmasına da aldırmayan Sam, yüzünde beğeniyle karışık çok bilmiş bir ifadeyle, gözüne takılan maun ağacından bir şemsiye kabını tetkik etmekteydi.

Efendisinin kartı gördüğü zamanki halinden uşak Sam’in lehinde etkilenmiş olmalıydı; geri döndüğünde, cevabın hemen hazır olacağını söylerken dostça gülümsüyordu.

“Çok iyi” dedi Sam. “Söyle ihtiyara, kendini yormasın. Aceleyle lüzum yok, çam yarması. Ben yemeğimi yedim.”

“Erken yiyorsunuz” dedi uşak.

“Evet, o zaman akşam yemeğiyle aram daha iyi oluyor.”

“Bath’a geldiğiniz çok oldu mu, beyim? Sizi duymamıştım da şimdiye kadar...”

“Burlarda beklenmedik bi heyecan yaratmadım henüz, çünkü kendim ve öbür sosyetikler daha dün akşam geldik.”

“İyi yerdir burası.”

“Öyle görünüyor.”

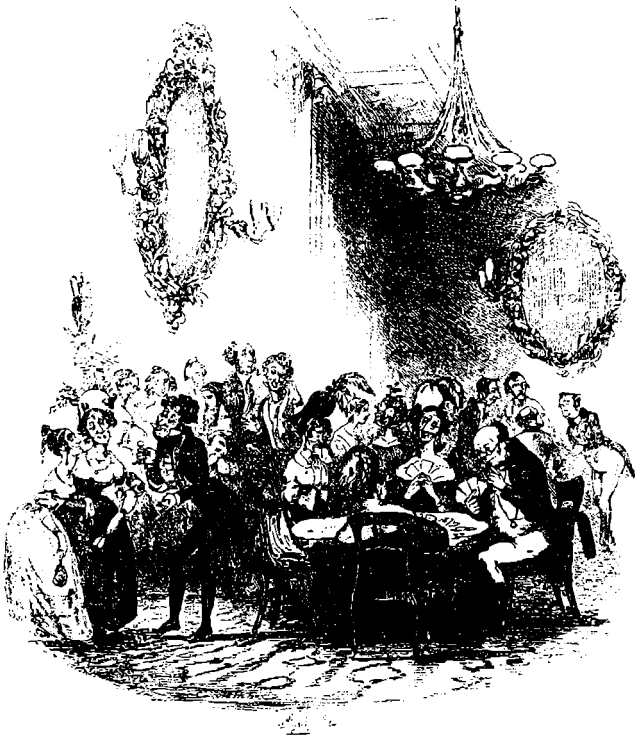
“Sosyetesine diyecek yoktur. Hizmetkârlarına da.”

“Bana da öyle geldi. Nâzik, haddini bilir, tatlıdilli tiplerdir, di mi?”

Sam’in bu dediğinden kendine bir hayli iltifat payı çıkararak pudra kafa, “Elbette, hiç şüphe yok, efem” dedi. Sonra, “Bundan kullanır mıydınız acaba?” diyerek cebinden küçük bir enfiye kutusu çıkardı. Kutunun üzerinde bir tilki kafası resmi vardı.

“Hapşirtiyor insanı” dedi Sam.

“Kolay değildir, biliyorum” dedi uzun boylu uşak. “Azar azar kullanınca insan alışıyor. En iyi kahveyle gider. Ben uzun zaman kahve taşıdım üzerimde. Kıyılmış tütüne onun kadar benzeyen hiçbir şey yoktur.”

Tam o sırada şiddetle çalan çingirak, saç pudralı uşağı utanı-
 lası bir aceleyle tilki başını cebine sokup yüzüne yalaka bir ifade ta-
 kınarak Bay Bantam'ın "Çalışma Odası"na koşmak zorunda bırak-
 tı. Yeri gelmişken; hiçbir şey okumayıp yazmayıp da evinin orta ye-
 rinde sıradan bir oturma odasına "Çalışma Odası" demeyen birine
 siz hiç rastladınız mı?

"Buyrun, cevap burda" dedi, geri dönen pudralı kafa. "Malesef
 biraz fazla büyük gibi."

"Önemli değil" dedi Sam. Küçük bir zarf içinde uzatılan
 mektubu aldı. "Takatsiz kalmış bir beden dahi taşıyabileceği ka-
 dar, ne de olsa..." dedi.

"Tekrar görüşmek üzere" diyen uşak ellerini oğuştura oğuştura
 Sam'in arkasından kapıya kadar yürüdü.

“Çok nâziksınız, bayım” diye karşılık verdi Sam. “Öyle yorup tüketmeyin kendinizi, makul olun. Cemyete neler borçlu olduğunuzu düşünün de lüzumundan fazla çalışıp kendinizi harcamayın. İnsan kardeşleriniz için olabildiğince sakın olmalısınız. Size bir şey olursa herkes ne büyük kayıplara uğrar, onu düşünün!”

Bu dokunaklı hitaptan sonra Sam Weller oradan ayrıldı.

“Pek acayip bir delikanlı” diye söylendi uşak, Sam Weller’ı nereye koyacağını bilemediğini belli eden bir yüz ifadesiyle arkasından baktı.

Sam giderken bir şey demedi. Göz kırptı, başını salladı, gülmüsed, bir daha göz kırptı, bir şeylerin kendisini ziyadesiyle eğlendirdiğini gösteren bir halde şen şatır yürüdü gitti.

O akşam saat tam sekize yirmi kala, Teşrifatçılar Başı Angelo Cyrus Bantam hep o aynı peruğu, dişleri, tek camlı gözlüğü, saati ve mühürleri, aynı yüzükleri, aynı gömlek iğnesiyle ve bastonuyla tastamam, Büyük Salon’un kapısı önünde iki tekerli binek arabasından iniyordu. Görünüşünde fark edilebilen yegâne değişiklik, beyaz ipekten astar kaplı, eskisinden daha parlak mavi redingotu, dar siyah pantolonu, siyah ipek çorapları ve topuklu pabuçlarıyla beyaz yeleği, bir nebze de daha fazla koku sürünmüş olmasıydı.

Teşrifatçılar Başı, bu kılığıyla, büyük ehemmiyeti haiz mevkinin kendisine yüklediği ağır vazifeler meyanında ziyaretçileri karşılamak üzere yerini aldı.

Bath o günlerde ağzına kadar dolu olduğundan ortalıkta ziyaretçiden ve çaya ödenen altı peniden geçilmiyordu. Dans salonunda, iskambil oynanan uzun salonda, yine iskambil oynanan sekizgen salonda, basamaklarda ve koridorlarda uğuldayan insan seslerine karışan sayısız ayak patırtısı ziyaretçileri şaşkına çeviriyordu. Elbiseler fışırıyor, tüyler dalgalanıyor, ışıklar parlıyor, mücevherler ışıldıyordu. Dans orkestrasının değil –çünkü o daha çalmaya başlamamıştı– yumuşak minik adımların, berrak ve şen olduğu kadar alçak perdeden ve uslu ama bir kadın sesinden işitilmesi Bath’ta olsun, başka nerde olursa olsun bir ömre bedel kahkahalara karışan musikisi duyuluyordu. Her tarafta şenlikli bir beklentiyle yanıp tutuşan ıslıl ıslıl gözler vardı; nereye baksan enfes bir siluet kalabalığın arasından olanca zarafetiyle süzülüp geçiyor, o kaybolunca yerini aynı onun gibi incecik, öylesine albenili bir başkası alıyordu.

Çay salonunda, oyun masasının başına üşüşmüş tuhaf yaşlı hanımlarla kocamış beylerin günün küçük dedikoduları ve skandalları üzerine şevkle sürdürdükleri yârenlik, bu meşgaleden ne biçim bir haz aldıklarını gösteriyordu. Bunların arasına karışmış, evlendirilecek kızları olan üç dört tane de anne vardı; katıldıkları sohbetten başka bir şeyle ilgilenmez görünürken, arada bir, gençliklerinin kıymetini bilmeleri hususunda anne tembihlerini akıldan çıkarmayarak daha şimdiden eşarplarını nereye koyduklarını bilememekler, eldivenlerini giymekte zorlanmalar, fincanlarını masalarda bırakmalar filan gibi görünüşte çok basit ama tecrübeli oyuncularca şaşılası iyi sonuçlar devşirmeye müsait vesilelerle, gözlerine kestirdikleri kimselerle kırıştırmaya başlamış olan kızlarına kaçamak tedirgin bakışlar fırlatmayı ihmal etmiyorlardı.

Kapı ağızlarında ve uzak köşelerde birtakım serser sepelek genç adamlar öbek öbek toplaşmış, züppeliğin ve ahmaklığın her türlüünü sergilemekteydiler; kibirleri ve hamâkatlarıyla yakın muhataplarının eğlencesiyken, herkes tarafından pek beğenildiklerini zannetmekten mest olmuş bir halleri vardı. Tanrı'nın akli başında ve yüreği temiz hiç kimsenin itiraz etmeyeceği en haklı ve merhametli takdiri işte!

Ve nihayet bazı arka sıralarda o akşam için mevzi tutmuş oturan, çoktandır âdet görmeyi geride bırakmış bir dizi kızkurusu hanım vardı. Bunlar kendilerine eş bulamadıkları için dans etmedikleri ve iflah olmaz bâkireler olarak damgalanmasınlar diye de iskambil oynamadıkları için kendilerinden ve yakınlarından başka herkesi yerin dibine batırabilir konumdaydılar: Kısacası, herkesi, herkes orada diye yerin dibine batırabiliyorlardı. Şenlikli, parıl parıl, göz alıcı bir sahne; şahane esvaplar içinde insanlar, görkemli aynalar, talk serpili parke döşemeler, çok kollu şamdanlar, mumlar... ve her yerde hazır ve nâzır, sessiz bir nezaketle oradan oraya süzülüp geçen, şuradakilere saygılarını arz eden, burada birini başıyla teklifsizce selamlayan ve herkese gönül alıcı tebessümler dağıtan iki dirhem bir çekirdek Teşrifâtçılar Başı Angeleo Cyrus Bantam kendisi!

“Çay salonuna bir uğrayın, altı kuruşa ne veriyorlar görün!” dedi Dowler, bağırırcasına yüksek sesle. “Üstüne kaynar su döküp

adına çay diyorlar. Afiyet olsun!” Kolunda Bayan Dowler’la, dostlarının önünde ilerleyen Mister Pickwick’e yol gösteriyordu. Mister Pickwick salona girdi; Bantam onu görür görmez kalabalığı yara yara geldi, coşkuyla karşıladı.

“Büyük şeref verdiniz, beyfendiciğim! Ne mutlu Bath’a! Bayan Dowler, siz bu mahallin süsünüz. Kuş tüyleriniz harikulâde. Tebrikleer, tebrikler!”

Dowler, sesine kuşkulu bir tını katarak, “Burada sosyetedен kimseler var mı?” diye sordu.

“O ne demek, efendim! Bath’ın kreması burada! Mister Pickwick, tül türbanlı o hanımefendiyi görüyor musunuz?”

“Şu yaşlı şişman hanım mı?” dedi en saf hâliyle Mister Pickwick.

“Hışt, sakın, sakın, beyfendi!” dedi Bantam. “Bath’ta kimse şişman ya da yaşlı değildir. O hanım, dul Barones Snuphanuph.”

“Sahiden mi?” dedi Mister Pickwick.

“Ta kendisi, sizi temin ederim. Aman duyulmasın! Az daha yaklaşın şöyle, Mister Pickwick. Bize doğru gelen o muhteşem kıyafetli genci görüyor musunuz?”

“Uzun saçlı ve alnı pek bir basık olanı mı?”

“Ta kendisi. Şu sıralar Bath’ın en zengin genci. Lord Mutanhead.”

“Demeyin!” dedi Mister Pickwick.

“Evet, o! Birazdan kendisinin sesini işiteceksiniz. Benimle konuşacak. Yanındaki öbür beyfendi, kırmızı iç yelege, siyah bıyıklı olan kişi Asaletli Bay Crushton, çok yakın arkadaşıdır. Nasılsınız Lord hazretleri?”

“Burası çok sıcak yahu, Bentam!” dedi Lord hazretleri.

“Sahi, çok sıcak, lordum.”

“Lanet olsun!” diyerek Asaletli Bay Crushton, Lord hazretlerine destek çıktı.

Kısa bir aradan sonra, Asaletli Bay Crushton, “Lord hazretlerinin posta arabasını gördünüz mü” diye sordu Bantam’a. O sessizlikte Lord Mutanhead yüzüne dik dik bakıp Mister Pickwick’i te-dirgin etmeye uğraşıyordu; Bay Crushton da, Lord Hazretleri en iyi hangi konuda konuşur acaba diye merak etmekteydi.

“Hayır! Olamaz!” dedi TB. “Posta arabası! Ne parlak fikir! Harika!”

“Yani bu kadav oluv” dedi Lord hazretleri. “Yeni posta avabasını herkes gövdü sanıvordum. Tekev üzevinde giden en düzgün, en şivin şey. Öyle zavif ki! Kıvmızıya boyanmış. At deseniz, kula.”

“Mektup kutusu da var. Sahici! Her şeyi tamam yani” dedi Asaletli Crushton.

“Ön tavafta da demir parmaklıklı bir küçük otuvma yevi, sü-rücü için” diye Lord hazretleri ekledi. “Geçen sabah Bristol’e kadar süvdüm, üstümde kıvmızı vedingot vavdı, iki hizmetkâr çeyrek mil boyunca avkamdan geldiler. İnsanlar hep kulübelevinden fivlayıp posta avabası mı geldi acaba diye yolumu kestile, yahu! Ne havika, değil mi?”

Lord Hazretleri bu anlattıklarına kâhkahalarla güldü. Onu dinleyenler de, tabii. Sonra, Lord Mutanhead, yalakası Crushton’ın koluna girip oradan uzaklaştı.

“Lord Hazretleri ne hoş bir genç, değil mi?” dedi teşrifatçıların başı.

“Öyle görünüyor” dedi Mister Pickwick, alay edercesine.

Dans başlamıştı. Gerekli talimatlar verilmiş, ön hazırlıkların hepsi yapılmıştı. Angelo Bantam, Mister Pickwick’in yanına geldi, birlikte oyun salonuna doğru yürüdüler.

İçeri girecekleri sırada dul Barones Snuphanuph ile çok yaşlı ve vist oyuncusu görünüşlü iki hanımefendi daha, boş bir oyun masasının etrafında dolanıp duruyorlardı. Angelo Bantam’ın yanında Mister Pickwick’i görünce, tam işte dördüncü olacak kişi diye siye bakiştılar.

“Sevgili Bantam” dedi dul barones, sesinde kandırıkçı bir ihtizazla, “şu masayı tamamlayacak düzgün birini bulun bize, ne olur, hadi göreyim sizi!” O anda Mister Pickwick bir başka yere bakıyordu; barones başıyla onu gösterip mânâlı mânâlı kaşlarını çattı.

“Dostum Mister Pickwick fevkalade sevinecektir, hanfendi, eminim” dedi imayı hemen anlayan TB. “Mister Pickwick. Barones Snuphanuph... Bayan Albay Wigsby... Matmazel Bolo.”

Mister Pickwick hanımların her biri önünde eğildi ve ellerinden kurtulamayacağını anlayarak kaderine razı oldu. Mister

Pickwick'le Matmazel Bolo, Barones Snuphanuph ile Bayan Albay Wigsby karşılıklı yerlerini aldılar.

İkinci el dağıtıldıktan hemen sonra koz açıldığı sırada iki genç kız daldı odaya; Bayan Albay Wigsby'nin iskemlesinin her bir yanında dikilip o el bitinceye kadar sabırla beklediler.

"Evet, Jane, ne var?" dedi Bayan Albay Wigsby, kızlardan birine dönerek.

Kızların daha güzel ve daha genç olanı, "Bay Crawley"lerin en genciyle dans edebilir miyim diye sormaya geldim, anneciğim" diye fısıldadı.

Anne kızdı. "O nasıl şey öyle, Jane, nasıl düşünebiliyorsun böyle bir şeyi?" dedi. "Babasının sadece, o da kaydı hayat şartıyla, sekiz yüz sterlinden fazla geliri olmadığını hiç işitmedin mi? Utandırıyorsun beni. Katiyen olmaz!"

"Anne" diye fısıldadı öbür kız, kardeşinden çok daha ileri yaşta, yapmacıklı, yavan bir şeydi, "Lord Mutanhead"le tanıştırıldım. Nişanlı olmadığımı zannettiğimi söyledim, anne!"

Bayan Albay Wigsby yelpazesıyla kızının çenesine dokundu. "Çok şekersin, canımın için. Her zaman güvenilir sana. O inanılmaz zengin. Aferin, hayatım!" dedi.

Böyle diyerek büyük kızını hararetle öptü ve öbürüne çatık kaşlı çatık kaşlı bakıp oyun kâğıtlarını düzmeye koyuldu.

Zavallı Mister Pickwick! Üç usta iskambil oyuncusu kadınla hiç oyuna oturmamıştı o güne kadar. O kadar sert ve hesaplıydılar ki, gözü korktu. Yanlış kâğıt oynayacak olsa her seferinde Matmazel Bolo yiyecek gibi bakıyordu ona; doğrusunu attığına emin olmak için azıcık durakladığında Barones Snuphanuph hemen kendini arkaya atarak Bayan Albay Wigsby'ye sabırsızlık ve acıma karışımı bir bakışla tebessüm ediyordu; Bayan Albay Wigsby de buna, oyuna devam edecek mi acaba diye merak ettiğini belirtmek istermiş gibi omuzlarını silkip öksürmekle karşılık veriyordu. Sonra, bir elin bitiminde, Matmazel Bolo surat asıp sitemkâr bir iç çekişle Mister Pickwick'in niçin o karo ile karşılık vermediğini ya da sinekle açmadığını veya maçayı harcayıp kupayı fines yapmadığını veya yüksek koza gitmediğini ya da niye as çıkarmadığını yahut kralı sıkıştırmadığını filan sorup duruyordu. Mister Pickwick

bütün bu ağır ithamlar karşısında kendini haklı gösterecek hiçbir şey söyleyecek halde değildi; oyun çoktan aklından çıkmıştı. Üstelik masanın başına dikilip onu seyredenler oluyor, o buna fena halde bozuluyordu. Bu da yetmiyormuş gibi, masanın yakınlarında Angelo Bantam ile, evlenmemiş ve bir hayli de evlere şenlik olduklarından ola ki ortalarda kalmış bir dans arkadaşı bulurlar umuduyla Teşrifatçı Baş'ının etrafında dört dönen Matinter kız kardeşler arasında dikkatini dağıtan konuşmalar oluyordu. Bütün bunlar, sürekli gidip gelmelerin gürültüsü ve araya girmesiyle üst üste binince Mister Pickwick'in oyununu çok kötü etkiledi; kâğıtlar da hep ona karşıydı. Saat on biri on geçte oyunu bıraktıkları vakit Matmazel Bolo masadan aşırı sinirlenmiş bir halde kalktı ve gözlerinden yaşlar aka aka bir tahtırevanla taşınarak doğru evine gitti.

Dostları Mister Pickwick'in yanına gelip hiç bu kadar hoş bir gece geçirmemiş olduklarını söylediler. Hep birlikte Beyaz Geyiğe gidildi ve Mister Pickwick'in orada sıcak bir şeyler içip hislerini yatıştırdıktan sonra yatağına girmesiyle uykuyakalması bir oldu.

FASIL 36

Esas itibariyle Bladud Efsanesinin aslına uygun bir uyarlaması ile Winkl 'ın başına gelen benzeri görülmemiş felaketin anlatıldığı fasıl

Mister Pickwick Bath'ta en azından iki ay kalmak niyetindeydi; o nedenle kendisi ve arkadaşlarına ikamet edecekleri bir yer bulmanın uygun olacağını düşünmekteyken, şans eseri, Royal Crescent'te bir evin üst kat dairesine ehven şartlarda yerleşmelerine fırsat doğdu. Daire onların ihtiyaç duyduklarından daha büyüktü; bunun üzerine Bay ve Bayan Dowler bir yatak odası ve bir oturma odasını kiralamaya talip oldular. Bu teklif derhal kabul edildi, üç gün içinde hep birlikte yeni evlerine yerleştiler ve bundan sonra Mister Pickwick büyük bir ciddiyetle sulardan içme işine sarıldı. Bunu esaslı bir sisteme bağlamıştı. Kahvaltıdan önce yarım litre içip yokuş yukarı yürüyordu; kahvaltıdan sonra bir yarım litre daha içerek yokuş aşağı yürüyordu; ondan sonraki her yarımşar litreden sonra kemali ciddiyetle ve üsteleyici bir tavırla kendini daha iyi hissettiğini beyan ediyordu. Dostları, kendisinin daha önce herhangi bir sağlık sorunu olmadığını çok iyi bildikleri halde bundan son derece hoşnuttular.

Büyük içmeler odası, tepeleri oymalı sütunlarla çevrili, geniş, ferah bir salondur. İçinde bir orkestra mahalli, bir Tompion imzalı ayaklı saat, Nash'in bir heykeli ve sulardan içen herkesin okuması gereken –çünkü desteklenmeyi hak eden bir hayır cemiyeti adına onlara hitap edilmektedir– altın harflerle yazılı bir duvar tabelası vardır. Çok büyük bir tezgâhın üstünde mermerden oyul-

muş büyük bir küp durur. Görevli kişi suyu o küpten alır; ziyaretçiler sararmış maşrapalarla içerler sularını. O suyu yutarken gösterdikleri tahammülü ve sergiledikleri ciddiyeti seyretmek dünyanın en ibretâmez meşgalelerinden biridir. Yakınlarda bir yerde yıkanma yerleri vardır, bazı ziyaretçiler orada yıkanır, sonra bir orkestra onları kutlama niyetine bir şeyler çalar. Bir başka içme odası daha vardır. Buraya tekerlekli koltuklar ve başka araçlar üzerinde sakat hanımları ve beyleri getirirler; koltuklar, sandalyeler filan öylesine akıl almaz bir çeşitlilik arz eder ki, o odaya girmeye kalkan bir macera düşkününü kişinin çıkarken ayak parmaklarını içerde bırakması işten bile değildir. Bir üçüncü tarz oda daha vardır ki, oraya daha çok, sakin huylu kimseler girer, öbürleri kadar gürültü patırtı olmaz o odalarda. Koltuk değnekleriyle olsun olmasın, bastonla ya da bastonsuz, sürekli bir dolaşma, sonu gelmez bir sohbet, coşku, şakalaşmadır gider.

Her sabah, düzenli su içenler, Mister Pickwick de aralarında, içmeler odasında buluşuyor, yarımşar litre sularını alıyor ve sağlık yürüyüşüne çıkıyorlardı. İkinci yürüyüşünde Lord Mutanhead ve Asâletli Bay Crushton, Barones Snuphanuph ile Bayan Albay Wigsby ve bütün ileri gelenlerle bütün sabahçılar hep bir araya geliyorlardı. Bundan sonra ya yürüyerek, ya arabalarda ya da tekerlekli koltuklarda arkadan itilerek dışarı çıkıyorlar, sonra tekrar bir araya geliyorlardı. Bunun ardından beyler okuma odalarına giderek kalabalığa karışıyorlardı. Daha da sonra herkes evine gidiyordu. Eğer o gece tiyatro varsa belki tiyatrodaki buluşuluyordu; balo gecesiyse, balo salonunda buluşuluyordu. Hiçbir şey yoksa ertesi gün buluşuluyordu. Çok hoş bir rutindi; belki bir parça biteviye ama yine de hoş yani...

Böyle geçen bir günün sonunda Mister Pickwick uyuyamamış, oturmuş, günlüğüne bir şeyler karalıyordu. Dostları yatmıştı. Oda kapısı usulca vurulunca kendine geldi.

Ev sahibesi Bayan Craddock kapı aralığından bakıp “Özür dilerim, beyfendi, bir ihtiyacınız var mı acaba?” dedi.

“Hiçbir ihtiyacım yok, hanfendi” dedi Mister Pickwick.

“Hizmetçi kız yattı da” dedi Bayan Craddock. “Bay Dowler da lütfettiler Bayan Dowler’ı bekleyeceklerini söylediler. Parti gece geç

vakte kadar sürecekmış, sizin başka bir arzunuz yoksa yatmak istiyordum, Mister Pickwick?”

“Tabii, tabii” dedi Mister Pickwick.

“İyi geceler, efendim.”

“İyi geceler, hanfendi.”

Bayan Craddock kapıyı kapadı. Mister Pickwick yazmaya devam etti.

Yarım saat içinde yazacağını yazmıştı. Son sayfayı kurutma kâğıdıyla dikkatle kuruladı, defteri kapattı, kaleminin ucunu redingot kuyruğunun astarına silerek kalemi dikkatle yerine koymak için yazı takımının çekmecesini açtı. Çekmecede sık satırlarla yazılı birkaç sayfa kâğıt vardı; öyle katlanmışlardı ki, iyi bir el yazısıyla yazılmış başlık açık seçik okunuyor, bundan da, söz konusu kâğıtların zâta mahsus bir vesika olmadığı anlaşılıyordu. Bath’la alakalı bir şey, hem de çok kısa olduğunu anlayınca, Mister Pickwick katlanmış kâğıdı açtı; yatak odası kandilini yazıyı okuyup bitirinceye kadar iyi yansın diye güzelce ayarladı ve iskemlesini şömineye yakın bir yere çekerek okumaya başladı.

Prens Bladud Efsanesi

“Bundan aşağı yukarı 200 yıl önce şehrimizin halka açık hamamlarından birinde hamamın mümtaz bânisi meşhur Prens Bladud’a ithaf edilmiş bir kitâbe vardı. O kitâbe şimdi yok. Silinmiş bulunuyor.

“O vakitten yüz yıllar önce, devirden devire aktarılagelen yıllanmış bir efsaneye göre, o meşhur prens, cüzama yakalandığı için, Atina’da ilmi irfan sahibi olup memleketine döndüğünde Kral babasının sarayından uzak durmuş, çiftçiler ve domuzlarla düşüp kalkarak içine kapalı bir hayat yaşar olmuştu. Domuz sürüsünde –efsane bu ya– ciddi ve vakur çehreli bir domuz vardı; Prens’le aralarında bir yakınlık doğdu... zira o domuz da düşünceli ve temkinli, akıllı bir domuzdu; hemcinslerinden üstün bir hayvan... Homurdanışı işitenleri dehşete salıyordu, dişleri acayip keskindi. Genç Prens bu muhteşem domuzun yüzüne her baktığında içini çekip Kral ba-

basını düşünüyor, her bir gözünde tane tane yaşlar belirliyordu.

“Bu dirayetli domuz vıcık vıcık çamurda debelenmeye bayırdı: Alelade domuzların günümüzde yaptıkları ve o eski çağlarda yapmış oldukları gibi –ki medeniyet ışığının ucun ucun da olsa ışımaya başlamış olduğunu göstermektedir bu– yazın serinlemek için değil, kış mevsiminin soğuk ve sert günlerinde. Teni öyle pürüzsüz, benzi öyle açık ve berraktı ki, arkadaşının kullandığı suyun arındırıcı vasıflarını Prens kendisi de sinamaya karar verdi. Kara çamurun altında Bath’ın sıcak su kaynakları fokurduyordu. Prens orada yıkandı ve sağlığına kavuştu. Hemen babasının sarayına koşarak en derin saygılarını sundu, sonra hiç vakit geçirmeden buraya döndü ve bu şehri ve meşhur hamamlarını inşa etti.

“Bir zamanki arkadaşlıklarının hatırı için de bir ara o domuzu aramaya çıktı. Heyhat! Sular onu öldürmüştü. Bir gün tedbirsizlik edip aşırı sıcak suya yatmıştı: İlmi tabiat üstadı filozof domuz artık yoktu. Yerini, kendisi de bilgi susuzluğunu giderme yolunda can verecek olan Plinius’ almıştı.

“Bir zamanların efsanesiydi bu. Şimdi bir de gerçeğini dinleyin.

“Bundan yüzlerce yıl önce ünü dillere destan muhteşem bir Britanya kralı vardı: Lud Hudibras. Bu kral öyle şişmandı ki, o yürürken yer de gök de sarsılıyordu. Britanya’lılar Krallarının çehresinden saçılan pırıl pırıl kızıl hâle altında mesut bahtiyar yaşamaktaydılar. Hakikaten, Kral da kraldı hani! Boyu çok uzun değildi ama beli alabildiğine enliydi: Yüce Tanrı boydan esirgediğini enine katmıştı. Modern zamanların yozlaşmış krallarından biri mümkün olsa da onunla kıyaslansa mübarek Kral Cole” o muhteşem hükümdarın yerini tutabilirdi diyebilirim.

“Bu iyi kralın bir kraliçesi vardı. On sekiz yıl önce Bladud adında bir de oğlu olmuştu. Babasının topraklarında bir hazırlık okuluna gönderildi çocuk. On yaşına kadar orada kaldıktan sonra, güvenilir bir elçinin refakatinde Atina’da yüksek tahsile yolcu edil-

* Plinius. Eski Romalı tarihçi ve doğa bilimci. MS 1. yüzyılda Vezüv yanardağı patladığında tekneyle yakınına kadar sokulup inceleme yaparken üzerine düşen volkan kayalarının altında kalıp ölmüştü. (ç. n.)

** Kral Cole bir eski zaman masal kahramanıydı. (ç. n.)

di. Orada tatil sürelerinde kalmaya fazladan ücret talep edilmiyordu, bir talebe ayrılacağı zaman da önceden bildirim gerekmiyordu; onun için sekiz uzun sene kaldı orada. Sekiz senenin sonunda Kral babası, hesabı kapatmak ve oğlanı memlekete getirmek için saray nazırını gönderdi. Saray nazırını görevini yerine getirdiği için döndüğünde büyük nümayişlerle karşılandı, kendisine hemen özel ödenek bağlandı.

“Kral Lud, Prens oğlunu görüp de ne yaman bir delikanlı olduğunu anlayınca, onu hiç vakit geçirmeden evlendirerek ondan doğacak çocuklarla şanlı Lud sülalesini dünyanın sonuna kadar sürdürmenin ne harikulade bir şey olacağını kavramakta gecikmedi. Bu maksatla, yapacak hiçbir işi olmayıp kendilerine avantajlı meşguliyet arayan yüksek soylulardan müteşekkil bir sefaret heyetini komşu krallardan birine göndererek onun güzel kızını oğluna istetti. Ayrıca, elçilere, kardeşi ve dostu olan o kralla iyi ilişkiler içinde yaşamaya çok önem verdiğini, fakat bu evlilik gerçekleşmeyecek olursa kardeşinin ve dostunun memleketini maalesef işgal etmeye ve kendisinin de gözlerini oymaya mecbur kalacağını bildirmelerini tembih etti. Buna öteki Kral (o, Kralların daha güçsüz olanıydı), iyiliğinden ve âlicenaplığından ötürü dostu ve kardeşine fevkalade minnettar olduğunu, Prens Bladud ne zaman gelir de onu istemeyi uygun görürse kızının onunla evleneceğini beyan ederek karşılık verdi.

“Bu cevap Britanya’ya ulaşır ulaşmaz ülke halkı sevinçten göklere uçtu. Dört bir yanda şenlik ve eğlence gürültüsünden ve halkın düğün masraflarını karşılamak üzere Kraliyet hazinesine ödediği paraların şakırtısından başka bir ses işitilmez oldu. Bu vesile ile idi ki Kral Lud, bütün müşavirlerinin ortasında tahtının en tepesine kurulmuş oturmaktayken ayağa kalkmış ve heyecanının şiddetine dayanamayarak, yargıçların başı olan yargıca huzura en lezzetli şaraplardan getirtmesini ve saray çalgıcılarını çağırmasını buyurmuştu. Gelenekçi tarihçilerin cehaleti yüzünden Kral Lud’ın bu cömert ikramı, Majesteleri o meşhur mısralarda

*Piposunu istedi, bir de bira kâsesi
Sonra da tam üç kemençeci*

diye tanıtılarak, Kral Cole'a atfedilmiştir, ki Kral Lud'ın hâtırasına âşikâr bir haksızlıktır ve Kral Cole'un erdemlerinin dürüstlikle bağdaşmaz bir yüceltilmesidir.

“Gelgelelim, bütün bu şenliğin, eğlencenin ortasında köpüklü şarapların tadına bakmaktan, saray çalgıcılarına uyup oyuna kalkmaktan uzak duran bir kişi vardı. O kişi, bütün bir ahalinin o anda saadeti uğruna boğazlarından ve ceplerinden fedakârlık etmekte olduğu Prens Bladud'dan başkası değildi. Gerçek şuydu ki, Prens hariciye nâzırının onun adına âşık olmaya hakkı olduğunu unutarak siyasi ve diplomatik bütün teamüller hilafına, kendi adına âşık olmuş ve bir Atinalı soylunun kızıyla gizlice nişanlanmıştı.

“İşte medeniyete ulaşmanın ve tekâmülün çeşitli yararlarına çarpıcı bir örnek! Eğer Prens sonraki bir devirde yaşıyor olsaydı, babasının seçtiği kızla evlenir ve sonra da omuzlarına çöken yükten kurtulmak için elinden geleni yapardı. Kasten sürdüreceği ağır hakaretlerle, olur olmaz ihmallerle kızın kalbini kırmayı deneyebilirdi; ya da kadınlık gururu veya uğradığı haksızlıklara duyduğu tepki bu kötü muameleler karşısında kızcağız ayakta tutmuşsa, onu öldürüp büsbütün başından defetmenin yolunu arayabilirdi. Bu yolların hiçbirisi Prens Bladud'un aklına gelmedi. Prens Bladud babasıyla baş başa görüşmek istedi ve ona her şeyi olduğu gibi anlattı.

“Her şeye hükmetmek kralların şanındandır, duygularına hâkim olmak ellerinden gelmez. Kral Lud kıyameti kopardı. Tacını tavana fırlatıp sonra tuttu –o günlerde kralların taçları Londra Kalesi'nde değil, başlarında dururdu– yerleri tepti, alnını tokatladı, kendi öz kanı ve canının nasıl olup da ona karşı geldiğine hayretler etti ve en sonunda muhafızlarını çağırıp Prens'in hemen o saat yüksek bir kulede tek başına hapsedilmesini buyurdu. Eski zaman kralları, evlenme tercihleri kendilerinininkiyle aynı istikamette olmayan oğullarına genellikle böyle davranırlardı.

“Prens Bladud bir yıldan uzun bir süre o yüksek kulede, gözleri önünde bir taş duvardan başka bir manzara ya da muhayyilesinde kim bilir ne zamana kadar uzayıp gidecek bir tutsaklıktan başka bir gelecek olmaksızın hapis yattıktan sonra elbette kaçıp kurtulmak için bir plan üzerinde kafa yormaya başladı ve aylar süren bir

hazırlığın ardından bunu başardı. Kaçarken de, kaçışına yardımcı olduğu düşünülerek, öfkeden çılgına dönen Kral tarafından işlediği suçla mütenasip bir cezaya çarptırılmasını diye yemek bıçağını evladü iyal sahibi zavallı zindan bekçisi delikanlının kalbinde bırakmadan edemedi.

“Hükümdar, oğlunun ortadan kaybolmasına çok kızdı. Acısını kimden çıkaracağını, gazabını nasıl dindireceğini bilemiyordu. Sonunda, delikanlıyı memlekete getiren Saray nâzırı aklına geldi, onun maaşıyla birlikte kafasını da kestirdi.

“Bu arada genç Prens kılık değiştirmiş, babasının topraklarında gezinip durmaktaydı. Başından geçen felaketlerin masum sebebi olan Atinalı genç kıza dair tatlı hâtıraları karşılaştığı bütün güçlükleri yenmekte ona şevk veriyor, destek oluyordu. Günün birinde dinlenmek için bir köyde durdu. Köyün çayırında dans edip eğlenenler, yanından gelip geçen neşeli, güleç yüzler vardı; bunu görünce, yakın düştüğü birine bu şenliğin sebebini sordu.

“Âlicenap Kralımızın bildirisinden haberin yok galiba, ey yabancı!” oldu aldığı cevap. ‘Bildiri mi? Ne bildirisi?’ dedi Prens. Sapa ve تنها yollarda gezinmekten ana yollarda –onlar da ne haldeyseler, işte– ne olup bittiğinden haberdar olamamıştı.

“Bilmiyorsun, demek?’ dedi köylü. ‘Prensimizin evlenmek istediği yabancı hatun kendi memleketinden soylu bir yabancıyla evlendi; Kral bunu ilan etti, işte, bir de büyük şenlik yapılmasını buyurdu. Çünkü şimdi Prens Bladud gelip babasının seçtiği kızı alacak. Öğle güneşi gibi güzelmiş diyorlar. Sağlığınıza, beyim. Tanrı Kralımızı korusun!’

“Prens daha fazla dinlemedi. Hemen oradan uzaklaşıp yakındaki bir ormanın ta içlerine daldı; gece demeden, gündüz demeden, kızgın güneşin, solgun ve soğuk ay ışığının altında, öğlen saatlerinin kuru sıcağında, gecenin rutubetli ayazında, sabahın gri aydınlığı, akşamın kızıl şavkında yürüdü, yürüdü, hiç durmadı. Zamanı ve hedefi o kadar umursamaz olmuştu ki, Atina’ya giderken yolundan sapıp Bath’a kadar gelmişti.

“Bugün Bath şehrinin olduğu yerde o günler hiçbir şey yoktu; ne şehir denilebilecek en ufak bir insan barınağı, ne insana sığınak olabilecek bir kovuk. Her yerde hep aynı kırlar; küçük tepe-

leriyle ve küçük vadileriyle uzayıp giden hep aynı engin düzlükler; ta uzaklarda kayıplara karışan aynı güzelim ırmak; hayatın dertleri gibi, uzaktan görülünce ve sabahın parlak sisi altında yer yer loşluklara karışıkça pürüzlerinden, sertliklerinden sıyrılıp yumuşacık, sakin görünen aynı yüksek tepeler... Manzaranın güzelliğinden heyecana kapılan Prens yeşil çayıra çöktü ve şişmiş ayaklarını gözyaşlarıyla yıkadı.

“Ah, aah!” dedi talihsiz Bladut, ellerini kenetleyip yaşlı gözlerle göğe bakarak. ‘Yetsin artık bu kadar dolaşıp durduğum! Şimdi yersiz bir umudun ve hor görülen bir aşkın ardından duyduğum hicranla dökülen bu gözyaşlarının artık sonsuza dek sulh ve sükûn içinde akmasını diliyorum.’

“Dileği duyuldu. Putperestlik zamanıydı. Tanrıların insanların ağızlarından çıkan sözü, hem de kimi durumlarda çok can sıkıcı bir çabuklukla ciddiye aldıkları oluyordu. Prensın ayakları dibinde yer yarıldı, Prens uçuruma daha yeni yuvarlanmıştı ki başının üstünde sonsuza dek yeniden kapandı. Sıcak gözyaşları hemen oracıkta toprağın altında birikip aktılar. O zamandan beri fişkirip akmaya devam ediyorlar.

“Bugün de, kendilerine eş bulmakta hayal kırıklığına uğramış sayısız yaşlı kadının ve erkeğin, eş bulmaya hevesli daha nice genç insanın her yıl bu sulardan içip güç ve sağlık kazanmaya Bath’ın yolunu tuttuklarını görebilirsiniz. Bunun Prens Bladud’un gözyaşları sayesinde böyle olduğu muhakkaktır ve bu efsanenin gerçek olduğunu doğrular.”

Mister Pickwick elyazmasının sonuna gelince birkaç kere esnedi. Kâğıdı dikkatle katladı ve yazıhanenin çekmecesindeki yeri ne koydu, sonra da son derece bıkkın bir yüz ifadesiyle oda kandiini yakarak yatmaya çıktı.

Bay Dowler’ın kapısında durdu, âdettendir diye ve iyi geceler dilemek için kapıyı vurdu.

“Aa!” dedi Dowler, “Yatıyor musunuz? Keşke ben de yatabilsem! Berbat bir gece! Rüzgâr var, değil mi?”

“Evet, çok” dedi Mister Pickwick. “İyi geceler size.”

“İyi geceler.”

Mister Pickwick yatak odasına gitti. Bay Dowler da enayi gibi karısına verdiği, o geri gelene kadar uyumama sözünü tutmak için şöminenin önündeki yerine döndü.

Uyumayıp birisini beklemek kadar insanı canından bezdiren çok az şey vardır; bilhassa, o birisi bir partiye gitmişse. Sizin için bir türlü geçmek bilmeyen zamanın beklenen kişi için ne kadar çabuk geçmekte olduğunu ister istemez düşünüp durdukça, beklenen kimsenin çabuk döneceği umudunuz azalır. Yatmayı yalnız başına beklerken saatler de çok gürültülü patırtılı çalışır; içinde örümcek ağlarından örülü çamaşırlar varmış gibi gelir insana. Önce sağ diziniz kaşınır, ardından aynı şey sol dizinize musallat olur; oturuşunuzu değiştirirsiniz, kaşıntı bir anda kollarınıza sıçrar. Siz kolunuzu bacağınızı bir sürü olur olmaz biçimlere sokup çıkarmakla uğraşırken bu defa burnunuz kaşınır, âdeta yok etmek istermiş gibi kaşayıp durursunuz burnunuzu. Mümkün olsa onu da yapacaksınız! Bir de üstelik, gözleriniz sanki sırf sizi tâciz etsinler diye yaratılmışlardır. Siz mumlardan birini söndürürken öbürünün fitili üç santim uzamıştır. Bunlar ve daha başka birçok ufak tefek sinir bozucu şey yüzünden, yatmaya gittikten sonra uyuyamadan kalmak hiç de eğlenceli, hoş bir şey değildir.

Dowler onu uyanık tutan o partideki bütün o kalpsiz insanlara içi helalinden bir hınçla dolup taşarak, ateşin önünde otururken tam bu fikirdeydi. Akşamın erken saatlerinde migreni tuttuğu için evde kaldığı düşüncesiyle oyalanmayı da hiç düşünmemiş değildi ama o da sinirlerini yatıştırmaya yetmiyordu şimdi. En sonunda, birçok kere uyuya kaldıktan, şömine parmaklıklarına doğru kaykılıp tam zamanında, yüzünün yanıp kavrulmasına ramak kalmışken doğrulduktan sonra kararını verdi: Kendini arka odadaki yatağa atıp... uyumayacaktı, elbette; düşünecekti.

Kendini yatağa atarken, “Uykum ağırdır benim” diyordu, “uyumamam lazım. Kapıya vurulduğu an buradan duyarım herhalde. Evet. Dediğim gibi. Gece bekçisini işitebiliyorum. Geçiyor işte. Sesi kısıldı şu ara. Daha da kısıldı. Köşeyi dönüyor. Aah!” Bay Dowler bu noktada kendisinin bir süredir önünde tereddüt etmekte olduğu köşeyi döndü ve deliksiz bir uykuya daldı.

Saat tam üçü çaldığı sırada Royal Crescent'te rüzgârın içinden bir tahtırevan peyda oldu. İçinde Bayan Dowler oturuyordu. Tahtırevanı bir kısa boylu şişman hamalla bir uzun boylu sıska hamal taşımaktaydı ve her ikisi de, bırakın tahtırevanı, kendilerini ayakta tutmakta bir hayli zorlanıyorlardı. Oysa şehrin bu yüksek râkımlı semtinde ve bu hilal şeklinde sokakta kaldırım taşlarını yerlerinden söküp uçurmak ister gibi esip duran rüzgârın öfkesi anlatılır gibi değildi. Hamallar tahtırevanı yere bırakıp rahat bir nefes aldılar ve sokak kapısını üst üste iki kere gürültüyle çaldılar.

Bir süre beklediler ama kimse çıkmadı. Hamalların kısa boylusu yollarını aydınlatan oğlanın meşalesine ellerini uzatıp ısıtırkən, "Hizmetkârlar uyku perisinin kucağında geceliyorlar galiba?" dedi.

"Bi çimdik atsa da uyandırır şunları!" dedi uzun boylusu.

"Bir daha çalın, n'olur!" diye Bayan Dowler tahtırevanın içinden seslendi. "İki üç kere vurun, lütfen!"

Kısa boylu hamal işi bir an önce bitirip gitmek istiyordu; basamağa çıktı, kapı tokmağını her biri sekiz kısa vuruş içeren dört ya da beş kez çarptı kapıya. O bunu yaparken uzun boylusu yola çıkmış, ışık var mı diye pencerelere bakıyordu.

Kimse görünmedi. Sessizlikten, karanlıktan başka bir şey yoktu.

"Hay Allah!" dedi Bayan Dowler. "Bir kere daha vurun, lütfen!"

"Çıngırak yok burda, di mi, hanfendi?" dedi bodur hamal.

"Var. Ben hep çalarım çıngırağı" diye araya ışıkçı oğlan girdi.

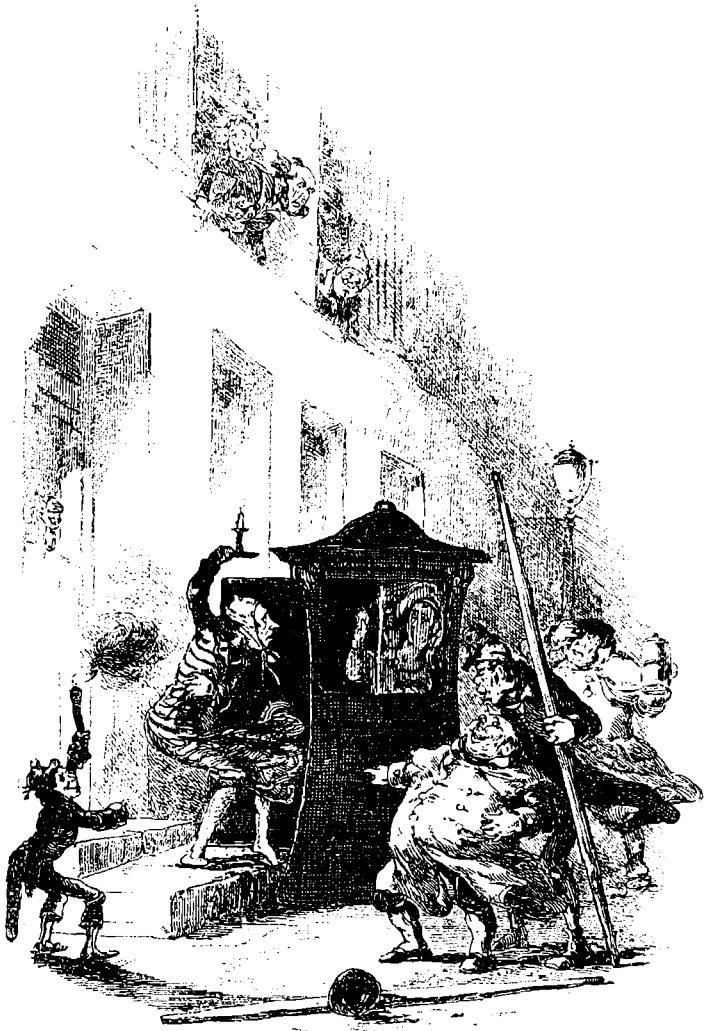
"Bir tutamak var orda sadece. Teli kırılmıştı" dedi Bayan Dowler.

"Uşakların kafası kırılıydı!" dedi uzun hamal.

"Size zahmet veriyorum ama bir daha vursanız?" Bayan Dowler son derece nâzikti.

Kısa hamal tokmağı birkaç kere daha vurdu. Hiçbir sonuç çıkmadı. Uzun hamalın sabrı taşmak üzereydi; öbürünün yerine o, çıldırmış bir postacı gibi ikili vuruşlarla kapıyı dövmeye başladı.

En nihayet Winkle rüya görmeye başlamıştı. Üyeler laf anlamıyorlardı; başkan sessizliği sağlamak için habire masaya vuruyor-

du. Bir ara hiç alıcısı olmayan bir müzayedede salonunda gördü kendini; müzayedeci her şeyi kendisine alıyordu. En sonunda sokak kapısının vurulmakta oluyor olmasının hiç de imkânsız olmayabileceğini düşünür oldu. Tam emin olmak için ama, bir on dakika kadar hiç kimildamadan yatakta kalıp dışarıya kulak verdi; kapıya

otuz iki, otuz üç kere vurulduğunu sayınca tatmin oldu ve o kadar uyanık olmaktan kendine epey bir pâyeye biçti.

“Rap rap... rap rap... rap rap... ra, ra, ra, ra, ra, rap” diye vuruyordu kapıya.

Winkle ne olduğunu anlamadan, merak içinde yataktan fırladı, alelacele çoraplarını giyip ayağına terliklerini geçirerek sabahlığına sarındı, şöminede yanmakta olan ateşten bir mum tutuşturup merdivenden aşağı koştu.

“Nihayet biri geliyor, hanfendi” dedi bücür hamal.

“Elimde yorgan iğnesiyle arkasında olmak isterdim” diye mırıldandı iri olanı.

“Kim var orda?” Winkle zinciri kaldırırken sordu.

“Soru sorup durma orda, andavallı, aç kapıyı!” diye karşılık verdi iri hamal, nefretle, soruyu soranın bir uşak olduğunu farz ederek. “Hadi aç şu gözlerini de çabuk ol biraz” diye üsteledi öbürü.

Winkle yarı uyur haldeydi, ne yaptığını tam bilmeden buyruğa uydu, kapıyı azıcık aralayarak dışarıya baktı. İlk gördüğü, ışıkçı oğlanın meşalesinin kızıl parıltısı oldu. Birden, evde yangın çıkmış olabileceği korkusuyla afallayıp kapıyı hızla ardına kadar açtı ve kandili başının üstünde tutarak dışarı baktı: Gördüğünün bir tahtirevan mı yoksa yangın tulumbası mı olduğundan emin olmadı. Tam o sırada sert bir rüzgâr esintisi mumu söndürdü; Winkle kendini tutamadan kapının önündeki basamağa doğru yürürken rüzgârdan ardında kapı pattadanak kapandı.

“Ece, delikanlı, şimdi yaptın işte yapacağını!” dedi kısa boylu hamal.

Tahtirevanın penceresinde bir kadın yüzü gören Winkle aniden döndü, var gücüyle kapı tokmağını kapıya vurup kendinden geçmiş bir halde haykırarak hamala tahtirevanı oradan çekmesini söyledi.

“Al götür bunu burdan, götür!” diye bağırdı. “Şimdi de bir başka evden biri çıkıyor. Bunun içine koyun beni. Koruyun beni! Bir şey yapın!”

Bütün bunlar olurken soğuktan zangır zangır titriyordu. Kapı tokmağına her elini uzattığında, rüzgârın üzerindeki sabahlığı uçurmasıyla zor durumda kalıyordu.

“Meydandan bu tarafa insanlar geliyor. Aralarında hanımlar var. Bir şeyler sarın üzerime, beni görmesinler! Önümde durun!” diye kükredi Winkle. Ama hamallarda, ona gülmekten, en ufak bir yardımda bulunacak hal kalmamıştı. Kadınlar da gittikçe yaklaşıyorlardı.

Can havliyle, son bir kere daha tokmağı kapıya vurdu. Kadınlar birkaç ev öteye kadar yaklaşmışlardı; başının üstünde tutmakta devam ettiği sönmüş mumu fırlattı attı ve ani bir kararla tahtırevanın içine, Bayan Dowler’in yanına daldı.

Bayan Craddock da, neden sonra, kapıya vurulduğunu ve insan seslerini işitmişti. Başına uyku takkesinden daha şık bir şey geçirme telaşıyla biraz zaman kaybettiyse de, sonra hemen, gelenin hakikaten beklenen kişi olup olmadığını anlamak için bir koşu ön taraftaki oturma odasına indi; pencereyi kaldırıp baktı. Tam o sırada Winkle kendini tahtırevanın içine atıyordu; Bayan Craddock aşağıda olanları görür görmez Bay Dowler’in hemen uyanması için canhıraş bir sesle feryadı bastı: Karısı bir başka beyle kaçıyordu!

Dowler yataktan lastik top gibi zıplayıp ön odaya koştu. Orada bir pencerenin önüne tam geldiği anda Mister Pickwick bir başka pencereyi açıyordu. Her ikisinin de ilk gördükleri, tahtırevana girmekte olan Winkle oldu.

“Bekçiii!” diye çılgınlar gibi haykırdı Dowler. “Durdur onu..! Yakala onu, bırakma... bırakma bir yere gitmesin ben aşağı gelene kadar! Boğazını kesicem onun... bir bıçak verin bana! Bi kulağından ötekine kadar kesicem, Bayan Craddock, evet, öyle bi kesicem ki!” Durmadan çığlıklar atıp duran ev sahibinden de, Mister Pickwick’ten de sıyrılıp kurtulan çılgın koca ufak bir yemek bıçağını kaptığı gibi sokağa fırladı.

Ne ki Winkle onu beklemiyordu orada. Kabadayı Dowler’in tüyler ürpertici tehdidini duymasıyla içine daldığı çabuklukla tahtırevandan dışarı fırlayıp ayağından terliklerini atarak tabanları yağlaması bir olmuştu. Hilal biçimindeki sokakta, peşinde Dowler ve bekçi, firdolayı kaçtı. Arayı kapatmadan koşup tekrar evin önüne geldiği zaman kapı açıldı. Winkle içeri daldı, kapıyı Dowler’in suratına kapattı, yatak odasına tırmandı, kapıyı kilitledi, ardına bir el yıkama tezgâhı, birkaç çekmece, bir masa yığdı ve sabahın ilk

ışıklarıyla birlikte kaçıp gitmeye hazırlık olarak birkaç lüzumlu eşyasını paket yaptı.

Dowler merdivenden çıkıp kapıya kadar gelmişti. Anahtar de-liğinden, ertesi gün Winkle'ın boğazını kesmeye kesin kararlı olduğunu bildirdi. Oturma odasından taşan şamataya kulak veren ev halkı –Mister Pickwick'in herkesi barışmaya çağıran sesi açık se-çik duyuluyordu o arada– birer birer yatak odalarına dağıldılar. Bir kere daha sessizlik kapladı ortalığı.

Bütün bunlar olurken Sam Weller neredeydi? Bu sorulmadan olur mu? Nerede olduğunu bir sonraki fasılda öğreneceksiniz.

FASIL 37

Sam Weller'in yokluğunu dâvet üzerine katıldığı bir akşam yemeğine atıfla açıklıyor ve Mister Pickwick'in onu büyük ehemmiyet ve nezaketi haiz bir misyonla nasıl görevlendirdiğini anlatıyor

Olaylarla dolu o günün sabahında Bayan Craddock, "Bay Weller, size bir mektup var" dedi.

"Çok tuhaf! Ne oldu acaba? Tanışlarım içinde mektup yazabilen birisi olduğunu hiç hatırlamıyorum da" dedi Sam.

"Beklenmeyen bir olay olmuş olabilir" dedi Bayan Craddock.

Sam kuşkuyla başını salladı. "Benim bir tanışımın mektup yazması için mutlaka beklenmedik bir şey olmuş olmalı" dedi. "En azından, tabii afet gibi bi şey, hafakanlar basan delikanlının dediği gibi." Sonra adrese baktı. "Benim moruk olamaz bu. Ben onu bilirim, o hep büyük harflerle yazar. Yazı yazmasını bilet gişelerindeki o koskocaman ilanlardan öğrenmiştir. Çok tuhaf. Nerden gelmiş olabilir bu mektup?"

Sam bunları söylerken, bir yazılı bildirim kimden geldiğini bilemeyen birçok kimsenin yaptığını yaptı: Mühüre baktı, sonra kâğıdın önüne ve arkasına, daha sonra iki yanına baktı, bunun ardından başlığına baktı; son bir umutla, içine de bakarsa belki ne yazdığını orada göreceğini düşündü.

"Kenarı yaldızlı kâğıda yazılmış" dedi, mektubu açarken, "balmumu dökülerek üzerine bir anahtar ucu bastırmış, mühürlemişler. Dur bakalım neymiş?" Ve ciddi mi ciddi bir suratla, aşağıda yazılanları çat pat okudu:

“Bath’lı seçkin bir uşaklar çevresi Bay Weller’a sitayişlerini sunar ve kendisini bu akşam garnitürlü kuzu yahnisi ziyafetine dâvet eder. Servis saat tam dokuzu buçuk geçe başlayacaktır.”

Bu not bir başka notun içine konulmuştu. Orada şunlar yazılıydı: “Bay Weller’la müşterek tanışları Bay Bantam’ın evinde birkaç gün önce karşılaşmaktan fevkalade mutlu olan Bay John Smauker, Bay Weller’dan ilişikteki dâvetiyeyi kabul etmelerini rica eder. Bay Weller saat dokuzda Bay John Smauker’a uğrayacak olursa, Bay John Smauker Bay Weller’ı dostlarına takdim etmekten fevkalade bahtiyar olacaktır. (İmza) John Smauker”

Zarfin üzerinde, “Mister Pickwick yanında Bay Weller” yazılıydı; sol köşede, parantez içinde, mektubu getiren kişiye hitaben “servis zili” yazıyordu.

“Bu ne, yahu?” dedi Sam. “Yok artık! Kuzu yahnisine ziyafet dendiğini hiç işitmediydim. Fırında olsa ne diyecekler acaba?”

Yine de fazla uzatmadan hemen Mister Pickwick’in yanına çıktı, o akşam izin almak istediğini söyledi. İsteği kabul edildi.

Sam Weller bu izinle ve yanına aldığı sokak kapısı anahtarıyla, buluşma saatinden az önce yola çıkarak Queen Square’e doğru âheste adımlarla yürümeye koyuldu. Oraya ulaşır ulaşmaz John Smauker’ı görünce çok sevindi. Smauker az ötede saçları pudralı kafasını bir lamba direğine dayamış, kehribar bir ağızlıkla puro tütürüyordu.

Şapkasını zarif bir hareketle havaya kaldırırken öbür elini karşısındakini küçümser bir ince edâyla havaya savurdu. “Nasılsınız, dostum?” dedi.

“Eh, azcık kendime gelmiş sayılırım” dedi Sam. “Siz kendinizi nasıl hissediyorsunuz, azzim?”

“Çok iyi değil” dedi John Smauker.

“Çok çalışıyorsunuz. Ondandır” dedi Sam. “Anlamıştım hâlinizden. Nereye kadar ama..? Koşturmayın böyle delicesine, yazıktır.”

“Ondan değil de, asıl ucuz şaraptan, Bay Weller” dedi Smauker. “Maalesef biraz dağıttım kendimi.”

“Yaa? O fena işte.”

“Yoldan çıkıyor ama insan, Bay Weller, n’apacaksınız!”

“Yaa, tabii.”

John Smauker içini çekti. “Cemiyet hayatının tam göbeğindeki girdaba kapıldık işte bir kere.”

“Di mi, çok feci.”

“Hep böyle oluyor. Kader sizi cemiyet hayatına ve bir resmi pozisyona sürüklemişse, başkalarının karşılışmadığı tehlikelerle yüz yüze gelmeye hazır olacaksınız, yok başka çaresi, Bay Weller.”

“Aynen amcamın dediği gibi, kendisi cemiyet hayatına karıştığında” dedi Sam. “İhtiyar çok haklıydı, çünkü üç ay içinde içki-den öldü.”

Smauker kendisinin sözü geçen ölmüş bir kimseye bu şekilde benzetilmesine bozulur gibi oldu; fakat Sam’ın yüzünde kıl kıpırdamadığını görünce tuttu kendini, yumuşadı.

“Artık yürüsek iyi olacak” diyerek, derin mi derin bir saat cebinin en dibinden gün yüzüne çıkardığı bakır bir saate baktı. Saat, ucuna bir bakır anahtar iliştilmiş bir kaytana bağlıydı.

“İyi olur, yoksa kuzu çok piş’cek, ziyan ol’cak” dedi Sam.

Anacaddeye doğru yürürlerken yol arkadaşı, “Sulardan hiç içtiniz mi, Bay Weller?” diye sordu.

“Bi kere.”

“Nasıl buldunuz?”

“Hiç hoş değildi.”

“Haa, kalibat tadından hazzetmediniz galiba?”

“Orasını bilmem ama çok fazla ısınmış ütü gibi bir tadı vardı sanki” dedi Sam.

John Smauker, küçümseyici bir bakışla, “Tamam işte” dedi. “Kalibat tadı odur zaten.”

“Öyliyse hiç de anlamlı bir laf değilmiş. Belki öyledir de kimyayla filan başım hoş değildir, bi şey diyemem.” Ve tam burada Sam ıslık çalmaya başlayınca Smauker ıslık sesinin dayanılmaz bayağılığından duyduğu ıstırapla dehşete kapıldı.

“Koluma girmek istemez miydiniz?” dedi.

“Teşekkür ederim, çok nâziksınız ama size mâni olmuyım” dedi Sam. “Ellerimi cebime komayı severim de... eğer bir mahzuru yoksa?” Böyle deyip dediği gibi yaptı ve ıslığı daha bir şiddetle üfürdü.

“Şuradan” dedi yeni arkadaşı, “çok kalmadı.” Bir yan sokağa saparlarken bir hayli ferahlamıştı.

“Öyle mi?” dedi Sam, Bath’ın kalburüstü uşaklarına bu kadar yaklaşmış olduğunun açıklanmasından fazla bir heyecana kapılmaksızın.

“Evet, hiç telaşlanmanıza lüzum yok, Bay Weller.”

“Niçin telaşlanacakmışım ki?”

“Çok şahane üniformalar göreceksiniz. Belki bazı arkadaşları biraz fazla havalı bulacaksınız ama size çabuk ısınırlar.”

“Eksik olmasınlar” dedi Sam.

“Ve biliyor musunuz, yabancı olduğunuz için belki üzerinize varabilirler ilk başta” dedi Smauker, alabildiğine himayekâr, âlicenap bir bakışla.

“Aşırı gaddarlık etmezler ama di mi?”

“Yok, yok” dedi Smauker, gaddarlığın ucunu gösterip sonra işi efendiliğe vurarak. “Bazı komik köpekler var aramızda, insana satmadan edemezler. Siz bakmayın onlara, hiç orali olmayın.”

“O biçim zekâ salvoları karşısında sağlam durmaya gayret et’cez artık.”

“Çok doğru” dedi Smauker, yine himayekâr bir havaya bürünerek. “Ben de hep arkanızda olurum zaten.”

Gide gide küçük bir manav dükkânının önüne gelmişlerdi. Smauker içeri girdi. Sam onu takip etti ve yol arkadaşının arkasında kalır kalmaz kendini tutamadı, ağzı kulaklarına varırcasına sırtıtmaya, ta içinden kopup gelen başka bazı neşe ve keyif alametleri sergilemeye koyuldu.

Manav dükkânının içinden geçip arkasındaki küçük koridor da şapkalarını basamaklara bıraktıktan sonra küçük bir salona girdiler. Ve işte orada Sam, karşılaştığı sahnenin ihtişamı karşısında şaşakaldı.

Salonun ortasında iki masa yan yana getirilmiş, üstleri değişik zamanlardan kalma, değişik tarihlerde yıkanmış ve alabildiğince yekpare görünecek tarzda yan yana konulmuş üç dört kumaş parçasıyla örtülmüştü. Kumaşların üzerine altı ya da sekiz kişi için çatal bıçak konulmuştu. Bıçak saplarından bazısı yeşil, bazısı kırmızı, birkaçı sarıydı; çatalların hepsi simsiyah olduğundan renk bileşimi

son derece çarpıcıydı. Şömine paravanının arkasında dâvetli sayısı kadar tabak ısınmaya konulmuştu, önünde dâvetliler ısınmaktaydılar. İçlerinde uzun kuyruklu, parlak pas rengi redingotu ve göz alıcı ateş kırmızısı pantolonuyla oldukça şişman bir adamın önde gelen en önemli kişi olduğu anlaşılıyordu; başında üç köşe şapkasıyla sırtını ateşe dönmüş duruyordu. Daha yeni gelmiş olmalıydı, çünkü şapkasını başından çıkarmamış olduğu gibi, elinde kendi mesleğinden olanların araba çatıları üzerine doğru eğik vaziyette tuttukları o uzun değneklerden biri vardı.

“Smauker, oğlum, ver elini” dedi üç köşe şapkalı şahıs.

Smauker sağ elinin serçe parmağının en uç boğumunu üç köşe şapkalı adaminkine takarak onu çok iyi gördüğüne çok sevindiğini söyledi.

“Eh, işte, iyi göründüğümü söylüyor herkes” dedi üç köşe şapkalı adam, “ama nasıl oluyor ben de şaşıyorum. İki haftadır her gün iki saat bizim kocakarıya refakat etmekteyim; onun o kahrolası lavantarengi köhne çulunun sırtında ne biçim kopçalanmış olduğunu arkadan seyredip durmak insanı ömür boyu hafakanlara boğmuyorsa maaşımın dörtte birini kessinler, razıyım.”

Orada bir araya gelmiş sosyete seçkinleri bu sözlere kahkahalarla güldüler. Kenar süsleri arabacı tarzı sarı yelek giymiş birisi, yanındaki ince kumaştan kısa paçalı yeşil pantolonlunun kulağına, bu gece Tuckle’ın keyfinin pek bir kıyak olduğunu fısıldadı.

“Ha, bu arada” dedi Tuckle, “Smauker, aslanım, sen...” Cümleinin sonu Smauker’in kulağına fısıldandı.

“Hay Allah, unuttum yahu!” dedi Smauker. “Beyler, dostum Bay Weller!”

Tuckle, “Ateşten uzak kaldınız, Weller, kusura bakmayın. Üşümüyorsunuz ya?” dedi.

Sam, “Yok, ne münasebet, ateş parçası” diye karşılık verdi. “Hava o biçim ayaz olmadan kim üşür sizin karşınızda? Resmi bir yerde bekleme odası şöm’nesi önüne konulsaydınız kömürden tasarruf edilirdi.”

Bu sert karşılık Bay Tuckle’ın kırmızı üniformasına az çok kişisel bir atıf içeriyormuş gibi görüldüğünden, o zât birkaç saniye pek haşmetli bir tavır takınır gibi oldu, sonra ateşin önünden ağır

ağır çekilerek yüzünde zoraki bir gülümsemeyle, esprinin hiç de fena olmadığını söyledi.

“Öyle düşündüğünüz için çok teşekkür ederim” dedi Sam. “Gide gide anlaş'caz sanıyorum. Az sonra daha bi iysini denerim.”

Bu noktada, parıl parıl turuncu kadife giysiler içinde bir adamın içeri girmesiyle sohbet yarıda kesildi. Yeni gelenin yanında morlara bürünmüş, göz alıcı çoraplarıyla pek övündüğü belli olan bir başka seçkin kişi vardı. İkisi birden öncekilerce karşılanıp ağırlandılar ve Bay Tuckle yemeğe başlanmasını oya koydu. Teklifi oy birliğiyle kabul edildi.

Manav ve karısı sofraya kapari soslu şalgam ve patatesle sıcacık haşlanmış bir koyun budu koydular. Tuckle masanın bir başına oturdu; turuncu kadifeli adam öbür başa geçti. Manav, tabak servisi için ellerine güderi eldivenler geçirip Tuckle'ın iskemlesinin arkasında yerini aldı.

“Harris” dedi Tuckle, buyurgan bir sesle.

“Buyrun, efendim” dedi manav.

“Eldivenlerini giydin mi?”

“Giydim, efendim.”

“Kaldır kapağı o zaman!”

“Peki, efendim.”

Manav kendine söyleneni yerine getirerek ezile büzüle bir servis bıçağı uzattı Tuckle'a. Bunu yaparken, tesadüf bu ya, esneyeceği tuttu.

“Bu ne demek oluyor şimdi, bayım?” diye Tuckle serteldi.

Manavın eli ayağı boşandı.

“Çok özür dilerim, efendim, hiç istemeden oldu. Dün gece çok geç yattım da...” dedi.

“Senin hakkında ne düşündüğümü söylüyüm mi sana, Harris?” dedi Tuckle, büyüklene büyüklene. “Sen hayvanın tekisin!”

“N'olur hakkımda sert hüküm vermeyin, beyler” dedi manav. “Sizlere çok, pek çok minnettarım bana getirdiğiniz işlerden dolayı. Ayrıca, servise yardımcı olma gibi durumlardaki tavsiyeleriniz için de, efem. Umarım hizmetlerimden memnun kalıyorsunuzdur.”

“Kalmıyoruz, efem” dedi Tuckle, “hiç kalmıyoruz! Daha iyi olmalı.”

“İhmalkâr bir hayta gibi görüyoruz seni” dedi turunculu şahıs.

“Ve de adi bir soyguncu!” diye ekledi yeşil pantolonlu.

“İflah olmaz bir alçak!” dedi mor giysili.

Zavallı manav, zulmün asgari boyutta bir tezahürü mahiyetinde kendisine yakıştırılan bu sıfatlar karşısında başını eğdi kaldı. Herkes kendi üstünlüğünü vurgulama niyetine söyleyeceğini söyledikten sonra, Tuckle koyun budunu kesip doğrayarak dâvetlilere paylaştırmaya koyuldu.

Akşamın bu önemli işi daha yeni başlamışken hızla kapı açıldı ve kurşuni düğmeli açık mavi kostüm kuşanmış bir başkası çıkageldi.

“Kurallara aykırı ama bu!” dedi Tuckle. “Çok geç. Çok geç.”

“Kusur bende değil, kesinlikle” dedi mavi kostümlü adam. “Arkadaşlar versin hükmü. Bir sevda meselesi, tiyatrodaki bir randevu.”

“Peki, madem öyle” dedi Turuncu Pelüş.

“Doğru söylüyorum, namusum hakkıyçün” dedi mavili. “Kızların en gencini saat onda gidip evden almaya söz vermiştim. Öyle bulunmaz bi güzel ki, hayallerini yıkmaya gönlüm razı olmadı, hakaten yani. Benim bu meclise saygıda hiçbir kusurum olamaz, beyler, orası öyle, ama işin içine kadın meselesi girince her şey değişir.”

“O cânipte bi şeyler döndüğünden şüpheleniyordum zaten” dedi Tuckle, yeni gelen Sam’in yanına yerleşirken. “Arabaya binip ederken omuzuna biraz fazla yaslandığını fark etmedim değil birkaç kere.”

“Ne münasebet, Tuckle, deme öyle” dedi Mavili. “Bana hak-sızlık ediyorsun. Bir iki arkadaşta, onun tapınılacak bir yaratık olduğunu söylemiş olabilirim; iki üç evlenme teklifini açık bir neden belirtmeden reddettiğini de, ama yok, hayır, hakaten hayır, Tuckle... yabancıların da önünde, üstelik. Doğru değil, yapma bunu! Nezaket, arkadaşım, nezaket...” Ve mavili adam cebinden mendilini çıkararak ceket yenlerini düzeltti, sanki isterse daha söyleyeceği başka şeyler de varmış da, namus belasına susuyormuş gibi bir baş hareketiyle kaşlarını çattı durdu bir süre.

Mavili adam, sarıya bakar saçları, dik ve serbest tavırlı uşak hâli, kabadayı havası ve küstah çehresiyle, içeri girer girmez Sam Weller'in bilhassa dikkatini çekmişti. Sonradan böylesi özellikleri de ortaya çıkınca Sam onunla tanışıklığı ilerletmeye daha da istekli oldu. Kendine has pervasızlığıyla hemen söze girdi.

"Sağlığınıza, efem" dedi. "Muhabbetinizi sevdim. Çok hoş, bana kalırsa."

Mavili, hep alışık olduğu bir iltifatla karşılaşmış gibi gülümse-di ve onu beğendiğini belli eder bir ifadeyle Sam'e bakarak, birbirlerini tanıyacaklarını ümit ettiğini, çünkü methetmek gibi olmasın ama onun (Sam'in) çok iyi huylu bir genç ve tam da kendi gönlünce bir kimse gibi görüldüğünü söyledi.

"Çok iyisiniz, bayım" dedi Sam. "Şanslıymışsınız doğrusu."

"Nasıl yani?"

"O genç bayan" dedi Sam. "Neyin ne olduğunu biliyor besbel-li. Tabii ya!" Gözlerinden birini yumdu, Mavilinin gururunu ala-bildiğine okşayan bir hareketle başını iki yana salladı.

"Kurnaz birine benziyorsunuz, Bay Weller" dedi Mavili.

"Yok, canım" dedi Sam. "Sizden âlâsı olmasın. Benden çok sizi alakadar eder... azgın boğa yoldan aşağı gelirken bahçe duvarının doğru yanında duran adamın yanlış yanında durana dediği gibi..."

"Yani ne diyeyim bilmem ki, Bay Weller, kızcağız havamdan ve tarzımdan etkilenmişe benziyor."

"Aksi mümkün değilmiştir, bana sorarsanız."

Bahtı açık Mavili, yelek cebinden bir kürdan çıkardı. "Sizin tezgâhta da var mı öyle ufak tefek bi numara?" dedi.

"Tam sayılmaz. Benim işimde kızlara yer yok. Olsaydı elbette işi pişirirdim biriyle. Şimdiki halde bir hanım markizden aşağısıyla bir işim olacağını sanmıyorum. Asalet unvanı olmasa da büyük mülk sahibi bir genç hatunla takılabiliyim belki, bana çılgınca âşık olursa, ama yoksa, ı-ıh..."

"Tabii ki, Bay Weller, tabii ki" dedi Mavili. "Uğraşmaya değ-mez, biliyor musunuz? Hem biz biliriz, di mi, Bay Weller, yani bi-zim gibi kurtlar demek istiyorum, ha, Bay Weller? Parlak bir üniforma eninde sonunda kadınları mutlaka cezbeder. Zaten, laf aramızda, bu meslekten olmanın başka ne gibi bir hoşluğu olabilir ki, di mi?"

“Çok doğru” dedi Sam. “Öyledir.”

Bu mahrem ikili sohbet tam bu noktaya vardığı sırada herkesin önüne birer kadeh konuldu ve dükkân kapanmadan herkes istediği içkiyi söyledi. Partinin önde gelen zarifleri, Mavili ile Turuncu Pelüş “soğuk bôl” istediler; diğerlerinin tatlı su katılı cin içmeyi tercih ettiği görüldü. Sam, manavın arsız bir lavuk olduğunu söyleyerek büyük bir kâse sıcak şarap isteyince seçkinlerin gözünde itibarı bir hayli arttı.

“Beyler” dedi Mavili, tam numunelik züppe havalarında, “şimdi de kadehlerimizi hanımlara kaldırmayı teklif ediyorum. Haydi!”

“Bravo, bravo!” dedi Sam. “Genç patronçelere!”

Bunun üzerine, “Usul, usul!” diye bağırانlar oldu. John Smauker, Weller’ı bu dostlar meclisine takdim eden kişi olarak, biraz önce kullandığı kelimenin parlamento adabına uygun düşmediğini kendisine (Weller’a) bildirmesine müsaade istedi.

“Hangi kelimeydi o, bayım?” diye sordu Sam.

“Genç kızlar, bayım” dedi Smauker, göz korkutucu bir kaş çatışıyla. “Biz burda o tür ayrımlar tanımıyoruz.”

“Ha, çok iyi” dedi Sam, “öyliyse sözümü düzeltir, şirin yaratıklar derim ben de onlara, Ateş Parçası eğer izin verirse...”

Kısa yeşil pantolonlu zâtın zihninde, kurallara göre başkana “Ateş Parçası” denilip denilemeyeceği hususunda bir kuşku uyanmış olmasına rağmen, dostlar meclisi başkanından ziyade kendi haklarını korumayı yeğlediğinden, konu gündeme alınmadı. Üç köşe şapka giyen adam diş bileye bileye uzunca bir süre baktı Sam’e, fakat sonunda kendi başına gelecekleri düşünerek ses etmemeyi seçti.

Kısa bir sessizlik oldu. Derken, etekleri topuklarına kadar inen nakışlı bir palto ve bacaklarının yarısını sıcak tutan aynı kumaştan yelek giymiş bir şahıs, su katılı cinini şiddetle karıştırmayı kesip bir gayret ayağa kalktı ve dostlara birkaç söz söylemek istediğini bildirdi. Bunun üzerine, üç köşe şapkalı zât, çok uzun paltolu zâtın söyleyeceği ne varsa dinlemekten, hiç şüphe yok, ziyadesiyle hoşnut olacağını beyan etti.

“Maalesef arabacı olduğumdan ve de bu nefis ziyafetlere sadece şeref üyesi olarak dahil ediliyor olmamdan dolayı, beyler, kalkıp

konuşmakta tereddüt etmedim değil” diye söze başladı paltosu topuklarına kadar inen adam. “Mamafih, bilgime ulaşan, ya da gündelik görüş ufukum içinde vukuu bulan diyebileceğim, elim bir durumu sizlere bildirmem icap ettiğini –tabir caizse bu hususta âdetâ kendimi köşeye kısıtılmış addettiğimi– hissetmekteyim... Beyler, dostumuz Bay Whiffers (oradakiler hep turunculara bürünmüş adama baktılar) istifa etmiştir!”

Bunu işiten herkes hayretler içerisinde kaldı. Her bir dostlar meclisi üyesi yanındakinin yüzüne baktı, sonra bakışlarını ayakta duran arabacıya çevirdi.

“Sizler için hakaten sürpriz olmuş olabilir, beyler” dedi arabacı. “Verdiğimiz onca hizmete vâki bu tamiri imkânsız kaybın esbab-ı mucibesini ben söylemeyeceğim, fakat Bay Whiffers’dan takdîr-kâr dostlarının istifadesi için bize bizzat anlatmasını rica ediyorum.”

Teklif hararetli alkışlarla onaylanınca Whiffers derdini anlattı. Az önce istifa etmiş olduğu işinden hiç ayrılmamış olmayı muhakkak ki çok isterdi. Üniforma müthiş şık ve pahalıydı, ailenin hanım fertleri çok hoş insanlardı; ondan beklenen hizmet de –doğruyu söylemek boynunun borcuydu– o kadar ağır değildi. Görevi, esas itibariyle, mümkün olduğu kadar uzun bir süre hol penceresinden dışarıya bakmaktı; bunu bir başka hizmetliyle birlikte yapıyorlardı, o da istifa etmişti. Birazdan anlatmaya başlayacağı üzücü ve iğrenç teferruattan dostları esirgemeyi çok isterdi ama, kendisinden bir açıklama talep edildiğine göre, yapabileceği bir şey yoktu. Cesaretle ve net olarak açıklamak zorundaydı: Kendisinden söğüş et yemesi istenmişti.

Bu itirafın, dinleyenlerde doğurduğu tiksinti tasavvur edilebilir gibi değildi. Homurdanmalar ve ısıklarla karışık “Lanet olsun!” feryatlarının bir çeyrek saat kadar ardı arkası kesilmedi.

Bay Whiffers daha sonra bu hakaretin, kısmen, kendisinin çok şeye tahammül eder, uzlaşmacı mizacına bağlanabileceğini düşündüğünü sözlerine ekledi. Bir keresinde tuzlanmış tereyağı yemeye rıza göstermiş olduğunu çok iyi hatırlıyordu; hattâ evde âniden herkes hastalandığı için ikinci kata bir kova kömür taşıyacak kadar kendini kaybettiği olmuştu. Kusurlarını böyle samimiyetle iti-

raf etmiş olmakla kendini dostlarının gözünde küçük düşürmemiş olduğunu düşünmek isterdi; eğer öyle olduysa, şu demin sözünü ettiği en son onur kırıcı, kahpe tecavüzden ânında infial beyan etmiş olmakla dostlarının takdirlerine yeni baştan mazhar olacağına inanıyordu.

Bay Wiffers'ın konuşması takdir çığlıklarıyla karşılandı; hep birden bahtsız mazlumun sağlığına coşkulu kadehler kaldırıldı. Zulüm kurbanı, herkese teşekkür etti ve kadehini misafirleri Bay Weller'a kaldırdı: Kendisini yakinen tanımak zevkini henüz tatmamıştı ama Bay John Smauker'ın arkadaşı olması, nerede olursa olsun herhangi bir şayanı itimat insanlar topluluğunda yer almasına elverir tavsiye mektubuydu. Bu nedenle, Bay Weller'ın sağlığına usule uygun merasimle kadeh kaldırmayı çok arzu ederdi... eėer dostları şarap içiyor olsalardı. Bu defa, ama, sert içki alıyorlardı: Kendisi ise, her "şerefe!" denildiğinde bir bardak içkiyi devirmek o kadar uygun dűmeyeceđi için, âdetten olan ayrı ayrı bütün "şerefe"lere mahsuben tek bir defa kaldıracaktı kadehini.

Bu konuşma sona erince herkes ikisinden Sam'in şerefine bir yudum aldı, Sam de, bardağına doldurup kendi şerefine içtiği iki keçe şarabın üstüne pek zarif bir konuşmayla onlara teşekkür etti.

"Çok minnettarım sizlere, arkadaşlar, bu iltifatlarınızçin" dedi, bir nebze olsun sıkılmadan sıcak şaraba keçeyi bir kere daha daldırarak. "Bu iltifatlar sizin gibilerden gelince de insan ne yapacağını bilemiyor. Hakkınızda, bir çevre olarak, çok şey işitmiştim, ama burda gördüğüm böyle fevkalade hoş insanlar olduğunuzu, hiç bilmiyordum, bunu söylemek isterim. Umarım kendinizi kollar, vakarınıza toz kondurmazsınız. Sizi o hâlinizle yolda yürürken görmek bilerseniz ne hoş bir duygu doğuruyor insanda: Muhterem dostum Ateş Parçası'nın gümüş topuzlu sopasının yarı boyunda bir bacaksız olduğum günlerden beri bundan hep mutluluk duymuşumdur... Kükürt sarısı mazluma gelince, tek diyeceğim, umarım layık olduğu gibi bir kapı bulur kendine de bundan sonra bi daha soğuk ziyafet belasına çatmaz."

Sam tatlı tatlı gülümseyerek yerine oturdu. Sözleri çılgınca alkışlandı, sonra meclis dağılmaya başladı. "Ne o, gidiyor musun yoksa?" dedi Sam, arkadaşı John Smauker'a.

“Gitmek zorundayım, Bantam’la sözleştiydik” dedi Smauker.

“Pekâlâ, öyle olsun” dedi Sam. “Senden memnun kaldıysa belki onun da istifa edeceği tutar. Ya siz, Ateş Parçası, siz gitmiyorsunuz herhalde?”

“Gidiyorum” dedi merasim şapkalı.

“Ne? Bir kâse şarabın dörtte üçünü geride bırakıp da mı? Saçmalamayın, oturun yerinize!” dedi Sam.

Tuckle bu dâvete direnmedi. Az önce eline aldığı şapkasıyla sopasını bir yana koydu, dostluk hatırına son bir kadeh daha alacağını söyledi.

Mavili de, evine Tuckle ile aynı yoldan gidecekti, kalma-ya ikna edildi. Sıcak şarabın yarı kadarı içilip bitince, Sam manavın dükkânından istiridye getirtti; şarap ve istiridye bir arada hepsini öyle coşturdu ki, Tuckle üç köşeli serpuşu ve uzun sopasıyla masanın üstünde, istiridye kabuklarının ortasında gemici dansına kalktı; mavili de, bir tabak ve bir bukle kâğıdından ibaret usta işi bir mızıkayla ona eşlik etti. En sonunda şarap dibi bulup geceden de geriye fazla bir şey kalmayınca, birbirlerine evlerine kadar refakat etmek üzere dışarı çıktılar. Tuckle, açık havaya çıkar çıkmaz yaya kaldırımının kenarına uzanıp yatmak için dayanılmaz bir istek duydu. Sam buna karşı çıkmanın yazık olacağı düşüncesiyle hiç oralı olmadı; ama üç köşeli serpuş durduğu yerde ezilip bozulmasını, nezaketen, aldı onu Mavilinın başına geçirdi, orada yassılttı; Maviliyi de, koca sopayı eline tutuşturarak sokak kapısına dayadı, zili çaldıktan sonra âheste âheste kendi kaldığı yerin yolunu tuttu.

Ertesi sabah Mister Pickwick her zamankinden çok daha erken bir saatte giyinip kuşanıp alt kata indi, çingırağı çingırdattı.

“Sam” dedi, onun çağrıya uyması üzerine, “kapa kapıyı.”

Sam Weller öyle yaptı.

“Dün gece burada üzücü bir olay vukuu buldu, Sam. Bay Winkle o yüzden her an Bay Dowler’ın saldırısına uğrayabilir.”

“Alt kattaki ihtiyar kadından duydum ben de” diye karşılık verdi Sam.

“Ve maalesef söylemek zorundayım, Sam” diye çok şaşkın bir yüzle devam etti Mister Pickwick, “Winkle korkup kaçtı.”

“Ne demek, kaçtı?” dedi Sam.

“Bu sabah erkenden, benimle en ufak bir temas kurmadan evden çıkmış gitmiş. Nereye gittiğini bilmiyorum.”

“Kalıp sonuna kadar direnmeliydi” dedi Sam, aşağısamayla. “Dowler’ın hesabını görmek hiç zor olmazdı.”

“N’apalım işte, Sam! Kendisinin cesareti ve sebatı konusunda benim de şüphelerim yok değil ama, olan oldu artık. Winkle şimdi burada değil. Onu bulmalıyız. Bulunmalı ve bana getirilmeli.”

“Gelmezse, beyim?”

“Zorla getirilmeli.”

“Kim yapacak bunu?” Sam gülümsedi.

“Sen!” dedi Mister Pickwick.

“Oldu, efendim.”

Sam Weller böyle diyerek odayı terk etti ve hemen ardından sokak kapısının kapandığı işitildi.

İki saat geçmeden Sam geri döndü. Dünyanın en basit işini görmeye gönderilmiş gibi serinkanlıydı. Getirdiği habere göre, Bay Winkle’in tarifine tıpa tıp uyan bir bey o sabah Royal Otel’den kalan mahalli postayla Bristol’e gitmişti.

Mister Pickwick Sam’in eline sarıldı. “Sen harika bir insansın, Sam” dedi. “Hiç durma, düş peşine!”

“Baş üstüne, efendim” dedi Sam.

“Onu bulur bulmaz bana yaz. Senden kaçmaya kalkarsa derdest eder vurursun kilidi üzerine. Benden sana müsaade.”

“Bakarım icabına, beyim, siz hiç meraklanmayın.”

“De ona ki, çok merak ettim, fevkalade gücendim ve tabii, çok kızdım böyle bir münasebetsizlik etmesine.”

“Söylerim, efeem.”

“Ona diyeceksin ki, bu eve seninle birlikte gelmeyecek olursa, benimle gelecek, çünkü ben gidip kendi elimle alıp getireceğim onu.”

“Bunu söylerim ona, beyim.”

Mister Pickwick, kaygılı bir yüzle baktı Sam’e. “Bulabilecek misin onu, Sam?” dedi.

“Bi yerlerdeyse bulurum, bulmam mı!” dedi Sam kendinden emin bir çehreyle.

Bu talimatla beraber Mister Pickwick sadık hizmetkârının eline bir miktar para sıkıştırarak, derhal kaçağın peşinden Bristol'e hareket etmesini buyurdu.

Sam bir heybeye birkaç öteberi doldurup yol hazırlığını tamamladı, koridorun sonuna varınca orada durdu, dönüp usul usul yürüdü, geldi, salon kapısından başını uzatıp fısıldadı:

“Beyim.”

“Ne var, Sam?” dedi Mister Pickwick.

“Talimatınızı iyi anladım mı acaba?”

“Umarım anlamışsındır, Sam.”

“Derdest etme üzerinde... anlaştık, di mi, beyim?”

“Kesinlikle” dedi Mister Pickwick. “Tamamiyle. Ne gerekiyorsa yapacaksın. Bunu sana emrediyorum.”

Sam, her şeyi çok iyi anladığını belirtir bir bakışla başını sallayıp kapıdan çıktı, gazâ yolunda şen şakrak yürüdü gitti.

FASIL 38

Bay Winkle'ın nasıl tavadan fırlayıp usulca ve kendiliğinden ateşe düştüğünü anlatan fasıl

Royal Crescent sakinlerini yukarıda anlatıldığı gibi onca telaşa salan alışılmadık gürültünün talihsiz müsebbibi, utanç ve endişe dolu bir gece geçirdikten sonra, dostlarının hâlâ altında uyumakta oldukları çatıyı nereye gittiğini hiç bilmeden terk etti. Winkle'ı bu adımı atmaya sevk eden ince ve nâzik hissiyat ne kadar takdire şayan ve övgüye layık görülse azdır. "Eğer" diye düşünüyordu Winkle, "bu Dowler denilen adam şahsıma bilfiil şiddet uygulamaya kalkacak olursa (ki öyle yapacağından eminim) onu düelloya çağırمام şart olacak. Karısı var: Onu seven ve ondan başka dünyada kimsesi olmayan bir insan. Aman yarabbi! Ya çok kızar da onu öldürürsem, sonra n'aparım ben!" Bu üzücü düşünce iyi yürekli gencin hissiyatı üzerinde öyle bir tesir yarattı ki, dizleri titredi; çehresinde, içinde kopan fırtınanın tedirgin edici alametleri belirdi. Heybesini kaptığı gibi, ayaklarının ucuna basa basa merdivenden aşağı indi, lanet olasıca sokak kapısını elinden geldiği kadar sessizce kapattı ve yürüdü. Royal Otel'e varınca, orada Bristol'e hareket etmek üzere olan bir posta arabası buldu; gideceği yer maksada uysun da isterse Bristol olsun diye düşünerek sürücü katına tırmandı ve makul bir hesapla bütün yolu her gün en az iki kez kat eden bir çift atın katedebileceği en kısa zamanda hedefine ulaştı.

Bush Hanı'na inip yerleşti. Dowler'ın gazabı bir nebze yatışınca kadar Mister Pickwick'le mektuplaşmayı erteleme niyetinde olduğundan, şehri gezmeye çıktı. Şehir o güne kadar gördük-

lerinden bir kerte daha kirli göründü gözüne. Limanı ve gemicilik tesislerini dolaştıktan, katedrali de gezdikten sonra birilerine Clifton'un yolunu sordu, verilen tarife uyarak bir süre yürüdü. Ne var ki, Bristol'ün kaldırımları dünyanın en geniş ve temiz kaldırımları olmadığı gibi, sokakları da en düz ve en az karışık sokakları değildi; karmakarışık, dolambaçlı yollardan bunaldı, etrafta yol soracağı doğru dürüst bir başka dükkân bulmak için bakınmaya başladı.

Gözüne yeni boyanmış bir yapı ilişti: Bir dükkânla özel mesken arası bir yere çevrildiği çok olmamıştı. Sokak kapısının üstündeki, açılmış yelpaze tarzı küçük pencerenin tepesinde yanan kırmızı lambadan, bir vakitler sokağa bakan oturma odası penceresinin üstünde ahşap kaplama zeminde altın sarısı harflerle "Muayenehane" yazıyor olmasaydı bile burasının bir hekime ait olduğu yeterince anlaşılırdı. Winkle soruşturmasını yürütmek için müsait bir yer bulduğunu düşünerek bu küçük dükkâna girdi. İçerisi, üzerlerine yaldızlı etiketler yapıştırılmış bir sürü çekmece ve şişeyle doluydu. Kimsecikler yoktu. Burasının, kapısında tekdüzeliği bozma adına bu defa da beyaz harflerle "Muayenehane" yazdığı için olsa gerek, müessesenin en iç, mahrem mekânı olduğuna kanaat getirdi; avluya bakan arka salonda olabilecek bir kimsenin dikkatini çekmek için, cebinden çıkardığı gümüş parayı tezgâha vurdu.

İlk vuruşta, sanki birileri bir yerde şömine demirleriyle bir eskrim maçı sürdürüyormuş gibi, baştan beri bir gürültü vardı, o aniden kesildi; ikinci vuruşta, gözünde yeşil gözlük, elinde çok büyük bir kitapla çalışkan çehreli bir genç adam usulca dükkânın içine süzüldü, tezgâhın arkasına geçerek ziyaretçiye ne istediğini sordu.

"Rahatsız ettiğim için çok özür dilerim" dedi Winkle, "bir yere gidiyordum da acaba..?" Çalışkan adam, "Ha! Ha! Ha!" diye bir kahkaha atarak koca kitabı havaya fırlattı ve tezgâhın üstünde ne kadar şişe varsa hepsini birden tuzla buz etmesine kalmadan büyük bir beceriyle tekrar yakaladı. "Şu işe bak, yahu!" dedi.

Bakmaya değerdi, hiç şüphesiz. Zira Winkle hekim kılıklı şahsın bu acayip davranışı karşısında feci sûrette afallamış bir halde ve yüzünde son derece tedirgin bir ifadeyle elinde olmadan kaçıya doğru geri geri çekilmekteydi.

“Ne? Tanımadınız mı beni?” dedi hekim görünüşlü şahıs.

Winkle o zevki tatmamış olduğuna dair bir şeyler geveleyecek oldu.

“İyi öyliyse” dedi öteki. “Benden daha iş geçmemiş, bu anlaşıyor.” Ve elinde tuttuğu kitabı dikkate değer bir çeviklikle bir tekmede dükkânın ta öte ucuna yolladı, yeşil gözlüğünü çıkararak bir zamanlar Borough’da Guy’s Hastanesi’nden, Lant Sokağı’nda mukim Bay Robert Sawyer’ın tıpkısının aynısı bir suratla sırttı.

“Beni takip etmediğinizi söylemeyeceksiniz herhalde?” dedi, Winkle’in elini sıcak ve dostça duygularla sıkarak.

“Yemin ederim, etmiyordum” dedi Winkle. O da hararetle sarıldı Sawyer’ın eline.

Bob Sawyer, “İsmimi niye görmediğinizi merak ettim?” diyerek dostunun dikkatini dış kapıya çekti. Orada, aynı beyaz boyayla, “Sawyer – müteveffa Nockemorf” yazılıydı.

“Hiç gözüme çarpmadı” dedi Winkle.

“Çok yazık! Siz olduğunuzu bilseydim dışarı fırlar, kucaklardım sizi; ama inan olsun, kralın vergi memuru geldi zannettim.”

“Demeyin!” dedi Winkle.

“Öyle” dedi Bob Sawyer. “Burada olmadığımı söyleyecektim, eğer bir mesaj bırakırsanız onu muhakkak kendime veririm diyecektim. Zira memur beni tanımaz. Tanzifat Tenvirat’tan da tanımazlar. Kilise ödeneğinin adamları kim olduğumu tahmin ediyorlar galiba, Sular Dairesi’nin ise çok iyi bildiğini ben biliyorum... Buraya ilk geldiğimde bir dişini çekmiştim. Fakat gelin, içeri girin, buyrun!” Böyle konuşa konuşa Bob Sawyer Winkle’i arka salona doğru iteledi. Orada kıpkızıl ısınmış ocak demiriyle şömüne tablasında dairevi kovuklar oymakta olan kişi, Bay Benjamin Allen’dan başkası değildi.

“Hiç beklemediğim bir hoşluk bu. Ne güzel bir yeriniz var!” dedi Winkle.

“Evet, fena değil” diye karşılık verdi Bob Sawyer. “O harika gecedен hemen sonra mezun oldum, dostlarım bu işi kotarmak için ne gerekiyorsa karşıladılar, siyah takımları kuşandım, gözlüğü taktım, olanca ciddiyetimi takınıp buraya geldim.”

Winkle, bu işlerden anlarmış gibi “Ufak ama iyi bir iş olduğuna şüphe yok” dedi.

“Yaa, iyidir, o kadar iyi ki birkaç yıla kalmaz kazancımın tamamını bir şarap kadehine doldurup üstünü böğürtlen yaprağıyla örtebilirsiniz.”

“Sahi mi? Bu kadar hazır mal varken burda böyle..?”

“Sahte, azizim” dedi Sawyer. “Çekmecelerin yarısı boş, öbür yarısı da tıkalı, açılmaz!”

“Saçmalamayın!”

“Vakıa... Namusum hakkıyçün!” Bob Sawyer tezgâhın arkasından çıktı, dükkânın içine geldi; sahte çekmecelerden bazısının küçük pirinç topuzlarına asılarak, dediğinin doğru olduğunu gösterdi. “Sülüklerden başka hemen hiçbir şey sahici değil bu dükkânda, onlar da elden düşme.”

“Hiç ihtimal vermezdim” dedi Winkle, hayretler içinde.

“Aman haa! Görünüş dediğiniz ne işe yarar ki sonra. Fakat ne içersiniz? Bizim gibi yapın. Mükemmel. Ben, güzel dostum, şu dolaba elini bi soksan da çıkarsan hazım ilacını...”

Benjamin Allen denileni yapmaya dünden razıydı; hemen, bunu belli etmek istercesine gülümsedi ve elinin altındaki gömme dolaptan yarısına kadar dolu bir siyah içki şişesi çıkardı.

“Su almayacaksınız, herhalde?” dedi Bob Sawyer.

“Teşekkür ederim. Vakit daha erken de, sulandırsam iyi olacak. Bir mahzuru yoksa...”

“Ne mahzuru olur? Siz kendinize yakıştırdıktan sonra!” dedi Bob Sawyer. Konuştuğu sırada bir bardak içkiyi hızla, bir defada yuvarladı. “Ben, uzat hadi şu tası” dedi sonra.

Benjamin Allen deminki dolaptan, Bob Sawyer’ın iş yerine pek uygun düştüğü için sahip olmaktan büyük gurur duyduğunu söylediği bir küçük tas çıkardı. Tasa konulan su, Bob Sawyer’ın pencere altı taburesi gibi kullanılan, üzerinde “soda” yazılı bir kutudan çıkardığı birkaç kürek kömür üzerinde bir süre ısıtılıp kaynayınca, Winkle içkisini sulandırdı. Şundan bundan konuşurlarken dükkâna bir oğlan çocuğu girdi, sohbet yarıda kesildi. Üzerinde koyu gri uşak kisvesi, başında sıрма şeritli şapka vardı çocuğun; koltuğunun altında üstü örtülü bir sepet taşıyordu. Onu görür görmez Bob Sawyer, “Tom, gel lan buraya, hayta!” diye seslendi.

Oğlan geldi, onun önünde durdu.

“Bristol’ün bütün kazıklarıyla birdirbir oynuyormuşsun diyorlar, aylak hergele!” dedi Sawyer.

“Hayır, efendim, o doğru değil” diye karşılık verdi oğlan.

“Oynamasan iyi olur” dedi Bob Sawyer, tehditkâr bir bakışla. “Yanında çalıştırdığı çocuk kaldırım kenarında misket peşinde koşan ya da araba yolunda birdirbir atlayan bir hekime kim gelir tedavi olmak ister? Mesleğine hiç saygın yok mu senin, alçak! Götürdün verdin mi ilaçların hepsini?”

“Verdim, efendim.”

“O yeni ailenin taşındığı büyük evdeki çocuğa toz, damla hastası asabi ihtiyar için günde dört defa alınacak haplar?”

“Evet, efendim.”

“İyi öyleyse. Kapat kapıyı, dükkâna göz kulak ol!”

Çocuk giderken, Winkle konuştu:

“İşler hiç de bana söylediğiniz kadar kötü değilmiş, evlere gönderilen ilaçlar varmış ya işte” dedi.

Bob Sawyer başını uzatıp dükkânı kolaçan etti, söyleneni işitecek bir yabancı var mı diye. Sonra, Winkle’a doğru eğilip sesini kısarak, “Hepsini yanlış adrese götürüyor” dedi.

Winkle şaşkın bakışlarla süzdü Bob Sawyer’ı. O ve arkadaşı birbirlerine bakıp güldüler.

“İnanmıyorsunuz, değil mi?” dedi Bob. “Bu bir eve gidiyor, servis zilini çalıyor, üzeri adressiz bir ilaç paketini hizmetçinin eline tutuşturuyor, çekip gidiyor. Hizmetçi ilaçları yemek odasına götürüyor, evin babası paketi açıyor, etikette yazılanları okuyor: ‘Şurup, yatarken alınacak... Haplar, bir önceki gibi... Losyon, her zamanki gibi... İstenilen toz. Sawyer -müteveffa Nockemorf’dan. Hekim reçeteleri itina ile hazırlanır.’ Ve falan filan... Adam bunu karısına gösteriyor... Kadın etiketi okuyor, sonra paket aşığıya, hizmetkârlara yollanıyor. Onlar da okuyorlar etiketi. Ertesi gün bizimki kapıyı çalıyor: ‘Çok afedersiniz, bir yanlışlık oldu... İş öyle çok ki... Teslim edilecek bi sürü paket... Bay Sawyer’ın iyi dilekleri... Müteveffa Nockemorf.’ İsim yayıldıkça yayılıyor. Tıp dünyasında bu iş böyle, n’apacaksınız! Bundan iyi reklam mı olur? 120 gramlık bir şişemiz var, Bristol’deki evlerin yarısına girdi çıktı, daha da işi bitmedi.”

“Hayret doğrusu” dedi Winkle, “Ne dolap ama!”

“Bunun gibi bir düzine iş düştü kucağımıza” dedi Bob, gözleri sevinçten parıldayarak. “Sokak lambalarını yakan adama, bu taraflara her geldiğinde gece çingırağını on dakika çalması için haftada on sekiz peni ödeniyor. Benim oğlan her pazar günü ilahilere sıra gelmezden önce koşa koşa kiliseye girer, o sırada etraflarına bakınıp durmaktan başka bir şey yapmayan insanların önünde yüzü dehşetten ve yeisten allak bullak olmuş bir halde beni dışarı çağırır. ‘Aman yarabbi, hastalanan biri var!’ diye düşünür herkes. “Sawyer’a –müteveffa Nockemorf– haber salınmış yine. Delikanlının işi başından aşkın!”

Tibbin kimi gizli kapaklı işlerinin böyle ortaya dökülmesi son bulunca Bob Sawyer’la arkadaşı, Ben Allen, oturdukları iskemlelerin arkalarına yaslanıp kakkahalarla güldüler. Bundan aldıkları haz yetince, hasbıhal Winkle’in daha yakından ilgi duyduğu konulara çevrildi.

Benjamin Allen’in boğma içki içince ne denli duygusallaştığından ima yollu söz etmiştik galiba. Yalnız onda görülen bir hal değildir bu; birkaç kez aynı rahatsızlıktan mustarip olan hastalarla ilgilenmek zorunda kalmış olduğumuzdan, biz de tanıklık edebiliriz. Hayatının tam bu döneminde Benjamin Allen daha önce hiç olmadığı kadar aşırı sulugöz duygulanmalara kapılabiliyordu. Bu illetin sebebi kısaca şuydu: Aşağı yukarı üç haftadır Bob Sawyer’ın yanında kalıyordu. Bob içmeden yaşayabilecek bir insan değildi; Benjamin Allen’in da bilhassa güçlü irade sahibi biri olduğu söylenemezdi. Sonuç: Sözü geçen bütün o zaman zarfında Benjamin Allen yarı sarhoşlukla tam sarhoşluk arasında gidip gelmişti.

Ben Allen, daha önce sözü edilen elden düşme sülüklerden birkaçını bir reçeteye göre hazır hâle getirmek için Bob Sawyer’ın tezgâh arkasında kayıplara karışmış olmasını fırsat bilerek, “Aziz dostum, çok perişanım!” dedi.

Winkle bunu işitmekten ne büyük bir üzüntü duyduğunu belirttikten sonra, acılı öğrencinin acılarını hafifletmek için yapabileceği bir şey var mı diye sordu.

“Hiçbir şey yok, azizim, hiçbir şey!” dedi Ben. “Arabella’yı hatırlıyor musunuz, Winkle? Kız kardeşim Arabella’yı, hani bizler

Wardle'lardayken oradaki kara gözlü, küçücük kızı? Dikkatinizi çekmiş miydi bilmem ama pek hoş küçük bir kız, Winkle. Yüzünü benim yüz hatlarımdan hatırlarsınız belki?"

Winkle'a güzel Arabella'yı hiçbir şeyin hatırlatmasına gerek yoktu. İyi ki de öyleydi, çünkü kardeşi Benjamin'in yüz hatları muhakkak ki hâfızasını tazelemesine hiçbir sûrette yardımcı olmayacaktı. Elinden geldiği kadar sakın görünerek adı geçen hanımefendiye gayet iyi hatırladığını söyledi ve bütün samimiyetiyle iyi sıhatte olduğu ümidini dile getirdi.

Ben Allen buna, "Dostumuz Bob çok zarif bir insandır, Winkle" demekten öte bir karşılık vermedi.

"Evet, çok" dedi Winkle; fakat o iki isim arasında böyle yakın bir bağ kurulmasından hiç mi hiç hoşlanmamıştı.

"Benim gözümde onlar birbirleri için yaratılmış ve bu dünyaya gönderilmişlerdir, Winkle" diye sürdürdü Ben Allen sözünü, içki bardağını sert bir hareketle yerine koyarak. "Mukadderat, aziz dostum, mukadderat! Aralarında sadece beş yıl yaş farkı var, her ikisinin de doğumu ağustostadır..."

Winkle bu olağanüstü, akıl almaz tesadüfe şaşıtığını beyan edemeyecek kadar Ben Allen'in daha neler söyleyeceğini merak etmekteydi. Ben birkaç damla gözyaşı döktükten sonra konuşmaya devam etti. Dostu hakkında beslediği bütün takdir, saygı ve hayranlık duygularına rağmen Arabella'nın, anlaşılmaz bir biçimde ve tam bir sorumsuzlukla onun şahsına karşı akıl almaz bir infial içerisinde olduğunu söyledi.

"Galiba" diye bağladı sözünü, "önceliği olan bir bağlılık söz konusu..."

Winkle'ın yüreği ağzına geldi. "Kime olabilir acaba, bir fikriniz var mı?" diye sordu.

Ben, ocak demirini kapıp başının üstünde cengâverce savurarak hayali bir kafatasına acımasız bir darbe indirirken, bütün istediğinin o kişinin kim olabileceğini tahmin edebilmek olduğunu söyledi.

Hemen ardından, "Hakkında ne düşündüğümü gösterirdim ona" diyerek ocak demiriyle başının üstünde daha da ürkütücü başka çemberler çizdi.

Bütün bunlar Winkle'ın heyecanını hayli yatıştırmıştı. Birkaç dakika hiç konuşmadı, sonra her şeyi göze alıp Arabella hanımın Kent'te olup olmadığını sordu.

“Hayır, hayır” dedi Ben, demiri bir kenara bırakarak kararsız bir bakışla. “Wardle'in evinin, başına buyruk bir genç kız için hiç uygun bir yer olmadığını düşündüm, annemiz ve babamız ölmüş oldukları için hâliyle koruyucusu ve vasisi olarak aldım buralara getirdim onu, sakın ve mazbut bir evde, ihtiyar teyzemizin yanında birkaç ay kalsın diye. Bu ona iyi gelecek sanıyorum. Aksi halde bir süreliğine yurtdışına çıkarır, bakarım o bir işe yarayacak mı?”

“Ha, yani teyze Bristol'de, öyle mi?” diye kekeleydi Winkle.

“Yok, canım, Bristol'de filan değil” dedi Ben Allen, başparmağını sağ omuzundan arkaya aşırarak, “şurda aşağıda bi yerde, oralarda işte. Ama Bob geliyor. Bir şey söylüyim demeyin sakın, hiçbir şey, azizim!”

Kısa süren bir muhabbetti ama Winkle'ı fena halde heyecanlandırmış, tedirgin etmişti. Arabella'nın kalbinin bir başkası tarafından kazanılmış olabileceği kuşkusu yüreğini dağlamıştı. Söz konusu şahıs acaba kendisi olabilir miydi? O yüzden mi güzel Arabella capcanlı Bob Sawyer'a yüz vermemişti? Arzusuna nail olmuş başka bir rakibi mi vardı yoksa? Ne pahasına olursa olsun Arabella'yı görmeye karar verdi. Lakin tam da burada aşılması imkânsız bir engel çıkıyordu karşısına: Ben Allen'in sözünü ettiği “şurda aşağıda bi yer” ve “oralarda” ne demeye geliyordu? Üç mil ötesi miydi, otuz mil miydi, yoksa üç yüz mil mi? Bu hususta hiçbir fikri yoktu.

Ne ki, aşkı üzerinde öyle uzun boylu düşünmeye hiç hâli yoktu o sırada; Bob Sawyer'ın geri gelmesinin hemen ardından, onun (Bob Sawyer'ın) kendisinin mutlaka kalıp ev sahipleriyle paylaşmasında ısrar ettiği etli börek de fırından gelmişti. Arada bir uğrayıp Bob'un işlerini gören bir gündelikçi kadın sofraya örtüsünü sermişti; gri kisveli oğlanın annesinden üçüncü bir çatal ve bir bıçak ödünç alınarak (Bob'un ev düzeni henüz tam kurulabilmiş değildi) sofraya oturuldu. Bira, Bob Sawyer'ın deyişiyle “kendine mahsus kalay kabından” içilecekti.

Yemekten sonra Bob Sawyer dükkândaki en büyük havanı getirip içine koyduğu malzemeyi havanı tokmağını kullanmak

sûretiyle ve tam bir eczacıya yakışır ustalıkla ezip karıştırarak kötü kötü kokan bol romlu bir panç yaptı. Kendisi bekâr olduğu için evde tek bir bardak vardı, misafire hoşluk olsun diye onu Winkle'a tahsis ettiler. Ben Allen'a ucuna mantar tıklı bir huni düştü; Bob Sawyer eczacıların reçete hazırlarken sıvı maddeleri ölçmekte kullandıkları, üzeri anlaşılmaz birtakım esrarengiz formüllerle kaplı geniş ağızlı kristal kaplar vardır, onlardan biriyle yetindi. Bu hazırlıklar tamamlanınca pançın tadına bakılarak pek mükemmel olduğuna karar verdiler. Winkle'ın bir ölçek hakkına karşılık Bob ile Ben Allen'a ikişer hak tanımakta anlaştılar ve hep birden mutluluk içinde, dostça duygularla içkilerini yudumlamaya koyuldular.

Bob Sawyer, meslek âdâbına uymaz diyerek şarkı söylemedi. Bunu telafi etmek için o kadar çok konuşuldu ve gülüşüldü ki, gürültüsü sokağın ta öteki ucundan duyulabilirdi... Bir ihtimal, duyuldu da. Muhabbet, her zamanki gibi tezgâhın üstüne durmadan adını yazıp sonra hemen silmek yerine camlı kapıdan içerisini dikiz eden ve bu sûretle hem dinleyip hem de seyretmekle vakit geçiren Bob Sawyer'ın çırağının daha az sıkılmasına ve zihni melekelerinin o kadar daha gelişmesine yaradı.

Bob'un neşesi hızla azgınlık sınırına yaklaşmaktaydı; Ben Allen duygularının coşkusuyla her zaman olduğu gibi yine kendinden geçti geçecekti; pançtan tek bir damla kalmamış gibiydi... Tam o sırada küçük oğlan alalecele içeri gelerek kapıda genç bir kadının Sawyer -müteveffa Nockemorf'un iki üç sokak ötedeki bir eve hemen gitmesi gerektiğini söylediğini haber verdi. Meclis dağıldı. Mesajı yirmi kere tekrarlattıktan sonra anlayan Bob, ayılmak için başına ıslak bir bez sararak yeşil gözlüğünü taktı, yola çıktı. Winkle, Bob dönene kadar orada kalması için bütün ricalara, ısrarlara karşı koydu ve Ben Allen ile, bırakın en ilgi duyduğu konuyu, herhangi bir başka konuda anlaşılabilir bir görüşmeyi sürdürmesinin imkânsızlığını pekâlâ anlamış olarak müsaade istedi ve Bush Oteli'ne dönmek üzere oradan ayrıldı.

Zihnini işgal eden endişe ve Arabella'nın tahrik ettiği değişik düşünceler, bir havan dolusu içkiden kendi payına düşenin başka durumlarda üzerinde yaratacağı tesire ket vurmuştu. Bu yüzden, barda bir bardak soda karışımı alkol aldıktan sonra, akşamın olay-

larından şevke gelmiş olmaktan ziyade içi daralmış olarak oturma salonuna geri döndü.

Şöminenin önünde sırtı ona dönük, uzunca boylu bir adam oturuyordu. Paltosu üzerindeydi. Salonda başka kimse yoktu. Yılın o mevsimi için hava biraz fazla serindi; adam, yeni gelen de ateşten yararlanabilsin diye iskemlesini az yana çekti. Öyle yapınca yüzü ve gövdesiyle kim çıktı ortaya dersiniz? Kana susamış, kindar Dowler!

Winkle'ın ilk anda aklına gelen, en yakınındaki çingirak koluna şiddetle asılmak oldu ama çingirak ne yazık ki hemen Dowler'in başının arkasındaydı. Oraya doğru tam bir adım atmak üzereyken durdu. Aynı anda Dowler çabucak geri çekildi.

“Bay Winkle, sakın olun. Sakın vurmayın, tahammül edemem, hayır, asla!” diyordu Dowler, onun gibi azgın birinden Winkle'ın hiç beklemediği kadar alttan alıcı bir yüzle.

“Ne vurması? Ne diyorsunuz siz, beyfendi?” dedi Winkle.

“Evet, efendim, öyle. Hislerinize hâkim olun. Oturun. Dinleyin beni.”

Winkle tepeden tırnağa titreyerek, “Beyfendi” dedi, “başımızda duran bir garson olmadan yanınızda ya da karşınızda oturmaya razı olmadan önce, açıklanması gereken bir husustan emin olmam lazım. Dün gece beni tehdit ettiniz, çok fena tehdit ettiniz.” Burada Winkle’ın yüzünden hiç renk kalmadı. Sözüünü tamamlamadı.

“Evet, doğru” dedi Dowler. Onun da yüzü sapsarıydı. “Kuşku doğuran durumlar söz konusuydu. Şimdi her şey açıklığa kavuştu. Cesaretinizi saygıyla karşılıyorum. Hissiyatınız mükemmel. Masumiyetinizi müdriksiniz. Buyrun elimi, beyfendi. Sıkın!”

“Yani, beyfendi” dedi Winkle, elini uzatsın mı uzatmasın mı bilemeden ve âdeta savunmasız bir haldeyken üzerine varılacağından korkarak, “yani... hakaten, beyfendi..”

Dowler onun sözünü kesti. “Ne demek istediğinizi biliyorum. İncindiniz. Çok tabii bir şey. Ben de olsam incinirdim. Hata ettim. Beni affedin.”

Dowler böyle diyerek Winkle’ın elini âdeta zorla kavrayıp var gücüyle sıktı ve onun fevkalade cesur, yiğit bir insan olduğunu, onu her zamankinden daha çok takdir ettiğini söyledi.

“Şimdi oturun ve bana her şeyi anlatın” dedi. “Nasıl bulabilirsiniz beni? Ne zaman takip ettiniz? Samimi olun, söyleyin bana.”

“Tesadüfen oldu” dedi Winkle, görüşmenin hiç beklenmedik bu tarz acayip bir mecraya dökülmesine bir anlam veremedi, “tam bir tesadüf.”

“İyi ki olmuş” dedi Dowler. “Bu sabah uyandım. Savurduğum tehdidi unutmuşum. Kazaya güldüm. Dostça duygular içinde olduğumu söyledim.”

“Kime söylediniz?”

“Bayan Dowler’a. ‘Ama yemin verdin’ dedi. ‘Verdim’ dedim. ‘Düşüncesizceydi’ dedi. ‘Öyleydi’ dedim, ‘özür dileyeceğim. Nerede o?’ dedim.”

“Kim?” Dedi Winkle.

“Siz” diye karşılık verdi Dowler. “Alt kata indim, hiçbir yerde bulamadım sizi. Pickwick oradaydı, suratı asıktı. ‘Sakın ola şiddete

başvurulmasın' dedi. Anladım her şeyi. Kendinizi hakarete uğramış hissediyordunuz. Dışarı çıkmıştınız. Bir arkadaşınızı bulmaya, belki. Piştov tedarik etmeye. 'Güçlü karakter. Onu takdir ediyorum' dedim."

Winkle öksürdü. Sözün nereye varacağını anlamaya başlamıştı; kendini önemser bir hallere girdi.

"Size bir not bıraktım" diye Dowler devam etti. "Çok üzgün olduğumu belirttim. Sahiden üzgündüm. Âcil bir iş dolayısıyla buraya gelmem gerekiyordu. Yazdıklarımı yeterli bulmamıştınız. Beni takip ettiniz. Sözlü açıklama talep ettiniz. Haklıydınız. Şimdi her şey halloldu, mesele kalmadı. Buradaki işim de bitti, yarın gidiyorum. Gelin, beraber gidelim."

Dowler açıklamasını sürdürdükçe Winkle'ın yüzünde daha ağırbaşlı, kendinden emin bir ifade belirir oldu. Aralarındaki konuşmanın başındaki esrarlı perde kalkmıştı. Dowler'ın da, kendisi gibi, düelloda gönlü yoktu. Kısacası, bu farfara, yaygaracı adam dünyanın en pısırik, korkak ruhlu yaratıklarından biriydi. Winkle'ın ortalarda görünmeyişi kendi korkularından yola çıkarak yorumlamış, aynen onun yaptığını yapmış, gazabı yatışınca kadar ihtiyatlı davranıp bir köşeye sinmişti.

İşin iç yüzünü görmeye başlayınca Winkle'ın bakışları sertleşti. Tamamıyla tatmin olduğunu söyledi ama bunu, aksi halde çok feci, kanlı belalı bir şeyler olmasının önlenemeyeceğini düşündürecek bir havada söyledi. Dowler da Winkle'ın âlicenap ve lütufkâr hassasiyetine hayran olmuştu. Taraflar ebedi dostluk beyanları ardından ayrılıp yatmaya gittiler.

Gece yarısı sularında Winkle ilk uykusunun sıcak huzuru içinde kendini koyvermiş gitmişken, yaklaşık yirmi dakika sonra, oda kapısının gümbür gümbür vurulmasıyla birdenbire uyandı. Kapı artan bir şiddetle vurulmaya devam edince hemen yatağında doğruldu, "Kim var orda, ne oluyor?" diye seslendi.

"Lütfen, efendim, bir genç gelmiş, sizi hemen görmeliymiş" dedi oda hizmetçisinin sesi.

"Bir genç mi?" diye haykırdı Winkle.

Başka bir ses anahtar deliğinden karşılık verdi: "Öyle olduğu muhakkak, beyim. O ilginç delikanlı hemen içeri alınmazsa çok mümkündür ki bacakları suratından önce içeri girsin..."

Delikanlı bu imayı telaffuz ettikten sonra, söylediklerini vurgularcasına kapının alt bölmelerinden birine bir tekme dokundurdu.

“Sam, sen misin?” dedi Winkle, yataktan yere atlayarak.

“Bir insanın yüzü görülmeden kim olduğu tam bilnebilemez” dedi ses, ders verircesine.

Winkle genç adamın kimliğinden daha fazla kuşku duymadan kapı kilidini açtı; kilit açılır açılmaz Samuel Weller koşar adım odanın içine daldı ve kapıyı tekrar dikkatle içerden kilitledi; anahtarını sakın bir tavırla yelek cebine yerleştirdikten sonra Winkle’ı tepeden tırnağa süzerek “Çok şakacı bir gençsiniz, doğrusu bu ya, beyim!” dedi.

Winkle kızdı. “Ne bu böyle, Sam?” dedi. “Çık dışarı, hemen, şimdi! Ne yapmak istiyorsun sen?”

“Ne mi yapmak istiyorum? Bakın, efendim, içinde yağdan başka bişey olmıyan domuz böreği satan börekçiye akşamleyin genç bağyanın dediği gibi, bu kadarı da artık fazla! Ne yapmak istiyormuşum! Bu da sorulacak soru mu şimdi?”

“O kapının kilidini aç ve derhal bu odayı terk et!” dedi Winkle.

Sam, “Bu odayı terk edersem sizinle birlikte terk ederiz” dedi, sesini yükselterek. Kendinden emin adımlarla gitti bir yere oturdu. “Sizi sırtımda taşımam gerekecek olursa, elbette azcık ön’ünüzde terk ederim. Ama müsaadenizle, beyim, beni herhangi bir aşırı harekete zorlamasanız iyi olur. Böyle demekle sadece, kabuğundan iğneyle çıkmıyan huysuz midyeye onu maalesef oda kapısına çarpıp kırmak zorunda kal’cağını söyleyen beyzadenin dediğini demektiyim, efendim.”

Her zamanki beyanlarından çok daha uzun süren bu sözlerinin ardından Sam Weller, ellerini dizlerine dayadı, hafife alınmasına asla izin vermeyeceğini belli eden bir yüz ifadesiyle gözlerini Winkle’in yüzüne dikti.

“Siz iyi huylu bir gençsiniz, beyim” diye azarlar gibi söylenmeyi sürdürdü sonra. “Bizim talihsiz patronu, tam da perensiple ri uğruna her bi şeye katlanmaya kararlıyken, öyle içki âlemlerine filan bulaştırmak size yakışıyor mu? Siz Dodson’dan da betersiniz; Fogg’a gelince, sizin yanınızda anasından melek doğmuş sayılır o, melek!”

Sam bu son fikrini, her bir dizine esaslı bir şaplak indirerek vurguladıktan sonra kollarını kavuşturdu ve yüzünü bir karış asıp suçlunun kendini savunmasını dinlemeye hazırlanırcasına iskemlesinin arkalığına yaslandı.

Winkle, "Aziz dostum" diyerek ona elini uzattı. Konuşurken dişleri birbirine çarpıyordu, çünkü Sam Weller'in attığı diskur boyunca gece giysileri içinde ayazda durup beklemişti. "Aziz dostum, çok değerli arkadaşımın sadakatini takdirle karşılıyorum ve onu tedirgin eden hususlara katkımdan dolayı çok üzgünüm. Tamam mı şimdi, Sam, ne diyorsun?"

"Eh, yani" dedi Sam, az küskün bir bakışla. Ama yine de, uzatılan eli saygıyla sıktı. "Tabii ki üzgün olmalısınız. Ben de öyle olduğunuzu gördüğüme çok sevindim. Kimsenin patronumun canını sıkmasına izin vermem ben, ona göre!"

"Elbette, elbette" dedi Winkle. "Tamam, o zaman. Hadi sen git yat şimdi, sabahleyin yeniden konuşuruz bütün bu olanları."

"Maalesef yatamam" dedi Sam.

"Yatamaz mısın?"

"Yatamam. Mümkün değil."

"Bu gece geri döneceğini söylemek istemiyorsun, herhalde?" diye Winkle üsteledi. Çok şaşırılmıştı.

Sam, "Siz bilassa istemedikçe öyle bir şey olmaz" diye karşılık verdi. "Ama zaten bu odadan çıkmamam gerekiyor. Patronun kesin talimatı."

"Saçmalama, Sam" dedi Winkle. "Benim iki üç gün daha burada kalmam lazım. Hem bir de ne var, biliyor musun, senin de burada kalıp genç bir hanımla, Bayan Allen vardı hani, hatırladın mı kendisini, onunla görüşmeme yardımcı olman gerekiyor. Bristol'den ayrılmadan önce onu mutlaka görmeliyim ve de göreceğim."

Bu söylenenlerin hiçbiri Sam'i ikna etmedi. Başını iki yana sallayıp olmazlanarak, "Mümkün değil" dedi, kesti attı.

Mamafih, Winkle'ın uzun boylu ısrarı ve üstelemeleri ve Dowler'la neler görüşüldüğünün açıklanması üzerine Sam yalpalamaya başladı ve en sonunda, belli başlı şartları aşağıda belirtilen bir uzlaşma sağlandı.

Sam orada kalmayıp gidecek, Bay Winkle odasında hiçbir sûrette rahatsız edilmeyecekti. Bir şartla: Sam isterse kapıyı dışarıdan kilitleyip anahtarını yanında götürebilecekti. Yangın çıkacak olursa, ya da bir başka tehlikeli durumda, kapı derhal açılacaktı. Ertesi sabah erkenden Mister Pickwick'e bir mektup yazılacak ve Dowler tarafından yerine ulaştırılacaktı. Bu mektupta, Sam ile Bay Winkle'ın önceden kararlaştırılmış bulunan maksat ve gaye ile Bristol'de kalmalarına rıza göstermesi, hemen bir sonraki posta ile cevabı alınmak üzere Mister Pickwick'ten rica edilecekti. Cevap müspetse ânılan taraflar Bristol'de kalacaklar; değilse derhal Bath'a geri döneceklerdi. Ve nihayet, Bay Winkle pencereden, şömineden filan kaçmaya teşebbüs etmeyeceğini tam bir açıklıkla ve netlikle taahhüt etmiş sayılacaktı. Bu şartlar üzerinde anlaşıldı ve Sam kapıyı kilitleyerek çıktı gitti.

Tam aşağı inmeden durdu ve cebinden anahtarı çıkardı. Geri dönecekmiş gibi bir hareketle, "Yere sermeyi unuttum gitti, yahu!" dedi kendi kendine. "Patron çok açık söylemişti. Ben de ne aptalım..! Neyse, oldu bi kere." Keyfi geri geldi. "Yarın bakarız bir çaresine."

Bu düşünceyle bir hayli teselli bulmuş görünen Samuel Weller anahtarı tekrar cebine koydu ve yeni bir vicdan muhasebesine mahal kalmadan, merdivenin arta kalan basamaklarından inmeye koyuldu. Çok geçmeden, otelin diğer sakinleri gibi mışıl mışıl uyuyordu.

FASIL 39

*Bir aşk elçisi sıfatıyla yola çıkan
Sam Weller işe koyulur; neler başardığını
bu fasılda okuyacaksınız*

Ertesi gün Sam sabahtan akşama kadar Bay Winkle'ı tarassut altında tuttu; büyük patrondan aksine talimat almadıkça gözünü ondan ayırmamaya kesin kararlıydı. Winkle, Sam'in amansız denetiminden hiç hoşlanmasa da buna katlanmanın, şiddete başvurup karşı koyması hâlinde Weller'in –birkaç kez açıkça imâ ettiği gibi– üstlendiği sorumluluk gereği zorla alınıp götürülme riskini göze almaktan daha iyi olacağını düşünmeden edemiyordu. Sam'in fazla tereddüt etmeden onu derdest edip Bath'a geri götüreceğine hiç şüphe yoktu; ne ki, Dowler'in ulaştırmayı üstlendiği notu Mister Pickwick'in hiç geciktirmeden dikkate almış olması böyle bir şeyi kalkışmasını önledi. Kısacası, akşam saat sekizde Bush Hanı'ndaki oturma salonuna Mister Pickwick bizzat gelip Sam'e gülümseyerek, görevini yerine getirmiş olduğunu, artık bekçilik yapmasına lüzum kalmadığını söyleyince, Sam rahat bir nefes aldı.

Sam kaputunu ve yol atkısını üzerinden alırken Mister Pickwick, Winkle'a, "Sam'i bu işte görevlendirmeye rıza göstermeden önce sizin bu genç hanım hakkında ciddi ve dürüst niyetler beslediğinizden emin olabilmem için kendim kalkıp gelmem doğru olacak diye düşündüm" diyordu.

"Bütün kalbimle... ve ruhumla ciddiym" dedi Winkle. Mister Pickwick'in gözleri çakmak çakmak oldu. "Unutmayın ki kendisini kıymetli ve misafirperver dostumuzun evinde tanıdık. Bu genç ha-

nimefendinin hissiyatıyla oynamak hiç yakışık almayacak bir mukabele olur. Buna müsaade etmem, gözüm. Asla!”

“Asla öyle bir niyetim yok” dedi Winkle heyecanlanarak. “Mesleyi uzun süre enine boyuna düşündüm; benim için onsuz saadet olamayacağını hissediyorum.”

Sam burada, “Tam da minicik bi paketin içine sığışmak dediğimiz şey işte, efendim” diyerek araya girdi. Winkle bu müdahaleye kızmış görününce Mister Pickwick de kızdı ve hizmetkârını, insanoğlunun en hâlis duygularından birini alaya alır sözler sarf etmemesi için uyardı. Sam, “Böyle bir şeyin farkında olması hâlinde öyle davranmayacağını, fakat o duygular saymakla bitmediğinden, sözü edildiklerinde hangisinin en iyilerden olduğunu kavramakta kendisinin güçlük çektiğini” söyleyerek efendisine karşılık verdi.

Bundan sonra Winkle, Arabella yüzünden kendisiyle Ben Allen arasında geçenleri anlattı; genç hanımla görüşerek aşkını resmen açıklamak istediğini söyledikten sonra, Bay Allen’ın bazı karanlık imâları ve homurdanmalarından anlaşıldığına göre genç kadın eğer şu anda bir yerlerde hapsedilmiş bulunuyorsa, o yerin güney yaylalarında bir yer olduğuna kanaat getirmiş olduğunu belirterek bu konuda bildiği ya da şüphelendiği başka bir şey olmadığını bildirdi.

Kendisine yol gösterecek bu kadarcık ipucuyla Sam Weller’in ertesi sabah bir keşif seferine çıkması kararlaştırıldı; ayrıca, Mister Pickwick ile Bay Winkle da, kendilerine onun kadar güvenemedikleri için, şehri turlamaya çıkarak küçükhanımın nerelerde olabileceğine dair bir şeyler görüp işitebilecekleri umuduyla bir ara, tesadüfen olmuşçasına, Bay Bob Sawyer’a uğrayacaklardı.

Böylece Sam Weller hiç de başarı vaat etmeyen bir araştırmanın peşine düşmek üzere ertesi sabah yola çıktı. Burada yokuş aşağı, orada yokuş yukarı, git git –dere tepe demedi gitti diyecektik ama Clifton’da her yol bir tepeye çıkar– dolaştığı halde meselenin çözümüne şuncacık ışık tutacak ne bir şeyle, ne bir kimseyle karşılaştı. Yollarda at havalandıran seyislerle mi, çıkmaz sokak aralarında çocuk havalandıran dadılarıyla mı çene çalmadı, ne yaptıysa, ne ettiyse ne birilerinden ne de öbürlerinden, kurnazca yürüttüğü sorup soruşturmalarının hedefine dair en ufak bir ipucu elde edebildi.

Birçok evde birçoğunun birilerine sırlıklam âşık olduğuna ya da ilk fırsatta olacağına dair cinfikirli kadın, erkek hizmetçilerin derin şüpheler beslediği birçok genç kız yaşamaktaydı. Bunların hiçbiri Bayan Arabella Allen olmadığı için, Sam bütün bu dinlediklerinden işe yarar bir şey öğrenemedi.

Güney yaylalarının çayırlarında sert esen serin rüzgâra karşı zorlukla ilerlerken, memleketin bu cânibinde insanın şapkasını başında tutabilmesi için illa iki elle birden ona sarılması mı gerektiğini merak ede ede, sessiz ve kuytu görünüşlü birkaç evin yan yana dizildiği gölgelik bir yere geldi. Çıkışı olmayan bir arka yolun en sonundaki bir ağıl kapısının önünde üstü başı dökülen aylak bir seyis bir kürek ve bir el arabasıyla bir şeyler yaptığına kendini ikna etmekle meşguldü... Burada şunu belirtmemiz hiç fena olmaz: Bir ağılın yakınında vakit öldüren bir seyis hiç görülmemiştir ki şu ya da bu ölçüde böyle bir yanılısamaya kendini kaptırmamış olsun.

Sam yürümekten artık fazlasıyla yorulduğu ve bilhassa el arabasının hemen yanında büyücek bir taş gördüğü için, böyle bir seyisle de olsa pekâlâ konuşabileceğini düşünerek yolun sonuna kadar âheste adımlarla yürüdü, orada o taşa oturdu ve kendine has rahat, serazat tavrıyla konuşmaya başladı.

“İyi sabahlar, dostum.”

“İyi ikindiler” diye karşılık verdi seyis, Sam’e ters ters bakarak.

“Çok haklısın, dostum. Ben de ikindi demek istemiştim. Ne âlemlerdesin?”

“Seni gördüm, çok daha iyi oldum diyecek değilim” dedi aksi seyis.

“Bak bu çok garip işte, öyle keyifli bir hâlin var ki seni görmek insanın canına can katıyor” dedi Sam.

Bu sözler üzerine suratsız seyisin suratı büsbütün asıldıysa da Sam oralı olmadı, yüzünde derin bir endişe ifadesiyle, seyisin efendisinin adının Walker olup olmadığını sordu.

“Yoo, değil” dedi seyis.

“Brown da değil, herhalde?” dedi Sam.

“Yoo, değil.”

“Wilson?”

“Hayır, o da değil” dedi seyis.

“Peki, n’apalım, yanılmışım demek ki” dedi Sam. “Benimle tanış olma şerefine nail olmamış demek ki, ben öyle sanmıştım.” Sonra da seyis el arabasını içeri sokup kapıyı kapatmaya hazırlanırken, “Bana iltifat olsun diye hiç burlarda oyalanma” diye ekledi. “Merasime gerek yok, rahat dur hadi, bağışladım seni.”

Ters seyis, kapının yarı kanadını çarpıp kapatarak, “Kafanı çok ucuza koparırdım senin ya!” dedi.

“Bende o kadar ucuza kopacak kafa yok” diye karşılık verdi Sam. “Sana en azından ömür boyu maişete mal olur ki yine ucuz sayılır. İçerdekilere benden selam söyle, benim için yemek çıkarmasınlar, ayırmasınlar da. Soğumasın ben gelene kadar.”

Seyis kızdı köpürdü, surat dağıtmalara filan dair bir laflar homurdandı; fakat dediğini yapmadan kapıyı arkasından çarparak ve ayrılmazdan önce saçının bir lülesini kendisine yadigâr bırakmasını isteyen Sam’i duymazlıktan gelerek gözden kayboldu.

Sam en iyi ne yapması gerektiğini düşünce düşünce o büyük taşın üzerinde oturmaya devam etti. Bristol’e beş mil mesafede ne kadar ev varsa günde yüz elli ya da iki yüz ev hesabıyla hepsinin kapısını çalmakla Arabella’ya ulaşip ulaşamayacağını zihninde evirip çeviriyordu. Ansızın, orada on iki ay otursa bulamayacağı bir şeyi bir tesadüf yoluna çıkardı.

Bulunduğu arka yola üç ya da dört evin bir o kadar bahçe kapısı açılıyordu. Bu evler hep ayrı ayrı bahçeler içinde, bahçeleri ise birbirine bitişikti; hepsi geniş ve uzun, çok ağaçlı olduğundan, evler birbirine hayli uzak düşüyor, çoğu da neredeyse göze hiç görünmüyordu. Sam oturduğu yerden, seyisin girip gözden kaybolduğu bahçe kapısının hemen yanına rastlayan kapının dışındaki kül yığınının gözlerini dikmiş bakarak, üzerine aldığı işin zorluklarını ölçüp biçerken, kapı açıldı ve bir hizmetçi kız birkaç yatak odası halısını silkelemek için dışarı çıktı.

Sam öylesine kendi düşüncelerine dalmıştı ki, bir ara başını kaldırınca genç kadının düzgün ve alımlı endamı dikkatini çekmeseydi hiç onun farkına varmayacaktı. Orada genç kadına yardımcı olacak hiç kimse olmadığını, halıların da kızcağızın tek başına taşıyamayacağı kadar ağır olduğunu görünce, nezaket ve kibarlık damarı kabardı. Sam Weller kendi çapında pek kibar ve nâzik bir

adamdı; bu durumu görür görmez, üstünde oturduğu taştan fırlayıp genç kadına doğru ilerledi.

Pek saygılı bir havalarda usulca yanına yaklaşmış, “O halıları bi başına silkeleyecek olursan güzelim endamına yazık olur, şekerrim!” dedi.

O kadar yakınında öyle nâzik bir kimsenin varlığından hiç haberi yokmuş gibi nazlanan genç kadın, Sam konuşunca, hiç şüphesiz –sonradan dediği gibi– tanımadığı bir yabancıнын yardım teklini geri çevirme maksadıyla dönüp konuşmak yerine, ürkerek geri sıçradı ve kısık bir çığlık attı. Sam de en az onun kadar afallamıştı: Alımına hayran olduğu hizmetçi kızın yüzünde Sevgililer Günü sevgilisinin, Bay Nupkin’in evindeki hizmetçi kızın yüzünü görüyordu!

“Sen, ha, Mary? Hayatım!” dedi Sam.

“Bay Weller! Siz de insanı hep böyle korkutuyorsunuz!” dedi Mary.

Sam bu serzenişe sözle karşılık vermedi. Ne gibi bir karşılık verdiğini kesinlikle söyleyebilmemiz mümkün değil. Sadece, Mary’nin, kısa bir aradan sonra, “Başıma gelenler, yeter artık, Bay Weller!” dediğini ve Sam’in kasketinin birkaç saniye önce başından düşmüş olduğunu biliyoruz. Her iki alametten de, aralarında birkaç öpücük değiş tokuşu olduğunu çıkarabiliriz.

Bu kısa aradan sonra yeniden konuşmaya koyulduklarında, “Siz nasıl geldiniz buralara?” diye sordu Mary.

“Tabii ki seni görmeye geldim, canımın içi” dedi Sam Weller, bu defalık aşkı doğru sözlülüğüne galebe çalarak.

“Peki, benim burada olduğumu nereden biliyordunuz ki? Ipswich’te yeni işe girdiğimi ve onların sonradan buralara taşındıklarını kim söylemiş olabilir size, Bay Weller?”

Sam buna, tilkice bir bakışla, “Tabii, öyle ya, kim söyleyebilir bana?” dedi.

“Bay Muzzle söylemedi, di mi?” dedi Mary.

Sam ciddileşmiş başını salladı. “Hayır, o söylemedi.”

“Aşçı kadınmıştır o halde.”

“Tabii ki o söyledi.”

“Olur şey değil, hiç böylesini işitmemiştim!”

“Ben de” dedi Sam. Daha sonra, “Bak ama, Mary, canım” derken sesi son derece şefkatli bir renge büründü. “Mary, hayatım, başka bir iş peşindeyim ben şimdi, çok âcil bir mesele. Benim patronun bir arkadaşı vardı hani, Bay Winkle, hatırladın mı?”

“Yeşil paltosu olan? Hatırlamaz olur muyum?”

“Yaa, o işte. Fena halde âşık. Aklı başında değil, o biçim fitirdi.”

“Hay Allah!” dedi Mary.

“Evet” dedi Sam. “Ama hatunu bulabilsek, işler düzelecek.” Ve ardından, Mary’nin güzelliği ve onu son gördüğünden bu yana çektiği akıl almaz acılar üzerine bir sürü teferruata dalıp çıkaraktan, Winkle’in içine düştüğü durumu bir güzel anlattı.

“Hayret doğrusu... hiç beklemezdim” dedi Mary.

“Öyle işte” dedi Sam. “Kim beklerdi ki? Kimse! Ne geçmişte ne de gelecekte. Ben de şimdi Âvâre Yahudi gibi dolanıp duruyorum burlarda... Duymuşundur belki, atletik bir tip, uyku durak bilmez, koşturur habire... onun gibi ben de Bayan Arabella Allen’i arayıp duruyorum.”

“Bayan kim?” dedi Mary, müthiş şaşırılmış bir halde.

“Arabella Allen” dedi Sam.

“Çok tuhaf!” dedi Mary. Sam’in ardından huysuz seyisin kapatıp kilitletiği bahçe kapısını işaret etti. “İster inanın, ister inanmayın, o ev işte! Altı haftadır orada yaşıyor. Evin üst kat oda hizmetçisi, hanfendiye de hizmet eder, çamaşırane parmaklığı üzerinden bir sabah bana anlatmıştı, evdekiler daha uykudayken.”

“Ne diyorsun! Senin evinin hemen yanındaki ev mi?”

“Hemen yanındaki ev” dedi Mary.

Sam bunu öğrenince o kadar şaşşallaştı ki, düşmemek için güzel habercisine tutunmadan edemedi. Yeterince kendine gelip de konuya geri dönünceye kadar da ikisi arasında bazı aşkı durumlar yeniden yaşandı.

“Eh” dedi Sam, sonunda, “bu da eğer horoz dövüşüne beş basmazsa daha n’olsun, Yüksek Kraliyet Nâzırı zevcesinin şerefine kadeh kaldırınca Londra Şehremini’nin dediği gibi... Hemen yanındaki ev! Ona bir haber ulaştırıcam diye sabahtan beri canım çıktığı, yahu!”

“Öyle ama” dedi Mary “şimdi mümkün değil, çünkü yalnız akşamları bahçeye çıkıyor, çıkınca çok az kalıyor. Yanında büyük-hanım olmadan da dışarı adımını atmaz.”

Sam birkaç saniye düşündü, sonunda buldu ne yapacağını: Hava kararırken geri dönecekti; yani Arabella hiç aksatmadığı akşam gezintisine çıktığı sırada. Mary onu kendi çalıştığı evin bahçesine alacak, o bir gayret, büyük bir armut ağacının sarkık dalları altında kimselere görünmeden duvara tırmanıp ne söyleyecekse orada söyleyecek, sonra, eğer becerebilirse, Bay Winkle adına ertesi akşam aynı saatte bir görüşme ayarlayacaktı. Bu planı çabucak tasarladıktan sonra o vakte kadar geciktirdiği halıları silkeleme işinde Mary’ye yardıma koştı.

Hiç de öyle görüldüğü kadar kolay değildir küçük küçük halıları silkelemek: En azından, silkelemesi haydi neyse ama, katlaması pek çetrefilli bir iştir. İki kişi arasında halının boyu kadar mesafe olduğu sürece herhangi bir masum eğlenceden farkı yoktur, fakat... yuvarlama işi başlayınca ve aradaki mesafe gitgide halının önceki boyunun yarısından dörtte birine, sonra sekizde birine, ondan on altıda birine, sonra da otuz ikide birine kadar –halı yeterince uzunsa eğer– kısalınca iş ciddileşir. Bu defa kaç parça halının yuvarlandığını kesin olarak bilmiyoruz ama, kaç tane idiyse, Sam’in güzel hizmetçiyi o kadar defa öptüğüne kalıbımızı basarız!

Sam Weller en yakın tavernada hava kararmaya yüz tutuncaya kadar ölçüyü kaçırmadan bir şeyler yiyip içerek vakit geçirdi, sonra o çıkmaz yola döndü. Mary tarafından bahçeye alındıktan, kol ve bacaklarını ve boynunu kırmaması için muhtelif ikaz ve ihtarlara muhatap olduktan sonra, Arabella’nın ortalıkta görünmesini beklemek üzere armut ağacına tırmandı.

Sabırsızlıkla beklediği olay gerçekleşmeksizin o kadar uzun bir zaman geçti ki, artık öyle bir şeyin hiç olmayacağını düşünmeye başlamıştı ki bahçenin mıcırları üzerinde hafifçecik, çekingen ayak sesleri işitti. Bunun hemen ardından Arabella’yı gördü. Genç kadın düşünceli bir halde yürüyerek armut ağacının altına epey bir yaklaşınca Sam orada olduğunu gürültüsüzce belli etmek maksadıyla birtakım ürkütücü sesler çıkarmaya başladı: Çocukluğundan beri müzmin boğaz ağrısı, kuşpalazı ve boğmaca karışımı bir illet-

ten muzdarip orta yaşlı bir kimseden çıksa kimsenin yadırgamayacağı türden sesler.

Bu acayip seslerin geldiği yere yüreği çarpa çarpa bir göz atan genç kadın dallar arasında bir adam olduğunu görür görmez muhakkak ki hemen oradan kaçarak evi velveleye vermeye hazırlanırken, korkudan dondu kaldı. İyi bir şans eseri yakınında bir yerde duran bir bahçe kanepesine çöktü oturdu.

“Bayılıyor... Haydaa!” dedi kendi kendine Sam, şaşkınlık içinde. “Bu gencecik yosmaların tam da bayılmamaları gereken yerde illa bayılmaları ne iştir? Buraya bakın, küçükhanım, hey, n’olur, lütfen, kasabın nazenini, Bayan Winkle, bayılmayın!”

Arabella’yı kendine getiren Winkle’ın adı mıydı, yoksa açık havanın serinliği ya da Sam Weller’in sesinden zihninde artakalmış bir tını mı, neyse, önemi yok. Başını kaldırdı ve dermansız bir sesle, “Kim var orda, ne istiyorsunuz benden?” dedi.

Daldan kendini duvarın üstüne bırakan ve olduğu yerde elinden geldiği kadar küçük bir hacme sığışan Sam, “Hişt!” dedi. “Benim, ben!”

“Mister Pickwick’in hizmetkârı!”

“Ta kendisi, küçükhanım. Bay Winkle aşkınızdan perişan...”

Arabella biraz daha yaklaştı duvara.

“Ah!” dedi.

“Ah, ya!” dedi Sam. “Dün gece az daha çaresizlikten deli gömleğine koycağı kendisini. Bütün gün hezeyan içindeydi. Diyor ki, eğer sizi yarın akşam sona ermeden göremezse diyor, suya atlayıp kendini boğmazsa... öyle işte, bilmem ne olsunmuş diyor.”

“Ah, hayır, hayır, Bay Weller!” dedi Arabella, ellerini burup bükerek.

“Öyle diyor işte. Sözünde duracak adamdır kendisi, bana sor’cak olursanız. Dediğini yapar. Hakkınızda her bi şeyi biliyor. Gözlüklü tıbbiyeliden duymuş öğrenmiş.”

“Ağabeyimden!” dedi Arabella. Sam’in “gözlüklü tıbbiyeli” sözü zihninde belli belirsiz bildik bir iz uyandırmıştı.

“Hangisi sizin ağbeynizdir ben bilmiyorum, küçükhanım. O ikisinden daha kirli olanı mı?”

“Evet, evet, Bay Weller, o. Sonra..? Çabuk olun, n’olursunuz!” diye karşılık verdi Arabella.

“Sonra... Ne diyim, yani, küçükhanımcıgım, kendisi ondan duymuş işte her bi şeyi. Siz eğer onu hemen görmezseniz diyor benim patron, bahsi geçen tıbbiyelinin yiyeceği mermilerden beyni öyle bir kurşunla dolacakmış ki, alkole yatırılrsa bile iflah etmeyecekmiş” dedi Sam.

“Ah, ne yapsam da bu korkunç kavgaya engel olabilsem!” diye feryat etti Arabella.

“Bir başka ilişkidenden kuşku duyuluyor da ondan oluyor bütün bunlar, küçükhanım, kendisini görmeniz lazım geliyor.”

“Ama nasıl... nerede? Evden yalnız çıkamıyorum ki! Ağabeyim öyle kaba, laf anlamaz bir insan ki! Sizinle böyle konuşmamın size ne kadar garip geldiğinin farkındayım, Bay Weller, ama ben çok, mutsuzum...” Burada zavallı Arabella öyle acı acı ağlamaya başladı ki, Sam’in delikanlılık damarı kabardı.

“Bu konuları benle konuşmanız garip görünebilir” dedi, helecanlanarak, “fakat diyeceğim şu ki durumu düzeltebilecek bi şey varsa ben yapmaya hazırım, zevkle yaparım. Şu tıbbiyelilerden birini pencereden aşağı atmak işinize yarıy’caksa söyleyin hemen atayım.” Sam bunları söylerken, derhal işe koyulmaya hazır olduğunu göstermek için kol ağızlarını sıvamaya davranırken az daha duvardan aşağı yuvarlanıyordu.

Bu tarz iyi niyet beyanları ne kadar gurur okşayıcı olursa olsun, Arabella bundan yararlanmayı (Sam’e kalırsa, anlaşılmaz nedenlerle) ısrarla reddetti; Bay Winkle ile görüşme teklifini de bir süre, Sam’in bütün üstelemelerine rağmen, geri çevirdi; fakat en sonunda, Sam’le görüşmesi bir üçüncü kişinin beklenmedik gelişileyle yarıda kesilecek gibi olunca, alelacele, araya minnettarlık ifadesi birkaç söz katarak, ertesi akşam o vakitten bir saat sonra bahçede olmasının çok, çok ufak bir ihtimalle mümkün olabileceğini belli etti. Sam bunu gayet iyi anlarken, Arabella onu en tatlı gülümsemelerinden biriyle mükâfatlandırıp gerek şahsi, gerekse zihni cazibesinin derin etkisi altında bırakarak zarif adımlarla oradan uzaklaştı.

Duvarın sağ salım inen ve o arada kendi benzer meseleleriyle de birkaç dakika meşgul olmayı ihmal etmeyen Sam Weller bir yolunu bulup Bush’a döndüğü vakit uzun süren gaybubetin bir hayli vesveseye ve bir miktar da telaşa yol açmış olduğunu gördü.

Mister Pickwick onun anlattıklarını can kulağıyla dinledikten sonra, “Dikkatli olmalıyız, kendimiz için değil ama, genç hanımefendi için ihtiyatı elden bırakmamalıyız” dedi.

“Biz!” dedi Winkle, özel bir vurgu ile.

Bu sözdeki vurgu üzerine Mister Pickwick’in bakışlarında beliren bir anlık öfke, çabucak kendisine has âtîfete dönüşerek yatıştı.

“Evet, biz, efendim. Size refakat edeceğim.”

“Siz!” dedi Winkle.

“Ben” diye sükûnetle karşıladi bunu da Mister Pickwick. “Size böyle bir görüşme bahşetmekle bu genç hanım belki gayet tabii ama yine de çok ihtiyatsız bir şey yapmış bulunuyor. Eğer ben, yani her iki tarafın da babası olacak yaşta bir müşterek dost, bu görüşmede hazır bulunursam kendisinin ileride birtakım iftira teşebbüslerine maruz kalmasına asla mahal olmayacaktır.”

Bunları söylerken Mister Pickwick’in gözleri kendi basiretinden duyduğu helal övünçle parıldadı. Dostunun ilgi duyduğu bir genç hanıma gösterdiği ihtimam karşısında çok duygulanan Winkle ihtirama yakın bir saygıyla yaşlı dostunun eline sarıldı.

“Gideceksiniz, elbette!” dedi.

“Gideceğim, hiç şüphesiz” dedi Mister Pickwick. “Sam, paltoyla yol atkımı hazır et, yarın akşam için de bir araba ısmarla, kapının önünde biraz erken hazır olsun ki gideceğimiz yere tam vaktinde varalım.”

Sam itaatinin nişanesi olarak şapkasına bir el değdirdi ve gerekli yol hazırlıklarını yapmak üzere ayrıldı.

Araba tam söylenilen saatte geldi. Sam, Mister Pickwick’le Winkle’ı yerlerine oturtuktan sonra sürücünün yanında kendi yerini aldı. Kararlaştırıldığı üzere, buluşma yerine çeyrek mil kala arabadan indiler, sürücüye kendileri dönünceye kadar orada beklemesini söyleyerek yollarına yayan devam ettiler.

Giriştikleri için tam bu safhasında Mister Pickwick etrafa gü-lücükler saçarak ve kendisiyle iftihar etmenin daha başka tezahürlerini sergileyerek paltosunun bir cebinden bir karanlık fener’ çıkardı, o gün için özel olarak yanına aldığı bu âletin işleyişinde-

* “Karanlık fener”: Tepesindeki bir mekanizmayla önu, içindeki mum sönmeden açılıp kapatabiliyordu. (ç. n.)

ki güzelliği, yan yana yürürlerken yolda karşılaştıkları tek tük birilerinin şaşkın bakışları altında, Bay Winkle'a anlatmaya başladı.

“Bundan önceki son bahçe ziyaretimizde, o gece, elimde bunun gibi bir şey olsaydı hiç fena olmazdı, değil mi, Sam?” dedi, arkadan düşe kalka gelen adamına, iyilikler saçan bir yüzle omuzu üzerinden bakarak.

“İyidir bunlar, beyim... doğru kullanıldıkları vakit” dedi Sam. “Ama görünmek istemiyorsanız mum yanarken değil de sönünce işe yarıyorlar galiba.”

Mister Pickwick, Sam'in dediklerinden etkilenmiş gibiydi; zira feneri gerisin geri cebine koydu, hiç konuşmadan yürümeye devam ettiler.

“Buradan” dedi Sam. “Müsaade edin yolu gösteriyim. Ara yol burası, beyim.”

İlerlediler. Yol bir hayli karanlıktı. İlerlemeye çabalarırken Mister Pickwick bir iki kere feneri çıkardı, eni anca bir ayak boyu kadar pek parlak bir ışık tüneli açıldı önlerinde. Görünüş çok güzeldi ama, sanki etrafta her şey büsbütün karanlığa gömülmüş gibi oldu.

Sonunda o büyük taşın olduğu yere ulaştılar. Sam efendisine ve Bay Winkle'a orada oturmalarını, kendisinin Mary acaba gelmiş bekliyor mu diye bir bakacağını söyledi.

Beş on dakika sonra döndü geldi; bahçe kapısının açıldığını, ortalığın sâkin olduğunu haber verdi. Ayaklarının ucuna basa basa onu izleyen Mister Pickwick ve Winkle çok geçmeden kendilerini bahçede buldular. Burda birbirlerini birçok kere “Hişt! Hişt!” diyerek uyarmalarına rağmen hiçbirinin bundan sonra ne yapacaklarına dair açık seçik bir fikri yoktu.

Heyecandan yerinde duramayan Winkle, “Bayan Allen bahçeye çıktı mı, Mary?” diye sordu.

“Bilmiyorum, efendim” dedi güzel hizmetçi. “En iyisi, Bay Weller bir omuz versin, siz ağaca çıkın, Mister Pickwick yoldan gelen var mı diye bakar, ben de bahçenin öbür tarafında gözcü dururum. Bak şimdi, o ne öyle şimdi?”

“Bu lânet olası fener yüzünden hepimiz canımızdan olacağız” diye kötü kötü söylendi Sam. “N'aptığınıza dikkat edin, beyim. Arka salon penceresinden olduğu gibi içeri saldınız ışığı...”

“Hay Allah!” dedi Mister Pickwick. Hızla kenara çekildi. “Hiç istemeden oldu.”

“Şimdi de komşu evin üstünde!” dedi Sam, azarlarcasına.

“Haydaa!” diyerek tekrar arkasına döndü Mister Pickwick.

“Şimdi de ağılın üstünde! Orda yangın çıktı sanacaklar. Kapatın gitsin şunu, beyim. Kapatamıyor musunuz?”

Hiç istemeden sebep olduğu durumlar karşısında hepten afalayan Mister Pickwick, “Hayatımda rastladığım en tuhaf fener bu. Bu kadar kuvvetli yansıtıcı hiç görmedim ben!” diye haykırdı.

Birçok başarısız denemeden sonra Mister Pickwick nihayet feneri kapatırken, Sam, “Onu daha parlatıp durursanız o fenerden çekeceğimiz var, beyim” dedi. “Küçükhanımın ayak sesleri işitiliyor. Hadi, Bay Winkle, siz tırmanın!”

“Bir dakika, bir dakika!” dedi Mister Pickwick. “Önce ben konuşmalıyım onunla. Yardım et bana, Sam.”

“Yavaş yavaş, beyim” dedi Sam; başını duvara yaslayıp eğilerek sırtını basamak yaptı. “O saksının üstüne doğru... Tırmanın, hadi!”

“Canın acıyacak diye korkuyorum” dedi Mister Pickwick.

“Siz beni düşünmeyim, beyim. Bay Winkle, siz yardımcı olun kendisine. Sakin olun, beyim, telaşlanmayın. İşte böyle! Tamamdır.”

Sam konuşurken Mister Pickwick, o yaşta ve o ağırlıkta bir kimse için insanüstü çabalar sarf ederek Sam’in sırtına çıkmayı başardı; sonra Sam hafifçe doğruldu, Mister Pickwick duvarın üst kenarına sımsıkı tutunurken Winkle onun bacaklarına sarıldı, Mister Pickwick’in gözlüğü elbirliğiyle duvarın üstüne çıkarıldı.

“Sevgili kızım” dedi Mister Pickwick duvarın üstünden bakıp da öbür tarafta Arabella’yı görünce, “korkmayın cancağızım, benim, ben!”

“Gidin burdan, Mister Pickwick, istirahat ediyorum, n’olur!” diye yalvardı Arabella. “Söyleyin onlara, onlar da gitsinler. Hepsi! Öyle korkuyorum ki! Aman, Mister Pickwick, orada durmayın lütfen, düşüp öldüreceksiniz kendinizi. Eminim düşeceksiniz!”

“Telaşlanmayın, kızım” dedi Mister Pickwick, Arabella’yı yatıştırılmaya çalışarak. “Korkulacak bir şey yok, sizi temin ederim. Sağlam dur, Sam” dedi sonra, aşağı bakarak.

“Bi şey yok, efem” dedi Sam. “Çok kalmayın orda, mümkünse. Biraz ağırsınız da.”

“Bir dakikacık daha, Sam” dedi efendisi. “Şunu bilmenizi istiyorum sadece, sevgili kızım, içinde bulunduğunuz durumda bir başka çare olsaydı genç dostumun sizi böyle gizli gizli görmesine katiyen izin vermezdim. Bu yaptığınız şeyin uygunsuzluğundan bir şekilde tedirgin olmayasınız diye ben buradayım, bunu bilmenizi istedim. Hepsi bu, cancağızım.”

“Hakikaten, Mister Pickwick, yardımınıza ve nezaketinize minnettarım” dedi Arabella. Mendiliyle gözyaşlarını kuruladı. Daha konuşacaktı belki ama birden Mister Pickwick’in başı görünmez oldu. Kendisi Sam’in omuzunda yanlış bir yere basmış, yere kapaklanmıştı. Hemen kalktı, Winkle’a bir an önce görüşmeyi sona erdirmesini söyleyerek, tam bir delikanlı gözüpeklığı ve şevkiyle ara yola, gözcülük yapmaya koştu. Winkle da onu görüp şevke gelerek, Sam’e, efendisine göz kulak olmasını söylemek için bir an durakladıktan sonra, fırladı duvara çıktı.

“Ben meşgul olurum, siz onu bana bırakın” dedi Sam.

“Nerde şimdi? Ne yapıyor?” diye sordu Winkle.

Bahçe kapısına doğru bakan Sam, “Bravo ihtiyara, sizin için ara yolda o karanlık fenerle sevimli bir Guy Fawks”^{*} gibi nöbet tutuyor!” dedi. “Hayatımda böyle bir adam görmedim. Yüreği kalıbından yirmi beş yıl sonra doğmamışsa ben n’olayım!”

Winkle, dostuna okunan methiyeyi dinlemiyordu. Duvar-
dan aşağı atlamış, Arabella’nın ayaklarına kapanmıştı; Mister Pickwick’i aratmayan bir belâgatle aşkını ilan etmekteydi.

Açık havada bunlar olurken, iki üç ev ötede ileri yaşlarda bir adam kütüphanesinde oturmuş, felsefi bir makale yazmaktaydı. Arada bir yanı başındaki yıllanmış kırmızı şarap şişesinden hem boğazını ıslatıyor hem de gayretine şevk katıyordu. Yazı sanatının zorluklarıyla cebelleşip dururken kâh halıya, kâh tavana, bazen de duvara bakıyor, ne halıdan, ne tavandan ne de duvardan aldığı ilham yettiğinde gözlerini pencereden dışarı çeviriyordu.

* 1605 yılında Guy Fawks adında bir militan Parlamento binasını dinamitle havaya uçurmak üzereyken yakalanmış ve idam edilmişti. O zamandan beri her yıl Guy Fawks’in kuklası, olayın olduğu gece sokaklarda çocuklar tarafından yakılır, eğlence konusu olur. (ç.n.)

Yeni buluşlara kapı açacak bu fasıllardan birinde ilim adamı dışarının koyu karanlığına dalmış gitmişken, olağanüstü parlak bir ışığın yere az bir mesafeden geçip âdeta bir anda gözden kaybolduğunu gördü ve çok şaşırıldı. Biraz sonra aynı şey bir kez değil, iki kez değil, birçok kez tekrarlandı. Sonunda adam, kalemını elinden bıraktı, bu alametlerin ne gibi tabii sebeplere bağlanabileceğini düşünmeye başladı.

Meteor değillerdi; çok alçaktan seyrediyorlardı. Ateşböcekleri de değillerdi; çok yüksekte geçiyorlardı. Ne bataklık yakamozu, ne de donanma fişegiydi bunlar. Ne olabilirlerdi öyleyse? Bundan önce hiçbir feylesofun görmediği harikulâde, sıra dışı bir tabiat fenomeni! Sadece onun tarafından keşfedilmeyi bekleyen, gelecek nesillerin yararına adanarak onun adını sonsuza dek yaşatacak bir şey... Bu düşünceyle şevke gelen ilim adamı kalemını tekrar eline aldı ve bu eşi benzeri görülmemiş alametlere dair gözlemlerini göze gördükleri tarih, gün, saat, dakika ve tam tamına saniyeleriyle kâğıda geçirdi. Tüm bu teferruat medeni dünyanın dört bir yanında yaşayan ne kadar atmosfer uzmanı âlim varsa hepsinin hayranlığını kazanacak, ciltler dolusu tetkikat ve müktesebat ürünü muhteşem bir çalışmaya malzeme olacaktı.

Adam koltuğunun arkasına yaslanarak müstakbel şöhreti üzerinde tefekküre daldı. Esrarengiz ışık tekrar görüldü. Bu defa daha parlaktı; ara yolda bir aşağı, bir yukarı sanki dans ediyor, bir yandan öbür yana geçiyor, kuyruklu yıldızlar kadar aykırı bir yörengede dolanıp duruyordu.

Yaşı ilerlemiş olan adam hiç evlenmemişti. Yanına çağırıp hayretlere salacağı bir karısı olmadığı için, çingırağa bastı, uşağını çağırırdı.

“Pruffle” dedi, “bu gece havada olağanüstü bir şeyler oluyor. Sen şunu gördün mü?” Pencerenin dışında yine görünür hâle gelen ışığı gösterdi.

“Gördüm, efendim.”

“Ne düşünüyorsun bunun hakkında, Pruffle?”

“Ne mi düşünüyorum, efendim?”

“Evet. Doğma büyüme buralısın. Bu ışıkların sebebi nedir sen-ce?”

Âlim, Pruffle'ın bunu hiçbir sebebe bağlayamayacağını söylemesini beklerken gülümsüyordu. Pruffle düşündü, düşündü.

“Bana kalırsa hırsızlardır, efendim” dedi sonunda.

“Hadi ordan, aptal, sen de! İnebilirsin” dedi âlim.

“Sağ olun, efendim” dedi Pruffle, aşağı indi.

Ne ki âlim, tasarlamış olduğu ilmi irfan yüklü eserden dünyanın mahrum kalmasına tahammül edemezdi; Pruffle hınzırının tahmini doğduğu anda boğulmazsa ister istemez olacağı buydu. Şapkasını giydi ve bir koşu bahçeye indi. Meseleyi sonuna kadar irdeleyecekti, buna kesin kararlıydı.

Âlim bahçeye çıkmazdan az bir süre önce Mister Pickwick, aslı astarı olmadığı halde birilerinin gelmekte olduğunu haber vermek için ara yolda tabana kuvvet koşturmaktaydı; koşarken arada bir, yolun kenarındaki hendeğe düşmemek için karanlık fenerin kapağını açıyordu. Haber alınır alınmaz Winkle duvardan apar topar geri indi, Arabella da eve koştu. Bahçe kapısı kapatıldı; üç ahbap çavuş yolda güçlkle ilerlerken, âlimin kendi bahçe kapısının kili-dini açmakta olduğunu işitip irkildiler.

Tabiatıyla en önde gitmekte olan Sam, “Sıkı durun” diye fısıldadı. “Bi saniye için gösterseniz şu ışığı, beyim!”

Mister Pickwick öyle yaptı. Başının yarım metre ötesinde sakına sakına ileri uzanan bir kafa gören Sam, sıkılı yumruğuyla şöyle bir dokundurdu kafaya; kafa, kof bir seda çıkararak bahçe kapısına çarptı. Sam bu işi böyle çabucak ve büyük bir beceriyle başardıktan sonra hemen Mister Pickwick'i sırtına alarak taşımakta olduğu yükün ağırlığı düşünülürse akıl almaz bir hızla Winkle'ın ardından koşmaya başladı.

Ara yolun sonuna vardıklarında, “Nefesiniz açıldı mı, beyim?” diye sordu Sam.

“Tamam, tamam. İyiyim şimdi” dedi Mister Pickwick.

“Gelin öyliyse” diyerek Sam efendisini sırtından indirip ayakları üstüne dikti. “Siz aramıza gelin şöyle, beyim” dedi. “Yarım mil kadar koşmamız lâzım şimdi. Yarışta bilin kendinizi, kupa kazanacaksınız. Haydi!”

Bu sözlerle gayrete gelen Mister Pickwick tabanları öyle bir çalıştırdı ki, hiçbir çift siyah tozluğun, o unutulmaz günde olduğu

gibi, Mister Pickwick'inkilerden daha fiyakayla yol almamış olduğunu hiç tereddütsüz söyleyebiliriz.

Araba bekliyordu, atlar dinlenmişti, yollar iyiydi, sürücü de istekli. Mister Pickwick daha kendini toparlamadan hep birlikte sağ salim Bath'a ulaştılar.

Sam, efendisinin arabadan inmesine yardım ederken, "Doğru içeri, beyim!" dedi. "Bu kadar koşturduktan sonra hiç durmayın artık burlarda." Sonra, Winkle arabadan inerken, elini şapkasına götürüp, "Bağışlayın, efem" diye ekledi, "önceden verilmiş bir bağlık sözü yoktu, değil mi?"

Winkle dostunun eline sarılarak, kulağına, "Tamam, Sam, tamam, her şey yolunda" diye fısıldadı. Bunu işiten Sam Weller burnuna sırdaşlık nişanesi art arda üç yumruk değdirerek gülümsedi, göz kırptı ve keyifli bir çehreyle arabanın basamaklarını kaldırmaya eğildi.

İlim adamına gelince, pek dâhiyane bir makale yayınlamak o harika ışıkların elektrik etkisinden hâsıl olduğunu gösterdikten sonra bunu, başını bahçe kapısından çıkardığı zaman parlak bir ateş parçasının nasıl gözlerinin önünde dönüp durduğunu ve kendisinin on beş dakika baygın kalmasına sebep olan bir darbeye nasıl maruz kaldığını anlatarak bir güzel kanıtladı. Bütün İlim Enstitüleri bundan fevkalade hoşnut kaldılar. Kendi adı, hiç unutulmamacak âlimler arasında anılır oldu.

FASIL 40

*Mister Pickwick'i büyük "Hayat Dramı"nın
yepyeni ve hayli ilginç sahneleriyle tanıştırtıyor*

Mister Pickwick'in Bath'ta kalmalarına ayırmış olduğu sürenin geri kalan kısmı önemli bir olay olmadan geçti. Adli yılın yaz dönemi başladı. Dönemin ilk haftası sonunda Mister Pickwick ve dostları Londra'ya döndüler ve ilk sözü geçen beyefendi, elbette ki Sam'le birlikte, doğru George ve Akbaba'daki dairesine gitti.

Geldiklerinin üçüncü günü, sabahleyin, tam şehrin bütün saatleri ayrı ayrı dokuzu ve hep birlikte dokuz yüz doksan dokuzu çaldığı ve Sam, George'un araba meydanında biraz hava almaya çıktığı sırada, yeni boyanmış tuhaf bir araba çıkageldi; içinden hızla tuhaf bir adam indi ve dizginleri yanında oturmakta olan şişman birisine fırlattı. Tuhaf adam araba için yaratılmıştı, araba da onun için yapılmıştı sanki.

Araba tam ne bir brıçka, ne de bir koçuydu. Avam dilinde "köpek arabası" tabir edilenlerden değildi, iki tekerli hafif yaylı ya da üstü kapalı kabriyole de değildi: Bu makinelerin her birinden ve istisnasız hepsinden bir şeyler almış bir şeydi. Parlak sarıya boyanmıştı, dingillerin ve tekerlerin siyahı göze batıyordu; sürücü harciâlem sporcu stili uyarınca üst üste iki ayak boyu yığılmış yastıklara kurulmuş oturuyordu. At bir doruydu, görünüşüne diyecek yoktu ama, hem araba, hem de sahibiyile pek uyumlu ateş topu gibi saldırgan bir çalımı vardı.

Adam kendisi kırk yaşlarında kadardı. Siyah saçlıydı, favori-leri özenle taranmıştı; kılığı göz kamaştırıyordu; üstü başı, her biri

kibar muhitlerde makbul olanın üç katı büyüklükte bir avuç dolusu kıymetli taşla donatılmıştı. Hepsinin üstüne, kaba kumaştan bir palto giymişti. Arabadan iner inmez sol elini paltosunun cebine soktu, sağ eliyle öbür cebinden parıl parıl bir ipek mendil çıkararak botlarından birkaç zerre toz silkeledi; sonra mendili avucunun içinde buruşturup göğsünü şişire şişire araba meydanına daldı.

Bu şahıs arabadan indiği sırada, yolun karşı tarafında kıyın kıyın dolaşmakta olan, birçok düğmesi eksik kahverengi paltolu paspal bir adamın bu tarafa geçerek yakın bir yerde mevzi tuttuğu Sam'in dikkatinden kaçmamıştı. Bu şahsın ziyaret sebebinden şüphelenmekten de öte bayağı işkillenen Sam, ondan önce George ve Akbaba'ya gitti ve sırtını binaya dönüp kapının orta yerine dikildi.

"Dur bakalım, aslanım!" dedi ağır paltolu adam, mütehakkim bir sesle, Sam'i bir yana iteleyip içeri girmeye çalışarak.

"Ne o, beyim, bi şi mi var?" dedi Sam, itelenmeye bileşik faiziyle karşı koyarak.

"Boş ver bu işleri, bana sökmez, aslanım!" diye sesini yükseltti ağır paltonun sahibi. Benzi atmıştı. "Smouch!" diye seslendi.

Bu kısa diyalog sürerken sinsice meydanı geçip gelen kahverengi paltolu adam, "N'oluyo burda?" diye homurdandı.

"Bu delikanlının küstahlığı, sadece" dedi elebaşı. Sam'i tekrar itelemeye kalktı.

"Kes, hadi, tozutma!" dedi Smouch, onun ardından, Sam'i daha da sertçe iteleyerek. Bu son itelemeye tecrübeli Smouch'un istediği oldu. Sam onu kapı kenarına sıkıştırıp söylenen sözün altında kalmadığını göstermek isterken, öteki aradan sıyrılıp içeri girdi ve tezgâha kadar yürüdü; Sam, Smouch ile biraz çekiştikten sonra elebaşının arkasından koştu yetiştii.

"İyi sabahlar, tatlım" dedi adam tezgâhtaki genç kadına tam bir Botany Körfezi rahatlığı ve Yeni Güney Galler ağzıyla. "Mister Pickwick'in odası hangisi acaba?"

Tezgâhtaki kadın, züppeye tekrar bakmaya tenezzül etmeden, bir garsona, "Yolu göster" dedi.

Garson söyleneni yapmak için öne düştü, ağır paltolu adam ardından yürüdü; Sam onun peşine takıldı, yukarı çıktılar. Basa-

* Botany Bay (körfezi) ve Yeni Güney Galler. Her ikisi de Avustralya'da ceza sömürgeleri olarak ünlenmişti. (ç.n.)

makları tırmanırken Sam adamın arkasından birtakım aşağılayıcı ve meydan okuyucu el kol hareketleri yapıyor, hizmetkârlarla diğer seyredenleri bir hayli eğlendiriyordu.

İkinin biri boğuk boğuk öksürüp balgam çıkaran Smouch adlı şahıs alt katta kalmıştı.

Vakitsiz ziyaretçisi önde, Sam arkada odasına girdiklerinde Mister Pickwick mışıl mışıl uyumaktaydı. Onların gürültüsüne uyandı. Perdelerin gerisinden “Tıraş suyumu getir bana, Sam” dedi.

“Su olmasa da olur, Mister Pickwick” dedi yatağın başucunda perde kanatlarından birini açıp konuşan ziyaretçi, “Bardell adına bir infaz emri getirdim... Buyrun, kâğıdı burada ... Hukuk Mahkemesi... Kartım da burada. Ziyaretime gelirsiniz, umarım.” Polis (başkası değildi, zira) Mister Pickwick’in omuzuna dostça bir el vurup kartını yatak örtüsünün üstüne fırlattı ve yelek cebinden bir altın kürdan çıkardı. “Namby, efendim. İsmim” dedi, Mister Pickwick evrakta yazılanları okumak için yatağın altından gözlüğünü alıp takarken. “Namby, Bell Aralığı, Coleman Sokak.”

Tam bu noktada, Namby’nin parlak kunduz postu serpuşuna gözlerini dikmiş bakan Sam araya girdi:

“Kuvekır* mısınız siz?” diye sordu.

“İşimiz bitince göstericem sana kim olduğumu” dedi kızgın şef yardımcısı. “Bi gün öğreticem sana terbiyeni takınmayı.”

“Eksik olmayın. Alın benden de o kadar. Çıkarın şapkanızı!” Böyle diyerek Sam, büyük bir çeviklikle Namby’nin şapkasını bir vuruşta odanın öbür ucuna uçurdu; öyle bir şiddetle yaptı ki bunu, adam az kalsın altın kürdanını yutuyordu.

“Gördünüz, değil mi, Mister Pickwick?” dedi şaşırıp sinirlenen memur, soluklanmaya çalışarak. “Sizin odanızda görevimi yerine getirmekteyken hizmetkârınız tarafından tecavüze uğramış bulunuyorum. Hayatım tehlikede. Sizi buna tanık olmaya dâvet ediyorum.”

Sam araya girdi. “Hiçbi şeye tanık filan olmayın, beyim” dedi. “Siz yumun gözlerinizi, ben pencereden aşaa atıveriyim şu herifi diyorum ama dışardaki sekinin çatısına takılıp kalırsa sonra?”

* 1647 yılında İngiltere’de kurulan Quakers tarikatı. Hâkimler ve hattâ kralın karşısında dahi başlarını açmazlardı. (ç. n.)

Yardımcısı böyle birtakım husumet gösterileri sergilerken Mister Pickwick öfkeli bir sesle, “Bana bak, Sam, bir kelime daha söyler ve bu şahsa en ufak bir müdahalede bulunursan derhal işten atarım seni” dedi.

“İyi ama, beyim..!” dedi Sam.

“Kes sesini!” dedi Mister Pickwick. “Al o şapkayı ordan. Hemen şimdi!”

Sam inat etti, söyleneni yapmadı. Efendisi tarafından onun böyle fena halde azarlanmasından sonra, acelesi olan şef yardımcısı Sam’e türlü çeşitli tehditler savura savura şapkasını gidip kendisi yerden almaya ister istemez gönül indirdi. O tehditleri hiç tınmadan dinleyen Sam, Bay Namby eğer şapkasını yine giyecek olursa o şapkayı bir kere daha devirip gelecek haftanın sonuna kadar gideceği bir yere göndereceğini söylemekle yetindi. Namby bunun kendisine pahalıya mal olabileceğini düşündüğünden olsa gerek, Sam’e böyle bir fırsat vermemeyi tercih etti ve Smouch’a seslenip acele yukarı çağırdı onu. Ona şahsın yakalanmış olduğunu bildirdikten ve giyinmesi tamamlanıncaya kadar orada beklemesi gerektiğini söyledikten sonra pür azamet dışarı çıkarak arabaya atladı gitti. Smouch surat asıp terslenerek Mister Pickwick’e, elini olabildiğince çabuk tutmasını zira yapılacak daha çok işleri olduğunu söyleyerek kapının karşısına bir iskemle çekti, oturdu. Mister Pickwick giyinmesi bitince Sam’i bir fayton tutup getirmeye yolladı ve şahane üçlü, Coleman Sokağı istikametinde yola çıktı. İyi ki mesafe kısaydı; çünkü Smouch hiçbir sûrette sohbetinden hoşlanılacak biri olmadığı gibi, daha önce değinmiş olduğumuz bedensel zaafiyetinden ötürü de dar ve sıkışık mekânlarda bilhassa tahammül edilmez bir yol arkadaşıydı.

Araba çok dar ve karanlık bir sokağa sapıp bütün pencereleri demir parmaklıklı bir evin önünde durdu. Kapının iki yanı “Namby, Londra Polis Teşkilatı Memuru” yazısıyla bezenmişti. İç kapı, Smouch’un paspal ikiz kardeşi kılıklı, elinde koskocaman bir anahtar taşıyan birisi tarafından açıldı, Mister Pickwick “büfe” ye buyur edildi.

Bu büfe, sokağa bakan bir oturma odasıydı; ıslak kum ve bayat tütün kokmaktan başka hiçbir özelliği yoktu. Mister Pickwick

içeri girerken, orada oturmakta olan üç kişiye selam verdi ve Sam'i Perker'ı bulup getirmeye yolladı; ardından, karanlık bir köşeye çekilerek oradan meraklı gözlerle yeni oda arkadaşlarına baktı.

Bunlardan biri, saat daha sabahın onu değilken su katılı cin içip puro tütürmekte olan on dokuz ya da yirmi yaşlarında bir öğlandı. Onun karşısında, birahane salonları ve ucuz bardo masalarından edinilme olduğu besbelli hayat tecrübesi ve göze hoş gelen serazat hâliyle otuz yaşlarında, soluk benizli ve kalın sesli, iri yapılı bir genç adam, sağ ayağındaki botun burnuyla şöminenin ateşini karıştırmaktaydı. Odadaki üçüncü kişi, eski püskü siyah giysiler içinde solgun ve bezgin görünüşlü orta yaşlı bir adamdı; odanın içinde mütemadiyen bir aşağı bir yukarı yürüyerek, arada bir durup kaygı dolu gözlerle birisini bekliyormuş gibi pencereden dışarı bakıyor, sonra yine yürüyordu.

"Bu sabah benim usturamı ödünç alsanız iyi olacak, Bay Ayresleigh" dedi ona, ateşi kurcalayan kişi, çocuk yaşta dostuna mânâlı bir göz kırpmayla.

"Teşekkür ederim, istemem. Bir iki saate kalmaz çıkarım sayıyorum" dedi üçüncü adam, alelacele. Sonra bir kere daha pence-reye kadar yürüyüp yine hayal kırıklığı içinde geri döndü, derin bir iç çekti ve odadan çıktı. Bunun üzerine öbür ikisi kahkahaları koyverdiler.

"Böylesini hiç görmemiştim" dedi, usturasını ödünç vermek isteyen ve adının Price olduğu anlaşılan kişi. Hemen ardından sözünü bir küfürle pekiştirdi. Sonra yine güldü. O gülünce arkadaşının dünyanın en kıyak insanlarından biri olduğunu zanneden delikanlı da gülmeden edemedi.

Price, Mister Pickwick'e dönerek, "Hiç aklınıza gelir miydi, adamın bir haftadan beri burada olup da bir kere bile tıraş olmadığı?" diye konuştu. "Yarım saate kalmadan çıkacağından o kadar emin ki, evine gidene kadar o işi erteleyebileceğini düşünüyor."

"Zavallı!" dedi Mister Pickwick. "İşini halletme ihtimali sahidenden o kadar yüksek mi?"

"Ne yükseği. Şu kadicik ihtimal bile yok! On yıl sonra bu vakit şuncacık olsun sokakta gezme ihtimali var mı acaba?" Böyle diyerek Price yüzünü buruşturup parmaklarını şıklattı ve çingırağı çekti.

“Bana bir parça kâğıt ver, Crookey” dedi garsona. Garson, kı-
lığı ve genel görünümüyle meteliksiz kalmış bir besiciyle müflis bir
celep arası bir şeye benziyordu. “Bir kadeh de sulu boğma, Croo-
key, anladın mı? Babama mektup yazacağım, müşevvik bir şey al-
mam lazım, yoksa laf anlatamıyorum moruğa.” Söylemeye gerek
yok, genç oğlan bu sözlere de gülmekten az daha katılacaktı.

“Yaa” dedi Price. “Ölmek var, dönmek yok! İşte böyle. Her şey
ne hoş, di mi?”

“Yiğitliğin şânından” dedi genç beyzade.

“Sendeki heyecana da hiç diyecek yok, yani!” dedi Price. “Epey
hayat tecrüben var, bakıyorum da.”

“Yaa, öyle galiba. Hakkaten” dedi oğlan. Hayata bir bar kapı-
sının kirli camları arkasından bakmıştı hep.

Mister Pickwick bu karşılıklı konuşmalar kadar, konuşan kişi-
lerin havasından, tavırlarından da az tiksинmemişti. Özel bir odada
kalıp kalamayacağını sormak üzereydi ki, kibar giyimli iki üç ya-
bancı girdi içeri. Delikanlı onları görür görmez purosunu ocağa fır-
lattı ve Price’in kulağına “işini halletmeye” geldiklerini fısıldayarak
gitti odanın öbür ucunda bir masada yeni gelenlere katıldı.

Oysa işler genç beyzadenin beklediği kadar çabuk halledilece-
ğe benzemiyordu. Köşedeki görüşme uzadıkça uzadı. Arada, sefih
davranışlardan, mükerrer bağışlamalardan filan öfkeyle söz edil-
diği Mister Pickwick’in kulağına kadar geldi. En sonunda, ora-
dakiler içinde en yaşlısının “Whitecross” diye bir yerin adını açıkça
telâffuz etmesi üzerine, delikanlı onca yiğitliğe, heyecana ve üste-
lik, onca hayat tecrübesine rağmen başını masaya dayayarak melûl
melûl inledi.

Genç oğlanın cakasıyla tantanasının böyle bir anda yerle bir ol-
masından çok hoşnut kalan Mister Pickwick çingırağı çaldı; ken-
di isteği üzerine onu halı, masa, iskemleler, büfe ve bir kanepey-
le bezenmiş bir özel odaya aldılar. Burada kahvaltı hazır edilirken
üst katta Bayan Namby’nin piyano çalışını dinleme fırsatına da nail
olacaktı. Kahvaltıyla birlikte Bay Perker çıkageldi.

“Ah, ah, azizim beyfendiciğim” dedi küçük adam, “sonunda
enselendiniz işte, değil mi? Yaa, yaa! Ben hiç üzülmedim zira bu

tatsız davranışınızın ne kadar saçma bir şey olduğunu göreceksiniz şimdi. Alıkoyma emrinin çıkarılmasına sebep olan vergilendirilmiş masraf ve tazminat miktarını hep kayda geçirdim, şimdi yapacağımız şey hemen, hiç vakit kaybetmeden, bu işi halletmektir. Namby bu saatte evine gelmiş olmalı. Ne diyorsunuz, azizim, ben bir çek yazayım mı? Yoksa siz mi yazarsınız?”

Küçük adam bunları söylerken neşeli görünmeye çalışıyor, ellerini ovuşturuyordu. Mister Pickwick'in gözüne şöyle bir bakınca hemen Sam Weller'a umutsuz bir bakış fırlatmaktan kendini alamadı.

“Perker” dedi Mister Pickwick, “çok rica ediyorum, bir daha bunu iştirmeyeyim. Burada kalmayı hiç uygun görmüyorum, onun için bu gece hapisaneye gideceğim.”

“Whitecross Sokağı'na gidemezsiniz, azizim” dedi Perker. “İmkânsız! Her koğuştâ altmış yatak var ve yirmi dört saatin on altı saati kilit altındasınız.”

“Mümkünse başka bir yerde tutulmayı isterim ama aksi halde o dediğiniz yerde başımın çaresine bakarım ister istemez” dedi Mister Pickwick.

“İlla bir yere gitmeye kararlıysanız, Fleet'e' gidebilirsiniz, azizim” dedi Perker.

“Çok iyi” dedi Mister Pickwick. “Kahvaltımı bitirir bitirmez doğru oraya giderim.”

İyi yürekli küçük dâvâvekili, “Bir dakika, bir dakika!” dedi. Birçoklarının çıkmaya can attığı bir yere girmek için bu ne acele böyle? Bir habeas corpus” çıkartmalıyız. Bugün öğleden sonra mahkeme binasında saat dörde kadar yargıç bulunmaz. Bekleyeceksiniz o vakte kadar.”

“Pekâlâ” dedi Mister Pickwick, sabırla. Fakat ikna olmamıştı. “O halde saat ikide burada sizinle pîrzola yiyelim. Sen ayarlırsın onu, Sam. Söyle, tam zamanında gelsin.”

Perker'in bütün itirazlarına ve ileri sürdüğü gerekçelere rağ-

* Fleet. Kitabın yazıldığı yıllarda Londra'da Fleet Sokağı'nda, siyasi suçlularla borçluların tıklandığı ünlü hapisane. (ç. n.)

** Lâtince, “vücudu alalım.” Gözaltına alınan şüphelilerin en kısa zamanda mahkeme önüne çıkarılmasını sağlamaya yönelik mahkeme emri. (ç. n.)

men Mister Pickwick tavrını değiştirmeyince, pirzolalar tam vak-
tinde geldi ve yenildi bitti; Mister Pickwick, seçkin dâvetlilerin ka-
tıldığı bir akşam yemeğine giden ve hiçbir sûrette rahatsız edile-
meyecek olan Bay Namby'nin gelmesi yarım saat kadar beklendik-
ten sonra, başka bir arabaya konulup Chancery Lane'e, mahkemeye
götürüldü.

Mahkeme binasında biri ceza dâvâlarına, öbürü hukuk
dâvâlarına bakan vazife başında iki yargıç vardı. Koltuklarının al-
tında tomar tomar kâğıtlarla içeri girip çıkan avukat kâtiplerinin
sayısına bakılacak olursa, başları bir hayli kalabalıktı. Binanın gi-
rişindeki kemer altına vardıklarında Perker, arabacıyla yol para-
sı ve bozukluk üzerine kısa bir süre tartışmaya takılınca, Mister
Pickwick sel gibi akıp duran insan kalabalığının yolundan kenara
çekilerek merakla etrafına bakındı. En çok dikkatini çeken, yan-
larından geçen dâvâvekilerine ellerini şapkalarına götürerek sel-
lam veren miadı dolmuş kibar görünüşlü üç dört adam oldu. Ora-
da, Mister Pickwick'in ne olduğunu tahmin edemediği bir işle-
ri vardı galiba. Hepsi, ama, bir tuhaftı. Biri zayıf ve biraz topal-
dı; pas karası elbiseler içinde, boynu beyaz sargılıydı; aynı kılık-
ta çam yarması gibi bir başkasının boynuna kırmızıya çalar siyah
renkte eni büyük bir bez sarılıydı; üçüncüsü, yüzü sivilceli, ufak
tefek, pımpirik biriydi. Elleri arkalarında dolanıp duruyorlar, ara-
da bir, yanlarından elleri kolları kâğıtlarla yüklü geçip gidenler-
den bazılarının kulağına kaygılı yüzlerle bir şeyler fısıldıyorlardı.
Mister Pickwick hatırladı: Gezintileri sırasında oradan geçerken
çoğu kez kemer altında görmüştü onları. Bu paspal kılıklı aylak-
ların mesleğın hangi dalından olduklarını öğrenmek için içinde
büyük bir merak uyandı.

Küçük parmağındaki koskocaman bir altın yüzüğü ağzına gö-
türmüş eme eme yanından hiç ayrılmayan Namby'ye bunu sormak
üzereyken Perker koşarak geldi ve kaybedecek hiç zamanları olma-
dığını söyleyip önlerine düştü, mahkeme binasına doğru yürüdü.
Mister Pickwick onun arkasından giderken adamlardan topal ola-
nı yanına geldi; saygıyla selam verdi, yazılı bir kart uzattı. Mister
Pickwick reddetmekle adamı incitmiş olmamak için nezaketen aldı
kartı ve yeleğinin cebine koydu.

“Geldik işte” dedi Perker, yazıhanelerden birine girmeden önce. Beraberindekiler arkasından geliyorlar mı diye dönüp baktı. “Burası, azizim... Hayrola, siz ne istiyorsunuz?”

Bu son soru, Mister Pickwick hiç farkına varmadan gruba katılmış olan topal adama sorulmuştu. Karşılık olarak topal adam pek terbiyeli bir hareketle elini şapkasına götürdü ve Mister Pickwick’i işaret etti.

“Yok, hayır” dedi Perker, gülümseyerek. “Size ihtiyacımız yok, dostum, hiç yok.”

“Bağışlayın, beyim” dedi total. “Beyfendi kartımı almıştı da... Hizmetimden yararlanmak istersiniz belki diye düşündüm. Beyfendi başıyla işaret etti bana. Kendisi söylesin. Bana başınızla işaret etmediniz mi siz, beyfendi?”

“Hadi canım siz de, bırakın saçmalamayı! Siz kimseye başınızla evet demediniz, değil mi, Pickwick? Bir yanlış anlama olmuş, sadece bir yanlışlık” dedi Perker.

Mister Pickwick yelek cebinden kartı çıkardı. “Bu bey kartını uzattı bana” dedi. “Kendisi istiyor diye kabul ettim. İlerde vaktim olunca bakacaktım. Ben...”

Küçük dâvâvekili bir kahkaha attı. Bir yanlışlık olduğunu söyleyerek kartı topala geri verdi; adam tepesi atmış bir halde dönüp giderken, Perker onun sadece bir kefil olduğunu söyledi Mister Pickwick’e.

“Ne?” diye haykırdı Mister Pickwick.

“Bir kefil.”

“Bir kefil!”

“Evet, canım azizim... Yarım düzine var burada onlardan. Meblağ ne olursa olsun size kefil oluyorlar, bunun için sadece iki buçuk şilin alıyorlar. Çok acayip bir iş, değil mi?” Perker böyle de-yip burnuna bir çimdik enfiye çekti.

“Nasıl yani? Bu insanlar burada böyle bekleyip memleketin yargıçları önünde yalan yere yemin ederek cürüm başına iki buçuk şiline hayatlarını mı kazanıyorlar? Bunu mu anlamalıyım dediklerinizden?”

Mister Pickwick şaşırılmış kalmıştı.

Küçük adam, “Doğrusu, buna yalan yere yemin etmek denilebileceğinden ben emin değilim” diye karşılık verdi. “Ağır bir söz, azizim, çok ağır. Hukuki bir teamüldür bu, başka bir şey değil.” Dâvâvekili böyle diyerek omuzlarını silkti, gülümsedi, bir küçük tutam enfiye daha çekti burnuna ve Mister Pickwick’in önüne düşüp yargıç kâtibinin odasına yöneldi.

Burası çok alçak tavanlı, duvarları ahşap kaplama, kirden, pislikten geçilmeyen bir odaydı; o kadar az ışık alıyordu ki, dışarı-sı güpegündüzken yazı masalarının üstünde kandiller yanıyordu. Odanın sonunda bir kapıdan yargıcın özel makamına geçiliyor-

du. Kapının çevresine bir sürü davavekili ve başkâtip yığılmıştı, her biri dosyada yazılı vakti gelince sırayla içeri çağrılıyordu; kapının her açılışında içeriden birileri çıkarken, girmek isteyen başkaları öne fırlıyordu. Yargıcı görmek için bekleyenlerin çıkardıkları gürültüye onu görmüş olanlardan çoğunun aralarındaki kişisel çekişmeler de katılınca, bundan doğan şamatanın bu kadar dar bir mekânda ne boyutlara ulaştığını varın siz tasavvur edin!

Kaldı ki, tek duyulan, bu beylerin konuşmalarından çıkan gürültü de değildi. Odanın bir başka tarafında ahşap parmaklıklarla çevrili bir bölme vardı; orada ayakta duran gözlüklü bir kâtip “yeminli beyanlar”ı kabul ediyordu. Bunlardan bazıları bir başka kâtip tarafından yargıcın imzalaması için büyük tomarlar hâlinde makam odasına götürülmekteydi. Yemin etmeleri gereken çok sayıda dâvâvekili kâtibinin hepsinin yeminlerinin aynı zamanda alınması hakkaniyete aykırı düşeceğinden, bu beylerin gözlüklü kâtime ulaşabilmek için giriştikleri mücadele orasını, Majesteleri’nin huzurlarıyla şerefliendirdikleri bir tiyatronun en muteber giriş kapısı önüne çevirmişti. Bir başka memur da, zaman zaman, yeminleri alınmış olanları isimleriyle çağırıp yargıç tarafından imzalanmış beyanlarını kendilerine geri vermek için ciğerlerini paralyor, bu işlem yeni yeni çekişmelere sebep oluyor ve bütün bunlar hep birden ve aynı zamanda olmakla, tam da en cerbezeli, helecanı burnunda bir insanın arayıp da bulamayacağı bir kargaşa yaratıyordu. O arada başka birileri daha vardı: Bunların patronları için çıkarılan duruşma duyurularına, karşı tarafın dâvâvekilleri diledikleri gibi icabet eder ya da etmezlerdi; bunların işi, karşı tarafın dâvâvekili kendilerinin haberi olmadan duruşmaya giriyor olmasın diye sık sık adlarını çağır-mak üzere orada durup beklemektir.

Mesela Mister Pickwick’in oturduğu iskemlenin yakınında on dört yaşında, tenor sesli bir büro elemanı duruyordu; onun yanında bariton sesli bir ceza hukuku kâtibi yer tutmuştu.

Kâtiplerden biri elinde birçok kâğıtla içeri girdi, etrafa bakındı.

“Sniggle ve Blink!” diye bağırdı tenor oğlan.

“Porkin ve Snob!” diye homurdandı bariton sesli kâtip.

“Stumpy ve Deacon!” dedi yeni gelen kâtip.

Kimse cevap vermedi. Bir sonra gelene bu üçü hep birden seslendiler; o da, yine, bir başka hukuk bürosu adına sesini yükseltti; ardından bir başkası bir başka ismi çığırdı, ilahir...

Bu sırada gözlüklü adam habire kâtiplere yemin ettiriyordu. Yemin hep aynı yemindi; noktalama işaretlerine hiç gerek duyulmazdı. Genellikle şöyle olurdu:

“Kitabı sağ elinize alın bu adınız ve el yazınız yemin ediyorsunuz ki bu sizin yeminli beyanınız doğrudur Allah yardımcınız olsun bir şilin bozuk para bulmalısınız bende yok.”

“Görüyor musun, Sam” dedi Mister Pickwick, “benim *habeas corpus*’u hazır ediyorlar galiba, ne dersin?”

“Evet” dedi Sam. “Keşke şu torbada mortuyu’ artık getiriyor olsalardı. Bizi burda böyle bekletmeleri hiç hoş değil. Ben olsam şimdiye kadar torbalı nanenin iki düznesini paketleyip getirmiştim.”

Sam Weller’in muhayyilesinde *habeas corpus*’un ne tür bir hantal, baş edilmez nesne olduğu anlaşılamadı, çünkü tam o sırada Perker geldi ve Mister Pickwick’i aldı götürdü.

Malûm formaliteler yerine getirildikten sonra Samuel Pickwick’in vücudu, çok geçmeden, Pickwick’e karşı Bardell dâvâsında hükme bağlanan tazminatın ve mahkeme masraflarının tamamı ödeninceye kadar tutulacağı Fleet Hapishanesi Müdürü’ne götürülmek üzere bir zaptiye memuruna teslim edildi.

“Bu çok uzun bir zaman alacak” dedi Mister Pickwick, gülererek, “Hadi sen koş yine bir fayton getir, Sam. Perker, aziz dostum, hoşça kalın!”

“Ben sizinle geliyorum. Oraya sağ sâlim vardığınızı görmek istiyorum” dedi Perker.

Mister Pickwick buna, “Aslına bakarsanız, Sam’den başka kimseyle gitmemeyi tercih ederim” diyerek karşılık verdi. “Yerleşir yerleşmez size yazar bildiririm. Hemen gelmenizi bekleyeceğim. O zamana kadar, tekrar görüşmek üzere.”

Mister Pickwick bunu dedikten sonra o sırada gelmiş bekleyen arabaya bindi. Zaptiye memuru onu izledi. Sam sürücünün yanında yerini almıştı bile. Yola çıktılar.

‘ Sam Weller, *habeas corpus* demek istiyor! (ç. n.)

Eldivenlerini giymek için durduğu sırada Bay Perker “Eşi benzeri bulunmaz bir adam!” diyordu.

Ona yakın bir yerde duran Bay Lowten de, “Muhteşem bir müflis olacak” diye konuştu. “Polisi çileden çıkaracaktır. İçeri almakta zorlanacaklar.”

Dâvâvekili, kâtibinin Mister Pickwick hakkındaki karakter değerlendirmesinden fazla hoşlanmamıştı. Cevap vermeden yürüdü gitti.

Araba, her fayton gibi, Fleet Caddesi’nde sarsıla sarsıla ilerliyordu. Arabacının dediğine göre atlar önlerinde bir şey olduğu zaman daha “iyi koşuyorlarmış” (bir şey olmadığı zaman acayip hızlı koşuyor olmalıydılar); bu yüzden bir yük arabasının arkasına takıldılar. Yük arabası durunca fayton da duruyordu, hareket edince o da hareket ediyordu. Mister Pickwick zaptiyenin karşısında oturuyordu; zaptiye, şapkasını dizlerinin arasına koymuş, ıslık çala çala pencereden dışarısını seyrediyordu.

Zaman mucizeler yaratır. Kudretine kurban olduğumuzun yardımıyla kiralık bir fayton bile yarım mil süren bir yolun sonuna erişir. Nihayet durdular ve Mister Pickwick Fleet Hapishanesi’nin kapısında arabadan indi.

Zaptiye, emanetindeki kişi hemen arkasından geliyor mu diye omuzu üstünden baka baka öne düştü, içeri girdi; içeride sola döndüler, açık bir kapıdan geçip bir avluya çıktılar. O avluda, geldikleri kapının tam karşısında, eli anahtarlı şişman bir gardiyan tarafından korunan ağır bir kapıdan hemen hapishanenin iç kısmına giriliyordu.

Burada durdular. Zaptiye, kâğıtlarını teslim ederken, Mister Pickwick’e, erbabınca “portrenize poz vermek” diye bilinen merasim sona erinceye kadar orada kalacağı bildirildi.

“Portreme poz vermek mi? O da ne?” dedi Mister Pickwick.

“Sûretinizi çıkarmak, beyim” dedi şişman gardiyan. “Biz burada bu işin ustasıyız. Bir anda çıkarırız tıpa tıp aynınızı. İçeri buyrun. Rahat olun.”

Mister Pickwick dâvete uyarak oturdu. İskemlenin arkasında yerini alan Sam, “poz verme”nin, mahpusları ziyaretçilerden ayırt

edebilmeleri için değişik gardiyanların teftişinden geçme anlamına gelen bir terimden başka bir şey olmadığını fısıldadı ona.

“İyi o halde, sanatçılar çabuk gelseler bari. Burası çok göz önünde bir yer” dedi Mister Pickwick.

Sam, “Gecikmeyecekler sanıyorum” diye karşılık verdi. “Burda bir duvar saati var.”

“Evet, görüyorum” dedi Mister Pickwick.

“Bir de kuş kafesi var, beyim” dedi Sam. “Teker, teker içinde; kodes, kodes içinde... di mi, beyim?”

Sam Weller bu filozoflara layık sözü ederken Mister Pickwick merasimin başlamış olduğunu fark etti. Şişman gardiyan kapı kilidine mukayyet olmaktan azat edilmiş, gelmiş yanına oturmuştu; arada bir lakayt bakışlarla onu süzüyordu; onun yerini almış olan uzun boylu, sıska birisi ellerini ceket kuyruğunun altına sokmuş, tam karşısında, dikkatle onu gözden geçiriyordu. Aksi suratlı bir başkası (anlaşılan, çayını içerken kaldırılıp gelmişti, zira geldiğinde daha hâlâ bir parça tereyağlı kızarmış ekmek kabuğunu mideye indirmekle meşguldü) Mister Pickwick’in burnunun dibine kadar sokularak ellerini kalçalarına dayadı ve onu yakından incelemeye koyuldu. O arada sonradan gelip oradakilere katılan daha iki kişi son derece dikkatli ve düşünceli tavırlarla Mister Pickwick’in yüz hatlarını gözden geçirmeye koyuldular. Mister Pickwick bu işlemden epey yılmıştı; oturduğu yerde çok tedirgindi ama bunlar olurken kimseye bir şey söylemedi; iskemlesinin arkalığına yaslanıp yaylanarak efendisinin içine düştüğü durumu olduğu kadar, mümkün olsaydı da kanunu çiğnemenin ve huzuru bozmadan oradaki gardiyanların hepsine ve her birine var gücüyle saldırabilseydi bundan ne büyük bir haz duyacağını da düşünmekte olan Sam’le bile tek kelime konuşmadı.

En sonunda sûret çekimi tamamlandı ve Mister Pickwick’e artık hapisaneyeye girebileceği söylendi.

“Bu gece nerede uyuyacağım?” diye sordu Mister Pickwick.

“Bu geceyi tam bilemiyorum” dedi şişko gardiyan. “Yarın ama birinin yanına koyarlar sizi, o zaman pekâlâ rahat edersiniz. İlk gece biraz karışıktır ama yarına hepsi düzelir.”

Az bir görüşmenin ardından, gardiyanlardan birinin Mister Pickwick'in o gece için işini görecek kiralık bir döşegi olduğu anlaşıldı. Kendisi bunu sevinerek kabul etti.

“Benimle gelin, size hemen göstereyim” dedi adam. “Büyük bir şey değil ama uyumak için birebirdir. Burdan, beyim.”

İç kapıdan geçtiler, birkaç basamak aşağı indiler. Kapı arkalarından kapandı. Mister Pickwick kendini hayatta ilk kez, bir borçlular hapishanesinin duvarları arasında buldu.

FASIL 41

*Fleet Hapishanesi'ne girerken Mister Pickwick'in
başından geçenler; orada gördüğü mahpuslar ve
hapiste geçirdiği ilk gece*

Hapishaneye girerken Mister Pickwick'e refakat eden kişi, Tom Roker, merdiven altına gelince hemen sağa saptı ve önden yürüdü; açık duran bir demir kapıdan geçtiler, birkaç basamak daha çıkıp alçak tavanlı, dar ve uzun bir koridora ulaştılar. Her iki ucunda bir pencere olan yarı karanlık bir yerdi burası. Yerler taş döşeliydi, pislikten geçilmiyordu.

"Koğuşlar katı" dedi Roker, ellerini ceplerine daldırıp omuzu üzerinden Mister Pickwick'e şöyle bir bakarak.

Mister Pickwick, yerin altında bir dizi iç karartıcı rutubetli taş mahzene inen iğrenç görünüşlü üç beş basamağa baktı. "Haa, bunlar da mahpusların kıt kömür istihkaklarını koydukları küçük hücreler herhalde" dedi. "İnip çıkması pek hoş olmasa gerek. Mamafih oldukça kullanışlı görünüyorlar."

"Öyle olmalarında şaşılacak bir şey yok. Yaşayanlar var orada, halleri hiç fena değildir" dedi Roker. "Panayır Yeri deniyor oraya."

"O feci zindanlarda insanlar yaşıyor demiyorsunuz, herhalde?"

"Niçin olmasın?" dedi Roker, kızgınlık ve hayret karışımı bir bakışla. "Niçin öyle demiyeyim?"

"Orada mı yaşıyorlar yani? Yerin altında?"

"Orada, yerin altında, elbette! Orada yaşarlar ve çoğu orada ölür. N'olmuş yani? Kim ne diyebilir? Orada yaşanır mıymış! Yaşanıyor işte! Nesi var, niye yaşanmıyacakmış?"

Roker böyle diyerek yüzünde sert bir ifadeyle Mister Pickwick'e dönüp helecan içinde kendi gözlerine, kollarına bacaklarına ve beden sıvılarına lanetler okumaya başlayınca, Mister Pickwick konuyu daha fazla sürdürmemeyi uygun gördü. Roker bunun ardından, az önce tartışma konusu olan mahzenlere inen merdiven kadar kirlili bir başka merdivenden çıkmaya koyuldu. Mister Pickwick ve Sam onu takip ettiler.

"Burası" dedi Roker, aşağıdakilerle aynı boyutlarda bir başka koridora ulaştıklarında soluklanmak için durarak, "burası kantin katı, bunun üstü üçüncü kat; daha üstü son kattır. Sizin bu gece kalacağınız oda başgardiyana aittir. Buyrun... buradan."

Roker bunun ardından bir üst kata tırmanmaya başladı.

Mister Pickwick ve Sam takip ettiler.

Bu merdiven, yere bir hayli yakın birkaç pencereden ışık alıyordu. Pencereler, tepesine sivri uçlu demir çubuklar çakılı yüksek bir tuğla duvarla çevrili, tabanı mıcır döşeli bir avluya açılıyordu. Burası, Bay Roker'in beyanından anlaşıldığına göre, raket sahasıydı; yine o aynı kişinin dediğine göre hapisanenin Farrington Sokağı'na en yakın bir bölümünde, vaktiyle hapse düşen bir sanatçının boş zamanlarında duvarlarına birtakım pupa yelken harp gemileri ve sair sanatkârâne çizimler kondurmuş olduğu, adı ve sanı "Boyalı Avlu"ya çıkmış daha küçük bir başka meydan vardı.

Rehber bütün bunları, Mister Pickwick'i bilgilendirmekten çok, kendince büyük ehemmiyeti haiz bir olguyu açıklayıp rahata ermek istermişçesine aktarırken yeni bir koridora ulaşmıştı. Oradan en sondaki uzak bir geçide doğru yürüdü, bir kapıyı açtı: İçerde sekiz ya da dokuz demir ranza ile hiç de göze hoş görünmeyen bir oda belirdi. Roker, kapıyı açık tutup büyük bir iş başarmış gibi Mister Pickwick'e bakarak, "İşte size bir oda!" dedi.

Kalacağı yerden hiç mi hiç hoşlanmamış olduğu Mister Pickwick'in yüzünden okunuyordu; o kadar ki, Roker olası bir duygudaşlık emaresi görebilmek için Samuel Weller'in yüzüne baktı. Sam o zamana kadar vakarını korumuş ve hiçbir şey söylememişti.

"Bir oda işte, delikanlı" dedi Roker. Sam, "Görüyorum" dedi.

* Kapalı alanda ufak bir topu duvarlara çarparak oynanan, tenis benzeri bir oyun. (ç.n.)

Roker sıırttı: “Bu odanın bir eşini Farrington Oteli’nde bulabileceğinizi düşünemezsiniz, di mi?”

Sam buna, karşısındaki bir gözlemcinin varacağı hükme göre düşünürdüm, düşünmezdim ya da o konuda hiçbir şey düşünmüş değilim anlamına gelebilecek bir bakışla bir gözünü kırparak karşılık verdi. Bu işin üstesinden geldikten sonra da açtı gözünü, içinde pekâlâ uyunur diyerek Roker’in, övgüler yağdırdığı mükemmel yatağın hangisi olduğunu sordu.

“Şu, işte” dedi Roker. Bir köşede, her yanı pas tutmuş bir ranzayı gösterdi. “Kim olsa uyur orda... istese de, istemese de.”

Söz konusu eşyaya tiksinererek bakan Sam, “Evet, kuş tüyü döşek bunun yanında halt etmiş, bence de” dedi.

“Tabii ya” dedi Roker.

Sam, bütün bu olanlardan sonra, kararlılığından cayma yönünde bir alamet olup olmadığını görmek istermiş gibi efendisine bir göz attı. “Burda uyuyan öbür beyler de kibar insanlarmıştır, herhalde, öyle değil mi?” dedi.

“Hem de nasıl!” dedi Roker. “Biri var, her gün on iki duble birasını içer, purosunu yemekte bile söndürmez.”

“Âlâ, desenize?”

“Hem de ne âlâ!” dedi Roker.

Mister Pickwick, yine de, bu işittiklerine rağmen, oralı olmadı. Güleç bir yüzle uyku dostu o ranzanın nelere kadir olduğunu hemen o gece sınamaya kesin kararlı olduğunu açıkladı. Bunun üzerine Roker, herhangi bir bildirim ya da formaliteye gerek duymadan ne zaman isterse dinlenmeye çekilebileceğini söyleyerek Mister Pickwick’i koridorda Sam’le baş başa bıraktı ve yürüdü gitti.

Hava kararmaktaydı. Yani, hiç aydınlanmayan bu mahalde dışarısının akşam alacası onuruna birkaç cılız havağazı lambası yakılmıştı. Hava oldukça ılık olduğundan, her iki yandan koridora açılan küçük odalardan bazılarının kapıları aralık duruyordu. Mister Pickwick önlerinden geçerken bunu fırsat bilip büyük bir merak ve ilgiyle her birinin içine bir göz attı. Bir yerde, tütün dumanı altında zar zor görülebilen iri kıyım dört beş kişi yarı boşalmış bira kâsesinin başında bağıra çağıra laflıyor ya da yağ bağlamış bir des-

te kâğıtla iskambil oynuyorlardı. Bitişik odada ölgün bir mum ışığı altında tek başına bir adam bir yerlerde, bir büyük kişi hiç gözüne ulaşmayacak, yüreğine dokunmayacak olsa da okusun diye, uğramış olduğu haksızlıkları anlattığı upuzun bir dilekçeyi tozdan sararmış, ellenmekten lime lime olmuş bir tomar kâğıda yüzüncü defadır temize çekmeye uğraşıyordu. Bir üçüncü odada karısı ve bir sürü çocuğu ile bir başkası, çocuklarından en küçük yaşta olanların geceyi üzerinde geçirmeleri için yere ya da birkaç iskemlenin üstüne derme çatma bir yatak sermekle meşguldü. Dördüncü odada ve bir beşinci, bir altıncı, bir yedinci odada daha, gürültü ve bira ve tütün dumanı ve iskambil kâğıtları ve hepsi bir arada tekrarlar tek-rarlana çoğalıyordu.

Koridorlar, en çok da merdivenler sersem sepelek insanlarla dolup taşıyordu: Kimi, odaları boş ve can sıkıcı, kimi ise ağzına kadar dolu ve sıcak olduğu için oraya gelmiş, çoğunluğu ne olduklarını, ne yapacaklarını bilememenin huzursuzluğunu yaşayan âvâre insanlar. Her sınıftan insan... pamuklu kadife ceketli işçiden, dirsekleri usulüne göre sökülüp patlamış kaşmir robdöşambırı içinde meteliksiz hovardaya kadar. Hepsinde hep o aynı hava: Ne deseniz kelimelerle anlatılamaz ama en yakındaki bir borçlular hapishanesine adımını atan herkesin, orada canı isterse göreceği ilk birkaç kişiye Mister Pickwick kadar ilgi duyarak bakacak olsa hemen fark edeceği, hiçbir şeyi umursamaz hapishaneci çalımıyla harmanlanmış delibozuk serkeşlik hâli.

“Tuhaf ama, Sam” dedi merdiven başında durup demir parmaklığa yaslanan Mister Pickwick, “bana öyle geliyor ki, borç için hapse girenler pek o kadar da ceza görmüş olmuyorlar.”

“Öyle mi düşünüyorsunuz, beyim?” dedi Weller.

“Baksana bu adamlar nasıl kafayı çekip tütün tüttürüyor, bağırıp çağırıyorlar. Burada olmak zorlarına gitse böyle mi olurdu?”

“Bütün mesle orda ya, beyim” dedi Sam. “Burlara alıştıktır bunlar. Tatil yerine geçiyor. Bunlar nersi olsa keyfini çıkarırlar. Olan öbürlerine olur. Birayla, kukayla başı hoş olmayanlar yani. Paraları olsa burda kapalı kalmaktansa hiç durmaz öder borcnu kurtulur öyleleri. Size bi şey diyim mi, beyim? Meyanelerde vakit öldüren aylak takımına hiç dokanmaz burası; işi gücü olup da sabah akşam

çalışanlar için felakettir. Su katılı boğmasının bire bir ayarı kaçınca babamın hep dediği gibi, ‘İşin aslı bu: Eşitsizlik!’”

“Galiba haklısın, Sam” dedi Mister Pickwick, az biraz düşündükten sonra. “Çok haklısın.”

Sam Weller, düşünceye dalmış bir halde, “Belki burdan hoşlanan tek tük namuslu adam olabilir ama” dedi, “ben hiç öyle birini duyduğumu hatırlamıyorum, kaaverengi esvaplı, suratı kirli o bücür heriften başka. Onunkisi de sırf alışkanlıktandı.”

“Kimdi o?”

“Kim olacak, kimsenin kim olduğunu bilmediği biri!”

“İyi ama, ne yapmıştı?”

“Ne yap’cak, ondan çok daha namlı başkalarının yaptığıнын ayısını: Sırf inat olsun diye polise kafa tutup inadından dönmeyen biri.”

“Anladığıma göre, borca batmıştı demek istiyorsun” dedi Mister Pickwick.

“Tam da onu demek istiyorum, efem” dedi Sam. “O yüzden sonunda bur’lara düşmüş. Fazla bir şey değilmiş: Dokuz sterlin ve beş katı mahkeme masrafları için bir icra meselesi. Gelgelelim, nasıl olduysa, adam on yedi yıl kalıyor burda! Suratında kırışıklar belirmiştiyse kirden görünmez olmuştur, çünkü kirli suratı da, kaaverengi ceketi de onca yıl hiç değişmemiş. Çok sakın, kimsenin dalına basmaz, ufak tefek bir adammış; hep birilerine yardımcı olur ya da raket oynarmış ama hiç kazanmamış. Sonunda gardiyanların gözdesi olmuş. Her akşam başaltında onlarla laflar, hikâyeler filan anlatırmış. Gecenin biri, yine orda kapı nöbeti tutan bir yıllanmış dostuyla bir aradaymışlar. Birdenbire, ‘Şu dışarsını, çarşuyu hiç görmedim, yahu, Bill’ demiş (Fleet çarşısı ordaydı o vakitler) ‘on yedi yıl oldu’ demiş. Puposunu tüttüren gardiyan, ‘Biliyorum, görmedin’ demiş. ‘Bi dakkacık görmek isterdim’ demiş bizimkisi. ‘İsterdin herhalde’ demiş gardiyan, piposunu daha bir sertçe üfürüp bücür herifin ne demek istediğini anlamazdan gelmiş. ‘Bill,’ demiş küçük adam, bu defa lafı dolandırmadan, ‘Canım çekti, ölmeden şu caddeleri son bi görseydim diyorum. İnme inip orlarda kalmazsam beş dakkada döner gelirim’ demiş. ‘Ya inerse inme sonra bana n’olur?’ demiş gardiyan. ‘Korkma,’ demiş öbürü, ‘beni kim bulsa alır

getirir buraya, cebimde kartım var ya, No. 20, Kantin Sahanlığı!' Doğruymuş dediği, çünkü ne zaman yeni gelen birisiyle yârenlik etmek istese cebinden bumburuşuk bir yazılı kâğıt çıkarıp gösterirmiş, o yüzden Yirmi Numra diye ad da takmışlar ona... Gardiyan dik dik bakıyor adama ve sonunda, ciddi ciddi, 'Yirmi,' diyor, 'sana güveniyorum, bunca yıllık dostunun başını belaya sokmazsın sen' diyor. 'Sen hiç merak etme, evladım' diyor seninki, 'hem,' diyor, 'burda daha da iyi bir şey var' diyor, yeleşine sert bir şaplak indiriyor. O zaman her bir gözünden bir damla yaş fışkırıyor mu size, şu işe bakın, suratına hiç su değmemişti hani bunca yıl? Gardiyanla el sıkışıyorlar, çıkıyor dışarı..."

"Ve bir daha hiç dönmüyor!" dedi Mister Pickwick.

"İşte orda yanıldınız!" dedi Sam. "Dönmüş gelmiş çünkü. İki dakika erken gelmiş ama. Tepesi atmış bir halde. Az daha bir faytonun altında kalıyormuş. Hiç böyle şey görmemiş. Belediye Başkanı'na yazıp söyliycekmiş, söylemezse bilmem n'olsunmuş! Sonunda yatıştırmışlar, ondan sonra da tam beş sene bir kerecik olsun başaltı kapısından başını uzatıp dışarı bakmamış."

"Ondan sonra da ölmüştür, herhalde?" dedi Mister Pickwick.

"Hayır, ölmemiş. Yolun karşısında yeni açılan bir meyaneve kadar gidip bira içmeye merak sarmış. Öyle hoş bir salonu varmış ki orasının, her gece gitmek istiyormuş ve çok uzun bir süre gitmiş de. Her seferinde kapının kapanmasına on beş dakika kalmadan dönüp geliyormuş. Sonunda zamanın nasıl geçtiğini o da, öbürleri de fark etmez oluyorlar ya da aldırış eden olmuyor, gittikçe geciktiriyor geri gelmeyi. Derken gecenin biri eski ahbabı tam mapusane kapısını kapatacakken, hattâ anahtarı çevirmiş bile, bu çıkıp geliyor. 'Kapatma, Bill, bekle' diyor. 'Ne! Sen daha dönmedin mi, Yirmi?' diyor gardiyan, 'ben sen çoktan döndün sanıyordum.' 'Dönmedim' diyor bizim bücür, sırita sırita. 'İyi öyliyse, bak sana ne diyecem' diyor gardiyan, bi karış asık bi suratla; kapıyı ağır ağır açıyor, 'Epeydir uygunsuz adamlarla düşüp kalkmaktasın gibime geliyor,' diyor, 'bu hâlin,' diyor, 'hiç hoşuma gitmiyor ama,' diyor, 'sana sert davranmak istemem, akıllı uslu adamlara takılıp muayyen vakitte geri gelmiyecek olursan, şimdi bu yaptığın gibi yani, seni hiç içeri almam, haberin olsun!' diyor. O böyle deyince bacaksız müthiş

bir titreme nöbetine tutuluyor ve bir daha asla mapusane duvarlarım dışına adım atmıyor!”

Sam sözünü bitirirken Mister Pickwick ağır ağır merdivenden indi. O sırada hava kararmış olduğundan nerdeyse bomboş olan Boyalı Avlu’da düşünceli bir halde birkaç tur attıktan sonra Sam’e artık yatmaya gitme zamanının geldiğini düşündüğünü belli etti; yakınlarda bir yerde kendine yatacak bir yer bulmasını, ertesi sabah da erkenden George ve Akbaba’daki giyeceklerinin getirilmesi işiyle meşgul olmasını rica etti. Samuel Weller efendisinin isteğini yerine getirmeye pekâlâ hazır olmakla birlikte, pek de istekli olmadığı her hâliyle ortaya koymaktan geri durmadı. Hattâ o geceyi çakıllar üzerinde uzanarak da geçirebileceğine dair beyhude birtakım imalarda bulunmayı bile denedi ama, Mister Pickwick’ten hiç yüz bulamayınca sonunda kalktı gitti.

Mister Pickwick’in çok keyifsiz ve tedirgin olduğunu görmemek mümkün değildi. Etrafta kimseler olmadığı için değil, çünkü hapishane hıncahınc doluydu ve bir şişe şarapla bir anda, daha fazla merasime hâcet kalmadan birkaç kafa dengi şahsın yakın ilgisi-ni çekmek işten bile değildi; ama oradaki o hoyrat avam kalabalığı içinde yapayalnızdı: Hiçbir kurtuluş umudu olmadan kafese tıkmış olduğunu görünce yeise kapılmış, çok fena olmuştu. Dodson ve Fogg’un dalaverelerine razı gelip bu bâdireyi atlatma düşüncesi ise bir an için olsun aklından geçmiyordu.

Bu ruh hâliyle tekrar dönüp kantin koridoruna girdi, orada ağır adımlarla aşağı yukarı dolaşmaya koyuldu. Son derece pis bir yerdi burası; insanı boğacak gibi yanık tütün kokuyordu; insanlar içeri girip çıktıkça habire kapılar çarpılıyor, koridorlar boyunca insan sesleri ve ayak patırtıları oradan oraya yankılanıyordu. Kucağında mahrumiyetten sıksası çıkmış, emeklemekten bile âciz bir çocuk taşıyan genç bir kadın koridorda kocasıyla konuşa konuşa yürüyordu. Adamın karısını görebileceği başka bir yer yoktu. Yanından geçerlerken Mister Pickwick kadının hıçkırıldığını işitti; kadın bir ara yüreğinin acısına dayanamadı, kendine destek bulmak için duvara yaslandı; adam çocuğu kendi kollarına alıp karısını yatıştırmaya çalıştı.

Mister Pickwick'in yüreği artık bu kadarına dayanamadı. Yukarı çıkıp yatmaya gitti.

Başgardiyanın odası, içindeki eşyalar ve sunduğu kolaylıklar bakımından bir taşra zindanının sağlık odasını hayli aratır olmasıyla çok rahatsız bir yerdi gerçi ama hiç değilse şimdilik Mister Pickwick'ten başka kimse kalmıyordu orada. Mister Pickwick küçük demir ranzanın ayak ucuna oturdu ve başgardiyanın bu kirli odadan yılda kaç para kazandığını aklından hesaplamaya girişti. Hesap ede ede sonunda burasının yıllık değerinin Londra'nın kenar mahallelerinden birinde küçük bir sokakta ne kadar ev varsa hepsinin toplam satış fiyatı kadar bir şey olduğuna iyice kanaat getirdi ve o sırada pantolonunun paçasından yukarı tırmanmakta olan iğrenç görünüşlü bir sineğin dışarılarda o kadar konacak yer varken ne gibi bir iğvaya kapılıp da bu kapalı zindana gelmiş olduğunu merak ederek düşüne düşüne, sonunda, karşı çıkılamayacak bir sonuca ulaştı: Böcek aklını kaçırmıştı! Buna karar verdikten sonra artık uykusunun gelmekte olduğunun farkına varır gibi oldu ve sabahtan tedbirli davranıp bir cebine sokuşturduğu uyku takkesini çıkarıp başına geçirerek âheste âheste soyundu, yatağa girdi ve uyuyakaldı.

"Bravo! Haydi ayakları görelim, yandan yandan, haydi! Göster kendini, Zephyr! Sen asıl operada sahneye çıkacaktın ki, bak o zaman! Haydi, dayan! Hurra!"

Yüksek kahkahalar eşliğinde gök gürültüsü gibi bu haykırış Mister Pickwick'i, yarım saat kadar sürdüğü halde uyuyan kişiye sanki üç ya da dört hafta uzamış gibi gelen o pinekleme hâlden çekti çıkardı.

Sesin ardı kesilir kesilmez oda öyle bir şiddetle sarsıldı ki, pencereler kasaları içinde takırdarken ranzalar zangır zangır sarsılıyordu. Mister Pickwick yatağında doğrularak birkaç dakika, önündeki sahneye hayretler içinde bakakaldı.

Odanın ortasında geniş etekli yeşil ceket, gri bez çoraplar üstünde dizden sıkma kadife pantolon giymiş bir adam bir gemici dansının herkesçe malum hareketlerinin giysilerinin karakteriyle hemayar abuk sabuk bir karikatürünü sergilemekteydi. İyice sarhoş olduğu her hâlden belli bir başkası, dostları tarafından zorla oturtulduğu anlaşılan yatağından çarşafı sarınmış bir halde, en

üst perdeden duygu yüklü bir belagatle komik bir şarkıyı aklında kaldığı kadarıyla ağzında geveleyip duruyordu. Bir üçüncü şahıs da odadaki ranzaların birinde oturduğu yerden her iki icracıya da bu işlerin erbabıymış gibi bir tavırla alkış tutmakta, Mister Pickwick'i uykusundan uyandıran türden taşkınlıkları kışkırtmaktaydı.

Bu sonuncusu, tam tekamül etmiş halleriyle ancak buna benzer muhitlerde görülebilen, orta sınıf ileri gelenlerinin takdire şayan bir mümessiliydi. Bunların tam kemale ermemiş temsilcileri zaman zaman araba meydanlarında ve birahanelerde çıkar karşınıza ama burası gibi kötülük yuvası mahaller dışında hiçbir yerde gelişip serpilemezler. Öyle ki, buraların sırf böylelerinin gelişmesi için Parlamentomuz tarafından hizmete sokulduğu dahi akla gelmeyecek şey değildir.

Koyu renk uzun saçları ve çenesinin altında birleşen çalı gibi kalın favorileri olan, uzun boylu, sarıya çalar esmer tenli bir adamdı. Bütün gün raket oynamış olduğu için boyun sargısı yoktu, gömleğinin açık yakasından göğsünün gümrak kılları görünüyordu. Kafasına geçirdiği ucuz Fransız tarzı berenin yandan sarkan cart renkli püskülü harcıâlem pamuklu kadife ceketıyla tam bir uyum içerisindeydi. Hem uzun hem de bir o kadar cılız bacaklarının simetrisini göze batırmak üzere biçilmiş karyagdıli siyah kumaştan pantolonu pek de iyi askıya alınmamış, üstelik eksik düğmelenmiş olduğu için, paçaları bir çift alçak topuklu ayakkabının üzerine hiç hoş olmayan kıvrımlarla dökülüyor ve tabii arada kirli ve beyaz bir çift çorap göze çarpıyordu. Öyle bir bıçkın, serkeş şıklık ve sözde kabada-yılıktı ki adamdaki, kim ne derse desin, ağırlığınca altına değerdi!

Mister Pickwick'in sahneyi seyretmekte olduğunu ilk fark eden bu şahıs oldu ve hemen Zephyr'e bir göz kırpıp, alayına ciddi bir bakışla beyfendiyi uyandırmaması için onu uyardı.

"Vay, vay, beyimiz hoş gelmişler, hem de ne hoş!" dedi Zephyr, Mister Pickwick'ten yana dönerek, çok şaşırılmış gibi. "Beyfendi uyanmışlar, baksanıza! Hımmm, hımmm... Şekspir! Nasılsınız, efendim? Mary ile Sarah nasıllar, beyfendi? Ve de evdeki muhterem zevceniz, efendim? Oraya göndereceğiniz ilk küçük pakete lütfen benim komplimanlarımı da koyun ve benim için deyin ki, on-

ları daha önce de gönderecektim ama, arabada kırılırlar belki diye çekindiğimi söylersiniz, olmaz mı, efendim?”

Gür favorili şahıs şakacı bir tavırla araya girdi. “Beyfendiyi beylik nezaket lakırdılarıyla bunaltma, bırak. Baksana canı nasıl içecek bir şey istiyor! Niçin ne içeceğini sormuyorsun?”

“Sahi, yahu! Unuttum. Ne alırdınız, beyim? Porto mu, şeri mi? Ben olsam bira derdim. Ya da belki siyah biradan tatmak isterdiniz? Uyku takkenizi bir yere asayım, müsaadenizle, efendim.” Böyle diyerek Zephyr denilen adam söz konusu giyim eşyasını Mister Pickwick’in başından kapıp çektiği gibi, kalabalık bir topluluğun takdirine mazhar olduğuna dair kesin bir inançla, hâlâ daha komik şarkısını akla gelebilecek en melankolik havalarda döktürmekle olan sarhoşun başına geçirdi.

Bir insanın uyku takkesini başından çekip alarak murdar bir sarhoşun kafasına geçirmeye, haddi zâtında ince bir latife de olsa, hiç şüphe yok ki eşek şakası denir. Mister Pickwick olayı bu açıdan mütalaa ederek, maksadının ne olduğuna dair en ufak bir ipucu vermeden, yatağından fırladığı gibi Zephyr’in göğsüne zaman zaman kendi adıyla ânilen nesneden” onu epey bir miktar yoksun bırakacak kadar sert bir yumruk indirdi; sonra da takkesini çekip geri alarak savunma pozisyonuna geçti.

“Hadi bakalım” dedi, sarf ettiği onca gayretin üstüne duyduğu heyecandan da soluk soluğa, “gelin, hadi..! İkiniz birden... İkiniz de, hadi!” Ve bu cömert dâvetin ardından profesyonel bir gösteriyle hasımlarının yüreğine terör salmak için sıkılı yumruklarıyla havayı birkaç kez dövdü.

Mister Pickwick’in hiç beklenmedik celadeti mi, yoksa yaktan onca ustalıkla fırlayıp gemici dansı yapan şahsın tepesine dosdoğru konması mıydı hasımlarını uygulandıran? Hangisiyse, uygulanmışlardı işte. Zira Mister Pickwick’in pekâlâ ihtimal verdiği gibi hemen oracıkta adam öldürmeye kalkışmak yerine, bir tereddüt geçirdiler ve birbirlerini kısaca süzdükten sonra kahkaha-yı bastılar.

“Vay be, adam gibi adammışsınız! Sizi büsbütün sevdim” dedi

* Yarı tatlı, beyaz İspanyol şarabı. (ç. n.)

** Hava denilmek isteniyor. “Zephyr” eski Yunan mitolojisinden kalma bir rüzgâr adıdır. (ç. n.)

Zephyr. “Şimdi doğru yine yatağınıza, yoksa romatizmayı kapacaksınız. Darılmaca yok, di mi?” diyerek elini uzattı. Bazı eldiven dükkânlarının kapısı üstünden sarkan bir küme sarı parmak vardır hani, o kadar büyüktü o el!

“Tabii ki yok” dedi Mister Pickwick hemencecik. Zira o olayın heyecanı geçtikten sonra şimdi bacakları üşümeye başlamıştı.

Favorili adam sağ elini uzatarak, “Bu onuru bana bahşedin” dedi, onur derken boş bulunup “honur” diyerek.

“Büyük zevkle, bayım” dedi Mister Pickwick ve çok uzun ve ciddi bir el sıkışmanın ardından yatağına tırmandı.

“Benim adım Smangle” dedi favorili adam.

“Öyle mi?” dedi Mister Pickwick.

“Benimkisi de Mivins” dedi beyaz çoraplısı.

“Duyduğuma çok sevindim, bayım.”

“Hımm” diye öksürdü Smangle.

“Bir şey mi dediniz?” dedi Mister Pickwick.

“Yooo, bi şey demedim” dedi Smangle.

“Dediniz gibi geldi de bana...” dedi Mister Pickwick.

Bu karşılıklı kibarlıklardan sonra havayı daha da yumuşatmak için Smangle bir beyefendinin hissiyatına büyük saygı duyduğu hususunda Mister Pickwick’i üst üste birkaç kez bilgilendirdi. Böyle yapması, doğrusu, kendisi için hiç de fena olmadı, zira o kabil hissiyatı anlayabilecek olduğu asla düşünülemez birisi gibi görünüyordu.

“Mahkemeden mi geçiyordunuz, beyfendi?” diye sordu birdenbire, Smangle.

“Nereden dediniz?”

“Mahkemeden. Portugal Caddesi. Şeylerin... yani, yardım taleplerine bakan mahkeme... hani?”

“Yok, hayır. Orayla bir işim yok” dedi Mister Pickwick.

“Tahliye, o zaman?” diye Mivins ortaya bir fikir attı.

“Maalesef” dedi Mister Pickwick. “Bir tazminat meselesi var da, ödemeyi reddediyorum, o yüzden buradayım.”

“Ahh!” dedi Smangle. “Beni mahveden hep o kâğıtlar oldu!”

* Borçtan hapse düşenler böyle bir mahkemeye başvurup, belli koşullarla serbest kalabiliyorlardı. (ç. n.)

“Kırtasiyecisiniz galiba?” diye safça sordu Mister Pickwick.

“Kırtasiyeci mi? Yok, canım, ne alaka? O kadar düşmedik. Yok bi işim. Kâğıttan kastım, senet.”

“Iıaa, anladım. O anlamda kullanıyorsunuz kelimeyi.”

“Lanet olsun!” dedi Smangle. “İnsanın başına hiç olmayacak şeyler geliyor. Gelir, n’olmuş? Fleet’e düştüm mü ben şimdi? Düştüm. N’oldu? Ne kaybım var?”

“Yok hiç bi kayıp” dedi Mivins. Çok haklıydı, çünkü Smangle, bir kaybı olmadığı gibi, üstüne kazançlıydı: Buraya girebilmek için daha önce tefecilere rehin bırakılmış birtakım mücevherleri parasını ödemedi sahiplenmişti.

“İyi ama” dedi Smangle, “ağzımız kurudu yahu! Ne bu böyle?”

Bir yudum yanık İspanyol'la ağzımızı şenlendirmeyelim mi? En son gelen parayı çeker, Mivins alır getirir, ben de içilmesine yardımcı olurum, ha? Pekâlâ hak gözetir bir iş bölümü, di mi?"

Yeni bir kavgayı göze almayan Mister Pickwick hemen razı oldu ve parayı Mivins denilen adama teslim etti; o da, saat handiyse on bir olduğundan, hiç vakit geçirmeden kantine koştu.

"Bi dakika, ona ne verdiniz?" diye sordu Smangle, arkadaşı odadan çıkar çıkmaz.

"Yarım altın" dedi Mister Pickwick.

"İnanılmaz hoş ve efendi çocuktur" dedi Smangle. "Çok hoştur. Bi eşi daha yoktur, ama..." Burada Smangle diyeceğini yarıda kesip başını kuşkuyla iki yana salladı.

"Parayı kendine harcayacağına ihtimal vermiyorsunuz, herhalde?" dedi Mister Pickwick.

"Ne münasebet! Öyle bir şey der miyim hiç? İnanılmaz efendi bir arkadaştır dedim ya! Ama biri aşağı inip bir baksa diyordum, burnunu kazara sürahiye sokmasın ya da basamakları çıkarken Allahın cezası bir yanlışlık yapıp parayı kaybedebilir filan da hani... Hey, siz, beyim, şöyle bi aşağı inseniz de arkadaşına bi baksanız? Ne dersiniz?"

Ricanın muhatabı ufak tefek bir adamdı: Son derece yoksul görünümlü, ürkek, asabi biri; baştan beri, konumunda meydana gelen yenilikten afallamış hâliyle yatağında çömelmiş oturuyordu.

"Kantin neresi biliyorsunuz" dedi Smangle. "Koşun aşağı, oradaki arkadaşına sürahiyi taşımaya yardıma geldim deyin. Ya da... durun... Bakın ne diyecem... ona ne yapacağınızı söylüyüm size" dedi kurnaz bir bakışla.

"Nasıl?" dedi Mister Pickwick.

"Aşağıya haber salıcaz, paranın üstüyle puro alsın. Mükemmel fikir. Hemen koşun ona öyle deyin, anladınız mı ne dediğimi? Böylece para çarçur olmaz" diye Mister Pickwick'e dönerek devam etti Smangle, "ben o puroları tütürürüm."

Bu dolap öylesine usturupluydu ve öyle de serinkanlı, şaşmaz bir sükûnetle çevrilmişti ki, Mister Pickwick elinden gelseydi bile suyunu karıştırmazdı. Mivins az sonra döndü geldi. Getirdiği İspanyol şarabını Smangle iki hurda maşrapaya üleştirdi; o ara-

da, kendisini kastederek, beyfendi olacak bir insanın bu koşullarda fazla titizlenmemesi gerektiğini, kendisinin de maşrapadan şarap içmeyecek kadar kibirli birisi olmadığını söyledi. Samimiyetini göstermek için de o hızla eline aldığı maşrapayı bir yudumda yarısına kadar boşalttı.

Taraflar arasında mükemmel bir ortak anlayış sağlanmakla, Bay Smangle başından geçen bir sürü romantik maceradan numunelik birkaçını nakletmek sûretiyle dinleyicilerini eğlendirmeye koyuldu. Anlattığı hâdiseler arasında, her ikisi de harikulade özellikleriyle Birleşik Krallık'ın yüksek soyluları ve daha alt kesimleri arasında kıskançlık damarlarını kabartan bir safkan at ile muhteşem bir Yahudi güzelinin başından geçenler de vardı.

Kibar bir zâtın hayat hikâyesinden seçmelerin sonu gelmeden Mivins, ürkek yabancı ile Mister Pickwick'i Smangle'in tecrübelelerinden yararlanma fırsatıyla baş başa bırakarak yatağına çekilmiş, horlamaktaydı.

En son sözü geçen beylerin de anlatılan heyecan dolu hikâyelerden tam mânâsıyla istifade ettikleri söylenemezdi. Mister Pickwick bir süredir yarı uyur bir haldeydi; o hâliyle, sarhoş adamın tekrar o komik şarkısını çığırılmaya kalktığını ve Smangle tarafından dinleyicilerinin musiki ile başlarının hoş olmadığını kendisine su maşrapası aracılığıyla nâzik bir biçimde anlatıldığını şöyle bir görür gibi olduktan sonra, Smangle'i bütün teferruatı ile nakledilmekte olan bir hâdisede nasıl hem bir senedi, hem de kibarlardan bir beyfendiyi aynı zamanda dolandırmış olduğuna dair uzun mu uzun bir hikâyesini anlatmayı sürdürürken görüp görmediğini bilemeden yeni baştan uykuya daldı.

FASIL 42

Bir öncekinde olduğu gibi, zaruretin insanı çok acayip kişilerle bir araya getirdiğini gösteren ve de Mister Pickwick'in Samuel Weller'a olağanüstü ve şaşırtıcı açıklamalarını ihtiva eden fasıldır

Mister Pickwick ertesi sabah gözlerini açınca ilk gördüğü, Samuel Weller oldu. Küçük, siyah bir bavulun üstünde oturmuş, derin düşünceler içinde gözünü kırpmadan Smangle'ın alımlı vücudunu seyrediyordu. Smangle kendisi, yarı giyinik bir halde ranzasında oturmuş, nâfile yere Weller'ı gözlerini kaçırmaya zorlama gayreti içerisindeydi. Nâfile yere diyoruz, çünkü Sam, Smangle'ı, takkesini, ayaklarını, başını, yüzünü, bacaklarını ve favorilerini hep birden kapsayan bir bakışla ve bu gayretinden büyük zevk almakta olduğunu belli ederek seyretmeyi sürdürüyor ve Smangle'ın bu durum karşısındaki şahsi hislerini ahşap yontma bir heykel ya da içi saman dolu bir Guy Fawks'ı incelerken umursayacağından hiç de daha fazla umursamıyordu.

Smangle kaşlarını çatarak, “Beni her gördüğünüzde tanımak mı istiyorsunuz yoksa?” dedi.

“Sizi nerde görsem tanırım, hiç şaşmam, bayım” dedi Sam.

“Kibar bir insana edepsizlik etmenin lüzumu yok!” dedi Smangle.

“Asla! Ne münasebet! Kendisi uyandığı zaman siz bana haber verin, ben ekstra süper terbiyemi takınırım.”

Kibarlardan olmadığını uzaktan ima eden bu sözler Smangle'ı kızdırdı.

“Mivins!” dedi, bir hışımla.

“Ne var?” Mivins denilen adam yattığı yerden ses verdi.

“Bu herif neyin nesi?”

“O mu?” dedi Mivins. Yorganın altından tembel tembel baktı.

“Onu sana sormalı. Burda ne işi var ki?”

“Yok hiç bi işi.”

“Yuvarla gitsin öyliyse merdivenden aşağı! Söyle, ben gelip tepesine binmeden ayağa kalkmaya yeltenmesin.” Bu kısa öğüdün ardından hazret uykusuna geri döndü.

Sohbet böyle apaçık şahsiyata dökülecek gibi olunca Mister Pickwick araya girme gereğini duydu.

“Sam!”

“Buyrun, beyim.”

“Dün gecedен beri yeni bir şey oldu mu?”

“Önemli bi şey olmadı, efendim.” Sam yan gözle Smangle’ın favorilerine baktı. “Kapalı ve tıkalı bi atmosfer var burda epeydir, ayırık otların kana susamışçasına üremelerine çok müsait. Biraz endişe uyandırıyor. Ondan başka, ortalık süt liman.”

“Kalkmak istiyorum, bana temiz bir şeyler ver” dedi Mister Pickwick.

Smangle her ne türlü hasmane niyetler beslemiş olsa da, bavulun açılmasıyla düşünceleri ânında yön değiştirdi; bavulun içindekiler onu sadece Mister Pickwick değil, Sam hakkında dahi iyi şeyler düşünmeye sevk etmiş gibiydi. İlk fırsatta sağı solu belli olmayan o şahsiyetin (Sam’in) de işitebileceği kadar yüksek bir sesle, onun nevi şahsına münhasır harbi bir şahsiyet, dolayısıyla tam da kendine (Smangle’e) göre bir insan olduğunu söyledi. Mister Pickwick’e gelince... Ona duyduğu sevgi sonsuzdu.

“Sizin için yapabileceğim bir şey var mı, cânım efendim?” diye konuştu.

“Aklıma gelen bir şey yok, teşekkür ederim” dedi Mister Pickwick.

“Çamaşırcıya göndermemi istediğiniz çamaşırlarınız yok mu? Dışarda çok iyi birini biliyorum, haftada iki kere benim işimi görmeye gelir... Hay Allah, şu şansa bakın şimdi, tam da bugün geliyor! Birkaç parça bir şeyi benimkilerin arasına katsam mı? Zah-

met olur filan demeyin. Ne yani, zor durumda kalan bir beyfendiye kendisi gibi bir başkası yardımını esirgeyecekse, nerde kaldı insanlık, di mi, efendim?”

Smangle böyle konuşarak ve sıcacık, hayırhah bir gülümsemeyle yüzü pırıl pırıl ışılarak, bavula yanaşabildiği kadar yanaştı ve “Tozu alınsın diye dışarı vermek istediğiniz bir şey yok mu orda, cancağzım?” dedi.

Mister Pickwick yerine Sam cevap verdi: “Yok hiçbi şey, azizim, dışardakine zahmet vermeden bizlerden biri olsa o tozu belki çok daha iyi olur, uşakların başı tarafından kırbaçlanmaya delikanlı itiraz edince öğr’tmenin dediği gibi.”

Smangle süngüsü düşmüş bir halde Sam’den Mister Pickwick’e dönerek, “Benim ufak sepetimin içinde çamaşırcıya gönderebileceğim herhangi bir eşyanız yok mu hakaten?” dedi.

“Hiç bir şey yok, bayım” dedi Sam. “Bana kalırsa sepetcağzınız sizin kirlilerinizle silme dolmuştur zaten.”

Bu sözler Smangle’ın giysilerinin, görünüşü genellikle çamaşırcıların erkek iç çamaşırı yıkamak ve ütölemekteki maharetlerini ölçmekte esas alınan o özel bölümüne öyle mânâlı bir bakışla söylenmişti ki, Smangle hemen arkasını döndü ve hiç değilse şimdilik Mister Pickwick’in kesesine ve giyim eşyalarına yönelik niyetlerinden vazgeçmek zorunda kaldı: Âsabı bozularak, bir gece önce satın alınmış purolarıyla hafif ve sağlıklı bir kahvaltının tadını çıkarmak için top sahasına çekildi.

Tütün içmeyen ve de veresiyle hesabı çoktan dolmuş olup bir sonraki sayfaya devredilmiş olan Mivins hiç yataktan çıkmadı, kendi tabiriyle “uykuyla ödeşme”yi tercih etti.

Kantine bitişik “istirahat odası” diye ânılan ve içinde kalanın bahsi geçen yerdeki bütün konuşmaları pek az bir ücret karşılığında dinleyebildiği ufacak bir bölmede kahvaltı ettikten ve Sam Weller’ı bazı işlerini görmeye yolladıktan sonra Mister Pickwick ileriki günlerde nerede kalacağını Bay Roker’le görüşmek üzere başaltının yolunu tuttu.

“Kalacak yer mi dediniz?” dedi gardiyan, koskocaman bir deftere bakarak. “Yer çooook, Mister Pickwick. Sizin kanka puslanız yirmi yedi numra, üçüncü kat.”

“Anlamadım?” dedi Mister Pickwick. “Benim neyim dediniz?”

“Kanka puslanız” diye karşılık verdi Roker. “Hâlâ anlamadınız mı?”

Mister Pickwick gülümsedi “Tam anladım diyemem.”

“Yaa?” dedi Roker. “Anlamıyacak ne var? Üçüncü katta yirmi yedi numra için bir kanka puslası veriliyor size, odadakiler de sizin kankalarınız oluyor.”

“Kaç kişi? Çok mu?” diye sordu Mister Pickwick, kuşkuyla.

“Üç” dedi Roker.

Mister Pickwick öksürdü.

“Biri bi papaz” dedi Roker. Bunu derken bir küçük kâğıt parçasına bir şeyler karaladı. “Öbürü, kasap.”

“Nasıl yani?” Mister Pickwick sesini yükseltti.

“Kasap!” diye tekrarladı Roker. Kalemının ucunu, kâğıtta iz bırakmaktan kaytarmasın diye masaya çarptı. “Pek de kaba saba biriydi ya, aslında. Tom Martin’i hatırladın mı, Neddy?” diye sordu sonra, başaltında yirmi beş ağızlı bir çakıyla pabuçlarının çamuru- nu sıyırmakla meşgul olan bir başkasına.

“Ben mi hatırlamıycam onu!” dedi soru sorulan adam, zamirin üstüne basa basa.

“Lanet olası hayat!” dedi Roker. Başını ağır ağır bir o yana, bir bu yana çevirerek ilk gençlik yıllarının dingin bir sahnesini hatırlıyormuş gibi önündeki kafesli pencerelerin ardını seyrediyordu. “O kömür arabasını yük iskelesinin ordaki Yamaç Tilkisi’nin* ordan nasıl da aşağı yuvarladıydı! Sanki daha dünmüş gibi hatı- rımda. Onu görür gibiyim şu anda, iki sokak bekçisinin arasın- da yaradan bereden az buçuk uslanmış hâliyle, sağ göz kapağının üstünde sirkeli ambalaj kâğıdından bantla Strand’dan doğru ge- lişini... o sevimli buldog yine koşturuyordu ardından, küçük oğ- lan tutup bağladıydı hani? Ne tuhaf şey bu zaman denilen şey, di mi, Neddy?”

Bu sözlerin muhatabı şahıs, mizaçça az konuşur, düşünceli bi- risi, en sonraki soruyu tekrarlamaktan başka bir şey söylemedi. Ro- ker de içine sürüklendiği gamlı hicran âleminden sıyrılıp hayatın sıradan işlerine döndü. Klemi tekrar eline aldı.

* Bir taverna adı. (ç. n.)

Mister Pickwick, birlikte kalacağı şahıslar hakkında söylenenlerden pek hoşlanmamıştı. “Üçüncü kişinin ne yaptığını biliyor musunuz?” diye sordu.

“Şu Simpson neci oluyor, Neddy?” dedi Roker, ahbabına.

“Hangi Simpson?” dedi Neddy.

“Şu için yirmi yedisindeki, yahu! Bu beyin kankası olacak olan?”

“Ha, o mu? Hiçbi şey değil, aslına bakarsan. At pazarında manitacıydı bi ara, şimdilerde kapkaç mapkaç türü işlere bakıyor.”

“Tabii, ya. Ben de öyle düşünmüştüm” dedi Roker, önündeki defteri kapatarak. Kâğıt parçasını Mister Pickwick’in eline tutuşturdu. “Pusulanız, beyim.” dedi.

Mister Pickwick kendine reva görülen bu üstünkörü muameleye pek bir anlam veremedi, döndü, ne yapması gerektiğini düşünene düşünene hapishanenin içine doğru yürüdü. Mamafih, bir şeyler yapmadan önce, bir araya konulacağı üç kişiyle tanışıp şahsen görüşmenin yararlı olacağına kanaat getirerek doğru üçüncü kata yöneldi.

Yarı karanlık koridorda bir süre el yordamıyla ilerleyip bir sürü kapının numarasını sökmeye çalıştı; sonunda, sabah vakti yine kalay kapları parlatmaya çıkmış bir meydancı çocukla karşılaştı.

“Yirmi yedi hangisidir, dostum?” diye sordu.

“Beş kapı ilerde” diye karşılık verdi oğlan. “Kapının dış yüzünde, asılırken pipo içen bir adamın resmi var, tebeşirle çizili.”

Mister Pickwick tarifi gözeterek ağır ağır ilerledi koridorda. Sözü edilen “portre”yle karşılaşıncaya kadar, işaret parmağının tersiyle adamın yüzüne yüzüne vurdu: Önce usulca, sonra daha işittirircesine. Birkaç kere böyle yapıp da sonuç alamayınca, bir cesaret açtı kapıyı, içeri baktı.

Odada tek bir kişi vardı; pencereden dengesini kaybedip yuvarlanmadan sarkabileceği kadar sarkmış, aşağıda havalandırma da gezinen bir arkadaşının şapkasına tepeden tükürük isabet ettirmeye çalışıyordu. Konuşma, öksürme, hapşırma, kapıya vurma ve sair dikkat çekici fiillerin hiçbiri bir ziyaretçinin geldiğini fark etmesini sağlayamadığı için, az bir bekleyişten sonra Mister Pickwick pencereye kadar ilerledi ve adamın ceketinin eteğinden usul-

ca çekiştirdi. Şahıs bir anda başını ve omuzlarını içeri çekti; Mister Pickwick'i tepeden tırnağa süzerek kaba bir edâyla ne b... isteğini sordu.

Mister Pickwick elindeki pusulaya bakarak, "Zannedersem burası üçüncü kat, No. yirmi yedi olacak, değil mi?" dedi.

"N'olmuş öyliyse?"

"Bu pusulayı verdiler de bana... Onun için geldim."

"Uzatın bi bakıyım."

Mister Pickwick söyleneni yaptı.

"Roker sizi başka bir yere kanka koyabilirdi, bana kalırsa" dedi çok canı sıkkın bir halde bir süre durup bekledikten sonra Bay Simpson (kapkaççı denilen kişi, yani).

Mister Pickwick de aynı fikirdeydi ama bu durumda sessiz kalmayı yeğledi.

Bay Simpson birkaç saniye düşündükten sonra başını pencereden çıkarıp tiz bir ıslık çaldı ve üst üste birkaç kere bir kelime söyledi. Mister Pickwick o kelimenin ne olduğunu çıkaramadı; fakat aşağıda toplanmış bir sürü insan derhal, topluma yararlı hizmetler sunan bir mesleğin mensuplarının her gün servis kapılarına dayanıp bağrıışmalarını taklit ederekten, "Kasap!" diye haykırmaya başlayınca, bunun Martin adında birine atfedilen bir lakap olması gerektiğini anlar gibi oldu.

Bunu izleyen olaylar Mister Pickwick'in edindiği izlenimi kesinliğe kavuşturdu: Birkaç saniye geçmemişti ki, yaşına göre erken şişmanlamış bir adam, üzerinde mavi iş önlüğü, ayağında burunları tostoparlık çizmelerle âdeta soluk soluğa odaya daldı; yırtık pırtık giysiler içinde, başında fok derisinden kasket olan bir başkası hemen arkasından görüldü. Bu ikincisinin ceketi bir toplu iğne, bir düğme sırasıyla çenesine kadar ilikliydi; kırmızı tombul suratıyla sarhoş bir papaza benziyordu. Hakikaten de öyleydi.

Bu iki adam Mister Pickwick'in pusulasını ayrı ayrı incelediler. Birisi pusulada yazılanın bir "çapariz" olduğu fikrini dile getirdi; öbürü, olsa olsa bir "dubara" olabilir dedi. Bu çok anlaşılır terimlerle duygularını ifade ettikten sonra önce Mister Pickwick'e, sonra birbirlerine bakıp sustular.

Papaz, “Zor bir durum. Tam da yatakları ne güzel ayarlamıştık, sıcacık” diyerek her biri bir battaniyeye sarılı duran ve gündüzleri odanın bir köşesinde üzerine eski bir çatlak leğen, bir ibrik, mavi çiçekli fayans sabun çömleği konulan bir tür kerevet işi gören kirli şiltelere baktı. “Zor ki ne zor!”

Martin aynı fikri biraz daha sert ibarelerle dile getirdi; Simpson, alelumum topluma yönelik hedefi belirsiz bir miktar sövüp saymanın ardından kollarını sıvayıp akşam yemeği için zerzevatı yıkamaya koyuldu.

Bunlar olurken Mister Pickwick yan gözle odayı inceliyordu. Havasızlıktan iğrenç bir koku sarmıştı ortalığı, pislikten geçilmiyordu. Halı, perde, güneşlik filan hiçbir şey yoktu, bir dolap bile yoktu; gerçi olmuş olsaydı da ortadan kaldırılıp içine konulacak hiçbir şey olmayacaktı. Yine de sayıca ne kadar az olsalar ve tek başlarına ne kadar az yer kaplasalar da ekmek artıkları ve peynir kırıntılarının, ıslak peçeteler, et kıymıkları, tek tük giyim eşyası, kırık çanak çömlek, başı kopuk körükler, sivri uçları hiç kalmamış ekmek kızartma çatallarının filan, işsiz güçsüz üç adamın müsterek oturma ve yatak odası yerine geçen daracık bir mahalde oraya buraya bu tarzda saçılıp dökülmüş olması hiç de iç açıcı bir manzara arz etmiyordu.

Epey süren bir sessizlikten sonra, kasap, “Bakarız bi çaresine artık” dedi. “Peki, çıkmaya ne alacaksınız?”

“Afedersiniz, ne dediniz?” dedi Mister Pickwick. “Sizi pek anlayamıyorum da...”

“Başka yere gitmek için kaç para istiyorsunuz?” dedi kasap. “Kankalığın fiyatı, esasen, iki buçuk şilindir. Üç razı mısınız?”

“Ya da üç buçuk?” dedi papaz kılıklıslı.

“N’apalım, o da olur” dedi Martin. “Adam başı sadece iki peni daha fazla.”

“Ne diyorsunuz? Haftada üç buçuk şilin ödiyecez size. Gelin, olur deyin.”

“Üstüne de bir galon bira!” diye ekledi Simpson. “Oldu mu?”

“Hiç beklemeyin, için gitsin. Hemen şimdi!” dedi papaz.

Mister Pickwick, “Burada geçerli kurallar konusunda o kadar cahilim ki” diye konuştu, “hâlâ ne dediğinizi anlamış değilim. Başka bir yerde kalabilir miyim? Kalamam sanıyordum.”

Bu soru üzerine Martin pek şaşkın bir yüzle iki arkadaşına baktı; sonra her biri, sağ elinin baş parmağı ile sol omuzu üzerinden arkasını işaret etti. Bu eylem, “sol omuz üzerinden” gibi anlamı çok zayıf kaçan bir ibareyle ifade edilmesi yetersiz kalsa da, uyum içinde birlikte hareket etmeye alışık birkaç kadın ve erkek tarafından yapıldığında, görenlerde çok zarif ve hoş bir etki bırakır: İnce ve kıvrak bir kara mizah yerine geçer.

“Hakkaten!” dedi Martin, Mister Pickwick’e acımış gibi bakıp gülümsedi.

“Ne diyeyim, ben hayatı bu kadar az tanıyor olsam, şapkamı yer, tokasını çiğnemedem yutardım” dedi papaz eskisi kılıklı kişi.

“Ben de” dedi sporcu kılıklısı, ciddiyetle.

Girizgâh niyetine sarf edilen bu sözlerin ardından üç kanka, Mister Pickwick’e Fleet’te paranın dışarıdaki aynı para olduğunu, ne isterse onunla elde edebileceğini ve de eğer parası varsa ve harcamaya bir itirazı yoksa, kendine mahsus bir oda istediğini belli ettiği anda, ucuz tarafından dayalı döşeli bir odaya yarım saatte sahip olabileceğini bir solukta anlattılar.

Taraflar bu konuda anlaşmış olarak ayrıldılar. Herkes memnundu. Mister Pickwick başaltına döndü; üç kafadar da, papazın övülesi bir ihtiyat ve öngörüyle ondan borç aldığı beş şilini harcamak üzere kantinin yolunu tuttu.

Mister Pickwick niçin geri geldiğini söyleyince Roker, “Biliyordum böyle olacağını. Dememiş miydim ben sana, Neddy?” dedi.

Marifetli çakının filozof sahibinden bunu olumlar bir homurtu işitildi.

“Sizin kendinize ait bir oda isteyeceğinizi anlamıştım” dedi Roker. “Şimdi bi bakalım. Eşyaya ihtiyacınız olacak. Benden kiralarınız herhalde? Hep öyle yaparlar.”

“Memnuniyetle” dedi Mister Pickwick.

“Kantin katında bir Yüksek Mahkeme mapusuna ait birinci sınıf bir oda var. Haftada bir sterlin. İtirazınız olmaz sanırım?”

“Olmaz, niye olsun ki?” dedi Mister Pickwick.

“Oraya kadar gelin benimle” dedi Roker. Kasketini alıp çabucak başına geçirdi. “Beş dakikada hallederiz. Tüh, yahu, niye en baştan söylemediniz mangırı bastırmaya hazır olduğunuzu?”

Gardiyanın dediği gibi mesele hemencecik halloldu. Yüksek Mahkeme mahpusu, dostlarını, şerefini, evini ve saadetini, hepsini kaybettikten sonra kendine ait bir odaya hak kazanacak kadar uzun zamandır içerideydi. Ne var ki çoğu kez bir lokma ekmeğe muhtaç olduğundan, Mister Pickwick'in teklifini can kulağıyla dinledi ve haftada yirmi şilin karşılığında orada istediği kadar ve tam selahiyetle kalma hakkını ona devretmeyi kabul etti; ayrıca bahsi geçen odaya herhangi bir kimsenin ya da kimselerin kanka olarak konulmasına rıza göstermemenin maliyetinin de bu meblağdan karşılanmasını resmen ve usulü dairesinde taahhüt etti.

Pazarlık sürmekteyken Mister Pickwick acıyan gözlerle adamı incelemekteydi. Uzun boylu, esmer, kadidi çıkmış bir insan; sırtında eski püskü bir palto, ayaklarında terlikler. Yanakları çökük, gözleri tedirgindi. Sivri ve ince kemikli yüzünde dudaklarının kanı çekilmişti. Mahpusluğun ve mahrumiyetin dişleri yirmi yıldır kemi rip bitiriyordu onu.

Mister Pickwick ilk haftanın kira bedelini, avans olarak, köhne masanın üstüne bıraktı. "Bu süre zarfında siz nerede kalacaksınız, beyfendi?" diye sordu.

Adam titreyen elleriyle parayı toplarlarken, nerede kalacağını henüz bilmediğini söyledi; yatağını nereye taşıyabileceğine baka caktı.

"Maalesef" dedi Mister Pickwick, elini usulca ve şefkatle adamın koluna dayayarak, "maalesef çok gürültülü patırtılı ve kalabalık bir yerde yaşamak zorunda kalacaksınız. Ne zaman başınızı dinlemek isterseniz ya da dostlarınız size ziyarete gelecek olurlarsa, lütfen burasını kendi odanız bilin."

Adam, boğazında hırıldayan bir sesle, "Dostlarım mı? Ölüp de dünyanın en derin maden kuyusunun dibinde sımsıkı vidalanmış, lehimlenmiş bir tabutta ya da bu zindanın temelleri altındaki balçığa batmış iğrenç hendekte yatıyor olsaydım, şimdi burada olduğumdan daha çok unutulmuş ya da umursanmaz olmazdım" diye konuştu. "Ben bir ölüyüm. Toplum indinde, ruhları İlahi Adalet'in huzuruna çıkmış olanlardan dahi esirgenmeyen merhametten nasibi olmayan bir ölü. Beni görmeye gelecek dostlar, ha? Öyle mi dediniz? Hey, Ulu Tanrım! Hayatımın en verimli çağından bu ihti-

yar yaşıma kadar hep burada yaşadım. Yatağımda ölmüş yatarken, o gün, kimse, ama kimse elini havaya kaldırıp 'Allahın inayetiyle öldü de kurtuldu' demeyecek benim için."

Konuşurken yüzünü bir acayip ışıkla aydınlatan heyecanı sözlerinin sonunda yatıştır gibi oldu; pörsümüş ellerini alelacele, ne yaptığını bilmeden sımsıkı kavuşturdu, sarsak adımlarla odayı terk etti.

Roker gülümsedi. "Biraz kötüledi de" dedi. "Ah! Ah! Filler gibiler. Arada bir fazla duygulanınca çıldırıyorlar!"

Adamcağızın hâline ne kadar üzüldü acıdığını bu şekilde ifade etikten sonra, işe öyle bir girişti ki, çok geçmeden oda bir halı, altı iskemle, bir masa, koltuk/yatak, çaydanlık ve daha başka bir sürü ufak tefek eşyayla donanmıştı: Hepsi haftada yirmi yedi şilin ve altı peni gibi makul bir fiyata kiralanmış olarak.

Roker ilk haftanın kira bedelini sıkılı avucunun içinde keyifle şıkırdatarak odayı gözden geçirirken, “Şimdi” dedi, “daha yapacağımız bir iş kaldı mı sizin için?”

Mister Pickwick bir süredir dalmış, bir şeyler düşünüyordu. “Var, ya” dedi. “Burada iş gören, öteye beriye koşan birileri var mıdır?”

“Dışarıda mı demek istiyorsunuz?”

“Evet. Dışarı çıkabilen, mahpus olmayan birileri.”

“Var” dedi Roker. “Bir zavallının o tür işlere seve seve koşacak bir arkadaşı var, fukara koğuşunda. Son iki aydır ara sıra öyle işler yaptığı oluyor. Çağırtayım mı onu size?”

“Zahmet olmazsa” dedi Mister Pickwick. “Ama durun, hayır! Fukara koğuşu dediniz, değil mi? Orasını görmek isterim. Ben kendim giderim.”

Bir borçlular hapishanesinin fukara koğuşu, isminden de anlaşılacağı gibi, en yoksul ve çaresiz borçluların kapatıldığı yerdir. Adını fukara koğuşuna yazdıran bir mahpus ne kira öder, ne kanka parası. Hapse girerken ve tahliyesi sırasında ödediği harçlarda tenzilat yapılır, az bir miktar yiyeceğe hak kazanır. Bazı hayırseverler vasiyetlerinde bu maksatla ufak tefek vâkıflar kurmuşlardır. Çoğu okurlarımız hatırlayacaktır: Üç beş yıl öncesine kadar Fleet Hapishanesi'nin duvarlarına ilişik demirden kafes gibi bir şey vardı; onun içinde, açlığı yüzünden okunan bir adam durur, arada sırada bir para kutusunu şıkırdatarak acınaklı bir sesle, “Lütfen, fukara borçluları hatırlayın! Lütfen fukara borçluları hatırlayın!” diye seslenirdi. O kutunun içinde ne varsa, eğer vardıysa, fukara mahpuslar arasında bölüştürülürdü. Fukara koğuşunda yatanların her biri bu aşağılayıcı vazifeyi sırayla üstlenirdi.

Her ne kadar bu usule şimdi son verilmiş ve demir kafesin üstü kalaslarla kapatılmışsa da, o talihsiz insanların sefaleti ve çaresizliği aynen sürüp gitmektedir. Onların zindan kapılarında gelip geçenlerden merhamet dilenmelerine artık izin vermiyoruz ama turp gibi sağlıklı katilin doyurulup giydirileceğini, beş parasız borçlunun ise açlıktan ve soğuktan ölmeye terk edileceğini ilan eden âdil ve hakkaniyetli kanunlarımız hâlâ yürürlükte! Bu anlatılanlar hikâye değil. Hiçbir hafta geçmiyor ki, borçlular hapishanelerimi-

zin her birinde bu insanlardan birkaçı, diğer mahpuslar onlara yardım elini uzatmadıkları takdirde, dayanılmaz mahrumiyetler içinde ağır ağır ölüp gitmesin.

Roker yıllanmış mahpusu dar merdivenin dibinde bıraktı gitti; Mister Pickwick oradan üst kata çıkarken zihnini meşgul eden bu tür meseleleri düşünme düşünme giderek öfkelen-di; öyle galeyana geldi ki, gitmesini söyledikleri odaya bir hışımla daldığı zaman nerede olduğunu da, oraya niçin geldiğini de bilmiyordu.

Odanın genel görünüşü ânında aklını başına getirdi. Orda şöminenin sönmeye yüz tutmuş ateşine bakıp dalgın dalgın düşünmekte olan adamı görünce de şapkası başından düşecek kadar şapşallaştı.

Evet, eski püskü giysiler içinde ve paltosuz, ucuz pamuklu bezden gömleği liğme liğme sararmış, saçları yüzünün önüne düşmüş, yüz hatları ıstıraptan âdeta tanınmaz olmuş ve açlıktan bir deri bir kemik kalmış Alfred Jingle oturuyordu orda! Başını eline dayalıydı, bakışları ateşe dalmış gitmişti. Bitkin ve bezgindi.

Onun yanında, kayıtsız bir tavırla duvara yaslanmış dinlenen iri yapılı bir taşralı tip, sağ ayağındaki çizmeyi köhne bir avcı kamçısıyla dövüp duruyordu; sol ayağında eskimiş bir terlik teki vardı (ağırdan ağıra, fâsıl fâsıl giyinirdi zira). Atlar, köpekler ve içki elbirliğiyle onu buraya getirmişti. O tek çizmede tek bir paslı mahmuz vardı; arada bir o ayağını havaya kaldırıyor, çizmeye bir kamçı daha indirerek sportmen tiplerin atlarını şevke getirirkenki sesin aynısı bir sesle bir şeyler homurdanıyordu. Hayalindeki müthiş bir engelli yarışta at sürüyordu o anda. Zavallı! Ateş bahası harasındaki en hızlı hayvanın sırtında, hiçbir zaman, sonu Fleet'te biten kulvarda koştuğunun yarı hızı kadar bir hızla yarışmamıştı!

Odanın karşı tarafında küçük bir tahta sandığın üstünde gözleri yere dikili, çehresi kopkoyu bir yeisle kasılmış bir yaşlı kişi oturuyordu. Bir kız çocuğu – küçük torunu – etrafında pervane gibi dönerek onun dikkatini çekmeye uğraşıyordu. Ne görüyor, ne işitiyordu onu ihtiyar. Bir zamanlar kulağına şarkı gibi gelen ses ve onun için ışık olan gözler karşısında şimdi hepten kayıtsızdı. Eli kolu, her yanı titriyordu; felç zihnine el atmıştı.

Birkaç kişi daha vardı odada; bir araya toplanmış, bağıra çağırarak konuşuyorlardı. Bir de, sıksakı çıkmış, bitap bir kadıncağız vardı: Mahpuslardan birinin karısı. Kuruyup gitmiş bir bitkinin bir daha asla yaprak açmayacağı besbelli sapını büyük bir özenle suluyordu. Belki tam da burada yerine getirmeye geldiği işlevin timsali...

Şaşkınlık içinde etrafına bakınıp duran Mister Pickwick'in gözüne çarpanlar bunlardı. O sırada telaşıyla odaya giren birinin gürültüsü onu kendine getirdi. Gözünü kapıya çevirince yeni geleni gördü: Yırtık pırtık giysileri ve kir pas içinde Job Trotter!

"Mister Pickwick!" diye haykırdı Job.

"Hıı?" dedi Jingle, oturduğu yerden fırlayarak. "Mister... taabi ya... Burada, ha? Şu işe bakın... Oh olsun bana! Hem de nasıl!" Ellerini pantolonunun ne zamandır yerlerinde olmayan ceplerine daldırdı, çenesini göğsüne düşürerek iskemlesine çöktü.

Gördükleri pek içine dokundu Mister Pickwick'in. Adamların hâli perişandı. Job'un dışarıdan gelirken yanında getirdiği bir tek çiğ koyun pırzolasına Jingle'in öyle kaçamak bir bakışı vardı ki, ne hâle gelmiş olduklarını iki saat sürecek bir izahattan daha iyi anlatıyordu. Mister Pickwick sevecen bir bakışla, "Sizinle biraz baş başa görüşmek istiyorum" dedi Jingle'a. "Bir dakika şöyle gelir misiniz?"

"Ne demek!" dedi Jingle, ayağa kalktı hemen. "Ne kadar uzağa gidebilir ki insan? Yorulmaz da, her yer gölgelik... romantik ama hiç büyük değil... umuma açık... hiç boş kalmıyor... kâhya inanılmaz dikkatli... Hakkatlen!"

Merdivene doğru yürürlerken, "Ceketinizi almayı unuttunuz" dedi Mister Pickwick. Arkalarından kapıyı kapattı.

"Ya, evet" dedi Jingle. "Rehinde... yakın akrabam... halam... çaresizlik, n'apacaksınız... Bir şey yemeden olmuyor, anlarsınız... tabii ihtiyaçlar... vesaire."

"Yani?" dedi Mister Pickwick.

"Gitti, azizim... son ceketim... mecburiyetten... Bir çift botla on beş gün idare ettik... ipek şemsiye... sapı fildişi... bir hafta... böyle işte... şeref sözü... sorun Job'a, söylesin."

"Üç hafta bir çift botla ve fildişi saplı ipek şemsiye ile yaşadınız demek!" diye haykırdı, böyle şeylere deniz felâketi haberleri ya

da Constable'ın "Derlemeler"inden başka hiçbir yerden âşına olmayan Mister Pickwick.

Jingle, "Hakikatin ta kendisi" diyerek başıyla doğruladı. "Rehin dükkânı.. makbuzlarım var, hepsi burda... küçücük meblağlar hepsi... bir hiç... Alçaklar... hepsi!"

"Haa, o!" dedi Mister Pickwick. Bu açıklama endişesini gidermişti. "Anladım şimdi. Giyeceklerinizi rehine verdiniz."

"Hepsini... Job'unkileri bile... hiç gömleğimiz kalmadı. Zararı yok... yıkama masrafından kurtulduk... Yakında hepsi bitecek... yat yatağında... aç acına... öl.! Soruşturma... kemik kutusu... fukara mahpus... zaruri ihtiyaçlar... örtün üstünü gitsin... sayın jüri üyeleri... Müdürle işi götürenler... Allah ne verdiyse... aramızda kalsın... Tabii sebeplerle ölüm... tahkikat... fukara cenazesi. Layığı buydu... bitti... Perde...!"

Jingle hayatta daha yaşayacaklarının dikkate değer bu özeti ni kendine has laf kalabalığı ve tebessüm taklidi yüz seğirmeleriyle anlatıp dururken Mister Pickwick bu umursamazlığın yapmacık olduğunu fark etmekte gecikmedi ve dostça duygularla doğruca yüzüne bakarken Jingle'in gözlerinin yaşardığını gördü.

"İyi dost" dedi Jingle, elini onun eline bastırarak. Başını yana çevirdi. "Nankör köpek... çocukluk işte... ağlanır mı şimdi böyle, ne bu..? İnsan kendini tutamıyor... ağır ateş... zaafiyet... hastalık... açlık... Hak etti hepsini... ama çok acı çekti... çok."

Olduğundan başka görünmeye artık takati kalmadığından ve belki de harcadığı gayretten sağlığı büsbütün bozulmuş olan bezgin âvâre, ellerini yüzüne kapayarak bir çocuk gibi hıçkırıklara boğuldu.

"Yapmayın, yapmayın" dedi Mister Pickwick, derin bir üzüntüyle. "Bakarız bir çaresine. Sorun nedir, bir görelim. Job, gelin buraya. Nerede o çocuk?"

"Buradayım, efendim" dedi Job. Merdivene yanaştı. Bir ara, iyi günlerde, çukura kaçmış bir yerlerden bakıyordu gözleri, öyle demiştik; şimdi bu mahrumiyet ve felaket günlerinde onu terk edip gitmişlerdi sanki.

* Edebiyat, bilim ve sanatta seçme yayınları bir araya getiren 82 ciltlik bir ansiklopedik derleme. 1826-35 arasında yayımlanmıştı. (ç. n.)

“Burdayım, efendim” dedi Job.

“Gelin, bayım” dedi Mister Pickwick, olabildiğince sert görünmeye gayret ederek. Yeleğinin önünden aşağı dört damla göz yaşu yuvarlanıyordu. “Alın bunu!” dedi.

Neydi o? Ne alınacaktı?

Sözün genel geçer anlamıyla şöyle yürekten, okkalı bir tokat olmalıydı! Mister Pickwick şimdi eline düşen müflis serseri tarafından oyuna getirilmiş, aldatılmış, başına olmadık belalar sarılmıştı. Gerçeği konuşmak gerekmez miydi şimdi? Mister Pickwick’in yelek cebinden çıkarıp Job’un eline verilen ve o sırada şıkırdayan bir şeydi, alınan! Bunu verdikten sonra, bizim harika dostumuz hiç durmadı, oradan kaçtı; kaçarken gözlerinde pırıltıların çoğaldığını ve yüreğinin kabardığını hissetti.

Odasına ulaştığında, Sam dönmüş, efendisinin rahatı için yapılan düzenlemeleri görülmeye değer bir asabi memnuniyetle gözden geçiriyordu. Efendisinin orada olmasına esastan itirazı olduğu için, yapılan, söylenen, tavsiye edilen ya da önerilen hiçbir şeyden fazla memnun kalmamayı ahlaken üzerine vazife sayar bir hâli vardı.

“Ee, Sam?” dedi Mister Pickwick.

“Buyrun, beyim.”

“Oldukça rahat bir yer oldu şimdi, değil mi?”

“Oldukça, efem” dedi Sam, küçümseyen bakışlarla gözlerini etrafta gezdirerek.

“Bay Tupman ve diğer dostlarımızı gördün mü?”

“Evet, efendim, gördüm. Yarın geliyorlar. Bugün gelmemeleri gerektiğine de çok şaşıtlar.”

“İstediğim şeyleri getirdin mi?”

Sam cevap olarak, elinden geldiği kadar derleyip toparlayarak getirip odanın bir köşesine koyduğu çeşitli paketleri gösterdi.

“Çok iyi, Sam” dedi Mister Pickwick, az bir tereddütten sonra. “Dinle bak ne diyeceğim.”

“Tabii ki, efem” dedi Sam. “Buyrun, diyin.”

“En baştan beri şunu düşünmekteyim, Sam” dedi Mister Pickwick büyük bir ciddiyetle. “Burası genç bir insan için hiç iyi bir yer değil.”

“Bir ihtiyar için de” dedi Sam Weller.

“Çok haklısın. Fakat yaşlı insanlar kendi umursamazlıkları ve tedbirsizlikleri yüzünden gelebilirler buraya. Gençlerinse hizmet ettiklerinin bencillikleri yüzünden getirildikleri olur. Onların burada kalmamaları onlar için her bakımdan daha iyidir. Beni anlıyor musun, Sam?”

“Ne diyeyim, hiç anlamıyorum” diye karşılık verdi Sam, inatla.

“Anlamaya çalış” dedi Mister Pickwick.

“Yani, beyim” dedi Sam, kısa bir suskunluktan sonra, “galiba anlıyorum nereye varmak istediğinizi. Eğer öyliyse bence bu işi bu kadar büyütmeseniz iyi olur, posta arabacısının ardından yetişip bastıran kar fırtınasına dediği gibi...”

“Görüyorum ki beni anlıyorsun, Sam” dedi Mister Pickwick. “Senin böyle bir yerde yıllar yılı aylak olmanı hiç istemem ama bu bir yana, bence Fleet’te bir borçlunun şahsi hizmetkârı olması kadar da saçma bir şey olamaz. Bir süre için benden ayrılman gerekiyor.”

“Ha, bi süre için, öyle mi?” dedi az bir alaysamayla Sam.

“Evet, ben burada kaldığım müddetçe. Yevmiyelerini ödeme-ye devam edeceğim. Dostlarımdan hangisi olsa, sırf bana hürmetinden de olsa seni seve seve yanına alır. Ben de eğer günün birinde buradan çıkacak olursam, Sam” diye ekledi Mister Pickwick, yapmacık bir neşeyle, “söz veriyorum, o anda bana geri döneceksin!”

“İyi öyliyse, ben şimdi size bi şey diyim, beyim” dedi Sam Weller, ciddi ve vakur bir sesle. “Böyle bi şey hiçbir sûrette olamaz; onun için daha fazla hiç konuşmayalım.”

“Ben ciddiyim ve kararımı verdim” dedi Mister Pickwick.

“Kararınızı verdiniz, öyle mi?” dedi Weller, tınmadan. “Pekâlâ, efendim, ben de verdim!”

Böyle diyerek Sam Weller şapkasını itinayla başına geçirip hızla odayı terk etti.

“Sam!” diye bağırdı Mister Pickwick arkasından. “Sam! Gel buraya!”

Uzun koridorda ayak seslerinin yankısı çok sürmedi. Sam Weller gitmişti.

FASIL 43

Samuel Weller'in başı derde giriyor

Portugal Caddesi, Lincoln's Inn Fields'de kötü aydınlanan, havalandırması daha da kötü, yüksek tavanlı bir odada yargıç kürsüsü tarzında yapılmış –ama cilaları o tarza uymayan– küçük yazı masaları vardır. Bunların başında nerdeyse bütün yıl boyu, duruma göre bir, iki, üç ya da dört başı peruklu adam oturur. Sağ taraflarında duruşma avukatlarının locası, solda müflis borçlular için etrafı parmaklıkla çevrili bir bölme, önlerinde ise fevkalade kirli çehrelerden müteşekkil bir sathı mail yer alır. Bu beyler İflas Mahkemesi yargıçlarıdır. Buldukları yer İflas Mahkemesi'dir.

Londra'da servetleri suyunu çekmiş ekâbirin buluşma yeri ve günöbirlik sığınağı sayılıp genel mutabakatla öyle kabul görmek nedense bu mahkemenin öteden beri kaderi olmuştur. Her zaman hınca hınç doludur. Sürekli tavana yükselen bira ve her çeşit alkol buğusu sıcakta yoğunlaşarak yağmur misali duvarlardan aşağı yağar. Orada, her gün, Houndsditch'te on iki ayda satışa sunulandan daha çok elden düşme elbise bulursunuz; Tyburn ile Whitechapel arasındaki bütün tulumbarın ve berber dükkânlarının şafakla günbatımı arasında yıkayıp temizleyeceğinden daha çok sabun yüzü görmemiş surata ve kırçıl sakala rastlarsınız.

Zannedilmesin ki bu insanların bir tekinin bile, bıkıp usanmadan oturup beklediği bu mahalde şu kadarcık bir işi ya da herhangi bir şeyle uzaktan bir alakası vardır. Olsaydı da bunun şaşılacak bir yanı olmadığı gibi, buraya has bir durum da olmazdı. Bu insan-

* Yani Londra'nın Batı ucundan taa Doğu ucuna kadar. (ç. n.)

lardan bazıları duruşmanın büyük kısmı boyunca uyurlar; kimileri mendillerine sarıp ya da kirli ceplerinden taşıyarak getirdikleri hafif yiyeceklerle gelir, dinlenmekten aldıkları hazzın bir benzerine çığnemekle erişirler. Buna rağmen, şimdiye kadar hiçbirisinin burada görülen işlerden herhangi biriyle ilgilendiği görülmemiştir. Ne yaparlarsa yapsınlar, ilk dakikadan son dakikaya kadar yerlerinden kıpırdamadan öyle otururlar. Hava sağanak yağmurluysa iliklerine kadar ıslanmış bir halde gelirler; öyle günlerde Mahkeme'nin havası mantar yetiştirilen mahzenleri andırır.

Rastgele bir ziyaretçi burasının Tohuma Kaçmışlık Tanrısı'na adanmış bir tapınak olduğunu zannedebilir. Buraya bağlı hiçbir ulak ya da tebligatçı yoktur ki üzerine biçilmiş elbisesi olsun; bütün binada ak saçlı, elma yanaklı bastıbacak bir zaptiyeden başka eli yüzü düzgün denilebilecek sağlıklı tek bir insan göremezsiniz; o zaptiye de, boğma içkiye yatırılmış göstermelik kiraz gibi, yapay kurutma ve soldurma işlemlerinden geçip hiç hak etmediği halde her dem taze kalmış gibidir. Duruşmaya çıkan avukatların perukları bile doğru dürüst pudralanmamış, lüleleri tavsamıştır.

Ne ki, burada asıl merak konusu, yargıçların oturduğu yerin alt tarafındaki büyük masada oturan dâvâvekilleridir. O masanın üstü her zaman boştur. Bu beylerin de nispeten varlıklı olanlarının mesleki teçhizatı bir mavi çanta ile bir genç çocuktan ibarettir: Bu çocuk genellikle Yahudi cemaatinden olur. Bunların sabit yazıhaneleri yoktur; işlerini birahane salonlarında ya da hapisane avlularında görürler. Hep birden oralara doluşarak omnibus sürücüleri gibi müşteri ararlar. Üstleri başları yağ ve küf bağlamış gibidir. Herhangi bir kötü huyları varsa eğer, sarhoşluk ve dolandırıcılık ilk akla gelenlerdir. Oturdukları yerler genellikle "Kaideler" in* dış çeperinde, St. George's Fields mahallesindeki yarıçapı bir mil tutan bir çember içindedir. Halleri nâhoş, tavırları bir tuhaftır.

Bay Solomon Pell bu mümtaz camianın bir mensubuydu: Şişman, miskin, solgun yüzlü biri. Üzerindeki pardösü bir baktığınızda yeşil, bir daha bakarsanız kahverengi görünürdü; kadifeden yakası da aynı yanar döner bukalemun renkleriyle dikkati çekiyordu.

* Kimi hallerde mahpuslar kaçmayacaklarına dair teminat vererek, hapisanenin yakın çevresinde serbest yaşayabiliyorlardı. O bölgeye "Kaideler" denilirdi. (ç. n.)

Alını dar, çehresi yayvandı. Başı çok büyüktü. Burnu, sanki Tabiat onda doğarken gördüğü temayüllere duyduğu hınçla tutup kıvrımış da bir daha hiç düzelmemiş gibi, bir yana kaykıktı. Oysa Solomon Pell, kısa boylu ve astımdan mustarip olduğundan, daha çok bu organıyla soluyordu; dolayısıyla o burun belki de göze güzel görünmekte eksikliğini işe yaramakla telafi etmekteydi.

Pell, “Ben onu bu bâdireden kurtarırım, hiç şüphemiz olmasın” diyordu.

“Hakkaten mi?” diye sordu karşısındaki.

“Elbette, kesin. Fakat kayıt dışı çalışan birisine gitmiş olsaydı olacaklardan hiçbir mesuliyet kabul etmezdim.”

“Ah!” dedi öteki. Ağzı açık kaldı.

“Kabul etmezdim. Asla!” dedi Pell. Dudaklarını büzüp somurarak laf aramızda der gibi başını iki yana salladı.

Bu konuşmanın geçtiği yer İflas Mahkemesi'nin tam karşısındaki birahaneydi; Solomon Pell'in konuştuğu kişi de Samuel Weller'ların ileri yaşlısı. Evet, o, ta kendisi! Kanun gereğince tahliye dilekçesi o gün görüşülecek olan bir dostunu teselli edip yüreklendirmek için oraya gelmişti. Dostunun dâvâvekiliyle bu konuyu görüşmekteydi.

“Peki, George nerede?” dedi Bay Weller. Solomon Pell başıyla arkada bir yeri işaret etti. Hemen oraya seğirtten Weller yarım düzine kadar meslektaşının onun gelişinden duydukları memnuniyeti yansıtan sıcak tezahüratla karşılandı. Uzun menzilli posta arabalarına at tedariki üzerine tedbirsiz bir spekülasyon hevesine kapılıp sonuçta buralara düşen müflis kişi oradaydı; iyi görünüyor ve heyecanını karides ve siyah birayla yatıştırılmaya bakıyordu.

Weller ile arkadaşları arasında selamlaşma mesleğin masonik kurallarına sıkı sıkıya bağlı kaldı: Sağ bilek geriye bükülüp bir yarım daire çizerken, küçük parmak havaya dikilecek! Vaktiyle büyük ün yapmış iki –üstelik, ikiz– arabacı tanımıştık (ikisi de öldü, yazık ki). Birbirlerine derin ve içten bir sevgiyle bağlıydılar. Dolu dolu yirmi dört yıl Dover yolunda her gün karşılaşmışlar ve her defasında bu şekilde selamlaşmışlardı. Biri ölünce öbürü hasretine dayanamadı. Çok geçmedi, o da öldü.

“Eee, George?” dedi yaşlı Weller. Paltosunu çıkararak her zaman olduğu gibi kurula kurula bir yere oturdu. “Nasıl gidiyor? Yü-kün iyi, işler tıkırında mı?”

Öbürü sıkıldı. “İyidir, dostum” deyip kesti.

Weller, “Kır kırsağı aşirtacaktın?” diye merakla sordu.

George başını eğip kaldırarak bunu doğruladı.

“İyi öyliyse” dedi Weller. “Arabaya iyi bakıyor musun bari?”

“Emin ellerde” diye karşılık verdi George. Yarım düzine kari-desi başlarını koparıp ağzına attı.

“Çok iyi, çok iyi” dedi Sam Weller’in babası. “Yokuş aşağı sürerken aklın hep frende olacak. Yolcu listesi tastamam, eksiksiz ya?”

Pell, Weller’in ne demek istediğini anladı. “Liste yazıldığı ka-darıyla mükemmel, tip top.”

Weller bu düzenlemeleri içinden onayladığını gösterir bir baş hareketi ardından Pell’e döndü, parmağıyla dostu George’u göster-di. “Bunun örtülerini ne zaman açıyorsunuz?”

“O mu?” dedi Pell. “İtirazlar listesinde üçüncü sırada. Yarım saate kalmaz çağıracaklar sanıyorum. Benim kâtibe tembih ettim, gelip haber verecek.”

Weller dâvâvekilini tepeden tırnağa takdirle süzdü.

“Siz ne alıyorsunuz?” dedi, kelimelerin üstüne basa basa.

“Yani... Ne diyim? Siz şimdi böyle... Namusum, şerefim hak-kıyçün, hiç âdetim değildir... sabah daha öyle erken ki, aslında ben nerdiyse... Üç penilik rom getirsene sen bana güzelim...”

İçki servisine bakan kız bunu bekliyordu; siparişi hazır etmişti bile. İçki bardağını Pell’in önüne koydu ve çekildi.

Pell oradakilerin her birine bakarak, “Beyler” dedi, “dostumu-zun başarısına! Ben övünmeyi sevmem. Hiç tarzım değildir. Ama söylemeden edemeyeceğim, arkadaşımızın talihi yâver gider de işi-ni bilen bir... ama hiç söylemiyeyim. Beyler, hizmetinizdeyim.”

Kadehini bir dikişte boşalttıktan sonra dudaklarını yalayarak gözlerini her birinin onu tanrısal biri gibi gördüğü anlaşılan arabacı-lar heyeti üzerinde gezdirdi.

“Evet, şimdiiii...” dedi yüksek hukuk âlimi. “Ne diyordum?”

“Bana kalırsa bi taneye daha hayır demezsiniz diyordunuz” dedi Weller matrak geçer gibi ciddi bir suratla.

Pell güldü. “Ha! Ha! Fena değil, hiç değil. Meslekten birine üstelik! Sabahın bu saatinde biraz fazla iyi... Yani. Ne bileyim... Lütfen, küçük hanım. Hımm!”

En son işitilen, ağırbaşlı bir öksürük sesiydi; dinleyicileri arasında bazılarının uygunsuz bir eğlenme eğilimi sergilemekte olduklarını sezen Pell o sesi çıkarma gereğini duymuştu.

“Müteveffa Lordlar Kamarası Reisi beni çok severdi” diye konuştu.

“İyi edermiş, aferin ona!” dedi Weller.

“Elbette!” dedi Pell’in müşterisi, “Niçin sevmiyecektin ki?”

“Niçin, hakaten?” dedi kırmızı suratlı adamın biri. O zamana kadar hiç konuşmamıştı. Bir daha da bir şey söyleyeceğe benzermiyordu. “Niçin sevmeyecekti ki?”

Bunu onaylayan bir mırıltı dolaştı ortalıkta.

“Bir keresinde, hatırlıyorum da” dedi Pell, “birlikte yemek yiyorduk. Bizden başka kimse yoktu, fakat sanki yirmi kişi gelecekmiş gibi hazırlık muhteşemdi: Sağ tarafta bir tekerlekli sehpanın üzerinde mühür duruyordu; tören âsâsının başında zırh kuşanmış, torba peruklu ve ipek çoraplı yalın kılınç bir adam vardı. Bu hep böyledir, her gün, her gece; hiç değişmez. Dedi ki bana, ‘Pell,’ dedi ‘laf olsun diye söylemiyorum, bak, Pell’ dedi, ‘sen bu işleri’ dedi, ‘iyi bilirsin’ dedi, ‘kimi istesen İflas Mahkemesi’nden kurtarırısın sen. Memleket seninle gurur duyar’ dedi. Kelimesi kelimesine böyle konuştu benimle. ‘Lordum, bana iltifat ediyorsunuz’ dedim... ‘Pell’ dedi, ‘iltifat ediyorsam bak şurdan sağ çıkmıyım’ dedi.”

“Öyle dedi mi, şahiden?” Weller sordu.

“Dedi.”

“Dediyse, o zaman Parlamento bu işi ele almalıydı. Fukaranın biri olsaydı çoktan almış olurlardı.”

“İyi ama azizim, mahrem bir görüşmeydi” diye Pell karşı çıktı.

“Ne görüşmeydi?”

“Mahrem.”

“Ha, o başka” dedi Weller, az biraz düşündükten sonra. “Mahrem olarak sağ çıkmamak istemişse, başka.”

“Tabii ki hayır” dedi Pell. “Ne olduğu çok açık değil mi?”

“O zaman her şey değişir” dedi Weller. “Buyrun, devam edin.”

“Yok, hayır, devam etmeyeyim” dedi Pell, sesini sertleştirdi. Ciddileşti. “Bu görüşmenin özel bir görüşme olduğunu hatırlatınız bana, bayım. Özel ve mahrem. Ben meslekten bir insanım, hukukçuyum. Mesleğimde itibarım vardır ya da yoktur, bilen bilir. Daha fazlasını söylemek bana düşmez. Bu odada, asil dostunun itibarını zedeleyecek sözler sarf edildi. Kusurumu bağışlayın, beyler, tedbirsiz davrandım. Onun muvaffakatini almadan bu konuda konuşmaya hakkım yoktu, bunu şimdi anlıyorum. Teşekkürler, beyler, teşekkürler!”

Bunları söyledikten sonra Bay Pell ellerini ceplerine daldırdı ve her önüne gelene surat asıp üç tane yarım peniyi avucunun içinde müthiş bir kararlılıkla şingırdattı.

Bu asil kararlılığını daha yeni ilan etmişti ki, birbirlerinden hiç ayrılmayan küçük oğlanla mavi çanta odaya daldılar ve duruşmanın başlamak üzere olduğunu haber verdiler (hiç değilse, küçük oğlan verdi bu haberi, zira mavi çanta ağzını açıp bir şey söylemedi). Bu haber alınır alınmaz orada bulunan herkes itiş kakış mahkeme salonuna girmek için sokağın öbür tarafına koştu: Normal hallerde yirmi beşle otuz dakika arası sürdüğü hesaplanan bir hazırlık töreni.

Bay Weller, şişmanlığına güvenerek işine gelecek bir yere nasıl olsa ulaşacağı umuduyla doğru kalabalığın ortasına daldı. Umdüğünü tam bulduğu söylenemez zira şapkasını çıkarmayı ihmal etmişti; görmeden ayak parmaklarını ezdiği birisi gözlerinin önüne deviriverdi şapkayı. Bu şahıs o hengâmede yaptığından pişman olmuş olmalıydı: Belli belirsiz bir şaşkınlık nidasıyla homurdanarak ihtiyarı salona kadar sürükledi ve orda zorlu bir mücadelenin ardından başını ve yüzünü ortaya çıkardı.

“Samivel!” diye haykırdı Bay Weller, kurtarıcısını neden sonra görünce.

Sam başıyla doğruladı bunu.

“Aferin sana, vazifeşinas ve vefalı yavrum benim! İhtiyar babanın şapkasını nasıl da düşürverdin öyle başından!”

“Nerden bilebilirdim sen olduğunu?” dedi oğul. “Ayağının ağırlığından mı tanıyaktım seni?”

“Bak işte orda haklısın, Sammy.” Weller hemen yumuşadı. “İyi ama, senin ne işin var burlarda? Senin patrona burdan iş çıkmaz ki! Onun hakkında hükmün verileceği yer burası değil”. Weller’ların ileri yaşlısı böyle diyerek kesin hukuki kanaatini beyan etti.

“Sen de ne huysuz, inat birisin, yahu!” diye Sam sesini yükseltti. “Hükümlerle, yer tanıklıklarıyla filan bozmuşsun aklını. Mahkeme kararından kim söz etti şimdi?”

Weller cevap vermedi. Onun yerine, ben anlarım hukuktan der gibi başını salladı.

“Kes öyle kafa sallamay, yaylarından büsbütün kopup bi yere yuvarlanacak şimdi” dedi Sam, sabırsızlıkla. “Haydi, toparlan! Seni görmeye taa Granby Düşesi’ne kadar gittim dün gece.”

Weller içini çekti.

“Gördün mü Granby Düşesi’ni?” dedi.

“Gördüm.”

“Nasıldı benimki?”

“Çok acayıpti. Bana öyle geliyor ki çok fazla ananas romu ve o tür sert ilaçlardan sağlığı bozuluyor gittikçe.”

Babası oğlunun bu dediğini ciddiye aldı.

“Deme, yahu!”

“Öyle işte!” dedi oğul. Bay Weller oğlunun elini kavrayıp bir güzel sıktı, sonra bıraktı. Böyle yaparken, yüzünde endişe ve yeisten ziyade umut dolu, hayırhah ve munis bir ifade vardı; bir tevekül ve hattâ neşe pırıltısı yandı söndü sanki o yüzde. Weller, usulca, “O kadar emin değilim, Sammy, sonunda hayal kırıklığı olmasın için tam kesin bir şey diyemem ama, bana kalırsa, oğlum, o çoban olacak herifte karaciğer bozukluğu var” dedi.

“Kötü mü görünüyor?”

“Suratı o biçim solgun... burnu hariç. O hiç bu kadar kızarmamıştı. İştahı şöyle böyle de, içmesine diyecek yok!”

Bay Weller bu sözleri söylerken, romla ilgili bir şeyler aklını kurcalıyor gibiydi; sıkıntılı görünüyordu, düşünceliydi. Fakat çok geçmeden, hayatından bilhassa hoşnut olduğu zamanlara has kaş göz hareketlerinden anlaşıldığı üzere, toplandı kendini.

“Şimdi şu benim mesele” dedi Sam. “Aç kulaklarını da dinle, ama ben bitirmeden konuşma hiç, tamam mı?”

Bu kısa girizgâhtan sonra Sam, elinden geldiği kadar kısa keserek, Mister Pickwick'le en son görüşmelerini aktardı.

“Orda öyle tek başına kalmak istiyor, zavallı” dedi babası. “Kimsesi yok ona sahip çıkacak. Olmaz öyle şey, Samivel, olmaz!”

“Tabii ki olmaz” dedi Sam. “Buraya gelmeden biliyordum ben.”

“Onu orda canlı canlı yerler, Sammy!” diye haykırdı Weller.

Sam başını sallayarak, aynı fikirde olduğunu belirtti.

Babası Weller işi teşbihe vurdu. “Çiğ giriyor içeri, öyle kızarmış çıkacak ki en yakın arkadaşları tanımayacak onu. Güvercin ızgaradan beter olur, Sammy.”

Sam yine onay makamında başını salladı.

“Öyle olmamalı” dedi Weller.

“Olmamalı” dedi Sam.

“Asla!”

“Tamam da, rastgele kehanet savurup duruyorsun burda; ucuz kitaplarda resimler vardır hani, orlardaki al yanaklı Nixon gibisin!”

“O kim ki?”

“Boş ver kim olduğunu. Arabacı değildi. Bu sana yeter.”

Weller bir şey düşünüyormuş gibi dalgınlaştı.

“O isimde bir seyis tanıyordum” dedi.

“Bu o değil. Bu adam peygamberdi.”

“Peygamber nedir?” diye sordu Bay Weller, oğluna sert sert bakarak.

“Sana gelecektek haber veren birisi.”

“Onu tanısam iyi olurdu. Belki az önce konuştuğumuz o karaçiğer rahatsızlığını biraz aydınlatırdı” dedi Bay Weller. “Mamafih, ölüp de dükkânı kimseye bırakmazsa mesele kalmaz. Evet, devam et, Sammy, sonra?” dedi, içini çekerek.

“Diyeyeğim” dedi Sam, “patron yalnız kalsa neler olacağını anlatıp duruyordun ya demin, ona yardımcı olmanın hiçbir yolu yok mu sence?”

“Yok, Sammy” dedi Weller, düşünceli bir çehreyle.

“Hiç mi yok?”

* “Nixon’un Kehanetleri” adındaki ucuz bir halk kitabına atf. İlk baskısı 1701 yılında yapılmıştır. (ç. n.)

“Hiç yok. Sadece şu var....” Baba Weller’in sesi bir fısıltıya dönüştürken yüzü zekâ ışıltılarıyla aydınlandı. Ağzını oğlunun kulağına dayadı: “Şu var ama, şilteye sarılıp gardiyanlara çaktırmadan dışarı çıkarılabilir... Ya da yeşil peçeli bir kadın kılığına sokulsa? Ha? Olmaz mı?”

Sam Weller iki öneriyi de beklenmedik bir istiskalle reddetti. Aynı soruyu bir kere daha sordu.

“Hayır” dedi ihtiyar. “Yanında kalmanı istemiyorsa yapacak hiçbir şey yok. Çıkmaz sokak, Sammy, çıkmaz sokak.”

“Pekâlâ öyliyse, bak sana ne diyecem” dedi Sam. “Zahmet olmazsa bana yirmi beş sterlin borç para bulabilir misin?”

“Niye ki?”

“Orasını boş ver şimdi. Belki beş dakika sonra geri istersin, belki ben ödemiyorum derim, kalbini kırarım. Kendi oğlunu para için tutuklatıp Fleet’e yollayacak değilsin herhalde, di mi, âdi herif?”

Sam’in bu cevabı üzerine babayla oğul arasında şifreli haberleşme kabilinden teati edilen kaç göz işaretleri ve baş sallamalar ardından Weller’ların yaşlısı taş basamaklardan birine oturarak suratı mosmor kesilene kadar güldü.

“Şu kocamış hâlinden utan!” dedi Sam, boşa vakit harcadığına kızarak. “Ne diye yerleştin oraya öyle? Şu sokak kapısı tokmağına dönmüş suratına bak! Yapılacak daha o kadar iş var. Hani nerede para?”

Bay Weller suratını topladı. “Botta, Sammy, botta” dedi. “Tut şu şapkamı.”

Sonra yükünden kurtulup rahatlamış bir halde birden çevik bir hareketle yana dönüp sağ elini gepgeniş bir cebe sokmayı başardı: Oradan, bir hayli uğraşp soluk soluğa kaldıktan sonra, kalın bir deri kirişle bağlanıp sağlama alınmış büyük boy bir cüzdan çıkardı. Cüzdandan birkaç kamçı ucu, üç dört kemer tokası, küçük bir buğday eşantiyon torbası ve en sonunda bir tomar kirli banknot çıktı. Banknotlar arasından istenilen miktarı seçti aldı Weller, Sam’e uzattı.

“Şimdi” dedi ihtiyar kamçı uçları ve tokalar ve eşantiyonlar hep geri konulduktan ve cüzdan tekrar aynı cebin en dip köşesine yerleştirildikten sonra, “burda tanıdığım bir bey var, işin geri ka-

lanını şipşak bitirir o, Sammy. Kanun burada ondan soruluyor. Bir beyin var adamda, kurbağalardaki gibi bütün gövdesini sarıp parmak uçlarına kadar yayılmış, Sammy. Baş yargıç hazretlerinin arkadaşı. Bi şey isteyince ona söylemesi yeter. Ölene kadar yatarsın orda, eğer oysa istediğin, Sammy.”

“Ne diyorsun, yahu, boş ver şimdi bunları” dedi Sam.

Weller, “Neyi boş verecekmişim?” diye sordu.

“Neyi olacak, o tür gayri meşru yolları. Habis skorbüt*, devri daim hareketinden sonra, tüm zamanların en şaane icadıdır, gasterler hep öyle yazıyor.”

“O da ne, ne alakası var şimdi bu işle?” diye sordu baba Weller.

“Şurdan var” dedi Sam. “Ben icada güvenip gircem içeri, neme lazım. Baş yargıçla öyle gizli kapaklı görüşmeler filan istemiyorum. Hoşlanmadım ondan. Tam emin olamayabilir insan... sonra dışarı çıkabilme bakımından yani.”

Oğlunun bu noktadaki hassasiyetini anlayışla karşılayan Bay Weller hemen pek bilgili Solomon Pell’e başvurarak, Samuel Weller adındaki şahıs aleyhine yirmi beş sterlin ve işlem masrafları için ve masraflar Solomon Pell’e önceden ödenmek üzere derhal bir infaz emri çıkarılmasını istediğini bildirdi.

Dâvâvekilinin keyfine diyecek yoktu. Başı dertte olan at tüccarının derhal serbest bırakılmasına karar çıkmıştı. Sam’in efendisine bağlılığını takdirle karşıladığını, dostu Lordlar Kamarası Reisi’ne duyduğu sadakati kendisine hatırlattığını söyleyerek hiç oyalanmadı. Küçük oğlanın mavi çantasının yardımıyla hemen oracıkta hazır ettiği borç kaydını yemin altında doğrulatmak için Weller’ların yaşlısını Temple’a götürdü.

Bunlar olmaktayken, Sam yeni temize çıkmış zâtle dostlarına Belle Savage’dan Bay Weller’in ahfadı olarak tanıştırmış, onlardan büyük itibar görerek o mutlu günün şerefine verilecek ziyafete dâvet edilmiş, o da dâveti kabul etmekte hiç tereddüt etmemişti.

Bu sınıfa mensup insanların eğlenmeleri genellikle ağırbaşlı ve sakin olur; oysa bu defaki şenlik görülecek şeydi. Rahatlamaları da öyle oldu. Lordlar Kamarası Reisi ile o gün sahiden üstün yetenekler sergilemiş olan Solomon Pell’in sıhhatlerine bir hayli gü-

* habeas corpus demek istiyor. (ç. n)

rültü patırtı arasında içildikten sonra, yüzünde ebruli lekeler olan, mavi şala bürünmüş bir adam birisinin bir şarkı söylemesini önerdi. Bu demekti ki, illa şarkı söylensin istediğine göre, şarkıyı kendisi söylemeliydi. Oysa suratı lekeli kişi inatla ve hattâ işi saldırganlığa kadar vardırıarak bunu reddetti. Bunun üzerine, böyle durumlarda sıkça olduğu gibi, arada hayli öfkeli atışmalar oldu.

Derken, araba atı tüccarı, “Beyler, bu çok hoş toplantının âhengi bozulmasın diye belki Bay Samuel Weller hepimizi kendisine minnettar kılar” dedi.

Sam de “Aslına bakarsanız, beyler” dedi bunun üzerine, “ben çalgısız şarkı söylemeye o kadar alışkın değilim ama, hayatta sükûnetin sürmesi uğruna, fener bekçisi olmayı kabullenen adamın dediği gibi, her şeyi yaparım.”

Bu peşrevle, Samuel Weller bir anda, herkesçe bilinmediğini farz ederek burada iktibas etmekten kendimizi alamadığımız o vahşi ve nefis menkıbeyi okumaya başladı. İkinci ve dördüncü satırların sonunda yer alan, şarkıcının soluk almasını sağlama yanında vezne de çok yardımcı olan tek hecelere bilhassa dikkatinizi çekmek isteriz.

ROMANS

I

Yiğitler yiğidi Turpin' Hounslow Bayırında bir gün

Cesur kısrığı Bess'in sırtındaydı— ha! ha!

Piskoposun arabasını yolda

Gelirken gördü— ha! ha!

Dörtnala gitti yolunu kesti.

“Ne yalan söyliyim, dedi piskopos,

Bu yiğitler yiğidi Turpin kendisiydi.”

Nakarat

“Ne yalan söyliyim bu yiğitler yiğidi

Turpin kendisiydi!” dedi Piskopos.

* Dick Turpin, 18. yüzyılda yaşamış, hakkında destanlar yazılmış çok ünlü bir hayduktu. (ç. n.)

II

*“Kurşun mermiyle yediririm sana
Bu dediğini” dedi Turpin;
Ağzına dayadı piştovunu
Ateşledi kursağından aşağı.
Arabacı bu işten hiç hoşlanmadı,
Kaldırınca dörtnala hayvanları,
İki mermi sıktı kafasına Dick,
Durdurdu onu hemen oracıkta.
Nakarat*

*Dick iki mermi sıktı kafasına
Durdurdu onu hemen oracıkta.*

“İddia ediyorum: Bu şarkıda Kilise’ye târiz var” dedi suratı lekeli adam, tam burada araya girerek. “O arabacının adını öğrenmek istiyorum.”

“Kimse bilmiyordu” dedi Sam. “Cebinde kartı yoktu.”

“İşin içine siyaset sokulmasına itirazım var” dedi lekeli surat. “İddia ediyorum ki, böyle bir mecliste o şarkı siyasidir; üstelik, doğru da değildir. Diyorum ki, o arabacı kaçmadı, yiğitliğe toz kondurmadan orda can verdi. Bulunmaz bir yiğitti o. Kimseye bunun aksine laf söyletmem!”

Suratı ebruli kişi heyecanla ve kesin bir kararlılıkla konuştuğu ve hazırunda kanaatler bu konuda ikiye bölünmüş görüldüğü için, yeni bir çatışma çıkması ihtimali belirmişti; tam o sırada Bay Weller ile Bay Pell çıkageldiler.

“O iş tamam, Sammy” dedi Weller.

“Polis memuru saat dörtte burda olacak” dedi Pell de. “O zamana kadar kaçmazsınız herhalde? Hah! Hah! Haa!”

“Belki benim zalim babam ondan önce nâdim olur” diyerek güldü Sam.

“Hiç öyle bi şey bekleme benden” dedi Weller.

“Hadi, n’olursun!” dedi Sam.

“Asla! Hiçbir sûrette!” dedi katı yürekli alacaklı.

“Ayda altı peni için senet imzalarım...”

“Olmaz!”

Alacağı ücretin kısaca hesabını çıkarmakta olan Solomon Pell, “Ha! Ha! Ha! Çok iyi, çok iyi, harika!” diye konuştu. “Pek eğlenceli bir hâdise haddizâtında. Benjamin, şunun bir kopyasını çıkar.”

Bunun ardından Weller’in dikkatini, çıkardığı toplam meblağa çekerek, tekrar gülümsedi. “Teşekkürler, teşekkürler” dedi hukuk adamı. Weller’in cüzdanından çıkardığı kirli kâğıtlardan birini eline aldı. Üç on ve bir on, beş eder. Size minnettarım, Bay Weller. Oğlunuz her şeye layık bir delikanlı, sahiden öyle. Bir genç adamın karakterinde çok hoş bir unsurdur bu, kim ne derse desin öyledir” diye ekledi sonra, parayı cebe atarken kurnaz kurnaz etrafına bakıp gülümseyerek.

“Çok iyidir o, çok” dedi Weller’ların ileri yaşlısı. Kikirdedi. “Hakiki bir mucize oğuldur.”

“Müsrif, müsrif oğul, bayım” dedi Pell ona, usulca.

“Siz kendi işinize bakın” dedi baba Weller, vakarını bozmadan. Size saatin kaç olduğunu sormadım. Ben biliyorum. Bilmediğim zaman size sorarım.”

Polis memuru gelinceye kadar herkes Sam’den öyle hoşnut kalmıştı ki, onu hapishaneye hep beraber götürmeye karar verdiler. Ve yola çıktılar. Dâvâcı ile dâvâlı kol kola yürüyorlardı; polis memuru en öndeydi; sekiz şişman arabacı arkadan geliyordu. Searjeant’s Inn’in büfesinde bir şeyler yiyip içmek için durdular, sonra, kanunda öngörülen düzenlemeler de tamamlanınca, yürüyüş kolu yeniden yola çıktı.

Yolda sekiz insanın dörder dörder yan yana yürümekte ısrar etmelerindeki hoşluk Fleet Caddesi’nde ufak çapta bir kargaşaya sebep oldu. Yolda bir ulakla ağız dalaşına takılan lekeli suratlı şahsı geride bırakmak zorunda kaldılar; dönüşte onlara seslenmesi söylendi kendisine. Bu türden küçük olaylar dışında başka bir şey olmadı. Fleet’in kapısına ulaştıkları zaman yürüyüş kolu dâvâlıyı üç kocaman “Hurra!” ile selamladı, dâvâcı da buna tempo tuttu; herkes herkesle tokalaştı Sam’i orada bırakıp gittiler.

Başgardianın eline resmen ve bütün formaliteler yerine getirilerek teslim edilen Sam, Roker’in şapşallaşmasına ve gamsız

Neddy'nin dahi göze çarparcasına heyecana kapılmasına rağmen hiç istifini bozmadan doğruca efendisinin odasına gitti, kapıyı vurdu.

“Girin” dedi Mister Pickwick.

Sam görüldü. Şapkasını başından çekti çıkardı. Gülümsedi.

“Aa, Sam, iyi oğlum benim!” dedi Mister Pickwick, sadık dostunu tekrar görmekten duyduğu memnuniyetle. “Dün söylediklerimle seni incitmek gibi bir niyetim asla yoktu, sadık dostum. Şapkanı koy bir yere de ne demek istediğimi daha etraflıca anlatayım sana.”

“Az sonra olsa olmaz mı, beyim?” dedi Sam.

“Olur elbette ama niçin şimdi değil?”

“Şimdi olmasa daha iyi olacak da.”

“Neden?”

“Çünkü...” derken Sam bir tereddüt geçirdi.

Mister Pickwick hizmetkârınının tavrından endişelendi. “Çünkü ne?” diye sordu. “Söyle, ne var?”

Sam canını dişine takıp, “Çünkü... çünkü halletmek istediğim ufak bir mesele var” dedi.

“Ne gibi bir mesele?”

Mister Pickwick Sam'in kararsız hâline şaşmıştı.

“Önemli bir şey değil, beyim” dedi Sam.

Mister Pickwick gülümsedi. “Önemli bir şey değilse, benimle önceden biraz çene çalmana vakit var demektir.”

Sam hâlâ tereddüt ediyordu. “Bence hemen o işle meşgul ol-sam daha iyi olur” dedi.

Ne diyeceğini bilemeyen Mister Pickwick sustu.

Sam, “Yani, aslında...” dedi ve kaldı.

“Ee?” dedi Mister Pickwick. “Açık konuşana!”

“Yani aslında mesele şu” dedi Sam, bir gayret. “Önce şu yatak işimi halletmem lazım.”

“Senin yatağın mı?” dedi Mister Pickwick, hayretler içinde.

“Evet, benim yatağım” dedi Sam. “Ben hapse düştüm, beyim. Bugün öğleden sonra tutuklandım. Borçtan.”

“Sen? Borçtan tutuklandın?” Mister Pickwick bir iskemleye çökerek haykırdı.

“Evet, efem. Bir borç yüzünden. Ve de beni içeri attıran adam siz çıkmadan asla çıkartmaz.”

“Nedir bu başımıza gelenler!” dedi Mister Pickwick. “Ne demek istiyorsun?”

“Ne söylüyorsam, onu, beyim. Kırk yıl da sürse burda mapus kalcam ve de bundan çok memnunum. Burası yerine Newgate olsaydı hiç fark etmezdi. İşte öğrendiniz şimdi her şeyi. Benim de burama geldi yani. Kapatalım diyorum bu konuyu!”

Sert bir vurgu ve şiddetle söylenen bu sözlerin ardından Sam Weller, onda hiç görülmeyen bir heyecanla şapkasını yere çaldı, kollarını kavuşturup gözünü efendisinin yüzüne dikti.

FASIL 44

*Fleet'te vuku bulan ufak tefek olayların,
Bay Winkle'in esrarengiz davranışlarının
ve zavallı yüksek mahkeme mahpusunun en sonunda
nasıl tahliye olduğunun anlatıldığı fasıl*

Mister Pickwick, Sam'in içtenlikli sadakat bağından ötürü kendini sonu belirsiz bir süre gönüllü olarak bir borçlular hapishanesini kapattırmak için başvurduğu yoldan, öfkesini ve hoşnutsuzluğunu dile getiremeyecek kadar çok etkilenmişti. Açıklanmasını ısrarla istediği tek nokta, Sam'i içeri attıran alacaklının adının ne olduğu idi; oysa Samuel Weller da işte onu gizlemekte bir o kadar ısrarlıydı.

"Neye yarar ki, beyim" diyordu mütemadiyen, "kötü niyetli, gaddar, menfaatçi, haset ve kindar bir yarık, hiçbir şeyin kalbini yumuşatmıyacağı bi melûn işte! Malını mülkünü Kilise'ye vakfetmek dururken karısına bırakmayı tercih edeceğini söyleyen damla hastası ihtiyar hakkında insaf ve izan sahibi papaz efendinin dediği gibi."

"İyi ama, Sam" diye Mister Pickwick itiraz etti. "Söz konusu miktar o kadar az ki, ödemek işten bile değil. Kaldı ki, hizmetimde kalmana karar verdiğime göre dışarıda daha çok işe yarayacağını gözden uzak tutmamalısın."

"Size çok minnettarım, efendim, ama öyle olmasa daha iyi olur diye düşünüyorum" dedi Sam, ciddiyetle.

"Nasıl olursa yani?"

“O vicdansız akrabanın inayetine sığınacak kadar küçülmek istemem, efendim.”

“Parasını geri almasını istemen onun inayetine sığınman demek değildir ki, Sam!”

“Kusura bakmayın ama o parayı ödemek ona yapılacak en büyük iyiliktir ve de o böyle bir şeye katiyen layık değildir. İşte o kadar, efendim!”

Burada Mister Pickwick kızmış gibi burnunu ovuşturmaya başlayınca Sam görüşmenin mecrasını değiştirmeyi uygun gördü.

“Benim perensiplerim var, şaşmam onlardan; siz de sizinkilerden şaşmayın, beyim” dedi. “Perensip uğruna kendini öldüren adam hatırıma geldi şimdi, mutlaka duymuşunuzdur.” Burada sustu. Eğlenir gibi göz ucuyla bir baktı efendisine.

“Mutlaka diye bir şey olamaz, Sam” dedi Mister Pickwick. Sam’in inadından duyduğu tedirginliğe rağmen ağırdan ağırdan bir gülümseme yayıldı yüzüne. “Sözünü ettiğin şahsın şöhretini ben hiç duymadım.”

“Duymadınız mı? Size şaşıyorum, beyim. Bir devlet dairesinde kâtipti kendisi.”

“Yaa?” dedi Mister Pickwick.

“Evet, efendim. Çok da hoş biriydi. Yağmurlu havalarda ayağına yangın kovası gibi lastikleri çeken, tavşan tüyü fanlasından başka canciğer dostu olmayan birisi. Perensip gereği para biriktiriyor, perensiptir diye her gün gömlek değiştiriyormuş; kimse ondan borç istemesin diye hiçbir akrabasıyla görüşmüyormuş. Her bakımdan yani pek münasip bir adammış. Mutlaka iki haftada bir saçını kestirir, bundan hiç şaşmazmış. Giyimi kuşamı için de her yıl üç yeni takım alıp eskileri geri verme üzerine perensipleriyle bağdaşır götürü anlaşma yaparmış. Âdetlerine sıkı sıkıya bağlı bir insan olduğundan, yemeğini her gün hep aynı yerde yermiş. Lokantacının yanaklarından gözyaşları aka aka çoğu kez dediği gibi, et porsiyonunu kendi eliyle kesip alması için bir şilin, dokuz peni fazladan ödeme yapmaya razıymış ama haydi haydi iki şilinmiş aldığı her dilim etin tutarı. Kışları da şömnenin ateşini ikide bir kurcalaması, öyle yaptığını görmenin eziyeti bir yana, her gün dört buçuk peni ekstra masrafa mal olduğu halde o bundan acayip keyif alıyormuş. ‘Bir

sonraki beyden sonra, *Posta* buraya, bana!' diye seslenirmiş her gün kapıdan içeri girerken. '*Times*'ı kaçırma, Thomas! Kimsede değilse şu *Morning Herald*'a da bi bakmak istiyorum. *Chronicle* gelsin mutlaka, unutma, e mi? *Reklam Günlüğü*'nü de getirirersen, olmaz mı?' Ondan sonra gözünü saatten ayırmadan orda öyle oturur, vaktinden tam on beş saniye önce dışarı fırlayıp akşam gastesini getiren çocuğun yolunu kesermiş. O gasteği öyle bi ilgiyle ve ısrarla okumaya dalarmış ki, öbür müşterilerin tepesi atar, hepsi çılına dönermiş. Hele bi öfkeli ihtiyar varmış ki, böyle zamanlarda garson gözünü ondan hiç ayırmazmış, servis bıçağıyla elinden bir kaza çıkmasını için. Sonra, efendim, sizinki gaste okumayı bırakır, en iyi masayı üç saat işgal edip yemeğini yedikten sonra da başka hiçbir şey almadan vaktini uyuyarak geçirir, sonra çıkar birkaç sokak ötedeki bir kaveye gidermiş; orda ufak bir fincan kavenin yanında dört tane açma yedikten sonra yürüye yürüye evine, Kensigton'a döner, yatarmış. Bir gece çok hastalanmış. Doktor yeşil bir arabayla gelmiş. Robinson Crusoe tarzı açılır kapanır basamakları varmış arabanın. İnerken aşağı salıyormuş, bindikten sonra ardından yukarı çekiyormuş... Niçin mi? Arabacı yerinden inmek zorunda kalmasın da orda sadece üstlük kisvesiyle oturduğunu, kışında pantolon olmadığını kimseler görmesin için! 'Ne var, n'oldu?' diyor doktor. 'Çok hastayım' diyor adam. 'Son günlerde ne yediniz?' diye soruyor doktor. 'Dana rosto' diyor hasta. 'En son ağzınıza koyduğunuz neydi peki?' diyor doktor. 'Birkaç tane açma' diye cevap veriyor hasta. 'Tamam, ondan işte!' diyor doktor. 'Size hemen bir kutu hap yollıycam. Sakın bi daha onları ağzınıza almayın' diyor. 'Neyi ağzıma almıyım? Hapları mı?' diye soruyor hasta. 'Açmaları!' diyor doktor. Hasta, 'Niçin?' diyerek yatağında doğruluyor. 'On beş yıldan beri her gece dört tane açma yerim ben. Bunu perensip edinmişimdir' diyor. Bunun üzerine doktor, 'O zaman perensip gereği vazgeçeceksiniz o açmaları yemekten' diyor. 'Açma sağlığa yararlıdır ama' diyor hasta. Doktor çok kızıyor. 'Açma sağlığa hiç yararlı değildir, efendim!' diyor. Hasta biraz yumuşuyor. 'Ama' diyor, 'çok ucuz. O fiyata iyi karın doyuruyor' diyor. Doktor da 'Fiyatı ne olursa olsun size pahalıya patlar' diye karşılık veriyor. 'Üstüne' diyor, 'para da verseler yine pahalıya gelir. Her gece dört açma

altı ayda işinizi bitirir' diyor. Hasta adam uzun uzun doktorun yüzüne bakıp bu sözleri aklında evirmiş çevirmiş, sonunda, 'Siz bundan emin misiniz?' demiş. 'Mesleki itibarım üzerine iddiaya gireyim' demiş doktor. Bunun üzerine hasta, 'Bi oturuşta yiyeceğim kaç açma sizce beni hemen öldürür?' diye sormuş. 'Bilmem ki' demiş doktor. 'İki buçuk şilinlik açma görür mü o işi?' demiş hasta. 'Görebilir belki' demiş doktor. 'Üç şilinlik olursa kesin görür ama, di mi?' demiş hasta adam. 'Elbette' demiş doktor. 'İyi ya pekâlâ' demiş hasta doktora, 'size iyi geceler' demiş. Ertesi sabah kalkmış, şömineyi yaktırmış, üç şilinlik açma ısmarlamış, hepsini kızartıp yemiş ve sonra beynini dağıtmış."

"Niye yapmış bunu?" diye birdenbire sordu Mister Pickwick. Hikâyenin bu trajik sonu onu çok şaşırtmıştı.

"Niye mi yapmış?" diye tekrarladı Sam. "Niye olsun, açmanın sağlığa yararlı olduğu perensibinden şaşmamak için ve de başkaları uğruna kendi alışkanlıklarından vazgeçmeyeceğini göstermek için."

Fleet'te kalmaya başladığı ilk gece efendisinin sorularını konuyu bu tür saptırıp çarpıtmalarla geçiştirdi Sam Weller. Hiçbir serzenişin fayda etmeyeceğini gören Mister Pickwick, en sonunda, Sam Weller'in üst kat koridorlarından birine bakan küçük bir odada kirada oturan kabak kafalı bir ayakkabı tamircisinin yanında bir haftalığına yerleşmesine istemeye istemeye razı oldu. Sam bu basit, sıradan odaya Roker'den tedarik ettiği kerevet ve şilte ile gelip de o gece yatağına uzandığında sanki hapiste doğmuş, orada büyümüş ve bütün ailesi üç nesil boyu oralarda serpilip çoğalmış gibi yerine ısınmıştı.

Geceleyin her ikisi de yatmaya çekildiklerinde Sam, "Yattıktan sonra da siz bu pipoyu hep böyle tütürür müsünüz, horoz baba?" diye sordu ev sahibine.

"Tütürürüm, tütürmem mi, ispenç horozu!" dedi ayakkabı tamircisi.

"Döşeginizi niçin o çam tahtası kerevetin altına serdiğinizizi sorabilir miyim?"

"Şununçin ki buraya gelene kadar hep dört direkli ağır yatakta yattım da ondan; üstelik masanın ayakları pekâlâ görüyor o işi" dedi ayakkabıcı.

“Sizde de ne karakter varmış yani, beyim!” dedi Sam.

Ayakkabıcı, “Ne münasebet, bende hiç öyle bi şey yok” diye karşılık verdi. “Öylelerinden işine yarar birini tanımak istiyorsan başka sicil dairesine başvuracaksın.”

Kısa süren bu karşılıklı konuşma sırasında Sam Weller odanın bir tarafında, ayakkabı tamircisi öbür tarafında şiltelerine uzanmış yatıyorlardı. Odayı bir saz mumu ve ayakkabı tamircisinin masanın altında kıpkızıl kömür gibi parıldayan piposu aydınlatıyordu. Konuşmaları kısa sürmekle birlikte Sam Weller’in ev sahibinden pek hoşnut kalmasına yetmişti. Dirseğinin üstünde az doğrularak epey bir süre baktı ona. Daha önce vakti olmadığı ya da içinden gelmediği için yapmadığı bir şeydi bu.

Sarımtırak esmer tenli bir adamdı; ayakkabı tamircileri hep öyle olurlar. Sakalı çalı gibi sertti; bütün kunduracıların sakalı sert olur. Yüz yapısı bir tuhaftı, hatları yumuşak, biraz yamulmuş gibi bir yüzdü; o yüzü süsleyen gözler vakti zamanında pek neşeli bir ifadeyle parıldamış gözler olmalıydılar, çünkü hâlâ parıl parıldılar. Yaşça altmışlarında ama hapis yattığı yıllara bakılırsa Allah bilir ne kadardı; yüzünde en ufak bir sevinç ya da hoşnutluk ifadesine yer kalmamıştı. Ufak tefekti, yatakta iki büklüm yatarken bacaklarını saymazsanız ne kadar olabilirse o kadar görünüyordu. Ağzında büyük, kırmızı renkte bir pipoyu mumun ateşine gözlerini dikmiş bakarak, gıpta edilesi bir dinginlikle tüttürüyordu.

Uzunca bir suskunluğun ardından Sam sordu:

“Çoktan beri mi buradasınız?”

“On iki yıl oluyor” dedi ihtiyar, piposunun ucunu ağzında çiğneye çiğneye.

“Mahkemeye itaatsizlikten mi?”

Ayakkabıcı başıyla doğruladı.

“Peki öyliyse” dedi Sam, az biraz huysuzlanarak, “ne diye inat edip hayatınızı bu mezbeledede harcıyorsunuz? Niye yargıç hazretlerine mahkemesini hiçe saydığınıza pişman olduğunuzu, bundan sonra öyle davranmıyacağınızı bildirmiyorsunuz?”

Ayakkabı tamircisi piposunu ağzının bir köşesine çekti, gülmüsed; sonra eski yerine getirdi pipoyu. Hiçbir şey demedi.

Sam yine sordu: “Niçin ama?”

“Ah, ah! Siz anlamazsınız bu işleri” dedi ayakkabı tamircisi. “Beni mahvedenin ne olduğunu sanıyorsunuz?”

Odayı aydınlatan mumu ayarlamakla meşgul olan Sam, “Borca battınız galiba?” dedi.

“Tek bir kuruş borcum yoktu. Bi daha deneyin.”

“Bi sürü ev satın aldınız kendinize, terbiyeli İngilizcesi, çıldırdınız yani, ya da inşaat işine girdiniz ki bu da tıp dilinde iyileşmesi mümkünsüz demektir...”

Tamirci başını sallayıp, “Bi daha deneyin” dedi.

“Mahkemeye gittim demeyin sakın?” dedi Sam, şüpheli bir bakışla.

“Ne münasebet, asla! Aslına bakarsanız, bana miras kalan para mahvetti beni.”

“Daha neler!” dedi Sam. “Benim zengin bir akrabam olsa da beni öyle mahvetse keşke! Bırakırdım ne istiyorsa yapsın.”

Ayakkabı tamircisi istifini bozmadan piposunu tüttürüyordu. “İnanmıyorsunuz, değil mi?” dedi. “Sizin yerinizde olsam ben de inanmazdım ama doğrusu bu.”

Sam ayakkabıcının bakışlarından yarı yarıya ikna olmuş bir halde, “Nasıl oldu, peki?” diye sordu.

“Şöyle” dedi öbürü. “Yaşlı bir adam vardı, yanında çalışıyordum, taşrada bir yerde. Onun fukara bir akrabasıyla evlenmiştim. Öldü kadıncağız, Allahına kavuştu. İşte o adamı hafakanlar bastı, gitti adam.”

“Nereye gitti?” Günün olaylarından yorulan ve uykusu gelen Sam sordu.

“Ben ne bileyim nereye gittiğini? Öldü işte!” dedi ayakkabıcı, piposunu tüttürmekten aldığı zevkle genzinden genzinden konuşarak.

“Ha, öyle!” dedi Sam. “Ee?”

“Ee’si, beş bin sterlin bıraktı arkasında.”

“Çok kibarmış, desenize” dedi Sam.

“Beş binin binini bana bırakıyor” diye devam etti tamirci. “Ak-rabasıyla evliydim ya hani, onunçün.”

Sam, “Çok iyi” diye mırıldandı.

“Kızlı erkekli yeğenleri vardı bi sürü. Mal mülk kavgasından başlarını alamıyorlardı. Adam vasiyetini yerine getirmeye beni memur ederek geri kalan dört bin sterlini vasiyetnamede belirtilen esaslara göre yeğenler arasında paylaştırayım diye bana emanet bıraktı.”

Sam’in uykusu biraz açılır gibi oldu. “Ne demek ‘emanet’ bıraktı? Hazır olmayan para ne işe yarar?”

“Bir hukuk terimidir bu sadece” dedi tamirci.

“Ben hiç öyle sanmıyorum. Orlarda öyle emanet olmaz. Ama neyse, siz devam edin.”

“Ben tam vasiyetnameyi tasdikten çıkarıyordum ki yeğenler hepsi birden, kızı erkeği, paranın tümünü alamadıklarına fena halde bozulmuşlardı, vasiyeti durdurma emri çıkarılmasını talep ettiler.”

“O ne ki?” diye sordu Sam.

“Kanuni bir belge. Yol kapalı demek gibi bi şey.”

“Anladım. Habis skorbütün kaynı gibi bi şey yani... Peki, sonra?”

“Fakat aralarında anlaşamadıkları görülünce ve dolayısıyla vasiyete karşı dâvâ açamıyacaklarını anlayınca, durdurma emrini geri çektiler. Ben kime ne bırakıldıysa bir bir ödedim. Ödemeleri tam bitiriyordum ki, yeğenlerden biri vasiyetnameye toptan itiraz etti. Dâvâsı birkaç ay sonra, Paul Kilisesi’nin orada bir yerde bir arka odada görülmeye başladı. Yargıç, kulakları ağır mı ağır işiten bir ihtiyardı. Dört avukat, her biri bir günde adamın kafasını ütüler, sonra bir hafta içinde tetkikat tamamlanıp altı cilt tutan deliller okunarak mahkemenin kararı açıklandı. Vasiyet sahibinin akli tam yerinde değilmiş, ben bütün o paraları ve mahkeme masraflarını geri ödemeliymişim. Kararı temyiz ettim. Bu defa dâvâya, uykudan gözleri kapanan üç dört kişi bakıyordu; bunlar önceki duruşmaya resmen katılmayan avukatlar olarak dâvâyı sonuna kadar izlemişlerdi; aradaki yegâne fark bir mahkemede onlara ‘doktor’, ötekinde ‘delege’ denilmesiydi... Bundan sen ne anladıysan işte. Alt mahkeme yargıcının kararı bi güzel tasdik edildi. Oradan en üst mahkemeye gittik. Şimdi hâlâ oradayız ve ben ilanihaye orada kalacağım. Benim bin sterlin çoktan avukatlarıma harcandı gitti. Vasiye-

tin kendisi ile masrafların tutarı on bin sterlin için şimdi ben burdayım ve ölünceye kadar ayakkabı tamir ede ede burda kalacağım. Birileri meseleyi Parlamento'ya taşımaktan filan söz ettiler; taşıyacaklardı da sanırım, ama buraya gelmeye vakit bulamadılar, benim de onlara gidecek hâlim yoktu. Onlara yazdığım uzun mektuplardan bıktılar ve benim işimle uğraşmaktan vazgeçtiler. İşte gerçeğin gerçeği... Allah şahidimdir. Saklısız gizlisiz ve de mübalağasız. Burdan ya da dışardan elli kişiye sorun isterseniz, size söylesinler.”

Ayakkabı tamircisi, anlattıklarının Sam'i nasıl etkilediğini görmek için konuşmasına ara verdi; onun uyuyakalmış olduğunu görerak piposunu bir yere çarpıp külünü boşalttı, derin bir nefes aldıktan sonra pipoyu bir yana koyup yatak örtülerini başının üstüne çekti ve uykuya yattı.

Ertesi sabah Mister Pickwick yalnız başına kahvaltı ederken (Sam, ayakkabıcının odasında efendisinin ayakkabılarını cilalamak ve siyah tozluklarının tozunu almakla meşguldü) kapı vuruldu ve hemen ardından, Mister Pickwick'in "Girin!" demesine kalmadan, bol saçlı, pamuklu kadife kasketli bir baş görüldü. Mister Pickwick her ikisini de Bay Smangle'in şahsi mülkleri olarak tanımakta güçlük çekmedi.

"Nasılısınız?" dedi Smangle, otuz kırk kadar baş hareketini de sorusunun yanına katık ederek. "Beklediğiniz birileri var mı bu sabah? Alt katta üç kişi, acayip kibar insanlar, kapıları bir bir vurup sizi soruyorlardı. Kapıları açma zahmetine katlananlar tarafından fena halde azarlandılar."

"Demeyin, yahu? Ne aptallık!" dedi Mister Pickwick. Ayağa kalktı. "Evet ya, dün beklediğim dostlarım olmalı."

Smangle hemen Mister Pickwick'in eline sarıldı. "Dostlarınız mı dediniz? Yeter, başka bi şey demeyin! Onlar şu andan itibaren benim dostlarımdır. Ve de Mivins'in. Harika hoş ve kibar bir köpek, di mi, bu Mivins?" dedi duygu yüklü bir ifadeyle.

Mister Pickwick tereddüt ediyordu. "Beyfendiyi o kadar az tanıyorum ki, yani..."

Smangle, Mister Pickwick'in omuzlarına sarılıp sözünü kesti. "Tanıyorsunuz, efendim, ben biliyorum. Daha da iyi tanıyacaksınız, çok seveceksiniz kendisini. O adamda, beyfendi" diye Smang-

le, suratında ciddi mi ciddi bir ifade ile sürdürdü sözünü, “o adamda öyle bir komedi istidadı var ki, Drury Lane’e* taş çıkartır!”

“Sahiden mi?” dedi Mister Pickwick.

“Evet ve hem de nasıl!” dedi Smangle. “El arabasında dört kedi” parçasını bi dinleyin de görün... dört kedi, dördü de apayrı kedi, beyfendi, öyle değilse şerefsizim! Tabii, yani... inanılmaz zeki bi şey. Bu gibi meziyetleri olan bir insan sevilmez mi? Tek bi kusuru vardır ama... ufak bi zaaf...bahsetmiştim size, di mi?”

Tam bu noktada Smangle bir sır paylaşıyormuş gibi ve dostlukla başını eğince, Mister Pickwick bir şey söylemesinin beklendiğini düşünerek, “Ah!” dedi ve telaşla kapıya baktı.

“Ah!” diye Smangle onu yankıladı. Derin bir iç geçirdi. “Çok iyi dosttur, beyfendi. Ondan iyisi bulunmaz ama öyle bi de kusuru vardır işte. Büyük babasının ruhu şimdi, şu dakikada mezarından çıkıp önüne gelse, pullu senet imzalayıp on sekiz peni borç ister ondan!”

“Amma yaptınız!” dedi Mister Pickwick.

“Öyle, öyle! Ve de” diye ekledi öbürü, “büyükbabası mezarından kalkıp gelseydi bugünden itibaren iki ay, üç gün vâdeyle o borcu üstüne almasını isterdi.”

“Bunlar çok dikkate değer karakter özellikleri ama biz burada böyle konuşurken dostlarım benim nerede olduğumu merak ediyor olabilirler” dedi Mister Pickwick.

Smangle kapıya yönelerek, “Ben göstereyim onlara yolu” dedi. “Size iyi günler. Onlar burlardayken sizi rahatsız etmesem iyi olacak galiba, di mi? Baydıbay!”

En son üç heceyi telaffuz ettikten sonra birdenbire durdu, açmış olduğu kapıyı yeniden kapattı ve ayak parmaklarının ucuna basa basa usulca Mister Pickwick’e yaklaştı: İyice sokulup, “Gelecek hafta sonuna kadar bana bi iki buçukluk borç verebilir misiniz?” diye fısıldadı.

Mister Pickwick gülümsemekten kendini alamadı. Lakin ciddiyetini korumayı başararak, iki buçuk şilin bozuk parayı çıkardı Smangle’ın avucuna bıraktı; o zaman Smangle esrarengiz imalar taşıyan birçok baş sallamalar ve göz kırpmalarla, sözü edilen üç ya-

* Londra’nın en ünlü tiyatrolarından biri. (ç. n.)

bancıyı bulmak için ortadan kayboldu. Çok geçmeden, onlarla birlikte döndü geldi; Mister Pickwick'e parasını geri ödeyeceğine dair güven verme niyetine üç kere öksürdükten, bir o kadar da baş salladıktan ve herkesle içtenlikle ve hararetle el sıkıştıktan sonra çıktı gitti.

Mister Pickwick, "Sevgili dostlar, sizi gördüğüme ne kadar sevindim bilemezsiniz" diyerek üç ziyaretçisiyle, yani Bay Tupman, Bay Winkle ve Bay Snodgrass'la el sıkıştı.

Üçlü çok heyecanlıydılar. Tupman, yüreği sızlayarak başını sallayıp duruyordu; Snodgrass, saklamaya çalışmadığı bir telaşla cebinden mendilini çıkardı; Winkle pencereye gitti, orada herkesin işiteceği bir sesle hıçkırıdı.

"İyi sabahlar, efendim" dedi tam o sırada elinde ayakkabılar ve tozluklarla içeri giren Sam. "Dertlenmeyin o kadar... örtmeni ölen ufaklığın dediği gibi. Pansiyonumuza hoş gelmişsiniz!"

"Bu aptal oğlan" dedi Mister Pickwick, efendisinin tozluklarını ilikleme için diz çöken Sam'in başına birkaç hafif fiske dokundurarak, "bu aptal oğlan da benim yanımda kalmak için kendini tutuklatmış!"

"Ne!" dediler üç dost, üçü birden.

"Evet, beyler" dedi Sam, "ben bi... durun şimdi, izninizle... ben bi mahpusum... bi sürü çocuğu olan hanımın dediği gibi kıpırda-maya hiç hâlîm yok."

"Mahpus mu?" diye haykırdı Winkle, sebebi meçhul bir kızgınlıkla. Başını kaldırıp bir baktı Sam. "Ne o?" dedi. "Bi şey mi var?"

"Ben sanıyordum ki, Sam... ama hayır, hayır, yok bir şey" dedi Winkle alelacele. Öyle kararsız ve kırılğan bir hâli vardı ki, Mister Pickwick elinde olmadan, bir açıklama bekler gözlerle öbür iki arkadaşına baktı.

Tupman sessiz soruya sessiz bir karşılık olarak, "Biz bir şey bilmiyoruz" dedi. "Son iki gündür çok heyecanlı; davranışları hiç eskisi gibi değil. Nesi var acaba diye endişelendik ama bir şey yok deyip duruyor."

"Hakikaten yok bir şeyim" dedi Winkle. Mister Pickwick'in sert bakışları altında yüzü kıpkırmızı kesildi. "Sizi temin ederim

hiçbir şey yok. Hususi bir işim için şehirden ayrılmam gerekecek de, Sam'in benimle gelmesine müsaade etmenize belki sizi ikna edebilirim diyordum.”

Mister Pickwick büsbütün şaşırıldı.

Winkle, “Sam'in buna bir itirazı olmayacağını zannediyorum” diye kekeler gibi konuştu. “Ama, tabii, şimdi burada mahpus olması buna imkân vermiyor. Bu durumda benim yalnız gitmem gerekecek.”

Winkle bunları söylerken Mister Pickwick, Sam sanki bir şeye şaşmış ya da âni bir heyecanla sarsılmış gibi parmaklarının tozlukları üstünde titrediğini fark etti. Sam de, konuşması sona erince başını kaldırıp Winkle'a baktı; ikisinin bakışmaları bir an sürdü ama görünüşe göre gayet iyi anlamışlardı birbirlerini.

“Sen bu konuda bir şey biliyor muydun?” diye sordu Mister Pickwick Sam'e, sert bir sesle.

“Bilmiyorum, beyim” dedi Sam ve tozluğun düğmelerini aşırı bir dikkatle iliklemeğe koyuldu.

“Sam, emin misin?” dedi Mister Pickwick.

“Ne diyebilirim ki, beyim, şimdiye kadar bu konuda hiçbir şey duymadığıma eminim. Birşey tahmin etmemi isterseniz eğer” diye Winkle'a bakıp ekledi sonra, “o konuda söz etmem demem doğru olmaz, çünkü yanlış yunuş konuşurum belki de, sonra...”

Kısa bir sessizlik oldu. Mister Pickwick, “Bir dostun hususi işlerini daha fazla kurcalamaya hakkım olamaz, ne kadar yakınım olursa olsun” dedi. “Şimdilik sadece şunu söyleyeyim: Ben bu işten hiçbir şey anlamadım. Daha fazla uzatmayalım.”

Bunları söyleyerek Mister Pickwick sohbeti başka bir mecra ya yönlendirdi, Winkle da tamamen değilse de giderek daha bir rahatladı.

Konuşacak o kadar çok şeyleri vardı ki, sabah çabucak geçti. Saat üçte Sam Weller küçük yemek masasının üstüne çeşit çeşit sebze tabaklarıyla bir kızarmış koyun budu ve kocaman bir tabak etli hamur işi getirip koydu ve iskemlelerle yatağın üstü ya da nerde bir yer varsa orası siyah bira bardaklarıyla donandı; etin yakındaki hapishane mutfağından satın alınmış ve hamuruyla birlikte orada hazırlanıp pişirilmiş olduğuna bakmaksızın hep birlikte yiyip içmeye koyuldular.

Daha sonra bir iki şişe çok iyi şarap geldi. Mister Pickwick bunları getirtmek için Hekimler Koleji'nin yanındaki Horn Kahvesi'ne bir adam yolladı. O bir iki şişeye aslında beş altı şişe dense daha doğru olurdu; zira hepsi içilip bittiği ve çay faslı da sona erdiği zaman, ziyaretçilerin toparlanıp hapishaneyi terk etmeleri için çan çalınmaya başlamıştı.

Gelgelelim, Winkle'ın davranışı, sabahleyin bir anlam verilebilir gibi olmamakla birlikte, duyguları bir ila altı şişe şarabın etkisiyle dostundan ayrılmaya hazırlandığı sırada âdeta bambaşka bir dünyaya ait, büsbütün içine kapalı bir hal aldı. Baylar Tupman ve Snodgrass gözden kayboluncaya kadar geride kalıp bekledikten sonra da sert mi sert ve karşı konulmaz bir kararlılıkla feci bir bitkinlik karışımı bir yüz ifadesi eşliğinde Mister Pickwick'in eline sarıldı.

“İyi geceler, beyfendiciğim!” dedi, sıkılı dişlerinin arasından.

“Sağlıcakla, sevgili dostum” diye karşılık verdi iyi yürekli Mister Pickwick, genç dostunun elini aynı sıcaklıkla sıkarak.

“Haydi, gidiyoruz!” diye seslendi koridordan Tupman.

“Tamam, tamam. Hemen” dedi Winkle. “İyi geceler!”

“İyi geceler!” dedi Mister Pickwick.

Sonra bir kere daha karşılıklı iyi geceler dilendi, sonra bir daha, ondan sonra altı kere daha; Winkle dostunun eline hâlâ sınıksız yapılmış bırakmıyor, yüzünde hep o aynı acayip ifadeyle ona bakıp duruyordu.

“Sizi rahatsız eden bir şey mi var, ne oluyor?” dedi Mister Pickwick en sonunda. El sıkışmaktan kolu yorulmuş, kasılacak gibi olmuştu.

“Yok bir şey” dedi Winkle.

“İyi öyliyse, haydi iyi geceler!” dedi Mister Pickwick, elini kurtarmaya çalışarak.

Winkle onun bileğine sarıldı bu defa. “Dostum benim, velinimetim, mübarek yol arkadaşım!” diye mırıldandı. “Hakkımda acımasız bir hükme varmayın, benim aşılmaz engeller karşısında dayanamayıp...”

Tupman yine kapıda görüldü. “Hadi ama! Geliyor musunuz, yoksa içerde kilitli mi kalacağız?”

“Tamam, tamam, geliyorum” dedi Winkle. Bir gayret kopardı kendini dostundan. Mister Pickwick onların ardından sessiz bir şaşkınlık içinde koridora doğru bakarken sahanlıkta Sam göründü, Winkle’ın kulağına bir şeyler fısıldadı.

“Ooo, tabii, bana güvenebilirsin” dedi Winkle, yüksek sesle.

“Sağ olun, efendim. Unutmazsınız, di mi?”

“Ne demek! Tabii ki!”

Sam elini şapkasına götürdü. “Size iyi şanslar diliyorum. Sizinle gelmeyi çok isterdim ama biliyorsunuz, patron her şeyden önce geliyor.”

“Burada kalmakla çok iyi ediyorsun, aferin!” dedi Winkle ve yan yana merdivenlerden inip gözden kayboldular.

“Olacak şey değil!” dedi Mister Pickwick, odasına dönerken. Düşünceli bir halde masaya oturdu. “O genç adam ne yapmaya hazırlanıyor acaba?”

Oturduğu yerde dalmış bunu düşünürken gardiyan Roker’in sesi duyuldu. İçeri girmeye müsaade istiyordu.

“Gayet tabii” dedi Mister Pickwick.

“Size dün geceki yerine daha yumuşak bir yastık getirdim” dedi Roker.

“Teşekkür ederim” dedi Mister Pickwick. “Bir kadeh şarap almaz mıydınız?”

Roker uzatılan kadehi aldı. “Çok nâziksiz” dedi. “Sağlığınıza, efendim.”

“Teşekkür ederim.”

“Ev sahibinizin hâli hiç iyi değil, beyim. Üzgünüm ama bunu size bildirmek mecburiyetindeyim. Maalesef.” Kadehini bir yere bırakıp, şapkasını giymeden astarını gözden geçirmeye koyuldu.

“Ne diyorsunuz! Yüksek Mahkeme mahpusu!” diye haykırdı Mister Pickwick.

Roker, imalatçının ismini doğrulatmak için şapkeyi döndürüp içine baktı. “Yakında Yüksek Mahkeme mahpusu olmayacak artık” dedi.

“Kanımı donduruyorsunuz, ne demek bu şimdi?”

“Epey bir süredir verem. Bu akşam birden nefes almakta zorlandı. Hâli çok fena. Doktor altı ay önce hava değişimi lazım, yoksa katiyen iyileşemez demişti.”

“Lanet olsun! Altı aydır kanun tarafından yavaş yavaş öldürölüyordunuz desenize bu adam!” diye bağırdı Mister Pickwick.

“Ben orasını bilemem” dedi Roker. Şapkayı kenarlarından tutup elinde tarttı. “Belki nerde olsa değişen bir şey olmayacaktı. Bu sabah revire gitti; doktor, ne yapıp edip zayıf düşmesinin önlenmesi gerekir dedi. Müdür kendi evinden şarap, et suyu ve daha birçok şey gönderdi ona. Müdürün hiç kusuru yok bu işte, beyfendi.”

“Yoktur, tabii” dedi Mister Pickwick. Roker başını salladı. “Maalesef işi bitik, beyim. Neddy’ye, hadi ikiye bir, var mısın dedim, kabul etmedi. Haklıymış. Sağ olun, beyim. İyi geceler.”

“Durun biraz” dedi Mister Pickwick, birden gayrete gelerek. “Nerde bu revir?”

“Sizin yattığınız yerin hemen üstü” dedi Roker. “İsterseniz ben göstereyim size.”

Mister Pickwick hiçbir şey söylemeden şapkasını kapıp Roker’in arkasına takıldı.

Zindancı hiç konuşmadan önden yürüdü, revire gelince oda kapısının mandalını usulca kaldırıp Mister Pickwick’e içeri girmesini işaret etti. Geniş, çıplak, gamlı bir odaydı, birkaç kısa ayaklı demir ranza vardı içinde. Bunlardan birinde gölge gibi bir adam yatıyordu: Solgun, bitkin, hayalet gibi. Güçlkle soluk alıyor, aldığı ve verdiği her solukta acı acı inliyordu. Yatağın başucunda kısa boylu, kalın bağı gözlüklü yaşlı bir adam, üzerinde ayakkabı tamircisi önlüğüyle oturmuş, yüksek sesle Kitabı Mukaddes okuyordu. Şanslı mirasçıydı kendisi.

Hasta, elini yanındakinin koluna değdirdi, okumayı kesmesini işaret etti. Adam kitabı kapattı, yatağın üstüne koydu.

“Pencereyi aç” dedi hasta adam.

Öbürü söyleneni yaptı. Faytonların ve yük arabalarının gürültüsü, tekerlek takırtıları, insan ve çocuk çığlıkları, hayat ve iş dolu bir dünyanın karmakarışık onca sesi, gürültüsü, tek bir derin uğultu hâlinde odanın içine doldu. Boğuk uğultunun üstüne arada bir şen şakrak bir kahkaha yükseliyor, ya da kıpır kıpır kaynayan kalabalığın içinde bir adamın çığırıldığı bir şarkı bir an işitilip sonra hemen insan sesleri ve ayak patırtıları arasında işitilmez oluyordu: Pencerenin dışında çırpınıp köpüren hayat denizinin dalgaları.

Sessiz, sakın bir insanın nerede olsa yüreğini acıtacak sesler... Ölü yatağının başında duran bir insan için ne kadar da daha acı!

“Burda hava yok” dedi hasta adam bitkin bir sesle. “Burası kirletiyor havayı. Ben seneler önce bu civarda gezinirken tertemizdi; bu duvarların içinden geçip gelirken ısınıyor, ağırlaşıyor, soluyamıyorum artık onu.”

“Sizinle bunca senedir beraber soluyoruz o havayı. Sakın olun, sakın olun” dedi öbür yaşlı adam.

Kısa bir sessizlik oldu. İki ziyaretçi yatağa yaklaştılar. Hasta, yaşlı mahpushane arkadaşının bir elini kendine çekti ve iki eli arasında şefkatle tuttu, bırakmadı.

“Umuyorum ki” diye soluğu kesile kesile konuştu bir zaman sonra. Zor anlaşılıyordu söyledikleri; solgun dudaklarından dökülen yarım yamalak sesleri işitebilmek için kulaklarını yatağa yaklaştırdılar. “Umuyorum ki, benim bağışlayıcı yüce Yargıcım bu dünyada çektiğim ağır cezayı göz önünde tutacaktır. Yirmi yıl, arkadaşım, bu ucube mezarda yirmi yıl! Çocuğum ölünce yüreğim parçalanmıştı, küçücük tabutunda bile öpememiştim onu. O zamandan beri bütün bu gürültü patırtı, bunca şamata arasında yapayalnız kaldım... çok korkunçtu. Tanrı beni bağışlasın! O gördü nasıl böyle yalnız ve gecikerek öldüğümü.”

Ellerini kavuşturdu. Kimsenin işitemediği bir şeyler daha mı rıldanarak uykuya daldı... İlk başta uyuyordu sadece, çünkü gülümsemiğini gördüler.

Aralarında fısıldaştılar biraz. Gardiyan yastığa doğru eğilmiş bakarken birden geri çekildi. “Tahliyesi T...’dan geldi!” dedi.

Doğruydı. Ama hayatta ölümle öylesine haşır neşirdi ki, ne zaman öldü bilemediler.

FASIL 45

Samuel Weller ile aile fertlerinden biri arasında geçen üzücü bir görüşme. Mister Pickwick, içinde yaşadığı kapalı dünyada bir gezintiye çıkar ve bundan böyle onunla her türlü münasebeti kesip olabildiğince uzağında kalmaya karar verir

Samuel Weller, hapse girdikten birkaç gün sonra bir sabah, efendisinin odasını elinden geldiği kadar özenle toplayıp kitaplarının ve kâğıtlarının başında rahat etmesini sağladıktan sonra, bir iki saat kendi başını dinlemeye çekildi. Hava güzeldi; açık havada bir duble siyah bira içmenin, önündeki çeyrek saati sıkılmadan ve mümkün olduğu kadar gönlünce eğlenerek geçirmesine iyi geleceğini düşündü. Bu düşünceyle doğru kantinin yolunu tuttu. Oradan birayla birlikte evveli günün gazetesini de alıp, kuka oynanan meydana gitti, kenarda bir sıraya kuruldu, işini bilir pozlarda sakin bir vakit geçirmeye koyuldu.

Önce biradan doyasıya bir yudum alarak ferahladı; başını kaldırdığında karşı pencerede patates soyan genç bir kadın gördü, ona platonik bir göz kırptı. Sonra gazeteyi açtı. Polis haberlerini üste getirmek için gazeteyi katladı ve bunu az da olsa rüzgârlı bir havada yapmak insanı çileden çıkaran bir iş olduğundan, o işi hallettikten sonra bir kocaman yudum bira daha içti. Gazeteden birkaç satır okudu ve birden okumayı kesip o sırada bir raket oyununu bitirmekte olan iki kişiye baktı. Oyun sona erince, beğendiğini belli ederekten, “Çok iyi! Çok iyi!” diye bağırırken başkaları da aynı fikirde mi acaba diye gözlerini seyirciler üzerinde gezdirdi. Böyle

yapınca ister istemez pencerelerden yana da bakmış oldu. Genç kadın hâlâ oradaydı; Sam, nezaket icabı ona bir kere daha göz kırpıp sözsüz oyunla sağlığına içmezse olmazdı. Öyle yaptı ve bu en son hareketini tam o sırada gözden kaçırmamış olan bir oğlan çocuğuna kötü kötü baktıktan sonra bacak bacak üstüne atıp iki eliyle birden tuttuğu gazeteyi bu defa daha bir dikkatle okumaya koyuldu.

Okuduklarına gerektiği kadar yoğunlaşmaya vakit bulamamıştı, uzak bir koridorda kendi adı çağrılıyormuş gibi geldi ona. Yanılmamıştı. Kısa zaman sonra adı ağızdan ağza dolaşır oldu; birkaç saniye geçmeden de her yer “Weller!” avâzeleriyle çınlamaya başladı.

“Burda!” diye kükredi Sam, davudi bir ses çıkararak. “Ne var? Kim soruyor onu? Sayfiye evinde yangın mı çıktı, ne bu telaş?”

“Seni kapıdan istiyorlar” dedi kenarda duran bir adam.

“Şu gasteyle maşrapaya göz kulak olursun, di mi, dostum? Ben şimdi geliyorum” dedi Sam. “Şu işe bak, Temyiz Mahkemesi’ne üye atanmış olsaydım bu kadar şamata olmazdı!”

Böyle diyerek, çağrılan şahsın ne kadar yakında olduğunu bilemeden avaz avaz, “Weller!” diye haykırıp duran oğlanın başına sertçe bir tokat aşketti ve koşarak merdivenlerden çıkıp başaltına ulaştı. Burada ilk gözüne çarpan, sevgili babası oldu: En alt basamaklardan birine oturmuş, elinde şapkası, yarım dakikada bir bütün gücüyle, “Weller!” diye bağıırıyordu.

“Ne böğürüyorsun öyle?” diye çıkıştı ona Sam, ihtiyar bir an susup da yeniden bağırırmaya hazırlanırken. “Kan ter içinde kalmış cam üfürücüsüne dönmüştün. Nedir mesele?”

“Hay, yahu! Regency Park’ta gezmeye çıktın herhalde demeye başlamıştım, Sammy” dedi ihtiyar.

“Hadi, hadi, bırak tamahkârlığının kurbanıyla dalga geçmeyi de, kalk gel o basamaktan. Ne diye yerleştin oraya? Ben orada yaşamıyorum ki.”

“Sana çok iyi bir haberim var, Sammy” dedi Weller’ların ileri yaşlısı. Ayağa kalktı.

“Dur bi dakika, arkan hep beyaz olmuş” dedi Sam.

“Sahi, yahu, silkele gitsin” dedi Bay Weller, oğlu onun tozunu alırken. “Burada tuhaf kaçabilir, di mi, Sammy, insanın üstü başı böyle badanalı dolaşması?”

Bay Weller tam burada bir kikirdeme nöbetinin yaklaşmakta olduğunu tüm alâmetlerini sergilemeye başlayınca Sam müdahale etti: “Sakin dur, lütfen! İskambil papazından farkın yok. Ne fıkırdayıp duruyorsun öyle?”

Babası, alınının terini silerek, “Sammy” dedi, “günün birinde böyle gülmekten katılıp kalcam diye korkuyorum, oğlum.”

“Niye hep böylesin öyliyse? Hadi söyle ne söyleyeceksen!”

“Kim geldi benimle buraya, biliyor musun, Samivel?”

Bay Weller birkaç adım geriledi. Ağzını büzdü. Kaşları yukarı kalktı.

“Pell?” dedi Sam.

İhtiyar iki yana salladı başını. Kıpkırmızı kesilmiş yanakları çıkış yolu bulmaya çalışan bir kahkahayla büsbütün şişti.

“Lekeli suratlı adam mı, yoksa?”

Bay Weller yine başını salladı.

“Kim öyliyse?”

“Oveyanan!” dedi Bay Weller.

İyi ki de dedi: Yanaklarının şişip gerilmekten çatlmasına ramak kalmıştı.

“Oveyanan, Sammy! Kırmızı burunlu herif de, oğlum, kırmızı burunlu herif de! Ho! Ho! Ho!”

Burada daha fazla tutamadı kendini Weller, katıla katıla gülmeye başladı. O gülerken Sam, bütün yüzüne yayılan donuk bir tebessümle babasını süzmekteydi.

İhtiyar yaşaran gözlerini sildi. “Seninle ciddi bir iş konuşmaya geldiler. Zalim alacaklının kim olduğunu sakın çıtlatma onlara, e mi?”

“Ne? Bilmiyorlar mı yani?”

“Hiçbir şey bilmiyorlar.”

“Nerdeler şimdi?” Sam, ihtiyarın yüz göz oynatmalarını aynen tekrarladı.

“Kantinin arka odasında. Kırmızı burnu içki olmayan bi yerde gördün mü sen hiç, Samivel? Bu sabah Markiz’den yola çıkıp gelişimiz öyle hoştu ki” diye devam etti baba Weller, rahatça konuşabileceğine akli kesince. “Oveyananın ilk dalga motorundan kalma, içine bu çoban için koltuk koyduğumuz küçük yaylı var ya hani, ona

benim alaca atı koştum; bunlar kapımızın önüne bir de portatif basamak takımı getirip komasınlar mı yola, herifçoğlu arabaya çıkabilsin diye!”

“Hadi, canım, sen de!” dedi Sam.

“Hadisi madisi, öyle işte!” dedi babası. “Arabaya çıkarken iki yanına nasıl sımsıkı tutunuyor, görecektin! Sanki iki metre yukardan düşüp bi milyon atoma dağlıvercekmiş gibi... Sonunda paldır küldür girdi içeri mamafih, yola çıktık. Öyle sanıyorum ki, yani sanıyorum diyorum işte, Sammy, araba yolda her bir köşeyi dönüştü az sarsılmadı herifçoğlu.”

“Bikaç sınır taşına çarpmışındır sen elbet” dedi Sam.

Bay Weller bir dizi göz kırpmaya eşliğinde, “Maalesef ben de bikaçına şöyle bi çakıverdim, Sammy, yol boyunca bir oraya bir buraya fırladı durdu” dedi.

İhtiyar, başının yalpalamalarına hâkim olamadı, içinden, suratının feci bir şekilde şişmesine ve bütün hatlarının boşalıp yayılmasına eşlik eden boğuk bir hırıltı koptu. Bunu gören oğlu enikonu telaşlandı.

“Korkma, Sammy, korkma” dedi ihtiyar, bir hayli gayret sarf edip birçok kere ayağıyla yeri teptikten sonra sesi geri gelince. “Fazla gürültü çıkarmadan gülmenin yolunu bulmayı deniyorum, hepsi bu.”

“Hepsi buysa, bi daha denemesen iyi edersin. Günün birinde başına dert açabilir senin o bulduğun yol” dedi Sam.

“Ne o, hoşlanmadın galiba?”

“Hiç hoşlanmadım.”

“İyi öliyse, n’apalım! Becerebilirim çok işime yarıyacaktı, oveyanla ağız dalaşımızı da bazen azaltırdı. Ama haklısın, Sammy, biraz fazla felç durumları var bunda, çok fazla, Samivel.”

Böyle konuşa konuşa kantinin arka odasının kapısına kadar geldiler; Sam bir an durup, arkada hâlâ kikirdemekte olan saygıdeğer ceddine omuzunun üstünden çaktırmadan alaycı bir bakış fırlattı, önden yürüyüp içeri girdi.

“Öveyana” dedi, kadını nezaketle selamlayarak, “bu ziyaretiniz için size çok minnettarım... Siz nassınız, papaz efendi?”

“Ah, Samuel!” dedi Bayan Weller. “Ne feci bi şey bu şimdi!”

“Hiç değil, anacım” dedi Sam. “Di mi, çoban efendi?”

Bay Stiggins gözlerini beyazlarından –ya da, daha doğrusu, sarılarından– başka bir şey görünmez olana kadar havaya kaldırdı, cevabını kelimelere dökmedi.

“Papaz hazretlerinin bi yeri filan mı ağrıyor?” dedi Sam, o davranışın ne anlama geldiğini sorarcasına, üvey annesine bakarak.

Bayan Weller, “N’apsın, seni burda gördüğü için üzgün adamcağız” diye karşılık verdi.

“Ha, öyle mi?” dedi Sam. “Hâline bakınca, son yediği hıyara karabiber serpmeyi unuttu da ondan mı acaba diyordum... Buyrun oturun, efendim, oturmaya ekstra ücret kesmiyoruz, nâzırlarını paylayan kıralın dediği gibi!”

Bay Stiggins, büyüklenir havalarda, “Bakıyorum, hapse girmek sizi yumuşatmamış, delikanlı?” dedi.

“Afedersiniz, bayım, ne demiştiniz, bi daha lütfetseniz?” dedi Sam.

Stiggins sesini yükseltti. “Görüyorum ki, tabiatınız bu cezadan ders alıp yumuşamamış.”

“Çok nâziksiz, efendim, tabiatımın yumuşak olması hiç arzu etmediğim bi şeydir. İltifatınıza teşekkür ederim” diye karşılık verdi Sam.

Tam bu noktada Weller’ların yaşlısının oturmakta olduğu iskemleden doğru yakışsız bir gülüşü andıran bir ses duyulması üzerine Bayan Weller, durumu her açıdan tartıp biçerek ağırdan ağırdan bir histeri nöbeti geçirmesinin şart olduğunu düşünmeye başladı.

“Weller!” diye seslendi (ihtiyar bir köşeye gitmiş oturuyordu). “Weller! Buraya gel!”

“Çok nâziksiz, hayatım, ama ben burda iyiyim” dedi Bay Weller.

Bayan Weller hüngür hüngür ağlamaya başladı.

“Bi şî mi oldu, anneciğim?” dedi Sam.

“Ah, Samuel, ah!” dedi Bayan Weller. “Baban beni öyle üzüyor ki! Hiçbi şey onu yola getirmiycek mi?”

“İştittin mi, bak ne diyor? Hanfendi, seni hiçbi şey yola getirmeycek miymiş diye soruyor?” dedi Sam. Babası, “Bayan Weller’in

o soruyu sormasındaki nezakete minnettarım. Bi pipo* olsa bana çok iyi gelecek. Bulunamaz mıydı acaba, Sammy?” diye cevap verince, Bayan Weller yine gözyaşlarına boğuldu, Stiggins de inler gibi bir ses çıkardı.

“Oo! Bu zavallı beyfendi yine fenalaştı, gördünüz mü?” dedi Sam, başını çevirip Stiggins’e bakarak. “Şimdi nerenizde ne var, beyfendi?”

“Yine aynı yerde, delikanlı, hep orada” dedi Stiggins.

“Neresi orası?” Yapmacık bir safiyetle sordu Sam.

“Göğsüm, delikanlı” dedi Stiggins ve şemsiyesini yeleşinin üstüne bastırdı.

Bu acıklı cevap üzerine, duygularına daha fazla hâkim olamayan Bayan Weller yüksek sesle hıçkırığa hıçkırığa kırmızı burunlunun bir aziz olduğuna dair kanaatini dile getirince, Weller’ların yaşlısı her şeyi göze aldı ve sesini alçaltarak, Stiggins için Saman Altından Su Yürütenler Kilisesi ile Zırzoplar Kilisesi birleşik cemaatleri temsilcisidir mutlaka demeye gelen bir laflar mırıldandı.

Muhterem hanımefendi, cevap vermesi için Stiggins’e baktı; o, gözlerini faldır fıldır döndürerek, sağ eliyle boğazını kavrayıp çok susamış olduğunu anlatmak için, bir şey yutuyormuş gibi yaptı.

“Çok yazık, hissiyatı onu bu hâle getirdi işte, Samuel” dedi Bayan Weller fevkalade kederli bir yüzle.

“Her zaman ne alırsınız, efendim?” dedi Sam.

Stiggins, “Ah, genç adam, hepsi hava civa!” diye karşılık verdi.

Sam, “Doğrusunu isterseniz, anneciğim, bu beyfendi şu sursatsız hâliyle, burda gördüğü acıklı sahne karşısında azcık susamış gibi görünüyor, öyle değil mi, ne dersiniz?” dedi.

İnler gibi ağzında bir şeyler geveleyen Bayan Weller, başıyla onu destekleyerek, “Öyle hakaten, çok doğru” dedi.

“İyi ya, pekâlâ, öyle olsun. Ama en sevdiğiniz hangisi? Hava civalardan hangisini tercih edersiniz?”

“Ah! Ah! Gözüm görmesin hiçbirini” dedi Stiggins. “Hepsinden belki azcık daha az lanetli biri varsa, rom diyorlar, odur. Sıcak olacak, dostum, bir su bardağına üç şeker.”

* İngilizcede “Put that in your pipe and smoke it!” diye bir deyim var. Harfî harfine çevirisi, “Koy bu lafi pipona da iç!” tir. “Aldın mı cevabını!” anlamına gelir. (ç. n.)

“Çok üzgünüm, bayım, o hava civayı bu müess’ede sattırmıyorlar.”

“Ah! Ah! Bu insanlardaki kalpsizlik! Bu acımasız cellatların kahrolası gaddarlığı!” diye feryat etti Stiggins.

Bunları söyledikten sonra yine gözlerini havaya kaldırıp şemsiyesiyle göğsünü dövdü. Üstadın hakkını vermek gerekirse, sahidenden kızmıştı.

Bayan Weller ve kırmızı burunlu zât bu gayri insani alışkanlık aleyhine ağızlarına geleni söylediler ve buna yakayı kaptıranların başına ruhsalıyla kutsalıyla karışık olmadık lanetler yağdırdılar. Bundan sonra yine aynı muhterem, biraz ılık su, baharat ve şekerle ayarlanmış bir şişe tatlı şarabın mideye çok iyi geleceğinden söz açarak onun birçok diğer tertipten daha az hava civa sayılabileceğini bildirdi. Bunun üzerine söz konusu tertibin hazırlanması istendi. O hazırlanırken kırmızı burunluyla Bayan Weller, baba Weller’a bakıp bakıp ahlayıp ofluyorlardı.

“Ee, Sammy” dedi Bay Weller. “Umarım bu neşeli ziyaret keyfini yerine getirmiştir. Ne kadar da içten ve yararlı konuşmalar oluyor burda, di mi, Sammy?”

“Günahkâr sefilin birisin sen, bi daha bana o münasebetsiz laflarınla hitap etmeni istemiyorum!” dedi Sam babasına.

Weller bu çok yerinde cevap üzerine kendini toparlayacak yerde, bir anda yine ağzı kulaklarına varacak kadar sıırttı ve bu vurdum duymaz davranışıyla hanımefendinin ve Stiggins’in, rahatları kaçmış bir halde gözlerini yumarak iskemleleri üstünde bir o yana, bir bu yana sallanmalarına sebep oldu; hattâ, bu aynı Stiggins’in suratını pataklayıp burnunu bükme arzusunu açığa vuran birtakım sözsüz oyun hareketleri sergileyerek, görünüşe göre içini döküp bir hayli rahatlamaktan geri kalmadı. Bu hareketlerden birini yaparken bir ara kıl payı yakalandı da üstelik: Sıcak içkilerin gelmesiyle birlikte Stiggins birden hareketlenince başı Weller’ın bir süredir kulağının (Stiggins’in kulağının) dibinde hayali donanma fişekleri çizmekte olan sıkılı yumruğuna hedef oldu.

Sam hemen atılıp, “Ne o öyle, görmemişler gibi içki bardağına el atıyorsun? Beyfendiye vurdun işte, oldu mu şimdi?” dedi babasına.

Weller bayağı mahcup olmuştu. “İstemedim oldu, n’apayım!” derken, Sam, acıdan kıvranan bir suratla başını ovalamakta olan kırmızı burunluya, “Bir de içerden merhem sürseniz? Sıcak hava ci-vaya ne dersiniz?” dedi.

Bay Stiggins sözle karşılık vermedi buna ama hâli tavrı çok şey söylüyordu. Sam’in eline tutuşturduğu bardaktaki içkinin şöyle bir tadına baktıktan sonra şemsiyesini yere bırakarak birkaç kez mide-sini sıvazlayıp küçük bir yudum daha aldı; sonra tümünü birden bir solukta içti bitirdi, dudaklarını yalaya yalaya daha da içki almak için uzattı bardağı.

Bayan Weller’a gelince, o da tertibin hakkını vermekten geri kalmadı. Önce ağzına tek bir damla bile değdiremeyeceğini beyan etti, sonra ufâcık bir yudum, ardından daha büyük bir yudum aldı, sonra birçok yudumu birden götürdü ama şahsi hissiyatı sert sular-dan fena etkilenir olduğundan, aldığı her bir yudum sıcak şarabın ardından bir damla gözyaşı döke döke hislerinin uyuşması sonucu her bakımdan acıklı ve nezih bir bunalıma sürüklendi.

Baba Weller bütün bu alametleri türlü çeşitli iğrenme halleri sergileyerek seyretmekteydi. Stiggins’in fevkalade acınaklı bir hal-de derinden derinden iç geçirmeye başlaması üzerine, olup bitenle-rin tümünden hoşnutsuzluğunu ağzında anlaşılmasız bir şeyler geve-leyerek açığa vurdu; ağzından çıkan laflar arasında sadece, sık sık öfkeyle tekrarlanan “zırzop” kelimesi işitilebiliyordu.

Karısını ve Stiggins’i bir süre süzüp durduktan sonra, oğlunun kulağına eğilerek, “Bak ben söyliyim sana bunun ne olduğunu, Sa-mivel, yavrum” dedi. “Bana kalırsa senin oveyananın da, bu kırmızı burunlu herifin de içinde bir yerde bi çatlak olmalı.”

“Ne demek istiyorsun?” dedi Sam.

“Şunu demek istiyorum, Sammy” dedi ihtiyar. “İçtikleri onlara yaramıyormuş gibime geliyor; içerde ısınıp gözlerinden dışarı fışkırıyor. Emin ol, Sammy, bünyevi bi hastalık bu.”

Bay Weller bu ilmi mülâhazayı, dediklerini takviye makamın-da birçok kaş çatmalar ve baş sallamalarla birlikte dile getirdi; bun-dan, ya kendisinin ya da Bay Stiggins’in veya her ikisinin de aşağılanmakta olduğu anlamını çıkaran Bayan Weller’ın büsbütün fenalaşmasına ramak kalmıştı, o sırada Stiggins güç bela ayakla-

rı üstünde doğrularak, orada hazır bulunanları ve de özellikle Bay Samuel'i irşat edici bir nutuk atmaya koyuldu: Bay Samuel'e, içine atılmış olduğu bu pislik çukurunda her türlü ikiyüzlülükten ve kibirden uzak durmasını ve her şeyde kendisini (Stiggins'i) örnek almasını tavsiye ederek, öyle yapacak olursa er veya geç onun gibi (Stiggins gibi) son derece değerli ve kusursuz bir insan olacağını ve bütün tanıdıklarının ve arkadaşlarının hiçbir işe yaramaz ayarı bozuk bir gûruhtan başka bir şey olmadığını görmekte gecikmeyeceğini söyledi. Bu dediklerinden hiç şaşmaması kendisi için (Bay Samuel için) inanılmaz hayırlara vesile olacaktı.

Stiggins bundan başka, Bay Samuel'i bir de, asıl sarhoşluk felaketine karşı uyardı ve o günaha kapılmanın domuzlara has iğrenç huyların yanı sıra, ağızda çiğnenen ve insanın hâfızasını yok ettiği söylenen meşum zehirli otlara alışkanlık kespemekle aynı şey olduğunu söyledi. Konuşmasının tam bu noktasında, muhterem ve burnu kırmızı beyefendinin sözleri hiç anlaşılmasa bir hal aldı ve kendisi belagatinden doğan heyecanı ile oradan oraya yalpalamaktan şakülünü kaybetmemek için bir iskemlenin arkalığına tutunmadan edemedi.

Bay Stiggins kendisini dinleyenlerin dinin en temel içtihatlarını izaha akılları, en temel düsturlarını kavramaya da yürekleri yetmediğinden, ister istemez toplumun en zayıf ve en cahil unsurlarını tesir altına alarak en mukaddes sayılması gereken şeylerin küçümsenip hakir görülmesine sebep oldukları ve birçok mükemmel mezhep ve itikada mensup seciyeli, dürüst insanların itibarına gölge düşüren ve bu yüzden toplum için en adi suçlulardan da daha büyük tehlike arz eden sahte peygamberlere ve aşağılık din tacirlerine karşı tedbirli olmalarını istemedi. Bu konuda hiç konuşmadı ama, iskemlesinin arkalığına yaslanıp uzunca bir zaman öyle durduğuna ve bir gözünü yumarak öbürünü sık sık kırptığına bakılırsa, bütün bunları aklından geçirmiş ve kendine saklamıştı.

Bütün bu vaaz boyunca Bayan Weller her paragrafın sonunda hıçkırıklara boğulup ağlıyordu; buna karşılık Sam, bir iskemleyle tersinden oturmuş, kollarını iskemlenin arkalığına dayamış, sakin ve mülayim bir tavırla konuşmacıyı izliyor ve arada sırada, baş-

larda pek bir eğlenmişken, konuşmanın yarısından sonra uyuyakalmış olan ihtiyara âşına bakışlar fırlatıyordu.

“Bravyo! Bravyo! Çok güzel!” diye bağırdı Sam, kırmızı burun sözünü bitirip eprimiş eldivenlerini giyerken –parmak uçlarındaki deliklerden eklem kemiklerine kadar görünüyordu parmakları–. “Çok güzel!”

“Umarım senin için bu iyi bir ders olur” dedi Bayan Weller, ciddiyle.

“Olcak meraklanma, anacığım!” dedi Sam.

“Keşke baban için de iyi bir ders olur diyebilseydim.”

“Teşekkür ederim, hayatım” dedi Weller. “Onu dinledikten sonra şimdi sen nasıl hissediyorsun kendini, sevgilim?”

“Pis alaycı, sen de!” diye söylendi Bayan Weller.

“Nasipsiz, n’olacak!” dedi muhterem Stiggins de.

“Sizin bu saçmalıklarınızdan feyz almaya kaldıysam gece servisinden başka bi işten bana hayır geleceği yok, dünya ile hesabımı kapatıp gidene kadar” diye konuştu Bay Weller. “Bana bakın, çift vav hanım, şu bizim demir kırır kiralıklar ahırında daha çok kalırsa biz burdan dönerken artık hiç zaptedilmez olcuk ve belki de o koltuk var ya, hani, o koltuk, çobanla birlikte kim bilir hangi çalılığın dibine yuvarlanıp gitmiş olacak!”

Bu faraziye ortaya atılınca muhterem Stiggins gözle görülürcesine endişeye kapıldı: Şapkasını, şemsiyesini topladı ve derhal yola çıkmayı önerdi. Bayan Weller da katıldı bu öneriye. Sam onları başaltına kadar geçirdi, orada kendileriyle efendi efendi veda-laştı.

“Elvade, Samivel” dedi yaşlı baba.

“O da ne? Ne elvadesi?” diye sordu Sam.

“İyi, peki, Alasmaladık öyliyse.”

“Ha, onu mu demek istedin... Alasmaladık!”

“Sammy” diye fısıldadı Bay Weller, yanına yönüne bakınarak, “Senin patrona hürmetlerimi söyle, de ona ki malum meselede fikrini değiştirecek olursa bana haber ilet sin de. Bi marangoz arkadaşla benim onu burdan çıkarmak için bi pılanımız var. Bi piyano, Samivel, bi piyano!” Elinin tersini oğlunun göğsüne vurup kendisi birkaç adım geri çekildi.

“Ne demek istiyorsun?” dedi Sam.

“Bi piyano forti, Samivel” dedi Weller. Esrarengiz bir havaya bürünerek. “Kiralıycaz. Çalmayan bi piyano, Sammy...”

“Ne işe yarıycak ki?”

“Marangoz dostuma haber salıncak, gelsin geri götürsün diye, Sammy. Uyandın mı şimdi?”

“Hayır” dedi Sam.

“İçinde mekanizması filan olmıycak yani” diye fısıldadı babası. “Şapkasıyla ve pabuçlarıyla rahat rahat sığcak içine; bacaklardan nefes al’cak, içi oyuk oluyor... piyanonun bacakları yani. Merika için hazır yer ayırttın mı tamam, Sammy. Merikan hükmeti orda harcıycak parası olduğunu öğrenince asla geri vermez onu. Bardell ölene kadar patron kalır orda, ya da Dodson ve Fogg’un asılacakları gün gelene kadar ki önce olcak olan odur bana kalırsa, Sammy, o zaman kalkar gelirsın, Merikanlar üzerine bir kitap yazarsın, bütün masraflarını, eğer iyi şişirirsın daha da fazlasını bi güzel çıkarırsın onunla.”

Bay Weller gizli planının bu özetini bir fısıltı kıyameti içinde alelacele oğluna aktardıktan sonra, daha fazla konuşarak müthiş haberin tesirini azaltacağından korkuyormuş gibi hemen bir arabacı selamı çakıp gözden kayboldu.

Mister Pickwick’le birdenbire karşılaştığında muhterem yakınından işittiği gizli haberle Sam’in sarsılan çehresi her zamanki dinginliğine henüz tam kavuşmamıştı.

“Sam” dedi Mister Pickwick.

“Buyrun, efem” dedi Samuel Weller.

Mister Pickwick gülümsedi. “Hapishane içinde bir gezintiye çıkıyorum, senin de benimle gelmeni istiyorum. Bak, tanıdık biri bize doğru geliyor.”

“Hangisi, beyim? Uzun saçlı olanı mı, dar pantolonlu o sevimli mapus mu?”

“Ne biri, ne öbürü. Senin çok eski bir arkadaşın, Sam.”

“Benim arkadaşım mı dediniz?” diye haykırdı Sam.

“Bu geleni çok iyi hatırlayacağına eminim, Sam” diye konuştu Mister Pickwick. “Aksi takdirde eski tanışlarına benim zannettiğimden de az değer veriyorsun demektir. Şışş! Hiçbir şey söyleme, sus şimdi! Geldi işte.”

Mister Pickwick konuşurken Jingle yanlarına yaklaştı. Önceki hâlimden daha az perişandı; Mister Pickwick'in yardımıyla rehin dükkânından alınan elden düşme bir elbise vardı üzerinde. İç çamaşırları temizdi; saçını da kestirmişti. Lakin solgun ve zayıftı. Bir bastona dayanarak ağır adımlarla ve zorlukla yürüyüp gelirken hastalıktan ve mahrumiyetten feci halde bitap düşmüş olduğu ve o hâlinin hâlâ sürdüğü hemen göze çarpıyordu. Mister Pickwick onu selamlarken o şapkasını çıkardı ve Sam Weller'ı görünce çok şaşırmış ve tedirgin olmuş göründü.

Hemen arkasından, onca günahı arasında yol arkadaşına vefa ve sadakat zaafı yer almayan Job Trotter geliyordu. Yine pejmürde ve biçare bir haldeydi ama görünüşü Mister Pickwick'le birkaç gün

önceki ilk karşılaşmasında olduğu kadar perişan değildi. İyiliksever dostumuza şapkasını çıkarırken kırık dökük birkaç minnet sözü mırıldandı, açlıktan ölmekten kurtulmaya dair bir şeyler söyledi.

“Tamam, tamam” dedi Mister Pickwick, sabırsızlanarak, “Sam’le arkamızdan gelin siz. Ben asıl size bir şey söylemek istiyorum, Bay Jingle. Onun koluna girmeden yürüyebiliyor musunuz?”

“Taabi, efendim... âmadeyim... çok hızlı değil ama... bacaklar sarsak... kafa bi tuhaf... habire dönüyor... yer sarsılıyormuş gibi bir his öyle... çok.”

“Gelin, benim koluma girin” dedi Mister Pickwick.

“Hayır, hayır, hiç lüzumu yok” diye karşılık verdi Jingle.

“Olur mu hiç öyle şey! Hadi, yaklaşın bana. İstirham ediyorum.”

Jingle’in şaşkın ve telaşlı, ne yapacağını bilmez bir halde olduğunu görerek daha fazla uzatmadan, çürüğe çıkmış âvâre aktörün kolunu kendi koluna alıp hiçbir şey demeden ilerledi Mister Pickwick.

Bütün bu zaman zarfında Samuel Weller’in çehresi hayretten altüst olmuştu. Derin bir sessizlik içinde Job’dan Jingle’a, sonra Jingle’dan Job’a bakıyordu. Sonunda, kendi kendine, alçak sesle, “Bu kadar olur!” dediği işitildi. Sonra bu sözü en az yirmi kere tekrarladı ve şaşkınlıktan dili tutulmuş bir halde tekrar gözlerini önce birine, ardından ötekine dikerek şapşal şapşal baktı öyle.

“Gelsene, Sam!” dedi Mister Pickwick, arkasına bakarak.

“Geliyorum, beyim” diyen Sam hüzünler içinde, efendisinin peşinden yürüdü. Hâlâ, sessiz sessiz yanında yürüyen Job Trotter’dan gözünü ayıramıyordu. Sürekli onun yüzüne bakmaktan, gelip geçenlere çarpıyor, farkında olmadan küçük çocuklara takılıyor, basamaklarda ayağı sürçüyor, parmaklıklara tosluyordu. Sonunda Job, gözlerini yerden kaldırıp konuştu:

“Nasılsınız, Bay Weller?”

“Hakkaten o!” diye haykırdı Sam.

Job’un kimliğinden hiç mi hiç şüpheye yer kalmadığına emin olarak kendi bacağına bir tokat aşkedip uzun, keskin bir ısıklıkla içini dışarı vurdu.

“Hiç eski hâlim kalmadı, efendim” dedi Job.

“Belli oluyor.” Sam sesini yükseltti. Saklamadığı bir hayretle karşısındakinin pestili çıkmış zavallı hâline baktı.

“Pek o kadar iyi de olmamış bu değişiklik, Bay Trotter, sağlam bir iki buçuk şilin alıp geriye şüpheli iki şilinle altı peni bozukluk veren adamın dediği gibi.”

Job başını sallayıp doğruladı. “Olmadı hakkaten” dedi. “O eski aldatmacalar kalmadı artık, Bay Weller. Gözyaşları” diye, bakışında bir anlık sinsi bir pırıltıyla sürdürdü sonra sözünü, “gözyaşları çekilen acıların tek kanıtı olmuyor her zaman, ne de en iyi kanıtı.”

“Bak bu çok doğru işte” dedi Sam, kelimelerin üstüne basa basa.

“Yapmacık olabiliyorlar, Bay Weller.”

“Bilirim, mümkündür. Kimileri onları hep yedekte hazır tutar, ne zaman isteseler açarlar tıpayı.”

“Evet ama onu da yalandan uydurmak hiç kolay olmuyor, Bay Weller, çok acı çektiriyor insana.” Konuşurken parmağıyla rengi kaçmış yanaklarını ve kol ağzını sıyırdığı bir kolunu gösterdi: En hafif bir dokunuşta kırılıverecekmiş gibiydi; et örtüsü altında içten içe, feci sûrette ince ve gevremiş görünüyordu.

Sam irkildi.

“N’apmışsın sen kendine!” dedi.

“Hiç.”

“Hiç mi?”

“Haftalardır hiçbir şey yapmıyorum. Yediğim içtiğim de yok sayılır.”

Sam, Trotter’ın cılız yüzünü ve perişan kılığını baştan aşağı bir süzdü, sonra kolundan tuttuğu gibi sürüklemeye başladı onu.

“Nereye gidiyorsunuz Bay Weller?” dedi Job, eski hasmının güçlü pençesinden nâfile yere kurtulmaya çalışarak.

“Gel sen, gel!” dedi Sam. Bira fıçısının başına varana kadar hiçbir açıklama yapmaya gerek görmedi; orada bir kâse siyah bira söyledi. Hemen geldi bira.

“İç şunu!” dedi Sam. “Tek damla kalmıyacak. Sonra ters tut kâseyi ki göreyim ilacını almış mısınız.”

“Fakat azizim Bay Weller!” diye Job itiraz edecek oldu.

“Çek, hadi!” dedi Sam, sertçe.

Buyruğa uymak zorunda kalan Trotter kâseyi dudaklarına götürdü ve âdeta hiç göze görünmeyen aralıklarla ağır ağır havaya kaldırdı. Bir kere, ama sadece bir kere, derin bir soluk almak için yüzünü kâsedan ayırmadan durdu ve birkaç saniye sonra kâseyi çevirip elinde ters tuttu. Üst çeperden ayrılıp ağır ağır aşağı süzülen birkaç köpük kırıntısından başka hiçbir şey dökülmedi yere.

“Aferin!” dedi Sam. “Şimdi nasıl hissediyorsun kendini?”

“Daha iyi, efendim. Şimdi daha iyiyim galiba.”

“Elbette daha iyisin! Gözlerimle görüyorum şu anda nasıl kilo aldığını. Aynı boyda bir ikinciye ne dersin?”

“Almıyım, çok teşekkür ederim” dedi Job, “bi tane daha içsem çok daha iyi olur.”

“Pekâlâ. Biraz kayıntıya ne dersin?”

“Kıymetli patronunuz sayesinde, saat üçe çeyrek kala fırında pişmiş yarım koyun budu yedik; etin buharında pişmesi için altına patates döşenmişti.”

“Ne? Size el mi uzattı diyorsun?” diye sordu Sam. Birden heyecanlandı.

“Evet, efendim. Hem o kadar da değil, Bay Weller. Efendim çok hasta diye ona oda buldu, ondan önce köpek kulübesi gibi pek berbat bir yerde kalıyorduk, parasını da kendi ödedi. Geceleyin kimseler görmeden ziyaretimize geldi” dedi Job ve bu kerecik olsun sahiden gözleri yaşardı. “O beyfendiye ayağının altında ölene kadar hizmet edebilirim.”

“Haydi ordan!” dedi Sam. “O işi hiç karıştıрма şimdi, çok rica ederim.”

Job Trotter afallar gibi oldu.

“Hiç lafını bile etme, genç dostum” diye diretti Sam Weller. “Ona benden başka kimse hizmet edemez! Şimdi yeri gelmişken sana bir sır daha vereyim” dedi sonra, biranın parasını öderken. “Hayatta dar pantollu ve tozluklu bir melek olduğunu ben ne işittim, ne hikâye kitaplarında okudum, ne de resimlerini gördüm... Gözlüklüsünü gördüğümü ise hiç hatırlamıyorum, belki vardır da ben bilemiyorum... Ama sana bi şey diyim mi, Job Trotter, yine de tam bir saf kan melektir o, melek! Ondan iyisini tanıdığını söyleycek kim varsa çıksın karşıma!”

Dünyaya böyle meydan okuduktan sonra Sam Weller paranın arta kalanını yan cebine koyup sözlerini pekiştiren birtakım baş sallamalar ve sair hareketlerle ve sözlerini doğrulama niyetinde daha başka birçok kaş, göz işaretiyle, öyle bir insan var mı diye aramaya çıktı.

Mister Pickwick'le karşılaştıklarında o Jingle'la birlikteydi; lafa dalmış, raket meydanını öbek öbek dolduran mahpuslara hiç bakmıyordu bile. Birbirleriyle alakasız, sırf tecessüsten de olsa görülmeye değer insanlardı oysa her biri.

“İşte böyle” diyordu Mister Pickwick, Sam ve yanındaki yakına geldiklerinde. “Sıhhatinizin ilerde ne halde olacağını göreceksiniz: Şu sırada ihmal etmeye gelmez, kendinizi bu işin altından kalabilecek gibi hissettiğiniz zaman bana yazıp bildirin, ben önce inceler, sonra sizinle görüşürüm. Şimdi odanıza gidin. Yorgunsunuz. Dışarıda fazla kalmaya hiç hâliniz yok.”

Alfred Jingle'da eski neşesinden eser kalmamıştı. Mister Pickwick, o acınacak hâliyle ona tesadüfen rast geldiğinde takınmış olduğu yeisle karışık kalender tavırları da yoktu. Hiç konuşmadan yerlere kadar eğildi ve Job'a arkasından hemen gelmemesini işaret ederek süklüm püklüm yürüdü gitti.

Şen gözlerle çevresini gözden geçiren Mister Pickwick, “Tuhaf bir sahne, değil mi, Sam?” dedi.

“Sahiden öyle, çok tuhaf” dedi Sam. “Gel de şaşma şimdi bütün bu olanlara” diye ekledi sonra, kendi kendine. “Şu Jingle denen adamın kafası kıyak olmasın?”

Fleet hapishanesinde Mister Pickwick'in o ara içinde bulunduğu, duvarla çevrili bölüm tam bir raket sahası olacak kadar genişti: Bir kenarı duvarın kendisi, öbürü hapishanenin Aziz Paul Kilisesi'ne bakan (daha doğrusu, arada duvar olmasa bakacak olan) bölümüyle çevriliydi. Başiboş gezinip duran ya da orada burada akla gelebilecek her çeşit asabi tembelliğe kendini koyvermiş oturan, çoğunluğu Yüksek Mahkeme'ye ya da Müflisler Mahkemesi'ne çıkacakları günü bekleyen pek çok sayıda borçlu vardı orada; bazısı değişik süreler için gözaltına alınmıştı, tek tek her biri kendi havasında vakit öldürmekle meşguldü. Kimisi hırpani, kimisi şık mı şıktı. Çoğunu pislik götürüyordu; birkaçı ter-

temizdi ama hepsi hayvanat bahçesinde vahşi hayvanlar gibi ruh-suz ve gayesiz, öyle oturuyor ya da aylak aylak dolaşiyor, köşe bu-cak bir yerlere sinip kalıyordu.

Bu havalandırmaya bakan pencerelerde de insanlar vardı. Bazısı bağıra çağıra aşağıdaki tanışlarıyla konuşuyordu; bazısı hapishane dışından fırlatılan toplarla eğleniyor ya da raket oynayanlarla oyunu izleyen küçük çocukların şamatasını seyrediyordu. Avlunun bir köşesindeki mutfağa giden yoldan geçen, üstü başı dökülen kirli yüzlü kadınlar vardı; bir başka köşede çocuklar: Çılgılık çılgılığa çekişen ya da birlikte oynayıp eğlenen çocuklar. Bütün bu seslere devrilen kukaların tangirtisi, oyuncuların haykırışları ve daha başka bir sürü ses karışıyor, bir kıyamettir gidiyordu. Bir kenarda, birkaç gece önce ölen Yüksek Mahkeme mahpusunun sözüm ona adli soruşturma bekleyen yalnız ve tekinsiz cesedinin yattığı salaş sundurma altı sessizdi sadece. Korpus! Yaşayan insan tabir edilen dert, endişe, sevgi, umut ve keder yumağının kanun adamı nezdinde adı! Kanun mahpusun gövdesini almıştı işte, şimdi o gövde kefene sarınmış orada yatıyordu: Kanunun duyarlı merhametine emanet...

“Bir ıslıkçı dükkânı görmek ister miydiniz, efendim?” diye sordu Trotter.

Buna, “O ne ki?” diye sorarak karşılık verdi Mister Pickwick. Sam Weller araya girdi. “Islıkçı dükkânı, beyim.”

“Nedir o, Sam? Kuşseverler dükkânı filan gibi bir yer mi?”

“Yani siz de, âlemsiniz, beyim!” dedi Job. “Islıkçı dükkânı, sert içki satılan yerdir.” Sonra açıkladı: Borçlular hapishanelerine alkol sokulması ağır cezalarla yasaklanmış olduğu ve de bu mallara o mekânlarda tutulan hanımlarla beyler yüksek fiyatlar ödedikleri için, bu işlerden anlayan gardiyanlardan biri, mahpuslardan birkaçının içerde çok aranan bir mal karşılığında kendilerine kâr ve yarar sağlamak için cin satmalarına göz yummayı akıl etmişti.

“Yani, sizin anlıyaçağınız, beyim, bu plan giderek borçlular hapisanelerine yayılmıştır” dedi Job Trotter.

“Ve de şu bakımdan çok yararı vardır ki” diye ekledi Sam, “gardiyanlar bu pislige bulaşıp da kendilerine ödeme yapmayan her-

* Korpus: Gövde, vücut. “Habeas Corpus” ima ediliyor. (ç.n.)

kesi ne yapıp edip enselerler, olay gastelere yansyınca da mücrimlere göz açtırmıyorlar diye alkışlanırlar. Böylece bi taşla iki kuş vurulmuş oluyor: Başkaları korkup bu işe hiç girmiyor, gardiyanlar da makbul insanlardan sayılıyor.”

“Evet, aynen öyle, Bay Weller” dedi Job.

“İyi ama bu odalarda hiç içki araması yapılmaz mı?” diye sordu Mister Pickwick.

“Yapılmaz olur mu!” dedi Sam. “Ama gardiyanlar bunu önceden öğrenip ıslıkçılara haber uçuruyorlar, malı bulmaya gidenler havayı alıyor.”

Bu arada Job kapılardan birini tıkırdatmıştı. Saçları darmadağın bir adam açtı kapıyı, onlar içeri girdikten sonra hemen arkalarından sürgüleyip sırttı. Job da, Sam de sırttılar. Bunu gören Mister Pickwick, kendisinin de öyle yapması gerektiğini düşünerek, görüşmenin sonuna kadar sırttı durdu.

Saçı dağınık adam gelenlerin isteklerinin böyle sessizce dile getirilmesini anlayışla karşılayarak, yatağının altından pişmiş top-raktan yapıma iki litrelik bir yassı şişe çıkardı. Üç kadehe cin koydu, Job Trotter’la Sam cinleri hemen içip bitirdiler.

“Daha?” dedi ıslıkçı.

Job Trotter, “İstemez” dedi.

Mister Pickwick parayı ödedi, kapının sürgüsü çekildi, bizimkiler dışarı çıkarlarken dağınık saçlı kişi o sırada tesadüfen oradan geçmekte olan Roker’e dostça bir baş salladı.

Mister Pickwick oradan çıktıktan sonra bütün koridorları turladı, bütün merdivenlerden aşağı inip hepsinden yukarı çıktı, havalandırmanın her bir yanını bir kere daha dolaştı. Hapishane ahalsinin büyük kısmı Mivins ve Smangle, papaz ve kasap ve tokatçı ve benzerlerinden ve de onların benzerlerinden ibaret görünüyordu. Hep aynı sefalet, aynı kargaşa, aynı patırtı... hep aynı şey: En iyi bölümlerde ne ise en kötülerinde de aynısı. Bütün hapishanede, baştan aşağı, gözle görülür bir telaş, bir tedirginlik hüküm sürüyordu; insanlar, rüyada gibi oradan oraya uçuşan gölgelere benziyorlardı.

“Yetti gördüklerim” dedi Mister Pickwick, küçük odasında bir iskemleye çöküp otururken. “Gördüklerim başımı ağrıttı, kalbimi de. Bundan böyle kendi odamda mahpus olacağım.”

Ve Mister Pickwick bu kararından dönmedi. Üç ay boyunca sabahtan akşama kadar odasında kapalı kaldı; yalnız geceleri, öbür mahpuslar ekseriyetle yatmış uyurlarken ya da odalarında kafayı çekip eğlenirken, biraz temiz hava solumak için gizlice dışarı çıkıyordu. Böyle kapalı kalmaktan sağlığı bozulmaya yüz tuttuğu halde, ne Perker'in ve kendi arkadaşlarının ısrarları, ne de Sam Weller'in daha da sık tekrarlanıp duran ihtarları ve paylamaları onu bu sarsılmaz kararından birazcık olsun caydırabilirdi.

FASIL 46

*Baylar Dodson ve Fogg tarafından
başarıyla kotarılan hayli mizahi
bir girişimin hikâyesidir*

Haziran ayının sona ermesine bir hafta kala bir gün, numarasını bilemeyeceğimiz kiralık bir körüklü arabanın Goswell Sokağı'nda hızla ilerlediği görüldü. İçinde, sürücüden başka, küçük yan peykede yan yana sıkışmış oturan üç kişi daha vardı. Araba örtüsünün üstüne, içerideki ufak tefek ve hırçın iki hanımefendiye ait iki şal asılmıştı. Hanımların ortasında uysal görünüşlü tombul bir zât nasılsa kendine yer bulmuş oturuyor ve ne zaman bir şey söyleyecek olsa hemen sözü geçen hırçın hanımlardan biri tarafından lafı ağzına tıklılıyordu: Cin gibi iki hanımla o zât Bayan Bardell'in kapısı önünde nerede duracağını sürücüye tarifte bir türlü anlayamıyorlardı. Ânılan tombul kişi hırçın hanımların tersine ve onlara meydan okurcasına, o kapının sarı bir kapı değil, yeşil bir kapı olduğunu iddia etmekteydi.

“Arabacı! Yeşil kapılı evin önünde duralım!” diyen de önce o oldu.

“Hay aksi adam..! Arabacı! Sarı kapılı evin önüne sürün siz!” diye haykırdı hırçın hanımlardan biri.

Yeşil kapılı evin önünde durmak için âni bir hareketle az daha atı arabanın içine çekecek kadar şiddetle dizginlere asılmış olan arabacı, hayvanın ön ayaklarını gerisin geri yere indirdi, araba durdu.

“Nerde durayım, peki?” dedi. “Karar verin artık! Benim tek sorduğum, nerede?”

Çekişme daha da sertleşerek yeniden başladı. O arada at, burnuna musallat olan bir sineğe sinirlenmiş olduğu için, arabacı boşta kalan zamanını, oyalayıcı tedavi ilkesine uyarak hayvanı insaniyet adına kırbaçlamakla geçirmektedir.

“Kararlar oy çokluğuyla alınır” dedi hanımlardan biri, en sonunda. “Sarı kapıya sürün siz, arabacı.”

Ne ki, körüklü muhteşem bir çalımla –hırçın hanımlardan birinin zafer kazanmışçasına dediği gibi: “Sanki insanın kendine ait bir arabayla gelmesinden de daha bir şatafatla”– sarı kapılı evin önüne gelip durduktan ve arabacı, hanımların inmelerine yardımcı olmak için aşağı indikten sonra... oğul Thomas Bardell’in küçük ve toparlak başının birkaç numara daha ötede kırmızı kapılı bir evin birinci kat penceresinden dışarı sarktığı görüldü.

Son sözü edilen hırçın hanımefendi etine dolgun beyefendiyi paralayacakmış gibi bir bakışla, “Üff! Al işte!” dedi.

“Canım hayatım, benim ne kabahatim var?” dedi muhatabı.

“Konuşma benimle, istemez! Konuşma!” diye tersledi onu hanımefendi. “Kırmızı kapılı eve sürün siz, arabacı Ah, her fırsatta karısını başkalarının önünde yerin dibine geçirmekten zevk alıp gurur duyan vicdansız bir adamla başı dertte bir kadın daha var mı acaba bu dünyada?”

“Kendinizden utanın, Raddle” dedi öteki küçük kadın, Bayan Cluppins, yani.

“Ben ne yaptım ki şimdi?” dedi Bay Raddle.

“Konuşma benimle, sus!” dedi Bayan Raddle. “Hayvan herif, senin yüzünden mezhebimi unutup kafana bi tane patlatmıyım şimdi!”

Bu konuşma sürerken arabacı atı yularından tutmuş, kırmızı kapısı Bardell oğlan tarafından açılmış olan evin önüne uslu uslu götürmekteydi. Bir arkadaş evine böyle mi gelinecekti! Kanı kaynayan küheylanla bir azamet gelip kapıya güm güm vurulmadan; içerideki hanımlar cereyanda kalmasınlar diye örtü son dakikaya kadar kapalı tutulmadan, arabacı aşağı atladıktan sonra bir hususi sürücüyümüş gibi şalları ayrı ayrı sahiplerine takdim etmeden..! Bütün büyü bozulmuştu. Yürüyerek gelirse bundan iyiydi.

“Evet, Tommy, zavallı anneciğın nasıl, söyle bakıyım” dedi Bayan Cluppins.

“N’olsun, çok iyi” dedi Bardell hanımın oğlu. “Ön odada hazır sizi bekliyor. Ben de hazırım. Gerçekten!” Ellerini ceplerine sokup kapının en alt basamağından bir inip bir çıkmaya başladı.

Bayan Cluppins pelerinini düzeltti. “Başka giden var mı, Tommy?”

“Bayan Saunders gidiyor” dedi Tommy. “Ben de gidcem, ben de!”

“Bu oğlan da!” diye mırıldandı Bayan Cluppins. “Kendinden başka kimseyi düşünmez... Söyle bakıyım, Tommy, evladım...”

“Ne söylüyüm?” dedi yavru Bardell.

Bayan Cluppins, oğlanı pohpohlarcasına, “Başka kim var giden, canım benim?” dedi.

Oğlan gözlerini kocaman kocaman açtı haberi verirken: “Haa, Bayan Rogers gidiyor” dedi.

“Ne! Daireyi tutan hanım mı?” diye bir çığlık attı Bayan Cluppins.

Yavru Bardell ellerini ceplerinin daha da derinlerine daldırdı ve sözü edilenin kiracı hanımdan başka birisi olmadığını anlatmak için tam otuz beş kere başını indirdi kaldırdı.

“Bak sen şu işe! Ne çok giden varmış!” dedi Bayan Cluppins.

“Tabii ya, yüklükte neler var bilseydiniz öyle derdiniz.”

“Ne var orda, Tommy? Söyliyeceksin bana, di mi, şekerim?”

“Hayır, söylemiycem.” Oğlan başını sallayarak yeniden en alt basamağa kadar inip çıkmalara başladı.

“Fırlamaya bak! Ne fesat bi şey bu böyle!” diye kendi kendine söylendi Bayan Cluppins.

“Hadi Tommy, söyleyiver cici teyzeciğine.”

“Annem söyleme dedi bana. Ben de biraz alıcam ondan.” O hevesle şimdiden sevinen yumurcak biteviye çocuksu meşguliyetine yeniden, daha bir şevkle sarıldı.

Küçük yaşlarda bir çocuğun bu tarz bir sorgulamadan geçtiği dakikalarda Bay ve Bayan Raddle ile arabacı yol parası yüzünden birbirlerine girmişlerdi. Tam bu sırada kavga arabacı lehine sona erince, Bayan Raddle yalpalaya yalpalaya öbürlerinin yanına geldi.

“Bu ne hal böyle Mary Anne, n’oldu?” dedi Bayan Cluppins.

“Bak her tarafım nasıl hâlâ titriyor, Betsy” dedi Bayan Raddle. “Raddle gibi erkek olacağına hiç olmasın daha iyi. Her şeyi benim üzerime yıkıyor.”

Zavallı Bay Raddle’a âşikâr bir haksızlıktı bu. Kavganın başında kıymetli zevcesi tarafından bir kenara itilerek sesini kesmesi emredilmişti. Şimdi de kendini savunamayacaktı, çünkü Bayan Raddle kesin bayılma alametleri sergiliyordu. Oturma odası penceresinden bunun farkına varan Bayan Bardell, Bayan Saunders, kiracı hanım ve onun hizmetine bakan genç kız alelacele dışarı fırlayıp hep bir ağızdan konuşa konuşa, sanki kendisi (Bayan Raddle) dünyanın en bahtsız fânilerinden biriymiş gibi türlü çeşitli acıma ve teselli sözleriyle onu içeri aldılar. Ön odaya getirilip bir kanepeye oturtuldu; ilk katta oturan hanımefendi ilk kata kadar koşup bir şişe kâfurla geri geldi, kolunu Bayan Raddle’ın boynuna sımsıkı dolayıp şişeyi olanca kadın nezaketiyle ve şefkatiyle burnuna dayadı ve hanımefendi bir hayli kıvranıp çırpınmanın ardından artık kesinlikle daha iyi olduğunu beyan edinceye kadar geri çekmedi.

“Vah vah, zavallı!” dedi Bayan Rogers. “Neler hissettiğini çok iyi biliyorum.”

“Ya! Ben de” dedi Bayan Saunders ve hanımlar hep bir ağızdan inleyerek bunun ne olduğunu bildiklerini ve Bayan Raddle’a çok acıdıklarını söylediler. Kiracının minik hizmetçisi bile, on üç yaş ve üç kademi aşmayan boyuyla, üzüntüsünü beyan etti.

“Peki ama, ne oldu ki?” dedi Bayan Bardell.

“Evet ya, neden rahatsız oldunuz, hanfendiciğim?” diye sordu Bayan Rogers.

Bayan Raddle bu soruları, “Çok sinirlendirdiler beni” diye yakınmayla karşılayınca hanımlar öfke dolu bakışlarla dönüp Bay Raddle’ı süzdüler.

Talihsiz adamcağız bir adım öne çıkarak, “Aslında mesele şu” diye konuştu. “Bu kapıda arabadan indiğimiz zaman körüklünün sürücüsüyle aramızda ihtilaf çıktı...” Körüklü kelimesi telaffuz edilir edilmez karısından yükselen bir çığlık üzerine zavallı adamın sözlerinin gerisi işitilmedi.

“İyisi mi siz bırakın biz onu kendine getirelim, Raddle” dedi Bayan Cluppins. “Siz burada kaldıkça hiç iyileşmez o.”

Hanımlar hep aynı görüşteydiler. Bay Raddle itile kakıla odadan çıkarıldı, arka avluda biraz hava alması söylendi. Bir çeyrek saat kadar daha orada kaldıktan sonra Bayan Bardell bir karış suratla gelip artık içeri girebileceğini, fakat karısına nasıl davranacağına dikkat etmesi gerektiğini söyledi. Kötü davranmak gibi bir niyetinin olmadığını kendisi de (Bayan Bardell de) biliyordu ama, Mary Anne çok zayıf düşmüştü, dikkat etmezse en beklemediği bir anda onu kaybedebilirdi. Bu da onun (Bay Raddle’ın) hayatının sonuna kadar hatırlamaktan ezâ duyacağı bir şey olurdu, vesaire. Bay Raddle bunların hepsini hiç ses çıkarmadan dinledi ve az sonra uslanmış bir halde oturma odasına döndü.

“Yani, oldu mu bu şimdi, Bayan Rogers!” dedi Bayan Bardell. “Siz hiç tanıştırılmadınız. Ne diyeyim, bilmem ki! Bay Raddle, efendim. Bayan Cluppins, efendim. Bayan Raddle, efendim.”

“Bayan Cluppins’in kardeşidir kendisi” diye eklemeyen edemedi Bayan Saunders.

“Ya, evet” dedi Bayan Rogers, nezaketen. Çünkü kendisi kiracıydı, kendi hizmetçisi ortalıkta hizmet ediyordu, bu itibarla konumu gereği samimi olmaktan çok, kibar olmalıydı. “Doğrusu, evet” diye tekrarladı.

Bayan Raddle tatlı tatlı gülümsedi. Bay Raddle selamlama niyetiyle eğildi, Bayan Cluppins, “Bayan Rogers gibi hakkında o kadar iyi şeyler işitmiş olduğu bir hanımefendiyi tanıma fırsatına kavuşmuş olmaktan muhakkak ki çok mutlu olduğunu” söyledi. Adı en son ânılan hanım da bu iltifata, lütfedip kibarca teşekkür etti.

“Yaa, Bay Raddle, bütün bu hanımlara Hamstead’de İspanyol Bahçesi’ne kadar refakat edecek Tommy’den ve sizden başka kimse olmadığı için gurur duyuyorsunuzdur, eminim. Ne dersiniz, sizce de öyle değil mi, Bayan Rogers?” dedi Bayan Bardell.

“Aaa, tabii” dedi Bayan Rogers. Ondan sonra öbür hanımlar da hep birden “Aaa, tabii ki!” dediler.

* Londra’nın Hamstead semtinde 18. yüzyıldan kalma bir taverna ve çay bahçesiydi. Ünlü haydut Dick Turpin’in kendisine ait piştovların orada olduğu söylenirdi. (ç.n.)

“Tabii, ben de öyle düşünüyorum” dedi Bay Raddle. Elleri ni ovuşturdu. Keyfi biraz yerine gelmişti. “Doğrusunu isterseniz” dedi, “yolda gelirken körüklüde...”

Onca acı hâtıranın uyanmasına vesile olan o kelimenin bir kere daha tekrarı üzerine, yine mendilini gözlerine götüren Bayan Raddle’dan yarı bastırılmış bir çığlık koptu. Bunun üzerine Bayan Bardell, Bay Raddle’a daha fazla konuşmamasını ihtar eder bir bakışla kaşlarını çattı ve havalı bir edâyla Bayan Rogers’ın hizmetçisi kızdan “şarap ikram etmesini” istedi.

Gömme dolabın gizli hazinelerinin ortaya dökülmesi için beklenen işaret bu: Çeşit çeşit portakal ve bisküvi tabakları –bir şilin, dokuz penilik, yillanmış bir şişe tatlı şarap, çok ünlü bir başka Doğu Hindistan Madeara Şarabı –on dört peni–. Hepsi kiracı hanımın şerefine ortaya çıktı ve herkesin sonsuz beğenisini kazandı. Tommy dolabın ortaya dökülmeye başlayan sırları üzerine daha önce nasıl sorguya çekilmiş olduğunu anlatmaya kalkınca Bayan Cluppins’in yüreği az daha ağzına geliyordu, ama Allaktan, oğlanın yarım kadeh yillanmış şarabı “yanlış yoldan” içmesi ve o yüzden birkaç saniye için hayatının tehlikeye girmesi üzerine o teşebbüs tam zamanında önlendi ve ondan sonra hep birden arabayla Hampstead’e gitmek için evden çıkıldı. Çabucak bir araba bulundu; bir iki saate kalmadan sağ salım İspanyol Çay Bahçesi’ndeydiler. Orada talihsiz Bay Raddle’ın ilk marifeti az kalsın muhterem zevcesini hafakanlar basmasına sebep olacaktı: Raddle durup dururken yedi kişiye birden çay ısmarladı; oysa (hanımların hep birden dedikleri gibi) garsonun arkası dönükken içlerinden birinin, ya da hepsinin fincanlarından azıcık Tommy’ye içirmelerinden daha kolay ne olabilirdi? Bu sayede bir kişilik çay parasından tasarruf edilebileceği gibi, çaydan da tasarruf edilmiş olurdu.

Ama olan oldu ve çay tepsisi yedi fincan ve yedi çay tabağıyla ve bir o kadar da tereyağlı kızarmış ekmekle geldi. Bayan Bardell tam mutabakatla baş köşeye oturtuldu, Bayan Rogers sağında, Bayan Raddle solunda yerlerini aldılar; hep birden, mesut bahtiyar, kızarmış ekmeklerini yiyip çaylarını içmeye koyuldular.

“Böyle kırılık çayırılık yerler ne de hoşmuş, hakkaten!” diyerek Bayan Rogers, içini çekti. “Hep burlarda yaşamak isterdim.”

“O kadar da hoşlanmazdınız, hanfendiciğim” diye Bayan Bardell kendini tutamayıp araya girdi. Zira kiralık daireler dolayısıyla bu tür düşünceler teşvik görmemeliydi. “Hiç hoşlanmazdınız.”

“Bana öyle geliyor ki, bu hayattan hoşlanmayacak kadar tezcanlı ve herkesçe aranılan bir kimsesiniz siz, efendim” dedi bücür Bayan Cluppins de.

“Belki öyleyimdir, hanfendi, belki öyleyimdir” diyerek derin bir iç geçirdi birinci kat kiracısı.

Bay Raddle keyfi az çok yerine gelip etrafına bakınarak, “Kendilerine bakacak ya da tedavileriyle meşgul olacak kimi kimsesi olmayan insanlar ya da akıllarından zoru olanlar ya da... öyle kimse-ler için işte, kır hayatı gayet iyidir aslında. Yaralı ruhu kırlar paklar diye bir söz vardır” diye konuştu. Adamcağız başka ne dese daha iyi olurdu.

Bayan Bardell bermutat yine gözyaşlarına boğuldu ve derhal masadan kaldırılıp bir yere götürülmeyi istedi; bunu gören yufka yürekli oğulcağızı içini çeke çeke ağlamaya başladı.

Öfkeyle ilk kat kiracısına dönen Bayan Raddle, “Her gün, her saat başı bir kadının hislerini inciten böyle bir koca nerede görül-müştür, siz söyleyin?” dedi.

“Hayatım, ben bi şey demek istemedim ki, hayatım!” diye sızlanacak oldu kocası.

“Bi şey demek istemedin, öyle miii?” dedi Bayan Raddle, tiksintiyle. “Defol! Suratını görmeye tahammülüm kalmadı, hayvan!”

Bayan Cluppins, “Böyle heyecanlanmamalısın, Mary Anne” diye araya girdi. “Kendini düşün, canım. Hiç düşünmüyorsun. Siz de şimdi gidin burdan, lütfen, Bay Raddle, sizi gördükçe fena oluyor.”

Bayan Rogers da bir kere daha sert kokulu şişeye davranırken, “Çayınızı kendi başınıza içersiniz artık” dedi. Her zamanki gibi tereyağlı kızarmış ekmeği ile meşgul olan Bayan Saunders aynı görüşü dile getirdi. Bay Raddle sessizce çekildi gitti.

Bundan sonra, bağıra basılmak için biraz fazla büyümüş olan Bardell oğlanın anasının kucağına verilmesine sıra geldi ve bu yapılırken oğlanın botları çay masasındaki fincanlarla tabakları birbirine kattı. Mamafih, hanımlar arasında yaygın olduğu bilinen bu tür

baygınlık nöbetleri nâdiren uzun sürer; yavru Bardell bol bol öpülüp üzerinde bir parça ağlaşılınca Bayan Bardell kendine geldi, çocuğu yere bıraktı, nasıl olup da öyle aptallık ettiğine şaşmış bir halde kendine bir fincan çay daha koydu.

Tam o sırada gitgide yaklaşan tekerlek sesleri işitildi. Başlarını kaldırıp bakan hanımlar bir kiralık faytonun bahçe kapısı önüne gelip durduğunu gördüler.

“Yeni misafirler!” dedi Bayan Saunders.

“Bu bir bey!” dedi Bayan Raddle.

“Aa, Bay Jackson bu ayol, Dodson ve Fogg’daki genç!” diye haykırdı Bayan Bardell. “Şu işe bakın! Mister Pickwick masraflarını ödemiş olmasın?”

“Belki de evlenmeye razı olmuştur” dedi Bayan Cluppins.

“Bu bey de ne kadar yavaş hareket ediyor böyle! Niçin acele etmiyor ki?” diye bağırdı Bayan Rogers.

O böyle derken Bay Jackson, az önce elinde kalın bir sopayla arabadan inen kırtıpil kılıklı, ayakları siyah tozluklu bir adamla sürdürmekte olduğu konuşmayı kesip saçlarını şapkasının kenarına sararakтан yürüdü, hanımların yanına geldi.

“N’oldu? Bir şey mi var, Bay Jackson?” dedi Bayan Bardell, heyecanla.

“Bir şey yok, hanfendi” dedi Jackson. “Nasılsınız, hanımlar? Rahatsız ettiğim için affınızı istirham ediyorum, ama kanun işte, efendim, kanun!”

Jackson bu özrün ardından gülümseyerek, bir kere daha eğilip herkesi selamladı ve yine saçlarını kıvırdı. Bayan Rogers onun hakikaten çok zarif bir genç olduğunu fısıldadı Bayan Raddle’a.

“Goswell Sokağı’na uğradım, orta hizmetçisinden burada olduğunuzu öğrendim, bir arabaya atladım geldim. Bizimkiler görüşmek için hemen şehre gelmenizi istiyorlar, Bayan Bardell.”

“Hay Allah!”

Hiç beklenmedik bir şeydi bu. Bayan Bardell telaşa kapıldı.

Jackson dudağını ısırıyordu. “Evet, çok önemli ve âcil bir iş, hiçbir sûrette ertelenmemesi gerekiyor” dedi. “Nitekim Dodson kendisi ve Fogg da öyle dediler. O yüzden arabayı salmadım gitsin. Sizi bekliyor.”

“Çok tuhaf!” dedi Bayan Bardell.

Bayan Bardell’in hanım dostlarına göre de ortada bir tuhaf-
lık vardı, ama işin ehemmiyeti konusunda hepsi aynı fikirdeydiler;
yoksa Bay Dodson ve Bay Fogg haber yollayıp yanlarına çağırma-
lardı Bayan Bardell’i. Durum âcildi; Bayan Bardell vakit geçirme-
den Dodson ve Fogg’a gitmeliydi.

Vekilleri tarafından böyle âcilen çağrılmak, kendisine atfedil-
en ehemmiyetten ötürü hiç de azımsanmayacak gurur okşayıcı bir
yanı olduğu ve bahusus ilk kat kiracısının gözünde itibarını ola ki
arttıracığı için, o kadar da Bayan Bardell’in canını sıkacak bir şey
değildi. Biraz söylenip ettikten, çok sinirlenmiş ve tereddüde düş-
müş görüldükten sonra, herhalde gitmesi gerektiği sonucuna vardı.

“Yürüyüşünüzden sonra bir iki lokma bir şey almaz mıydınız,
Bay Jackson?” dedi üstelercesine.

“Aslında kaybedecek hiç zamanımız yok” dedi Jackson. Kalın
sopalı adama baktı. “Hem bir arkadaşım daha var yanımda.”

“Aa, söyleyin arkadaşınıza, gelsin buraya” dedi Bayan Bardell.
“Lütfen, Bay Jackson, söyleyin gelsin.”

“Teşekkür ederim ama çağırmasak daha iyi olur.” Jackson sı-
kılmış gibiydi. “Kendisi hanımlarla bir arada olmaya pek alışık de-
ğildir de... Ürkek bir insandır, utanır. Garsona söyleyin, ona ufak
bir şey getirsin, n’aptığını görürsünüz. Deneyin isterseniz...” Jack-
son sözlerinin burasında latife olsun diye böyle konuştuğunu bel-
li etmek için bir elinin parmaklarını burnunun etrafında tuhaf bir
tarzda dolandırdı.

Hemen garsonu utangaç adama yolladılar; utangaç adam bir
yudum bir şey aldı, Jackson da bir yudum bir şey aldı. Hanımlar
da her biri birer yudum bir şey aldılar, konukseverlik aksamasın
diye. Ondan sonra Jackson gitme vaktinin geldiğini söyledi; bu-
nun üzerine Bayan Saunders, Bayan Cluppins ve Tommy (onun Ba-
yan Bardell’e refakat etmesi kararlaştırılmış, diğerleri Bay Raddle’a
emanet bırakılmıştı) arabaya bindiler.

Bayan Bardell binmeye hazırlandığı sırada Jackson sürücü ye-
rine çıkmış orda ağzında puroyla oturan eli kalın sopalı adama
baktı. “Isac” dedi.

“Evet?”

“Bayan Bardell, şu işte.”

“Tamam, ne zamandır biliyordum o olduğunu” dedi adam.

Bayan Bardell arabaya bindi, arkasından Jackson bindi, sürdüler gittiler. Jackson’ın arkadaşının sözleri Bayan Bardell’in aklına takılmıştı. Bu kanun adamları da, yani! Herkes hakkında her bir şeyi ne çabuk öğreniyorlardı!

Bayan Cluppins ile Bayan Saunders uyuyakalmışlardı. Jackson, “Nedir patronların masrafları yüzünden bu çektiğimiz!” dedi. “Di mi..? Yani sizin masraflar demek istiyorum.”

“Alamadıkları için çok üzülüyorum” dedi Bayan Bardell. “Ama siz hukuk adamları bu işi götürü yapınca, ee, ister istemez arada kayba uğradığınız da oluyor, öyle değil mi?”

“Duydum ki mahkemedен sonra siz onlara bir masraf ikrar belgesi imzalamışsınız” dedi Jackson.

“Evet. Sadece bir formalite” diye karşılık verdi Bayan Bardell.

“Elbette, elbette, sırf formalite. Tabii” dedi Jackson.

Yol almaya devam ettiler. Bayan Bardell uyuyakaldı. Bir süre sonra arabanın durmasıyla uyandı.

“Aman Allahım, Freeman’s Court’a geldik!” dedi.

“Oraya kadar gitmeyeceğiz” dedi Jackson. “İnin, lütfen!”

Daha tam uyanmamış olan Bayan Bardell itaat etti. Tuhaf bir yerdi: Yüksek bir duvar, ortasında cümle kapısı ve içeride yanan havagazı lambası.

Kalın sopalı adam arabanın penceresinden içeri başını sokup Bayan Saunders’i uyandırmak için sarstı. “Hadi, uyanın. Gelin bakalım!” diye seslendi. Arkadaşını uyandıran Bayan Saunders indi arabadan. Bayan Bardell, Tommy’nin elinden tutmuş, Jackson’ın koluna yaslanarak kapıdan geçip sahanlığa girmişti. Hanım arkadaşları onu izlediler. Girdikleri oda sahanlıktan da daha acayip bir yerdi. Tuhaf tuhaf bakıyorlardı burda insana...

“Neresi burası?” dedi Bayan Bardell, duraksayarak.

Jackson, “Resmi bürolarımızdan biri sadece” dedi. Bir kapıdan içeri iteledi kadını ve arkasına dönüp öbürleri geliyorlar mı diye baktı. “Gözünü aç, Isac!”

Kalın sopalı adam, “Her şey yolunda” dedi. Kapı, arkalarından büyük bir gürültüyle kapandı. Birkaç basamak aşağıda bir yere indiler.

“İşte geldik nihayet, bitti bu iş, Bayan Bardell” dedi Jackson. Zafer kazanmış havalarda etrafına bakındı.

“Ne demek istiyorsunuz?” Bayan Bardell’i bir çarpıntıdır aldı.

Jackson onu bir kenara çekti. “Sadece şunu” dedi. “Hiç korkmayın, Bayan Bardell. Dodson dünyanın en nâzik insanı, Fogg da en iyi yüreklisidir. Sizin o masraflarınız için sizi işlerinin icabı alıkoymaları gerekiyordu; sizi mümkün olduğu kadar üzmemek iste-

diler. Hiçbir rahatsızlığa meydan vermeden oldu bitti işte. Burası Fleet, hanımefendi. İyi geceler, Bayan Bardell! Sana da, Tommy.”

Jackson kalın sopalı adamla birlikte hızla çekip giderken, elinde bir anahtarla onları seyretmekte olan bir başka adam şaşkın kadıncağızı daha kısa başka bir merdivenden indirip bir kapıya doğru götürdü. Bayan Bardell avaz avaz haykırıyor, Tommy uluyordu. Bayan Cluppins olduğu yerde sinmiş, küçücük olmuştu. Bayan Saunders hiç arkasına bakmadan sıvışmış gitmişti. Orada, karşılarında, mağdur ve mazlum Mister Pickwick duruyordu! Her akşam yaptığı gibi havalandırmaya çıkmıştı; Samuel Weller yanında duvara yaslanmıştı; Bayan Bardell'i görünce şapkasını çıkarıp yerlere kadar eğildi, alayından bir selam çaktı. Mister Pickwick öfkeyle arkasını döndü.

“Rahatsız etme kadını” dedi Sam'e gardiyan. “Daha yeni geldi.”

“Mapus!” dedi Sam, hemen şapkasını gerisin geri başına geçi-
rerek. “Dâvâcılar kim? Ne için? Konuşsana, be adam!”

“Dodson ve Fogg” dedi gardiyan. “Masraflar için ikrar belgesi infazı.”

Sam fırladı, koridora daldı. “Hey, Job! Buraya bak, Job!” diye seslendi. “Koş git, Bay Perker'ı bul. Onu hemen görmek istiyorum. Ben görmek istiyorum. Hayırlı bir iş bu. Cümbüş var, cümbüş! Yaşasın! Patron nerede ki?”

Bu sorulara cevap gelmedi. Çünkü Job kendinden istenileni işitir işitmez çılgınlar gibi koşarak yola çıkmıştı. Bayan Bardell de, sahiden ve hakikaten bayılmıştı.

FASIL 47

*Esas itibariyle iş hayatına, Dodson ve Fogg'un
çevirdikleri dümenlere dair.*

Winkle hiç beklenmezken yine sahnede.

Mister Pickwick'in iyilikseverliği inadına üstün geliyor

Job Trotter hiç hız kesmeden Holborn'a* koştu; kâh yolun ortasından, kâh kaldırımından, arada bir kaldırım kenarından, güzergâhın her menzilinde kadınlı erkekli insan kalabalığıyla çocukların ve arabaların baskısı karşısında en iyi nasıl yol alabileceksen oradan, önüne çıkan hiçbir engele aldırmadan, Gray's Inn'in cümle kapısına ulaşınca kadar hiç durmadı koştu. O kadar hızlı koşmuş olmasına rağmen o oraya varmadan yarım saat önce kapı kapanmıştı; Bay Perker'in, Gray's Inn Aralığı* ardında bir yerde bir birahane-nin hemen yakınındaki sokakta bir evin birinci katında oturan, akşamları evine çıkan bir garsona varmış kızının yanında yaşayan çamaşırcısını bulduğunda, hapishanenin kapanmasına on beş dakika kalmıştı. Bay Lowten'in de Saksâğan ve Kütük birahanesinin arka salonunda bulunup birlikte götürülmesi gerekiyordu.

Job bunu başarıp da Samuel Weller'in mesajını ona iletteğinden saat 10'u vurmaktaydı. "Boş ver, geç kaldık" dedi Lowten. "Bu gece içeri giremezsin artık."

"Siz bana bakmayın, ben nerde olsa uyurum" dedi Job. "Ama Bay Perker'ı bu gece görebilseydik iyi olmaz mıydı, sabah erkenden orada olabilmemiz için?"

* City'yi doğudan batıya kesen kalabalık anacaddelerden biri. (ç. n.)

Lowten az biraz düşündü. “Başka birisi için Perker kendisini görmeye evine gitmemden hoşlanmazdı” dedi, “ama bu Mister Pickwick’in işi; bir arabaya atlayalım, yol parasını yazıhaneye mensup edebilirim sanıyorum.”

Bu kararla Lowten şapkasını aldı, dostlarından geçici yokluğunda kendi yerine bir başkan vekili tâyin etmelerini rica ederek Job’la birlikte en yakındaki araba durağına yollandı. Gözüne kestirdiği en münasip arabaya işaret etti, sürücüyü Russel Square’de Montegue Place’e çekmesini söyledi.

Bay Perker’in evinde o akşam ziyafet vardı. Öyle olduğu, misafir odası pencerelerinde görünen ışıklardan, son model bir kuyruklu piyano ve istidat vaat eden bir şarkıcıdan çıkan seslerden ve merdivenle kapı girişinde insanın burnunun direğini kıran pişmiş et kokusundan anlaşılıyordu. Filhakika tam o günlerde taşradan gelmiş olan iki mümtaz memuru ağırlamak üzere Hayat Sigortası Bürosu sekreteri Bay Snicks, avukatlık mesleğinin ileri gelenlerinden Bay Prose, üç dâvâvekili, bir İflas Komisyonu üyesi beyfendi, Temple’dan bir müşavir avukat, kira veya veraset yoluyla arazi intikalleri konusuna dair olağanüstü bol kenar notu ve iktibasla destekli fevkalade ilginç bir kitap yazmış olan boncuk gözlü, dediğim dedik bir genç adamla daha birçok seçkin ve tanınmış şahsiyeti bir araya getiren bir parti düzenlenmişti. Perker, kâtibinin geldiği kendisine fısıldanınca bu sosyeteden ayrılarak yemek salonuna geçti ve orada pelüş tulum ve pazen çoraplarıyla ortalarda görünmeye üç aylık maaş karşılığı razı olan kapı kâhyasının, kâtip efendiyi de, “yazıhane”nin her bir işini de boşlayarak masaya koyduğu mutfak kandilinin ışığı altında yarı karanlığa gömülü bekleyen Lowten ve Job Trotter’la karşılaştı.

Bücür Perker kapıyı kapatarak, “Evet, Lowten, n’oluyor?” dedi. “Önemli bir mektup mu geldi, ne var?”

“Hayır, efendim” dedi Lowten. “Mister Pickwick’ten bir haberci.”

“Mister Pickwick’ten, öyle mi?” Perker ivenessizlikle Job’a döndü. “Neymiş bakalım?”

“Dodson ve Fogg Bayan Bardell’i masraflarının infazı için içeri attırdılar, efendim.”

“Olamaz!” diye haykırdı Perker. Ellerini ceplerine daldırıp mutfak dolabına yaslandı.

“Doğru ama” dedi Job. “Duruşmadan hemen sonra kendisinden o miktar için imzalı beyan aldıkları anlaşılıyor.”

“Daha neler!” dedi Perker. İki elini birden ceplerinden çıkarıp sağ elinin tersini sol elinin avucuna çarptı. “Şimdiye kadar iş yaptığım namussuzlar arasında bunlar kadar açık göz olanına hiç rastlamadım!”

“Benim de meslekte tanıdığım en hinoğlu hin herifler” dedi Lowten.

“Sahiden öyle” dedi Perker, “nerden, nasıl çarpacaklar bilemezsin.”

“Evet, bilemezsiniz.” Ve üstatla adamı, insan zekâsının gelmiş geçmiş en dâhiyâne keşiflerinden biri üzerine kafa yoruyorlarmış gibi gönençten parıldayan çehrelerle birkaç saniye tefekküre daldılar. Dodson ve Fogg’a duydukları hayranlıktan ötürü içine düştükleri vecd hâlerinden biraz olsun sıyrıldıkları vakit Job Trotter söyleyeceklerini tamamladı. Düşünceli bir halde başını sallayan Perker saatini çıkardı.

“Saat tam onda orada olacağım” dedi. “Sam çok haklı. Öyle dediğimi söyle ona. Bir kadeh şarap alır mıydınız Lowten?”

“Hayır, teşekkür ederim, efendim.”

“Evet demek istiyorsunuz bana kalırsa” dedi küçük adam. Bir sürahi ile birkaç kadeh almak için dolaba döndü.

Lowten sahiden de evet demek istemiş olduğundan, bu konuda daha fazla konuşmadı; Perker’ın şöminenin karşısındaki duvarda asılı duran portresinin kendisine ne çok benzediğinden bahisle, Job’a bunun doğru olup olmadığını sordu; Job, doğru olduğunu söyleyerek karşılık verdi. Şarap kadehlere pay edilmişti o arada. Lowten Bayan Perker’in ve çocukların, Job da Perker’in sağlığına içtiler. Pelüş tulum ve pazen çoraplı kişi yazıhaneden çıkanlara yol göstermeyi üzerine vazife saymadığı için çingırağın sesini işitmedi bile, onlar kendi başlarına çıktılar. Dâvâvekili oturma odasına geçti, kâtip Saksâğan Ve Kütük’e, Job da geceyi bir zerzavat küfesi içinde geçirmek üzere Covent Garden Pazarı’na gitti.

* Londra’nın o devirdeki meşhur, merkezi pazar yeri. (ç. n.)

Ertesi sabah tam kararlaştırılan saatte yerden bitme şirin dâvâvekili Mister Pickwick'in kapısını vuruyordu. Kapıyı hemen Sam Weller açtı.

“Bay Perker, efendim” dedi. Mister Pickwick pencerenin önünde oturmuş, düşünüyordu.

“Tesadüfen uğradığınız çok iyi oldu” dedi Sam. “Patron sizinle birkaç kelime konuşmak istiyordu.”

Perker, Sam'e anlamlı anlamlı bakarak, oraya çağrılmış olduğunun söylenmesinin istenmediğinin farkında olduğunu belli etti ve Sam'e yaklaşmasını işaret ederek, kulağına bir şey fısıldadı.

Sam irkildi; aşırı bir şaşkınlıkla, “Burada öyle birşey yapmıycaksınız herhalde?” dedi.

Perker başını sallayıp gülümsedi.

Samuel Weller yerden bitme dâvâvekiline bir baktı, sonra Mister Pickwick'e baktı, sonra tekrar Perker'a baktı, sırtıttı, gülmeye başladı ve sonunda halının üstünde duran şapkasını kaptığı gibi hiçbir açıklama yapmadan ortadan kayboldu.

Perker'a bakakalan Mister Pickwick, “Ne demek oluyor bu böyle?” diye sordu. “Neymiş Sam'i bu akıl almaz davranışa sürükleyen?”

“O mu, ha, hiçbir şey, hiç...” dedi Perker. “Gelin, aziz dostum, yaklaştırın iskemlenizi şöyle masaya, size söyleyeceğim çok şey var.”

Küçük adam kırmızı şeritle bağlı evrak dosyasını masanın üstüne koyarken, Mister Pickwick, “Bu kâğıtlar ne?” diye sordu.

“Bardell ve Pickwick dâvâsının dosyası” dedi Perker, düğümü dişleriyle çözerken.

Mister Pickwick aniden ilgilenerken iskemlesinin ayaklarını yerde sürttürüp gıcırdatarak yaklaşırken hukukçu dostunu elinden geldiği kadar sert bir bakışla süzdü.

“Bu dâvânın adını bile işitmek istemiyorsunuz, değil mi?” dedi küçük adam. Hâlâ düğümü çözmeye uğraşıyordu.

“Hiç istemiyorum” dedi Mister Pickwick.

“Yazık. Çünkü tam da bunu görüşeceğiz.”

“Bu konunun sizinle aramızda hiç sözü edilmemesini tercih ederim, Perker.”

“Yapmayın, yapmayın, aziz dostum!” Küçük adam dosyayı hızla açarken göz ucuyla Mister Pickwick’e baktı. “Sözü edilmesi lazım. Buraya bilhassa bunun için geldim. Söyleyeceklerimi dinlemeye hazır mısınız, azizim? Acelesi yok; değılseniz, ben bekleyebilirim, bu sabahın gazetesini yanımda getirdim. Vaktinizi boşa harcamayacağım. Buyrun, dinleyin.” Böyle diyerek küçük adam bacak bacak üstüne attı, büyük bir sükûnetle ve dikkatle okumaya başlamış gibi yaptı.

“Peki, o halde” dedi Mister Pickwick, içini çekerek ve aynı zamanda yumuşayıp gülümseyerek. “Söyleyin ne söyleyecekseniz. Hep aynı hikâye, nasıl olsa.”

“Ama değışik şekliyle, azizim, değışik şekliyle” dedi Perker, gazeteyi ağır ağır katlayıp tekrar cebine koyarken. “Bayan Bardell, yani dâvâcı, şu anda bu dört duvar arasında, beyfendi.”

Mister Pickwick’in buna cevabı “Biliyorum” oldu.

“Pekâlâ” dedi Perker. “Buraya nasıl geldiğini de biliyor olmalısınız o halde? Yani hangi sebeple ve kimlerin talebi üzerine?”

“Evet, biliyorum. En azından, Sam’in anlattığı kadarını.” Mister Pickwick umursamaz göründü.

“Sam’in anlattıklarında doğru olmayan bir şey yoktur diyebilirim. Ama şimdi, aziz dostum, size sormam gereken ilk soru şu: Bu kadın burada kalacak mı?”

“Burada kalacak mı?” Mister Pickwick Perker’in sözünü tekrarladı.

“Evet, dostum. Burada kalacak mı?” Perker iskemlesinin arkasına yaslanarak gözlerini müvekkiline dikti.

“Bunu nasıl bana sorabiliyorsunuz?” dedi Mister Pickwick. “Dodson ve Fogg’a bağılı bir şey bu. Öyle olduğunu çok iyi biliyorsunuz.”

“Ben hiç öyle bir şey bilmiyorum” diye diretti Perker. “Dodson ve Fogg’a bağılı değıl. O adamları benim kadar siz de tanıyorsunuz. Bu iş sadece ve tamamen size bağılı.”

“Bana mı!” diye haykırdı Mister Pickwick. Sinirlenerek ayağı kalktı, sonra hemen yine oturdu.

Minik adam enfiye kutusunun kapağına iki kez vurdu. Kapağı açtı, büyücek bir tutam enfiye alıp kutuyu kapattı ve aynı sözleri tekrarladı: “Size bağılı.”

“Bakın, aziz dostum” diye sürdürdü sonra sözünü. Enfiye özgüvenini tazelemiş görünüyordu. “Bayan Bardell vakit gecikmeden serbest mi kalacak, yoksa ilelebet mahpus mu, bu size bağlıdır, sadece size diyorum. Diyeceklerimi sonuna kadar dinleyin ve rahat durun, kıpırdamayın. Lütfen! Terleyeceksiniz sonra, o da hiç iyi olmayacak... Diyorum ki” diyerek devam etti Perker, her bir keyfiyeti vurgulamak için arka arkaya her bir parmağına basarak, “diyorum ki, sizden başka hiç kimse onu bu ufunet batağından kurtaramaz; siz de bunu ancak bu dâvânın masraflarını, dâvâcının da, dâvâlinin da üzerlerine düşeni yani, ödemek sûretiyle yapabilirsiniz. Şimdi lütfen sakın olun, azizim.”

Bu konuşma boyunca çehresi renkten renge giren ve belli ki korkunç bir öfke patlamasının sınırına gelip dayanmış olan Mister Pickwick elinden geldiği kadar tuttu kendini. Perker tartışma gücünü yeni bir tutam enfiye ile tahkim ettikten sonra konuşmayı sürdürdü.

“Kadını bu sabah gördüm. Siz masrafları ödeyince o derhal tahliye olacak, siz de tazminat ödemekten kurtulacaksınız. Bundan başka –ki sizi en çok bunun alakadar ettiğine eminim, aziz dostum– kendi eliyle bana yazacağı bir mektupla bu işin baştan beri Baylar Dodson ve Fogg tarafından kışkırtılarak teşvik ve tertip edilmiş olduğunu; sizin rahatsız edilip zarara uğratılmanıza kendisinin âlet edilmiş olmasından derin üzüntü duyduğunu; benden sizin kendisini affetmeniz için aracılık etmemi rica ettiğini serbestçe ve kendi iradesiyle beyan etmesini sağlamış olacaksınız.”

“Çok işe yarar bir vesika olacağı anlaşılıyor, masraflarını ben ödeyeceksem” dedi Mister Pickwick, hiddetle.

Perker, zafer kazanmış gibi, “Bu işin eğeri filan yok, beyfendiciğim” dedi. “Size sözünü ettiğim mektup burada. Bu sabah saat dokuzda başka bir kadın getirdi yazıhaneme, ben buraya adımımı atmadan ya da Bayan Bardell’le herhangi bir temasa geçmeden önce. Böyle olduğuna şerefim üzerine yemin ederim.” Dosyanın içinden söz konusu mektubu seçip çıkararak Mister Pickwick’in dirseği hizasında tuttu işinin ehli dâvâvekili ve iki dakika boyunca gözünü kırpmadan peş peşe enfiye çekti.

“Bana diyeceklerinizin hepsi bu mu?” dedi Mister Pickwick yumuşak bir sesle.

“Tam değil” dedi Perker. “Şu anda, gönüllü beyanın aleni karşılığını ve dâvânın tahakkuku için derleyebileceğimiz delillerin fesat tertibi iddiasıyla ceza dâvâsı açmamıza yetip yetmeyeceğini söyleyebilecek durumda değilim. Yeteceğinden şüphem var, aziz dostum. Bu herifler çok kurnaz. Mamafih, şunu diyebilirim: Bütün olgular, bir arada mütalaa edildiğinde, her makul insanın gözünde size hak verdirecek mahiyettedir. Şimdi, azizim, size söylüyorum: Bu yüz elli sterlin ya da yuvarlak hesap ne kadarsa, sizin için nedir ki? Hiçbir şey. Aleyhinizde karar vermiş bir jüri var; evet, yanlış karar verdiler ama doğru olduğunu düşünerek verdiler o kararı ve o karar sizin aleyhinizde tecelli etti. Şimdi önünüzde, burada kalmakla elde edebileceğinizden çok daha iyi bir durumda olmanızı ehven şartlarla mümkün kılacak bir fırsat var. Burada kalmanız, sizi tanımayan insanlar indinde kaskatı, münasebetsiz, budalaca bir inattan başka bir şeye yorulmayacak, bana inanın, aziz dostum! Üstelik böyle bir fırsat sizi arkadaşlarınıza, her zamanki meşguliyetlerinize, sağlığınıza, eğlencelerinize yeniden kavuşturacak; bunu yapmadığınız takdirde hayatınız boyunca hapis yatmaya mahkûm etmiş olacağınız sizi seven, sadık hizmetkârınızın da serbest kalmasını sağlayacak; ve bilhassa, aziz dostum, bu kadının, bana kalırsa hiçbir erkeğin dahi hiç katlanmaması gereken, fakat bir kadın için büsbütün korkunç ve barbarca bir muameleye maruz kalmasına mâni olarak onu bu sefalet ve pislik batağından kurtarmakla, her şeyden çok istediğinizi çok iyi bildiğim o âlicenap intikam duygunuzu da tatmin etmiş olacaksınız. Böyle bir fırsattan yararlanmakta nasıl tereddüt edebilirsiniz? Şimdi size soruyorum, sadece hukuki müşaviriniz olarak değil, gerçek bir dostunuz olarak da soruyorum, bütün bu gayelere erişip bunca insana iyilik etme fırsatını, hayatta hep kazanmak ve daha çok kazanmaktan başka bir dertleri olmayan ve mutlaka günün birinde yeni bir dalavere peşinde koşarken belalarını bulacak olan o iki şeririn cebine üç buçuk sterlin girmesin diye elinizden kaçırarak mısınız? Size sunduğum bu mütalaaları, ne kadar yarım yamalak ve mükemmellikten uzak olurlarsa olsunlar, dikkate alıp üzerlerinde düşünmenizi siz-

den bilhassa rica ediyorum, aziz beyfendiciğim! İstedığınız kadar düşünün taşının. Ben burada, asla sabırsızlığa kapılmaksızın, cevabınızı bekleyeceğim.”

Mister Pickwick cevap vermeye fırsat bulamadan ve Perker böylesine alışılmadık uzunlukta bir nutkun ardından artık alınması şart olan enfiyenin daha yirmide birini burnuna çekmemişken, dışarıdan birtakım mırıldanmalar işitildi, sonra da kapı vurulur gibi oldu.

“Hay Allah!” diye haykırdı Mister Pickwick. Dostunun sözlerinden besbelli ziyadesiyle etkilenmişti. “Bu kapı da, şimdi! Kim var orda?”

“Benim, efendim.”

Sam Weller’in başı görüldü.

“Şimdi konuşmam seninle, Sam” dedi Mister Pickwick. “Meşgulüm şu anda.”

“Afedersiniz ama, beyim” dedi Weller, “burda bir hanım var, size çok önemli bir şey açıklıycakmış.”

Aklı Bayan Bardell sahneleriyle dopdolu olan Mister Pickwick, “Hiçbir hanımla görüşmem şimdi” dedi.

“Ben sizin yerinizde olsam o kadar emin olmazdım, efem” diye Sam başını iki yana sallayarak ısrarcı oldu. “Gelenin kim olduğunu bilseniz, böyle konuşmazdınız... Kırmızı göğüslü ardıç kuşunun köşenin ardında öttüğünü işiten şahinin kendi kendine dediği gibi.”

“Kimmiş o peki?” diye sordu Mister Pickwick.

Sam, sanki arkasında acayip bir hayvan varmış gibi kapıyı eliyle tutarak, “Görecek misiniz onu?” diye sordu.

Mister Pickwick, Perker’a bakarak, “Anlaşıldı, görmem gerekiyor galiba” dedi.

“Tamam o zaman. Sahnee!” diye bağırdı Sam. “Gong çalar, perde kalkar, iki suikastçı içeri girer!”

Sam’in böyle diyerek kapıyı ardına kadar açmasıyla Nathaniel Winkle’in odaya dalması bir oldu. Göze pek hoş görünen bol yüz kızarmaları ve sıkılmalar eşliğinde onun elinden tutmuş arkasından gelen ve toz pembe ipekliler, pek zarif bir şapka ve şahane bir tül peçeyle her zamankinden daha güzel görünen genç ha-

nım, Dingley Dell'de kürk konçlu potinler giyen genç hanımın ta kendisiydi.

Mister Pickwick iskemlesinden kalkarak, "Bayan Arabella Allen!" diye haykırdı.

"Hayır!" diye karşılık verdi Winkle, dizleri üstüne çökerek. "Bayan Winkle! Bağışlayın, aziz dostum, bağışlayın!"

Mister Pickwick gözlerine, kulaklarına inanmakta zorlandı; hiç inanmayacaktı, eğer Perker'ın beşuş çehresi ile orada arkalarında bir yerde Sam ve güzel oda hizmetçisinin olan biteni son derece içten bir sevinçle seyretmekte olmalarının tanıklığı olmasaydı.

"Ah, Mister Pickwick!" dedi Arabella, pes perdeden, ortalığa çöken sessizlikten telaşa kapılmış gibi. "Büyük tedbirsizlik ettim, beni bağışlayabilecek misiniz?"

Mister Pickwick bu yakarışa sözle karşılık verme yerine alelacele gözlüğünü çıkardı ve genç kadının iki elini birden kendi elleri arasına alıp onu birçok kere -belki lüzumundan da ziyade- öptü, sonra bir elini hâlâ bırakmadan Bay Winkle'a dönüp onun haddini bilmez bir edepsiz olduğunu söyleyerek ayağa kalkmasını buyurdu. Birkaç saniyedir hiçbir sabırsızlık alameti göstermesizin şapkasının kenarıyla burnunu kaşımakta olan Winkle söyleneni yaptı; o zaman Mister Pickwick Winkle'ın sırtına birkaç şaplak patlatarak hemen Perker'la el sıkıştı; o da iltifatından kimseyi esirgememiş olmamak için gelin hanımla birlikte güzel hizmetçiyi de öptükten sonra Winkle'ın elini bütün iyi niyetiyle sıkıp canını acıtarak, ne kadar sevindiğini göstermek için, sıradan burunlara sahip yarım düzine adamı bir ömür boyu hapşürtmeye yeter miktarda enfiye çekti.

"Yaa, böyle işte, sevgili kızım!" dedi Mister Pickwick. "Bütün bunlar nasıl oldu, gelin oturun ve bana hepsini anlatın. Ne de güzel görünüyor, değil mi, Perker?" diye ekledi sonra, Arabella'nın yüzünü sanki kendi kızına bakıyormuş gibi gurur ve iftiharla süzerek.

"Harikulade, efendim, harikulade! Evli olmasam kıskanırdım sizi doğrusu" diye Winkle'ı göğsünden dürterek karşılık verdi küçük adam. "Bu ne haddini bilmezlik böyle!" O ve Winkle bundan sonra birbirlerini dürte dürte kahkahalarla güldüler ama yine de, az önce güzel hizmetçiyi dolap kapısının arkasında kısıtıp öperek he-

lecanını dindirmiş olan Sam Weller'ın kahkahaları kadar gürültü çıkarmadı onların gülüşü.

“Sana olan minnettarlığımı nasıl ifade edeceğimi bilemiyorum, emin ol, Sam” diye konuştu o sırada, inanılmaz bir tatlılıkla gülümseyen Arabella. “Clifton’da o bahçedeki gayretlerini hiç unutmuyacağım.”

Sam, “O konuda hiçbir şey demenize lüzum yok, hanfendi” dedi. “Ben tabiata yardımcı oldum sadece... oğlanı fazladan kanatıp öldüren doktorun anneye dediği gibi.”

Burda araya giren Mister Pickwick karşılıklı iltifatları yarıda kesti. “Gelin oturun şuraya da söyleyin bakayım yavrucuğum, evlendiğiniz ne kadar oldu?” dedi Arabella’ya.

Arabella lordu ve efendisine baktı.

“Sadece üç gün” dedi Winkle.

“Sadece üç gün mü? Üç aydır ne yapıyordunuz, peki?”

“Tabii ya, tabii ya” diye Perker araya girdi. “Söyleyin, hadi verin bu tembelliğin hesabını! Pickwick bu işin niye bu kadar uzadığına hayret ediyor sadece.”

Winkle, yanakları kızaran genç karısına bakarak konuştu: “Doğrusunu isterseniz, uzun bir süre Bella’yı ikna edemedim benimle kaçmaya. İkna olduktan sonra da biz bir fırsatını buluncaya kadar hayli zaman geçti. Mary’nin de komşu kapıdaki işinden ayrılmak için bir ay mühlet vermesi gerekiyordu ve onun yardımı olmadan bu işi imkânı yok başaramazdık.”

Mister Pickwick bu arada tekrar gözlüğünü takmış, yüzünde şefkatin insan çehresine yansıtılabileceği olanca memnuniyet ifadeyle Arabella’dan Winkle’a, Winkle’dan Arabella’ya bakıp duruyordu. “Doğrusu bu ya” dedi, “iş bayağı sıkı tutmuşsunuz, o anlaşılıyor. Ağabeyinizin bundan hiç haberi oldu mu, kuzum?”

Arabella’nın rengi değişti. “Ah, hayır, hayır!” dedi. “Sevgili Mister Pickwick, o bunu yalnız sizden, sizin ağzınızdan işitmeli. Öyle sert, öyle önyargılı ki... Üstelik, arkadaşı Bay Sawyer nâmına öyle istekliydi ki” diye yere bakarak ekledi, “neler olacak kim bilir diye çok korkuyorum.”

“Evet ya, elbette” dedi Perker, ciddi ciddi. “Sizin bu işi gençler nâmına ele almanız lazım, azizim. Onlar sizden başkasını din-

lemeyeceklerdir ama sizi sayarlar. Bir tatsızlık çıkmasına mâni olmalısınız. Kan bu, kaynar, kaynar...” Küçük adam bir uyarı tutamı-
cığın kadar enfiye çekerek kuşkulu bakışlarla başını salladı.

“İyi ama unutuyorsunuz yavrucuğum, benim hapiste olduğum-
mu unutuyorsunuz” dedi Mister Pickwick, usulca.

“Hiç unutmuyum, efendim?” dedi Arabella. “Hiçbir zaman
unutmadım. Bu korkunç yerde neler çekmiş olacağınızı çok düşün-
düm, fakat kendiniz için asla yapmayacağınız bir şeyi bizim mutlu-
luğumuz için yaparsınız diye ümit etmişim. Ağabeyim bu durumu
ilk sizden işitirse aramızın düzeleceğine ben kesin inanıyorum. O
benim bu dünyada tek akrabamdır, Mister Pickwick, siz eğer ona
benim için ricacı olmazsanız, korkarım onu da kaybederim.” Bu-
rada zavallı Arabella mendilini yüzüne bastırarak acı acı ağlama-
ya başladı.

Mister Pickwick'in yüreği bu gözyaşlarından bir hayli etkilenmişti ama Bayan Winkle gözlerini kurularak son derece tatlı bir sesin en, en tatlı tonlarında dil döküp yalvarmaya koyulunca bilhassa heyecanlandı, telaşa kapıldı, ne yapacağını bilemedi. Bütün bunlar, durup durup asabi hareketlerle gözlük camlarını, burnunu, bacaklarını, başını ve tozluklarını ovalamasından anlaşılıyordu.

Bu kararsızlık alametlerini fırsat bilen Perker (genç çiftin o sabah arabayla doğru ona gitmiş oldukları anlaşılıyordu) baba Winkle'in oğlunun hayat basamaklarını tırmanmakta erişmiş olduğu mertebeden hâlâ daha haberdar olmadığını; oğul Winkle'in hayattan beklentilerinin de tamamıyla babasının ona duyduğu sevgi ve şefkatin azalmandan sürmesine bağlı olduğunu; lakin bu büyük olay daha uzun zaman ondan saklanacak olursa çok büyük bir ihtimalle bunun mümkün olamayacağını; Bay Allen'ı bulmaya hemen Bristol'e gitmek isteyen Mister Pickwick'in aynı sebeple baba Winkle'i görmek için Birmingham'a da gitmek zorunda kalabileceğini; ve nihayet, baba Winkle'in, Mister Pickwick'i bir bakıma oğlunun vasisi ve müşaviri saymakta pekâlâ haklı ve salahiyetli olduğunu, dolayısıyla, bahse konu baba Winkle'i olayın bütün safahatından ve kendisinin (Mister Pickwick'in) bu işteki rolünden bizzat ve şifâhen haberdar etmesi gerektiğini, hattâ şahsi itibarına binaen öyle yapmakla mükellef sayılacağını eksiksiz bir hukuki öngörü ve liyakatle hatırlattı.

Bay Tupman ile Bay Snodgrass mütalaanın tam bu noktasında çıkageldiler; olup bitenleri lehte ve aleyhte sebepleriyle birlikte onlara da izah etmek gerektiğinden, bütün kanıtlar bir kere daha ortaya serildi ve ondan sonra herkes her bir kanıtı bildiği gibi ve istediği kadar savunmaya girişti. Onca tartışma ve serzeniş sonucu bütün kararlarından dönmeye zorlanan ve az kalsın aklını da kaçırarak hâle gelen Mister Pickwick, Arabella'yı kucaklayıp onun fevkalade hoş ve cazip bir kadın olduğunu ve kendisinin ilk günden beri nasıl olduğunu hiç bilmeden onu çok beğendiğini beyan ederek gençlerin saadetine mâni olmayı asla düşünemeyeceğini, kendisinden diledikleri gibi yararlanabileceklerini söyledi.

Samuel Weller bu tavizi iştirir iştirmez Job Trotter'ı elinde yazılı talimatla, basiretli pederinin belki günün birinde âni bir durum-

da gerekebilir diye ünlü Bay Pell'e, o deneyimli zâta emanet bırakmış olduğu resmi tahliye evrakını teslim almaya yolladı. Sonra üstündeki bütün nakit parayı harcayarak satın aldığı yirmi beş galon hafif siyah birayı raket sahasında isteyen herkese kendi eliyle ikram etti. Bu iş bitince de binanın değişik yerlerinde sesi kısılıncaya kadar hurra çekip ardından her zamanki sapasakin, filozoflara yakışır tavrını geri takındı.

O gün öğleden sonra saat üçte Mister Pickwick son bir defa küçük odasını gözden geçirdikten sonra onunla ânında el sıkışmak için heyecanla bastıran borçlular kalabalığının içinden güçlkle sıyrılarak çıkış merdivenine ulaştı. Orada durdu. Etrafına baktı. Baktıkça gözleri parıladı: Bir sürü sararmış, kadidi çıkmış yüz arasında şefkatinden ve hamiyetinden pay almamış tek bir kişi yoktu.

“Bakın, Perker” dedi, gençten birini yanına çağırarak, “bu size sözünü ettiğim Bay Jingle.”

“Tamam, azizim” dedi Perker, Jingle'a dik dik bakarak. “Sizinle yarın görüşeceğiz, delikanlı. Umarım, daha çok yaşar ve size söyleyeceklerimi iyi duygularla hatırlarsınız.”

Jingle saygıyla eğildi. Mister Pickwick'in uzattığı eli sıkıp geri çekilirken titriyordu.

“Job'u tanıyorsunuz, sanırım” dedi Mister Pickwick.

“Tanırım namussuzu” dedi Perker, dostça. “Arkadaşınla meşgul ol ve yarın saat birde buralarda olun, tamam mı? Daha bir şey var mı?”

“Hiçbir şey yok” dedi Mister Pickwick. “Sam, sana ihtiyar oda sahibin için verdiğim ufak paketi yerine ulaştırdın mı?”

“Evet, beyim. Ağlamaya başladı, çok cömert ve düşünceli olduğunuzu söyledi ve dedi ki, ona ağır verem iğnesi yaptırmanızı istiyormuş dedi, çünkü dedi, burda o kadar uzun zaman kalan arkadaşşı ölünce onun gibisini bulabileceği bir yer yokmuş, onun içinmiş dedi.”

“Zavallı, zavallı!” dedi Mister Pickwick. “Allah sizleri korusun, dostlarım!”

Mister Pickwick'in bu elveda sözleri kalabalığın coşkunu haykırışlarıyla karşılandı. Birçokları elini bir kere daha sıkmak için

ileri atılırken o Perker'in koluna girerek çabucak çıktı hapishane-
den: Bir an için, ilk girdiğinden çok daha üzgün ve hüzünlüydü.
Heyhat! Ne çok kederli ve mutsuz insan bırakıyordu arkasında!

O günün akşamı, George ve Akbaba'da bir araya gelen bir-
kaç kişi için mutlu bir akşamdı. Ertesi sabah han kapısından çıkan
iki yürek neşe ve sevinçle pır pır atıyordu: Mister Pickwick ve Sam
Weller'in yürekleri. Mister Pickwick hiç vakit geçirilmeksizin bir
posta arabasına yerleştirildi; arabanın arkasında ufak bir çıkma var-
dı, Samuel Weller göz alıcı bir çeviklikle çıktı oraya oturdu.

"Beyim" diye seslendi efendisine.

"Ne var, Sam?" Mister Pickwick pencereden başını çıkararak
karşılık verdi.

"Şu atlar üç ay veya daha uzun bi süre Fleet'te kalmış olsalar-
dı bari diyorum, efem."

"Niçin, Sam?"

"Niçin olacak, beyim" dedi Sam Weller, ellerini ovuşturarak,
"öyle olsaydı kim bilir şimdi nasıl koştururlardı!"

FASIL 48

*Mister Pickwick'in, Samuel Weller'in yardımıyla,
Benjamin Allen'in kalbini yumuşatıp Robert Sawyer'ın
gazabını dindirmeyi denediğini anlatan fasıl*

Ben Allen ve Bob Sawyer dükkânının arkasındaki küçük muayene odasında oturmuş, kıymalı aş yiyerek geleceği konuşuyorlardı. Konu, ister istemez, Bob'un devralmış olduğu tıbbi hizmet mıntıkası ve kendini adadığı şerefli mesleği sayesinde ele güne muhtaç olmadan yaşama şansı üzerinde yoğunlaştı.

“...Bana kalırsa, Ben” diyordu Bob Sawyer, “bana kalırsa, kuşkulu.”

“Kuşkulu olan ne?” diye sordu, o sırada bir yudum birayla zekâsına cila çekmekte olan Ben Allen.

“Ne olacak? Çalışma şansı” dedi Bob.

“Unuttuydum ben onu” dedi Ben Allen. “Unuttuğumu bana bu bira hatırlattı... Evet, kuşkulu, taabi. Haklısın.”

Bob Sawyer, düşünceye dalmış bir halde, “Yoksul insanların bana bu kadar düşkün olmalarına şaşmamak elde değil” dedi. “Gecenin her saatinde kapım çalınıyor, hiç beklemediğim kadar ilaç alıyorlar; lüzumlu lüzumsuz yakı yahut sülük kullanmaya pek meraklılar; aile fertleri feci sûrette çoğalıyor. Son gelen vâdeli altı senedin altısı da hastalarımдан, Ben.”

“Çok memnuniyet verici bi şey değil mi peki bu?” dedi Ben Allen, biraz daha kıyma almak için tabağını uzatırken.

“Öyle, elbette” dedi Bob, “öyle ama, harcıycak birkaç hazır şilineri olsa daha iyi olurdu. Reklamlarda yazılanlar mükemmeldi, Ben. Hasta olmasına hasta çok ama, işte hepsi o kadar.”

“Bob” dedi Ben Allen. Çatalını bıçağını elinden bırakıp gözünü arkadaşının yüzüne dikti. Bob, söylüyüm mi sana ne yapacağını?”
“Ne?”

“Hiç vakit kaybetmeden Arabella’nın bin sterlinine sahip olman gerekiyor.”

“İngiltere Merkez Bankası Müdür ve İdare Heyeti’nin kayıtlarında onun adına yazılı yüzde üç konsolide yıllık ödeme hesabı” diye Bob Sawyer resmiyet diliyle ekledi.

“Ta kendisi!” dedi Ben. “Reşit olunca ya da evlenince onun olacak. Yaşını doldurmasına bir sene var. Sende yürek olsa bir aya kalmaz evlenmiş olur.”

“Çok cazip bir genç kız, nefis!” dedi Robert Sawyer. “Bilebildiğim kadarıyla tek kusuru, zevk fukarası olması. Maalesef benden hoşlanmıyor.”

“Bana sorarsan, neden hoşlandığını bilmiyor o.” Ben Allen dudak büktü.

“Belki” dedi, Bob Sawyer. “Fakat bana sorarsan neden hoşlanmadığını o çok iyi biliyor. Önemli olan da bu.”

Ben Allen kıymalı aşını çatal bıçakla yiyen akıllı uslu bir genç değilmiş de, elleriyle parçaladığı çiğ kurt etiyle beslenen vahşi bir savaştıymış gibi, dişlerinin arasından konuştu: “Alçağın biri ona musallat oldu da hisleriyle mi oynuyor acaba, bilmek isterdim? Öldürebilirim o herifi, Bob.”

Sawyer uzun bir bira yudumunu yarıda kesip bardağın üstünden kötü kötü baktı. “Onu bulursam basıcam kurşunu. İşi bitmezse kurşunu çıkararak öldürürüm onu” dedi.

Benjamin Allen bir şey demeden birkaç dakika dalgın dalgın baktı arkadaşına. Sonra, “Sen ona hiç açık açık evlenme teklif etmedin, değil mi, Bob?” dedi.

“Etmedim. İşe yaramayacağını biliyorum çünkü.”

“Yirmi dört saat daha yaşlanmadan yapacaksın bunu!” dedi Ben, kesin kararlılıkların sükûnetiyle. “Evet diyecek sana, demezse niye demediğini bana açıklayacak. Otoritemi koyacağım ortaya!”

“Hadi bakalım” dedi Bob Sawyer. “Göreceğiz.”

Ben Allen serteldi. “Göreceğiz, taabi ki, dostum.” Birkaç saniye tereddütten sonra, heyecandan titreyen bir sesle, “Sen ona o daha

çocukken âşık oldun” diye ekledi. “Biz okul yaşlarımızdayken seviyordun onu ama o zaman da uçarıydı o, hafife aldı senin hislerini. Hatırlıyor musun, hani o gün, iki ufak kimyonlu bisküviyle bir elmayı yazı defterinin sayfalarına sarıp derli toplu bir paket yapmıştın da ona vermek istemiştin?”

“Hatırlıyorum” dedi Bob Sawyer.

“Hiç kaale almamıştı senin hediyeni.”

“Evet” dedi Bob. “Güya paketi kadife pantolonumun cebinde o kadar çok taşımışım ki, elma ısınmış, kötülemişmiş, öyle demişti.”

“O öyle deyince elmayı biz, bi sen, bi ben sırayla ısırıp yemiştik” dedi Ben Allen, canı sıkkın bakışlarla.

Bob Sawyer bu ayrıntıyı da hatırladığını, hüzünlü bir kaş çatışıyla belli etti; iki arkadaşı bir süre kendi düşünceleriyle baş başa kaldılar.

Bay Bob Sawyer ile Bay Benjamin Allen arasında bu kabil bir görüş alış verişi sürerken ve gri kisveli oğlan öğle yemeğinin neden bu defa öyle uzadığına hayret edip sonunda kendi iştahını tatmin etmeye ayrılacak kıyma aşu miktarı konusunda duyduğu gizli kuşkulardan aklı karışmış bir halde endişeyle camlı kapıya bakıp dururken, Bristol sokaklarında hususi bir araba ağır ağır ilerlemekteydi. Tombul bir atın çektiği, ayaklarında seyislerinkine benzer pantolonu, üzerinde bir arabacı paltosu olan asık yüzlü bir adamın sürdüğü mahzuni yeşil renkte bir araba.

Bunlar, eli sıkı yaşlı hanımlara ait ya da onların kullanımına tahsis edilmiş çoğu arabalarda sık rastlanılır özelliklerdir. Nitekim bu arabada da onun hem hanımı, hem sahibi olan yaşlı ve muhterem bir hanımefendi oturmaktaydı.

“Martin!” Asık yüzlü adama pencereden seslendi yaşlı hanımefendi.

“Evet, ne var?” dedi asık yüzlü adam, elini şapkasına götürerek.

“Bay Sawyer’ın oraya çek!”

“Oraya gidiyorum zaten” dedi asık yüzlü adam.

Yaşlı hanım başını sallayarak asık yüzlü adamın basiretinden duyduğu memnuniyeti belli etti. Asık yüzlü adam tombul atın sırtında şöyle güzel bir kırbaç şaklattı, hep beraber Bob Sawyer’ın muayenehanesine ulaştılar.

Araba, Bay Robert Sawyer –müteveffa Nockemorf’un kapısının da durunca, yaşlı hanım seslendi:

“Martin!”

“Evet?” dedi Martin.

“Delikanlıya söyle, çıksın atla meşgul olsun.”

“Atla ben kendim meşgul olucam” dedi Martin, kırbacını arabanın tepesine bırakarak.

Yaşlı hanım, “Buna katiyen müsaade edemem!” dedi. “Senin ne diyeceğin çok önemli, benimle içeri geleceksin, görüşme bitene kadar yanımdan ayrılmayacaksın. Duyuyor musun?”

“Duyuyorum.”

“Peki öyliyse, yerinden kalkmak için ne bekliyorsun?”

“Hiçbir şey” dedi Martin. Ve böyle dedikten sonra sağ ayağının parmak uçları üstünde dengede durduğu tekerleğin üstünden âheste âheste inip gri kisveli oğlana seslendi, seyyar basamakları aşağı saldı ve koyu renk güderi eldivenli bir elini kapıdan içeri uzatıp hanımefendiyi umursamaz bir tavırla, sanki bir şapka kutusuymuş gibi çekti dışarı çıkardı.

“Hay Allah!” diye haykırdı büyükhanım. “Buraya gelince çok heyecanlandım, Martin. Bak, nasıl titriyorum.”

Martin güderi eldivenli elini yüzünün önüne tutarak öksürdü, söyleneni duymazdan geldi. Hanımefendi kendini toparlayarak Bob Sawyer’ın dükkân basamaklarını tırmandı. Martin arkasından çıktı. Hanımefendi dükkâna girer girmez, içkileri ve suyu gözler önünden kaldırıp tütün kokusunu gidermek için mide bulandırıcı ilaç şişelerini oraya buraya boşaltıp serpiştirmekte olan Benjamin Allen ile Bob Sawyer onu büyük bir memnuniyet ve sevinç humması içinde karşıladılar.

“Sevgili halacığım” diye haykırdı Ben Allen, “bize uğramanız ne büyük iltifat! Bay Sawyer, halacığım. Sizinle konuşmuştuk, hani... biliyorsunuz.” Ben Allen olağanüstü ayık bir ânında değildi; fısıldar gibi söylemeye niyetlendiği halde, kimsenin istese de işitmeden edemeyeceği açık seçik bir sesle, “Arabella” deyiverdi.

“Benjamin, canım” dedi yaşlı hanım, soluk soluğa ve tir tir titreyerek, “sen hiç telaş etme, benim Bay Sawyer’la bir dakika yalnız konuşmam gerekiyor, sadece bir dakika.”

“Bob, halamı muayene odasına alır mısınız, lütfen?” dedi Ben Allen.

Bob en meslekten sesiyle, “Elbette” dedi. “Şöyle buyrun, hanımefendi. Korkmayın efendim. Sizi hemen iyileştireceğiz, bundan hiç şüphe etmiyorum, efendim. Buyrun, hanfendiciğim. Şimdi, efendim?”

Yaşlı kadını bir iskemleye oturtuktan sonra kapıyı kapattı, bir başka iskemleyi ziyaretçinin yanına çekti ve kendisine bir hayli kazanç ve yarar sağlayacağını umduğu bir hastalık ârâzının teferruatını dinlemeye hazırlandı.

Yaşlı hanımın ilk yaptığı şey, başını sallayıp sallayıp sonra ağlamaya başlamak oldu.

“Asap bozukluğu” dedi Bob Sawyer, sükûnetle. “Kâfur şurubu ve su. Günde üç defa. Gece, sakinleştirici losyon.”

“Nasıl başlayacağımı bilemiyorum, Bay Sawyer” dedi yaşlı hanım. “Çok feci, üzücü bir şey.”

“Başlamaya lüzum yok, hanfendi. Söyleyeceklerinizi tahmin edebiliyorum. Problem kafada.”

“Kalpte olsaydı çok üzülürdüm” dedi yaşlı hanım, hafiften inler gibi.

“Orada endişe doğuracak hiçbir şey yok, hanfendi” dedi Bob Sawyer. “Esas sebep mide.”

Büyükhanım irkildi.

“Bay Sawyer!” diye haykırdı.

Bob, bilgiç pozlarda, “En ufak bir şüphe yok, hanfendi” dedi. “Zamanında alınsaydı ilaçla önlenirdi.”

“Bay Sawyer” dedi büyükhanım, büsbütün heyecanlanarak. “Bu davranışınız ya benim durumumda bir kimse karşısında büyük bir küstahlıktır ya da ziyaretimin sebebini anlamamış olmanızdandır. Olanları önlemek tıbbın imkânları dahilinde ya da benim basiretime kalmış olsaydı muhakkak ki her şeyi yapardım. Derhal yegenimi görmeliyim.”

Küçük el çantasını bir hışım fırlatarak, daha konuşması bitmeden ayağa kalktı büyükhanım.

“Durun bir dakika” dedi Bob Sawyer. “Sizi yanlış anladım, galiba? Nedir mesele, efendim?”

“Yeğenim, Bay Sawyer. Arkadaşınızın kız kardeşi.”

“Evet, efendim?” dedi Bob, sabırsızlıktan yerinde duramaz bir halde. Zira yaşlı hanım müthiş heyecanlıydı ama, yaşlı hanımlarda çoğu kez görüldüğü gibi, insanı çileden çıkaracak kadar da temkinli konuşuyordu.

“Evet, hanfendi?”

“Evimi terk etti, Bay Sawyer, üç gün önce. Sözde kız kardeşime, üçüncü mil taşının hemen öte yanında çok büyük bir sarı salıkımla bir meşe kapı vardır, hemen o arada bir yatılı mektebi olan bir başka halasına gitmek üzere” diye konuştu hanımefendi ve tam bu noktada gözlerinin yaşını kurulamak için durdu.

Bob, telaşından, mesleki vakarını hepten unutmuştu. “Sarılı salıkımın cehenneme kadar yolu var, hanfendi! Siz daha hızlı ilerleyin, lütfen, oyalanmayın o kadar. Çok rica ediyorum!” dedi.

“Bu sabah” dedi hanımefendi, ağır ağır, “bu sabah...”

“Geri mi geldi?” dedi Bob, heyecanla. “Döndü mü?”

“Hayır, dönmedi. Bir şey yazmış, bana onu gönderdi.”

“Ne yazmış?”

“Diyordu ki, Bay Sawyer...” dedi büyükhanım, “ben de işte sizin, Benjamin’i buna usulca, tedricen hazırlamanızı istiyorum, diyordu ki... mektup cebimde, Bay Sawyer, fakat gözlüğüm arabada kaldı, o olmadan mektubun o kısmını size göstermeye kalksam vaktinizi zıyan etmiş olurum sadece. Kısacası, Bay Sawyer, evlendiğini söylüyordu.”

“Ne!” diye irkildi, daha doğrusu az kalsın bağırıyordu Bob Sawyer.

“Evlenmiş” diye tekrarladı yaşlı hanım.

Bob Sawyer daha fazlasını işitmek için beklemedi. Muayenehaneden dükkânın dış bölümüne koştu, davudi bir sesle haykırdı:

“Ben, oğlum, kız tüydü!”

Tezgâhın arkasında başı dizlerinden hayli aşağı sarkmış bir halde uyulamakta olan Ben Allen bu müthiş haberi duyar duymaz Bay Martin’in üzerine atıldı, o ağzı var dili yok hizmetkârın boyunbağını bir eliyle burup sıkarak onu hemen oracıkta boğma niyetini, yeisten çılgına dönmüş insanlarda sık sık görüldüğü gibi büyük bir gayretle ve cerrahi beceriyle gerçekleştirmeye girişti.

Az konuşan ve hemen hiçbir belagat ve ikna gücüne sahip olmayan Martin bu harekete çok sakin ve mülayim bir yüz ifadesiyle birkaç saniye boyun eğdiyse de, bu işin onu hızla bir daha hiçbir zaman herhangi bir maddi karşılık (iaşeli ya da iaşesiz) talep edemeyeceği bir konuma sokabileceğini anlayınca, abuk sabuk bir şeyler homurdanarak Ben Allen'ı bir vuruşta yere yuvarladı, ama Ben'in eli kendisinin boyunbağına dolaşmış olduğu için kendi de ister istemez onunla beraber yeri boyladı. İkisi yerde dövüşürlerken kapı açıldı, orada bulunanların sayısı, hiç beklenmeyen iki ziyaretçiyle çoğaldı: Mister Pickwick ve Samuel Weller.

Samuel Weller'in gördüklerinden hemen o anda edindiği izlenim, Martin'in, Sawyer-müteveffa Nockemorf müessesesine, kuvvetli bir ilaç almak ya da üzerinde deney yapılmadan önce havale geçirmek, ya da bazı yeni panzehirlerin tesirinin sınılanması için arada sırada zehir yutmak veya yüce tıp ilminin gelişmesi, o ilmin iki genç icracısının bağırılarında yanan ateşli araştırma ruhunun tatmin olması uğruna istenildiği gibi şöyle ya da böyle davranmak üzere kiralanmış olduğu idi. Bu nedenle Sam araya girmeye kalkmadı ve hiç kıpırdamadan olduğu yerde kalarak, o sırada gerçekleşmekte olan deneyin sonucunu pek merak ediyormuş gibi, olanları seyre koyuldu. Mister Pickwick hiç öyle yapmadı. O derhal her zamanki enerjik tavrıyla, şaşkın dövüşçülerin üzerine atılıp sesini yükselterek seyircileri olaya müdahaleye çağırdı.

Bunun üzerine, o zamana kadar dostunun kendini kaybedecek kadar öfkelenmesi karşısında hareketsiz kalan Bob Sawyer gayrette geldi. Onun yardımıyla Mister Pickwick, Benjamin Allen'ı ayağa kaldırırken yerde yalnız kaldığını gören Martin de ayağa kalkıp etrafına bakındı.

“Bay Allen” dedi Mister Pickwick. “Ne oluyor burada?”

“Sizi alakadar eden bir şey değil” dedi Ben Allen.

Mister Pickwick, Bob Sawyer'a baktı. “Nesi var bunun? Rahatsız mı?” dedi.

Bob'un cevap vermesine fırsat kalmadan Ben Allen, Mister Pickwick'in eline sarıldı, sesinde üzgün vurgularla, “Kız kardeşim, beyfendiciğim, kız kardeşim...” dedi.

“Ha, hepsi o mu?” dedi Mister Pickwick. “O meseleyi çok kolay halledeceğimizi düşünüyorum. Kız kardeşiniz için endişe duymanıza hiç lüzum yok. Çok iyi. Ben de buraya geldim ki...”

Bir süredir camlı kapıdan içerisini dikiz etmekte olan Samuel Weller, “Parlamentoyu fesettiği zaman Kırılın demiş olduğu gibi, tatlı sohbetinizi yarıda kestiğim için çok üzgünüm” diyerek araya girdi. “Burda bir deney daha var, efem. Bakın, muhterem bir hanımefendi halının üstüne serilmiş, teşrih ya da galvanze edilmeyi bekliyor, yahut da başka kim bilsin hangi ilmi yeniden canlandırma işlevinden geçmeyi...”

“Sahi, yahu, unuttum gitti!” diye haykırdı Ben Allen. “O benim halam.”

“Hay Allah!” dedi Mister Pickwick. “Yazık hanımefendiye. Sarsmadan, Sam, sarsmadan!”

Sam Weller, büyükhanımı kaldırıp bir koltuğa yerleştirirken, “Aileden biri için tuhaf bi durum doğrusu” diye konuştu. “Hadi bakalım, kasap yamağı, çıkar şimdi ne ruhu çıkaracaksan ortaya da görelim!”

Bu son sözler, arabayı sokak bekçisine emanet ettikten sonra ne oluyor orda diye görmeye gelen gri kisveli oğlana söylenmişti. Griler içindeki oğlanla, Bob Sawyer’ın ve halasını korkutarak bayılmasına sebep olan, şimdi de sımsıcak bir ihtimamla kendine gelmesi için uğraşan Benjamin Allen’in gayretleriyle en sonunda yaşlı hanımefendi ayıltıldı. Ondan sonra Ben Allen, meraklı bakışlarla Mister Pickwick’e dönerek, sözü kaygı uyandırıcı bir tarzda yarıda kesildiği sırada ne diyecek olduğunu sordu.

Mister Pickwick sesini ayarladı, tombiş atın çektiği arabanın asık yüzlü suskun sürücüsüne bir baktı, “Burda hep dostlar arasındayız, değil mi?” dedi.

Mister Pickwick’in bu sözü griler giymiş delikanlının kocaman kocaman açılmış gözlerle kulak kabartmış, onları seyretmekte olduğunu Bob Sawyer’a hatırlattı. Acemi eczacı, ense köküne yapışılıp kapının dışına konulduktan sonra Bob Sawyer, Mister Pickwick’e, hiç tereddüt etmeden konuşabileceğini belirtti.

Mister Pickwick, Benjamin Allen’a dönerek konuştu: “Kız kardeşiniz Londra’da sağ sâlim ve mutlu, azizim.”

“Onun mutluluğu ile hiç ilgilenmiyorum” dedi Benjamin Allen, elini silkerek.

“Ben kocasıyla ilgileniyorum” dedi Bob Sawyer. “On iki adım ötemde öyle bir ilgilenecem ki onunla... âdinin bayağısı, alçak herif!” Sawyer’ın dedikleri, o kadarıyla, pekâlâ düzgün bir suçlamaydı ve haklılığına bir diyecek yoktu ama, Bob sözlerini kırılan kalfalara, oyulan gözlere dair birtakım basmakalıp deyişlerle takviye edince pek de bir ciddiyeti kalmadı.

“Bir dakika, azizim” dedi Mister Pickwick, “bu sıfatları adı geçen beyfendiye yakıştırmadan önce, kusurunun şumulünü böyle heyecana kapılmadan tâyin etmeniz ve de, en önemlisi, kendisinin benim bir arkadaşım olduğunu hatırdan çıkarmanız icap eder.”

“Ne?” Dedi Bob Sawyer.

“Adı?” diye haykırdı Ben Allen. “Adını söyleyin!”

“Bay Nathaniel Winkle.”

Benjamin Allen gözlüğünü dikkatle topuğunun altına yerleştirerek acımasızca ezdi; sonra parçaları toplayıp ayrı ayrı üç cebine yerleştirdi; kollarını kavuşturdu, dudaklarını ısırды, tehditkâr bakışlarla gözünü Mister Pickwick’in halim selim, mûnis çehresine dikti.

“O halde bu evlilik sizin başınızın altından çıkmış olmalı, öyle değil mi, beyfendi?” dedi sonunda.

“O halde” diye yaşlı hanımefendi araya girdi, “benim evimin etrafında dolanıp hizmetçilerimi hanımlarına karşı kıskırtmaya çalışan da bence bu beyin hizmetkârıydı. Martin!”

“Ne var?” diye ileri çıktı asık suratlı adam.

“Bu sabah ara yolda gördüm dediğin genç adam bu muydu?”

Az konuşan Martin, Sam Weller’a baktı; başını eğip kaldırarak, “Buydu” diye homurdandı. Weller, gözleri asık yüzlü seysin gözleriyle karşılaşınca, her zamanki alçakgönüllülüğü ve bilinen dostça tebessümüyle nezaket gösterip kendisini “bi yerlerden tanıdığını” kabullendi.

“Az daha boğazını sıkıp öldürecek olduğum sadık yaratık da buymuş işte!” diye haykırdı Ben Allen. “Mister Pickwick, adamımız benim kız kardeşimin kaçırılmasında kullanıldı; buna ne hakla müsaade ettiniz, açıklayın bana, beyfendi?”

“Açıklayın, efendim!” diye öfkeyle kükredi Bob Sawyer da.

“Bu bir tertiptir!” dedi Ben Allen.

“Tam bir tuzak!” diye ekledi Bob Sawyer.

“Terbiyesizlik!” dedi büyükhanım.

“Su katılmadık kaşkariko!” dedi Martin.

Ben Allen, hastaların kan akıtılırken oturdukları bir koltuğa çöküp elini mendiline atarken Mister Pickwick, hararetle, “Beni dinleyin, lütfen” dedi. “Benim bu girişime verdiğim destek, sadece, gençlerin önleyemeyeceğim bir görüşmeleri sırasında yanlarında hazır bulunmamdan ibarettir. Öyle yapmadığım takdirde o tür bir görüşme üzerine düşecek en ufak bir gölgenin önüne geçilemeyebileceğini düşündüğüm için öyle davrandım. O görüşmeye dahilim bundan ibarettir; âcil bir izdivacın bahis mevzuu olduğundan katiyen haberdar değildim. Yine de, doğrusu bu ya” diye az bir duraksayarak ekledi, “öyle bir niyet olduğunu biliyor olsaydım önüne geçerdim diyemem.”

“Duydunuz işte! Hepiniz duydunuz!” dedi Benjamin Allen.

“Umarım duymuşlardır” dedi Mister Pickwick, tatlılıkla, etrafındakilere bir bir bakarak ve konuştuğu yüzü daha da kızarak. “Şunun da ayrıca duyulmasını isterim: Bana söylenenlere dayanarak iddia ediyorum, kız kardeşinizin hislerini zorla yönlendirmeye hiçbir sütte hakkınız yoktu; öyle yapmak yerine, onun çocukluğundan beri mahrum kaldığı ana baba yakınlığından boş kalan yeri şefkatinizle ve hoşgörünüzle siz kendiniz doldurmaya gayret etmiş olmalıydınız. Benim genç dostuma gelince, müsaade edin, şunu ekleyeyim: Hayatta sahip olduğu imkânlar bakımından durumunun sizden çok daha iyi değilse bile en azından sizinki kadar olduğunu ve eğer mesele icap ettiği şekilde sükûnet ve itidalle görüşülmeyecekse bu konuda daha fazla bir laf işitmek istemediğimi bilmenizi isterim.”

Weller da öne atıldı ve “Hörmetli beyfendinin az önceki söylediklerine ilavten ben de birkaç laf etmek istiyorum” dedi. “Şöle: Burda demin birsi benim için birnin adamı dediği...”

Mister Pickwick hemen Sam’in sözünü kesti: “Bunun bu meseleyle hiçbir alakası yok, Sam, lütfen kes sesini!”

“O hususta bişey diycek değilim, efendim” diye karşılık verdi Sam. “Sadece şunu diyecem: Belki bu bey burda önceden bi kalp bağı falan bi şey vardır diye sanmış olabilir yani... hiç yoktu öyle bi şey, şundan ki, daha ilk yan yana geldiklerinde küçükhanım öbürne hiç tahammülü olmadığını söyledi. Kimsenin ona bi kastı olmamıştır. Küçükhanım Bay Winkle’ı hiç görmemiş de olsaydı bi şey değişmezdi. Demek istediğim buydu, umarım beyfendi şimdi rahatlamıştır.”

Sam Weller’in ortalığı yatıştırıcı sözlerinin ardından kısa bir sessizlik oldu. Sonra Ben Allen iskemlesinden kalkarak bir daha asla Arabella’nın yüzüne bakmayacağını söyledi: Bob Sawyer da, her ne kadar Sam’in sözlerinden enikonu gururlanmış olsa da mutlu damattan korkunç bir intikam almaya yemin etti.

Ne var ki işler tam bu nâzik noktaya varmışken ve de orada kalacağı benzerken, yaşlı hanımefendiden Mister Pickwick’e hatırı sayılır bir destek geldi. Hanımefendi, besbelli, yeğeni genç hanıma sahip çıkan Mister Pickwick’in hareket tarzından bir hayli hoşnut kalmıştı; bu münasebetle, Benjamin Allen’a birtakım avutucu mütalaalar beyan etmeyi göze aldı: Ne olduysa olmuş, hiç değilse daha kötüsü olmamıştı: Olanlardan ne kadar az söz edilirse işler o kadar çabuk düzelirdi ve zaten, ona kalırsa, ortada hiç de öyle felaket bir durum yoktu; olan olmuştu bir kere, elden bir şey gelmeyince katlanmaktan başka çare yoktu... yol- lu genel geçer, güven telkin edici kimi düşünceler. Bütün bunlara Benjamin Allen, halasına ve orada bulunan başkalarına saygısızlık etmek istemediğini, onlar için bir mahzuru yoksa ve kendisinin doğru bildiğini yapmasına müsaade edilecekse, kız kardeşinden ölünceye kadar ve öldükten sonra da nefret etmekten büyük zevk duyacağını söyleyerek karşılık verdi.

Bu kararlılık yarım yüz kere filan tekrarlandıktan sonra, yaşlı hanımefendi birden gayrete geldi ve hararetle konuşmaya başladı: Ne gibi bir günah işlemişti ki yaşına ve sosyal mevkiine gösterilmesi gereken saygı gösterilmiyor, yirmi beş sene önce doğumunu ve ağzında daha tek bir dişi yokkenki hâlini hatırladığı kendi öz yeğenine böyle yalvar yakar olmaya zorlanıyordu? Onu saçıl ilk kez kesilirken görmüş, bebekliğinin daha başka birçok olayına ve me-

rasimine tanık olmuş olmasının da mı, ondan sevgi, itaat ve hüsnü-niyet beklemesine yetecek kadar önemi yoktu?

Hanımfendi Ben Allen'ı böyle azarlarken Bay Sawyer ile Mister Pickwick içerdeki odada hararetli bir sohbeta dalmışlardı. Orada, Sawyer'ın sık sık koyu renkli bir şişeyi ağzına götürdüğü, bunun tesiriyle yüz hatlarının yavaş yavaş keyifli ve hattâ enikonu neşeli bir ifadeye bürünüp şenlendiği görülüyordu. En sonunda Bob elinde şişeyle çıktı odadan ve maalesef aptalca davranmış olduğunu söyleyerek kadehini Bay ve Bayan Winkle'in sıhhat ve saadetlerine kaldırmak istediğini, onların saadetini kıskanmaktansa, bilakis, tebrik eden ilk insanın kendisi olacağını açıkladı. Bunu işiten Ben Allen birdenbire iskemlesinden fırlayıp koyu renkli şişeyi kap-tı ve söz konusu sıhhate ve saadete içmeye öyle bir katıldı ki, alko-lün sertliğinden suratı nerdeyse şişenin kendisi kadar karardı. So-nunda siyah şişe elden ele dolaşarak boşalırken el sıkışmalar ve karşılıklı iltifatlaşmalar öylesine aldı yürüdü ki, teneke suratlı Martin bile gülümsemeye gönül indirdi.

“İşte nihayet şimdi neşeli bir gece geçirebiliriz” dedi Bob Sawyer, ellerini ovuşturarak.

Mister Pickwick buna, “Ben maalesef otele dönmek zorundayım, epeydir yorulmaya fazla dayanamaz oldum, bu seyahat de fazlasıyla yordu beni” diyerek karşılık verdi.

Yaşlı hanımfendi, karşı konulamaz bir nezaketle “Bir çay içeceksiniz ama değil mi, Mister Pickwick?” deyince de “Teşekkür ederim, içmesem daha iyi olacak” dedi. Aslına bakılacak olursa, yaşlı hanımfendinin gözle görülürcesine artmakta olan takdir duygularıydı Mister Pickwick'in bir an önce ayrılmak istemesinin başta gelen nedeni. Bayan Bardell geliyordu aklına, büyükhanımın gözleri kendisine her çevrildiğinde sırtından aşağı soğuk terler ini-yordu.

Mister Pickwick orada kalmaya hiçbir sûrette ikna edile-meyince, yine onun teklifi üzerine, Benjamin Allen ile birlikte Winkle'in babasıyla görüşmeye gitmesi, bunun için de ertesi sabah saat dokuzda bir arabanın kapıya gelmesine hemen karar verildi. Bunun ardından Pickwick orada bulunanlarla vedalaşarak Samuel Weller'la birlikte Bush Hanı'na gitti. Bu münasebetle şunu be-

lirtmeden geçmesek iyi olur: Ayrırlarken Sam'le el sıkışan Bay Martin'in suratından düşen bin parçaydı; zoraki tebessümüne ağzından kaçan bir sövgü sözünün eşlik ettiği işitildi bir ara. Kendisinin şahsi özelliklerine âşina olanların tahminlerine göre, Bay Weller ile bir arada bulunmuş olmaktan çok hoşnut kalmıştı ve de onulideride daha iyi tanımayı arzu etmekteydi.

Bush'a ulaştıklarında Sam, "Bi hussi oturma odası ayırtayım mı, beyim?" diye sordu.

"Yok, hayır" dedi Mister Pickwick. "Daha önce karnımı doyurduğum için fazla gecikmeden yatmak istiyorum. Değmez. Yolcu salonunda kimse var mı, sen ona bir bak, Sam."

Weller söyleneni yapmaya gitti ve hemen dönüp gelerek, yolcu salonunda hancıyla baharatlı sıcak şarap içmeye oturmuş tek gözlü bir adamdan başka kimseler olmadığını haber verdi.

"Ben de katılsaydım onlara..." dedi Mister Pickwick.

"Hergelenin birine benziyor o tek gözlü herif" dedi Sam, öne düşüp yürürken. "Ağzından girip burnundan çıkmakta hancının; zavallı, potinlerinin tabanları üstünde mi, yoksa şapkasının tepesi üstünde mi durduğunu bilemez bi halde."

Hakkında böyle konuşulan kişi, Mister Pickwick içeri girdiği sırada odanın üst tarafında oturmuş, ağzında kocaman bir porselen pipo, gözlerini dikmiş hancının yüzüne bakmaktaydı: Güleç bir ihtiyardı hancı, adamın ona –tek gözlünün dik bakışı altında ağzından sık sık, "Bak sen, inanılır gibi değil! Hiç böylesini işitemiştim! Olacak şey mi şimdi!" gibi şaşkınlık ifadesi sözlerin döküldüğüne bakılacak olursa– az önce çok tuhaf bir şey anlatmış olduğu anlaşılıyordu.

"Hizmetkârınızım, efendim" dedi tek gözlü adam Mister Pickwick'e. "Ne güzel bir gece, değil mi, efendim?"

"Hakikaten öyle" dedi Mister Pickwick, garson önüne küçük bir şişe içinde boğma içki ile biraz sıcak su koyarken.

Mister Pickwick, içkiyle suyu karıştırırken, bir gözü görmeyen adam zaman zaman büyük bir dikkatle ona bakıyordu. Sonunda konuştu:

"Sizi daha önce görmüştüm galiba?"

"Ben sizi hatırlamadım."

“Herhalde. Siz beni tanıımıyordunuz ama ben seçimler sırasında Eatanswille’deki Tavuskuşu’nda kalan iki arkadaşınızı tanımıştım.”

“Sahi mi?” diye bağırıverdi Mister Pickwick.

“Evet” dedi öteki, “Tom Smart adında bir arkadaşımın başından geçen ufak bir olaydan söz etmiştim onlara. Belki anlatmışlardır.”

“Evet, sık sık anlatırlar. Sizin amcanızmış galiba?”

“Yok, hayır, amcamın bir arkadaşıydı sadece.”

Hancı, “Harika bir adamdı sizin o amcanız” dedi.

“Ne diyeyim bilmem ki, öyleydi galiba. Öyle olduğunu söyleyebilirim” diye karşılık verdi tek gözlü. “O aynı amcam hakkında tuhafınıza gidecek bir hikâye daha anlatabilirim size, isterseniz.”

“Sahi mi?” dedi Mister Pickwick. “Dinleyelim o zaman.”

Tek gözlü seyyar satıcı kâseden bardağına bir kepçe şarap aldı; şarabı içtikten sonra porselen pipodan uzun bir nefes çekti, kapının yanında duran Sam Weller’a, istemiyorsa bir yere gitmeyebileceğini, zira hikâyenin bir sır olmadığını söyleyerek gözünü hancıya dikti, gelecek fasılda okunacakları anlatmaya koyuldu.

FASIL 49

Seyyar satıcının amcasının hikâyesi

“Amcam” dedi seyyar satıcı, “gelmiş geçmiş en sevimli, en zeki, en neşeli insanlardan biriydi. Onu tanımış olmanızı isterdim. Ama bir daha düşününce, onu tanımış olmanızı hiç istemezdim de; çünkü tanımış olsaydınız hepiniz bugüne kadar tabiatın olağan seyri içinde ölmüş olacaktınız ya da en azından, evden dışarı adım atmamayı alışkanlık hâline getirmiş olacaktınız ki o zaman da ben şimdi burada sizlere böyle hitap etme zevkini tadamayacaktım. Evet, beyler, sizlerin babalarınızın ve annelerinizin benim amcamı tanımış olmalarını isterdim. Ondandır fevkalade hoşlanırlardı, bilhassa çok saygıdeğer anneleriniz. Bundan eminim. Onun karakterinde göze çarpan erdemlerden bilhassa öne çıkan ikisi, karışık pañç yapmaktaki mahareti ve her akşam yemeğinden sonra söylediği şarkılardı. Onu böyle melankoliye büründürerek yad ediyor olmamı mâzûr görün; benim amcam öyle kolay rastlanılır insanlardan değildi.

“Ben her zaman, amcamın karakterinin belirlenmesinde City’de Cateaton Sokak’taki ünlü Bilon ve Slum şirketinden Tom Smart’ın çok yakını ve can dostu olmasının başta gelen bir yeri olduğunu düşünmüşümdür. Amcam, Tiggin ve Welps’in tahsildarıydı, fakat uzun süre Tom’la hemen aynı çevrede iş görmüş ve daha ilk tanıştıkları gece amcamın Tom’a kanı kaynamış. Tom da amcamı pek sevmiş. Tanıştıklarının üzerinden yarım saat geçmeden, kim daha iyi pañç karıp onu en çabuk içecek diye bahse girmişler. Pañç hazırlamada bahsi amcamın kazandığı ilan edilmiş ama Tom Smart içmede onu kıl payı geçmiş. Birer litre daha birbirlerinin şe-

refine içmişler ve ondan sonra canciğer dost olmuşlar. Kader diye bir şey vardır böyle durumlarda, beyler, inkârı mümkün değildir.

“Dış görünüş olarak amcam ortadan azıcık kısa, biraz da normalden daha kiloluymuş; yüzü belki bir nebze fazla kırmızıymış ve öyle şenmiş ki, beyler, hiç öylesini görmemişsinizdir: Punch’ gibiymiş yani; ama, burnu ve çenesi daha bir yakışıklı olanı. Pırıl pırıl yanan gözlerinde içinin kıpırtısı yansırılmış. Bildiğimiz o anlamsız, kasıntı sırtmalara hiç benzemeyen sahici ve içten bir gülümseme çehresinden hiç eksik olmamış. Bir gün iki tekerlekli at arabasından dışarı fırlayıp bir mil taşına kafa üstü tosluyor; sersemlemiş bir halde kalıyor öyle yolun üstünde; taşın dibine yığılı çakıllardan yüzü gözü öyle paralanıyor ki, amcamın kendi harbiden ifadesiyle, annesi dünyaya geri gelseymiş oğlunu tanıyamazmış! Hakikaten, ben de olsam aynısını düşünürdüm, çünkü annesi öldüğünde amcam iki yıl, yedi aylıkmış! Bana kalırsa, o çakıllar filan hiç olmamış olsaydı bile, ayağındaki çizmelerle o kıpkırmızı suratı kadıncağızı bir hayli şaşkına çevirmeye yeterdi... Her neyse. İşte orda öyle serilmemiş kalmış. Ben de amcamdan çok işitmişimdir, onu ayağa kaldıran adamın dediğine göre, sanki şakacıktan yola fırlamış gibi keyfinden dört köşe olmuş gülümsüyormuş. Kanı akıtıldıktan sonra da kendine geldiğinin ilk belirtileri yatağında zıplamak, kahkahalarla gülmek, kan çanağını tutan genç kadını öpmek ve bir koyun pirzolası ile ceviz turşusu istemek olmuş. Ceviz turşusuna bayılırdı kendisi; sirkesiz olanının her zaman birayla çok iyi gittiğini söylerdi.

“Amcam büyük gezisine yaprak dökümünde çıkarmış hep: Kuzeyde Londra’dan Edinburg’a, Edinburg’dan Glaskov’a, Glaskov’dan gerisin geri yine Edinburg’a ve oradan Londra’ya almana kayıklarıyla gide gele alacakları tahsil eder, yeni siparişler alırmış. Ama, anlaşılan, Edinburg’a ikinci defalar hep kendi zevkine gidermiş, eski dostlarını görmeye. Birisiyle kahvaltı, öbürüyle öğle yemeği, bir üçüncüsüyle akşam yemeği, bir başkasıyla gece yarısı taamı derken bütün bir haftası dolu dolu geçermiş. Bilmem sizlerden hanginiz şöyle tam teşekküllü bir sahici İskoç kahvaltısı ettikten sonra öğleye doğru, ağırlık yapmasın diye bir çavela dolusu istiridye ve birkaç kadeh viskiyle gerisini getirirdiniz; ama eğer

* Punch: Geleneksel İngiliz kukla oyununda bir karakter. (ç. n.)

öyle yaptıysanız, siz de benim gibi, sonradan gidip akşam yemeği-ne ve gece taamına oturmak için insanda bunu kaldıracak kafa ol-ması gerekir diye düşünmüşsünüzdür.

“Ama ne var, benim amcamı bunlar hiç mi hiç ırgalamıyor-muş. Öyle deneyimliymiş ki, çocuk oyuncağı gibi geliyormuş hep-si ona. Ne gün olsa Dundee'lilerle içki yarışına girerdim ve kaza-nırdım, eve de hiç yalpalamadan yürür giderdim dediğini çok işit-mişimdir. Oysa Dundee'liler kadar kafaları gibi pançları da sert adamlara iki kutup arasında hiçbir yerde kolay kolay rastlamazsı-nız. Bir Glaskovlu ile bir Dundee'linin karşılıklı bir oturuşta on beş saat durmadan içki içtiklerini duymuştum. İki-birden, belir-lenebildiği kadarıyla, beyler, aynı anda solukları kesilip ölmüşlerdi ölmesine de, bu küçük ayrıntı bir yana, bana mısın dememişlerdi!

“Bir gece, Londra'ya tekneyle yola çıkmasına yirmi dört saat-ten az bir vakit varken, amcam Edinburg'un eski mahallelerinden birinde çok eski bir arkadaşı olan Belediye âmiri Mac -dört-he-celi-bilmem-kim'in evinde yemektiydi. Belediye âmirinin karısı, Belediye âmirinin üç kızı, Belediye âmirinin yetişkin oğlu ve Bele-diye âmirinin amcamı şerefle ağırlamak ve neşesini bulmasını sağ-lamak için bir araya getirdiği kalın kaşlı, bıçkın suratlı üç dört İskoçyalı da orada hazır bulunuyordu. Muhteşem bir ziyafetti. Tüt-sülenmiş deniz alası ve mezgıt balığı vardı, bir koyun kellesi var-dı, dana ciğeri yahnisisi, (amcamın bana, ne zaman sofraya gelse fena halde minik aşk tanrısının göbeğine benzediğini söylediği o meş-hur İskoç yemeği) ve de adlarını unuttuğum ama yine de nefis mi nefis daha birçok şey vardı. Genç kızlar çok güzeldiler, çok sevim-liydiler; Belediye âmirinin karısı dünyanın gelmiş geçmiş en hârika bir yaratığıydı ve amcamın belagatinden yanına varılmıyordu. Ne-ticede, küçükhanımlar gülüştüler, kikirlediler, büyükhanım kah-kahalarını attı, Belediye âmiri ve diğer yaşlı başlı şahıslar keyif-ten yüzleri morarınca kadar kükrediler durdular. Yemekten son-ra, erkeklerin her biri kaç kupa su katılı viski içti hatırlamıyorum ama şunu biliyorum: Gece yarısından sonra saat bire doğru Beledi-ye âmirinin yetişkin oğlu *'Willie yarım kile arpa ekşitti'*nin ilk kıta-sını ezberden okumaya kalkıp da kendinden geçince ve yarım saat önceden beri ağır maun masada ondan başka göze çarpan kimse

kalmamış olduğu için, amcam artık gitme vaktinin gelmiş olabileceğini düşünüyor: Bilhassa şu husustan dolayı ki, kendisi eve vakitli dönsün diye içki âlemine saat yedide başlanmıştı. Fakat amcam, hemen kalkıp gitmenin nezakete sığmayacağını düşünerek, kendi kendini reis koltuğuna seçiyor, bir bardak içki daha hazırlayıp kendi sıhhatine içmek için ayağa kalkıyor, kendine hitaben derli toplu, mültefit bir konuşma yapıyor ve o coşkuyla bir dikişte bitiriyor içkiyi. Ama hâlâ daha kimsenin uyanmamış olduğunu görerek ayrıca bir yudum da viskiyi, sıcak su midesine dokunmasın diye, su katmadan yuvarladığı gibi şapkasını kapıp sokağa fırlıyor.

“Amcam Belediye âmirinin kapısını ardından kapatıp sokağa çıkınca kendini rüzgârlı bir gecenin ortasında buluyor. Şapkasını rüzgâr kapıp götürmesin diye başına sıkıca geçirdikten sonra ellerini ceplerine sokuyor ve başını göğe kaldırıp havanın ne halde olduğuna bakıyor. Rüzgâr müthiş sert esiyormuş. Bulutlar ayın önünden baş döndürücü bir hızla geçiyor, kâh tamamen önünü kapatıyor, kâh olanca ihtişamıyla parlayıp dört bir tarafı aydınlatmasına yol veriyorlarmış. Sonra birden, daha da artan bir hızla yine ayın üzerinden geçtikleri zaman her yer kapkaranlık oluyormuş.

“Böyle şey mi olur, ne bu böyle?” demiş amcam, havaya bakıp konuşarak, sanki şahsen hatırı kırılmış gibi. ‘Benim seyahatime asla uymayan bir şey bu. Olamaz böyle bir şey!’ Bu sözleri birkaç kere tekrarlamış, sonra zorlukla dengesini bularak –zira uzun süre göğe bakmaktan başı döner gibi olmuş– keyifle yürümeye devam etmiş.

“Belediye âmirinin evi Canongate’teydi. Amcam Leith Walk’un öteki ucu istikametinde gidiyordu. Arada, bir milden fazla yol vardı. İki yanda karanlık göğe doğru yükselen tek tük köhne ev cepheleri geçen zamanın izlerini taşıyor, üzerlerine yığılı yılların yükü altında ölümlü yaratıkların yaşlanmaktan ferî kaçmış, içeri çökmüş gözlerini andırıyordu. Altı, yedi, sekiz katlıydı evler; çocukların iskambil kâğıtlarından yapılmamış gibi kat kat üstüne yükseliyor, koyu gölgelerini kırık dökük kaldırım taşlı yola sallararak karanlık geceyi büsbütün karartıyorlardı. Orada burada büyük aralıklarla birkaç gazyağı lambası kirden pastan geçilmeyen dar bir aralığa girişi ya da dik ve karışık dolambaçlarla yükselerek

üstte birkaç daireye erişim sağlayan müşterek bir merdiveni göze görünür kılmaktan başka bir işe yaramıyordu. Amcam bütün bunlara, onları kim bilir kaç kere görmüş olmaktan artık dikkate almaya gerek duymayan bir kimse tavrıyla şöyle bir göz atıp, başparmakları yelek ceplerine takılı bir halde yolun ortasından yürürken, zaman zaman yürekten ve coşkuyla çığırıştırdığı bölük pörçük şarkılar yüzünden sakin ve uslu insanlar ilk uykularından fırlıyor, sesler uzaklaşıp işitilmez oluncaya kadar yataklarında tir tir titreyerek bekledikten sonra, bunun evine dönmekte olan âvâre bir sarhoştan başkası olmadığına kanaat getirerek tekrar sıcak yorganlarına sarılıp uykuya dalıyorlardı.

“Amcamın, başparmakları yeğinin ceplerine asılı hâliyle yolun ortasından nasıl yürüdüğünü sizlere bilhassa anlattım, beyler, çünkü sık sık (hem de haklı olarak) söylediği gibi, amcamın öyle acayip ya da romantik mizaçlı biri olmadığını daha baştan kavrarırsanız, bu hikâyenin hiç de öyle olağanüstü bir hikâye olmadığını göreceksiniz.

“Evet, beyler, amcam başparmakları yeğinin ceplerinde, yolun tam ortasında tek başına şarkı söyleye söyleye yürüyordu. Kâh bir aşk türküsünden bir kıta, kâh bir taverna şarkısından bütün bir bölüm söylüyor, bunlardan sıkılınca ahenkli bir ıslık tutturuyordu. North Bridge’e, yani eski ve yeni Edinburg şehirlerinin birleştiği noktaya ulaşıncaya kadar sürdü bu. Orda amcam bir dakika durdu, birbiri üzerine yığılan karmakarışık acayip ışık öbeklerine baktı: Taa yukarılarda yıldızlar gibi ışıdayarak bir yanda kale duvarları, öbür yanda Calton Tepesi üzerinde havaya asılı gibi duran kaleleri aydınlatıyorlardı. Aşağıda karanlığa, kasvete boğulmuş eski şehir, onca zamandır Arthur’s Seat’in, amcamın bir dostunun deyişiyle yaşlı ve lanet bir cin gibi gece gündüz başında nöbet tuttuğu Holyrood Sarayı ve Kilisesiyle, derin uykuya dalmıştı. İşte orada, beyler, amcam bir dakika durdu ve etrafı gözden geçirdi; sonra ay alçalırken hafiften açmakta olan havaya güzellmeler yağdırarak yolun ortasında hiç şaşmayan vakarıyla sanki karşısına birisinin çıkıp da aynı yol üzerinde hak iddia etmesini istiyormuş gibi kasıla kasıla yürüdü. Hiç öyle birisi görünmedi nedense; başparmakları yelek ceplerinde, kuzu kuzu yürümeyi sürdürdü amcam.

“Amcamın, Leith Walk’un sonuna ulaştıktan sonra onu doğruca evine götürecektir olan kısa sokağa sapmadan önce oldukça geniş bir boş arsadan geçmesi gerekiyordu. Bu boş arsada, o zamanlar, eskiyip ıskartaya çıkartılmış posta arabalarını satın almak için Posta İdaresi ile mukavelesi olan bir araba yapımcısına ait, etrafı çitle çevrili bir yer vardı. Yaşlısı, genci, orta yaşlısı demeden arabalara çok düşkün olan amcam, birden, bir düzine kadarını perperişan ve sökülüp parçalanmış bir halde görmüş olduğunu hatırladığı bu posta arabalarına çitler arasından şöyle bir bakma hevesine kapılıyor ve yolunu değiştiriyor. Benim amcam, beyler, çok coşkulu biriydi, heyecan küpü bir adamdı; çitlerin arasından içerisini istediği gibi göremeyince üzerlerinden atlıyor ve köhne bir dingile ilişip arabaları ciddi ciddi seyre koyuluyor.

“Onlardan pekâlâ bir düzine vardı orada, belki daha çok –amcamın bu noktada kesin bir şey diyecek hâli olmamış hiç ama, sayılar hakkında kesin doğru bilgiye önem veren bir kimse olduğundan, bir şey söylemek istemiyor– ama işte, akla gelebilecek en perişan ve acıklı hallerde orda üst üste yığılmış duruyorlardı. Kapılar menteşelerinden sökülüp alınmış, astarlar sıyrılıp dört bir yana savrulmuştu. Orda burda paslı bir çividen sarkan şeritler vardı; lambalardan eser kalmamıştı. Araba okları çoktan kayıplara karışmıştı, demir aksam paslanmıştı; boyalar solmuş gitmişti. Ahşap döşemelerin çatlakları arasından rüzgâr esiyor, arabaların tepesinde biriken yağmur suyu damla damla, sessiz ve garip, içeriye akıyordu. Son yolculuklarına çıkmış posta arabalarının çürüyen iskeletleri... o ıssız mahalde, gecenin o saatinde insana ürperti veriyor, içini karartıyordu.

“Amcam başını ellerinin arasına aldı ve yıllar önce o arabalara doluşup ağız dolusu gevezelik eden telaşlı insanları düşündü. Şimdi onlar da bu kadar sessiz ve gariptiler. Bu küf tutmuş zavallı arabalardan birinin yıllar yılı her gece, hava iyiydi, kötüydü demeden, endişeyle beklenen haberi, sabırsızlıkla yolu gözlenen para havalesini, sözleşmesi imzalanmış sağlık ve güvenlik sigortasını, apansız hastalık ve ölüm haberini getirdiği insanların sayısını düşündü. Tüccar, sevgili, eş, dul, anne, öğrenci, postacının vuruşu duyulunca badi badi kapıya koşan bebe... hepsi nasıl da beklemişlerdi o arabanın gelmesini! Neredeydiler şimdi?”

“Amcam bütün bunların kendisinin aklından geçtiğini söylemiştir ama ben hepsini daha sonra bir kitaptan öğrendiğinden şüphe etmiyor değilim. Zira köhne dingilin üstünde oturup bütün o harap olmuş posta arabalarını seyrederken üzerine uyku benzeri bir ağırlık çöktüğünü ve birdenbire saat ikiyi çalan bir kilise çanının kendisini uyandırdığını söylemişti. Benim amcam hiçbir zaman hızlı düşünen bir insan olmadı; bütün bunları kendisi düşündüye, eminim, bu onun en azından dolu dolu saat iki buçuğa kadar vaktini almış olmalıydı; dolayısıyla, benim kesin fikrimi soracak olursanız, beyler, amcam hiçbir şey hakkında bir şey düşünmemiş, orda öyle pinekleyip durmuştu.

“Her ne halse, bir kilise çanı saat ikiyi çalıyor. Amcam uyanıyor, gözlerini ovalıyor ve hayretler içinde ayağa fırlıyor.

“Saat ikiyi çalar çalmaz bu sakın, metruk arsa capcanlı, hareketli bir sahneye dönüşmüştü. Posta arabalarının kapıları menteşelerine takılıydı, astarlar yenilenmişti, demir aksam gıcır gıcır, boya yepyeni, tazeydi; lambalar yanıyor, sürücü mahalleri yastıklar ve paltolarla dolup taşıyordu. Hamallar depolara tepeleme eşya yığıyor, muavinler mektup çuvallarını oraya buraya tıkiştiriyorlardı, seyisler tamirden gelen tekerleklerle kovalarla su döküyorlardı. Oraya buraya koşturan bir sürü insan arabalara oklarını takmakla meşguldü. Yolcular çıkageliyordu o arada; bavullar uzatılıyor, atlar koşuluyordu. Kısacası, orada ne kadar posta arabası varsa her biri hemen o an yola çıkmaya hazırды. Bütün bunların karşısında amcamın gözleri öyle bir açıldı ki, fal taşı gibi, nasıl olup da onları tekrar kapatabildiğini hayatının son ânına kadar merak etti.

“Omuzuna bir elin dokunmasıyla aynı anda, ‘Hadi bakalım, yeriniz içerde ayrılmış, girseniz iyi olur’ dedi bir ses.

“Ben mi ayırtmışım?’ dedi amcam, dönüp bakarak.

“Tabii ya, siz ayırtmışsınız.’

“Amcam hiçbir şey söyleyemedi, o kadar afallamıştı. İşin asıl garip tarafı neydi, biliyor musunuz? Orda o kadar çok insan olduğu ve her an mütemadiyen yeni yüzler çıkageldiği halde, kimin nereden geldiği belli değildi. Tuhaf bir biçimde âdeta yerden bitiyorlardı ya da havadan süzülüp gelmekte, sonra da yine öyle kayıplara karışmaktaydılar. Hamalın biri yükünü arabaya bırakıp parasını

aldıktan sonra dönüp gidiyor, bir daha hiç görünmüyordu; amcam o hamala ne olduğunu merak etmeye vakit bulamadan yarım düzine yenisi belirip altında ezileceklermiş gibi görünen devâsâ yükleriyle yalpalaya yalpalaya koşturuyorlardı. Yolcuların da kıyafetleri çok tuhaftı. Bol etekli, dantelalı, kol ağızları gepgeniş, yakasız ceketler ve peruklar: Ağır ve resmi peruklar, arkadan düğümlü. Amcam şaşırıldı kaldı.

“Biniyor musunuz, binmiyor musunuz?’ dedi daha önce amcama hitap eden şahıs. Bir posta sürücüsü muavini gibi giyinmişti. Baş perukluydu, ceketinin kol ağızları son derece boldu, bir elinde bir fener tutuyordu, öbür elinde küçük bir silah kutusuna koyup kaldırmak istediği koskocaman, ağır bir tüfek vardı.

“Giriyor musunuz içeri, Jack Martin?’ dedi muavin, feneri amcamın yüzüne tutarak.

“Hayrola?’ dedi amcam. ‘Bu ne samimiyet!’ Bir iki adım geri attı.

“Yolcu listesinde öyle yazıyor’ dedi muavin.

“Önünde ‘Bay’ı yok mu?’

“Tanımadığı bir muavinin ona Jack Martin demesini Posta İdaresi’nin, haberi olduğu takdirde, tasvip etmeyeceğini düşündü amcam.

“Hayır, yok’ diye hiç tınmadan karşılık verdi muavin.

“Bilet parası ödenmiş mi?’

“Taabi ödenmiş!’

“Ödenmiş demek? Hadi öyleyse. Hangi araba?’

“Bu,’ dedi muavin, basamakları indirilmiş, kapısı açık eski usul bir Edinburg-Londra Postası’nı işaret ederek.

“Durun! Öbür yolcular da geldi. Önce onlar binsin.’

“Muavin konuşurken tam amcamın önünde, başında pudralı peruğuyla bir genç adam belirdi. Gümüş rengi işlemeli ceketinin telalı etekleri gepgeniş ve kabarıktı. Tiggins ve Welps’in basma ve yelek işindeydi o zamanlar amcam, gördüğü her malzemeyi hemen tanırdı. Genç adam dizden bağlı pantolon giymişti; tozlukları ipek çoraplarının üstüne kıvrılmıştı, ayakkabıları tokalı, kol ağızları kırma saçaklıydı. Başında üç köşeli şapka vardı. Belinde ince uzun bir kılıç taşıyordu. Yeleğinin etek kısmı kalçalarına ka-

dar iniyor, boyunbağının uçları beline ulaşıyordu. Ağır adımlarla kasıla kasıla arabanın kapısına doğru yürüdü, şapkasını çıkarırdı ve kolunu kaldırıp bazı kibarlık budalalarının fincanla çay içerken yaptıkları gibi küçük parmağını havaya kaldırarak başının üstünde tuttu. Sonra ayaklarını toplayıp yan yana getirdi ve yere kadar eğilerek amcamla tokalaşmak istiyormuş gibi sol elini uzattı. Amcam bir adım ilerledi; o eli hararetle sıkmak üzereydi ki bu saygılı tavırların kendisine değil, tam o sırada basamakların yanında görünen, eski moda düşük belli yeşil kadife elbise giymiş, işlemeli önlüklü bir genç kadına yönelik olduğunun farkına vardı. Başında şapka yerine siyah ipekten kapüşon vardı kadının; arabaya binmeye hazırlanıyorken bir an dönüp arkasına baktı. Öyle güzeldi ki yüzü, o kadar güzelini amcam hiç görmemişti; evet, bir resimde bile görmemişti. Bir eliyle eteğini hafifçe kaldırarak bindi arabaya ve amcamın her zaman, bu hikâyeyi anlatırken yeminler ederek tekrarladığı gibi, bacakların ve ayakların bu kadar mükemmel olabileceğine kendi gözleriyle görmemiş olsa asla inanamazdı.

“Ne var ki o güzel yüze o bir anlık bir bakıştan amcam genç kadında kendisinden bir şey ister gibi bir haller olduğunu anlamıştı. Korkmuş ve sıkıntılı görünüyordu. Peruğu pudralı genç adamın da, bütün o kibar hallerine rağmen, arabaya binerken genç kadının sımsıkı bileğinden tutarak hemen arkasından ona çok yakın yürümekte olduğu gözünden kaçmamıştı. Orada kısa kesilmiş kahverengi peruğu ve menekşe rengi redingotu, belinde koskocaman kılıcı ve ayaklarında kasıklarına kadar çıkan çizmeleriyle, acayip betüzlü bir adam daha vardı. Onun gelip yanına oturduğunu gören genç kadın irkilerek köşeye çekilince, amcamın karanlık ve esraren giz bir işler döndüğüne ya da, kendisinin hep dediği gibi, ‘bir yerde bir vidanın yalama olmuş olduğuna’ dair bir süredir edinmiş olduğu izlenim doğrulandı. O hanımı yardıma ihtiyaç duyması hâlinde her tehlike karşısında korumaya niçin o kadar çabuk karar verdiğine şaşmamak doğrusu elde değildi.

“Ölüm ve yıldırımlar!’ diye haykırdı genç beyzade, amcam arabaya girince elini kılıcına atarak.

“Kan ve gök gürültüsü!’ diye kükredi ötekisi. Bunu der demez de kılıcını sıyırıp amcamın üzerine âni bir hamle yaptı. Amcamın

üstünde silah yoktu; büyük bir ustalıkla bet yüzlü adamın başından üç köşeli şapkasını çekti aldı, kılıcının ucunu şapkanın tepesiyle karşılayarak şapkayı delip geçen kılıcı iki yandan bastırıp zapt etti.

“Bıçakla sırtından!” diye haykırdı arkadaşına bet yüzlü adam, kılıcını geri almaya çalışırken.

“Amcam ayakkabılarından birinin topuğunu kaldırıp gösterecek, ‘Sakin öyle bir şey yapmaya kalkmayın, ezerim beynini... varsa eğer.’ dedi. ‘Beyni yoksa, kafasını darmadağın ederim!’ Bu arada olanca gücünü sarf edip bet yüzlünün kılıcını elinden aldı, araba penceresinden dışarı fırlattı. Bunun üzerine öbürü, genç beyzade, bir kere daha ‘Ölüm ve yıldırımlar!’ diye haykırarak öfkeden gözü dönmüş bir halde kılıcının kabzasına davrandı ama çekmedi kılıcı. Belki de, evet, belki de, beyler, amcamın hep gülümseyerek dediği gibi, genç kadını ürkütüp telaşlanmasına meydan vermemek için öyle yaptı.

“Beyler’ dedi amcam, sükûnetle, yerine otururken. ‘Bir hanımefendinin huzurunda yıldırımlı ya da yıldırımsız ölüm lakırdısı işitmek istemiyorum. Şimdiye kadar gördüğümüz kan ve gök gürültüsü de yeter. Onun için şimdi lütfen herkes yerine otursun ve uslu dursun. Muavin, buraya bak, o şahsın servis bıçağını al getir buraya!’

“Amcam bu sözleri söyler söylemez muavin elinde adamın kılıcıyla arabanın kapısında göründü. Kılıcı sahibine verirken fenerini kaldırıp ısrarla amcamın yüzüne baktı ve ancak o zaman amcam, fenerin ışığında, muazzam bir posta arabası muavinleri kalabalığının kapının önünde toplanmış, hep birden dalgın gözlerle kendisini seyretmekte olduğunu gördü ve çok şaşırdı. Hayatında hiç buna benzer bir beyaza kesmiş çehreler, kızıl bedenler, baktığı yeri deler gözler denizi görmemişti çünkü.

“‘Şimdiye kadar hiç başıma böyle bir şey gelmemişi’ diye düşünerek, ‘Müsaade edin, şapkanızı size geri vereyim, beyfendi’ dedi.

“Bet yüzlü adam üç köşeli şapkasını sessizce alıp orta yerindeki deliği bir süre merakla süzdükten sonra kasıntı bir hareketle perüğünün tepesine kondurdu; tam o sırada şiddetle hapsirmesi ve şapkasının tekrar yerinden fırlamasıyla vakarı az bozulmadı!

“‘Tamam, hadi!’ diye bağırды eli fenerli muavin; arkadaki küçük oturma yerine tırmandı, posta arabası hareket etti. Araba mey-

danından çıkarlarken amcam pencereden dışarı bir göz attı ve diğer postaların, sürücüleri, muavinleri, atları ve yolcularıyla tastamam, saatte beş mil kadar bir süratle meydanın etrafında fır döndüklerini gördü. Çok kızdı buna. Ticaretle iştilal eden bir kimse olarak, posta torbalarına gereken ihtimamın gösterilmemesine tepkisini belirtmek için, Londra'ya ulaşır ulaşmaz Posta İdaresi'ne bu konuda muhtıra vermesi gerektiğini düşündü.

“O sırada ama, aklı daha çok arabanın en uzak bir köşesinde yüzü kapüşonuna sımsıkı sarılı oturan genç kadında ve onun tam karşısına geçmiş oturmuş gök mavisi ceketli beyzade ile yanındaki mor giysili şahıstaydı. İki de gözlerini genç kadından ayırmıyorlardı. Onun kapüşonunun kıvrımları azıcık hışırdayacak olsa amcam bet yüzlü adamın elini kılıcına attığını işitiyor ve öbürünün

solumasından (o karanlıkta yüzünü göremiyordu) genç kadını bir lokmada yutacakmış gibi tehditkâr bir tavır içinde olduğunu tahmin edebiliyordu. Bu durum git gide amcamın daha çok zoruna gitmeye başladı ve neye mal olursa olsun buna bir son vermeyi aklına koydu. Parlak gözlere, şirin yüzlere, güzel bacaklara ve ayaklara bayılırdı. Kısacası, kadın kısmının her bir yanını severdi. Aileden, beyler... Ben de öyleyimdir.

“Başvurmadığı çok az tertip kaldı amcamın, genç kadının dikkatini çekmek ya da hiç değilse o esrarengiz adamları konuşturmak için. Nâfile! Adamlar onunla konuşmuyorlar, küçükhanım da konuşmaya korkuyordu. Arada sırada amcam pencereden başını çıkarıp niçin daha hızlı gitmediklerini soruyordu bağıra çağıra, ama sesi kısılana kadar bağırır da kimse oralı olmuyordu. O da arkasına yaslanıp güzel yüzü ve ayakları, bacakları düşündü. Böylesi daha iyiydi; zamanın çabuk geçmesine yarıyor, nereye gitmekte olduğunu ve nasıl olup da bu kadar acayip bir duruma düşmüş olduğunu merak etmekten onu alıkoyuyordu. Bunu mesele yapacağı filan da yoktu, aslına bakarsanız; başına buyruk, dünyaya metelik vermez âvâre bir adamdı çünkü benim amcam, beyler.

“Birdenbire araba durdu.

“N’oluyor?’ dedi amcam. ‘Yine ne var?’

“Burada iniyorsunuz’ dedi muavin. Basamakları indirdi.

“Burada mı?’ diye bağırırdı amcam.

“Burada’ dedi muavin.

“Ben inmiyorum!’

“İyi öyliyse, kalın olduğunuz yerde.’

“Kalıyorum’ dedi amcam.

“Siz bilirsiniz’ dedi muavin.

“Öbür yolcular bu karşılıklı konuşmayı büyük bir dikkatle izlemişlerdi; amcamın arabadan inmemeye kesin kararlı olduğunu görenlerden daha genç olanı, genç kadının inmesine yardımcı olmak için amcamın yanından zorlukla geçtiği sırada bet yüzlü kişi üç köşeli şapkasının tepesindeki deliği inceliyordu. Küçükhanım onun önünden geçmek için amcama sürtünerek yürürken eldivenlerinden birini onun eline bıraktı ve boğuk bir fısıltıyla tek bir kelime söyledi: ‘İmdat!’ Bu sırada dudakları amcamın yüzüne öyle ya-

kındı ki amcam onun sıcak soluğunu burnunun üstünde hissetti ve bir anda galeyana gelip dışarı fırladı; o fırlayışın şiddetinden arabanın yayları sarsıldı.

“Ha, fikrinizi değiştirdiniz, demek ki?” dedi muavin, onu dışarıda görünce.

“Amcam muavine bakıp birkaç saniye acaba elindeki silahı kapıp kocaman kılıçlı adamın suratına boşaltsa, dipçiğiyle de geri kalkanların kafalarını dağıtıp genç kadını yanına katarak o karambolde kaçıp gitse mi diye düşündü. Sonradan ama uygulaması biraz fazla melodramatik olur diye vazgeçti bu plandan ve o sırada genç kadını aralarına alıp arabanın tam da önünde durduğu köhne bir eve girmekte olan iki esrarengiz adamın peşine düştü. Adamlar koridora girince amcam da arkalarından girdi.

“Amcamın hayatında gördüğü viran ve ıssız onca yer içinde en viran ve en ıssız olanı burasıydı. Bir zamanlar büyük bir eğlence merkeziymiş gibi bir görünüşü vardı; oysa şimdi tavanın orası burası çökmüştü, merdivenler dik, düzensiz, kırık döküktü. Yürüyüp içine girdikleri geniş odada çok büyük bir ocak yeri vardı; ocağın arka duvarı isten kararmıştı ama o gün onu ısıtacak ya da aydınlatacak alevlerin yerinde yellere esiyordu. Ocağın dört bir yanına yanmış odunlardan arta kalan kuştüyü gibi küller saçılı olmasına rağmen, ocak buz gibiydi ve her şey karanlığa, kasvete boğulmuştu.

“Şu işe bak” dedi amcam, etrafı gözden geçirerek. ‘Saatte altı buçuk mil hızla yol alan ve böyle bir çukurda ne kadar kalacağı belli olmayan bir posta arabası tuhaf bir posta arabasıdır, bana kalırsa. Bunun bilinmesi lâzım. Gazetelere yazacağım.’

“Amcam bunu oldukça yüksek sesle ve hiç çekinmeden, iki yabancıyı mümkünse konuşturmak için söylemişti. Onlar hiç aldırış etmediler, sadece surat astılar. Genç kadın odanın öbür ucunda bir yerdedi; bir ara her şeyi göze alıp yardım istiyormuş gibi el salladı amcama.

“Neden sonra iki yabancı az yakına geldiler de karşılıklı doğru dürüst laf edilir oldu.

“Burasının hususi bir oda olduğunu bilmiyorsunuz galiba, hey, siz?” dedi gök mavisi giysili adam.

“Bilmiyorum, n’olacak?” diye karşılık verdi amcam. ‘Ama burası bugüne mahsus tutulmuş bir odaysa, oturma salonu bilhassa

rahat bir yer olmalı.' Amcam sonra odadaki yüksek arkalıklı bir iskemleye oturdu ve gözleriyle adamı öyle bir ölçüp biçti ki, Tiggins ve Velps sırf bu ölçülere göre her santimi tıpa tıp üstüne uyacak bir boy boyalı patiskayı kendine elbise yaptırsın diye ona takdim edebilirdi.

"Adamlar, ikisi birden, kılıçlarına davranıp bir ağızdan. 'Çıkmın gidin buradan!' diye haykırdılar.

"Ee?" dedi amcam, ne demek istediklerini anlamamış gibi.

"Odayı terk edin, yoksa öleceksiniz' dedi kocaman kılıçlı bet yüzlü kişi, kılıcını çekip havada çarklar çevirerek.

"Bitirelim işini!' diye bağırды gök mavili. O da kılıcını çekerek iki üç metre geriye sıçradı. 'Hemen bitirelim!' Genç kadın keskin bir çığlık attı.

"Benim amcam gözüpeklığı ve soğukkanlılığıyla bilhassa ün salmış biriydi. Orada olup bitenlere hiç aldırmış etmiyormuş gibi görüldüğü halde, baştan beri fırlatılacak bir eşya ya da bir savunma silahı yerine geçecek bir şey var mı diye etrafı kolaçan etmekteydi; nitekim kılıçlar çekildiği anda, şöminenin köşesinde dayalı duran, kabzası sepet örgü, kını paslanmış bir hançer ilişti gözüne. Sıçradı, hançeri eline aldı, kınından sıyırdı, başının üstünde çalımla savururken küçükhanıma kenara çekilmesini söyledi ve iskemleyi kapıp gök mavilinin kafasına, hançerin kınını da mor giysilinin üzerine fırlattı ve o karambolden yararlanarak ikisinin birden üzerine çullandı.

"Çok eskiden kalma bir hikâye vardır, beyler, doğruluğuna da diyecek yoktur...

"Kemençe çalabilir mi diye sorulduğunda, hiç şüphesiz çalabileceğini, fakat kesin konuşamayacağını, çünkü o güne kadar hiç denemediğini söyleyen İrlandalı delikanlı üzerine. Aynısı benim amcamın kılıç kullanmadaki ustalığı için söylenebilirdi. O güne kadar eline kılıç almamıştı; bir tek istisnası vardı bunun; bir özel tiyatroda. III. Richard'ı oynadığı akşam, Richmond" sırtından kı-

* Özel tiyatro: Yoksul semtlerde çalışan kimi tiyatrolar. Bu tiyatrolarda sahnelenen oyunlarda rol alanlar bunun için para öderlerdi.(ç.n.)

** III. Richard, Sheakespeare'in ünlü bir piyesi, "Richmond" da o piyesteki kahramanlardan biridir. (ç. n.)

lıca deşilecek, lakin kendini savunmayacaktı, önceden anlaşmışlardı. Oysa bir de bakıyorlar, iki tecrübeli kılıç ustasına zor anlar yaşıyor benim amcam. Öne hamle yapıyor, savunmaya geçiyor; sonra dürtüyor, kesiyor, o zamana kadar ilmene şu kadarcık olsun vâkıf olduğunu hiç bilmediği halde yiğitçe ve ustalıkla üstesinden geliyor o işin. Eski bir söz vardır hani, insanın ne yapabileceği denemeden bilinmez derler. Ne kadar doğru olduğunun en iyi kanıtı budur.

“Çarpışmanın gürültüsü korkunçtu. Çarpışanların üçü de ağza alınmaz küfürler savuruyorlardı; toslaşan kılıçların çatırtısı Newport pazarındaki bütün bıçakların ve çelik âletlerin bir arada çıkardığı gürültüye denkti. Kavga zirveye varınca genç kadın (amcamı teşvik için olsa gerek) kapüşonunu iyice açtı; o zaman öyle baş döndürücü güzellikte bir yüz göründü ki, amcam ondan bir tebesüm kazanıp sonra ölmek için elli kişiyle bile olsa çarpıştırdı. Daha önce harikalar yarattığı çok olmuştu, şimdi tozu dumana katan çıldırılmış bir dev gibiydi.

“Tam o anda gök mavisi giysili adamın başını çevirip de genç kadını yüzü açık görünce korkunç bir öfke ve kıskançlıkla haykırarak silahını onun güzelim göğsüne çevirmesi ve kalbine doğru bir hamle yapması, amcamın feci bir korku çılgılığı atmasına sebep oldu. O çılgılık binanın her yanında yankılanırken genç kadın az yana çekildi, delikanlının elinden kılıcını çekti aldı, onu daha dengesini bulamadan sürüyüp duvara dayadı, kılıcı kabzasına kadar göğsüne ve arkadaki ahşap kaplamanın taa içine sapladı. Genç adam orada mihlandı kaldı. Muhteşem bir şeydi! Amcam çılgın bir zafer çılgılığı atarak karşı konulmaz bir güçle önündeki hasmını aynı yönde ricata zorladı ve o eski hançeri adamın yelek süslemelerindeki büyük ve kırmızı çiçeğin tam ortasına daldırıp onu arkadaşının yanına çiviledi. Adamlar, her ikisi de, beyler, makara ile oynatılan oyuncak dükkânı figürleri gibi kolları ve bacakları acılar içinde belene belene öyle kaldılar. Amcam sonraları, bunun, bir düşmanın hakkından gelmekte kendi bildiği en şaşmaz usullerden biri olması bakımından, saf dışı kılınan her adam başına bir adet kılıca mal olmasından başka bir mahzuru olmadığını söylemiştir.

* O zamanlar Londra'nın merkezinde, New Port Sokağı'ndaki et pazarı. Kendi salhanesi vardı. (ç. n.)

“‘Posta, posta!’ diye bağırdı o sırada genç kadın. Amcamın yanına koşup güzelim kollarını boynuna doladı. ‘Şimdi kurtulabiliriz!’

“Kurtulabiliriz de ne demek, yavrum? Öldürecek kimse kaldı mı ki?’ diye haykırdı amcam. Biraz hayal kırıklığına uğramıştı, zira onca kan dökmenin ardından en azından bir değişiklik olsun diye şöyle bir parça öpüşüp etmenin hiç fena olmayacağını düşünüyordu.

“Burada kaybedecek bir saniyemiz yok’ dedi genç kadın. ‘O (gök maviler içindeki delikanlıyı göstererek) buraların mutlak hâkimi Filletolville Markizi’nin biricik oğludur.’

“Öyleyse, hayatım’ dedi amcam, duvara –anlattığım gibi– Mayıs böceği misali mihlanmış duran delikanlıyı kayıtsızca süzerek, ‘o unvana hiçbir zaman konamayacak. Miras zinciri tarafımızdan kırıldı.’

“Genç kadının yanakları öfkeden al aldı. ‘Bu alçaklar beni evimden ve arkadaşlarımdan kaçırdılar. Şu sefil bir saate kadar benimle zorla evlenecekti.’

“‘Lanet olsun edepsiz!’ dedi amcam, Filletolville’in can çekişen vârisine tiksintiyle bakarak.

“Genç kadın, ‘Gördüklerinizden çok iyi anlamış olmalısınız’ diyordu, ‘bunlar bir kimseden yardım isteyecek olursam beni öldüreceklerdi. Suç ortakları bizi burada bulurlarsa mahvoluruz. İki dakika sonra bile çok geç olabilir. Posta!’ Heyecandan ve genç Filletolville Markizi’ni duvara çivilemenin yorgunluğundan bitap düşen genç kadın amcamın kollarına yığıldı kaldı. Amcam onu binanın kapısına kadar taşıdı. Orada uzun kuyruklu, dalga dalga yeleli dört simsiyah küheylan koşulu posta arabası onları bekliyordu. Sürücü de, muavin de, hattâ atların başında giden seyis de ortalarda yoktu.

“Beyler, amcamın, her ne kadar bekârsa da, o zamana kadar kollarının arasına hiçbir kadın almamış olmadığını söylersem, herhalde hâtırasına saygısızlık etmiş olmam. Nitekim birahanelerde servis yapan genç kadınları öpmek gibi bir alışkanlığı vardı; keza, birkaç defa müessese sahibesini çok göze çarpar vaziyetlerde kucakladığının da sözlerine inanılır tanıklarca görülmüş olduğunu biliyorum. Bundan söz etmemin sebebi, bu dünya güzeli genç hanımın amcamı böylesine etkilemek için ne kadar olağanüstü bir kadın olmuş olması gerektiğine işaret etmek istememdir. Kumral

uzun saçları kolunun üstüne (amcamın kolunun) düştüğü ve kendine geldikten sonra kapkara güzel gözlerini amcamın gözlerine diktiği zaman, öyle tuhaf ve asabi duygulara kapılmış ki amcam, bacakları titremiş, zor ayakta tutmuş kendini, hep öyle derdi. Ne var ki, bir çift kara gözün yumuşacık tatlı bakışlarına kim öyle tuhaf hislere kapılmadan bakabilir ki? Ben bakamam, beyler! Bildiğim kimi gözlere bakmaya, doğrusu bu ya, korkarım ben!

“Beni hiç bırakmayacaksınız’ diye mırıldanmış genç kadın.

“Asla!’ demiş amcam. ‘Çok iyi biliyorsunuz ki bu dediğimde samimiyim.’

“Benim sevgili kurtarıcım! Sevgilim! Cesur ve nâzik koruyucum!’

“Böyle yapmayın ama’ demiş amcam, kadının sözünü yarıda keserek.

“Neden?’

“Çünkü siz konuşunca ağzınız o kadar güzel oluyor ki, onu öpecek kadar kabalaşacağımdan korkuyorum...’

“Genç kadın amcama öyle bir şey yapmamasını ihtar edercesine elini kaldırmış ve bir şey diyecekken susmuş; gülümsemiş sadece. Eğer dünyanın en latif bir çift dudağına bakmaktaysanız ve o dudakların işveli bir tebessümle hafif aralanmış olduğunu görmekteyseniz –çok da yakınıdaysanız onların ve etrafta kimseler yoksa– o dudakların biçim ve renk güzelliğini ne kadar takdir ettiğinizi ancak onları hemen öperek anlatabilirsiniz. Amcam da öyle yapmış. Öyle yaptığı için de aferin diyorum ben ona!

“Genç kadın irkildi. ‘Durun, dinleyin!’ dedi. ‘Tekerlek ve nal sesleri!’

“Doğru’ dedi amcam, seslere kulak kabartarak. Tekerleklerin takırtısını ve yere çarpan nalların sesini ânında işitip tanımaya alıştı; fakat uzaktan onlara doğru o kadar çok at öyle bir gümbürtüyle koşarak geliyor gibiydi ki, sayılarını kestirmenin imkânı yoktu. Gürültü her birine altı safkan hayvan bağlanmış elli kadar arabanın çıkardığı gürültüyü andırıyordu.

“Genç kadın ellerini kavuşturdu. ‘Bizi takip ediyorlar!’ diye haykırdı. ‘Bizi takip ediyorlar! Yegâne umudum sizsiniz...’

“Güzel yüzünde öyle bir dehşet belirmişti ki, amcam o an karar verdi. Kadını kucakladığı gibi, hiç korkmamasını söyledi ve bir

kere daha dudaklarını onunkilerin üzerine bastırды, sonra soğukta kalıp üşmemesi için pencere camını kaldırmasını tavsiye ederek sürücü yerine tırmandı.

“Bir dakika, sevgilim!” diye haykırdı genç kadın.

“Ne var?” dedi amcam, çıkıp oturduğu yerden.

“Size bir şey söylemek istiyorum. Tek bir kelime. Sadece bir kelime, sevgilim!”

“Buradan inmem gerekiyor mu?” diye sordu amcam. Genç kadının cevap yerine sadece gülümsedi. Ama ne gülümseme, beyler! Önceki halt etmiş bu seferkinin yanında!

“Amcam göz açıp kapayana kadar iniyor yerinden ve araba penceresinin önünde, ‘Ne var, sevgilim?’ diyor. Genç kadın orada başını öne eğmiş bir halde gülümsüyor amcama. Amcam onun daha önce hiç bu kadar güzel olmadığını düşünüyor. Öyle yakınmış ki ona o sırada, öyle diyorsa doğrudur mutlaka.

“Söyleyin, sevgilim?” diyor amcam.

“Benden başka kimseyi sevmeyeceksiniz, kimseyle evlenmeyeceksiniz, söz mü?”

“Amcam başka kimseyle asla evlenmeyeceğine büyük yemin ediyor; genç kadın başını içeri çekip pencere camını kaldırıyor. Amcam fırlayıp sürücü yerine çıkıyor, dirseklerini ayarlıyor, dizginleri paylaşıyor, arabanın tepesinde duran kırbacı alıp atların dıştan en öndekine bir dokundurunca, uzun kuyrukları ve gümrâh yeleleriyle dört at köhne posta arabasını peşlerinden çekip saatte dolu dolu on beş İngiliz mili hızla koşmaya başlıyorlar. Abooo! Ne koşma ama!

“Arkadan gelen gürültü büyüyor. Posta arabası hızlandıkça takip edenler de hızlanıyor; onca adam, at, köpek... hepsi birlik olmuş, peşlerindeler. Gürültü korkunç, ama hepsinin üstüne yükselen genç kadının sesi, mütemadiyen kızıştırıyor amcamı: ‘Daha hızlı! Daha hızlı!’

“Çılginca bir hızla, kasırğa önünde uçuşan kuş tüyleri gibi karanlığa gömülü ağaçların önünden geçip gidiyorlar. Evlerin, bahçe kapılarının, kiliselerin, tınazların, her bir şeyin önünden, ansızın boşanan azgın sel sularının gibi bir hızla ve gürültüyle geçip gidiyorlar. Arkadan gelenlerin gürültüsü hâlâ artıyor, genç kadının çılginlar gibi, ‘Daha hızlı! Daha hızlı!’ diye attığı çığlıkları duyuyor amcam.

“Kırbaç demiyor, dizgin demiyor amcam; atlar uçarcasına koşuyorlar, ağızları bembeyaz köpük bağlamış. Arkadan gelen gürültü aralıksız artıyor; genç kadın, habire, ‘Daha hızlı, daha hızlı!’ diye haykırıyor. Amcam arabanın eşya deposuna bir tekme sallıyor ve sabahın gri aydınlığında araba yapımcısının arsasında köhne bir Edinburg postasının sürücü yerinde oturmuş, soğuktan ve yağmurda kalıp ıslanmaktan tir tir titrerken ayaklarını ısıtmak için yeri tepmekte olduğunun farkına varıyor. Aşağı inerek, bir heves, arabanın içindeki güzeller güzeli genç kadına bakıyor ki... Heyhat! Arabada ne kapı var, ne oturacak bir yer. Araba içi boş bir kabuk...

“Tabii, amcam bu işte bir esrar olduğunu ve de her şeyin, aynen, hep anlattığı gibi olduğunu gayet iyi biliyordu. Güzel kadına yemin vermişti, o yemine sonuna kadar sadık kaldı: Hâli vakti yerinde birçok han sahibesini onun uğruna geri çevirdi. Bekâr yaşadı, bekâr öldü. Sırf bir rastlantı eseri parmaklıkların üstünden şöyle bir bakmakla, posta arabalarının, atların, muavinlerin, sürücülerin ve yolcuların hortlaklarının her gece muntazaman yola çıkmak gibi bir âdetleri olduğunu öğrenmesinin ne kadar garip bir şey olduğunu hep söylemiştir. Bu yolculuklardan birine yolcu olarak alınan yegâne ölümlünün kendisi olduğuna inandığını sözlerine eklemekten de geri durmamıştır. Ben amcama hak veriyorum, beyler... en azından, onun yaşadığını yaşayan bir başkasından söz edildiğini hiç duymadım.”

Hikâyeyi baştan sona büyük bir dikkatle dinleyen hancı, “Bu posta arabası hortlakları torbalarında ne taşırlar acaba, merak ediyorum” dedi.

“Ölü mektuplar, muhakkak ki” dedi seyyar satıcı.

“Ha, evet, tabii ya! Bakın onu hiç düşünmemiştim” dedi hancı.

FASIL 50

*Mister Pickwick üslendiği işi yerine getirmeye hasıl
hemen girişerek daha en başta hiç beklenmedik
birinden destek gördü*

Ertesi sabah saat tam dokuza çeyrek kala Mister Pickwick ve Sam Weller arabada –biri içeride, diğeri dışarıda– yerlerini aldılar. Benjamin Allen’i da yanlarına katacak oldukları için sürücüyü önce Bob Sawyer’ın evine gitmesi söylendi.

Araba kırmızı lambalı, üzerinde kolay okunur iri harflerle “Sawyer-müteveffa Nockemorf” yazılı kapının önüne gelip durunca, pencereden başını çıkarıp bakan Mister Pickwick, gri kisveli oğlanın alelacele kepenkleri kapatmakta olduğunu gördü ve şaşırıldı. Sabahın o saatinde hiç görülmemiş bir şey olduğu gibi, ticarete de o kadar aykırıydı ki, Mister Pickwick’in aklına iki ihtimal geldi: Ya Bob Sawyer’ın yakın bir arkadaşı ve hastası ölmüştü, ya da Bob Sawyer iflas etmişti.

“N’oluyor, bu ne hal?” dedi Mister Pickwick oğlana.

“Bir şey yok, beyim” dedi oğlan, otuz iki dişini birden gösterip sırtarak.

“Tamam, tamam, her şey yolunda!” diye seslendi o sırada bir elinde deriden yapılmış içi boş, kirli bir küçük sırt çantası, öbür kolunda ağır bir palto ve büyük yol atkısıyla kapıda görünen Bob Sawyer. “Hemen geliyorum, dostum.”

“Siz mi?” diye haykırdı Mister Pickwick.

“Evet” dedi Bob Sawyer. “Tam bir sefere çıkıyoruz. Hey, Sam, dikkat et!” Bob Sawyer, Sam Weller’ı uyararak sırt çantasını arabanın arka bölümüne fırlattı; olanları âdeta hayranlıkla seyretmekte olan Sam çantayı çabucak peykenin altına sokuşturdu. Bunun ardından, üzerine birkaç numara küçük gelen paltosuna çocuğun yar-dımıyla zar zor sığışan Bob Sawyer’ın arabaya yanaşıp başını pencere boşluğuna sokmasıyla bir kahkaha atması bir oldu.

“Ne başlangıç ama, di mi?” diye haykırdı Bob, gözyaşlarını paltosunun yenine silerek.

Mister Pickwick az şaşırılmamıştı. “Aziz dostum, sizin bizimle geleceğinizi sanmıyordum” dedi.

Bob, Mister Pickwick’in ceket yakasından tutarak, “Taabi, gülünç olan da bu ya!” dedi.

“Gülünç olan mı?”

“Taabi, bütün mesele orda. Bırakıyorum dükkân kendi başının çaresine baksın. Bana bir hayrı dokunmayacağına karar verdiği anlaşılıyor.” Bu sözleriyle kepenklerin kapatılması olayına açıklama getiren Bob Sawyer dükkânı işaret etti ve bir kahkaha daha patlattı.

“Hastalarınızı ortada bırakıp gitmeyi düşünecek kadar çıldırmadınız herhalde?” dedi Mister Pickwick ciddi ciddi.

“Neden olmasın?” dedi Bob. “Bu sayede masraflarımı kısacağım. Hiç para ödemiyorlar ki! Hem zaten” diye bir sır ifşa ediyor-muşçasına sesini alçalttı, “onlar için de böylesi daha iyi; çünkü hiç ilacım kalmadı sayılır, yeni sipariş verecek param da yok şu ara. Önüme gelene cıvalı müstahzar yazmak zorunda kalacaktım, o da herhalde bazılarına hiç iyi gelmeyecekti. Yani böyle olması daha iyi oldu, sizin anlayacağınız.”

Bu cevaptaki felsefe ve muhakeme tarzı Mister Pickwick’in hiç beklemediği kadar derin ve güçlüydü. Bir süre sustu Mister Pickwick, sonra kendinden daha az emin bir yüzle, “Fakat, genç dostum, bu araba iki kişilik. Ben, Bay Allen’a söz vermiştim” dedi.

“Siz beni düşünmeyin, ben her şeyi ayarladım” dedi Bob. “Sam’le arka peykeyi paylaşacağız. Bu gördüğünüz küçük ilan dükkân kapısına konulacak: ‘Sawyer-müteveffa Nockemorf. Müracaat: Karşıda, Bayan Cripps.’ Bayan Cripps benim bacaksızın an-

nesi oluyor. ‘Bay Sawyer çok üzgün’ diyecek Bayan Cripps. ‘Maalesef bu sabah erkenden ülkenin önde gelen cerrahlarıyla bir konsültasyona götürüldü... o olmadan yapamıyorlar... Ne fiyata olsa onu istiyorlar. İnanılmaz bir ameliyat.’” dedi Bob, “Yani, sonuç olarak, bana zarardan çok yararı olur sanıyorum. Mahalli gazetelerden birinde haber olursa yaşadım demektir. Ben Allen da geldi işte. Atla hadi, atla!”

Bob Sawyer böyle diyerek posta sürücüsünü yana çekip arkadaşını arabanın içine iteledi; kapıyı kapattı, seyyar basamakları kaldırdı, yazılı ilanı sokak kapısına yapıştırıp kapıyı kilitledi, anahtarını cebine koydu, arabaya Sam’in yanına atladı ve çıkma işareti verdi; bütün bunları öyle çabucak yaptı ki, daha Mister Pickwick o da gelsin mi gelmesin mi diye düşünmeye başlamadan araba yola çıkmıştı bile ve Bay Bob Sawyer seyahat ekibinin vazgeçilmez aslı bir üyesi olarak yolcular arasında yerini almıştı.

Bristol sokaklarında yol aldıkları sürece muzip ve maskara Bob mesleki yeşil gözlüğünü gözünden çıkarmayarak gerektiği gibi ağır ve ciddi davranmaya özen gösterdi; sadece, Samuel Weller’a yönelik, ona hoşça vakit geçirtmeye mahsus birtakım sözlü komikliklerle yetindi. Fakat şehrin dışına çıkılır çıkılmaz, yeşil gözlüğünü ciddiyetiyle birlikte bir yana koyarak, gelip geçenlerin dikkatini çekmek, arabayı ve içindekileri bilhassa merak konusu kılmak için bilhassa tasarlanmış olmadık şakalar icat etti. Kıyamet gürültücü bir borazan taklidi ve zaman zaman çeşitli kabadayılıklar ve herkeşe meydan okuma hareketleriyle havada savrulan bir bastonun ucuna bağlı kırmızı ipek mendilin gözlere sokulurcasına sergilenmesi bunların en az öne çıkanlarıydı.

“Merak ediyorum” dedi Mister Pickwick, Winkle ve Ben’in kız kardeşinin iyi karakterleri üzerine Ben Allen’la hasbihal ederlerken, “merak ediyorum, yolda yanlarından geçtiğimiz bütün bu insanlar bizde ne görüyorlar da böyle ısrarla bize bakıyorlar?”

“Arabamız şık ve gösterişli, ondandır” dedi Ben Allen, göğsü az kabarmadan. “Her gün görmeye alışık olmadıkları bir şey olmalı.”

“Sahi, o olabilir” dedi Mister Pickwick. “Evet. Herhalde.”

Mister Pickwick bunun böyle olduğuna ihtimal ki kendini ikna edecekti ama, o sırada tesadüfen pencereden dışarı bakın-

ca, yoldan geçenlerin çehrelerinde hiç öyle saygıdan gelme bir şaşkınlık ifadesi görülmediğinin ve onlarla arabanın dışında oturanlar arasında uzaktan iletişim kanalları kurulmuş olduğunun farkına vardı. Bunun üzerine, yolcuların hâlinin uzaktan da olsa bir ölçüde Robert Sawyer'ın komik davranışlarıyla alakalı olabileceği aklına geldi.

“Bizim uçarı dostumuz arka tarafta abuk sabuk bir şeyler yapıyor olmasın?” dedi.

“Yok, canım, ne münasebet!” dedi Ben Allen. “Bazen sapıtır böyle, yoksa dünyanın en ağırbaşlı adamıdır Bob.”

Tam da burada upuzun bir borazan taklidi işitildi, ardından birtakım çığlıklar, çığırlar... Hepsi, besbelli, dünyanın en ağırbaşlı insanının gırtlığından ve ciğerlerinden ya da –daha açık bir deyişle– Bay Bob Sawyer’dan çıkan seslerdi.

Mister Pickwick ve Ben Allen mânâlı mânâlı bakiştılar; ilk sözü edilen kişi şapkasını çıkarıp araba penceresinden nerdeyse yeleşinin tamamı görünecek kadar sarktı ve o sayede, neden sonra, şakacı dostunu göz ucuyla görebildi.

Bob Sawyer oturuyordu ama arka peykede değil, arabanın tepesinde oturuyordu. Bacakları iki yana açılacakları kadar açılmış, Sam Weller’in şapkasını başının bir yanına kondurmuştu; bir elinde kocaman bir sandviç vardı, öbüründe irice bir ecza şişesi tutuyor, sık sık ve tadına vara vara bir lokma birinden, bir yudum diğerinden alıyor, biteviyeliğe düşmemek için de ya bir nâra atıyor, ya da yoldan geçen her yabancıyla şakalaşıyordu. Kırmızı flama arka peykenin demirine özenle bağlanmıştı. Samuel Weller, başı Bob Sawyer’ın şapkasıyla bezenmiş olarak ortada oturuyordu ve orada ne oluyorsa tamamen ve olduğu gibi kendisi tarafından onaylandığını gösteren capacanlı bir çehreyle öncekinin ikizi bir sandviçi mideye indiriyordu.

Bu kadarı, Mister Pickwick gibi görgü kurallarından asla şaşmayan bir beyefendiyi sınırlandırmeye yeterdi ama bu tür çileden çıkarıcı davranışlar bu kadarla kalmadı; tam o sırada, içi dışı tepelime yolcu dolu bir posta arabası çıktı karşılarına. Yolcuların şaşkınlığı yüzlerinden okunuyordu. Onların peşine takılmış bırakmayan ve mütemadiyen bir şeyler dilenen bir İrlandalı aile de şamata-

yı büsbütün arttırmaktaydı. Ailenin erkek reisinin bu gösteriyi siyasi ya da başka türden bir zafer yürüyüşünün ayrılmaz bir parçası saydığı her hallerinden belliydi.

“Bay Sawyer! Bay Sawyer!” diye haykırdı Mister Pickwick, heyecanla.

“Aloo!” dedi Bob. Hiç istifini bozmadan aşağı baktı.

“Aklınızı mı kaçırdınız siz, beyfendi?”

“Ne münasebet! Sadece neşem yerinde.”

“Neşeniz mi! İndirin o rezalet kırmızı bezi ordan! Lütfen! İsrar ediyorum. Sam, al o bezi ordan!”

Sam’in müdahale etmesine vakit kalmadan Bob Sawyer kendisi indirdi bayrağını, katladı, cebine koydu; sonra başıyla Mister Pickwick’e kibar bir selam verdi; ecza şişesinin ağzını silip kendi ağzına dayadı; böylelikle, hiç kelime israfına yol açmadan, içtiği şeyden hayatta mutluluklar ve iyilikler dileği eşliğinde Mister Pickwick’i haberdar etmiş oldu. Bunun ardından şişenin mantarını büyük bir dikkatle yerine tıkadı ve bakışlarını aşağıda Mister Pickwick’e çevirerek sandviçten kocaman bir lokma kopardı ve gülümsedi.

Mister Pickwick’in her daim geçici öfkesi Bob’un fütursuz özgüveniyle baş edebilecek gibi değildi. “Hadi gelin, bir son verin bu saçmalığa” dedi.

Bob Sawyer buna, “Yok bi şey, canım” diye karşılık verirken Sam Weller’la bir kez daha serpuşları değiş tokuş ettiler. “İsteyerek yapmadım” dedi Bob, “böyle koşturmak o kadar kanımı kaynattı ki, elimde değildi.”

Mister Pickwick, “Dışarıdan nasıl görüdüğünüzü bir düşünün. Görünüşe önem verin biraz” diye öğüt verdi.

“Taabi, ya, elbette” dedi Bob. “Olacak şey mi? Boş verin, aldırmanın o kadar.”

Bu güvenceyle tatmin olan Mister Pickwick başını içeri çekerek pencere camını kaldırdı ama Bob Sawyer’ın araya girmesiyle yarıda kesilen konuşmasını sürdürmesine fırsat kalmadan pencerenin dışında sanki ısrarla içeri alınmak istiyormuş gibi arada bir pat küt cama çarpan koyu renkte, dikdörtgen biçimli küçük bir şey görününce birden irkildi.

“Bu da ne?” diye haykırdı.

“Bir ecza şişesine benziyor” dedi Ben Allen, söz konusu nesneye gözlüğünün ardından ilgiyle bakarak. “Bob’a ait olmalı.”

Ben Allen’ın dediği doğrudu. Ecza şişesini bastonun ucuna iliştiren Bob Sawyer onunla pencereyi dövüp duruyordu; içeride oturan yol arkadaşlarının şişenin içinde olandan dostluk ve hoşluk adına tatmalarını istiyordu.

Mister Pickwick şişeye baktı. “Bu ne, yahu?” dedi. “Bu yaptığın öncekinden de saçma.”

“Bence şişeyi içeri alalım” dedi Ben Allen. “Alır da bırakmazsak akli başına gelir. Ne dersiniz?”

“Olur” dedi Mister Pickwick. “Alayım mı?”

“Bence yapabileceğiniz en iyi şey odur.”

Mister Pickwick, kendi de aynı görüşü paylaştığından pencere camını usulca indirdi ve şişeyi bastondan çözdü; baston hemen yukarı çekilirken aynı anda Bob Sawyer’ın attığı kahkahayı işittiler.

“Kerata pek de neşeli” dedi Mister Pickwick, elinde şişeyle Ben Allen’e bakarak.

“Öyledir o” dedi Ben Allen.

“İnsan ona hiç kıyamıyor.”

“Mümkün değil.”

Bu fikir alış veriş sırasında Mister Pickwick farkında olmadan şişenin mantarını çekip çıkarmıştı.

“Neymiş?” diye sordu Ben Allen kayıtsızca.

“Bilmem ki” dedi Mister Pickwick, aynı kayıtsızlıkla. “Galiba sütlü pauç gibi kokuyor.”

“Öyle mi?”

“Öyle sanıyorum.” Doğru olmayan bir şey söylemekten kaçınırcasına konuştu Mister Pickwick. “Tadına bakmadan kesin bir şey diyemem ama..”

“Bi bakalım tadına, neymiş öğrenelim.”

“Öyle mi diyorsunuz? İyi o zaman. Siz illa merak ediyorsanız, benim itirazım yok.”

Bir dostunun arzusu karşısında kendi arzularını fedaya her zaman hazır olan Mister Pickwick içkinin tadına bakmak için oldukça uzun bir yudum aldı.

“Neymiş?” diye sonunu beklemeden sordu Ben Allen.

“Bir tuhaf” dedi Mister Pickwick. Dudaklarını yaladı. “Nedir bilemedim.” Bir ikinci yudumdan sonra, “Ha, evet!” dedi. “Panç, hakkaten.”

Ben Allen Mister Pickwick’e baktı, Mister Pickwick Ben Allen’a baktı. Ben Allen gülümsedi; Mister Pickwick gülümsemedi. “Oh olsun ona!” dedi sertçe. “İçelim hepsini, tek damla bırakmayalım da görsün gününü.”

“Ben de öyle düşünmüştüm” dedi Ben Allen.

“Sahi mi? Hadi öyleyse onun sıhhatine!” Böyle diyerek o mükemmel insan, içkiden esaslı bir yudum aldı ve şişeyi Ben Allen’a devretti. O da onun yaptığıнын aynısını yaptı. Karşılıklı gülümsemeye başladılar, keyifleri giderek arttıkça sütlü pançtan geriye hiçbir şey kalmadı.

Son damlayı da silip süpüren Mister Pickwick, “Her şeye rağmen Sawyer’ın zııırlıkları aslında çok hoş, insan bayağı eğleniyor” dedi.

“Öyle de denilebilir” dedi Ben Allen. Bob Sawyer’ın hayattaki en komik insanlardan biri olduğuna kanıt olarak da bir keresinde ateşi çıkana kadar içip sonra kafasını cascavlık kazıttığını uzun uzun anlatmaya girişti; bu hoş ve iç açıcı hikâyenin anlatılması, ancak, arabanın Berkeley Bayırı, Bell Hanı’nda at değiştirmek için durmasıyla yarıda kesildi.

Bob arabanın kapısından içeriye bakarak, “Öğle yemeğini burada yiyoruz, değil mi?” deyince, “Ne yemeği? Gele gele on dokuz mil geldik, daha yedi buçuk mil yolumuz var” dedi Mister Pickwick.

Bob Sawyer diretti. “Tam da bunun için işte bi şeyler yememiz lazım ki yorulmayalım.”

Mister Pickwick saatine baktı. “Ne diyorsunuz, sabahın on bir buçuğunda yemek yenir mi hiç?” dedi.

“Doğru. Kahvaltı demek lazım. Hey, buraya bakın! Üç kişilik kahvaltı, hemen! Atları da on beş dakikadan önce koşmayacaksınız. Söyleyin söğüş ne varsa hepsinden getirsinler sofraya, biraz da şişe birası. En iyisinden tatlı şarabınızın da tadına bi bakalım.” Bob Sawyer müthiş bir kurumlanmayla ve iş bilir havalarda bu si-

parişleri sıraladıktan sonra hazırlığa nezaret etmek üzere içeri koştu. Beş dakika geçmeden çıkıp gelerek her şeyin mükemmel olduğunu haber verdi.

Bob övgülerinde haklı çıktı; yemek nefisti. Ne geldiyse hepsini yalnız o değil, Ben Allen ve Mister Pickwick de ağız tadıyla silip süpürdüler. Üçü birden şişe birayla tatlı şarabın da çabucak sonunu getirdiler; tekrar yerlerini aldıklarında (atlar koşulmuştu) ecza şişesi o kadar kısa bir zaman zarfında sütlü pançın yerine alabileceği ne varsa onunla ağzına kadar doldurulmuştu. Mister Pickwick'ten en ufak bir itiraz işitilmeden yol borusu öttürüldü, kırmızı bayrak dalgalandı.

Tewkesbury'nin Hop Pole mevkiinde öğle yemeği için mola verildi. Burada yine şişe birası ile tatlı Madeira şarabı yanında Porto da vardı; ecza şişesi dördüncü kez dolduruldu. Mister Pickwick ve Ben Allen bu müşevviklerin müşterek etkisi altında otuz mil boyunca durmadan uyudular; Bob ve Sam Weller arkada ikili şarkılar söylemeye dalmışlardı.

Mister Pickwick pencereden dışarı bakacak kadar kendine geldiğinde hava adamakıllı kararmıştı. Yol boyunca orada burada kulübeler, göze görünür her bir şeyi saran puslu renk perdeleri, kasvetli atmosfer, kül ve tuğla tozuna batmış patikalar, uzaklarda sanayi fırınlarından kopup gelen kopkoyu bir kızıl ışıltı, göğe ağın bacalardan fışkırıp her şeyi karartan, göze görünmez kılan yoğun duman; uzak ışıkların parıltısı ve yolda güçle ilerleyen, birbirine çarpıp çatlak sesler çıkaran yığınla demir kütük ve sair ağır eşya yüklü arabalar... Hepsi, işi başından aşmış Birmingham şehrine hızla yaklaşmakta olduklarını gösteriyordu.

Araba kargaşasının kalbine giden dar caddelerde yol almaya başlayınca ağır sanayi sahneleriyle kulaklarda uğuldayan gürültünün duyular üzerinde tesiri arttı. Sokaklar çalışan insanlarla dolup taşıyordu. Evlerde sürüp giden mesainin uğultusu işitiliyor, çatı pencereleri ardında ışıklar parıltıyor, dönen çarklardan duvarlar sarsılıyor. Bitmek tükenmek bilmeyen yollar boyunca ışığı göğe yansıyan uzak ateşler şehrin büyük iş yerlerinde ve fabrikalarında harlı alevlere dönüşüyordu. Çekiç sesleri, buhar fışirtısı ve makinelerden çıkan kulakları sağır eden gürültü... her köşeden yükselen haşin musiki!

Genç sürücü açık caddelerde hızlı sürdü götürdü arabayı. Şehrin dış mahalleleriyle Old Royal Hotel arasında yer alan ışıklar içinde şık dükkânları geçtiler. Mister Pickwick onu buraya kadar getiren işin zorluğu ve nezaketi üzerinde ancak o zaman düşünmeye başladı.

İşin nezaketini ve istenildiği tarzda yerine getirilebilmesinin zorluğunu Bob Sawyer'ın gönüllü yol arkadaşlığı hiç de azaltmıyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, Mister Pickwick onun bu işe karışmasının, ne kadar anlaşılır ve hoş bir davranış olursa olsun, hiç de kendi arzusuyla kabulleneceği bir şey olmadığını düşünüyordu; o kadar ki, Bob Sawyer'ın yanından alınıp bir an önce en az elli mil uzakta bir yere götürülmesi için makul bir bedel ödemeye çoktan razıydı.

Mister Pickwick, Winkle'ın babası Bay Winkle ile birkaç defa mektuplaşmış ve oğlunun ahlakı ve davranışlarıyla alakalı sorularına olumlu cevaplar vermiş olmakla birlikte, hiçbir kişisel ilişkiye girmemişti. Yanında ikisi de bir parça sarhoş olan Bob Sawyer ve Ben Allen olduğu halde ilk kez yüz yüze geliyor olmalarının onun (Bay Winkle'ın) kendisinden hoşlanmasını sağlayacak en akla uyar ve yararlı bir yol olduğundan da doğrusu kuşku duyuyordu.

“Yine de” diyordu kendi kendine, kaygılarını gidermek için, “elimden geleni yapmalıyım. Onu bu akşam görmem şart. Öyle yapacağıma söz verdim çünkü. Bu ikisi benimle birlikte olmakta ısrar ederlerse görüşmeyi mümkün olduğu kadar kısa tutar, onların ne mal olduklarını göstermeyeceklerini ümit etmekle yetinirim.”

Mister Pickwick bu düşüncelerle kendini rahatlatmaktayken araba Old Royal Oteli'nin kapısında durdu. Ben Allen nefis bir uykudan kısmen uyandırıldıktan sonra Samuel Weller tarafından yaka paça dışarı sürüklenerek Mister Pickwick'in inmesine yol açıldı. Rahat döşenmiş bir daireye buyur edildiler. Mister Pickwick derhal garsona, Bay Winkle'ın ikametgâhının neresi olduğunu sordu.

“Yakında bir yerde, efendim” dedi garson, “beş yüz metre ya var, ya yok. Bay Winkle kanalda rıhtım âmiridir, özel ikametgâhı... yani, hay Allah..! Beş yüz metre tutmaz bile, efendim.” Böyle dedikten sonra garson muhlardan birini üfleyip söndürdü ve Mister

Pickwick'e eğer istiyorsa daha başka sorular sorma fırsatı tanımak için, tekrar yakıyormuş gibi yaptı. Mister Pickwick bir şey söylemeyince çaresiz kaldı, yaktı mumu.

"Şimdilik bir şey almaz mıydınız?" dedi. "Çay veya kahve? Akşam yemeği? Efendim?"

"Şimdilik bir şey istemez."

"Pekâlâ efendim. Yatmadan önce alacağınız bir şey, efendim?"

"Şimdi istemez."

"Çok iyi, efendim." Hafifçecik adımlarla kapıya yürüdü garson. Orada durdu. Döndü ve pek tatlı bir dille, "Oda hizmetçisini yollayayım mı, beyler?" dedi.

"Yollayabilirsiniz, isterseniz" dedi Mister Pickwick.

"Nasıl isterseniz, efendim."

"Biraz da soda getirin" dedi Bob Sawyer.

"Soda mı, efendim? Baş üstüne, efendim."

En sonunda bir sipariş koparmakla üzerindeki ağır yükten kurtulduğu anlaşılan garson kimseye belli etmeden kayıplara karıştı. Garsonlar hiç görünmezler. Koşmazlar da. Odalardan sessiz sedasız yok olmak gibi, başka ölümlülerde görülmeyen esrarengiz bir melekeye sahiptirler.

Sodayı içen Ben Allen'da az çok canlılık emareleri görülünce kendisi elini yüzünü yıkamaya ve esvaplarınının Sam tarafından fırçalanmasına razı oldu. Mister Pickwick ile Bob Sawyer da yolculuk ertesi dağınıklığı üzerlerinden atıp kendilerine çeki düzen vermişlerdi. Üçü kol kola girdiler, Bob Sawyer'ın purosundan savrulan dummanlar arasında Bay Winkle'in evinin yolunu tuttular.

Bir çeyrek mil kadar ötede orta halli, sakin bir sokakta, kapısının önünde üç basamak ve kapıda büyük büyük Latin harfleriyle "BAY WINKLE" yazılı pirinç tabela olan kırmızı tuğladan eski bir ev vardı. Basamaklar çok beyaz, tuğlalar pek kırmızıydı. Temiz pak bir evdi. Saat onu çaldığı sırada Mister Pickwick, Benjamin Allen ve Bob Sawyer kapıyı çaldılar.

Şişşirin bir hizmetçi kız açtı kapıyı. Üç yabancıyı görünce irkildi.

"Bay Winkle evde mi, kızım?" diye sordu Mister Pickwick.

"Akşam yemeğine oturmak üzere, efendim."

“Lütfen kartımı verin kendisine” dedi Mister Pickwick. “Onu böyle geç vakit rahatsız ettiğim için çok müteessir olduğumu söyleyin. Kendisini bu gece mutlaka görmem gerekiyor. Buraya yeni geldiğimi de söyleyin kendisine.”

Genç kız, o sırada onun güzelliğine duyduğu hayranlığı acayip yüz göz hareketleriyle belli etmekte olan Bob Sawyer’a ürküntüyle bir baktı, sonra girişte asılı duran palto ve şapkalara bir göz atarak, kendisi üst kata çıkacağından kapıya bakması için bir başka hizmetçi kıza seslendi. Kapıya gelen kızın işi uzun sürmedi, zira öbürü hemen geri döndü ve beyleri sokakta beklettiği için özür dileyerek tabanı muşamba döşeli bir arka salona buyur etti. Burası belli başlı yararlı eşya ve tezyinatı bir yazı masası, masaüstü lavabo, traş ay-

nası, ayakkabı rafı, çizme çekeceği, bir yüksek tabure, dört iskemle, bir masa ve eski bir duvar saati olan yarı yazıhane, yarı giyinme odası gibi bir yerdi. Şömine rafının üstünde bir demir kasanın duvara gömülü izleri görünüyordu. İki kitap rafı, bir takvim ve toz bağlamış birçok gazete dosyası da duvarları süslemekteydi.

Hizmetçi kız bir lambayı yakıp gülümseyerek Mister Pickwick'e, "Sizi kapıda beklettiğimiz için çok üzgünüz, beyfendi" dedi. "Sizleri tanıımıyordum. Buralarda sırf bir şeyler alıp götürmek için gelen o kadar çok insan var ki, gerçekten..."

Mister Pickwick, "Özür dilemeniz için en ufak bir sebep yok" dedi, hoşlukla.

"Asla, şekerim!" dedi Bob Sawyer, şakacıktan kollarını öne uzatıp odanın içinde genç kızın dışarı kaçmasını önlemek istiyormuş gibi yalpalaya yalpalaya dolaşarak.

Genç kız bu iltifatları hiç ciddiye almadı; Bob Sawyer'ın "iğrenç bir yaratık" olduğuna dair bir şeyler mırıldanarak, kendisine takılmakta ısrarını sürdürmesi üzerine de yanağına güzel parmaklarından bazı izler naksettikten sonra nefret ve tiksinti ifade eden sözler sarf ederek odadan dışarı fırladı.

Genç kadınla yakınlık kurma sevdası boşa çıkan Bob Sawyer eğlenme maksadıyla dikkatini yazı masasının çekmecelerini bir bir açıp kurcalamaya yöneltti; demir kasanın kilidini sözde açmaya kalktı, takvimin yüzünü duvarda ters çevirdi, Bay Winkle'in potinlerini kendi potinlerinin üzerine giymeye kalkıştı ve odadaki eşyalar üzerinde hepsi Mister Pickwick'i dehşete düşürüp acılar içinde kıvrandıran, Bob Sawyer'ın ise aynı ölçüde zevkten dört köşe olmasına yol açan daha başka muziplik denemelerine girişti.

Sonunda kapı açıldı ve tütün rengi bir kostüm içinde başı ve yüzü tıpa tıp genç Winkle'in aynısı –sadece az biraz dazlağı- ufak tefek, yaşlı bir bey girdi içeri. Bir elinde Mister Pickwick'in kartı, öbüründe bir gümüş şamdan vardı. Hızlı, küçük adımlarla yürüdü.

"Mister Pickwick, müşerref oldum, efendim" dedi Winkle'in babası Bay Winkle, şamdanı bir yere bırakıp elini uzatarak. "Nasılsınız, iyi misiniz? Sizi gördüğüme memnun oldum. Lütfen oturun, Mister Pickwick. Bu beyfendi..."

“Dostum Bay Sawyer, efendim” diye Mister Pickwick ileri atıldı, “oğlunuzun da arkadaşıdır.”

“Ooo!” dedi Bay Winkle, oldukça sert bir bakışla Bob’u süzerek. “Umarım siz de iyisinizdir, efendim.”

“Turp gibiyim, beyfendi” dedi Bob Sawyer.

“Bu diğer beyfendi” diye bağırdı Mister Pickwick, “bana emanet edilen mektubu okuduğunuz zaman göreceksiniz, çok yakın bir akraba ya da oğlunuzun müstesna bir dostudur. Adı Allen’dir.”

“Şu zât mı?” diye sordu Bay Winkle, elindeki kartla Ben Allen’i göstererek. Ben Allen oturduğu yerde uyuyakalmıştı. Sadece sırtı ve ceket yakası görünüyordu.

Mister Pickwick bu soruya cevap verip Ben Allen’in adını ve üstün meziyetlerini bir bir saymak üzereyken, Bob Sawyer durumu kavraması için dostunu kendine getirme maksadıyla çabuk davranıp kolunun bilhassa tombul bir yöresini sertçe çimdikledi. Ben Allen bir çılgılık atıp ayağa fırladı. Bir yabancı ile karşı karşıya olduğunun birden farkına vararak birkaç adım ilerledi, Bay Winkle’in elini büyük bir samimiyetle kendi iki elinin arasına alarak beş dakika süreyle sıkı; yarı anlaşılabilir, yarı anlaşılmaayan cümle kırıntılarıyla onu görmüş olmaktan ne büyük zevk duyduğuna dair birtakım laflar geveleyerek, yürüyüşünden sonra bir şeyler yemek ister mi, yoksa akşam yemeğini mi beklemeyi tercih eder gibi pek misafirperver bir soru mırıldandı. Ardından, gitti yerine oturdu; donuk gözlerle, nerede olduğuna dair en ufak bir fikri yokmuşçasına etrafına bakındı. Doğruydu. Nerede olduğundan hepten bihaberdi.

Bütün bunlar Mister Pickwick için, bahusus iki dostunun sergiledikleri olağanüstü denilmese de sıra dışı davranışlar karşısında duyduğu şaşkınlığı Bay Winkle açıkça belli ettiğinden, fevkalade can sıkıcı şeylerdi. Bir an önce bu duruma son verme gayretiyle cebinden bir mektup çıkararak Bay Winkle’a takdim etti ve şöyle konuştu:

“Bu mektup, beyfendi, kendi oğlunuzdan geliyor. İçinde yazılanları okuyunca göreceksiniz ki, kendisinin ileriki saadeti ve refahı sizin bu husustaki müspet düşüncelerinize ve babalık şefkatinize bağlı bulunmaktadır. Sizden bu mektubu olabildiğince sükûnet ve soğukkanlılıkla okumanızı ve ardından bu meseleyi benim-

le ehemmiyetinin gerektirdiği bir tarz ve anlayışla görüşmeye rıza göstermenizi istirham ediyorum. Kararınızın oğlunuz için taşıdığı âciliyeti ve kendisinin bu bakımdan duyduğu derin endişeyi, benim böyle önceden haber vermeden, bu kadar geç bir saatte ve...” Burada Mister Pickwick beraberindeki iki dostuna bir göz atıp ekledi, “ve böyle pek uygun olmayan bir vaziyette ziyaretinize gelmiş olmamdan anlayacaksınızdır.”

Bu girizgâhın ardından Mister Pickwick birinci sınıf kaliteli kâğıdı silme dolduran dört sayfalık mektubu bütün bu olanlar karşısında şaşırıp kalan Bay Winkle’in eline teslim etti. Sonra gerisin geri iskemlesine dönüp oturarak ev sahibinin hâlini ve hareketlerini seyre koyuldu; endişeyle yaptı bunu, orası doğru; ama özür dilemesini ya da kendini mâzur göstermesini gerektirecek hiçbir şey yapmamış olduğundan emin bir insan olarak göğsünü gere gere yaptı.

Yaşlı rıhtım âmiri mektubu evirdi, çevirdi, önüne baktı, arkasına baktı, yanlarına baktı; mührü iyice inceledi, gözlerini kaldırdı, Mister Pickwick’in yüzüne baktı. Ondan sonra yüksek tabureye yerleşip lambayı daha yakınına çekti, balmumunu kırdı, mektubu açtı, ışığa doğru kaldırıp okumaya hazırlandı.

Tam o sırada, birkaç dakikadan beri şakacılığı uykuya yatmış olan Bob Sawyer’ın ellerini dizlerine dayayarak müteveffa Grimaldi’nin portrelerinden mülhem bir palyaço suratu takınacağı tuttu. Tesadüf bu ya, Winkle’ların yaşlısı tam o anda Bob Sawyer’ın tahminine göre mektubu okumakla meşgul olacak yerde, kâğıdın üstünden ona bakmaktaydı; tabiatıyla, kendisinin karşıdan alaya alınmakta olduğuna hükmederek gözlerini Bob Sawyer’a dikip öyle bir baktı ki, mevta olmuş Grimaldi’nin yüz hatları giderek tam bir alçak gönüllü şaşkınlık ifadesiyle yer değiştirdi.

Korkunç bir sükût ânının ardından, “Bana bir şey mi dediniz, beyfendi?” dedi Bay Winkle.

“Yoo, hiçbir şey demedim” dedi Bob. Hâlinde, yanaklarının aşırı kırmızılığından başka, palyaçoluktan eser kalmamıştı.

“Emin misiniz bir şey demediğinize?” dedi Winkle’in babası.

“Taabi eminim” diye karşılık verdi Bob.

* Grimaldi, ünlü bir palyaço idi. Dickens onun hâtıralarını kaleme almıştır.

“Bana dediniz gibi geldi de” dedi ihtiyar, kızgın bir vurguyla. “Ya da belki bana bakıyordunuz da..?”

Bob, son derece terbiyeli bir tavırla, “Yoo, hayır, niye bakayım size?” dedi.

“Buna çok memnun oldum” dedi yaşlı rıhtım âmiri ve utançından yerin dibine geçen Bob’a müthiş aşağılayıcı bir bakışla surat asarak mektubu yeniden lambaya yaklaştırdı ve ciddiyetle okumaya koyuldu.

İlk sayfanın en alt satırından ikinci sayfanın en üst satırına ve ikinci sayfanın en altından üçüncünün en tepesine ve üçüncünün en altından dördüncünün tepesine geçtikçe Mister Pickwick hiç aksatmadan pür dikkat izledi onu. Fakat baba Winkle’ın yüz ifadesinde oğlunun ilk birkaç satırda sözü edilen evliliğini ne gibi duygularla karşıladığını belirtir en ufak bir değişiklik olmadı.

Bay Winkle mektubu son kelimesine kadar okuduktan sonra bir iş adamına has dikkat ve özenle yeniden katladı ve Mister Pickwick büyük bir duygu patlamasına tanık olmayı beklerken, kalemini mürekkep hokkasına daldırıp sanki en sıradan bir ticari muhasebe konusundan söz ediyormuş gibi konuştu:

“Nathaniel’in adresi nedir, Mister Pickwick?”

“Şu anda George ve Akbaba” dedi Mister Pickwick.

“George ve Akbaba. Nerededir o?”

“George Yard, Lombard Sokağı.”

“City’de mi?”

“Evet.”

İhtiyar, adresi âdet olduğu üzere arka tarafında kayda geçirdikten sonra mektubu yazı masasının çekmecesine koyup çekmecenin kilitledi; tabureden kalktı, anahtar destesini cebine koyarken, “Meşgul olacağımız başka bir şey kalmadı sanıyorum, öyle değil mi, Mister Pickwick?” dedi.

“Başka hiçbir şey yok, dediniz, öyle mi, beyfendiciğim!” dedi sıcak yürekli Mister Pickwick, öfkeyle karışık bir şaşkınlık içerisinde. “Başka hiçbir şey yok..! Genç dostumuzun hayatındaki hayati önemi haiz bu olay hakkında söyleyeceğiniz hiçbir şey yok mu? Benim aracılığım ile iletmek isteyeceğiniz, sevgi ve himayenizin değişmeden sürdüğüne dair bir nişane, onu ve onunla birlikte hayatta

yegâne desteğini ve teminatını onda gören, kaygılar içindeki kızcağızı yüreklendirip teskin etmek için söyleyeceğiniz hiçbir şey yok demek ki... Ne olur, bir kere daha bir düşünün, beyfendi!”

“Düşüneceğim” dedi ihtiyar. “Düşüneceğim. Şu anda diyeceğim bir şey yok. Ben bir iş adamıyım, Mister Pickwick. Hiçbir işe gözü kapalı bağlanmam; bu işin de, gördüğüm kadarıyla, bir çıkar yolunu görebildiğimi söyleyemem. Bin sterlin çok az bir para, Mister Pickwick.”

“Çok haklısınız, beyfendi” diye Ben Allen lafa girdi. Kendi bin sterlinini su gibi harcamış olduğunu hatırlayacak kadar uyanmıştı. “Akıllı bir insansızın siz... Bob, işten anlayan biri var karşında.”

“Bunu kabul etmekle hakkımı teslim etmiş oluyorsunuz, efendim” dedi baba Winkle, o sırada başını sallayıp duran Ben Allen’a dik dik bakarak. “Doğrusunu isterseniz, Mister Pickwick, oğlumu, önüne gelenin ahmak yerine koyacağı bir yatılı mektep yetiştirmesi muhallebi çocuğu olarak hayata atılmasını diye insanları ve dünyayı tanıması için –ki sizin nezaretinizde şimdiye kadar yaptığı buydu– bir iki sene serbest bırakırken, başıma bunun geleceğini hiç düşünmemiştim. Kendisi bunu çok iyi biliyor. Dolayısıyla, ona desteğimi bu sebeple geri çekmem onun için bir sürpriz olmamalı. Onunla haberleşeceğiz, benden işitecekleri var. Mister Pickwick, iyi geceler, efendim. Margaret, beylere yolu göster.”

Bu zaman zarfında Bob Sawyer ihtiyarın dediklerine karşı bir şeyler söylemesi için Ben Allen’ı dürtüp duruyordu. Ben, birdenbire, en ufak bir girizgâh yapmadan, kısa süren bir belagat fırtınasıyla patladı. Yaşlı adamı bir çift donuk gözle dik dik süzüp sağ kolunu aşağı yukarı şiddetle sallayarak, “Beyfendi, siz... siz kendinizden utanın!” diye haykırdı.

İhtiyar buna, “Genç hanımefendinin ağabeyi olarak bu işin iç yüzünü en iyi siz bilirsiniz” diyerek karşılık verdi. “Hadi, yeter artık! Hiç konuşmayın, Mister Pickwick. İyi geceler, beyler!”

Bu sözlerle şamdanı aldı, oda kapısını açarak kibarca dışarısını gösterdi.

“Bu yaptığınıza pişman olacaksınız, beyfendi” dedi Mister Pickwick, dişlerinin arasından. Çok kızmıştı, kendini zor tutuyor-

du. Zira bütün bunların genç dostu üzerinde etkisinin ne olacağını çok iyi biliyordu.

“Ben şimdilik sizin gibi düşünmüyorum” dedi Bay Winkle, sükûnetle. “Bir kere daha, beyler, size iyi geceler diliyorum.”

Mister Pickwick öfkeli adımlarla sokağa doğru yürüdü. Bob Sawyer, ihtiyar Winkle’in kararlı tavrı karşısında yelkenleri suya inmiş bir halde onu izledi. Ben Allen’in şapkası onların hemen arkasından merdivenden aşağı yuvarlandı ve onu Ben Allen’in kendisi izledi. Hepsi birden hiç konuşmadan ve hiçbir şey yemeden yattılar. Mister Pickwick uykuya dalmadan önce, Bay Winkle’in babası Bay Winkle’in bu kadar da iş adamı olduğunu bilmiş olsaydı, kendisiyle böyle bir iş için görüşmeye gitmesinin asla söz konusu olmayacağını düşünüyordu.

FASIL 51

*Bu fasılda Mister Pickwick eski bir tanısıyla karşılaşılıyor.
Okuyucu bu sayede nüfuz ve kudret sahibi iki tanınmış
şahsiyetle ilgili fevkalade ilginç gerçeği öğrenme
fırsatını buluyor*

Mister Pickwick ertesi gün saat sekizde gözünü açtığında onu karşılayan sabah, hiç de cesaretini artıracak ya da üstlendiği elçilik misyonundan geride kalan beklenmedik gönül darlığını biraz olsun hafifletecek gibi görünmüyordu. Gökyüzü kapalı ve kasvetliydi; hava rutubet yüklü ve ayaz, sokaklar ıslaktı. Her yer diz boyu çamurdu. Bacaların üzerini, yükselip dağılmaya mecali kalmamış gibi görünen hantal dumanlar sarmıştı. Yağmur, yağmaya yüreği yetmiyormuşçasına ağırdan ağırdan, âdeta sırf inat olsun diye çiseleyip duruyordu. Ahırın önünde her zamanki canlılığının zerresi kalmamış bir dövüş horozu bir köşede tek ayağı üstünde dengelenmeye uğraşiyor, bir sundurmanın daracık damı altına sığınmış üzgün bir eşek, başını eğmiş, suratındaki düşünceli ve bitkin ifadeye bakılırsa galiba intihar etmeyi düşünüyordu. Sokak, şemsiyeli insanlarla doluydu; tahta pabuçların takırtısı ve yağmur damlalarının şıptırtısından başka bir ses işitilmiyordu.

Kahvaltıda çok az şey konuşuldu. Bob Sawyer bile havanın ve önceki günün heyecanının etkisi altında, kendine mahsus renkli deyişle, “çakılıp kalmıştı”. Ben Allen da öyleydi, Mister Pickwick de.

Havanın açması uzadıkça uzadı ve o arada Londra'dan gelen en son akşam gazetesi ancak can sıkıntısının dayanılmaz olduğu

hallerde duyulan yoğun ilgiyle okundu, sonra yeniden okundu. Halıda, üzerinde yürünmedik tek bir santim yer kalmadı. Pencerelerden ek vergi alınmasına hak verecek sıklıkta dışarılara bakıldı. Akla gelebilecek her konudan söz açıldı, gerisi gelmedi. En sonunda, öğle vakti çatıp da durumda hiçbir düzelme olmayınca, Mister Pickwick âni bir kararla çingırağa asılarak körüklünün hazır edilmesini söyledi.

Yolları, tabii, pislik götürüyordu. Daha önce çiseyen yağmur şiddetini adamakıllı arttırmıştı; çamur ve yağmur arabanın açık pencerelerinden girip her bir yana öyle yıvışıyordu ki, kapalıda oturan iki kişi bundan açıkta oturanlar kadar rahatsız olmuşlardı. Ne var ki, hareket hâlinde ve bir şeyler yapıyor olmak, iç karartıcı bir odada kapalı kalıp nâlet bir yağmurun üzgün bir sokağa serpelemesini seyretmekten o kadar daha iyiydi ki, yola çıktıktan az sonra durumlarının şimdi çok daha iyi olduğunda fikir birliğine vardılar ve bunu şimdiye kadar niçin bu kadar geciktirmiş olduklarına kendileri de şaşılar.

Coventry'de at değiştirmek için durduklarında atlardan yükselen buhardan seyis göze görünmez olmuştu; fakat sisler arasından işitilen sesi, arabayı süren delikanlının şapkasını tam zamanında başından çekip aldığı ve soluksuz kalan oğlanın yüzünü bir tutam samanla kuruladığı için İnsan Dostları Derneği'nin gelecek ödül töreninde Altın Madalya'yı şimdiden hak ettiğini, zira öyle yapmamış olsaydı oğlanın şapka kenarlarından boşanan suda şimdi boğulmuş olacağını ilan ediyordu.

“Bak bu çok hoş işte!” dedi Bob Sawyer, paltosunun yakasını kaldırıp tam o sırada yuvarladığı bir kadeh boğma içkinin tadı kaçmasın diye yol atkısıyla ağzını örterken.

“Aynen” dedi Sam, sükûnetle.

“Bundan hiç gocunmamış görünüyorsun” dedi Bob.

“Gocunsam neye yarar ki?”

“Buna verilecek bir cevap yok, elbette.”

Sam, “Evet, beyim, var olan her şey doğrudur” diye karşılık verdi, “annesinin dayısının karısının büyük babası bir keresinde ce-

binde taşıdığı kavla kralın piposunu yaktığı için adı tekaütler listesine yazılan genç asilzadenin nezaket olsun diye dediği gibi.”

Bob Sawyer, “Fena fikir değil” diyerek Sam’e hak verdi.

“Genç asilzadenin hayatının sonuna kadar her üç aylık ödeme günü dediği gibi” dedi Sam Weller.

Kısa bir sessizlikten sonra Sam sürücüye bir göz atıp sesini alçalttı, söz aramızda der gibi bir fısıltıyla, “Siz kasap çırağ’yken hiç bi arabacıyı tedaviye çağırılmış mıydınız?” diye sordu.

“Hiç hatırlamıyorum çağrıldığımı” dedi Bob.

“O hastanede, hani ne derler, hortlaklar gibi dolanıp dururken, hiçbi sür’cü çocuk gördüğünüz olmadı mı?”

“Hayır, hiç hatırlamıyorum.”

Sam sorgulamayı sürdürdü. “İçinde bir sür’cü çocuğun mezarı olan kilise bahçesi filan görmediniz mi ya da ölü bir çocuk sür’cü, ha?”

“Hayır” dedi Bob, “hiç görmedim.”

“Görmediniz!” diye sevinçle haykırdı Sam. “Görmediniz de, görmeyce’niz de! Hem bi şey daha var ki onu da kimseler görmedi şimdiye kadar; ölü bi eşek! Keçi çobanı bi genç kadının tanışı olan siyah tulumlu adamdan başka kimse eşek ölüsü görmemiştir, onun gördüğü de Fransız eşeğiymişti, yani büyük ihtimal, soyu bozuk bi eşekmişti!”

“İyi de, posta sürücüsü delikanlılarla ne alakası var şimdi bunun?” dedi Bob.

“Şimdi söyleyicem ne alakası var” diye karşılık verdi Sam. “Biy çok akli başında insanın fazla ileri gidip iddia ettiği gibi sür’cü çocuklar ve eşekler ölümsüzdürler demiyorum ama, şunu diyorum: Ne zaman ki kocayıp iş göremez hâle geldiklerini hissediyorlar, bir çift eşekle bir sür’cü delikanlı birlikte alır başlarını giderler. Âdetleridir. Başlarına ne geldiğini kimse bilmez, ama bir başka dünyanın tadına varmaya gidiyor olmalılar, çünkü hayatta kimse ne bir eşeğin, ne de bir sür’cü çocuğun bu dünyanın tadına vardığını görmüştür.”

Sam Weller bu ilmi ve ilginç teoriyi geliştirmek ve dediklerini birtakım istatistikler ve daha başka acayip olgularla pekiştirmekle meşgulken, Dunchurch’e ulaştılar; orada giysileri kuru bir sü-

rücü çocuk ve dinlenmiş atlar vardı. Bir sonraki menzil Daventry, ondan sonraki Towchester'dı. Her menzilin sonunda yağmur daha da azıyordu.

“Size bi şey diyeyim mi” diye söylendi Bob Sawyer, pencereden içeri bakarak, posta Towchester'da Arabın Başu Hanu önünde durunca, “bu böyle devam edemez, mümkün değil.”

İçeride kestirmekte olan Mister Pickwick toparlandı. “Ne oldu, yahu, ıslanmışsınız gibi?” dedi.

“Yaa... gibi, di mi?” dedi Bob. “Biraz öyleyim, doğru. Fena halde rutubete maruz kaldım denilebilir.”

Bob hakikaten bir hayli ıslanmış görünüyordu; boynundan, dirseklerinden, kol ağızlarından, ceketinin eteklerinden ve dizlerinden şırıl şırıl sular akıyordu; bütün elbiseleri ıslak ıslak parlıyordu. Gören, tepeden tırnağa sugeçirmezlere bürünmüş zannederdi.

Sudan yeni çıkmış bir Newfoundland köpeği gibi silkinip etrafa ufak bir su bulutu saçtı. “Hakkaten biraz ıslanmışım!” dedi.

Ben konuştu o sırada. “Bana sorarsanız bu gece yola devam edemeyiz” dedi.

“Tabii, asla!” dedi, öteden konferansa katkı yapmaya gelen Sam Weller. “Hayvanlara zulümdür bu havada onlardan bunu istemek. Burada herkese yatak var, efem” dedi sonra, efendisine dönerek. “Gayet temiz ve rahat. Yarım saatte nefis bir yemek çıkarırlar: iki piliç ve bi sığır pizolası, taze fasulya, pattes, tatlı ve mükemmel bi servis! En iyisi, olduğumuz yerde kalmak, beyim, bana sorarsanız. Erbâbının sözünü dinleyin... doktorun dediği gibi.”

Arabın Başu'nun sahibi tam zamanında ortaya çıkıp müessesesinin sunduğu hizmetler üzerine Sam Weller'ın söylediklerini doğruladı. Yolların durumundan, bir sonraki menzilde dinlenmiş at bulunup bulunmayacağıının bilinemediğinden, yağmurlu havanın bütün gece süreceğinin kesin ve ertesi sabah açacağıının da bir o kadar muhakkak olduğundan söz açarak Sam Weller'ın dediklerini destekler yönde konuştu ve hancı esnafının müşterileri ikna ve teşvike yönelik malum muhabbetinden daha başka örnekler sergiledi.

“Çok iyi de, benim bir yolunu bulup Londra'ya bir haber yollamam lazım” dedi Mister Pickwick. “Sabahleyin erkenden yerine

ulaşması şart, aksi takdirde her tehlikeyi göze alarak yola devam etmek zorundayım.”

Hancının yüzünde güller açtı. Beyfendinin bir mektubu ambalaj kâğıdına sarıp posta arabası ya da Birmingham'dan gece postasıyla göndermesinden kolay bir şey olamazdı. Beyfendi mektubun bir an önce yola çıkmasını bilhassa arzu etmekteyse, üstüne, “Derhal iletilecek” diye yazabilirdi, o zaman istediği mutlaka olurdu. Ya da “Getirene, derhal iletildiği için iki buçuk şilin ödeyin” yazılırsa daha da sağlam olurdu.

“İyi o zaman” dedi Mister Pickwick “burada kalıyoruz.”

“Güneş'in ışıkları yansın, John! Ocağı yakın, beyler fena ıslanmışlar” diye bağırdı hancı. “Buradan, efendim. Sürücüyü kendinize dert etmeyin şimdi. Beyfendi onu görmek isteyince çingırağ-ğı çeksin, ben hemen yollarım. Haydi, John, mumlaar!”

Mumlar getirildi, ateşi eşeleyip tazelediler, yeni bir kütük konuldu ocağa. On dakika geçmedi, garsonlardan biri sofrayı örtüsünü yayıyordu; perdeler çekilmişti, ateş harıl harıl yanmaktaydı, sanki (bütün kalburüstü İngiliz hanlarında her zaman olduğu gibi) yolcular bekleniyormuş da onları rahat ettirmek için hazırlık günler öncesinden tamamlanmıştı.

Mister Pickwick ayrı bir masaya oturarak Winkle'a çabucak üç beş satır bir şey yazdı: Hava şartları yüzünden gecikmişti, ertesi gün mutlaka Londra'da olacaktı; girişimlerinden aldığı sonucu o zaman anlatacaktı. Bu not alelacele katlanıp Samuel Weller eliyle büfeye ulaştırıldı.

Mektubu han sahibesinin eline teslim eden Sam, mutfak ocağı önünde üstünü başını kuruttuktan sonra efendisinin potinlerini çıkarmak için geri dönüyordu, yarı açık bir kapı aralığından gözü, tesadüfen, önünde bir öbek gazeteyle masa başında oturan kır saçlı bir adama takıldı. Burnu ve sair yüz hatları zehir gibi küçümseyici bir istihza ile burulmuş, gazetelerden birinin başyazısına göz gezdirmekteydi adam. Sam zınk diye durdu.

“Heyy!” dedi, kendi kendine, “ben bu başı ve bu suratı tanıyorum galiba? O gözlüğü ve kallavi serpuşu da! Eatanswille'den gelme bu... öyle diilse n'olayım!”

* Handaki her büyük salonun ayrı bir adı vardı.

Sam'ın boğazına, hemen, adamın dikkatini çelmek maksadıyla bela bir öksürük takıldı. Adam sestem irkilerek başını ve gözlüğünü kaldırınca *Eatanswille Postası*'ndan Bay Pott'un bilge ve düşün adamı çehresi gözler önüne serildi.

"Affınızı istirham ederim, efem" dedi Sam, birkaç adım ileri yürüyüp eğilerek, "benim patron burda, Bay Pott."

"Sus, sus!" diye sesini kısıp bağırarak Sam'i odaya çekti Pott. Kapıyı kapattı. Suratı, ne içirse, dehşetten ve korkudan altüst olmuştu.

Sam boş bakışlarla odayı gözden geçirdi. "Ne var? N'oluyor?" dedi.

"Adımı ağzınıza almayın!" dedi Pott. "Burası Sarılar mıntıkası. Ahali heyecanlı ve asabi. Burada olduğumu öğrenirlerse beni paramparça ederler."

"Yok, canım, sahiden mi?" dedi Sam.

"Çok öfkeli. Olan bana olur" dedi Pott. Sonra sordu: "Pekâlâ, genç adam, n'olmuş efendinize?"

"İki arkadaşıyla Londra'ya giderken burada geceliyor."

Bay Pott kaşlarını çatır gibi oldu. "Bay Winkle da aralarında mı?"

"Hayır, efendim. Bay Winkle artık evinde kalıyor. Evlendi."

"Evlendi mi!" Pott'un gözünü hiddet bürüdü. Durdu, sırtıttı, hınçtan kısılmış bir sesle, "Oh olsun ona!" dedi.

Yere serili hasmı karşısında bu amansız gazez ve kıyıcı zafer feverânı ardından Mister Pickwick'in dostlarının "Mavi" olup olmadıklarını sordu Bay Pott. Bu konuda onun bildiğinden daha fazla bir şey bilmeyen Sam'den tatmin olmasına elverir bir cevap alınca da onunla birlikte Mister Pickwick'in odasına gitmeye razı oldu. Orada büyük coşkuyla karşılandı. Hemen yemeğe birlikte oturulması kararlaştırıldı.

Pott ocağa yakın bir koltuğa yerleştikten ve herkes ıslak potinlerini kuru aba terliklerle değiştirdikten sonra, "Eatanswille'de neler oluyor?" diye sordu Mister Pickwick. "*Bağımsız* diye bir gazete var mı hâlâ?"

"*Bağımsız*, beyfendi" dedi Pott, "pespaye kariyerini hâlâ kör topal sürdürmekte. O müstehcen varakpare, varlığından haberdar

olan bir avuç insan tarafından da nefretle ânılıp horlanarak, çevreye saçtığı pisliğin içinde boğuluyor, kendi iğrenç salgılarının mide bulandırıcı kokusundan kulağı sağırlaşmış ve gözü körleşmiş bir halde ne kadar alçalmış olduğunun hiç farkında olmadan, toplumun en aşağı ve en yoz sınıfları gözünde ona sağlam bir destek sağlamış gibi görünmekle birlikte en kısa zamanda içine alıp yok edeceği lanet olası başının üzerine çıkmakta olan hain çamura hızla gömülüyor.”

Bu manifestoyu müthiş bir belagatle açıkladıktan sonra (bir hafta önce yayımlanan başyazıdan bir bölümdü) büyük başyazar so-luklanmak için sustu ve Bob Sawyer'a muhteşem bir nazar atfetti.

“Siz genç bir insansınız, beyfendi?”

Bob Sawyer bunu başıyla onayladı.

“Siz de, beyfendi?” dedi Pott, Ben Allen'a.

Ben, o kusuru itiraf etti.

“Her ikiniz de benim Birleşik Krallık halklarının çıkarı uğruna sürdürmeye ve desteklemeye hayatımı adadığım Mavi ilkeleri layıkıyla tanıyor musunuz bari?”

“Nedir o, ben hiç bilmiyorum?” dedi Bob Sawyer. “Ben...”

“Sarı değildir, değil mi, Mister Pickwick?” diye Pott iskemlesini geriye çekerek araya girdi. “Dostunuz yoksa Sarı mıdır?”

“Hayır, hayır” diye Bob itiraz etti. “Bir çeşit ekoseyim ben, şu an için. Bütün renklerin bir karışımı.”

“Bir kararsız yani” dedi Pott. Kasıldı. “Bir kararsızsınız siz. *Eatanswille Postası*'nda yayımlanan bir yazı dizisini (hepsi sekiz sayfadır, beyfendi) görmenizi salık veririm. O zaman fikirlerinizi güçlü olduğu kadar da sağlam bir Mavi temele oturtmakta gecikmeyeceğinizi söyleyebilirim.”

“Dizinin sonuna gelmeden tamamen Mavi olurum, bundan eminim” dedi Bob.

Bay Pott birkaç saniye kuşkulu gözlerle baktı Bob Sawyer'a, sonra Mister Pickwick'e döndü. “Son üç aydır *Eatanswille Postası*'nda arada bazı fasılalarla yayımlanan ve genel –deyim yerindeyse, hattâ evrensel– ilgi ve takdire layık görülen makaleleri siz görmüşsünüzdür, beyfendi?”

Bu soru karşısında bir parça sıkılan Mister Pickwick, “Doğrusunu isterseniz” dedi, “başka işlerimle öyle meşguldüm ki, onları okumaya hakikaten fırsat bulamadım.”

Pott, somurtarak, “Okuyun ama!” dedi.

“Okuyacağım” dedi Mister Pickwick.

“Çin metafiziği üzerine bir kitabın kapsamlı bir eleştirisi biçiminde yayımlandı onlar.”

“Yaa?” dedi Mister Pickwick. “Sizin kaleminizden olmalı?”

“Benim eleştirmenimin kaleminden, efendim.”

“Pek muğlak bir konu değil mi?”

“Hem de nasıl, efendim!”

Pott böyle derken son derece bilgiç bir havaya büründü. “Teknik ama uygun bir terimle söylenecek olursa, âdeta ‘tıka basa’ bilgilendi o yazıyı yazmak için. Benim isteğim üzerine” diye devam etti sonra, “*Encyclopedia Britannica*’yı baştan aşağı okudu.”

“Sahi mi söylüyorsunuz? O kıymetli eserin Çin metafiziği hakkında malumat ihtiva ettiğini bilmiyordum.”

Pott elini Mister Pickwick’in dizine koyarak, entelektüel üstünlük ifadesi bir tebessümle etrafına bakındı. “Metafizik konusu için M harfi altında yazılanları, Çin için de Ç harfi altındakileri okumuş ve elde ettiği bütün bilgileri çitiştirmiştir, efendim.”

Söz konusu coşkulu mütalaalarda sergilenen dirayet ve gayreti hatırladıkça Pott’un yüz hatlarında öyle fazladan bir azamet belirdi ki, Mister Pickwick’in sohbeti yeniden başlatabilmesi için birkaç dakika geçmesi gerekti. Sonunda, başyazarın çehresi giderek gevşeyip her zamanki ahlaki yükseklik ifadesine kavuşunca Mister Pickwick tekrar söze girmeyi göze aldı:

“Hangi yüce gayenin sizi evinizden buralara getirdiğini sorabilir miyim, beyfendi?”

“Beni bütün o devâsa çabalarımnda harekete geçiren ve ayakta tutan erek, beyfendi” diye sakin bir gülümsemeyle karşılık verdi Pott, “ülkemin yüksek çıkarlarıdır.”

“Buraya memleket meseleleri ile alakalı bir iş için geldiğinizi sanmıştım.”

“Evet, efendim, onun için geldim.” Pott, Mister Pickwick’e doğru eğilerek boğuk bir fısıltıyla ekledi: “Yarın akşam Birmingham’da Sarılar’ın balosu var.”

“Ne diyorsunuz!” diye haykırdı Mister Pickwick.

“Evet, beyfendi. Bir de akşam ziyafeti olacak.”

“Yaa?”

Pott esrarlı bir bakışla başını salladı.

Mister Pickwick bu işittiklerine çok hayret etmiş görünse de yerel siyasete hemen hiç âşina olmadığı için, ima edilen korkunç komplonun vahametini yeterince kavrayamamıştı; bunu anlayan Pott cebinden *Eatanswille Postası*'nın son sayısını çıkarıp bir baktı ve yüksek sesle aşağıdaki paragrafı okudu:

“İÇTEN PAZARLIKLILAR

“Sürüngen bir refikimiz geçende seçkin ve değme temsilcimiz Saygıdeğer Bay Slumkey'nin tertemiz adını kapkara zehriyle lekelemek gibi boşuna ve her türlü temelden yoksun bir işe yeltenmiş bulunuyor... O Slumkey ki, şimdiki soylu ve yüksek orununa erişmeden çok önce, günün birinde şimdi bulunduğu yere geleceğini, hem ülkenin bir onur anıtı ve en yüce övünç kaynağı, hem de yılmaz savunucusu ve haklı gururu olacağını biz haber vermiştik. Refikimiz olacak o sürüngen yaratık şimdi bu harika insanı, seçmen hayranları tarafından kendisine armağan edilen görkemli kakma motiflerle bezeli kömür kovanını bahane ederek alaya alıyor; ismi meçhul hayâsız, toplanan paranın dörtte üçten fazlasını konak kâhyasının bir yakını aracılığıyla saygıdeğer Bay Slumkey'nin bizzat ödemiş olduğunu ima ediyor. Yerlerde sürünen yaratık bunun, doğru bile olsa, saygıdeğer Slumkey'nin şanını daha da parlattığını (daha da parlaması mümkünse tabii) görmüyor mu? O kadar duyarsızlaşmış mıdır ki, seçmen tabanının isteklerini yerine getirmekle sergilenen bu soylu ve duyarlı davranış onu (saygıdeğer Bay Slumkey'yi) domuzdan da daha (ya da, bir başka deyişle, şu bizim refikimiz kadar) alçalmış olmayan hemşerilerimizden her birinin kalbine ve ruhuna sonsuza kadar gömmekten geri kalmayacaktır. Lakin kalleşlik tam budur işte! İçten pazarlıklı Sarılık dediğiniz bundan başka nedir ki? Marifetleri sadece bu kadar mı? İhanet kol geziyor! Gerçeği açıklamak zorunda kaldığımız için ülkenin ve ülke zabıtasının koruması altına sığınarak hiç korkmadan ilan ediyoruz: Şu anda bir Sarılar balosunun gizli hazırlıkları yapılmaktadır. Bu balo Sa-

rıların çoğunlukta oldukları bölgede yapılacaktır. Bir Sarı teşrifatçı başı tarafından yönetilecek ve Parlamento'nun dört aşırı Sarı üyesinin katılımıyla gerçekleşecektir. Baloya giriş sarı biletlerle olacaktır! İblis suratlı refikimizi irkilttik mi yoksa? Çaresizlikten kıvransın dursun! Çünkü işte şuraya yazıyoruz: ORADA OLACAĞIZ!"

"İşte, beyfendi" dedi Pott, yorgunluktan bitap düşmüş bir halde, gazetelerini toplayarak, "vaziyet böyle."

Hancıyla garsonun tam bu noktada akşam yemeğiyle odaya girmeleri Bay Pott'un, can güvenliğinin Mister Pickwick'in ellerine ve sırdaşlığına emanet olduğunu gösterircesine, parmağını dudaklarına götürmesine sebep oldu. *Eatanswille Postası*'ndan alıntının okunması ve bunu izleyen irdelemeler sırasında saygısızca uyuyakalmış olan Bob Sawyer ve Benjamin Allen, tılsımlı "akşam yemeği" sözünü tatlı bir fısıltı esintisiyle işitir işitmez uyandılar ve âlâ bir sindirimin iştihaya, sağlığın her ikisine, garsonun da hepsine hizmet etmeyi beklediği sofraya oturdular.

Yemek yenilirken ve bittikten sonraki sohbet sırasında Bay Pott birkaç dakika için gündelik konular üzerine üç beş söz sarf etmeye tenezzül ederek, Mister Pickwick'e, zevcesinin, Eastanswille'in havasıyla başının hoş olmaması yüzünden bozulan sağlığına ve nessesine yeniden kavuşmak için o günlerde muhtelif içmeleri turlamakta olduğunu bildirdi. Bu, aslında, nicedir sık sık tekrarladığı ayrılma tehdidini uygulamaya koymuş olan Bayan Pott'un, kardeşi üsteğmen aracılığıyla Bay Pott'la vardığı anlaşma uyarınca *Eatanswille Postası*'nın yayın hakkı ve satış gelirlerinin yarısı kendisine tahsis edilerek sadık korumasıyla birlikte kesin emekliye ayrılmış olduğunun bir tür üstü örtülü ilanıyla.

Yüce Pott bu ve bunun gibi başka birtakım konularda konuşup durmakta ve sabahlara kadar süren çalışmalarının ürünü kendi makalelerinden çeşitli alıntılarla sohbeti şenlendirmektedirken, şehir dışına giden yolda paket teslimi için hana uğrayan bir posta arabasının penceresinden seslenen sert tavırlı bir yolcu, seyahatini yarıda kesip o gece orada kalırsa kendisine bir şilte ve bir karyola temin edilip edilemeyeceğini soruyordu.

"Elbette edilir, beyim" dedi hancı.

“Kalabilirim, değil mi? Kalabilir miyim?” diye sordu, sürekli kuşku içinde olduğu görülen telaşe müdürü tavırlı adam.

“Hiç kuşkunuz olmasın, beyfendi” dedi hancı.

“İyi o vakit” dedi yolcu. “Arabacı, ben burada iniyorum. Muavin, heybemi ver.”

Yolcu, öbür yolculara bir hayli sinirli bir ses tonuyla iyi geceler diledikten sonra arabadan indi. Kısa boylu bir adamdı. Alabros kesilmiş fırça gibi sert saçları vardı. Kendini beğenmiş, tehditkâr, dediğim dedik tavırlı birisi. Keskin bakışlı gözleri sürekli etrafı kolaçan ediyordu. Her hâlinden, olağanüstü bir özgüven ve kendinden başka herkese kıyas kabul etmez bir üstünlük duygusuyla dolup taşıdığı anlaşılıyordu.

Bu yolcu, daha önce vatanperver Bay Pott’a tahsis edilmiş olan odaya buyur edildi ve garson, mumları yakar yakmaz adamın şapkasının içinden çıkardığı bir gazeteyi, bir saat önce Pott’un heybetli çehresinde gördüğünde elinin ayağının kesilmesine neden olan tıpatıp aynı öfkeli horgörüyle okumaya başladığını görünce hayretten donakaldı. Garson bir de şunu gördü: Bay Pott’un nefretini azdıran *Bağımsız Eatanswill* başlıklı gazeteyken, bu beyfendi *Eatanswill Postası* isimli bir gazeteye ateş püskürmekteydi.

“Hancıyı çağırın bana” dedi yabancı.

“Başüstüne, efendim” dedi garson.

Hancıya haber salındı, hancı geldi.

“Hancı siz misiniz?” diye sordu adam.

“Benim, efendim.”

“Beni tanıyor musunuz?”

“Müşerref olmadım, efendim.”

“Benim adım Slurk” dedi adam.

Hancı başını eğdi hafifçe.

“Slurk, efendim!” dedi adam, kibirle. “Şimdi tanıdınız mı beni, arkadaşım?”

Hancı başını kaşdı, tavana baktı, adama baktı. Gülümseyecek oldu.

“Tanımadınız mı, arkadaşım!” Adam kızdı.

Hancı epey bir gayretten sonra cevap verdi: “Ne diyeyim, bilmem ki, beyim” dedi. “Hayır, tanımıyorum.”

“İşte!” dedi adam, masaya yumruğunu indirerek. “Şöhret dedikleri bu kadar bir şey işte!”

Hancı kapıya doğru birkaç adım attı. Yabancı, gözlerini ona dikerek sözünü sürdürdü: “Senelerdir uğraş dur, çalış kitleler için, karşılığı bu olsun! Yorgunsun, sıırıslıklam olmuşsun, iniyorsun arabadan, sevgili liderlerini karşılayacak coşkulu kalabalıklardan eser yok! Kilise çanları suskun. İsmine bile âtil kalplerde yankılanmıyor. İnsanın kaleminin ucundaki mürekkebin kurtlanması ya da” dedi, asabi adımlarla bir aşağı, bir yukarı yürüyen Bay Slurk, “size de, dâvânıza da deyip insanın her şeye boş vermesi, işten bile değil!”

“Su katılı boğma mı istemiştiniz?” demeye cesaret etti o sırada hancı.

“Rom!” diyerek hancıya döndü Slurk. Tepesi atmıştı. “Bir yerde ateş var mı?”

“Hemen yakabiliriz.”

“Yakarsınız ama ısıtmaya başlayıncaya kadar yatma zamanı gelir!” diye hancının sözünü kesti Slurk. “Mutfakta kimse var mı?”

Yoktu. Ocak harıl harıl yanıyordu. Herkes gitmişti, han kapısı da kapanmıştı.

“Su katılı romumu mutfakta ocak başında içeceğim” dedi Bay Slurk. Şapkasını ve gazetelerini toparlayıp hancının peşinden vakur adımlarla o harcîâlem müstemilata doğru yürüdü, orada ocağın yanında bir peykeye çöktü, yine yüzünü ekşiterek sessizce ve vakarıyla baş başa, gazetesini okumaya, içkisini içmeye koyuldu.

O anda Arabın Başı üzerinde uçmakta olan bir arabozucu şeytan, aşağıları rastgele seyre dalmıştı. Sırf bir tesadüf eseri, Slurk’ün mutfak ocağının başında kurulmuş oturduğunu, Pott’un da hafiften kafayı bulmuş bir halde bir başka odada olduğunu gördü. Hemen akıllara sığmaz bir hızla (muzır şeytan!) son sözü geçen yere inerek Bob Sawyer’ın kafasına girdi ve kendi kötü maksadı (kendi şeytanca maksadı) doğrultusunda onu şöyle konuşmaya teşvik etti:

“Bu ne iş, yahu! Burada ateşi kaçırmışsınız. Yağmur sonrası da üstelik.”

“Hakkaten, hava çok soğudu” dedi Mister Pickwick, titreyerek.

Yine o aynı şeytanın kışkırtmasıyla, Bob Sawyer da, “Mutfak şöminesinin başında” dedi, “şimdi puro tütürmek hiç fena olmaz, di mi, ne dersiniz?”

Mister Pickwick, “Bana sorarsanız fevkalade hoş olur” dedi. “Siz ne dersiniz, Bay Pott?”

Bay Pott rıza göstermeye razı oldu. Dört yolcu, dördü birden, her birinin elinde kendi kadehi, çabucak mutfağa geçtiler. Sam Weller öne düşüp onlara yol gösterdi.

Yabancı hâlâ okumakla meşguldü. Başını kaldırıp bakınca irkildi. Bay Pott da irkildi.

“Ne var, ne oluyor?” diye fısıldadı Mister Pickwick.

“Şu sürüngen!” dedi Pott.

“Ne sürüngen?” Mister Pickwick, azman bir karafatma ya da gövdesi su toplamış bir örümceğe basmamak için korkuyla etrafına bakındı.

Pott, Mister Pickwick’in kolundan tutarak yabancıyı gösterdi: “İşte o, Slurk sürüngen! *Bağımsız*’dan!”

“Geri dönsen mi acaba?” diye fısıldadı Mister Pickwick.

“Asla!” dedi Pott, devirdiği kadehlerden aldığı ilave cesaretle. “Asla!”

Böyle diyerek gitti, o da karşı peykede mevzilendi. Elindeki birkaç gazeteden birinde karar kılarak hasmının yüzüne karşı okumaya başladı.

Bay Pott, gayet tabii, *Bağımsız*’ı okuyordu ve Bay Slurk da, gayet tabii, *Posta*’yı okumaktaydı; her biri acı kahkahalar ve acımasız iğnelemelerle diğerinin yazdıklarını herkesin işitebileceği bir sesle yerin dibine batırıyordu. Bununla kalmadılar, birbirlerine “saçma sapan”, “sefil”, “gaddar”, “martaval”, “düzenbaz”, “pislik”, “âdi”, “çamur”, “bataklık faresi” ve sair gibi fikirlerini daha açık ifade eden nitelermeler yönelttiler.

Bob Sawyer da, Ben Allen da bu rekabet ve karşılıklı nefret ârâzını, büyük bir hevesle tüttürmekte oldukları purolarının hazına haz katan bir tecessüs ve ilgiyle izlemekteydiler. Atışma bir ara tavsar gibi olunca yaramaz Bob Sawyer hiç vakit geçirmede, Slurk’e hitaben, büyük bir nezaketle, “İşiniz bitince elinizdeki gazeteye ben de bir bakabilir miyim, beyfendi?” dedi.

“Bu aşağılık *şeyde*, beyfendi, zahmetinize degecek çok az şey bulabileceksiniz” dedi Slurk ve İblis’e yakışır bir kaş çatışıyla Pott’a baktı.

— Pott, dedi —

“Siz asıl bunu görün, birazdan” dedi Pott, hiddetten sapsarı kesilmiş bir yüz ve aynı duygunun titrettiği sesle. “Ha, hah! Bu adamın cüreti sizi ziyadesiyle eğlendirecek.”

O “şey” ve o “adam” korkunç vurgularla telaffuz edilmişti; her iki başyazarın yüzü karşılıklı horozlanmadan git gide parıldamaya başlıyordu.

“Ağzı bozuk sefilin sözleri yine mide bulandırıyor” dedi Pott. Bob Sawyer’a hitap ediyormuş gibi yaparak Slurk’e dik dik baktı.

Slurk bir kahkaha attı. Elindeki gazeteyi, yazının bir başka bölümünü rahat okunsun diye üste getirecek şekilde katlayarak, o an davallının kendisini hakikaten neşelendirdiğini söyledi.

“Şu haddini bilmez küstaha bakın hele!” dedi Pott. Yüzünün rengi pembeden koyu kırmızıya dönüyordu.

Slurk, “Siz bu adamın saçma sapan hezeyanlarını hiç okudunuz mu, beyfendi?” diye sordu Bob Sawyer’e.

“Hiç okumadım” dedi Bob. “Çok mu kötü?”

“Kötü de söz mü, felaket!” dedi Slurk.

Aynı anda, “Bu ne, yahu? Bu kadarına da pes doğrusu!” diye, hâlâ okuduğu şeyle meşgulmüş gibi görünen Pott haykırdı.

Slurk elindeki gazeteyi Bob’a uzattı. “Kötü niyet, sıgılık, sahtekârlık, iftira, ihanet ve riya dolu birkaç cümleyi sonuna kadar okuyabilirsiniz, bu gramer fukarası laf ebesinin üslûbuna gülüp geçebilirsiniz belki” dedi.

“Ne dediniz, ne dediniz siz?” dedi Pott, başını elindeki gazete-den kaldırarak ve hırsından tir tir titreyerek.

“Ne dediysen dedim, size ne, beyfendi?”

“Gramer fukarası laf ebesi miydi?”

“Evet, efendim, öyleydi! Hem de *Mavi karın ağrısı*. Öylesi daha çok işinize gelirse... Ha! Ha!”

Bu alay yollu hakaret karşısında Pott sustu, bir şey demedi. Onun yerine, elindeki *Bağımsız* nüshasını ağır ağır katladı, üstüne bastırıp düzledi, ayağının altına alarak bir güzel ezdikten sonra üzerine tükürdü ve kaldırdı ateşe attı.

“Görün işte!” dedi, ocaktan uzaklaşarak. “Şükretsin talihine ki ülkemin kanunları elimi tutuyor, yoksa hepiniz görürdünüz bunu çıkarana yılan ne yaptığımı!”

Slurk ayağı fırladı. “Yapın da görelim, ne yapacaksınız!” diye haykırdı. “Böyle bir meselede vız gelir bana o kanunlar, vız! Hadi yapın da görelim!”

“Bravo!” dedi Bob Sawyer.

“İşte bu kadar!” dedi Ben Allen.

“Yapın da görelim, haydi!” diye bir daha bağırdı Slurk.

Bay Pott ona öyle bir bakış baktı ki, Slurk gemi çapası olsa erir yoklara karışırdı.

“Hadi yapın da görelim!” diye büsbütün yükseltti sesini.

“Yapmayacağım, beyfendi!” dedi Pott.

“Yapmayacaksınız demek, öyle miii? Yapmayacaksınız. Duydunuz mu, beyler? Yapmayacakmış! Korktuğundan değil, yapmayacağındanmış!”

“Bence siz, beyfendi” dedi atılan taş bozulan Pott, “siz bir yı-lansınız! Sizi inanılmaz cüretkâr, sefil ve aşağılık davranışlarıyla kendini toplumun dışına sürmüş bir kimse olarak görüyorum. Siz benim gözümde, beyfendi, şahsen ve siyaseten bir eşi daha bulunmaz, su katılmadık bir engereksiniz, başka bir şey değil!”

Öfkeli *Bağımsız* bu şahsi hakaretlerin sona ermesini beklemedi; muhtelif taşınabilir eşya dolu heybesini kaptığı gibi kaldırdı, o sırada arkasını dönen Pott’un kafasına indirdi. Heybenin içinde sert bir saç fırçasının bulunduğu köşesinden çıkan çatırtı mutfağın dört bir yanında yankılanırken Pott yere serildi.

Sonra hemen doğruldu. Elini ocak küreğine attığı sarada Mister Pickwick, “Beyler, kendinize gelin, Allah aşkına! İmdaat! Sam... buraya gel..! Lütfen, beyler... birisi gelsin müdahale etsin!” diye feryadı bastı ve daha başka birtakım abuk sabuk laflar ederek kavgaya tutuşan gözü dönmüş iki adamın arasına daldı; dalmasıyla da bir yanına heybenin, öbür yanına küreğin inmesi bir oldu. Eatanswill efkârı umumiyyesinin sözcüleri hınçtan gözleri bir şey görmediği için mi, yoksa (her ikisi de akıl yürütme gücü yüksek kişiler olduğuna göre) orta yerde her darbeye muhatap olacak bir üçüncü tarafın bulunmasında isabet gördükleri için mi, ne içindiyse, Mister Pickwick’i hiç kaale almadan birbirlerine fütursuzca meydan okuyarak heybe ile küreği nereye çarptıklarına bakmadan savurdular durdular. Mister Pickwick hiç şüphesiz bu âlicenap müdahalenin bedelini çok ağır ödeyecekti ama tam o sırada Sam Weller efendisinin haykırışları üzerine harekete geçip bir yerden bulduğu boş bir un çuvalını babayiğit Pott’un başından ve omuzlarından aşağı geçirerek sırtına sımsıkı sarıldı da kavga sona erdi.

“Öbür çılgının elindeki heybeyi çekip alsanıza siz!” dedi Sam, Bob Sawyer ile Ben Allen’a. Onlar, her birinin elinde ilk bayılanın kanını akıtmakta kullanacakları bir bağa neşter, ortalıkta dolanıp durmaktan başka bir şey yapmamışlardı. “Bırak onu elinden sen de, cüce!” diye o arada *Bağımsız*’a çıkıştı Sam. “Bırak, yoksa onun içine tıkar boğarım seni!”

Bu tehditlerden ürken Bağımsız, soluk soluğa da kalmıştı, silahsızlandırılmaya razı oldu. Sam Weller, Pott'u da kafasından çuvalı sıyıırarak serbest bıraktı ve her ikisini birden uyardı: “Şimdi uslu uslu yataklarınıza gidin uyuyun” dedi onlara, “yoksa iknizi birden aynı yatağa koyar kapatırım, orda sürdürsünüz kavganızı. Bir düzine de olsanız dinlemem, yaparım, haberiniz olsun! Siz de lütfen şöyle buraya gelin, efendim, zahmet olmazsa.”

Efendisine böyle hitap ederek koluna girdi, dışarı çıkardı onu. Rakip yazı işleri müdürleri, Bob Sawyer ile Benjamin Allen'ın nezaretinde hancı tarafından ayrı ayrı yataklarına götürüldüler. İki si de dehşetengiz tehditler savura savura ve ertesi gün ölümüne çarpışmak için birbirlerine muğlak randevular vererek gittiler; ama sonradan, bunu basın yoluyla yapmanın çok daha iyi olacağını düşünerek hiç vakit geçirmeden birbirleriyle ölümüne çekişmeye yeniden başlayınca bütün Eatanswill onların yiğitlikleriyle çalkalandı durdu bir kere daha: Kâğıt üstünde.

Ertesi sabah erkenden, diğer yolcular uyurken, ayrı ayrı posta arabalarıyla yola çıkmışlardı. Hava da açmıştı artık. Hafif körük-lünün yolcuları yine yüzlerini Londra'ya çevirdiler.

FASIL 52

Weller ailesinde ciddi bir değişime ve kırmızı burun lakaplı Bay Stiggins'in erken vaaki olan çöküşüne dair

Kendilerini kabule her bakımdan hazır olmalarını beklemeden, gerek Bob Sawyer'ı gerekse Ben Allen'ı genç çifte takdim etmekten nezaket gereği kaçınan ve Arabella'nın hissiyatını elden geldiğince kollayan Mister Pickwick kendisinin ve Sam'in George ve Akbaba civarında bir yerde arabadan inmelerini, iki gencin de şimdilik başlarını sokacak başka bir yer bulmalarını önerdi; gençler bunu memnuniyetle kabul ettiler, öneri uygulamaya konuldu. Ben Allen ve Bob Sawyer, Borough'nun uç sınırlarında, bir zamanlar bar kapısının arkasında beyaz tebeşirle çiziktirilmiş upuzun, girift hesapların en tepesinde isimlerinin sık sık görüldüğü bir tavernaya gittiler.

"Hay Allah, Bay Weller!" dedi onunla kapıda karşılaşan güzel hizmetçi.

"Başka kim olsun isterdin ki, canımın içi" diye Sam, efendisi işitme mesafesi dışına çıkıncaya kadar geride kalarak, karşılık verdi. "Ne tatlı bi şeysin sen böyle!"

"Çıt! Çıt! Bırakın saçmalamayı" dedi Mary. "Ah! N'apıyorsunuz!"

"Ne yapmıyım, canımın içi?"

"N'olacak, bunu işte!" dedi güzel hizmetçi. "Başıma gelenler! Yeter, hadi, yeter!" Hizmetçi güzeli Sam'i böyle azarlayarak duvara iterken başlığını altüst ettiğinden, buklelerini bozduğundan yakındı.

"Üstelik, size söyleyeceklerimi de söylememe mâni oluyorsunuz" diye ekledi. "Burada bir mektup var, dört gündür sizi bekli-

yor. Siz ayrıldıktan, yarım saat sonra geldi. Hem de üstünde 'Acele' yazıyor."

"Nerde o, hayatım?"

"Sakladım sizin için, yoksa çoktan kaybolmuştu. Alın işte, la-yık değilsiniz ama..."

Böyle dedikten sonra bir sürü nazla ve şüphe ve korku ifade eden sözlerle ve arada kaybolmamış olsa bari diyerek Mary mektubu nefis dantellerle bezeli şık muslin yeleşinin derinliklerinde bir yerden çıkarıp Sam'e uzattı. Sam büyük bir nezaket ve sevda gösterisiyle mektubu hemen aldı ve öptü.

"Üstüme iyilik sağlık!" dedi Mary, yeleşini düzelterek ve hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranarak. "Bi anda fena âşık olmuşsa benziyorsunuz..."

Weller buna, ne anlama geldiği hiçbir tarife sığmayacak bir göz kırpmayla karşılık verdi, sonra bir pencere eşiğinde Mary'nin yanına oturdu, açtı mektubu, yazılanlara göz attı.

"Heey!" diye haykırdı. "Bu ne bu böyle?"

"Önemli bi şey olmasın?" Mary, Sam'in omuzu üzerinden bakarak konuştu.

"Sendeki bu gözler yok mu! Yani..." dedi Sam, başını çevirip ona bakarak.

"Siz benim gözlerimi bırakın da mektubunuzu okuyun" dedi güzel hizmetçi. Böyle derken öyle güler yüzlü güler yüzlü bakıyordu ki, dayanması sahiden imkânsızdı.

Sam genç kadını kucaklayıp öperek kendini tazeledi ve aşağıdaki satırları okudu:

Markis Gran
Dorken dolayı
Çarşamba

Sevgili Sammle,

Fena haber verceme çok üzgünüm oveyanan gırtlığına kadar boğma ve suyla dolduğundan gece geç vakte kadar susmasını bilmeyip neden sonra kendine gelen papaz olacak bi herifi dinlemekçin tedbirsiz davranıp yağmur altında ıslak çimler üstünde uzun süre

oturma soncu soğuk almıştır, doktorun dediğine göre sıcak boğmalılı suyu önce diil sonra yutsaymış o kadar fena olmayacakmıştı hemen topukları yağla ovuldu ve akla gelbilecek her bi şey yapıldı baban her zamanki gibi yine iyileşip ayağa kalkar diye ümit etmedeyken tam köşeyi dönüyordu oğlum yanlış yola saparak görülmemiş bir hızla yokuş aşaa gitti hekim hemen çekti freni ama fayda etmedi dün akşam saat altıya yirmi kala son menzil parasını ödedi vasat vaktin çok altında aldı yolu belki kısmen çok az eşya almış olduğçündü yolda, babanın dediği Sammy beni bi görmeye gelersen fevkalade ihya olcakmış zira o kadar yalnızım ki Samivel Hamiş harfleri hep öyle yazıyım diye inat ediyor doğru değil diyorum dinletemiyorum halletcek bi dolu iş var burda senin patron itiraz etmez diyor etmez tabi Sammy çünkü ben onu iyi tanırım hörmetlerini yoluyor benimkileri de ekleyver Samivel ebediyen seninleyim.

Toni VELLER

“Bu ne biçim anlaşılmaz bi mektup böyle!” dedi Sam. “Bütün bu o diyor, ben diyorum filan ne demek oluyor? Benim babamın el yazısı değil bu, bi tek büyük harflerle yazılı alttaki imza onun yazısı.”

“Belki bi başkasına yazdırdı, sonra kendi imzaladı” dedi güzel hizmetçi.

“Dur bi dakika” diyerek mektubu arada bir durup düşünerek yeniden okudu Sam. “Doğru söylüyorsun. Mektubu yazan adam felaketi anlatmaya çalışıyor olduğu gibi, sonra babam gelip omuzu üzerinden bakıyor ne yazdığına, burnunu sokup her şeyi karıştırıyor. Tam onun işi. Çok haklısın, Mary, hayatım.”

Sam bu konuda tatmin olunca mektubu baştan sona bir kere daha okudu ve muhtevası hakkında ilk defa açık seçik bir kanaate varmış görünerek düşünceli bir halde yeniden katlarken, “Zavalılı kadıncaaz. Öldüğüne çok üzuldüm” diye konuştu, “kendisi kötü niyetli bi kadın değildi, papaz ol’cak o herifler rahat bırakmadılar onu. Çok üzgünüm, çok!”

Öyle ciddiyetle konuşuyordu ki, güzel hizmetçi gözlerini yere indirerek pek etkilenmiş bir hallere girdi.

“Her ne halse” dedi Sam. Hafifçe içini çekti, mektubu cebine koydu. “Kader işte. Olacaktı, oldu sonunda, uşakla evlendikten sonra yaşlı hanfendinin dediği gibi... Yap'cak bi şey yok artık, di mi, Mary?”

Mary bunu başıyla doğrulayıp içini çekti.

“Bizim imparatora gidip izin istemeliyim şimdi” dedi Sam.

Mary bir kere daha içini çekti. Mektup öyle acıklıydı ki!

“Alasmaladık!” dedi Sam.

“Alasmaladık!” dedi başını öte yana çeviren hizmetçi güzeli.

“E peki, el sıkışmıyacak mıyız?”

Güzel hizmetçi elini uzattı; bir hizmetçi eli olmasına rağmen pek narin bir eldi. Güzel hizmetçi gitmek için ayağa kalktı.

“Çok kalmıycam orlarda” dedi Sam. Mary, çok belli belirsiz, başını geriye attı. “Zaten yoksunuz hiçbi zaman ki” dedi. “Gelmenizle gitmeniz bir oluyor, Bay Weller.”

Sam Weller ev güzelini iyice kendine çekerek fısıllı fısıllı bir şeyler konuştu onunla. Konuşmaları çok sürmedi, genç kadın lütfetti yüzünü Sam'e çevirdi. Ayrıldıkları zaman, her ne sebeptense, evin hanımının karşısına çıkabilmek için odasına gidip başlığını ve saçını düzeltmesi gerekiyordu; merdivene ayakları sürçe sürçe tırmanırken trabzanın üzerinden Sam'e baş sallamalar ve tebessümler saçarak öyle yapmaya koştu.

“Birkaç günden fazla kalmam, efendim” dedi Sam Weller, Mister Pickwick'e, babasının uğradığı kaybı haber verdikten sonra.

“Ne kadar kalman gerekiyorsa o kadar kalabilirsin” dedi Mister Pickwick. “Benden sana istediğin kadar müsaade.”

Sam eğilerek teşekkür etti.

“Babana söyle, bu durumda ona bir yardımım dokunabilirse elimden geleni yapmaya hazırım.”

“Sağ olun, efem. Söylerim kendisine” dedi Sam.

Efendi ile hizmetkârı bundan sonra karşılıklı iyi niyet ve bağlılık beyanlarıyla ayrıldılar.

Samuel Weller, Granby Markizinin iki üç yüz metre yakınında bir yerde, Dorking'den geçen bir posta arabasının sürücü yerinden indiğinde saat tam yediydi. Akşam vakti hava kapalı ve soğuktu. Küçük sokak pek kasvetli görünüyordu. Maun ağacından yapı-

ma tabelada Markiz'in asil ve kibar çehresi, rüzgârda kederli kederli bir o yana bir bu yana gıcırdaya gıcırdaya savruldukça her zamankinden daha üzgün ve mahzun görünüyordu. Güneşlikler indirilmişti, kepenkler yarı yarıya kapalıydı. Her zaman kapının önünü dolduran aylak takımının yerinde yeller esiyordu. Ortalık sessiz ve kimsesizdi.

Önceden bir şeyler sorabileceği birilerini göremeyen Sam sessizce içeri girdi. Etrafa bakındı, salonun taa öte ucunda babasını gördü. Tezgâhın ardındaki ufak odada küçük bir yuvarlak masanın başında oturmuş, gözleri ateşe dalmış, piposunu tütürüyordu. Cenazenin o gün kaldırılmış olduğu hâlden anlaşılıyordu; başından hâlâ çıkarmadığı şapkasına ilişik nerdeyse bir buçuk metre boyunda bir şerit iskemlenin en üst kirişinden rastgele sarkmış, yerde sürünmekteydi. Bay Weller acayip içine kapalı, düşünceli bir havadaydı. Sam ona birçok defa ismiyle seslendiği halde, hiç değişmeyen sakin çehresiyle piposunu tütürmeyi sürdürdü ve en sonunda oğlunun elini omuzuna koymasıyla kendine geldi.

"Hoş gelmişsin, Sammy" dedi.

Sam şapkasını bir askıya iliştiirdi. "Kaçtır sesleniyorum, hiç işitmedin."

"İşitmedim, Sammy." Weller, düşünceli düşünceli ateşe bakmaya devam etti. "Daldım da."

"Neye daldın?" Sam iskemlesini ocağın başına çekerek sordu.

"Daldım işte" dedi babası. "Onu düşünüyorum." Başını, Dor-king mezarlığını işaret edercesine kıvıldattı şöyle bir, hiç konuşmadan, müteveffa Bayan Weller'ı kastettiğini belirtmek istiyormuş gibi.

"Düşünüyordum da, Sammy" diyerek piposunun üzerinden ciddi bir yüzle oğluna baktı; söyleyeceği şey olağanüstü ve akıl almaz gibi görünse de sükûnetle ve katiyetle dile getirildiğinden oğlunun emin olmasını istiyormuş gibi bir hâli vardı. "Düşünüyordum da, Sammy, aslına bakarsan, gittiğine öyle üzüldüm ki!"

"Ee, tabii, üzülmen gerekir" dedi Sam. Weller başıyla bu fikre katıldığını belli etti ve tekrar gözlerini ocağın ateşine dikerek tütün dumanları ortasında derin düşüncelere daldı.

"Çok akla yakın şeylerdi dedikleri, Sammy" dedi uzun bir suskunluktan sonra. Dumanı eliyle itip savurdu.

“Neydi ki dedikleri?”

“Hastalandığında bana söyledikleri.”

“Neydi onlar?”

“Şöyle bir şey: ‘Veller’ diyordu, ‘seninçin yapmam gerekenleri yaptım mı diye kendime soruyorum’ diyordu. ‘Sen’ diyordu, ‘çok iyi bir adamsın, seni evinde daha rahat yaşatabilirdim. Şimdi anlıyorum ki’ diyordu, ‘iş işten geçtikten sonra, bir kadın dindar olmak istiyorsa diyordu, işe evinden başlamalı, evdeki vaz’felerni yerine getirmeli, etrafı için sevinç ve neşe kaynağı olmalı, kiliseye filan da git’cekse bunu tembellik ve neme lâzımcılık için bir mazerete çevirmemeye çok dikkat etmeli. Ben dikkat etmedim. Üstelik de benden daha da beterini yapan başkalarına o kadar vakit ve para harcadım ama, Veller, benden sonra senin beni o insanları tanımadan önceki hâlimle, doğuştan hatırlamanı isterim’ diyordu. ‘Susan,’ dedim ona – o hâli bana çok dokunmuştu, Samivel, fena dokunmuştu, oğlum- ‘Susan’ dedim, ‘sen benimçin’ dedim, ‘çok iyi bir karı oldun aslına bakarsan’ dedim. ‘Hiç konuşma bu konuda, hoş tut yüreğini, canım benim’ dedim. ‘O Stiggins denilen herifin kafasını kıracağım günü de yaşayıp göreceksin’ dedim. Bunu işitince gülümsedi oveyanan, Samivel.” İhtiyar, içini çektiğini piposunun ardında gizlemeye çalışıyordu. “Ama öldü işte, yine de.”

Sam, “Ee, öyle, n’apalım, babacım, sonunda hepimizin başına gelecek” diyerek, yaşlı babasını asık suratla piposunu tüttürüp başını iki yana sallamasıyla geçen üç dört dakikalık bir sessizliğin ardından teselliye çalıştı.

“Tabii öyle, Sammy” dedi Weller.

“Hepsi kaderde yazılı” dedi Sam.

“Hem de nasıl!” dedi babası, hep aynı üzgün hâliyle. “Öyle olmasa cenazecilerin hâli n’olurdu be, Sammy?”

Bu düşüncenin önünde açtığı engin faraziye dünyasına dalıp giden yaşlı Weller piposunu masaya bırakarak düşünceli bir çehreyle ateşi karıştırdı.

O ocakla meşgulken, tezgâhta bir şeyler yapmakta olan matem kılığına bürünmüş bol memeli bir aşçı kadın sessizce odaya girdi, birtakım surat asmalarla Sam’i tanıdığını belli ederek yine sessizce babasının iskemlesinin arkasında bir yere yerleşti ve orada oldu-

ğunu kısık bir öksürükle ilan etti; kimse aldırmanınca daha bir gü-rültüyle öksürdü.

“N’oluyor?” dedi Weller. Ocak demirini elinden bırakıp etra-fı gözden geçirdi. İskemlesini alelacele geriye çekti. “Şimdi ne var?”

“Bir fincan çay içiverin, hadi canım!” dedi bol memeli kadın, Weller’ın üzerine düşercesine.

Weller, sesinde asabi bir tınıyla “İçmiycem” dedi. Sonra, “Siz en iyisi daha...” derken birden tuttu kendini, kısık bir sesle ekledi: “Nereye giderseniz gidin işte!”

“Ah! Ah! Felaket nasıl da değiştiriyor insanları!” dedi kadın, başını kaldırıp göğe bakarak.

“Doktor hakkımda hükmünü verene kadar beni değiştirse de-ğiştirse işte bu değiştirir” diye homurdandı Weller.

“Hiç böyle huysuz bir adam görmedim” dedi bol memeli ka-dın.

“Boş verin, aldırmayın. Bunlar hep benim iyiliğim için oluyor. Tövbekâr öğrencinin falakadan sonra kendini avutması gibi” diye karşılık verdi yaşlı Weller.

Bol memeli kadın acıyan ve halden anlayan bakışlarla Sam’e dönerek babasının olanlara katlanmaya gayret edip kendini yeise kaptırmaması gerekmiyor mu diye sordu.

“Bakın, Bay Samuel” dedi sonra, “dün akşam da kendisine söylediğim gibi, yalnızlık hissetmesi kaçınılmaz, n’apsın zavallı, ama yüreğini pek tutmalı, çünkü haktan yani biz hepimiz uğ-radığı kayba müthiş üzülüyoruz, onun için her şeyi yapmaya hazı-rız. Kaldı ki, hayatta, Bay Samuel, tamiri mümkünsüz olacak ka-dar fena hiçbir hal yoktur. Bunu benim kocam öldüğü zaman çok, çok üstün değerli bir insan söylemişti bana.”

Burada elini ağzına götürüp tekrar öksürdü ve şefkat saçan gözlerle Weller’lerin yaşlı olanına baktı. O, yaşlı Weller, ciddi ve metin bir sesle, “Şu anda sizinle konuşmak ihtiyacını duymuyorum, hanfendi, lütfen içeri gider misiniz?” dedi.

“Bana bakın, Bay Weller” dedi bol memeli kadın ona, “ben si-zinle sırf iyiliğimden konuşuyorum böyle.”

“Herhalde, hanfendi, herhalde. Samivel, hanıma yolu göster, çıksın. Arkasından kapıyı kapatmayı unutma.”

Bol memeli kadın imayı anlamadı değil; hemen odayı terk edip kapıyı ardından çarptı gitti. Baba Weller, terden sıırılsıklam olmuş bir halde iskemlesine çöküp, “Sammy” dedi, “burlarda bir hafta yalnız kalcak olsam, sadece bi hafta evladım, hafta geçmeden bu kadın zor ve şiddet kullanıp evlencek benimle!”

“Ne diyorsun, o kadar çok mu hoşlanıyor senden?” diye sordu Sam.

“Hoşlanıyor da söz mü? Hiç yanımdan ayrılmıyor! Ateş almayan bi sandığa kapatsalar beni, üstüme çifte kilit vursalar yine bi yolunu bulur gelir yanıma.”

Sam gülümsedi. “Ne iyi bi şey bu böyle, bu kadar arzu edlir olmak!” dedi.

O sırada asabi asabi ateşi karıştırmakta olan Weller, “Bu benim için asla bi gurur veslesi değil, feci bi durum” dedi. Bu yüzden evimden kovulmuş gibiyim. Zavallı oveyanan daha son nefesini vermeden kocakarının biri bir kavanoz reçel yolladı bana, bi başkası bi kâse dolusu reçel... Biri de, nah şu kadar bi sürahi papatyaya çayı demlemiş getirdi kendi eliyle!”

Yüzünde keskin bir tiksinti ifadesiyle Weller etrafı kolaçan ederek fısıldadı: “Hepsi dul bunların, Sammy, hepsi. Yalnız biri değil, papatyaya çayı getiren var ya hani, o işte. Hiç evlenmemiş bir genç kız... elli üç yaşında!”

Sam babasını az alaycı bir bakışla süzmekle yetindi. Yaşlı adam inatçı bir kömür topağını yüzünde sanki az önce sözü geçen dulardan birinin başıymış gibi kırıp parçaladıktan sonra, şöyle dedi:

“Hasılı, Sammy, arabada oturduğum yerden başka hiçbir yerde kendimi emniyette hissetmiyorum...”

“Nasıl oluyor da orda her yerden fazla emniyette oluyorsun?”

Weller gözünü oğluna dikti. “Çünkü bir arabacı kimseye benzemez” dedi. “Başka kimsenin yapamayacağı bi şeyi bi arabacı hiç şüphe uyandırmadan pekâlâ yapar, çünkü bi arabacı seksen mil boyunca adım başı bi başka kadınla kırıştırabilir ama kimse onun onlardan biriyle evlenmek istiyceğini düşünmez. Başka kim için bunu söyleyebilirsin Sammy?”

“O da doğru ya!” dedi Sam.

“Senin patron arabacı olsaydı, Sammy” diye akıl yürütmeyi sürdürdü Weller, “sanıyor musun ki o jürideki adamlar iş oraya kadar varsaydı onu mahkûm edebilirlerdi? Gözleri yemezdi, Sammy.”

“Nedenmiş o?” diye sordu Sam.

“Neden mi? Çünkü vicdanları elvermezdi. Adam gibi bir arabacı bir nevi, bekârlığı evliliğe bağlar. Dünyadan haberi olan herkes bilir bunu.”

“Ne? Yani onlar herkesin gözdesidir, kimse onlara oyun etmez mi demek istiyorsun?”

Baba Weller bunu başıyla doğruladı. “Bu nasıl böyle olmuş bilemiyorum” dedi sonra. “Uzun yol posta arabacısında ne gibi bir tılsım var ki her daim içinden geçip gittiği her kasabada her genç kadından ondan gözünü alamaz –hattâ ona tapar diyebilirim– bu niye öyledir, bilemiyorum. Sadece, öyle olduğunu biliyorum. Tabiatın bir kaydesi... Allahın bir latifesi işte, oveyananın hep dediği gibi.”

“Latifesi değil, lûtfu” diye Sam ihtiyarı düzeltti.

“Tamam, peki” dedi Weller, “lûtfu olsun, Samivel, sen öyle istiyorsan.”

Sonra piposunu yeniden doldurup yaktı ve bir kere daha, derin düşünceye dalmış gibi yüzünü kasarak şöyle devam etti:

“Bununçin, oğlum, burada kalıp gırtlığımıza basıllaraktan zorla evlenmekte bir hayır olmadığını gördüğüm ve de cemyetin bu cana yakın fertlerinden kendimi hepten koparmaya da hiç niyetli olmadığımçin ‘Güvenlik’i çalıştırmaya ve Bel Savage’a, huynu suynu iyi bildiğim yere yeniden yerleşmeye karar verdim.”

“Peki, iş n’ol’cak?” diye sordu Sam.

“Hava parası ve depo, demirbaşlar anlaşmayla satılacak. Elde edilen paradan iki yüz sterlin oveyananın ölmeden az önce benden ricası üzerine senin adına yatırılacak... ne deniyor o şeylere, söyle-sene?”

“Nelere?” dedi Sam.

“City’de habire bir çıkıp bir iniyorlar hani..?”

“Omnibüsler mi?”

“Saçmalama yahu! O şeyler hani, hep dalgalanıyorlar, şöyle ya da böyle milli borca ve haz’ne bonolarına filan batıp çıkıyorlar...”

* “Güvenlik”: Baba Weller’in arabasının adı. (c. n.)

“Ha, devlet tahvili” dedi Sam.

“Tamam, onlar işte. Tahviller. İki yüz sterlin senin adına yatırılacak, Samivel. Yüzde dört buçuk faizle.”

“Kocakarı iyi etmiş, beni düşünmüş. Ona minnettarım” dedi Sam.

“Geriye kalan benim adıma yatıyor. Benden sonra sana kalacak. Bir anda harcayıp bitirmiyesin, oğlum. Dikkat et, servetinden dul karıların haberi olmasın, yoksa mahvoldun demektir.”

Bu uyarıdan sonra Weller piposunu biraz daha dingin bir çehreyle tüttürür oldu; meselenin ortaya dökülmesi onu enikonu rahatlatmıştı.

“Birisi kapıya vuruyor” dedi Sam.

“Bırak vursunlar” dedi babası. Aldırmadı.

Sam de öyle yaptı. Bir daha vuruldu kapıya, sonra yine ve peş peşe birçok defa. Sam daha fazla dayanamadı, kapıya vuranın içeri alınmadığını sordu.

“Şiş!” diye fısıldadı Weller, tedirgin bakışlarla. “Boş ver, aldırma. Dul karılardan biridir.”

Kapının vurulması cevapsız kalınca, meçhul ziyaretçi kısa bir aradan sonra kapıyı açarak içeriye bir göz attı. Yarı aralık kapıdan görünen bir kadın başı değil, Bay Stiggins’in uzamış siyah zülüfleriyle çevrili kızarmış suratıydı. Weller’ın piposu elinden düştü.

Muhterem vaiz kapıyı fark edilemeyecek kadar küçükük fasıllarla aradan sıyrılıp geçebileceği kadar açtıktan sonra, ortaya çıkan daracık aralıktan sıkı gövdesiyle içeri süzüldü; büyük bir dikkat ve nezaketle kapıyı arkasından kapattı, sonra Sam’e dönerek, ailenin başına gelen felaketten duyduğu kelimelere sığmaz müthiş üzüntüsünü ifade edercesine ellerini ve gözlerini havaya kaldırdı, ardından yüksek arkalıklı koltuğunu ocağın başında her zamanki yerine çekip hemen ucuna ilişti ve cebinden çıkardığı kahverengi bir mendili gözlerine değdirdi.

Bunlar olurken Weller’ların yaşlısı, gözleri kocaman kocaman açılmış, elleri dizlerine dayalı, iskemlesine oturuyordu. Müthiş bir şaşkınlık içerisinde olduğu yüzünden okunuyordu. Sam onun tam karşısında oturuyor ve hiçbir şey söylemeden, içi içini yiyen bir merakla sahnenin varacağı sonu bekliyordu.

Stiggins arada bir hafiften hafiften inlemekten geri kalmayarak kahverengi mendili bir iki dakika gözlerine bastırıp, tuttu öyle; sonra bir gayret, hissiyatına hâkim olarak mendili cebine koydu, cep düğmelerini ilikleli. Ardından, ateşi karıştırdı, ellerini ovuşturdu ve Sam'e baktı.

Çok kısık bir sesle bozdu sessizliği. "Ah, benim genç dostum!" dedi. "Ne feci bir felaket bu böyle!"

Sam belli belirsiz başını salladı.

"Gazapların adamı için de!" diye ekledi Stiggins. "Kim bilir nasıl yüreği kanıyor!"

Sam Weller babasından, birisinin burnunu kanatmaya dair bir homurtu çıktığını duyar gibi oldu; Stiggins bir şey duymamıştı.

Koltuğunu Sam'e yaklaştırdı. "Hanımefendi, Emmanuel'e bir şey bırakmış mı acaba, bir şey biliyor musunuz?" diye sordu.

"O da kim?" dedi Sam.

"Bizim küçük kilisemiz" dedi Stiggins. "Şu bizim ağıl yani, Bay Samuel."

"Ağıla hiçbir şey bırakmadı. Çobana da, kuzulara da bırakmadı, ne de köpeklere bıraktı" dedi Sam.

Stiggins kurnaz gözlerle baktı Sam'e; sonra ihtiyara baktı. O sanki uyuyormuş gibi oturup duruyordu yerinde. Gözleri kapalıydı. Stiggins iskemlesini daha da yakına çekip, "Bana da mı hiçbir şey bırakmamış, Bay Samuel?" dedi.

Sam, hayır anlamında başını salladı.

Stiggins'in benzi sapsarı kesildi. "Bence vardır bi şey, bi daha düşünün, Bay Samuel. Ufacık bi yadigâr da mı yok?"

"Şu sizin köhne şemsiyeniz değerinde bile bi şey yok."

Stiggins birkaç saniye düşündü. Sonra, çekine çekine, "Beni gazapların adamına emanet etmiş olmalı" dedi.

"Öyle yapmışsa hiç şaşmam. Demincek sizden söz ediyordu kendisi."

"Öyle mi, hakkaten?" Stiggins sevindi. "Ah! Değişmiş olmalı. Bunu söyleyebilirim. Şimdi artık ne güzel birlikte yaşar gide-
riz, değil mi, Bay Samuel? Siz burada olmadığınız zaman ben onun mallarına mukayyet olurum... İyi beceririm o işi."

Uzun süren bir iç geçirmenin ardından Stiggins bir karşılık almak için sustu, bekledi. Sam başını eğdiği sırada baba Weller'dan acayip bir ses çıktı; ne bir inleme, ne bir homurdanma, ne bir nefes daralması ne de bir kükreyişi; hepsinden bir şeyler vardı içinde.

Bu sesi nedamet ya da pişmanlığa yoran Stiggins cesaretlene-
rek etrafına bakındı, ellerini ovuşturdu, ağladı, gülümsedi, yine ağ-
ladı ve sessizce odanın öbür tarafına kadar yürüdü; orada bir köşe-
de çok iyi hatırladığı bir raftan bir bardak alıp gayet dikkatli hare-
ketlerle içine dört tane şeker koydu. Bunları yaptıktan sonra tekrar
etrafına bakındı ve acı acı içini çekti. Yine sessizce yürüyerek gitti
tezgâhın arkasına geçti; orada çok kalmadan, elindeki bardak yarı
yarıya ananas romuyla dolu bir halde, ateşin kıyısında şen şakrak
sesler çıkaran çaydanlığın başına geldi. Su katıp karıştırdı romu,

tadına bakıp dolu dolu uzun bir yudum aldıktan sonra soluklanmak için içmeye ara verdi.

Bütün bunlar olurken, birtakım tuhaf ve anlaşılmasız hareketlerle hâlâ uyuyormuş gibi görünmeye çalışan yaşlı Weller ağzını açıp tek kelime konuşmamıştı. Stiggins soluklanmak için içmeye ara verdiği anda birden üzerine atıldı. Bardağı elinden kapıp geri kalan sulu romu suratına, bardağı da ocağa fırlattı, sonra hiç beklemeden muhterem vaizin yakasına yapıştı; kollarına, bacaklarına, gözlerine, göğsüne anlaşılmasız, sert sözlerle bir bir lanet okuyarak çizmeli ayaklarıyla feci sûrette tekmelemeye başladı onu.

“Sammy” diye seslendi bir ara “şu şapkamı sıkıca bi geçirver başıma!”

Söz dinleyen evlat, Sam, uzun şeridiyle şapkayı babasının başına iyice geçirdi; tekmeleme eylemini daha da artan bir çeviklikle sürdüren ihtiyar, Stiggins’i paldır küldür tezgâhın içinden koridora, oradan ön kapıya, oradan sokağa iteleyip sürdü. Tekmeler hâlâ havada uçuyor, çizme her kalktığında şiddeti azalacak yerde büsbütün artıyordu.

Kırmızı burunlu adamın Weller’in pençeleri arasında ardı kesilmeksizin tekmelenip kıvranırkenki hâli doğrusu görülecek şeydi. Sıkı bir mücadelenin ardından Weller’in Stiggins’in kafasını içi su dolu bir at yalağına bastırıp, boğulup ölmesine ramak kalıncaya kadar orada tuttuğunu görmekse daha da heyecan vericiydi.

Weller en sonunda Stiggins’in başını sudan çıkarmasına müsaade ederek bütün gücünü olağanüstü karmaşık bir tekmeye yoğunlaştırırken, “Hadi bakalım şu tembel çobanlardan daha kim varsa çıksın şimdi karşıma!” dedi. “Çıksın da, önce peltesini çıkarayım, sonra suda boğup geberteyim onu da! Şimdi içeri girmeme yardım ediver, Sammy, evladım, sonra da bi küçük bardak boğma ver bana. Soluksuz kaldım.”

FASIL 53

*Jingle ile Trotter temelli sahnedен çekiliyorlar.
Gray's Inn Meydanı'nda büyük sabah faaliyeti.
Bay Perker'in kapısı iki kere vurulur.*

Arabella, hissiyatı nezaketle kollanıp, yeise kapılması için hiçbir neden olmadığı kendisine defaatle temin edildikten sonra, Birmingham ziyaretinden tatmin edici bir sonuç alınamadığını Mister Pickwick'ten öğrenince gözyaşlarına boğuldu ve hıçkırık hıçkırık bir baba ile oğlunun arasının açılmasına sebep olduğuna yandı.

Mister Pickwick, "Canım kızım, sizin hiçbir kusurunuz yok. Oğlunun evlenmesine ihtiyarın bu kadar karşı çıkabileceğini nasıl tahmin edebildik ki?" dedi ona, nâzikçe. "Kendisini" diye de, genç kadının güzel yüzünden gözünü ayırmadan ekledi, "nasıl bir zevkten mahrum ettiğine dair en ufak bir fikri olmadığına emimim."

"Ah, sevgili Mister Pickwick, kızgınlığı devam edecek olursa ne yaparız biz?"

Mister Pickwick güldü. "Ne yaparız, akli başına gelinceye kadar sabreder bekleriz, sevgili kızım."

Arabella ikna olmadı. "İyi ama, Mister Pickwick'çğim, babası desteğini keserse Nathaniel'in hâli ne olur sonra?"

"Öyle bir şey olursa, canım kızım, hayata atılmasında ona destek olmaktan geri kalmayacak bir arkadaşı olacaktır, bunu şimdi den söyleyebilirim" dedi Mister Pickwick.

Bu karşılığın ne demeye geldiğinin anlaşılmayacak bir yanı olmadığından, Arabella kollarını Mister Pickwick'in boynuna dola-

arak iki yanağından birden öptü ve daha da yüksek sesle ağlamayı sürdürdü.

Mister Pickwick genç kadının elini eline aldı. “Yapmayın böyle” dedi. “Burada birkaç gün daha kalır bakarız, bir şey yapacak mı ya da kocanızın mektubunu bir şekilde dikkate alacak mı? Öyle yapmaması hâlinde benim şimdiden üzerinde düşündüğüm birçok plan var, her biri sizi mutlu etmeye yeter. Hadi, çocuğum, hadi. Ağlamayın!”

Böyle konuşarak Mister Pickwick elini hafifçe Arabella'nın elinin üstüne bastırdı ve kocasını üzmemek için gözyaşlarını silmesini öğütledi. Bunun üzerine, dünyanın en iyi huylu yavrucaklarından biri olan Arabella mendilini el çantasına koyarak, birazdan yanına gelen Winkle'ı, daha ilk karşılaştıklarında onu baştan çıkarmış olan gülücükleriyle ve ıslıl ıslıl gözleriyle karşıladı.

Ertesi sabah Mister Pickwick giyinirken, “Bu gençler sahiden de kaygı verici bir problemle karşı karşıya. Perker'a kadar bir gidip bunu onunla konuşsam iyi olacak” diye düşünüyordu.

Mister Pickwick, iyi yürekli dâvâvekili ile para meselelerini bir sonuca bağlamak maksadıyla Gray's Inn'e vardığında saat daha onu çalmamıştı.

Perker'in yazıhanesine çıkan merdivenin sonuna ulaştığında saat başına daha on dakika vardı. Kâtipler henüz gelmemişlerdi. Merdivenin penceresinden dışarı bakarak vakit geçirdi.

Nefis bir Ekim sabahının içler açıcı ışığı köhne binaların karmarmış cephelerini bile bir hayli aydınlatmıştı. Bazı pencerelerin tozlu camlarından üzerlerine güneş ışınları düştükçe insana huzur veren parıltılar saçılıyordu. Kâtipler birbiri ardı sıra giriş noktalarından meydana doluşuyor, toplantı salonunun saatine bakıp her biri kendi resmi çalışma vaktine göre yürüyüşünü hızlandırıyor ya da yavaşlatıyordu. 9.30'cular birdenbire hızlanırken Saat 10'cular alabildiğine aristokratik bir ağır tempoya düşüyorlardı. Saat 10'u çaldı; kâtipler telaş içerisinde akın akın, her biri bir önündekinden daha beter tere batmış bir halde içeri girdiler. Her taraf, açılan kilit ve kapı takırtılarıyla çalkandı. Her pencerede yoktan var olan başlar görüldü. Simsarlar o günkü yerlerini aldılar. Eski püskü terlikleriyle terlik çamaşırcı kadınlar ordan oraya gidip geliyor, postacı-

lar bir kapıdan öbürüne koşuyordu. Hukukçuların arı kovarı vızır vızır işliyordu.

“Erkencisiniz, Mister Pickwick” dedi arkasından bir ses.

“Ha, siz misiniz, Bay Lowten?” Mister Pickwick dönüp bakınca eski ahbabını tanıdı.

“İnsan bayağı terliyor bu havada yürüyünce, değil mi?” dedi Lowten. Cebinden son icat bir anahtar çıkardı; ucunda toz toplamasını önleyen bir tıkac vardı anahtarın.

Mister Pickwick gülümsedi. “Yürümek sizi öyle etkiledi galiba?” dedi, yüzü kıpkırmızı kesilmiş kâtibeye.

Lowten, “Biraz zorlandım diyebilirim” diye karşılık verdi. “Poligon’u geçerken saat buçuğu çalıyordu. Ama bizimkinden önce geldim ya, ben ona bakarım!”

Bu düşünceyle rahatlayan Lowten, tıkacı anahtardan çıkardı ve kapıyı açtıktan sonra yerine takıp anahtarı cebine attı; postacının mektup kutusuna bıraktığı mektupları toparlayıp Mister Pickwick’i yazıhaneye buyur etti. Orada göz açıp kapayıncaya kadar paltosunu üstünden attı, bir dolaptan çıkardığı paspal bir önlüğü alelacele sırtına geçirip şapkasını askıya bıraktı, özel yazı kâğıtlarıyla kurutma kâğıtlarını ayrı ayrı kümelere bölüştürdü, kulağının arkasına bir kalem ilâştirerek hayatından hoşnut bir yüzle ellerini ovuşturdu.

“Görüyorsunuz işte, Mister Pickwick” dedi, “şimdi her şeye hazırım. İş kisvemi kuşandım, not defterim elimde hazır; şimdi ne zaman istiyorsa gelsin. Üstünüzde bi parçacık enfiye var mı?”

“Yok” dedi Mister Pickwick.

“Yazık. Ama zarar yok, birazdan bir şişe soda almaya çıkacağım nasıl olsa” dedi Lowten. “Gözlerimde bir gariplik görmüyor musunuz, Mister Pickwick?”

Lowten’in gözlerine uzaktan şöyle bir baktı Mister Pickwick; yüzünün orasında olmayacak bir gariplik göremediğini söyledi.

“Buna sevindim” dedi Lowten. “Dün gece Kütük’te kafayı bulduk da. Bu sabah kendimi iyi hissetmiyorum. Ha, Perker’in sizin o işinizle meşgul olduğunu da söyleyeyim size.”

“Hangi işimle? Bayan Bardell’in masrafları mı?”

* Poligon: O civarda 18. yüzyıl sonunda inşa edilen bir mahalle. (ç. n.)

“Hayır, onu kastetmiyorum. Fleet’ten çıkması için sizin hesabınızdan ödeme yaptığımız o şahsın işi... hani, şu Demerara’ya sürgün gidecek olan?”

“Ha, Jingle” dedi Mister Pickwick. “Evet. Sonra?”

Lowten kalemını yontup ucunu düzeltti. “O iş tamam. Liverpool’daki acenta sizden bir vakitler çok iyilik gördüğünü söylemiş, sizin tavsiyeniz üzerine onunla seve seve meşgul olacakmış.”

“Çok iyi. Sevindim bunu öğrendiğime” dedi Mister Pickwick.

“Ama” dedi Lowten, kalemını kullanılabilir kılmak için arkasını rendelerken “öbürü tam bir salak çıktı!”

“Hangisi?”

“Hangisi olacak, uşağı ya da arkadaşı mıdır nedir, o işte. Biliyorsunuz, Trotter denilen adam.”

“Yaa?” dedi Mister Pickwick, gülümseyerek. “Ben de onu tam tersi zannederdim.”

“Tanımadan önce ben de öyle zannetmiştim. İnsan aldanabiliyor. Onun da Demerara’ya gitmek istemesine ne diyorsunuz?”

“Ne! Kendisine burada teklif edileni kabul etmedi mi?” diye haykırdı Mister Pickwick.

“Perker’in haftada on sekiz şilin ve uslu durursa daha fazlası teklifini elinin tersiyle itti. Öbürüyle beraber gitmeliymiş. Perker’i ikna ettiler de yeniden mektup yazdı, aynı çiftlikte bir yer buldular ona da. Yeni Güney Galler’de, duruşmaya yepyeni bir takım elbiseyle çıkan bir mahkûm çok daha iyi bir yere verilirdi diyor Perker.”

Mister Pickwick’in gözleri ıslak ıslak parıldadı.

“Hay aptal adam, hay!”

“Aptaldan da beter, tam bir müptezel.” Lowten yüzünü buruşturdu. Kalemın ucunu yonttu yine. “Öbüründen başka hiç arkadaşı olmamış, öyle diyor; o olmadan yaşayamazmış. Arkadaşlık iyidir, hoştur bir bakıma, biz hepimiz Kütük’te su katılı boğmalarımızı herkes kendi hesabına içerken çok iyi arkadaşlık ederiz, ama başkası uğruna kendine zarar vermeye hiçbirimiz yokuzdur, hiçbir zaman! Kimsenin ikiden fazla sadakat bağı olmamalı... biri kendine, ikincisi kadınlara... Bunu bilirim, bunu derim ben. Ha! Ha!” diye Lowten yarı neşeli, yarı alaycı bir kahkaha atarak bitirdi sözünü. Kahkahası, merdivende Perker’in ayak seslerinin işitilmesiy-

le yarıda kesildi; hemen olağanüstü bir çeviklikle fırlayıp tabureye oturdu, harıl harıl bir şeyler yazmaya koyuldu.

Mister Pickwick ile hukuk danışmanı büyük bir samimiyetle el sıkıştılar. Müvekkil, dâvâvekilinin koltuğuna daha yeni kurulmuştu ki, kapıya vurulduğu duyuldu. Bir ses, Bay Perker'in içerde olup olmadığını soruyordu.

“Dinleyin, bakın!” dedi Perker. “Şu bizim avâre dostlarımızdan biri. Jingle, azizim. Görmek ister miydiniz onu?”

“Siz ne dersiniz?” diye biraz çekinerek sordu Mister Pickwick.

“Bence görüşmeniz iyi olur. Buyrun, efendim. İsim neydi? Gelin lütfen.”

Bu teklifsiz dâvete uyan Jingle ve Trotter odaya girdiler ama orada Mister Pickwick'i görünce epey bir irkildiler.

“Ee?” dedi Perker. “Bu beyfendiyi tanımıyor musunuz?”

Jingle birkaç adım ilerledi. “Tanımaz mıyız? Mister Pickwick, minnettarınızım, efendim... velinimetim... beni adam ettiniz... asla pişman olmayacaksınız...”

“Böyle demenize sevindim” dedi Mister Pickwick. “Çok daha iyi görünüyorsunuz şimdi.”

“Sayenizde, efendim... büyük değişim... Majesteleri'nin Fleet'i... lanet yer, hakkaten” diye konuştu Jingle. Temiz pak giyinmişti. Job da öyleydi. Dimdik Jingle'in arkasında duruyor, kasılmış, sert bir suratla Mister Pickwick'i süzüyordu.

Mister Pickwick Perker'a dönerek, “Liverpool'a ne zaman gidiyorlar?” diye sordu.

“Bu akşam, saat yedide, efendim” dedi Job. Bir adım ilerledi. “Şehirden kalkan ağır postayla.”

“Yerleriniz ayrıldı mı?”

“Ayrıldı, efendim.”

“Gitmeye kati kararlı mısın sen?”

“Kararımı verdim, efendim.”

“Jingle'in zorunlu teçhizatıyla ilgili olarak” dedi Perker, Mister Pickwick'e, “üç aylık gelirinden az bir miktar kesinti yapılması için teşebbüse geçtim; sadece bir sene kesinti yapılacak ve muntazaman size geri ödenecek. Kendisinin şahsi gayret ve iyi hâlini göz önünde bulundurmadan hakkında bir tasarrufta bulunmanıza katiyen taraftar değilim, azizim...”

“Elbette!” diye Jingle kararlılıkla araya girdi. “Çok mâkul... insanları tanıyor... haklı... mükemmel.”

“Borçlarının tasfiyesi için alacaklısıyla uzlaşma, esvaplarının rehinden kurtarılması, hapishanede geçim masrafı ve deniz yolculuğunda yapacağı harcamaların karşılanması için şimdiden elli sterlinden fazla kaybınız var” diye devam etti Perker. Jingle’in son dediklerini fark etmemiştir.

“Kayıp değil!” diye atıldı Jingle. “Hepsi ödenecek... caymak yok... kuruşu kuruşuna... sarıhumma, kim bilir... elden ne gelir ki... aksi takdirde...” Jingle durakladı. Şapkasının tepesine şiddetle yumruğunu çarptı, elini gözlerinin üzerinden geçirerek yerine oturdu.

Job bir iki adım ilerleyerek, “Demek istiyor ki” dedi, “hummadan ölüp gitmezse parayı size geri ödeyecek. Yaşarsa öder, Mister Pickwick. Ben kefilim. Bundan eminim, efendim.” Bunu dedikten sonra, heyecanla, “Ödeyeceğine yemin edebilirim” diye ekledi.

Yaptığı iyilikleri bir bir saymaya son vermesi için Perker’a kaşlarını çatıp yüzünü buruşturmakta olan Mister Pickwick (Perker inatla hiçbirine aldırılmamıştı), “Ee, n’apalım, bir daha öyle olmaz olmaz kriket maçları yapmazsınız siz de, Bay Jingle, ya da Asaletli Thomas Blazo ile ahbablığı yenilemezsiniz. O zaman sağlığınıza koruyabileceğinizden kuşku duymam için bir sebep kalmaz” dedi.

Bu dokundurma Jingle’i gülümsetti; buna rağmen biraz afallamış gibi görününce Mister Pickwick konuyu değiştirdi.

“Sizin bir başka dostunuz vardı, ona ne olduğundan tesadüfen haberdar oldunuz mu acaba? Kendisini Rochester’da görmüşüm” dedi.

“Kasvet Jemmy?”

“Evet.”

“Zeki kereta... tuhaf adamdır, fetbazların şahıdır... Job’un kardeşi...”

“Job’un kardeşi mi! Sahi, şimdi yakından bakıyorum da, var sahiden bir benzerlik.”

Gözlerinin köşelerinde çakan bir kurnaz ifadeyle Job, “Bizi hep birbirimize benzetmişlerdir” dedi. “Ama ben aslında ağırbaşlıydım, o değildi. Buralarda çok ortalarda biri olmaktan sıkıldı, Amerika’ya göçtü; bir daha hakkında hiç haber alınamadı.”

“Rochester Köprüsü’nde sanki intihar etmeyi düşünüyormuş gibi görüldüğü o sabah bana yollamaya söz verdiği ‘gerçek hayat sergüzeştinden bir sayfa’nın niçin elime geçmediği şimdi anlaşılıyor” dedi Mister Pickwick, gülümseyerek. “O elemli hallerinin tabii mi, yoksa yapmacık mı olduğunu sormama gerek kalmadı.”

“O her kılığa girebilirdi” dedi Job. “Elinden o kadar ucuz kurtulduğunuza şükredin. Laf aramızda, onunla dost olmak... ben... ben...” Job Jingle’a bir göz atıp durakladı, sonunda, “benden de daha tehlikeli olabilirdi” diye ekledi.

“Gelecek vaadeden, bir aileymişsiniz, Bay Trotter” dedi Perker. O ara yazıp bitirdiği bir mektubu mühürlüyordu.

“Evet, efendim, hakkaten öyleydik.”

Küçük adam güldü. “Ailenizin şânına az bir gölge düşürseniz hiç fena olmaz, bana kalırsa. Liverpool’a vardığın ızda bu mektubu acentaya verin. Bu arada her ikinize de tavsiyem, beyler, Batı Hint Adaları’nda öyle fazla ileri geri konuşmasanız iyi olur. Size sunulan bir şansı teperseniz asılmaya müstahak olacağınızı söyleyebilirim. Şimdi Mister Pickwick’le beni yalnız bırakın, lütfen, çünkü konuşacağımız işler var. Zaman kıymetli.” Bunları söylerken, vedalaşma faslını olabildiğince kısa kesme niyetiyle gözünü kapıya çevirdi Perker.

Jingle hiç uzatmadı. Bücür dâvâvekiline kendisine her zaman nezaketle ve hiç gecikmeden yardımcı olduğu için teşekkür etti, sonra velinimetine dönerek birkaç saniye, ne diyeceğine ya da ne yapacağına karar veremiyormuş gibi hareketsiz kaldı. Job Trotter son verdi onun tereddüdüne: Mister Pickwick’in önünde saygıyla ve minnetle eğildi, arkadaşını kolundan usullacık tutup dışarı çıkardı.

“Pek kibar bir çift!” dedi Perker, kapı arkalarından kapanınca.

“Dilerim öyle olsunlar” dedi Mister Pickwick. “Ne dersiniz, sizce sahiden ıslah olmaları mümkün mü?”

Perker omuz silkmekle birlikte Mister Pickwick’in endişeli ve üzgün hâline bakıp şöyle konuştu:

“Olabilir, niçin olmasın? Umarım sonu iyiye varır. Şu anda pişman olduklarından hiç şüphe yok; lakin, siz de biliyorsunuz, daha dün gibi yaşadıkları ıstırapların izi henüz çok yeni. O tavsadıktan sonra ne hâle geleceklerini siz de, ben de bilemeyiz. Mamafih, azi-

zim” diye elini Mister Pickwick’in omuzuna koyarak ekledi küçük adam, “sizinkisi ne olursa olsun yine de asil bir gaye. Fazla ihtiyatlı ve ilerisini düşünür türden olup da aldatılmak ve onur kırıcı hallerre düşmek korkusuyla çoğu zaman hiç yapılmayan iyiliğin hakka-ten iyilik mi, yoksa çıkarıcı bir aldatmaca mı olduğu üzerine düşünmeyi benden daha akıllı insanlara bırakıyorum. Bununla birlikte, o iki adam hemen yarın bir hırsızlık yapacak olsalar bile benim sizin yaptığınıza verdiğim değerden hiçbir şey eksilmeyecektir.”

Perker bu sözleri, kanun adamlarında alışık olunandan çok daha duygulu ve samimi bir havada söyledi. Ondan sonra da iskemlesini yazı masasına yaklaştırarak ihtiyar Bay Winkle’in inadı üzerine Mister Pickwick’in anlattıklarını dinledi.

“Bir hafta süre tanıyın ona” dedi, bekleyelim, görürüz ne olacağını dercesine başını yana eğerek.

“Sonunda razı olur mu dersiniz?” diye sordu Mister Pickwick.

“Bence olacak. Olmazsa genç kadının onu ikna etmesini denememiz gerekecek. Orda sizden başka kim olsa işe onunla başlardı.”

Perker genç kadınların ikna kaabiliyetlerini över mahiyette birtakım acayip yüz göz hareketleriyle birlikte bir çimdik enfiye çekmeye hazırlanmaktaydı ki, dış büroda birtakım soru cevap mırıldanmaları işitildi. Lowten kapıyı vurdu.

“Girin” diye seslendi küçük adam.

Kâtip içeri girerek son derece esrarengiz bir tavırla kapıyı arkasından kapattı.

“Ne oluyor?” diye sordu Perker.

“Sizi soruyorlar, efendim.”

“Kim soruyor beni?”

Lowten, Mister Pickwick’e bakıp öksürdü.

“Kim soruyor beni? Konuşsanıza, Bay Lowten!”

“Dodson, efendim. Fogg da var yanında.”

“Hay Allah!” dedi bücür adam, saatine bakarak. “Onlarla on bir buçukta burada buluşmak için sözleşmişim, Pickwick. Sizin işinizi halletmemiz için. Benim onlara yazılı taahhüdüm üzerine tahliyeniz için tezkere çıkartmışlardı. Bu hiç iyi olmadı şimdi, beyfendiciğim. Ne yapacaksınız? Karşı odaya geçmek ister miydiniz?”

Karşı oda, Baylar Dodson ve Fogg’un buldukları odanın ta kendisi olduğundan, Mister Pickwick cevap olarak, olduğu yerde kalmak istediğini söyledi; bilhassa, kendisi onları görmekten utanacağı yerde asıl onların onun yüzüne bakmaktan utanmaları gerekir diye. Bu hususu da dikkate almasını, yüzü kızararak ve daha başka birçok kızgınlık belirtisiyle Perker’a hatırlattı.

“Tamam, beyfendiciğim, tamam!” dedi Perker. “Sadece, Dodson’da ya da Fogg’da sizin ya da bir başkasının yüzüne bakmaya utandıklarına ya da sıkıldıklarına dair en ufak bir emare görebileceğinizi zannediyorsanız, benim bu dünyada şimdiye kadar tanıdığım en masum insan olduğunuzu size söylemeliyim. Çağırın gel-sinler, Bay Lowten.”

Lowten sırtarak ortadan kayboldu. Sonra hemen döndü, öncelik sırasıyla şirketi içeri buyur etti: Dodson önde, Fogg onun arkasında.

Perker, “Mister Pickwick’le tanışmıştınız sanıyorum?” dedi Dodson’a, kalemiyle o zâtin oturduğu yeri işaret ederek.

“Müşerref oldum, Mister Pickwick” dedi Dodson, tok bir sesle.

“Şu işe bakın!” dedi Fogg, onun ardından. “Müşerref oldum, Mister Pickwick. Nasılsınız, iyi misiniz? Simâ âşına geldi de.” Bir iskemle çekti oturdu, etrafına bakarak gülümsedi.

Mister Pickwick bu selamlara hafif bir baş eğmeyle karşılık verdi ve Fogg’un palto cebinden bir deste kâğıt çıkarmakta olduğunu görünce ayağa kalktı, pencereye doğru yürüdü.

Fogg kâğıtlara sarılı kırmızı şeridi çözerken öncekinden de daha mûnis bir gülümsemeyle, “Mister Pickwick’in yerinden kalkmasına hiç lüzum yok. Bay Perker” dedi. “Kendisi bu işlerin o kadar yabancı değil. Hiç bilinmedik bir şey yok aramızda, sanıyorum. Hi! Hi! Hi!”

“Pek bi şey yok, bence de” dedi Dodson. “Ha! Ha! Ha!” Sonra her iki ortak birlikte, yılışık yılışık güldüler; birazdan ellerine para geçecek olan insanların hemen hep yaptıkları gibi.

“Mister Pickwick’e öğrendiği her şeyin bedelini ödeteceğiz” dedi Fogg, içinden kopan bir neşe taşmasıyla, kâğıtlarını açıp ortaya sererken. “Vergiden arınmış masraf tutarı yüz otuz üç sterlin, altı şilin ve dört peni, Bay Perker.”

Bu kâr/zarar beyanı ardından Fogg ve Perker birlikte birtakım vesikaları karşılaştırıp defter sayfalarını ileri geri çevirmekle meşgul oldular. O arada Dodson nâzik bir tavırla Mister Pickwick’e, “Sizi son gördüğümdeki kadar kilolu görünmüyorsunuz, Mister Pickwick?” dedi.

“Mümkündür, efendim” dedi Mister Pickwick. Deminden beri düzenbaz herifleri kızgın bakışlarla süzüyor, onlar hiç tınmıyorlardı. “Değilim o kadar. Son zamanlarda bazı alçakların tâcizine uğradım, âsabım bozuldu da.”

Perker’a şiddetli bir öksürük ârız oldu. “Sabah gazetesine bir göz atmak istemez miydi acaba Mister Pickwick?” Mister Pickwick’in buna olumsuz cevabı ziyadesiyle sertti.

“Doğru” dedi Dodson, “Fleet’te kızdırmışlardır sizi; bazı acayip tipler olur orada. Kaldığınız yerler nereye düşüyordu Mister Pickwick?”

“Benim tek bir odam oldu, kantin katında” dedi mazlum ve mağdur kişi.

“Sahi mi? Müessesenin çok hoş bir köşesidir, bildiğime göre.”

“Çok” dedi Mister Pickwick, aşağılayıcı bir edâyla.

Bütün bu karşılıklı konuşmalar öyle kayıtsızca sürüp gidiyordu ki, kolay sinirlenir mizaçta bir kimsenin çileden çıkması işten bile değildi. Mister Pickwick, kendini tutmak için devasa bir gayret sarf ediyordu; Perker’in ödenecek miktarın tümü için bir çek yazdığını ve Fogg’un sivilceli suratında belirdikten sonra Dodson’un, kendi asık suratına sirayet eden bir zafer tebessümüyle o çeki küçük bir cüzdana yerleştirdiğini görünce öfkeden yanaklarının karınca-landığını hissetti.

“Evet, Bay Dodson” dedi Fogg, cüzdanını yerleştirip eldivenlerini giyerken, “şimdi arzularınıza âmâdeyim.”

“Çok iyi” dedi Dodson, ayağa kalktı. “Ben hazırım.”

Fogg çeki eline alınca rahatlamıştı. “Mister Pickwick’i tanımış olduğum için çok mutluyum” dedi. “Umarım şu anda hakkımızda ilk karşılaştığımız zamanki kadar nahoş şeyler düşünmüyorsunuz, Mister Pickwick?”

“Öyle düşünmüyordur herhalde” dedi Dodson da, namusuna leke sürülmeye yeltenilmişçesine. “Mister Pickwick’in şimdi bizi daha iyi tanıdığına eminim. Mesleğimiz mensupları hakkın- da fikriniz ne olursa olsun, beyfendi, sizi temin etmek isterim ki, Freeman’s Court, Cornhill’deki yazıhanemizde ortağımın sözünü ettiği olayla ilgili olarak ifade etmeyi münasip gördüğünüz fikirlerinizden dolayı size karşı hiçbir alınganlık ya da husumet duymuyorum.”

“Yo! Yo! Benim de hiç öyle bir alınganlığım yok” dedi Fogg iyiden iyiye bağışlayıcı bir tavır takınarak.

“Yaptıklarımızın ne kadar haklı olduğu, günü geldiğinde kendiliğinden anlaşılacaktır” diyerek yine Dodson aldı sözü. “Biz bu meslekte çalışmaya başlayalı epey oluyor, Mister Pickwick. Bizler, bu zaman zarfında bizimle çalışan birçok değerli şahsiyetin itimadını kazanmış olmaktan şeref duyan insanlarız.”

Fogg, “İyi sabahlar Mister Pickwick” diyerek şemsiyesini koltuğunun altına sıkıştırdı, sağ elinin eldivenini çıkardı ve öfkesi burnunda tüten Mister Pickwick’e barış elini uzattı. Mister Pickwick ellerini ceketinin arka eteği altında kavuşturmuş, aşağılayıcı bir şaşkınlıkla bir baktı dâvâvekiline.

“Lowten!” diye bağırdı Perker tam o anda. “Kapıyı açın!”

“Durun, bekleyin bir dakika!” dedi Mister Pickwick. “Perker, konuşmam lazım.”

Bütün görüşme boyunca asabi bir endişe içerisinde kıvranıp duran bücür dâvâvekili, “Azizim beyfendiciğim, uzatmayın meseleyi, lütfen!” dedi. “Mister Pickwick, istirahat ediyorum!”

“Beni susturamazsınız, beyfendi” diye karşılık verdi Mister Pickwick. “Bay Dodson, az önce bana bir şey söylediniz.”

Dodson döndü, başını masum bir ifadeyle yana eğip gülümsedi.

“Bana bir şey söylediniz” diye Mister Pickwick soluk soluğa tekrarlardı sözünü. “Ortağınız da elini uzattı bana ve her ikiniz birden öylesine bağışlayıcı ve âlicenap bir havalara büründünüz ki küstahlığın bu kadarını sizden de olsa beklemiyordum.”

“Ne diyorsunuz siz, beyfendi!” diye haykırdı Dodson.

“Ne diyorsunuz, beyfendi!” dedi Fogg da onun ardından.

“Sizin dolaplarınızın kurbanı olmadım mı ben? Sizin hapse attığınız ve parasını çaldığınız adamım ben, bilmiyor musunuz bunu? Siz Bardell ve Pickwick dâvâsında dâvâcının vekilleri değil miydiniz?”

“Evet, efendim, biliyorum bunları” dedi Fogg, cebine bir şaplak atarak... Kim bilir, belki de istemeden olmuştu.

“Bunu hatırlamaktan hoşnut olduğunuz anlaşılıyor” dedi Mister Pickwick, hayatında ilk defa pis pis sırıtmayı deneyerek ve beceremeyerek. “Epeydir hakkınızda ne düşündüğümü yüzünüze söylemek istiyordum ama dostum Perker’in arzusuna uyarak, şimdi bu fırsatın elime geçmesine aldırmayacaktım, bu yakışsız tavrınız ve hayâsız laubali halleriniz olmasaydı. Hayâsız laubalilik diyorum, bayım, evet!” diye Mister Pickwick Fogg’a dönüp öyle bir haykırdı ki, Fogg var hızıyla kapıya doğru geri bastı.

“Dikkatli olun, beyfendi” dedi Dodson. Oradakilerin en boylu boslusu olduğu halde tedbirli davranıp Fogg’un arkasına sığınmış, onun başının üstünden sapsarı bir yüzle konuşuyordu. “Bırakın size vursun, Bay Fogg, sakın karşılık vermeyin!”

“Yok, hayır, hiçbir şey yapacak değilim” dedi Fogg, biraz daha gerileyerek. Öyle yapması ortağının da işine geldi; böylece Dodson’la dış büronun arası gittikçe azalıyordu.

“Siz” diye söylediklerinin ardını getirdi Mister Pickwick. “Siz, birbirine çok yakışan bir çift adi, alçak, üç kâğıtçı soyguncusunuz!”

“Yani, şimdi!” diye Perker araya girdi. “Bitti mi?”

“Bütün yaptıklarınızın özeti işte: Adi, alçak, üç kâğıtçı soyguncular!”

“Tamam, tamam” dedi Perker, herkesi birden teskine çalışarak. “Görüyorsunuz işte, beyler, söyledi ne söylemek istiyorduysa, bitti. Siz lütfen gidin şimdi. Lowten o kapı açık mı?”

Sessizce kıkırdememek için kendini zor tutan Lowten kapının açık olduğunu bildirdi.

Küçük adam, Dodson ve Fogg’u dışarı iteleyerek -onlar hiç karşı koymadılar- “Hadi, hadi, iyi sabahlar... iyi sabahlar... lütfen, beyler! Bay Lowten, kapı!” diye bağırdı. “Buradan efendim, uzatmayalım. Lütfen! İstirham ediyorum! Hay Allah!.. Bay Lowten... kapı, efendim... duymuyor musunuz dediğimi?”

Dodson şapkasını giyerken, “İngiltere’de kanun diye bir şey varsa bunun hesabını vereceksiniz!” dedi Mister Pickwick’e.

“Siz bir çift âdi...”

“Sizi uyarıyorum, beyfendi, bunun bedelini çok ağır ödeyeceksiniz” dedi Fogg.

“... alçak üç kâğıtçı soyguncular!” diye devam ediyordu Mister Pickwick, söylenenlere hiç aldırmadan.

İki dâvâvekili merdivenden inerlerken, sahanlığa koştu, bir acele, oradan yine, “Soygunculaaar!” diye haykırdı. Sonra, Lowten ve Perker’in ellerinden sıyrılıp başını sahanlık penceresinden çıkararak bir kere daha haykırdı:

“Soygunculaaar!”

Başını içeri çektiği zaman yüzü gülüyordu. Sakindi. Usulca yürüyüp yazıhaneye dönerken, zihnini ağır bir yükten nihayet kurtardığını, pekâlâ mutlu olduğunu söyledi.

Perker, enfiye kutusunun içindekileri bitirdikten sonra Lowten'i kutuyu doldurtmaya gönderinceye kadar hiç konuşmadı. Ondan sonra birden kakhahalara boğuldu. Beş dakika sürdü gülmesi. Gülmesinin ardı kesilince, olanlara çok kızması gerektiğini, fakat henüz bu işi düşünecek hâli olmadığını, olduğu zaman çok kızacağını söyledi.

“Peki o zaman, şimdi kendi hesabımızı görelim” dedi Mister Pickwick.

“Deminki gibi mi?” dedi Perker, tekrar gülmeye başlayarak.

“O kadar değil” dedi Mister Pickwick. Cüzdanını çıkardı, küçük adamın elini hararetle sıkarak, “Sadece mâli bir düzenleme” dedi. “Bana ne çok iyiliğiniz dokundu bilemezsiniz! Hiçbirinin karşılığını ödeyemem; ödemek de istemiyorum, çünkü size minnet borçlu kalmayı tercih ediyorum.”

Bu girizgâhın ardından iki dost birtakım karmakarışık hesaplara daldılar; bütün evraklar Perker tarafından gerektiği gibi ortaya konulup izah edildi, sonra Mister Pickwick'in çeşitli saygı ve dostluk beyanları arasında sonuca bağlandı.

Tam bu noktada kapıya son derece şiddetle ve ürkütücü bir şekilde vurulduğu duyuldu. Sıradan bir çift vuruş değildi bu; ardı arkası kesilmeyen tek tek vuruşlardan çıkan korkunç bir gümbürtüydü; kapı tokmağı devri daim harekete bağlanmış ya da dışarıdaki şahıs vurmaktan vazgeçmeyi unutmuş gibi.

“N'oluyor yahu, ne bu?” diye haykırdı Perker.

“Galiba kapı vuruluyor” dedi Mister Pickwick, en ufak bir şüpheye yer varmış gibi!

Kapıyı vuran, kimse, kelimelerle anlatılamayacak bir şiddet ve şaşılasi bir güçle ve gürültüyle, bir an bile ara vermeden vurmaya devam ediyordu.

Çıngırak ipini çeken Perker, “Bu ne iş yahu, hanı ayağa kaldıracamız!” dedi. “Bay Lowten, kapının vurulduğunu duymuyor musunuz?”

“Şimdi hemen bakıyorum, efendim, dedi kâtip. Kapıyı vuran kişi söyleneni işitmiş ve bu kadar bekletilmeye hiç tahammülü yokmuşçasına, akıllara durgunluk verici yeni bir patırtı kopardı.

Mister Pickwick kulaklarını elleriyle kapatarak, “Korkunç bir şey bu” dedi.

Perker, “Acele edin, Bay Lowten, kapı parçalanacak!” diye seslendi.

Lowten o sırada karanlık bir bölümde ellerini yıkamaktaydı; kapıya koştu, kapı mandalını kaldırınca, bir sonraki fasılda anlatılan görüntüyle karşılaştı.

FASIL 54

*Kapıya indirilen dehşetengiz darbeler ve
başka meselelere ilişkin bazı hususlarla Bay Snodgrass ve
bir genç hanım hakkında hikâyemizle yakından ilgili
kimi haberlere dairdir*

Şaşkın kâtibin gördüğü, bir oğlan çocuğuydu; muhteşem bir şişman oğlan! Sirtında uşak kisvesiyle dimdik paspasın üstünde duruyordu. Gözleri kapalı, sanki uyuyordu. Kâtip bu kadar şişmanını hiç görmemişti; ne bir panayır tiyatrosunda ne de başka bir yerde; oğlanın, kapıya inen darbelerin sahibinden hiç beklenmeyecek dingin hâli karşısında afalladı.

“Ne var, n’oluyor?” dedi.

Acayip çocuk hiçbir şey söylemedi. Başı yana eğildi kaldı öyle. Kâtip, hayal gücüne güvenerek, usul usul uyumakta olduğunu düşündü oğlanın.

“Nereden geliyorsunuz?” diye sordu.

Oğlan kıpırdamadı. Derin derin soluk alıyor ama kımıldamıyordu. Kâtip sorusunu üç kere tekrarladı; cevap alamayınca kapıyı kapamaya hazırlanırken oğlan birden gözlerini açıp birçok kere kırıştırdı, sonra hapşırıldı ve tekrar kapıya vurmaya başlayacakmış gibi elini kaldırdı; kapının açık olduğunun farkına varınca, çevresini kolaçan eden şaşkın bakışları, sonunda Lowten’in yüzünde karar kıldı.

Kâtip, “Ne halt yemeye kapıya vurup duruyorsun öyle” diye öfkeyle sordu.

“Nasıl yani?” dedi oğlan, uykulu ve miskin bir sesle.

“Daha nasıl olsun, kırk tane araba sürücüsü gelmiş vuruyormuş gibi!”

“Çünkü efendim bana, burada uyuyup kalmıyım diye kapı açılana kadar vurmamı söyledi” dedi oğlan.

“İyi, peki. Ne haber getirdin?”

“O aşağıda.”

“Kim?”

“Efendim. Siz evde misiniz diye soruyor.”

Lowten’in aklına pencereden dışarı bakmak geldi. Üstü açık bir araba ve içinde şişman bir ihtiyar gördü. Adam endişeli gözlerle yukarı bakıp duruyordu. Lowten bir işaret etti, adam hemen indi arabadan.

“O arabadaki senin efendin galiba?” dedi Lowten.

Çocuk başıyla doğruladı bunu.

Çok geçmeden ihtiyar Wardle’in görünmesiyle de daha fazla soruşturmaya gerek kalmadı. Koşarak merdivenden çıkan Wardle, Lowten’e kısa bir selam çakıp Perker’in odasına geçti.

“Pickwick!” dedi. “Selam dostum! Eveli güne kadar kodeste tıkkılı kaldığını niçün hiç işitmedim yahu? Siz de ne diye göz yumdunuz böyle bir şeye, Perker?”

“Elimden ne gelirdi ki?” dedi Perker, bir gülümseme ve bir tutam enfiye eşliğinde. “Ne kadar inatçı olduğunuzu siz de bilirsiniz.”

“Bilirim, bilirim!” dedi ihtiyar. “Onu gördüğüme çok sevindim ama. Bi daha öyle kolay kolay gözümünden uzak kalmayacak.”

Wardle’la Mister Pickwick bir kere daha el sıkıştılar. Wardle Perker’la da tokalaştıktan sonra kıpkırmızı güleç yüzü sevinçten ve sağlıktan parıldaya parıldaya kendini bir koltuğa attı.

“Ee, söyleyin, neler dönüyor burada bakalım?” dedi. “Senin şu enfiyenden bir parçacık uzatıver, Perker, oğlum. Neler dönüyor, neler, di mi?”

“Ne demek istiyorsunuz” diye sordu Mister Pickwick.

“Ne demek istiyormuşum! Bak sen! Daha ne olsun? Yeni bi şey değil diyeceksiniz ama yine de öyle, işte.”

“Siz, dünyada başka yer kalmadı, taa Londra’dan kalkıp buraya bize bunu söylemeye gelmediniz herhalde, azizim?” dedi Perker.

“Yoo, bi tek o değil, her ne kadar gelmemin esas nedeni o olsa da. Arabella ne âlemde?”

“Gayet iyi” dedi Mister Pickwick. “Sizi gördüğüne de, eminin, çok sevinecektir.”

“Kara gözlü küçük fındıkçı!” dedi Wardle. “Onu bir yolunu bulsam da kendime alsam diyordum ama buna da sevindim. Çok, çok sevindim.”

Mister Pickwick, “Haber nasıl ulaştı size?” diye sordu.

“Benim kızlar duymuşlar. Eveli gün Arabella kaçarak evlendiğini, kocasının babasının bu evliliğe razı olmadığını, fakat gençlerin evlenmeleri önlenemeyince rızasını almak için sizin kendisiyle görüşmeye gittiğinizi filan hepsini anlatan bir mektup yazmış. Ben de kendi kızlarıma bir çift söz söylemenin zamanı olduğunu düşündüm. Çocukların ebeveynlerinin rızasını almadan evlenmelerinin çok fena bir şey olduğunu filan söyledim onlara ama, ne demeli bilmem ki, hiç oralı olmadılar. Asıl fecaatin nedimesiz bir evlilik olduğuna öyle inanmışlardı ki, kısacası, onlara değil de Joe’ya vaaz çekseydim fark etmezdi!”

Yaşlı beyzade konuşmayı kesti ve bir kahkaha attı. Dilediği kadar güldükten sonra tekrar konuşmaya başladı: “Ama hepsi bu kadar değil, öyle anlaşılıyor. Ortalıkta dönen aşk fırladıklarının sadece yarısı bu. Son altı aydır mayın tarlasında dolaşmaktaymışız, hepsi bir bir patladı.”

Mister Pickwick sarardı. “Ne demek istiyorsunuz?” diye bağırdı. “Bir gizli evlilik daha mı var yoksa?”

“Hayır, hayır” dedi Wardle. “O kadar fena değil. Hiç değil.”

“Ne, o halde? Benimle bir alakası var mı?”

“Bu soruya cevap vereyim mi, Perker?” dedi Wardle.

“Cevap vermekle kendinizi bağlamayacaksınız, olabilir.”

“Peki, öyleyse. Var sizinle bir alakası.”

“Nasıl?” diye endişeyle sordu Mister Pickwick. “Ne münasebetle?”

“Siz öyle capcanlı bir genç adamsınız ki, söylemeye âdeta korkuyorum. Lakin, Perker gelir aramızda oturur da bir kaza çıkmasına mâni olursa konuşmayı göze alırım.”

Oda kapısını kapattıktan ve Perker'in enfiye kutusundan kendisine yeni takviye aldıktan sonra yaşlı beyzade bildiklerini ifşaya koyuldu:

“Şu benim kızım Bella” dedi, “tanıyorsunuz onu, hani Trundle'la evlenmişti...”

“Evet, evet biliyoruz onu” dedi Mister Pickwick sabırsızlıkla.

“Daha baştan beni telaşa düşürmeyin. Emily, Arabella'nın mektubunu bana okuduktan sonra başı ağrıyıp da yatmaya gidince, kızım Bella geçen akşam geldi yanıma oturdu ve bu evlenme işini anlattı bana. ‘Evet, babacığım, siz ne diyorsunuz bu işe?’ dedi. ‘Ne diyeyim, kızım’ dedim, ‘iyi gidiyordur herhalde, öyle sürsün isterim’ dedim. Böyle dedim ona ki, çünkü ocağın önünde duruyordum o sırada, içkimi yudumlariken kafam meşguldü, böyle müteReddit bir iki laf edersem onu daha da konuşmaya teşvik edeceğimi biliyordum. Benim iki kızım da canım annelerinin kopyasıdırlar; yaşım ilerledikçe, koltuğumda otururken yanımda onlardan başka kimseyi istemez oldum; sesleri ve yüzleri hayatımın en bahtiyar dönemini hatırlatıyor bana; bir an, o zamanlardaki gibi tasasız değilse de gepgenç hissediyorum kendimi. Kısa bir sessizlikten sonra, ‘Bu gerçek bir aşk evliliği ama, babacığım’ dedi Bella. ‘Evet, yavrum’ dedim, ‘öyledir ama’ dedim, ‘böyle evlilikler’ dedim, ‘her zaman en mutlu evlilikler olmuyor’ dedim.”

“Ben sizin gibi düşünmüyorum” diye Mister Pickwick hareketle araya girdi.

“Pekâlâ, siz bilirsiniz, konuşma sırası size gelince niye öyle düşünmediğinizi söylersiniz. Şimdi benim sözümü kesmeyin” dedi Wardle.

“Bağışlayın” dedi Mister Pickwick.

“Bağışlandınız” dedi Wardle. “Bella, ‘Aşk evliliklerine karşı olmanıza çok üzüldüm, babacığım’ dedi. Yüzü hafif kızarmıştı. ‘Hata ettim, öyle dememeliydim, canım’ dedim. Benim gibi kaba saba, kocamış bir adamın elinden gelebileceği kadar usulca başını okşadım. ‘Çünkü’ dedim, ‘senin anneninki de bir aşk evliliğiydi, tıpkı seninki gibi’ dedim. ‘Ben onu demek istememiştim, babacığım’ dedi Bella. ‘Ben aslında seninle, Emily hakkında konuşmak istiyorum’ dedi.”

Mister Pickwick irkildi.

Wardle anlatmayı yarıda keserek, “Şimdi ne oldu?” dedi.

“Hiçbir şey. Siz devam edin, lütfen.”

“Ben hiçbir zaman ağzımda laf geveleyemem zaten” dedi Wardle, sinirlenmiş gibi. “İnsanın diyeceği bir şey varsa eninde sonunda çıkar ortaya; bir an önce olursa, zaman kazanılır, herkes için iyi olur. Uzun lafın kısası, sonunda Bella her şeyi göze aldı ve Emily’nin çok bedbaht olduğunu söyledi. O ve sizin genç dostunuz Snodgrass geçen Noel’den bu yana birbirlerine sürekli mektup yazıyor, haberleşiyorlarmış. Emily okuldan beri tanıdığı yakın arkadaşına özenip, sevdiğiyle kaçmayı aklına koymuş; fakat ben kendileri hakkında her zaman iyi duygular beslemiş olduğum için, her ikisinin de vicdanı el vermemiş, normal bir evlilik yapmalarına benim bir itirazım olur mu acaba diye bir sormayı düşünmüşler... İşte bu işler böyle, Mister Pickwick. Kocaman açılan gözlerinizi eski ebatlarına indirir de ne yapmamız gerektiğini bana söylemeyi مناسب görürseniz bir hayli minnettarınız olurum, efendim!”

Dost canlısı beyzadenin bu son cümleyi böyle ters bir edâ ile telaffuz etmesi boşuna değildi; zira Mister Pickwick yüzünde insana çok garip gelen aşırı bir şaşkınlık ve hayret ifadesiyle öyle kalakalmıştı.

“Snodgrass! Geçen Noel’den beri!” Neye uğradığını şaşırان adamcağızın ağzından ilk dökülen yarım yamalak kelimeler bunlar oldu.

“Geçen Noel’den beri” dedi Wardle. “Besbelli öyle. Daha önce keşfetmediğimize göre ne biçim gözlüklerimiz varmış, anlayın işte!”

“Anlamıyorum” diye mırıldandı Mister Pickwick, sayıklar gibi, “hakkaten hiç anlayamıyorum.”

Asabi ihtiyar, “Anlaşılmayacak bir yanı yok!” dedi. “Daha genç olsaydınız zaten haberiniz olmuş olurdu. Hem zaten” diye bir anlık bir tereddüdün ardından devam etti, “hem zaten, aslına bakarsanız, ben bu iş hakkında hiçbir şey bilmezken, dört beş ay kadar önce, Emily’yi bizim oralardaki efendiden bir gencin iltifatlarını ciddiye almaya teşvik etmemiş de değildim. Gönlü olursa diye, elbette, yoksa bir genç kızın temayüllerini zorlamaya kalkışacak biri-

si değildir. Hiç şüphem yok ki, her genç kız gibi o da kendi kıymeti kadar Bay Snodgrass'ın da şevkini arttırmak maksadıyla bu işi parlak renklere büründürmüş ve ikisi birlikte, tahammülü çok zor kötü muamelelere maruz kalmış zavallılar olarak, gizli evlilik ya da odun kömüründen* başka bir çıkış yolları olmadığına karar kılmış olmalıdır. Şimdi mesele şu: Ne yapmalı?”

“Siz ne yaptınız?” Mister Pickwick sordu.

“Ben mi?”

“Yani evli kızınız size bunu söylediği zaman ne yaptınız?”

“Ha, aptallık ettim, tabii ki.”

“Hah şöyle!” diye araya girdi, bu karşılıklı konuşmayı saat zincirini döndürüp durmak, asabi burun ovuşturmaları ve sair sabırsızlık ârâzı ile izlemekte olan Perker. “Tabii ki öyle de, nasıl?”

“Kıyameti kopardım. Annem korkudan havale geçirdi” dedi Wardle.

“İsabet olmuş. Başka?”

“Ertesi gün akşama kadar surat astım, bağırsık çağrışı ortalığı birbirine kattım. Sonunda bıktım ben de kendimi öyle nahoş hallerle sokup herkesi rahatsız etmekten, Muggleton'dan bir araba kiralayıp kendi atlarımı koştum ve Emily'yi Arabella'yı ziyarete götürme bahanesiyle kalktım Londra'ya geldim.”

“Kızınız şimdi sizinle beraber demek ki?” dedi Mister Pickwick.

“Elbette. Şu anda Adelphy'de Osborne Oteli'nde... Sizin marifetli dostunuz bu sabah ben ayrıldığımdan beri onu kaçırıp götürmediyse eğer.”

“Barıştınız öyleyse?” dedi Perker.

Wardle, “Hiçbir sûrette!” diye karşılık verdi. “Geldiğimizden beri mütemadiyen ağlıyor. Tek istisnası, dün gece, çay vaktiyle akşam yemeği arası bir mektup yazdığını bana belli etmek ister gibi bir davranışlar içine girdi. Ben hiç aldırış etmiyordum gibi yaptım.”

Perker, Mister Pickwick'in düşünceye dalmış görünen yüzünden Wardle'in tez canlı çehresine bakarak ve en sevdiği müşevvikten art arda birçok çimdik çekerek. “Size bir tavsiyede bulunmamı ister misiniz?” dedi.

* İntihar demek istiyor. (ç.n.)

Wardle, Mister Pickwick'e baktı. "İsterim herhalde" dedi.

"Mutlaka" dedi Mister Pickwick de.

Perker, "Peki öyleyse" diyerek ayağa kalktı ve iskemlesini arkaya itti. "Benim tavsiyem şudur: Siz ikiniz birden kalkın gidin buradan. Yürüyerek ya da atla gidin, nasıl giderseniz gidin... çünkü bıktım artık sizden! Kendi aranızda konuşun bu meseleyi. Sizi bir daha gördüğümde bir çözüme varmamışsanız, ne yapacağınızı ben size söylerim."

Wardle, sevinsin mi, gücensin mi bilemeden, "Tamam, bu iyi işte" dedi.

"Hadi canım, siz de!" dedi Perker. "Ben ikinizi de sizden iyi tanırım. Siz aranızda fiilen şöyle ya da böyle anlaştınız bile."

Küçük adam böyle diyerek enfiye kutusuyla önce Mister Pickwick'in göğsünü, sonra Wardle'ın yeleğini dürttü; bunun üzerine üçü birden gülmeye başladılar, son ikisi daha da çok gülerek bilinir ya da bilinmez herhangi bir sebep olmaksızın tekrar el sıkıştılar.

Wardle, onları uğurlayan Perker'a, "Siz bu akşam bana yemeğe geliyorsunuz" dedi.

"Söz veremem, hiç söz veremem, azizim" dedi Perker. Bir ara uğrarım ama.

"Saat beşte bekliyorum" dedi Wardle. "Haydi, Joe!"

Joe en sonunda uyandırılınca iki dost, Wardle'ın arabasıyla yola çıktılar. Arabanın arkasında iyi ki şişman oğlanın oturacağı bir yer vardı; onun yerine basamak olmuş olsaydı, oğlan daha ilk kestirdiği anda tepetaklak yola düşüp ölecekti.

George ve Akbaba'ya vardıklarında, Arabella ile hizmetçisinin, Emily'den şehre gelmekte olduğunu bildiren kısa bir mektup alır almaz bir kiralık araba istemiş ve Adelphy'ye doğru yola çıkmış olduklarını öğrendiler. Wardle şehirde görülecek işleri olduğundan, şişman oğlanı Mister Pickwick'le birlikte saat beşte akşam yemeğine döneceğini bildirsini diye arabayla otele geri gönderdi.

Araba sokağın taşları üzerinde paldır küldür yol alırken arkada oturduğu yerde sanki kuştüyü yataktaymış gibi tatlı tatlı pinekleyen şişman oğlan bu mesajla otele geldi. Araba durunca âdeta bir mucize eseri kendiliğinden uyandı ve bir güzel silkinip aklını ba-

şına topladıktan sonra, üstlendiği işi yerine getirmek üzere yukarı kata çıktı.

Bütün o yol sarsıntısı şişman oğlanın duyularını derleyip toparlamak yerine ya büsbütün içinden çıkılmaz bir hâle sokmuştu, ya da zihnini ona her zamanki usul ve merasimi unutturacak kadar çok yeni fikirlerle tıka basa doldurmuştu veya (bu da pekâlâ mümkündü) uyuyakalmasını önleyememişti ki, oturma odasına kapıyı vurmaya resmen unutarak girdi ve bir kanepede bir adamın genç sevgilisini pek âşıkane bir halde belinden kucaklamış oturmakta olduğunu gördü. Arabella ile güzel hizmetçisi de odanın öbür tarafında pencereden dışarısını seyre dalmış gibi yapıyorlardı. Bunu gören şişman oğlan kısık bir çığlık atar ve hanımlar feryadı basarken kanepede oturan adamın da sövdüğü işitildi.

“Pis mahluk, ne arıyorsun sen burada?” dedi adam, yani -söylemeye gerek yok- Bay Snodgrass.

Şişman oğlan epey korkmuştu; kısaca, “Küçük hanımı” diye cevap verdi. Emily başını öbür tarafa çevirdi.

“Beni ne diye arıyorsun ki, aptal şey?”

“Efendim ve Mister Pickwick saat beşte buraya yemeğe gelecekler” dedi şişman oğlan.

Snodgrass, şaşırıp kalan şişman oğlana yiyecekmiş gibi baktı. “Çık dışarı!” dedi. Bundan sonra Emily ve Snodgrass, Arabella ve Mary bir köşede hep bir araya geldiler, birkaç dakika fısıl fısıl bir şeyler konuştular. Bu sırada şişman oğlan yine pineklemeye başladı.

Sonunda Arabella, “Joe” dedi, “sen çok iyi bir çocuksun, seni hiç unutmayacağım, Joe.”

Snodgrass da şaşırıp kalan oğlana yaklaşıp elini tuttu ve “Seni tanımamıştım şimdiye kadar, Joe, al bu beş şilini senin olsun” dedi.

“Benim de beş şilin borcum olsun sana, Joe” dedi Arabella, “eski tanışıklığımızdan yani. Anlarsın?” Baş belası şişkoya fevkâlade cazip bir tebessüm daha bahşedildi.

Şişman oğlan, zekâsı kıt olduğundan, kendine gösterilen bu âni teveccühün nerden icap ettiğini anlamakta güçlük çekerek telaş içerisinde etrafına bakınırken, yayvan suratında yine o kadar yayvan bir sırıtma belirir gibi oldu ve oğlan her bir cebine ayrı ayrı iki buçuk şilin ve ardından bir el ve bir bilek sokuşturarak boğuk bir kahkaha attı; hayatının ilk ve yegâne kahkahası.

“Bizi anlıyor galiba” dedi Arabella. Emily, “Hemen bir şeyler yese iyi olacak” dedi. Bunu işiten şişman oğlan yine gülecek gibi oldu. Köşedekiler biraz daha fısıldaştılar aralarında, sonra Mary öbürlerinden ayrılıp, “Ben bugün sizinle beraber yemek yiyeceğim, bi itirazınız yoksa?” dedi şişman oğlana.

“Burdan gidelim” dedi oğlan, hemen, hevesle. “Nefis bir etli hamur yemeği var.”

Böyle diyerek öne düştü, merdivenden indiler. Yemek salonuna girerlerken bütün garsonların gözü, arkadan yürüyen güzel kadının üzerindeydi. Bütün orta hizmetçilerinin de öfkesi...

Oğlanın onca heyecanla sözünü ettiği etli hamurdan başka bir biftek, bir tabak patates yemeği ve ağzına kadar dolu bir kupa siyah bira da vardı sofrada.

“Oturun” dedi şişman oğlan. “Vay be, gözlerime inanamıyorum! Öyle açım ki!”

Gözlerine inanmadığını kendine has bir vecd hâlinde beş altı kere tekrarladıktan sonra, küçük masanın başköşesine kuruldu, Mary karşısına oturdu.

“Bundan biraz alır mısınız?” dedi şişman oğlan, çatalıyla bıçağını ortalarına kadar hamurun içine daldırarak.

“Çok az, lütfen” dedi Mary.

Şişman oğlan Mary’ye az, kendine çok bir miktar aldı; tam yemeye başlıyordu ki, birdenbire durup çatalı bıçağı indirdi, iskemlesinin üstünde öne doğru eğildi, çatalı ve bıçağı sımsıkı avuçlarının içinde tutarak ellerini dizlerine dayadı.

“Hey! Ne kadar güzelsiniz!” dedi, usulca.

Bu söz bir beğeni ifadesi olarak söylenmişti, o bakımdan iyiydi, hoştu ama, yine de, iltifata şüphe düşürebilecek kadar da bir yamyam ışıltısı vardı delikanlının gözlerinde.

“Hay Allah! Ne demek istiyorsunuz, Joseph?” dedi Mary, utanmış gibi yaparak.

Şişman oğlan ağır ağır eski hâlini aldı, soruya derin bir iç geçirmeye karşılık verdi. Birkaç saniye kadar düşünceler içinde kaldıktan sonra biradan bir yudum aldı, bu işi başardıktan sonra da tekrar içini çekerek kendini etli hamura verdi.

Uzun süren bir sessizliğin ardından, “Bayan Emily her şeye rağmen ne hoş bir hanfendi, değil mi?” dedi Mary.

O zamana kadar şişman oğlan etli hamuru yemiş, geriye hiç bir şey kalmamıştı. Gözlerini Mary'ye dikti. "Benim tanıdığım çok daha hoş birisi var" dedi.

"Gerçekten mi?" dedi Mary.

"Gerçekten!" diye karşılık verdi şişman oğlan, yadırganabilecek bir tez canlılıkla.

"Adı ne?"

"Sizinki ne?"

"Mary."

"Onunki de" dedi şişman oğlan, "Sizsiniz o!"

İltifata vurgu katmak için sıırıttı, göz bebekleri şehla şehla baktı. Asıl istediğinin göz etmek olduğu pekâlâ düşünülebilirdi.

"Bana böyle şeyler söylememelisiniz ama" dedi Mary. "Kastınız o değil."

"Nasıl değil? Yok, canım!"

"Tabii değil."

"Buraya hep gelecek misiniz?"

"Hayır. Bu akşam dönüyorum. Niye sordunuz?"

"Ah!" dedi şişko, heyecanla. "Gelseydiniz yemeklerde ne güzel vakit geçirirdik sizinle!"

Mary sofraya örtüsünü cilve yapar gibi büzüştüre büzüştüre, "Belki bazenleri gelirim sizi görmeye, bana ufak bir iyilik yaparsanız" dedi.

Şişman oğlan, söz konusu iyiliğin bir şekilde yenecek bir şeyle alakalı olması gerekir diye düşünüyormuş gibi gözünü etli hamurdan bifteğe kaydırdı, sonra da cebinden iki buçuk şilinlerden birini çıkarıp sinirli bakışlarla incelemeye başladı.

"Beni anlamıyor musunuz?" dedi Mary, şişman oğlanın şişman suratına afacan bir bakışla. Oğlan bir kere daha iki buçukluğa baktı ve kısık bir sesle, "Hayır" dedi.

"Hanımlar genç beyfendinin üst kata çıktığını yaşlı beyfendiyeye söylemeyin istiyorlar. Ben de öyle istiyorum."

Şişko iki buçukluğu tekrar cebine attı. Besbelli rahatlamıştı. "Hepsi bu mu? Elbette bi şey söylemem" dedi.

"Biliyor musunuz, Bay Snodgrass Bayan Emily'den çok hoşlanıyor, Bayan Emily de ondan çok hoşlanıyor; bundan söz açacak

olursanız yaşlı bey hepimizi buradan çok uzak bir yere götürür, orada hiç kimseyi göremezsiniz.”

“Yok, yok, hiçbir şey söylemem” dedi şişko.

“Sağ olun, çok iyisiniz” dedi Mary. “Ama şimdi benim yukarı çıkıp hanımı akşam yemeğine hazırlamam lazım.”

“Daha gitmeyin” diye şişko yalvardı.

“Gitmem lazım” dedi Mary. “Şimdilik hoşça kalın.”

Şişman oğlan bir öpücük koparma niyetiyle kollarını iki yana açtı, fakat ondan kurtulmak fazla çevik olmayı gerektirmediğinden, daha kolları kapanmadan deli divâne olduğu güzel kayıplara karışmıştı. Ağırkanlı oğlan, n’apsın, suratında içli bir ifadeyle yarım kiloya yakın biftek yedikten sonra derin bir uykuya daldı.

Üst katta, konuşulacak o kadar çok şey ve ihtiyar Wardle’in zulmünün sürmesi hâlinde kaçıp evlenme üzerine kurulacak o kadar çok plan vardı ki, Snodgrass nihayet veda edip ayrılırken akşam yemeğine yarım saatten daha az bir zaman kalmıştı. Hanımlar üstlerini değiştirmek için Emily’nin yatak odasına koşarlarken, sevdalı şapkasını alıp odadan çıktı. O çıkar çıkmaz da Wardle’in sesi işitildi; Snodgrass trabzandan aşağı bakınca onun arkasında birkaç kişiyle yukarı gelmekte olduğunu gördü. Evin içini hiç tanımadığı için o şaşkınlıkla hemen az önce çıktığı odaya geri daldı ve oradan daha içerdeki bir odaya geçti (Wardle’in yatak odasıydı burası) ve gelenlerin merdivenden çıktıklarını göz ucuyla gördüğü zaman adamlar tam oturma odasına girerken usulca kapıyı kapadı. Wardle’in yanındakilerin Mister Pickwick, Nathaniel Winkle ve Benjamin Allen olduğunu seslerinden tanımakta güçlük çekmedi.

“Şansım varmış, yakalanmamayı becerdim” diye kendi kendine gülümseyerek yatağın yanındaki bir başka kapıya doğru ayak parmaklarının ucuna basarak ilerledi. “Bu kapı aynı koridora çıkıyor; rahat rahat yürür giderim” diye düşündü. Rahat rahat yürüyüp gitmesinin önünde bir tek engel vardı; kapı kilitliydi, üstünde anahtarı yoktu.

“En iyi şaraplarınızdan biri gelsin, bakalım, bu akşam” dedi Wardle garsona, ellerini ovuşturarak.

“En iyilerinden biri geliyor, efendim” dedi garson.

“Hanımlara burada olduğumuzu haber verin.”

“Başüstüne, efendim.”

Snodgrass büyük bir iştihak ve hevesle, hanımlar onun da orda olduğunu öğrenseler ne iyi olurdu diye düşündü. Bir ara, anah-tar deliğinden, “Garson!” diye fısıldayacak oldu ama, yanlış gar-sonun onu kurtarmaya kalkabileceği ihtimali aklına gelince ve ay-rıca, içinde bulunduğu durum komşu otelde bir başka zâtın başın-dan geçenlere pek benzediğinden (o haber o günkü gazetede “PO-LİS” başlığı altında verilmişti), bir bavulun üstüne oturdu ve otur-duğu yerde zangır zangır titredi.

Wardle saatine bakıp, “Perker’i hiç beklemeyelim” diyordu o sırada. “Her zaman çok dakiktir. Gelmeye niyetliyse tam vaktin-de burada olur, gelmeyecekse beklemeye gerek yoktur. Öyle değil mi, Arabella?”

Benjamin Allen, “Kardeşim!” diye haykırarak kız kardeşi-ni kucaklıyordu o sırada. Bu sevgi gösterisi karşısında epey şaşırın Arabella, “Ben, canım, çok fena tütün kokuyorsun!” dedi.

“Tütün mü kokuyorum? Sahi mi, Bella? N’apalım, kokuyo-rumdur belki.” Sahiden kokuyor olabilirdi. İçinde kocaman bir ocak yanan bir arka salonda on iki tıp talebesiyle birlikte katıldığı çok hoş bir partiden yeni gelmişti. “Ama müthiş sevindim seni gör-düğüme” dedi, “tatlı Bella’m benim!”

“Hadi bakalım” dedi Arabella, kardeşini öpmek için öne eğil-di. “Öyle sarılma ama bana, düşürüyordun az kalsın!”

Barışmanın tam burasında Ben Allen coşan hissiyatının ve tüttürdüğü puoların ve içtiği siyah biranın kendisini teslim alma-sına rıza gösterdi ve buğulanan gözlük camları ardından, iki karde-şi seyredenlere baktı.

Wardle kollarını açıp haykırdı: “Bana hiçbir şey söylenmeye-cek mi, peki?”

“Söylenecek, hem de çok şey söylenecek” diye fısıldadı Arabel-la, kendini tebrik eden yaşlı beyzadenin şefkatli kolları arasında. “Katı kalpli, duygusuz, zalim bir canavarsınız siz!”

Wardla de yine öyle bir fısıltıyla, “Sen de küçük bir âsisin” dedi. “Maalesef seni bu eve girmekten menetmem gerekecek. Se-nin gibi böyle kimseyi dinlemeden evlenenlere toplumda serbesti tanınmamalı. Ama şimdi” diye sesini yükseltti yaşlı beyzade, “ye-

mek hazır. Sen benim yanımda oturacaksın. Joe! O da nesi, oğlan uyumuyor!”

Şişman oğlanın hakikaten dikkati çeker bir halde uyanık olması efendisini fevkalade tedirgin etti. Gözleri ardına kadar açtı oğlanın ve öyle de kalacağı benziyordu. Hâli tavrı nedense pek bir cevvaldi. Gözü ne zaman Emily'nin ya da Arabella'nın gözüne değse yılışık yılışık sırtıyordu; hattâ, Wardle bir ara göz kırptığına bile yemin edebilirdi.

Şişman oğlanın davranışındaki değişim, öneminin kendi gözünde artmış ve kendisinin küçük hanımların itimadına layık görülmuş olmasından ileri geliyordu; yılışık sırtmalar, göz kırpmalar filan onları ele vermeyeceğine güvenmelerini sağlamaya yönelik büyüklenmelerdi. Ne ki bu kabil davranışlar şüphe dağıtmaktan çok uyandırmaya yatkındır; ayrıca, giderek can sıkıcı bir hal aldığı için de, Arabella bazen bir kaş göz işareti ya da baş sallamayla bunlara karşılık veriyordu, o zaman da kendisinden tetik durması istendiğini vehmeden şişko çocukcağız büsbütün artan bir şevkle yılışıp sırtarak her şeyin farkında olduğunu göstermek istiyordu.

“Joe” dedi Wardle, enfiye kutusunu bütün ceplerinde arayıp bulamayınca, “Şu benim enfiye kutusu kanepede kalmış olmasın?”

“Değil, efendim” dedi şişman oğlan.

“Ha! Hatırladım. Bu sabah tuvalet masamda bıraktım ben onu. Koş bitişik odaya da getir onu bana!”

Şişman oğlan bitişik odaya gitti. Bir dakika kadar orada kaldıktan sonra enfiye kutusuyla geri döndü. Benzi şimdiye kadar hiçbir şişman oğlanda görülmediği kadar atmıştı.

“N'oldu bu çocuğa?” diye bağırdı Wardle.

“Yok bi şeyim” dedi Joe, sinirli sinirli.

Yaşlı beyzade, “Hortlak mı gördün, ne oldu?” diye sordu.

“Yoksa kafayı mı çektin orada?” dedi Ben Allen.

Wardle masanın öbür tarafından öne doğru uzanarak, alçak sesle, “Galiba haklısınız, sarhoş bu, eminim” dedi. Ben Allen'a göre oğlan sarhoştü. Wardle bu illetin sayısız örneklerini görmüş olduğundan, yarım saatten beri zihnini kurcalamakta olan izlenimin doğru olduğunu düşünerek, hemen o anda şişman oğlanın sarhoş olduğunda karar kıldı.

“Birkaç dakika gözünüzü ayırmayın ondan, şimdi anlarız öyle mi değil mi?” diye mırıldandı.

Talihsiz delikanlı Snodgrass’la birkaç kelime ya konuşmuş ya konuşmamıştı; Snodgrass önce oradan kurtulmak için onunla bir dosta haber salmak istemiş, sonra da uzun süre ortalarda görünmeyince orada bir şeyler döndüğü anlaşılacak endişesiyle enfiye kutusunu eline tutuşturup kapı dışarı etmişti onu. Oğlan, yüzünde epey tedirgin bir ifadeyle bir an düşündükten sonra Mary’yi bulmak için salonu terk etti.

Oysa Mary, hanımını giydirmiş, eve gitmişti. Şişko büsbütün allak bullak olmuş bir yüzle geri döndü.

Wardle ile Ben Allen bakıştılar.

“Joe” dedi Wardle.

“Buyrun, efendim.”

“Nereye gittin sen?”

Şişman oğlan çaresiz kalmış gözlerle sofrada bir bir herkesin yüzüne bakarak, kekeleye kekeleye, bilemediğini söyledi.

“Bilmiyorsun demek?” dedi Wardle. “Al bu peyniri Mister Pickwick’e götür!”

Mister Pickwick’in sıhhati kadar ruh hâli de mükemmeldi, yemeğin başından sonuna kadar sofrada herkesin gönlünü çelmiş, tam o sırada sözlerine vurgu katmak için başını kibarca eğerek ve sol elini havalara kaldırarak etrafa füsunkâr tebessümler saça saça Emily ve Winkle’la konuşmaktaydı. Peynir tabağından küçük bir parça aldıktan sonra sohbeti sürdürmek üzere başını çeviriyordu ki şişman çocuk, başı Mister Pickwick’in başı hizasına gelecek kadar eğildi ve omuzu üzerinden baş parmağı ile arkada bir yeri işaret etti; öyle yaparken suratı bir an Noel komedisi kaçkını suratlarının en sakil ve en gudubetinden de beter göründü.

Mister Pickwick, irkilerek, “Aman yarabbi, bu ne?” diye haykırırken birden sustu; zira oğlan doğrulmuş, olduğu yerde uyuyordu ya da uyuma taklidi yapıyordu.

“N’oluyor?” dedi Wardle.

Mister Pickwick kaygılı gözlerle çocuğa bakarak, “Bu ne biçim acayip bir delikanlı böyle!” dedi. “Söylemesi tuhaf olacak belki ama, yani, inanın bana, bazen azıcık deliriyormuş gibi geliyor bana.”

“Ah, Mister Pickwick, n’olur öyle demeyin!” diye Emily ile Arabella aynı anda haykırdılar.

Derin bir sessizlik oldu. Herkesin keyfi kaçmıştı. “Tabii emin değilim ama” dedi Mister Pickwick, “az önce bana yaptıklarından endişelenmedim değil. Aa!” diye feryadı bastı ansızın ve ayağa fırladı. “Affınızı istirham ederim, hanımlar, ama şimdi de keskin bir âlet sapladı bacağıma. Tehlike arz ettiği muhakkak!”

“Sarhoş o!” diye kükredi ihtiyar Wardle. “Zili çalın, garsonları çağırın! Sarhoş o!”

Yakasına yapışan efendisinin önünde diz çöken şişman oğlan “Sarhoş değilim ben, sarhoş değilim!” diye mızıldandı.

“Delisin o halde, daha da fena! Garsonları çağırın gelsinler!”

“Deli değilim, aklım başımda.” Çocuk ağlamaya başladı.

“Değilsen ne halt yemeğe Mister Pickwick’in bacaklarına keskin âletler saplıyorsun?” dedi Wardle, büsbütün kızıp köpürerek.

“Bana bakmıyordu hiç. Onunla konuşmak istiyordum.”

Yarım düzine ses birden. “Ne söylemek istiyordun?” diye sordu.

Şişman oğlan derin bir soluk aldı. Sonra yatak odasının kapısını na baktı. Tekrar içini çekip soluyarak iki işaret parmağının birden boğumlarıyla gözlerinde beliren iki damla yaşı sildi.

Wardle sarstı onu. “Ne söylemek istiyordun?”

“Durun!” dedi Mister Pickwick. “Bana müsaade edin. Bana bildirmek istediğin neydi, zavallı çocuğum?”

“Kulağınıza fısıldayacaktım.”

“Kulağını ısırıp koparacaktın, değil mi?” dedi Wardle. “Yaklaşmayın ona! Kudurmuş o. Zili çalın gelsinler, aşağı götürsünler onu.”

Winkle zil ipine uzanırken, genel bir şaşkınlık nidası onu durdurdu; mahpus sevdalı, mahcubiyetten morarmış bir yüzle yatak odasından çıkmış, yerlere kadar eğilerek herkesi selamlıyordu.

“N’oluyor, yahu?” diye haykırdı Wardle. Şişman oğlanın yakasını bırakıp geriye kaykıldı. “Bu da ne böyle?”

“Bitişik odada saklanıyordum, efendim” diye konuştu Snodgrass.

“Emily, kızım” dedi Wardle, “fesattan ve hileden nefret ederim. Hiçbir sûrette haklı gösterilemeyecek bir şey bu. Son dere-

ce yakışksız. Senden bunu beklemezdim, Emily, hakikaten beklemezdim.”

“Sevgili babacığım” dedi Emily. “Arabella biliyor, burada herkes biliyor... Joe da biliyor. Benim bundan hiçbir haberim yok. Augustus. Allahını seversen, anlat neyin nasıl olduğunu.”

Konuşma sırasının kendisine gelmesini bekleyen Snodgrass o sırada içinde bulunduğu açmaza nasıl sürüklendiğini anlattı; nasıl, sırf ailevi anlaşmazlıklara yol açmamak için eve giderken Bay Wardle’la karşılaşmak istemediğini; nasıl, sadece bir başka kapıdan çıkıp gitmek isteyip de kapının kilitli olduğunu görünce hiç istemediği halde orada kaldığını... İçine düştüğü durum çok tatsızdı ama Bay Wardle’ın kızını derin ve samimi bir aşkla sevdiğini müşterek dostları önünde itiraf etme fırsatını ona sağlamış olduğu için, şimdi buna o kadar üzölmüyordu. Sevgisinin karşılık görmesinden gurur duymaktaydı. Aralarına binlerce mil mesafe ya da okyanus-

ların çağılması bile girse bir an için dahi ne kadar mutlu olduğunu unutmamasına imkân olmayan o ilk... vesaire.”

Snodgrass yine eğilip selam verdikten sonra bir süre şapkasının içine baktı ve kapıya doğru yürüdü.

“Durun!” diye bağırdı Wardle. “Ne...”

Daha kötü bir lafın geleceğini sezen Mister Pickwick, “deme-ye...” diye usulca önerdi.

“Evet, ne demeye bütün bunları bana baştan söylemediniz?” dedi Wardle.

“Ya da yüreğinizi bana açmadınız?” dedi Mister Pickwick.

Arabella savunma adına söz aldı. “Yapmayın, canım” dedi. “Şimdi bütün bunları sormanın ne lüzumu var? Aç gözlü kocamış yüreğinizin daha zengin bir damat hülyasıyla çarptığını bilmiyor musunuz sanki? Vahşi ve acımasız davranışlarınızla benden başka herkesi korkutup sindiren siz değil misiniz? Hadi, el sıkışın onunla, yemek söyleyin getirsinler, baksanıza açlıktan nerdeyse ölmek üzere! Bir de, lütfen, söyleyin şaraplarınız da gelsin hemen; zira en azından iki şişenin sonunu getirmeden tahammül edilebilir olmayacaksınız.”

İyi yürekli ihtiyar, Arabella'nın kulağını çekip bir kocaman öpücük kondurdu yanağına, sonra kendi kızını da büyük bir şefkatle ve sevgiyle kucaklayıp öptü ve bütün samimiyetiyle Snodgrass'la el sıkıştı. “Çalın zili, şaraplar gelsin!” dedi.

Şaraplar getirildi. Tam o sırada merdiven başında Perker belirdi. Snodgrass kenarda ayrı bir masada yiyordu yemeğini; bitirince iskemlesini yaşlı beyzadeden en ufak bir itiraz gelmeden Emily'nin yanına çekti.

O akşam mükemmeldi. Küçük Perker harika bir günündeydi; gülünç hikâyeler anlattı durdu. Bir de dinleyenleri neredeyse hikâyeleri kadar eğlendiren ağır bir şarkı söyledi. Arabella çok albenili, Bay Wardle çok neşeli, Mister Pickwick çok uyumluydu; Ben Allen şamatacı, sevgililer suskundular ve Winkle hiç durmadan konuşuyordu. Hepsi bir arada hiç olmadıkları kadar mesut, bahtiyardılar.

FASIL 55

*Solomon Pell, Arabacılar Özel Komitesi'nin yardımıyla
Bay Weller'in işlerini halleder*

"Samivel, oğlum, buldum onu! Biliyordum orda olduğunu" dedi Bay Weller, cenazenin ertesi günü sabahı.

"Neyin nerede olduğunu biliyordun?"

"Oveyananın vas'yeti, Sammy. Dün akşam sana sözünü ettiğim tahvil işi ona göre düzenlen'cek."

"Ne yani, vas'yetinin nerde olduğunu söylememiş miydi sana?"

"Hiçbi şey demedi. Aramızdaki ufak tefek meseleleri çözmekle meşguldük, onu yüreklendirmeye, gayrete getirmeye çalışıyordum, sormak aklıma gelmedi; gelseydi sorar mıydım bilemiyorum zaten" diye ekledi Weller, "hasta birine yardımcı olurken adamın malını mülkünü soruşturmak biraz tuhaf kaçmaz mı, Sammy? Arabadan düşen dışarı yolcularından birine yardıma koşup ah vah edip ne halde olduğunu sorarken elini adamın cebine daldırma-ya benzer."

Ne demek istediğini bu türden mecazi bir örnekle ifade eden yaşlı Weller cüzdanını açtı, içinden kirli bir mektup kâğıdı çıkardı. Kâğıtta karmakarışık bir şeyler yazılıydı.

"İşte o ves'ka" dedi Weller. "Tezgâh dolabının en üst rafındaki küçük siyah demliğin içinden çıktı. Evlenmezden önce, eline geçen bankonotları oraya koyardı. Fatura filan ödemeleri için kapağını açarken çok gördüydüm kendisini. Zavallı, evde ne kadar demlik varsa hepsini vas'yetle doldurabilirdi yani. Son günlerinde hiç çay filan içmez olduydu, bi tek Yeşlay Derneği'nin gecesinde çayımıza boğmaları altlık ettiydik."

“Ne yazıyor orda?” dedi Sam.

“Sana dediğimi. Oveyoğluma iki yüz lira tahvil, geriye kalan bütün menkul ve garimenkullerimin tümü vasiyetimin tek icra emini tâyin ettiğim kocam Bay Tony Veller’e diyor.”

“Hepsi o mu?” dedi Sam.

“Hepsi o. Bu iş senle benden başka kimseyi alakadar etmediği için de bence bu kâğıt parçasını ateşe atalım gitsin.”

“Ne yapmak istiyorsun, deli, sen de!” dedi Sam ve babası dediğini yapmaya hazırlık niyetine ateşi kurcalamaya koyulduğu sırada kâğıdı elinden kaptı aldı. “Ne biçim bir icra eminisin sen?”

Weller, elinde ocak demiri, dik dik baktı oğluna. “Niçün olmasın?” dedi.

“Niçin olmasınmış! Olmaz, çünkü ispatı, tetkiki, yeminli tasdiki, daha bi sürü kırtasyesi gerekiyor.”

“Sahi mi söylüyorsun bunları?” dedi Weller. Ocak demirini bıraktı elinden. Sam vasiyetnameyi dikkatle yan ceplerinden birine koyup cebi ilikledi; bakışlarıyla da o işin sahiden öyle ve çok ciddi bir iş olduğunu belli etti.

Weller az biraz düşündükten sonra, “Bak sana ne diyecem” dedi. “Bu iş tam işte Lordlar Kamarası Reisi’nin kankasına göre bir iş. Pell bi baksa iyi olur. Kanun meslelerinde her zorluğun altından kalkar o, bize onun gibi biri lazım. Biz bu işi doğru Yüksek Mahkeme’ye götürelim, Samivel.”

“Hayatımda böyle aptal bir ihtiyar görmedim!” diye öfkeyle haykırdı Sam. “Ceza Mahkemesiydi, Borçlular Mahkemesiydi, mekân tanıklığıydı... olmadık saçmalıklar kaynıyor beyninin içinde! Burda oturduğun yerde hiçbi şey anlamadığın mevzularda nutuk atcağna doğru dürüst giyinip Londra’ya gelip işinle meşgul ol-san ya!”

“Pekâlâ” dedi Weller, “bu işi hızlandıracak her şeye varım ben. Ama şunu aklına ko, Sammy, Pell’den başkası olmaz... hukuk danışmanı mutlaka Pell olmalı.”

“Ben de başkasını istiyor değilim. Hadi, geliyor musun?”

“Bekle bi dakika.”

Weller, pencerede asılı küçücük bir aynaya bakarak boy atkısını bağlamış, şimdi sağa sola kıvrılıp bükülerek gömleğinin içine

girmeye uğraşıyordu. “Bekle bi dakika, Sammy, baban yaşına gelince yeleğini şimdiki kadar kolaycana giyemiyceksin.”

“Bundan daha kolay giyemezsem hiç giymem ben de” diye karşılık verdi oğlu.

Bay Weller yaşına yakışır bir ciddiyetle, “Şimdi böyle düşünüyorsun ama göbek bağladıkça akıllanırsın” dedi. “Göbek ve akıl birlikte büyürler, Sammy.”

Weller yıllar süren şahsi gözlem ve tecrübe ürünü bu şaşmaz düsturu dile getirirken bedeninin kıvrak bir bükülüşüyle ceketinin en alt düğmesine işini gördürmeyi başardı. Soluklanmak için birkaç saniye durduktan sonra, dirseğiyle şapkasının tozunu alarak yola çıkmaya hazır olduğunu bilirdi.

Londra yolunda körüklüyle giderlerken, “Dört kafa iki kafadan daha iyi olduğuna göre” dedi Weller “ve de bu mallar bir hukukçu için fazlasıyla ayartıcı olacağından, yanımıza benim iki arkadaşımı da alsak diyorum, Sammy, bir usulsüzlük filan olursa hemen bakıverirler icabına. İkiisiyle, geçen, Fleet’e birlikte geldiydiniz. Atın iyisini gözünden anlarlar, onlar gibisi yoktur” diye ekledi, fısıldarcasına.

“Avkatın iyisini de mi?” diye sordu Sam.

“Bir hayvan hakkında doğru hüküm verebilen, her şey hakkında doğru fikir verebilir” dedi babası. Bunu öyle dogmatik bir havayla söyledi ki, Sam hiç karşı çıkmaya kalkmadı.

Bu dikkate şayan düstur uyarınca, suratı ebruli lekeli şahısla iki çok şişman arabacı daha –bu son ikisini Weller basiretlerini göbeklerinin endazesine vurarak seçmiş olmalıydı– işe seferber edildi. Yardımcılar temin edildikten sonra Portugal Sokağı’ndaki birahaneye gidildi, ordan yolun karşı tarafında Müflisler Mahkemesi’ne bir haberci yollandı, Bay Solomon Pell’in derhal gelmesi istendi.

Haberci, Solomon Pell’i Mahkeme binasında bulduğunda, Solomon Pell, işler pek sıkışık olmadığı için, söğüş domuz sucuğu ile kimyonlu bisküvi atıştırmakla meşguldü. Haber kulağına fısıldanır fısıldanmaz hepsini cebine, bir sürü mesleki vesikanın yanına tıktırarak yolun öbür tarafına öyle bir koştu ki, haberci daha mahkeme binasının kapısından çıkarken o içki salonuna ulaşmıştı.

Şapkasına dokunarak, “Beyler, hizmetinizdeyim” dedi. “Size yaranmak için söylemiyorum ama, hatırlarına koşmak için bugün o duruşmadan çıkıp geleceğim bir beş kişi daha bu dünyada yoktur, bilesiniz.”

“İşiniz o kadar mı başınızdan aşkın yani?” dedi Sam.

“Evet, öyle” dedi Pell. “Can dostum olan Lordlar Kamarası’nın müteveffa reisinin temyiz duruşmalarından çıkarken bana birçok defa dediği gibi, boğazıma kadar iliklenmiş bir haldeyim. Zavalı! Çok çabuk yorulurdu. Duruşmalara zor tahammül edebiliyordu. Bir gün o yükün altında kalacağını, inanın, çok düşünmüşümdür.”

Pell burada konuşmayı kesti. Weller’ların yaşlısı, avukatın yüksek şahsiyetlerle yakın ilişkileri olduğunu belirtme niyetine dirseğiyle yanındakini dürttüktan sonra, söz konusu görevlerin asil dostunun bünyesinde kalıcı mahiyette yıpratıcı tesirleri olup olmadığını sordu.

“Onları tümüyle hiç atlatamadı, hiç sanmıyorum” dedi Pell. “Aslına bakarsanız, bundan eminim. ‘Pell’ demişti bana, kaç kere, ‘bu kadar çalışmaya dimağınızın nasıl dayandığı benim için tam bir sır’ demişti... ‘Doğrusu ben de pek bilemiyorum, inanın bana’ derdim hep... ‘Pell’ diye eklerdi o, içini çekip, biraz da gıptayla bakardı yüzüme –tabii, dostane bir gıpta, beyler, siz de bilirsiniz sırf dostane, asla gücenmemişimdir– ‘Pell, harikasınız siz, harika!’ dedi. Ah! Onu tanısaydınız çok severdiniz, beyler. Üç penilik rom getir bana güzelim.”

Bu son sözleri Pell, hafif kederli bir sesle, ortada hizmet eden kadına söyledi ve sonra içini çekerek önce pabuçlarına ve tavana bir baktı, ardından önüne gelen romu bir dikişte bitirdi; masanın yanına bir iskemle çekerek, “Yine de” dedi, “meslekten bir insan, kendisinden huk’ki bir meselede yardım istendiğinde şahsi dostluklarını işin içine karıştırmamalı, buna hakkı yoktur. Ha, bu arada, beyler, sizleri burlarda son gördüğümünden beri hepimizi ağlatan çok acı bir olay oldu.”

Ağlamaktan söz ederken cebinden bir mendil çıkardı ama sadece üst dudağında beliren ufak bir rom sızıntısını silmek için kullandı onu. “İlanlar Gastesi’nde gördüm, Bay Weller. Elli ikisindeymiş! Cık, cık... Yani!”

Derin düşünmeye yatkın bir mizaca işaret eden bu sözler, yüzü ebruli lekelerle bezeli kişiye hitaben söylenmiş gibi oldu. Pell'in gözü kazara ona takılmıştı. Olup bitenleri algılaması genelde biraz bulanık olan o kişi oturduğu yerde tedirgin tedirgin kımıldadı ve bu durumda işlerin neden ve nasıl böyle olduğunu bilemeyeceğine dair bir şeyler mırıldandı: Herhangi bir tartışmada kolay karşı çıkılabilir bir şey olmadığı için kimse dediğine itiraz etmeyi düşünmedi.

"Kendisinin çok zarif bir kadın olduğunu işitmiştim, Bay Weller" dedi Pell, ağır üzüntülü bir sesle.

"Evet, bayım, öyleydi" dedi yaşlı Weller, konunun ele alınış tarzından pek hazzetmemiş olmakla birlikte, müteveffa Lordlar Kamarası Reisi'ne yıllar süren yakınlığı münasebetiyle dâvâvekilinin âdabı muâşeret usullerini her bakımdan en iyi bilen bir kimse olduğunu düşünerek. "Fevkalade zarif bir kadındı ben onu ilk tanıştımda. Duldu o zaman."

Pell üzgün bir tebessümle etrafına bakındı. "Ne tuhaf, Bayan Pell de duldu" dedi.

"Çok tuhaf, evet" dedi yüzü lekeli adam.

"Garip bir rastlantı, muhakkak ki" dedi Pell.

Weller'ların yaşlısı, sertçe, "Hiç de değil. Bekâr kadınlardan çok, dullar evleniyorlar" diye konuştu.

"Peki, peki" dedi Pell. "Çok haklısınız, Bay Weller. Bayan Pell çok zarif ve edâlıydı. Çevremizde herkes ona hayrandı. Kendisini dans ederken seyretmekten öyle gurur duyardım ki! Hareketleri diri ve vakur, aynı zamanda bir o kadar da tabiiydi. Ayaklarını çırparak sıçramasındaki sadeliği görecektiniz! Yaa... işte böyle! Kusura bakmayın ama Bay Samuel, üvey anneniz uzun boylu muydu?" diye sesini alçaltıp sordu sonunda Pell.

"Çok değildi" dedi Sam.

"Bayan Pell uzun boyluydu. Harikulade bir kadın, asil bir endam... Burun, beyler, buyurmak için yaratılmış sanki. Muhteşem! Bana inanılmaz düşküdü. Yüksek mevkilerde aile yakınları vardı. Dayım Adliye Kırtasiyecisiydi. Sekiz yüz sterlin borçla iflas etti.

Bu konuşmalar boyunca Weller bir hayli sıkılmış, sabrı zorlanmıştı. "Öyle de biz işimize baksak?" dedi.

Pell müthiş sevindi. Görülecek bir iş olup olmadığını, sadece bir kadeh su katılı boğma ya da bir kâse panç içmeye mi, yoksa herhangi bir mesleki konuda fikri sorulmak için mi, oraya çağrıldığını içinden merak edip duruyordu; bu merakını gidermek için bir şey demesine hacet kalmadı, bütün şüpheleri silindi. Şapkasını masaya koydu. Konuşurken gözleri parlıyordu.

“Ne gibi bir iş için... Beylerden mahkemeye çıkacak biri mi var? Yani... Yoksa bir tutuklama fılan mı gerekiyor? Dostça bir tutuklamayla her iş çabucak hallolur. Ne de olsa burada hep dostlar arasındayız.”

“Ves’kayı ver bana, Sam” dedi Weller, görüşmeyi büyük bir zevkle izlemekte olan oğlunun elinden vasiyetnameyi alarak. “Şu kâğdın icazını talep ediyoruz.”

“İcazet, azizim, icazet” dedi Pell.

Weller kızar gibi oldu. “Ha o, ha bu, ne fark eder? Ne demek istediğimi anlamıyorsanız bi anlayanı bulabilirim pekâlâ!”

Pell alttan aldı. “Kusura bakmayın, Bay Weller” dedi. Sonra kâğda bir göz attı. “Görüyorum ki siz kendiniz veraset eminisiniz.”

“Evet, efendim.”

Pell tebrik niyetine gülümsedi. “Bu beyler de mirastan pay alacak olanlar herhalde?”

“Sammy öyle. Diğerleri benim dostlarımdır. İş doğru görülüyor mu diye bakmaya geldiler. Hakem gibi yani.”

“Ha... Çok iyi” dedi Pell. “Hiç itirazım yok, emin olabilirsiniz. Başlamadan bir beş sterlininizi isteyeceğim. Ha! Ha! Ha!”

Beş sterlin verilmesi komitenin kararıydı, Weller çıkardı verdi parayı. Bundan sonra, ne olduğu pek belli olmayan bir konuda uzun uzun görüşüldü ve görüşme sırasında Pell, işin yürütülmesi kendisine emanet edilmezse, açıkça belirtilmeyen fakat hiç şüphesiz geçerli sebeplerle baştan sona kadar hatalı davranılmış olacağını, işlerin doğru yürütülmesine nezaret etmeye gelen beylere bir güzel anlattı. Bu önemli mesele halledilince, Bay Pell, hesabı terekeden ödenmek üzere üç pizola ve mayalı ve mayasız içkilerle karnını iyice doyurup rahatladı. Hep birlikte kalktılar, Uzmanlar Kurulu’na gittiler.

Ertesi gün Uzmanlar Kurulu tekrar ziyaret edildiğinde sarhoş bir seyisle başları derde girdi; adam ağza alınmayacak ağır küfürler savurmakta diretince bir dâvâvekili ile bir memur buna fena halde içerlediler. Ertesi hafta birkaç kez daha Uzmanlar Kurulu'na gidildi; ayrıca Veraset Vergisi Bürosu'na da uğradılar. İcar mukavelesinin feshi, ticari işletmenin tasfiyesi, tasfiye işlemlerinin tasdiki, birtakım sayımlar, öğle ve akşam yemekleri ve daha birçok masraf kapısı derken arada öyle bir yığın kâğıt birikti ve Solomon Pell ve oğlan ve mavi evrak çantası hep birden o kadar şişip şişindiler ki, kimse onların birkaç gün önce Portugal Sokağı'nı arşınlayıp duran aynı insan, aynı oğlan ve aynı çanta olduğuna inanmazdı.

Bütün bu mühim meseleler nihayet halledilince, malların satışı ve devri için Solomon Pell tarafından tavsiye edilen, Bank' taraflarında bir yerde mukim Wilkins Flasher Esq." adında bir borsa tellalına yapılacak ziyaretin günü kararlaştırıldı.

Sanki bir bayram günüydü o gün. Herkes en iyi kılıklerini kuşanmış da gelmiş derdiniz: Bay Weller'in çizmeleri yeni temizlenmiş, elbisesine özenle çeki düzen verilmişti. Ebruli surat, yakasında bol yapraklı kocaman bir yıldız çiçeği taşıyordu. Weller'in diğer iki arkadaşının ceketleri defne yaprakları ve daha başka yeşilliklerle donanmıştı.

Üçü de tam merasimliktiler yani: Çenelerine kadar ilikli üst üste giysiler... Posta arabası sürücülerinin sürdüregeldiği yıllanmış merasim üniforması anlayışı!

Pell, kararlaştırılan saatte, her zamanki buluşma yerinde onları bekliyordu. O dahi bir çift eldiven ve yakasıyla kol ağızları sık sık yıkanmaktan tiftiklenmiş tertemiz bir gömlek giymişti.

Pell salon saatine baktı. "İkiye çeyrek var" dedi. "İkiyi çeyrek geçe Bay Flasher'le buluşursak çok iyi olur."

"Bir yudum biraya ne dersiniz, beyler?" dedi arabacılar heyetinden yüzü ebruli lekeli adam.

"Ve azcık söğüş et!" dedi bir başkası.

"Ya da bir iki istiridye" diye ekledi üçüncüsü. Kısık sesli, gövdesi yusuvarlak bacaklar üzerinde yükselen biriydi.

* İngiltere Merkez Bankası. Bulunduğu semtin adı da Bank'tir. (ç. n.)

** "Esq." Sıradan bir alt kademe soylu unvanı. (ç. n.)

“Ha şöyle!” dedi Pell. “Bay Weller’ı mülküne sahip çıktığı için tebrik etmeye, di mi? Ha! Ha!”

“Ben varım, beyler” dedi Weller. “Sammy, çek şu zilin ipini.”

Sam öyle yaptı. Siyah bira, söğüş et ve istiridyeler geldi hemen, öğle yemeği yenildi. Yemeğe canla başla katılanlar arasında ayırım gözetmek hiç doğru olmaz; yine de, başkalarından daha gayretli çıkan bir kimse varsa, o, istiridyeleriyle birlikte yarım litre şarap sirkisini gözünü kırpmadan götüren kısık sesli arabacıydı.

“Bay Pell, azzim” dedi Weller, istiridyelerin kabukları toplanıp götürüldükten sonra herkes gibi onun da önüne konulan bir bardak dolusu su katılı boğmayı karıştırarak, “Bay Pell, azzim, şimdi tahvillere içelim diyecektim ama Samivel kulağıma eğilip...”

Hiç konuşmadan, sakın tebessümlerle midyelerini yiyip bitirmiş olan Samuel Weller tam o anda, “Bravo!” diye çok yüksek bir sesle bağırdı.

“... kulağıma eğilip dedi ki” diye sözünü sürdürdü babası, “en doğrusu size hayatta başarı ve iyilikler dilemeye ve de bu işi böyle bitirdiğiniz için teşekkür etmeye kaldırmalıyız kadehlerimizi di-yordu. Sağlığınıza, efendim!”

“Orda durun!” diye, ebruli suratlı adamın birden gayrete gelecek araya girdiği görüldü. “Hepiniz gözlerinizi bana çevirin, beyler!” dedi.

Yüzü lekeli arabacı böyle diyerek ayağa kalktı. Diğerleri de kalktılar. Lekeli surat orada bulunan herkese şöyle bir baktıktan sonra yavaşça elini kaldırdı; o öyle yapınca öbürleri de yüzü lekeliyle birlikte hep birden derin bir soluk alıp bardaklarını dudaklarına götürdüler. Sonra lekeli surat aşağı indirdi elini, o öyle yapınca herkesin bardağı boşalmış olarak aynı anda masaya indi. Bu göz alıcı merasimin doğurduğu heyecan hiçbir tarife sığmaz bir heyecandı. Aynı zamanda vakur, ciddi, sarsıcıydı: İhtişam ve azamet bir arada!

“Doğrusu bu ya” dedi Pell, “tek diyeceğim, böylesi bir itimat tezahürünün bir hukuk adamı için inanılmaz sevindirici bir şey olduğunu ne kadar söylesem azdır, beyler. Bencillğe yorulabilecek bir şey söylemek istemiyorum ama, bana gelmiş olmanızdan sizin adınıza inanılmaz memnun oldum. Hepsi bu. Mesleğin sıradan bir mensubuna başvurmuş olsaydınız kesin kanaatim o ki, şimdiye ka-

dar çoktan Qucer Sokağı'nı boylamıştınız. Asil dostumun hayatta olup da bu dâvâyı nasıl yürüttüğümü görmesini çok isterdim. Bunu övünmek için söylemiyorum, ama bence... mamafih, beyler, sizi yormayayım şimdi bu mevzuuyla. Ben hemen her zaman buradayım; değilsem, karşıda da yoksam, adresim burada yazılı işte. Şartlarımı her zaman çok ucuz ve makul bulacaksınız. Müşterilerin işlerine benim gibi koşan kimse yoktur; hukuk mesleğini de bir parça bildiğimi sanıyorum. Beni dostlarınıza tavsiye etmeye fırsat bulursanız size minnet duyarım. Onlar da tanıdıkları zaman beni minnetle anarlar. Sağlığınıza, beyler!"

Solomon Pell sözlerini bitirince Weller'in üç arkadaşının her birinin önüne üstü yazılı bir kart koydu ve tekrar saate bakarak, maalesef yola çıkma zamanının geldiğini söyledi. İmayı anlayan Weller hesabı ödedi. Vasiyetname emini, mirasçı, dâvâvekili ve hakemler City istikametinde yürüyüşe geçtiler.

Borsa'dan Wilkins Flasher Esq.'ın yazıhanesi İngiltere Bankası'nın arkasında bir çıkmazın sonundaki iş hanının birinci katındaydı; Wilkins Flasher Esq.'ın evi Surrey'de, Brixton kasabasındaydı; Wilkins Flasher Esq.'ın atı ve üstü açık arabası komşudaki kiralık at ahırında dururdu; Wilkins Flasher Esq.'ın seyisi o sırada bir yerlere av eti götürmek için West End'e gitmekteydi. Wilkins Flasher Esq.'ın kâtibi akşam yemeğine gitmişti; bu yüzden, Pell ve yanındakiler muhasebe odasının kapısını vurdukları zaman Wilkins Flasher Esq. "Girin" diye kendisi seslendi.

"İyi sabahlar, efendim" dedi Pell, epey bir eğilip alttan selam vererek. "Küçük bir devir işimiz var da... Lütfederseniz?"

"Öyle mi, lütfen içeri buyrun" dedi Bay Flasher. "Oturun bir dakika. Hemen sizinle meşgul olacağım."

"Teşekkür ederiz, beyfendi" dedi Pell. "Acelesi yok. Çekin bir iskemle, oturun, Bay Weller."

Weller oturdu, Sam bir kutu buldu, onun üstüne oturdu. Hakemler ne buldularsa oraya çöktüler ve duvara yapışkan etiketle iliştilmiş birkaç gazete ve bir takvimi eski ustaların elinden çıkmış harika eserlermiş gibi hayranlıkla seyre daldılar.

* Kredi notu düşük iş adamlarının uğrağı olduğu söylenen efsanevi bir yer. (ç. n.)

** Londra'da zamanın soyluları ve zenginlerinin oturduğu semt. (ç. n.)

“Sizinle bunun üzerine yarım düzine Bordo şarabına bahse girerim, var mısınız?” diyordu Pell’in içeri girmesiyle yarıda kesilen görüşmeyi sürdüren Wilkins Flasher Esq.

Bu sözler, şapkasını sağ favorisinin üstüne yıkmış, yazı masasına yan gelip abanarak elindeki cetvelle sinek avlamakta olan çok şık giyimli bir gence söyleniyordu. Bir yazıhane taburesinin iki ayağı üzerinde dengelenmekte olan Wilkins Flasher Esq.’ın zaman zaman bir yapışkan etiket kutusunu hedef alıp fırlattığı çakıyı bazen kutunun dışına yapışık küçük kırmızı etiketin tam ortasına isabet ettirdiği oluyordu. Her iki beyzadenin yelekleri ardına kadar açıktı, yakaları önlerine dökülüyordu; potinleri ufacık, yüzükleri kocaman, saatleri minnacıktı ama saat zincirleri kalın mı kalındı; “ağza alınmazlar”ı* tıpkısının aynısıydı ikisinin de. Ağır kokular saçan mendilleri vardı.

“Ben hiçbir zaman yarım düzineye bahse girmem” dedi genç adam. “Bir düzine olsun.”

“Oldu, Simmery. Tamam!” dedi Wilkins Flasher Esq.

“PP,” ama, ona göre?” dedi öbürü.

“Elbette” dedi, Wilkins Flasher Esq. Küçük bir deftere altın uçlu bir kalemle bunu kaydetti; öbür beyzade de aynısını bir başka altın uçlu kalemle başka bir küçük deftere geçirdi ve “Bu sabah Boffer hakkında bir haber gördüm” dedi. “Zavallı, sonunda kovulmuş evden.”

“Sizinle beşe on altın bahse girerim, boğazını keser o şimdi” dedi Wilkins Flasher Esq.

“Peki, anlaştık mı?” dedi Simmery.

“Durun! İtirazım var” dedi Wilkins Flasher Esq., düşünceye dalarak. “Ya da, kendini asacak diyelim.”

“Pekâlâ” dedi Simmery, altın kalem kılıfını çıkardı yine. “Sizin dediğiniz olsun. ‘Kendine kıyacak’ diyelim.”

“Öldürecek kendini, yani” dedi Wilkins Flasher Esq.

“Aynen öyle” dedi Simmery. Bunu yazıya döktü. “Flasher... beşe on altın, Boffer kendini öldürecek.’ Ne kadar zamanda diyoruz?”

* 19. yüzyıl ortaları İngilteresinde bazı yüksek toplum kesimlerinde pantolona pantolon demek ayıptı! (ç. n.)

** Paralar Peşin. (ç. n.)

“On beş gün.”

“Daha neler!” dedi Simmery. Cetvelle bir sinek ezmek için bir durakladı. “Bir hafta diyelim.”

“Farkı bölelim” dedi Wilkins Flascher Esq. “On gün yazın.”

“Oldu. On gün.”

Böylece o küçük defterlere kaydı düşürüldü ki, Boffer on gün içinde kendini öldürecekti; öldürmezse Wilkins Flascher Esq., Frank Simmery’ye toplam on altın ödeyecekti. Boffer o zaman zarfında kendini öldürmediği takdirde ise Frank Simmery Esq., Wilkins Flascher Esq.’a beş altın ödeyecekti.

“İflas ettiğine üzüldüm, ziyafetleri harikaydı” dedi Wilkins Esq.

“İyi kalite porto şarabı da oluyordu” dedi Simmery. “Yarın adamımızı müzayedeye gönderiyoruz, altmış dörtlüklerin bir kısmını alsın getirsin diye.”

“Sen öyle zannet!” dedi Wilkins Flasher Esq. “Biz de göndereceğiz birisini. Benim adamım senin adamını yaya bırakır, var mısın beş altınına?”

“Oldu. Varım!”

Küçük defterlere altın uçlu kalemlerle yine kayıt düşüldü. Simmery, sineklerin hepsini öldürmüş, bütün bahislere girmişti. Kalktı, son durumu öğrenmek üzere Borsa’nın yolunu tuttu.

Wilkins Flascher Esq. nihayet Solomon Pell’in maruzatıyla meşgul olmaya tenezzül etti. Birkaç basılı kâğıdı doldurduktan sonra, Banka’ya kadar peşinden gelmelerini heyetten rica etti. Onlar da öyle yaptılar. Weller ve üç arkadaşı gördükleri her şeyi sonsuz bir şaşkınlıkla seyrederken, Sam Weller her gördüğünü asla sarsılmayan bir kayıtsızlıkla karşılamıştı.

Felaket gürültülü bir avlunun ortasından yürüdüler, bir köşeye bırakılmış bir yangın tulumbasının kırmızı rengine denk düşen üniformalar içinde iki kapıcının önünden geçerek işlerinin görüleceği bir yazıhaneye girdiler. Pell ve Flascher, onları kısa bir süre orda ayakta bekler bırakıp yukarı katta Vasiyetname Bürosu’na çıktılar.

“Burası neresi?” diye fısıldadı lekeli surat, Weller’ların yaşlısının kulağına.

“Danışmanlar odası” diye fısıldadı vasiyetname emini.

Kısık sesli arabacı, “Tezgâhların ardında oturan o adamlar kim?” diye sordu.

“İskontolu devlet tahvilleri bürosu, herhalde” dedi Weller. “Şunlar iskontolu danışmanlar değil mi, Samivel?”

“Hadi canım sen de!” diye bir parça aşağılamayla babasına karşılık verdi Sam. “İskontolunun canlı insan olduğunu mu sanıyordun?”

“Ben ne biliyim!” dedi babası. “Onlara benzettim de. Ne onlar, peki?”

“Kâtip onlar.”

“Niye hepsi jambonlu sandöviç yiyorlar ki?”

“Vazfelerinden dolaydır. Burasının işleyişi. Gün boyu burada çalışıyor olmalılar.”

Weller’la arkadaşlarının memleketin para sistemiyle alakalı bu acayip düzenleme üzerinde düşünmelerine vakit kalmadan Pell ve Wilkins Esq. yanlarına gelip onları tezgâhın bir başka bölümüne götürdüler; orada, tepede, üzerinde büyük bir ‘W’ yazılı yuvarlak bir siyah tabela asılıydı.

Weller, Pell’in dikkatini o tabelaya çekerek, “O ne işe yarıyor orda öyle?” diye sordu.

“Vefat eden şahsın adının ilk harfi” diye cevap verdi Pell.

Weller hakemlere döndü. “Burda bi yanlışlık var” dedi. “Bizim baş harfimiz ‘V’ dir. Burda doğru yazmıyor.”

Hakem heyeti hemen kesin kararını bildirdi: İşlem W harfiyle hukuken sürdürülemezdi. Sam, ilk bakışta hayırsız evlatlık gibi görünse de, babasını ceketinin eteğinden yakalayıp tezgâhın önüne sürükleyerek orda iki vesikayı imzalayınca kadar zorla tutmasaydı, görünüşe göre iş en az bütün bir gün gecikecekti. Weller’in kelimeleri bir bir, büyük harflerle yazma alışkanlığı yine de o kadar çok uğraşıp didinmeye ve zaman kaybına yol açtı ki, işe bakan kâtip muamele sona erdiğinde üç tane Ripstone elmasını soyup da yemişti.

Yaşlı Weller kendi miras payını hemen satmakta diretince, Banka’dan Borsa kapısına geçtiler. Wilkins F. Esq. kısa bir süre ortadan kayboldu, sonra Smith, Payne ve Smith imzalı beş yüz otuz

sterlinlik bir çekle geri döndü. İkinci Bayan Weller'in tasarruf hesabından Sam'in iki yüz sterlini kendi adına aktarıldıktan sonra bakiyeden o günkü piyasa fiyatıyla Bay Weller'in payına düşen bu kadardı. Wilkins Flasher Esq. kendi komisyonu ödendikten sonra parayı cebine attı ve ağır ve kayıtsız adımlarla yazıhanesine geri döndü.

Weller ilk başta, çeki altın lira karşılığı bozdurmakta ısrar etti ama hakemler o takdirde parayı evine götürmesi için ufak bir çuval satın alması gerekeceğini ona anlatınca, parasını beş sterlinlik banknotlarla almaya razı oldu.

“Oğlumla benim” dedi, bankadan çıkarılarken, “bugün öğleden sonra çok özel bir randevumuz var, şu işi hemen şimdi bitirsek diyorum. Bir yere gidelim de kesin hesabı çıkaralım.”

Sakin bir yer bulmakta gecikmediler. Hesap ortaya döküldü ve sonuca bağlandı. Pell'in hesabını Sam didik didik inceledi, kimi talepler de hakemlerce kabul edilmedi. Pell'in kendisine hakikaten büyük haksızlık edildiğini ciddi itirazlar eşliğinde söyleyip durmasına rağmen, şimdiye kadar hiçbir işi, neresinden bakılırsa bakılırsın, bu kadar kıyak olmamıştı; o parayla altı ay karnı doydu, ev kirası ödendi, kendisi ve çamaşırları yıkandı.

Hakemler o geceden tezi yok şehir dışına çıkmak zorundaydılar; bir iki yudum içip ayrıldılar. Solomon Pell yeme içme faslında daha fazla bir şey olmadığını anlayarak dostça veda etti, Sam'le babası bir başlarına kaldılar.

“İşte böyle!” dedi Weller, cüzdanını yan cebine sokuştururken. “İşletme senetleriyle birlikte burda bin yüz seksen sterlin var. Haydi. Samivel, oğlum, çevir atların başını Corc ve Akbaba'ya!”

FASIL 56

Mister Pickwick ile Samuel Weller arasında Bay Weller'ın da hazır bulunduğu önemli bir görüşme sürerken tütün rengi elbiseli yaşlı bir bey peyda olur

Mister Pickwick yalnız başına oturmuş, zihnini işgal eden çeşitli meseleler arasında kendisini sürekli kaygılandıran birini, durumları hâlâ karışıklığını koruyan genç çifte en iyi nasıl yardımcı olabileceğini düşünmekteydi. Mary usulca içeri girdi, masaya yaklaştı ve belli bir telaşla, “Afedersiniz, efem, Samuel gelmiş aşağıda bekliyor. Babası sizinle görüşebilir mi diyor” dedi.

“Elbette” dedi Mister Pickwick.

“Sağ olun, efem” dedi Mary ve yine öyle usulca gerisin geri kapıya yürüdü.

Mister Pickwick, “Sam çoktandır buralarda mı?” diye sordu.

“Değil, efem” dedi Mary, dışarı çıkarken. “Yeni döndü. Bir daha sizden izin istemeyeceğini söyledi.”

Mary bu son bilgiyi gerektiğinden biraz fazla sıkılarak iletmış olduğunu fark etmiş, ya da sözlerinin sonunda Mister Pickwick’in kendisine bakarkenki yürekten gülümser hâlini görmüş olmalıydı; başını eğerek, şıklığıyla göz alan önlüğünün bir köşesini gerektiğinden çok daha büyük bir özenle incelemeye koyuldu.

“Söyle onlara, hemen gelebilirler” dedi Mister Pickwick.

Çok rahatlamış görünen Mary, haberi iletmek için koştu gitti.

Mister Pickwick odanın içinde iki üç kere gitti geldi; bunu yaparken sol eliyle çenesini ovuşturmasından zihninin çok meşgul olduğu anlaşılıyordu.

“Ee, n’apalım” dedi, en sonunda, biraz üzgünce, “şimdiye kadar gösterdiği yakınlığı ve sadakati en iyi o şekilde mükâfatlandırabilirim. Öyle olsun, madem! Hayatta kimsesi olmayan bir ihtiyarın kaderi, işte! Etrafındakiler yepyeni, değişik ilişkiler kurup onu bırakıyorlar. Bunun benim de başıma gelmemesini istemeye ne hakkım var? Ama” diye ekledi, neşesi biraz geri gelerek, “öylesi bencillik ve nankörlük olurdu. Geçimimi sağlamakta hiçbir eksğim yok; buna sevinmeliyim. Nitekim seviniyorum da. Elbette seviniyorum!”

Bu düşüncelere öylesine dalmış gitmişti ki, kapıya vurulduğunu neden sonra, üçüncü ya da dördüncü vuruştan sonra işitti. Yüzünde her zamanki cana yakın ifade belirirken, istenilen müsaadeyi verdi; ardından babasıyla Sam Weller içeri girdi.

“Seni tekrar gördüğüme sevindim, Sam” dedi Mister Pickwick. “Siz nasılsınız, Bay Weller?”

“Turp gibiyim, efendim, sağ olun” dedi Weller. “Siz de iyisiniz, umarım?”

“İyiyim, iyiyim, teşekkür ederim” dedi Mister Pickwick.

“Sizinle basit bir mesele üzerine konuşmak istiyordum, beş dakika vakit ayırabilirseniz?”

“Tabii, ayırabilirim, Sam, bir iskemle ver babana.”

“Sağ olasın, Samivel, burda var” dedi ihtiyar. Öne bir iskemle çekti, şapkasını yere bırakarak oturdu. “Harika güzel bir gündü bugün, efendim.”

“Az bulunur bir gün, hakkaten. Tam mevsimlik” dedi Mister Pickwick. “Gördüklerimin en mevsimlik olanı, beyim” diye karşılık verdi Weller. Tam burada şiddetli bir öksürük nöbetine tutuldu; o geçince art arda birkaç kere göz kırparak hadisene der gibi, tehditle karışık birtakım mimiklerle oğluna baktı. Sam aldırmadı.

İhtiyarın bir sıkıntısı olduğunu anlamıştı Mister Pickwick. Yanındaki bir kitabın sayfalarını kesip açmakla meşgul oluyormuş gibi yaparak sabırla bekledi ziyaret sebebi üzerine konuşmaya başlamasını.

“Senin gibi insanı sinir eden bir çocuk görmedim hiç, Samivel” dedi Weller, oğluna, kızgın kızgın bakarak. “Hayatımda görmedim!”

“Ne yapıyor?” diye sordu Mister Pickwick.

“Bir türlü konuşmaya başlamıyor! Özel durumlarda benim kendimi iyi ifade edemediğimi bilir pekâlâ ama bi parçacık olsun bana yardım etceğine orda oturur durur öyle, sizin değerli vaktinizi harcayıp kendimi rezil etmemi seyrederek. Bi oğula yakışır davranış mı bu şimdi, Samivel?” diyerek Weller alnının terini sildi. “Hiç değil.”

Sam, “Sen ben kendim konuşcam demiştin” diye karşılık verdi babasına. “Başlamasını bile beceremiyeni ben nerden bilcektim?”

“Başlıyacak halde olmadığımı görmen gerekirdi. Yolun yanlış tarafından gidiyorum, parmaklıklara çarptım çarpıcam, o haldeyim yani, sen hâlâ elini uzatıp bana yardım etmiyorsun... Utanıyorum senden, Samivel!”

Sam, Mister Pickwick’e bakarak “İşin gerçeği şu, efendim” dedi. “Parasını bankadan çekti aldı.”

“Çok iyi, Samivel, bu çok iyi” diyerek Weller, memnun olmuş gibi başını bir indirip bir kaldırdı. “Seni azarlamak istemedim, Sammy. Çok iyi. En iyisi böyle başlamak işte... Hemen sadede geleceksin... Hakaten çok iyi!”

Weller, ne kadar memnun olduğunu göstermek için başını üst üste eğip durdu bir süre, sonra dikkat kesilmiş gibi bir vaziyet alarak Sam’in sözüne devam etmesini bekledi.

Görüşmenin, tahmin ettiğinden daha uzun süreceğini anlayan Mister Pickwick, “Oturabilirsin, Sam” dedi.

Sam oturdu bir yere. Babasının gözleri etrafta gezinirken, “Babam hesaptan beş yüz otuz sterlin çekti, beyim” dedi.

“İskontolu tahviller” diye Weller sesini alçaltarak araya girdi.

“İskontolusu ya da başkası, ne fark eder?” dedi Sam. “Beş yüz otuz sterlin değil mi?”

“Öyle, Samivel” dedi baba Weller.

“Bunun üstüne ev ve iş yeri için ekledikleriyle...”

“Devir muamelesi, hava parası, depodaki mallar ve demirbaşlar” diye Weller araya girdi.

“Hepsi birden bin yüz seksen sterlin ediyor” diye Sam sözünü bağladı.

“Demek öyle?” dedi Mister Pickwick. “Bunu öğrendiğime çok sevindim. Tebrik ederim sizi, Bay Weller, bayağı kazançlı çıkmışsınız.”

“Bekleyin bi dakika” dedi Weller, bakın daha ne geliyor dercesine.

Sam, az bir tereddütle, “Bu parayı, emniyette olacağını bildiği bir yere yatırmak istiyor” dedi; “ben de çok istiyorum öyle yapmasını, çünkü elinde kalırsa birilerine borç verecek, at almaya filan harcayacak ya da cüzdanını, eğer düşürmezse, ona buna kaptıracak. Hiçbi şey yapamazsa kendini mumyalatır.”

“Bak bu iyi işte” dedi Weller, Sam sanki onun basiretini övüp göklere çıkarıyormuş gibi. “Doğru söylüyorsun.”

“Bununçin” dedi Sam, şapkasının kenarını asabiyetle çekiştirerek, “bununçin parasını çekti ve benimle buraya size şunu söylemiye geldi, hiç değilse sözünü etmeye ya da ne derler, hani...”

“Bu paranın bana bi faydası yok demiye geldim” diye Weller sabırsızlanıp söze karıştı. “Tarifeli araba işletmek istiyorum ben. Bu parayı koyacak bir yerim yok. Mukayyet olsun diye muavine versem, ona para ödemem lazım; ya da araba ceplerinden birine koyarım, o zaman da içerde oturan yolcular baştan çıkabilir... Siz eğer bu parayı alıp benim için tutarsanız size müteşekkir olurum. Belki” diyerek yürüdü, Mister Pickwick’in kulağına kadar sokuldu, “belki bu mahkûmyetnizin masraflarını ola ki bir parça karşılamaya yarar” dedi. “Yani bütün dediğim, ben geri istiyinceye kadar sizde kalsın.” Weller bunları söyleyip cüzdanı Mister Pickwick’in eline tutuşturdu ve şapkasını alıp o kadar cüsseli bir kimseden hiç beklenmeyecek bir süratle odadan çıktı.

“Durdur onu, Sam!” diye bağırdı Mister Pickwick. “Koş yetiş, getir onu buraya! Bay Weller... buraya bakın, Bay Weller... Geri dönün!”

Sam efendisinin talimatına uymadan yapamayacağını anladı. Babasını merdivenden inerken kolundan yakalayıp, sürükleye sürükleye geri getirdi.

Mister Pickwick ihtiyarın eline sarıldı. “Aziz dostum” dedi, “bana gösterdiğiniz itimadın altında eziliyorum.”

“Ezilmenizi gerektir’cek bir şey yok ki” dedi Weller, inatla.

“Sizi temin ederim, aziz dostum, ihtiyacımın çok üstünde param var. Benim yaşımda bir insanın yaşadığı sürece harcayabileceğinden çok daha fazla.”

“Kimse ne kadar harcayabileceğini denemeden bilemez” dedi Weller.

“Olabilir. Ama benim bu kabil denemeler yapmaya hiç niyetim olmadığı için böyle bir ihtiyaç duyacağıma hiç ihtimal vermiyorum. Bu parayı geri alın lütfen, Bay Weller, lütfen, efendim!”

“İyi ya pekâlâ” dedi Weller, isteksizce. “Haberin olsun ama, Sammy, bu parayla hiç olmadık korkunç bir şey yapcam ben en sonunda, korkunç!”

“Yapmasan iyi edersin” dedi Sam.

Weller kısa bir süre düşündü, sonra ceketinin düğmelerini kesin kararlı bir tavırla ilikleyerek, “Paralı geçiş kapısı işletirim ben de” dedi.

“Ne!” diye haykırdı Sam.

“Paralı geçiş kapısı” dedi Weller, dişlerinin arasından. “Paralı geçiş kapısı işletcem. Babana veda et, Samivel. Kalan yıllarımı paralı geçiş kapısına hasredcem.”

Bu öyle dehşetengiz bir tehditti ki ve Weller tehdidini uygulamaya kesin kararlı görüldüğü kadar, teklifini Mister Pickwick’in kabul etmemesinden de öyle incinmiş gibiydi ki, Mister Pickwick bir an düşündükten sonra, “Pekâlâ Bay Weller” dedi, “alıyorum parayı. Sizin yapabileceğinizden daha iyi bir işe yatırabilirim belki.”

Weller’ın gözleri parladı. “Tamam işte, tam size göre bi iş olur” dedi.

Mister Pickwick cüzdanı yazı masasının çekmecesine koyup çekmeceyi kilitledi. “Bu konuda daha fazla konuşmayalım. Size fevkalade müteşekkirim, azizim. Gelin oturun yine şöyle. Size bir şey danışmak istiyorum.”

Ziyareti parlak bir başarıyla sonuçlanan Weller’ın içinde tıkınıp kalarak cüzdan çekmede kilit altına alındığı sırada yalnız yüzünü değil, kollarını, bacaklarını, vücudunun her bir yanını kasıp geren sevinç, bu sözler üzerine birdenbire yerini ziyadesiyle kasıntı bir ciddiyete bıraktı.

“Birkaç dakika dışarıda bekler misin, Sam?” dedi Mister Pickwick.

Sam derhal çekildi.

Mister Pickwick görüşmeyi, “Siz evlilik müessesesine pek taraftar değilsiniz sanıyorum, Bay Weller” diyerek açınca, Weller’ın yüzünde çok bilgiç ve bir o kadar da şaşkın bir ifade belirdi.

Hiçbir şey söyleyemedi. Niyeti bozuk bir dul kadının Mister Pickwick’in başına bela olmuş olduğuna dair belli belirsiz düşünceler hücum etti aklına, nutku tutuldu.

“Buraya geldiğiniz zaman aşağıda oğlunuzun yanında bir genç kız vardı, onu gördünüz mü?” diye sordu Mister Pickwick.

“Evet, vardı öyle bi genç kız, gördüm” dedi Weller, kısaca.

“Nasıl buldunuz onu? Sahiden nasıl buldunuz onu, Bay Weller?”

“Tombulca, sağlam yapılı bir kızcaazdı” dedi Weller, kızını gözü tutmamış gibi.

“Öyledir, evet, öyledir” dedi Mister Pickwick. “Hâli tavrı nasıldı sizce, peki, gördüğünüz kadarıyla?”

“Gayet hoş. Çok hoş ve uygun.”

Weller’ın bu son sıfatı tam ne anlamda kullandığı belli değildi, fakat o kelimeyi sarf ederkenki ses tınısından, olumlu bir kastı olduğu anlaşılıyordu; Mister Pickwick bundan, tamamıyla tatmin olmuş kadar hoşnut kaldı.

“Çok ilgileniyorum onunla, Bay Weller” dedi.

Weller bir öksürdü.

“Yani iyi bir hayat yaşaması için” diye devam etti Mister Pickwick. “Rahat ve müreffeh bir hayatı olması için. Anlıyor musunuz?”

“Çok iyi anlıyorum” dedi, henüz hiçbir şey anlamamış olan Weller.

“O genç kız sizin oğlunuzu çok beğeniyor.”

“Samivel Veller’i mi!” diye haykırdı baba.

“Evet.”

“Mümkündür, tabii” dedi Weller, biraz düşündükten sonra. “Normal ama tehlikeli de. Sammy dikkatli olmalı.”

“Nasıl yani?” dedi Mister Pickwick.

“Kıza hiçbi şey söylememeli. Fevkalade dikkatli olmalı. Samimi bir ânında ağzından bi şey kaçırıp da sonra caymaktan hüküm filan giymesin için. Bu kadınlar bi taktılar mı, n’apacaklarından hiç

emin olamazsınız, Mister Pickwick, nereye koycağınızı bilemezsiniz onları. Siz hele bi düşünüyüm derken kapıverirler sizi. İlk öyle evlendiydim ben kendim de. Sammy o manuvradan değildir.”

“Sözümü tamamlamama fırsat tanımıyorsunuz ama” dedi Mister Pickwick. “Hemen söyleyeyim bari. Sadece bu genç kız oğlunuza tutkun değil, oğlunuz da ona tutkun.”

“Sahi mi? Tam da bir babanın kulağına hoş gelecek bir şey işte!” dedi Weller.

Weller’in bu son sözü üzerine hiçbir şey demeyen Mister Pickwick, “Onları epeydir izliyorum” diye konuştu. “Bundan hiç şüphem yok. Onlara karı koca olarak rahat yaşamalarını sağlayacak küçük bir dükkân ya da bir iş açmak istesem, Bay Weller, siz ne dersiniz böyle bir şeye?”

Weller yakını olan bir kimsenin evlenmesinden söz edilmesini suratını buruşturarak karşıladı önce; fakat Mister Pickwick’in onu iknaya çalışması ve özellikle de Mary’nin dul olmadığını belirtmesi üzerine, direnci giderek azaldı. Öteden beri Mister Pickwick’in sözüne çok önem verirdi; üstelik, Mary’nin hâli tavrı çok hoşuna gitmişti; hattâ bazı babalığa sığmaz bakışlar bile atfetmekten geri kalmamıştı ona. Sonunda, Mister Pickwick’in isteklerine karşı durmasının söz konusu olamayacağını, o ne derse seve seve uyacağını söyledi. Mister Pickwick buna çok sevinerek Sam’i odaya geri çağırdı.

“Sam” dedi, boğazını temizleyerek, “babarla seni konuşuyorduk.”

“Evet, seni konuşuyorduk, Samivel” dedi Weller, koruyucu ve yukardan bir tavrıyla.

Mister Pickwick, “Bayan Winkle’in hizmetçisine sırf arkadaşça olmayan duygular beslediğini ne zamandır görmemiş olacak kadar kör değilim, Sam” dedi.

“İşittin mi, Samivel?” diye konuştu Bay Weller da, az önceki resmiyetini koruyarak.

Sam efendisine hitap ederek, “Genç bir erkeğin hakkaten çok güzel ve terbiyeli bi genç kadına ilgi duymasında ne sakınca olabilir ki?” dedi.

“Şüphesiz, hiçbir sakınca yoktur” dedi Mister Pickwick. “Hiçbi sûrette!” diye Weller tumturaklı bir nezaketle katıldı bu fikre.

“Bu kadar tabii bir davranışta bir kusur arıyor değilim, tam tersi” diye devam etti Mister Pickwick, “benim istediğim, bu hususta senin arzularının gerçekleşmesine yardımcı olmak, destek vermek. Bu maksatla babanla görüşüm; O da benim gibi...”

“Hanım dul olmadığına göre” diye Weller araya girerek kendi görüşünü açıklığa kavuşturdu.

“...Hanım dul olmadığına göre” dedi Mister Pickwick, gülümseyerek, “senin bu kızla derhal evlenip kendinin ve ailenin geçimini bizzat sağlamanı mümkün kılarak şimdiki konumunun sebep olduğu birtakım kısıtlamalardan seni kurtarmak, sadakatine ve başka birçok üstün vasıflarına duyduğum takdir hissimi göstermek istiyorum. Seni gelecek hayatında şükranla ve özel bir ilgiyle kollamaktan” dedi Mister Pickwick, buraya kadar bir parça titrek çıkan sesi tekrar her zamanki tınısına kavuşarak, “gurur ve mutluluk duyacağım.”

Kısa bir süre derin bir sessizlik oldu. Sonra Sam, alçak ve boğuk bir sesle, fakat kararlılıkla, “İyliğiniz için size çok teşekkür ederim, beyim, size yakışan da budur zaten; ama bu dediğiniz mümkün değildir” dedi.

Mister Pickwick çok şaşırıldı. “Mümkün değil mi?”

“Samivel!” dedi Weller da, önceki kasıntı duruşunu sürdürerek.

“Mümkün değil diyorum.” Sam sesini yükseltti. “Siz ne olacaksınız o zaman, beyim?”

“Sevgili dostum” dedi Mister Pickwick, “genç dostlarımla hayatlarındaki gelişmeler benim bundan sonraki hayatımı tamamen değiştirecek. Üstelik, yaşılanıyorum da; dinlenmeye, sükûna ihtiyacım var. Benim bu âvâreliğimin sonu geldi artık.”

“Ne malûm öyle olduğu? Siz şimdi böyle diyorsunuz ama, ya fikrinizi değiştirirseniz? Olmıyacak şey mi? Yüreğiniz yirmi beş yaşında bir adamın yüreği. Bensiz n’olursunuz siz sonra? Mümkünü yok, beyim, olacak şey değil.”

“Aferin, Samivel, büyük doğruluk payı var bunda” dedi Weller, oğlunu teşvik edercesine.

Mister Pickwick, “Ben bu mevzuu bir hayli düşündüm, onun için şimdi böyle konuşuyorum seninle” dedi. “Sözümde duracağıma eminim. Sık sık yer değiştirmeler, aylıklık bitti benim için.”

“Çok iyi. Çok iyi ama, her zaman yanınızda sizi anlayan, sizi kolluyacak ve her bakımdan rahat etmenizi sağlayacak birinin olması tam da bunun için gerekli. Eğer daha yontulmuş biri olsun istiyorsanız, amenna, alın sizin olsun! Ama ücretli ya da ücretsiz, çıkış ihbarlı ya da değil, yemekli ya da yemeksiz, yatılı ya da yatsız, Sam Weller, Borough’daki o köhne handan çekip yanınıza aldığınız Sam Weller, dünya bir araya gelse sizden ayrılmıyacak. N’olursa olsun, kim n’aparsa yapsın hiçbir şey benim bu kararımı değiştiremez!”

Sam’in coşkulu sözleri ardından Weller’ların yaşlısı iskemlesinden ayağa fırladı ve zamana, zemine ve de usule uyup uymadığına aldırmadan şapkasını havada savura savura haykırarak üç defa, “Hurra!” çekti.

Baba Weller kendini öylesine coşkuya kaptırdığı için biraz mahcup olmuş gibi, yerine oturunca, “Evladım” dedi Mister Pickwick, Sam’e, “o kızcağızı da düşünmeye mecbursun.”

“Ben düşünüyorum onu” dedi Sam. “Düşündüm de. Konuştum onunla. Hâlimi anlattım, ben hazır olana kadar beklemeye razı o. Bekliyeceğine inanıyorum. Beklemezse o benim tanıdığım insan değil demektir. Vazgeçerim, olur biter. Siz beni tanıyorsunuz, beyim. Kararımı verdim bir kere. Hiçbir şey bu kararı değiştiremez.”

Kararlılığın böylesiyle nasıl başa çıkılır? Mister Pickwick hiç çıkamaz. O anda kendi sıradan dostlarının hiçbir çıkar gözetmeyen sadakatinden, dünyanın on bin en büyük şahsiyetinin dillendireceği dostluk beyanlarının yüreğinde uyandıracığından daha çok gurur ve haz duymaktaydı.

Mister Pickwick’in odasında bunlar konuşulurken, tütün rengi takım elbiseler içinde ufak tefek bir bey, arkasında oldukça hafif bir bavul taşıyan bir hamalla, han kapısından içeri giriyordu. Ziyaretçi kendine bir yatak ayırttıktan sonra garsona, orada Bayan Winkle adında birisinin kalmakta olup olmadığını sordu. Garson, kaldığını söyledi.

“Yalnız mı?” diye sordu kısa boylu ihtiyar.

“Öyle sanıyorum, efendim” dedi garson. “Kendi hizmetçisini çağırabilirim, eğer...”

“Hayır, onu görecek değilim” dedi ihtiyar, çabucak. “Haber vermeden beni hanımın yanına götürün.”

“Efendim?” dedi garson.

“Sağır mısınız?” diye sordu yaşlı ufarak adam.

“Hayır, efendim.”

“Dinleyin öyleyse, lütfen! İşitiyor musunuz şimdi beni?”

“Evet, efendim.”

“Çok iyi. Geldiğimi söylemeden beni Bayan Winkle’ın odasına götürün.”

İhtiyar beyfendi bunu derken garsonun avucuna bir beş şilin tutuşturdu ve doğruca gözlerinin içine baktı.

“Ama, beyfendi” dedi garson, “bilmem ki... yani...”

“Tamam, tamam, yapacaksınız. Anladım. Bir an önce yaparsınız iyi olur. Zamanımızı zıyan etmeyelim.”

Adamın tavrı öyle sakin ve kararlıydı ki, garson beş şilini cebe attı ve hiçbir şey demeden öne düşüp onu üst kata çıkardı.

“Oda bu mu? Sen gidebilirsin” dedi yaşlı adam.

Garson onun kim olabileceğini ve ne istediğini merak ede ede, dediğini yaptı. Adam garson gözden kayboluncaya kadar bekledikten sonra kapıyı vurdu.

“Girin” dedi Arabella.

“Hımmm... Sesi tatlı, hiç değilse” diye mırıldandı ziyaretçi. “Ama bu bir şey ifade etmez.”

Böyle diyerek kapıyı açtı, içeri girdi. Arabella oturmuş gergef işliyordu. Bir yabancıyla karşılaşınca biraz şaşırды ama zarafetinden hiçbir şey eksilmeksizin ayağa kalktı.

“Lütfen kalkmayın, hanımefendi” dedi meçhul kişi; içeri girip kapıyı arkasından kapattı. “Bayan Winkle’sınız, zannımca?”

Arabella soruya başını eğerek karşılık verdi.

Yabancı, “Birmingham’daki ihtiyarın oğluyla evlenen Bayan Nathaniel Winkle?” diyerek apaçık bir merakla süzdü Arabella’yı. Arabella tekrar başını eğerek adamın söylediğini doğruladı ve birilerini yardıma çağırıp çağırmamakta tereddüt ediyormuş gibi terdirgin bir halde etrafına bakındı.

“Sizi şaşırttığımı görüyorum, hanımefendi” dedi yaşlı bey.

“Biraz. İtiraf etmeliyim.” Arabella’nın merakı artıyordu.

Yabancı, “Müsaade ederseniz bir iskemleye oturacağım” dedi. Oturdu ve cebinden bir gözlük kılıfı çıkardı, ağır ağır hareket ederek içinden bir gözlük aldı, burnunun üstüne yerleştirdi.

“Siz beni tanıyorsunuz, değil mi?” dedi.

Öyle dikkatle bakıyordu ki Arabella’ya, Arabella korktu, telaşa kapıldı.

“Tanımıyorum, efendim” diye karşılık verdi.

Adam sol bacağına okşayarak, “Nasıl tanıyacaksınız ki” dedi. “Adımı biliyorsunuz ama?”

“Biliyor muyum?” dedi Arabella. Nedenini pek bilmeden titredii. “Nedir, sorabilir miyim?”

“Birazdan, efendim, birazdan” dedi yabancı. Gözlerini Arabella’nın yüzünden hâlâ ayırmamıştı. “Kısa bir süre önce evlendiniz galiba?”

“Evet” dedi Arabella, elindeki işi bir kenara bırakarak, güç işitilir bir sesle. Daha önce de aklına gelen bir düşünce şiddetle zihninde çakınca fena halde telaşa kapıldı.

“Geleceğinizin bağlı olduğu babasına önceden danışmasının uygun olacağını kocanıza hatırlatmadan, değil mi?”

Arabella mendilini gözlerine götürdü.

“Hattâ, tabiatıyla çok yakından ilgileneceği bir hususta ihtiyarın ne düşündüğünü bir yolunu bulup öğrenmeye de hiç gayret etmeden?”

“Bunu inkâr edemem, beyfendi” dedi Arabella.

“Kocanıza babasının isteklerine uygun bir evlilik yapması hâlinde elde edeceğini bildiğiniz maddi menfaatlerin yerini tutacak imkânları temelli sağlamaya yetecek bir servete sahip olmadığınız halde? Genç erkekler ve genç kızlar menfaat gözetmeyen sevgi diyorlar buna... kendi oğulları ve kızları oluncaya kadar, ondan sonra meseleyi daha kaba ve çok farklı bir ışık altında görüyorlar.”

Arabella gözyaşlarına boğuldu; kendini mâzur göstermek için, genç ve tecrübesiz olduğunu öne sürdü. Ne yaptıysa kocasına duyduğu sevgiden yapmıştı. Ayrıca kendisi, daha bebek yaşından itibaren ana baba terbiyesi görememiş, onların rehberliğinden yoksun büyümüş bir kimseydi.

“Hata ettiniz, çok büyük hata ettiniz” dedi yaşlı adam, biraz yumuşayarak. “İş ciddiyetiyle asla bağdaşmaz aptalca bir davranıştı.”

“Benim kusurumdu, tamamen benim kusurum!” dedi Arabella ağlaya ağlaya.

“Ne münasebet, saçmalamayın!” dedi ihtiyar. Onun size âşık olması sizin kabahatiniz değildi herhalde? Mamafih öyleydi de, bir bakıma” dedi ihtiyar, Arabella’yı kurnazca süzerek. “Oğlum kendini tutamadı.”

Bu küçük iltifat, ya da ufacık ihtiyarın iltifat ederkenki tuhafılığı ya da değişen tavrı –ilk başta olduğundan çok daha nâzikti– veya hepsi birden, Arabella’yı gözyaşları arasında gülümsetti.

“Kocanız nerede?” diye birdenbire sordu ihtiyar, kendi yüzünde de belirir gibi olan bir gülümsemenin önünü keserek.

“Her an gelmesini bekliyorum. Bu sabah biraz yürüyüşe çıkmaya ikna ettim onu. Babasından hiç haber alamadığı için kendini çok fena ve mutsuz hissediyor.”

“Kendini fena hissediyor demek? Oh olsun ona!” dedi ihtiyar.

“Maalesef benim için üzüldüğünden. Ben de çok üzgünüm onun için. Bu hallere düşmesinin yegâne sebebi benim.”

“Onun için hiç böyle hislere kapılmayın, çocuğum” dedi yaşlı adam. “Oh olsun ona! İyi ki böyle oldu... onun açısından.”

İhtiyar sözünü daha yeni bitirmişti ki merdivenden çıkan ayak sesleri duyuldu. O ve Arabella aynı anda tanıdılar sanki o sesleri. Ufak tefek beyefendi sapsarı kesildi, sakın görünmeye gayret ederek ayağa kalktı. Tam o sırada Winkle içeri girdi.

“Baba!” diye hayretler içinde haykırarak olduğu yerde kaldı.

“Evet, bayım” dedi yaşlı zat. “Evet, bayım, ne diyeceksiniz şimdi buna?”

Winkle sustu.

“Yaptığınızdan utanıyor musunuz şimdi?”

Winkle hâlâ konuşmuyordu.

“Utanıyor musunuz, utanmıyor musunuz?” diye bir daha sordu ihtiyar.

Winkle, Arabella’nın koluna girerek, “Hayır, efendim” dedi. “Kendim adına da, karım adına da utanmıyorum.”

“Bak sen şu işe!” diye ihtiyar alaysamayla haykırdı.

Winkle, “Bana olan sevginizi azaltacak bir şey yapmış olduğum için çok üzgünüm, efendim” diye konuştu. “Fakat şunu söyle-

yeyim ki, bu hanımefendinin benim karım olmasından utanmam için hiçbir sebep olamaz, ne de sizin onu kızınız olarak kabul etmekten utanmanız için herhangi bir sebep olabilir.”

“Uzat bana elini, Nat!” dedi ihtiyar. Bunu derken sesi değişmişti. “Gelin, kızım, kucaklaşalım! Doğrusu çok cana yakın bir gelinsiniz.”

Birkaç dakika sonra Winkle, Mister Pickwick’i bulmaya gitti ve birlikte geri geldikleri zaman onu babasına takdim etti. O ikisi, tam beş dakika, hiç ara vermeden tokalaştılar.

“Oğluma yaptığınız iyilikler için size bütün kalbimle teşekkür ediyorum, Mister Pickwick” dedi Bay Winkle. “Ben acul bir adamımdır. Sizi son gördüğümde sinirlerim tepemdeydi, ne diyeceğimi bilemiyordum. Sonradan çok düşündüm. Şimdi her hususta tatmin olmuş haldeyim. Daha fazla özür dilememe lüzum var mı?”

“Hiç dilemeyin” dedi Mister Pickwick. “Mutluluğumuzun tamam olması için tek bir eksik vardı, onu giderdiniz.”

Bunun üzerine bir kere daha –beş dakikadan daha fazla– el sıkışıldı, karşılıklı iltifatlarla dolu ve de samimiyetinden de artık hiç kuşku duyulamayacak sözler sarf edildi.

Sam, oğulluk görevini yerine getirip babasına Belle Savage’a kadar refakat etmişti; dönüşte avluda, Emily Wardle’ın bir notunu bir yere iletmekle görevlendirilmiş olan şişman oğlana rastladı.

Hiç olmadığı kadar konuşkandı Joe. “Bana baksanıza” dedi Sam’e. “Mary ne şeker bi kız, di mi? Ondan öyle hoşlanıyorum ki!”

Samuel Weller sözle cevap vermedi. Oğlanın cüretine hayretten donakalmış bir halde bir an süzdü onu, sonra yakasına yapışıp bir köşeye sürükledi ve zararsız ama muhteşem bir tekmeyle defetti gitti. Islık çala çala hanın yolunu tuttu sonra.

FASIL 57

Pickwick, kulübü nihayet lağvediyor ve her şey herkesi tatmin eden bir sonuca bağlanıyor

Bay Winkle'ın Birmingham'dan gelip herkesi mutlu etmesinin ardından bütün bir hafta boyunca Mister Pickwick ve Sam Weller günlerini sabahdan akşama kadar dışarıda geçirdiler. Akşam yemeğinden az önce dönüyor, yemekten sonra mizaçlarıyla hiç bağdaşmayan esrarengiz, tafralı bir havalara bürünüyorlardı. Gayet ciddi ve vahim bazı durumların söz konusu olduğu her hallerinden anlaşılıyordu. Bunların ne olduğuna dair çeşitli tahminler almış yürümüştü. Kimileri (Bay Tupman bunlardan biriydi) Mister Pickwick'in evlenmeyi düşündüğü görüşündeydi. Hanımlar buna hiçbir sûrette ihtimal vermediler. Kimileri, daha çok, uzak bir geziye çıkmak istediğini ve şu sıra bu gezinin ön hazırlıklarıyla meşgul olduğunu tahmin etmekteydi. Bu teori de bizzat Sam tarafından çürütüldü; Mary onu sıkı bir sorgulamadan geçirdiğinde, hiçbir yeni seyahatin söz konusu olmadığını apaçık belirtti. Herkes bu konuda altı uzun gün boyunca boşuna kafa patlattıktan sonra ittifakla bir karara varıldı: Mister Pickwick bu davranışını izaha ve onu seven arkadaşlarından niçin böyle uzak durduğunu açıkça beyan etmeye dâvet edilecekti.

Bu maksatla istisnasız herkesi Adelphy'de yemeğe çağıran Bay Wardle, içki sürahileri sofrayı çepeçevre iki kez dolaştıktan sonra, toplantıyı açtı.

"Hepimiz dehşetli bir merak içindeyiz" dedi yaşlı beyzade. "Bizlerden böyle kaçarak yalnız başınıza yürüyüşlere çıkmanız için biz size ne yaptık acaba?"

“Çok mu merak ediyorsunuz? Tuhaf ama ben de bunu her yönle izah etmeye tam da bugün niyetlenmişim. Bana bir kadeh şarap daha verin, merakınızı gidereyim” dedi Mister Pickwick ve neşe saçan bir gülümsemeyle dostlarının gözlerinin içine bakarak konuşmaya başladı.

“Aramızda meydana gelen bazı değişiklikler” dedi, “yani gerçekleşen bir evlilik ile gerçekleşecek olan bir başkası, geleceğe dair planlarım üzerinde vakit geçirmeden ciddi sûrette düşünmemi gerektirdi. Londra civarında sâkin ve güzel bir yere çekilip orada yaşamaya karar verdim. Tam istediğim gibi bir ev gördüm ve satın aldım; dayadım döşedim o evi. Şimdi hazır, beni bekliyor. Yakında taşınmayı düşünüyorum. Orada dostlarımın yakın ilgisiyle şenlenen, ölümünden sonra da onların sevgi dolu ânılarında yaşayacağım daha nice yıllar geçireceğime inanıyorum.”

Mister Pickwick sustu. Masada boğuk bir mırıltı dolaştı. “Aldığım ev” dedi Mister Pickwick, “Dulwich’te. Büyük bir bahçesi var. Londra’nın en latif mahallelerinden birinde. İnsanı rahat ettirecek her şey var içinde. Zarafet de gözetilmemiş değil ama bu hususta en iyi siz kendiniz hüküm vereceksiniz. Sam yanımda kalıyor. Perker’in tavsiyesi üzerine bir kâhya kadın –çok yaşlı biri!– ve onun ihtiyacım olacağını düşündüğü sayıda hizmetkâr tuttum. Bu küçük inziva köşesi çok önem verdiğim bir merasimle kutsansın istiyorum. En büyük dileğim, dostum Wardle eğer itiraz etmezse, kızının benim oturmaya başlayacağım gün yeni evimden gelin çıkması. Gençlerin mutlu olduklarını görmek” dedi Mister Pickwick, biraz duygulanarak, “hayatta her zaman en büyük zevkim olmuştur. En sevdiğim dostlarımın benim çatım altında mutlu olduklarını görmekten nasıl bütün kalbimle sevineceğimi bir bilseniz!”

Mister Picwick yine susunca Emily ile Arabella’nın hıçkırıkları işitildi.

“Hem şahsen, hem mektup yoluyla Kulüp’le temasa geçtim” diye devam etti Mister Pickwick. “Gelecek tasavvurlarımdan onları haberdar ettim. Uzun süre, bizler burada yokken, kendi aralarında çekişmeler olmuş; bu onları çok yıpratmış. Benim ismimi geri çekmem, bu durumla birlikte, kulübün feshini gündeme getirmiş. Pickwick Kulübü artık yok.”

“Asla pişman değilim” diye devam ederken sesi biraz kısalmıştı. “Benim yenilikler peşinde koşup durmam birçoklarına uçarıklık gibi görünse de bu iki yılın tamamına yakını insan karakterinin çeşitli örnekleriyle haşır neşir yaşamış olmaktan asla pişman değilim. Önceki hayatımın hemen tamamını iş dünyasına ve para kazanmaya hasretmişim, o yüzden aklımın ucundan bile geçmeyen nice olayla karşılaştım; o sayede, umuyorum ki, zihin ufku açıldı ve zekâm gelişti. Elimden gelen iyilik çok az olmuştur belki, ama daha az zarara sebebiyet vermiş olduğuma ve yaşadığım maceraların her birinin âhir ömrümü şenlendirecek eğlenceli ve hoş hâtıralar olarak kalacağına inanıyorum. Allaha emanet olun!”

Bu sözlerden sonra Mister Pickwick titrek bir elle kendine kocaman bir kadeh içki doldurdu ve dostları hep birden ayağa kalkıp içtenlikle onun şerefine kadehlerini kaldırırlarken gözleri buğulandı.

Snodgrass’ın evliliği için çok az hazırlık yapıldı. Annesi ve babası hayatta değillerdi; küçüklüğü Mister Pickwick’in vesayeti altında geçmişti. Mister Pickwick onun maddi durumunu da, gelecek imkânlarını da çok iyi biliyordu. Bunlarla ilgili açıklamalarından Wardle enine boyuna tatmin oldu. Zaten o ne söylese Wardle tatmin olacaktı zira iyi yürekli ihtiyar sevinçten ve mutluluktan uçuyordu. Emily’ye de külliyetli bir gelir bağlanarak dört gün sonra evlenecekleri açıklandı. Ne var ki, düğün hazırlığına bu kadar az bir zaman ayrılması üç kadın ve bir erkek terzisini az daha çıldırıyordu.

Ertesi gün Wardle annesini şehre getirmek için arabaya posta atları koşup yola çıktı. Yaşlı hanıma haberi her zamanki telaşe müdürü hâliyle verince kadıncağız o saat bayıldı, fakat çabuk kendine geldi ve işlemeli ipek tuvaletinin derhal paketlenmesini buyururken müteveffa Bayan Tollinglower Hazretleri’nin büyük kızının düğününde nasıl bunun benzeri durumlarla karşılaşmış olduğunu anlatmaya başladı. Üç saat konuştuktan sonra, söyleyeceklerinin daha yarısını söylememişti.

Londra’daki büyük hazırlığın her safhasından Bayan Trundle’in haberdar edilmesi gerekiyordu. Sağlığı iyi gitmediğinden, çok sarsılmasın diye haber ona Bay Trundle aracılığıyla ulaş-

tırıldı. Oysa bu haber onu hiç sarsmadı; derhal Muggleton'a bir mektup yazıp yeni bir başlık ve siyah satenden yeni bir tuvalet ısmarladı ve düğüne katılmaya kararlı olduğunu bildirdi. Bunun üzerine Trundle doktor çağırdı. Doktor, kendini nasıl hissettiğini en iyi hanımefendinin bileceğini söyleyince hanımefendi düğüne pekâlâ gidebilecek halde ve gitmeye kesin kararlı olduğunu bildirdi. Doktor akıllı ve basiretli bir doktordu, başkaları için neyin iyi olduğunu bildiği kadar kendisi için de neyin iyi olduğunu iyi bilirdi. Hanımefendi evde kalırsa asabiyetten sağlığının bozulması ihtimalinin daha büyük olduğunu, binaenaleyh düğüne gitmesinin belki daha iyi olacağını söyledi. Ve hanımefendi düğüne gitti. Doktor tedbirli davrandı, yolda alması için yarım düzine ilaç yolladı ona.

Bu kabil can sıkıcı teferruatla uğraşmaya ilave olarak Wardle'a, iki küçük kıza iletilmek üzere iki mektup emanet edilmişti; küçük hanımlar düğünün nedimleri olacaklardı. Mektupları alınca ne yapacaklarını bilemediler; o kadar ehemmiyetli bir gün için "giyecekleri" de, o giyecekleri yaptırmaya vakitleri de yoktu. Söz konusu iki kibar hanımın babaları kibar beyler buna hiç bozulmadılar; tersine, memnun oldular! Ama yine de eski entariler denkleştirilip yeni başlıklar dikilerek küçük hanımlar olabildiğince cici bir görünüşe büründürüldü. Onlar da, sıra düğüne geldiğinde, ağlayacakları zaman ağlayarak, titremeleri gerektiği yerlerde titreyerek bütün seyircilerin takdirini kazandılar.

İki fukara akraba vardı, onlar Londra'ya nasıl ulaştılar –yürüyerek mi, posta arabalarının arkasına takılarak mı, yük arabalarına binerek mi, birbirlerinin sırtında mı– pek iyi bilinmiyor. Ama oradaydılar. Wardle'la yüz yüze! Mister Pickwick'in evinin kapısını ilk çalan da, düğün gününün sabahında, yine, beşuş çehreleri ve fırıl fırıl gömlek yakalarıyla o iki fukara akraba oldu.

Hararetle karşılandılar yine de. Çünkü zenginlikmiş, fukaralıkmiş hiç fark etmezdi Mister Pickwick için. Yeni hizmetkârlar her işe koşmaya hazırды; Sam hiç görülmediği kadar neşeli ve heyecanlıydı; Mary güzelliğiyle ve zarif kurdeleleriyle ışıl ışıldı.

İki üç günden beri Mister Pickwick'in evinde kalmakta olan güvey, gelinle buluşmak için arabaya atlayıp Dullwich Kilisesi'ne

geldi. Mister Pickwick, Ben Allen, Bob Sawyer ve Bay Tupman yanındaydılar. Sam, yakasında sevdalısı hâtinin hediyesi beyaz fiyonkla, üstü açık bölümdeydi; üzerinde o gün için tasarlanmış göz kamaştırıcı bir uşak kisvesi vardı. Wardle'lar ve Winkle'lar ve Trundle'lar hep birlikte karşıladılar onları. Merasim bittikten sonra arabalarla cümbür cemaat Mister Pickwick'in evine kahvaltıya döndüler. Küçük Perker orada onları bekliyordu.

Orada, evlenme işlemlerinin en ciddi bölümü üzerinde dolaşan hafif bulutlar dağıldı. Bütün çehreler neşeyle parıladı. Övgüden, iltifattan başka bir şey işitilmiyordu. Her şey, arka bahçe, minyatür boyutunda limonluk, yemek odası, oturma ve yatak odaları, puro içenlere ayrılmış özel bölme ve asıl, tabloları ve koltukları, acayip çekmeceleri, tuhaf masaları ve sayısız kitaplarıyla çalışma odası, o odanın ufak bir çime açılan geniş penceresinden bakınca ağaçlar arasında yer yer saklı gibi görünen küçücük evlerle manzaranın güzelliği; perdeler, halılar, iskemleler ve kanepe, her şey... o kadar güzeldi, o kadar kusursuz ve tertemiz, o kadar ince bir zevk ürünüydü ki, insan en çok neyi beğeneceğini bilemiyordu.

Ve bütün bunların ortasında Mister Pickwick! Erkek, kadın, çocuk kim varsa karşısında hepsinin yüreğini eriten parıl parıl güleç çehresiyle Mister Pickwick'in kendisi... orada herkesten mutlu! Dönüp dönüp hep aynı kimselerle el sıkışmadığı zaman kim bir memnuniyet ya da merak ifade eder bir şey söylese hemen ona dönüp ellerini ovuşturarak hoşnutluk ve sevinç dolu bakışlarla herkesin canına can katan Mister Pickwick...

Kahvaltının hazır olduğu bildiriliyor. Mister Pickwick büyükhanımı (Bayan Tollinglower'ı herkeslere anlatıp durmaktaydı hâlâ) başköşeye götürüyor, Wardle onun karşısına geçip oturuyor; dostlar her iki yanda yerlerini alıyorlar. Sam, efendisinin iskemlesi arkasından hiç ayrılmıyor. Gülüşmelerin, konuşmaların ardı kesiliyor. Mister Pickwick sabah duasını söyleyip bir an susuyor, etrafına bakıyor. Yanaklarından aşağı tane tane sevinç gözyaşları yuvarlanıyor.

Bizler de yaşlı dostumuzdan böyle saf ve temiz bir mutluluk ânında ayrılalım en iyisi. Ararsak eğer yine buluruz o anla-

rı; bu dünyadaki geçici varlığımız yeniden şenlenir, esenliğe kavuşur. Yeryüzü karanlık gölgelerle doludur ama, karşılaştırılacak olursa ışıltısı daha güçlüdür. Bazı insanların gözleri, yarasalar ve baykuşlar misali, aydınlıktan çok karanlıkta iyi görür. O tür görme gücü olmayan bizlerse, onca zamanımızı birlikte geçirmiş olduğumuz muhayyel dostlarımızı üzerlerine vuran bir anlık gün ışığı altında görmeyi yeğleriz.

Hayata atılarak olgunluk çağına erişinceye kadar yaşayan birçok insanın kaderidir: Gerçek dostlar edinir ve onları hayatın tabii seyri içinde yitirirler. Bütün yazarların ve tarihçilerin de kaderi hayal ürünü dostlar yarattıktan sonra onları sanatın tabii seyrine bırakıp yitirmektir. Ama iş bununla da kalmaz: Onlardan, yitirdiklerine ne olduğunu anlatmaları istenir.

Bu âdet gereğince –hiç şüphe yok, tatsız bir âdet– Mister Pickwick’lerde bir araya gelenler hakkında birkaç satır ekleyelim.

Bay ve Bayan Winkle, yaşlı beyefendinin affına mazhar olduktan az sonra Mister Pickwick’e yarım mil mesafede yeni inşa edilmiş bir eve yerleştiler. Winkle, City’de acente ya da babasının Londra mümessili olarak iş tuttuğundan, eski elbiselerini çıkartıp normal bir İngiliz gibi giyinir oldu ve sonra da medeni bir Hıristiyan görünümünü hep korudu.

Bay ve Bayan Snodgrass Dingley Dell’e yerleştiler. Orada, para kazanmaktan ziyade oturmak için ufak bir çiftlik satın aldılar, çiftçilik yaptılar. Snodgrass, zaman zaman biraz tuhaf ve melankolik havalara girdiği için, dostları ve tanışları arasında büyük bir şair olarak biliniyor; şimdiye kadar bu kanaati destekleyen bir şey yazdığını bizler hiç duymadık ama, işte öyle... Birçok tanınmış şahsiyet, edebiyatta olsun, felsefede ya da bir başka dalda, aynen böyle büyük şöhret olmuştur.

Dostları evlenip Mister Pickwick de kendine bir ev kurunca Bay Tupman, Richmond’da bir pansiyona yerleşti. Yaz aylarında, kendisini, civarın yaşı geçkin evlenmemiş hanımlarının pek bir beğenmelerine neden olan gepegenç, çalak bir edâyla oranın meşhur Teras’ında yürüyüşlere çıkmayı hiç aksatmıyor. Bir daha kimseye evlenme teklif etmedi.

Bob Sawyer, adı Resmi Gazete'de İflaslar listesinde yer aldık-
tan bir sene sonra Benjamin Allen'la birlikte Bengal'e gitti yerleşti.
Her ikisi de Doğu Hindistan Şirketi'nde" iş buldular. Her biri on
dört defa sarı hummaya yakalanınca içkiyi biraz azaltmaya birlikte
karar verdiler. O zamandanberi sağlıkları iyi gidiyor.

Bayan Bardell bir daha asla kimse hakkında evlenmeden cay-
ma davası açmaya niyetlenmeden, odalarını iyi huylu bekâr beyle-
re kiralayarak iyi paralar kazandı. Avukatları Dodson ve Fogg yine
eski meslekleriyle iştigal ederek servetlerine servet katmaktalar ve
herkes tarafından mesleğin en açığız üç kâğıtçıları olarak tanını-
yorlar.

Sam Weller sözünü tuttu ve iki yıl evlenmedi. İki yıl sonun-
da, yaşlı kâhya kadın ölünce, Mister Pickwick Mary'yi, hiç vakit
geçirmeden Sam Weller'la evlenmesi şartıyla onun yerine getirdi.
Mary hemen razı oldu. Arka bahçe kapısında sık sık iki gürbüz oğ-
lan çocuğu görüldüğüne göre, Sam'in aile babası olduğunu düşü-
nebiliriz.

Weller'ların yaşlısı, Bay Weller, bir posta arabasını on iki ay
sürdükten sonra, damla hastalığından mustarip olarak emekliye ay-
rılmak zorunda kaldı; fakat cüzdanının içindekileri Mister Pick-
wick onun için öyle iyi değerlendirmişti ki, gayet münasip şart-
larda emekli oldu. O sayede şimdi hâlâ Shooter's Hill yakınla-
rında gösterişli bir tavernada ikamet ediyor ve o havâlinin Mister
Pickwick'e yakınlığı ile iftihar eden ve dullardan nefreti asla din-
meyecek kâhini olarak el üstünde tutuluyor.

Mister Pickwick, boş zamanlarında bir vakitlerin pek ünlü ku-
lübünün sekreterine sonradan takdim ettiği notlarını derleyip to-
parlamakla meşgul olarak ya da Sam Weller'ın aklına estikçe Mis-
ter Pickwick'i her defasında fevkalade eğlendiren kendi yorum-
larını da katarak yüksek sesle okuduğu bir şeylere kulak vererek
yeni evinde oturmaya devam etti. Önceleri, Snodgrass, Winkle ve
Trundle'in çocuklarının vaftiz babası olması için başvurulardan
çok rahatsız olmuştu; zamanla alıştı. Şimdi her istenildiğinde üze-

* Hindistan'ın doğusunda bir bölge. (ç. n.)

** İngiltere'nin Hindistan İmparatorluğuna yol açan süreçlerin tetikleyicisi olan yarı resmi
ticari şirket. (ç. n.)

rine düşeni dert etmeden yerine getiriyor. Jingle'a yaptığı iyilikten hiç pişman olmuş değil; zira o da, Job Trotter da, zamanla eski alışkanlıklarına ve günahlarına dönmeyi ısrarla reddederek toplumun saygıdeğer birer ferdi oldular.

Mister Pickwick'in sağlığı şu günler pek iyi değil. Ne ki, her zamanki coşkusundan da bir şey kaybetmedi. Sık sık, Dullwich Galerisi'nde tablolara bakıp düşünürken ya da iyi havalarda yakın yörelerin güzelliklerinin tadını çıkara çıkara yürüyüşler yaparken görülüyor. Buraların fakir ahalisi onu hep tanıyorlar, o geçerken mutlaka şapkalarını çıkarıyorlar. Çocuklar, yalnız onlar da değil, çevrede herkes, onu taparcasına seviyor. Her yıl Bay Wardle'larda düzenlenen büyük eğlenceye o da katılıyor; oraya her gidişinde başka yerlere giderken olduğu gibi, efendisiyle arasında ölümden başka hiçbir şeyin sona erdiremeyeceği karşılıklı vefa bağı hâlâ süren sâdik hizmetkârı Sam ona refakat ediyor.